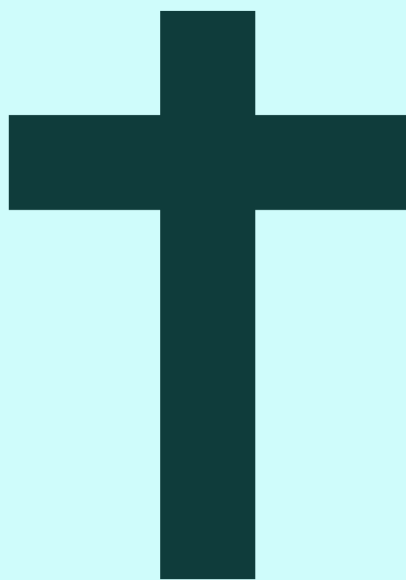

Nan Ukud Apudyus

Kalinga, Butbut: Nan Ukud Apudyus (New Testament)

Nan Ukud Apudyus
Kalinga, Butbut: Nan Ukud Apudyus (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Butbut Kalinga

Contributor: TAP Philippines

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
cffc8f-c832-513b-bc0d-76208ec72485

Contents

MATEO	1
MER'US	63
LUKAS	102
JUAN	165
Apostoles	211
ROMA	267
1 Corinto	295
2 Corinto	321
Galacia	338
EFESO	349
FILIPOS	359
COLOSAS	366
1 Tesalonica	373
2 Tesalonica	379
1 TIMOTEO	383
2 TIMOTEO	391
TITO	397
FILEMON	401
HEBREO	403
SANTIAGO	424
1 PEDRO	431
2 PEDRO	439
1 Juan	444
2 Juan	451
3 Juan	453
JUDAS	455
Nipaakammu	458

Nan Whayuway Chamag Gway Illistan Mateo

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Sa'ad nan Whayuway Chamag gway illistan Mateo, ipaakammuna gway sa'ad as Hesus sija nan Mesias gway pinilin Apudyus gway mantuyay gway manaku sasan Hudyu ja sija ahos nan manaku san losanay takuway mamati an sija. Sa'ad nan aachugwan gway nangilistaan Mateo chanan Hudyu, sija nan impano'no'naay ustu gway sa'ad nan ingwhakawhakan Apudyus sasan takuna Hudyu san Chachaanay Tuyag, tummuttuwa kapu an Hesus.

Sa'ad nannaja nibyu ipailana gway sa'ad as Hesus sija nan angatuwanay mistuyu gway impaalin Apudyus. Sija nan anna nan ayobhonganaay mangipaagwat san lintog Apudyus ja mangisuyu san mipangkop san mantuyajana. Sa'ad nan aachugwanay insuyuna gway nilista sannaja, inamamungnas lima.

1. Nan tudtuchun Hesus san agwachana san whilig mipangkop san ininonay mawhijag, terwhasu, nan whijangon san terwhasu ja kanahon chanan mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus (Kapitulu 5-7).

2. Nan intudtuchun Hesus sasan nasagwayan as chugwaay pasuyutna ja nan nangiwhaunana an chichaay umoy mangisuyu san ukudna (Kapitulu 10).

3. Nan agwat gway mipangkop san mangituyajan Apudyus sasan takuna (Kapitulu 13).

4. Nan insuyun Hesus sasan pasuyutna mipangkop san ukalicha ja whijangonchaay oon (Kapitulu 18).

5. Nan insuyun Hesus mipangkop san anungus nan luhung ja nan mantuyajan Apudyus san umaliyay chimpu (Kapitulu 24-25).

Chanan Hu'yona

Nan Listaan Chanan Nerpugwan Hesu Kristu Ja Nan Nijana'ana 1:1-2:23

Nan Nansuyuwan Juan Gway Manghohonjag 3:1-2

Nan Nahonjakan Hesus Ja Nan Nanulisukan Satanas An Sija 3:13-4:11

Nan Nansuyusuyuwan Hesus Ad Galili 4:12-18:35

Nan Inggwa'inggan Hesus Manipud Ad Galili Ingkana Ad Jerusalem 19:1-20:34

Nan Mangudchiyay Chumingkun Hesus Ja Nan Natojana 21:1-27:66

Nan Natakuwan Hesus Ja Nan Nampaipailana Sasan Taku 28:1-20

Nan Nerpugwan Hesu Kristu

(Lukas 3:23-28)

¹ Annachaja nan listaan nan nerpugwan Hesu Kristu gway nerpu san kana' Ali Dabid gway nerpu ahos san kana' Abraham.

² Sa'ad as Abraham aman Isaac,
as Isaac aman Jacob,
as Jacob aman Juda ja chanan susunudna.

³ Sa'ad as Juda aman cha Fares an Zara gway as Tamar nan inacha,
as Fares aman Esrom,
ad as Esrom aman Aram.

⁴ Sa'ad as Aram aman Aminadab,
ad as Aminadab aman Naason.

Sa'ad as Naason aman Salmon,

⁵ as Salmon gway asagwan Rahab aman Boaz,

as Boaz gway asagwan Ruth aman Obed,
as Obed aman Jesse.

⁶ Ad sa'ad as Jesse aman Ali Dabid.

Sa'ad as Dabid aman Solomon gway sa'ad nan inana Batsiba gway sikuchay asagwan Urias.

⁷ Sa'ad as Solomon aman Roboam,
as Roboam aman Abias
ad as Abias aman Asa.

⁸ Sa'ad as Asa aman Jehosafat,
as Jehosafat aman Joram*
ad as Joram† nerpugwan Ozias.

⁹ Sa'ad as Ozias aman Jotam,
as Jotam aman Acaz,
ad as Acaz aman Hezekias.

¹⁰ Sa'ad as Hezekias aman Manases,
as Manases aman Amon
ad as Amon aman Josias.

¹¹ Sa'ad as Josias apun cha Jeconias ja chanan susunudnaay lallaya'i gway nijana' san chimpun nan napapilit niijoy chanan ijIsrael ad Babilonia.

¹² Napping ad niijoy chanan ijIsrael ad Babilonia,
nijana' as Sealtiel gway Jeconias nan amana,
ad as Sealtiel apun Zerubabel.

¹³ Sa'ad as Zerubabel aman Abiud,
as Abiud aman Eliakim,
ad as Eliakim aman Azor.

¹⁴ Sa'ad as Azor aman Zadoc,
as Zadoc aman Akim,
ad as Akim aman Eliud.

¹⁵ Sa'ad as Eliud aman Eliazar,
as Eliazar aman Matan,
ad as Matan aman Jacob.

¹⁶ Ad sa'ad as Jacob aman Josep gway asagwan Maria.
Sa'ad as Maria inan Hesus gway maagwakan as Kristu.

¹⁷ Sija nan nasagwayan as opat nan lunap gway malluki an Abraham ingkana an Dabid. Ad malluki ad an Dabid ingkana san chimpuway napapilit niijoy chanan ijIsrael ad Babilonia, agwad nan nasagwayan as opatay lunap. Ad malluki ad ahos san nappingcha niijoy ad Babilonia ingkanas nijana'an Kristu, agwad nan nasagwayan as opatay lunap.

Nan Nijana'an Hesu Kristu (Lukas 2:1-7)

¹⁸ Amasna nan ininon Hesu Kristu gway nijana': Ni'awherjan kun as Maria gway inan Hesus an Josep gway chaancha man'atum, naakam-mugwanay mahukis Maria kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus.

¹⁹ Sa'ad as Josep gway ni'awherjanana, kapu tan nalintokay taku lag-wingonaay miwhawhain as Maria kun simsimmo'naay achina asawwon as Maria gway achina kun impaakammu sasan taku. ²⁰ Gwon sa'ad san manom'asom'ana san annaja, nampaila nan anghel Apudyus an sija san ininop gway anana, "Josep gway kana' Dabid, achi'a umogjatay mangasagwa an Maria tan nan nahukiyana kapu san Ispilitun Apudyus.

* **1:8** 1:8 Sa'ad as Joram maagwakan ahos as Jehoram. Mawhasa san 1 Ar-Ari 22:50. † **1:8** 1:8 Sa'ad as Joram wha'on kus aman Ozias gwon sunud nan nerpugwana. Mawhasa san 1 Ar-Ari 22:50.

21 Ijana'na nan laya'i ad ngingadnam as sija as Hesus tan takuwona chanan takuna sasan whersucha."

22 Na'gwa nan annaja tot matungper nan ingwhakan Apudyus an profeta Isaias gway anana,

23 "Chongyonju, sa'ad nan osa whawhallasay chaan pabog mahuki ad ijana'na nan osa laya'i, ad mangadnan as Immanuel

gway sa'ad nan pijaona anan, 'Anna as Apudyus an chita'u.' "‡

24 Gwot humangon kus Josep, pinatina nan ingwhakan nan anghel Apudyus kun inasagwana as Maria. 25 Gwon achina kun ini"ibog as sija ingkanas iyana'na nan ana'. Kun ngingadnan Josep nan ana' as Hesus.

2

Nan Ummajan Chanan Man'alaingay Taku Nangilan An Hesus

1 Nijana' kus Hesus ad Betlehem gway sa'up nan Judea san chimpun nan nan'aliyan Herod, iningkaw chanan man'alaingay taku gway nangacher sasan whituwon gway ummoy ad Jerusalem gway nerpucha san iliyay chumungitan nan init. 2 Kun inimuscha sasan taku gway manggwanaon, "Agwan nan agwachan nan sachi ana'ay nijana' gway mangngachan alin chanan Hudyu? Inilami nan whituwon gway nampaila san chumungitan nan init gway nangipailaay nijana' as sija. Sija nan ummali ami tot chajagwonmis sija."

3 Chingngorn kun Ali Herod nan mipangkop san nanimusancha, nakuyu nan somsono'na ja ama ahos chanan angsanay taku ad Jerusalem. 4 Gwot impaajagna chanan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog Apudyus kun inimusna an chicha gway manggwana, "Agwan nan mijana'an nan Kristu?"

5 Kun anancha an sija, "Ad Betlehem gway sa'up nan Judea tan annaja nan illistan nan profeta san agwi gway anan Apudyuson:

6 'Cha'ajuway takud Betlehem san ilid Judea,

wha'on kus anan chanan mangituyay ad Judea gway mangudchi aju ili

tan merpu an cha'aju nan mangituyay*

gway mangijamuut sasan taku' gway ijIsrael.' "

7 Sachi kun inajakan Herod chachay man'alaingay taku gway nangacher san mipangkop sasan whituwon kun nanimus an chicha san maid mangakammus taku. Kun naakammugwana an chicha nan ustu'ustuway chimpu gway lummosgwaan chay whituwon. 8 Kun ingwhaunna chicha ad Betlehem gway pinuyungna chichaay manggwana, "Taju ad inammanju anapon nan sachi ana'. Ad sa'ad nu ochasanjus sija umaliju ipaakammu an sa'on tot iya' ahos chajagwon as sija."

9-10 Sachi kunay chingngorcha nan puyung chay ali, lummiggwatcha. Agwadcha kus chayan inilacha chay whituwon gway nampaila an chicha san chamu san chumungitan nan init kun nallaylajadchas amod. Kun impupujut chay whituwon chicha ingkana san summinong san whatug nan agwachan chay ana'.

11 Kummatongcha kun nilumno'cha san hoyoy gwot inilacha nan ana' ja as Maria gway inana. Nampalintumongcha kun chinajawchas sija. Kun asichaot o'aton nan atchoncha gway man'apapatog gway huyagwan,

‡ 1:23 1:23 Mawhasa san Isaias 7:17. * 2:6 2:5-6 Mawhasa san Mikias 5:2.

whangwhangyu gway insenso ja lana gway ma'gwaniyon mirra kun inatodcha an sija.

¹² Lummajawcha kun ayasi nan inoycha tan ingwhakan Apudyus an chicha san ininop gway achicha managkulin an Herod.

Nan Nangijagwichan Josep An Hesus Ad Egipto

¹³ Aysan kun chachay man'alaingay taku, nampaila nan osa anghel Apudyus an Josep san ininop gway manggwana, "Humangon'a ta ijagwidnu nan manina ad Egipto. Ingkaw ajud aschi ingkana san iwhaka' gway managkulin aju tan paanap Herod nan ana' tot ipaotoyna."

¹⁴ Gwot hummangon as sija san sachiyay lawhi kun iyagwidna nan manina gway ummoy ad Egipto. ¹⁵ Kun iniingkawchad aschi ingkana san natoy as Herod. Na'gwa nannaja tot tumuttuwa nan ingwhakan Apudyus san profeta gway anana, "Manipud ad Egipto inajaka' nan ana'u."†

Nan Nangipaotojan Herod Sasan Anana' Gway Lallaya'i

¹⁶ Naakammugwan kun Herod gway sini'apan chachay man'alaingay taku as sija, amod nan huchu'na kun ingwhilinna gway otojoncha nan losanay laya'iyay ana' ad Betlehem ja sasan losanay whija'cha gway mantagwon as chugwa gwinnu uyang as chugwa. Ad san nangakammugwana sasay man'alaingay taku gway nerpu san chumungitan nan init, chugwan tagwon nan lummaus malluki san ummuna nangillancha san whituwon.

¹⁷ Kun tumuttuwa nan ingwhakan profeta Jeremias gway anana,

¹⁸ "Agwad nan kinga gway mamagngor ad Rama
gway amochay akaag ja iwhil.
Iwhiiwhilan Raquel chanan ana'na
ja lagwingonaay paliwligwa
kapu tan namincha natoy."‡

Nan Nanagkulinan Cha Josep Ad Nazaret Gway Nerpu Egipto

¹⁹ Natoy kus Herod, nampaila nan osa anghel Apudyus san ininop an Josep ad Egipto ²⁰ gway manggwana, "Humangon'a ta ijagkulinnu nan manina ad Israel. Tan sa'ad chachay mangtoy otjan san ana' natoycha."

²¹ Gwot hummangon kus Josep iyagkulinna nan manina kun ummoychad Israel. ²² Gwon naakammugwana kunay as Arkelao nan nan'ali ad Judea gway nipasu an amana Herod, ummogjat gway umoy ad aschi. Kapu tan niwhaka an sija san ininop, ummod Galili as sija. ²³ Kun ummoycha na'aumili san iliyay ma'gwaniyon Nazaret tot tumuttuwa nan ingwhakan chanan profeta mipangkop san Mesias gway anancha, "Maagwakan as sija as iNazaret."

3

*Nan Sussuyun Juan Gway Manghohonjag
(Mer'us 1:1-8; Lukas 3:1-20; Juan 1:19-28)*

¹ Lummaus ad nan amanaay tagwon, nampaila as Juan gway Manghohonjag san luta gway maid kun ingkaw as taku ad Judea. ² San naayusan chanan taku, impaakammuna gway manggwana, "Manchu'kanju chanan whersuju tan takangay nan mangituyajan Apudyus sasan takuna." ³ As Juan nan iwhagwhakan Isaias gway profetan Apudyus san manggwanaana,

† **2:15** 2:15 Mawhasa san Hosea 11:1. ‡ **2:18** 2:18 Mawhasa san Jeremias 31:15.

“Agwad nan osa taku mampa'upa'uy san luta gway maid kun ingkaw as taku gway manggwana,

‘Isakanaju nan ajon nan Apu!

Pawhayugwonju nan manadchayanana!’ ”*

⁴ Sa'ad nan silup Juan inahor gway chutchut nan kamel ja sa'ad nan ayapawna kadchang ancha sa'ad nan aannona chuchun ja chilu.

⁵ Kun ummoy an sija nan chachama taku gway nerpu Jerusalemlan nerpu san losanay sa'upon nan iliyay Judea ancha nerpu sasan ikid nan Gwanggwangay Jordan. ⁶ Kun ingwhawhagkacha nan whersuchaot whinonjakan Juan chicha san gwanggwangay Jordan.

⁷ Inilan kun Juan chanan angsanay Pariseo ja Saduceo gway umoy mampahonjag an sija, anana an chicha, “Sa'ad as cha'aju isuju chanan nasi'ap gway uyog! Ngachan nan nangiwhaka an cha'ajuway malisiyanju nan umaliyay chusan Apudyus nu achiju manchu'kan nan whersuju?

⁸ Maserpu ipailaju kapu san kidkichuju gway tuttuwa nanchu'kanju chanan whersuju. ⁹ Ad achiju somsom'on gway milisi aju san chusa kapu san ananjuwon kana' cha'aju an Abraham. Iwhaka' an cha'ajuway sa'ad nannachaja whatu ma'gwaay oon Apudyus as kana' Abraham.

¹⁰ Na'asakana as Apudyus gway manusa san taku nu achicha manchu'kan nan lagwingay o'ooncha, isun nan taku gway na'asakanaay mangikupung san gwasayna san lamut nan aju. Ad losanay aju gway achi kun humkas as whayu makupung ad niwhallu san apuy. ¹¹ Honjaka' cha'aju san chanum as mangipailaay nanchu'kanju chanan whersuju. Gwon agwad nan umali mipasu an sa'on gway nangatngatu an sa'on, amod nangatu gway achiya' kun miwhilang as mansilwhi an sija uyay nan mangaan san sinilasna. Honjakana cha'aju san apuy gway Ispilitun Apudyus.† ¹² Ad nu umali ichersinna nan whayuway taku san lagwing gway isun nan takuway anna nan ayay'aynaay mallaid san chakami san kerkerkwit. Igkana san ayangna nan kerkerkwit gwon sa'ad nan chakami puuyana san apuy gway achi kun mapatajan.”

Nan Nahonjakan Hesus

(Mer'us 1:9-11; Lukas 3:21-22)

¹³ Sa'ad san sachi chimpu gway nanghonjakan Juan kummatong as Hesus gway nerpu Galili gway ummoy san gwanggwangay Jordan ta mampahonjag an Juan. ¹⁴ Gwon ijachin otjan Juan gway manggwana, “Sa'on otjan nan maserpuway mampahonjag an si'a, kunja ka si'a nan umali an sa'on?”

¹⁵ Gwon anan Hesus gway summungwhat an sija, “Taakunay ma'gwa nan annaja san sana tan annaja nan whayuway oonta tot ma'gwa nan losanay whayugwon Apudyus.” Kun intachun Juan.

¹⁶ Gwot nappung kun nahonjakan as Hesus, lummosgwa san chanum. Kun niibwhat nan langit gwot inilana nan Ispilitun Apudyus gway isun chi kaob nan kalapati chummo"oya gway ummoy inumpa an sija. ¹⁷ Kun anan nan kingaay nerpu langit, “Annaja nan ana"u gway ipatpatog'u, mamasoma' an sija.”

* **3:3** 3:3 Mawhasa san Isaias 40:3 † **3:11** 3:11 Nan osa pijaona ukuchon chusaon Apudyus chanan achicha manchu'kan nan whersucha ad nan osa pijaona ukuchon, pachason Apudyus chanan takuna kapu san likat gway mansikab gway isun chi mapuuyan tot machayusan.

4

*Nan Nanulisukan Satanas An Hesus
(Mer'us 1:12-13; Lukas 4:1-13)*

¹ Sachi kun impujut nan Ispilitun Apudyus as Hesus san luta gway maid kun ingkaw as taku ta sulisukan Satanas. ² Kun nallaun as opat puyuway erkaw ja lawhi gwot napping kun, nawhitil as sija. ³ Kun ummoy ummachayug as Satanas kun anana an sija, "Nu si'a nan Ana' Apudyus iwhakam sannachaja whatu ta mangngachancha tinapay."

⁴ Gwon summungwhat as Hesus gway manggwana, "Nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Wha'on kus ahus nan tinapay as i'atakun nan taku gwon maserpuna nan gwaschi ukud Apudyus.' " *

⁵ Gwot iyoy Satanas as Hesus ad Jerusalem gway iliyay niit'on as ugwan Apudyus kun impasi'adnas sija san tu'tu' nan Templo ⁶ kun anana an sija, "Nu si'a nan Ana' Apudyus lumajug'a. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad chanan a'anghel Apudyus whilinona chicha san mipangkop an si'a.' Anana hos, 'Tapajaon cha'a san imacha tot achi chanan i'im miserser san whatu.' † "

⁷ Anan Hesus an sija, "Nilista ahos san Ukud Apudyus gway anana, 'Achim sulisukon nan Apu gway Apudyusnu.' ‡ "

⁸ Iyoy ahos Satanas as Hesus san nangatu' amod gway whilig kun impailana an sija nan losanay mantuyajan san luhung ja nan ina'erjadcha. ⁹ Kun anana an sija, "Atcho' losan nannachaja an si'a nu mampalintumong'a gway manchajaw an sa'on."

¹⁰ Kun anan Hesus an sija, "Lumajaw'a Satanas! Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'As Apu gway Apudyusnu nan manchajagwam ad ahus as sija as mansilwhiyam.' § "

¹¹ Gwot tinaynan Satanas as sija kun kummatong chanan a'anghel gwot nansilwhicha an sija.

*Malluki As Hesus Gway Mansuyu
(Mer'us 1:14-15; Lukas 4:14-15)*

¹² Chingngorn kun Hesus gway niwhayud as Juan nanagkulin as sija ad Nazaret gway sa'up nan Galili. ¹³ Gwon wha'on kus iningkaw ad Nazaret, ummoy iningkaw ad Capernaum gway osa ili san ikid nan whaywhay gway Galili san sa'up nan kana' Zabulon an Neftali. ¹⁴ Na'gwa nannaja tot tumuttuwa nan ingwhakan profeta Isaias gway anana,

¹⁵ "Sa'ad nan lutan cha Zabulon an Neftali agwad san chayan gway umoy san whaywhay san chomang nan gwanggwangay Jordan.

Sa'ad nan annachaja ili sa'up nan Galili gway iingkwagwan chanan wha'on kus Hudyu.

¹⁶ Nawhiwhijag san manghulingot chanan taku ad aschi gwon ma'ailacha san amod gway padcha.

Ta'on nu agwadcha san manghulingot ja umogjatcha matoy mapadchaanacha san silaw." *

¹⁷ Malluki san sachi chimpu illukin Hesus gway mangipaakammu gway manggwana, "Manchu'kanju chanan whersuju tan takangay nan mangituyajan Apudyus sasan takuna."

* **4:4** 4:4 Mawhasa san Deuteronomio 8:3. † **4:6** 4:6 Mawhasa san Salmo 91:11-12. ‡ **4:7** 4:7 Mawhasa san Deuteronomio 6:16. § **4:10** 4:10 Mawhasa san Deuteronomio 6:13. * **4:16** 4:16 Mawhasa san Isaias 9:1-2.

*Nan Nangajakan Hesus Sasan Ummunaay Pasuyutna
(Mer'us 1:16-20; Lukas 5:1-11)*

¹⁸ Sa'ad san manadchadchayanan Hesus san tayantag nan whaywhay gway Galili, inilana nan chugwa mansunud gway Simon gway manggachan Pedro ja Andres. Ikaokaobcha nan akaidcha san whaywhay tan mangii'ancha. ¹⁹ Kun anana an chicha, "Gwayyu ta mitunud aju an sa'on ad nangngachano' cha'aju as mangii'an sasan taku gway mamatyonju chicha an sa'on." ²⁰ Kun nanitaynancha san akaidchaot nitunudcha an sija.

²¹ Ummachajucha kusan nanadchadchayanancha inilana nan chugwa mansunud gway Santiago an Juan gway ana' Zebedeo. Iniingkawcha san whang'a gway huyunchas Zebedeo gway amacha gway iperperrogcha nan akaidcha kun inajakan Hesus chicha. ²² Kun nanitaynancha san whang'a ja as amacha kun nitunudcha an Hesus.

*Nan Nansuyuwan Hesus Ja Nangipawhayugwana Sasan Nasa'it
(Lukas 6:17-19)*

²³ Kinagka'ay Hesus nan ailiili ad Galili gway nansuyus sija sasan sinagogacha. Impaakammuna nan Whayuway Chamag gway mipangkop san mangituyajan Apudyus sasan takuna. Kun inaanna chanan na'aya'ayasiyay sa'it ja li'li'naon chanan taku. ²⁴ Kun nanchinamag nan mipangkop an Hesus san losanay ilid Siria. Kun iyoycha an sija nan losanay nasa'it, chanan maliglikatan san losanay ayasin nan sa'it ja li'li'naon, chanan nilno' nan chimunju, chanan na'or'orchas ancha chanan napalalais. Kun impawhayun Hesus chicha. ²⁵ Kun nitunud an sija nan chachama takuway nerpud Galili, Decapolis, Jerusalem, uchumay ili ad Judea ja san chomang nan gwanggwangay Jordan.

5

*Chanan Taku Gway Piyan Nan Whijagna
(Lukas 6:20-23)*

¹ Inilan kun Hesus nan angsanay taku ummoy san whilig kun tummu'chu kun ummoy chanan pasuyutna an sija. ² Kun sinuyuwana chicha gway manggwana,

³ "Piyan chanan takuway sija ekay ahus as panu'choncha as Apudyus tan mitapicha sasan takuway ituyajan Apudyus.

⁴ Piyan chanan takuway mansasanga kapu san whersu tan liwligwaon Apudyus chicha.*

⁵ Piyan chanan takuway achicha kun mantayo' san ugwachaay ayobhongan tan ila'suncha nan luta.†

⁶ Piyan chanan takuway amod nan mamayuchaay manggwa san whayugwon Apudyus gway amachas mawhiwhittil ja mauuwaw tan mapno'cha.

⁷ Piyan chanan takuway mangachaku tan achakugwan Apudyus chicha.

⁸ Piyan chanan takuway por'as nan somsomo'cha tan ilancha as Apudyus.

⁹ Piyan chanan takuway mallilintog tan maagwakancha as anana' Apudyus.

* **5:4** 5:4 Mawhasa san Isaias 61:2-3. † **5:5** 5:5 "Ila'suncha nan luta," miwhilang nannaja as osa agwat gway nan pijaona anan pawhayugwon Apudyus nan whijag chanan takuna wha'on kus ahus nan mipangkop san mama'ila san longag gwon mipangkop ahos san achi kun maila malluki san sana chimpu ingkana san umali erkaw. Mawhasa hos san Mateo 19:28-29; 25:34.

¹⁰ Piyan chanan takuway mapalpalikatan kapu san manggwaancha san whayugwon Apudyus tan mitapicha sasan takuway ituyajan Apudyus.

¹¹ “Piyan aju nu pawhainan cha'aju sasan taku, palpalikatan cha'aju ja iwhakacha nan losanay ayasin nan lagwingay mihursu an cha'aju gway tuli kapu an sa'on. ¹² Tan amasna nan namalpalikatancha sasan profeta gway ummuna an cha'aju. Sija nan lumagsa' ajus amod tan cha'or nan makanabju ad langit.”

*Mijagwat Chanan Pasuyut Hesus San Asin
(Mer'us 9:50; Lukas 14:34-35)*

¹³ Intuyuy kun Hesus gway mansuyu anana, “Mijisu aju san asin gway maserpun chanan taku sanna luhung. Gwon nu ma'aan nan tamtamna ininona ma misubli nan tamtamna? Nangngachan maid kun kutu'na ad niwhallu ad chinamchampit chanan taku.

¹⁴ “Mijisu aju san silaw gway mamadcha san somsono' chanan taku san luhung. Sa'ad nan cha'or iliyay agwad san tu'tu' nan whilig wha'on kus milingob. ¹⁵ Maid kuhos takus mangngotog san silaw ad tinangwhana san timba gwon igkana san mipatangana ad pinadchaana nan losanay taku san hoyoy. ¹⁶ Isuna hosay mawhijag ajuway maid mitatayu an cha'aju tot ilancha nan whayuway o'oonju ad inchaychajawchas Apudyus gway Amaju gway agwad ad langit.

Nan Sussuy Mipangkop San Lintog Moses

¹⁷ “Achiju somsom'onay ummaliya' ta lu'aja' nan lintog Moses ja nan sussuyun chanan profeta. Wha'on kus ummaliya' ta lu'aja' chana gwon ummaliya' ta ipaagwat'u ja ipatungper' chana. ¹⁸ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway ingkana san mumaid nan langit ja luta, maid kun uyay osas lista gwinnu awha"ijutanay ukit as ma'aan san lintog ingkanas ma'gwa losan nan pangkop Apudyus. ¹⁹ Sija nan nu ngachan nan mallabsing san osa sasan japaw gway whilin san lintog Apudyus ja isuyuna san uchumay labsingoncha, miwhilang as sija as awhawhaan sasan takuway ituyajan Apudyus. Gwon nu ngachan nan mangi'gwa san lintog ja isuyuna san uchum tot ooncha hos, miwhilang as sija as napatog sasan takuway ituyajan Apudyus. ²⁰ Iwhaka' an cha'ajuway achi aju kun mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus nu wha'on aju kus nalinlintog sasan Pariseo ja chanan mangaagkammu san lintog.”

*Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Lingu
(Lukas 12:57-59)*

²¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Chingngorju gway niwhaka sasan nerpugwan ta'u san agwi gway anana, ‘Achi'a pumatoy. Nu ngachan nan pumatoy mayodchonganay mau'um.’ ²² Gwon iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan malingu san huyunna, na'awhersu ja lobhongnaay mau'um. Nu ngachan nan manggwana san huyunnaon, ‘Maid kun akammum,’ na'awhersu ja lobhongnaay mau'um sasan papangat nan Hudyu. Ad nan manggwana san huyunnaon, ‘Katkatung'a,’ na'awhersu ja lobhongnaay umoy san apuy ad ingwhilnu. ²³ Sija nan nu ijoynu nan chatunnu an Apudyus san chachattunan ja somsom'omay agwad isil nan huyunnu an si'a, ²⁴ taynam nan chatunnu san sangun nan chachattunan ad umuna janay i'a aapapat nan huyunnu ta mansubli nan manghubuyunanju ad asimot umoy igka nan chatunnu.

²⁵ “Nu agwad mangijoy an si'a san chachalluman tot ichayum cha'a, kanasom gway ma'alinnisut an sija san agwachanju san chayan. Tan sa'ad nu achi'a ichayum cha'a san manguu'um ad sa'ad nan manguu'um ipawhijang cha'a san pulis ad impisu' cha'a san whawhalluchan. ²⁶ Tuttuwa iwhaka' an si'a gway achi'a kun lumallagwa ad aschi ingkanas ijahusnu aminon iwhajad nan pila'nu.

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Ma'assuy San Wha'on Kus Asagwa (Mateo 18:8-9; Mer'us 9:43-47)

²⁷ “Chingngorju nan niwhaka san agwi gway anana, ‘Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam.’ ²⁸ Gwon iwhaka' an cha'ajuway nu ngachan nan laya'i mangila san osa huwhai gway sa'ad san somsono'na whayugwona ibog as sija, naahus ma'awhersu san somsono'na san whersun nan mangibog an sija. ²⁹ Ad sa'ad nu chigwananay atam nan kapun nan ma'awhasuyam, u'atom ad ingwhallum. Unayna ekay ma'aan nan osa san pertin nan longagnu nu nan mitoper nan losanay longagnu ad ingwhilnu. ³⁰ Ad nu chigwananay imam nan kapun nan ma'awhasuyam, kumpuyam ad ingwhallum. Unayna ekay maid nan osa imam nu nan umoy nan losanay longagnu ad ingwhilnu.”

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Ichang (Mateo 19:3-12; Mer'us 10:2-12; Lukas 16:18)

³¹ “Niwhaka ahos san agwi gway anana, ‘Nu ngachan nan laya'i gway mangichang san asagwana, maserpu atchona an sija nan impapilna gway mangichangana an sija.’[‡] ³² Gwon iwhaka' an cha'ajuway nu ngachan nan laya'iyay mangichang san asagwana maya'sig nu na'assuy san uchumay laya'i, sija nan nangkapu as mallaya'iyana nu mangasagwa asin. Ad nu ngachan nan laya'iyay mangasagwa san huwhaiyay naichangan miwhilang as sija as namuwhai.”

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Sapata (Santiago 5:12)

³³ “Chingngorju hosay niwhaka sasan taku san agwi gway anana, ‘Achim labsingon nan lausnu ingwhaka gwon oom nan lausnu ingwhaka an Apudyus gway oom.’[§] ³⁴ Gwon iwhaka' an cha'ajuway achi aju mansapapata. Achi aju mansapata ad langit tan sija nan mantukagwan Apudyus. ³⁵ Gwinnu achi aju mansapata san luta tan sija nan mipapattangan nan i'ina gwinnu achi aju mansapata san Jerusalem tan sija nan ilin nan napatokay Ali. ³⁶ Gwinnu achim isapata gway manggwana, ‘Matoja,’ tan uyay osa sasan huu'nu achim pun lobhongay paputa'on gwinnu pangititon. ³⁷ Gwon iwhakam ekay ‘Oon,’ nu oon gwinnu ‘Wha'on,’ nu wha'on. Nu ngachan sinat nan ijutupju sannaja merpu an Satanas.”

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Whayus (Lukas 6:29-30)

³⁸ “Chingngorju nan niwhaka san agwi gway anana, ‘Nu agwad mangano'a san osa atam maserpu ano"om ahos nan osa atana. Nu agwad mangano'a san whawham maserpu ano"om ahos nan whawhana.’^{*} ³⁹ Gwon iwhaka' an cha'ajuway achi aju humayus san takuway manggwa san lagwing an cha'aju. Nu agwad mallipa' san machigwananay apingnu itajam ahos nan whisa'. ⁴⁰ Ad sa'ad nu agwad mangichayum an si'a ta

[‡] **5:31** 5:31 Deuteronomio 24:1. [§] **5:33** 5:33 Mawhasa san Numero 30:2. ^{*} **5:38** 5:38 Mawhasa san Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21.

ayana nan silupnu, atchom kahos itapi nan kotap nan silupnu. ⁴¹ Nu agwad surchachus mangipapilit mangipadon san ochonna an si'a san achaju ituyuyunus mamidgwa nan aachajuna. ⁴² Nu agwad man'ochaw an si'a atcham ja nu agwad manghuyud an si'a pahuyucham."

*Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Mangipatokan San Ahursu
(Lukas 6:27-28, 32-36)*

⁴³ "Chingngorju nan apapat san agwiway anana, 'Ipatognu nan asintatakum gwon kuyaom nan ahursum.'† ⁴⁴ Gwon nan iwhaka' an cha'aju san sana ipatogju chanan ahursuju ja ilugwayuwaju chanan mamalpalikat an cha'aju. ⁴⁵ Nu oonju chi cha'aju nan kadto'ay anana' Apudyus gway Amajud langit. Tan manisugwona initan chanan lagwing nan oona ja chanan whyu nan oona taku ja manisugwona hos uchanan chanan manggwa san ustu ja uyay chanan manggwa san wha'on kus ustu. ⁴⁶ Tan nu sija ekay ipatogju nan mangipatog an cha'aju ngachamma makanabju an Apudyus? Uyay chanan manchachakup san hugwis amaschi kahos nan o'ooncha. ⁴⁷ Ad nu sija ekay kingaanju chanan huyunju ngachamma ummayasiyanju san uchum? Tan amasnat kahos nan o'oon chanan wha'on kus Hudyu! ⁴⁸ Sija nan maserpu maid man'uyanganju as isun Amajud langit gway maid kun man'uyangana."

6

Nan Mipangkop San Mampalimus

¹ Intuyuy Hesus gway nansuyu kun anana, "Ilanju pay ta wha'on ku sasan taku nan mangila an cha'aju ja mangichajaw an cha'aju san manggwaanju san ustu. Tan nu amasnat nan oonju maid kun atchon Amajud langit an cha'aju.

² "Sija nan nu agwad iwhachangju san wha'sigwot achiju iwhakawhaka gway isun nan o'oon chanan taku gway an'annancha mampawhayu san chayo' nan sinagoga ja san aerseersa. Amasna nan o'ooncha tot chajagwon chanan taku chicha. Akammuju, nan inatuttugwaana, naahuscha ayan nan michajagwancha. ³ Gwon nu humachang aju san wha'sigwot achiju ipaakammus uchum uyay nan apatkanay huyunnu ⁴ tot achi maakammugwan nan inatodnu. Ad as Amam ad langit gway nangila san inggwam nan mangatod an si'a san kanahom.

Nan Mipangkop San Mallugwayuwan Ja Mallaunan

⁵ "Ad nu mallugwayu aju achiju oon nan isun nan o'oon chanan an'annancha mampawhayu tan whyugwoncha mallugwayu san sinagoga ja san whyangna chayan tot ilan chanan taku chicha. Nan inatuttugwaana naahuscha ayan nan kanahoncha. ⁶ Gwon sa'ad as si'a nu mallugwayu'a lumno" a san ugwertu ad inongwham ja nallugwayu'a an Apudyus gway Amam gway achi kun maila. Ad as Amam gway sija nan mangila san achi kun maila nan mangatod an si'a san kanahom.

⁷ "Ad sa'ad nu mallugwayu aju achiju anganon nan maid kutu'naay apapat gway isun nan o'oon chanan wha'on kus Hudyuway achi mangakammu an Apudyus tan anancha kunnu sachi nan mangngoyan Apudyus san lugwayucha nan angan ekay whyangnaay iwhakacha. ⁸ Achiju agwatan chicha tan uyay san chaanju chumagwatan an sija aagkammun Amaju nu ngachan nan maserpuju. ⁹ Sija nan amasna nan oonju mallugwayu: 'Amami gway agwad ad langit

† 5:43 5:43 Mawhasa san Levitico 19:18.

machaychajaw nan ngachannu.

¹⁰ Umali nan Mantuyajam.

Ma'gwa nan whayugwom ad asna luta
as isunad langit.

¹¹ Atchan cha'ami as anonmi san sana erkaw.

¹² Ad ligwatam chanan whersumi

as isun nan malligwatanmi sasan whersun chanan na'awhersu an
cha'ami.

¹³ Achi cha'ami ituyung san masulisukanmi jon
iligtas cha'ami san lagwingay o'oon Satanas.'

¹⁴ "Tan nu ligwatanju nan whersun chanan na'awhersu an cha'aju
ligwatan ahos Amajud langit nan whersuju. ¹⁵ Gwon nu achiju ligwatan
nan whersucha achin kuhos Amaju ligwatan nan whersuju.

Nan Mipangkop San Mallaunan

¹⁶ "Nu mallaun aju kapu an Apudyus achi aju amas mansasanga
gway isun chanan takuway an'annancha mampawhayu tan an'annancha
mansasanga tot mailan chanan takuway nallauncha. Akammuju, nan
inatuttugwaana, naahuscha ayan nan makanabcha. ¹⁷ Gwon sa'ad as si'a
nu mallaun'a kapu an Apudyus mancherrup'a ja mansagkay'a ¹⁸ tot achin
chanan taku maakammugwanay nallaun'a. Gwon ahus ekas Amaju gway
achi maila as mangakammu. Ad as Amaju gway mangiila san inggwam
nan mangatod an si'a san makanabnu.

Nan Whina'nang Ad Langit

(Lukas 12:33-34)

¹⁹ "Achi aju mansonson as whina'nangju sanna luta tan nan whina'nang
sanna luta tangkaan nan la'oy ja lati ancha lon'on chanan manaa'aw
ad ina'awcha. ²⁰ Mansonson ajuwot as whina'nangjud langit tan ad
aschi achin kunan la'oy tangkaan ja achi kun mallati ancha achin kunan
manaa'aw lon'on ja a'agwon. ²¹ Tan nu agwan nan agwachsen nan
whina'nangnu sachi hos nan agwachsen nan somsono'nu.

Sa'ad Nan Ata Mansilwhi As Silaw Nan Longag

(Lukas 11:34-36)

²² "Sa'ad ahos nan ata isun chi silaw nan longag gway mangatod as
lobhong gway mangila san losan. Sa'ad nu whawhalluwan nan atam
isun chi napadchaan nan somsono'nu ad naakammugwam losan nan
whayugwon Apudyus gway ipaakammu an si'a. ²³ Gwon nu lagwing
nan mantollongam achim pun maila nan losan. Isun chi manghulingot
nan somsono'nu gway maid kun akammum san ustu. Sija nan, nan
mansilwhi as silawnu nu maid atchonas padcha kadto'ay manghulingot
nan asasaadnu.

Achi Kun Mawhalinay Mangkisanom Mansilwhiyan As Apudyus Ja Nan Whina'nang

(Lukas 16:13; 12:22-31)

²⁴ "Maid kun osas taku as chugwa nan amu as isilwhiyana. Tan
kuyaona nan osa ad impatogna nan osa. Ipatatinaay mansilwhi san osa ad
nilagwingna nan osa. Wha'on kus mawhalinay mangkisanju nan Apudyus
ja nan whina'nang mansilwhiyan.

Mantayo'ta An Apudyus Gway Achita Machanakan

(Lukas 12:22-31)

²⁵ “Sija nan iwhaka' an cha'ajuway achi aju machanakan san iwhijagju nu ngachan nan anonju ja inumonju gwinnu isilupju. Tan jo'o sija napatog nan ma'an san whijag ja luput san longag? ²⁶ Ilanju chanan mammanu', achicha kun mammuya gwinnu manani gwinnu manterpon as anoncha san ayang. Ta'on nu amaschi pa'apa'anan Amajud langit chicha. Jo'o achi aju napatpatog sasan mammanu'? ²⁷ Aychuuda'ay nu agwad mangipaanchu san whijagna uyay a'it kapu san machanchanakana!

²⁸ “Ka aju machanakan san silup? Ilanju chanan tabwha' gway maag ekay chuma'orcha'or san whibilig. Achicha kun manunger manterwhasu ja manahor. ²⁹ Gwon iwhaka' an cha'ajuway uyay as Ali Solomon san losanay whina'nangna, maid kun silupnas isun nan ina'erjad nan osa sannachaja tabwha'. ³⁰ Nu ipawhayun Apudyus chanan hokaw san tayun gway mawhiwhijag a' awniyanna ja whikat ad niwhallu maskob, kanuya ajuman as achina silupan? Whawhang ekay pammatiju!

³¹ “Ad sija nan achiju som'osom'on ana'ananon, 'Ngachamman ekay anonmichi ancha inumonmi gwinnu isilupmi?' ³² Annachaja nan anaanapon chanan takuway achi mangakammu an Apudyus. Aagkammun Amajud langit gway maserpuju losan chana. ³³ Sijaot sosom'onju nan Mantuyajan Apudyus ja oonju nan pa'gwana an cha'aju ad inatodna hos nan losanay maserpuju. ³⁴ Sija nan achi aju machanakan san mipangkop san maserpuju san umaliyay erkaw tan asita hos ekay chi somsom'on san umaliyay erkaw. Umanay as somsom'on nan oon san osa erkaw.”

7

Nan Sussuyu Mipangkop San Mangu'uman San Uchum (Lukas 6:37-42)

¹ “Achi aju mangu'um san uchum ta achi cha'aju ahos u'umon an Apudyus. ² Tan nu ngachan nan ininonjuway nangu'um san huyunju sachi hos nan oon Apudyus gway mangu'um an cha'aju. Ad nu ngachan nan kisong nan i'amanjuway mangisong san huyunju sachi hos nan mangisong Apudyus an cha'aju. ³ Kammoot sija iillan nan a'itay whersun nan huyunnu ja achim sija ilan nan cha'or whersum? Isun nan mangiillam san a'iyutay huyaw san atan nan huyunnu gwon achim pun ilan nan amod cha'orray huyaw san atam. ⁴ Ininomma manggwana san huyunnuwon, 'Chota aano' nan huyawnu nu agwad amod cha'or as huyawnu'? ⁵ Si'aay an'annam mampawhayu san longagnu, aanom janay umuna nan amod cha'or huyawnu tot chata' nan mangilamay mangaan san huyaw nan huyunnu.

⁶ “Ad achiju hos ipapilit isuyu nan ukud Apudyus sasan takuway iwhilangcha nan ukudna as maid kun patogna. Na mijalikana, nu atchonju san umtowhay asu nan napatog otwhan cha'aju ahos. Ad nu itoperju sasan hoyo' nan a'erjad gway ongongju gway ma'gwaniyon perlas igwalischa kammakamma'on.

Nan Mipangkop San Lugwayu (Lukas 11:9-13)

⁷ “Man'ochaw aju an Apudyus ad inatchan cha'aju. Anaponju an sija nu ngachan nan anaponju ad inchasanju. Man'ab'ab aju an sija ad inigkatna cha'aju. ⁸ Tan gwaschi osa man'ochaw maatchan. Na mananap ochasana anapona ja nu ngachan nan man'ab'ab miigkat nan onob an sija. ⁹ Ngachanna an cha'ajuway ama nan man'ochaw ad nan ana'na as tinapajon sija atchona whatu? ¹⁰ Gwinnu man'ochaw ad ahos as i'anon

sija atchona uyog? ¹¹ Anna pat cha'ajuway lagwingay takuwot akammuju mangatod as whayu san anana'ju. Kanuyamas Amajud langit as achi mangatod as whayu sasan man'ochaw an sija. ¹² Sija nan oonju san asintatakujun nan whayugwonjuway ooncha an cha'aju tan sijana nan mungimung nan lintog Moses ja nan sussuyun chanan profeta san agwi."

*Nan Chayan Gway Umoy San Mantuyajan Apudyus
(Lukas 13:24)*

¹³ Gwot asin as Hesus nangijagwat gway manggwana, "Mangoy aju san wha'iyutay sagwang gway umoy san Mantuyajan Apudyus tan ergwa nan sagwang ja ergwa nan chayan gway umoy san misiyanan an Apudyus as ingkaingkana. Ad angan nan mangoy san sachiyay sagwang. ¹⁴ Gwon wha'iyut nan sagwang ja asisikab nan chayan gway umoy san ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana. Ad aa'itan ekay ma'a'chas sina.

*Nan Mipangkop Sasan Wha'wha'onay Profeta
(Lukas 6:45)*

¹⁵ "Ammanju ilan chanan wha'wha'onay profeta. Umalicha an cha'aju gway amas kenero nan ilachaay amu. Gwon nan inatuttugwaana isucha nan atapay asu umtob. ¹⁶ Kapu san o'ooncha maakammugwanju chicha. Jo'o mahuyasan nan hokas nan ubas san chawchagwor gwinnu igos san sassait. ¹⁷ Gwaschi whayuway aju whayu nan ibkasna gwon nan lagwingay aju lagwing nan ibkasna. ¹⁸ Achi kun mawhalinay mangkas as lagwing nan whayuway aju ja achi kuhos mawhalinay mangkas as whayu nan lagwingay aju. ¹⁹ Losanay aju gway achi mangkas as whayu masipur ad naskob. ²⁰ Ad isuna hosay maakammugwanju chanan wha'wha'onay profeta kapu san o'ooncha."

Chanan Wha'on Kus Tuttuwaay Namati

²¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, "Wha'on kus losan chanan manggwana an sa'onon, 'Apu, Apu,' mawhalinay mitapi san Mantuyajan Apudyus jon ahus as mitapi chanan manggwa san whayugwon Ama gway agwad ad langit. ²² San erkaw gway mangu'uman Apudyus angan chanan manggwana an sa'onon, 'Apu, Apu! Jo'o achimi impaakammu nan ukudnu kapu san ayobhongam ja jo'o achi ami namperjaw sasan chimunju kapu san ayobhongam ancha jo'o achi ami nanggwa sasan mataakan kapu san ayobhongam.' ²³ Ad iwhaka' an chicha gway manggwana, 'Maid kun agakammu' an cha'aju! Umachaju aju an sa'on, cha'ajuway manggwamanggwa san lagwing.'

*Nan Agwat Mipangkop San Chugwa Taku Mangkakaob San Hoyoy
(Lukas 6:46-49)*

²⁴ "Sija nan nu ngachan nan mangngor sasan ukud'u ja oona mijisu san nasilib gway taku gway san nanggwaana san hoyoyna insaadna nan tu'udna san whatu. ²⁵ Ummuchan kun nanina'or nan gwanggwang kun nanungnin as pigsa gwot inano'ana nan sachi hoyoy gwot achi kun natugwad tan nisaad nan tu'udna san whatu. ²⁶ Gwon nan manchochongngor san iwhagwhaka' ja achina patiyon mijisu san osa taku gway katkatung nan somsono'na gway nangisaad san hoyoyna san kakallis. ²⁷ Ummuchan kun nanina'or nan gwanggwang kun nanungnin as pigsa gwot nachapyut nan sachi hoyoy kun natugwad gwot amod nan nigwa'iyana."

²⁸ Napping kun Hesus iwhaka chana, nataag nan angsanay taku san insussuyuna ²⁹ tan nansuyuway anna nan ayobhongana gway wha'on kus isun chanan mangaagkammu san Lintog.

8

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Naleprosi (Mer'us 1:40-45; Lukas 5:12-16)

¹ Sa'ad san nanoskan Hesus gway nerpu san whilig nitunud chanan amochay taku an sija. ² Ad sa'ad nan osa laya'iyay naleprosi ummachayug ku an Hesus nampalintumong san sanguna kun anana, "Apu, nu whayugwomay pawhayugwon sa'on akammu'ay lobhongnu."

³ Kun inognan Hesus chay laya'i kun anana, "Whayugwo', humayu'a!" Kun nawhanayu chay laya'i san leprosina.

⁴ Kun anan Hesus an sija, "Achim pay iwhagwhaka na san uchum gwon i'a manchachawwos mampaila san pachi ta ilana gway hummayu'a. Manchatun'a nu ngachan nan nisuyu san lintog gway inatod Apudyus an Moses as mangakammugwan chanan taku gway hummayu'a."

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Mudchachun Nan Apitan Nan Surchachun Nan iRoma (Lukas 7:1-10; Juan 4:43-53)

⁵ Hummu'nag kus Hesus ad Capernaum ummachayug an sija nan osaay apitan chanan surchachun nan Roma kun nampa'pa"aasi an sija ⁶ gway manggwana, "Apu, sa'ad nan mudchachu' niwhawhannat ad ugwami gway napalalais, maliglikatan as amod."

⁷ Kun anan Hesus, "Umali' pawhayugwon as sija."

⁸ Gwon anan chay apitan, "Apu, achiya' kun miwhilang gway mangajag an si'a san hoyoy'u. Iwhakam ekay ad hummayu nan mudchachu'. ⁹ Tan sa'ad ahos as sa'on agwacha' san tuyay nan nangatngatu an sa'on ad anna ahos nan ituyaja'ay susurchachu'. Ana' ad san osaon, 'Tad aschi,' ummoy, ana' ad san uchumon, 'Gwaynu,' ummali. Ad ana' ad san mudchachu'on, 'Oom nannaja,' inggwana."

¹⁰ Chingngorn kun Hesus chi nataag as sija kun anana sasan takuway nitunud an sija, "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway maid kun osa as ini'ila' as amasna nan pammatina sasan ijIsrael. ¹¹ Iwhaka' an cha'aju gway angsan chanan wha'on kus Hudyu gway merpu san hu'nakon nan init ja merpu san si'uton nan init ad na'atu'chucha san oo"anan gway ma'a'an ancha Abraham, Isaac ja Jacob san Mantuyajan Apudyus ad langit. ¹² Gwon angsan chanan Hudyu gway mitapi otjan san Mantuyajan Apudyus nan miwhallu san lasin nan ingwhilnu gway amod nan hulingotna. Ad ad aschi, asijiiwhilcha ja asingangayotngot nan whawhacha san likatcha."

¹³ Kun anan Hesus san apitan, "Cho lumajaw'a, ma'gwa an si'a nan sanatay pinatim." Kun hummayu nan mudchachun chay apitan san sachi hos eka uyas.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Angsanay Taku (Mer'us 1:29-34; Lukas 4:38-41)

¹⁴ Ummoy kus Hesus san hoyoy Pedro inilana nan atukangan Pedro huwhai gway inuumhog gway naangod. ¹⁵ Kun inognan Hesus nan imana gwot na'aan nan atungna kun hummangonot pina'anana as Hesus.

¹⁶ Anna ku mumaschom iyoy chanan taku an Hesus nan angsanay nilno' nan chimunju. Kun pinerjawna chanan chimunju san hosgwayna ekay ad

sa'ad nan losanay nasa'it impawhayuna. ¹⁷ Inggwana na tot tumuttuwa chay ingwhakan profeta Isaias gway anana, "Inaanna chanan sa'it ta'u ja impawhayuna chita'u."*

*Nan Likat San Mitunuchan An Hesus
(Lukas 9:57-62)*

¹⁸ San namingsan inilan ad Hesus nan amochay taku gway namaligwong-gwong an sija, ingwhakana sasan pasuyutna gway manggwana, "Inta'u chumormang."

¹⁹ Gwon chaancha kun umoy ummachayug nan osa mangaagkammu san lintog kun anana an sija "Mistuyu, mitunucha' an si'a uyay nu ngachan nan ajam."

²⁰ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Sa'ad chanan mutit anna nan luhucha ja sa'ad chanan mammanu' anna nan ubhucha gwon as sa'on gway Ana' nan Taku, maid kun hoyoy'u as masuypa'."

²¹ Ad sa'ad nan osa sasan pasuyutna anana an sija, "Apu, ijujamay iya' jan ilhon as ama."

²² Gwon anan Hesus an sija, "Mitunud'a an sa'on ad nangamung chanan maid ku pammatica gway anigcha natoy gway mangilhon san isucha natoy."

*Nan Nangipakin'an Hesus San Whali
(Mer'us 4:35-41; Lukas 8:22-25)*

²³ Gwot namang'a kus Hesus nihuyog chanan pasuyutna. ²⁴ Ad sa'ad san mamawhang'aancha maag ekay nawhanu'nag nan amod na pigsanaay whali kun choo ekay matabunan nan whang'a sasan tapiya' gwon nanassuy ekay as Hesus. ²⁵ Ummachayugcha kun an sija whinangonchaay manggwana, "Apu, humachang'a! Anna malinong ta'u!"

²⁶ Kun anan Hesus an chicha, "Ka'aju umogjat, cha'ajuway whawhang nan pammatina? Hummangon kun pinakino'na nan tungnin ja tapiya' kun kummino' nan tungnin ja tapiya' gwot ummino' nan whaywhay."

²⁷ Kun nataagcha gway manggwana, "Ngachamma atakun nina tuwa? Uyay nan tungnin ja tapiya' pakino'ona achon nakakino'!"

*Nan Namerjagwan Hesus Sasan Chimunju San Chugwa Taku
(Mer'us 5:1-20; Lukas 8:26-39)*

²⁸ Hummu'nag kus Hesus san chomang nan whaywhay san ilin chanan iGerasa, inahot chanan chugwa laya'iyay lumagwa san lijangay loyobhonan gway nilno' chanan chimunju. A'oogjatchas amod sija nan maid kun lumaus san sachiyaay chayan. ²⁹ Kun inip'awchaay manggwana an Hesus, "Achim whijangan cha'ami, si'aay Ana' Apudyus. Achim cha'ami palikatan san chaanan nan chimpuna."

³⁰ Kun iningkaw chanan angsanay hoyo' san achani san sachi agwachan-chaay asijaayab. ³¹ Kun nampa'pa'aasi chachay chimunju an sijaay manggwana, "Nu perjagwom cha'ami, ipooy cha'ami sanchichaja angsanay hoyo'."

³² Kun anan Hesus, "T'aju!" Lummagwacha kun ummoycha sasay hoyo'. Kun asitotodcha' losan chachay hoyo'ay ummoy nanotchag san chopyas gway nantubungcha san whaywhay kun nalinongcha. ³³ Gwot sa'ad chachay mamapa'an sasay hoyo' ummagwidcha kun ummoycha kusan hobyoy, impachamagcha nan losanay na'gwa sasay hoyo' ja sasay chugwa laya'iyay nilno' chanan chimunju. ³⁴ Gwot losanay umili ummoycha inahot

* 8:17 8:17 Mawhasa san Isaias 3:4

as Hesus. Inilacha kus sija nampa'pa''aasicha gway lumajaw as sija san ilicha.

9

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Napalalais Gway Laya'i

(Mer'us 2:1-12; Lukas 5:17-26)

¹ Namang'a kus Hesus chummormang san whaywhay kun ummoy san ilina. ² Kun iningkaw chanan taku nangijoy an sija san napalalaisay laya'i gway inuumhog san oogkana. Inilan ad Hesus nan pammaticha anana san napalalais, "Papigsaom nan somsono'nu sunud. Niligwata' chanan whersum."

³ Ad sa'ad chanan uchumay mangaagkammu san lintog anancha san somsono'cha, "Sa'ad nan osaanna taku manapapat as maamamangan Apudyus gway ijisuna nan longagna an Apudyus."

⁴ Gwon akammun Hesus nan somsono'cha kun anana, "Ka'aju manom-somo' as lagwing? ⁵ Ngachan nan lanuy as iwhaka, 'Niligwata' chanan whersum,' gwinnu 'Humangon'a ad nanadchayan'a?' ⁶ Ta maakammugwanjuway sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku anna nan ayobhonga'ay malligwat san whersu ad asna luta, ilanju nanna oo'."

Sija nan anana say napalalais, "Humangon'a, ayam nan inogkam ad lummajaw'a ad ugwaju!" ⁷ Hummangon kun chay napalalais lummajaw ad ugwacha. ⁸ Inilan ku chanan taku nan sachi ummogjatcha kun chinajawchas Apudyus gway nangatod san amaschi ayobhongan sasan taku.

Nan Nangajakan Hesus An Mateo

(Mer'us 2:13-17; Lukas 5:27-32)

⁹ Lummajaw kus Hesus ad aschi inilana nan osa laya'iyay tummutu'chu san sisingngilan san hugwis gway mangngachan Mateo. Kun anan Hesus an sija, "Tunuchona'." Lummiggwat kus sija nitunud an Hesus.

¹⁰ Namingsan ad ummoy cha Hesus san hoyoy Mateo. Ad sa'ad san mangamanganan cha Hesus ummoy na'a'an an chicha nan angsanay manchachakup san hugwis ja chanan humersuwhersu. ¹¹ Inilan ku chanan Pariseo na sachi anancha sasan pasuyut Hesus, "Ka ma'a'an nan mistuyuju sasan manchachakup san hugwis ja sasan humersuwhersu?"

¹² Chingngorn kun Hesus chi iyagwatnaay nanungwhat an chicha gway manggwana, "Sa'ad nan takuway maid sa'itna wha'on kus maserpuna nan manaakas. Sija manserpu san manaakas chanan nasa'it. ¹³ Sijaot achayonju nan pijaona anan nan Ukud Apudyus gway anana, 'Sija whayugwo' nan achakugwanju nan asintatakuju, wha'on kusan mangichatunanju san ajam.'* Tan wha'on kus sija ummaliya' nan manajaka' sasan whayuway taku, sija ajaka' chanan humersuwhersu."

Nan Mipangkop San Mallaunan

(Mer'us 2:18-20; Lukas 5:33-35)

¹⁴ Gwot ummoy ummachayug an sija chanan pasuyut Juan gway manggwana, "Kamas cha'ami ja chanan Pariseo nadnachi mallaun kunja kamma chanan pasuyutnu achi oon?"

¹⁵ Kun summungwhat as Hesus gway manggwanaay nangijagwat, "Jo'o mansimo' chanan ma'abyay nu agwad an chicha nan laya'iyay mangibyay. Ayawniyot humu'nag nan chimpuway milajaw an chicha nan laya'iyay mangibyay ad asichaot mallaun."

* **9:13** 9:13 Mawhasa san Hosea 6:6

¹⁶ Kun intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana, “Maid kun mangiter'up san a'opgwa luput san chachaanay silup, tan akusuton nan a'opgwa niter'up nan niter'upana ad ummamamod nan whis'in nan nichaitana gway chachaanay luput. ¹⁷ Ad sa'ad ahos nan whilung achita kun igka san chachaanay mangiigkaanay kadchang tan sa'ad nu amaschi nan ma'gwa awni ad hota'on nan whilung nan chachaanay kadchang ad niwhallu nan whilung. Igkaot san a'opgwa kadchang ta manisu nan mawhajakancha.”

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Huwhai Ja Nanakuwana San Ana'ay Huwhai

(Mer'us 5:21-43; Lukas 8:40-56)

¹⁸ Sa'ad san mangiwthagawhaganasna an chicha hummu'nag nan osaay pangat nan Hudyu gway nampa'yob san sangun Hesus gway manggwana, “Sa'ad nan ana'u huwhai a'ootoy. Gwon umalim ipatay nan imam an sija ad nataku.” ¹⁹ Summi'ad kus Hesus nitunud an sija kun na'ooy ahos chanan pasuyutna.

²⁰ Sachi ad sa'ad nan osa huwhai nanchaya as nasagwayan as chugwa tagwon, ummachayug kusan ochog Hesus sinakidna nan pagpag nan lagkoyloy gway silup Hesus. ²¹ Tan anana san somsono'na, “Uyay otjan ekay sakicho' nan lagkoyloy gway silup Hesus, humayuwa'.”

²² Nantulili kus Hesus gwot inilana chay huwhai, inammana anan, “Papigsaom nan somsono'nu, kapu san pammatim hummayu'a.” Kun nawhanayu chay huwhai.

²³ Hummu'nag kus Hesus san hoyoy chay pangat nan Hudyu gwot inilana chanan manutungali ancha chanan takuway sumitong, ²⁴ anana, “Lumagwa aju. Achi kun natoy nan ana'ay huwhai, nassuy ekas sija.” Kun inamamangchas sija. ²⁵ Lummagwa ku chachay takuwot nilumno' as Hesus inognana nan iman chay ana' kun nataku. ²⁶ Kun nanchinamag nannaja san losanay sa'upon nan sachi ili.

Nan Nangaanan Hesus San Uyap Nan Chugwa Laya'i

²⁷ Lummajaw kus Hesus ad aschi nitunud an sija nan chugwa laya'iyay na'uyap kun impa'uychaay manggwana, “Kana' Dabid, achakugwamud cha'ami!”†

²⁸ Nilumno' kus Hesus san hoyoy ummoy an sija chachay chugwa na'uyap. Kun anan Hesus an chicha, “Ad mamati ajuway lobhong'u aanon nan uyapju?”

Anancha an sija, “Oon, Apu.”

²⁹ Kun inognan Hesus nan atacha gway manggwana, “Kapu san pammatiju, ma'gwa an cha'aju.” ³⁰ Kun na'aan nan uyapcha. Gwot inamman Hesus puyungon chicha gway manggwana, “Ilanju ta maid mangakammu.”

³¹ Gwon lummajawcha kun impachamagcha nan mipangkop an sija san losanay sa'upon nan sachi ili.

Nan Nangipakingaan Hesus San Nakigki

³² Aysan ad chachay chugwa na'uyap iyoy chanan taku nan laya'i gway nakigki gway nilno' nan chimunju. ³³ Pinerjaw kun Hesus nan chimunju, kumminga chay nakigki. Kun nataag chanan amochay taku gway manggwana, “Natto, jo'o ekay agwad na'na'gwa' amasna ad Israelanna.”

† 9:27 9:27 Sa'ad nan ananaon kana' Dabid ngachan gway ingngachan chanan Hudyu san Kristu gway uullajoncha gway kana' Ali Dabid.

³⁴ Gwon anan chanan Pariseo, “Pangat chanan chimunju nan nangatod an sija san ayobhonganay mamerjaw sasan chimunju.”

Nan Nangachakugwan Hesus Sasan Taku

³⁵ Kinagka'ay Hesus nan ailiili kun nansuyus sija sasan sinagogacha. Kun impaakammuna nan Whyuway Chamag gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus ja impawhayuna chanan nasa'it ja inaanna nan lagwingay li'li'naoncha. ³⁶ Inilan ad Hesus chanan taku nachaku as sija an chicha tan malilihu'ancha ja maid kun takus humachang an chicha. Isucha chanan kenero gway maid mangipastur an chicha. ³⁷ Gwot iyagwatna sasan pasuyutna gway manggwana, “Tuttuwa angsan chanan taku na'asakana mangagwat san sussuyu gwon a'it nan mangisuyu san ukud'u. Isucha nan minuyaay nerrum gway maapit gwon a'it nan umoy manapit. ³⁸ Sija nan ilugwayuju an Apudyus gway sin'ugwa san apit ta mangiwhaun as angsan as umoy mangayus sasan taku ad sinuyuwancha san ukud'u, isun nan sin'ugwa san tayun gway iwhaunna chanan umoy manapit tot chakuponcha nan apit.”

10

Nan Nangiwhaunan Hesus Sasan Nasagwayan As Chugwaay Apostolesna (Mer'us 3:13-19; 6:7-13; Lukas 6:12-16; 9:1-6)

¹ Inajakan kun Hesus nan nasagwayan as chugwaay apostolesna, inatchana chicha as ayobhonganay mamerjaw sasan chimunju ja mangaan sasan sa'it ja lagwingay li'li'naon chanan taku. ² Annachaja nan ngachan chanan nasagwayan as chugwaay apostoles:

Umuunna ad ekas Simon (gway ma'gwaniyon Pedro)
asiyot as Andrew gway sunudna,
Santiago gway ana' Zebedeo
ja as Juan gway sunudna.

³ Asiyot cha Felipe an Bartolome,
Tomas,
Mateo gway manchachakup san hugwis,
Santiago gway ana' Alfeo
ja as Tadeo,

⁴ as Simon gway ananchaon Patriota*
ja as Judas Iscariote gway nangijiwhit an Hesus.

⁵ Sa'ad nannachaja nasagwayan as chugwa, ingwhaunna chicha gway anana nangiwhilin, “Achi aju umoy san ilin chanan wha'on kus ijIsrael ja achi aju lumno' san ilin chanan iSamaria. ⁶ Gwon i'ajuwot sasan ijIsrael gway summiyan an Apudyus gway isucha chanan keneroway nataya'. ⁷ San umajanju, ipaakammuju gway manggwana, ‘Takangay nan Mantuyajan Apudyus.’ ⁸ Ipawhayuju chanan anna sa'itna, takuwonju chanan natoy, ipawhayuju chanan naleprosi ja sa'ad chanan chimunju perjagwonju. Maid kun whajad nan inagwatjuwanna ayobhongan. Sija nan achiju pawhajad nan iwchachangju. ⁹ Achi aju managwit as pila' – gway huyagwan, wha'yaw gwinnu hulinsi. ¹⁰ Achi aju managwit as mangigkaan san ochonju san mangwhaatanju gwinnu managwit as adgwan chanan silupju gwinnu sinilasju gwinnu sur'udju. Tan nan manterwhasu lobhongna maatchan as maserpuna.

* **10:4** 10:4 Sa'ad nan pijaon nan patriota anan, mangipapati gway mangilawhan san ilina.

¹¹ “Ad ngachan manay ili nan hu'nakonju, mananap ajus mamayu mam-mangili an cha'aju ad iningkaw ajud aschi ingkanas lumajaw aju. ¹² Ad sa'ad nu mangiliyon cha'aju, kingaanju chicha ananon, ‘Pawhayugwon Apudyus nan whijagju.’ ¹³ Nu amman cha'aju mangiliyon san singhoyoy ilugwayuju gway pawhayugwon Apudyus nan wherjanča. Gwon nu achi cha'aju mangiliyon whawhagwiyonju nan sachi ingwhakaju. ¹⁴ Ad nu ngachan nan achi mammangili an cha'aju gwinnu achi manchongor san iwhakaju, lumajaw aju ad †pinu'pu'anju nan chapur san i'iju san sanatay hoyoy gwinnu ili. ¹⁵ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway san erkaw gway mangu'uman Apudyus, ununnayna nan chusan chanan iSodoma ja iGomora‡ san chusan nan sanatay ili.”

Nan Umaliyay Likat

(Mateo 24:1-14; Mer'us 13:1-13; Lukas 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Chongyonju, iwhaun'u cha'aju sasan naujungay taku gway isuju chanan kenero gway umoy san agwachan chanan mangajam gway asu. Maserpu naannad ajuway isun nan uyog ja naanus gway isun nan kalapati gway amu. ¹⁷ Ammanju ilan chanan uchumay taku tan ipawhijang cha'aju san papangat ad sinaplitan cha'aju sasan sinagogacha. ¹⁸ Ijoy cha'aju sasan kuwhinnachur ja chanan ali kapu an sa'on ad sachi nan mangiwhaganju an chicha ja chanan uchumay wha'on kus iIsrael san mipangkop an sa'on. ¹⁹ Ad sa'ad nu sumerjaonča cha'aju achi aju machanakan nu ngachan nan iwhakaju tan mipaakammu an cha'aju san sanatay chimpu nan iwhakaju. ²⁰ Tan wha'on ku an cha'aju nan kadto'ay mangiwhaka gwon nan Ispilitun nan Amaju gway Apudyus nan mangipaakammu san iwhakaju.

²¹ “Ad san sachi chimpu sa'ad nan osa sunud ipuyangna nan sunudna ipaotoy. Sa'ad ahos chanan ummaana' ipuyangča nan ana'ča ipaotoy ja isuna hos chanan anana' gway kuyanonča chanan sinana' an chicha ad impaotoyča chicha. ²² Ad as cha'aju kuyaon cha'aju san losanay taku kapu an sa'on. Gwon sa'ad nan mangijattom san pammatina gway achina kun isussu'u matakū. ²³ Nu palikatan cha'aju san osa ili umagwid aju san sawhali ili. Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway chaanju ad pungpungon nan terwhasuju san losanay ili ad Israel, sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku umaliya' managkulin.

²⁴ “Maid kun pasuyut as nangatngatu san mistuyuna. Maid kuhos mudchachu as nangatngatu san amuna. ²⁵ Sija nan mapno' otjan nan pasuyut nu mijisu nan mapachasana san mistuyuna. Isuna hos gway mapno' otjan nan mudchachu nu mijisu nan mapachasana san amuna. Anna pas sa'onay mijalig as aman nan singwherjanot ananchaon sa'on as Beelzebub,§ kanuya ajuman as achi amamod lagwing nan iwhakacha an cha'ajuway mi'a'ahumerjan an sa'on.

Nan Ustuway Umogjatan Chanan Taku

(Lukas 12:2-7)

† **10:14** 10:14 Sa'ad nu mangwhaat chanan Hudyu san ilin chanan wha'on kus Hudyu ja lumajawča, pu'pu'anča nan chapur san silupča ja sinilasča, tan iwhilangča chanan wha'on kus Hudyu ja nan lutacha as aisaw. Iwhagwhakan Hesus sasan pasuyutnaay oonča hos sasan ailjanča Hudyu gway mallagwing san ukud Apudyus tot ipailacha an chichaay iwhilang Apudyus chichas aisaw ja chusaon Apudyus chicha nu achicha manču'kan nan whersuča. ‡ **10:15** 10:15 Nan na'gwa san Sodoma ja Gomora mawhasa san Genesis 19:1-25. § **10:25** 10:25 Sa'ad nan Beelzebub sijana nan uchumay ngachan Satanas. Sija nan pangat chanan chimunju.

²⁶ “Sija nan achi aju umogjat an chicha tan maid kun mitatayu as achi mallotaw ja maid kuhos misulib as achi kun maakammugwan. ²⁷ Nan ingwhaka' an cha'aju gway ahus ajus nangngor, iwhakaju san losan ad nu ngachan nan nijakakaas an cha'aju, ipaakammuju gway nayagwag sasan taku. ²⁸ Achi aju umogjat sasan mangtoy san longag tan achicha kun ma'a'toy san alichodgwa. Gwon sijaot umogjatanju as Apudyus gway sija nan sillobhongay manusa san alichodgwa ja longag ad ingwhilnu. ²⁹ Akammuju gway ta'on nu simpipisil ekay la'un nan chugwa u'i'i maid kun osa an chicha as maotchag san luta nu wha'on kus ijujan Apudyus gway Amaju. ³⁰ Ad sa'ad as cha'aju uyay nan huu'ju akammuna nan whilangcha. ³¹ Sija nan achi aju umogjat. Napatpatog ajus amod sasan angsanay u'i'i.

Nan Mangiwhawhagka Gway Mamati An Hesus Ja Nan Mangisulib An Sija

(Lukas 12:8-9)

³² “Sija nan nu ngachan nan mangiwhawhagka sasan taku gway mamatis sija an sa'on, ta'choya' as sija san sangun Apudyus gway agwad ad langit. ³³ Gwon nu ngachan nan mangisulib an sa'on san sangun chanan taku, isulib'u hos as sija san sangun Ama gway agwad ad langit.

As Hesus Nan Kapun Nan Maninnisilan Chanan Taku

(Lukas 12:49-53; 14:26-27; 9:24)

³⁴ “Achiju ananon sija iyali' nan maurnusan chanan taku ad asna luta. Sija iyali' nan mangwhiwhinnusuyan chanan taku. ³⁵ Tan kapu an sa'on mangkikinnuya chanan manaama ja maniina ancha manatatukanga gway huwhai. ³⁶ Ad sa'ad nan akuyan nan osa taku chanan ahumerjanna.

³⁷ “Nu ngachan nan mangipatog san amana, inana gwinnu ana'na gway amamod san mangipatokana an sa'on, achi kun miwhilang as pasuyut'u. ³⁸ Nu ngachan nan achi ma'ijattom san likat* ta'on nu sija nan iliglikatna ja i'atoyna san mitunuchana an sa'on, achi kun miwhilang as pasuyut'u. ³⁹ Nu ngachan nan ahus nan whijagnas patpatkona, achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna kapu an sa'on ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.

Nan Makanab Gway Agwaton Chanan Taku

(Mer'us 9:41)

⁴⁰ “Nu ngachan nan mangajag an cha'aju sa'on nan inajakana. Ad nu ngachan nan mangajag an sa'on inajakana hos nan nangiwhaun an sa'on. ⁴¹ Nu ngachan nan mangajag san profeta kapu tan profetas sija kanahona nan isun nan makanab nan profeta. Ad nu ngachan nan mangajag san nalintokay taku kapu tan nalintog as sija kanahona nan isun nan makanab nan nalintokay taku. ⁴² Ad nu ngachan nan mampainum as uyay ekay sintasa chanumay mantagling san osa sasan awhawhaan san pasuyut'u kapu tan pasuyut'us sija, tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway maorsan ekajay maorsan.”

11

Nan Sungwhat Hesus Sasay Ingwhaun Juan Gway Manghohonjag
(Lukas 7:18-35)

* **10:38** 10:38 “Nu ngachan nan achi ma'ijattom san likat,” sa'ad san Griego sa'ad nan nilista amasna: nu ngachan nan achi mamu'ud san krusna.

¹ Napping kun Hesus puyungon chanan nasagwayan as chugwaay apostolesna, lummajaw san sachiyay ili tot umoyna isuyu ja ipaakammu nan Whayuway Chamag sasan iliyay achani san sachi.

² Chingngorn ad Juan gway Manghohonjag gway agwad san whawhal-luchan nan o'oon Kristu, ingwhaunna chanan pasuyutna ³ ta umoycha imuson an Hesus ananon, "Si'a chay ingwhakan Juan gway umali gwinnu agwad sawhalis uullajonmi?"

⁴ Kun sinungwhatan Hesus chicha gway manggwana, "T'aju iwhaka an Juan nan chingngorju ja inilaju. ⁵ Ananjuwon sa'ad chanan na'uyap anna nan ilancha ja sa'ad chanan napilay manadchayancha, sa'ad chanan naleprosi hummayucha ja sa'ad chanan natuyong anna nan chongy-oncha, sa'ad chanan natoy natakucha ja sa'ad chanan whawha'sigwot nipaakammu nan Whayuway Chamag an chicha. ⁶ Ad ananju hoson piyan chanan takuway achi kun manchugwachugwa san mipangkop an sa'on."

⁷ Lummajaw kun chanan pasuyut Juan illukin Hesus iwhaka sasan amochay taku nan mipangkop an Juan gway manggwana, "San ummajanju nangilan an Juan san luta gway maid kun ingkaw as taku, ngachan nan ummoyyu iniila? Jo'o sija ummoyyu iniila nan osa takuway maymaju'u gway isun nan lunu gway ujuujukon nan tungnin? ⁸ Nu wha'on, ngachan nan ummoyyu iniila? Osa takuway nansisillup as a'erjad? Wha'on kun tan sa'ad chanan a'erjad nan silupcha iingkawcha san hoyoy chanan ali. ⁹ Iwhakajuud an sa'on nu ngachan nan ummoyyu iniila? Osa profeta? Sija, gwon iwhaka' an cha'aju gway nangatngatu san profeta nan inilaju. ¹⁰ Tan as Juan nan ingwhakan nan annaja Ukud Apudyus gway anana, 'Anna iwhaun'u nan umuna an si'a gway umoy mangisakana san ajom.'*

¹¹ "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway san losanay nijana' gway taku, maid kun nangatngatu an Juan gway Manghohonjag. Gwon nan awhawhaan† sasan takuway ituyajan Apudyus nangatngatu an Juan. ¹² Malluki san nangipaakammugwan Juan gway Manghohonjag mipangkop san Whayuway Chamag ingkana san sana, agwad chanan mangipapatiyay mangipaakammu san mangituyajan Apudyus sasan takuna ja agwad ahos chanan mangipapilitay mitapi sasan takuway ituyajana. ¹³ Tan sa'ad chanan losanay profeta ja nan Lintog Moses impaakammucha nan mipangkop san Mantuyajan Apudyus ingkana san chimpun Juan. ¹⁴ Ad nu tutugwaonju nan ingwhakan nan osa profeta,‡ as Juan tuwa nan Elias gway umali. ¹⁵ Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor.

¹⁶ "Ad ngachan nan mangijisugwa' san annaja lunap? Isucha nan anana'ay mananannangu san sowhan. Ingwhakan nan uchum san uchumay huyuncha gway manggwana,

¹⁷ 'Nantu'er ami san nayagsa' gwon achi aju kun nansaya!

Naniwhil ami gwon achi aju kun na'aiwhil.'

¹⁸ "Kaman iwhaka' gway a'amaschi chanan taku? Kapu tan ummalis Juan gway achi kun nangnangan ja achi kun ummi"inum san whajas, kun ananchaon agwad nan chimunju an sija. ¹⁹ Ummaliya' kun gway Ana' nan Taku gway mangamangan ja uminiinum, ananjuwon, 'Ilanju nan osa takuwanna! Lagwotan ja huttongan, hubuyun chanan manchachakup san hugwis ja chanan humersuwthersu!' Ta'on nu amaschi sa'ad nan laing Apudyus mapano'no'anay tuttuwa kapu san o'oonmi an Juan."

* **11:10** 11:10 Mawhasa san Malakias 3:1. † **11:11** 11:11 Nan pijaona anan nan awhawhaan san Mantuyajan Apudyus chanan iwhilang chanan taku as wha'on kus amod mawhigwhig. ‡ **11:14** 11:14 Mawhasa san Malakias 4:5.

Chanan Achicha Kun Nanchu'kan Nan Whersucha
(Lukas 10:13-15)

²⁰ Gwot jinangjangan Hesus chanan taku san iliyay nanggwaana san aachugwanay mataakan kapu tan achin ku chanan taku nanchu'kan chanan whersucha. ²¹ Anana, "Cha'ajuway iCorasin ja iBetsaida, achagchaku aju! Tan sa'ad otjan nu na'gwad Tiro ja Sidon nan mataakan gway inggwa' an cha'aju, nawhajag otjanay impailacha nan nanu'kancha sasan whersucha san nangsilupancha san sa'u ja chinapuyancha nan wha"agcha. ²² Iwhaka' an cha'aju gway san erkaw gway mangu'uman Apudyus, ununnayna nan chusan nan iTiro ja iSidon san chusaju.

²³ "Ad sa'ad as cha'ajuway iCapernaum, adja ananjuwon mipangatu ajud langit gway machajaw? Wha'on, mitoper aju ad ingwhilnu. Sa'ad otjan nu ad Sodoma§ nan na'gwaan chanan mataakan gway na'gwa san iliju, sissija otjan san sana na sachi ili. ²⁴ Gwon iwhaka' an cha'aju gway san erkaw gway mangu'uman Apudyus, ununnayna nan chusan nan iSodoma san chusaju."

Ipailong Hesus Chanan Umoy An Sija
(Lukas 10:21-22)

²⁵ San sachi uyas nallugwayus Hesus gway manggwana, "Manjamana' an si'a Ama gway Apun nan losanay agwad ad langit ja anna san luta tan sa'ad nan achim pun impaakammu sasan man'asilib ja naacher taku impaakammum sasan takuway wha'on kus naacher. ²⁶ Tuttuwa, Ama, inggwam nan amasna kapu tan annaja nan masomam."

²⁷ Napping kus Hesus nallugwayu anana sasan taku, "Sa'ad nan losan inatod Ama an sa'on ad maid kun mangakammu an sa'on gway Ana'na nu achi ahus as Ama. Ad maid kuhos mangakammu an Ama nu achi ahus as sa'on gway Ana'na ja chanan whayugwo'ay piliyon gway mangipaakammugwa' an sija.

²⁸ "Umali aju an sa'on, cha'aju losanay naunger manommosommo' san whijagju ja machachagsonan ad impailong'u cha'aju. ²⁹ Chumngor aju an sa'on ja manacher aju an sa'on tan lumoja' ja wha'on kus nangatu nan somsono"u ad inchasanju nan umillongan nan somsono'ju. ³⁰ Tan nan isuyu' an cha'aju wha'on kus nalikat ja sa'ad nan pa'gwa' an cha'aju wha'on kus nalikat as suyuton."

12

Nan Imus San Mipangkop San Erkaw Gway Umillongan
(Mer'us 2:23-28; Lukas 6:1-5)

¹ Sa'ad san namingsanay Erkaw gway Umillongan nangoy cha Hesus ja chanan pasuyutna san tayun gway namullan san kerkerkwit. Ad sa'ad chanan pasuyut Hesus nawhitilcha gwot nangkatcha san kerkerkwit as utimancha. ² Gwon sa'ad chanan Pariseo inilacha kun chicha man'utim, anancha an Hesus, "Ilam ad nan inggwan chanan pasuyutnu. Mijachi nan sachi san Erkaw gway Umillongan."

³ Kun anan Hesus an chicha, "Jo'o achiju whinasa nan inggwan Dabid san agwi san nawhitilancha sasan takuna. ⁴ Nilumno' as Dabid san hoyoy Apudyus kun nangan san tinapay gway nichatun an Apudyus kun pina'anana hos chanan huhuyunna ta'on nu mijachi an sija gway anona gwinnu sasan huhuyunna, maya'sig san papachi gway ahuschas

§ 11:23 11:23 Sa'ad nan ili Sodoma san agwi amod nan whersucha kun pinuuyan Apudyus nan ilicha tan achicha kun manchajaw an Apudyus.

mijujaay mangan. ⁵ Jo'o achiju hos whinasa san lintog Moses gway sa'ad san Erkaw gway Umillongan, sa'ad chanan papachi san Templo labyabsingoncha nan Erkaw gway Umillongan tan manterwhasucha san sachi gwon achicha kun ma'awhersu. ⁶ Iwhaka' an cha'aju gway annad asna nan osa gway napatpatog san Templo. ⁷ Sa'ad otjan nu inakammuju nan pijaona anan nannaja ukud Apudyus gway ananaon, 'Sija whayugwo' nan achakugwanju nan asintatakuju, wha'on kusan mangichatunanju san ajam,'* achiju otjan inu'um chanan maid whersuna. ⁸ Tan as sa'on gway Ana' nan Taku nan sillobhong gway mangijachi nu ngachan nan mijachi san Erkaw gway Umillongan."

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Laya'iyay Napalalais Nan Imana San Erkaw Gway Umillongan

(Mer'us 3:1-6; Lukas 6:6-11)

⁹ Lummajaw kus Hesus san sachi tayun ummoy san sinagogacha. ¹⁰ Awni kun iningkaw nan osa laya'i ad aschiyay napalalais nan imana. Ad kapu tan whayugwoncha mananap as mangichayumancha an Hesus inimuscha gway manggwana, "Ad ijujan nan lintog ta'u gway mangipawhayu san masa'it san Erkaw gway Umillongan?"

¹¹ Gwot anan Hesus an chicha, "Nu agwad osa an cha'aju as anna nan kernerona gway naotchag san ahut san Erkaw gway Umillongan, jo'o achina umoy ipata'chang. ¹² Napatpatog as achaju nan taku san kenero! Sija nan mijuja san Erkaw gway Umillongan nan manggwa san whayu."

¹³ Gwot anana say laya'i, "Ujachom nan imam." Kun inujad chay laya'i nan imana kun hummayu as isun nan osa imana. ¹⁴ Lummajaw ku chachay Pariseo nanuukuchancha nu ngachan nan ininoncha mangipaotoy an Hesus.

As Hesus Nan Pinilin Apudyus Gway Mansilsilwhiyona

¹⁵ Akammun Hesus nan pangkop chanan Pariseo, sija nan lummajaw ad aschi. Kun nitunud an sija nan anganay taku gwot impawhayuna losan chanan namin nasa'it. ¹⁶ Kun pinuyungna chicha tot achicha ipaakammu nan mipangkop an sija ¹⁷ tot ma'gwa nan impaiwhakan Apudyus an profeta Isaias gway anana:

¹⁸ "Annaja nan mansilsilwhiyo' gway pinili',

sija nan ipatpatog'u ja mamasoma'.

Payo' nan Ispilitu' gway ingkaw an sija,

ad impailana nan ustu i'aman'uway mangu'um san losanay taku.

¹⁹ Achi kus sija ma'aisi' gwinnu mampa'uy,

achina kun towhakon nan kingana mansuyu sasan ersa.

²⁰ Lumoy as sija sasan takuway apsut nan pammatina,

ja naanus sasan takuway achicha kun matuyungan nan longagcha.

Ituttuyuynaay manggwasna ingkanas mangawha' nan whayu san lagwing.

²¹ Ad as sija nan namnamaon chanan atakutaku."†

Nan Nangijisugwancha An Hesus An Beelzebub Gway Satanas

(Mer'us 3:20-30; Lukas 11:14-23; 12:10)

²² Sachi kun iyoycha an Hesus nan osa laya'iyay na'uyap ja nakigki gway nilno' nan chimunju. Kun impawhayuna gway pinerjawna nan chimunju

* 12:7 12:7 Mawhasa san Hosea 6:6. † 12:21 12:21 v. 18-21 Mawhasa san Isaias 42:1-4.

an sija, sija nan kumminga ja anna ilana. ²³ Kun nataag losan nan taku nangila kun anancha, “Annaja nin nan Mesias gway kana' Dabid!”

²⁴ Gwon chingngorn kun chanan Pariseo nan ingwhakan chanan taku, anancha, “Sa'ad nan sanatay taku ma'aperjaw sasan chimunju kapu tan inatchan Beelzebub gway pangat chanan chimunju as ayobhongana.”

²⁵ Akammun Hesus nu ngachan nan som'osom'oncha kun anana, “Gwaschi mantuyajan gway mangwhiwhinnursu mampatingka. Ad gwaschi ili gway mangkukuwhat gwinnu wherjan gway maniisi' achi kun humajag. ²⁶ Isuna hos an Satanas gway nu perjagwona chanan chimunjuna, pijaona ukuchon labyawhanona nan longagna ad nan mantuyajana mampatingka. ²⁷ Nu ananjuwon perjagwo' chanan chimunju kapu san ayobhongan Beelzebub, ngachan nan sin'ayobhongan san usayon chanan pasuyutjuway mamerjaw sasan chimunju nu'? Nu amasnat, uyay as chicha pano'no'anacha gway nipa'hot nan iwhagwhakaju. ²⁸ Gwon sa'ad tan Ispilitun Apudyus nan nangatod an sa'on san ayobhongan gway mamerjaw sasan chimunju, sijana nan mangipaila gway hummu'nag nan mangituyajan Apudyus an cha'aju. ²⁹ Nan agwatna, maid kun ma'erno' san hoyoy nan pigsay taku tot mana'aw san a'unna nu achina jan unaon ita'od nan pigsay taku ad asinaot ayan nan a'unna. ³⁰ Nan achi umannatup san o'oo' lagwingonas sa'on. Ad nan achi humachang gway mangajag sasan taku tot sumuyutcha an sa'on, chicha nan manibsibta' an chicha.

³¹ “Sija nan iwhaka' an cha'aju gway losanay ayasin nan whersu ja apapat gway maamamangan Apudyus, mawhalinay ligwatan Apudyus gwon nan manapapat san maamamangan nan Ispilitun Apudyus achin ku Apudyus ligwatan nan whersuna. ³² Ad nu ngachan nan manapapat as mihursu an sa'on gway Ana' nan Taku mawhalinay ligwatan Apudyus nan whersuna. Gwon nan manapapat as mihursu san Ispilitun Apudyus achin ku Apudyus puyus ligwatan nan whersuna san sana gwinnu ingkaingkana.

Nan Aju Ja Nan Hokasna
(Lukas 6:43-45)

³³ “Nu agwatna lagwa gway whyu nan aju, sa'ad nan ibkasna whyu gwon nu lagwing nan aju lagwing ahos nan ibkasna. Tan milasin nan aju kapu san hokasna. ³⁴ Isuju chanan nasi'ap gway uyog! Sa'ad tan lagwing ajuway taku maid kun ininonjuway manapapat as whyu. Tan nu ngachan nan iwhakan nan tupo' sachi nan merpu san somsono'. ³⁵ Nan whyu taku whyu nan apapatona gway merpu san whyuway somsono'na gwon nan lagwingay taku apapatona nan lagwing gway merpu san lagwingay somsono'na. ³⁶ Iwhaka' an cha'aju gway gwaschi maid silwhina apapaton chanan taku sungwhatanacha san chimpun nan mangu'uman Apudyus. ³⁷ Tan sa'ad chachay ingwhakaju sachi nan mau'umanju nu nalintog aju gwinnu sachi nan mayodchonganju.”

Nan Nampa'gwaan Chanan Pariseo An Hesus As Mataakan
(Mer'us 8:11-12; Lukas 11:29-32)

³⁸ Iningkaw chanan uchumay mangaagkammu san lintog ja chanan Pariseo gway manggwana an Hesus, “Mistuyu, whyugwonmiyay mangipaila'a as imatunay mataakan.”

³⁹ Gwon summungwhat as sija gway manggwana an chicha, “Sa'ad nan lunap san sana lummagwing ja mijisu san huwhai whinerjan gway mallayai tan wha'on kus napudnu an Apudyus. Man'ochawcha as mataakanay mangimatunan gwon maid kun mipaila as mataakan an

chicha nu achi ahus nan mangimatunanay na'gwa an Jonas‡ gway profeta.
⁴⁰ Tan as Jonas inso'mern nan cha'orray i'an kun iningkaw as sija san husug chay i'an san tuyu erkaw ja tuyu lawhi, isuna hos an sa'onay Ana' nan Taku gway ingkagwa' as tuyu erkaw ja tuyu lawhi san lohon'u.
⁴¹ Sa'ad chanan iNineve mitapicha san annaja lunap sumangu san erkaw gway mangu'uman Apudyus ad tina'choyancha cha'aju gway na'awhersu aju ad nilodchongancha cha'aju kapu tan nanchu'kancha nan whersucha san nangngoyanचा san sussuyun Jonas. Gwon ta'on nu agwad an cha'aju nan nangatngatu an Jonas sissija achiju kun tuttugwaon as sija.
⁴² San erkaw gway mangu'uman Apudyus, sa'ad as cha'ajuway taku san annaja lunap ta'choyan cha'aju hos san reyna ad Seba§ gway na'awhersu aju ad nilodchongan cha'aju. Kaman? Tan sa'ad as sija nerpu san adadchajuwanay ili ta umoyna chongyon nan inalain gway sussuyun Ali Solomon. Gwon ta'on nu agwad an cha'aju nan nangatngatu an Solomon sissija achiju kun tuttugwaon as sija.”

Nan Managkulinan Nan Chimunju
(Lukas 11:24-26)

⁴³ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Nu lummajaw nan chimunju san taku umoy mangoy san luta gway maid kun ingkaw as taku mananap as umillongana. Ad nu maid ochasana, ⁴⁴ Anana san somsono'na, ‘Iya' managkulin san ikaw'uway nerpugwa.’ Managkulin ad inchasana gway maid ingkaw, por'as ja naurnus. ⁴⁵ Managkulin ad nangihuyog as sija as pitu chimunju gway amod lagwing an sija ad nu lumno'cha ingkawcha ad aschi. Ad sa'ad nan mangudchi asasaad nan sachi taku amod lagwing say chamu. Sija nan amaschi ahus nan ma'gwa san annaja lagwingay lunap.”

Nan Iwhilang Hesus As Inana Ja Susunudna
(Mer'us 3:31-35; Lukas 8:19-21)

⁴⁶ Sa'ad san kumingakingaan Hesus san amochay taku, sa'ad nan inana ja susunudna laya'i hummu'nagcha. Summi'adcha san sowhan gway whayugwoncha ma'aapapat an sija. ⁴⁷ Kun anan nan osa taku an sija, “Sa'ad cha inam ja chanan susunudnu agwadchas sowhan gway whayugwoncha ma'aapapat an si'a.”

⁴⁸ Anan Hesus gway summungwhat say na'aapapat an sija, “Iwhaka' an si'a nu ngachan nan ina' ja susunud'u.” ⁴⁹ Intuchuna kunan imana sasan pasuyutna, anana, “Annachaja nan iwhilang'us ina' ja susunud'u. ⁵⁰ Tan sa'ad chanan manggwa san whayugwon Ama gway agwad ad langit, sija nan iwhilang'us susunud'u ja ina'.”

13

Nan Agwat Mipangkop San Takuway Ummoy Nawwakagwag
(Mer'us 4:1-9; Lukas 8:4-8)

¹ Sa'ad san sachi hos eka erkaw, lummagwa as Hesus san hoyoy kun ummoy tummu'chu san ikid nan whaywhay. ² Kun naayus nan amochay taku an sija, sija nan ummoy as sija tummu'chu san whang'a ad sa'ad nan

‡ **12:39** 12:39 Sa'ad as Jonas osa profetan Apudyus san agwi. Sa'ad san nangipaakammugwana san chusan Apudyus san whersun chanan iNineve, chakus gway nangwhawhagwicha. Mawhasa san Jonas 3:1-5. § **12:42** 12:42 Sa'ad nan reyna ad Seba, sija nan mangituyay ad Seba gway ili ad Arabia san agwi. Chingngorna nan mipangkop san silib gway inatod Apudyus an Solomon gwot nangwhaat san amana erkaw ta umoyna chongyon nan ukudna. Mawhasa san 1 Ar-Ari 10:1-3; 2 Cronicas 9:1-12.

¹⁸ “Sija nan sa'ad as cha'aju, chongyonju nan pijaona anan nan agwat gway mipangkop san nawwakagwag.

¹⁹ “Sa'ad nan manchongor san Whyuway Chamag gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus ja achina kun maagwatan, umalis Satanas ad pillosna nan ukud gway chingngorna. Annaja nan pijaona anan nan gwakagwag gway ummoy san chayanay nigwakagwakana.

²⁰ “Ad sa'ad nan na'gwa say gwakagwag gway ummoy san whattuwhattuway a'it nan lutana mijagwat sasan taku gway chingngorcha kun ekay ukud Apudyus nallaylajadchaay nangagwat. ²¹ Gwon isucha chachay minuya gway achi kun lummut sija nan chadchaan kun na'yuycha. Ad isuna hos nu humu'nag nan likat an chicha gwinnu matupotupo'cha kapu san mamatiyancha ad chadchaan ad nanchu'kancha nan pammatica.

²² “Ad sa'ad nan uchumay gwakagwag gway ummoy san agwathan nan sassait, isun chachay nangngor san ukud Apudyus. Gwon kapu san somsono'cha san whijagcha ja mauyawcha san atchon nan whayangna mampawha'nang ancha mayapancha san whayangna ekasnat, sija nan sachi nan nasjungan nan ukud Apudyus san whijagcha ad achi kun nangkas nan pammatica.

²³ “Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san lumong, mijagwat sasan takuway nangngor san ukud Apudyus kun inagwacha ja tinut-tuwacha. Ad isucha hos chanan minuya gway humkascha as singkasut, onompuyu ja tuyumpuyu.”

Nan Mipangkop San Tumuhuan Nan Whini

²⁴ Annaja hos nan sawhali agwat gway ingwhakan Hesus an chicha gway anana, “Mijagwat san Mantuyajan Apudyus nan osa taku ummoy nawwakagwag san whyu whini san tayunna. ²⁵ Gwon lawhi kun, sa'ad san anna masusujop chanan taku, ummoy nan ahursuna kun iwwakagwagna chanan lukam san hoyahoyaat nan minuyanaay kerkerkwit kun lummajaw. ²⁶ Chumma'or kunan minuya gwot mamushus, naimatunan ahos chanan lukam gway tummuhu.

²⁷ “Ummoy ku ummachayug chachay mudchachun nan sin'ugwa san tayun anancha an sija, ‘Apu, tan sija ka iwwakagwagnu nan whyu whini san tayunnu ja. Kunja agwamma nerpugwan chanan lukam?’

²⁸ “Kun anana an chicha, ‘Nan ahursu nan nanggwa sa sachi.’

“Kun anan chachay mudchachu an sija, ‘Whyugwomay i'ami lukaman?’

²⁹ “Gwon anana, ‘Achi tot achi mitapi mau'put nan kerkerkwit an chicha. ³⁰ Taakun mangkisancha chuma'or ingkanas iya'ani. Ad iya'ani ad, ingwhaka' sasan mananiyay unaoncha u'puton chanan lukam ad whinohodcha ad singkobcha. Mappung ad chinakupcha nan kerkerkwit ijoy san ayang'u.’ ”

Nan Agwat Mipangkop San Mustard (Mer'us 4:30-34; Lukas 13:18-19)

³¹ Sawhali hosay agwat nan ingwhakan Hesus an chicha gway manggwana, “Mijagwat nan Mantuyajan Apudyus san hu'orn nan mustard gway iyoso' nan osa taku san tayunna. ³² Sijana nan awha'ijutan san losanay hu'or gwon nu chuma'or, sija nan acha'yan san losanay minuya san kerchin ad nangngachan isun chi aju nan acha'orna ad ummoy nangubhu chanan mammanu' sasan pangana.”

³³ Sawhali hos nan iyagwatna an chicha gway manggwana, “Mijagwat nan Mantuyajan Apudyus san yeast gway inayan kunan osa huwhai, in'ayutna san sillataay alina ingkana san whinumter losan.”

³⁴ Losan nannachaja iyagwat Hesus sasan taku ad maid kun uchum as ingwhakana an chicha nu achi ahus nan agwat. ³⁵ Inggwana nan amasna tot tumuttuwa nan ingwhakan nan profetan Apudyus gway anana, “Usayo' nan agwat nu kumingaa' an chicha, ipaakammu' an chicha nan chaan kun maakammugwan malluki san na'gwaan nan luhung.”†

Ipaagwat Hesus Nan Agwat Gway Mipangkop San Lukam

³⁶ Pinerjaw ku Hesus chanan taku, nilumno' as sija san hoyoy. Kun ummoy ummachayug an sija chanan pasuyutna gway manggwana, “Ipaagwatnu an cha'ami nan agwat gway mipangkop san lukam san tayun.”

³⁷ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Nan mangigwakagwag san whayu whini, as sa'on gway Ana' nan Taku. ³⁸ Sa'ad nan tayun sija nan luhung ad nan whayu whini chicha nan taku ituyajan Apudyus. Ad sa'ad chachay lukam chicha nan takuway ituyajan Satanas. ³⁹ Ad nan ahursu gway sija nan nangigwakagwag sasan lukam, as Satanas. Nan iya'ani, sija nan pungpung nan chimpu ja sa'ad chanan manani, chicha nan a'anghel.

⁴⁰ “Nu ngachan nan i'aman gway mangu'put sasan lukam ad pinuuyan san apuy, amaschi ahos nan ma'gwa san pungpung nan chimpu. ⁴¹ Sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku, iwhaun'u chanan a'anghel'u ad inancha san Mantuyaja' nan losanay mangkapugwan nan whersu ja losanay manggwamanggwa san lagwing. ⁴² Ad intopercha chicha san kumilakilab gway apuy. Ad aschi nan asijiiwhilancha ja mangngilngiltoncha nan whawhacha. ⁴³ Ad sa'ad chanan nalintog gway taku pumapadchacha san Mantuyajan Amacha as isun nan init. Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor.

Nan Agwat Gway Mipangkop San Nitatayuway Whina'ngang Ja San Perlas

⁴⁴ “Mijisu san Mantuyajan Apudyus nan whina'ngang gway ni'aub san tayun gway inchasan kunan osa laya'i tinabunana. Ad kapu san lagsa'na lummajaw kun illa'una nan losanay u'ugwana kun nila'uwana nan sachi tayun.

⁴⁵ “Mijisu ahos san Mantuyajan Apudyus nan osa taku mangamusanti gway mananaanap as man'awhawhayu perlas. ⁴⁶ Inchasana kunan osa amod nan patogna perlas, lummajaw kun illa'una nan losanay u'ugwana gwot nila'uwana nan sachi perlas.

Nan Agwat Gway Mipangkop San Chuliit

⁴⁷ “Mijisu ahos san Mantuyajan Apudyus nan chuliit gway nipa'at kusan whaywhay nangna san nan'aya'ayasiyay i'an. ⁴⁸ Napnu kunot ino'ascha san tayantag tummu'chucha kun inayacha chanan maischa inigka sasan mangigkaan ad sa'ad chanan achicha kun ischa ingwhallucha. ⁴⁹ Amasna nan ma'gwa sa mapungpungan nan luhung. Umali chanan a'anghel ad tin'oncha chanan lagwingay taku sasan nalintokay taku ⁵⁰ ad ingwhallucha chanan lagwingay taku san kumilakilab gway apuy. Aschi nan asijiiwhilancha ja mangngilngiltoncha nan whawhacha.”

⁵¹ Kun inimus Hesus an chicha gway manggwana, “Ad naagwatanju losan nannachaja?”
Anancha an sija, “Oon.”

† 13:35 13:35 Mawhasa san Salmo 78:2.

⁵² Kun anan Hesus an chicha, “Sija nan gwaschi mangaagkammu san lintog gway mangngachan pasuyut san Mantuyajan Apudyus, mijisu san taku gway sin'ugwa san osa hoyoy gway mang'at san chachaan ja a"opgwaay whina'nangna san mangiterterponana.”

*Achin Ku Chanan iNazaret Chongyon As Hesus
(Mer'us 6:1-6; Lukas 4:16-30)*

⁵³ Napping kun Hesus iwhaka chanan agwat, lummajaw as sija ad aschi. ⁵⁴ Ummoy kus sija san iliyay chumma'yana, nansuyu sasan taku san sinagogacha. Sija nan nataagcha kun anancha, “Agwamma nangallan nannaja taku san laingna ja agwamma nangallana san ayobhongana gway manggwa san mataakan?” ⁵⁵ Tan ana' kayna nan apantilu ja. Jo'o wha'on an Maria nan inana ja jo'o wha'on an cha Santiago, Josep, Simon ja Judas nan susunudna. ⁵⁶ Tan asna kanan ingkagwan nan susunudna hubhuwhai ja. Kunja agwamma nangallana san laingna ja ayobhongana gway manggwa san mataakan?” ⁵⁷ Ad sija nan achicha kun patkon as sija.

Gwon anan Hesus an chicha, “Ngachammanay iliyay umajan nan profetan Apudyus, whigwhikonchas sija. Gwon nan kadto'ay ailijana ja chanan chochogkana, achicha kun whigwhikon as sija.”

⁵⁸ Kun achi kun nanggwas angsanay mataakan san sachiyay ili kapu tan achicha kun tutugwaon as sija.

14

*Nan Mipangkop An Herod Ja Juan Gway Manghohonjag
(Mer'us 6:14-29; Lukas 9:7-9)*

¹ Sa'ad san sachi chimpu chingngorn Herod gway mangituyay ad Galili nan mipangkop an Hesus. ² Kun anana sasan mansilsilwhiyona, “Na sachi taku as Juan gway Manghohonjag. Nataku san natojana, sija nan agwad an sija nan ayobhonganay manggwa san mataakan.”

³ Tan sa'ad san nugwan sa'ad as Herod impatiliwnaot sija kus Juan asinaot ipawhayud kapu an Herodias gway in'ahoyoyna gway asagwan Felipe gway sunudna. ⁴ Tan inna'innan sija Juan gway Manghohonjag san agwi an Herochon, “Achi kun ma'gwa nan i'ahoyoynu as Herodias.” ⁵ Ad ta'on nu whayugwon Herod gway ipaotoy as Juan ummogjat sasan taku tan ingwhilangchaay profeta as sija.

⁶ Niwhatug kunan erkaw gway nijana'an Herod nansaya nan whawhallasay ana' Herodias san sangun chanan mangili kun pinayagsa'na as Herod. ⁷ Kapu san sachi insapatana an sija gway atchona nan ngachammanay whayugwona ochagwon. ⁸ Kun iningkaw nan ingwhakan inana an sija gwot anan nan whawhallas, “Atchom an sa'on nan wha"ag Juan gway Manghohonjag gway napapallangkan.”

⁹ Kun amod nan sangan Ali Herod gwon kapu san lausna ingwhaka an sija san sangun chanan mangilina, ingwhilinna gway maatod nan wha"ag. ¹⁰ Gwot nangwhaun kus sija impakungurna as Juan san whawhalluchan. ¹¹ Kun niijoy chay wha"ag gway napapallangkan kun naatod say whawhallas gwot asinaot atchon an inana.

¹² Kun ummoy chanan pasuyut Juan gwot inayacha nan lachagna kun inilhoncha. Lummajawcha kun ummoycha ingwhaka an Hesus.

*Nan Nama'anan Hesus San Nasuyu' As Lima Lihu Gway Taku
(Mer'us 6:30-44; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Chingngorn ad Hesus nan na'gwa an Juan lummajaw gway namang'a kun ummoy tumma'iyen san luta gway maid kun ingkaw as taku. Chingngorn kunan amochay taku nisu'nubcha an sija gway nanadchadchayan gway nerpu sasan ili. ¹⁴ Nilumsa kus Hesus san whang'a inilana chachay amochay taku kun nachaku an chicha gwot impawhayuna chanan nasa'it.

¹⁵ Anna kunay mumaschom ummoy chanan apostolesna an sija gway manggwana, "Maid kun hohoyoy sannaja ja takangay mumaschom. Perjagwom chanan taku tot umoycha sasan hobyoy malla'u as anoncha."

¹⁶ Gwon anan Hesus an chicha, "Wha'on kus maserpu lumajawcha, atchanju chichas anoncha."

¹⁷ Gwon anancha an sija, "Ahus ekay lima tinapay ja chugwa i'an as anna."

¹⁸ Kun anan Hesus, "Ijaliju an sa'on sannaja." ¹⁹ Ingwhakana kusan amochay taku gway tu'chucha san ap'api'ap gwot inayana nan lima tinapay ja chugwa i'an gwot nantangad ad langit, nanjaman. Pini'pi'ina kunan tinapay inatodna sasan pasuyutna kun impaigwatgwatna an chicha sasan taku. ²⁰ Kun nangancha losanot nabsugcha. Kun chinakup chanan pasuyut Hesus chanan nasergwa san napi'pi"iyay tinapay gway napnu nan nasagwayan as chugwaay langngay. ²¹ Ad sa'ad chanan nangan gway lallaya'i ummoy as limallihu, wha'on kus niwhilang nan hubhuwhai ja anana'.

*Nan Nanadchayanan Hesus San Lawhaw Nan Chanum
(Mer'us 6:45-52; Juan 6:15-21)*

²² Sachi kun nanipooy Hesus sasan apostolesna san whang'a ta umunacha chumormang an sija. Anna kunay umoycha pinerjaw Hesus chachay taku. ²³ Nappungna kun perjagwon chanan taku nanakacha as sija gway osossa'an san whilig tot mallugwayu. Lummawhi kun ummoossas sija ad aschi. ²⁴ Ad sa'ad nan whang'a san sachi uyas ummachaju san tayantag gway ichu'yachu'yang nan tapiya' tan abton nan tungnin. ²⁵ Anna ku mumachani ummoy as Hesus an chicha gway manadchadchayan san lawhaw nan chanum. ²⁶ Inilan ku chachay pasuyut as sijaay manadchadchayan san lawhaw nan chanum nakuyus amod nan somsomo'cha gway manggwana, "Ayan!" Ad kapu san ogjatcha nampa'uycha.

²⁷ Gwon nakaninga as Hesus gway manggwana, "Sa'on na, achi aju umogjat. Papigsaonju somsomo'ju."

²⁸ Summungwhat kus Pedro an sija, anana, "Apu, nu tuttuwa si'a nat iwhakam an sa'on ta umaliya' an si'a san chanum."

²⁹ Kun anan Hesus, "Gwaynu."

Lumsa kus Pedro san whang'a nanadchayan san chanumay umoy an Hesus. ³⁰ Gwon naki'nana kunan pigsatungnin ummogjat as sija gwot malinong kus sija, nampo'aw gway manggwana, "Apu, takuwona!"

³¹ Nanijadchang kun Hesus san imana impukodnas Pedro gwot anana an sija, "Whawhang nan pammatim! Ka'a manchugwachugwa?"

³² Sachi kunot ummoychas whang'a kummino' nan tungnin. ³³ Ad sa'ad chachay iningkaw san whang'a nanchajawcha an Hesus gway manggwana, "Tuttuwa Ana' Apudyus as si'a."

*Nan Nangipawhayugwan Hesus Sasan Nasa'it Ad Genesaret
(Mer'us 6:53-56)*

³⁴ Chummormangcha kun san whaywhay hummu'nagcha ad Genesaret.
³⁵ Naimatunan ku chanan takus Hesus nangiwhauncha as umoy mangi-pachamag san awhijawhija' kun iyoycha an Hesus nan losanay nasa'it.
³⁶ Kun nampa'pa'aasi chanan taku an sijaay uyay ognancha otjan ekay nan pagpag nan lagkoyloy gway silupna. Ad sa'ad nan losanay nangognan san pagpag nan silupna hummayucha.

15

Nan Insuyun Nan Chacha''or San Agwi (Mer'us 7:1-13)

¹ Sachi ad ummoy ummachayug an Hesus chanan nerpuḍ Jerusalem gway Pariseo ja chanan mangaagkammu san lintog gway manggwana,
² “Kama chanan pasuyutnu labsingon nan ukalin nan chacha''or ta'u gway achicha kun manghuyu nu mangancha?”

³ Kun summungwhat as Hesus an chichaay manggwana, “Kaju hos achi chongyon nan whilin Apudyus kapu ekay san ukaliju? ⁴ Tan anan Apudyus, ‘Chumngor'a an cha amam an inam,’* ja ‘Nan manapapat as lagwing san amana ja inana lobhongna mapatoy.’† ⁵ Gwon ayasi nan isuyuju tan ananju, ‘Nu ngachan nan manggwana san amana ja inanaon, “Ngachan manay maatod'u an cha'aju, naahus'u ingwhakaay atcho' an Apudyus,” ⁶ maserpu achina atchon nan sachi atchona an amana ja inana.’ San amasna nilagwingju nu ngachan nan ingwhilin Apudyus sasan taku gway ooncha kapu san mangiwhagam an chichaay patiyoncha nu ngachan nan insuyun chanan aammaju. ⁷ Cha'ajuway an'annanju mampawhayu, ustu nan nangijununnaan profeta Isaias nangiwhagan san mipangkop an cha'aju gway anana,

⁸ ‘Sa'ad nannachaja taku, chajagwona' san tupo'cha gwon achaju nan somsomo'cha an sa'on.

⁹ Maid kun silwhin nan manaychajagwancha an sa'on, isussuyucha nan lintog gway inggwan chanan taku ad ingwhilangcha as lintog Apudyus.’”‡

Nan Ma'awhasuyan Nan Taku (Mer'us 7:14-23)

¹⁰ Inajakan kun Hesus chanan taku, anana an chicha, “Chongyonju nannaja iwhaka' tot maagwatanju. ¹¹ Wha'on kusan iperno' nan taku san tupo'na nan mangipergwing an sija gwon sija mangipergwing an sija nan lagwingay ipayagwan nan tupo'na.”

¹² Ummoy ku chanan pasuyutna, anancha an sija, “Achim akammuway sa'ad chanan Pariseo lummagwing nan somsomo'cha san chingngorcha nan ingwhakam?”

¹³ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Losanay minuya gway wha'on kus immuyan Ama gway agwad ad Langit, mawhakut.”

¹⁴ Nangamungcha. Ichayanca chanan taku gwon isucha chanan na'uyap gway ipujutcha nan isucha na'uyap. Ad nu na'uyap nan mangipujut san na'uyap, losancha maotchag san ahut.

¹⁵ Summungwhat kus Pedro anana an Hesus, “Ipaagwatnu an cha'ami chay agwat gway mipangkop san mangipergwing san taku.”

* **15:4** 15:4 Mawhasa san Exodo 20:12; Deuteronomio 12:16. † **15:4** 15:4 Mawhasa san Exodo 21:17; Levitico 20:9. ‡ **15:9** 15:9 Mawhasa san Isaias 29:13.

16 Kun anan Hesus, "Jo'o sissija ahosay achiju ekay maagwatan. 17 Sissijaay achiju kun maagwatan gway losanay ma'an gway lumno' san tupo' nan taku umoy san hota' ad awni ad nijattay. 18 Gwon nan lagwingay ihungangay nan tupo' merpu san somsono' ad sachi nan mangipergwing san taku. 19 Tan sa'ad nan lagwingay somsono' nan taku sachi nan merpugwan nan lagwing. Ad nan mangwhanakana lagwingay kidkichu gway isun chi pumatoy, ma'assuy san wha'on kus asagwana, manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, mana'aw, mangita'chor san wha'on kus tuttuwa ja manapapat as lagwing san osa taku. 20 Annachaja nan mangipergwing san taku gwon nan achi kun manghuyugwan san manganan wha'on kus sachi nan mangipergwing san taku."

*Nan Pammatin Nan Osa Huwhai Gway Wha'on Kus Hudyu
(Mer'us 7:24-30)*

21 Lummajaw kus Hesus san sachi ili ummoy sasan ili gway sa'upon nan Tiro ja Sidon. 22 Ad sa'ad nan osa huwhaiyay iCanaan gway nerpu san sachi ili, inip'awna gway manggwana, "Achakugwana'ud, Apu, gway kana' Dabid! Sa'ad nan ana'u huwhai mapalpalikatan as amod tan nilno' nan chimunju."

23 Gwon achin ku Hesus sinungwhatan as sija. Ummachayug ku chanan pasuyutna nampa'pa"aasicha an sija gway manggwana, "Perjagwom as sija tan mampo'apo'aw gway mituntunud an chita'u."

24 Gwon summungwhat kus Hesus, anana, "Niwhauna' ekay gway humachang san iIsrael gway isun nan kerneroway nataya'."

25 Gwon ummoy chay huwhai nampa'yob san sangun Hesus gway manggwana, "Apu, whachangana'ud!"

26 Kun iyagwat Hesus gway manggwana, "Wha'on kus mawhalinay ipa'anta nan anon nan ana' sasan asu."

27 Anan chay huwhai, "Tuttuwa nan sanat gway anam, Apu, gwon uyay chanan asu anoncha nan hugtaay maja'aja' san mamangnganan nan amucha."

28 Gwot summungwhat kus Hesus, anana say huwhai, "Cha'or nan pammatim! Ma'gwa an si'a nan whayugwom."

Kun hummayu nan ana'na san sachiay uyas.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Angsanay Taku

29 Lummajaw kus Hesus san sachi ili ummoy san ikid nan Whaywhay gway Galili. Kun ummoy nanakacha san whilig gwot tummu'chu ad aschi.

30 Kun ummoy nan amochay taku an sija gway inagwiticha chanan napilay, chanan na'uyap, chanan achi kun ma'akichu, chanan nakigki ja uchumay anna sa'itna. Kun inigkacha chicha san sanguna gwot impawhayuna chicha. 31 Kun nataag chanan taku san inilacha chachay nakigki gway kuminga, chachay achi kun ma'akichu gway hummayu, chachay napilay gway manadchayan ja chachay na'uyap gway anna ilanacha. Kun chinaychajawcha nan Apudyus chanan iIsrael.

*Nan Nama'anan Hesus San Nasuyu' As Opat Lihu Taku
(Mer'us 8:1-10)*

32 Inajakan kun Hesus chanan pasuyutna, anana, "Machakuwa' san-nachaja amochay taku tan tuyu erkaw nan iniingkagwanacha an sa'on ad maid kun anoncha. Ad lagwingo'ay perjagwon chicha gway nawhiwhittil tan tugwakay maagcha ekay matugwad san chayan."

³³ Kun anan chachay pasuyut an sija, “Agwamma inta'u mangallan as ang-san as tinapay as ipa'an san amasnaay aachun nan taku san maid kun hohoyoy ad asna?”

³⁴ Kun anan Hesus an chicha, “Aman nan tinapay gway agwad an cha'aju?”

Anancha, “Pitu ja a'itay wha'iyut gway i'an.”

³⁵ Gwot impatu'chun kun Hesus chanan taku san luta, ³⁶ inayana chachay pituway tinapay ja chachay i'an gwot nanjaman ku an Apudyus, pini'pi'ina. Kun inatodna sasan pasuyutna gwot iwwatgwatcha sasan taku.

³⁷ Kun nangancha losanot nabsugcha. Nappingcha kun, chinakup chanan pasuyut nan nasergwa sasan napi'pi'i, kun napnu nan pitu langngay.

³⁸ Sa'ad nan whilang chanan taku gway nangan, opat lihu, achi kun niwhilang nan hubhuwhai ja anana'.

³⁹ Sachi kunot pinerjaw Hesus chachay taku namang'as sija kun ummoy san ili gway sa'upon nan Magadan.

16

Nan Nampa'gwaan Chanan Pariseo An Hesus San Mataakan

(Mer'us 8:11-13; Lukas 12:54-56)

¹ Ummachayug kun chanan Pariseo ja Saduceo an Hesus pinadpad-chascha ochagwon an sija ta mangipaila an chicha as imatunay mataakan as mamatiyancha nu tuttuwaay Apudyus nan nangiwhaun an sija.

² Gwon summungwhat as sija gway manggwana an chicha, “Nu mumaschom ja maninag nan langit, ananjuwon malikat nan tayun as whikat.

³ Ad nu ilanjuway maninag ja mamuhunot nan langit san whigwhikat, ananjuwon umuchan as awni. Akammuju gway mangimatun san ilan nan langit gwon achiju kun maimatunan nan ma'ma'gwa san sana chimpu.

⁴ Sa'ad nan lunap san sana lummagwing ja mijisu san huwhai whinerjan gway mallaya'i tan wha'on kus napudnu an Apudyus. Man'ochawcha as mataakanay mangimatunan gwon maid kun mipaila as mataakan an chicha nu achi ahus nan mangimatunanay na'gwa an Jonas.” Napping kun chi tinaynana chichaot aysan.

Nan Nangijagwatan Hesus San Sussuyun Chanan Pariseo Ja Chanan Saduceo

(Mer'us 8:14-21)

⁵ Chummakus kun chachay pasuyut san chomang nan whaywhay, simsimmo'chaay naligwatancha nansongot as tinapay. ⁶ Kun anan Hesus an chicha, “Ammanju ilan nan yeast* chanan Pariseo ja Saduceo.”

⁷ Kun asijaapatcha gway manggwana, “Amasnat nan ingwhakana tan maid kun songot ta'us tinapay.”

⁸ Inakammun kun Hesus nan apaapatoncha anana an chicha, “Ka whawhang ekay pammatiju! Kajuman sija apaapaton nan inamaid nan tinapayyu. ⁹ Jo'o achiju ekay maagwatan gwinnu masmasmo' nan lima eka tinapay gway nipa'an sasan limallihu taku kun amanaay langngay nan nasergwaay chinakupju. ¹⁰ Jo'o achiju hos masmasmo' nan pitu tinapay gway nipa'an sasay opat lihuway taku kun amanaay langngay nan nasergwaay chinakupju. ¹¹ Achiju eka maagwatanay wha'on kus

* **16:6** 16:6 Iyagwat Hesus nannaja “yeast” san ukaliyay lagwing ja wha'wha'onay isussuyun chanan Pariseo ja Saduceo sasan taku. Gwon ta'on nu amaschi achin ku chanan pasuyutna naagwatan.

mipangkop san tinapay nan anna iwhakawhaka' an cha'aju. Ammanju ilan nan yeast chanan Pariseo ja Saduceo!"

¹² Gwot naagwatan chachay pasuyut gway wha'on kus mipangkop san yeast gway mampahoter san tinapay nan iwhagwhakana gwon mipangkop san lagwingay sussuyun chanan Pariseo ja Saduceo gway naya'a chumayait.

*Nan Nangiwhagan Pedro San Mipangkop An Hesus
(Mer'us 8:27-30; Lukas 9:18-21)*

¹³ Hummu'nag kus Hesus san ili gway Cesarea Filipos, anana sasan pasuyutna, "Ngachan nan anan chanan taku san mipangkop an sa'on gway Ana' nan Taku?"

¹⁴ Kun anancha, "Anan nan uchum si'a as Juan gway Manghohonjag. Anan nan uchum si'a as Elias, anan ahos nan uchum si'a as Jeremias gwinnu osa sasan uchumay profeta san agwi."

¹⁵ Anana an chicha, "As cha'aju kay ngachan nan mangngachanju an sa'on?"

¹⁶ Gwot summungwhat as Pedro gway manggwana, "Si'a nan Kristu, nan Ana' nan mawhiwhijakay Apudyus."

¹⁷ Kun anan Hesus an sija, "Piyana, Simon gway ana' Jonas tan wha'on kus taku nan nangipaakammu an si'a gwon as Ama gway agwad ad langit.

¹⁸ Ad iwhaka' ahos an si'a gway si'a nan ma'gwaniyon Pedro gway nan pijaona anan whatu. Sannaja whatu, isaad'u nan singwhaan'u gway chicha chanan mamati an sa'on ad sa'ad chanan ayobhongan nan otoy achi kun ma'aawha' an chicha. ¹⁹ Atcho' an si'a nan chursi'† san Mantuyajan Apudyus. Ad nu ngachan nan ijachim gway oon chanan takud asna luta, naahus Apudyus gway agwad ad langit tachunan. Ja nu ngachan nan ijujam ad asna luta, naahus Apudyus gway agwad ad langit tachunan."

²⁰ Sachi kun pinuyung Hesus chanan pasuyutna gway maid kun mangiwhagancha gway sija nan Kristu.

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mipangkop San Mapalikatana Ja Matojana
(Mer'us 8:31-33; Lukas 9:21-22)*

²¹ Malluki san sachi illukin Hesus gway mangipaagwat sasan pasuyutna gway maserpu umoy as sija ad Jerusalem ad napalikatan as amod sasan chacha"orn nan Hudyu, sasan papangat nan papachi ja sasan mangaagkammu san lintog. Ad impaotoychas sija ad mi'atlu achay erkaw natak.

²² Inta'iyen kun Pedro as sija ingwhakana an sija gway manggwana, "Achin ku Apudyus ijuja nat, Apu! Achi kun puyus ma'gwa an si'a nan amasna."

²³ Gwon nansakung kus Hesus, anana an Pedro, "Umachaju'a an sa'on, Satanas! Tunitiper'a an sa'on tan wha'on kus somsono' Apudyus nan sosom'om gwon somsono' chanan taku."

*Nan Mitunuchan An Hesus
(Mer'us 8:34-9:1; Lukas 9:23-27)*

²⁴ Sachi kun anan Hesus sasan pasuyutna, "Nu ngachan nan mamayu mitunud an sa'on, maserpu achina sija somsom'on nan longagna, isimo'naay mamati ta'on nu sija nan iliglikatna ja i'atoyna ad nitunud an sa'on. ²⁵ Tan nu ngachan nan ahos nan whijagnas patpatkona, achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna kapu an sa'on, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ²⁶ Maid

† 16:19 16:19 Sa'ad nan pijaona anan nan chursi' "ayobhongan".

kun kutu' nan man'ugwan nan osa taku nan losanay agwad san luhung nu achi ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Maid kun mawhalin nan osa taku atchon an Apudyus as iwhajadna tot ma'awhijag an sija as ingkaingkana. ²⁷ Ad sa'ad ahos as sa'onay Ana' nan Taku managkulina' ad asna luta gway anna an sa'on nan ayobhongan Ama gway huyun'u chanan a'anghel ad sinuwhalita' nan gwaschi taku san whatug nan inggwana. ²⁸ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway anna nan uchum an cha'aju san annaja gway achi kun matoy ingkanas ilancha as sa'on gway Ana' nan Taku gway umali mantuyay."

17

Nan Nanohosan Nan Ilan Hesus (Mer'us 9:2-13; Lukas 9:28-36)

¹ Lummaus ad nan onom gway erkaw inghuyog Hesus as Pedro ja cha Santiago an Juan gway mansunud kun iyoyna chicha san nata'nang gway whilig gway ahuscha ekay. ² Gwot nanohos nan ilan Hesus san sakkangcha. Kun summiling nan hoserna as isun nan init ad sa'ad nan silupna sumiling gway putputtaa'. ³ Awni kun nampaila an chicha cha Moses an Elias gway ma'apaapat an Hesus.

⁴ Kun summayampitaw as Pedro gway manggwana an Hesus, "Apu, whyayu nan annaan ta'ud asna. Nu whyayugwom manggwaa' as tuyu sikay as manghubhugwa"anju ancha Moses an Elias."

⁵ Sa'ad san manapaapatan Pedro, sa'ad nan hunotay sumiling inichungana chicha. Ad iningkaw nan kingaay nerpu san hunot gway manggwana, "Annaja nan ana"uway patpatko', mamasoma' an sija. Chumngor aju an sija!"

⁶ Chingngorn ku chanan apostoles na sachi kinga nallu'hubcha san luta san amod gway ogjatcha. ⁷ Kun ummachayug as Hesus an chicha gwot inognana ku chicha, anana, "Sumi'ad aju, achi aju umogjat."

⁸ Mantollongcha kun maid ku uchum as inilacha nu achi ahus as Hesus.

⁹ Ad sa'ad san manoskancha san whilig pinuyungna chicha gway manggwana, "Ilanju ta agwad mangiwhaganju sannaja inilaju ingkanas sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku matakuwa' san matoja'."

¹⁰ Kun inimus chanan pasuyutna an sija gway manggwana, "Kamma chanan mangaagkammu san lintog ananon maserpu managkulin jan as Elias ad asiyot umali nan Kristu?"

¹¹ Kun summungwhat gway manggwana, "Tuttuwa kajay umuna managkulin as Elias ta isakanana nan losan. ¹² Gwon iwhaka' an cha'ajuway naahus umali nan isun Elias gwon achicha kun whinigwhig as sija kun inggwacha nan whyayugwonchaay oon an sija. Ad isuna hosay sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku palikatana' an chicha." ¹³ Sachi kun naagwatan chanan pasuyut gway mipangkop an Juan gway Manghohonjag nan ingwhakana an chicha.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Ana'ay Laya'i Gway Nilno' Nan Chimunju

(Mer'us 9:14-29; Lukas 9:37-43)

¹⁴ Ummoy ku cha Hesus san agwachan nan amochay taku, ummoy an sija nan osa laya'i gway nampalintumong san sanguna ¹⁵ kun anana, "Apu, achakugwamud nan ana"u laya'i tan na'or'orchas as sija ja mapalpalikatan as amod. Nadnachi matugwad as sija san apuy ja maotchag san chanum.

¹⁶ Kun iyali' as sija sasan pasuyutnu gwon achicha kun ma'iipawhayu an sija."

¹⁷ Summungwhat kus Hesus anana, "Ina'ay aju mahosay takuwanna maid pammatina ja nasama somsomo'na! Anaman ekay awhajag nan iingkaw' an cha'aju ja mangaannusa' an cha'aju! Ijaliju an sa'on nan ana' sannaja." ¹⁸ Kun inamujuwan Hesus nan chimunju gwot lummagwa say ana'. Kun hummayu chay ana' san sachi uyas.

¹⁹ Ummahus kun cha Hesus ja chanan pasuyutna ummachayugcha an sija kun anancha, "Ka'ami man achi ma'aperjaw san sachi chimunju?"

²⁰ Anana an chicha, "Kapu san inawhawhang nan pammatiju. Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuwanna gway nu agwad pammatijus isun nan inawhanog nan hu'orn nan mustard, mawhalinay ananju sanna whilikon, 'Manatun'a sanchi, ad nanatun.' Ad maid kun achiju ma'gwa." ²¹ [Gwon sa'ad nan amaschiyay ayasin nan chimunju achi kun maperjaw nu achi ahus nan lugwayu ja mallaunan.]

*Nan Nangiwhagan Hesus Asin San Matojana Ja Matakuwana
(Mer'us 9:30-32; Lukas 9:43b-45)*

²² Naayus kun cha Hesus ja chanan pasuyutna ad Galili, anana an chicha, "Takangaja' gway Ana' nan Taku mipawhijang sasan taku ²³ ad intoychas sa'on gwon mi'atlu ad gway erkaw matakuwa'." Kun mansasanga ekay as amod chanan pasuyutna.

Nan Mangwhajachan San Hugwis San Templo

²⁴ Ummoy ku cha Hesus ad Capernaum ummachayug chanan manchachakup san hugwis nan Templo an Pedro kun anancha, "Ad mangwhajad nan mistuyuju san hugwis nan Templo?"

²⁵ Anan Pedro, "Oon." Ummoy kus Pedro san hoyoy inunnaan Hesus imuson as sija gway manggwana, "Ngachan nan anam Pedro? Agwan nan manchakup chanan ali san luta san hugwis? Chanan umili gwinnu sasan ikaja'?"

²⁶ Ingwhakan ku Pedro ananon, "Sasan ikaja'." Anan Hesus an sija, "Nu amasnat achi kun mangwhajad chanan umili. ²⁷ Gwon sa'ad tot achicha malingu an chita i'a ad san whaywhay mamunggwit, sa'ad nan umuna i'anay onom, ta'angom ad nan tupo'na inchasam nan pila'ay umanay as iwhajadtaay chugwa. Ayam ad ingwhajadnu san hugwistaay chugwa."

18

*Nan Miwhilang As Angatuwan
(Mer'us 9:33-37; Lukas 9:46-48)*

¹ Sa'ad san sachiyay chimpu ummachayug an Hesus chanan pasuyut gway manggwana, "Ad ngachamma nan angatuwan san Mantuyajan Apudyus?"

² Inajakan kun Hesus nan osa ana' impasi'adna san agwachancha. ³ Kun anana, "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nu achi aju mangwhaliw ja achiju agwaton nan kidkichun chanan anana', achi aju kun mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus. ⁴ Nu ngachan nan mangiwhawha san longagna as isun nannaja ana', sija nan angatuwan san Mantuyajan Apudyus. ⁵ Ad nu ngachan nan mangajag san amasna ana' kapu an sa'on, sa'on nan inajakana.

*Nan Kapun Nan Humasuyan
(Mer'us 9:42-48; Lukas 17:1-2)*

⁶ “Nu ngachan nan manggwa as ma'awhasuyan nan mernus nan pammatina an sa'on gway isun nannaja ana', unayna ekay mita'od nan cha'or kikillinganay whatu san whakangna ad nitubung san aachayo'anay whaywhay. ⁷ Achachaku chanan taku sanna luhung kapu san whayangnaay mangkapus ma'awhasuyancha. Tuttuwaay angan nan kapun nan ma'awhasuyan gwon achagchaku nan osa takuway sija nan merpugwan nan mangkapus ma'awhasuyan.

⁸ “Ad sa'ad nu whayangnas imam ja i'im nan kapun nan ma'awhasuyam, kumpuyam ad ingwhallum. Unayna ekay kumpur'a gwinnu pilay'a gway mawhijag as ingkaingkana nu nan gwachagwad nan imam gwinnu i'im gway mitoper'a san apuy gway maid kun pungpungna. ⁹ Ad nu atam nan kapun nan ma'awhasuyam, u'atom ad ingwhallum. Unayna ekay piso'a gway mawhijag as ingkaingkana nu nan gwachagwad nan atam gway mitoper'a san apuy ad ingwhilnu.

*Nan Agwat Gway Mipangkop San Nataya' Gway Kernerero
(Lukas 15:3-7)*

¹⁰ “Ilanju ta achiju ungsan nan isun nannachaja anana'. Tan iwhaka' an cha'ajuway sa'ad chanan a'anghel gway mangiila an chicha, patinajunay agwadcha san agwachen Ama gway agwad ad langit. ¹¹ [Tan as Sa'onay Ana' nan Taku ummaliya' ta takuwo' chanan nataya' gway taku.]

¹² “Ngachan nan ananju nu agwad osas takuway anna kernerona singkasut ja nataya' nan osa? Jo'o ja achina taynan chanan sijampuyu ja sijam san whibilig ad ummoyna inanap nan osa nataya'. ¹³ Ad nu ochasana tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nayagsa' as sijas amod sannaja kernerero nu sasay sijampuyu ja sijamay achi nataya'. ¹⁴ Ad isuna hos an Amajud langit* gway lagwingonaay misiyan an sija nan osa sasan namati an sa'on isun nannachaja anana'.

Nu Ma'awhersu Nan Sunud San Pammati

¹⁵ “Nu ma'awhersu nan sunud san pammati an si'a i'a an sija ad ingwhakam nan whersuna gway chugwa aju ekay. Nu chongyona nansubliyom nan whayu manghubuyunanju ja nansubliyom an Apudyus. ¹⁶ Gwon nu achina chongyon manajag'as osa gwinnu chugwa sasan susunud san pammati tot sa'ad nan gwaschi mipawhersu mata'choyan nan chugwa gwinnu tuyu. ¹⁷ Gwon nu lagwingonaay chongyon chicha iwhakam sasan maayuayusay namati. Ad sa'ad ahos nu achina chongyon iwhilangjus sija as osa paganu gwinnu manaa'nut gway manchachakup san hugwis.

Nan Mijachi Ja Nan Mijuja

¹⁸ “Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nu ngachan nan ijachiju gway oon chanan takud asna luta, naahus Apudyus gway agwad ad langit tachunan. Ja nu ngachan nan ijujaju ad asna luta, naahus Apudyus gway agwad ad langit tachunan.

¹⁹ “Iwhaka' ahos an cha'aju nannaja: Nu chugwa an cha'aju ad asna luta nan mantinnachun san whayangnasnatay ochagwonju san lugwayu, atchon Ama gway agwad ad langit an cha'aju. ²⁰ Tan nu agwan nan agwad nan chugwa gwinnu tuyuway namati an sa'on gway maayus mallugwayu an sa'on, agwacha' ad aschi an chicha.”

Nan Agwat Mipangkop San Mansilsilwhi Gway Maid Kun Achakuna

* **18:14** 18:14 San uchum nan niigka Ama' ad langit.

21 Ummachayug kus Pedro an Hesus anana an sija, “Apu, mangimman'u ligwatan nan whersun nan huyun'u namati gway assi'assin humersu an sa'on? Mangimpittu?”

22 Anan Hesus an sija, “Wha'on kus iwhaka' an si'aay mangimpittu gwon mangimpitumpuyu gway pitu.† 23 Sija nan mijisu san Mantuyajan Apudyus nan osa ali gway simsimmo'na mansingil san utang chanan mansilsilwhi an sija. 24 Ilukina kunay mansingil iyoycha an sija nan osa mansilsilwhiyay nanutang an sijas alihulihu pila'ay wha'yaw. 25 Gwon kapu tan achi kun ma'awhajad ingwhilin nan amuna gway mila'us sija ja nan asagwana ancha anana'na ja losanay u'ugwana tot mawhajachan nan utangna.

26 “Sija nan nallu'hub chay mansilsilwhi san sangun chay ali gway manggwana, ‘Anusam sa'on ad nan losanay utang'u an si'a whajacha.’ 27 Nachaku kun chay amuna pinerjawna chay mansilsilwhi kun niligwatana nan utangna.

28 “Lummagwa ad nan sachi mansilsilwhi inchasana nan osaay isuna mansilsilwhi gway nanutang an sijas a'itanay pila' gway wha'yaw. Impukodna kus sija pinsorna gway manggwana, ‘Whajacham nan inutangnu an sa'on.’

29 “Nallu'hub pun chay huyunnaay mansilsilwhi nampa'pa" aasi an sijaay manggwana, ‘Anusam sa'on ad awniyot whajacha' nan utang'u an si'a.’

30 “Gwon achina kun pinatkan, tinaynana kun impaiwhayudnas sija ingkanas whajachana nan inutangna. 31 Inilan ku chanan huyunnaay mansilsilwhi nan na'gwa lummagwing nan somsomo'cha kun ummoycha ingwhaka san amucha nan losanay na'gwa.

32 “Impaajag kunan amuna anana an sija, ‘Nayangkat'a mansilsilwhi! Losanay utangnu niligwata' kapu tan nampa'pa" aasi'a an sa'on.

33 Inachakugwam otjan nan huyunnu mansilsilwhi as isun nan nangachakugwa' an si'a.’ 34 Nalingu ku chay amuna impuyangnas sija impaiwhayud sasan mangijaachug san whawhalluchan tot mapalikatan as sija ingkanas mawhajachana mawhajachan nan losanay inutangna.

35 “Ad amasna ahos nan oon Ama gway agwad ad langit an cha'aju nu wha'on kus kadto' gway ligwatanju nan whersun nan asintatakuju.”

19

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Ichang (Mer'us 10:1-12; Lukas 16:18)

1 Napping kus Hesus nansuyu lummajaw as sijad Galili kun ummoy san iliyay sa'upon nan Judea gway agwad san chomang nan Gwanggwangay Jordan. 2 Kun nitunud an sija nan amochay taku gwot impawhayuna chanan nasa'it ad aschi.

3 Kun ummoy ummachayug an Hesus chanan Pariseo ta padpadchasoncha gway manggwana, “Ad mijuja san lintog ta'u nan ichangan nan laya'i nan asagwana san whayangna ekay kapuna?”

4 Summungwhat kus sija anana, “Jo'o achiju whinasa san Ukud Apudyus gway anana, ‘Sa'ad san chamuchamu inggwan Apudyus nan taku as laya'i ja huwhai.’* 5 Kun anana, ‘Kapu sannaja taynan nan laya'i cha amana an inana ad nan'atumcha san asagwana. Ad nan chugwa longag mangngachancha osossa'an.’† 6 Ad wha'oncha kus chugwa gwon

† 18:22 18:22 San “mangiwhagan san amaschiyay mangimpitumpuyu gway pitu ligwatan nan whersun nan na'awhersu,” nan pijaon Hesus anan sina maserpu patinajunay ligwatan nan whersun chanan uchumay na'awhersu an chita'u. * 19:4 19:4 Mawhasa san Genesis 1:27; 5:2. † 19:5 19:5 Mawhasa san Genesis 2:24.

nangngachancha osossa'an. Sija nan nu ngachan nan nan'atumon Apudyus, wha'on kus mawhalinay manichangon nan taku."

⁷ Anancha an sija, "Kammaangka Moses ijuja gway ipapil nan laya'i nan mangichangana san asagwana?"

⁸ Anan Hesus an chicha, "Kapu tan hummatu nan somsono'ju iyujan Moses cha'ajuway ichanganju asagwaju. Gwon san chamuchamu wha'on kus amasnat nan pangkop Apudyus. ⁹ Iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan laya'i mangichang san asagwana san whayangna kapuna maya'sig nu na'assuy san wha'on kus asagwana ad nangasagwa san sawhali, niwhilangay namuwhai as sija."

¹⁰ Anan chanan pasuyutna an sija, "Nu amasnat gway mijachi nan ichang unayna ekay achita mangasagwa."

¹¹ Gwon anan Hesus an chicha, "Wha'on kus losanay taku agwatoncha nannaja sussuyu, ahus chanan naatchan as ayobhongan gway achi kun mangasagwa. ¹² Tan na'aya'ayasi nan achin chanan laya'i mangasawwan. Anna nan uchumay nijana'ay wha'uwa, anna nan uchumay inapun nan asintatakucha ja anna nan uchumay achicha manga'asagwa kapu san mansilwhiyancha san Mantuyajan Apudyus. Nan sillobhong gway mangagwat sina maserpu agwatona."

Nan Nangilugwayuwan Hesus Sasan Anana'
(*Mer'us 10:13-16; Lukas 18:15-17*)

¹³ Iningkaw chanan anana' gway iyoy chanan taku an Hesus ta ipatayna nan imana an chicha ja ilugwayuwana chicha. Gwon chinogjajan chanan pasuyutna chachay nangijoy. ¹⁴ Gwon anan Hesus, "Ijujaju chanan anana'ay umali an sa'on ja achiju ijachi chicha tan nan isun nan a'ammasma anana' mitapicha sasan takuway ituyajan Apudyus." ¹⁵ Gwot impatayna nan imana sasan anana' asiyot lumajaw as sijad aschi.

Nan Wha'nang Gway Laya'i
(*Mer'us 10:17-31; Lukas 18:18-30*)

¹⁶ Iningkaw nan osa ummoy ummachayug an Hesus gway manggwana, "Mistuyu, ngachan nan whayuway oo' ta ma'awhijaka' an Apudyus as ingkaingkana?"

¹⁷ Kun anan Hesus an sija, "Kaman sa'on nan manimusam san mipangkop san whayu? Ahus as Apudyus as whayu. Gwon nu whayugwom nan ma'awhijag'a an Apudyus as ingkaingkana, patiyom chanan whilin Apudyus."

¹⁸ Anana an Hesus, "Ngachan chanan whilin?"

Kun anan Hesus, "Achi'a pumatoy. Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam. Achi'a mana'aw. Achim ta'choyan nan tuli gway mihursu san osa taku. ¹⁹ Chumngor'a an cha amam an inam ja ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu."

²⁰ Anan chay mernus gway laya'i an sija, "Losan chana't inggwa'. Ngachanna pay nan'uyanga?"

²¹ Anan Hesus an sija, "Nu whayugwomay maid man'uyangam i'a ila'u chanan u'ugwam ad inatodnu nan la'una san whawha'sigwot ad agwad nan whina'nangnu ad langit. Ad ummali'a nitunud an sa'on."

²² Chingngorn ku chay laya'i nan sachi lummajaw gway mansasanga tan amod nan whina'nangna.

²³ Kun anan Hesus sasan pasuyutna, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway sa'ad nan taku sija ekay ipatogna nan inawha'nang mansikab as mitapi

sasan takuway ituyajan Apudyus. ²⁴ Asino' iwhaka an cha'aju gway amod mansikab nan mitapijan nan osa taku sasan takuway ituyajan Apudyus gway sija ekay ipatogna nan inawha'nang nu san lumno'an nan kamel san ahut nan chakum."

²⁵ Chingngorn ku chanan pasuyutna chi nataagchas amod gway manggwana, "Ad ngachan maangkay matakun nu?"

²⁶ Intollong kun Hesus chicha anana, "Wha'on kus ma'a'gwa nan taku san annaja gwon as Apudyus ma'gwana nan losan."

²⁷ Gwot summungwhat as Pedro an sijaay manggwana, "As cha'ami kay tinaynanmi nan losanay u'ugwami kun nitunud ami an si'a. Ad ngachamma maayami?"

²⁸ Kun anan Hesus an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway san humu'nag gway assahu luhung, sa'ad as Sa'onay Ana' nan Taku tumu'chuwa' san inachajaw nan mantuyaja' ad sa'ad as cha'ajuway nitunud an sa'on, tumu'chu aju hos san nasagwayan as chugwa tukaw gway mangituyay sasan kana' chachay nasagwayan as chugwaay ana' Israel. ²⁹ Ad gwaschi osa manaynan san hoyoyna, susunudna, sinana' an sija, anana'na ja lutana kapu an sa'on, maayana nan mangingsingkasutay oyosna ad na'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ³⁰ Gwon angan chanan ummuna gway mangudchi ad angan ahos chanan mangudchiyay umuna."

20

Nan Makanab Chanan Mansilwhi An Apudyus

¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, "Mijagwat nan Mantuyajan Apudyus san osa taku gway anna nan mumullana san ubas gway nasapa lummagwa san gwisnit kun ummoy nananap as tangchanana as manterwasu san mumullana san ubasna. ² Nantinnachuncha kun sasan mallabhu gway tangchanana chichas ustuway labhu san osa erkaw, impooyna chicha san mumullana san ubas.

³ "Lummagwa kus sija san suminer inilana chanan takuway nasi'asi'ad san merketay maid ooncha. ⁴ Kun anana an chicha, 'T'aju hos manterwasu san mumulla' san ubas ad nilabhuwa' cha'aju san ustuway labhuju.'

⁵ "Kun aysancha. Asin kuhos lummagwa san mamatu' ja singwhattang as anchu, amaschi ahos nan inggwana. ⁶ Anna kunay singwhattang as ahowha lummagwa kuhos inilana chanan nasi'asi'ad gway taku maid kun ooncha. Kun anana an chicha, 'Ka'aju maag ekay masi'asi'ad gway mangerkaw gway maid oonju?'

⁷ "Anancha an sija, 'Tan maid ka mampayabhu an cha'ami.'

"Kun anana an chicha, 'T'aju hos manterwasu san mumulla' san ubas.'

⁸ "Mummaschom pun anan chay sin'ugwa san mumullan san ubas san mangipangpangu sasan manterwasu, 'Ajakam chanan nanterwasu ad inatodnu nan labhucha malluki sasan nangudchi nanterwasu ingkana sasan namangu.'

⁹ "Ummoy ku chachay nalluki san singwhattang as ahowha inagwacha nan labhucha ustu gway sinumerkaw. ¹⁰ Ummoy ku chachay namangu anancha kunnu adachu nan agwatoncha gwon annaotay isuna hos ekajay tangchan nan inagwacha. ¹¹ Inagwacha kunan labhucha nallilicha san sin'ugwa san mumullan san ubas ¹² gway manggwana, 'Kama nannachaja nangudchi gway osa kun eka uyas nan nanterwasuwancha kunja mijisu nan labhucha an cha'amiyay nangerkaw nanterwasu ja nangijattom san atung nan init?'

¹³ “Gwon summungwhat kun san osa an chicha, anana, ‘Huyun, achi’ ku nilu’us si’a. Jo’o achim tinachunan nan sinumerkaw gway tangchannu an sa’on ta. ¹⁴ Ayam nan labhum ta i’a. Whayugwo’ gway atchon sannaja nangudchi nan isun ahos nan inatod’u an si’a. ¹⁵ Jo’o achi mijuja an sa’on gway oo’ nan whayugwo’ay oon san pila’u? Gwinnu maapos’a tan manga’atocha?’ ”

¹⁶ Kun iyanungus Hesus gway manggwana, “Sija nan sa’ad chanan umuna chicha nan mangudchi ja sa’ad chanan mangudchi chicha nan umuna.”

Pitlun Hesus Gway Mangiwhaka San Matojana Ja Matakuwana
(Mer’us 10:32-34; Lukas 18:31-34)

¹⁷ Sa’ad san umajan Hesus ad Jerusalem inta’iyanna chanan nasagwayan as chugwaay pasuyutna kun anana an chicha san chayan, ¹⁸ “Chongyonju na, anna inta’ud Jerusalem ad sa’ad as sa’onay Ana’ nan Taku mipawhijanga’ sasan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog ad nilodchongana’ gway matoy. ¹⁹ Ad impawhijanga’ sasan wha’on kus Hudyu tot amamangona’ ja saplitana’ ancha ilansaa’ san krus. Ad sa’ad nu mi’atlu erkaw matakawa’.”

Nan Ochaw Nan Inan Cha Santiago An Juan
(Mer’us 10:35-45)

²⁰ Kun ummachayug an Hesus nan asagwan Zebedeo chicha sasan ana’na kun nampalintumong an Hesus gway agwad nan ochagwona an sija.

²¹ Kun anan Hesus an sija, “Ngachan nan whayugwom?”

Anana an Hesus, “Iwhakamud gway patu’chugwom san mantuyajam nanna chugwa ana’u, ingkaw nan osa san machigwanannu ja ingkaw nan osa san machigwikim.”

²² Anan Hesus sasay chugwa mansunud, “Achiju kun akammu nan od’ochagwonju. Jo’o ja ma’iijattom aju san likat gway isun nan likat gway ma’gwa an sa’on.”

Anancha an sija, “Ma’aijattom ami.”

²³ Anana an chicha, “Tuttuwa sa’ad nan likatay ma’gwa an sa’on ma’iijattom aju gwon nan tumu’chu san machigwanan’u ja san machigwiki’, wha’on kus sa’on nan mampili, sija ingkaw chanan insakanaan Ama.”

²⁴ Chingngorn kun chachay simpuyu pasuyut nan inchaw chay chugwa mansunud, nalingucha an chicha. ²⁵ Gwon inajakan kun Hesus chicha, anana, “Akammuju gway sa’ad chanan mangituyay sasan wha’on kus Hudyu ilajusancha chicha ad sa’ad chanan pangatcha mansuwoncha chicha. ²⁶ Wha’on kus amasnat nan oonju. Gwon nu ngachan nan mamayu an cha’aju gway mampangatu, maserpu mansilwhi an cha’aju losan. ²⁷ Ad nu ngachan nan mamayu an cha’aju gway mangngachan apatkan, maserpu mampamudchachu an cha’aju losan. ²⁸ Isu’ gway Ana’ nan Taku, wha’on kus ummaliya’ ta mansilwhiyana’ gwon ummaliya’ ta mansilwhiya’ ja atcho’ nan whijag’u as oyos nan whijag nan aachugwanay taku ta magwajagwajaan’cha san ayobhongan nan whersu.”

Nan Nangaanan Hesus San Uyap Nan Chugwa Laya’iyay Na’uyap
(Mer’us 10:46-52; Lukas 18:35-43)

²⁹ Sa’ad san lumajagwan cha Hesus ad Jerico nitunud an sija nan amochay taku. ³⁰ Ad iningkaw nan chugwa na’uyap gway tummutu’chu san ikid nan chayan. Chingngorcha kunay lumaus as Hesus impa’uychaay manggwana, “Apu gway kana’ Dabid, achakugwamud cha’ami!”

³¹ Gwon sa'ad chanan taku chinogjajancha chicha gway kumino'cha. Gwon iyamamodchaot nampa'uy gway manggwana, "Apu gway kana' Dabid, achakugwamud cha'ami!"

³² Summinong kus Hesus inajakana chicha gwot anana, "Ngachan nan whayugwonjuway oo' an cha'aju?"

³³ Anancha an sija, "Apu, aanomud nan uyapmi."

³⁴ Nachaku kus Hesus inognana nan atacha kun maag ekay anna nan ilancha gwot nitunudcha an sija.

21

Nan Nanaychajagwan Chanan Taku An Hesus San Ummajana Ad Jerusalem

(Mer'us 11:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Sa'ad san takangay cha Hesus chumakusan ad Jerusalem gwot hummu'nagchad Betfage san whilig gway ma'gwaniyon Olibu, impaunan Hesus nan chugwa sasan pasuyutna ² gway manggwana an chicha, "Taju sanchi iliyay chomangonju ad humu'nag aju ad ekay agwad nan ochasanju osa asno gway niwhawhawwod ja nan uyhunna. U'whachonju ad chicha iyaliyu an sa'on. ³ Ad nu agwad mangimus san oonju ananjuwon maserpun nan Apu chana ad nanijatodna."

⁴ Na'gwa na tot tumuttuwa nan ingwhakan Apudyus an profeta Isaias gway anana,

⁵ "Iwhakaju san umilid Jerusalem gway manggwana:

Chongyonju na, sa'ad nan Aliju umali an cha'ajuway ingwhawhana nan longagna

gway nangaabwhaju san uyhun nan asno."*

⁶ Ummoy kun chachay chugwa pasuyut gwot inggwacha nan ingwhilin Hesus ⁷ iyoycha chay asno ja nan uyhunna kun inap'apancha san kotap nan silupcha gwot nangawhajus Hesus. ⁸ Ad sa'ad nan amochay taku iyap'apcha nan kotap nan silupcha san chayan ad nan uchum nangayacha sasan pangan chanan aju kun iyap'apcha san chayan. ⁹ Ad sa'ad chanan taku gway namangu ja chanan misu'su'nub an Hesus asipopo'awchaay manggwana, "Machaychajaw† nan kana' Dabid! Piyan as sija gway umali san ayobhongan Apudyus! Machaychajaw as Apudyus ad langit!"

¹⁰ Hummu'nag kus Hesus ad Jerusalem nakuyu nan losanay umili gway manggwana, "Ngachan ma nina?"

¹¹ Kun anan chanan angsanay taku, "Sijana nan profeta gway as Hesus gway iNazaret gway sa'up nan Galili."

Nan Namerjagwan Hesus Sasan Malla'ya'u San Sowhan Nan Templo

(Mer'us 11:15-19; Lukas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹² Ummoy as Hesus san sowhan nan Templo kun pinerjawna losan chanan malla'ya'u ja chanan mallaya'u san sachi. Kun inamina tugwachon nan lamisaan chanan manooyos san pila' ja tutu'chugwan chanan mangila'ya'u san kalapati. ¹³ Kun anana an chicha, "Nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad nan hoyoy'u maagwakan as luyuwwayuwan.' Gwon sa'ad as cha'aju nangngachanonju tatalluwan chanan mamayangkat."‡

* **21:5** 21:5 Mawhasa san Zacarias 9:9. † **21:9** 21:9 Nan sikuchay nilista "Hosanna" gway Aramaic gway apapat gway nan pijaona anan takuwon cha'ami awni kun nauser nu manchaychajaw.

‡ **21:13** 21:13 Mawhasa san Isaias 56:7; Jeremias 71:11.

¹⁴ Kun ummoy ummachayug an sija chanan na'uyap ancha napilay san Templo kun impawhayuna chicha. ¹⁵ Gwon inilan ku chanan papangat nan papachi ja mangaagkammu san lintog nan mataakan gway inggwan Hesus ja chanan anana'ay mampo'apo'aw san Templo gway manggwanaon, "Machaychajaw nan Kana' Dabid," nalingucha.

¹⁶ Kun anancha an sija, "Chochongyom nan iwhagwhakacha?"

Anan Hesus an chicha, "Oon. Jo'o achiju whinasa san Ukud Apudyus gway anana, 'Apudyus, sinuyuwam chanan anana' ja ungnгаа' gway mangichajaw as ustu'ustu an si'a?' "§

¹⁷ Tinaynana kun chicha lummajaw sa sachi ili gway ummoy ad Betania kun ummijan ad aschi.

*Nan Namujunan Hesus San Aju Gway Igos
(Mer'us 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Mawhikat kun san manulinan cha Hesus ad Jerusalem nawhitil as sija. ¹⁹ Inilana kunan igos san ikid nan chayan ummoyna inachayug gwot maid kun inchasanas hokasna, ahus eka chanan tuhu. Kun anana say aju, "Achi'a kun puyus humkas!" Kun maag ekay nayangu chay igos.

²⁰ Inilan ku chachay pasuyutna nataagcha gway manggwana, "Ininona maag ekay nernangu nan ajuway igos?"

²¹ Kun anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nu agwad pammatiju ja achi aju manchugwachugwa, wha'on kun ekas ahus nan na'gwa san aju igos as mawhalinay oonju. Gwon mawhalin kahos gway iwhakaju sannaja whilig gway, 'Mita'nan'g'a ad nitoper'a san whaywhay,' ad na'gwa. ²² Ad losanay ochagwonju san lugwayu nu tuttugwaonju, maayaju."

*Nan Imus Gway Mipangkop San Ayobhongan Hesus
(Mer'us 11:27-33; Lukas 20:1-8)*

²³ Nanagkulin kus Hesus san sowhan nan Templo ummoy ummachayug an sija chanan papangat nan papachi ja chanan chacha"orn chanan Hudyu san mansuyusuyuwana kun anancha, "Agwan nan nangallam san ayobhongam gway manggwa san o'oom ja ngachan nan nangatod an si'a san ayobhongam?"

²⁴ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana an chicha, "Manimusa' ahos an cha'aju. Nu masungwhatanju iwhaka' ahos an cha'aju nu ngachan nan nangalla' san ayobhonga' gway manggwa san o'oo'. ²⁵ Sa'ad nan ayobhongan Juan gway manghonjag agwan nan nerpugwana? Nerpu an Apudyus gwinnu nerpu sasan taku?"

Kun nanuukuchanchaay manggwana, "Nu anan ta'uwon, 'Nerpu an Apudyus', anana an chita'uwon, 'Kajuman angkay achi tinuttuwa as sija?'

²⁶ Gwon nu anan ta'uwon, 'Nerpu sasan taku', umogjat ta'u sasan taku tan losancha iwhilangay osa profeta as Juan."

²⁷ Kun sinungwhatancha as Hesus gway manggwana, "Maid kun akam-mumi."

Anana hos an chicha, "Sa'ad nu amasnat achi' kuhos iwhaka nu ngachan nan nerpugwan nan ayobhonga' gway manggwa san o'oo'.

Nan Agwat Mipangkop San Chugwa Ana'

²⁸ "Ngachan ma ananju sannaja? Iningkaw nan osa ama gway anna nan chugwa ana'na laya'i. Ad ummachayug kus sija san panguyu anana, 'Ana'u, i'a san sana erkaw manterwhasu san mumullan san ubas.'

²⁹ “Gwon summungwhat gway manggwana, ‘Lagwingo’ gway umoy.’ Gwon nanohos kunan somsono'na ummoy.

³⁰ “Ummachayug kus sija san whanog ingwhakana nan isuna. Summungwhat ku chay ana'na, anana, ‘Iya’, ama’ gwon achi kun ummoy.

³¹ “Ngachanna sasay chugwa nan nanggwa san whayugwon amacha?” Anancha, “Chay panguyu.”

Anan Hesus an chicha, “Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway sa'ad chanan manchachakup san hugwis ja chanan naukor, umunacha an cha'aju umoy san Mantuyajan Apudyus. ³² Tan ummalis Juan an cha'aju tot ipailana an cha'aju nan ustu i'aman gway mawhijag. Kun achiju kun tinuttuwas sija gwon chanan manchachakup san hugwis ja chanan naukor nan namati an sija. Ta'on nu nappungju inila chicha gway namati achiju kun nanchu'kan nan whersuju ad namati otjan aju an sija.”

*Nan Mijagwatan Chanan Lagwingay Mansasamer
(Mer'us 12:1-12; Lukas 20:9-19)*

³³ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Chongyonju nan osa pay gway agwat: Iningkaw nan osa taku nammuya as angsanay ubas san lutana kun nili'gwosna a'upon. Kun nanggwas uussutan san ubas kun nampata'chor as nata'nang as allangan gway whinatu as ingkagwan nan mangijaachug. Kun impasamerna sasan mansasamer gwot nangwhaat. ³⁴ Takangay kunan inghubhuyas ingwhaunna chanan mudchachuna sasay mansasamer ta umoycha ayan nan huwana.

³⁵ “Inayan ku chachay mansasamer chachay mudchachuna inabchoycha nan osa, intoycha nan osa ja whininwhintugcha nan osa. ³⁶ Asin ahos nangwhaun as uchumay mudchachu as angsan sasay ummunaay ingwhaunna kun inggwacha an chicha nan isuna. ³⁷ Anunu kun ingwhaunna an chicha nan ana'na tan anana kunnu ananaon, ‘Whigwhikoncha nan ana'u.’

³⁸ “Gwon inilan ku chachay mansasamer nan ana' nan sin'ugwa asi'a'anancha, ‘Annaja nan mangila'sun. Gwayyu ta otojon ta'us sija ad nan'ugwa ta'u nan la'sunna.’ ³⁹ Inayacha kus sija ingwhallucha san lasin nan mumullan san ubas gwot intoycha.

⁴⁰ “Ad sija nan sa'ad nu managkulin chay sin'ugwa san mumullan san ubas ngachan nan oona sasay mansasamer?”

⁴¹ Anancha an sija, “Sa'ad chachay nayangkatay mansasamer otojona chicha ad sa'ad chay mumullana san ubas ipasamerna san uchumay mansasamer gway mangatod an sija as huwana san inghubhuyas.”

⁴² Anan Hesus an chicha, “Jo'o achiju whinasa nan nilista san Ukud Apudyus gway anana, ‘Sa'ad chay whatuway nampiliyan chanan mamang-gwas hoyoy, sachiyot nan kadto'ay nisaachan nan hoyoy. As Apudyus nan nanggwa sannaja ad amod mataakan nan mangilan ta'u!’* ”

⁴³ “Sija nan iwhaka' an cha'aju gway achin ku Apudyus itapi cha'aju sasan takuway ituyajana gwon chanan taku gway tumungper san whayugwona. ⁴⁴ Ad sa'ad chanan maotchag sannaja whatu mayumo'. Ad nu ngachan nan mitu'nukana mamomo'.”

⁴⁵ Chingngorn ku chanan papangat nan papachi ja chanan Pariseo nan iyagwatna, naagwatanchaay chicha nan iwhakawhakana. ⁴⁶ Kun nananapchas ininonchaay mangipachopap an sija gwon ummogjatcha san amochay taku tan iwhilangchas sija as osaay profeta.

* **21:42** 21:42 Mawhasa san Salmo 118:22-23.

22

Nan Agwat Mipangkop San Hoyay

(Lukas 14:15-24)

¹ Kun asin ahos as Hesus nanagwat an chicha gway manggwana, ² “Mijisu nan Mantuyajan Apudyus san amasna: Iningkaw nan osa ali gway insakanana nan hoyay nan ana'na laya'i. ³ Kun ingwhaunna chanan mudchachuna ta umoycha ajakan chanan naajakan san hoyay gwon lagwingon chachay naajakanay umoy.

⁴ “Nangiwhaun ahos san uchumay mudchachuna gway anana, ‘Iwhakaju sasan naajakanay insakana’ nan hoyay, sa'ad chanan napapunor wha'a' naperticha ad nisakana nan losan, iwhakaju ta umalicha.’

⁵ “Gwon achicha kun ekay chongyon aysancha gway ummoy nan osa san tayunna, ummoy ahos nan osa nangamusanti. ⁶ Ad sa'ad nan uchum chimpapcha ku chanan mudchachuna gway nangajag an chicha, pinalikatancha chicha gwot intoycha chicha. ⁷ Sija nan nalingu chay ali gwot ingwhaunna ku chanan surchachuna, impaotoyna chachay nangtoy sasay mudchachu kun impaskobna nan ilicha.

⁸ “Kun anana sasay mudchachuna, ‘Napping nisakana nan hoyay gwon sa'ad chachay naajakan achicha kun miwhilangay ma'ayagyagsa'. ⁹ Sija nan i'aju sasan ersa ad nu ngachan nan ochasanju, ajakanju chicha san hoyay.’ ¹⁰ Ummoy ku chachay mudchachu sasan ersa inajakancha losan nan takuway inchasancha, whayu gwinnu lagwingay taku. Kun napnu nan mallagyagsa'an sasan naajakan.

¹¹ “Nilumno' kunan ali ta ilana chanan naajakan inilana nan osa takuway achi kun nansilup san silup nan ma'abyay. ¹² Kun anan chay ali, ‘Sunud, ininom gway nilumno' ad asna gway achi'a kun nansilup san silup nan ma'abyay?’ Gwon kummikinno' chay taku. ¹³ Kun anan chay ali sasan mansilsilwhiyona, ‘Ta'chonju ad nan ima ja i'ina iwhalluju san whawhalluchan gway manghulingot. Maniwhil as sija ja mangngilngiltona nan whawhana as isun chanan uchumay iingkaw ad aschi.’ ”

¹⁴ Pinungpung Hesus gway manggwana, “Angsan nan maajakan gwon a"itan nan mapili.”

Nan Imus Mipangkop San Mangwhajachan San Hugwis

(Mer'us 12:13-17; Lukas 20:20-26)

¹⁵ Lummajaw kun chachay Pariseo nanuukuchancha nu ngachan nan ininoncha mani'ap an Hesus kapu san iwhakana. ¹⁶ Kun ingwhaunna an sija chanan pasuyutcha ja chanan takun Herod gway manggwana, “Mistuyu, akammumiyay achi'a kun mantuli ja isuyum nan atuttugwaan gway mipangkop san whayugwon Apudyus ja wha'on kus somsom'om nu ngachan nan anan nan taku tan manisisugwom nan taku uyay nu ngachan nan asasaadcha. ¹⁷ Ad iwhakamud an cha'ami nu ngachan nan anam sina. Ad mijuja san lintog gway mangwhajadta san hugwis san Emperador gwinnu achi?”

¹⁸ Gwon akammun Hesus nan lagwingay pangkopcha, sija nan anana, “Cha'ajuway an'annanju mampawhayu, kaju padpadchason as sa'on? ¹⁹ Ipailaju an sa'on nan aka pila'ay miwhajad san hugwis!”

Kun inatodcha an sija nan dinario.

²⁰ Kun anana an chicha, “Ngachan nan singhoser sannaja ja singn-gachan?”

²¹ Anancha an sija, “Emperador.”

Kun anana an chicha, “Nu amasnat atchonju san Emperador nan ugwan nan Emperador ad inatodju an Apudyus nan ugwan Apudyus.”

²² Chingngorcha kun chi nataagcha gwot tinaynancha kus sija lumma-jawcha.

Nan Imus Mipangkop San Matakuwan Nan Taku
(Mer'us 12:18-27; Lukas 20:27-40)

²³ Ad sa'ad san sachi erkaw ummoy ummachayug an Hesus chanan Saduceo gway achicha kun mamati gway matakun nan matoy. Kun inimuscha an sija ²⁴ gway manggwana, “Mistuyu, ingwhakan Moses gway nu matoy nan osa laya'iyay maid ana'na, asawwon nan sunudna chay nawhayu tot umana'chas miwhilang as ana' chay sunudna natoy. ²⁵ Iningkaw nan pitu mansusunud gway lallaya'i ailijanmi. Nangasagwa kunan panguyu natoy gway maid kun ana'na. Kun inasagwan nan umaggwa sunudna chay nawhayu. ²⁶ Amaschi ahos nan na'gwa say umaggwa ja umatlu ingkana san mi'apitu. ²⁷ Anunu kun natoy chay huwhai. ²⁸ Sija nan nu umali nan erkaw gway matakun nan natoy ngachanna sasay pitu nan sinasagwa say huwhai tan inasagwacha losan as sija?”

²⁹ Kun anan Hesus gway summungwhat an chicha, “Nasama nan somsono'ju, achijuwot sija akammu nan nilistaay Ukud Apudyus gwinnu ayobhongana. ³⁰ Tan sa'ad san matakun chanan natoy maid kun manasasagwa tan isucha chanan a'anghel ad langit. ³¹ Nu mipangkop san matakun chanan natoy, jo'o achiju whinasa nan ingwhakan Apudyus an cha'aju gway anana, ³² 'Sa'on nan Apudyus Abraham, Apudyus Isaac ja Apudyus Jacob.’* Ingwhakana nan amaschi ta'on nu natoy cha Abraham san agwi. Nan pijaon nina anan, wha'on kus Apudyus chanan natoy as sija gwon Apudyus chanan mawhiwhijag.”

³³ Chingngorn ku chanan taku nataagcha san sussuyuna.

Nan Apatkan Gway Whilin Apudyus
(Mer'us 12:28-34; Lukas 10:25-28)

³⁴ Chingngorn kun chanan Pariseo gway achi kun ma'asungwhat chanan Saduceo san ingwhakan Hesus, naayuscha losan kun ummoycha an Hesus. ³⁵ Kun inimus nan osa an chicha gway mangipappaagwat san lintog gway pinadpadchasna gway manggwana, ³⁶ “Mistuyu, ngachan nan apatkan gway whilin san lintog?”

³⁷ Kun anan Hesus an sija, “Patkom nan Apu gway Apudyusnu san losan gway agwad an si'a gway somsono'nu, alichodgwam ja losanay laingnu. ³⁸ Annaja nan apatkanay whilin san losan. ³⁹ Ad amaschi ahos gway sa'ad nan mi'aggwa gway apatkan amasna, 'Ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu.’† ⁴⁰ Annachaja chugwa whilin nan mungimung nan losanay lintog Moses ja sussuyun chachay profeta.”

Nan Imus Mipangkop San Merpugwan Nan Kristu
(Mer'us 12:35-37; Lukas 20:41-44)

⁴¹ Naayus ku chanan Pariseo nanimus as Hesus an chicha, ⁴² gway manggwana, “Ngachan nan ananju san mipangkop san Kristu? Ngachan nan singkana' an sija?”

Anancha an sija, “Kana' Dabid.”

* **22:32** 22:32 Mawhasa san Exodo 3:6. † **22:39** 22:39 Mawhasa san Levitico 19:18.

⁴³ Anana an chicha, “Nu kana' Dabid nan Kristu kammaangka Dabid agwakan sija as Apu? Tan nan ingwhakan Dabid gway impaiwhakan nan Ispilitun Apudyus anana,

⁴⁴ ‘Anan Apudyus san Apu’,

tumu'chu'a san machigwanan'u

ingkanas ipaawha"u an si'a chanan ahursum?†

⁴⁵ “Ad kapu tan inagwakan Dabid as sija as Apu ininon nan Kristu gway nangngachan kana' Dabid?”

⁴⁶ Gwot maid kun osas nanungwhat an sija gwinnu nangituyod mamachas an sija mani'ap manipud san sachi erkaw.

23

Nan Anan Hesus Mipangkop Sasan Pariseo Ja Mangaagkammu San Lintog

(Mer'us 12:38-39; Lukas 11:43; 20:45-46)

¹ Anan Hesus sasan taku ja chanan pasuyutna ² gway manggwana, “Anna nan alintokan chanan mangaagkammu san Lintog ja chanan Pariseo gway mangipaagwat san lintog Moses. ³ Sija nan ngachan manay iwhakacha an cha'aju oonju ja chongyonju gwon sa'ad nan o'ooncha achiju oon. Tan nan isuyucha achicha kun oon. ⁴ Ipa'gwacha sasan taku nan angsanay lintog gway mansikab as suyuton gway ama ekas pahu'udcha an chicha nan chagsonay ochon ad achicha kun ekas a'it whadngan chicha.

⁵ “Ad sa'ad nan losanay ooncha, ooncha tot ilan chanan taku. Ilanju nan ooncha gway pachacha"oyoncha nan iigkaan san Ukud Apudyus gway ijahungutcha san itungcha ja iwhichiwhidcha san ta'yaycha ja oonchas chacha"or chanan tamtamoy nan lagkoyloy gway silupcha. ⁶ Ja whayugwoncha ingkaw san igkagwan chanan nangangatu taku san lagyagsa' ja san tu'chugwan chanan nangangatu taku san sinagoga. ⁷ Whayugwonchaay makingakingaan sasan merket ja agwakan chanan taku chichas ‘Mistuyu.’

⁸ “Gwon sa'ad as cha'aju wha'on aju kus paagwag as ‘Mistuyu’ tan osossa"an nan mistuyuju ja manisisu aju losan gway isun chi mansusunud.

⁹ Ad achiju agwakan as ‘Ama’ nan whayangna taku sanna luta tan osossa"an nan Amaju gway agwad ad langit. ¹⁰ Gwinnu achi aju paagwag as ‘Apu’ tan sa'ad as sa'on gway Kristu ahusa' as Apuju. ¹¹ Ad sa'ad nan angatuwan an cha'aju sija nan mansilwhi an cha'aju. ¹² Nu ngachan nan mangipangatu san longagna ipawhawhan Apudyus ja nu ngachan nan mangipawhawha san longagna ipangatun Apudyus.

Amod A'oogjat Nan Ma'gwa Anan Hesus Sasan Mangaagkammu San Lintog Ja Sasan Pariseo

(Mer'us 12:40; Lukas 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'aju gway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annanju mampawhayu! Ijachiju chanan taku gway mampaituyay an Apudyus. Sija nan uyay as cha'aju lagwingonjuway mampaituyay an Apudyus ja ijachiju pay chanan mamayu paituyay. ¹⁴ [Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annaju mampawhayu! Isi'asi'apjuway mangaya san u'ugwan chanan nawhayu ad an'annanju anchugwon nan lugwayuju. Ad awni ad nachusa ajus amod!]

† 22:44 22:44 Mawhasa san Salmo 110:1.

¹⁵ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo gway an'annanju mampawhayu tan whijasiyonju nan whaywhay ja ailiili tot managwis ajus wha'on kus Hudyu as manuyut san pammatiju. Ad nu agwad maagwisju amamod gway manggwas lagwing san o'oonju tot sa'ad nan machusaana ad ingwhilnu amamod an cha'aju.

¹⁶ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway isun chi na'uyap gway mangipangpangu. Ananjuwon nu agwad mangisapata san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo, maid kun ma'gwa nu achicha oon. Gwon nu ngachan nan mangisapata san huyagwanay agwad san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo maserpu oona. ¹⁷ Isuju chanan na'uyap gway taku! Maid kun akammuju! Jo'o napatpatog nan huyagwanay agwad san ingkagwan Apudyus nu san chayo' nan Templo gway aschi nan miit'onan nan huyagwan as mauser an Apudyus.

¹⁸ “Ingwhakaju hosay nu ngachan nan mangisapata san chachattunan maid kun ma'gwa nu achina oon. Gwon nu ngachan nan mangisapata san chatun san chachattunan maserpu oona. ¹⁹ Isuju chanan takuway na'uyap! Jo'o napatpatog nan chatun san chachattunan gway sachi nan miit'onan nan chatun as mauser an Apudyus. ²⁰ Sija nan nu mansapata nan osa taku san chachattunan isapatana nan chachattunan ja nan losanay chatunay agwad. ²¹ Ad sa'ad nan mansapata san Templo mansapata ahos san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo ja an Apudyus gway iingkaw ad aschi. ²² Ad sa'ad nan mansapata ad langit mansapata san mantuyajan Apudyus ja an Apudyus gway mantuyay sa sachi.

²³ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annanju mampawhayu! Atchonju an Apudyus nan mi'asimpuyu whillay san apitju uyay chanan awha"ijutanay minuya gway muyaju gwon achiju kun chongyon nan napatpatog gway lintog – gway manisisugwonta nan taku, mangachakuta ja napudnuta an Apudyus. Annachaja nan maserpu oonju gway achiju hos ligwatan nan uchumay lintog. ²⁴ Cha'ajuway isun chi na'uyap gway mangipangpangu! Ammanju ekay tungpayon chanan whilin gway a'it nan patogna ad achiju ekay chongyon chanan napatog gway whilin. Isuju nan osa taku sakatona nan tip'an san inumona gwon u'munona nan kamel.*

²⁵ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annanju mampawhayu! Ammanju ekay suyuton nan ukaliju gway manuyas san lawhaw nan langkaw ja chujasju gwon pungwonju chicha san ma'an ja mainum gway inayaju kapu san puyos ja kamkam.

²⁶ Cha'ajuway Pariseo isuju chi na'uyap! Umuna janay ammanju ilan nu por'as nan inigkaju san langkawju ja chujasju gway wha'on kus naaya kapu san kamkam ad pummor'as ahos nan lawhaw nan nangigkaanju.

²⁷ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annanju mampawhayu! Isuju chanan lohon gway napintuyan san puta' gway sa'ad nan lawhawcha a'erjad gwon sa'ad nan chayocha napnu san tungern chanan natoy ja losanay ayasin nan aisaw. ²⁸ Amasnat aju hos gway ipailajuway nalintog aju sasan taku gwon napnu nan somsono'ju san an'annanay inawhayu ja lagwingay ayanggwa.

²⁹ “Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mangaagkammu san lintog ja Pariseo. An'annanju mampawhayu! Inggwaju nan lohon

* **23:24** 23:24 Sa'ad nan tip'an ja kamel iwhilang chanan Hudyu as aisaw gway ajam. Nan tip'an awha"ijutan san aisaw gway ajam ja nan kamel acha'yanay aisaw gway ajam. Gwon san achi manggwaan san apatkanay lintog Apudyus, sa'ad chanan Pariseo amas u'munoncha nan kamel.

chanan profeta ja ineertiyanju nan pusantun chanan nalintog gway taku. ³⁰ Ad ananjuwon, 'Nu iningkaw ami otjan san chimpun chanan aammami, achi ami otjan nitapi an chichaay nangipaotoy sasan profeta.' ³¹ San nangiwahaganjusnat tuttuwa ipailajuway cha'aju nan kana' chachay nangtoy sasay profeta! ³² Cho, pungpungonju nan illukin chanan aammaju.

³³ "Isuju chanan uyog! Maniiwhit aju ja a'oogjat ajuway taku! Ininonju manay mangilisi san chusa ad ingwhilnu? ³⁴ Sija nan chongyonju na, iwhaun'u an cha'aju chanan profeta ja man'alaing ancha mangisussuyu san ukud'u. Sa'ad nan uchum an chicha otojonju ja ilansaju san krus ja saplitanju chicha sasan sinagoga ancha chogchokonju chicha palikatan san ailiili.

³⁵ "Kapu sannaja i'ayuju nan chusa san nangtojancha san losanay nalintokay taku sanna luta, manipud san natojan Abel gway nalintog ingkana san natojan Zacarias gway ana' Barakias gway intoyuu san nanghoyaatan nan ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo ja chachatun. ³⁶ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway losan nannachaja chusa humu'nag sannaja lunap kapu sannachaja lagwingay inggwacha!"

*Mansasanga As Hesus Sasan iJerusalem
(Lukas 13:34-35)*

³⁷ Sachi ad anan Hesus, "Ina'ay ajuway iJerusalem, cha'aju nan nangtoy sasay profeta ja naminwhintug san ingwhaun Apudyus an cha'aju! Nadnachi whayugwo'ay umali asinuton cha'aju as isun nan manga'owhan nan angnga' san isiwna gwon lagwingonju! ³⁸ Chongyonju, taynan Apudyus nan Temploju ad maid kun ingkaw. ³⁹ Iwhaka' an cha'ajuway achiju kun maila asin as sa'on ingkanas ananjuwon, 'Piyan as sija gway umali san ayobhongan Apudyus!' "

24

*Nan Nangiwhagan Hesus San Migwa"iyan Nan Templo
(Mer'us 13:1-2; Lukas 21:5-6)*

¹ Sa'ad san lumajagwan Hesus san Templo ummachayug chanan pasuyutna tot ipailacha an sija chanan pata'chor gway chokan nan Templo. ² Kun summungwhat as sija gway manggwana an chicha, "Mailaju losan nannachaja inawhayuna. Gwon tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway maid kun osas matchay san whatu gway natuutuun as achi ku mi'uurb."

*Nan Likat San Umali Erkaw
(Mer'us 13:3-13; Lukas 21:7-19)*

³ Gwot ummoy as Hesus san Whilig gway Olibu. Sa'ad san tumutu'chugwana ad aschi ahus as ummachayug an sija chanan pasuyutna gway manggwana, "Iwhakamud an cha'ami nu ma'anu nan migwa"iyan nan Templo ja ngachan nan mangimatunan san umaliyam asin ancha anungus nan chimpu?"

⁴ Summungwhat kus Hesus anana an chicha, "Ammanju ilan ta maid mangallilaw an cha'aju. ⁵ Tan angstan nan umali manguser san ngachan'u gway manggwana, 'Sa'on nan Kristu' ad angstan nan allilagwoncha. ⁶ Ad manggorju nan kukuwhat ja chamag mipangkop san kukuwhat. Ilanju ta achi aju ma'og'og. Maserpu ma'gwa jan nannaja gwon wha'on kus pijaona anan nan sanat nan pungpung nan luhung. ⁷ Tan mangwhiwhinnursu nan ailiili ja chanan kuwhilnu san luta. Ad humu'nag nan uyat ja mangita hos nan na'aya'ayasiyay ili. ⁸ Gwon sa'ad nannachaja lukin ekay nan likat gway isun nan sikab nan mangkumut.

⁹ “Nu ma'gwa chana ipawhijang cha'aju tot palikatan cha'aju ja otojon cha'aju. Kuyaon cha'aju san losanay taku kapu an sa'on. ¹⁰ Ad angstan nan mangijakay gway mamati an sa'on ja sa'ad nan uchum ijiwhitcha ancha kuyaoncha nan huyuncha namati. ¹¹ Ad angstan chanan wha'wha"onay profeta gway lumosgwa ad inallilawcha nan angstanay taku. ¹² Ad kapu san ummangsan nan lagwingay ma'ma'gwa tumamnay nan lajad nan angstanay taku. ¹³ Gwon sa'ad nan mangituttuyuy san pammatina ingkana san mapungpungana sija chadlu nan matak. ¹⁴ Ad nipaakammu nan Whayuway Chamag gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus san losanay luhung tot maakammugwan nan losanay taku ad asiyot nan pungpung nan luhung.”

*Nan Humu'nakan Nan Amod A'oogjat
(Mer'us 13:14-23; Lukas 21:20-24)*

¹⁵ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Sa'ad nu ilanju nan ingwhakan profeta Daniel gway amod a'oogjat gway mawwa"i gway summisi'ad san ikaw gway manchajagwan chanan taku an Apudyus, (sa'ad nan mangwhasna maserpu maagwatana,) ¹⁶ sa'ad chanan ingkaw ad Judea, maserpu umagwidcha san whibilig. ¹⁷ Sa'ad nan nijaspur gway iningkaw san otop nan hoyoyna a"agwaynaay manosog ad achi kun lumno' gway mangayas whayangna as ijagwidna. ¹⁸ Ad sa'ad nan nijaspur gway agwad san tayun achi kun manulin san hoyoyna gway mangayas kotap nan silupna.

¹⁹ “Ad achagchaku chanan mahuki ja chanan mantatakiwhi san sanat gway chimp. ²⁰ Ad ilugwayuju an Apudyus ta achi mijaspur nan umagwihanju san chimpuway amod nan tagling gwinnu san Erkaw gway Umillongan. ²¹ Kapu tan mapalikatan as amod chanan taku gway maid kun mijisugwana san ikad nan na'gwaan nan luhung ingkana san sana, achi kun puyus ma'gwa nan amasna asin. ²² Ad sa'ad nu achin Apudyus ipaa'it nan whilang nan erkaw san sanatay chimp maid kun osas taku as matak. Gwon kapu sasan pinilinaay takuna inaanana nan whilang nan erkaw san sanatay chimp.

²³ “Ad sa'ad nu agwad manggwana an cha'ajuwon, ‘Ilanju ad, annaja nan Kristu!’ gwinnu ‘Anchiya nan Kristu!’ achiju tuttugwaon. ²⁴ Tan lumosgwa chanan wha'wha"onay Kristu ja wha'wha"onay profeta ad nangipailacha as amochay mangimatunan ja mataakan ad nu agwad awhalinana uyay chanan takun Apudyus gway pinilina allilagwoncha chicha. ²⁵ Chongyonju na! Anna inunnaunna' iwhaka an cha'aju losan nan annachaja ma'gwa.

²⁶ “Sija nan nu ananchaon ‘Chongyonju, agwad as sija san luta gway maid kun ingkaw as taku!’ achi aju umoy ad aschi. Ad nu ananchaon, ‘Agwad as sija san chayo' nan ugwertu!’ achiju tuttugwaon chicha. ²⁷ Kapu tan as sa'on gway Ana' nan Taku managkulina' gway isun nan ilat gway sumlit manipud san chumungitan nan init ingkana san masi'utan nan init. ²⁸ Isun nan ananchaon nu agwad natoy as ajam, maakammugwan kapu san angstanay hu'aw gway maayus gway umoy mangan.”

*Nan Managkulinan Hesus
(Mer'us 13:24-27; Lukas 21:25-28)*

²⁹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Mappung ad ekay chimpun nan mapalalikatan as amod chanan taku, humulingot nan init ad achi kun sumyag nan huyan. Ad sa'ad chanan whituwon maotchagcha ja sa'ad chanan ayobhonganay agwad ad langit majugjug. ³⁰ Ad lumosgwa ad

langit nan mangimatunan gway managkulina' gway Ana' nan Taku. Ad maniwhil nan losanay taku sannaja luta san ogjatcha. Ad ilanchas sa'onay Ana' nan Taku gway umali gway nangkakagwa san hunot gway anna nan amochay ayobhonga' ja inachajaw'u. ³¹ Ad mipakingas towzag nan tangkujub ad ingwhaun'u chanan a'anghel'u gway merpu san intilu luhung ad inasinutcha chanan pinilin Apudyus."

*Nan Maacher San Aju Gway Igos
(Mer'us 13:28-31; Lukas 21:29-33)*

³² Kun intuyuy Hesus gway manggwana, "Achayonju hos nan acher gway atchon nan aju gway igos. Sa'ad nu luminsi nan pangana ja sumimit akammuju gway takangay nan chakun. ³³ Isuna hos gway sa'ad as cha'aju nu ilanju gway ma'gwa chana aagkammujuway umachani gway umachani nan chimpuway managkulina'. ³⁴ Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway sa'ad nannachaja takuway matattaku san sana achicha kun losan matoy ingkanas ma'gwa losan nannachajaay ingwhaka'. ³⁵ Sa'ad nan langit ja luta maumas gwon sa'ad nan ukud'u sissija iingkaw."

*Maid Kun Mangakammu San Chimpun Nan Managkulinan Hesus
(Mer'us 13:32-37; Lukas 17:26-30, 34-36)*

³⁶ Anan Hesus, "Sa'ad nan mipangkop san sanat gway erkaw ja uyas gway managkulina' maid kun mangakammu. Uyay chanan a'anghel ad langit achicha kun akammu gwinnu as sa'on gway Ana' Apudyus achi' kun akammu. Ahus as Ama as mangakammu. ³⁷ Sa'ad nan na'gwa san chimpun Noe amasna ahos nan ma'gwa nu managkulina' gway Ana' nan taku. ³⁸ Tan sa'ad sasay sachi erkaw san chaan humu'nag nan itap nanganangan ja umminiinum chanan taku, nanasasagwacha ingkana san erkaw gway nilumno' as Noe san papur. ³⁹ Ad achicha kun akammu nan ma'ma'gwa ingkana san hummu'nag nan itap kun iyanudna chicha losan. Amasna ahos nan ma'gwa nu managkulina' gway Ana' nan Taku. ⁴⁰ Ad san sachi chimpu agwad ad chugwas laya'is manterwhaterwhasu san tayun, sa'ad nan osa maaya mipangatu ad nan osa mataynan. ⁴¹ Agwad ad chugwas huwhais mangkilikiling san kikillingan, sa'ad nan osa maaya mipangatu ad nan osa mataynan.

⁴² "Sija nan patinajunay na'asakana aju tan achiju kun akammu nan umaliyan Apuju. ⁴³ Sosom'onjuway nu akammun nan sin'ugwa san hoyoy nan uyas san lawhi nan umaliyan nan manaa'aw, achi otjan massuy ja achina ijujaay lon'on nan manaa'aw nan hoyoyna. ⁴⁴ Sija nan patinajunay na'asakana aju hos tan achiju kun akammu nan chimpun nan managkulina' gway Ana' nan Taku."

*Nan Mantayo'an Ja Achi Kun Mantayo'an Gway Mansilsilwhi
(Lukas 12:41-48)*

⁴⁵ Anan Hesus, "Nan mantayo'an ja naangsan gway mansilsilwhi chinutu'an nan singhoyoy gway mangiila san uchumay mansilsilwhi san hoyoyna tot sija nan mangatod san whillaycha san anoncha san ustuway chimpu. ⁴⁶ Piyan na sanatay mansilsilwhi nu humu'nag nan amuna gway ochasanas sija gway manggwamanggwa san terwhasuway nitayo' an sija. ⁴⁷ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway chutu'anas sija as mangiila san losanay u'ugwana. ⁴⁸ Gwon nu lagwing nan sanatay mansilsilwhi anana san somsono'naon, 'Mawhajag nan managkulinan nan amu'.' ⁴⁹ Ad ilukinaay saplitan nan huhuyunna mansilsilwhi ja umoy ma'a'an ja ma'iinum sasan huttongan. ⁵⁰ Ad humu'nag ad nan amuna san erkaw gway achi kun

na'asakana ja uyas gway achina kun akammu, ⁵¹ chusaon nan amunas sija as amod ad iyoyinas sija san agwachan chanan an'annancha mampawhayu. Ad aschi nan agwachan nan maniwhiiwhil ja mangngillongillotan chanan whawha."

25

Nan Agwat Mipangkop Sasan Simpuyu Whabwhawhallas

¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, "San chimpun nan managkulina' sa'ad nan Mantuyajan Apudyus mijagwat sasan simpuyu whabwhawhallas gway nangagwitchas silawcha kun ummoycha inahot nan laya'iyay mamayay. ² Sa'ad chanan lima an chicha katkatung ja sa'ad chanan lima nasilib. ³ Sa'ad chachay katkatung nanagwitchas silawcha gwon achicha kun nanagwit as lana. ⁴ Gwon sa'ad chachay nasilib nanagwitchas lana as utup nan silawcha. ⁵ Gwot nawhajag kunan humu'nakan chay mamayay losan nanchu'chu'jop chachay whabwhawhallas kun nassuycha.

⁶ "Kagwan kunan lawhi iningkaw nan nampo'aw gway manggwana, 'Chongyonju, annaja nan laya'i mamayay! Umaliyu abton as sija!'

⁷ "Gwot hummangon losan chachay whabwhawhallas kun insakanacha nan silawcha. ⁸ Gwon anan chachay katkatung sasay nasilib, 'Atchan cha'amiyud san lanaju tanna matmatoy nan silawmi.'

⁹ "Gwon anan chachay nasilib gway summungwhat, 'Tugwakay achi umanay an chita'u losan. I'aju sasan malla'ya'u ad nalla'u ajus ugwaju.'

¹⁰ "Sa'ad san umajancha malla'uwan hummu'nag chay laya'i mamayay. Ad sa'ad chachay na'asakana nihuyogcha an sijaay nilumno' san hoyay kun naongwhan nan onob.

¹¹ "Awawni kun hummu'nag chachay katkatung gway manggwana, 'Apu, Apu! Perno'on cha'amiyud!'

¹² "Gwon summungwhat chay mamayay gway manggwana, 'Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway achi' kun akammus cha'aju.' "

¹³ Pinungpung Hesus gway manggwana, "Sija nan ammanju ilan tan achiju kun akammu nan erkaw gwinnu uyas gway umaliya'."

Nan Agwat Mipangkop Sasan Tuyuway Mudchachu (Lukas 19:11-27)

¹⁴ Intuyuy Hesus gway manggwana, "Mijagwat ahos nan Mantuyajan Apudyus san isun nan osa taku ummoy nangwhaat san uchumay ili, inajakana chanan mudchachuna kun impawhijangna an chicha nan u'ugwana. ¹⁵ Nan osa inatchanas lima lihu as ag'aka pila', inatodna san osa nan chugwa lihu ja inatodna san osa nan sillihu. Inatodna chi san gwaschi osa an chicha insikun san lobhongcha. Kun aysan nangwhaat.

¹⁶ Aysan ku chay mudchachuwat nangagwat san lima lihu illa'ya'una kun ummana' as lima lihu. ¹⁷ Isuna hos say osa nangagwat san chugwa lihu gway impaana'nas chugwa lihu. ¹⁸ Gwon chay osaay nangagwat san sillihu ummoyna in'aub san luta nan pila' chay amuna.

¹⁹ "Nawhajawhajag kun hummu'nag chay amun chachay mudchachu tot ilana chay pila'na an chicha. ²⁰ Ummoy ku ummachayug chay nangagwat san lima lihu anana, 'Apu, lima lihu nan inatodnu an sa'on. Ilam, lima lihu hos nan nangipaana'a.'

²¹ "Kun anan chay amuna, 'Whayu nan inggwam. Whayu'a ja mantayo'an'aay mudchachu! Kapu tan mantayo'an'a san a'itay nitayo' an si'a chutu'a' si'a as nangamung san adachu. Gwaynu ta ma'ayagsa'a an sa'on.'

²² “Ummoy kuhos ummachayug chay nangagwat san chugwa lihu anana, ‘Apu, chugwa lihu nan inatodnu an sa'on. Ilam, chugwa lihu hos nan nangipaana'a.’

²³ “Anan chay amuna an sija, ‘Whayu nan inggwam. Whyu'a ja mantayo'an'a mudchachu! Kapu tan mantayo'an'a san a'itay nitayo' an si'a chutu'a' si'a as nangamung san adachu. Gwaynu ta ma'ayagsa'a an sa'on.’

²⁴ “Ummoy kuhos ummachayug chay nangagwat san sillihu anana, ‘Apu, akammu'ay asisingon'a taku, apitom nan wha'on kus immuyam ja chakupom nan wha'on kus iwwakagwagwu. ²⁵ Ummogjata' kunot ummachajuwa' in'aub'u nan pila'nu san luta. Ilam, annaja ipagkulin'u nan ugwam.’

²⁶ “Summungwhat ku chay amuna anana an sija, ‘Katkatung'a ja masachut'a mudchachu! Annatcha ka akammum gway apito' nan wha'on kus immuya' ja chakupo' nan wha'on kus iwwakagwag'u ja. ²⁷ Imbangkum otjan nan pila'u tot annaja ad gway kummatonga' aya' nan pila'u gway agwad nan ana'na.’

²⁸ “Sija nan anana sasan uchumay mudchachu, ‘Ayanju an sija nan sillihu ad inatodju say agwachan nan simpuyu lihu. ²⁹ Tan nan usayona nan u'ugwana gway ustu machogwan as amod achu gwon nan takuway wha'on kus ustu nan mangusayana san u'ugwana, uyay nan a'itay agwad an sija ma'aan an sija. ³⁰ Ad sa'ad nannaja maid silwhina mudchachu itoperjus lasin san agwachan nan manghulingot. Ad ad aschi nan maniwhiiwhilana ja mangngillongillotan nan whawhana.’ ”

Nan Mau'uman Chanan Taku

³¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “As sa'on gway Ana' nan Taku managkulina' as osa ali gway sumiling as amod ad inghuyog'u nan losanay a'anghel ad sachi nan mangituyaja' ja mangu'uma' san losan.” ³² Ad naayus san sangu' nan losanay taku ad nan'aggwao' koggwaon chicha san isun nan o'oon nan mampaspastur sasan ajam gway pinasigna chanan kenero sasan erching. ³³ Ad igka' chanan nalintokay taku san machigwanan'u gway mijagwat sasan kenero gwon sa'ad chanan lagwingay taku igka' san machigwiki' gway mijagwat sasan erching.

³⁴ “Ad as sa'on gway Ali ana' sasan ingkaw san machigwanan'u, ‘Gwayyu, cha'ajuway pinawhayun Ama nan whijagcha! Ad tagwichonju nan whyu gway atchon Apudyus sasan ituyajana gway nisakana an cha'aju manipud san na'gwaan nan luhung. ³⁵ Tan nawhitila' kun pina'ananjus sa'on. Nauwagwa' kun pinainumanjus sa'on. Mangiliya' kun minangilijus sa'on. ³⁶ Maid kun silup'u kun inatchanjus sa'on as insilup'u. Nasa'ita' kun ummalijus sa'on nilagwa. Niwhayucha' kun ummalijus sa'on inila.’

³⁷ “Ad sumungwhat chanan nalintog gway manggwana, ‘Apu, ma'anun nan nangilanmi an si'aay nawhitil kun pina'ananmi si'a gwinnu nauwaw kun pinainumanmi si'a? ³⁸ Ma'anun nan nangilanmi an si'aay mangili'a kun minangilimi si'a gwinnu maid kun silupnu kun inatchanmi si'as silupnu? ³⁹ Ma'anun nan nangilanmi an si'aay nasa'it gwinnu niwhayud kun ummalimi inila si'a?’

⁴⁰ “Ad sumungwhata'ay Ali gway manggwana an chicha, ‘Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu inggwaju san osa sasan awhawhaan san-nachaja susunud'u, inggwaju an sa'on.’

⁴¹ “Ad asiyot anan sasan ingkaw san machigwiki', ‘Umachaju aju an sa'on, cha'ajuway machusa. I'aju san apuy gway maid pungpungna gway

nisakana an Satanas ja sasan huhuyunna chimunju. ⁴² Tan nawhitila' kun achiju kus sa'on pina'anan. Nauwagwa' kun achiju kus sa'on pinainuman. ⁴³ Osaa'ay mangili gwon achiju kus sa'on minangili. Maid ku silup'u kun achiju kus sa'on inatchan as silup'u. Nasa'ita' kun ja niwhayucha' achiju kus sa'on ummali inila.'

⁴⁴ "Ad sumungwhatcha hos gway manggwana, 'Apu, ma'anun nan nangilanmi an si'a gway nawhitil, nauwaw, osaay mangili, maid kun silupna, nasa'it gwinnu niwhayud kun achimi si'a whinachangan?'

⁴⁵ "Ad sumungwhata' an chichaay manggwana, 'Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu achiju inggwa san osa sannachaja awhawhaan gway susunud'u, achiju kun inggwa an sa'on.'

⁴⁶ "Ad ummoy nannachaja san maid pungpungnaay chusa gwon sa'ad chanan nalintokay taku ma'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana."

26

Nan Nangiwhagan Hesus San Mipangkop San Madpapana (Mer'us 14:1-2; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Napping kun Hesus isuyu losan chachi anana sasan pasuyutna, ² "Akammuju gway mappung ad nan chugwa erkaw pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. Ad as Sa'onay Ana' nan Taku mipawhijanga' tot milansaa' san krus."

³ Ad san sachi hosay uyas naayus chanan papangat nan papachi ja chanan chacha'or san ili san hoyoy Caiafas gway angatuwanay pachi.

⁴ Kun nanuukuchancha nan ininonchaay manpap an Hesus gway maid kun mangakammus taku ad asichaot otojon. ⁵ Gwon anancha, "Achi ta'u ijaspur san chimpun nan pijasta tan tugwakay makuyu chanan taku."

Nan Nangipailan Nan Osa Huwhai San Lajadna An Hesus (Mer'us 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Sa'ad san agwachan Hesus ad Betania san hoyoy Simon gway naleprosi, ⁷ ummoy ummachayug an sija nan huwhaiyay nanangchon san whangwhangyu gway nangina gway niigka san iigkaan gway na'gwa san whatuway alabaster. Kun insiitna san wha'ag Hesus san mangamanganan Hesus san oo'anan.

⁸ Inilan ku chanan pasuyut Hesus nalinguchaay manggwana, "Ka aynga ekay chi! ⁹ Mila'u otjan chi as achuway pila' ad naatod sasan whawha'sigwot!"

¹⁰ Inakammun kun Hesus nan ana'anancha anana an chicha, "Kajuman whijangan nannaja huwhai san inggwana? Whyu nan inggwana an sa'on. ¹¹ Tan patinajunay iingkaw chanan whawha'sigwot an cha'aju gwon as sa'on wha'ona' kus patinajunay iingkaw an cha'aju. ¹² Tan nan nangisiitan nannaja huwhai san whangwhangyu san longag'u, inggwana chi as misakanaan nan miilhona'. ¹³ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway agwanna man sinatay mipaakammugwan nannaja Whyuway Chamag san intilu luhung, machamag ahos nan inggwan nannaja huwhai as manomsom'an an sija."

Nan Nangijiwhitan Judas An Hesus (Mer'us 14:10-11; Lukas 22:3-6)

¹⁴ Ad sa'ad nan osa sasan nasagwayan as chugwaay apostoles gway Judas Iscariote nan ngachanna, ummoy sasan papangat nan papachi. ¹⁵ Anana, "Ngachan nan atchonju an sa'on nu ijiwhit'u as Hesus an cha'aju?" Kun

whinajachanchas sija as tuyumpuyu pila' gway wha'yaw. ¹⁶ Malluki san sachi nananap as sija as chimpu gway mangijiwhit an Hesus.

*Nan Mangudchiyay Ma'aanan Hesus Sasan Pasuyutna
(Mer'us 14:12-26; Lukas 22:7-23; 1 Corinto 11:23-25)*

¹⁷ Sa'ad san chamun nan erkaw nan pijasta gway ma'gwaniyon Tina-pay Gway Maid Kun Yeastna, ummoy ummachayug an Hesus chanan pasuyutnaay manggwana, "Agwan nan whayugwomay mangisakanaanmi san manganam san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus?"

¹⁸ Kun anan Hesus, "T'ajud Jerusalem san taku gway akammu ta'u ad ananju an sija, 'Anan nan Mistuyu takangay nan chimpu' gway whintong Apudyus. Ad ugwaju nan mangana' san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus gway huyun'u chanan pasuyut'u." "

¹⁹ Kun inggwan chanan pasuyut nan whilin Hesus an chicha gwot insakanacha nan anoncha san pijasta.

²⁰ Mummaschom pun tummu'chu as Hesus gway nangan gway huyunna chanan nasagwayan as chugwa pasuyutna. ²¹ Ad sa'ad san mangaman-ganancha anana, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway osa an cha'aju nan mangijiwhit an sa'on."

²² Lummagwing nan angoscha losan kun nasinnossachaay manggwana an sija, "Apu, sa'on lagwa nan anam?"

²³ Gwon summungwhat gway manggwana, "Sa'ad nan na'atuyno' an sa'on san tinapayna san chujug sija nan mangijiwhit an sa'on. ²⁴ Sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku matoja' gway sachi nan nilista san Ukud Apudyus gwon amod a'oogjat nan ma'gwa san sanatay takuway mangiji-whit an sa'on gway Ana' nan Taku! Unayna ekay achi nijana' nan sanatay taku."

²⁵ Kun anan Judas gway mangijiwhit an sija, "Mistuyu, sa'on lagwa nan anam?"

Anan Hesus an sija, "Si'a ka annat nan nangiwhaka."

²⁶ Sa'ad san mangamanganancha nangaya as Hesus san tinapay gwot nanjaman an Apudyus kun pini'pi'inaot inatodna sasan pasuyutna kun anana, "Ayanju nannaja ad inanju, annaja nan longag'u."

²⁷ Inayana kunan sintasa whajas gwot nanjaman an Apudyus, inatodna an chichaay manggwana, "Annaja, uminum aju losan. ²⁸ Annaja nan chaya' gway umigwang tot ligwatan Apudyus nan whersun nan angsanay taku. Annaja nan mamagchot san assahu tuyag Apudyus sasan taku. ²⁹ Iwhaka' an cha'aju gway malluki san sana achiya' kun asin uminum san whajas nan ubas ingkana san erkaw gway ma'ainuma' an cha'aju san assahu whajas* san Mantuyajan Ama."

³⁰ Nappungcha ad nan'anta san chaychajaw an Apudyus lummag-wachaay ummoy san whilig gway Olibu.

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mangisuliwhan Pedro An Sija
(Mer'us 14:27-31; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

³¹ Sa'ad san agwachancha san chayan anan Hesus sasan pasuyutna, "Taynana' an cha'aju losan san sana lawhi tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

'Otojo' nan mampaspastur
ad nasibsibta' chanan kenero.'†

³² "Gwon matakawa' ad ummunaa' an cha'aju umoy ad Galili."

* **26:29** 26:29 Sa'ad nan assahu whajas iyisun Hesus nan mallagyagsa'an nan losanay takun Apudyus ad langit san lagyagsa'. † **26:31** 26:31 Mawhasa san Zacarias 13:7.

³³ Kun anan Pedro gway summungwhat an sija, “Ta'on nu losancha taynan si'a achi' kun puyus taynan si'a.”

³⁴ Anan Hesus an sija, “Tuttuwa iwhaka' an si'a gway san sana lawhi mamitlum sa'on isulib san chaanan nan awwit mangu'uu'an.”

³⁵ Anan Pedro an sija, “Ta'on nu maserpu mitapiya' matoy an si'a achi' kun si'a isulib.” Amaschi hos nan ingwhakan nan losanay pasuyutna.

Nan Nallugwayuwan Hesus Ad Getsemani

(Mer'us 14:32-42; Lukas 22:39-46)

³⁶ Ummoy as Hesus ja chanan pasuyutna san ikaw gway ma'gwaniyon Getsemani kun anana sasan pasuyutna, “Tu'chu aju jan sannaja ta iya' sanchi mallugwayu.” ³⁷ Inghuyogna kun cha Pedro ja nan chugwaay ana' Zebedeo illukinaay sumanga ja nakuyu nan somsono'na. ³⁸ Gwot anana an chicha, “Lumagwilagwing as amod nan angos'u gway amaa' ekas matoy. Ainnugwanju sanna ta ma'asuyap aju an sa'on.”

³⁹ Ummachaju kus a'it as Hesus nallu'hub gway nallugwayu kun anana, “Ama, nu mawhalin ilisiya' otjan sannaja likat gway humu'nag. Gwon ta'o mampay nu amaschi wha'on kusan whayugwo' nan ma'gwa, sija ma'gwa nan whayugwom.”

⁴⁰ Manulin kus Hesus sasan pasuyutna inchasana chichaay nanassuy. Kun anana an Pedro, “Jo'o achi aju ekay ma'aituyod gway ma'asuyap an sa'on as osa uyas? ⁴¹ Achi aju massuy ja mallugwayu aju tot achi aju masulisukan. Tuttuwa whayugwon nan somsono'ju nan ustuwon achi kun ma'gwa nan longagju.”

⁴² Mipidgwa kunay ummachaju as Hesus nallugwayu gway manggwana, “Ama, nu maid awhalinana ja nu maserpu mapalikatana' as amod ma'gwa nan whayugwom.”

⁴³ Nanagkulin kuhos as sija inchasana hos chichaay nanassuy tan ma'asuysujopcha. ⁴⁴ Tinaynana kuhos asin chicha gwot ummoy ummachaju, nallugwayu san mipitlu as isun ahos chay ingwhakana.

⁴⁵ Gwot nanagkulin sasan pasuyutna kun anana an chicha, “Ka'aju patho' ekay mamassuy ja umiillong? Ilanju ad takangay nan uyas ad as sa'on gway Ana' nan Taku mijiwhita' sasan humersuwthersu. ⁴⁶ Humangon aju ta inta'u mijahot. Ilanju ad annaja umachayug nan mangijiwhit an sa'on.”

Nan Nanpapancha An Hesus

(Mer'us 14:43-50; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴⁷ Sa'ad san manapaapatan Hesus hummu'nag as Judas gway osa sasan nasagwayan as chugwa pasuyutna gway huyogna nan angsanay taku gway naniispada ja namperpeltu. Ingwhaun chanan papangat nan papachi ja chanan chacha'orn nan Hudyu chicha. ⁴⁸ Ad sa'ad nan mangijiwhit an Hesus inununnana ingwhaka an chicha nan mangimatunancha an Hesus gway manggwana, “Nu ngachan nan sin'aping san mangichooma' san aping'u sija nan chopaponju.” ⁴⁹ Nanijachayug kun Judas an Hesus anana, “Anna'a kay, Mistuyu!” Kun inchoomna nan apingna san aping Hesus.

⁵⁰ Kun anan Hesus an sija, “Huyun, oom nu ngachan nan iyalim.” Ummachayug kun chanan taku chimpapcha as Hesus kun impukodchas sija. ⁵¹ Ad sa'ad nan osa sasan huyun Hesus nilu'pusna nan ispadana gwot whina'agna kunan mudchachun nan angatuwanay pachi napingasan nan ingana.

⁵² Kun anan Hesus an sija, “Ijusunu nan ispadam san horjanna. Tan nan losanay manguser san ispada ispada nan i'atoycha. ⁵³ Jo'o achim

akammuway mawhalinay mampawhachanga' an Ama ad ingwhaunna an sa'on nan alihulihuway anghel? ⁵⁴ Gwon nu ma'gwa nan amaschi ininon manan Ukud Apudyus gway mipatungper gway anana annaja nan maserpu ma'gwa?"

⁵⁵ Sachi kun anan Hesus sasan taku, "Jo'o tulisana' ta umali ajuway naniispada ja namperpertu gway manpap an sa'on. Awhikawhikat peekay iniingkagwa' tumutu'chugwan san Templo gway mansuyu gwon achiya' kun chimpap. ⁵⁶ Gwon ma'gwa chana losan ta mipatungper nan Ukud Apudyus gway illistan chanan profeta."

Gwot losanay pasuyutna tinaynancha as sija kun iyagwidcha.

*Nan Nisanguwan Hesus Sasan Papangat Chanan Hudyu
(Mer'us 14:53-65; Lukas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)*

⁵⁷ Sa'ad chachay nanpap an Hesus iyoychas sija san hoyoy Caifas gway angatuwanay pachi gway sachi nan naayusan chanan mangaagkammu san lintog ja chanan chacha'orn nan Hudyu. ⁵⁸ Ad sa'ad as Pedro ummaadchajang gway misu'su'nub an sija ingkana san sowhan nan hoyoy nan angatuwanay pachi. Kun ummoy kun na'atu'tu'chu sasan mangwhawhantay ta ilana nu ngachan nan ma'gwa.

⁵⁹ Ad sa'ad chanan papangat nan papachi ja chanan losanay papangatay naayus, nananapcha as taku as mangiwhakas tuli as ipawhersucha an Hesus tot ipa'toychas sija. ⁶⁰ Gwon maid kun inchasancha ta'on nu angsan chanan ummoy nangiwhaka san tuli. Anunu kun ummoy ummachayug nan chugwaay ⁶¹ manggwana, "Anan nan sanatay Hesus, 'Igwa'i' nan Templon Apudyus ad impata'chor' asin san tuyu erkaw.' "

⁶² Summi'ad kunan angatuwanay pachi anana an Hesus, "Ad maid isungwhatnu san ingwhakan nannachaja taku gway mihursu an si'a?" ⁶³ Gwon kummikinno' as Hesus. Kun anan nan angatuwanay pachi an sija, "Mansapatao' si'a an Apudyus gway mawhiwhijag. Iwhakamud an cha'ami nu si'a nan Kristu gway Ana' Apudyus?"

⁶⁴ Anan Hesus an sija, "Si'a nan nangiwhaka sinat. Gwon iwhaka' an cha'aju gway malluki san sana ilanju as sa'onay Ana' nan Taku gway tumutu'chuwa' san machigwanan Apudyus gway anna ayobhongana ad ummaliya' gway nangkakagwa san hunot ad langit."

⁶⁵ Gwot sa'ad nan angatuwanay pachi whinis'ina nan kotap nan silupnaay manggwana, "Ingwhakana nan maamamangan Apudyus! Ad ngachan manan uchum as anapon ta'u as mangiwhaka san whersuna. Ilanju, chingngorju nan ingwhakanaay maamamangan Apudyus. ⁶⁶ Ad ngachamma ananju?"

Kun summungwhatcha gway manggwana, "Lobhongna matoy as sija." ⁶⁷ Gwot tinubwhaancha nan hosern Hesus kun sinuntu'chas sija. Kun nilipa'cha gway ⁶⁸ manggwana, "Imatunama Kristu nu ngachan nan nallipa' an si'a?"

*Nan Nangisuliwhan Pedro An Hesus
(Mer'us 14:66-72; Lukas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ San sachi chimpu tummutu'chu as Pedro san sowhan nan hoyoy nan angatuwanay pachi. Kun ummachayug an sija nan osa huwhai mudchachu gway manggwana, "Si'a hos nan nihuyohuyog an Hesus gway iGalili."

⁷⁰ Gwon insulib Pedro san sangucha losan gway manggwana, "Achi' kun akammu nan iwthagwhakam."

⁷¹ Ummoy ad as Pedro san aayyon gway umoy san sachi sowhan inilan nan osa huwhai mudchachu as sija kun anana sasan takud aschi, "Sa'ad nan osa takuwanna nihuyohuyog an Hesus gway iNazaret."

⁷² Kun asin ahos Pedro insulib gway nansapata gway manggwana, "Achi' kun akammu nan sanatay taku."

⁷³ Awawni kus a'it gwot ummachayug chanan nasi'asi'ad anancha an Pedro, "Tuttuwa osa'a sasan huhuyun Hesus, uyay nan iya'apapatnu maimatunan an si'a."

⁷⁴ Gwon insapatan Pedro gway manggwana, "Machusaa' nu akammu' nan sanatay taku!" Sachi kun ekay nangu'uu' nan awwit. ⁷⁵ Kun simsimmo' Pedro chay ingwhakan Hesus gway manggwana, "Chaan ad mangu'uu' nan awwit namitlum sa'on isulib."

Lummagwa kus Pedro naniwhil san amod gway somsono'na.

27

Nan Nangijajancha An Hesus An Pilato

(Mer'us 15:1; Lukas 23:1-2; Juan 18:28-32)

¹ Gwisnigwisnit kun nanuukuchan chanan losanay papangat nan papachi ja chanan chacha'orn chanan Hudyu nu ngachan nan ininonchaay mangipaotoy an Hesus. ² Pinungucha kus Hesus iyoycha impawhijang an Pilato gway kuwhinnachur.

Nan Natojan Judas

(Apostoles 1:18-19)

³ Naakammugwan kun Judas gway nangijiwhit an sija gway nayodchonganay matoy as Hesus, nangwhawhagwi kus sija impagkulinna chay tuyumpuyu pila'ay wha'yaw sasan papangat chanan papachi ja chacha'orn chanan Hudyu ⁴ gway manggwana, "Hummersuwa' tan iyiwhit'u nan maid whersuna taku."

Gwon anancha, "Ngachamma whijangmisnat? Nangamung'a peekay."

⁵ Intopern kun Judas nan pila' san ingkagwan Apudyus san chayoy' nan Templo aysan as sija kun ummoy namposor.

⁶ Gwon sa'ad chanan papangat nan papachi inam'amcha kunan pila'ay wha'yaw anancha, "Mijachi san lintog ta'u gway miigka nannachaja san mangiigkaan san pila' san Templo kapu tan whajad nan whijag nan osa taku."

⁷ Gwot nanuukudcha ku losan illa'ucha chay pila' san lutan nan mamanggwa san whanga as loyobhonan sasan ikaja' gway matoy ad Jerusalem. ⁸ Sija nan naagwakan na sachi tayun as "Lutan nan Chaya" ingkana san sana.

⁹ Gwot tummuttuwa nan inukud profeta Jeremias gway anana, "Kun inayacha nan tuyumpuyu pila' gway wha'yaw, nan katad gway nanuukuchan chanan iIsrael as miwhajad san whijagna.

¹⁰ Kun illa'ucha san tayun chay manghohoser san whanga gway sachi nan ingwhilin Apudyus an sa'on."*

Nan Nanumerjaan Pilato An Hesus

(Mer'us 15:2-5; Lukas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Sachi kun impasanguchas Hesus an Pilato gway kuwhinnachur kun inimus nan kuwhinnachur as sija gway manggwana, "Si'a nan Alin chanan Hudyu?"

* **27:10** 27:10 Mawhasa nannaja san Zacarias 11:12-13 ja san Jeremias 32:6-9.

Kun anan Hesus, "Si'a nan nangiwhaka gway aliya'."

¹² Gwon pinawhersun ku chanan papangat nan papachi ja chanan chacha"orn chanan Hudyu as sija, achi kun summungwhat. ¹³ Gwot anan Pilato an sija, "Maid chongyom sannachaja angsanay ipabpawhersucha an si'a?"

¹⁴ Gwon achi kun summungwhat as Hesus uyay osa ekas apapat, sija nan nataag as amod nan kuwhinnachur.

Nayodchongan As Hesus Gway Matoy

(Mer'us 15:6-15; Lukas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

¹⁵ San tinagwonay pijasta nisikud san kuwhinnachur gway mangipayagwas osas whayud nu ngachan nan whayugwon chanan taku paipayagwa.

¹⁶ Ad sa sachi chimpu iningkaw nan osa whayud gway nanchinamag nan lagwingay inggwana gway mangngachan Hesus Barrabas.

¹⁷ Naayus ku chanan taku anan Pilato an chicha, "Ngachan nan whayugwonju ipayagwa' an cha'aju, as Hesus Barrabas gwinnu as Hesus gway ma'gwaniyon Kristu?" ¹⁸ Sachi nan ingwhakan Pilato tan akammuna gway kapu san aposcha, sachi nan kapuway impawhijang chanan papangat nan Hudyu as Hesus an sija.

¹⁹ Sa'ad san tummutu'chugwan Pilato san uu"uman niijoy an sija nan suyat asagwana gway anana, "Achim whijangan nan sanatay taku gway maid kun whersuna tan napalikatana' as amod ad kanad san lawhi san ininop'u kapu an sija."

²⁰ Gwon sa'ad chanan papangat nan papachi ja chacha"orn chanan Hudyu, inagwischa chanan taku ta sija chagwatonchas Barrabas ad impaotoychas Hesus. ²¹ Nanimus ku asin chay kuwhinnachur anana an chicha, "Ngachan nan whayugwonju sasan chugwa gway ipayagwa' an cha'aju?"

Kun anancha, "Barrabas!"

²² Anan Pilato an chicha, "Ad ngachamma oo' an Hesus gway ma'gwaniyon Kristu?"

Anancha losan, "Pailansam as sija san krus!"

²³ Gwon anan Pilato, "Kaman, ngachan nan lagwingay inggwana?"

Gwon impaamamodchaot ipa'uy gway manggwana, "Pailansam as sija san krus!"

²⁴ Inilan kun Pilato gway maid ma'gwana ja malluki nan kuyu, nangaya kus chanum whinuyugwana nan imana san sangun chanan taku gway manggwana, "Maid kun whijang'u san matojan nannaja osa taku. Cha'aju nan nangamung."

²⁵ Summungwhat ku losan chanan taku anancha, "Nangamung ami sasan kana'mi nu machusaanmi nan matojana."

²⁶ Sachi kun impayagwana as Barrabas gwon sa'ad as Hesus impasaplitna kun impawhijangna sasan surchachu tot milansa san krus.

Nan Nansansannuyan Chanan Surchachu An Hesus

(Mer'us 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷ Gwot sa'ad chanan surchachun nan kuwhinnachur iyoycha kus Hesus san agwachan Pilato, whinaligwonggwongan chanan huyuncha surchachu as sija. ²⁸ Pinonasancha kus sija sinilupancha san chayakay luput gway lagkoyloy. ²⁹ Nalli'uscha kusan sait iyakipurcha an sija. Kun impaognancha nan tannuhung san machigwananay imana. Nampalintumongcha kusan sanguna nansansannuyanchas sijaay manggwana, "Mawhiwhijag nan Alin nan Hudyu!" ³⁰ Tinubwhaancha kus sija inayacha nan tannuhung san

imanaot iyabchoycha san wha"agna. ³¹ Nappingcha kun nansansannuyan as sija inancha nan chayakay luput gway lagkoyloy an sija kun inigkacha nan sikud gway silupna kun asichaot ilagwa ta umoycha ilansa san krus.

*Nan Nilansaan Hesus San Krus
(Mer'us 15:21-32; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

³² Lummagwacha kusan ili inchasancha nan osa laya'iyay iCirene gway manggachan Simon. Impapilitcha pahu'ud an sija nan krus Hesus. ³³ Hummu'nagcha kusan ikaw gway ma'gwaniyon Golgota gway nan pijaona anan ikaw nan Tungern nan Wha"ag, ³⁴ inatchanchas Hesus as inumona san whajasay na'ayutan san apku. Inippongna kun achina kun ininum.

³⁵ Illansacha kus sija san krus nangwhiwhinnunutchaay namiwhillay san luputna. ³⁶ Kun tummu'chuchaay mangijachug an sija ad aschi. ³⁷ Kun inigkacha san ngatugwon nan wha"agna nan nilistaay nipawhersu an sija gway anana, "ANNAJA AS HESUS GWAY ALIN NAN HUDYU."

³⁸ Gwot illansacha nan chugwaay mamayangkat san chapat Hesus, osa san machigwananna ja osa san machigwikina. ³⁹ Ad sa'ad chanan asilayaus gway taku inamamangchas sijaay mawwiggwikigwig ⁴⁰ gway manggwana, "Si'a ku chay manggwanaon igwa'im nan Templon Apudyus ad impata'chorm san tuyu ekajay erkaw. Ay chuud takuwom nan longagnu nu si'a nan Ana' Apudyus ad nilumsa'a san krus."

⁴¹ Ad isun ahos chanan papangat nan papachi chicha sasan manggaagkammu san lintog ja chanan chacha"orn nan Hudyu gway na'aamamangcha gway manggwana, ⁴² "Tinakuna nan uchum gwon achi kun ma'ataku san longagna. Sija nan alin chanan kana' Israel, ay lumsaud san sana san krus ad namati ta'u an sija. ⁴³ Mantayo' as sija an Apudyus, ayta iligtas ka Apudyus as sija san sana nu whayugwona tan anana, 'Sa'on nan Ana' Apudyus.' " ⁴⁴ Kun ama ahos chanan mamayangkat gway huyunna nilansa san krus gway inamsiwchas sija.

*Nan Natojan Hesus
(Mer'us 15:33-41; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

⁴⁵ Mamatu' kun hummulingot nan losanay luta ingkana san singwhat-tang as anchu. ⁴⁶ Anna kunay singwhattang as anchu nampa'uy as towthag as Hesus gway manggwana, "Eli, Eli, lema sabaktani?" Na pijaona anan, "Apudyus'u, Apudyus'u, kamman ekay manchu'kan sa'on?"

⁴⁷ Ad sa'ad chachay uchumay nasi'asi'ad ad aschi chingngorcha nan ingwhakan Hesus kun anancha, "Ajakana as profeta Elias!"

⁴⁸ Kun nachanu'yus nan osa an chicha kun nangaya san isponggha gwot insagnongna san na'ilomay whajas kun iyipitna san tannuhung kun inatodna an Hesus ta inumona. ⁴⁹ Gwon anan nan uchum, "Awni jan ta ilan ta'u nu umalis Elias gway manaku an sija."

⁵⁰ Nampa'uy kus Hesus asin as towthag na'anut nan angosna.

⁵¹ Ad san sachi ekay sa'ad nan kurtinaay nanorcha' san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo, nawhis'i kun nan'aggwa gway mal-lukid ngatu ingkanad choya. Kun nangitakita nan luta gwot nabnabta' chanan whatu. ⁵² Ad sa'ad chanan lohon niibwhat gwot natakun chanan angsanay natoy gway takun Apudyus. ⁵³ Lummagwacha kusan lohoncha ummoychad Jerusalem san napping natakun as Hesus kun nampailacha san angsanay taku ad aschi.

⁵⁴ Ad sa'ad nan apitan nan surchachu ja chanan surchachuna nangi-jachug an Hesus gway nangi'na san kitakita ja nangiila san na'na'gwa,

ummogjatchas amod gway manggwana, “Tuttuwa tuwaay Ana' Apudyus nannaja taku!”

⁵⁵ Ad iningkaw ad aschi nan angsanay hubhuwhai san akag achaju gway nangiila san na'na'gwa. Chicha chachay nitunud an Hesus manipud ad Galili gway nansilwhi an sija. ⁵⁶ Iningkaw an chicha cha Maria gway iMagdala ja Maria gway inan cha Santiago an Jose ja nan inan cha Santiago an Juan gway anana' Zebedeo.

Nan Niilhonan Hesus

(Mer'us 15:42-47; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Mummaschom pun hummu'nag nan osa wha'ngay laya'i gway ijArimatea gway mangngachan Jose gway osa ahos as sijaay pasuyut Hesus. ⁵⁸ Ummoy as sija an Pilato gway nangchaw san lachag Hesus. Gwot ingwhilin Pilato sasan surchachu gway maatod nan lachag an sija. ⁵⁹ Inayana kunan lachag Hesus whinichiwhichana san por'asay luput. ⁶⁰ Kun inigkana san a'opgwa lohonna gway lijang gwot inalikadna kunan cha'or whatu iyonobna san lohon. Napping kun lummajaw as sija.

⁶¹ Kun iningkaw as Maria gway iMagdala ja chay osa Maria gway tummutu'chu san sakkang nan lohon.

Impaijachug Chanan Papangat Nan Hudyu Nan Lohon Hesus

⁶² Mawhikat kun san Erkaw gway Umillongan ummoy chanan papangat nan papachi ja chanan Pariseo an Pilato ⁶³ kun anancha, “Apu, simsimmo'mi nan manggwanaan chay sachi taku mangalallilaw say matattakuwana gway anana, ‘Mapping ad nan tuyu erkaw matakawa.’” ⁶⁴ Sija nan iwhilinnuud gway mawhantajan nan lohon ingkana san mi'atlu erkaw tan tugwakay umoy chanan pasuyutna a'agwon ad anancha sasan takuwon, ‘Nataku as sija san otoy.’ Ad amamochot lagwing nan mangudchiyay manallilagwana say ummuna.”

⁶⁵ Anan Pilato an chicha, “Manajag ajus susurchachu ta i'aju san lohon ad inigkaju nan lobhongjuway mangijachug gway ustun.” ⁶⁶ Kun ummoycha san lohon gwot miner'aancha nan whatuway onob nan lohon tot maakammugwanha nu agwad mangigkat kun impaijachugcha.

28

Nan Natakuwan Hesus

(Mer'us 16:1-10; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Napping kunan Erkaw gway Umillongan gwot gwisnigwisnit san chumingku, ummoy cha Maria gway iMagdala ja chay osaay Maria inila nan lohon.

² Kun maag ekay nangitakitas napigsa tan nanosog nan osaay anghel Apudyus gway nerpud langit gwot ummachayug kun inalikadna nan whatu nijonob san lohon kun tinu'chugwana. ³ Ad sa'ad nan ilana sumiling gway isun nan ilat ja sa'ad nan silupna putputtaa'. ⁴ Ad kapu san ogjat chanan mangijaachug an sija mamaypajogpogcha kun nangngachancha isun nan natoy.

⁵ Kun anan chay anghel sasay hubhuwhai, “Achi aju umogjat tan akammu'ay as Hesus gway chay nilansa san krus nan anaanaponju. ⁶ Maid kus sijad asna tan nataku gway sija chay ingwhakana. Gwayyu ta ilanju nan niwhanatana. ⁷ Ad a'agwayyuway umoy mangiwhaka sasan pasuyutna gway natakus sija ad chongyonju na, umoy as sija umuna an

cha'ajud Galili. Aschi nan mangilanju an sija. Sosom'onju nanna ingwhaka' an cha'aju."

⁸ Ina"agwaycha kunay lummajaw san lohon gway agwad nan ogjatcha ja amod nan lagsa'cha, nanu'yuschaay ummoy nangiwaha sasan pasuyutna. ⁹ Kun maag eka nijahot as Hesus an chicha gway manggwana, "Anna aju kay!" Ummachayugcha kun an sija inagworcha nan i'ina kun nanchajawcha an sija. ¹⁰ Kun anan Hesus an chicha, "Achi aju umogjat. I'aju iwaha sasan susunud'u ta umoyhad Galili ad ad aschi nan mangilancha an sa'on."

Nan Impachamag Chanan Mangijaachug San Lohon

¹¹ Sa'ad san lumajagwan chanan hubhuwhai, sa'ad chanan uchumay surchachu mangijaachug san lohon gway ummoy san ili, impachamagcha sasan papangat nan papachi nan losanay na'gwa. ¹² Naayus ku chanan papangat nan papachi ja chanan chacha"or gwot nanuukudcha inatodcha sasan surchachu nan cha'or katad nan pila' ¹³ kun anancha, "Iwhakaju sasan taku gway sa'ad chanan pasuyutna gway ummoy san lawhi ina'awchas sija san nanassujanju. ¹⁴ Ad sa'ad nu chongyon nan kuwhinnachur na cha'ami nan nangamung gway ma'aapapat an sija ad sa'ad as cha'aju maid kun i'aju manchanakan." ¹⁵ Ad sa'ad chachay nangagwat san pila' inggwacha chay nipa'gwa an chicha. Kun nigwayas nan ingwhakachaay ina'aw chanan pasuyut nan lachag Hesus sasan Hudyu ingkana san sana.

Nan Nampailan Hesus Sasan Apostolesna

(Mer'us 16:14-18; Lukas 24:36-49; Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)

¹⁶ Sa'ad chanan nasagwayan as osaay pasuyut Hesus ummoycha ad Galili san whilig gway ingwhakan Hesus an chicha. ¹⁷ Inilacha kus sija chinajawchas sija gwon sa'ad chanan uchum nanchugwachugwacha.

¹⁸ Ummachayug kus Hesus anana an chicha, "Naatod an sa'on nan losanay ayobhongan ad langit ja ad asna luta. ¹⁹ Sija nan i'aju ad nangngachanonju pasuyut'u nan losanay taku san losanay ili gway honjakanju chicha san ngachan Ama ja sa'on gway Ana'na ja nan Ispilituna ²⁰ ja suyuwanju chicha gway chumngor san ngachan manay ingwhilin'u an cha'aju. Ad iingkwagwa' an cha'aju san losanay chimpu ingkana san mappungan nan luhung."

Nan Whayuway Chamag Gway Illistan Mer'us

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Sa'ad nannaja nibyu illistan Juan Mer'us gway ana' Maria gway osa sasan whawha'nang ad Jerusalem. Sa'ad as Mer'us manghubuyuncha an Pedro gway apostol Hesus. Anan ahos nan aachugwan gway as Pedro nan nangallan Mer'us san illistana sannaja nibyu.

Illistan Mer'us nannaja nibyu sasan wha'on kus Hudyu amamod sasan iRoma. Sa'ad nannaja nibyu sija nan aahowhaan san opatay nibyu gway ananchaon Ebanghelyo gway mipangkop san whijag ja sussuyun Hesus. Sa'ad san luyukin nan sussuyun Hesus angan nan inggwanaay mataakan. Nappungna kun pilion nan opatay pasuyutna nanijopgwana san anganay mataakan gway impawhayuna chanan nasa'it. Ingwhakawhakan Mer'us nan ininon Hesus gway nangipawhayu sasan taku gwon patinajunay sa'ad nan impaipailana inggwan Hesus kapu san ayobhongan Apudyus.

Ad sa'ad san chimpun Hesus, sa'ad chachay mangipangpangu san pamatichaay Hudyu lagwingoncha as Hesus. Annaja nan kapun nan achicha maninnayaan kun illukichaay mananap as ininonchaay mangtoy an Hesus. Sa'ad as Mer'us impailana gway sa'ad as Hesus sija nan Whawha'unon Apudyus gway sija nan ummali nanggwa san whayugwon Apudyus. Ad sa'ad chachay mataakan gway inggwana ja nangipawhayugwana sasan nasa'it ancha nangawha'ana sasan chimunju sachi nan nangipaila san luhung gway wha'on kus isun nan uchumay whawha'unon Apudyus as Hesus tan sija nan kadto'ay Ana' Apudyus.

Sa'ad nannaja nibyu napnu san mataakan nan amochay taku ja chachay pasuyut Hesus. Gwon sa'ad nan anan Mer'us sa'ad nan amod mataakan chay likat ja natojan Hesus. Ad sa'ad nan takuway ummuna nangakammu san annaja chay surchachu gway iRoma gway nangila san natojan Hesus kun anana, "Tuttuwa tuwaay Ana' Apudyus nan annaja taku!" Ad sa'ad nan natakuwan Hesus san natojana sachi nan nangipaila gway tuttuwa losan nan inggwana ja losanay ingwhakana gway mipangkop an sija.

Whayugwon Mer'us gway agwison chanan mangwhasa ta mamaticha san ayobhongan Hesus ta milisicha san sa'it, san chimunju ja san otoy. Whayugwona hosay ipasmo' an chichaay sa'ad nan assahuway whijag nan osaay namati, wha'on kus lanuy gway maserpu tunuchoncha as Hesus gway nansilwhi san uchum ja maserpuway nansasagkanachaay manangu san likat gway isun nan inggwan Hesus.

Chanan Hu'yona

Nan Sussuyun Juan Gway Manghohonjag 1:1-8

Nan Nahonjakan Hesus Ja Nanulisukan Satanas An Sija 1:9-13

Nan Nansuyusuyuwan Hesus Ad Galili 1:14-9:50

Nan Inggwa'inggwan Hesus Manipud Ad Galili Ingkanad Jerusalem 10:1-52

Nan Mangudchiyay Chumingkun Hesus Ja Nan Natojana 11:1-15:47

Nan Natakuwan Hesus 16:1-8

Nan Nampaipailan Hesus San Natakuwana Ja Nan Nipangatuwana Ad Langit 16:9-20

Nan Sussuyun Juan Gway Manghohonjag
(Mateo 3:1-12; Lukas 3:1-18; Juan 1:19-28)

¹ Annaja nan Whayuway Chamag mipangkop an Hesu Kristu gway Ana' Apudyus. ² Sa'ad nan nallukijan nannaja chamag sachi nan tummuttugwaan nan illistan Isaias gway profetan Apudyus gway anan Apudyus,

“Anna iwhaun'u nan umuna an si'a
gway umoy mangisakana san ajom.

³ Sija nan mampa'upa'uy san luta
gway maid kun ingkaw as taku gwot ananaon,
'Isakanaju nan ajon nan Apu!

Pawhayugwonju nan manadchayanana!' ”*†

⁴ Gwot nampaila as Juan gway Manghohonjag san luta gway maid kun ingkaw as taku. Kun impaakammuna sasan taku gway manchu'kancha nan whersucha ad nampahonjagcha tot ligwatan Apudyus nan whersucha.

⁵ Chachama nan taku gway ummuummoy nanchongor an sija gway nerpu san iliyay Judea ja Jerusalem. Kun ingwhawhagkacha nan whersuchaot whinonjakan Juan chicha san gwanggwangay Jordan.

⁶ Sa'ad as Juan sija isisillupna nan inahor gway chutchut nan kamel ja sa'ad nan ayapawna kadchang. Ad sa'ad nan aannona chuchun ja chilu.

⁷ Kun ingwhakan Juan sasan takuway manggwana, “Agwad nan umali mipasu an sa'on gway nangatngatu an sa'on, amod nangatu gway achiya' kun miwhilang as mansilwhi an sija uyay mangaan san sinilasna.

⁸ Honjaka' cha'aju san chanum jon sa'ad as sija honjakana cha'aju san Ispilitun Apudyus.”

Nan Nahonjakan Hesus
(Mateo 3:13-17; Lukas 3:21-22)

⁹ Sa'ad san sachi chimpu gway nanghonjakan Juan kummatong as Hesus gway nerpu ad Nazaret ad Galili kun whinonjakan Juan as sija san sachi gwanggwangay Jordan. ¹⁰ Lummosgwa kun as Hesus san chanum inilanaay niibwhat nan langit ad sa'ad nan Ispilitun Apudyus gway isun chi kaob nan kalapati chummo"oya gway ummoy inumpa an sija. ¹¹ Kun iningkaw nan kinga gway nerpu langit gway manggwana, “Si'a nan ana"uway ipatpatog'u. Mamasoma' an si'a.”

Nan Nanulisukan Satanas An Hesus
(Mateo 4:1-11; Lukas 4:1-13)

¹² Chadchaan kun impujut nan Ispilitun Apudyus as Hesus san luta gway maid kun ingkaw as taku. ¹³ Kun iningkaw as Hesus ad aschi as opat puyuway erkaw kun impachas Satanas sulisukan as sija. Iningkaw as sija san agwachan chanan atap gway ajam gwot nansilwhi chanan a'anghel an sija.

Nan Nangajakan Hesus Sasan Opatay Mangii'an As Man'apostolesna
(Mateo 4:12-22; Lukas 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Sa'ad san niwhayuchan Juan gway Manghohonjag nanagkulin as Hesus ad Galili kun impaakammuna nan Whayuway Chamag gway nerpu an Apudyus. ¹⁵ Kun anana, “Tummuttuwa nan chimpuway chinutu'an Apudyus ad takangay nan mangituyajana sasan takuna. Sija nan manchu'kanju chanan whersuju ja tuttugwaonju nan Whayuway Chamag!”

* 1:3 1:3 Mawhasa san Isaias 40:3. † 1:3 1:3 Mawhasa san Malakias 3:1.

¹⁶ Manadchadchayan kus Hesus san tayantag nan whaywhay gway Galili inilana cha Simon an Andres gway mansunud gway ikaokaobcha nan akaidcha san whaywhay tan mangii'ancha. ¹⁷ Kun anan Hesus an chicha, "Gwayyu ta mitunud aju an sa'on ad nangngachano' cha'aju mangii'an san taku gway mamatyonju chicha an sa'on." ¹⁸ Kun nanitaynancha san akaidchaot nitunudcha an sija.

¹⁹ Akagcha kun ummachaju san nanadchadchayanancha inilan Hesus nan mansunud gway Santiago an Juan gway ana' Zebedeo. Iniingkawcha san whang'acha gway iperperrogcha nan akaidcha. ²⁰ Kun nanijajag Hesus an chicha kun tinaynancha as amacha san whang'a ja chachay tinangchanancha kun nitunudcha an sija.

Nan Osa Laya'i Gway Nilno' Nan Chimunju
(Lukas 4:31-37)

²¹ Awni kun ummoy cha Hesus ad Capernaum. Gwot Erkaw ad gway Umillongan nilumno' as Hesus san sinagoga gway maallusan chanan Hudyu kun nansuyu. ²² Kun nataag chanan nangngor an sija san sussuyuna tan anna nan ayobhonganaay mansuyu. Wha'on kus isun nan insussuyun chanan mangaagkammu san lintog.

²³ Ad sa'ad san sachi nansuyuwana nilumno' nan osa laya'i gway nilno' nan chimunju. ²⁴ Kun inip'awna gway manggwana, "Hesus gway iNazaret kamma whijawhijangan cha'ami? Umalim tangkaan cha'ami? Akammu si'a! Si'a chay maid kun whersuna gway ingwhaun Apudyus."

²⁵ Gwon impakino' Hesus chay chimunju gway manggwana, "Kumino'a! Lumajaw'a san sanatay taku!" ²⁶ Ad sa'ad nan sachi chimunju namajog-pokona ku chay laya'i gwot nampa'uy lummajaw as sija.

²⁷ Kun nataag losan chanan taku kun nanisijimuschaay manggwana, "Ngachan ma nina! Assahuway sussuyu gway anna nan ayobhongana gway mamerjaw sasan chimunju ad chumngorcha hos an sija."

²⁸ Chadchaan kun nigwayas nan mipangkop an Hesus san losanay ili ad Galili.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Angsanay Taku
(Mateo 8:14-17; Lukas 4:38-41)

²⁹ Lummagwa ku cha Hesus san sinagoga ummoycha ancha Santiago an Juan san hoyoy cha Simon an Andres. ³⁰ Inuumhog nan naangod gway atukangan Simon gway huwhai sija nan naniwhakacha an Hesus nan mipangkop an sija. ³¹ Ummoy ku ummachayug as Hesus san inuumhokana inognana nan imana kun whinangonnaot na'aan nan atungna. Kun pina'anan chay huwhai chicha.

³² Mummaschom kunay nasi'ut nan init iyoy chanan taku an Hesus nan losanay nasa'it ja chanan takuway nilno' nan chimunju. ³³ Losan chanan taku san sachi ili naayus san sowhan nan sachi gway hoyoy. ³⁴ Kun impawhayun Hesus nan losanay taku gway nangicham san na'aya'ayasi gway sa'it kun pinerjawna hos chanan chimunju gway nilumno' sasan taku. Jon achina kun iyujaay kuminga chanan chimunju tan inakammucha as sija.

Nan Nansuyuwana Hesus Ad Galili
(Lukas 4:42-44)

³⁵ Mummachani kun hummangon as Hesus kun ummoy ummoossa san maid kun tagtaku gwot nallugwayu. ³⁶ Kun ummoy cha Simon ja chanan

huhuyunna inanap as sija. ³⁷ Gwot inchasancha kun anancha, “Chachama nan takuway manganaanap an si'a!”

³⁸ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Maserpuway inta'u san uchumay ili ta iya' ipaakammu hos nan Whayuway Chamag an chicha tan annaja nan kapun nan ummaliya.” ³⁹ Kun ummoy as Hesus san ailiili ad Galili gway nansuyusuyu sasan sinagoga ja namperjaw sasan chimunju.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Naleprosi
(Mateo 8:1-4; Lukas 5:12-16)

⁴⁰ Iningkaw nan osa laya'iyay naleprosi kun ummoy an Hesus nampalintumong. Kun nampa'pa"aasi an sija gway manggwana, “Nu whayugwomay pawhayugwon sa'on akammu'ay lobhongnu.”

⁴¹ Inachakugwan kun Hesus nan sachi taku iyochonna nan imana an sija gway manggwana, “Whayugwo', humayu'a!” ⁴² Kun maag ekay na'aan nan leprosinaot hummayu as sija. ⁴³ Pinuyung ku Hesus as amod as sija naniperjawna an sija gway manggwana, ⁴⁴ “Achim pay iwhagwhaka na san uchum gwon i'a manchachawwos mampaila san pachi ta ilana gway hummayu'a. Manchatun'a nu ngachan nan nisuyu san lintog gway inatod Apudyus an Moses as mangakammugwan chanan taku gway hummayu'a.”

⁴⁵ Gwon lummajaw ku chay laya'i in'ernga'erngagna nan inggwan Hesus an sija kun adadchuwan nan taku gway nangngor san whayuway inggwa'inggwan Hesus. Sija nan maid kun ininon Hesus gway umoy mampaila san ailiili. Gwot impa'igwotna san maid kun tagtaku gwon ta'on nu amaschi, ummoy an sija chanan takuway nerpu san na'aya'ayasiyay ili.

2

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Napalalais
(Mateo 9:1-8; Lukas 5:17-26)

¹ Neerkagwanan kunot nanagkulin as Hesus ad Capernaum nanchi-namag gway hummu'nag as sija san hoyoycha. ² Amod nan takuway naayus ingkana san maid kun magkagwan ad chayo' ja sowhan. Kun impaakammun Hesus nan ukud Apudyus an chicha. ³ Kun hummu'nag chanan takuway nangijoy san osa takuway napalalais gway chinachangoy nan opatay laya'i. ⁴ Kapu san inaachun nan taku maid kun ininonchaay mangijoy an sija san agwachan Hesus. Kun ummoycha san sahay gwot asichaot ahutan nan whatug Hesus kun inursuuscha chay napalalais gway iniingkaw san oogkana. ⁵ Inilan kun Hesus nan pammaticha an sija anana say napalalais, “Sunud, niligwata' chanan whersum.”

⁶ Ad sa'ad chanan uchum gway mangaagkammu san lintog gway natu'tu'chu san sachi anancha san somsono'cha, ⁷ “Kamma nan osa takuwanna iwhagwhaka nan amasna? Maamamang as Apudyus san ingwhakana anchi! Ama' agwad uchum as sillobhong malligwat san whersu nu achi ahus as Apudyus!”

⁸ Gwot chadchaan kun inakammun Hesus nan agwad san somsono'cha. Kun anana an chicha, “Ka'ajuman manomsomo' as amasnat? ⁹ Ngachan nan lanuy as iwhaka sanna napalalais, ‘Niligwata' chanan whersum' gwinnu ‘Humangon'a ta ayam nan oogkam ad nanadchayan'a?’ ¹⁰ Ta maakammugwanjuway sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku anna nan ayobhonga'ay malligwat san whersu ad asna luta, ilanju nannaja oo'.” Sija nan anana say napalalais, ¹¹ “Iwhaka' an si'a, humangon'a ta ayam nan inogkam ad lummajaw'a ad ugwaju.” ¹² Kun hummangon as sijaot nani-jayana san inogkana gwot lummajaw gway nilausana nan adadchuwan

gway nangila an sija. Kun nataagcha losanot nanchaychajawcha an Apudyus gway manggwana, "Maid kun inila ta'u as isun nan amasna!"

Nan Nangajakan Hesus An Levi
(Mateo 9:9-13; Lukas 5:27-32)

¹³ Ummoy asin as Hesus san tayantag nan whaywhay ad Galili. Ad sa'ad nan angsanay taku ummoycha an sija kun sinuyuwana chicha. ¹⁴ Napping kun chiyot manadchadchayan as Hesus inilana as Levi* gway ana' Alfeo gway tummutu'chu san sisingngilan san hugwis kun anan Hesus an sija, "Tunuchona." Lummiggwat kus Levi nitunud an sija.

¹⁵ Namingsan ad ummoy cha Hesus san hoyoy Levi. Ad sa'ad san mangamanganan cha Hesus ja chanan pasuyutna ummoy na'a'an an chicha nan angsanay manchachakup san hugwis ja chanan humersuwthersu tan angstan nan nitunud an chicha. ¹⁶ Sa'ad chanan uchumay mangaagkammu san lintog gway Pariseo, inilacha ad as Hesus gway na'a'an sasan humersuwthersu ja manchachakup san hugwis, ingwhakacha sasan pasuyutna gway manggwana, "Kaman ma'a'an as Hesus san a'amasnatay taku?"

¹⁷ Chingngorn kun Hesus chi iyagwatnaay nanungwhat an chicha gway manggwana, "Sa'ad nan takuway maid sa'itna wha'on kus maserpuna nan manaakas. Sija manserpu san manaakas chanan nasa'it. Wha'on kus sija ummaliya' nan manajaka' sasan whayuway taku, sija ummaliya' nan ajaka' chanan humersuwthersu."

Nan Imus Mipangkop San Mallaunan
(Mateo 9:14-15; Lukas 5:33-35)

¹⁸ Sa'ad nan namingsanay nallaunan chanan pasuyut Juan gway Manghohonjag ja chanan Pariseo ummoy nan uchumay taku an Hesus kun nanimuschaay manggwana, "Kaman mallaun chanan pasuyut Juan ja chanan pasuyut chanan Pariseo kunja achi chanan pasuyutnu?"

¹⁹ Kun summungwhat as Hesus gway manggwanaay nangijagwat, "Jo'o mallaun chanan ma'abyay nu agwad an chicha nan laya'iyay mangibyay? Ay mangancha hos ja! ²⁰ Ayawniyot humu'nag nan chimpuway milajaw nan laya'iyay mangibyay an chicha ad asichaot mallaun."

Nan Mipangkop San Chachaanay Sussuyu Ja Assahuway Sussuyun Hesus
(Mateo 9:16-17; Lukas 5:36-39)

²¹ Intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana, "Maid kun mangiter'up san a"opgwa luput san chachaanay silup. Tan sa'ad nu amaschi nan oona akusuton nan a"opgwa niter'up nan niter'upana luput ad ummamamod nan whis'in nan nichaitana gway chachaanay luput."

²² "Maid kuhos mangigka san whilung san chachaanay mangiigkaanay kadchang. Tan sa'ad nu amaschi nan ma'gwa awni ad hota'on nan whilung nan sachi mangiigkaan ad niwhallu nan whilung. Uyay nan sachi mangiigkaan migwa'i. Sija nan nu agwad whilung sija mangigkaanta nan a"opgwa gway mangiigkaan."

Nan Imus Mipangkop San Erkaw Gway Umillongan
(Mateo 12:1-8; Lukas 6:1-5)

²³ Sa'ad san namingsanay Erkaw gway Umillongan nangoy cha Hesus ja chanan pasuyutna san tayun gway namullan san kerkerkwit kun nangkatakatu chanan pasuyutna as utimanha. ²⁴ Kun anan chanan Pariseo an Hesus gway manggwana, "Ilam ad kamma chanan pasuyutnu

* 2:14 2:14 Sa'ad nannaay Levi, "Mateo" kahos nan ngachanna.

annat oon nan amaschi san Erkaw gway Umillongan san mijachi san lintog ta'u?"

²⁵ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Jo'o achiju whinasa nan inggwan cha Dabid ja chanan takuna san agwi san nawwhitlancha.

²⁶ Nilumno' as Dabid san hoyoy Apudyus kun nangan san tinapay gway nichatun an Apudyus. Na'gwa nan annaja san chimpu gway as Abyater nan angatuwanay pachi. Ad sa'ad nan lintog ta'u sija ekay mijujaay mangan chanan papachi san sanatay tinapay. Gwon nangan as Dabid kun inatchana hos nan huhuyunna."

²⁷ Kun anan ahos Hesus an chicha, "Na'gwa nan Erkaw gway Umillongan as humayugwan nan atakutaku, wha'on kus na'gwa nan taku as humayugwan nan Erkaw gway Umillongan. ²⁸ Sija nan sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku anna nan ayobhonga'ay manggwas whyu san Erkaw gway Umillongan."†

3

Nan Laya'i Gway Napalalais Nan Imana (Mateo 12:9-14; Lukas 6:6-11)

¹ Asin kun ummoy as Hesus san sinagoga kun iningkaw nan osa laya'i gway napalalais nan osa imana. ² Ad sa'ad chachay takuway iniingkaw sisipputanacha as Hesus ta ilanacha nu pawhayugwona nan laya'i san Erkaw gway Umillongan tot agwad mangichayumanacha an Hesus. ³ Kun anan Hesus say laya'i, "Gwaynu' asna." ⁴ Kun anan Hesus gway nangimus sasan taku, "Ngachan nan ijujan nan lintog ta'uway oon san Erkaw gway Umillongan? Manggwa san whyu gwinnu manggwa san lagwing? Manaku san whijag gwinnu mangtoy san whijag?" Gwon nakinokino'cha.

⁵ Intollongna kun chicha gway ummogwot ja summanga as amod tan achicha kun chumngor, anana say laya'i, "Ujachom nan imam." Kun inujad chay laya'i nan imana kun hummayu. ⁶ Lummajaw ku chachay Pariseo san sinagoga ummoycha sasan takun Ali Herod kun chadchaan kun nanuukuchanacha nu ngachan nan ininoncha mangipaotoy an Hesus.

Nan Naayusan Chanan Taku San Tayantag Nan Whyaywhyay

⁷ Ummadchajang ku cha Hesus ja chanan pasuyutna san tayantag nan whyaywhyay nitunud ahos nan chachama taku gway nerpu Galili ja nerpu Judea, ⁸ Jerusalem ja Idumea ja chanan nerpu san chomang nan gwanggwang gway Jordan ancha chanan nerpu san iliyay sa'upon nan Tiro ja Sidon. Umoycha ilan as Hesus tan angan nan chingngorchaay inggwa'inggwana.

⁹ Sa'ad tan angan chanan taku ingwhakan Hesus sasan pasuyutna ta umisikanacha as whang'a as igkagwana ta achi maipit as sija sasay taku. ¹⁰ Kapu san anganay impawhayuna mansusulig nan losanay nasa'it gway umoy an Hesus ta ognanacha as sija. ¹¹ Ad sa'ad chachay nilno' nan chimunju ilanacha ad as sijaon nampalintumongcha san sanguna gway mangipo'aw gway manggwana, "Si'a nan Ana' Apudyus!" ¹² Gwon pinuyupuyung Hesus chachay chimunju gway achicha ipaakammu nan mipangkop an sija.

Nan Namiliyan Hesus Sasan Nasagwayan As Chugwaay Apostolesna (Mateo 10:1-4; Lukas 6:12-16)

† 2:28 2:28 Nan nilista san Griego, "sa'ad nan Ana' nan taku sija nan Apun nan Umillongan."

¹³ Ummoy nanakacha as Hesus san whilig kun inajakana chanan pinilina kun ummoycha an sija. ¹⁴ Kun nanchutu' as sija as nasagwayan as chugwa as apostolesna, pinilina chicha as manghuyunna ad chicha nan iwhaunna gway umoy mangiwhaka san ukud Apudyus ¹⁵ ja maatchancha as ayobhongan gway mamerjaw sasan chimunju.

¹⁶ Annachaja nan chinutu'anaay nasagwayan as chugwa:
Simon (gway nginachanan Hesus as Pedro);

¹⁷ cha Santiago an Juan gway ana' Zebedeo (nginachanan Hesus chicha as Boanerges gway sa'ad nan pijaona anan, Anana' nan Ichur tan huchu"ancha),

¹⁸ Andres,

Felipe,

Bartolome,

Mateo,

Tomas,

Santiago gway ana' Alfeo,

Tadeo,

Simon gway ananchaon Patriota,*

¹⁹ ja as Judas Iscariote gway nangijiwhit an Hesus.

Nan Nangijisugwancha An Hesus An Beelzebub Gway Satanas

(Mateo 12:22-32; Lukas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Lummajaw as Hesus kun asin ahos naayus nan angsanay taku, sija nan sa'ad as Hesus ja chanan pasuyutna maid kun ininonchaay mangan.

²¹ Chingngorn ku chanan susunud Hesus chi ummoycha tot ilajawcha otjan as sija tan ananchaon, "Nayapang as Hesus!"

²² Ad sa'ad nan uchumay mangaagkammu san lintog gway nerpu Jerusalem asi'a'anancha, "Nilumno' as Beelzebub an Hesus. Ad sa'ad nan ayobhonganaay mamerjaw san chimunju nerpu san pangat chanan chimunju."

²³ Inayus kun Hesus chicha iyagwatna gway manggwana, "Ngachamma ininon Satanasay mamerjaw san longagna. ²⁴ Sa'ad nu mangwhiwhin-nursu chanan taku san ili mampatingkacha. ²⁵ Ad sa'ad nu manisii'si' chanan singwherjan masibsibta'cha. ²⁶ Ad amasna as Satanas gway sa'ad nu lawhanona ja sinasinaona chanan chimunjuna mampatingka nan ayobhongana.

²⁷ "Isuna hos gway maid kun ma'erno' san hoyoy nan pigsaay taku tot mana'aw san a'unna nu achina jan unaon ita'od nan pigsaay taku ad asinaot ayan nan a'unna.

²⁸ "Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, ma'gwaay ligwatan Apudyus nan losan gway whersun nan taku ja ngachan manay apaapatonchaay lagwing gway mipangkop an Apudyus. ²⁹ Gwon nu ngachan nan manapapat san lagwing mipangkop san Ispilitun Apudyus kadto'ay achin kun Apudyus ligwatan nan whersuwanna ad whersuna ekay chi as ingkaingkana."

³⁰ Ingwhakan Hesus nan amaschi tan ingwhakachaay, "Nilno' nan chimunju as sija."

Nan Iwhilang Hesus As Inana Ja Susunudna

(Mateo 12:46-50; Lukas 8:19-21)

³¹ Sachi kun hummu'nag nan inana Hesus ja chanan susunudna laya'i. Summisi'adcha san sowhan gway impaajagcha as Hesus. ³² Ad sa'ad nan

* **3:18** 3:18 Sa'ad nan pijaon nan patriota anan, mangipapati gway mangilawhan san ilina.

angsanay taku gway natu'tu'chu gway nampali'gwos an sija, ingwhakacha an sija gway manggwana, "Agwad cha inam ja chanan susunudnu san sowhan gway anapon cha'a."

³³ Summungwhat kus Hesus an chicha anana, "Iwhaka' an cha'aju nu ngachan nan iwhilang'us ina' ja susunud'u." ³⁴ Nilangyangana ku chanan nampali'gwos an sija anana, "Annachaja nan iwhilang'us ina' ja susunud'u! ³⁵ Tan sa'ad chanan manggwa san whayugwon Apudyus chicha nan iwhilang'us susunud'u ja ina'."

4

Nan Agwat Mipangkop San Takuway Ummoy Nawwakagwag (Mateo 13:1-9; Lukas 8:4-8)

¹ Asin ahos nansuyu as Hesus san ikid nan whaywhay ad Galili. Kun naayus nan amochay taku an sija, sija nan ummoy as sija tummu'chu san whang'a gway agwad san ikid nan whaywhay kun iningkaw chanan taku san tayantag gway manchongor. ² Kun angstan nan insuyun Hesus an chicha gway iyagwatna. Sa'ad san nansuyuwana anana an chicha,

³ "Chongyonju nannaja! Iningkaw nan osa takuway ummoy nawwakagwag san whini. ⁴ Mawwakagwakagwag kun ummoy nan uchumay gwakagwag san chayan gwot ummoy ku chanan mammanu' timpo'cha. ⁵ Sa'ad nan uchum ummoycha san whattuwhattuway a'it nan lutana kun nallasu nan summimitancha kapu san maymayyapit nan lutana. ⁶ Gwon ummamod kunan init na'yuy chachay minuya kun na'kingcha tan achicha kun lummamut. ⁷ Sa'ad nan uchumay gwakagwag ummoycha san agwachan nan sassait. Kun chummacha'or chanan sait gwot sinjungcha chanan minuya ad sija nan achicha kun nangkas. ⁸ Ad sa'ad nan uchumay gwakagwag ummoycha san lumong kun chumma'orcha gwot whinumkascha. Nangkas nan osa as tuyumpuyu, ad nan osa onompuyu ja nangkas chanan uchum as singkasut."

⁹ Kun pinungpung Hesus gway manggwana, "Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor!"

Impaagwat Hesus Chay Iyagwatna (Mateo 13:10-17; Lukas 8:9-10)

¹⁰ Sa'ad san ummahusan Hesus inimus chachay nasagwayan as chugwaay apostolesna ja chanan uchumay nitunud an chicha nu ngachan nan pijaona anan chay iyagwatna. ¹¹ Kun anan Hesus, "Nipaakammu an cha'aju nan chaan kun maakammugwan gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus jon sa'ad san uchum pasig agwat nan misuyu an chicha. ¹² Tot

"Ta'on nu iillancha
achicha kun maimatunan
ja ta'on nu chochongyoncha
achicha kun maagwatan.

Ad sa'ad nu milasincha ja maagwatancha
tugwakay managkulincha an Apudyus ad niligwatana nan wher-
sucha.'* "

Impaagwat Hesus Nan Mipangkop San Mijagwatan Nan Nawwakagwag (Mateo 13:18-23; Lukas 8:11-15)

¹³ Sachi kun anan Hesus an chicha, "Jo'o maid akammuju say iyagwat'u? Ininonjuma mangakammu san losanay agwat'u nu'? ¹⁴ Sa'ad chay

* 4:12 4:12 Mawhasa san Isaias 6:9.

nawwakagwag ukud Apudyus nan iwwakagwagna sasan taku. ¹⁵ Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san chayan mijagwat sasan taku gway nangngor san ukud Apudyus gwon nanipyos Satanas san ukud gway nisuyu an chicha.

¹⁶ “Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san whattuwhattuway a'it nan lutana mijagwat sasan taku gway chingngorcha kun ekay ukud Apudyus nallaylajadchaay nangagwat. ¹⁷ Gwon isucha chachay minuya gway achi kun lummamut sija nan chadchaan kun na'yuycha. Ad isuna hos nu humu'nag nan likat an chicha gwinnu matupotupo'cha kapu san namatiyancha ad chadchaan ad nanchu'kancha nan pammaticha.

¹⁸ “Ad sa'ad nan uchumay gwakagwag gway ummoy san agwachan nan sassait isun chachay nangngor san ukud Apudyus. ¹⁹ Gwon kapu san somsono'cha san whijagcha ja mauyawcha san atchon nan whayangna mampawha'nang ancha mayapancha san whayangna ekasnat, sija nan sachi nan nasjungan nan ukud Apudyus san whijagcha ad achi kun nangkas nan pammaticha.

²⁰ “Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san lumong mijagwat sasan takuway nangngor san ukud Apudyus kun inagwacha ja tinut-tuwacha. Ad isucha hos chanan minuya gway humkascha as tuyumpuyu, onompuyu ja singkasut.”

*Nan Agwat Mipangkop San Silaw
(Lukas 8:16-18)*

²¹ Intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana an chicha, “Jo'o ma'gwaay matangwhan nan nangongokkanay silaw san timba gwinnu miigka san silu' nan kama. Jo'o wha'on as sija miigkaana nan papattangan. ²² Tan amasna, nu ngachan nan mitayu awni ad nallotaw. Ad sa'ad nan misulib san sana maakammugwan a' asi. ²³ Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor!”

²⁴ Kun anana hos an chicha, “Sija nan ammanju ilan nan chongyonju tan nu aman nan topong nan atchonju sija ahos nan topong nan maayaju ad amod pay. ²⁵ Tan nan takuway anna nan naagwatana san mipangkop an Apudyus ja san Mantuyajana, achu pay nan maagwatana. Gwon nu ngachan nan takuway maid maagwatana uyay nan a'it gway naagwatana ma'aan an sija.”

Nan Mipangkop San Tumuhuan Nan Whini

²⁶ Intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana, “Amasna nan mijagwatan nan Mantuyajan Apudyus, anna nan osa takuway ummoy nawwakagwag san whini san tayunna. ²⁷ Sa'ad as sija masujop san lawhi ad hummangon san whigwhikat. Ad whinumta' ja chuma'or nan minuyana gwon wha'on kus akammun nan sachi taku nu ngachan nan ininon nan tummuhuan-cha. ²⁸ Sa'ad nan luta sija nan mangipatuhu san minuya, sumimit ad janay umuna nan tuhuna ja chuma'or asinaot ilukiyay mahuki ad asiyot mamushus ad asiyot ma'gwas inutim. ²⁹ Ad sa'ad nu merrum ummoyna inani tan chimpun nan iya'ani.”

*Nan Mantuyajan Apudyus Mijagwat San Mustard
(Mateo 13:31-34; Lukas 13:18-19)*

³⁰ Sachi kun anan Hesus gway manggwana, “Amasna nan mijagwatan nan Mantuyajan Apudyus. ³¹ Mijagwat san hu'orn nan mustard gway awha"ijutan san losanay hu'or san luta. ³² Gwon sa'ad nu mimuya ja chuma'or sija nan acha'yan san losanay minuya san kerchin gway

a'annanchu chanan pangana ad mawhalinay mangubhu chanan mam-manu' san ichungna."

³³ A'ammasmaay agwat nan ininon Hesus gway nangisuyu san ukud Apudyus sasan taku gway ikad san loogcha maagwatan. ³⁴ Sija usuusayona nan agwat nu mansuyu an chicha gwon nu umahuscha sasan pasuyutna, inammana iwhaka losan an chicha nan pijaon chachay agwat anan.

Nan Nangipakin'an Hesus San Whali

³⁵ Mummaschom kun san sachi erkaw anan Hesus sasan pasuyutna, "Inta'u chumormang." ³⁶ Tinaynancha ku chachay angsanay taku um-moycha san whang'a gway iniingkagwan Hesus. Iningkaw ahos chanan uchumay namang'a gway nitunud an chicha. ³⁷ Chadchaan kun maag ekay namali. Kun natapitapija'an nan whang'a gwot takangay mapnu san chanum. ³⁸ Ad sa'ad as Hesus iniingkaw san oppoyan nan whang'aay nanassuy gway nampopongnan. Gwot whinangon chanan pasuyutna gway manggwana, "Mistuyu, ka'a mamassuy san takangay ta'u malinong?"

³⁹ Hummangon kus Hesus impakino'na nan whali kun anana san whaywhay, "Akay! Kumino'a!" Kun na'aan nan whali gwot ummino' nan whaywhay. ⁴⁰ Kun anan Hesus sasan pasuyutna, "Ka'ajuman umogjat? Umman ekay pammatiju?"

⁴¹ Kun nataagchas amod kun asi'a'anancha, "Ngachamma atakun nina tuwa? Uyay nan tungnin ja tapiya' pakin'ona achon nakakino'!"

5

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Laya'i Gway Nilno' Nan Chimunju (Mateo 8:28-34; Lukas 8:26-39)

¹ Awni kun chummormangcha san sachi whaywhay kun hummu'nagcha san iliyay agwachan nan iGerasa. ² Nilumsa kus Hesus san whang'a nijahot an sija nan osa laya'i gway nilno' nan chimunju gway nerpu san lijangay loyobhonan. ³ Sa'ad nannaja laya'i sija iingkagwana nan loyobhonan. Ipukopukodcha ad ekay tot talijanachaon achicha kun lobhong ta'on nu talijanacha san ayuwhing'i. ⁴ Tan nangimmancha ta'chon nan imana ja i'ina ad whinsawhinsatna nan ayuwhing'i. Maid kun osas ontog as sillobhong an sija. ⁵ Whinikatay mampa'upa'uy as sija san loyobhonan ja whibilig ad jinamajamanna nan longagna san whatu.

⁶ Inilan ku chay nilno' nan chimunju gway mayungay as Hesus san achaju nanodcha' kun nampalintumong san sangun Hesus. ⁷ Kun inip'awna gway manggwana, "Hesus gway Ana' nan angatuwanay Apudyus achim whijangan as sa'on. Ipa'pa"aasi' an si'a gway iwhawhagkam san ngachan Apudyus gway achim palikatan as sa'on." ⁸ Amasna nan ingwhakana tan anan Hesuson, "Si'aay chimunju, luma-jaw'a."

⁹ Kun inimus Hesus gway manggwana, "Ngachan nan ngachannu?"

Kun summungwhat chay chimunju gway manggwana, "Nilihu nan ngachan'u tan chachama ami." ¹⁰ Kun nampa'pa"aasi an Hesus chachay chimunju ta achina otjan perjagwon chicha san sachiyay ili.

¹¹ Sa'ad san whilig gway achani san sachi ili iningkaw nan angsanay hoyo' gway asijaayab. ¹² Kun anan chachay chimunjuway nampa'pa"aasi, "Ipooynu cha'ami sanchichajaay hoyo' ad ijujam cha'amiyay lumno' an chicha." ¹³ Kun iyujan Hesus chicha. Lummagwa ku chachay chimunju say laya'i ummoycha nilumno' sasay hoyo' gway ummoy as chugwallihu.

Kun asitotodcha'cha losan gway nanotchag san chopyas kun nitubungcha san whaywhay gwot nalinongcha losan.

¹⁴ Ad sa'ad chachay taku nama'apa'an sasay hoyo' inilacha kunan na'gwa nanodcha'chaay ummoy san ili ja sasan whija' gway mangiwhaka san na'gwa. Sija nan ummoy chanan taku inila nan sachi na'gwa. ¹⁵ Ad sa'ad san umachanijancha an Hesus inilacha nan laya'i gway lummagwaan chanan alihulihuway chimunju. Tummutu'chuway nansisillup gway hummayu nan somsono'na. Kun ummogjatcha losan. ¹⁶ Ad sa'ad chachay nangila san na'gwa say laya'i ja chanan hoyo' impachamagcha sasan taku. ¹⁷ Kun nampa'pa"aasi chanan taku an Hesus ta lumajaw san ilicha.

¹⁸ Anna kunay mamang'as Hesus nampa'pa"aasi chay takuway namer-jagwan Hesus san chimunju ta mitunud an sija. ¹⁹ Jon iyachin Hesus gway manggwana, "T'a san ahumerjannu ad impachamagnu an chicha nan amochay inggwan Apudyus an si'a ja nan nangachakugwana an si'a."

²⁰ Gwot lummajaw chay laya'i gway ummoy san ailiiliyay Decapolis kun inuullitna losan nan inggwan Hesus an sija. Kun nataag losan chanan takuway nangngor san ingwhakana.

*Nan Takinotojon Gway Ana' Ja Nan Nasa'it Gway Huwhai
(Mateo 9:18-26; Lukas 8:40-56)*

²¹ Asin kus Hesus chumormang san whaywhay naayus nan angsanay taku an sija san tayantag. ²² Kun hummu'nag as Jairo gway osaay pangat san sinagoga san sachiyay ili. Inilana kus Hesus nampalintumong kun nampa'pa"aasi an sija gway manggwana, ²³ "Takinotojon nan ana"u gway huwhai. Akagnuud ta umalim ipatay nan imam an sija ta humayu ad natau!"

²⁴ Kun nihuyog as Hesus an sija. Kun nitunud ahos nan chachama takuway mansusulig.

²⁵ Ad sa'ad nan amochay takuway mansusulig iningkaw ahos nan osa huwhai gway achi kun natnatchu' nan chayana san nasagwayan as chugwa tagwon. ²⁶ Amod ekay likatna san nampaakasana san angsanay chu'tur gwot namin ekay nakastu nan losanay u'ugwana gwon achi ekay paat hummayu. Ummamochot nan sa'itna. ²⁷ Chingngorna ad nan mipangkop an Hesus ummoy na'as'aslig san amod gway taku kun sinakidna nan lagkoyloy gway silup Hesus. ²⁸ Tan anana san somsono'na, "Uyay otjan ekay sakicho' nan lagkoyloy gway silupna humayuwa!" ²⁹ Kun inognanaot nakanino' nan chayaay lumagwa an sija kun kini'nanaay na'aan nan sa'itna.

³⁰ Sachi kun kini'nan Hesus gway agwad nan impawhayun nan ayobhongana, sija nan nantulili kun inimusna sasan taku gway manggwana, "Ngachan nan nangchon san silup'u?"

³¹ Kun anan chanan pasuyutna, "Iillam ad gway angsan nan takuway mansusulig san ochognuwon, kamman imuson nu ngachan nan nangchon an si'a?"

³² Kun nallangyanga as Hesus gway manganap nu ngachan nan nangchon an sija. ³³ Gwot inakammun chay huwhai nan na'gwa an sija, sija nan namajogpog san ogjatna gway ummachani an Hesus kun nampalintumong san sanguna kun ingwhakana nan losan gway na'gwa. ³⁴ Kun inamman Hesus anan say huwhai, "Kapu san pammatim hummayu'a. Lumajaw'a ad achi'a manchanag tan achi ku asin manulin nan sa'itnu!"

³⁵ Ad sa'ad san ma'aapaapatan Hesus say huwhai hummu'nag nan uchumay taku gway nerpu san hoyoy cha Jairo gway manggwana an Jairo, "Natoy nan ana'nu, sija nan achim ta'ta'on nan Mistuyu?"

³⁶ Gwon wha'on kus chongyon Hesus nan ingwhakacha an Jairo. Ingwhakanaot an sijaay, "Achi'a umogjat, mamati'a ekay."

³⁷ Kun iyachin Hesus chanan taku mihuyog an sija. Ahus as Pedro ja cha Santiago an Juan gway mansunud as iyujanaay mihuyog.

³⁸ Hummu'nagcha kun san hoyoy chay pangat san sinagoga inilan Hesus nan asingangayaay taku gway amod nan towthag nan iwhilcha. ³⁹ Nilumno' kus Hesus ad chayo' anana an chicha, "Ka'aju asingangaya ancha asijii-whil? Achi ku natoy nan sanatay ana'. Nassuy ekay."

⁴⁰ Kun inamamangcha as sija. Gwon impayagwana chicha losan kun inghuyogna nan sinana' ja chachay nihuyog an sija kun nilumno'cha san agwachan nan whawhallas. ⁴¹ Inognan kun Hesus nan iman chay ana' anana, "Talita kumi!" Sa'ad nan pijaona anan nan sachi, "Ana', humangon'a!" ⁴² Kun nawhanangon chay ana' kun nanadchadchayan. (Nasagwayan as chugwa nan tagwon chay ana').

Kun nataagchas amod san na'gwa. ⁴³ Gwot pinuyung Hesus chicha losan ta achicha iwhagwhaka nan na'gwa. Kun anana hos an chicha, "Pa'ananjus sija."

6

Achin Ku Chanan iNazaret Chongyon As Hesus (Mateo 13:53-58; Lukas 4:16-30)

¹ Lummajaw as Hesus ad Capernaum kun nanulin san ilina gway Nazaret. Kun nitunud an sija chanan pasuyutna. ² Sa'ad san Erkaw gway Umillongan ummoy as Hesus nansuyu san sinagoga. Iningkaw nan angsanay taku san sachi kun nataagcha losan gway nanchongor an sija. Kun anancha san somsono'cha, "Agwamma nangallan nannaja taku san annachajaay iwhakawhakana? Ngachamma nan ayasin nan laing gway agwad an sija? Ininonaay manggwa san mataakan gway inggwa'inggwana?" ³ Jo'o wha'onna san apantilu gway ana' Maria ja sunud cha Santiago, Josep, Judas ja Simon. Ad annacha hos ad asna chanan susunudnaay hubhuwhai!" Kun nilagwingcha as Hesus.

⁴ Kun anan Hesus an chicha, "Tuttuwa gway ngachamman sinatay ili nan umajan nan profetan Apudyus patkon nan taku as sija. Gwon nan kadto'ay ailijana ja chanan ahumerjanna achicha kun patkon as sija."

⁵ Ad kapu tan achicha kun tuttugwaon as Hesus maid ku ininona gway nanggwa san mataakan san sachiyay ili, ahus chachay nangijochonana san imana as hummayu. ⁶ Kun nataag as Hesus tan a'it nan namati an sija.

Nan Nangiwhaunan Hesus Sasan Nasagwayan As Chugwaay Apostolesna (Mateo 10:5-15; Lukas 9:1-6)

Sachi kun kinagkakagka'ay Hesus nan ailiili ad Nazaret gway ummoy nansuyu. ⁷ Osa kunay erkaw inajakan Hesus chachay nasagwayan as chugwaay apostolesna kun sininchuggwana chicha iwhaun gwot inatchana chicha as ayobhonganay mamerjaw sasan chimunju. ⁸ Kun pinuyungna chicha gway achicha managwit as uyay whayangnas nat san mangwhaatanha, ahus nan sur'ud. Achicha mansongot, managwit as mangigkaan san ochon ja achicha managwit as pila'. ⁹ Mawhalinay mansinilascha gwon achicha kun managwit as adgwan nan kotap nan silupcha.

¹⁰ Kun anana hos an chicha, “Sa'ad nu agwad mammangili an cha'aju ingkaw aju san hoyoycha ingkanas lumajaw aju san sachi ili. ¹¹ Ad sa'ad nu ngachan nan iliyay achi mammangili an cha'aju ja lagwingoncha hosay mangngor an cha'aju, lumajaw aju ad pinu'pu'anju nan chapur san i'iju as mangakammugwanchaay lagwingon Apudyus nan inggwacha.”*

¹² Lummiggwat ku chachay apostolesna impaakammucha san takuway maserpu manchu'kancha chanan whersucha. ¹³ Kun pinerjawcha nan angsanay chimunju. Kun nilankancha nan angsanay nasa'it kun impawhayucha chicha.

*Nan Mipangkop An Herod Ja Juan Gway Manghohonjag
(Mateo 14:1-12; Lukas 9:7-9)*

¹⁴ Sa'ad as Herod gway alin nan Galili chingngorna nan mipangkop an Hesus tan nanchinamag nan inggwa'inggwan Hesus. Anan chanan uchumay taku, “Nataku as Juan gway Manghohonjag! Sija nan agwad an sija nan ayobhonganay manggwa san mataakan.”

¹⁵ Kun anan ahos chanan uchum, “Sija as Elias!”

Anna ahos chanan uchum gway manggwana, “Sija nan osa profeta gway isun chachay profeta san agwi.”

¹⁶ Gwon chingngorn kun Ali Herod nan mipangkop san annaja anana, “Sija as Juan gway kinungsuya' gway nataku!” ¹⁷ Tan sa'ad san nugwan sa'ad as Herod impatiliwnaot sija kus Juan, asinaot ipawhayud kapu an Herodias gway in'ahoyoyna gway asagwan Felipe gway sunudna.

¹⁸ Tan inna'innanan Juan gway Manghohonjag san agwi an Herochon, “Achi kun ma'gwa nan i'ahoyoynu nan asagwan nan sunudnu.” ¹⁹ Sija nan amod nan lingun Herodias an Juan kun whayugwonaay ipaotoy as sija. Gwon maid kun ininona ²⁰ tan ummogjat as Herod an Juan san inakammunaay nalintog ja takun Apudyus as sija, sija nan whayugwon Herod gway takuwon as sija. Ad sa'ad san nangngoyana san insuyun Juan nalihu' nan somsomo'na gwon whayugwona chongyon as Juan.

²¹ Niwhatug kunan erkaw gway nijana'an Herod sachi nan gwajan Herodias gway mangipaotoy an Juan. Inajakan Herod nan losanay nangangatuway papangat nan kuwhilnu ancha papangat chanan surchachu ja chanan mawhigwhigwhig gway taku san Galili. ²² Nilumno' kunan whawhallas gway ana' Herodias gwot nansaya pinayagsa'na cha Herod ja chanan mangilina gway nanghuja. Sija nan anan Ali Herod san whawhallas, “Ochagwom nan whayugwom gway ochagwon ta atcho' an si'a!” ²³ Insapatana pajay manggwana, “Atcho' nu ngachan nan whayugwomay ochagwon, uyay pay koggwan nan mantuyaja’.”

²⁴ Lummagwa kun chay whawhallas inimusna an inana gway manggwana, “Ngachan nan ochagwo?”

Ad sa'ad nan insungwhat inana, “Ochagwom nan wha"ag Juan gway Manghohonjag!”

²⁵ Nanaagkulin kun chay whawhallas an Ali Herod anana, “Whayugwo'ay atchom an sa'on san sana nan wha"ag Juan gway Manghohonjag gway napapallangkan!”

* **6:11** 6:11 Sa'ad nu mangwahaat chanan Hudyu san ilin chanan wha'on kus Hudyu ja lumajawcha, pu'pu'ancha nan chapur san silupcha ja sinilascha, tan iwhilangcha chanan wha'on kus Hudyu ja nan lutacha as aisaw. Iwhagwhakan Hesus sasan pasuyutnaay ooncha hos sasan ailijanča Hudyu gway mallagwing san ukud Apudyus tot ipailacha an chichaay iwhilang Apudyus chichas aisaw ja chusaon Apudyus chicha nu achicha manchu'kan nan whersucha.

²⁶ Kun amod nan sangan Ali Herod gwon kapu san lausna ingwhaka an sija san sangun chanan mangilina, achina kun mawhalinay pawhainan chay whawhallas. ²⁷ Naniwhaunna kusan osaay surchachu ingwhilinnaay ijoyna nan wha"ag Juan gway Manghohonjag. Ummoy kunan surchachu san whawhalluchan kinungsuyana as Juan. ²⁸ Kun inghu'nagna nan wha"ag Juan gway napapallangkan kun inatodna san whawhallas gwot asinaot atchon an inana. ²⁹ Chinamag kun chanan pasuyut Juan nan na'gwa an sija ummoycha inaya nan lachagna kun inilhoncha san loyobhonan.

*Nan Nama'anan Hesus San Nasuyu' As Lima Lihu Gway Taku
(Mateo 14:13-21; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-15)*

³⁰ Ad sa'ad chachay apostoles Hesus nanulincha an sija kun impachamagcha an sija nan losanay inggwacha ja insuyucha. ³¹ Kapu san adadchuwan nan takuway mangwhinu'nag maid kun ininonchaay mangan, sija nan anan Hesus sasan apostolesna, "Inta'u tuma'iyen san mawhalin ta'uway umillongan."

³² Kun namang'achaay ummoy tumma'iyen san maid kun ingkaw as taku. ³³ Gwon angan nan nangila san lummajagwancha ja nangilasin an chicha. Sija nan asitotodcha'cha gway nerpu san aililiyay nangoy san tayantag kun ummunacha hummu'nag san umajan cha Hesus. ³⁴ Nilumsa kus Hesus san whang'a inilana chachay amochay taku kun nachaku an chicha tan amacha as kerneru gway maid kun mangipastur an chicha. Kun illukinaay nansuyu gwot angan nan insuyuna an chicha.

³⁵ Anna kunay mumaschom ummoy chanan apostolesna an sija gway manggwana, "Anna mumaschom ad maid kun hohoyoy ad asna. ³⁶ Perjagwom chanan taku sasan achaniyay ili tot umoycha malla'u as anoncha."

³⁷ Gwon anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Atchanju chichas anoncha."

Kun anancha an Hesus, "Sija whayugwomay anan nan i'ami malla'u as tinapay as whatug nan chugwangkasut gway dinario[†] as ipa'anmi an chicha?"

³⁸ Kun anan Hesus an chicha, "Aman nan tinapay gway agwad an cha'aju? I'aju ilan."

Inilacha kun anancha, "Agwad nan lima tinapay ja chugwa i'an."

³⁹ Sachi kun pinuyung Hesus chicha ta manto'to'noncha chachay taku patu'chugwon san man'ayayawhaay ap'api'ap. ⁴⁰ Kun nato'oto'on chanan taku gway tummu'chu gway agwad nan singkakasut, agwad ahos nan sillimmampuyu.

⁴¹ Inayan kun Hesus nan limaay tinapay ja chugwaay i'an gwot nantangad ad langit nanjaman an Apudyus. Pini'pi'ina kunan tinapay impaigwatgwatna sasan pasuyutna. Kun pinispisngitna hos chay chugwa i'an kun impa'anna sasay taku. ⁴² Kun nangancha losanot nabsugcha. ⁴³ Kun chinakupcha nan nasergwa san napi'pi'iyay tinapay ja napispisngitay i'an kun napnu nan nasagwayan as chugwaay langngay. ⁴⁴ Ad sa'ad nan whilang chanan lallaya'i gway nangan limallihu.

*Nan Nanadchayanan Hesus San Lawhaw Nan Chanum
(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)*

[†] 6:37 6:37 Nan osa dinarioway pila' labhun nan mallayabhu san osa erkaw. Nan chugwangkasutay dinario whatug nan gwayung huyanay labhun nan mallayabhu.

⁴⁵ Napping kunan sachi nama'anan Hesus sasay taku nanipooyna sasan apostolesna san whang'a ta umunacha chumormang san whaywhay gway umoy ad Betsaida. Anna kunay umoycha pinerjaw Hesus chachay taku.
⁴⁶ Sachi kun nanakacha as Hesus san whilig gway umoy mallugwayu.

⁴⁷ Lummawhi kun nangkinagwa nan whang'a san whaywhay ad ossa'an as Hesus san whilig. ⁴⁸ Kun chimmangnaay mampasikab chanan apostolesnaay mangichormang san whang'acha tan amod nan pigsan nan tungnin gway mijahot an chicha. Awni kunot machani nanadchayan as Hesus san lawhaw nan chanum gway ummoy an chicha. Lausana otjan chicha ⁴⁹ gwon inilacha kus sijaay manadchadchayan san lawhaw nan chanum anancha kunnu ayan kun nampa'uycha ⁵⁰ tan losancha inila as sija kun ummogjatcha.

Gwon nakaninga as Hesus gway manggwana, "Sa'on na achi aju umogjat. Papigsaonju somsono'ju." ⁵¹ Kun ummoy as Hesus an chicha san whang'a kun kummino' nan tungnin. Kun nataagcha losan as amod ⁵² tan ta'on nu inilachas sijaay nangipaachu san tinapay chaancha pay maagwatan nan ayobhongana tan chaan ku miigkat nan somsono'cha.

Nan Nangipawhayugwan Hesus Sasan Nasa'it Ad Genesaret
(Mateo 14:34-36)

⁵³ Chummormangcha kun san whaywhay hummu'nagcha ad Genesaret kun inta'odcha nan whang'acha. ⁵⁴ Nilumsacha kun nanijimatun chanan taku an Hesus ⁵⁵ kun asitotodcha' chanan takuway ummoy nangipachamag san awhijawhija' gway hummu'nag as Hesus. Kun iyoycha chanan nasa'it gway naohohog san nanamakancha san agwachan Hesus. ⁵⁶ Sija nan uyay ngachammanay ili gway umajan Hesus iyoy chanan taku nan losanay nasa'it. Kun nampa'pa'aasi chanan taku an sijaay uyay ognancha otjan ekay nan pagpag nan lagkoyloy gway silupna. Ad sa'ad nan losanay nangognan san pagpag nan silupna hummayucha.

7

Nan Insuyun Nan Chacha'or San Agwi
(Mateo 15:1-20)

¹ Osa kunay erkaw sa'ad chanan Pariseo naayuscha san agwachan Hesus ad iningkaw ahos chachay uchumay mangaagkammu san lintog gway nerpu ad Jerusalem. ² Inilachaay sa'ad chanan uchumay pasuyut Hesus achicha kun inggwa nan ukalichaay manghuyucha ad asichaot mangan. ³ (Tan sa'ad chanan Pariseo ja chanan losanay asingHudyucha achicha kun mangan nu achicha jan oon nan inghuhhuyucha gway sija nan anan nan ukalicha gway insuyun chanan chacha'orcha san agwi. ⁴ Ad sa'ad nu merpucha san merket achicha jan mangan nu achicha oon nan ukalicha gway papor'asoncha nan longagcha. Angsan ahos nan uchumay ukali gway o'ooncha gway uyanancha chanan langkaw, whanga ja anchilu.)

⁵ Gwot inimus chanan Pariseo ancha mangaagkammu san lintog an Hesus gway manggwana, "Kamma chanan pasuyutnu achi oon nan ukalin chanan chacha'or ta'u san agwi gway manghuyu asichaot mangan?"

⁶ Kun sinungwhatan Hesus chicha gway manggwana, "Ustu nan nangi-jununnaan Isaias san nangiwhagana san mipangkop an cha'aju gway an'annanju mampawhayu. Illistana gway anan Apudyus, 'Sa'ad nannachaja taku chajagwona' san tupo'cha gwon achaju nan somsono'cha an sa'on.

⁷ Maid kun silwhin nan manaychajagwancha an sa'on,

isussuyucha nan lintog gway inggwan chanan taku ad ingwhilangcha as lintog Apudyus.* ”

⁸ Kun ingwhakan Hesus an chicha gway manggwana, “Sa'ad as cha'aju iwwalinju kunan lintog Apudyus sija patkonju nan ukalin chanan taku!”

⁹ Kun anana hos an chicha, “Nalaing aju tuwa gway mangigwalin san whilin Apudyus ta sija oognanju nan ukaliju! ¹⁰ Tan anan nan lintog Apudyus gway insuyun Moses, ‘Chumngor'a an cha amam an inam' ja ‘Sa'ad nu ngachan nan manapapat as lagwing san amana ja inana lobhongna mapatoy.’ ¹¹ Gwon sa'ad nan isuyuju san taku iwhakajuway nu agwad iwhachangju san amaju ja inaju iwhakaju an chichaay annaja nan iwhachang'u jon Korban (nan pijaona anan, man'ugwan Apudyus). ¹² Nu chachi nan iwhakan nan osa taku san amana ja inana impaijakayyu an sija gway mamachang an chicha. ¹³ Sija nan inggwaju ekay as maid kun kutu' nan ukud Apudyus kapu san ukali gway impatagwidju sasan taku. Ad angsan ahos nan o'oonju gway a'ammashi.”

¹⁴ Inajakan kuhos Hesus chanan taku anana an chicha, “Chongyona' an cha'aju losan tot maagwatanju nannaja iwhaka! ¹⁵ Wha'on kusan lumno' san tupo' nan manimo' san taku gwon sija manimo' nan merpu san somsono'na.” ¹⁶ [Anna kunay chingngorju nan ingwhaka', ammanju somsom'on].

¹⁷ Sa'ad san nilumno'an Hesus san hoyoy gway maid kun nihuyog as taku an sija inimus chachay pasuyutna nan pijaon nan agwatna anan.

¹⁸ Kun anan Hesus an chicha, “Jo'o sissija ahosay achiju ekay maagwatan. Akammuju kajay wha'on kusan lumno' san taku nan machim'ana ¹⁹ tan wha'on kus mangoy san somsono'na jon mangoy san hota' ad awni ad nijattay.” (Sa'ad nan nangiwhagan Hesus sina iyujana gway losanay ma'an mawhalinay anon.)

²⁰ Kun intuyuyuna gway manggwana, “Nan merpu san somsono' nan taku sijachi nan mangipergwing an sija. ²¹ Tan sa'ad nan somsono' nan taku sachi nan merpugwan nan lagwing. Sija nan agwad chanan manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, agwad chanan mana'aw, agwad chanan pumatoy. ²² Agwad chanan ma'assuy san wha'on kus asagwacha, agwad chanan mangkamkam ja agwad nan uchum gway lagwing nan oona, agwad nan uchum gway lumigwan san huyunna ja agwad nan uchum gway maid kun whainna gway manggwas whayangna. Agwad ahos nan uchumay maapos. Agwad nan uchum gway mangana'an an san huyunna, agwad ahos nan uchum gway mamangpangas ja agwad nan nayu'u gway whayangna ekay nan lagwingay oona. ²³ Losan nan a'ammashna gway lagwing merpu san somsono' nan taku. Annachaja nan mangipergwing san taku an Apudyus.”

Nan Pammatin Nan Osa Huwhai
(Mateo 15:21-28)

²⁴ Lummajaw kus Hesus san sachi ili ummoy sasan ili gway sa'upon nan Tiro ja Sidon. Nanchagwos kusan osa hoyoy lagwingona otjan gway maakammugwan nan taku nan agwachana gwon naakammugwan chanan taku. ²⁵ Iningkaw nan osa huwhai gway nilno' nan chimunju nan ana'naay huwhai. Chingngorna kunan mipangkop an Hesus naanooy san agwachana kun nampalintumong san sanguna. ²⁶ Kun nampa'pa'aasi gway perjagwon otjan Hesus nan chimunju gway nilumno' say ana'na.

* 7:7 7:7 Mawhasa san Isaias 29:13.

Sa'ad nan annaja gway osa huwhai nijana' ad Fenicia san osa ili san Siria gway Griego nan kingana.

²⁷ Kun iyagwat Hesus an sija gway manggwana, "Maserpu gway pa'anan jan gway umuna nan anana' tan wha'on kus mawhalinay ipa'anta nan anon nan ana' sasan asu."

²⁸ Anan chay huwhai, "Tuttuwa nan sanat gway anam Apu gwon sa'ad chanan asu gway iingkaw san agwachan nan mamangnganan anoncha hos chanan hugtan nan anana'."

²⁹ Kun anan Hesus an sija, "Kapu san sanat gway ingwhakam mawhalin'a gway lumajaw. Aysan nan chimunju san ana'nu!" ³⁰ Lummajaw kun chay huwhai ad ugwacha inchasana nan ana'naay inuumhog kun inakammunaay lummajaw nan chimunju an sija.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'i Gway Natuyong Ja Nakigki

³¹ Lummajaw ku cha Hesus ad Tiro nangoycha ad Sidon gwot nalli'gwos san aililiyay Decapolis ingkana as hummu'nagcha san whaywhay ad Galili.

³² Kun inghu'nag chanan taku an sija nan osa laya'i gway natuyong ja nakigki. Kun nampa'pa'aasicha an Hesus tot ognanas sija ta humayu.

³³ Inta'iyen kun Hesus chay laya'i san amod gway taku iyuchu'na nan kammatna san ingan chay laya'i gwot tumubwha kun inognana nan chilan chay laya'i. ³⁴ Nantangad kus Hesus ad langit nangngosja gwot anana say laya'i, "Efata!" (Nan pijaona anan nan sachi "Miibwhat'a!".)

³⁵ Kun nagwanasgwas nan chongorn chay laya'i gway natuyong. Kun na'aan nan kigkina gwot hummayu nan kingana.

³⁶ Kun pinuyung Hesus chachay taku ta achicha iwhagwhaka san whayangna taku chay na'gwa. Gwon ta'on nu pinuyupuyungna chichaay achicha iwhagwhaka amamochot gway in'erngagcha nan chamag gway mataakan gway inggwana. ³⁷ Kun nataag as amod chanan taku gway nangngor san annaja chamag gway asi'a'anancha, "Ka whayu eka losan nan o'oon! Padngoyona chanan natuyong ja pakingaona chanan achi ma'akinga."

8

Nan Nama'anan Hesus San Opat Lihu Gway Taku (Mateo 15:32-39)

¹ San sachi chimpu san naayusan ahos nan angsanay taku an Hesus gwot kapu san maid ku anoncha, inajakan Hesus chanan pasuyutna kun anana an chicha, ² "Machakuwa' san annachajaay taku tan tuyu erkaw gway iniingkawcha an sa'on gway maid kun ekay anoncha. ³ Ad sa'ad nu perjagwo' chichaay nawhiwhittil tugwakay maagcha ekay matugwad san chayan tan achaju nan nerpugwan chanan uchum."

⁴ Kun inimus chanan pasuyutna an sija gway manggwana, "Agwamma inta'u mangallan as loog mipa'an san amasnaay aachun nan taku san tumtatalin nannaja ili?"

⁵ Kun inimusna an chicha gway manggwana, "Aman nan tinapay gway agwad an cha'aju?"

"Pitu" ananchaay summungwhat.

⁶ Kun impatu'chun Hesus chanan taku san luta. Inayana ku chachay pituway tinapay gwot nanjaman an Apudyus pini'pi'ina. Kun asinaot atchon sasan pasuyutna ta igwatgwatcha sasan taku kun inggwacha.

⁷ Agwad ahos nan a'itan gway i'an gway whana'iyut. Nanjaman kus Hesus an Apudyus san annachaja asinaot ahos ipaigwatgwat sasan pasuyutna.

⁸ Kun nangancha losanot nabsugcha. Nappingcha kun, chinakup chanan pasuyut nan nasergwa sasan napi'pi'i kun napnu nan pitu langngay. ⁹ Sa'ad nan whilang chanan taku gway nangan ummoy as opat lihu. Kun pinerjawna chicha. ¹⁰ Naanooy ku namang'a as Hesus ja chachay pasuyutna ummoycha san ili gway sa'upon nan Dalmanuta.

*Nan Nampa'gwaan Chanan Pariseo An Hesus San Mataakan
(Mateo 12:38-39; 16:1-4; Lukas 11:29-32)*

¹¹ Sa'ad san namingsanay erkaw ummoy chanan uchumay Pariseo an Hesus kun illukichaay isi'on as sija. Whayugwonchaay padpadchason as sija gway mampa'gwaonchas sija san imatunay mataakan as mamatiyan-cha nu tuttuwaay Apudyus nan nangiwhaun an sija.

¹² Nangngosja kus amod as Hesus anana, "Kama nannaja lunap san sana mampa'gwa an sa'on as mataakanay mangimatunan. Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa gway maid kun osas mataakanay mangimatunan as ipaila' sannaja lunap san sana!" ¹³ Tinaynana ku chachay Pariseo gwot asin namang'a chummormangcha.

*Nan Nangijagwatan Hesus San Sussuyun Chanan Pariseo Ja As Herod
(Mateo 16:5-12)*

¹⁴ Sa'ad chanan pasuyut Hesus naligwatanchaay nansongot as tinapay kun ahos nan osa as agwad an chicha san whang'a. ¹⁵ Kun pinuyung Hesus chichaay manggwana, "Ammanju ilan nan yeast chanan Pariseo ja yeast Ali Herod."

¹⁶ Kun asijaapatcha gway manggwana, "Amaschi nan ingwhakana tan maid kun tinapay ta'u."

¹⁷ Inakammun kun Hesus nan apaapatoncha anana an chicha, "Kajuman sija apaapaton nan inamaid nan tinapayyu. Achiju nina ekay akammu gwinnu maagwatan. Umman ekay imperno'ju san somsono'ju. ¹⁸ Ka pajan ekay nangilanju ja nangngoyanju. Jo'o naligwatanju. ¹⁹ Tan sa'ad ka san nami'pi'iya' san lima tinapay gway inan chachay lima lihu gway taku, amana langngay nan nahunan gway chinakupju?"

Kun anancha an sija, "Nasagwayan as chugwa."

²⁰ "Sa'ad ahos san nami'pi'iya' san pitu tinapay gway inan nan opat lihu gway taku, amanaay langngay nan nasergwaay chinakupju?"

Kun ananchaay summungwhat, "Pitu."

²¹ Kun anan Hesus an chicha, "Ka chaanju ekay maagwatan ingkana san sana."

Nan Nangaanan Hesus San Uyap Nan Osa Laya'iyay Na'uyap

²² Hummu'nag cha Hesus ad Betsaida kun iyoy chanan uchum gway taku nan osa na'uyap gway laya'i san agwachan Hesus. Kun nampa'pa'aasicha an sija ta ognana nan laya'i. ²³ Inigwid kun Hesus nan na'uyap ummoyna inta'iyay san achaju san ili. Tinubwhaana kunan atanaot ognana as sija inimusna gway manggwana, "Agwad ilam?"

²⁴ Nantollong kun anana, "Oon. Maila' chanan taku gwon amacha as aju gway manadchadchayan."

²⁵ Inognan kun Hesus asin nan atan chay laya'i gwot nanchiyat na'aa'an nan uyapna kun hummayu nan mantollongana. ²⁶ Sa'ad san mamerjagwan Hesus an sija san hoyoycha pinuyungna gway manggwana, "Achi'a manulin san anchiya ili."

Nan Nangiwhagan Pedro San Mipangkop An Hesus
(Mateo 16:13-20; Lukas 9:18-21)

²⁷ Kun ummoy cha Hesus ja chanan pasuyutna san ailiili san Cesarea Filipos. Ingkawcha ad san chayan inimusna an chicha gway manggwana, “Ngachan nan anan chanan taku san mipangkop an sa'on?”

²⁸ Kun summungwhatchaay manggwana, “Anan nan uchum si'a as Juan gway Manghohonjag. Anan nan uchum si'a as Elias. Anan ahos nan uchum osa'a sasan profeta san agwi.”

²⁹ Kun inimusna an chicha gway manggwana, “As cha'aju kay ngachan nan mangngachanju an sa'on?”

Kun summungwhat as Pedro gway manggwana, “Si'a nan Kristu.”

³⁰ Sachi kun pinuyung Hesus chichaay achicha iwhaka nannaja san uchum.

Nan Nangiwhagan Hesus San Mapalikatana Ja Matojana
(Mateo 16:21-23; Lukas 9:22)

³¹ Kun illukin Hesus gway mangiwhaka sasan pasuyutna san ma'gwa an sija gway anana, “Maserpu gway sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku mapalikatana' as amod ja maid kun manggwaan chanan chacha'orn nan Hudyu an sa'on ja papangat nan papachi ancha chanan mangaagkammu san lintog. Ipaotoycha as sa'on gwon matakawa' nu mappung nan tuyu erkaw.” ³² Nayagwag nan nangiwhagan Hesus an chicha. Inta'iyen kun Pedro as Hesus ingwhakana an sijaay achina amonsichiyay manapapat.

³³ Nansakung kus Hesus sasay pasuyutna gwot intollongna chicha inamujuwana as Pedro gway manggwana, “Umachaju'a an sa'on Satanas! Nan somsono'nu wha'on kus somsono' Apudyus, somsono' chanan taku.”

Nan Mitunuchan An Hesus
(Mateo 16:24-28; Lukas 9:23-27)

³⁴ Inajakan kun Hesus nan angsanay taku ja chanan pasuyutna anana an chicha, “Nu ngachan nan mamayu mitunud an sa'on maserpu achina sija sosom'on nan longagna, isimo'naay mamati ta'on nu sija nan iliglikatna ja i'atoyna ad nitunud an sa'on. ³⁵ Nu ngachan nan ahus nan whijagnas patpatkona achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna kapu an sa'on ja kapu san Whyuway Chamag, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ³⁶ Maid kun kutu' nan man'ugwan nan osa taku nan losanay agwad san luhung nu achi ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ³⁷ Maid kun mawhalin nan osa taku atchon an Apudyus as iwhajadna tot ma'awhijag an sija as ingkaingkana. ³⁸ Ad sa'ad ahos nu ngachan nan mangiwhain an sa'on ja san ukud'u san annachaja taku san sana gway mijisu san huwhai whinerjan gway mallaya'i tan wha'on kus napudnu an Apudyus ja humersuwthersu, sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku iwhain'u hos as sija san managkulina' ad asna luta gway anna an sa'on nan ayobhongan Ama gway huyun'u chanan a'anghelna.”

9

¹ Anan ahos Hesus an chicha, “Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway anna nan uchum an cha'aju san annaja gway achi kun matoy ingkanas ilancha as Apudyus gway umali mantuyay gway anna nan ayobhonganana.”

Nan Nanohosan Nan Ilan Hesus
(Mateo 17:1-13; Lukas 9:28-36)

² Lummaus ad nan onom gway erkaw inghuyog Hesus as Pedro ja cha Santiago an Juan kun iyoyna chicha san nata'nang gway whilig gway ahuscha ekay. Gwot nanohos nan ilan Hesus san sakkangcha. ³ Ad sa'ad nan silupna sumiling gway putputtaa' gway maid kun osas taku san luta as ma'iipaputa' as isun nan inaputa'na. ⁴ Awni kun nampaila an chicha as Elias gway huyunna as Moses gway ma'aapaapatcha an Hesus.

⁵ Kun summayampitaw as Pedro gway manggwana an Hesus, "Apu, whayu nan annaan ta'ud asna! Manggwa amis tuyu sikay as manghubhugwa'anju ancha Moses an Elias." ⁶ Amasna nan ingwhakan Pedro tan maid kun akammuna nu ngachan nan iwhakana tan umogjatcha as amod.

⁷ Kun inichungan nan hunot chicha kun iningkaw nan kingaay nerpu san hunot gway manggwana, "Annaja nan ana'uway patpatko'. Chumngor aju an sija." ⁸ Nallangyangacha kun maag ekay maid chachay chugwa, ahus as Hesus as inilacha.

⁹ Ad sa'ad san manoskancha san whilig pinuyung Hesus chicha gway manggwana, "Ilanju ta agwad mangiwhaganju sannaja inilaju ingkanas sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku matakawa' san matoja'."

¹⁰ Kun tinuttuwacha nan impuyungna gwot nanisijimuscha nu ngachan nan pijaona anan nan maku as sija san matojana. ¹¹ Kun inimuscha an sija gway manggwana, "Kamma chanan mangaagkammu san lintog ananon maserpu managkulin jan as Elias ad asiyot umali nan Kristu?"

¹² Kun summungwhat gway manggwana, "Tuttuwa kajay umuna managkulin as Elias ta isakanana nan losan. Gwon somsom'onju hosay nilista san Ukud Apudyus gway sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku mapalikatana' as amod ad maamsigwa' ahos. ¹³ Iwhaka' ahos an cha'aju gway naahus umali nan isun Elias. Kun inggan chanan taku nan whayugwonchaay oon an sija gway sachi nan nilista mipangkop an sija."

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Ana'ay Laya'i Gway Nilno' Nan Chimunju

(Mateo 17:14-21; Lukas 9:37-43a)

¹⁴ Sa'ad san manulinan cha Hesus san agwachan chanan uchumay pasuyutna inilacha nan anganay taku gway naayus say agwachan chachay pasuyutna. Iningkaw ahos chanan uchum gway mangaagkammu san lintog gway ma'aisiisi' an chicha. ¹⁵ Sachi kunay inilan chanan taku as Hesus gway mayungay nataagcha as amod kun nanodcha'cha gway ummoy nangahot an sija gwot kiningaancha. ¹⁶ Kun anan Hesus gway nanimus an chicha, "Ngachan nan ukuchonju an chicha?"

¹⁷ Kun summungwhat nan osa taku san sachi amung gway manggwana, "Mistuyu, iyali' nan ana'uway laya'i an si'a tan nilumno' nan chimunju an sija kun achina kun pakingaon. ¹⁸ Nu ano'on nan chimunju as sija isogta'nas sija. Ad nanerter'uta' nan tupo'na ja nangngilngiltona hos nan whawhana ad nangontog nan longagna. Ingwhaka' sasan pasuyutnu gway perjagwoncha nan chimunju gwon achicha kun ma'a'gwa."

¹⁹ Kun anan Hesus an chicha, "Ina'ay aju mahosay takuwanna gway maid kun pammatina! Anaman ekay awhajag nan iingka'gwa' an cha'aju ja mangaannusa' an cha'aju! Ijaliju an sa'on nan annatcha ana'."

²⁰ Kun iyoycha chay ana' an sija. Anchiya kunay inilan chay chimunju as Hesus maagna ekay nangajas'ason chay ana'. Nisogta' kun nangwhalliwhallin gway manerter'uta' nan tupo'na.

²¹ Kun anan Hesus san aman chay ana', "Ma'anun nan nallukijan nan amasnaay ma'ma'gwa an sija?"

Kun anan chay ama summungwhat, “Nalluki san awhanogna.
²² Nadnachiyay itopern nan chimunju as sija san apuy ja chanum ta sachi nan mangtoyna. Gwon nu agwad ma'gwam achakugwam cha'ami ta whachangan cha'ami!”

²³ Kun anan Hesus an sija, “Kamma ananon, ‘Nu agwad ma'gwam?’ Maid kun achi ma'gwa san anna nan pammatina.”

²⁴ Kun nanipo'aw chay aman nan ana' gway manggwana, “Tuttugwao', whachangana' san pammati'.”

²⁵ Inilan kun Hesus nan angsanay takuway asichuchu'yus gway umachayug an chicha inamujuwana chay chimunju gway manggwana, “Si'aay chimunju gway nanuyong ja nangsut san kingan nannaja ana' iwhaka' an si'a gway lumajaw'a ad achim agkuagkulinon as sija.”

²⁶ Nampa'uy ku chay chimunju gwot nangajas'asona chay ana' asiyot lumajaw. Amas natoy chay ana' kun aachugwan nan manggwanaon, “Natoy!” ²⁷ Jon inognan kun Hesus nan iman chay ana' impasi'adna. Gwot hummangon chay ana'.

²⁸ Nilumno' kus Hesus san osa hoyoy inimus chachay pasuyutna san ummahusancha gway manggwana, “Ka'ami man achi ma'aperjaw san sachi chimunju?”

²⁹ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Ahus nan lugwayu as mamerjaw san amaschi gway ayasin nan chimunju ad maid kun uchum.”

*Nan Nangiwhagan Hesus Asin San Matojana
 (Mateo 17:22-23; Lukas 9:43b-45)*

³⁰ Lummajaw ku cha Hesus san sachi ili nangoycha ad Galili. Ad lagwingon Hesus gway agwad mangakammu san agwachana ³¹ tan iwhakawhakana sasan pasuyutna nan amasna, “Sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku ipawhijanga' sasan taku ad intoycha as sa'on ad mappung ad nan tuyu erkaw matakawa'.” ³² Gwon achin ku chanan pasuyutna naagwatan nan pijaon nina anan kun ummogjatchaay manimus an sija.

*Nan Miwhilang As Angatuwan
 (Mateo 18:1-5; Lukas 9:46-48)*

³³ Hummu'nag cha Hesus ad Capernaum gwot nilumno'cha kusan hoyoy nanimus as Hesus an chichaay manggwana, “Ngachan nan nanuukuchanju san chayan?” ³⁴ Gwon nakinokino'cha tan nanuukudcha san chayan nu ngachan nan angatuwan an chicha.

³⁵ Tummu'chu kus Hesus inajakana chanan nasagwayan as chugwaay apostolesna kun anana an chicha, “Nu ngachan nan mamayu gway mangngachan angatuwan maserpuway mangngachan awhawhaan ad nansilwhi san losan.” ³⁶ Inayana kusan osa ana' impasi'adna san agwachancha. Ina'lina kun anana an chicha, ³⁷ “Sa'ad nan taku gway mangajag san amasna ana' kapu an sa'on, sa'on nan inajakana. Ad sa'ad nan mangajag an sa'on wha'on kus ahusa' as inajakana gwon inajakana hos nan nangiwhaun an sa'on.”

*Nan Achi Mallagwing An Chita Sija Nan Huyunta
 (Lukas 9:49-50)*

³⁸ Kun anan Juan an Hesus, “Mistuyu, inilami nan osa taku gway mamerjaw sasan chimunju gway inuserna nan ngachannu kun iyachimi tan wha'on kus pasuyutnu.”

³⁹ Gwon anan Hesus an chicha, “Achiju ijachi tan maid kun manggwa san mataakan as manguser san ngachan'u ad awni ad nanapapat ahos

as lagwing mipangkop an sa'on. ⁴⁰ Tan sinusnatay achi mallagwing an chita'u huyun ta'u. ⁴¹ Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa gway sa'ad chanan takuway mampainum an cha'aju as sintasaay chanum kapu san takun Kristu cha'aju, maorsan ekajay maorsan.

*Nan Kapun Nan Humasuyan
(Mateo 18:6-9; Lukas 17:1-2)*

⁴² “Nu ngachan nan manggwa as ma'awhasuyan nan mernus nan pammatina an sa'on gway isun nan annachaja anana', unayna ekay mita'od nan cha'or kikillinganay whatu san whakangna ad nitubung san whaywhay. ⁴³ Ad sa'ad nu imam nan kapun nan ma'awhasuyam kumpuyam. Unayna ekay kumpur'a gway mawhijag as ingkaingkana ad langit nu nan gwachagwad nan chugwa imam gway i'a ad ingwhilnu gway agwachan nan apuy gway achi kun mapatajan. ⁴⁴ [Sa'ad ad aschi achi kun matoy nan okos gway agwad an chicha ja achi kun mapatajan nan apuy.] ⁴⁵ Ad sa'ad nu i'im nan kapun nan ma'awhasuyam kumpuyam. Unayna ekay kumpur'a gway mawhijag as ingkaingkana ad langit nu nan mitoper'a ad ingwhilnu gway gwachagwad nan i'im. ⁴⁶ [Sa'ad ad aschi achi kun matoy nan okos gway agwad an chicha ja achi kun mapatajan nan apuy.] ⁴⁷ Ad sa'ad nu atam nan kapun nan ma'awhasuyam u'atom. Unayna ekay piso" a gway ingkaw san Mantuyajan Apudyus nu nan mitoper'a ad ingwhilnu gway gwachagwad nan chugwa atam. ⁴⁸ [Sa'ad ad aschi achi kun matoy nan okos gway agwad an chicha ja achi kun mapatajan nan apuy.]

⁴⁹ “Tan losanay taku mapachas san liglikat tot nachayuscha san mangilan Apudyus isun nan chatun gway mapuuyan gway maasinan ad nachayus san mangilan Apudyus.*

⁵⁰ “Sa'ad nan asin whayu gwon nu ma'aan nan tamtamna, ininonju manay mangisubli? Maserpu ama aju otjan as asin gway agwad nan misilwhiyanju ja manosossaan aju.”

10

*Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Ichang
(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lukas 16:18)*

¹ Lummajaw kus Hesus san sachi ili ummoy san lutan nan Judea kun nilausana nan gwanggwangay Jordan. Kun naayus ahos nan angsanay taku an sija gwot sinuyuwana chicha as isun chay inggwa'inggwana.

² Ummoy kunan uchum gway Pariseo an sija gway mamadpadchas, nanimuscha an sija gway manggwana, “Iwhakamud nu mijuja san lintog ta'u nan ichangan nan laya'i nan asagwana?”

³ Kun sinungwhatan Hesus chicha gway manggwana, “Ngachan nan ingwhilin Moses an cha'aju?”

⁴ Kun ananchaay summungwhat, “Iyujan Moses gway ipapil nan laya'i nan mangichangana san asagwana.”

⁵ Kun anan Hesus an chicha, “Amaschi nan illistan Moses gway lintog an cha'aju kapu tan hummatu nan somsono'ju. ⁶ Gwon sa'ad san chamun nan nanggwaan Apudyus san luhung, 'Inggwan Apudyus nan taku as laya'i ja huwhai.' ⁷ 'Sija nan kapu sannaja taynan nan laya'i cha amana an inana ad nan'atumcha san asagwana ⁸ ad sa'ad chay manasagwa nangngachancha osa.' Ad wha'oncha kus chugwa gwon nangngachancha

* **9:49** 9:49 San Griego nan niigka “losan maasinan san apuy”.

osossa"an. ⁹ Sija nan nu ngachan nan nan'atumon Apudyus wha'on kus mawhalinay manichangon nan taku."

¹⁰ Nanulincha kun san hoyoy inimus chanan pasuyut asin nan mipangkop san ichang. ¹¹ Kun anan Hesus an chicha, "Nu ngachan nan laya'i gway mangichang san asagwana ja mangasagwa san uchum, ma'awhersu san ummuna asagwana ad niwhilangay namuwhai as sija. ¹² Ad isun ahos nan huwhai gway sa'ad nu ma'aichang san asagwana ja nangasagwa san sawhali, miwhilangay nallaya'i as sija."

Nan Nangilugwayuwan Hesus Sasan Anana'
(Mateo 19:13-15; Lukas 18:15-17)

¹³ Iningkaw nan uchum gway taku gway nangijoy san anana' an Hesus ta ipatayna nan imana an chicha gwon chinogjajan chanan pasuyut chicha. ¹⁴ Gwon inilan kun Hesus nan inggwan chanan pasuyutna nilingugwana chicha kun anana an chicha, "Ijujaju nan anana' gway umali an sa'on. Achiju ijachi chicha tan nan isun nan a'ammasma anana' mitapicha sasan takuway ituyajan Apudyus. ¹⁵ Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, nu ngachan nan achi mamati san Mantuyajan Apudyus as isun nan mamatiyan nan osa ana' achi kun mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus." ¹⁶ Whinajaw kun Hesus nan anana' impatayna nan imana an chicha kun ingwhakana an chichaay pawhayugwon Apudyus nan whijagcha.

Nan Wha'nang Gway Laya'i
(Mateo 19:16-30; Lukas 18:18-30)

¹⁷ Anna kunay malliggwat as Hesus gway lumajaw iningkaw nan osa laya'i gway nanodcha' gway ummoy an sija. Gwot nampalintumong kun san sangun Hesus nanimus gway manggwana, "Whayuguay Mistuyu, ngachan nan oo' ta ma'awhijaka' an Apudyus as ingkaingkana?"

¹⁸ Kun anan Hesus an sija, "Kamman mangngagnon as sa'on whayu? Maid kun uchum as whayu nu achi ahos as Apudyus. ¹⁹ Akammum chanan whilin Apudyus: Achi'a pumatoy. Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam. Achi'a mana'aw. Achim ta'choyan nan tuli gway mihursu san osa taku. Achi'a mansi'ap. Chumngor'a an cha amam an inam."

²⁰ Kun anan chay laya'i, "Mistuyu, nalluki san awhanog'u inggwa'inggwa' losan chanat."

²¹ Intollong kun Hesus as sija nerjad an sija kun anana, "Anna nan osa uyangnu. I'a ila'u nan losan gway u'ugwam ad inatodnu nan la'una san whawha'sigwot ad agwad nan whina'angnu ad langit. Ad ummali'a nitunud an sa'on." ²² Sa'ad san sachi nangiwhagan Hesus nangnguspoyp kun lummajaw gway mansasanga tan amod nan whina'angna.

²³ Nallangyanga kus Hesus anana sasan pasuyutna, "Sa'ad nan takuway sija ekay ipatogna nan inawha'nang, mansikab as mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus!"

²⁴ Kun nataag chanan pasuyutna san nangngoyanacha san sachi ingwhakana gwon inasin Hesus anan an chicha, "Anana', mansikab nan mitapijan sasan takuway ituyajan Apudyus! ²⁵ Amod mansikab nan mitapijan nan osa taku sasan takuway ituyajan Apudyus gway sija ekay ipatogna nan inawha'nang nu san lumno'an nan kamel san ahut nan chakum."

²⁶ Kun nataag as amod chanan pasuyutna kun asi'a'anancha, "Ad ngachan maangkay matakun nu?"

²⁷ Intollong kun Hesus chicha anana, “Wha'on kus ma'a'gwa nan taku san annaja gwon ma'gwan Apudyus. Tan lobhong Apudyus gway manggwa san losan.”

²⁸ Kun kumminga as Pedro gway manggwana, “As cha'ami kay, tinaynanmi nan losanay u'ugwami kun nitunud ami an si'a.”

²⁹ Kun anan Hesus an chicha, “Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa gway nu ngachan nan manaynan san hoyoyna, susunudna, inana, amana, anana'na ja lutana kapu an sa'on ja kapu san Whyuway Chamag ³⁰ maatod ekajay maatod an sija nan amamod angsan gway hoyoy, susunud, ina ja ama, anana' ja luta nu sasay tinaynana gwon mapalikatan ahos as sija san matattakuwana ad awni ad na'awhijag an Apudyus as ingkaingkana san umaliyay whijag. ³¹ Gwon angsan chanan ummuna gway mangudchi ad angsan ahos chanan mangudchiyay umuna.”

*Pitlun Hesus Gway Mangiwhaka San Matojana
(Mateo 20:17-19; Lukas 18:31-34)*

³² Sa'ad san manadchadchayanan cha Hesus san ersa gway umoy manakacha ad Jerusalem, namangpangu as Hesus san pasuyutnaay manadchadchayan kun nataag chachay pasuyutna ad sa'ad chachay misu'su'nub an Hesus ummogjatcha.

Intalin kuhos Hesus nan nasagwayan as chugwaay pasuyutna illukina iwhaka nan ma'gwa an sija ³³ gway manggwana, “Chongyonju na, anna inta'ud Jerusalem ad sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku mipawhijanga' sasan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog. Ad nilodchongana' gway matoy ad impawhijanga' sasan wha'on kus Hudyu. ³⁴ Ad inamamanga' an chicha ja tubwhatubwhaana' ancha sapisaplitana' an chicha ad intoja' ad mappung ad nan tuyu erkaw natakuwa'.”

*Nan Ochaw Cha Santiago An Juan Gway Mansunud
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Kun ummachayug an Hesus cha Santiago an Juan gway ana' Zebedeo kun anancha an sija, “Mistuyu, oomud nu ngachan nan pa'gwami an si'a.”

³⁶ Kun anan Hesus an chicha, “Ngachan nan whayugwonju gway oo' an cha'aju?”

³⁷ Kun anancha an sija, “Patu'chugwom cha'ami san nachajaw gway mantuyajam gway sa'ad nan osa ingkaw san machigwanannu ja ingkaw ahos nan osa san machigwikim.”

³⁸ Gwon anan Hesus gway summungwhat, “Achiju kun akammu nan od'ochagwonju. Jo'o ja ma'ijattom aju san likat gway isun nan likat gway ma'gwa an sa'on gwinnu ma'aituyod aju gway matoy san isun nan i'aman'away matoy.”

³⁹ Kun anancha gway summungwhat, “Ma'aituyod ami.”

Kun anan Hesus an chicha, “Tuttuwaay ma'ijattom aju san likat gway ma'gwa an sa'on ja ma'aituyod aju gway matoy san isun nan i'aman'away matoy. ⁴⁰ Gwon wha'on kun as sa'on nan mampili nu ngachan nan tumu'chu san machigwanan'u ja machigwiki' tan naahus nisakana chana san nisakanaana.”

⁴¹ Chingngorn kun chachay simpuyu pasuyut nan inchawcha nalingucha an Santiago ja Juan. ⁴² Inajakan kun Hesus losan chicha anana an chicha, “Akammuju gway sa'ad chachay miwhilang otjan as mangituyay sasan wha'on kus Hudyu, amod nan mangilajusancha san ituyajancha ad sa'ad chanan pangatcha mansuwoncha chicha. ⁴³ Gwon wha'on kus amasnat nan oonju. Nu ngachan nan mamayu an cha'aju gway mampangatu

maserpu mansilwhi an cha'aju losan. ⁴⁴ Ad nu ngachan nan mamayu gway mangngachan apatkan maserpu mampamudchachu an cha'aju losan. ⁴⁵ Tan sa'ad ahos as sa'onay Ana' nan Taku wha'on kus ummaliya' ta mansilwhiyana' gwon ummaliya' ta mansilwhiya' ja atcho' nan whijag'u as oyos nan whijag nan aachugwanay taku ta magwajagwajaanca san ayobhongan nan whersu."

Nan Nangipawhayugwan Hesus An Bartimeo Gway Na'uyap
(Mateo 20:29-34; Lukas 18:35-43)

⁴⁶ Hummu'nag cha Hesus ja chanan pasuyutna ad Jerico. Ad sa'ad san lummajagwanca gway nihuyog chanan pasuyutna ja chanan angsanay taku, iningkaw as Bartimeo gway na'uyapay mampalpalimus gway ana' Timeo. Tummutu'chu as sija san ikid nan chayan. ⁴⁷ Chingngorna kun gway as Hesus gway iNazaret chay lumaus illukina mampo'aw gway manggwana, "Hesus gway kana' Dabid achakugwana'ud!"

⁴⁸ Angsan nan taku gway nangijachi an sija kun ingwhakachaay kumino'. Gwon iyamamodnaot impa'uy gway manggwana, "Kana' Dabid, achakugwana'ud!"

⁴⁹ Summinong kus Hesus anana, "Ajakanju sannaja." Kun inajakanca chay na'uyap gway manggwana, "Papigsaom nan somsono'nu! Sumi'ad'a tan paajag cha'a."

⁵⁰ Intoperna kunan akoynaot tummaud ummoy as sija an Hesus.

⁵¹ Kun inimus Hesus gway manggwana, "Ngachan nan whayugwom gway oo' an si'a?"

Kun anan chay na'uyap, "Apu, aanomud nan uyap'u!"

⁵² Kun anan Hesus an sija, "Oon, kapu san pammatim hummayu'a. Mawhalin'aay lumajaw." Kun napanadcha nan ilana gwot nitunud an Hesus san ersa.

11

Nan Nilumno'an Hesus Ad Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Sa'ad san takangay cha Hesus chumakusan ad Jerusalem gwot hummu'nagchad Betfage ja Betania san whilig gway ma'gwaniyon Olibu, impaunan Hesus nan chugwa sasan pasuyutna. ² Kun anana an chicha, "Taju sanchi iliyay chomangonju. Ad humu'nag aju ad ekay agwad nan ochasanju niwhawhawwod gway uyhun nan asno gway chaan kun maawhajuwan. U'whachonju ad iyaliju sannaja. ³ Ad nu agwad manggwana an cha'ajuwon, 'Kajuman u'whachon nan sanat?' Ananjuwon, 'Maserpun nan Apu ad asina paijaagkulin.' "

⁴ Gwot ummoycha kun inchasancha nan osaay uyhun nan asnoway iniingkaw san ersa gway niwhawhawwod san sagwang nan osa hoyoy. Anna kunay u'whachoncha nan uyhun ⁵ iningkaw chanan taku nasi'asi'ad gway manggwana, "Ngachan nan oonju annat? Kajuman u'whachon nan sanat gway uyhun?" ⁶ Kun ingwhakacha chay ingwhakan Hesus an chicha gwot iyujan chachay taku. ⁷ Kun iyoycha nan uyhun an Hesus. Kun inap'apanca nan ochog nan uyhun san silupcha kun nangawhajuwan Hesus.

⁸ Kun angsan nan taku gway nangijap'ap san silupcha san chayan ad sa'ad nan uchum iyap'apcha hos san ersa nan pangaay mantutuhu gway inayacha san tayun. ⁹ Ad sa'ad chanan taku gway namangu ja nangudchi an Hesus asipopo'awchaay manggwana,

“Hosanna!”*

Piyan as sija gway umali san ayobhongan Apudyus!

¹⁰ Piyan'a gway umali san mantuyajam gway isun nan nantuyajan Ali Dabid gway apu ta'u.

Machaychajaw as Apudyus ad langit.”

¹¹ Hummu'nag kus Hesus ad Jerusalem nilumno' as sija san sowhan nan Templo kun nilangyangana nan losanay agwad ad aschi. Gwon sa'ad tan mummaschom ummoy ad Betania gway huyunna chanan pasuyutna gway nasagwayan as chugwa.

*Nan Namujunan Hesus San Aju Gway Igos
(Mateo 21:18-19)*

¹² Mawhikat kun san lummajagwancha ad Betania nawhitil as Hesus. ¹³ Chimmangna kunan ajuway igos gway angan nan tuhuna ummoyna inila nu agwad hokasna. Gwon chummakus kus sija maid kun inilanas hokasna, ahus ekay tuhuna tan chaan kunan humkasana. ¹⁴ Kun anan Hesus say aju gway igos, “Malluki san sana maid kun mangmangan san hokasnu kapu tan achi'a kun puyus humkas!”

Kun chingngorn chachay pasuyutna nan ingwhakana.

*Nan Namerjagwan Hesus Sasan Malla'ya'u San Sowhan Nan Templo
(Mateo 21:12-17; Lukas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

¹⁵ Hummu'nag cha Hesus ad Jerusalem gwot ummoy kus sija san sowhan nan Templo, pinerjawna nan malla'ya'u ja mallaya'u san sachi. Kun inamina tugwachon nan lamisaan chanan manooyos san pila' ja tutu'chugwan chanan mangila'ya'u san kalapati. ¹⁶ Kun iyachina nan naododnanan gway mangoy san Templo. ¹⁷ Kun tinudtuchugwana chanan taku gway manggwana, “Nilista san Ukud Apudyus gway anana, ‘Sa'ad nan hoyoy'u luyuwwayuwan nan losanay taku gwon nangngachanonju tatalluwan chanan mamayangkat!’† ”

¹⁸ Chingngorn ku chanan papangat nan papachi ja mangaagkammu san lintog nan inggwan Hesus, illukichaay mananap as mangtojancha an sija tan ummogjatcha an sija tan nataag losan nan taku gway nangngor san insuyuna. ¹⁹ Mummaschom kun lummajaw cha Hesus san sachiyay ili.

*Nan Maacher San Ajuway Igos Gway Na'yuy
(Mateo 21:20-22)*

²⁰ Whigwhikat kun sa'ad san manadchadchayanancha san chayan inilacha chay ajuway igos gway nayangu ingkana san lamutna. ²¹ Simsimmo' kun Pedro chay ingwhakan Hesus san aju anana an Hesus, “Apu, ilam ad! Nayangu nannaja aju gway chay whinujunam!”

²² Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Tuttugwaonju as Apudyus! ²³ Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, nu ngachan nan manggwana san annaja whilikon, ‘Mita'nang'a ta mitoper'a san whaywhay!’ gway achi kun manchugwachugwa gwon tuttugwaonaay ma'gwa nan ingwhakana, ma'gwa tuwa an sija. ²⁴ Sija nan iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan ochagwonju san lugwayu ja tuttugwaonjuway maayaju tuttuwaay maayaju. ²⁵ Ad sa'ad nu mallugwayu aju umuna janay ligwatanju nan lagwingay inggwan nan uchum an cha'aju ta ligwatan ahos Amaju ad langit nan whersuju. ²⁶ [Tan sa'ad nu achiju ligwatan nan whersun nan osa taku an cha'aju achin ku Amajud langit ligwatan nan whersuju.]”

* **11:9** 11:9 Sa'ad nan pijaon nannaja “Hosanna” Aramaic gway apapat anan, “Takuwon cha'ami” gwon awni kun nauser nu manchaychajaw. † **11:17** 11:17 Mawhasa san Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

*Nan Imus Mipangkop San Ayobhongan Hesus
(Mateo 21:23-27; Lukas 20:1-8)*

²⁷ Kun nanagkulin cha Hesus asin ad Jerusalem. Manadchadchayan kus Hesus san sowhan nan Templo ummoy an sija chanan papangat nan papachi ja mangaagkammu san lintog ja chanan chacha"orn chanan Hudyu. ²⁸ Kun inimuscha an sija gway manggwana, "Agwan nan nangallam san ayobhongam gway manggwa san o'oom? Ngachan nan nangatod san ayobhongam gway manggwa san o'oom?"

²⁹ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Anna nan imuso' an cha'aju ad sa'ad nu masungwhatanju, iwhaka' ahos nu agwan nan nangalla' san ayobhonga' gway manggwa san o'oo'. ³⁰ Iwhakajuud an sa'on nu ngachan nan nerpugwan nan ayobhongan Juan gway manghonjag? Nerpu an Apudyus gwinnu nerpu sasan taku?"

³¹ Kun nanuukuchanchaay manggwana, "Ngachan nan iwhaka ta'u? Sa'ad nu anan ta'uwon, 'Nerpu an Apudyus,' anana hos an chita'uwon, 'Kajuman angkay achi tinuttuwa as Juan?' ³² Ad iwhaka ta'u achay, 'Nerpu sasan taku' ja ngachamma ma'gwa an chita'u?" (Ummogjatcha sasan taku tan losancha tuttugwaon gway tuttuwaay profeta as Juan.)

³³ Gwot sinungwhatancha as Hesus gway manggwana, "Maid kun akammumi."

Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Sa'ad nu amasnat achi' kuhos iwhaka nu ngachan nan nerpugwan nan ayobhonga' gway manggwa san o'oo'."

12

*Nan Mijagwatan Chanan Lagwingay Mansasamer
(Mateo 21:33-46; Lukas 20:9-19)*

¹ Intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana an chicha, "Iningkaw nan osa taku gway nammuya as angsanay ubas san lutana kun nili'gwosna a'upon. Kun nanggwas uussutan san ubas. Kun nampata'chor as nata'nang as allangan gway whinatu as ingkagwan nan mangijaachug. Kun impasamerna sasan mansasamer gwot nangwhaat. ² Chimpun kunan inghubhuyas ingwhaunna nan osa mudchachuna sasay mansasamer ta umoyna ayan nan huwana. ³ Gwon sa'ad chachay mansasamer inayacha ku chay niwhaun inabchaabchoycha gwot pinerjawcha gway naugwas. ⁴ Kun nangwhaun asin chay sin'ugwa san ubas as sawhali gway mudchachuna kun pina"uwancha kun pinawhainancha as sija. ⁵ Gwot nangiwhaun ahos as sawhali kun intoycha. A'ammashi nan inggwa'inggwacha san uchum gway niwhauwhaun. Pinertupertuwancha nan uchum kun sawhali hos ekay chanan intoycha. ⁶ Osossa"an nan nahunan gway iwhaunna. Sija nan ana'naay patpatkona gway laya'i. Anunu kun ingwhaunna sasay nangipasamayana tan anana kunnu ananaon, 'Whigwhikoncha nan ana"u.'

⁷ "Gwon asi'a'anan chachay mansasamer, 'Annaja nan mangila'sun. Gwayyu ta otojon ta'us sija ad nan'ugwa ta'u nan la'sunna!' ⁸ Inayacha kun chay ana', intoychaot ingwhallucha nan lachagna san lasin nan mumullan san ubas."

⁹ Kun anan Hesus an chicha, "Ad ngachamma nan oon chay sin'ugwa san ubas? Umoyna otojon chicha a! Ad inchalisna ipasamer chay mumullana san ubas san uchumay taku. ¹⁰ Jo'o achiju whinasa nan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad chay whatuway nampiliyan chanan mamanggwas hoyoy

sachiyot nan kadto'ay nisaachan nan hoyoy.

¹¹ As Apudyus nan nanggwa sanna

ad amod mataakan nan mangilan ta'u.'* "

¹² Ad sa'ad chachay papangat nan Hudyu nananapchas ininonchaay mangipachopap an Hesus tan naagwatanchaay chicha nan iyagwatna. Gwon ummogjatcha san angshan gway taku. Gwot lummajawcha ekajot tinaynancha as Hesus.

*Nan Imus Mipangkop San Mangwhajachan San Hugwis
(Mateo 22:15-22; Lukas 20:20-26)*

¹³ Kun ingwhauncha nan uchumay Pariseo ja chanan uchumay takun Herod ta umoycha si'apan as Hesus san ukuchona. ¹⁴ Ummoycha ku an sija anancha, "Mistuyu, akammumi gway achi'a kun mantuliyay taku. Achim pun chongyon nu ngachan nan somsom'on chanan taku an si'a tan manisisugwom nan taku ad sija o'oom nan isuyum nan atuttugwaan gway whayugwon Apudyus. Ad iwhakamud nan tuttuwa an cha'ami nu mijuja san lintog ta'u nan mangwhajad san hugwis san Emperador gwinnu achi? Mangwhajad ta'u an chicha gwinnu achi?"

¹⁵ Gwon akammun Hesus gway an'annancha manimus sija nan anana an chicha, "Kajuman padpadchason as sa'on? Atchana' as osas aka pila' ta ila'." ¹⁶ Kun inatodcha nan osa. Kun inimus Hesus gway manggwana, "Ngachan nan singhoser ja singngachan sannaja?"

Kun anancha summungwhat, "Emperador."

¹⁷ Kun anan Hesus an chicha, "Atchonju san Emperador nan ugwan nan Emperador ad inatodju an Apudyus nan ugwan Apudyus." Kun nataagcha losan an Hesus.

*Nan Imus Mipangkop San Matakuan Nan Taku
(Mateo 22:23-33; Lukas 20:27-40)*

¹⁸ Kun ummoy an Hesus nan uchum gway Saduceo. Chicha nan achi mamati gway matakuan nan natoy. Ummoycha nanimus an Hesus gway manggwana, ¹⁹ "Mistuyu, illistan Moses nan annaja lintog an chita'u gway 'Sa'ad nu matoy nan osa laya'i ja tinaynana nan asagwana gway maid kun ana'cha, maserpu gway asawwon nan sunudna chay nawhayu tot umana'chas miwhilang as ana' chay sunudna natoy.' ²⁰ Iningkaw nan pitu mansusunud gway lallaya'i. Ad sa'ad na panguyu nangasagwa gwon natoy gway maid kun ana'na. ²¹ Kun inasagwan nan umaggwa chay nawhayu gwon natoy ahos gway maid kun ana'na. Kun amaschi ahos nan na'gwa san umatlu ²² ingkana san mi'apitu. Natoy losan chachay pitu mansusunuchay maid kun ana'cha. Anunu kun natoy ahos chay huwhai. ²³ Ad sa'ad nu umali nan erkaw gway matakuan nan natoy ngachan nan sinasagwa say huwhai tan losan chachay pitu mansusunud inasagwa as sija?"

²⁴ Kun anan Hesus an chicha, "Nasama nan somsom'o'ju, achijuwot sija akammu nan nilistaay Ukud Apudyus gwinnu ayobhongana. ²⁵ Tan sa'ad nu matakuan chanan natoy maid kun manasasagwa tan isucha chanan a'anghel ad langit. ²⁶ Ad sa'ad nu manimus aju mipangkop san matakuan nan natoy, jo'o achiju whinasa san illistan Moses gway uullit nan mipangkop san kumilakilab gway aju gway anan Apudyus an sija, 'Sa'on nan Apudyus Abraham, Apudyus Isaac ja Apudyus Jacob.' ²⁷ Nan pijaon nina anan wha'on kus Apudyus chanan natoy as sija gwon Apudyus chanan mawhiwhijag. Nipa'hot as amod nan ananju."

* **12:11** 12:11 Mawhasa san Salmo 118:22-23.

*Nan Apatkan Gway Whilin Apudyus
(Mateo 22:34-40; Lukas 10:25-28)*

²⁸ Ummoy ku an Hesus nan osaay mangaagkammu san lintog san chingngorna nan maniisi'anacha gwot inilana gway ustu nan sungwhat Hesus sasan Saduceo, nanimus gway manggwana, “Ngachan nan apatkan san whilin?”

²⁹ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Annaja nan apatkan gway whilin ‘Chongyonju na, cha'ajuway ijIsrael! Sa'ad as Apu gway Apudyus ta'u osossa'an as sija as Apu. ³⁰ Ad maserpu gway ipatognu nan Apu gway Apudyusnu san losan gway agwad an si'a gway somsono'nu, san alichodgwam, san losanay laingnu ja losan gway pigsam.’ ³¹ Ad sa'ad nan mi'aggwaay apatkan san whilin ananaon, ‘Ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu.’ Maid kun uchum as whilin as napatpatog san annachaja gway chugwa.”

³² Kun anan chay mangaagkammu san lintog, “Ustu'a, Mistuyu, tuttuwa nan ingwhakamannat gway osossa'an as sija, maid ku uchum gway ahus ekay as sija. ³³ Ad maserpu gway ipatog ta'u as sija san losan gway agwad an chita'uway somsono' ja san losanay laing ja losanay pigsas. Ad maserpu gway ipatog ta'u hos nan asintatoku ta'u as isun nan mangipatokan ta'u san longag ta'u. Amod napatpatog nan annachaja chugwa whilin san mapuuyanay maatod an Apudyus ja chatunay mipachaya.”

³⁴ Inilan kun Hesus gway nalaingay sumungwhat chay mangaagkammu san lintog anana an sija, “Mawhalin'aay mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus.” Napping kunan sachi maid kun nangituyod nanimus asin an Hesus.

*Nan Imus Mipangkop San Merpugwan Nan Kristu
(Mateo 22:41-46; Lukas 20:41-44)*

³⁵ Sa'ad san nansuyuwan Hesus san Templo nanimus gway manggwana, “Ininon chanan mangaagkammu san lintokay manggwanaon kana' Dabid nan Kristu? ³⁶ Sa'ad as Dabid mismu inchayan nan Ispilitun Apudyus as sija san manggwanaanaon, ‘Anan Apudyus san Apu':

tumu'chu'a san machigwanan'u

ingkanas ipaawha"u an si'a chanan ahursum!†

³⁷ “Dabid mismu nan manggwanaon ‘Apu’ san Kristu. Ad sa'ad nu amasnat gway Apu nan anan Dabid san Kristu ininon Kristu gway nangngachan kana' Dabid?” Kun nayagsa'an nan angsanay taku gway nanchongor an Hesus.

*Nan Gwerning Hesus Sasan Mangaagkammu San Lintog
(Mateo 23:1-36; Lukas 20:45-47)*

³⁸ Sa'ad san nansuyuwana an chicha anana, “Ammanju ilan chachay mangaagkammu san lintog gway whayugwonchaay mangikagkagka'ay san mallagyagkoyloy gway silupcha ja whayugwonchaay agwad mangingakinga an chicha san merket. ³⁹ Whayugwoncha hosay tu'chu san awhayugwanay tu'chugwan san sinagoga ja ingkaw san agwachan nan ikaw nan nangatuway taku sasan lagyagsa'. ⁴⁰ Isi'asi'apchaay mangaya san u'ugwan chanan nawhayu ad an'annanacha anchugwon nan lugwayucha. Sa'ad nannachaja machusachas amod.”

*Nan Chatun Nan Osa Nawhayu
(Lukas 21:1-4)*

† 12:36 12:36 Mawhasa san Salmo 110:1.

⁴¹ Tummu'chu kus Hesus san chomang nan mangiigkaancha san pila'ay atchoncha san Templo, iniilana nan angsanay taku gway mangigka san pila'cha. Angsan nan whawha'nang gway nangigka san achuway pila'.

⁴² Nilumno' kunan osa nawhayu gway apus inigkana nan chugwa aka pila'.

⁴³ Inajakan kun Hesus nan pasuyutna anana an chicha, "Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, adachu nan inigkan chay nawhayu gway apus nu san inigkan chachay uchum gway taku. ⁴⁴ Tan sa'ad chachay uchum, sergwan nan pila'cha nan inigkacha gwon sa'ad chay nawhayu ta'on nu apus as sija inaminna inigka nan agwad an sija gway ahus otjan as i'atakuna."

13

Nan Nangipaakammugwan Hesus San Migwa''iyan Nan Templo (Mateo 24:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Sa'ad san lumajagwan Hesus san Templo osa san pasuyutna nan manggwana an sija, "Mistuyu, ilam ad nannachajaay man'awhawhayu whatu ja inawhayun nan annachaja nipata'chor."

² Anan Hesus an sija, "Mailam nannachajaay chacha'orray pata'chor? Awni achot maid kun osas matchay san whatu gway natuutuun as achi ku mi'uurb."

Nan Likat San Umali Erkaw (Mateo 10:17-22; 24:3-14; Lukas 21:7-19)

³ Sa'ad san tummutu'chugwan Hesus san whilig gway Olibu gway chomangon nan Templo, ummoy cha Pedro, Santiago, Juan ja Andres an sija. ⁴ Kun iyuwhtichaay nanimus gway manggwana, "Iwhakamud an cha'ami nu ma'anun nan ma'gwaan nina. Ngachan nan mangimatunan san humu'nakan nina?"

⁵ Kun anan Hesus an chicha, "Ammanju ilan ta maid mangallilaw an cha'aju. ⁶ Tan angsan nan umali manguser san ngachan'u gway manggwana, 'Sa'on nan Kristu' ad angsan nan allilagwoncha. ⁷ Ad sa'ad nu chongyonju nan mipangkop san kukuwhat ja chamag mipangkop san kukuwhat achi aju ma'og'og. Maserpu ma'gwa jan nannaja gwon wha'on kus pijaona anan nan sachi nan pungpung nan luhung. ⁸ Tan mangwhiwhinnursu nan ailiili ja chanan kuwhilnu san luta. Ad mangita hos nan na'aya'ayasiyay ili ja humu'nag ahos nan uyat. Gwon sa'ad nannachaja lukin ekay nan likat gway isun nan sikab nan mangkumut.

⁹ "Manannad aju tan mipawhijang aju san papangat ad naabchoy aju sasan sinagoga. Misangu aju sasan kuwhinnachur ja chanan ali kapu san pammatiju an sa'on ad sachi nan mangiwhaganju an chicha san mipangkop an sa'on. ¹⁰ Gwon sa'ad nan Whayuway Chamag maserpu gway mipaakammu jan san losan gway taku san ayutayuta. ¹¹ Ad sa'ad nu ijoycha cha'aju san uu'uman ta sumerjaon cha'aju ja mipawhijang aju, achi aju umunnuunna manchanag nu ngachan nan iwhakaju gwon iwhakaju nu ngachan nan ustuguay mipaakammu an cha'aju san sanatay chimpu. Tan wha'on ku an cha'aju nan merpugwan nan isungwhatju. Sija merpugwana nan Ispilitun Apudyus.

¹² "Ad san sachi chimpu sa'ad nan osa sunud ipuyangna nan sunudna ipaotoy. Sa'ad ahos chanan ummaana' ipuyangcha nan ana'cha ipaotoy ja isuna hos chanan anana' gway kuyaoncha chanan sinana' an chicha ad impa'toycha chicha. ¹³ Ad as cha'aju kuyaon cha'aju san losanay taku kapu an sa'on. Gwon sa'ad nan mangituttuyuy san pammatina matakun.

Nan Humu'nakan Nan Amod A'oogjat
(Mateo 24:15-28; Lukas 21:20-24)

¹⁴ “Sa'ad nu ilanju nan amod a'oogjat gway mawwa"i gway summisi'ad san wha'on kus lobhongna sumi'achan, (maserpu maagwatan nan mangwhasa,) sa'ad chachay ingkaw ad Judea san sachi gway chimpu maserpu umagwidcha san whibilig. ¹⁵ Ad sa'ad nan nijaspur gway iningkaw san otop nan hoyoyna a"agwaynaay manosog ad achi kun lumno' gway mangayas whayangna as ijagwidna. ¹⁶ Ad sa'ad nan nijaspur gway agwad san tayun achi kun manulin san hoyoyna gway mangayas kotap nan silupna.

¹⁷ “Ad achagchaku chanan mahuki ja chanan mantatakiwhi san sachi gway chimpu. ¹⁸ Sija nan ilugwayuju an Apudyus ta achi mijaspur na san chimpuway amod nan tagling. ¹⁹ Tan sa'ad nan amaschi chimpu humu'nag nan amochay likat gway maid kun mijisugwana san ikad nan nanggwaan Apudyus san luhung ingkana san sana. Ad achi kun puyus ma'gwa nan amasna asin. ²⁰ Sa'ad nu achin Apudyus ipaa'it nan whilang nan erkaw san sachiway chimpu maid kun osas taku as matak. Gwon kapu sasan pinilinaay takuna inaanana nan whilang nan erkaw san sachiway chimpu.

²¹ “Ad sa'ad nu agwad manggwana an cha'ajuwon, ‘Ilanju ad, annaja nan Kristu!’ gwinnu ‘Anchiya nan Kristu!’ achiju tuttugwaon. ²² Tan lumosgwa chanan wha'wha"onay Kristu ja wha'wha"onay profeta ad nangipailacha as mangimatunan ja mataakan ad nu agwad awhalinana uyay chanan takun Apudyus gway pinilina allilagwoncha chicha. ²³ Gwon ammanju ilan! Anna inunnaunna' ingwhaka an cha'aju losan nan annachaja ma'gwa.”

Nan Managkulinan Hesus
(Mateo 24:29-31; Lukas 21:25-28)

²⁴ Ad anan ahos Hesus, “San sachi chimpu mappung ad nan mapalpalikatan as amod chanan taku, humulingot nan init

ad achi kun sumyag nan huyan.

²⁵ Ad sa'ad chanan whituwon maotchagcha

ja sa'ad chanan ayobhonganay agwad ad langit majugjug.*

²⁶ “Ad ilancha as sa'onay Ana' nan Taku gway umali gway nangkakagwa san hunot gway anna nan amochay ayobhonga' ja inachajaw'u. ²⁷ Ad ingwhaun'u chanan a'anghel ad inasinutcha chanan pinilin Apudyus san intilu luhung.”

Nan Maacher San Aju Gway Igos
(Mateo 24:32-35; Lukas 21:29-33)

²⁸ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Achayonju hos nan acher gway atchon nan aju gway igos. Sa'ad nu luminsi nan pangana ja sumimit akammuju gway takangay nan chakun. ²⁹ Ad isuna hosay sa'ad nu ilanju gway ma'gwa chana aagkammujuway umachani gway umachani nan chimpuway managkulina'. ³⁰ Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway sa'ad nannachaja takuway matattaku san sana achicha kun losan matoy ingkanas ma'gwa losan nannachajaay ingwhaka'. ³¹ Sa'ad nan langit ja luta maumas gwon sa'ad nan ukud'u sissija iingkaw.”

Maid Kun Mangakammu San Erkaw Ja Uyas Gway Managkulinan Hesus
(Mateo 24:36-44)

* 13:25 13:25 Mawhasa san Isaias 13:10; 34:4.

³² “Sa'ad nan mipangkop san sanat gway erkaw ja uyas gway man-agkulina' maid kun mangakammu. Uyay chanan a'anghel ad langit achicha kun akammu gwinnu as sa'on gway Ana' Apudyus achi' kun akammu. Ahus as Ama as mangakammu. ³³ Sija nan ammanju ilan ja mansasagkana aju tan maid kun akammuju san umaliyan nan sanat gway chimpu.

³⁴ “Sa'ad nan sanatay chimpu mijagwat san osa taku gway nangwhaat san achaju ili. Sa'ad san lumiggwatana ingwhakanas mudchachunaay nangamungcha san whijangchaay terwhasu kun pinuyungna nan mangijaachug san hoyoy gway na'asasagkana. ³⁵ Sija nan patinajunay na'asakana aju tan achiju kun akammu nan humu'nakan nan singhoyoy nu lawhi, kagwan nan lawhi, machani gwinnu whigwhikat nan humu'nakana. ³⁶ Tan awni ad nu mawhanu'nag as sija tugwakay aspuyan cha'ajuway masusujop. ³⁷ Sa'ad nannaja iwhaka' an cha'aju sija ahos nan iwhaka' san uchum gway taku gway mansasagkanacha.”

14

Nan Manuukuchan Chanan Mangtoy An Hesus (Mateo 26:1-5; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Chugwa ad janay erkaw asiyot nan pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus ja pijasta gway ma'gwaniyon Tinapay Gway Maid Kun Yeastna. Ad sa'ad san sachi chimpu, sa'ad nan papangat nan papachi ja mangaagkammu san lintog mananapcha as ininonchaay manpap an Hesus as achi kun maakammugwan ad intoycha. ² Tan asi'a'ananchaon, “Achi ta'u ijaspur san chimpun nan pijasta tan tugwakay makuyu chanan taku.”

Nan Nallankan Nan Huwhai San Wha'ag Hesus (Mateo 26:6-13; Juan 12:1-11)

³ Iningkaw as Hesus san sachi chimpu ad Betania san hoyoy Simon gway naleprosi. Ad sa'ad san mangamanganana nilumno' nan osa huwhai gway nanangchon san whangwhangyuway pasig nardo gway amod nan patogna gway niigka san iigkaan gway na'gwa san whatuway alabaster. Whinta' ku chay huwhai nan whakang chay nangigkaana san whangwhangyu, insiitna san wha'ag Hesus.

⁴ Gwon nalingu nan uchum gway agwad san sachi hoyoy gway asi'a'anancha, “Ka aynga ekay nan whangwhangyu! ⁵ Tan sa'ad nannaja whangwhangyu mila'u otjan as tuyungkasut as dinario ad naatod san whawha'sigwot.” Kun inamujuwanha chay huwhai.

⁶ Gwon anan Hesus, “Ainnugwana man. Kajuman whijangan as sija. Whyu nan inggwana an sa'on. ⁷ Tan patinajunay iingkaw chanan whawha'sigwot an cha'aju ad nu whayugwonju whayangna chimpu nan humadnganju an chicha. Gwon as sa'on wha'ona' kus patinajun gway iingkaw an cha'aju. ⁸ Inggwana nan loogna oon. Inununnana inggwaan nan longag'u san whangwhangyu as misakanaan nan miilhona'. ⁹ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway agwana man sinat nan mipaakammugwan nannaja Whyuway Chamag san intilu luhung, machamag ahos nan inggwan nannaja huwhai as manomsom'an an sija.”

Nan Nangijiwhitan Judas An Hesus (Mateo 26:14-16; Lukas 22:3-6)

¹⁰ Sa'ad as Judas Iscariote gway osa sasan nasagwayan as chugwaay apostoles ummoy sasan papangat nan papachi ta ijiwhitna as Hesus an chicha. ¹¹ Chingngorcha ku chay ingwhakan Judas lummagsa'cha kun

ingwhakachaay aatchancha as sija as pila'. Kun illukinaay mananap as chimpu as mangijiwhitana an Hesus.

*Nan Mangudchiyay Ma'a'an an Hesus Sasan Pasuyutna
(Mateo 26:17-30; Lukas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26)*

¹² Sa'ad san chamun nan erkaw nan pijasta gway ma'gwaniyon Tinapay Gway Maid Kun Yeastna gway sija nan mamertiyancha san kenero gway michatun san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus, inimus chanan pasuyut Hesus an sija gway manggwana, "Agwan nan whayugwomay mangisakanaanmi san manganam san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus?"

¹³ Kun ingwhaun Hesus nan chugwaay pasuyutna gway manggwana, "Taju ad Jerusalem ad anna nan osa laya'i gway mangahot an cha'aju gway nanoodchon san singkusiyay chanum. Ad nitunud aju an sija. ¹⁴ Ad nu ngachan nan hoyoy gway lumno'ana ananju san singhoyojon, 'Anan nan Mistuyuwon agwan nan agwad nan ugwertu gway mangananmi san pasuyut'u san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus?' ¹⁵ Ad initchuna nan cha'or ugwertu gway nangngatu san agwachen nan gwachagwad nan mauser gway nisasagkana san manganan ta'u. Ad aschi nan mangisakanaanju san anon ta'u."

¹⁶ Kun lummiggwat chachay chugwa pasuyut kun ummoycha ad Jerusalem gwot inchasancha nan ustu'ustuguay ingwhakan Hesus an chicha kun insakanacha nan anoncha san pijasta.

¹⁷ Mummaschom pun hummu'nag as Hesus ja chanan pasuyutna. ¹⁸ Sa'ad san mangamanganancha anan Hesus an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway osa an cha'aju gway auhung'u nan mangijiwhit an sa'on."

¹⁹ Lummagwing nan angoscha losan kun nasinnossacha gway manggwana an sija, "Sa'on lagwa nan anam?"

²⁰ Kun summungwhat gway manggwana, "Osa an cha'ajuway nasagwayan as chugwa gway ma'atuynotuyuno' an sa'on san tinapayna san chujug. ²¹ Tan as sa'on gway Ana' nan Taku matoja' gway sachi nan nilista san Ukud Apudyus gwon amod a'oogjat nan ma'gwa san sanatay takuway mangijiwhit an sa'on gway Ana' nan Taku! Unayna ekay achi nijana' nan sanatay taku."

²² Sa'ad san mangamanganancha nangaya as Hesus san tinapay gwot nanjaman an Apudyus kun pini'pi"inatodna an chicha. Kun anana, "Ayanju na. Annaja nan longag'u."

²³ Inayan kuhos Hesus nan sintasa whajas gwot nanjaman an Apudyus inatodna an chicha kun umminumcha losan. ²⁴ Kun anana an chicha, "Annaja nan chaya' gway umigwang as mamagchot san assahu tuyag Apudyus sasan taku. ²⁵ Nan inatuttugwaana achi' kun asin inumon nan whajas nan ubas ingkana san erkaw gway uminuma' san assahu whajas san Mantuyajan Apudyus."

²⁶ Nappingcha ad nan'anta san chaychajaw an Apudyus lummagwachaay ummoy san whilig gway Olibu.

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mangisuliwhan Pedro An Sija
(Mateo 26:31-35; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

²⁷ Sachi kun anan Hesus an chicha, "Taynana' an cha'aju losan tan sija nan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Otojo' nan mampaspastur

ad nasibsibta' chanan kenero.*

²⁸ “Gwon matakuwa' ad ummunaa' an cha'aju umoy ad Galili.”

²⁹ Kun anan Pedro an sija, “Ta'on nu losancha taynan si'a achi' kus si'a taynan!”

³⁰ Kun anan Hesus an sija, “Tuttuwa iwhaka' an si'a gway san sana lawhi mamitlum sa'on isulib san chaanan nan awwit ipiggwaay mangu'uu'.”

³¹ Gwon impapilit Pedro gway manggwana, “Ta'on nu mitapiya' matoy an si'a achi' kun si'a isulib.” Amaschi hos nan ingwhakacha losan.

Nan Nallugwayuwan Hesus Ad Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lukas 22:39-46)

³² Sachi kun ummoy cha Hesus san ma'gwaniyon Getsemani kun anan Hesus sasan pasuyutna, “Tu'chu aju jan sannaja ta iya' mallugwayu.”

³³ Inghuyogna kun cha Pedro, Santiago ja Juan illukinaay sumanga as amod ja nakuyu nan somsomo'na. ³⁴ Kun anana an chicha, “Lumagwilagwing as amod nan angos'u gway amaa' ekas matoy. Ainnugwanju sannaja ta mansasagkana aju.”

³⁵ Ummachaju kus a'it as Hesus nallu'hub san luta gwot illugwayuna gway nu mawhalin achi otjan ma'gwa nan likat an sija. ³⁶ Kun anana, “Ama, maid kun achim ma'gwa. Ilisiya' otjan sannaja amod gway likat. Gwon wha'on kusan whayugwo' nan ma'gwa, sija ma'gwa nan whayugwom.”

³⁷ Manulin kus Hesus inchasana chichaay nanassuy. Kun anana an Pedro, “Simon, nassuy'a? Jo'o achi'a ekay ma'aituyod gway mansuyap as osa uyas? ³⁸ Achi aju massuy ja mallugwayu aju tot achi aju masulisukan. Tuttuwa whayugwon nan somsomo'ju nan ustu gwon achi kun ma'gwa nan longagju.”

³⁹ Asin kun ummachaju as Hesus nallugwayu hos as isun chay lugwayuna san chamu. ⁴⁰ Nanulin kuhos asin inchasana hos chichaay nanassuy tan amod nan chu'chu'jopcha. Ad maid kun akammucha nu ngachan nan iwhakacha an sija.

⁴¹ Pitluna kun gway manulin anana an chicha, “Ka'aju patho' ekay mamassuy ja umiillong? Akay san sujop! Ilanju ad takangay nan uyas ad as sa'on gway Ana' nan Taku mijiwhita' sasan humersuwthersu. ⁴² Humangon aju ta inta'u mijahot. Ilanju ad annaja umachayug nan mangijiwhit an sa'on.”

Nan Nanpapancha An Hesus

(Mateo 26:47-56; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Sa'ad san manapaapatan Hesus nawhanu'nag as Judas gway osa sasan nasagwayan as chugwa pasuyutna gway huyogna nan angsanay taku gway naniispada ja namperpeltu. Ingwhaun chanan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog ancha chanan chacha'orn nan Hudyu chicha. ⁴⁴ Ad sa'ad nan mangijiwhit an Hesus inununnana ingwhaka an chicha nan mangimatunancha an Hesus gway manggwana, “Nu ngachan nan sin'aping san mangichooma' san aping'u chopaponju as sija ad illajawjuway whawhantajanju ustus.” ⁴⁵ Hummu'nag kun as Judas nanijachayugna an Hesus kun anana, “Mistuyu!” kun inchoomna nan apingna san aping Hesus. ⁴⁶ Kun chimpapcha as Hesus gwot impukodchas sija. ⁴⁷ Gwon sa'ad nan osa summisi'ad nilu'pusna nan ispadana gwot whina'agna kunan mudchachun nan angatuwanay pachi napingasan nan ingana.

* **14:27** 14:27 Mawhasa san Zacarias 13:7.

⁴⁸ Kun kumminga as Hesus an chicha gway manggwana, “Jo'o tulisana' ta umali ajuway naniispada ja namperpeltu gway manpap an sa'on. ⁴⁹ Awhikawhikat peekay iniingkagwa' an cha'aju san Templo gway mansuyu gwon achiya' kun chimpap. Gwon ma'gwa losan nan niwhaka san Ukud Apudyus.”

⁵⁰ Ummagwid ku losan chanan pasuyutna tinaynancha as sija. ⁵¹ Kun iningkaw nan osa whawhayu gway nansisillup san japit gway luput gway mituntunud an Hesus. Gwot chino'maan nanchichajaay taku as sija ⁵² gwon tinaynana kunan silupna ummagwid gway nampoponnas.

*Nan Nisanguwan Hesus Sasan Papangat Chanan Hudyu
(Mateo 26:57-68; Lukas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Iyoycha as Hesus san hoyoy nan angatuwan gway pachi gway sachi nan naayusan chanan papangat nan papachi, chanan mangaagkammu san lintog ja chanan chacha'orn nan Hudyu. ⁵⁴ Ad sa'ad as Pedro ummaadchajang gway misu'su'nub an sija ingkana san sowhan nan hoyoy nan angatuwanay pachi kun na'atu'chu san mangwhawhantay kun na'aanichu.

⁵⁵ Ad sa'ad chanan papangat nan papachi ja chanan losanay papangatay naayus nananapcha as taku as mangiwhakas tuli as ipawhersucha an Hesus tot ipa'toychas sija. Gwon maid kun inchasancha. ⁵⁶ Tan angan nan taku gway nangiwhaka san tuli gway mipawhersu an Hesus gwon achi kun maninnaya nan ingwhakawhakacha.

⁵⁷ Ad sa'ad nan uchumay lallaya'i ummoycha kumminga kun ingwhakacha nan tuli san mipangkop an Hesus gway anancha, ⁵⁸ “Chingngormi nan ingwhakana gway ananaon, 'Igwa'i' nan annaja Templon Apudyus gway ingguan nan taku ad nanggwa' as sawhali as Templo san tuyu erkaw as wha'on kusan taku nan nanggwa.’ ” ⁵⁹ Gwon uyay pay nu amaschi nan ingwhakacha achi kun maninnaya nan anancha.

⁶⁰ Summi'ad kunan angatuwanay pachi san sangucha losan inimusna an Hesus gway manggwana, “Ad maid isungwhatnu san ingwhakan nannachaja taku gway mihursu an si'a?” ⁶¹ Gwon kummikinno' as Hesus kun achi kun summungsumwhat.

Kun nanimus asin nan angatuwan gway pachi an sija gway manggwana, “Tuttuwa si'a nan Kristu gway ana' nan Machajaw gway Apudyus?”

⁶² Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Oon sa'on! Ad ilanju as sa'onay Ana' nan Taku gway tumutu'chuwa' san machigwanan Apudyus gway anna ayobhongana ad ummaliya' gway nangkakagwa san hunot ad langit.”

⁶³ Nalingu kunan angatuwanay pachi whinis'ina nan silupna. Kun anana, “Ad ngachan manan uchum as anapon ta'u as mangiwhaka san whersuna. ⁶⁴ Chingngorju nan ananaanchi gway maamamangan Apudyus. Ad ngachan nan whayugwonju ma'gwa an sija?” Kun nilodchongancha losan as sijaay manggwana, “Lobhongnaay matoy as sija.”

⁶⁵ Kun illukin nan uchum gway manubwaha an sija kun whinungutcha nan hoserna kun sinuntu'chaay manggwana, “Imatunama nu ngachan nan nanuntu' an si'a?” Kun inayan chanan mangwhawhantay as Hesus kun nanilipa'cha an sija.

*Nan Nangisuliwhan Pedro An Hesus
(Mateo 26:69-75; Lukas 22:54-62; Juan 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Sa'ad san iniingkagwan Pedro san nanchoyaay sowhan hummu'nag nan osa huwhai gway mudchachun nan angatuwan gway pachi. ⁶⁷ Gwot inilana kun as Pedro gway manaannichu intor'orna kun anana an sija, "Si'a hos nan nihuyohuyog an Hesus gway iNazaret."

⁶⁸ Gwon insulib Pedro gway manggwana, "Maid kun akammu' ja maid kun maagwata' san mipangkop san iwhagwhakam." Kun lummagwaay nan ummoy san sagwang nan ayad kun nangu'uu' nan awwit.

⁶⁹ Inilan ku chay mudchachuway huwhai asin as Pedro ingwhakana san nasi'asi'ad san sachi gway manggwana, "Sa'ad nan osa takuwanna osa sasan huyun Hesus!" ⁷⁰ Gwon asin ahos Pedro insulib.

Awawni kun anan ahos nan uchum gway taku an Pedro, "Si'a tuwa nan osa an chicha tan iGalili'a."

⁷¹ Gwon whinujunana nan longagna kun nansapataay manggwana, "Maid kun tuwa akammu' san sanatay takuway ana'anaju!"

⁷² Sachi kun ekay impiggwan nan awwit gway mangu'uu' kun simsimmo' Pedro chay ingwhakan Hesus an sija gway manggwana, "Chaan ad nan awwit ipiggwaay mangu'uu', namitlum sa'on isulib." Kun naniwhil as Pedro san amod gway somsono'na.

15

Nan Nangijajancha An Hesus An Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Gwisnit kun ekay nanuukud chachay papangat nan papachi ja chanan chacha'orn nan Hudyu ja chanan mangaagkammu san lintog ancha chanan Sanhedrin. Pinungucha kus Hesus iyoycha impawhijang an Pilato.

² Kun inimus Pilato an Hesus gway manggwana, "Si'a nan Alin chanan Hudyu?"

Anan Hesus gway summungwhat, "Si'a nan nangiwhaka gway aliya'."

³ Ad sa'ad chachay papangat nan papachi angan nan impawhersucha an sija. ⁴ Kun nanimus asin as Pilato an sija gway manggwana, "Ad maid isungwhatnu? Ilam ad angan yakay nan ipabpawhersucha an si'a."

⁵ Gwon achi kun summungsunwhat. Sija nan nataag as Pilato.

Nayodchongan As Hesus Gway Matoy

(Mateo 27:15-26; Lukas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ San tinagwonay pijasta nisikud gway umipayagwa as Pilato as osas whayud nu ngachan nan ochagwon chanan taku. ⁷ Ad sa sachi chimpu iningkaw nan osa laya'i gway mangngachan Barrabas gway niwhayud gway huyunna chachay pummatoy san sachi chimpun nan kuyu gway achi kun umajun san kuwhilnu. ⁸ Ummoy kunan angan gway taku an Pilato ingwhakachaay oona nan sikuchay o'ona san chimpun nan pijasta gway umipayagwa otjan san whayud. ⁹ Kun inimus Pilato an chichaay manggwana, "Whayugwonjuway ipayagwa' an cha'aju nan Alin nan Hudyu?" ¹⁰ Akammunaot sija gway apos chanan papangat nan papachi nan nangipawhijangan an Hesus.

¹¹ Gwon sa'ad chachay papangat nan papachi sinugsukan an angan gway taku ta iwhakacha an Pilato gway as Barrabas ekay nan ipayagwana.

¹² Kun asin ahos Pilato inimus san anganay taku gway manggwana, "Ad ngachan nan whayugwonju oo' sannaja takuway ananjuwon Alin nan Hudyu?"

¹³ Kun impa'uycha an sija gway manggwana, "Pailansam as sija san krus!"

¹⁴ Kun inimus ahos Pilato gway manggwana, “Kaman, ngachan nan lagwingay inggwana?”

Gwon impaamamodchaot ipa'uy gway manggwana, “Pailansam as sija san krus!”

¹⁵ Ad kapu san whayugwon Pilato gway mangop nan angsanay taku impayagwanas Barrabas an chicha gwot nappingna kun ipasaplit as Hesus asinaot ipawhijang sasan surchachu ta ilansacha san krus.

*Nan Nanang'angagwan Chanan Surchachu An Hesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)*

¹⁶ Ad sa'ad chanan surchachu imperno'chas Hesus san hoyoy nan kuwhinnachur kun inajakancha losan nan huhuyuncha gway surchachu.

¹⁷ Kun inakojanca as Hesus san luput gway malluyom nan chayagna kun nalli'uscha san sait kun asichaot ijakipur an sija. ¹⁸ Kun chinaychayyawcha as sija gway manggwana, “Mawhiwhijag nan Alin nan Hudyu!” ¹⁹ Kun inabchaabchoyca nan wha'agna san tannuhung ja tinubwhatubwhaancha as sija. Kun intumu'cha nan puwogcha gway nanaychayyaw an sija. ²⁰ Nappingcha kun nansansannuyan as sija inaancha nan akoynaay malluyom nan chayagna kun inigkacha nan sikud gway silupna kun asichaot ilagwa ta umoycha ilansa san krus.

*Nan Nilansaan Hesus San Krus
(Mateo 27:32-44; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

²¹ Sa'ad san manadchadchayanancha inahotcha nan osa takuway manggachan Simon gway iCirene gway aman cha Alehandro an Rufo. Sa'ad as Simon nerpu san lasin nan Jerusalem. Kun asichaot ipapilit pahu'ud an sija nan krus Hesus. ²² Kun iyoychas Hesus san ikaw gway ma'gwanion Golgota gway nan pijaona anan, Tungern nan Wha'ag. ²³ Ad sa'ad san agwachancha san sachi inatchanchas Hesus san whajas gway na'ayutan san mirra* gway mangaan san sikab gwon achina kun ininum. ²⁴ Kun illansacha as sija san krus kun nangwhiwhinnunutchaay namiwhillay san luputna nu ngachan nan ayan nan gwaschi osa an chicha.

²⁵ Suminer chi san nangilansaancha an Hesus. ²⁶ Iningkaw nan nilista san krusna gway nipawhersu an sija gway anana, “NAN ALIN NAN HUDYU.”

²⁷ Ad iningkaw ahos nan chugwaay mamayangkat gway illansacha san krus san chapat Hesus, osa san machigwananna ja osa san machigwikina. ²⁸ [Tummuttuwa nan Ukud Apudyus san agwiway anana, “Niwhilang as sija an chichaay humersuwthersu.”]

²⁹ Ad sa'ad chanan takuway asilayaus inamamangcha as sija gway asigwigwigwigchaay manggwana, “Ana'anu! Si'a chay manggwanaon igwa'im nan Templon Apudyus ad impata'chorm san tuyu ekajay erkaw. ³⁰ Ay chuud takuwom nan longagnu ad nilumsa'a san krus.”

³¹ Sa'ad ahos chanan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog asijaamangcha gway manggwana, “Tinakuna nan uchum gwon achi kun ma'ataku san longagna! ³² Lumsaud san krus nan Kristu gway Alin nan iIsrael ta ilan ta'u tot tuttugwaon ta'us sija.” Ad sa'ad chachay chugwaay nitapi an sija nilansa san krus na'aamamangcha hos.

*Nan Natojan Hesus
(Mateo 27:45-56; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

³³ Mamatu' kun hummulingot nan losanay luta ingkana san singwhat-tang as anchu. ³⁴ Ad sa'ad san sachi singwhattang as anchu nampa'uy

* **15:23** 15:23 Lotan nan ajuway mirra gway mangaan san sikab.

as towhag as Hesus gway manggwana, “*Eloy, Eloy, lama sabaktani!*” Na pijaona anan, “Apudyus'u, Apudyus'u, kamman ekay manchu'kan sa'on?”

³⁵ Ad sa'ad chachay uchumay nasi'asi'ad ad aschi chingngorcha nan ingwhakan Hesus kun anancha, “Chongyonju ad, ajakana as profeta Elias!”

³⁶ Nanu'yus kunan osa laya'i gway ummoyna insagnong nan ispongcha san na'ilomay whajas gwot iyipitna san tannuhung, asinaot umoy atchon ta ipainumna an Hesus gway manggwana, “Awni jan ta ilan ta'u nu umalin Elias opason as sija san krusna!”

³⁷ Nampa'uy kus Hesus chakasnaay mahursutan.

³⁸ Ad sa'ad nan kurtinaay nanorcha' san ingkagwan Apudyus san chayoy nan Templo nawhis'i kun nan'aggwa mallukid ngatu ingkanad choya. ³⁹ Ad sa'ad nan apitan nan surchachu gway summisi'ad gway nisasakkang an Hesus san sachiay nangiillana san hursutna, anana, “Tuttuwa tuwaay Ana' Apudyus nannaja taku!”

⁴⁰ Iningkaw ahos nan uchum gway hubhuwhai san akag achaju gway nangiila san na'na'gwa. Iningkaw an chicha cha Maria gway iMagdala, Maria gway inan cha Santiago gway whanog an Josep ja as Salome.

⁴¹ Annachaja nan hubhuwhai gway nitunutunud an Hesus gway hummachang an sija san iningkagwana ad Galili. Iningkaw ahos nan uchumay hubhuwhai gway nitunud an Hesus san ummajana ad Jerusalem.

Nan Niilhonan Hesus

(Mateo 27:57-61; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Ad kapu tan sachi nan erkaw nan mangisakanaan chanan Hudyu san losanay maserpucha san Erkaw gway Umillongan, ⁴³ mumaschom pun sa'ad as Josep gway ijArimatea intuyodnaay ummoy an Pilato nangchaw san lachag Hesus. Sa'ad as sija osa sasan pangat nan Hudyu gway patkon nan taku gway osa ahos gway manguullay san umaliyan Apudyus mantuyajan.

⁴⁴ Kun nataag as Pilato gway natoy tuwa as Hesus kun impaajagna nan apitan nan surchachu kun inimusna nu natoy tuwa as Hesus.

⁴⁵ Inakammun kun Pilato san ingwhakan chay apitan nan surchachu gway tuttuwaay natoy as Hesus, iyujana gway ayan Josep nan lachag Hesus.

⁴⁶ Nalla'u kus Josep san whawhalluwanay luputay puta' gwot impasna nan lachag Hesus san krus, whinichiwhichana nan lachag Hesus san luput gwot asinaot ijoy san lijangay lohon. Kun inalikadna nan cha'orray whatu kun sija nan iyonobna san sagwang nan lohon. ⁴⁷ Ad sa'ad cha Maria gway iMagdala an Maria gway inan Josep inilacha hos nan niilhonan Hesus.

16

Nan Natakuwan Hesus

(Mateo 28:1-8; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Napping kunan Erkaw gway Umillongan ummoy cha Maria gway iMagdala an Maria gway inan Santiago ja as Salome nalla'u san whangwhangyu ta umoycha igka san lachag Hesus. ² Whigwhikat kusan chumungitan nan init ummoycha san niilhonan Hesus gway sachi nan umunaay erkaw nan chumingku. ³ Sa'ad san ingkagwanacha san chayan nanisijimuscha gway manggwana, “Ngachamma mangijalikad an chita san whatuway nijumut san lohon?”

⁴ Ad sa'ad san chummakusanacha san lohon inilacha gway naalikad nan sachi whatu. Sa'ad chay whatu amod nan acha'orna. ⁵ Nilumno'cha kun

san lohon inilacha nan osa whawhayu nansisillup san puta'ay lagkoyloy gway tummutu'chu san machigwanan. Kun nataagcha.

⁶ Kun anan chay laya'i an chicha, "Achi aju mataag. Umali ajuway manganap an Hesus gway iNazaret gway chay nilansa san krus. Natakus as sija, maid kun sannaja. Ilanju nan nangigkaancha san lachagna. ⁷ Sija nan i'aju iwhaka sasan pasuyutna ja as Pedro gway umuna as Hesus an cha'aju umoy ad Galili ad aschi nan mangilanju an sija gway chay ingwhakana an cha'aju."

⁸ Lummagwacha kun san lohon ina"agwaychaay lummajaw tan nama-jogpogcha san amochay ogjatcha. Ad maid kun nangiwhagwhagancha san na'gwa kapu tan ummogjatcha.

*Nan Nampailan Hesus An Maria Gway iMagdala
(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

⁹ [Sa'ad nan natakuan Hesus san chaan nan init chumungitan san umunaay erkaw nan chumingku, Maria gway iMagdala nan ummunaay nampailana gway sija chay namerjagwan Hesus san pituway chimunju. ¹⁰ Kun ummoy Maria ingwhaka sasay nansimo' ja naniwhil gway huhuyun Hesus. ¹¹ Gwon chingngorcha kunay natakus as Hesus ja nampaila an sija achicha kun tinuttuwa.

*Nan Nampailan Hesus San Chugwaay Pasuyutna
(Lukas 24:13-35)*

¹² Napping ad chi sawhali hos nan ilan Hesus san nampailana san chugwa pasuyutnaay manadchadchayan gway nerpu ad Jerusalem. ¹³ Kun nanulinchaot ingwhakacha sasan huhuyunchaay pasuyut gwon achicha kun tinuttuwa chicha.

*Nan Nampailan Hesus San Nasagwayan As Osaay Pasuyutna
(Mateo 28:16-20; Lukas 24:36-49; Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)*

¹⁴ Napping kun chi nampaila hos as Hesus sasay nasagwayan as osaay pasuyutna san mangamanganancha. Kun inamujuwana chicha kapu tan achicha kun mamati ja achicha kun mammingat kapu san achicha mamatiyan sasay nangila an sija san natakuwana.

¹⁵ Kun anana an chicha, "T'aju san ailiili ipaakammu nan Whayuway Chamag san losanay taku. ¹⁶ Ngachan ad nan mamati ja mahonjakan matakus. Gwon sa'ad nan achi mamati an sa'on machusa. ¹⁷ Ad annachaja imatun nan mamyun sasan mamati: mamperjawcha sasan chimunju kapu san ngachan'u, manapapatcha san ayasiyay apapat. ¹⁸ Agwad ad lagwa pichitoncha as uyog ja uyay nu uminumcha san ochot maid kun alina an chicha. Idoncha nan imacha san masa'it ad hummayucha."

*Nan Nipangatuwan Hesus Ad Langit
(Lukas 24:50-53; Apostoles 1:9-11)*

¹⁹ Napping kun Apu Hesus iwhaka nan anana an chicha nipangatu as sija ad langit kun tummu'chu san machigwanan Apudyus. ²⁰ Ad sa'ad chachay pasuyutna lummigwatcha ad Jerusalem kun ummoycha impaakammu nan mipangkop an Hesus. Sa'ad san sachi whinadngan Hesus chicha kun intuttuwana nan insuyucha kapu san imatun gway nipaila. Amen.]

Nan Whayuway Chamag Gway Illistan Lukas

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Sa'ad nan nangisuyat sannaja nibyu as Lukas gway osa chu'tur gway namati an Hesus san nugwan. Angsan nan ingwhakana mipangkop san inggwa'inggwan Apu Hesus ja insuyusuyuna nu nan uchumay nangisuyat mipangkop an Hesus manipud san nipaakammugwan nan mijana'an Juan gway Manghohonjag ja as Hesus ingkana san nipangatuwana ad langit. As Lukas ahos nan nangisuyat san pachakus nannaja nibyu gway Chanan Inggwan Chanan Apostoles gway mipangkop san ummachugwan chanan namati san ikad nan nanagkulinan Hesus ad langit. Sa'ad nan nangisuyatana san chugwa nibyu as Teofilo gway anan nan uchumon osaay nangatu gway iRoma.

Sa'ad nannaja Whayuway Chamag gway insuyat Lukas, impaakammuna gway sa'ad as Hesus sija nan Mesias gway ingwhahagkan Apudyus gway Manaku sasan Hudyu ja losanay taku gway mamati an sija. Insuyatna gway pinilin Apudyus as Hesus as mangipaakammu san Whayuway Chamag sasan whawha'sigwot. Sija nan angsan nan mawhasa sannaja mipangkop san nangachakugwan Hesus san atakutaku gway nan'inayasi nan maserpucha, amamod sasan masa'sa'it, chanan nilno' nan chimunju ja chanan ilaylajusan chanan uchumay taku.

Angsan nan uullit gway ahus nan annaja nibyu as annaana isun chanan antan chanan a'anghel ja nan nallagwaan chanan mampaspastur sasan kenero an Hesus san nijana'ana, nan nataynanan Hesus san Templo san awhanogna, nan wha'nang ja as Lazaro ja chanan agwat mipangkop san whayu taku iSamaria ja nan agwat gway mipangkop san nantaya' gway ana'.

Nan uchumay iwhakawhakan Lukas sannaja nibyu mipangkop san lugwayu, Ispilitun Apudyus, lagsa', nan whachang chanan hubhuwhai san terwhasun Hesus, nan malligwatan Apudyus sasan whersu ja nan mansakanaan chanan namati san managkulinan Apu Hesus.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-4

Nan Nijana'an Cha Juan Gway Manghohonjag An Hesus 1:5-2:20

Nan Chimpun Nan Awhanog Hesus 2:21-52

Nan Nansuyuwan Juan Gway Manghohonjag 3:1-20

Nan Nahonjakan Hesus, Chanan Nerpugwana Ja Nan Manulisukan Satanas An Sija 3:21-4:13

Nan Nansuyusuyuwan Hesus Ad Galili 4:14-9:50

Nan Nansuyusuyuwan Hesus Manipud Ad Galili Ingkanad Jerusalem 9:51-19:27

Nan Mangudchiyay Chumingkun Hesus Ja Nan Natojana 19:28-23:56

Nan Natakuan Hesus, Nan Nampaipailana Ja Nan Nipangatuwana Ad langit 24:1-53

¹ Ipatpatog'uway Teofilo, angsan nan nangisisimo' nangilista san mipangkop sasan aullitan nan na'na'gwa gway inggwan Hesus an chita'u.

² Nan illistacha manisu sasay ingwhakacha an cha'ami chachay nangila sannachaja san chamchamu ja nangipaakammu san Whayuway Chamag.

³ Ad sija nan, Machajaw gway Teofilo, sa'ad tan inamma' achayon losan nannachaja na'gwa san chamu, simsimmo"uway whayu ahos nu

isuyat'u an si'a chanan naurnus gway aullitan nan na'na'gwa ⁴ tot maakammugwam nan atuttugwaanay mipangkop san Whyuway Chamag gway nipaakammu an cha'aju.

Mipaakammu Nan Mijana'an Juan Gway Manghohonjag

⁵ Sa'ad san chimpuway as Herod* nan alid Judea iningkaw nan pachiyay mangngachan Zacarias gway mitapi san hungkuy chanan papachiyay ipangatan Abias. Ad nan asagwana osa sasan kana' Aaron† gway sa'ad nan ngachanna Elisabet. ⁶ Manisuchaay nalintog san mangilan Apudyus gway pinaticha nan losanay whilin ja lintog Apudyus gway maid kun na'na'gwaniyancha. ⁷ Ad maid kun ana'cha tan nawhasig as Elisabet ja lumma'pus losan nan tagwoncha.

⁸ Osa ku erkaw nanterwhasu nan hungkuy Zacarias gway papachi san Templo kun niwhatug nan nanterwhasuwana as osaay pachi san Templo. ⁹ Sikuchay nan o'oon chanan papachi nan mangwhiwhinnunutcha gwot sa'ad as Zacarias nahunut as lumno' san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo as mamuur san insenso.‡ ¹⁰ Kun anna chanan chachama takuway mallugwayugwayu san pagway san annaay mapuppuuyan nan insenso.

¹¹ Kun nampaila an sija nan anghel Apudyus gway summi'ad san machigwanan nan chachattunan gway pupuuyan san insenso. ¹² Kun na'ogjay as Zacarias san nangilana say anghel gwot ummogjat. ¹³ Gwon anan chay anghel an sija, "Achi'a umogjat Zacarias, chingngorn Apudyus nan lugwayum. Sa'ad as asagwamay Elisabet umana' as laya'i ad Juan nan ingachannu an sija. ¹⁴ Ad mallaylajad'a ja humayu nan somsono'nu as amod ad angan ahos nan mallaylajad san mijana'ana ¹⁵ tan mangngachan napatog as sija san mangilan Apudyus. Ad maserpu achi kun uminum san whajas ancha ngachamman sinatay humutong. Ad nan Ispilitun Apudyus agwad an sija san mihuhugkiyana. ¹⁶ Ad angan nan iIsraelay manulinona an Apu gway Apudyuscha. ¹⁷ Ad umunas sija miwhaun nu san Apu gway agwad nan napigsaay ayobhongana gway isun Elias tot urnusona chanan manaama ja manulinona nan somsono' chanan achi kun chumngor ta ammancha manomsomo' as isun nan nalintokay taku. Ad mansakanaona chanan taku san umaliyan Apu."

¹⁸ Kun anan Zacarias say anghel, "Ngachan nan mangakammugwa'ay tuttuwa na tan mangorraka' ja madan ahos as asagwa'?"

¹⁹ Kun anan chay anghel, "Sa'on as Gabriel gway anna nan ayobhonga' gway nerpu an Apudyus. Ingwhauna' an Apudyus ta iwhaka' ja ipaakammu' an si'a nannaja Whyuway Chamag. ²⁰ Chongyom na, achi'a kun ma'akinga ingkana san chimpuway ma'gwaan nannaja kapu tan achim pun tinuttuwa nan ingwhaka' gway ma'gwa nu miwhatug nan chimpuna."

²¹ Anna kunay manuullay chanan taku san lumagwaan Zacarias mataagcha tan patho' ekas sija iingkaw san ingkagwan Apudyus san chayo' nan Templo. ²² Gwot lumagwa kus sija achi kun ma'akinga kun impapagwatnaay na'aapapat an chicha, sija nan inakammuchaay agwad nan inilana gway nerpu an Apudyus ad chayo'. Ad manipud san sachi sissija achi kun ma'akinga as sija.

* **1:5** 1:5 Sa'ad nan Herod gway iwhagwhakana sannaja, as Herod gway Angatuwan gway aman Herod gway nan'ali san chimpun Hesus. † **1:5** 1:5 Sa'ad as Aaron sija nan angatuwanay pachi san chimpun Moses. ‡ **1:9** 1:9 Sa'ad nan insenso umma'allasi purpus gway nu mapuuyan mangwhangu nan sungnungna.

²³ Napping kunan whatangna san Templo aysan ad ugwacha. ²⁴ Chaan kun meerkgwanan nahukis asagwanaay Elisabet gwot nalluyu'u' ad ugwacha san lima huyan. ²⁵ Kun anana, "Anunu ku chadlu tinuliliya' an Apudyus. Inaanna nan miwhawhaina' sasan taku."

Mipaakammu Nan Mijana'an Hesu Kristu

²⁶ Mi'anom huyan kusan huki Elisabet ingwhaun Apudyus nan anghel gway as Gabriel ad Nazaret gway osa ilid Galili ²⁷ san osa whawhallasay chaan pabog gway ni'awherjan san osa laya'iyay mangngachan Josep gway nerpu san kana' Dabid. Ad sa'ad nan ngachan nan whawhallasanna Maria. ²⁸ Kun ummoy nan anghel an Maria kun anana, "Ininon nan whijagnu! Impailan Apudyus nan inawhayuna an si'a! Agwad as Apudyus an si'a."

²⁹ Gwon nakuyu nan somsono' Maria san ingwhakan chay anghel kun anana san somsono'na, "Ngachamma pijaon nina anan?"

³⁰ Kun anan chay anghel an sija, "Achi'a umogjat Maria, piyan'a tan si'a nan pinilin Apudyus. ³¹ Chongyom na! Mahuki'a ad iyana'nu nan laya'i ad nginadnam as sija as Hesus. ³² Sa'ad as sija mangngachan napatog ja mangngachan as sija Ana' nan Angatuwan. Ad man'aliyon Apudyus as sija as isun Dabid gway nerpugwana. ³³ Ad sija nan man'alín chanan kana' Jacob as ingkaingkana. Ad sa'ad nan mantuyajana maid kun mappungana."

³⁴ Kun anan Maria san anghel, "Ininonma ninaay ma'gwa ama' agwad nanghog an sa'on?"

³⁵ Kun summungwhat nan anghel gway manggwana an sija, "Umali an si'a nan Ispilitun Apudyus ad sa'ad nan ayobhongan nan Angatuwanay Apudyus isun nan hunot gway mangichung an si'a. Sija nan sa'ad nan ijana'nuway maid kun whersuna maagwakan as sija as Ana' Apudyus. ³⁶ Somso'om as Elisabet gway chokam gwot inghukina nan ana' gway laya'i gway nan madan as sija. Kun mi'anom huyan nan hukina san sana gway nan ma'gwaniyon whasig as sija. ³⁷ Tan maid kun achin Apudyus ma'gwa."

³⁸ Kun anan Maria, "Annajas sa'on gway mudchachun Apudyus. Ma'gwa an sa'on nan losanay ingwhakam." Kun aysan nan anghel.

³⁹ Neerkagwanan kun lummiggwat as Maria gwot ina'agwaynaay ummoy nangwhaat san osa ili san ilid Judea gway whibilig. ⁴⁰ Hummu'nag kun nilumno' san hoyoy cha Zacarias gwot kiningaana as Elisabet. ⁴¹ Chingngorn kun Elisabet nan kingan Maria nangkichu chay ana' san husugna. Kun ummoy nan Ispilitun Apudyus an Elisabet. ⁴² Kun tinowhagna nan kingana an Maria gway manggwana, "Piyan'a san losanay huwhai ja piyan nan ana' gway ijana'nu. ⁴³ Ngachamma inatataku'ay umaliya' lagwaon san inan nan Apu'? ⁴⁴ Tan chingngor' kun ekay kingam nangkichu san lagsa'na nan ana' san husug'u. ⁴⁵ Piyan'a tan namati'aay ma'gwa nan ingwhakan Apudyus an si'a."

Mangajug As Maria San Chaychajaw An Apudyus

⁴⁶ Kun anan Maria,
"Chaychajagwon nan somsono'u as Apudyus.

⁴⁷ Amod nan lagsa'u kapu an Apudyus gway Manaku an sa'on.

⁴⁸ Tan simsimmo'nas sa'onay mudchachu gway nawhawha nan saadna.
Ad malluki san sana anan nan losanay lunap an sa'onon piyan nan whijag'u

- 49 kapu san amochay mataakan gway inggwan nan Apigsaanay Apudyus an sa'on.
Tuttuwa machaychajaw as Sija gway maid kun mijisugwana.
- 50 Ad nan achakuna ipailana an chichaay manchajaw an sija ingkana san mansinu'nub gway lunapcha.
- 51 Inggwana nan amochay mataakan kapu san ayobhongana. Sinibsibta'na chanan nangangatu nan somsono'na.
- 52 Impawhawhana chanan papangat san tuyaycha kun impangatuna nan saad chanan nawhawha.
- 53 Sa'ad chanan mawhiwhittil inatchana chicha sasan whayu ingkanas nangopcha,
kun sa'ad chanan whawha'nang pinerjawna chicha gway namu'yungawcha.
- 54 Whinadngana chanan takunaay ijIsrael as manomsom'ana san achakuna an chicha,
- 55 isun nan ingwhawhagkana sasan nerpugwan ta'u gway Abraham ja chanan kana'na as ingkaingkana."

Nan Nijana'an Juan Gway Manghohonjag

- 56 Iningkaw as Maria an Elisabet as takangay matuyunghuyan asiyot lumajawa' ugwacha. 57 Niwhatug kunan umana'an Elisabet iyana'na nan laya'i. 58 Kun chingngorn chanan cherragna ja chochogkana gway impailan Apudyus nan amod gway achakuna an sija kun na'ayagsa'cha an sija.
- 59 Gwot mi'agwayu kus erkawna chay ana' ummoycha san manuglitan-cha an sija kun ngadnancha otjan chay ana' as Zacarias gway ngachan amana. 60 Gwon anan inana, "Wha'on! Juan nan mingachan an sija."
- 61 Kun anancha an sija, "Maid kun osa sasan chochogkajus mangngachan amasnat." 62 Gwot impapagwatcha san imacha an Zacarias nu ngachan nan whayugwona mingachan san ana'na.
- 63 Nan'ochaw kus sija as mallistaana, illistanaay "Juan nan ngachanna." Kun nataagcha losan. 64 Sachi kun nakaninga as sija kun nanapapat gway nanchaychajaw an Apudyus. 65 Kun ummogjat losan chanan cherragcha ad san losanay whibilig gway ili san Judea sija ekay ana'anancha nan mipangkop sannaja na'gwa. 66 Ad nan losanay nangngor simmosimmo'cha gway manggwana, "Ngachan nin nan ma'gwaan nannaja ana'?" Tan agwad an sija as Apudyus. 67 Ad sa'ad as Zacarias gway amana ummoy nan Ispilitun Apudyus an sija kun ingwhakana ananon,
- 68 "Machajaw as Apudyus gway Apudyus chanan ijIsrael kapu tan ummalina whinadngan ja gwinajagwajaan chanan takuna.
- 69 Kun nangipaalis sija as apigsaanay Manaku an chita'u gway nerpu san kana' Dabid gway mansilsilwhiyona.
- 70 Impaiwhakan Apudyus sasan mangikakadto'ay mansilwhi gway profetana san agwi
- 71 gway takuwona chita'u sasan ahursu ta'u ja san pigsan chanan losanay mangisil an chita'u.
- 72 Ta ipailana nan achakuna gway ingwhawhagkana sasan nerpugwan ta'u ja tungpayona nan tuyagna gway maid kun lagwing as pangkopna.
- 73 Sachi nan ingwhawhagkanaay intuyagna an Abraham gway nerpugwan ta'u
- 74 tot sa'ad san nanakuwana an chita'u san pigsan chanan ahursu ta'u, ijujanaay maid ogjat ta'uway mansilwhi an sija.
- 75 Mansilwhi ta'u an sija gway maid kun ma'gwaniyan ja nalintog

san mangilana an chita'u sannaay matattakuwan ta'u."

- ⁷⁶ Kun intuyuy Zacarias gway manggwanaon,
 "Ad sa'ad as si'aay ana"u anna,
 maagwakan'as profetan nan Angatuwanay Apudyus
 tan umununa'a nu nan Apu ta isakanam nan ajona,
⁷⁷ ta ipaakammuna nan matakuan chanan takuna
 kapu san malligwatana sasan whersucha.
⁷⁸ Kapu san lajad ja achakun Apudyus an chita'u
 ipaalina gway merpud langit nan Mesias gway manaku an chita'u gway
 mijagwat san init gway chumungit.
⁷⁹ Umalis sija tot padchaana chanan iingkaw san manghulingot gway
 umogjat san otoy
 ja tot ichayanna chita'u san whayuway somsono' gway maid kun
 machanakan."
⁸⁰ Kun sa'ad chay ana' chumma'or ja nasom'an ja pummigsa nan
 pammatina. Iniingkaw as sija san luta gway maid kun ingkaw as taku
 ingkana san chimpuway nampaila sasan iIsrael.

2

¹ Sa'ad san sachi nijana'an Juan nanggwas Emperador* Agosto as lintog
 ta mampalista nan lamangay taku san losanay ili gway sa'up nan Roma.
² Annaja nan chamchamu nampalistaan chanan taku san Kirenio† nan
 kuwhinnachur ad Siria. ³ Kun losanay taku ummoy nampalista san
 gwaschi ilina.

⁴ Kun lummiiggwat ahos as Josep ad Nazaret gway osaay ilid Galili
 kun ummoy san ilin Dabid ad Betlehem ad Judea tan kana' Dabid as
 sija. ⁵ Huyunna ummoy nampalista as Maria awherjanna gway mahuki.
⁶ Ad sa'ad san agwachanchad Betlehem niwhatug nan chimpu gway
 umana'ana. ⁷ Kun iyana'na nan panguyu ana'na gway laya'i kun inagjana
 san luput asinaot ipabog san atutung kapu tan maid kun ikawcha san
 manchachawsan.

⁸ Ad sa'ad san sachiyay ili agwad chanan mampaspastur san puyag gway
 mangijaachug sasan kernerocha san sachiyay lawhi. ⁹ Ad sa'ad nan anghel
 nan Apu nampaila an chicha ad sa'ad nan inachajaw nan Apu nilinangana
 chicha gwot amod nan ogjatcha. ¹⁰ Kun anan chay anghel an chicha, "Achi
 aju umogjat tan anna iyali' nan Whayuway Chamag an cha'aju gway sija
 nan mampayagsa' as amod san losanay taku. ¹¹ San sana lawhi san ilin
 Dabid, nijana' nan manaku an cha'aju. Sija nan Kristu gway Apu! ¹² Ad
 annaja nan mangimatunanju gway mailaju nan ana' gway na'agjan san
 luput gway nipabog san atutung."

¹³ Sachi kun maag ekay nampaila ad langit nan adadchuwanay anghel
 gway huyun chay anghel gway mangichaychajaw an Apudyus gway
 ananchaon,

¹⁴ "Machaychajaw nan Apudyus gway agwad san angatuwanay langit
 ja sa'ad ad asna luta maid kun machanakan chanan taku gway
 masomana!"

* **2:1** 2:1 Sa'ad nan Emperador nan pijaona anan "Ali". Ad sa'ad as Agosto sija nan alid Roma ja
 san sachi chimpu sija nan nantuyay ad Israel. † **2:2** 2:2 Sa'ad as Kirenio osa sasan pangat nan
 iRoma gway nansilwhi an Cesar gway nantuyay san osa sina'up nan Roma san sachi chimpu ja sa'ad
 nan Galili ja Judea sa'up nan Siria san sachi chimpu.

¹⁵ Nanulin kun chachay a'anghel ad langit asi'a'anan chachay mampaspastur san gwaschi osa an chicha, "Inta'ud Betlehem ilan nan na'gwa gway impaakammun nan Apu an chita'u!"

¹⁶ Kun ina"agwaychaay ummoy kun inchasancha cha Maria an Josep ja nan ana' gway inuumhog san atutung. ¹⁷ Inilacha kun chi ingwhakacha an chicha chay ingwhakan nan anghel mipangkop san ana'. ¹⁸ Kun nataag nan losanay taku nangngor san ingwhakan chachay mampaspastur. ¹⁹ Gwon sa'ad as Maria iniingngatana losan nannachaja gway sosom'ona chachi. ²⁰ Kun nanulin chachay mampaspastur gway nanchaychajaw an Apudyus ja inchaychajawcha nan inawhayuna kapu san losanay chingngorcha ja inilacha tan sachi nan ingwhakan nan anghel an chicha.

Nan Nangadnan Hesus

²¹ Mi'agwayu kun san erkaw chay ana' san chimpuway manuglitancha an sija, nangadnan as sija as Hesus. Sijana nan ngachan gway inatod nan anghel san chaanna mihukiyan.

²² Hummu'nag kunan chimpuway mampachayusan‡ cha Josep an Maria gway sija nan anan nan lintog Apudyus an Moses, ummoycha ad Jerusalem tot ipailacha an Apudyus ²³ tan nilista san lintog Apudyus gway anana, "Losanay umuna mijana'ay laya'i miwhilang as ugwan Apudyus."§ ²⁴ Kun nanchatuncha hos san anan nan lintog Apudyus, "Chugwa whayug gwinnu chugwa man'amernus gway kalapati."*

Impacha'an Simon Ingwhaka Nan Oon Hesus

²⁵ Sa'ad sa sachi erkaw iningkaw nan osa taku ad Jerusalem gway mangngachan Simon gway nalintog ja anna nan ogjatna an Apudyus. Uullajona nan manaku sasan iIsrael ad sa'ad nan Ispilitun Apudyus agwad an sija. ²⁶ Impaakammun nan Ispilitun Apudyus an sija gway achi kun matoy as sija ingkana mailana nan Kristu gway ingwhawhagkan Apudyus. ²⁷ Ad kapu san Ispilitun Apudyus gway nangipujut an sija nilumno' as Simon san Templo. Ummoy kun chachay sinana' an Hesus san Templo ta ooncha an sija nan anan nan lintog, ²⁸ iningkaw as Simon kun whina'gwerna chay ana' kun nanchajaw an Apudyus gway manggwana, ²⁹ "Apudyus, san sana tan na'gwa nan ingwhakam an sa'on ijujam nannaja mansilsilwhi an si'a gway matoy gway maid kun machanakana.

³⁰ Tan inila' chadlu nan manaku sasan taku

³¹ gway insakanam tot ilan nan losanay taku.

³² Mijagwat as sija san silaw gway mangipaakammu san mipangkop an Apudyus sasan wha'on kus Hudyu ja kapu an sija mapachajagwan chanan takum gway iIsrael."

³³ Kun nataag nan sinana' an Hesus san ingwhakan Simon san mipangkop an sija. ³⁴ Kun ingwhakanaay pawhayugwon Apudyus nan whijagchaay sinana' an Hesus kun anana an Maria, "Chongyom na, sa'ad nannaja ana' chinutu'an Apudyus gway sija nan kapun nan lumagwingan ja matakuan nan angsanay iIsrael. Sija ahos nan imatun gway lagwingon

‡ 2:22 2:22 Nu mappung umana' nan huwhai uyajona jan nan 33 gway erkaw asiyot mampachayus san chayana. Achina kun ogognan nan nichatun an Apudyus gwinnu achi kun umoy san hoyoy Apudyus ingkanas machayusan as sija. Nu huwhai nan ijana'na, aisaw as sija san chugwa chumingku. Ad maserpu uyajona nan 66 gway erkaw asiyot mampachayus as sija san chayana.

§ 2:23 2:23 Mawhasa san Exodo 13:2, 12, 15. * 2:24 2:24 Mawhasa san Levitico 12:8.

nan angsanay taku. ³⁵ Ipayosgwana nan nitatayuway somsono'cha. Ad sa'ad as si'a amod nan sasangam."

³⁶⁻³⁸ Sachi kun sa'ad nan osa profetaay huwhai ummoy ummachayug an chicha. Sa'ad nan ngachanna as Ana gway ana' Fanuel gway kana' Aser. Pitun tagwon nan nanaassawwancha an asagwana kun nawhayus sija ingkanas gwayumpuyu ja opat nan tagwonna. Sijasija umoy san Templo gway manchajaw an Apudyus san inerkaw ja nilawhi gway nadnachi mallugwayu ja mallaun. Nanjaman as sija an Apudyus kapu san ana'ay Kristu kun ingwhakana nan mipangkop san ana' san losanay manuullay san Mesias gway umali ta gwajagwajaana nan ijIsrael.

³⁹ Napping kun cha Josep an Maria inggwa nan losanay anan nan lintog Apu, nanulincha san ilichaay Nazaret ad Galili. ⁴⁰ Chumma'or nan ana'ay as Hesus kun pummigsa ja lummaing kun pinawhayun Apudyus nan whijagna.

Nan Na'chasan Hesus San Templo

⁴¹ Tinagwonay umoy nan sinana' an Hesus ad Jerusalem san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus.† ⁴² Nasagwayan kus chugwa nan tagwon Hesus ummoycha na'apijasta tan sija nan sikud gway o'ooncha san ukalicha. ⁴³ Napping kunan pijasta san lummajagwancha nanto'chay as Hesus ad Jerusalem gway maid akammun chanan sinana' an sija. ⁴⁴ Anancha kunnu agwad san huyogcha sija nan inerkawcha manadchadchayanay lumajaw. Awni kun iyukudcha as sija sasan chochogkacha ja huhuyuncha. ⁴⁵ Maid kun inchasancha an sija, nanulincha ad Jerusalem gway mangijukud an sija. ⁴⁶ Mi'atlu kun gway erkaw inchasancha as Hesus san Templo gway ma'atu'tu'chu sasan mimistuyun nan lintog gway manchochongngor ja manimiimus an chicha. ⁴⁷ Kun losan nan nanchongor an sija nataag san sungwhatna ja inalaingna. ⁴⁸ Inilan kun cha amana an inana as sija nataagcha. Kun anan inana, "Ana"u, kamman oon nan amasna an cha'ami? Amod nan chanagmi gway mangijukuukud an si'a."

⁴⁹ Kun anana an chicha, "Kajuman anaanapon as sa'on? Jo'o achiju akammu gway maserpu ingkagwa' san hoyoy Ama?" ⁵⁰ Jon achicha kun naagwatan nan sungwhat Hesus an chicha.

⁵¹ Gwot nihuyog as Hesus an chichaay lummajaw ad Nazaret kun pinatina nan losanay ingwhakacha. Kun sisimmo' inana nannachaja losanay na'gwa. ⁵² Kun chumma'or kus Hesus ja lummaing nasom as Apudyus ja chanan taku an sija.

3

Nan Nansuyuwan Juan Gway Manghohonjag (Mateo 3:1-12; Mer'us 1:1-8; Juan 1:19-28)

¹ Sa'ad san mi'asergwa as limaay tagwon san nantuyajan Emperador Tiberio, as Poncio Pilato nan kuwhinnachur ad Judea kun as Herod nan mangituyay ad Galili ja as sunudnaay Felipe nan mangituyay ad Ituria ja Traconite. Kun as Lisantias nan mangituyay ad Abilene.

† **2:41** 2:41 Sa'ad nannaja pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus sija nan pijastan nan manomsom'an chanan Hudyu san ininon nan anghel Apudyus gway nangtoy sasan panguyu ana' chanan ijEgipto gwon nilasiyana chanan panguyu ana' chanan nerpugwancha ijIsrael.

² Cha Anas an Caifas nan angatuwanay pachi san sachi chimpu. Kun impaakammun Apudyus nan ukudna an Juan gway ana' Zacarias san luta gway maid kun ingkaw as taku. ³ Gwot ummoy as Juan san losanay ili gway nampali'gwos san gwanggwangay Jordan kun impaakammuna sasan taku gway manchu'kancha chanan whersucha ad nampahonjagcha tot ligwatan Apudyus nan losanay whersucha. ⁴ Sa'ad nan inggwan Juan sija nan nilista san nibyun profeta Isaias gway anana,

“Agwad nan osa mampa'upa'uy san luta gway maid kun ingkaw as taku gway ananaon,

‘Isakanaju nan ajon nan Apu!

Pawhayugwonju nan manadchayanana!

⁵ Maserpu maawhab losan nan challug,
mapanad losan nan whilig,

malinchong nan nanti"urti"urray chayan

ja maamma"an nan napillapillau'anay ersa.

⁶ Ad nailan nan losanay taku nan manakuwan Apudyus.' ”*

⁷ Anana san amochay takuway ummoy an sija nampahonjag, “Nasi'ap aju gway isun chanan uyog, ngachan nan nangiwhaka an cha'ajuway malisiyanju nan umaliyay manusaan Apudyus nu achiju manchu'kan nan whersuju? ⁸ Maserpu ipailaju san kidkichujuway tuttuwa nanchu'kanju chanan whersuju. Ad achiju somsom'on gway achi cha'aju chusaon kapu san ananjuwon kana' cha'aju an Abraham. Tan iwhaka' an cha'aju gway uyay nannachaja whatu ma'gwaay oon Apudyus as kana' Abraham.

⁹ Na'asakana as Apudyus gway manusa san taku nu achicha manchu'kan nan lagwingay o'ooncha, isun nan taku gway na'asakanaay mangikupung san gwasayna san lamut nan aju. Ad losanay aju gway achi kun humkas as whayu makupung ad niwhallu san apuy.”

¹⁰ Kun anan nan amochay taku, “Ngachan maangkay oonmi?”

¹¹ Kun anan Juan gway summungwhat an chicha, “Nu ngachan nan chugwa nan silupna atchona nan osa san maid silupna. Ad nu ngachan nan anna anona maserpu hosay mangatod.”

¹² Kun ummoy nan uchumay manchachakup san hugwis tot mampahonjagcha an Juan kun anancha an sija, “Mistuyu, ngachan nan oonmi?”

¹³ Kun anana an chicha, “Achiju labson nan singilonju nu san ustuguay masingil.”

¹⁴ Kun nanimus ahos nan uchumay susurchachu an sija gway manggwana, “As cha'ami kay, ngachan nan oonmi?”

Kun anana an chicha, “Achiju piliton ayan nan pila' nan taku gwinnu achiju pawhasuyon nan taku nu maid atuttugwaana. Mapno' aju san labhaju.”

¹⁵ Kun pummigsa nan namnaman chanan taku kun losancha nanommosommo' tan anancha kunnu as Juan nan Kristu. ¹⁶ Anan Juan gway summungwhat an chicha losan, “Honjaka' cha'aju san chanum gwon agwad nan osa umaliyay nangatngatu an sa'on. Achiya' kun miwhilang as mansilwhi an sija uyay mangaan san sinilasna. Honjakana cha'aju san apuy gway Ispilitun Apudyus.† ¹⁷ Ad nu umali ichersinna nan whayuway taku san lagwing gway isun nan takuway anna nan ayay'aynaay mallaid san chakami san kerkergwit. Igkana san ayangna nan kerkergwit

* **3:6** 3:6 Mawhasa san Isaias 40:3-5. † **3:16** 3:16 Nan osa pijaona ukuchon “chusaon Apudyus chanan achicha manchu'kan nan whersucha” ad nan osa pijaona ukuchon, “pachason Apudyus chanan takuna kapu san likat gway mansikab gway isun chi mapuuyan tot machayusancha.”

gwon sa'ad nan chakami puuyana san apuy gway achi kun mapatajan.”
¹⁸ Amasna ja angstan nan in'aman Juan gway nampapigsa san somsono'cha san nangipaakammugwana san Whayuway Chamag sasan taku.

¹⁹⁻²⁰ Ad sa'ad as kuwhinnachur Herod gway patinajun gway amujuwan Juan san mipangkop an Herodias gway asagwan nan sunudna ja mipangkop sasan lagwingay o'oona, chinogwana nan lagwingay o'oona san nangiwahayuchana an Juan.

Nan Nahonjakan Hesus

(Mateo 3:13-17; Mer'us 1:9-11)

²¹ Sa'ad san chaan mawhayud as Juan san namonjakana sasan taku nahonjakan ahos as Hesus. Anna kunay mallugwayugwayu as Hesus niibwhat nan langit. ²² Kun ummoy inumpa nan Ispilitun Apudyus gway isun chi kaob nan kalapati an sija. Ad iningkaw nan kingaay nerpu langit gway manggwana, “Si'a nan ana"uway ipatpatog'u, mamasoma' an si'a.”

Nan Nerpugwan Hesus

(Mateo 1:1-17)

²³ Sa'ad as Hesus ummoy as tuyumpuyu nan tagwonna san nangilukijanaay mansuyu.

Ad nan somsono' chanan taku ana' Josep as sija gway ana' Eli,

²⁴ ad sa'ad as Eli ana' Matat,

sa'ad as Matat ana' Levi,

sa'ad as Levi ana' Melki,

sa'ad as Melki ana' Jannai,

sa'ad as Jannai ana' Josep,

²⁵ sa'ad as Josep ana' Matias gway ana' Amos,

sa'ad as Amos ana' Nahum,

sa'ad as Nahum ana' Esli gway ana' Nagi,

²⁶ sa'ad as Nagi ana' Maat gway ana' Matatias,

sa'ad as Matatias ana' Semei,

as Semei ana' Josep gway ana' Juda.

²⁷ Sa'ad as Juda ana' Joanan,

sa'ad as Joanan ana' Resa gway ana' Zerubabel,

sa'ad as Zerubabel ana' Sealtiel,

sa'ad as Sealtiel ana' Neri.

²⁸ Sa'ad as Neri ana' Melki,

sa'ad as Melki ana' Adi,

sa'ad as Adi ana' Cosam,

sa'ad as Cosam ana' Elmadam,

sa'ad as Elmadam ana' Er,

²⁹ sa'ad as Er ana' Josue,

sa'ad as Josue ana' Eliezer,

sa'ad as Eliezer ana' Jorim,

sa'ad as Jorim ana' Matat,

sa'ad as Matat ana' Levi,

³⁰ sa'ad as Levi ana' Simeon,

sa'ad as Simeon ana' Juda,

sa'ad as Juda ana' Josep,

sa'ad as Josep ana' Jonan,

sa'ad as Jonan ana' Eliakim,

³¹ sa'ad as Eliakim ana' Melea,

sa'ad as Melea ana' Mena,

sa'ad as Mena ana' Matata,

sa'ad as Matata ana' Natan,
 sa'ad as Natan ana' Dabid,
³² sa'ad as Dabid ana' Jesse,
 sa'ad as Jesse ana' Obed,
 sa'ad as Obed ana' Boaz,
 sa'ad as Boaz ana' Salmon,
 sa'ad as Salmon ana' Naason,
³³ sa'ad as Naason ana' Aminadab,
 sa'ad as Aminadab ana' Arni,
 sa'ad as Arni ana' Ami,
 sa'ad as Ami ana' Esron,
 sa'ad as Esron ana' Fares,
 sa'ad as Fares ana' Juda,
³⁴ sa'ad as Juda ana' Jacob,
 sa'ad as Jacob ana' Isaac,
 sa'ad as Isaac ana' Abraham,
 sa'ad as Abraham ana' Tare,
 sa'ad as Tare ana' Nacor,
³⁵ sa'ad as Nacor ana' Serug,
 sa'ad as Serug ana' Reu,
 sa'ad as Reu ana' Peleg,
 sa'ad as Peleg ana' Heber,
 sa'ad as Heber ana' Selah,
³⁶ sa'ad as Selah ana' Cainan,
 sa'ad as Cainan ana' Arfaxad,
 sa'ad as Arfaxad ana' Sem,
 sa'ad as Sem ana' Noe,
 sa'ad as Noe ana' Lamec,
³⁷ sa'ad as Lamec ana' Metusela,
 sa'ad as Metusela ana' Enoc,
 sa'ad as Enoc ana' Jared,
 sa'ad as Jared ana' Mahalaleel,
 sa'ad as Mahalaleel ana' Cainan,
³⁸ sa'ad as Cainan ana' Enos,
 sa'ad as Enos ana' Set,
 sa'ad as Set ana' Adam
 sa'ad as Adam ana' Apudyus.

4

Nan Nanulisukan Satanas An Hesus (Mateo 4:1-11; Mer'us 1:12-13)

¹ Anna kunay ummoy iningkaw an Hesus nan Ispilitun Apudyus lummajaw as sija san gwangwangay Jordan kun impujut nan Ispilitun Apudyus as sija san luta gway maid kun ingkaw as taku. ² Ad san opat puyuway erkaw sinulisukan Satanas as sija. San sachiyay chimpu achi kun nangnangan as Hesus sija nan nawhitil as sija san napping nan sachi. ³ Kun anan Satanas an sija, “Nu si'a nan Ana' Apudyus iwhakam sannachaja whatu ta mangngachancha tinapay.”

⁴ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Nilista san Ukud Apudyus gway anana, ‘Wha'on kus ahus nan tinapay as i'atakun nan taku.’”
 „*

* **4:4** 4:4 Mawhasa san Deuteronomio 8:3.

⁵ Sachi achot iyoy Satanas as Hesus san nangatuway whilig maagna ekay impaila an sija nan losanay mantuyajan san luhung. ⁶ Kun anan Satanas an Hesus, "Atcho' an si'a nan losanay ayobhongan gway mangituyay sannachaja ja nan losanay ina'erjadcha tan naatod chana losan an sa'on ad mawhalin'uway atchon san whayugwo'ay mangatchan. ⁷ Ad nu mampalintumong'aay manchajaw an sa'on man'ugwam losan chana."

⁸ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'As Apu gway Apudyusnu nan manchajagwam ad ahus as sija as mansilwhiyam!† "

⁹ Awni kun iyoy Satanas as Hesus ad Jerusalem kun impasi'adnas sija san tu'tu' nan Templo kun anana an sija, "Nu si'a nan Ana' Apudyus lumajug'a sanna. ¹⁰ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad chanan a'anghel Apudyus whilinona chicha san mipangkop an si'a tot whantajan cha'a.'

¹¹ Anana hos, 'Tapajaon cha'a san imacha tot achi chanan i'im miserser san whatu.‡ "

¹² Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Anan nan Ukud Apudyus,

'Achim sulisukon nan Apu gway Apudyusnu.'§ "

¹³ Sachi kunay inamin Satanas pachason nan losanay mawhalinna isulisug an Hesus tinaynana as sija ingkanas agwad chimpuna asin.

Nan Nansuyuwan Hesus Ad Galili

(Mateo 4:12-17; Mer'us 1:14-15)

¹⁴ Kun nanulin as Hesus ad Galili gway anna an sija nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. Kun nanchinamag nan mipangkop an sija san ailiili san sachiyay ili. ¹⁵ Kun nansuyusuyus sija sasan sinagoga gwot chinaychajaw nan losanay taku.

Achin Ku Chanan iNazaret Chongyon As Hesus

(Mateo 13:53-58; Mer'us 6:1-6)

¹⁶ Kun ummoy as Hesus ad Nazaret san iliyay chumma'yana. Gwot nilumno' san sinagoga san Erkaw gway Umillongan tan sija nan ukalina. Kun summi'ad gway mamasa san Ukud Apudyus ¹⁷ gwot inatodcha an sija nan nayu'utay papil gway illistan profeta Isaias. Kun whinitwhitna nan nayu'utay papil gwot inchasana nan nisuyatan nan ananaon:

¹⁸ "Anna an sa'on nan Ispilitun Apudyus tan chinutu'anas sa'on as mangiwhaka san Whayuway Chamag sasan whawha'sigwot.

Ingwhauna' as mangipaakammu sasan whayud gway magwajagwajaancha ancha ma'aila chanan na'uyap ja tot magwajaan chanan milaylajusan.

¹⁹ Ja ta ipaakammu' ahos gway humu'nag nan chimpuway mangipailan Apudyus san manakuwana sasan takuna."*

²⁰ Kun nilu'ut Hesus nan papilay nilistaan nan Ukud Apudyus kun inatodna insubli san mansilsilwhi san sinagoga kun tummu'chuway nansuyu. Kun losanay taku san sinagoga intotollongcha as sija. ²¹ Kun

† 4:8 4:8 Mawhasa san Deuteronomio 6:13. ‡ 4:11 4:11 Mawhasa san Salmo 91:11-12. § 4:12 4:12 Mawhasa san Deuteronomio 6:16. * 4:19 4:19 Mawhasa san Isaias 61:1-2.

anana an chicha, "San sana erkaw tummuttuwa nan annaja niwhasaay Ukud Apudyus gway chingngorju."

²² Kun losanay nangngor an sija nasomcha an sija ja nataagcha san inawhayun nan inukudna kun anancha, "Tan ana' kayna Josep ja."

²³ Kun anana an chicha, "Maid kun chugwachugwanaay iwhakaju an sa'on nan amasnaay apapat, 'Chu'tur, akasam nan longagnu! Losanay chingngormiyay na'gwa ad Capernaum oom ahos ad asna gway ilim.'"

²⁴ Innanana hos, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju, maid kun profeta as michajaw san ilina. ²⁵ Gwon nan inatuttugwaana iwhaka' an cha'aju gway angstan chanan nawhayu ad Israel san chimpun Elias san achina kun ummuduchanan san tuyu ja koggwaay tagwon san iningkagwan nan amochay uyat san losanay luta. ²⁶ Gwon maid ku an chicha nan niwhaunan Elias, ahus san osa nawhayu ad Sarepta san ilid Sidon. ²⁷ Ja angstan nan naleprosi ad Israel san chimpun Eliseo gway profeta, maid kun hummayu as osa an chicha ahus ekas Naaman gway iSiria as hummayu."

²⁸ Chingngorn ad chanan taku san sinagoga nannaja nalingucha as amod. ²⁹ Kun summi'adchaot pinerjawcha as Hesus san lasin nan ili san ikid nan whilig gway nipata'choyan nan ili tot otchakonchas sija. ³⁰ Gwon nangoy kusan hoyaat nan amochay taku aysan as sija.

*Nan Laya'iyay Nilno' Nan Chimunju
(Mer'us 1:21-28)*

³¹ Kun nanosog as Hesus ad Capernaum gway osa ilid Galili. Kun nansuyu sasan taku san Erkaw Gway Umillongan. ³² Kun nataagcha losan tan anna nan ayobhongan nan insussuyuna.

³³ Ad sa'ad san sinagoga iningkaw nan osa laya'iyay nilno' nan chimunju kun inip'awna gway manggwana, ³⁴ "Oy! Kamma whijawhijangan cha'ami Hesus gway iNazaret? Umalim tangkaan cha'ami? Akammu' si'a! Si'a chay maid kun whersuna gway ingwhaun Apudyus."

³⁵ Gwon impakino' Hesus nan chimunju gway manggwana, "Kumino'a, lumajaw'a san sanatay taku!" Gwot impatug kunan chimunju nan sachi taku san sangucha losan, tinaynana nanchi laya'i gway achina kus sija jinaman.

³⁶ Kun nataag losan nan taku kun asi'a'anancha san gwaschi osa an chicha, "Sima ayasin nan apapat nina? Anna nan ayobhongana ja pigsana mamerjaw sasan chimunju ad lummajawcha!" ³⁷ Kun nanchinamag nan mipangkop an Hesus san gwaschi ili gway mampali'gwos.

*Nan Nangipawhayugwan Hesus San Angsanay Taku
(Mateo 8:14-17; Mer'us 1:29-34)*

³⁸ Lummajaw kus Hesus san sinagoga ummoy san hoyoy Simon. Ad sa'ad nan atukangan Simon gway huwhai amod nan atungna kun ingwhakacha an Hesus ta pawhayugwona as sija. ³⁹ Gwot ummachayug kus Hesus summi'ad san cherragna kun ingwhakanaay ma'aan nan atungna kun na'aan nan atungnaot nawhanangon kun pina'anana chicha.

⁴⁰ Mummaschom pun losanay anna huyunna nasa'it san whayangna ayasin nan sa'it, iyoycha an Hesus. Kun inognana nan gwaschi osa an chicha gwot hummayucha. ⁴¹ Pinerjawna hos chanan chimunju san angsanay taku. Kun nampa'uy chanan chimunjuway manggwana, "Si'a nan Ana' Apudyus!" Gwon impakino'na chicha ja achina kun iyujaay kumingacha tan akammucha gway sija nan Kristu.

*Intuyuy Hesus Gway Mangipaakammu San Whyuway Chamag
(Mer'us 1:35-39)*

⁴² Gwisnit kunot lummajaw as Hesus san sachi ili ummoy as sija san maid tagtaku. Kun inanaanap nan takus sija kun ummoycha an sija gwot tinagwichancha ta achi lumajaw. ⁴³ Gwon anana, "Maserpu ipaakammu' nan Whyuway Chamag gway mipangkop san mantuyajan Apudyus san uchum ahosay ili kapu tan sijana nan nangiwhaunan Apudyus an sa'on."

⁴⁴ Kun intuyuynaay nangipaakammu san Whyuway Chamag sasan sinagoga san ailiilid Judea.

5

*Nan Nangajakan Hesus San Ummunaay Pasuyutna
(Mateo 4:18-22; Mer'us 1:16-20)*

¹ San osa erkaw summisi'ad as Hesus san ikid nan whaywhay ad Genesaret. Nantu'tu'jud gway umoy nan angsanay taku an sija kun nanchongorcha san ukud Apudyus. ² Kun inilana nan chugwa whang'a san ikid nan whaywhay gway tinaynan chanan mangii'an gway ummoycha whinawhayan nan akaidcha. ³ Namang'a kus Hesus san osa whang'a gway whang'an Simon, ingwhakana an sijaay ipakagwanas a'it. Kun tummu'chu as Hesus san whang'a gwot nansuyu sasan taku.

⁴ Napping kus sija nansuyu anana an Simon, "Ipooynu nan whang'a san achayo' ad ingkaobju san huhuyunnu nan akaidju ta agwad ayanju."

⁵ Kun anan Simon gway summungwhat, "Apu, nilabyawhimi nangakaid gwon maid kun inayami. Gwon kapu tan ingwhakam ikaob'u nan akaid."

⁶ Ingkaobcha kun amod nan inayachaay i'an kun takangay mawhis'i nan akaidcha. ⁷ Kun pinaypajancha nan huhuyuncha gway agwad san uchumay whang'a tot umoycha whadngan chicha. Gwot ummoycha kun inggwaancha nan chugwa whang'a gwot mallukicha malinong.

⁸ Inilan kun Simon Pedro nan na'gwa nampalintumong san sangun Hesus kun anana, "Apu, achajugwana' tan humersuwthersuwa'!" ⁹ Amasna nan ingwhakana tan nataag cha Simon Pedro ja uchumay huhuyunna san inaachun nan inakaichancha. ¹⁰ Nataag ahos nan huhuyunnaay cha Santiago an Juan gway anana' Zebedeo.

Kun anan Hesus an Simon, "Achi'a umogjat, malluki san sana taku chanan ayusom gway mamatiyom chicha an sa'on."

¹¹ Impaikidcha kun san tayantag nan whang'a tinaynancha nan losan kun nitunudcha an Hesus.

*Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Naleprosi
(Mateo 8:1-4; Mer'us 1:40-45)*

¹² Sa'ad san iningkagwan Hesus san osaay ili iningkaw nan osa laya'iyay naleprosi. Inilana kus Hesus nampa'yob as sija san sangun Hesus kun nampa'pa'aasi gway manggwana, "Apu, nu whayugwomay pawhayugwon sa'on akammu'ay lobhongnu."

¹³ Kun inognan Hesus chay laya'i gway manggwana, "Whyugwo', humayu'a!" Kun nawhanayu chay laya'i san leprosina. ¹⁴ Kun pinuyung Hesus as sija gway manggwana, "Achim pay iwhagwhaka na san uchum gwon i'a manchachawwos mampaila san pachi ta ilana gway hummayu'a. Manchatun'a nu ngachan nan nisuyu san lintog gway inatod Apudyus an Moses as mangakammugwan chanan taku gway hummayu'a."

¹⁵ Gwon ummamamod nan'umamag nan mipangkop an Hesus. Kun ummoy nan chachamaay taku nanchongor an sija ja nampaakas san

sa'sa'itcha. ¹⁶ Gwon sa'ad as Hesus nadnachi umoy umachaju san maid taku ad nallugwayu.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Napalalais
(Mateo 9:1-8; Mer'us 2:1-12)

¹⁷ Osa kunay erkaw san mansuyuwan Hesus iningkaw chanan uchumay Pariseo ja mimistuyun nan lintog gway natu'tu'chu gway nerpucha san ailiili ad Galili ja Judea ja nerpuud Jerusalem. Kun agwad an Hesus nan ayobhongan Apudyus gway mangipawhayu sasan nasa'it. ¹⁸ Sachi kun hummu'nag nan uchumay lallaya'i gway nanachangoy san osa napalalais gway inuumhog san oogkana. Kun pachasoncha otjan ijoy ad chayoy' san hoyoy tot igkacha san sangun Hesus. ¹⁹ Sa'ad tan achicha ma'aiperno' say napalalais kapu tan amod nan taku, ummoycha san sahooy nan hoyoy kun ummahutcha san sachi kun iyursuuschas sija san kagwan nan amochay taku san sangun Hesus. ²⁰ Inilan kun Hesus nan pammatica anana san napalalais, "Sunud, niligwata' chanan whersum."

²¹ Kun asijaajuum chanan mangaagkammu san lintog ja Pariseo gway manggwana, "Ngachan manan osa takuwanna gway manapapat as maamangan Apudyus? Ama' agwad sillobhong malligwat san whersu nu achi ahus as Apudyus!"

²² Akammun Hesus nan agwad san somsono'cha kun anana an chicha, "Ka'ajuman manomsomo' as amasnat? ²³ Ngachan nan lanuy as iwhaka, 'Niligwata' chanan whersum' gwinnu 'Humangon'a ad nanadchayan'a'?" ²⁴ Ta maakammugwanjuway sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku anna nan ayobhonga'ay malligwat san whersu ad asna luta, ilanju nannaja oo'." Sija nan anana say napalalais, "Iwhaka' an si'a, humangon'a, ayam nan inogkam ad lummajaw'a ad ugwaju!"

²⁵ Kun nasani'ad chay napalalais san sangucha losan kun inayana nan inogkana kun lummajaw gway nanchaychajaw an Apudyus. ²⁶ Kun nataagcha losanay nangila kun nanchaychajawcha an Apudyus. Kun ummogjatcha losan gway manggwana, "Inila ta'u nan wha'on kus apapati gway mataakan san sana erkaw!"

Nan Nangajakan Hesus An Levi
(Mateo 9:9-13; Mer'us 2:13-17)

²⁷ Sachi kun lummagwa as Hesus san hoyoy kun inilana nan osaay manchachakup san hugwis gway mangngachan Levi* gway tummutu'chu san sisinggilan san hugwis. Kun anan Hesus an sija, "Tunuchona'." ²⁸ Kun lummigwat as Levi kun tinaynana nan losanot nitunud an Hesus.

²⁹ Kun pinernusan Levi as Hesus san hoyoyna. Iningkaw ahos nan amochay taku gway mitapi chanan manchachakup san hugwis ja uchum pajay taku gway na'a'an an chicha. ³⁰ Kun asingunguchu chanan Pariseo ja huhuyunchaay mangaagkammu san lintog kun anancha sasan pasuyut Hesus, "Ka'ajuman ma'a'an ja ma'iinum sasan manchachakup san hugwis ja chanan humersuwhersu?"

³¹ Chingngorn kun Hesus chi iyagwatnaay nanungwhat an chicha gway manggwana, "Sa'ad nan takuway maid sa'itna wha'on kus maserpuna nan manaakas. Sija manserpu san manaakas chanan nasa'it. ³² Wha'on kus sija ummaliya' nan manajaka' sasan wayuway taku, sija ummaliya' nan ajaka' chanan humersuwhersu tot manchu'kancha nan whersucha."

* 5:27 5:27 Sa'ad nannaja Levi, "Mateo" hos nan ngachanna.

*Nan Mipangkop San Mallaunan
(Mateo 9:14-15; Mer'us 2:18-20)*

³³ Anan chachay Pariseo an Hesus, “Nadnachi mallaun ja mallugwayu chanan pasuyut Juan ancha amasna ahos nan o'oon chanan pasuyut chanan Pariseo kunja kama chanan pasuyutnu achi mallaun?”

³⁴ Kun summungwhat as Hesus gway manggwanaay nangijagwat, “Jo'o mallaun chanan ma'abyay nu agwad an chicha nan laya'iyay mangibyay? Ay mangancha hos ja! ³⁵ Ayawniyot humu'nag nan chimpuway milajaw an chicha nan laya'iyay mangibyay ad asichaot mallaun.”

*Nan Mipangkop San Chachaanay Sussuyu Ja Assahuway Sussuyun Hesus
(Mateo 9:16-17; Mer'us 2:21-22)*

³⁶ Iyagwat ahos Hesus an chicha gway manggwana, “Maid kun takus mangaya san a"opgwa luput ad inter'upna san chachaanay luput. Tan sa'ad nu amaschi nan oona mawhis'i nan a"opgwa luput ad achi kuhos mijaya san niter'upanaay chachaan. ³⁷ Ad maid kuhos mangigka san whilung san chachaanay mangiigkaanay kadchang. Tan sa'ad nu amaschi nan oona awni ad hota'on nan whilung nan sachi mangiigkaan ad niwhallu ad natangkaan nan mangiigkaanay kadchang. ³⁸ Gwon nan whilung sija mangigkaanta nan a"opgwaay mangiigkaanay kadchang. ³⁹ Ad maid kun mamija san whilung nu mappung mainum nan chachaanay whajas tan anana, ‘Sa'ad nan chachaan pija.’ ”

6

*Nan Mipangkop San Erkaw Gway Umillongan
(Mateo 12:1-8; Mer'us 2:23-28)*

¹ Sa'ad san namingsanay Erkaw gway Umillongan nangoy cha Hesus san tayun gway namullan san kerkergwit kun nangatukatu chanan pasuyutna kun nilalicha san imacha kun inutimancha. ² Anan nan uchumay Pariseo, “Kajuman oon nan mijachi san Erkaw gway Umillongan?”

³ Kun anan Hesus an chicha gway summungwhat, “Jo'o achiju whinasa nan inggwan cha Dabid ja chanan takuna san agwi san nawhitilancha. ⁴ Nilumno' as Dabid san hoyoy Apudyus kun nangaya san tinapay gway nichatun an Apudyus kun nangan ta'on nu mijachi san lintog tan ahus chanan papachi as mijujaay mangan, kun inatchana hos nan huhuyunna.”

⁵ Kun anan Hesus an chicha, “Sa'on gway Ana' nan Taku nan Apun nan Erkaw gway Umillongan.”

*Nan Laya'iyay Napalalais Nan Imana
(Mateo 12:9-14; Mer'us 3:1-6)*

⁶ Sa'ad san namingsan hosay Erkaw gway Umillongan ummoy as Hesus san sinagoga kun nansuyu. Iningkaw nan osa laya'iyay sa'ad nan chigwananay imana achi kun mangkichu. ⁷ Kun iningkaw chanan mangaagkammu san lintog ja Pariseo gway manisiput an Hesus nu mangipawhayu san masa'it san Erkaw gway Umillongan tot agwad mangilancha as ipawhersucha an sija. ⁸ Gwon akammun Hesus nan somsomo'cha kun anana say laya'i, “Sumi'ad'a ad ummali'a sanna sangu.” Kun summi'ad chay laya'i kun ummoy san sangucha. ⁹ Kun anan Hesus an chicha, “Imuso'ud cha'aju, ngachan nan ijujan nan lintog ta'uway oon san Erkaw gway Umillongan? Manggwa san wayu gwinnu manggwa san lagwing? Manaku san whijag gwinnu manangka san whijag?”

¹⁰ Intollongna ku chicha losan anana say laya'i, "Ujachom nan imam." Kun inujad chay laya'i nan imana kun hummayu. ¹¹ Kun nalingu' amod chachay Pariseo ja chanan mangaagkammu san lintog kun nanuukuchancha nu ngachan nan ooncha an Hesus.

Nan Namiliyan Hesus Sasan Nasagwayan As Chugwaay Apostolesna
(Mateo 10:1-4; Mer'us 3:13-19)

¹² Sa'ad san sachi chimpu nanakacha as Hesus san whilig tot mallugwayu. Kun nilabyawhinad aschiyay mallugwayu an Apudyus. ¹³ Mawhikat kun inajakana chachay pasuyutna kun pummili an chicha as nasagwayan as chugwa gway inagwakana hos as apostoles. ¹⁴ Annachaja nan ngachancha:

Simon gway nginadnanas Pedro

ja as Andres gway sunudna,

cha Santiago an Juan,

cha Felipe an Bartolome,

¹⁵ cha Mateo an Tomas,

as Santiago gway ana' Alfeo

ja as Simon gway ananchaon Patriota,*

¹⁶ as Judas gway ana' Santiago

ja as Judas Iscariote gway nangijiwhit an Hesus.

Nan Nansuyuwan Hesus Ja Nangipawhayugwana Sasan Nasa'it
(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Nanosog ku cha Hesus ja chachay apostolesna summi'ad as sija san tummanapana. Kun iningkaw san sachi nan angsanay pasuyutna ja chachama taku gway nerpu san ailiili san Judea ja Jerusalem ancha nerpu sasan iliyay achani san whaywhay ad Tiro ja Sidon. ¹⁸ Ummoychad aschi manchongor an Hesus ja tot ma'aan chanan sa'itcha. Ad sa'ad chachay nilno' chanan chimunju hummayucha. ¹⁹ Ad losanay taku whayugwoncha ognan as Hesus tan anna nan merpu an sija ayobhonganay mangaan san sa'it ad impawhayuna chicha losan.

Chanan Taku Gway Piyan Nan Whijagna
(Mateo 5:1-12)

²⁰ Intollong kun Hesus chachay pasuyutna anana, "Piyan aju, cha'ajuway whawha'sigwot tan mitapi aju sasan takuway ituyajan Apudyus.

²¹ Piyan aju, cha'ajuway mawhital san sana tan awni ad mapno' aju.

Piyan aju, cha'ajuway maniwhiiwhil san sana tan awni ad majo'jo' aju.

²² "Piyan aju nu kuyaon cha'aju sasan taku, nu ila'sig cha'aju, nu pawhainan cha'aju ancha ananchaon lagwing ajuway taku kapu san manuyutanju an sa'on gway Ana' nan Taku. ²³ San nugwan amaschi ahos nan inggan chanan nerpugwancha sasay profeta. Lumagsa' aju nu ma'gwa chana an cha'aju ja tumaud aju san amochay lagsa' kapu tan cha'or nan makanabju ad langit.

Nan A'oogjatay Ma'gwa San Whijag

²⁴ Gwon amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway whawha'nang tan inippongju san sana nan lamay gway whijag.

²⁵ Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway mamabsug san sana

* **6:15** 6:15 Sa'ad nan pijaon nan "Patriota" anan, mangipapati gway mangilawhan san ilina.

tan awni ad nawhital aju.
 Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway majo'jo' san sana
 tan awni ad nansasanga ajus amod ja maniwhil aju.

²⁶ Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'aju nu chajagwon cha'aju sasan taku
 tan amaschi ahos nan inggwan chachay nerpugwancha san mi-
 pangkop sasan wha'wha'onay profeta.

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Ipatogta Nan Ahursu
 (Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ "Gwon sa'ad as cha'ajuway manchochongngor an sa'on annachaja nan
 iwhaka': Ipatogju chanan ahursuju ad inggwaju nan whyu sasan mangisil
 an cha'aju. ²⁸ Ochagwonjuway pawhayugwon Apudyus nan whijag chanan
 mamujun an cha'aju ad illugwayuwanju chanan mangilajus an cha'aju.
²⁹ Nan takuway mallipa' san apingnu, palipa'nu hos nan whisa' ad nan
 mangaya san kotap nan silupnu, atchom kahos nan silupnu. ³⁰ Nan losanay
 man'ochaw an si'a atcham ad nan mangaya san u'ugwam, achim ayan asin.
³¹ Nan whyugwonjuway oon chanan taku an cha'aju amaschi ahos nan
 oonju an chicha.

³² "Nu sija ekay ipatogju chanan mangipatog an cha'aju ininonju
 manay mapachajagwan san amasnat? Tan uyay chanan humersuwthersu
 ipatogcha hos chanan mangipatog an chicha. ³³ Ad nu sija ekay oonju
 nan whyu sasan manggwa san whyu an cha'aju ininonju manay
 mapachajagwan san amasnat? Tan uyay chanan humersuwthersu ooncha
 hos. ³⁴ Ad nu sija ekay pahuyuchanju chanan akammuju gway agwad
 nan mangyosna ininonju manay mapachajagwan san amasna? Tan
 uyay chanan humersuwthersu pahuyuchancha nan isucha gway humer-
 suwthersu tan namnamaonchaay misubli nan isun nan impahuyudcha.

³⁵ "Gwon ipatogju chanan mallagwing an cha'aju ad oonju nan whyu
 an chicha. Ad mampahuyud ajuway achiju sosom'on gway mipagkulin an
 cha'aju. Ad nu amasna nan oonju cha'or nan makanabju ad nangngachan
 aju anana' nan Angatuwanay Apudyus. Tan as Apudyus whyu nan
 ipailana sasan maid akammuna manjaman ja chanan lagwingay taku.
³⁶ Maserpu mangachaku aju as isun Amaju gway mangachaku.

Achita Mangu'um San Uchum
 (Mateo 7:1-5)

³⁷ "Achi aju mangu'um san uchum ta achi cha'aju ahos u'umon an
 Apudyus. Achiju lodchongan nan huyunju ta achi cha'aju ahos lodchongan
 an Apudyus. Ligwatanju nan whersun nan huyunju ta ligwatan ahos
 Apudyus nan whersuju. ³⁸ Mangatod aju ad inatchan cha'aju an Apudyus:
 ustu nan topongna, nasodsod, najugjug ja lumiblibjas nan atchona an
 cha'aju. Tan nu aman nan topong nan atchonju san huyunju sija ahos
 nan topong nan atchon Apudyus an cha'aju."

³⁹ Kun iyagwat Hesus an chicha gway manggwana, "Jo'o mawhalinay
 ipujut nan na'uyap nan isuna na'uyap. Tan nu amasnat nan ma'gwa
 losancha maotchag san ahut. ⁴⁰ Maid kun pasuyut as nangatngatu san
 mistuyuna gwon sa'ad nu nasuyuan gway ustu mangngachan ahos isun
 nan mistuyuna.

Ilan Jan Nan Longagnu Ad Asimot Ilan Nan Uchum

⁴¹ "Kamma sija iillan nan a'itay whersun nan huyunnu ja achim sija ilan
 nan cha'or whersum? Isun nan mangiillam san a'iyutay huyaw san atan
 nan huyunnu gwon achim pun ilan nan amod cha'orray huyaw san atam.

⁴² Ininomma manggwana san huyunnuwon, 'Chota aano' nan huyawnu nu agwad amod cha'or as huyawnu'? Si'aay an'annam mampawhayu san longagnu, aanom janay umuna nan amod cha'or huyawnu tot chata' nan mangilamay mangaan san huyaw nan huyunnu.

Nan Aju Ja Nan Hokasna
(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Sa'ad nan whayu aju achi kun mangkas as lagwing ad sa'ad nan lagwingay aju achi kun mangkas as whayu. ⁴⁴ Gwaschi osa aju milasin san hokasna. Achi kun mawhalinay pusiyonta nan igos san chawchagwor gwinnu huyasonta nan ubas san pinpinit. ⁴⁵ Nan takuway whayu whayu nan apapatona gway merpu san whayuway somsono'na ad sa'ad nan lagwingay taku lagwing nan apapatona gway merpu san lagwingay somsono'na.

Nan Chugwa Ayasin Nan Takuway Nampata'chor San Hoyoy
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ "Kajuman anan an sa'onon, Apu, Apu, kunja achi aju chumngor san iwhaka' an cha'aju? ⁴⁷ Losanay umali an sa'on ja manchongor sasan ukud'u ja patiyona chachi ipaila' an cha'aju nan mijisugwana. ⁴⁸ Mijisu as sija san osa takuway nangisaad as hoyoyna. Nan'aub as adadchayo'an kun inigkana nan tamangna san whatu. Nanina'or kun nan gwanggwang gwot nangoy san sachi hoyoy, achina kun jinugjug tan pagchot nan tamangna. ⁴⁹ Gwon sa'ad nan taku manchongor san ukud'u ja achina patiyon mijisu san taku mangisaad as hoyoyna gway maid kun tamangna as whatu. Nangoy kuan china'or na'anusob nan sachi hoyoy kun amod nan nigwa"iyana."

7

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Mudchachun Nan Apitan Nan Surchachun Nan iRoma
(Mateo 8:5-13; Juan 4:43-53)

¹ Napping kun nanagwat as Hesus sasan taku ummoy ad Capernaum. ² Iningkaw ad aschi nan osa apitan chanan surchachun nan Roma gway agwad nan patpatkona mudchachuna gway nasa'it kun takinotojon. ³ Chingngorn kun chay apitan nan mipangkop an Hesus ingwhaunna nan uchumay chacha"orn chanan Hudyu tot ochagwoncha an sijaay umoyna pawhayugwon nan mudchachuna. ⁴ Ummoycha kun an Hesus nampa'pa"aasicha an sija gway manggwana, "Lobhongnaay mawhachangam nannaja taku ⁵ tan ipatpatogna as chita'uguay Hudyu ja hummachang gway nampata'chor san sinagoga ad asna."

⁶ Kun nihuyog as Hesus an chicha. Takangay kus sija san hoyoy nangwhaun chay apitan sasan huyunna ta iwhakacha an sija gway manggwana, "Apu, achi'a manunger umali tan achiya' kun miwhilang as mammangili an si'a san hoyoy'u. ⁷ Sija nan achiya' kun miwhilang gway umali an si'a. Iwhakam ekay ad hummayu nan mudchachu'. ⁸ Tan uyay as sa'on agwacha' san tuyay nan nangatngatu an sa'on ad anna ahos nan ituyaja'ay susurchachu'. Ana' ad san osaon, 'Ta' ummoy, ana' ad san uchumon, 'Gwaynu' ummali. Ad ana' ad san mudchachu'on 'Oom nannaja' inggwana."

⁹ Chingngorn kun Hesus chi nataag as sija say apitan kun nansakung sasay angsanay taku nitunud an sija. Kun anana, "Iwhaka' an cha'ajuway maid kun osa as ini"ila' as amasna nan pammatina an chita'uguay ijIsrael!"

¹⁰ Nanulin kun chachay niwhaun san hoyoy nan apitan inilacha chay mudchachuway hummayu.

Nan Nanakuwan Hesus San Ana' Nan Nawhayu

¹¹ Awni kun ummoy as Hesus san osa iliyay mangngachan Nain. Huyunna chanan pasuyutna ja amochay taku. ¹² Takangay kus sija san lumno'an san ili iningkaw nan osa natoy gway chinachangngoycha gway umoycha ilhon. Osossa'an as ana' nan nawhayu huwhai. Nihuyog an sija nan amochay taku gway nerpu san sachi ili. ¹³ Inilan kun Apu Hesus chay ina inachakugwana as sija kun anana, "Achi'a maniwhil." ¹⁴ Kun ummachayug as Hesus kun inognana nan nangigkaancha an sija kun summinong chachay nanachangoy. Kun anan Hesus, "Whawhayu, iwhaka' an si'a gway humangon'a!" ¹⁵ Kun tummu'chu chay natakuway natoy kun kumminga. Kun inatod Hesus san inana.

¹⁶ Ummogjat losan nan taku kun nanchaychajawcha an Apudyus gway manggwana, "Sa'ad nan napatokay profeta lummosgwa an chita'u!" ja "Ummalin Apudyus whinachangan chanan takuna!" ¹⁷ Kun nanchinamag nannaja chamag gway mipangkop an Hesus san losanay Judea ja losanay nampali'gwas san Judea.

*Cha Hesus An Juan Gway Manghohonjag
(Mateo 11:2-19)*

¹⁸ Ingwhakan chanan pasuyut Juan an sija nan nanakuwan Hesus say whawhayu. Gwot inajakan kun Juan nan chugwa pasuyutna ¹⁹ ingwhaunna chicha tot imusoncha an Apu Hesus ananon, "Si'a chay ingwhakan Juan gway umali gwinnu agwad sawhalis uullajonmi?"

²⁰ Hummu'nagcha kun an Hesus anancha, "Whinaun cha'ami an Juan gway Manghohonjag gway anana, 'Si'a chay ananaon umali gwinnu agwad sawhalis uullajonmi?' "

²¹ Sa'ad san sachi chimpu impawhayuna chanan angsanay masa'sa'it san na'aya'ayasiyay sa'it ja pinerjawna chanan chimunju ancha inaanna nan uyap nan angsanay na'uyap. ²² Kun anan Hesus gway summungwhat sasay ingwhaun Juan, "T'aju iwhaka an Juan nan inilaju ja chingngorju. Ananjuwon, 'Sa'ad chanan na'uyap anna nan ilanacha, sa'ad chanan napilay manadchayancha, sa'ad chanan naleprosi hummayucha, sa'ad chanan natuyong anna nan chongyoncha, sa'ad chanan natoy natakucha ja sa'ad chanan whawha'sigwot nipaakammu nan Whayuway Chamag an chicha.' ²³ Ad ananju hoson piyan chanan takuway achi kun manchugwachugwa san mipangkop an sa'on!"

²⁴ Lummajaw kun chachay whinaun Juan illukin Hesus iwhaka sasan amochay taku nan mipangkop an Juan gway manggwana, "San ummajanju nangilan an Juan san luta gway maid kun ingkaw as taku, ngachan nan ummoyyu iniila? Jo'o sija ummoyyu iniila nan osa takuway maymaju'u gway isun nan lunu gway ujuujukon nan tungnin? ²⁵ Somsom'onju nu ngachan nan ummoyyu iniila. Jo'o sija ummoyyu iniila nan osa takuway nansisillup as a'erjad. Wha'on kun tan sa'ad chanan a'erjad nan silupcha ja lamay nan whijagcha iingkawcha san hoyoy chanan ali! ²⁶ Iwhakajuud an sa'on nu ngachan nan ummoyyu iniila? Osa profeta? Sija gwon iwhaka' an cha'aju gway nangatngatu san profeta nan inilaju. ²⁷ Tan as Juan nan ingwhakan nan Ukud Apudyus gway anan Apudyus, 'Anna iwhaun'u nan umuna an si'a gway umoy mangisakana san ajom.' "

²⁸ Anan ahos Hesus, "Iwhaka' an cha'aju gway san losanay nijana'ay taku maid kun nangatngatu an Juan. Gwon nan awhawhaan sasan takuway ituyajan Apudyus nangatngatu an Juan."

²⁹ Chingngorn kunan losanay taku uyay chanan manchachakup san hugwis nan sussuyun Hesus, ummajuncha san inalintog Apudyus kapu tan nampahonjagcha an Juan. ³⁰ Gwon sa'ad chanan Pariseo ja mimis-tuyun nan lintog lagwingoncha nan pangkop Apudyus an chicha kun nilagwingchaay mampahonjag an Juan.

³¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, "Ngachan nan mangijisugwa' san annaja lunap? Ngachan nan isucha? ³² Isucha nan anana'ay mananan-nangu san sowhan. Ingwhakan nan uchum san uchumay huyuncha gway manggwana,

'Nantu'er ami san nayagsa'

gwon achi aju kun nansaya!

Naniwhil ami

gwon achi aju kun na'aiwhil!'

³³ "Kaman iwhaka' gway a'amaschi chanan taku? Kapu tan ummalis Juan gway Manghohonjag gway achi kun nangnangan ja achi kun ummi'inum san whajas, kun ananju, 'Agwad nan chimunju an sija!' ³⁴ Ummaliya' kun gway Ana' nan Taku gway mangamangan ja uminiinum ananjuwon, 'Ilanju nan osa takuwanna! Lagwotan ja huttongan. Hubuyun chanan manchachakup san hugwis ja chanan humersuwthersu!' ³⁵ Ta'on nu amaschi sa'ad nan laing Apudyus mipano'no'ay tuttuwa sasan mangagwat."

Nan Ummajan Hesus San Hoyoy Simon Gway Pariseo

³⁶ Iningkaw nan osa Pariseo gway nangajag an Hesus ta umoy ma'a'an an sija. Kun ummoy as Hesus san hoyoy chay Pariseo na'a'an. ³⁷ San sachiyay ili iningkaw nan osa huwhaiyay naukor. Chingngorna kunay agwachay ma'a'an as Hesus san hoyoy nan Pariseo, ummoy san sachi hoyoy gway inoognana nan lana gway na'ayutan san whangwhangyuway niigka san iigkaan gway na'gwa san whatuway alabaster. ³⁸ Ummoy kus sija san i'ijan Hesus gway maniwhiiwhil, nabor san luwanana nan i'in Hesus. Ad sa'ad nan huu'na impunadna kun asinaot ichoom nan tupo'na san i'in Hesus kun whinu'hu'ana san lana gway whangwhangyu.

³⁹ Inilan kun chay Pariseo gway nangajag an Hesus nan annaja anana san somsono'na, "Nu tuttuwaay profeta nannaja taku, akammuna otjan nan inatatakun nannaja huwhaiyay mangchomangchon an sija kapu tan naukor as sija."

⁴⁰ Kun anan Hesus gway summungwhat an sija, "Simon, anna nan iwhaka' an si'a."

Kun anana summungwhat, "Mistuyu, ngachan nichu?"

⁴¹ Anan Hesus, "Iningkaw nan chugwa takuway nanutang san mampap-pautang. Nan osa, nanutang as limangkasut gway dinario ad sa'ad nan mi'aggwa, nanutang as limampuyu. ⁴² Sa'ad tan achicha kun ma'awhaja niligwatan nan ummutangancha nan utangcha. Kun ngachanna an chicha nan mangipatog as amod an sija?"

⁴³ Kun summungwhat as Simon gway manggwana, "Nan akammu' chay takuway achi nan utangnaay niligwatan chay ummutangancha."

Kun anan Hesus an sija, "Ustu nan ingwhakam." ⁴⁴ Kun tinulilina chay huwhai kun anana an Simon, "Ilam ad nannaja huwhai. Ummaliya' sannaja hoyoyyu gwon achia' kun inatchan as chanum as mangisu' san i'i' gwon inisuan nannaja huwhai nan i'i' san luwana kun pinunachana san

huu'na. ⁴⁵ Achim pun inchoom nan tupo'nu san aping'u as mangipailaay minangilim as sa'on gwon sa'ad as sija malluki san hu'nag'u achina kun insinongay nangichoom san tupo'na san i'i'. ⁴⁶ Achim pun nilanaan nan wha"ag'u gwon sa'ad as sija whinu'hu'ana nan i'i' san lana. ⁴⁷ Sija nan iwhaka' an si'a, niligwata' chanan whersuna gway angstan tan cha'or nan lajad gway impailana an sa'on. Gwon niligwata' as a'it nan whersun chay a'it nan impailana lajadna."

⁴⁸ Kun anan Hesus say huwhai, "Niligwata' chanan whersum."

⁴⁹ Ad sa'ad chanan uchumay natu'tu'chu san oo"anan asi'a'anancha san somsomo'cha, "Ngachan manan osa takuwanna gway uyay chanan whersu ligwatana?"

⁵⁰ Gwon anan Hesus say huwhai, "Kapu san pammatim tinaku cha'a. Lumajaw'a gway maid kun machanakam."

8

Nan Hubhuwhaiyay Namyun An Hesus

¹ Sachi kun kinagka'ay Hesus nan ailiili gway mangipaakammu san Whyuway Chamag gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus. Nihuyog an sija nan nasagwayan as chugwa gway pasuyutna. ² Kun nihuyog ahos chanan uchumay hubhuwhaiyay hummayu san na'aan nan sa'sa'itoncha ja chachay naperjagwan chanan chimunju. Chicha cha Maria gway iMagdala gway sija chay naperjagwan nan pituway chimunju, ³ as Juana gway asagwan Kusa gway pangpangaton nan manterterwhasuwon Herod ja mamangchon san pila', as Susana ja chanan uchum. Sa'ad nannachaja hubhuwhai inusercha nan u'ugwacha ta whachanganha as Hesus ja chanan pasuyutna.

Nan Agwat Mipangkop San Takuway Ummoy Nawwakagwag (Mateo 13:1-9; Mer'us 4:1-9)

⁴ Ummoy ku chanan amochay taku ja chanan takuway nerpu san ailiili, iyagwat Hesus an chicha gway manggwana, ⁵ "Iningkaw nan osa takuway ummoy nawwakagwag san whini. Mawwakagwagwag kun ummoy nan uchumay gwakagwag san chayan kun nakuskuschan ja timpo' chanan mammanu'. ⁶ Sa'ad nan uchum ummoycha san whattuwhattuway a'it nan lutana. Tummuhucha kun na'kingcha tan mammamaka nan luta gway tummuhuwancha. ⁷ Sa'ad nan uchumay gwakagwag ummoycha san agwachan nan sassait kun na'akisan chumma'or chanan sait gwot sinjungcha nan gwakagwag gway tummuhu. ⁸ Ad sa'ad nan uchumay gwakagwag ummoycha san lumong kun chumma'orcha gwot whinumkaschas manginsingkasut nan ummachugwana." Ingwakana kun chi tinowhagna gway manggwana, "Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor!"

Impaagwat Hesus Chay Iyagwatna (Mer'us 4:10-20; Mateo 13:10-23)

⁹ Inimus chanan apostoles Hesus nu ngachan nan pijaona anan chay iyagwatna. ¹⁰ Kun anan Hesus, "Nipaakammu an cha'aju nan chaan kun maakammugwan gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus. Gwon sa'ad san uchumay taku sija mipaakammu chanan agwat tot:

'Ta'on nu iillancha
achicha kun maimatunan
ja ta'on nu chochongyoncha

achicha kun maagwatan.'*

¹¹ “Annaja nan pijaona anan nan iyagwat'u. Sa'ad chay gwakagwag sija nan ukud Apudyus. ¹² Sa'ad chay gwakagwakay ummoy san chayan mijagwacha sasan takuway chingngorcha nan ukud Apudyus. Awni kun ummoy as Satanas kun inaanna nan chingngorcha san somsono'cha tot achicha kun mamati ja matak. ¹³ Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san whattuwhattuway a'it nan lutana, mijagwat sasan takuway chingngorcha kun ekay ukud Apudyus nallaylajadchaay nangagwat. Gwon isucha chachay minuya gway achi kun lummamut, namatichas sina'itan gwon nu mapachascha manchu'kancha nan pammatica. ¹⁴ Sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san agwachan nan sassait isun chachay nangngor san ukud Apudyus gwon kapu san somsono'cha san whijagcha, mauyawcha san atchon nan whayangna mampawha'ngan ja kankanas nan whijag san mawhiwhijakancha, sachi nan nasjungan nan ukud Apudyus san whijagcha ad achi kun nangkas nan pammatica. ¹⁵ Ad sa'ad chachay gwakagwag gway ummoy san lumong mijagwat sasan takuway whayu ja tuttuwa nan somsono'cha san nanchongyancha san ukud Apudyus kun intuyuychaay namati ja nangkas nan pammatica kapu san anuscha.”

*Nan Agwat Mipangkop San Silaw
(Mer'us 4:21-25)*

¹⁶ Intuyuy Hesus iyagwat gway manggwana, “Maid kun nangongokkan as silaw ad tinangwhanta san timba gwinnu igkata san silu' nan kama. Gwon igkata san papattangan san silaw tot sa'ad chanan lumno' mailacha nan padcha. ¹⁷ Tan maid kun mitatayu as achi mallotaw ja maid kuhos misulib as achi maakammugwan. ¹⁸ Sija nan ammanju ilan nan chongyonju tan nan na'aagwat san ukud Apudyus choo machogwan nan maagwatana. Gwon nu ngachan nan achi na'aagwat san ukud Apudyus uyay nan somsom'onaay naagwatana maamamod ma'aan an sija.”

Nan Iwhilang Hesus As Inana Ja Susunudna

¹⁹ Ummoy an Hesus nan inana ja chanan susunudna laya'i. Paatcha ekay gway umoy an sija gwon achicha kun ma'aachayug tan amod nan taku. ²⁰ Kun iningkaw nan osa manggwana an Hesus, “Agwad cha inam ja chanan susunudnu gway summisi'ad san sowhan gway whayugwon cha'a ilan.”

²¹ Gwon summungwhat kus Hesus anana an chicha, “Nan ina' ja chanan susunud'u chicha nan manchongor ja manungper san ukud Apudyus.”

Nan Nangipakin'an Hesus San Whali

²² Osa ku erkaw namang'a as Hesus ja chanan pasuyutna kun anana an chicha, “Inta'u chumormang.” Gwot lummiggwacha. ²³ Sa'ad san mamawhang'aancha nassuy as Hesus. Awni kun maag ekay namali kun nasa'chugwan nan whang'a ad a'oogjat nan asasaadcha.

²⁴ Ummachayugcha kun an Hesus whinangonchas sija gway manggwana, “Apu, Apu! Malinong ta'u!”

Hummangon kus Hesus pinakino'na nan tungnin ja tapiya'. Kun kummino' nan tungnin ja tapiya' gwot ummino' nan whaywhay. ²⁵ Kun anan Hesus sasan pasuyutna, “Umman ekay pammatiju.”

Kun ummogjatcha ja nataagcha gway asi'a'anancha, “Ngachamma atakun nina tuwa? Uyay nan whali ja tapiya' pakin'ona achon nakakino'!”

* **8:10** 8:10 Mawhasa san Isaias 6:9.

*Nan Namerjagwan Hesus San Chimunju Gway Nilumno' San Laya'i
(Mer'us 5:1-20; Mateo 8:28-32)*

²⁶ Hummu'nag as Hesus ja chanan pasuyutna san ilin nan iGerasa gway chomang nan Galili. ²⁷ Nilumsa kus Hesus san whang'a inahot nan osa laya'i gway nilno' nan chimunju. Nawhajag gway achi kun nansissilup ja wha'on kus iingkaw san hoyoy gwon sija iigkagwana nan lijangay loyobhonan. ²⁸ Inilana kus Hesusot nampa'uy nampalintumong san sanguna kun tinowhagna nan kingana gway manggwana, "Hesus gway Ana' nan Angatuwan gway Apudyus, achim whijangan as sa'on. Ipa'pa'aasi' an si'a gway achiya' palikatan." ²⁹ Amaschi nan ingwhakana tan whinilin Hesus nan chimunjuway lumagwa san sachi laya'i. (Tan nangimmancha piliton tingngilon as sija gway ta'on nu natata'od san ayuwhing'i nan imana ja i'ina, hosatona nan ayuwhing'i ad impaagwid nan chimunju san luta gway maid kun ingkaw as taku.)

³⁰ Kun inimus Hesus gway manggwana, "Ngachan nan ngachannu?"

Summungwhat chay chimunju gway manggwana, "Alihulihu nan ngachan'u" tan chachama nan chimunjuway nilumno' an sija. ³¹ Kun nampa'pa'aasi chachay chimunju an Hesus ta achina chicha ipoooy san ahut gway maid kun pungpung nan aachayo'na gway machusaancha. ³² Iningkaw san sachi nan angsanay hoyo' gway manayaayab san ikid nan whilig. Kun nampa'pa'aasi chachay chimunju ta ijujanaay lumno'cha sasay hoyo'. Kun iyujana chicha. ³³ Lummagwa ku chachay chimunju say taku nilumno'cha sasan hoyo'. Kun asitotodcha' chachay hoyo' gway ummoy nanotchag san chopyas gway nantubung san whaywhay kun nalinongcha.

³⁴ Inilan ku chachay mangaaygwan sasay hoyo' nan na'gwa asitotodcha'chaay ummoy nangipaakammu san hobyoy nan Gerasa ja sasan whija'na. ³⁵ Kun ummoy chanan taku inila nan na'gwa. Chummakuscha kusan agwachan Hesus inchasancha nan laya'iyay lummagwaan nan chimunju gway tummutu'chu san sangun Hesus. Nansisillup gway hummayu nan somsono'na. Kun ummogjat chachay taku nangila. ³⁶ Sa'ad chachay nangila san na'gwa ingwhakacha sasan taku nan ininon nan hummayugwan chay laya'i. ³⁷ Kun impa'pa'aasin chachay losanay taku gway nerpu san whija' nan Gerasa ta umachaju as Hesus san ilicha kapu tan nangyog nan amochay ogjatcha.

Sija nan ummoy cha Hesus san whang'a tot lumajawcha. ³⁸ Kun nampa'pa'aasi an Hesus chay laya'iyay lummagwaan chachay chimunju tot mitunud an sija. Gwon pinerjaw Hesus as sija gway manggwana, ³⁹ "Mana"ulin'a ad ugwaju ad ingwhakam nan inggwan Apudyus an si'a."

Kun lummajaw chay laya'i san ili gway ummoy nangipaakammu san inggwan Hesus an sija.

*Nan Natakuwan Nan Ana' Jairo Ja Hummayugwan Nan Huwhai
(Mateo 9:18-26; Mer'us 5:21-43)*

⁴⁰ Nanulin kus Hesus san chomang nan whaywhay minangilin chanan taku tan uullajoncha as sija. ⁴¹ Sachi kun hummu'nag nan osa laya'iyay mangngachan Jairo gway osaay pangat san sinagoga san sachi ili. Nampalintumong kusan sangun Hesus nampa'pa'aasi an sijaay umoy san hoyoyna ⁴² tan nan osossa'anay ana'na huwhai gway ummoy as nasagwayan as chugwa tagwonna, takinotojon.

Manadchadchayan kus Hesus gway umoy mansusulig nan amochay takuway namaligwonggwong an sija. ⁴³ Iningkaw nan osa huwhai gway achi kun natnatchu' nan chayana san nasagwayan as chugwaay tagwon.

Inaminna kastuwon nan losanay u'ugwana sasan chu'tur gwon maid kun osas na'aakas an sija. ⁴⁴ Ummachayug kun san ochog Hesus sinakidna nan pagpag nan lagkoyloy gway silup Hesus kun nakakino' nan lumagwaay chayana. ⁴⁵ Kun anan Hesus, "Ngachan nan nanakid an sa'on?"

Insulib ku chanan taku anan Pedro, "Apu, amod nan taku mansusulikay mamawhaligwonggwong an si'a."

⁴⁶ Gwon anan Hesus, "Agwad nan nanakid an sa'on tan akammu'ay agwad nan hummayu san ayobhonga'." ⁴⁷ Inakammun ku chay huwhai gway achina kun misulib nan inggwana mamaypajogpog gway ummoy an Hesus. Nampalintumong kusan sangun Hesus ingwhakana san sangun nan losanay taku nu kanama sinakid as Hesus ja ininonaay nawhanayu. ⁴⁸ Kun inamman Hesus anan say huwhai, "Kapu san pammatim hummayu'a. Lumajaw'a ad achi'a machanakan."

⁴⁹ Sa'ad san mangiwhagawhagan Hesus san sachi hummu'nag nan niwhaunay nerpu san hoyoy Jairo kun anana an Jairo, "Natoy nan ana'nu, achim ta'ta'on nan Mistuyu."

⁵⁰ Gwon chingngorn kun Hesus nan sachi anana an Jairo, "Achi'a umogjat, mamati'a ekay ad hummayu as sija."

⁵¹ Hummu'nag kus Hesus san hoyoy iyachina nan takuway ma'erno' an sija. Ahus cha Pedro, Juan ja Santiago ja chanan sinana' say ana' as iyujanaay ma'erno'. ⁵² Asijiiwhil nan losanay taku. Gwon anan Hesus, "Achi aju maniwhil, wha'on kus natoy as sija, nassuy ekay!"

⁵³ Inamamangcha as sija tan akammucha natoy. ⁵⁴ Gwon inognan Hesus nan iman chay ana' kun anana, "Ana'u, humangon'a." ⁵⁵ Nataku chay ana' kun nasani'ad. Kun ingwhakan Hesus gway pa'anancha. ⁵⁶ Nataag chachay sinana' gwon pinuyung Hesus chichaay maid kun mangiwhagawhagancha san na'gwa.

9

Nan Nangiwhaunan Hesus Sasan Nasagwayan As Chugwaay Apostolesna (Mateo 10:5-15; Mer'us 6:7-13)

¹ Osa kunay erkaw inajakan Hesus nan nasagwayan as chugwa gway pasuyutna kun inatodna an chicha nan ayobhongan gway mamerjaw san losanay chimunju ja mangaan sasan sa'it. ² Kun ingwhaunna chichaay umoy mangipaakammu san Mantuyajan Apudyus ja mangipawhayu sasan nasa'it. ³ Anana an chicha, "Achi aju managwit as whayangna san mangwhaatanju, isun nan sur'ud, mangigkaan san ochon, songot, pila' ja uyay adgwan nan kotap nan silupju. ⁴ Sa'ad nu agwad mammangili an cha'aju ingkaw aju san hoyoycha ingkanas lumajaw aju san sachi ili. ⁵ Ad sa'ad nu achi cha'aju mangiliyon taynanju nan sanatay ili ad pinu'pu'anju nan chapur san i'i'ju as mangakammugwanchaay lagwingon Apudyus nan inggwacha."*

⁶ Kun lummiggwat chachay pasuyutna gway ummoy nangagka'ay san ailiili gway nangipaakammu san Whayuway Chamag ja nangipawhayu sasan nasa'it san ailiiliyay ummajancha.

* **9:5** 9:5 Sa'ad nu mangwhaat chanan Hudyu san ilin chanan wha'on kus Hudyu ja lumajawcha, pu'pu'ancha nan chapur san silupcha ja sinilascha, tan iwhilangcha chanan wha'on kus Hudyu ja nan lutacha as aisaw. Iwhagwhakan Hesus sasan pasuyutnaay ooncha hos sasan ailijanha Hudyu gway mallaagwing san ukud Apudyus tot ipailacha an chichaay iwhilang Apudyus chichas aisaw ja chusaon Apudyus chicha nu achicha manchu'kan nan whersucha.

*Nan Mipangkop An Herod Ja Juan Gway Manghohonjag
(Mateo 14:1-12; Mer'us 6:14-29)*

⁷ Chingngorn kun Herod gway mangituyay ad Galili nan losanay na'na'gwa nakuyu as amod nan somsono'na kapu tan anna nan uchumay taku manggwana an sijaon nataku as Juan gway manghohonjag. ⁸ Anan nan uchum nallotaw as Elias ja anna nan manggwanaon, nan sanatay osa sasay profeta san agwi nataku. ⁹ Kun anan Herod, "Sa'ad as Juan impakungsur' gwon ngachan nan takuwanna chongyochongyo?" Sija nan insisimo'na gway mangila an Hesus.

*Nan Nama'anan Hesus San Nasuyu' As Lima Lihu Gway Taku
(Mateo 14:13-21; Mer'us 6:30-44; Juan 6:1-14)*

¹⁰ Nanulin ku chachay apostoles ingwhakacha an Hesus nan inggwa'inggwacha. Inghuyogna ku chicha ummoy ummosa san iliyay ananchaon Betsaida. ¹¹ Inakammun kunan angsanay taku nan mipangkop san annaja nitunudcha an sija. Inajakan ku Hesus chicha ingwhakana an chicha nan mipangkop san Mantuyajan Apudyus. Kun impawhayuna chanan nasa'it.

¹² Takangay kun mumaschom ummoy nan nasagwayan as chugwaay apostoles an sija gway manggwana, "Perjagwom chanan taku tot umoycha sasan achaniyay ili ta mananapchas anoncha ja umijanancha tan achaju ta'u san hohoyoy."

¹³ Gwon anan Hesus an chicha, "Atchanju chichas anoncha."

Kun anancha, "Ahus nannaja lima tinapay ja chugwa i'an as anna an cha'ami. Whayugwomay i'ami malla'us ipa'anmi san losananna taku?" ¹⁴ (Ummoy as limallihu nan whilang nan lallaya'iyay agwad san sachi.)

Kun anan Hesus an chicha, "Patu'chugwonju chichaay mato'oto'on ad sillimmampuyu nan whilang nan osa to'on."

¹⁵ Inggwan ku chanan pasuyut nan ingwhakana tummu'chu losan nan taku. ¹⁶ Inayan kun Hesus chay lima tinapay ja chugwaay i'an gwot nantangad ad langit, nanjaman an Apudyus. Kun pini'pi'ina chachay tinapay ja pinispisngitna nan i'an kun inatodna sasan pasuyutna tot igwatgwatcha sasan taku. ¹⁷ Kun nangancha losanot nabsugcha. Kun chinakup chanan pasuyutna nan nasagwayan as chugwaay langgay gway napnu san nasergwa san napi'pi'iyay tinapay.

*Nan Nangiwhagan Pedro San Mipangkop An Hesus
(Mateo 16:13-20; Mer'us 8:27-30)*

¹⁸ Osa ku erkaw san ummosaan Hesus gway mallugwayugwayu gway huyunna chanan pasuyutna, anana an chicha, "Ngachan nan anan chanan taku san mipangkop an sa'on?"

¹⁹ Kun summungwhatcha gway manggwana, "Anan nan uchum si'a as Juan gway Manghohonjag. Anan nan uchum si'a as Elias. Kun anan nan uchum gway osa'a sasan profeta san agwi gway nataku."

²⁰ Kun anana an chicha, "As cha'aju kay, ngachan nan manggachanju an sa'on?"

Kun summungwhat as Pedro gway manggwana, "Si'a nan Kristu gway ingwhaun Apudyus."

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mipangkop San Matojana Ja Matakuwana
(Mateo 16:21-23; Mer'us 8:31-33)*

²¹ Inamman kun Hesus puyungon chicha ingwhakanaay maid mangiwhagancha san mipangkop sannaja. ²² Anana an chicha, "Maserpu sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku mapalikatana' as amod ja maid kun manggwaan

chanan chacha'orn nan Hudyu an sa'on ja papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog. Ipaotoycha as sa'on gwon mi'atlu achay erkaw matakawa'."

Nan Mitunuchan An Hesus
(Mateo 16:24-28; Mer'us 8:34-9:1)

²³ Kun anana an chicha losan, "Nu ngachan nan mamayu mitunud an sa'on maserpu achina sija sosom'on nan longagna, isimo'naay mamati ta'on nu sija nan iliglikatna ja i'atoyna ad nitunud an sa'on. ²⁴ Nu ngachan nan ahus nan whijagnas patpatkona, achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna kapu an sa'on, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ²⁵ Maid kun kutu' nan man'ugwan nan osa taku nan losanay agwad san luhung nu achi ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ²⁶ Tan sa'ad nu ngachan nan mangiwhain an sa'on ja mangiwhain san ukud'u, sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku iwhain'u as sija nu managkulina' ad asna luta gway anna an sa'on nan ayobhongan Ama gway huyun'u chanan a'anghel gway iwhaunna. ²⁷ Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa gway anna an cha'aju nan achi kun matoy ingkanas ilanchna nan Mantuyajan Apudyus."

Nan Nanohosan Nan Ilan Hesus
(Mateo 17:1-8; Mer'us 9:2-8)

²⁸ Nasinchumingkugwan kun san napping Hesus iwhaka chachi gwot inagwitna cha Pedro, Juan ja Santiago, nanakachacha san whilig ta umoy as sija mallugwayu. ²⁹ Mallugwayugwayu kus sija nanohos nan ilan nan hoserna kun sa'ad nan silupna summiling as amod gway putputtaa'. ³⁰ Awni kun maag ekay iningkaw nan chugwa laya'iyay ma'aapaapat an sija gway cha Moses an Elias. ³¹ Sumilisilingchaay nampaila gway na'aapapatcha an Hesus mipangkop san matojana gway takangay ma'gwa ad Jerusalem. ³² Sa'ad as Pedro ja nan huhuyunna nailo'cha. Gwon humangoncha kun inilacha as Hesus gway sumilingsiling ja nan chugwa laya'iyay na'asisi'ad an sija. ³³ San nanaynanan chachay chugwa laya'i an Hesus anan Pedro an sija, "Apu, whyu nan annaan ta'ud asna! Manggwa amis tuyu sikay as manghubhugwa'anju ancha Moses an Elias." (Achina kun akammu nan iwhagwhakana.)

³⁴ Sa'ad san manapaapatan Pedro namunot kun inichungana chicha kun ummogjat chachay pasuyut san tinangwhan nan hunot chicha. ³⁵ Kun iningkaw nan kingaay nerpu san hunot gway manggwana, "Annaja nan Ana'u gway pinili'. Chumngor aju an sija."

³⁶ Kummino' kun chay kinga ummahus as Hesus as inilacha. Kun kum-mikinno' chachay pasuyut gwot maid kun osa as nangiwhagwhagancha san sachi chimpu san uyay osa gway inilacha.

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Ana'ay Laya'i Gway Nilno' Nan Chimunju

(Mateo 17:14-18; Mer'us 9:14-27)

³⁷ Mawhikat kun san nanoskanchna gway nerpu san whilig inahot nan amochay taku as Hesus. ³⁸ Awni kun sa'ad nan osa laya'i gway agwad san sachi amochay taku, nampo'aw gway manggwana, "Mistuyu! Ipa'pa'aasi' an si'a gway ilamud nannaja ana'u laya'i. Osossa'an as ana'u as sija! ³⁹ Ilam ad sa'ad nu lon'on nan chimunju maag ekay mapana'uy ad nangajas'asona as sija ad naner'uta' nan tupo'na ja mansikab ekay manaynana an sija ancha jamanonas sija. ⁴⁰ Impa'pa'aasi' sasan pasuyutnu gway perjagwonchna nan chimunju gwon achicha kun ma'a'gwa."

⁴¹ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Ina'ay aju mahosay takuwanna maid kun pammatina ja nasama somsono'na! Anaman ekay awhajag nan iingzagwa' an cha'aju ja mangaannusa' an cha'aju!” Kun anana say aman nan ana', “Ijalim sanna nan ana'nu.”

⁴² Umadachayug kun chay ana' impatug nan chimunju kun nanga-jas'asona. Gwon inamujuwan Hesus chay chimunju kun impawhayuna chay ana' gwot inatodna say amana. ⁴³ Kun nataag chachay taku san amod gway ayobhongan Apudyus.

Nan Nangiwhagan Hesus Asin San Matojana

(Mateo 17:22-23; Mer'us 9:30-32)

Matataag ku chachay taku san losanay inggwan Hesus anana sasan pasuyutna, ⁴⁴ “Sosom'onju nannaja iwhaka' an cha'aju. Sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku mipawhijanga' sasan taku.” ⁴⁵ Gwon achin ku chachay pasuyutna maagwatan nan ingwhakan Hesus. Achi kun nipaakammu an chicha tot achicha kun maagwatan. Kun umogjatchaay manimus an sija san mipangkop san ingwhakana.

Nan Miwhilang As Angatuwan

(Mateo 18:1-5; Mer'us 9:33-37)

⁴⁶ Kun naniisi' chachay pasuyut nu ngachanna an chicha nan angatuwan. ⁴⁷ Gwon inakammun kun Hesus nan agwad san somsono'cha inayana kunan osa ana' impasi'adna san chapatna. ⁴⁸ Kun anana an chicha, “Sa'ad nan mangajag san amasna ana' kapu an sa'on, sa'on nan inajakana. Ad sa'ad nan mangajag an sa'on inajakana hos nan nangiwhaun an sa'on. Tan sa'ad nan awhawhaan an cha'aju losan sija nan angatuwan.”

Nan Achi Mallagwing An Chita Sija Nan Huyunta

(Mer'us 9:38-40)

⁴⁹ Summungwhat as Juan gway manggwana, “Apu, inilami nan osa takuway ususayona nan ngachannuway mamerjaw sasan chimunju kun ingwhakami an sija gway ijakayna tan wha'on kus pasuyutnu.”

⁵⁰ Gwon anan Hesus an sija, “Achiju ijachis sija tan sa'ad nan achi humursu an cha'aju huyunju.”

Lagwingoncha As Hesus Ad Samaria

⁵¹ Takangay kunan managkulinan Hesus ad langit simsimmo'naay umoy ad Jerusalem. ⁵² Kun nangiwhaun sasan whawha'unonaay umoy umuna an sija. Aysancha kun ummoycha san ili ad Samaria tot mansakanaoncha chanan taku san kumatngan Hesus. ⁵³ Gwon lagwingon chanan takud aschi ajakan as Hesus tan sija umajana ad Jerusalem. ⁵⁴ Inilan ku chanan pasuyutnaay cha Juan an Santiago anancha, “Apu, whayugwomay iwhakami an Apudyus ad langit ta ipaalina nan apuy ta puuyana chicha?”

⁵⁵ Gwon nansakung kun inamujuwana chicha. ⁵⁶ Kun ummoycha Hesus ja chanan pasuyutna san sawhaliyay ili.

Nan Likat Nan Mitunuchan An Hesus

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Sa'ad san manadchadchayanancha anan nan osa laya'i an Hesus, “Mitunucha' an si'a uyay nu ngachan nan ajam.”

⁵⁸ Kun anan Hesus an sija, “Sa'ad chanan mutit anna nan luhucha ja sa'ad chanan mammanu' anna nan ubhucha gwon as sa'onay Ana' nan Taku maid kun hoyoy'u as masuyupa'.”

⁵⁹ Kun anana san osa laya'i, “Tunuchona'.”

Gwon anan chay laya'i, “Apu, ijujamay iya' jan ilhon as ama.”

⁶⁰ Gwon anan Hesus an sija, “Nangamung chanan maid ku pammatica gway anigcha natoy gway mangilhon san isucha natoy. Gwon i'a ta ipaakammum nan mipangkop san Mantuyajan Apudyus.”

⁶¹ Anan ahos nan osa, “Mitunucha' an si'a Apu, gwon iya' jan iwhaka san ahumerjan'u.”

⁶² Gwon anan Hesus an sija, “Maid kun manayachu as malluki achon nantulitulili tan wha'on kus mijaya san Mantuyajan Apudyus.”

10

Nan Namaunan Hesus San Pitumpuyu Ja Chugwaay Pasuyutna

¹ Napping ku sachi chummutu' ahos as Hesus as pitumpuyu ja chugwa as pasuyutna kun ingwhaunna chicha sininchoggwa gway umuna an sija san gwaschi ili gway umajana. ² Iyagwatna an chicha gway manggwana, “Tuttuwa angsan chanan taku na'asakana mangagwat san sussuyu gwon a'it nan mangisuyu san ukud'u. Isucha nan minuyaay nerrum gway maapit gwon a'it nan umoy manapit. Sija nan ilugwayuju an Apudyus gway sin'ugwa san apit ta mangiwhaun as angsan as umoy mangayus sasan taku ad sinuyuwancha san ukud'u, isun nan sin'ugwa san tayun gway iwhaunna chanan umoy manapit tot chakuponcha nan apit.

³ “T'aju. Chongyonju nannaja! Iwhaun'u cha'aju sasan naujungay taku gway isuju chanan kenero gway umoy san agwachan chanan mangajam gway asu. ⁴ Achi aju managwit as mangigkaan san pila', mangigkaan san silup gwinnu sinilasju. Ja achiju whaywhajakonay kuminga san takuway abtonju san chayan. ⁵ Ad sa'ad nu agwad mammangili an cha'aju umuna janay ananjuwon, 'Pawhayugwon Apudyus nan whijagju.' ⁶ Ad san sanatay hoyoy nu agwad mamayu san ingwhakaju matchay an sija nan whayuway ingwhakaju. Nu maid whawhagwiyonju nan ingwhakaju. ⁷ Ad nu minangili cha'aju ingkaw aju san sachi hoyoy. Anonju ja inumonju nu ngachan nan ipasangucha tan nan manterterwhasu lobhongnaay mayabhuwan. Achi aju manattaattun san uchumay hoyoy.

⁸ “Ad nu ngachan nan ili gway umajanju ja mangiliyoncha cha'aju anonju nu ngachan nan ipasangucha an cha'aju. ⁹ Pawhayugwonju chanan nasa'it san sanatay ili ad ananju sasan taku, 'Takangay nan mangituyajan Apudyus an cha'aju.' ¹⁰ Gwon nu ngachan nan ili gway umajanju ja achi cha'aju mangiliyon i'aju sasan ersa ad ananju, ¹¹ 'Uyay nan chapur san iliju gway nipa'ot san i'imi pu'pu'anmi as mangakammugwanjuway ugwayyu san machusaanju. Gwon ta'on nu amaschi sosom'onjuway takangay nan Mantuyajan Apudyus.' ” ¹² Kun anan ahos Hesus, “Iwhaka' an cha'aju gway san erkaw gway mangu'uman Apudyus ununnayna nan chusan nan iSodoma nu san chusan nan sachiyay ili.”

Chanan Iliyay Achi Mamati (Mateo 11:20-24)

¹³ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Cha'ajuway iCorasin ja iBetsaida achagchaku aju! Tan sa'ad otjan nu na'gwad Tiro ja Sidon nan mataakan gway inggwa' an cha'aju, nawhajag otjanay impailacha nan nanchu'kancha sasan whersucha san tummutu'chugwancha gway nansilup san sa'u ja chinapuyanacha nan wha"agcha. ¹⁴ Gwon ununnayna nan chusan chanan iTiro ja iSidon nu san chusaju san mangu'uman Apudyus. ¹⁵ Ad sa'ad as cha'ajuway iCapernaum adja ananjuwon mipangatu ajud langit gway machajaw? Wha'on, mitoper aju ad ingwhilnu.”

¹⁶ Kun anan Hesus sasan pasuyutna, “Nan manchongor an cha'aju sa'on nan chingngorna. Ad sa'ad nan mallagwing an cha'aju sa'on nan nilagwingna. Ad nan mallagwing an sa'on nilagwingna nan nangiwhaun an sa'on.”

Nan Nanulinan Chachay Pitumpuyu Ja Chugwaay Pasuyut

¹⁷ Nanulin chachay pitumpuyu ja chugwa pasuyut gway nayagsa' gway manggwana, “Apu, uyay chanan chimunju chinumngorcha an cha'ami san nangusayanmi san ngachannuway namerjaw an chicha!”

¹⁸ Kun anana an chicha, “Inila' as Satanas gway naotchag gway isun nan ilat gway nerpud langit. ¹⁹ Chongyonju na! Inatcha' cha'aju as ayobhongan gway manguschan sasan uyog ja pangat chanan kayyaman, mangawha' san losanay ayobhongan Satanas ja maid kun mayyaman an cha'aju. ²⁰ Ta'on nu amaschi achi aju mayagsa'an sanna kapu san chumngor chanan chimunju an cha'aju gwon lumagsa' aju tan sa'ad chanan ngachanju nilistad langit.”

Mayagsa'an As Hesus

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Sa'ad san sachiyay uyas pinayagsa' nan Ispilitun Apudyus as Hesus as amod kun anana, “Manjamana' an si'a Ama gway Apun nan losanay agwad ad langit ja anna san luta tan sa'ad nan achim pun impaakammu sasan man'alaing ja naacher taku impaakammum sasan takuway wha'on kus naacher. Tuttuwa Ama, inggwam nan amasna kapu tan annaja nan masomam.”

²² Napping kus Hesus nallugwayu anana sasan taku, “Sa'ad nan losan inatod Ama an sa'on ad maid kun mangakammu an sa'on gway Ana'na nu achi ahus as Ama ad maid kuhos mangakammu an Ama nu achi ahus as sa'on gway Ana'na ja chanan whayugwo'ay piliyon gway mangipaakammugwa' an sija.”

²³ Nansakung kus Hesus sasan pasuyut ahus as chichas nangiwhagana gway manggwana, “Piyan chanan mangiila sanna iillanju! ²⁴ Tan iwhaka' an cha'aju gway angosan chanan profeta ancha ali gway mamayu mangila san iillanju gwon achicha kun inila ja whayugwonchaay chongyon nan chochongyonju gwon achicha kun chingngor.”

Nan Iyagwat Hesus Mipangkop San Osa iSamaria Gway Anna Achakuna
(Mateo 22:34-38; Mer'us 12:28-30; Roma 13:8-14)

²⁵ Sachi kun summi'ad nan osaay mangaagkammu san lintog tot padpadchasona as Hesus gway manggwana, “Mistuyu, ngachan nan oo' tot ma'awhijaka' an Apudyus as ingkaingkana?”

²⁶ Kun anan Hesus an sija, “Ngachan nan anan nan nilista gway lintog Apudyus? Ngachan nan mawhasam sichi?”

²⁷ Kun summungwhat gway manggwana, “Ipatognu as Apu gway Apudyusnu san losanay agwad an si'a gway somsono'nu, san alichodgwam, san losanay laingnu ja san losanay pigsam, ja ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu.”

²⁸ Kun anan Hesus an sija, “Ustu nan insungwhatnu, oom nannaja ad na'awhijag'a an Apudyus as ingkaingkana.”

²⁹ Gwon whayugwon chay mangaagkammu san lintog gway ipailaay ustus as sija, sija nan anana an Hesus, “Ad ngachanma na cherrag'u nu'?”

³⁰ Iyagwat Hesus gway manggwana, “Iningkaw nan osa taku nanosog gway nerpud Jerusalem gway umoy ad Jerico. Kun insanob chanan

mamayangkat, inayacha nan losanay agwad an sija uyay nan silupna ja pinertuwancha asichaot taynan gway takangay matoy.

³¹ “Kun nijaspur nan osa pachi gway nangoy san sachi chayan. Inilana ad chay laya'i niligligna as sija. ³² Ad isuna hos nan osa Levita gway nangoy san sachi, ummachayug kunot inilana niligligna as sija.

³³ “Gwon sa'ad nan osa iSamaria gway mangwhijasi nangoy san sachi, inilana kus sija inachakugwana. ³⁴ Inachayukana kun whinu'hu'ana chanan jamanna san whajas ja lana kun whinohodna. Inigkana kusan ajam gway nangawhajuwana iyoyna san hoyojay manchachawsan nan taku kun inamma"ana as sija. ³⁵ Mawhikat kun in'atna nan chugwa dinario kun inatodna san mangwhanwhantay san hoyojay manchachawsan kun anana, ‘Amamma"am as sija ad amana ad nan chokan nan makastum, managkulina' ad whinajacha' si'a.’ ”

³⁶ Kun iyanungus Hesus gway manggwana, “San somsono'nu, ngachanna sannachaja tuyu nan ustu cherrag chay takuway insanob chanan mamayangkat?”

³⁷ Kun anan chay mistuyun nan lintog, “Chay nangachaku an sija.”
Kun anan Hesus an sija, “T'a ad amaschi ahos nan oom.”

Nan Nallagwaan Hesus Ancha Marta An Maria

³⁸ Sa'ad san nangituyujan cha Hesus ja chanan pasuyutna san umajancha ummoycha san osa ili. Ad sa'ad nan osa huwhaiyay mangngachan Marta minangilina cha Hesus ad ugwacha. ³⁹ Ad agwad nan sunudna mangngachan Maria gway tummu'chu san chapat Hesus kun nanchochongngor san sussuyuna. ⁴⁰ Gwon na'attutan as Marta gway manchurngu. Ummachayug kus sija an Hesus anana, “Apu, jo'o maid eka whiangnu san nangipaahusan nan sunud'u an sa'onay mangisakana san anonju? Iwhakam pot an sija ta whadngana.”

⁴¹ Gwon summungwhat as Hesus gway manggwana an sija, “Marta, Marta, machanakan'a ekay ja masunutan san whayangna. ⁴² Gwon osa ekay maserpu ad sijana nan pinilin Maria gway achi kun ma'a"aan an sija.”

11

Nan Sussuyun Hesus Mipangkop San Lugwayu (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa'ad san namingsan gway mallugwayugwayuwan Hesus san osa ikaw, napping kus sija nallugwayu anan nan osa sasan pasuyutna an sija, “Apu, suyuwam cha'ami gway mallugwayu as isun nan nanuyuwana Juan sasan pasuyutna.”

² Kun anan Hesus an chicha, “Sa'ad nu mallugwayu aju amasna nan ananju:

‘Amami, machaychajaw nan ngachannu,
umali nan Mantuyajam.

³ Atchan cha'ami as anonmi san whinikat.

⁴ Ligwatam chanan whersumi

as isun nan malligwatanmi sasan whersun chanan na'awhersu an cha'ami.

Ad achim ituyung gway masulisukan ami.’ ”

⁵ Kun anan Hesus an chicha, “Ngachanna an cha'aju nan anna nan hubuyunna ja umoy an sija san tipyo' ja anana an sijaon, ‘Sunud, pahuyuchana'ud as tuyus tinapay. ⁶ Tan sa'ad nan hubuyun'u

hummu'nakay nanchakas gway nangwhaat ad maid kun ipa'an'u an sija.'
⁷ Ad nu anana sumungwhaton, 'Achiya' whayakaon. Naahus naongwhan nan onob ja nassuy ami sasan ana'u. Lagwingo'ay humangon, maid kun atcho' an si'a.'
⁸ Iwhaka' an cha'aju gway ta'on nu achi humangon ja achi mangatod as tinapay kapu tan hubuyunnas sija gwon kapu tan lagwingonaay miwhawhain as sija, humangon ad inatchana chay man'ochaw as angsanay maserpuna.

⁹ "Ad iwhaka' an cha'aju gway man'ochaw aju an Apudyus ad inatchan cha'aju. Anaponju an sija nu ngachan nan anaponju ad inchasanju. Man'ab'ab aju an sija ad inigkatna cha'aju. ¹⁰ Tan gwaschi osa man'ochaw maatchan. Na mananap ochasana nan anapona ja nu ngachan nan man'ab'ab miigkat nan onob an sija.

¹¹ "Ngachanna an cha'ajuway ama nan man'ochaw ad nan ana'na as i'anon sija atchona nan uyog? ¹² Gwinnu man'ochaw ad as itlukon sija atchona an sija nan pangat nan kayyaman? ¹³ Anna pat cha'ajuway lagwingay takuwot akammuju mangatod as whayu san anana'ju. Kanuyamas Apudyus gway Ama ad langit as achina atchon nan Ispilituna sasan man'ochaw an sija."

*Nan Nangijisugwancha An Hesus An Beelzebub Gway Satanas
 (Mateo 12:22-30; Mer'us 3:20-27)*

¹⁴ Sa'ad san namingsan pinerjaw Hesus nan chimunju gway nangigki san osa laya'i. Lummajaw ku chay chimunju kumminga chay laya'i kun nataag chanan amochay taku. ¹⁵ Gwon anan nan uchum an chicha, "As Beelzebub gway pangat chanan chimunju nan nangatod an sija as ayobhongana gway mamerjaw sasan chimunju."

¹⁶ Ad sa'ad chanan uchum pinadpadchascha as sija gway nan'ochaw as imatunay mataakan as mamatinyan cha nu tuttuwaay Apudyus nan nangiwhaun an sija. ¹⁷ Gwon kapu tan aagkammun Hesus nan somomo'cha anana an chicha, "Losanay mantuyajan gway mangwhiwhin-nursu matangkaan ja sa'ad nan singwherjan gway manisisi' masib-sibta'cha. ¹⁸ Ad sa'ad ahos as Satanas nu lawhanona chanan chimunjuna ininon na mantuyajanaay humajag? Ingwhaka' nannaja kapu tan ingwhakajuway as Beelzebub nan nangatod san ayobhonga'ay mamerjaw sasan chimunju. ¹⁹ Nu ananjuwon perjagwo' chanan chimunju kapu san ayobhongan Beelzebub, ngachan nan sin'ayobhongan san usayon chanan pasuyutjuway mamerjaw sasan chimunju nu'? Nu amasnat uyay as chicha, pano'no'ancha gway nipa'hot nan iwhakawhakaju. ²⁰ Gwon sa'ad tan Apudyus nan nangatod an sa'on san ayobhongan gway mamerjaw sasan chimunju, sijana nan mangipaila gway hummu'nag nan mangituyajan Apudyus an cha'aju.

²¹ "Sa'ad nan osa taku napigsa gway na'eermas gway ustu gway mangijachug san hoyoyna, maid kun mana'aw san u'ugwana. ²² Gwon sa'ad nu umali nan osa takuway napigpigsan an sija awha'onas sija, pursona losan nan ermasnaay mantayo'ana ad sa'ad chanan sinamsamna atchona igwayas.

²³ "Nan achi umannatup san o'oo' lagwingonas sa'on. Ad nan achi humachang gway mangajag sasan taku tot sumuyutcha an sa'on, chicha nan manibsibta' an chicha."

*Nan Managkulinan Nan Chimunju
 (Mateo 12:43-45)*

²⁴ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Nu lummajaw nan chimunju san taku umoy mangoy san luta gway maid kun ingkaw as taku mananap as umillongana. Ad nu maid ochasana anana san somsono'na, 'Iya' managkulin san ikaw'uway nerpugwa.’” ²⁵ Managkulin ad inchasana gway por'as ja naurnus. ²⁶ Managkulin ad nangihuyog as sija as pitu chimunju gway amod lagwing an sija ad nu lumno'cha ingkawcha ad aschi. Ad sa'ad nan mangudchi asasaad nan sachi taku amod lagwing say chamu.”

Nan Iwhilang Hesus Gway Piyan

²⁷ Anna kuway iwhakawhakan Hesus nan sachi nampo'aw nan osa huwhaiyay agwad san amochay taku kun anana an Hesus, “Piyan nan ina gway nangijana' an si'a ja nanakiwhi an si'a!”

²⁸ Gwon anan Hesus, “Piyan as amod chanan manchongor ja mamopot-pot san ukud Apudyus.”

Nan Nangipapilitancha Nampa'gwaan An Hesus San Mataakan

(Mateo 12:38-42; Mer'us 8:11-12)

²⁹ Ummachu ku chanan takuway naayus illukin Hesus gway manggwana, “Sa'ad nan lunap san sana lummagwing. Man'ochawcha as mataakanay mangimatunan gwon maid kun mipaila an chicha nu achi ahus nan mataakanay mangimatunan gway na'gwa an Jonas.*” ³⁰ Tan sa'ad nan na'gwa an profeta Jonas sachi nan mangimatunanay mangipaila sasan takud Nineve, isuna hos gway sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku mangngachan mangimatunanay mangipaila sasan taku san annaja lunap.

³¹ “Sa'ad nan reyna ad Seba† mitapi san annaja lunap sumangu san erkaw gway mangu'uman Apudyus ad tina'choyana chicha gway na'awhersucha ad nilodchongana chicha kapu tan nerpus sija san adad-chajuwanay ili ta umoy na chongyon nan inalaing Ali Solomon. Gwon ta'on nu agwad an cha'aju nan nangatngatu an Solomon sissija achiju kun tutugwaon as sija.

³² “Sa'ad chanan iNineve mitapicha san annaja lunap sumangu san erkaw gway mangu'uman Apudyus ad tina'choyancha cha'aju gway na'awhersu aju ad nilodchongancha cha'aju kapu tan nanchu'kancha nan whersucha san chingngorcha nan sussuyun Jonas. Gwon ta'on nu agwad an cha'aju nan nangatngatu an Jonas sissija achiju kun tutugwaon as sija!”

Nan Silaw Nan Longag

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Maid kun mangngotog san silaw ad illingobna gwinnu tangwhana san timba gwon ipatangna san papattangan tot sa'ad chanan lumno' mailacha nan padcha. ³⁴ Sa'ad ahos nan ata isun chi silaw nan longag gway mangatod as ayobhongan gway mangila san losan. Sa'ad nu whawhalluwan nan atam isun chi napadchaan nan somsono'nu ad naakammugwam losan nan whayugwon Apudyus gway ipaakammu an si'a. Gwon nu agwad sikahon nan atam isun chi agwad'a san manghulingot ad achim pun maakammugwan losan nan whayugwon Apudyus gway ipaakammu an si'a. ³⁵ Sija nan ammam ilan ta achim ananay nasilagwan nan somsono'nu annaotay agwad'a san manghulingot. ³⁶ Ad nu nasilagwan nan somsono'nu gway maid kun hulingotna maakammugwam nan losanay whayugwon Apudyus gway isun chi pinapadchaan cha'a san silaw.”

* **11:29** 11:29 Mawhasa san Jonas 3:1-5. † **11:31** 11:31 Mawhasa san 1 Ar-Ari 10:1-3; 2 Cronicas 9:1-12.

Nan Nanillagwan Hesus Sasan Pariseo Ja Mangaagkammu San Lintog

³⁷ Napping kus Hesus nanapapat inajakan nan osa Pariseo as sija ta umoy ma'a'an an sija. Kun ummoy as sijaot tummu'chu san oo''anan. ³⁸ Gwon sa'ad chay Pariseo san inilanaay achin ku Hesus inggwa nan ukalichaay manghuyu asiyot mangan, nataag as sija. ³⁹ Gwon anan Apu Hesus an sija, "Sa'ad as cha'ajuway Pariseo uyanjanu nan lawhaw nan langkaw ja chujas gwon nan somsono'ju pasig kamkam ja lagwing. ⁴⁰ Katkatung aju! Jo'o wha'on an Apudyus gway nanggwa san mallawhaw nan nanggwa ahos san manchayo'. ⁴¹ Whaligwanju nan somsono'ju ta mangatod aju sasan whawha'sigwot ad ilanju achot pumor'as nan losan an cha'aju.

⁴² "Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway Pariseo! Tan ta'on nu atchonju an Apudyus nan mi'asimpuyu whillay san apitju san muyaju gway mampapija ja mampawhangu san ma'an ja losanay minuya, achiju kun tinungper nan manggwaanju san ustu san asintatakuju ja mangipatog an Apudyus. Annachaja nan maserpu oonju gway achiju hos ligwatan nan uchumay lintog.

⁴³ "Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway Pariseo! Tan whayugwonju tu'chu san awhayugwan gway tu'chugwan san sinagoga ja makingakingaan san merket. ⁴⁴ Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'aju tan mijisu aju sasan lohonay maid imatunna gway sa'ad chanan taku manguskuschan achicha kun akammu."

⁴⁵ Kun summungwhat nan osa sasan mangaagkammu san lintog an sija gway manggwana, "Mistuyu, kapu san ingwhakamannat pinawhainam ahos cha'ami."

⁴⁶ Gwon anan Hesus, "Sa'ad as cha'aju ahos gway mangaagkammu san lintog achagchaku aju kapu tan ipa'gwaju sasan taku nan angsanay lintog gway mansikab as suyuton. Isun chi padonju an chicha nan chagsonay ochon. Gwon sa'ad as cha'aju mismu achiju kun chongyon chanan lintog gway ipa'gwaju san uchum. ⁴⁷ Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'aju kapu tan ina'erjadjuway nanggwa san pusantun chachay profetaay intoy chanan nerpugwanju. ⁴⁸ San amaschiyay inggwaju pinano'no'anjuway inajunanju nan inggwan chachay nerpugwanju gway intoycha chachay profeta ad cha'aju pay nan nampata'chor san pusantucha. ⁴⁹ Kapu sannaja anan Apudyus san inalainga, 'Iwhaun'u an chicha chanan profeta ja nachutu'an as mangiwhaka san mipangkop an sa'on ad nan uchum otojoncha ja palikatancha hos nan uchum.'

⁵⁰ "Tot sa'ad chanan taku san sanaay lunap machusacha kapu san natojan chanan profeta manipud san na'gwaan nan luhung ⁵¹ malluki san nangtojancha an Abel ingkana an Zacarias gway napatoy san nanghoy-aatan nan chachattunan ja nan Templo. Tuttuwa, iwhaka' an cha'aju gway machusa nan annaja lunap kapu san nangtojancha an chicha.

⁵² "Amod a'oogjat nan ma'gwa an cha'aju gway mangaagkammu san lintog kapu tan ijachiju chanan taku gway mangakammu an Apudyus. Lagwingonjuway mampaituyay an Apudyus ja ijachiju pay chanan mamayu paituyay!"

⁵³ Ad sa'ad san lummajagwan Hesus san sachi hoyoy illukin chanan mangaagkammu san lintog ja chanan Pariseo gway mangisil as amod an sija ja angsan nan imuscha an sija, ⁵⁴ pijaonchaay agwad maayachas ukudna as mangipawhasuyan cha an sija.

12

Nan Gwerning Sasan An'annancha Mampawhayu (Mateo 10:26-27)

¹ San sachi naayusan nan alihulihuway taku gwot nampigpiglit nan gwaschi osa an chicha, anan Hesus gway ummuna sasan pasuyutna, “Ammanju ilan nan yeast chanan Pariseo gway an'annancha mampawhayu ta achi aju maalisan an chicha. ² Maid kun mitatayu as achi mallotaw ja maid kun misulib as achi maakammugwan. ³ Sija nan nu ngachan nan ingwhakam san manghulingot awni ad nipagngor san padcha ja nu ngachan nan iyakakaasnu san ugwertu awni ad nangalimawmaw san panabhungan.”

Nan Kadto'ay Umogjatan Nan Taku (Mateo 10:28-31)

⁴ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Iwhaka' an cha'ajuway huhuyun'u, achi aju umogjat sasan mangtoy san longag tan mappung ad maid kun mawhalincha oon. ⁵ Gwon ipaakammu' an cha'aju nan umogjatanju. Umogjat aju an Apudyus gway anna nan ayobhonganaay mangtoy ja mangitoper san longag ad ingwhilnu. Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway umogjat aju an sija.

⁶ “Ta'on nu sinchoggwampisil ekay la'un nan lima u'i'i maid kun osa an chichas niligwatan Apudyus. ⁷ Uyay nan huu'ju akammuna nan whilangcha. Achi aju umogjat. Napatpatog ajus amod nu sasan angsanay u'i'i.”

Nan Mangakammugwan Ja Mangisuliwhan An Hesus (Mateo 10:19-20, 32-33; 12:31-32; Mer'us 3:28-29; 8:38)

⁸ Kun anan ahos Hesus, “Iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan mangiwhawhagka sasan taku gway mamatis sija an sa'on, sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku ta'choya' as sija san sangun chanan a'anghel Apudyus. ⁹ Gwon nu ngachan nan mangisulib an sa'on san sangun chanan taku isulib'u hos as sija san sangun chanan a'anghel Apudyus.

¹⁰ “Ad nu ngachan nan manapapat as mihursu an sa'on gway Ana' nan Taku mawhalinay ligwatan Apudyus nan whersuna. Gwon nan mangiwhaka san maamamangan nan Ispilitun Apudyus achin ku Apudyus ligwatan nan whersuna.

¹¹ “Ad sa'ad nu ijoy cha'aju sasan sinagoga ja sasan mantutuyay ja sasan anna nan ayobhongana tot sumerjaon cha'aju, achi aju machanakan nu ininonju sumungwhat, ngachan nan isungwhatju gwinnu nu ngachan nan iwhakaju. ¹² Tan san sanat eka uyas Ispilitun Apudyus nan mangisuyu an cha'aju nu ngachan nan maserpu iwhakaju.”

Nan Mijagwatan Nan Katkatung Gway Wha'nang

¹³ Anan nan osa laya'i san agwachan nan amochay taku an Hesus, “Apu, iwhakam san sunud'uway laya'i ta whillajona nan la'sunmi.”

¹⁴ Gwon anan Hesus say laya'i, “Ngachan nan nanutu' an sa'on as mangiwhanag gwinnu mamillay san la'sunju?”

¹⁵ Kun anan Hesus an chicha, “Ammanju ilan ja whantajanju nan losanay ayasin nan kamkam tan nan whijag nan taku wha'on kus sija mayu'uchana nan inaachun nan u'ugwana.”

¹⁶ Gwot nanagwat as Hesus an chicha gway manggwana, “Iningkaw nan osa wha'nang gway angsan nan apitna san tayunna. ¹⁷ Sija nan anana san somsono'na, ‘Ngachan nan oo' tan maid kun mangigkaa' san apit'u?’

¹⁸ Kun anana, 'Oo' nan amasna: Igwa'i' chanan ayang'u ad nanggwaa' as chacha'or. Ad sachi nan mangigkaa' san losanay apit'u ja u'ugwa'. ¹⁹ Ad ana' san somsono'u, "Angsan nan u'ugwam gway nasikkut san angsanay tagwon. Umillong'a, o'an ekay ja inum nan o'oom ja mangkankanas'a." '

²⁰ "Gwon anan Apudyus an sija, 'Katkatung'a! San sana lawhi matoy'a ad ngachan nan mangin'ugwa san sinikkutnu?'

²¹ "Amaschi nan ma'gwa san takuway mansikkut as whina'nangna gwon wha'on kus wha'nang san mangilan Apudyus."

Nan Mantayo'an An Apudyus Ja Achita Manchanakan
(Mateo 6:25-34)

²² Anan Hesus sasan pasuyutna, "Sija nan iwhaka' an cha'aju gway achi aju machanakan san iwhijagju nu ngachan nan anonju ja inumonju gwinnu isilupju. ²³ Tan napatpatog nan whijag san ma'an ja napatpatog nan longag san luput. ²⁴ Ilanju chanan kajang achicha kun mammuya gwinnu manapit as anoncha. Maid kun manikkutanha gwinnu maid kun ayangcha gwon ta'on nu amaschi, pa'apa'anan Apudyus chicha. Jo'o achi aju napatpatog sasan mammanu?' ²⁵ Aychuuda'ay nu agwad mangipaanchu san whijagna uyay a'it kapu san machanchanakana! ²⁶ Ad nu achi aju ma'agwa san uyay aa'itanay mangipaanchu san whijagju ka'aju machanakan san mipangkop san uchum?

²⁷ "Ammanju ilan chanan tabwha' nu ininoncha chuma'or. Achicha kun manterwhasu gwinnu manahor. Gwon iwhaka' an cha'aju gway uyay as Ali Solomon san losanay whina'nangna maid kun silupnas isun nan ina'erjad nan osa sannachaja tabwha'. ²⁸ Nu ipawhayun Apudyus chanan hokaw san tayun gway mawhiwhijag a' awniyanna ja mawhikat ad niwhallu maskob, kanuya ajuman as achina silupan? Whawhang ekay pammatiju!

²⁹ "Ad achiju sosom'on nu ngachan nan anonju ja inumonju ja achi aju machachanakan. ³⁰ Tan sa'ad chanan taku sanna luhung gway achi kun mamati sija sosom'oncha nan mipangkop sannachaja ad akammun Apudyus gway Amaju gway maserpuju chana. ³¹ Sijaot sosom'onju nan Mantuyajan Apudyus ad sa'ad chanan maserpuju maatod an cha'aju.

Nan Whina'nang Ad Langit
(Mateo 6:19-21)

³² "Achi aju umogjat cha'ajuway aa'itanay pasuyut'u tan nasom as Apudyus gway Amaju gway mangitapi an cha'ajuway ma'atuyay an sija. ³³ Ila'uju nan u'ugwaju ad nangatod aju sasan whawha'sigwot tot agwad masikkutju san whina'nang ad langit. Sa'ad ad aschi, sa'ad nan masikkutju whina'nang achi kun mayusyus'uy ja ma'a'anan ja maid kun manaa'aw as umoy umachayug mana'aw ja maid kun la'oy as manangka. ³⁴ Tan nu agwan nan agwachan nan whina'nangju sachi hos nan agwachan nan somsono'ju.

Chanan Na'asakanaay Mudchachu

³⁵ "Maserpu na'asakana aju ja nangongokkan nan sisillagwanju. ³⁶ Isugwonju chanan mansilsilwhiyay manguullay san amucha gway ummoy na'abyay tot humu'nag ad ja man'ab'ab, manijigkatcha san onob. ³⁷ Piyan chanan mansilsilwhi gway sa'ad nan amucha kinatngana chicha gway hummawhangon. Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway manuser san usern nan mansilsilwhis sija ad impatu'chuna chicha san oo'anan ad chinurnguwana chicha pa'anan. ³⁸ Ad nu tipyo' gwinnu machani ja kinatngana chichaay hummawhangon, piyan chachay mansilsilwhi.

³⁹ “Gwon akammugwonju na gway nu akammun nan sin'ugwa san hoyoy nan uyas gway umaliyan nan manaa'aw achina kun ijujaay lon'on nan manaa'aw nan hoyoyna. ⁴⁰ Sa'ad ahos as cha'aju maserpu patinajunay na'asakana aju tan sa'ad nan uyas gway achiju kun akammu sachi nan umaliya' gway Ana' nan Taku.”

*Nan Mantayo'an Gwinnu Wha'on Kus Mantayo'an Gway Mansilsilwhi
(Mateo 24:45-51)*

⁴¹ Anan Pedro, “Apu, cha'ami nan mangiwhagam san annaja iyagwatnu gwinnu san losanay taku?”

⁴² Kun anan Apu, “Ad ngachan nan mantayo'an ja naangsan gway mangiila san hoyoy as chutu'an nan singhoyoy gway mangiila san mansilsilwhi san hoyoyna tot sija nan mangaatod san whillaycha san anoncha san ustuguay chimpu? ⁴³ Piyan na sanatay mansilsilwhi nu humu'nag nan amuna gway ochasanas sija gway manggwamanggwa san terwhasuway nitayo' an sija. ⁴⁴ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway chutu'anas sija as mangiila san losanay u'ugwana. ⁴⁵ Gwon nu anan nan sanatay mansilsilwhi san somsono'naon, ‘Mawhajag nan managkulinan nan amu’ ja ilukinaay saplitan nan huhuyunnaay mansilsilwhi gway lallaya'i ja hubhuwhai ja o'an ja inum nan o'ona ancha manghutohutong, ⁴⁶ humu'nag ad nan amuna san erkaw gway achi kun na'asakana ja uyas gway achina kun akammu, chusaon nan amunas amod as sija ad iyoyinas sija san agwachan chanan achi kun mamati.

⁴⁷ “Ad nan sanatay mansilsilwhi gway akammuna nan ipa'gwan nan amuna gwon achi kun na'asakana ja achina kun inggwa nan impa'gwan nan amuna, masaplitan as angsanay saplit. ⁴⁸ Gwon nan mansilsilwhiyay achina akammu nan pa'gwan nan amuna gwon nanggwas kapun nan mapalikatana, masaplitan as a'it. Nan losanay naatchan as angsan, angsan nan ochagwoncha an sija. Ad nan nitayo'an nan angsan sinumamod angsan nan ochagwoncha an sija.

*Nan Sussuyun Hesus Nan Kapun Nan Masibsibta'an Chanan Taku
(Mateo 10:34-36)*

⁴⁹ “Masibsibta'an chanan takud asna luta nan iyali'. Ad whayugwo' gway naahus otjan malluki! ⁵⁰ Gwon chaan ad ma'gwa nannaja maserpu mapalikatana' as amod ja matoja'. Malilihu'ana' as amod ingkanas mappung na. ⁵¹ Ananju ninaon iyali' nan maurnusan chanan taku ad asna luta? Wha'on. Iwhaka' an cha'aju gway sija iyali' nan mangwhiwhinnusuyan chanan taku. ⁵² Malluki san sana masissisiyan nan lima whilangnaay taku san osa wherjan. Sa'ad nan tuyu kuyaoncha nan chugwa ad nan chugwa kuyaoncha nan tuyu. ⁵³ Mangkikinnuya chanan manaama ja maniina ancha manatatukanga gway huwhai.”

⁵⁴ Kun anan Hesus ahos sasan amochay taku, “Sannaja ili nu ilanju nan mangmangngititay hunot san si'uton nan init, nani'ananjuwon umuchan ad amasnat nan na'gwa. ⁵⁵ Ad nu ilanju nan tungnin gway merpud apyay ananjuwon umattub as amod ad na'gwa. ⁵⁶ Cha'ajuguay an'annanju mampawhayu! Sa'ad nan ilan nan luta ja langit akammuju mangimatun gwon kajuman achi akammu gway mangimatun san sana chimpu?”

*Alignugwon Nan Asus
(Mateo 5:25-26)*

⁵⁷ “Kajuman achi somsom'on nu ngachan nan ustu oonju? ⁵⁸ Ad sa'ad nu agwad mangichayum an si'a san uu'uman oom nan lobhongnuway

ma'alinnisut an sija san chaanju umajan san manguu'um. Nu achim oon na huthuton cha'a ijoy san manguu'um ad nan manguu'um ipawhijang cha'a san pulis ad impisu' cha'a san whawhalluchan. ⁵⁹ Iwhaka' an si'a gway achi'a kun lumallagwa san whawhalluchan ingkanas ijahusnu aminon iwhajad nan pila'nu."

13

Manchu'kanta Chanan Whersuta

¹ Sa'ad san sachi chimpu iningkaw chanan uchumay takud aschi gway nangiwaka an Hesus san mipangkop sasan iGalili gway impa'toy Pilato san manchatunancha san chatuncha an Apudyus. ² Kun summungwhat as Hesus gway manggwana an chicha, "Adja ananjuwon sa'ad nannachaja iGalili nachagchagson nan whersucha nu chanan uchumay iGalili kapu tan amasnat nan in'atoycha? ³ Wha'on! Gwon iwhaka' an cha'aju gway nu achiju manchu'kan chanan whersuju matangkaan aju hos. ⁴ Isun ahos chachay nasagwayan as gwayu gway tinu'nukan nan ni'uurb gway anchaanchu pata'chor ad Siloam kun natoycha. Adja ananjuwon nachagchagson nan whersucha nu sasan uchumay takuway ingkaw ad Jerusalem? ⁵ Wha'on! Gwon iwhaka' an cha'aju gway nu achiju manchu'kan chanan whersuju matangkaan aju hos."

Nan Agwat Mipangkop San Igos Gway Achi Kun Humkas

⁶ Iyagwat Hesus gway manggwana, "Iningkaw nan osa takuway nam-muya san igos san mumullana san ubas. Ad umoyna ad ilan nu agwad hokasnaon maid kun ochasana. ⁷ Gwot anana san manaadchukona, 'Ilam ad na, tuyun tagwon gway umalaaliya' ta ila' nu agwad hokas nannaja igos gwon maid kun ochasa' as hokasna. Sija nan sipuyomot. Ma'ayngaam man lagwa san lutaay mimumullan nina.'

⁸ "Ad summungwhat chay manaadchukona gway manggwana an sija, 'Apu, ainnugwana jan as sintagwon, auwha' nan mampali'gos gway puunna ad inahunuwa'. ⁹ Ad sa'ad nu humkas a' asi whayu. Gwon nu achi humkas asimot pasipur.' "

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Huwhai Gway Whini'ug Nan Chimunju

¹⁰ Nansuyu as Hesus san osa sasan sinagoga san Erkaw gway Umillongan. ¹¹ Kun iningkaw ad aschi nan osa huwhaiyay iniingkaw nan chimunju an sija san nasagwayan as gwayu tagwon. Gwot nawhi'ug as sija ja achi kun ma'asi'ad as linchong. ¹² Inilan kun Hesus chay huwhai inajakana kun anana an sija, "Hummayu'a san sa'itnu!" ¹³ Kun impatay Hesus nan imana an sija kun nakanochong nan sumi'achana kun nanchaychajaw as sija an Apudyus.

¹⁴ Gwon sa'ad nan pangat nan sinagoga nalingu kusan nangipawhayugwan Hesus say osa huwhai san Erkaw gway Umillongan, anana sasan taku, "Agwad nan onomay erkaw gway maserpu manterwhasuwan. Sija nan chana gway erkaw nan umaliyanju mampaakasan ad wha'on kusan Erkaw gway Umillongan!"

¹⁵ Kun anan Hesus an sija, "Cha'ajuway an'annanju mampawhayu! Jo'o achi gwaschi osa an cha'aju san Erkaw gway Umillongan umoyna u'whachon nan talin nan wha'ana gwinnu asnona san pu'u' ad ummoyna pinainuman. ¹⁶ Gwon nannaja kana' Abraham gway pinalikatan Satanas san nasagwayan as gwayu tagwon, adja achi ekas sija humayuway ma'aan

nan sa'itna san Erkaw gway Umillongan?" ¹⁷ Ingwhakana ku sachi nawhainan losan nan mallagwing an sija. Kun nallaylajad nan amochay taku san losanay a'erjad gway inggwana.

Nan Mijagwatan Nan Mantuyajan Apudyus

(Mateo 13:31; Mer'us 4:30-31)

¹⁸ Gwot anan Hesus, "Ngachan nan mijisugwan nan Mantuyajan Apudyus? Ngachan nan mangijagwata'? ¹⁹ Mijisu san hu'orn nan mustard gway inayan nan osa taku kun iwwakagwagna san kerchinna. Chumma'or kun nangngachan isun chi aju kun nangubhuwan chanan mammanu' chanan pangana."

Nan Mijagwatan Nan Yeast

(Mateo 13:33)

²⁰ Kun inasin Hesus gway manggwana, "Ngachan nan mangijagwata' san Mantuyajan Apudyus? ²¹ Mijisu san yeast gway in'ayut nan osa huwhai san sillataay alina kun ingkana san whinumter losan."

Nan Nalipit Gway Sagwang

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Kinagka'ay Hesus chanan chacha'or ja whananog gway ili gway nansuyusuyu san umajana ad Jerusalem. ²³ Kun anan nan osa taku an sija, "Apu, adja a'itan chanan matakun?"

Kun anan Hesus an chicha, ²⁴ "Wha'on kus angan tan sa'ad nan chayanay umoy ad langit isun nan nalipitay onob. Sija nan igkaju nan lobhongjuway lumno' san nalipitay sagwang gway umoy ad langit tan iwhaka' an cha'ajuway angan nan mamachas gway lumno' gwon achicha kun ma'erno'. ²⁵ Tan sa'ad nu sumi'ad nan sin'ugwa san hoyoy ja onghana nan sagwang ilukijuway sumi'ad ad pagway ad nan'ab'ab aju san onob gway manggwanaon, 'Apu, perno'on cha'amiyud!' Ad summungwhat gway manggwana an cha'aju, 'Achi' kun akammu nu agwan nan nerpugwanju!' ²⁶ Ad ananju, 'Na'a'an ami ja na'iinum ami an si'a ja sa'ad sasan chayan san ilimi nansuyu'a.' ²⁷ Gwon kuminga gway manggwana an cha'aju, 'Achi' kun akammu cha'aju nu agwan nan nerpugwanju. Umachaju aju an sa'on cha'aju losanay manggwamanggwa san lagwing!'

²⁸ "Ad asijiiwhil aju ja mangngilngiltonju nan whawhaju nu ilanju cha Abraham, Isaac, Jacob ja nan losanay profeta san Mantuyajan Apudyus gwon as cha'aju mitoper aju san lasin! ²⁹ Ad ummali chanan takuway merpu san hu'nakon nan init ja merpu san si'uton nan init ja merpud lakud ja merpud apyay ad tummu'chucha san oo'anan gway ma'a'an an Apudyus san Mantuyajana. ³⁰ Chongyonju, agwad chanan nawhawha taku gway mipangatu ja agwad chanan nangatu taku gway mipawhawha."

Nan Lajad Hesus Sasan iJerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹ Sa'ad san sachiyay chimpu ummachayug nan uchumay Pariseo gway manggwana an Hesus, "Lumajaw'ad asna tan whayugwon Herod gway ipaotoy as si'a!"

³² Gwon anana an chicha, "T'aju iwhaka san sanatay nasi'ap gway mamperjaperjagwa' sasan chimunju ja ipawhayu' chanan nasa'it san sana ja as whikat ad san mi'atlu erkaw pungpungo' nan terwhasu'. ³³ Gwon maserpu sa'ad as sa'on san sana erkaw, whikat ja as awhikatna mangwhaata' kapu tan achi kun mawhalinay matoy nan osaay profeta san lasin nan Jerusalem."

³⁴ Sachi ad anan Hesus, "Ina'ay ajuway iJerusalem, cha'aju nan nangtoy sasay profeta ja naminwhintug san ingwhaun Apudyus an cha'aju! Nad-nachi whayugwo'ay umali asinuton cha'aju as isun nan manga'owhan nan angnga' san isiwna gwon lagwingonju!" ³⁵ Chongyonju, taynan Apudyus nan Temploju. Iwhaka' an cha'ajuway achiju kun maila asin as sa'on ingkanas ananjuwon, 'Piyan as sija gway umali san ayobhongan Apudyus.'

14

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'i San Erkaw Gway Umillongan

¹ Sa'ad san osa Erkaw gway Umillongan san ummoy Hesus na'a'anan san hoyoy nan osa sasan pangat chanan Pariseo, sisipputancha as sija. ² Kun iningkaw nan osa laya'iyay nallotyotog nan longagna san sangun Hesus. ³ Inimus Hesus sasan mangaagkammu san lintog ja chanan Pariseo gway manggwana, "Ad mijuja san Erkaw gway Umillongan nan mangipawhayu san nasa'it gwinnu achi?" ⁴ Gwon kummikinno'cha. Gwot inognan kun Hesus chay laya'i impawhayuna kun pinerjawna as sija. ⁵ Kun anana an chicha, "Ngachanna an cha'aju nan agwad nan ana'na gwinnu wha'ana gway naotchag san huhun, ad achi maanooy gway mang'at an sija san Erkaw gway Umillongan?" ⁶ Gwot achicha kun ma'asungwhat sannaja.

Nan Tuduachu San Mipangkop San Mangiwhawhaan San Longag

⁷ Nanagwat as Hesus sasan naajakan. Iniilana ku chanan mangili gway mampilis awhayugwanay tu'chugwan anana an chicha, ⁸ "Nu agwad mangajag an si'a san hoyay maserpu achi'a umoy tu'chu san awhayugwanay tu'chugwan tan agwad ad nangatngatu an si'a as inajakana ⁹ ja umali nan nangajag an cha'ajuway chugwa gway manggwana an si'a, 'Atchom an sija nan sanat gway tu'chugwam' ad nawhainan'a umoy san audchijanay tu'chugwan.

¹⁰ "Jon sa'ad nu ajakan cha'a i'a tu'chu san audchijanay tu'chugwan tot sa'ad nu umali nan nangajag an si'a anana an si'a, 'Huyun, i'a tu'chu san whayu tu'chugwan.' Ad nichajaw'a san sangun nan losanay huyunnu tumu'chu san oo"anan. ¹¹ Tan nan losanay mangipangatu san longagna ipawhawhan Apudyus ad nan mangipawhawha san longagna ipangatun Apudyus."

¹² Kun anan ahos Hesus san nangajag an sija, "Nu manajag'as ma'a'an san mamatu' gwinnu san lawhi achim ajakan chanan huhuyunnu gwinnu susunudnu, chochogkam ancha whawha'nang gway cherragnu tan ajakan cha'a hos ad nangngachan whajad nan inggwam. ¹³ Jon sa'ad nu mampakagaja'a ajakam chanan whawha'sigwot, chanan nawhi'ug, chanan napilay ja chanan na'uyap. ¹⁴ Ad piyan'a tan achicha kun mawhajachan as si'a tan whajachan cha'a an Apudyus san manakuwana sasan nalintokay taku."

Nan Lasun Chanan Naajakanay Ma'a'an (Mateo 22:1-10)

¹⁵ Chingngorn kunan osa sasan na'a'an an Hesus anana an Hesus, "Piyan nan takuway umoy ma'a'an san kagaja san Mantuyajan Apudyus!"

¹⁶ Kun anan Hesus an sija, "Iningkaw nan osa takuway nampakagaja kun inajakana nan angsanay taku. ¹⁷ Kun ingwhaunna nan mudchachuna san niwhatug nan sachi kagaja tot iwhakana sasan naajakan gway

manggwana, 'Umali aju tan nisakana nan losan.' ¹⁸ Gwon nasinossacha nallasun losan. Anan nan osa say mudchachu, 'Nalla'uwa' as tayun ad maserpu iya' ilan. Sija nan maagwatam otjan.' ¹⁹ Kun anan nan osa, 'Nalla'uwa' as simpuyus wha'a ad iya' ipachas chicha. Sija nan maagwatam otjan.' ²⁰ Kun anan ahos nan osa, 'A'aasagwaa' ad sija nan achiya' kun umali.'

²¹ "Gwot lummajaw chay mudchachu kun ingwhakana san amuna nan losanay ingwhakacha. Gwot nalingu kus amod nan sin'ugwa san hoyoy anana say mudchachuna, 'Kanasomay umoy sasan ersa ja sasan chayan san ili ad sa'ad chanan whawha'sigwot, chanan nawhi'ug, chanan na'uyap ancha chanan napilay ijalim chicha ad asna.' ²² Tinungpern ku chay mudchachu nanagkulin say amuna kun anana, 'Apu, naahus'u inggwa chay ingwhakam ad kochangnaay agwad nan magkagwan.' ²³ Kun anan chay amuna san mudchachuna, 'T'a sasan ersa ja sasan chayan san lasin nan ili ad impapilitnu iwhaka sasan taku ta umalicha tot mapnu nan hoyoy'u. ²⁴ Iwhaka' an cha'ajuway maid kun osa sasay ummunaay inajaka' as mangippong san insakana.' "

*Mansikab Nan Mangngachan As Pasuyut Hesus
(Mateo 10:37-38)*

²⁵ Sa'ad san anna mituntunud nan amochay taku an Hesus nansakung kun anana an chicha, ²⁶ "Nu agwad mitunud an sa'on ja sija napatpatog an sija cha amana, inana, asagwana chanan anana'na, chanan susunudna ja uyay pay nan longagna, wha'on kus miwhilang as pasuyut'u. ²⁷ Nu ngachan nan achi ma'ijattom san likat* kapu san mitunuchana an sa'on achi kun miwhilang as pasuyut'u.

²⁸ "Tan nu agwad osa an cha'ajus mamangkop mampata'chor san anchaanchuway pata'chor, ad achi sija oona nan tumu'chu jan tot som-som'ona nu aman nan makastuna, nu agwad umanay as pila' as mamung-pungna? ²⁹ Tan nu tinuudna nan tamangna ja achina kun mapungpung losanay mangila amamangonchas sija ³⁰ gway manggwana, 'Sa'ad nannaja taku nilukijana nampata'chor gwon achi kun ma'apungpung!'

³¹ "Gwinnu nan osa ali gway umoyna kuwhaton nan sawhali ali, ad achi tumu'chu jan ta somsom'onaay ustu nu loogna san simpuyu lihu surchachuna gway umoy kuwhaton nan sawhali ali gway chugwampuyu lihu nan surchachuna? ³² Ad nu achina loog san achaju pay nan ahursurna, mangwhaun as umoy mangahot ta ochagwona gway mampochoncha. ³³ Sija nan nu ngachanna an cha'aju nan achi manaynan san losanay u'ugwana achi kun mawhalinay mangngachan pasuyut'u."

*Mijagwat Chanan Pasuyut Hesus San Asin
(Mateo 5:13; Mer'us 9:50)*

³⁴ Nanagwat as Hesus gway manggwana, "Whayu nan asin gwon nu ma'aan nan tamtamna ininona ma mansubli nan tamtamna? ³⁵ Tan achi kun mauser san luta gwinnu mauser as ahunu. Miwhallucha. Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor!"

15

*Nan Mijagwatan Nan Nataya' Gway Kenero
(Mateo 18:12-14)*

* **14:27** 14:27 Nan niigka san Griego "mamu'ud san krus".

¹ San namingsan iningkaw chanan manchachakup san hugwis ja uchumay humersuwhersu gway ummoy ummachayug an Hesus ta manchongorcha an sija. ² Kun asijaajumuum chanan Pariseo ja chanan mangaagkammu san lintog gway manggwana, “Nan osaanna taku ma'ahubuyun sasan humersuwhersu ja ma'a'an an chicha!”

³ Sija nan nanagwat as Hesus an chicha gway manggwana, ⁴ “Ngachanna an cha'aju nan agwad nan singkasutay kernerona ja nataya' nan osa an chicha, adja ngachamma nan oona? Jo'o ja achina taynan nan sijampuyu ja sijam san puyag ad ummoyna inanap chay osa nataya' ingkanas ochasana. ⁵ Ad nu inchasana hu'uchonaay mallagyagsa'. ⁶ Ad sa'ad nu humu'nag san hoyoyna ajakana chanan huhuyunna ja chercherragna gway manggwana an chicha, 'Ma'ayagsa' aju an sa'on kapu tan inchasa' nan kenero' gway nataya'.' ⁷ Iwhaka' an cha'ajuway sa'ad ad langit sinumamod nan lagsa' kapu san osa humersuwhersu gway nanchu'kana nan whersuna nu chanan sijampuyu ja sijamay nalintog gway ananchaon achicha kun maserpu manchu'kan nan whersucha.”

Nan Nataya' Gway Pila'

⁸ Anan ahos Hesuson, “Nu agwatna agwad osas huwhai gway anna simpuyu pila'na aka ja tinaya'na nan osa, ngachan nan oona? Ngokkana nan silaw ad sinakachana nan hoyoyna ad inammana anapon ingkanas ochasana. ⁹ Ad sa'ad nu ochasana ajakana chanan huhuyunna ja chercherragna gway manggwana, 'Ma'ayagsa' aju an sa'on tan inchasa' nan pila'ay tinaya'u.' ¹⁰ Ad isuna hosay iwhaka' an cha'aju gway mallaylajad chanan a'anghel Apudyus kapu san osa humersuwhersuway nanchu'kana nan whersuna.”

Nan Nantaya' Gway Ana'

¹¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Iningkaw nan osa takuway chugwa nan ana'na laya'i. ¹² Ad anan nan uchichi san amana, 'Ama, atchom an sa'on nan la'sun'u.' Kun whinillay amacha nan la'sunna an chicha.

¹³ “Meerkagwanan kus amana erkaw illa'un chay uchichi nan losanay la'sunna kun nangwhaat san achaju ili. Kun whinushusna nan pila'na san maid kun kutu'naay whijag. ¹⁴ Inaminna ku hushuson nan pila'na hummu'nag nan amod gway uyat san sachiyay ili kun illukinaay mananap as maserpuna. ¹⁵ Sija nan ummoy nampapujung san osa taku* san sachiyay ili, kun impooyinas sija san tayunna tot papa'anana nan hoyo'. ¹⁶ Ad kapu san whitilna whayugwona ekajay mangan san hokas nan ajuway carob gway anon nan hoyo' gwon maid kun osas mangatod an sija as anona!

¹⁷ “Gwon nanomosomo' kus sija anana, 'Losanay mallabyabhuwon ama angsan nan mahunancha ma'an gwon annaa' ad asnaay matoy san whitil! ¹⁸ Iya' lumajaw an ama ad ingwhaka' an sija ananon, “Ama, hummersuwa' an Apudyus ja an si'a. ¹⁹ Achiya' kun miwhilang gway maagwakan as ana'nu. Oom as sa'on as osa sasan mallabyabhuwom.” ’

²⁰ “Lummiggwat kun ummoy nanulin an amana. Ad sa'ad san achaju pay as sija chimmang amana as sija kun nachaku an sija gwot nanodcha' kunay ummoy nangahot an sija, inagwornaot inchoomna nan apingna san aping nan ana'na. ²¹ Kun anan chay ana'na an sija, 'Ama, hummersuwa' an Apudyus ja an si'a. Achiya' kun miwhilang gway maagwakan as ana'nu.’

* **15:15** 15:15 Wha'on kus Hudyu nannaja nampapujungana tan anna nan ajamna hoyo' ancha iwhilang nan Hudyu as aisaw gway ajam.

²² “Gwon anan amana sasan mudchachuna, ‘A’agwayyu, ijaliju nan awhayugwanay lagkoyloy gway silup ad sinilupanjus sija ad siningsinganju ja sapatusanjus sija. ²³ Ja i’aju ayan nan punor pinorrag gway wha’a ta pertiyonju as ischa ta’u ta mallagyagsa’ ta’u ²⁴ kapu tan sa’ad nan annaja ana’u anigna natoy gwon natak. Isun chi nataya’ gwon na’chasan.’ Kun illukichaay mallagyagsa’.

²⁵ “Gwon sa’ad nan panguyu gway ana’na agwad san tayun. Lummajaw kunot takangay san hoyoy chingngorna chanan takuway mallagyagsa’. ²⁶ Inajakana kunan osa sasan mudchachu inimusna nu ngachan nan ma’ma’gwa. ²⁷ Kun anana an sija, ‘Sa’ad nan sunudnu annad asna hummu’nag ad sa’ad as amam namperti san punor pinorrag gway wha’a kapu tan whawhayus sija pinahu’nagna.’

²⁸ “Gwon nalingus sija kun lagwingona lumno’ san hoyoy. Gwot sa’ad as amana lummagwa kun ina’ayu’nas sija ta lumno’. ²⁹ Gwon anana gway summungwhat an amana, ‘Ilam ad, angsanay tagwon nan nansilsilwhiya’ an si’a kun achi’ kun sinu’su’il nan ingwhakam. Gwon as sa’on maid kun ina’atodnu as osas mernus gway erching as ma’ayagsa’u otjan sasan huhuyun’u. ³⁰ Gwon sa’ad nannaja ana’nu gway namushus san u’ugwam sasan hubhuwhaiyay naukor hummu’nag kun impertiyam as sija san punor pinorrag gway wha’a.’

³¹ “Gwot anan amana an sija, ‘Ana’u, patinajunay iingkaw’a an sa’on ad nan losanay u’ugwa’ ugwam. ³² Gwon maserpuway mallagsa’ ja mangkankanas ta’u kapu tan sa’ad nannaja sunudnu anigna natoy gwon natak. Anigna nataya’ gwon na’chasan.’ ”

16

Nan Nasi’ap Gway Mangwhanwhantay

¹ Anan ahus Hesus sasan pasuyutna, “Iningkaw nan osa wha’angay anna nan manaadchukona san whina’angna. Impinitcha say wha’angay hushushuson chay manaadchukona nan nitayo’ an sija gway u’ugwana. ² Sija nan impaajagna chay manaadchukona kun anana an sija, ‘Ngachan nannaja chongyochongyo’ gway mipangkop an si’a? Atchom losan an sa’on nan listaan nan iyachugnu gway whina’ang’u tan wha’on kunon as si’a nan manaadchuko’.

³ “Kun anan chay manaadchukona san somsono’na, ‘Ngachan nan oo’ kapu tan sa’ad nan amu’ aanona’ san terwhasu’? Achi’ kun loog gway mantayun ja mawhaina’ gway mampalimus. ⁴ A, akammu’on nan oo’ tot sa’ad nu ma’aana’ san terwhasu’ ajakana’ sasan taku san hohoyoycha.’

⁵ “Inajakana kunan losanay nanutang say amuna anana san ummuna, ‘Aman nan utangnu san amu?’ ⁶ Kun anan chay laya’i, ‘Singkasutay hurnay gway lana.’ Kun anan chay mangijaachug an sija, ‘Ayam nan listaam ad tummu’chu’a, kanasomay ilista nan limampuyu.’

⁷ “Kun anana san osa, ‘Si’a kay, amanma utangnu?’ Anan chay laya’i, ‘Sillihu sayup gway kerkerkwit.’ Anan chay mangijaachug, ‘Ayam nan listaam ad illistam nan gwayungkasut.’

⁸ “Sachi kun pinachajagwan chay wha’ang chay wha’on kus ustun o’o’ona manaadchukona kapu san silib gway inggwana. Tan sa’ad chanan taku san anna luhung gway achi mamati nasissilibcha san o’o’oncha nu chanan takuway mamati.

⁹ “Ad iwhaka’ an cha’aju gway usayonju chanan whina’angju gway ma’ahubuyun sanna luta tot mamin ad mawhalinay ajakan cha’aju san

maid pungpungnaay ingkagwan. ¹⁰ Nan takuway mantayo'an san uyay aa'itanay ipaijachugcha an sija mantayo'an ahos san cha'or. Gwon nan takuway wha'on kus mantayo'an san a'itan wha'on kuhos as mantayo'an san cha'or. ¹¹ Ad nu wha'on aju kus mantayo'an san whina'nang ad asna luta ngachan manan mangitayo' an cha'aju san tuttuwaay whina'nang? ¹² Ad nu wha'on aju kus mantayo'an san ugwan nan uchum ngachan manan mangatod an cha'aju as ugwaju?

¹³ “Maid kun mudchachus chugwa nan amu as isilwhiyana. Tan kuyaona nan osa ad impatogna nan osa. Ipatatinaay mansilwhi san osa ad nilagwingna nan osa. Wha'on kus mawhalinay mangkisanonju nan Apudyus ja nan whina'nang mansilwhiyan.”

*Chanan Uchumay Ingwhakan Hesus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Mer'us 10:11-12)*

¹⁴ Chingngorn kun chachay Pariseo gway mangipatpatog san pila' nannachaja losan inamamangcha as Hesus. ¹⁵ Gwon anan Hesus an chicha, “Cha'aju nan manggwana san longagjuwon nalintog san mangilan chanan taku gwon akammun Apudyus nan somsono'ju. Tan sa'ad chanan ingwhilang chanan taku as amod napatog akuyan Apudyus as amod.

¹⁶ “Sa'ad nan lintog Moses ja nan illistan chachay profeta sija nan sinuyut chanan taku san chaan pay humu'nag as Juan gway Manghohonjag. Hummu'nag kus Juan impaakammuna nan Whayuway Chamag gway mipangkop san mangituyajan Apudyus sasan takuna kun angan nan mangipapilitay lumno'. ¹⁷ Ta'on nu amaschi wha'on kus pijaona anan nan maid kun silwhin nan lintog kapu tan naya'ya'a nan maumasan nan langit ja luta san maumasan nan osa chokan nan lista san lintog.

¹⁸ “Nu ngachan nan laya'iyay mangichang san asagwacha ja mangasagwacha san uchum miwhilangay namuwhai. Ad nan mangasagwa san naichangan gway huwhai miwhilang ahos gway namuwhai.”

Nan Wha'nang Gway Taku Ja As Lazaro

¹⁹ Anan Hesus, “Iningkaw nan osa wha'nang gway nansisillup san man'apapatog gway silup, mallagsayagsa' san whinikat ja maag ekay mangamangan. ²⁰ Iningkaw ahos nan osa wha'sigwot gway mangngachan Lazaro. Napnu san kakerto nan longagna, miiijijoy san sagwang nan hoyoy chay wha'nang ²¹ gway whayugwona umoy manchakup as anona san hugtaay majagjag san silu' nan oo'an anan chay wha'nang. Ad choon chanan asu chilchilan nan kakertona. ²² Natoy kun chay wha'sigwot iyoy chanan a'anghel san agwahan Abraham ad langit. Kun natoy ahos chay wha'nang kun niilhon. ²³ Maliglikatan kus sija as amod ad ingwhilnu, nantangad kun inilana as Abraham san adadchajuwan gway huyunna as Lazaro.

²⁴ “Kun nampo'aw chay wha'nang gway manggwana, ‘Ama Abraham! Achakugwana'ud ad ingwhaunnu as Lazaro ta ituyno'na nan pagpag nan kammatna san chanum ad impatakaliyongna nan chila' tanna maliglikatana' as amod sannaja apuy!’

²⁵ “Gwon anan Abraham, ‘Ana'u, somsom'om gway naagwatnu chanan whayu san matattakuwam ad as Lazaro naagwatna nan lagwing. Gwon san sana annad asna maliwigwa ad sa'ad as si'a maliglikatan'a. ²⁶ Ja wha'on kus ahos nat agwad nan adadchayo'anay onga' nan luta gway nanghoyaatan ta'u tot sa'ad chanan mamayu umalid asnat gway merpud asna achicha kun ma'gwa gwinnu merpud asnat gway umali chumormang ad asna.’

²⁷ “Kun anan chay wha'nang, ‘Ad mampa'pa'aasiya' angkay ama Abraham ta iwhaunnus Lazaro san hoyoy cha ama’²⁸ tan agwad chanan lima susunud'u lallaya'i ta umoyna whagan chicha tot achicha hos umali sannaja annaan nan amochay likat.’

²⁹ “Gwon anan Abraham, ‘Agwad an chicha nan illistan Moses ja chachay profeta gway mamagwhaka an chicha. Maserpu chumngorcha an chicha.’

³⁰ “Gwon anan chay wha'nang, ‘Wha'on kus umanay chi ama Abraham! Nu agwad osas matakus sasan natoy gway umoy an chicha manchu'kancha nan whersucha.’

³¹ “Gwon anan Abraham an sija, ‘Nu achicha patiyon nan illistan Moses ja chachay profeta achicha kun mamati uyay nu agwad osas matakus sasan natoy as umoy.’ ”

17

Nan Kapun Nan Humasuyan

(Mateo 18:6-7, 21-22; Mer'us 9:42)

¹ Anan Hesus sasan pasuyutna, “Nan mangkapugwan nan humasuyan nan taku umaliyay umali gwon amod a'oogjat nan ma'gwa san osa takuway mangkapugwan nan whersu! ² Unayna ekay mita'od nan cha'or kikillinganay whatu san whakangna ad nitubung san whaywhay nu nan mangkapu as humasuyan nannachaja namati. ³ Ammanju ilan nan longagju! Nu humersu nan huyunnu amujuwam ad nu manchu'kana nan whersuna ligwatam nan whersuna. ⁴ Ad nu mangimpitu humersu an si'a san osa erkaw ja mangimpitu umali an si'a ananon, ‘Manchu'ka' nan whersu,’ ligwatam nan whersuna.”

Nan Mipangkop San Pammati

⁵ Anan chanan apostoles an Apu Hesus, “Chogwam nan pammatimi.”

⁶ Kun anan Apu Hesus gway summungwhat, “Nu agwad pammatius isun nan acha'orn nan hu'orn nan mustard mawhalinju anan sannaja sikamoro gway aju, ‘Mau'put'a ad nanatun'a san whaywhay!’ ad mawhalinay patiyon cha'aju.”

Nan Whijangon Nan Osaay Mansilsilwhi

⁷ Kun intuyuy Hesus gway manggwana, “Sa'ad nu agwatnaay osa an cha'aju nan agwad nan mudchachuna gway manaayachu gwinnu mampaspastur sasan kenero gway hummu'nag gway nerpu san tayun, adja anam an sijaon, ‘Kanasom ta umali'a mangan?’ ⁸ Wha'on! Gwon sija iwakam an sija nan, ‘Isakanam nan ano' ad asi'aot mansu'at ad chinurnguwana' sanna mangamangana' ad mappunga' ad mangan asi'aot mipasu mangan.’ ⁹ Adja manjaman'a san mudchachum nu inggwana nan impa'gwam an sija? Achi! ¹⁰ Isuna hos an cha'aju gway nu inggwaju nan losanay impa'gwacha an cha'aju, ananjuwon, ‘Maid kun silwhimiyay mudchachu, inggwami ekay nan terwhasumi.’ ”

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Simpuyu Lallaya'iyay Naleprosi

¹¹ Sa'ad san umajan Hesus ad Jerusalem nangoy san nanghoyaatan nan Samaria ja Galili. ¹² Mayungay kusan osa ili inahot nan simpuyu lallaya'iyay naleprosi gway nasi'asi'adcha san achajus a'it. ¹³ Kun nampo'awcha gway manggwana, “Hesus! Apu! Achakugwamud cha'ami!”

¹⁴ Inilana kun chicha anana an chicha, “T'aju ad nampaila aju sasan papachi.” Agwadcha kusan chayan hummayucha.

¹⁵ Ad sa'ad nan osa an chicha inilana kunay hummayu as sija nanulin gway nangichaychajaw an Apudyus san towhakay kinga. ¹⁶ Kun nampalintumong san whatug nan i'in Hesus gway nanjaman an sija. Nannaja taku iSamaria.

¹⁷ Kun anan Hesus, "Jo'o achi simpuyu chachay hummayu? Kunja umma chanan sijam? ¹⁸ Kaman ahus ekay annajaay ikaja' as nanulinay manjaman an Apudyus?" ¹⁹ Kun anan Hesus an sija, "Sumi'ad'a ta lumajaw'a. Kapu san pammatim hummayu'a."

*Nan Umaliyan Nan Mantuyajan Apudyus
(Mateo 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Sa'ad san namingsan nanimus ku chanan Pariseo an Hesus nu ma'anumaliyan nan Mantuyajan Apudyus, summungwhat gway manggwana an chicha, "Sa'ad nan Mantuyajan Apudyus wha'on kus umali gway mama'ila. ²¹ Gwon maid kun osas manggwana, 'Ilanju, annad asna!' gwinnu 'Anchiya ad aschi!' Tan ilanju, sa'ad nan Mantuyajan Apudyus anna an cha'aju."

²² Gwot anan Hesus sasan pasuyutna, "Humu'nag nan chimpuway whayugwonju ilan as sa'onay Ana' nan Taku uyay osa ekajay erkaw gwon achi kun jan mawhalin. ²³ Agwad chanan manggwana an cha'aju, 'Ilanju, anchiyad aschi as sija!' gwinnu 'Ilanju, annad asna as sija!' Achi aju umoy an chicha gwinnu mitunud an chicha. ²⁴ Tan sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku managkulina' gway isun nan misigwatan nan ilat ad langit gway sumlit. ²⁵ Gwon nan umuna maserpuway mapachasa' nan angsanay likat ja lagwingona' san annaja lunap.

²⁶ "Ad isun chay na'gwa san chimpun Noe, amasna ahos nan ma'gwa nu managkulina' gway Ana' nan Taku. ²⁷ San sachi nanganangancha, umminiinumcha ja nanasasagwacha ingkana san erkaw gway nilumno'an Noe san papur kun hummu'nag nan itap kun inanudna chicha losan.

²⁸ "Isun ahos san chimpun Lot. Nanganangancha ja umminiinumcha, nalla'uya'ucha ja nalla'ya'ucha, nammuyamuyacha ja nampatapata'chorcha sasan hoyoy. ²⁹ Gwon sa'ad san erkaw gway nanaynanan Lot san iliyay Sodoma ummunchan san apuy ja asupre* gway nerpud langit kun intoyna chicha losan. ³⁰ Isun ahos nan ma'gwa san erkaw gway manulina' gway Ana' nan Taku gway sa'ad chanan taku achicha kun na'asakana.

³¹ "San sanatay erkaw, nu ngachan nan agwad san otop nan hoyoyna achi kun lumno' gway mangayas whayangna as ijagwidna. Ad isun ahos nan agwad san tayun gway achi kun lumajaw ad ugwacha. ³² Somsom'onju nan na'gwa say asagwan Lot!† ³³ Nu ngachan nan ahus nan whijagnas patpatkona, achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna kapu an sa'on, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ³⁴ Iwhaka' an cha'aju gway nu lawhi nan managkulina' ja agwad ad chugwas taku as nanassuy san osa susuypan, nan osa maaya mipangatu ad nan osa mataynan. ³⁵ Agwad ad chugwas huwhais mangkilikiling san kikillingan sa'ad nan osa maaya mipangatu ad nan osa mataynan. ³⁶ Agwad ad chugwas laya'iyay manterwhaterwhasu san pajaw nan osa maaya mipangatu ad nan osa mataynan."

* **17:29** 17:29 Sa'ad nan asupre kingwha' gway merpus luta gway amas chapur nan ilana. Sana nan ilau'cha oon as ispuyu ancha jongjongngan nan whaya ancha pulbura. † **17:32** 17:32 Sa'ad nan manggwanaan Apudyus an Lot san mankowhana ad Gomora ja Sodoma kapu san amochay whersun chanan taku sannaja chugwa ili, ingwhakana an Lot gway achicha mantutluli nu umoycha san mangipayan Apudyus an chicha, tan nu mantulilicha matangkaancha. Gwon sa'ad nan asagwan Lot nantulili kun na'gwas tu'ud gway asin.

³⁷ Kun anan chachay pasuyutna an sija, “Agwanna nan ma'gwaan ninat, Apu?”

Gwot anan Hesus an chicha, “Nu ngachan nan maayusan chanan hu'aw sachi nan mangipailaay agwad nan lachag sichi ad sija nan sa'ad nannachaja imatun ipailanaay takangay nan anungus nan erkaw.”

18

Nan Acher Mipangkop San Lugwayu

¹ Nanagwat as Hesus sasan pasuyutna tot suyuwana chicha gway maserpu patinajunay mallugwayucha ja achicha ngumangngaja. ² Anana, “Agwad nan osa manguu'um san osa ili gway achi kun umogjat an Apudyus ja maid kun whigwhikonas taku. ³ Kun iningkaw nan osa nawhayu san sachi hosay ili. Kun umuumoy say manguu'um gway manggwana, 'Whachangana'ud gway mangilintog san lilimi san alili!' ⁴ Nawhajakay achin kunan manguu'um atinguyon gwon anungusna kun anana san somsono'na, 'Uyay nu achiya' umogjat an Apudyus ja maid whigwhiko' as taku ⁵ gwon kapu tan singsingaona' sannaja nawhayu atcho' ekay nan ochaochagwona. Tan sa'ad nu achi' atchon umaliya' ta'tata'ta'on an sija ad tugwakay mamin nan anus'u.' ”

⁶ Kun anan Apu Hesus, “Chongyonju nan anan nan wha'on kus nalin-tokay manguu'um. ⁷ Adja achin Apudyus whachangan chanan pinilina gway mampawhachang an sija san inerkaw ja nilawhi? Adja itantannaay mamachang an chicha? ⁸ Iwhaka' an cha'aju gway achina kun whajakonay mamachang an chicha. Gwon sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku nu umaliya', ad agwad ochasa' as takus mamati an sa'on ad asna luta?”

Nan Agwat Mipangkop San Pariseo Ja Manchachakup San Hugwis

⁹ Kun ingwhakan ahos Hesus nannaja agwat san uchumay mantayo' san longagcha gway nalintogcha ja mangamsaamsiw san uchumay taku. ¹⁰ “Iningkaw nan chugwa laya'iyay ummoy nallugwayu san Templo. Nan osa Pariseo ad nan osa manchachakup san hugwis. ¹¹ Sa'ad nan Pariseo summi'ad kun anana san somsono'na gway mallugwayu, 'Apudyus, manjamana' an si'a tan wha'ona' kus isun nan uchumay taku gway tulisan, wha'on kus nalintog, mamuwhai gwinnu wha'ona' kus isun nannaja manchachakup san hugwis. ¹² Mamiggwaa' mallaun san sinchumingkugwan, atcho' nan mi'asimpuyu koggwan nan chatun'uway merpu san losanay tinerwhasu.' ”

¹³ “Gwon sa'ad nan manchachakup san hugwis summi'ad san achaju gway achina kun ekay mitangad nan atana ad langit. Gwon inab'a'ab'abna nan whayu'ungna gway manggwana, 'Apudyus, achakugwam as sa'on gway humersuwhersu!' ¹⁴ Iwhaka' an cha'aju gway nannaja taku lummajaw ad ugwacha gway nagwasgwas nan whersuna gwon wha'on kus nagwasgwas nan whersun chay Pariseo. Tan nan gwaschi mangipangatu san longagna ipawhawhan Apudyus gwon nan mangipawhawha san longagna ipangatun Apudyus.”

Nan Nangilugwayuwan Hesus Sasan Anana' (Mateo 19:13-15; Mer'us 10:13-16)

¹⁵ Iningkaw nan uchumay taku nangijoy ahos an Hesus san anana' tot ipatayna nan imana an chicha. Inilan kun chachay pasuyut chicha chinogjajancha chicha. ¹⁶ Gwon sa'ad as Hesus inajakana nan anana' an sija kun anana, “Ijujaju nan anana'ay umali an sa'on ad achiju chicha ijachi

tan nan isun nan a'ammasma anana' mitapicha sasan takuway ituyajan Apudyus. ¹⁷ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju, nu ngachan nan achi mamati san Mantuyajan Apudyus as isun nan manuttugwan nan osa ana' achi kun mitapi sasan ituyajan Apudyus."

Nan Wha'nang Gway Laya'i

(Mateo 19:16-30; Mer'us 10:17-31)

¹⁸ Iningkaw nan osa pangat nan Hudyu gway nanimus an Hesus gway manggwana, "Whayuway Mistuyu, ngachan nan oo' ta ma'awhijaka' an Apudyus as ingkaingkana?"

¹⁹ Kun anan Hesus an sija, "Kamman mangngagnon as sa'on whayu? Maid kun uchum as whayu nu achi ahus as Apudyus. ²⁰ Akammum chanan whilin Apudyus: 'Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam. Achi'a pumatoy. Achi'a mana'aw. Achim ta'choyan nan tuli gway mihursu san osa taku. Chumngor'a an cha'amam an inam.' "

²¹ Kun anan chay laya'i, "Sa'ad nannachaja in'abwhanog'u inggwa."

²² Chingngorn kun Hesus anana an sija, "Agwad nan osa uyangnu. Sa'ad nan losanay u'ugwam ila'um ad inatodnu nan la'una san whawha'sigwot ad agwad nan whina'angnu ad langit. Ad ummali'a nitunud an sa'on."

²³ Gwon chingngorn kun chay wha'nang nannaja amod nan sasangana tan amod nan whina'angna.

²⁴ Inilan kun Hesus as sija gway amod nan sasangana anana, "Sa'ad nan takuway sija ekay ipatogna nan inawha'ang, mansikab as mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus! ²⁵ Amod mansikab nan mitapijan nan taku sija ekay ipatogna nan inawha'ang sasan takuway ituyajan Apudyus nu nan lumno'an nan kamel san ahut nan chakum."

²⁶ Gwon sa'ad chanan takuway nangngor san ingwhakan Hesus anancha, "Ad ngachan maangkay matakun nu?"

²⁷ Kun anan Hesus, "Nan achin nan taku ma'gwa, ma'gwan Apudyus."

²⁸ Kun anan Pedro, "As cha'ami kay, tinaynanmi nan losanay u'ugwami kun nitunud ami an si'a."

²⁹ Kun anan Hesus an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan manaynan san hoyoyna, asagwana, susunudna, amana, inana ja anana'na kapu san Mantuyajan Apudyus, ³⁰ amamod angan nan maayana san sana chimpu ja san umaliyay chimpu ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana."

Pitlun Hesus Gway Mangiwhaka San Matojana

(Mateo 20:17-19; Mer'us 10:32-34)

³¹ Inta'iyan kun Hesus nan nasagwayan as chugwaay pasuyutna anana an chicha, "Chongyonju! Inta'u ad Jerusalem ad natungper nan losanay illistan chachay profeta mipangkop an sa'on gway Ana' nan Taku. ³² Tan mipawhijanga' sasan wha'on kus Hudyu, maamamanga', maamsaam-sigwa', matubwhatubwhaana', ³³ masaplisaplitana', otojonchas sa'on ad mi'atlu achay erkaw matakawa'."

³⁴ Gwon maid kun naagwatancha san ingwhakana. Nitayu an chicha nan pijaona anan chay ingwhakana kun achicha kun naagwatan chay ingwhakan Hesus.

Nan Nangngipawhayugwan Hesus San Osa Na'uyap Gway Mampalpalimus

(Mateo 20:29-34; Mer'us 10:46-52)

³⁵ Takangay kus Hesus ad Jerico iningkaw nan osa na'uyap gway tummutu'chu san ikid nan chayan gway mampalpalimus. ³⁶ Chingngorna

kun chanan takuway asilayaus inimusna nu ngachan nan ma'ma'gwa.

³⁷ Kun anancha an sija, "As Hesus gway iNazaret nan lumaus."

³⁸ Kun nampa'uy gway manggwana, "Hesus gway kana' Dabid achakugwana'ud!"

³⁹ Ad sa'ad chachay takuway namangpangu lumaus inamujuwanchas sija ta kumino'. Gwon iyamamodnaot impa'uy gway manggwana, "Kana' Dabid achakugwana'ud!"

⁴⁰ Kun summinong as Hesus kun ingwhilinna ta ijoycha chay na'uyap an sija. Nijachayug kun anan Hesus an sija, ⁴¹ "Ngachan nan whayugwomay oo' an si'a?"

Kun anan chay na'uyap, "Apu, aanomud nan uyap'u!"

⁴² Kun anan Hesus an sija, "Ma'aan nan uyapnu! Kapu san pammatim hummayu'a." ⁴³ Sachi kun maag ekay anna nan ilana kun nitunud an Hesus gway nanchaychajaw an Apudyus. Ad sa'ad nan losanay taku nangila san na'gwa nanchaychajawcha an Apudyus.

19

Cha Hesus An Zakeo

¹ Intuyuy kun Hesus gway umoy ad Jerusalem inoyna ad Jerico kun hummu'nag ad aschi. ² Kun iningkaw nan osa takuway mangngachan Zakeo gway osa pangat nan manchachakup san hugwis. Wha'nang as sija. ³ Ad whayugwona ilan nu ngachanna as Hesus gwon achi kun ma'aila tan amod nan taku kapu tan abobobwha as sija. ⁴ Nanodcha' kunay ummuna sasan taku, ummayab san ajuway sikamoro tot ilanas Hesus kapu tan lumaus as sija san sachi chayan.

⁵ Niwhatug kun as Hesus san agwachana nantangad as sija kun anana an sija, "Zakeo, kanasomay lumsa tan san sana erkaw maserpu umaliya' ad ugwaju."

⁶ Kun kinankanas Zakeo gway nilumsa kun amod nan lagsa'na gway nangajag an Hesus. ⁷ Inilan kunan losanay taku asijaajumuumchaay manggwana, "Ummoy nampamangili as sija san osa taku humersuwhersu."

⁸ Summi'ad kus Zakeo anana an Apu Hesus, "Chongyom, Apu! Sa'ad nan koggwan nan u'ugwa' atcho' sasan whawha'sigwot. Ad nu agwad osas nilu'u' whajacha' an sija as mangimpat nan aachuna nu san inaya'."

⁹ Kun anan Hesus an sija, "San sana tinakun Apudyus nan wherjannu tan kana' kahos Abraham as si'a. ¹⁰ Tan sa'ad as sa'on gway Ana' nan Taku ummaliya' ta anapo' ja takuwo' chanan takuway nataya'."

Nan Mijagwatan Chanan Simpuyu Mudchachu

(Mateo 25:14-30)

¹¹ Sa'ad san nanchochongngoyan chachay taku an Hesus, intuyuyuna gway nanagwat an chicha kapu tan takangay as sija ad Jerusalem kun anancha ekajon agwachay maanali nan Mantuyajan Apudyus. ¹² Sija nan anana, "Iningkaw nan osa takuway nangatu nan saadna gway umoy san achajuway ili tot agwatona nan mangngachanana ali ad mappung ad chi nanagkulin. ¹³ Sa'ad san chaanna lumiggwatan inajakana nan simpuyu mudchachuna kun nilnobna chichas sinnossa as mina* kun anana an chicha, 'Ijamusantiju ingkanas managkulina.' ¹⁴ Gwon sa'ad chanan ailijana aisilcha as sija, sija nan nangiwhaunchas umoy misu'nub

* **19:13** 19:13 Nan "mina", pila' nan Griego gway sa'ad nan osa mina whatug nan tuyu gwinnu opat huyan gway labhun nan mallayabhu. Sa'ad tan simpuyu mina, tuyu tagwon gway whatug nan labhun nan mallayabhu.

mangiwhaka san manchutu' an sija ananon, 'Lagwingonmi nannaja taku as man'alimi.'

¹⁵ "Gwon nan'aliyoncha as sija. Nanagkulin kus sija san ilina impaajagna chanan mudchachuna gway nangatchana say pila' ta akammugwona nu aman nan nangipaachugwancha. ¹⁶ Ummoy kunan osa an sija anana, 'Apu, sa'ad chay mina inatodnu ummana' as simpuyu.' ¹⁷ Kun anan chay ali an sija, 'Whayu nan inggwam. Whayu'a gway mudchachu! Kapu tan mantayo'an'a san uyay a'it si'a nan mangituyay san simpuyuway ili.'

¹⁸ "Kun ummoy nan mi'aggwaay mudchachu kun anana, 'Apu, sa'ad chay mina inatodnu ummana' as lima.' ¹⁹ Kun anan chay ali an sija, 'Si'a nan mangituyay san limaay ili.'

²⁰ "Kun ummoy nan osa ahosay mudchachu kun anana, 'Apu, ilam, annaja chay mina gway inatodnu gway inulihuta' san panju kun intayu'. ²¹ Ummogjata' an si'a tan asisingon'a taku. Ayam nan wha'on as nanungayam ja apitom nan wha'on kus iniso'nu.'

²² "Anan chay ali an sija, 'Nan ingwhakam sachi nan mallodchong'u an si'a, katkatungay mudchachu! Jo'o achim aagkammuway asisingona'ay taku gway aya' nan wha'on kus nanungaya' ja apito' nan wha'on kus iniso'u? ²³ Kamman achi imbangku nan pila'u tot humu'naka' ad inaya' uyay nan ana'na?' ²⁴ Kun anan chay ali sasay nasi'asi'ad ad aschi, 'Ayanju an sija nan mina ad inatodju say agwachan nan simpuyu mina.'

²⁵ "Gwon anancha an sija, 'Apu, agwachon an sija nan simpuyu mina!'

²⁶ "Anan chay ali, 'Iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan anna ugwana maatchan as adachu. Gwon nan takuway maid ugwana uyay nan a'itay agwad an sija mumaid. ²⁷ Ad sa'ad chachay ahursu'ay mallagwing an sa'on as man'alicha ijaliyu chicha sannaja ta otojonju chicha san sangu!' "

Nan Nilumno'an Hesus Ad Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Mer'us 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Napping ku Hesus iwhaka chi intuyuyuna gway ummoy ad Jerusalem. ²⁹ Takangaycha kud Betfage ja Betania san whilig gway ma'gwaniyon Olibu impaunan Hesus nan chugwa sasan pasuyutna ³⁰ gway manggwana, "T'aju sanchi chomangay ili ad sa'ad nu humu'nag aju agwad nan ochasanju gway uyhun nan asno gway niwhawhawwod gway chaan maawhajuwan. U'whachonju ad iyaliyu sannaja. ³¹ Ad nu agwad manimus an cha'aju nu kajuman u'whachon iwhakaju an sija gway manggwana, 'Maserpun nan Apu.' "

³² Kun ummoy chachay niwhaun kun inchasancha chay ingwhakan Hesus an chicha. ³³ U'whau'whachoncha kun nan talin chay uyhun nan asno anan chanan sin'ugwa an chicha, "Kajuman u'whachon?"

³⁴ Kun anancha, "Maserpun nan Apu na." ³⁵ Kun iyoycha an Hesus kun nappingcha ku iyap'ap nan kotap nan silupcha san ochog chay uyhun nangawhajuwonchas Hesus.

³⁶ San nangaabwhajuwana umoy ad Jerusalem, iyap'a'ap'ap chanan taku nan kotap nan silupcha san ajona. ³⁷ Mayungay kus Hesus ad Jerusalem san oskanay whilig gway Olibu, illukin nan amochay pasuyutnaay mal-laylajad gway nanchaychajaw an Apudyus san towhakay kingacha kapu sasan inilachaay mataakan.

³⁸ Anancha,
"Piyan nan Ali gway umali san ayobhongan Apudyus!
Kapu an sija na'aosossaan ta'u an Apudyus
ja machaychajaw as Apudyus ad langit!"

³⁹ Ad sa'ad nan uchumay Pariseo gway agwad san amochay taku anancha an sija, "Mistuyu, pakin'om chanan pasuyutnu."

⁴⁰ Kun summungwhat as sija gway manggwana, "Iwhaka' an cha'aju gway sa'ad nu kumino'cha sa'ad chanan whatu mampa'uycha."

Nan Nangiwhagan Hesus San Migwa''iyan Nan Jerusalem

⁴¹ Ummachani kus sija gwot chimmangna ad Jerusalem naniwhil as sija kapu sasan takud aschi ⁴² gway manggwana, "Nu inakammuju otjan san sana nan mangatod as maid kuyu! Gwon san sana nitayu an cha'aju. ⁴³ Tan humu'nag nan chimpuway a'ammasma nan ma'gwa an cha'aju gway umali chanan ahursuju ayachan san whinatu pali'gwosan nan iliju ad naumtan nan losanay maoy. ⁴⁴ Tangkaan cha'aju ad intoycha nan losanay takuway ingkaw san iliju. Tangkaancha kuchason nan iliju kapu tan achiju kun whinigwhig nan chimpuway ummaliyan Apudyus nanakuwan an cha'aju!"

*Nan Namerjagwan Hesus Sasan Malla'ya'u San Sowhan Nan Templo
(Mateo 21:12-17; Mer'us 11:15-19; Juan 2:13-22)*

⁴⁵ Ummoy kus Hesus san sowhan nan Templo pinerjawna chachay malla'ya'u ⁴⁶ gway manggwana an chicha, "Nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad nan hoyoy'u luyuwwayuwan nan losanay taku gwon nangngachanonju tatalluwan chanan mamayangkat!' "

⁴⁷ Kun whinikatay nansuyu as Hesus san sowhan nan Templo. Gwon sa'ad chanan papangat nan papachi, mangaagkammu san lintog ja papangat chanan taku whayugwoncha otojon as sija. ⁴⁸ Gwon maid kun ochasanchas mangkapugwanchaay manggwa san pangkopcha kapu tan aadchin nan losanay taku gway manchongor an sija.

20

*Nan Imus Mipangkop San Ayobhongan Hesus
(Mateo 21:23-27; Mer'us 11:27-33)*

¹ Osa ku erkaw san mansuyusuyuwan Hesus san sowhan nan Templo ja mangipaakammugwana san Whyuway Chamag, ummoy chanan papangat nan papachi ja chanan mangaagkammu san lintog gway huyuncha chanan mangipangpangu sasan Hudyu. ² Kun anancha an sija, "Iwhakamud an cha'ami nu agwan nan nangallam san ayobhongamay manggwa san annachaja o'oom. Ngachan nan nangatod an si'a san ayobhongam?"

³ Anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Manimusa' ahos an cha'aju ad iwhakajuud an sa'on ⁴ nu ngachan nan nerpugwan nan ayobhongan Juan gway manghonjag, as Apudyus gwinnu chanan taku?"

⁵ Kun nanuukuchanchaay manggwana, "Nu anan ta'uwon nerpu an Apudyus ananaon, 'Kajuman angkay achi tinuttuwa as Juan.' ⁶ Gwon nu anan ta'uwon, 'Nerpu sasan taku' losanay taku whintukon chita'u tan tinuttuwachaay profeta as Juan." ⁷ Gwot summungwhatcha gway manggwana, "Maid kun akammumi nu agwan nan nerpugwana."

⁸ Kun anan Hesus an chicha, "Sa'ad nu amasnat achi' kuhos iwhaka nu ngachan nan nerpugwan nan ayobhonga' gway manggwa san o'oo'."

*Nan Mijagwatan Chanan Lagwingay Mansasamer
(Mateo 21:33-46; Mer'us 12:1-12)*

⁹ Sachi kun iyagwat Hesus sasan taku gway manggwana, "Iningkaw nan osa taku gway nammuya as angsanay ubas san lutana kun impasamerna sasan mansasamer kun ummoy nangwhaat gway nawhajag san ayasi ili. ¹⁰ Chimpun kunan inghubhuyas ingwhaunna nan osa mudchachuna

sasay mansasamer ta umoyna ayan nan huwana. Gwon sa'ad chachay mansasamer inayacha ku chay niwhaun inabchaabchoycha gwot pinerjawcha gway naugwas. ¹¹ Kun nangwhaun as sawhali as mudchachu gwon pina"uwancha ja pinawhainancha as sija asichaot perjagwon gway naugwas. ¹² Kun ingwhaunna nan mi'atluway mudchachuna. Ad sa'ad ahos as sija jinamancha asichaot itoper san lasin nan mumullan.

¹³ "Kun anan chay sin'ugwa san mumullan san ubas, 'Ngachamma nan oo' sina? Iwhaun'u nan patpatko'ay ana'u. Tugwakay whigwhikonchas sija.'

¹⁴ "Gwon inilan kun chachay mansasamer as sija asi'a'anancha, 'Annaja nan mangila'sun. Otojon ta'u as sija tot chita'u nan mangin'ugwa san la'sunna.' ¹⁵ Gwot intopercha ku nilasin as sija san mumullan san ubas, intoycha."

Kun anan Hesus, "Ad ngachamma nan oon chay sin'ugwa san mumullan san ubas sasay mansasamer? ¹⁶ Umoyna otojon chicha a! Ad inchalisna ipasamer chay mumullana san ubas san uchumay taku."

Chingngorn kun chachay taku nan ingwhakana anancha, "Achi otjan ma'gwa nat."

¹⁷ Intollong kun Hesus chicha anana, "Ad ngachamma nan pijaona anan nannaja nilistaay Ukud Apudyus gway anana, 'Sa'ad chay whatuway nampiliyan chanan mamanggwas hoyoy,

sachiyot nan kadto'ay nisaachan nan hoyoy.'*

¹⁸ "Nu ngachan nan maotchag sannaja whatu mayumo'. Ad nu ngachan nan mitu'nukana mamomo'."

¹⁹ Ad sa'ad chachay mangaagkammu san lintog ja chachay papangat nan papachi pinachaschaay pachopap as sija san sachiyay uyas tan akammuchaay sa'ad nan agwat gway ingwhakan Hesus mihursu an chicha. Gwon ummogjatcha sasan taku.

Nan Imus Mipangkop San Mangwhajachan San Hugwis

(Mateo 22:15-22; Mer'us 12:13-17)

²⁰ Sinisipputancha kus sija nangiwhaunchas ti'ti' as mampammayang as ustu nan iwhakacha ta si'apanchas sija san ukuchona tot agwad lasunchaay mangipawhijang an sija san tuyay ja ayobhongan nan kuwhin-nachur. ²¹ Kun inimuscha an sija gway manggwana, "Mistuyu, akammumiyay ustu nan iwhakawhakam ja isuyusuyum ancha maid kun mat'on as whayugwom gwon nu ngachan nan atuttugwaan gway mipangkop san whayugwon Apudyus sija nan isuyum. ²² Iwhakamud an cha'ami nu maserpu mangwhajad ami san hugwis san Emperadorn nan Roma gwinnu achi?"

²³ Gwon akammun Hesus nan si'apcha, sija nan anana an chicha, ²⁴ "Umipaila aju an sa'on as aka pila'. Ngachan nan singhoser ja singngachan sannaja?"

Kun anancha, "Ngachan nan Emperador."

²⁵ Kun anan Hesus an chicha, "Nu amasnat atchonju san Emperador nan ugwan nan Emperador ad inatodju an Apudyus nan ugwan Apudyus."

²⁶ Achicha kun na'asi'ap an Hesus san ukudna san sangun chanan taku. Ad kapu tan nataagcha san sungwhatna ingkino'cha ekay.

Nan Imus Mipangkop San Matakuwan Nan Taku

(Mateo 22:23-33; Mer'us 12:18-27)

* **20:17** 20:17 Mawhasa san Salmo 118:22.

²⁷ Ummoy ummachayug an Hesus chanan uchumay Saduceo gway chicha nan achi kun mamati gway matakun nan matoy. Kun inimuscha an sija ²⁸ gway manggwana, “Mistuyu, illistan Moses san lintog an chita'u gway nu matoy nan osa laya'i ja taynana nan asagwanaay maid ana'cha, maserpu asawwon nan sunudna chay nawhayu tot umana'chas miwhilang as ana' chay sunudna natoy. ²⁹ Ad iningkaw nan pitu mansusunud gway lallaya'i. Nangasagwa nan panguyu gwon natoy gway maid kun ana'na. ³⁰ Ad nan umaggwa sunudna inasagwana chay nawhayu gwon natoy ahos gway maid ana'na. ³¹ Kun amaschi ahos nan na'gwa san mi'atlu ingkana san mi'apitu gway maid kun ana'cha kun losancha natoy. ³² Gwot anunu kun natoy ahos chay huwhai. ³³ Ad sa'ad chay huwhai nu umali nan erkaw gway matakun chanan natoy, ngachan nan sinasagwa an sija tan losan chachay pitu mansusunud inasagwas sija?”

³⁴ Kun anan Hesus an chicha, “Sa'ad chanan taku san sana chimpu manasasagwacha. ³⁵ Gwon san umaliyay chimpu sa'ad chanan taku gway miwhilangay matakun san otoy achicha kun manasasagwa. ³⁶ Ad achicha kun matoy kapu tan mijisucha sasan a'anghel gway achi kun matoy ja ana' Apudyus chicha tan natakucha. ³⁷ Gwon sa'ad chanan natoy matakucha uyay as Moses impaakammuna san Ukud Apudyus nan mipangkop san kumilakilab gway aju gway anana, ‘As Apudyus, sija nan Apudyus Abraham, nan Apudyus Isaac ja nan Apudyus Jacob.’† ³⁸ Wha'on kus Apudyus chanan natoy as sija gwon Apudyus chanan mawhiwhijag tan nan losan mawhiwhijag an sija.”

³⁹ Ad sa'ad chanan uchumay mangaagkammu san lintog summung-whatcha gway manggwana, “Mistuyu, whayu nan ingwhakam.” ⁴⁰ Kun maid kun mangituyod manimus asin an sija.

*Nan Imus Mipangkop San Kristu
(Mateo 22:41-46; Mer'us 12:35-37)*

⁴¹ Anan Hesus an chicha, “Ininonchaay manggwanaon kana' Dabid nan Kristu? ⁴² Tan anan Dabid gway mismu san nibyun nan Salmo, ‘Anan Apudyus san Apu’,
tumu'chu'a san machigwanan'u

⁴³ ingkanas ipaawha"u an si'a chanan ahursum
ad isucha nan layappangan nan i'im.'‡

⁴⁴ “Sija nan nu anan Dabichon ‘Apu’ san Kristu, ininon Kristu gway nangngachan kana' Dabid?”

*Nan Gwerning Hesus Sasan Mangaagkammu San Lintog
(Mateo 23:5-7; Mer'us 12:38-40)*

⁴⁵ Sa'ad san manchochongngoyan nan losanay taku anan Hesus sasan pasuyutna, ⁴⁶ “Ammanju ilan chanan mangaagkammu san lintog gway whayugwonchaay mangikagkagka'ay san mallagyagkoyloy gway silupcha ja whayugwonchaay agwad mangingakinga an chicha san merket. Ja whayugwoncha hosay tu'chu san awhayugwanay tu'chugwan san sinagoga ja ingkaw san agwachan nan ikaw nan nangatuway taku sasan lagyagsa'. ⁴⁷ Isi'asi'apchaay mangaya san u'ugwan chanan nawhayu ad an'annancha anchugwon nan lugwayucha. Kapu sannaja machusachas amod.”

† **20:37** 20:37 Mawhasa san Exodo 3:6. ‡ **20:43** 20:43 Mawhasa san Salmo 110:1.

21

Nan Chatun Nan Osa Nawhayu

(Mer'us 12:41-44)

¹ Nallangyanga kus Hesus inilana chanan whawha'nangay mangigkiigka san chatuncha san iigkaan san pila'. ² Kun inilana hos nan osa wha'sigwot gway whayu gway nangigka san chugwa aka pila'. ³ Kun anana, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway sa'ad chay wha'sigwot gway nawhayu adachu nan inigkana nu san inigkan chachay uchumay taku. ⁴ Tan sa'ad nan losanay inigkacha sergwan nan pila'cha. Gwon sa'ad chay nawhayu, ta'on nu wha'sigwot as sija inigkana losan nan ahus as i'atakuna."

Nan Nangiwhagan Hesus San Migwa''iyan Nan Templo

(Mateo 10:17-18; 24:1-14; Mer'us 13:1-13)

⁵ Sa'ad san mangukuukuchan chanan uchumay pasuyutna san mipangkop san Templo gway naertiyan sasan man'awhawhayuway whatu ja chanan nichatun an Apudyus, anan Hesus, ⁶ "Sa'ad nannachaja iillanju humu'nag nan chimpuway maid kun osas matchay san whatu gway natuutuun as achi ku mi'uurb."

Nan Likat San Umali Erkaw

(Mateo 24:3-14; Mer'us 13:3-13)

⁷ Sachi kun inimuscha an Hesus gway manggwana, "Mistuyu, ma'anun nan ma'gwaan nina ja ngachan nan mangimatunan san humu'nakan nina?"

⁸ Kun anan Hesus, "Ammanju ilan tot achi aju paallilaw. Tan angan nan umali manguser san ngachan'u gway manggwana, 'Sa'on nan Kristu' ja 'Takangay nan chimpul' Achi aju mitunud an chicha. ⁹ Ad nu chongyonju nan mipangkop san kukuwhat ancha kuyu achi aju umogjat tan maserpuway umuna jan ma'gwa nannaja. Gwon wha'on kus sachi ekay nan anungus nan erkaw." ¹⁰ Gwot intuyuyuna gway manggwana an chicha, "Mangwhiwhinnursu nan ailiili ja chanan kuwhilnu san luta. ¹¹ Ad humu'nag chanan amod gway kitakita ja uyat san na'aya'ayasiyay ili ja chanan sa'it. Ad agwad nan losanay ayasin nan amod a'ogjat gway maila ad langit.

¹² "Gwon chaan ad ma'gwa nannachaja chopapon cha'aju ja palikatan cha'aju. Ipawhijang cha'aju sasan sinagoga ad ingwhayud cha'aju. Miijoy aju sasan ali ja sasan kuwhinnachur kapu san pammatiju an sa'on. ¹³ Ad sachi nan mangiwhaganju an chicha san mipangkop an sa'on. ¹⁴ Sija nan achi aju umunnuunna manchanag nu ngachan nan isungwhatju. ¹⁵ Tan whadnga' cha'aju san iwhakaju ja atcha' cha'aju as laing gway achin ku chanan ahursuju lobhong masungwhatan ja masurngasing. ¹⁶ Uyay pay chanan sinana' an cha'aju, susunudju, chochogkaju ja huhuyunju ipuyangcha cha'aju. Ad nan uchum an cha'aju ipaotoycha. ¹⁷ Kuyaon cha'aju hos san losanay taku kapu an sa'on. ¹⁸ Gwon aygwanan cha'aju an Apudyus ad uyay osa sasan huu'ju maid kun mataya'. ¹⁹ Kapu san inaattomju sachi nan matakuan nan longagju.

Nan Nangiwhagan Hesus San Migwa''iyan Nan Jerusalem

(Mateo 24:15-21; Mer'us 13:14-19)

²⁰ "Sa'ad nu ilanju nan Jerusalem gway pali'gwosan chanan susurchachu akammujuway takangay nan migwa''iyana. ²¹ Ad sa'ad chanan takuway agwad ad Judea maserpu umagwidcha san whibilig. Ad sa'ad chanan agwad san kagwan nan ili maserpu lumajawcha ja sa'ad chanan agwad

sasan tayun achicha lumno' san ili. ²² Tan sanat nan chimpuway machusaan chanan taku tot ma'gwa nan losanay nilista san Ukud Apudyus. ²³ Achagchaku chanan mahuki ja chanan mantatakiwhi san sanat gway chimpu. Tan humu'nag nan amod gway likat sannaja luta ja amochay lingun Apudyus sannachaja taku. ²⁴ Mapapatoy nan uchum kapu san ispada ad mapyos miwhayud chanan uchum sasan ailiili. Ad nan Jerusalem purson chanan wha'on kus Hudyu ingkanas mampatingkaon Apudyus nan ayobhongan chanan wha'on kus Hudyu.

Nan Managkulinan Hesus

(Mateo 24:29-31; Mer'us 13:24-27)

²⁵ “Agwad nan ma'aya'ayasiyay ma'gwa san init, huyan, ancha whituwon. Ad sa'ad ad asna luta malilihu' as amod chanan taku san ailiili ja machanakanha kapu san awhayug nan whaywhay ja napigsa tapiya'na. ²⁶ Umapsut chanan taku san ogjatchaay manguullay san ma'gwa san luta tan sa'ad chanan ayobhonganay agwad ad langit majugjug. ²⁷ Ad ilancha as sa'onay Ana' nan Taku gway umali gway nangkakagwa san hunot gway anna nan amochay ayobhonga' ja inachajaw'u. ²⁸ Ad sa'ad nu malluki nannachaja ma'gwa papigsaonju ja payagsa'onju nan somsono'ju tan takangay nan matakuanju.”

Nan Maacher San Ajuway Igos

(Mateo 24:32-35; Mer'us 13:28-31)

²⁹ Kun iyagwat Hesus an chicha gway manggwana, “Ilanju nan aju gway igos ja losanay aju. ³⁰ Sa'ad nu sumimit nan tuhucha akammujuway takangay nan chakun. ³¹ Isuna hosay sa'ad nu ilanju gway ma'gwa chana akammujuway takangay nan chimpun nan mantuyajan Apudyus.

³² “Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway sa'ad nannachaja takuway matattaku san sana achicha kun losan matoy ingkanas ma'gwa losan nannachajaay ingwhaka'. ³³ Sa'ad nan langit ja luta maumas gwon sa'ad nan ukud'u sissija iingkaw.”

Maserpu Ma'asakana

³⁴ “Ammanju ilan tot achi aju milumyum san amochay lagyagsa', hutong ja chanan manchanakan san whijag tan maag ad ekay mawhanu'nag nan sanatay erkaw gway isun nan ma'naanju san ilug, mailukan aju. ³⁵ Tan humu'nag nan sanatay erkaw san losanay takuway ingkaw san intilu luta. ³⁶ Ammanju whantajan nan losanay chimpu, ilugwayuju ta agwad pigsajuway lumisi san losanay ma'gwa ja mawhalinay sumangu aju an sa'on gway Ana' nan Taku.”

³⁷ Chimpun ad nan erkaw mansuyusuyus Hesus san Templo gwon sa'ad nu lawhi umoy massuy san whilig gway ma'gwaniyon Olibu. ³⁸ Ad sa'ad chanan taku masapacha umoy san Templo ta manchongorcha an sija.

22

Nan Nanuukuchan Chanan Mangtoy An Hesus

¹ Takangay nan pijasta gway ma'gwaniyon Tinapay Gway Maid Kun Yeastna gway maagwakan ahos as pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. ² Kun anaanapon chanan papangat nan papachi ja chanan mangagkammu san lintog nu ininoncha mangipaotoy an Hesus tan umogjatcha sasan taku.

³ Kun sinumpaw as Satanas an Judas gway ananchaon Iscariote gway osa sasan nasagwayan as chugwaay apostoles. ⁴ Ummoy as Judas na'aakud

sasan papangat nan papachi ja chanan apitan chanan mangijaachug san Templo nu ngachan nan ininona mangipawhijang an Hesus an chicha. ⁵ Kun nayagsa'anchaot tinachunanchaay whajachan as sija as pila'. ⁶ Kun jinangochan Judas kun illukinaay mananap as chimpu as mangijiwhitana an Hesus as maid kun angan as takus mangakammu.

*Nan Mangudchiyay Na'a'anan Hesus Sasan Pasuyutna
(Mateo 26:17-30; Mer'us 14:12-26; 1 Corinto 11:23-26)*

⁷ Hummu'nag nan erkaw nan pijasta gway ma'gwaniyon Tinapay Gway Maid Kun Yeastna gway sija nan mampertiyancha san uyhun nan kernero gway michatun san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. ⁸ Kun ingwhaun Hesus cha Pedro an Juan gway manggwana, "I'aju isakana nan anon ta'u san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus."

⁹ Kun anancha an sija, "Agwan nan whayugwomay mangisakanaanmi?"

¹⁰ Kun anana an chicha, "Chongyonju, sa'ad nu humu'nag ajud Jerusalem agwad nan mangahot an cha'ajuway osa laya'i nanoodchon san singkusiway chanum. Ad nitunud aju an sija. ¹¹ Ad nu ngachan nan hoyoy gway lumno'ana ananju san singhoyojon, 'Anan nan Mistuyuwon agwan nan agwad nan ugwertu gway mangananmi san pasuyut'u san pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus?' ¹² Ad nan sanatay taku itchuna nan cha'or ugwertu gway nangngatu san agwachan nan gwachagwad nan mauser. Ad aschi nan mangisakanaanju."

¹³ Ummoycha kun inchasancha nan losanay ingwhakan Hesus an chicha. Kun insakanacha nan anoncha san pijasta.

¹⁴ Hummu'nag kunan chimpuway manganancha tummu'chus Hesus san oo'anan gway huyunna chanan apostoles. ¹⁵ Kun anana an chicha, "Whayugwo' ekajay ma'a'an an cha'aju sannaja pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus ad asiya'ot mapalikatan. ¹⁶ Tan iwhaka' an cha'aju gway achiya' kun mangmangan sina ingkanas ma'gwa nan pijaona ukuchon nan Mantuyajan Apudyus."

¹⁷ Inayan kun Hesus nan sintasaay whajas nan ubas ja napping kun manjaman an Apudyus, anana, "Ayanju nannaja ad nanatattawanju. ¹⁸ Tan iwhaka' an cha'ajuway malluki san sana achiya' kun uminum san whajas nannaja ubas ingkanas humu'nag nan Mantuyajan Apudyus."

¹⁹ Nangaya kus Hesus san tinapay gwot iyamanna an Apudyus pini'pi'ina kun inatodna an chicha gway manggwana, "Annaja nan longag'u gway atcho' an cha'aju. Anonju nannaja as manomsom'anju an sa'on."

²⁰ Amaschi hos nan inggwana san sintasa whajas san nappingcha nangan gway anana, "Annaja nan chaya' gway umigwang as mamagchot san assahu tuyag Apudyus an cha'aju.

²¹ "Gwon ilanju, nan takuway mangijiwhit an sa'on annad asna gway ma'a'a'an an sa'on. ²² Kapu tan sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku matoja' tan sachi nan simsimmo' Apudyus san agwi gwon amod a'oogjat nan ma'gwa san sanatay taku gway mangijiwhit an sa'on!" ²³ Kun illukichaay nanisijimus nu ngachanna an chicha nan manggwa san amaschi.

Nan Naniisi'an Chanan Apostoles

²⁴ Sachi kun illukicha hosay maniisi' chanan pasuyut Hesus nu ngachanna an chicha nan angatuwan. ²⁵ Sija nan anan Hesus an chicha, "Sa'ad chanan alin nan wha'on kus Hudyu amod nan manggwacha gway mangituyay sasan takucha ad whayugwoncha pajay maagwakan as, 'Humawhachangcha sasan taku.' ²⁶ Gwon wha'on kus amasnat nan oonju,

nan apatkan an cha'aju maserpu mangngachan as sija awhawhaan ja sa'ad nan mangipangpangu mangngachan as sija isun chi mansilsilwhi. ²⁷ Tan ngachan nan napatpatog, chay osa tummu'chu san oo"anan gwinnu chay osa mansilwhi an sija? Ad wha'on say tummu'chu san oo"anan? Gwon sa'ad as sa'on gway anna an cha'aju sa'on nan mansilwhi an cha'aju.

²⁸ “Cha'aju nan iniingkaw an sa'on san losanay nalliglikata'. ²⁹ Ad atcho' an cha'aju nan ayobhonganay mantuyay as isun nan nangatchan Ama an sa'on san ayobhonganay mantuyay as Ali ³⁰ tot mawhalinay ma'aan ja ma'iinum aju an sa'on san oo"ana' san Mantuyaja' ja tu'chu aju sasan ikaw gway mangituyay sasan kana' chachay nasagwayan as chugwaay ana' Israel.”

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mangisuliwhan Pedro An Sija
(Mateo 26:31-35; Mer'us 14:27-31; Juan 13:36-38)*

³¹ Anan Hesus an Pedro, “Simon, Simon, chongyom na! Inchaw Satanas kun nijujaay mamachas an cha'aju ta ilana nu agwad an cha'aju nan milasin as isun nan milasinan nan chuki san hokas nan kerkerkwit.

³² Gwon illugwayuwa' si'a, Simon tot achi mampapog nan pammatin. Ad sa'ad nu managkulin'a an sa'on papigsaom nan pammatin chanan huhuyunnu.”

³³ Gwon anan Pedro an sija, “Apu, na'asakanaa'ay mitapi miwhayud ja mitapi matoy an si'a.”

³⁴ Anan Hesus, “Iwhaka' an si'a Pedro gway san sana lawhi mamitlum isulib gway akammum sa'on san chaanan nan awwit mangu"uu'an.”

Nan Agwiton Chanan Pasuyut Gway Umoy Mansuyu

³⁵ Anan Hesus an chicha, “Sa'ad san nangiwhauna' an cha'ajuway maid inaw'agwitjus mangiigkaanju san pila' ja mangiigkaanjus silup ancha maid sinilasju, ad nan'uyang ajus maserpuju?”

Kun anancha, “Achi kun.”

³⁶ Gwot anana an chicha, “Jon san sana nan anna nan mangiigkaana san pila' maserpu agwitona, isuna hos san mangiigkaan san silup. Ad sa'ad nan maid ispadana ila'una nan oberkotna ad illa'unas ispada. ³⁷ Tan iwhaka' an cha'ajuway maserpu tumuttuwa nan nilistaay Ukud Apudyus an sa'on gway anana, 'Niwhilang as sija sasan takuway humersuwhersu.' Tan nan nilistaay mipangkop an sa'on takangay tumuttuwa.”

³⁸ Gwot anan chachay pasuyutna, “Apu, ilam, annaja nan chugwa ispada.”

Kun anan Hesus an chicha, “Akay sinat.”

*Nan Ummajan Hesus Nallugwayuwan San Whilig Gway Olibu
(Mateo 26:36-46; Mer'us 14:32-42)*

³⁹ Lummagwacha kun san inigkagwancha ummoy as Hesus san whilig gway Olibu tan sija nan sikuchay o'oona. Kun nitunud ahos an sija chanan pasuyutna. ⁴⁰ Chummakuscha kun ad aschi anana an chicha, “Mallugwayu aju ta achi aju masulisukan.”

⁴¹ Kun ummachajus sija an chichas isun nan aachajun nan loog mawhintug gwot nampalintumong kun nallugwayus sija ⁴² gway manggwana, “Ama, nu whayugwom ilisiya' otjan sanna amod gway likat. Gwon wha'on kusan whayugwo' nan ma'gwa, sija ma'gwa nan whayugwom.” ⁴³ Kun nampaila an sija nan osa anghel gway nerpud langit gway nangipapigsa an sija. ⁴⁴ Ummamamod kulan sikab nan somsono'na impapatina' amochay

nallugwayu, ad sa'ad nan lingotna nangngachan amas todtod chi chayaay tumiyotiyong san luta.

⁴⁵ Lummigawat kusan napping nallugwayuwot ummoy san agwachan chachay pasuyutna, inchasana chichaay nanassuy tan amod nan sasangacha. ⁴⁶ Kun anana an chicha, "Ka'aju mamassuy? Humangon aju ad nallugwayu aju ta achi aju masulisukan."

Nan Nanpapancha An Hesus

(Mateo 26:47-56; Mer'us 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Sa'ad san manapaapatan Hesus hummu'nag nan amochay taku. Ad sa'ad nan osa taku mangngachan Judas gway osa sasan nasagwayan as chugwa pasuyutna, impujutna chicha kun ummachayug an Hesus ta choomana nan aping Hesus san apingna. ⁴⁸ Gwot anan Hesus an sija, "Judas, kamma ipaila nan mangijiwhitam an sa'on gway Ana' nan Taku san mangichoomam san apingnu san aping'u."

⁴⁹ Inilan ku chachay pasuyut Hesus nan ma'gwa an sija anancha, "Apu, wha'akonmi chicha?" ⁵⁰ Kun whina'ag nan osa an chicha nan mudchachun nan angatuwanay pachi kun napingasan nan machigwanan gway ingana.

⁵¹ Gwon summungwhat as Hesus gway manggwana, "Akay sinat!" Inognana kunan ingan chay mudchachu impawhayuna.

⁵² Gwot anan Hesus sasay ummoy maniliw an sija gway papangat nan papachi, a'appittan nan mangijaachug san Templo ja chanan chacha'orn nan Hudyu, "Jo'o tulisana' ta umali ajuway naniispada ja namperpeltu gway manpap an sa'on. ⁵³ Awhikawhikat peekay iniingkagwa' an cha'aju san Templo gwon achiya' kun chimpap. Jon annaja nan chimpuju ja chimpun Satanas gway mangituyay san manghulingot."

Nan Nangisuliwhan Pedro An Hesus

(Mateo 26:57-58, 69-75; Mer'us 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Chimpapcha kus Hesus illajawchas sija kun iyoycha san hoyoy nan angatuwanay pachi. Kun ummaadchajang as Pedro gway misu'su'nub.

⁵⁵ Manapappuycha kun san kagwan nan sowhan nan hoyoy ja tummu'chucha losan, na'atu'chus Pedro an chicha. ⁵⁶ Inilan ad nan osa huwhaiyay mudchachu as sija gway na'atu'tu'chu san achan san apuy intotollongna as sija gway manggwana, "Sa'ad nan osaanna ahos huyun Hesus!"

⁵⁷ Gwon insulib Pedro say huwhai gway manggwana, "Achi' kun akammus sija!"

⁵⁸ Umawawni kun iningkaw nan sawhali taku nangila an sija gway manggwana, "Si'a hos nan osa an chicha!"

Gwon anan Pedro, "Wha'ona' kun!"

⁵⁹ Lumma'pus kunan osa uyas iningkaw nan osa mangipapilit manggwanaon, "Maid kun chugwachugwanaay sa'ad nannaja taku huyun Hesus tan iGalili hos as sija."

⁶⁰ Gwon anan Pedro, "Achi' kun akammu nan iwhakawhakam!" Kun maag ekay nangu'uu' nan awwit san manapaapatan Pedro. ⁶¹ Nansakung kus Apu Hesus intollongna as Pedro. Kun simsimmo' Pedro chay ingwhakan nan Apu san nangiwhagana an sija gway manggwana, "Chaan ad mangu'uu' nan awwit san sana lawhi namitlum sa'on isulib."

⁶² Lummagwa kus Pedro ap pagway naniwhil san amod gway somsono'na.

Nan Nangamamangancha An Hesus

(Mateo 26:67-68; Mer'us 14:65)

⁶³ Sa'ad chanan takuway nangijachug an Hesus amaamangonchas sija ja saplisaplitanchas sija. ⁶⁴ Whinungutcha kunan atana inimuschas sija gway manggwana, "Imatunama nu ngachan nan nangano" a an si'a?" ⁶⁵ Kun angsanay whayangna amamang nan ingwhakachaay mihursu an sija.

Nan Nisanguwan Hesus Sasan Papangat Chanan Hudyu
(Mateo 26:59-66; Mer'us 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ Mawhikat kun naayus chanan angatuwanay chacha'orn chanan Hudyu, chanan papangat nan papachi, chanan mangaagkammu san lintog kun iyoychas Hesus sasan Sanhedrin* ⁶⁷ gway manggwana, "Nu si'a nan Kristu iwhakam an cha'ami."

Gwon anana an chicha, "Nu iwhaka' an cha'aju achiju kun tutugwaon. ⁶⁸ Ja nu manimusa' an cha'aju achi aju kun sumungwhat. ⁶⁹ Gwon malluki san sana tumu'chuwa' gway Ana' nan Taku san machigwanan Apudyus gway amod nan ayobhongana."

⁷⁰ Kun inimuscha losan gway manggwana, "Ad tuttuwa si'a nan Ana' Apudyus?"

Kun summungwhat an chicha gway manggwana, "Cha'aju nan manggwanaon sa'on."

⁷¹ Gwot anancha, "Ngachamma uchum as anapon ta'u as mana'chor an sija. Chita'u mismu nan nangngor san ingwhakana!"

23

Nan Nipasanguwan Hesus An Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Mer'us 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Lummiggwat ku chanan losanay Sanhedrin iyoychas Hesus an Pilato. ² Kun illukichaay mangiwhaka san ipawhersucha an sija gway manggwana, "Sa'ad nannaja taku inchasanmi gway mangagwaagwis gway mangalallilaw sasan ailijanmiyay Hudyu gway humersu san kuwhilnu ja ijachina nan mangwhajad san hugwis san Emperador ja agwakana nan longagna as Kristu gway ali."

³ Kun inimus Pilato an sija gway manggwana, "Si'a nan Alin chanan Hudyu?"

Anan Hesus gway summungwhat, "Si'a nan nangiwhaka gway aliya'."

⁴ Gwot anan Pilato sasay papangat nan papachi ja chachay amochay taku, "Maid kun maanapa' as kapun nan mayodchongan nan osa takuwanna."

⁵ Gwon impapilitcha gway manggwana, "Kuyugwona chanan taku san losanay ilid Judea kapu san mansuyusuyuwana gway illukinad Galili ingkanad asna."

⁶ Chingngorn kun Pilato nan ingwhakacha inimusna gway manggwana, "iGalili nannaja taku?" ⁷ Inakammuna kun gway nerpus Hesus san iliyay ituyajan Herod impaijoyna as sija an Herod gway agwad ahos ad Jerusalem san sachiyay chimpu.

⁸ Inilan kun Herod as Hesus nayagsa'an as amod tan nawhajakay whayugwona ilan as sija kapu tan chingngorchingngorna nan mipangkop an sija ja namnamaonaay ilan nan mangimatunanay mataakan gway oon Hesus. ⁹ Sija nan angsan nan inimus Herod an Hesus gwon achi kun summungwhat an sija. ¹⁰ Ad agwad gway nasi'asi'ad chachay papangat nan papachi ja chachay mangaagkammu san lintog gway

* **22:66** 22:66 Sa'ad nan "Sanhedrin" chicha nan angatuwanay papangat chanan Hudyu gway mallintog gwon maid kun ayobhonganchaay mangtoy san taku.

impaamamodcha pawhasuyon as Hesus. ¹¹ Whinanwhanit Herod as sija gway huyunna chanan surchachuna gway nangamamang ahos an sija. Inakojancha kus sija san a'erjachay akoy impaijoyna ipagkulin as sija an Pilato. ¹² Kun nangngachan manghubuyun cha Herod an Pilato san sachiyay erkaw kapu tan sikuchay maninnisilcha.

Nayodchongan As Hesus Gway Matoy

(Mateo 27:15-26; Mer'us 15:6-15; Juan 18:38-19:16)

¹³ Impaajag kun Pilato chanan papangat nan papachi, chanan mantu-tuyay ja chanan taku ¹⁴ anana an chicha, "Iyaliju an sa'on nannaja taku gway ananjuwon mangalallilaw sasan taku gway humursu san kuwhilnu. Kun ilanju, sinumerja' kus sija sanna sanguju maid kun inchasa' sannaja taku as kapun nan mangipawhasuyanju an sija. ¹⁵ Uyay as Herod maid kun inchasana tan impaipagkulinnas sija an chita'u. Ad ilanju, maid kun inggwana as lobhongna matojan. ¹⁶ Sija nan ipasaplit'u ad as sija pinerjaw'u." ¹⁷ [San gwaschi pijastan nan Lumaus nisikud gway ma'ma'gwaay umipayagwa as Pilato as osa sasan whayud an chichaay Hudyu.]

¹⁸ Gwon nakigsan nampa'uy chanan taku gway manggwana, "Paotoynu nan sanatay taku ad impayagwam an cha'ami as Barrabas." ¹⁹ (Nawhayud as Barrabas kapu san nitapijana san kuyu gway inggwacha san kuwhilnu gway na'gwa ad Jerusalem ja kapu san pummatoy.) ²⁰ Gwot inasin Pilato na'aapat an chicha gway whayugwona ipayagwa as Hesus. ²¹ Gwon impa'uycha gway manggwana, "Pailansam as sija san krus! Pailansam as sija san krus!"

²² Kun impitlun Pilato gway manggwana an chicha, "Kaman, ngachan nan lagwingay inggwan nina? Maid kun inchasa' as kapun nan matojana. Sija nan ipasaplit'u ad as sija impayagwa'."

²³ Gwon iyamamodchaot tinowhag nan kingacha gway manggwana an sijaon pailansam as sija san krus, kun nangyog nan anancha.

²⁴ Sija nan intachun Pilato gway ma'gwa nan ochawcha. ²⁵ Kun impayagwana chay osa laya'iyay sija nan inchawcha gway niwhayud kapu san nitapijana san kuyu gway inggwacha san kuwhilnu ja pummatoy gwon sa'ad as Hesus impawhijangna tot ooncha nan whayugwoncha.

Nan Nilansaan Hesus San Krus

(Mateo 27:32-44; Mer'us 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Sa'ad san mangilajagwancha an Hesus impukodcha nan osa taku mangngachan Simon gway iCirene gway inahotcha nerpu san lasin nan Jerusalem kun impahu'udcha an sija nan krus ta hu'uchona gway misu'su'nub an Hesus.

²⁷ Kun nituntunud an Hesus nan amochay taku ja chanan hubhuwhai gway asisasanga ja asijiwhil kapu an sija. ²⁸ Nansakung kus Hesus an chicha anana, "Cha'aju hubhuwhaiyay iJerusalem, achiju iwhilan as sa'on sija iwhilanju chanan longagju ja chanan anana'ju. ²⁹ Tan ilanju, humu'nag nan chimpuway anan chanan taku, 'Piyan chanan whasig, chanan achi kun nahuki ja chanan achi kun nantakiwhi!' ³⁰ Sa'ad tot achicha ichaman nan likat san manangkaan nan ahursurucha san ilicha ilukichaay manggwana san whibilig, 'Maotchag'a an cha'ami' ja anancha sasan whana'iyutay whibilig, 'Tabunan cha'ami!' ³¹ Tan sa'ad nu amasna nan ooncha an sa'on gway maid whersuna* ad achi sinumamod nan ooncha an cha'ajuway

* **23:31** 23:31 San uchumay manyuskriptu amasna nan nilista: Tan sa'ad nu amasna nan ooncha san ma"at gway aju.

hummingsu?"†

³² Kun iyoycha hos nan chugwa mamayangkat gway intapicha an Hesus ta otojoncha. ³³ Hummu'nagcha kusan ikaw gway ma'gwaniyon "Tungern nan Wha'ag", illansacha as Hesus san krus ja chanan chugwa mamayangkat ad aschi, osa san machigwananna ja osa san machigwikina.

³⁴ Kun anan Hesus, "Ama, ligwatam nan whersucha tan achicha kun maagwatan nan o'ooncha."

Kun nangwhiwhinnunutchaay namiwhillay san luputna. ³⁵ Kun nasi'asi'ad chanan takud aschiyay manghuhuja. Ad amaamangon ahos chanan mantutuyay as sija gway manggwana, "Tinakuna nan uchumay taku, takuwonaud nan longagna nu sija nan Kristu gway pinilin Apudyus!"

³⁶ Kun inamamang hos chanan surchachu as sija. Ummachayugcha kun inatchanchas sija san na'ilomay whajas ³⁷ kun anancha, "Nu si'a nan Alin nan Hudyu takuwom nan longagnu!"

³⁸ Kun iningkaw ahos nan nilista san ngatugwon nan wha'ag Hesus gway anana, "Annaja nan Alin chanan Hudyu."

³⁹ Ad sa'ad nan osa sasan mamayangkatay nilansa gway huyun Hesus, inamamangnas Hesus gway manggwana, "Jo'o wha'on a si'a nan Kristu. Takuwom nan longagnu ja cha'ami!"

⁴⁰ Gwon sinungwhatan nan huyunna gway inamujuwana gway manggwana, "Jo'o achi'a umogjat an Apudyus? Agwad'a san isuna asasaad gway mayodchonganay machusa. ⁴¹ Ad chita nan kadto'ay lobhongna ma'gwaan nannaja kapu san inggwata. Gwon nan annaja taku maid kun lagwing as inggwana." ⁴² Kun anana, "Hesus, somsom'om as sa'on nu mantuyay'aon san man'aliyam!"

⁴³ Kun anan Hesus an sija, "Tuttuwa iwhaka' an si'a, san sana erkaw mitapi'a an sa'on san Paraiso."‡

Nan Natojan Hesus

(Mateo 27:45-56; Mer'us 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Takangay kus mamatu' hummulingot nan losanay luta ingkana san singwhattang as anchu. ⁴⁵ Sa'ad san hummulingotan nan init nakoggwa nawhis'i nan kurtinaay nanorcha' san ingkagwan Apudyus san chayoy' nan Templo. ⁴⁶ Nampa'uy kus Hesus as towthag anana, "Ama, itayo'u an si'a nan alichodgwa!" Ingwhakana kunan sachi chakasnaay matoy.

⁴⁷ Inilan kunan apitan nan surchachu nan na'gwa nanchaychajaw an Apudyus gway manggwana, "Tuttuwa tuwa gway sa'ad nannaja taku maid kun whersuna!"

⁴⁸ Ad sa'ad chanan naayusay taku gway nangiila san na'gwa lumma-jawchaay mangob'o'ob'ob san whayu'ungcha san amochay sasangacha.

⁴⁹ Kun summisi'ad nan losanay hubuyunna san achajus a'it ja chanan hubhuwhai gway nitunutunud an sija gway nerpud Galili gway nangiila san na'gwa.

Nan Niilhonan Hesus

(Mateo 27:57-61; Mer'us 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Iningkaw nan osa laya'iyay mangngachan Josep gway ijArimatea san osa ilid Judea. Whayu ja nalintog as sija gway taku gway osaay manguullay san mantuyajan Apudyus. Ad uyay nu osas sija gway mitapi san Sanhedrin

† **23:31** 23:31 San uchumay manyuskriptu amasna nan nilista: ad achi sinumamod nan ooncha san nayangu gway aju? ‡ **23:43** 23:43 Sa'ad nan pijaona anan nan "Paraiso" sachi nan agwachan Apudyus gway ad langit ja ingkagwan ahos chanan a'anghelna ancha losanay namati an Hesu Kristu as ingkaingkana.

achi kun ummajun san pangkop ja inggwacha an Hesus. ⁵² Ummoy kus Josep an Pilato inchawna nan lachag Hesus. ⁵³ Impasna kunan lachag Hesus whinichiwhichana san puta' gway luput kun inigkana san lijangay lohon gway maid kun nii'ilhon as taku. ⁵⁴ Erkaw nan mangisakanaan chanan Hudyu san losanay maserpucha san Erkaw gway Umillongan ad mallugyuki nan Erkaw gway Umillongan.

⁵⁵ Nituntunudcha kun an Josep chachay hubhuwhaiyay nihuyohuyog an Hesus gway nerpud Galili, inilacha nan lohon ja ininonay niwhanat nan lachag Hesus. ⁵⁶ Lummajawcha kun insakanacha nan whangwhangyu ja lanaay miigka san lachag. Erkaw kun gway Umillongan iningkawcha tan sija nan anana san lintog Moses.

24

Nan Natakuwan Hesus

(Mateo 28:1-10; Mer'us 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Gwisnigwisnit kun san Chumingku ummoy chachay hubhuwhai san lohon gway inagwitcha chay whangwhangyu insakanacha. ² Gwot inchasancha nan whatuway naalikad gway nijonob san lohon. ³ Gwon nilumno'cha kun achicha kun inchasan nan lachag Apu Hesus. ⁴ Anna kunay maid kun akammuchas ooncha san mipangkop sannaja, maag ekay summi'ad nan chugwa laya'i san agwachancha gway sumilasilap nan silupcha.

⁵ Ummogjatcha kun ja nampa'yobcha san luta anan chachay chugwa laya'i an chicha, "Kajuman anaanapon nan mawhiwhijag san ikaw chanan natoy? ⁶ Maid kus sija ad asna, nataku. Somsom'onju nan ingwhakana an cha'aju san iningkagwanad Galili ⁷ gway anana, 'Sa'ad as Sa'onay Ana' nan Taku maserpu mipawhijanga' sasan humersuwhersuway taku ja milansaa' san krus ad mi'atlu ad gway erkaw, natakuwa.' "

⁸ Kun simsimmo'cha chay ingwhakan Hesus. ⁹ Nanulincha kunay nerpu san lohon ummoycha impaakammu nannachaja losan sasan nasagwayan as osa apostoles ja losanay huhuyuncha. ¹⁰ Sa'ad chachay huwhaiyay ummoy san lohon cha Maria gway iMagdala, Juana ja Maria gway inan Santiago ja chachay uchum. ¹¹ Gwon sa'ad nan ingwhakan chanan hubhuwhai sasan apostoles anancha kunnu maid kutu'na, sija nan achicha kun tinuttuwa chicha. ¹² Gwon lummiggwat kus Pedro nanodcha'ay ummoy san lohonot nayyu'ung kunay nangisiim ad chayo', ahus chanan luput as inilana kun lummajaw gway natataag san na'gwa.

Nan Nampailan Hesus San Chugwa Pasuyutnaay Umoy Ad Emaus

(Mer'us 16:12-13)

¹³ Ad sa'ad nan chugwa pasuyut Hesus san sachi hosay erkaw umoycha san iliyay mangngachan Emaus gway ummoy as simpuyu ja osa kilometro nan aachajuna san Jerusalem. ¹⁴ Kun apaapatoncha nan mipangkop san losanay na'gwa san sinerkagwan. ¹⁵ Sa'ad san manapaapatancha ja manukuukuchancha, sa'ad ahos as Hesus gway ummachayug nihuyog an chicha. ¹⁶ Gwon achicha kun naimatunan as sija.

¹⁷ Kun anan Hesus an chicha, "Ngachan nan ukuukuchonjuway manadchadchayan?"

Kun summinongchaay mansasanga. ¹⁸ Gwot summungwhat nan osa mangngachan Cleofas gway manggwana an sija, "Si'a nina ekay osa mangilid Jerusalem gway achi kun mangakammu san na'na'gwa san sinerkagwan?"

¹⁹ Kun anan Hesus an chicha, “Ngachamma ninat?”

Gwot anancha an sija, “Mipangkop an Hesus gway iNazaret gway osa profeta gway amod nan ayobhongana san o'ona ja ukudna san mangilan Apudyus ja san losanay taku ²⁰ ja ininonchaay nangipawhijang an sija chanan papangat nan papachi ja chanan mangituyay an chita'u ta mayodchonganay matoy kun illansachas sija san krus. ²¹ Sa'ad as cha'ami ninamnamamiyay as sija nan mawwajagwaja san Israel. Wha'on ekas ahus chi, mi'atlu erkaw san sana nan lummaus manipud san na'gwaan nina. ²² Osa pay, sa'ad ahos nan uchumay hubhuwhai huyunmi tinaag cha'amis amod. Nasapacha kusan whigwhikatay ummoy san lohon ²³ gwot achicha inchasan nan lachagna nanulinchaay manggwanaon inilacha nan a'anghel gway nampaila gway manggwana an chichaon natakua as Hesus. ²⁴ Gwot ummoy nan uchumay huhuyunmi san lohon kun inchasancha hos nan isun nan ingwhakan chachay hubhuwhai gwon sa'ad as Hesus achicha kun inila.”

²⁵ Gwot anan Hesus an chicha, “Ay maid kun maagwatanju ja mansikab ekay mamatiyanju san losanay ingwhakan chachay profeta san agwi! ²⁶ Jo'o achi mapalikatan nan Kristu ad asiyot michajaw.” ²⁷ Kun impaagwat Hesus an chicha nan losanay nilista san Ukud Apudyus gway mipangkop an sija malluki san nibyuway illistan Moses ingkana san illistan chachay losanay profeta.

²⁸ Ummachanicha kun san iliyay umajancha an'annan Hesus ipailaay umachaju san ajana. ²⁹ Gwon tinagwichanchas sija gway manggwana, “Ma'achagwos'a an cha'ami tan takangay mumaschom ja humulingot.” Kun na'achagwos as Hesus an chicha. ³⁰ Tummu'chu kus sija san oo"anan gway huyunna chicha nangaya san tinapay kun nanjaman an Apudyus. Pini'pi"ina kun inatodna an chicha. ³¹ Kun ama ekas niigkat nan atacha kun inimatunanchas sija. Gwot maag ekay mummaid san agwachancha. ³² Kun asi'a'ananchaay chugwa, “Apaanpata amas whayu nan li'nataad kanad say ma'aapaapatana an chita say mangipaapaagwatana sasay nilista Ukud Apudyus!”

³³ Lummigwatcha kusan sachi hos ekajay uyas nanulinchad Jerusalem. Kun inchasanchaay naayus chanan nasagwayan as osaay apostoles ja chanan uchumay huhuyuncha ³⁴ gway manggwana, “Tuttuwaay natakua nan Apu gwot nampaila an Simon!”

³⁵ Kun inuullit chachay chugwa nan na'gwa san iningkagwanchas chayan ja ininoncha nangimatun an Hesus san nami'pi"iyana san tinapay.

Nan Nampailan Hesus Sasan Pasuyutna

(Mateo 28:16-20; Mer'us 16:14-18; Juan 20:19-23; Apostoles 1:6-8)

³⁶ Anna kunay iwhakawhakan chachay chugwa nan na'na'gwa summi'ad as Hesus san agwachancha kun anana an chicha, “Atchan otjan Apudyus cha'aju as whayuway somsono' gway maid kun machanakanju.” ³⁷ Gwon na'asugkajatcha ja ummogjatcha tan anancha kunnu ayan nan inilacha. ³⁸ Kun anan Hesus an chicha, “Ka'ajuman umogjat ja ka'aju manchugwachugwa? ³⁹ Ilanju nan ima' ja i'i, sa'onna mismu. Odnana' ad inakammujuway sa'on tan sa'ad nan ayan maid kun longagna ja tungerna gwon an sa'on mailajuway anna.” ⁴⁰ Ingwhakana kunan sachi impailana an chicha nan imana ja i'ina.

⁴¹ Sissija achay achicha kun mamati kapu san lagsa'cha ja taagcha, anan Hesus an chicha, “Agwad ma'anju ad asna?” ⁴² Kun inatchanchas sija san i'an gway nachagwis. ⁴³ Inayana kun inanna san sangucha.

⁴⁴ Gwot anana an chicha, “Annachaja chachay ingwhakawhaka' an cha'aju say iniingkagwa' an cha'aju gway maserpu ma'gwa nan losanay nilista san lintog Moses ja illistan chachay profeta ancha nilista san nibyuway Salmo nan mipangkop an sa'on.”

⁴⁵ Kun inibwhatna nan somsomo'cha tot maagwatancha nan nilistaay Ukud Apudyus. ⁴⁶ Kun anana an chicha, “Nilista san agwiway mallikat nan Kristu ja matoy ad natakun san mi'atlu erkaw. ⁴⁷ Ad maserpu misuyu san losanay ailiili manipud ad Jerusalem gway kapu san ngachanna ligwatan Apudyus nan whersun chanan manchu'kancha nan whersucha. ⁴⁸ Cha'aju nan mangipano'no' sannachaja. ⁴⁹ Chongyonju na, iwhaun'u nan ingwhawhagkan Ama an cha'aju. Gwon iingkaw ajud asnaay ili ingkanas maagwatju nan ayobhonganay merpud langit.”

*Nan Nipangatuwan Hesus Ad Langit
(Mer'us 16:19-20; Apostoles 1:9-11)*

⁵⁰ Sachi kun iyoy Hesus chachay pasuyutna ad Betania. Intajagna kunan imana ingwhakana gway pawhayugwon Apudyus nan whijagcha. ⁵¹ Sa'ad nan nangiwhaganas chi ummachaju an chicha kun nipangatud langit. ⁵² Nanchaychajawcha an sija kun nanulincha ad Jerusalem gway amod nan lagsa'cha. ⁵³ Kun patinajunay umoycha san Templo manchaychajaw an Apudyus.

Nan Whayuway Chamag Gway Illistan Juan

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Sa'ad nan nangilista sannaja nibyu as Apostol Juan gway ana' cha Zebedeo an Salome gway iGalili. Nan pangkopna nangilista sannaja nibyu ipailana gway sa'ad as Hesus sija nan Ukud Apudyus gway sissija as ingkaingkana gway nangngachan taku kun na'aumili an chita'u ad asna luta. Nilista nannaja gway mipangkop san Whayuway Chamag tot sa'ad chanan mamasa tutugwaonchaay as Hesus nan niwhakawhaka gway Manaku gway Ana' Apudyus ja tot kapu san pammatacha an sija ma'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana.

Sa'ad nan umunaay hu'yon nannaja Whayuway Chamag ipailana nan na'aya'ayasiyay mataakan gway mangipailaay as Hesus nan niwhawhagka gway Manaku gway Ana' Apudyus. Napasu'nuwhan nannachaja say inukuukud Hesus gway mangipaagwat san impailan chanan mataakan.

Ipailan nannaja nibyu nan ininon chanan uchumay takuway namati an Hesus kun nangngachancha pasuyutna. Gwon sa'ad nan uchum whinursucha as sija ja achicha kun tinuttuwa as sija. Nilista san kapitulu 13 ingkana san kapitulu 17 nan pagchot gway na'ahubuyunan Hesus sasan apostolesna amamod san lawhi san chaanna madpapan. Sa'ad san sachiyay lawhi impapigsana nan somsomo'cha tot na'asasagkanacha san ngachan man sinatay ma'gwa. Nilista ahos san udchin nan kapitulu nan nadpapan Hesus ja nasumerjaana, nan nilansaana san krus, nan natakuwana ja chanan nampaipailana sasan pasuyutna san nerpasna natakawan.

Chinagsonan Juan gway ingwhaka nan ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana kapu an Hesu Kristu. Annaja nan maatod an chichaay mamati an Hesus gway sija nan chayan, atuttugwaan ja whijag. Iyag-waagwat Juan chanan whayangna gway mauser san inerkaw tot isuyucha nan atuttugwaanay mipangkop an Apudyus isun chanan chanum, tinapay, silaw, nan mampaspastur sasan kenero ja chanan kenerona ancha ubas ja nan hokasna.

Chanan Hu'yona

Sa'ad As Hesus Sija Nan Ukud Apudyus 1:1-5

Nan Chamu Nipaakammugwan Nan Whayuway Chamag Mipangkop An Hesus 1:6-13

Nan Ukud Gway Nangngachan Taku 1:14-18

As Juan Gway Manghohonjag Ja Chanan Pangpangu Pasuyut Hesus 1:19-51

Nan Nansuyusuyuwan Hesus San Atakutaku 2:1-12:50

Nan Nansuyusuyuwan Hesus Sasan Pasuyutna Sasan Mangudchiyay Erkawna 13:1-17:26

Nan Natojan Hesus 18:1-19:42

Nan Natakawan Hesus Ja Nan Nampaipailana Sasan Pasuyutna 20:1-21:25

Sa'ad As Hesus Sija Nan Ukud Apudyus

¹ Sa'ad san chaan ma'gwa nan losan nisisikud nan Ukud ad sa'ad nan Ukud nihuyun an Apudyus ad sa'ad nan Ukud, Apudyus. ² Nisisikuchay nihuyun nan Ukud an Apudyus san chaan ma'gwa nan luhung. ³ Ad kapu san Ukud inggwan Apudyus nan losan. Ad maid kun na'gwa nu wha'on

as kapu san Ukud. ⁴ Sa'ad nan Ukud sija nan merpugwan nan whijag ad nannaja whijag sija nan silaw gway mamadcha san somsono' chanan taku. ⁵ Sa'ad nan silaw papadchaona nan manghulingot ad nan manghulingot achi kun ma'aawha' san padcha.

Nan Chamun Nan Nipaakammugwan Nan Whyuway Chamag Mipangkop An Hesus

⁶ Iningkaw nan osa takuway ingwhaun Apudyus gway Juan nan ngachanna. ⁷ Kun ummalis sija tot iwhakana nan mipangkop san silaw tot losan otjan chanan taku mamati kapu san iwhakana. ⁸ Wha'on kus sija nan silaw gwon ummalina ekay impano'no' nan mipangkop san silaw. ⁹ Sa'ad nan kadto'ay silaw gway mamadcha san somsono' chanan taku, sija nan umali ad asna luhung.

¹⁰ Gwon ta'on nu ummalis sija ad asna luhung ja na'gwa nan luhung kapu an sija, achin ku chanan taku whinigwhig as sija nu ngachanna as sija. ¹¹ Ummoy as sija san ilina gwon achin ku chanan ailijana Hudyu whinigwhig as sija. ¹² Gwon sa'ad chanan namigwhig an sija ja namati an sija nangngachanona chichas ana' Apudyus. ¹³ Wha'on kus nangngachancha ana' Apudyus kapu san nerpugwancha gwinnu kapu san whinayun nan manasagwa gwon kapu san whinayun Apudyus.

Nan Ukud Gway Nangngachan Taku

¹⁴ Nangngachan taku chay Ukud kun na'aumili an chita'u ad asna luta. Amod nan inawhayuna ja sija nan mangipaakammu san atuttugwaan. Inilami nan ina'erjadna gway nangipaila san ina'apudyus Apudyus gway naayana as osossa'anay ana' Amana gway Apudyus.

¹⁵ Kun pinano'no'an Juan gway manghohonjag nan mipangkop an sija kun impa'uyna gway manggwana, "Annaja chay ingwhaka' say manggwanaa'on, 'Sa'ad nan umali mipasu an sa'on nangatngatu an sa'on kapu tan nisisikud as sija san chaan'u mijana'an.' "

¹⁶ Kapu san maid ku agwat nan inawhayuna mansinu'nub nan whyuway inatodna an chita'u. ¹⁷ Inatod Apudyus nan Lintogna kapu an Moses gwon sa'ad nan inawhayuna ja atuttugwaan gway mipangkop an sija, naatod an chita'u kapu an Hesu Kristu. ¹⁸ Maid kun osas nangila an Apudyus. Ahus nan osossa'anay Ana'na gway Apudyus ahos ekay as sija gway pagchot nan mihuyunana an Amana. Sija nan mangipaakammu an chita'u an Apudyus.

Ingwhawhagkan Juan Gway Wha'on Kus Sija Nan Kristu

¹⁹ Ad sa'ad chanan papangat nan Hudyu ad Jerusalem nangiwhauncha sasan papachi ja chanan Levita tot umoycha imuson an Juan ananon, "Ngachan'a?"

²⁰ Kun ingwhawhagkan Juan nan tuttuwa gway achina kun insulib kun anana, "Wha'ona' kus Kristu."

²¹ Kun anancha an sija, "Ad ngachan'a nu'? Si'a chay Elias?"*

Kun anana, "Wha'ona' kun."

Kun anancha, "Si'a chay profetan Apudyus gway uullajonmi?"†

* **1:21** 1:21 Sa'ad as Elias iningkaw as sija ad asna luta san tagwonay 850 BC (san chaan Kristu mijana'an). Akasukasut gway tagwon asiyot as Juan gway Manghohonjag mijana'. Inayan Apudyus as Elias ad langit gway matattaku (Mawhasa san 2 Ar-Ari 2:11). Sa'ad chanan Hudyu uullajonchas sija gway managkulin ad asna luta as tapin chi erkaw tot sija nan mangisakana sasan taku san umaliyan Kristu (Mawhasa san Malakias 3:1, 4:5-6). † **1:21** 1:21 Mawhasa san Deuteronomio 18:15-22.

“Wha'on,” anana.

²² Gwot anancha an sija, “Ngachan'a man nu'? Sungwhatam cha'ami ta agwad iwhakami san nangiwhaun an cha'ami. Ngachamma anam san mipangkop an si'a?”

²³ Kun anan Juan gway summungwhat, “Sa'on chay anan Isaias gway profetan Apudyus san agwiyon, ‘Anna nan osaay iniingkaw san luta gway maid kun ingkaw as taku gway mampa'upa'uy gway ananaon pawhayugwonju nan manadchayanan nan Apu.’ ”

²⁴ Ad sa'ad chachay ingwhaun chanan Pariseo gway ummoy an Juan ²⁵ inimuscha an sija gway manggwana, “Nu wha'on'a kus Kristu gwinnu wha'on'a ku an Elias gwinnu wha'on'a kus profetan Apudyus, ka'a manghonjag nu'?”

²⁶ Kun anan Juan gway summungwhat, “Manghonjaka' san chanum jon agwad an cha'aju nan osaay achiju kun agakammu nu ngachanna as sija. ²⁷ Sija nan umali mipasu an sa'on gwon achiya' kun miwhilang as mansilwhi an sija uyay mangaan san sinilasna.”

²⁸ Na'gwa losan nannachaja san ilid Betania san chomang nan gwanggwangay Jordan gway ad aschi nan nanghonjahonjakan Juan.

As Hesus Nan Ma'gwaniyon Kerneron Apudyus

²⁹ Mawhikat kun inilan Juan as Hesus gway takangay mi'atum an sija kun anana, “Anchiya nan Kerneron Apudyus gway michatun gway malligwat san whersun nan losanay takud asna luta! ³⁰ Sija chay ingwhakawhaka' san manggwanaa'on, ‘Umchas an sa'on nan osa takuway nangatngatu an sa'on kapu tan nisisikud as sija san chaan'u mijana'an.’ ³¹ Achi' kun naimatunan san chamu gway sija chay takuway ingwhaka' gwon ummaliya' manghonjag san chanum tot mipaakammus sija sasan iIsrael.”

³² Kun impano'no' Juan gway manggwana, “Inila' nan Ispilitun Apudyus gway chumo"ocho"oya gway isun chi kaob nan kalapati gway nerpud langit kun ummoy inumpa an sija. ³³ Achi' kun naimatunanay sija chay takuway ingwhaka'. Gwon sa'ad as Apudyus gway nangiwhaun an sa'on gway umali manghonjag san chanum anana an sa'on, ‘Mailam nan Ispilitu' gway chumo"ocho"oya ad iningkaw an sija. Sija nan mangipaali san Ispilitu' gway ingkaw sasan taku.’ ³⁴ Ad kapu tan inila' nannaja na'gwa an Hesus, ta'choya' gway sija nan Ana' Apudyus.”

Chanan Pangpangu Gway Pasuyut Hesus

³⁵ Asin ku mawhikat agwad ahos cha Juan ja nan chugwa sasan pasuyutna ad aschiyay summisi'ad. ³⁶ Intollong kun Juan as Hesus gway manadchadchayan anana, “Anchiya nan Kerneron Apudyus.”

³⁷ Chingngorn ku chachay chugwaay pasuyut Juan nan ingwhakana tinunudchas Hesus. ³⁸ Nantulili kus Hesus inilana chichaay mituntunud an sija. Kun anana an chicha, “Ngachan nan anaponju?”

Kun anancha an sija, “Rabbi, agwan nan iingkwam?” (Nan pijaona anan nan apapat gway “Rabbi”, Mistuyu.)

³⁹ Kun anan Hesus an chicha, “Gwayyu ta umaliju ilan.” Summingwhat-tang as anchu nan tayun san nitunuchancha an Hesus san ikawna kun iningkawcha an sija ingkanas maschom.

⁴⁰ Sa'ad as Andres sija nan osa sasay chugwaay nangngor san ingwhakan Juan gway nitunud an Hesus. Sunud Simon Pedro as sija. ⁴¹ Kun sija ummunana inggwa nan ummoyna inanap as Simon gway sunudna kun

anana an sija, "Inchasanmi nan Mesias."‡ 42 Kun iyoy Andres as Simon an Hesus.

Kun intotollong Hesus as Simon kun anana, "Si'a uwa as Simon gway ana' Juan? Mangngachan'a Cefas." (Nan Cefas isuna san Pedro gway sa'ad nan pijaona anan "whatu".)

Nan Nangajakan Hesus An Cha Felipe An Natanael

43 Mawhikat kun simsimmo' Hesus gway umoy ad Galili. Kun inchasana ad aschi as Felipe kun anana an sija, "Mitunud'a an sa'on ad nangngachan'a pasuyut'u." 44 Sa'ad as Felipe iBetsaida, sa'ad nan Betsaida ilin cha Andres an Pedro. 45 Kun inanap Felipe as Natanael gwot inchasana kun anana an sija, "Inchasanmis sija gway chay illistan Moses san nibyun nan Lintog ja illistan ahos chachay profetan Apudyus. Sija as Hesus gway iNazaret gway ana' Josep."

46 Kun anan Natanael an sija, "Ama' agwad whyu as merpud Nazaret?" Kun anan Felipe an sija, "Gwaynu ta umalim ilan."

47 Inilan kun Hesus gway umoy as Natanael an sija anana san mipangkop an Natanael, "Annaja nan kadto'ay iIsrael gway achi kun mansi'ap."

48 Kun anan Natanael an sija, "Ka akammum as sa'on?"

Kun anan Hesus gway summungwhat, "Inila' si'a gway iniingkaw san puun nan ajuway igos san chaan Felipe mangajakan an si'a."

49 Kun anan Natanael gway summungwhat, "Mistuyu, si'a nan Ana' Apudyus! Si'a nan Alin chanan iIsrael!"

50 Kun anan Hesus an sija, "Kapu tan ingwhaka' an si'a gway inila' si'a san puun nan ajuway igos sijachi nan mamatiyam? Amamod pay'a nan mailam sannaja!"

51 Kun anana an chicha, "Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa gway mailaju nan langit gway miibwhat ja chanan a'anghel Apudyus gway mansinuho-tay manakacha ja manosog san agwacha' gway Ana' nan Taku."§

2

Nan Hoyay Ad Cana

1 Mi'atlu kunay erkaw san nangajakan Hesus ancha Felipe an Natanael, iningkaw nan hoyay ad Cana ad Galili. Kun ummoy na'abyay nan inan Hesus ad aschi.

2 Ad sa'ad as Hesus ja chanan pasuyutna, naajakancha hos san hoyay.

3 Namin kunan whajas anan nan inan Hesus an sija, "Namin nan whajas."

4 Kun anan Hesus an sija, "Ina, kamma itaptapis sa'on. Chaan ku humu'nag nan chimpuway mangipaila' san ayobhonga'."

5 Gwon anan nan inan Hesus sasay pujung san sachi hoyoy, "Oonju nu ngachan nan iwhakana an cha'aju."

6 Kun iningkaw nan onomay amutu whatu gway nisasaad gway sillim-man lataanay chanum nan umoy. Sachi nan manghuyugwan chanan Hudyu mipangkop san ukalicha tot machayusancha. 7 Kun anan Hesus sasay pujung san sachi hoyoy, "Pungwonju nan annatchaja amutu san chanum." Kun pinnucha chachay amutu. 8 Gwot anan Hesus an chicha, "Kumaud aju ad iyoyyu san sin'erku san hoyay." Kun iyoycha. 9 Inippong

‡ 1:41 1:41 Nan Mesias sa'ad nan pijaona anan "pinilin Apudyus." ("Kristu" nan anancha san Grinegoway apapat.) § 1:51 1:51 Sa'ad nan "Ana' nan Taku" sija nan ingngachan Hesus san longagna tot achi ku madlaw nan mangiwhagana gway sija nan Kristu. San Daniel 7:13-14 nilista nan nipadtu mipangkop san Ana' nan Taku gway sija nan Kristu. Annaja nan nangallan Hesus gway ingngachanna san longagna.

ku chay sin'erku san hoyay nan chanumay nangngachan whajas, inajakana chay namyay gway laya'i. Wha'on kus akammun chay sin'erku san hoyay nu agwan nan nerpugwan chay whajas ta'on nu akammun chachay pujung san sachi hoyoy. ¹⁰ Kun anana say namyay, "Ukalin nan takuway umunacha jan ipainum nan pijaay whajas. Awni achay mahutong chanan taku asiyot nan na'ilom. Gwon san sana nangudchijom impainum nan pijaay whajas."

¹¹ Sa'ad nannajaay na'gwa ad Cana ad Galili sija nan ummuunnaay mataakan gway inggwan Hesus gway nangipailana san ayobhongana. Kun tinuttuwan chachay pasuyutna as sija.

¹² Napping kunan sachi, ummoy as Hesus ja as inana ja chanan susunudna lallaya'i ancha chachay pasuyutna ad Capernaum kun in- ingkawchad aschi as amanaay erkaw.

*Nan Namerjagwan Hesus Sasan Malla'ya'u San Sowhan Nan Templo
(Mateo 21:12-13; Mer'us 11:15-17; Lukas 19:45-46)*

¹³ Takangay kunan pijastan nan Hudyu gway ma'gwaniyon Lumaus ummoy as Hesus ad Jerusalem. ¹⁴ Ad sa'ad san agwachana san sowhan nan Templo inchasana chanan mangamusantiyay mangila'ya'u san wha'a, kenero, kalapati ancha manooyos san pila'. ¹⁵ Kun nangayas Hesus as tali gwot inggwanas abchoy kun pinerjawna chicha losan san sowhan nan Templo ama ahos chanan kenero ancha wha'a. Kun iwwalisa'na nan pila' chachay manooyos san pila' gwot tinugwadna nan lamisaancha. ¹⁶ Kun anan Hesus sasay mangamusanti sasan kalapati, "Ipayagwaju nannachaja. Achiju oon nan hoyoy Ama as laya'uwan."

¹⁷ Kun simsimmo' chachay pasuyutna nan nilista san agwi san ukud Apudyus gway anana, "Nan mangipatog'u san hoyoy nu Apudyus sija nan loog'u matojan."

¹⁸ Kapu san inggwan Hesus anan chachay papangat nan Hudyu an sija, "Ngachan nan mataakanay ipailam an cha'ami ta mangipano'no' gway anna nan ayobhongamay manggwa san amasna?"

¹⁹ Kun anan Hesus gway summungwhat, "Nu igwa'iju nannaja Templon Apudyus asin'u oon san tuyu erkaw."

²⁰ Gwot anan chachay Hudyu, "Opat puyu ja onomay tagwon nan na'gwaan nannaja Templon Apudyus, kunja anamon oom san tuyu yakajay erkaw?"

²¹ Gwon sa'ad nan iwhagwhakan Hesus gway mipangkop san Templon Apudyus longagna. ²² Sija nan nataku kun as Hesus san natojana simsimmo' chachay pasuyutna chay ingwhakana. Kun tinuttuwacha nan nilistaay Ukud Apudyus ja chay ingwhakan Hesus.

Akammun Hesus Nan Losanay Taku

²³ Sa'ad san agwachan Hesus ad Jerusalem san Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus, angsan nan namati an sija san inilacha nan mataakan gway inggwa'inggwana. ²⁴ Gwon achin ku Hesus intayo' nan longagna an chicha tan aagkammuna nu ngachan nan agwad san somsono' nan losanay taku. ²⁵ Sija nan wha'on kus maserpuna nan agwad mangiwhaka an sija san mipangkop sasan taku tan aagkammuna nan agwad san somsono' nan osa taku.

3

Cha Hesus An Nicodemo

¹ Iningkaw nan Pariseo gway Nicodemo nan ngachanna gway osas sija gway pangat nan Hudyu. ² Osa kunay lawhi ummoy as Nicodemo an Hesus kun anana, “Rabbi, akammumiyay si'a nan mistuyuway ingwhaun Apudyus. Maid kun osas ma'a'gwa sannachaja mataakan gway o'oom nu maid as Apudyus an sija.”

³ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Iwhaka' an si'a nan tuttuwa, maid kun osas mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus nu achi mijana' asin.”

⁴ Kun anan Nicodemo, “Ininon manan naotongay taku gway mijana' asin? Ininona manay managkulin asin san takana'on inana ad nipiggwaay mijana'?”

⁵ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, “Iwhaka' an si'a nan tuttuwa, maid kun osas mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus nu achi mijana' san chanum ja san Ispilitun Apudyus. ⁶ Sa'ad nan ijana' nan taku, taku hos ekay gwon ahus nan Ispilitun Apudyus as mangngachanam ana' Apudyus. ⁷ Achi'a mataag san ingwhaka' an si'a gway maserpu mijana' aju asin. ⁸ Isun nan mangngoyanju san agwogwos nan tungnin gway achi kun maakammugwan nu agwan nan merpugwana gwinnu agwan nan umajana. Sija nan achim pun mipaagwat nan ininon chanan takuway mijana' san Ispilitun Apudyus.”

⁹ Kun anan Nicodemo an sija, “Ngachamma ininon nina ma'gwa nu'?”

¹⁰ Kun anan Hesus an sija, “Osa'a nangatu gway mistuyu ad asna Israel, kunja achim maagwatan nannachaja? ¹¹ Iwhaka' an si'a nan tuttuwa, anna iwhakami nan akammumi ja ta'choyanmi nan inilami gwon sissijaay achiju kun tuttugwaon nan iwhakami. ¹² Ingwhakawhaka' an cha'aju nan mipangkop san ma'ma'gwa ad asna luta gwon achiju kun tuttugwaon. Kanuyaman nu iwhaka' nan mipangkop san ma'ma'gwa ad langit as tuttugwaonju? ¹³ Tan maid kun osas ummoy ad langit nu achi ahus as sa'on gway Ana' nan Taku gway nerpuad langit.”

¹⁴ “Sa'ad as Moses san nugwan san iningkagwancha san luta gway maid kun ingkaw as taku, inigkana san aju nan uyog gway na'gwa san hulinsi.* Amasna ahos nan maserpu ma'gwa an sa'on gway ngagnoncha Ana' nan Taku gway miwhajug san krus. ¹⁵ Tot ngachan ad nan mamati an sa'on ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.”

¹⁶ Kapu san impatpatog Apudyus as amod chanan taku ad asna luta, impaalina nan osossa'anay ana'na tot ngachan ad nan mamati san ana'na achi kun misiyan an Apudyus as ingkaingkana jon ma'awhijag an sija as ingkaingkana. ¹⁷ Tan sa'ad as Apudyus wha'on kus impaalina nan Ana'na ad asna luta tot lodchongana chusaon chanan taku gwon impaalinas sija tot takuwona chanan taku. ¹⁸ Nu ngachan nan mamati san Ana'na achi kun mayodchonganay machusa. Gwon sa'ad chanan achi kun mamati naahuscha mayodchonganay machusa kapu tan achicha kun tinuttuwa nan osossa'anay Ana' Apudyus. ¹⁹ Amasna nan i'aman Apudyus gway mangu'um sasan taku: Tan ummali ad asna luhung as Hesus gway anig silaw tot padchaana nan somsono' chanan taku san atuttugwaan gwon sija impatpatogcha nan manghulingot nu nan padcha kapu tan lagwing nan o'ooncha. ²⁰ Sa'ad chanan manggwamanggwa san lagwing, lagwingoncha

* **3:14** 3:14 Namingsan san nanguyaana chanan ijiIsrael an Apudyus, impa'tobna chicha sasan uyog. Nangwhawhagwicha kun, ingwhakan Apudyus an Moses gway manggwa as sija as uyog gway hulinsi ad inigkana san aju tot nu ngachan ad nan mangila humayu. Mawhasa san Numero 21:4-9. Ad isuna hosay chanan mantayo' an Hesus matakucha as ingkaingkana.

mapadchaan nan somsono'cha ja achicha kun umachayug sannajaay silaw tan mawhaincha mallotaw nan lagwingay o'ooncha. ²¹ Gwon sa'ad chanan manggwa san ustu umachayugcha san silaw tot sa'ad nan inggwacha sachi nan mangipaila gway chumngorcha an Apudyus.

Nan Ingwhakan Juan San Mipangkop An Hesus

²² Napping kunan sachi ummoy cha Hesus ja chanan pasuyutna san ilid Judea kun iningkaw as Hesus an chicha ad aschi as amanaay erkaw gwot nanghonjahonjag. ²³ Ad sa'ad ahos as Juan nanghonjahonjag ad Enon san achani ad Salim kapu tan angan nan chanum ad aschi. Kun ummuummoy chanan taku nampahonjag an sija. ²⁴ Tan sa'ad san sachi chimpu chaan kus Juan miwhayud.

²⁵ Kun iningkaw chanan pasuyut Juan ja nan osaay Hudyu gway mansinsinnungwhatchas mipangkop san ukalicha san ininonchaay machayusan. ²⁶ Sachi kun ummoycha an Juan kun anancha an sija, "Mistuyu, sa'ad chay takuway huyunnu san agwachanju san chomang nan gwanggwangay Jordan gway chay ingwhakam an cha'ami, agwachay manghonjahonjag as sija kun sija nan umajaajan nan losanay taku."

²⁷ Kun anan Juan gway summungwhat, "Achi kun ma'gwa nan amasna san osa taku nu wha'on as Apudyus nan mangijuja an sija. ²⁸ Cha'aju mismu nan mamano'no' san ingwhaka' an cha'ajuway, 'Wha'ona' kus Kristu gwon niwhauna' gway ummuna an sija.' ²⁹ Sa'ad nan laya'iyay mangibyay sija nan mijamungan nan huwhaiyay miibyay. Sa'ad nan hubuyun nan laya'iyay mangibyay manuullay ja chochongyona chay mangibyay ad mallaylajad san mangngoyana san kingan nan laya'iyay mangibyay. Sa'ad as Hesus mijalig san laya'iyay mamyay ad sa'on nan hubuyun chay laya'iyay mamyay. Sija nan kapu sannaja amod nan lagsa"u. ³⁰ Maserpu as Kristu nan mangngachan napatpatog an sa'on.

Nan Merpud Langit

³¹ "Sa'ad nan merpud langit angatuwan san losan. Sa'ad nan merpud asna luta iluta as sija ad iwhakana nan mipangkop san ma'ma'gwa ad asna luta. Gwon sa'ad nan sachi merpud langit angatuwan san losan. ³² Iwhakana nan inilana ja chingngornad langit gwon ta'on nu amaschi maid kun mamati san ingwhakana. ³³ Nu ngachan nan mamati san ingwhakana ipaakammuna gway kadto' as Apudyus. ³⁴ Tan sa'ad chay ingwhaun Apudyus gway ana'na iwhakana nan ukud Apudyus kapu tan naatod an sija nan losanay ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. ³⁵ Ipatpatog Amana nan Ana'na kun impawhijangna an sija nan losan. ³⁶ Ad nu ngachan nan mamati san Ana' Apudyus ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Nu ngachan nan achi chumngor san Ana'na achina kun mapachasan nan whijag gway maid kun pungpungna ad achi kun mappung nan manusaan Apudyus an sija."

4

Nan Na'apapatan Hesus San Huwhai Gway iSamaria

¹ Chingngorn chanan Pariseo gway adachu nan nitunud ja whinonjakan Hesus gway pasuyut nu nan whinonjakan Juan ² ta'on nu wha'on kus Hesus nan nanghonjag gway ahus ekay chanan pasuyutna. ³ Inakammun kun Hesus chay chingngorn chachay Pariseo lummajawchad Judea kun ummoycha nanagkulin ad Galili. ⁴ Kun simsimmo' Hesus gway maserpu mangoychad Samaria.

⁵ Kun hummu'nagcha san osaay ilid Samaria gway Sicar gway achani san tayun gway inatod Jacob san agwi an Josep gway ana'na. ⁶ Agwad san sachi nan huhun Jacob. Ad kapu tan naunger as Hesus gway nangwhaat tummu'chus sija san ngawhangab nan huhun. Kun takangay as mamatu' nan tayun san sachi. ⁷⁻⁸ Sa'ad chanan pasuyutna ummoycha nalla'us anoncha san hobyoy.

Awni kun hummu'nag nan osa huwhai gway iSamaria gway mana'chu. Kun anan Hesus an sija, "Atchana'ud as inumo'."

⁹ Kun anan chay huwhai an sija, "Tan Hudyu'a kayya, ka'a man'ochaw as inumom an sa'onay huwhai gway iSamaria." Tan sa'ad ka chanan Hudyu maid ku manggwaancha san iSamaria.

¹⁰ Kun anan Hesus gway summungwhat, "Sa'ad nu inakammum nu ngachan nan atchon Apudyus ja nu ngachanna as sa'on gway man'ochaw an si'a san chanum, si'a otjan nan man'ochaw an sa'on ad inatcha' si'a san chanumay mangatod san whijag."

¹¹ Kun anan chay huwhai an sija, "Apu, maid kun ikaudnu ancha achayo' nannaja huhun. Agwamma nan mangallam san sanatay chanumay mangatod san whijag? ¹² Sa'ad as Jacob gway nerpugwan ta'u impaya'sunna nannaja huhun an cha'ami. Annaja nan mangaallana as inumona ja chanan anana'na ancha chanan ajamna. Adja anamon nangatngatu'a an Jacob gway nerpugwan ta'u?"

¹³ Kun summungwhat as Hesus gway manggwana, "Losanay uminum sannaja chanum mauwaw asin. ¹⁴ Gwon nu ngachan nan uminum san chanumay atcho' an sija achi kun puyus mauwaw. Sa'ad nan chanumay atcho' an sija mangngachan obob san longagna gway achi kun matchu' ja mangatod an sija san whijag gway maid kun pungpungnana."

¹⁵ Kun anan chay huwhai, "Apu, atchana'ud san sanatay chanum tot achiya' mauwaw ja achiya' umalaalid asna mana'chu."

¹⁶ Kun anan Hesus an sija, "Ta' ajakan nan asagwam ad ummali ajud asna."

¹⁷ Kun anan chay huwhai summungwhat, "Maid kun asagwa'."

Gwot anan Hesus an sija, "Tuttuwa nan anam gway maid kun asagwam ¹⁸ tan lima nan inasagwam ad sa'ad nan agwad an si'a san sana wha'on kus kadto'ay asagwam. Tuttuwa nan ingwhakam an sa'on."

¹⁹ Kun anan chay huwhai, "Apu, naakammugwa'ay profeta'a. ²⁰ Sa'ad chanan aammami san agwi annaja whilig nan nanchaychajagwancha an Apudyus. Gwon sa'ad as cha'ajuway Hudyu ananjuwon ad Jerusalem nan maserpuway manchaychajagwan chanan taku an Apudyus."

²¹ Kun anan Hesus say huwhai, "Mamati'a an sa'on tan humu'nag nan chimpuway wha'on kusan annaja whilig gwinnu wha'on kud Jerusalem nan manchajagwanju an Ama gway Apudyus. ²² Sa'ad as cha'ajuway iSamaria achiju kun akammu nu ngachanna as Apudyus gway chaychajagwonju. Gwon sa'ad as cha'amiyay Hudyu akammumi nan chaychajagwonmi kapu tan sa'ad nan manaku sasan taku merpu sasan Hudyu. ²³ Gwon umali nan chimpu kun annaja angkay gway hummu'nag gway sa'ad chanan tuttuwaay manchajaw an Ama gway Apudyus kapu san ayobhongan nan Ispilituna chaychajagwonchas sija san tuttuwaay ina'apudyusna. Tan amasna nan whayugwona gway sa'ad chanan manchajaw an sija maserpu kadto'ay chaychajagwonchas sija. ²⁴ Tan as Apudyus ispilitu gway achi kun maila, sija nan sa'ad chanan manchaychajaw an Apudyus maserpu manchajawcha kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus san kadto'ay ina'apudyusna."

²⁵ Kun anan chay huwhai an sija, “Akammu'ay umali nan Mesias gway ananchaon Kristu. Ad nu umalis sija ipaakammuna nan losan an chita'u.”

²⁶ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Sa'on nan Mesias gway anna ma'aapaapat an si'a.”

²⁷ Nappingna kun iwhaka nan sachi hummu'nag chanan pasuyutna. Kun nataagcha tan inchasanchas Hesus gway ma'aapaapat san huwhai. Gwon maid kun osas nanimus san huwhai nu ngachan nan maserpuna gwinnu maid kun manggwana an Hesuson ka'a ma'aapaapat an sija.

²⁸ Sija nan tinaynan chay huwhai nan whangana kun nanagkulin san hobyoy kun anana sasan taku, ²⁹ “Gwayyu ta umaliju ilan nan laya'iyay nangiwhaka an sa'on san losanay inggwa'inggwa'. Sija nin nan Kristu?”

³⁰ Kun lummiggwatchaay umoy mangila an Hesus.

³¹ Sa'ad san sachi hos ekajay uyas inajakan chachay pasuyut as Hesus gway manggwana, “Mistuyu, gwaynu kot ta mangan'a.”

³² Gwon anana an chicha, “Anna nan ano' gway achiju kun akammu.”

³³ Sija nan asi'a'anan chachay pasuyutna, “Ama anu' agwad nangijalis inanna ta?”

³⁴ Kun anan Hesus an chicha, “Sija ma'an'u nan oo' nan whayugwon nan nangiwhaun an sa'on gway pungpungo' nan terwhasuway pa'gwana an sa'on. ³⁵ Ad achi sija chay ananjuwon, ‘Opat achay huyan asiyot nan iya'ani?’ Gwon iwhaka' an cha'ajuway iya'ani san sana. Ilanju nannachaja takuway umali manchongor san sussuyu', anigcha pakoy gway nerrum ad maserpuway maani. ³⁶ Ad sa'ad nan manani matangchanan ja sa'ad chanan taku gway aniyona ma'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana. Tot sa'ad nan mangimuya ja nan manani manisucha gway mallagsa'. ³⁷ Tan tuttuwa nan ananchaon, ‘Uchum nan mammuya ad sawhali nan manani.’ ³⁸ Ingwhaun'u cha'ajuway mangani san wha'on kus tinerwhasuju. Inungern nan uchum kun cha'aju nan nanganab.”

³⁹ Kun angan chanan iSamaria san sachi iliyay namati an Hesus kapu san nangipano'no'an chay huwhai san nangiwhagan Hesus an sija san losanay inggwa'inggwana. ⁴⁰ Sija nan ummoy ku chachay iSamaria an Hesus tinagwichanchas sija kun na'aggwa erkaw nan iningkagwan Hesus ad aschi.

⁴¹ Kun nachogwachogwan nan namati an Hesus kapu san nangngoyancha san insuyuna. ⁴² Kun anan chachay taku say huwhai, “San sana mamati ami wha'on kus kapu san ingwhakam gwon kapu tan cha'ami mismu nan nangngor sasan ingwhakana kun akammumiyay sija nan tuttuwaay manaku sasan taku ad asna luta.”

*Nan Nangipawhayugwan Hesus San Ana' Nan Osaay Pangat
(Mateo 8:5-13; Lukas 7:1-10)*

⁴³ Na'aggwa ku erkaw Hesus ad Samaria ummoy as sija ad Galili. ⁴⁴ Tan as Hesus nan nangiwhaka gway, “Sa'ad nan profeta wha'on kus chajagwon chanan ailijanas sija.” ⁴⁵ Hummu'nag kus Hesus ad Galili minangilin chanan umili as sija kapu tan ummoycha ku say pijasta gway ma'gwanion Lumaus ad Jerusalem, inilicha nan losanay inggwana say chimpun nan pijasta.

⁴⁶ Sachi kun ummoy as Hesus asin ad Cana ad Galili gway ad aschi chay nanggwaana san chanum as whajas. Kun iningkaw ad aschi nan osa pangat nan kuwhilnu gway nasa'it nan ana'na laya'i ad Capernaum. ⁴⁷ Chingngorna kunay hummu'nag as Hesus ad Galili gway nerpuud Judea, ummoy as sija kun nampa'pa"aasi an Hesus gway umoy ad Capernaum

ta pawhayugwona nan ana'naay takinootojon. ⁴⁸ Kun anan Hesus an sija, "Tuttuwa gway achi aju kun mamati nu maid kun mailajus oo' as mataakan."

⁴⁹ Kun anan chay pangat, "Apu, akag'aud umali ta achi matoy nan ana'u."

⁵⁰ Kun anan Hesus an sija, "T'a lumajaw tan nataku nan ana'nu!"

Kun tinuttuwan chay pangat nan ingwhakan Hesus an sija gwot aysan.

⁵¹ Ad sa'ad san agwachana san chayan inahot chanan mudchachuna as sija kun ingwhakachaay nataku chay ana'na. ⁵² Kun inimusna an chicha nu ma'anuanan nallukijan nan na'aanan nan sa'it chay ana'na.

Kun anancha an sija, "Kallab san machama nan na'aanan nan angodna."

⁵³ Kun inakammun chay ama gway amaschi chay uyas gway nanggwanaan Hesus an sijaon, "Nataku nan ana'nu." Sija nan namatis sija ja losanay ahumerjanna an Hesus. ⁵⁴ Annaja nan mi'aggwaay mataakan gway inggwan Hesus san ummajanad Galili gway nerpu Judea.

5

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Nasa'it

¹ Napping kunan inggwan Hesus ad Galili ummoy ad Jerusalem na'apijasta san osa sasan pijastan chanan Hudyu. ² Iningkaw ad Jerusalem nan aamsan gway Betsata nan ngachanna san Whinudyuway apapat. Sa'ad nan sachi aamsan achani san loyon'an san ili gway nginadnanchas loyon'an nan Kenero. Ad san sachi hosay aamsan agwad nan limaay iidchungan. ³ Kun iningkaw nan amochay takuway nan'inayasi nan sa'itcha gway annat nan na'uyap, napilay ancha napalalais gway naohohog sasan iidchungan. [Uullajoncha nan mangkichugwan nan chanum ⁴ tan sa'ad nu hotangna umali nan anghel Apudyus ad nantipja'agwona nan chanum san aamsan. Ad sa'ad nan umuna pumisu' san chanum nu napping mantipja'aw, ma'aan nan ngachammasnatay sa'itna]. ⁵ Kun iningkaw ad aschi nan osa laya'iyay tuyumpuyu ja gwayu tagwon nan nasasa'itana. ⁶ Inilan kun Hesus as sija gway inuumhog ad aschi gwot inakammunaay nawhajakay nasasa'it, anana an sija, "Whayugwomay ma'aan nan sa'itnu?"

⁷ Kun anan chay nasa'itay summungwhat, "Apu, maid kun mamachang an sa'on gway mangijoy san aamsan nu mantipja'aw nan chanum. Tan sa'ad nu ana'on iya' naahus nan uchum pumisu'."

⁸ Kun anan Hesus an sija, "Humangon'a ad inayam nan inogkam ad nanadchayan'a." ⁹ Kun chakasna hummayu chay laya'i kun inayana nan inogkanaot nanadchayan.

Sa'ad nan na'gwaan nan sachi, Erkaw gway Umillongan. ¹⁰ Sija nan anan chachay papangat nan Hudyu say laya'iyay hummayu, "Achi ku mawhalinay manochon'a san ohognu tan mijachi san lintog ta'u nan manterwasu san Erkaw gway Umillongan."

¹¹ Gwon anan chay laya'iyay na'aan nan sa'itna, "Sa'ad chay takuway nangaan san sa'it'u ingwhakana an sa'on ananon, 'Ayam nan ohognu ad nanadchayan'a.' "

¹² Kun inimuscha an sija gway manggwana, "Ngachan ninatay taku nan manggwana an sa'aon ayam nan ohognu ad nanadchayan'a?"

¹³ Gwon sa'ad chay laya'iyay na'aan nan sa'itna achina kun akammu nu ngachan nan nangipawhayu an sija kapu tan amod nan taku san sachi kun aysan as Hesus.

¹⁴ Awni kun inchasan Hesus chay laya'i san Templo. Kun anana an sija, "Ilam ahot na'aan nan sa'itnu! Achi'a asin humersu tot achi sinumamod nan ma'gwa an si'a."

¹⁵ Kun aysan chay laya'iyot ummoyna ingwhaka sasay papangat nan Hudyu gway as Hesus nan nangipawhayu an sija. ¹⁶ Ad kapu sannaja illukin chachay papangat nan Hudyuway pergwingon as Hesus kapu tan nangipawhayu as sija san Erkaw gway Umillongan. ¹⁷ Gwon anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Sa'ad as Ama achi kun umillongay manterwhasu ad isu' ahos."

¹⁸ Sija nan kapu sannaja nalingu as amod chanan papangat nan Hudyu kun whayugwonchaay otojon as Hesus kapu tan wha'on kun ekas ahus nan nallabsingana san lintog nan Erkaw gway Umillongan gwon mangngagnona hos Amana as Apudyus gway ijisuna nan longagna an Apudyus.

Nan Ayobhongan Hesus Gway Ana' Apudyus

¹⁹ Kun anan Hesus gway summungwhat, "Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, sa'ad as sa'on gway Ana' Apudyus wha'on kus oo' nan terwhasu san ugwa'ay somsono' gwon sija ekay oo' nan maila' gway oon Ama. Nu ngachan nan oon Ama sija ahos nan oo'ay Ana'na. ²⁰ Tan sa'ad as Ama ipatpatognas sa'on gway Ana'na ja ipailana an sa'on nan losanay oona. Ipailana an sa'on nan amamochay mataakanay ma'gwa nu nan annachaja tot losan aju mataag. ²¹ Tan sa'ad nan manakuwan Ama sasan natoy ja mangatchana an chicha san whijag, isuna hos an sa'on gway Ana'na gway atcha' san whijag nan whayugwo'ay atchan. ²² Maid kun osas u'umon Ama gwon inatodna an sa'on gway Ana'na nan losanay ayobhonganay mangu'um ²³ tot chajagwona' san losanay taku as isun nan manchajagwancha an Ama. Ad sa'ad nan achi manchajaw an sa'on gway Ana'na achina kuhos chajagwon as Ama gway nangiwhaun an sa'on.

²⁴ "Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, nu ngachan nan chumngor san itudtuchu' ja mamati an sija gway nangiwhaun an sa'on, naahus ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Achi kun mau'um gwon naahus matakua san otoy ad illukinaay ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ²⁵ Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, umali nan chimpu ad annaja angkay gway hummu'nag gway chongyon chachay natoy nan kingan nan Ana' Apudyus. Ad sa'ad chanan mangngor ja manggwa san iwhakana ma'awhijagcha an sija as ingkaingkana. ²⁶ Tan sa'ad as Ama sija nan merpugwan nan whijag. Sija nan inggwana hos as sa'on gway Ana'na as merpugwan nan whijag. ²⁷ Kun inatodna an sa'on gway Ana'na nan ayobhonganay mangu'um kapu tan sa'on nan ngagnoncha Ana' nan Taku. ²⁸ Achi aju mataag sannaja ingwhaka' an cha'aju tan humu'nag nan chimpuway losan chachay niilhon, chongyoncha nan kinga' ²⁹ ad lummagwacha san lohoncha. Ad sa'ad chachay nanggwa san whayu matakucha ad nawhijagchas ingkaingkana gwon sa'ad chachay nanggwa san lagwing matakucha ad nachusacha."

Chanan Nangipano'no' San Mipangkop An Hesus

³⁰ Kun intuyuy Hesus gway manggwana, "Maid kun ma'gwa' san ugwa'ay ayobhongan. Mangu'uma' ekay san iwhakan Ama an sa'on. Sija nan ustu nan i'aman'uguay mangu'um kapu tan wha'on kus anapo' nan whayugwo'ay oon gwon sija oo' nan whayugwon nan nangiwhaun an sa'on."

Nan Impano'no' Hesus

³¹ Anana hos, “Nu ahusa' as mana'chor san longag'u maid kun mamati san iwhaka'. ³² Gwon anna as Ama gway mana'chor an sa'on ad akammu'ay tuttuwa nan iwhakana gway mipangkop an sa'on. ³³ Nangwhaun ajus ummoy an Juan gway manghohonjag kun ingwhakana nan atuttugwaan gway mipangkop an sa'on. ³⁴ Wha'on kus maserpu' nan takuway mangipano'no' san mipangkop an sa'on jon iwhaka' ekay nan nangiwhagan Juan an sa'on tot matak u' aju. ³⁵ Mijisu san silaw as Juan gway kukumngot ja pumapadcha kun whinayujuway kanason as sina'itan nan padchana. ³⁶ Jon anna nan mana'chor an sa'onay nangatngatu nu nan nangiwhagan Juan an sa'on. Tan sa'ad nan o'oo' gway inatod Ama an sa'on gway pungpungo', annachajaay o'oo'. Ad annachaja o'oo' nan mangipano'no'ay ingwhauna' an Ama. ³⁷ Ad sa'ad as Ama gway nangiwhaun an sa'on sija mismu nan mana'chor san mipangkop an sa'on. Achiju kun chingchingngor nan kingana gwinnu achiju kun ini'ila nan hoserna. ³⁸ Ad achiju kun iningatan nan ukudna tan achiya' kun tuttuwaon gway ingwhaunna. ³⁹ Sija ekay achaachayonju nan nilistaay Ukud Apudyus tan ananju kunnu ochasanju sannachaja nan ininonjuway ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Gwon annachaja nilistaay Ukud Apudyus nan mangipano'no' san mipangkop an sa'on. ⁴⁰ Gwon lagwingonjuway mitunud an sa'on tot ma'awhijag aju otjan an Apudyus as ingkaingkana.

⁴¹ “Wha'on kus anapo' nan manchajagwan chanan taku an sa'on. ⁴² Gwon aagkammu' cha'aju ja akammu'ay maid kun lajadju an Apudyus. ⁴³ Ummaliya' kapu san ayobhongan Ama gwon achiya' kun chongyon. Gwon sa'ad nu umali nan sawhali takuway mangiwhaka san ugwanaay ayobhongan, chongyonju. ⁴⁴ Sija whayugwonju anapon nan michajagwanju gwon achiju kun anapon nan chajaw gway merpu san osossa'anay Apudyus. Ad ininonju manay mamati an sa'on? ⁴⁵ Achiju ananon sa'on nan mampawhersu an cha'aju an Ama. As Moses nan mampawhersu an cha'aju gway sija nan nangatchanju san namnamaonju. ⁴⁶ Tan nu tinuttuwajus Moses tinuttuwaa' otjan kapu tan illistana nan mipangkop an sa'on. ⁴⁷ Gwon kapu tan achiju kun tuttuwaon nan illistana ininonju manay mamati san ukud'u?”

6

Nan Nama'anan Hesus San Lima Lihu Gway Taku

(Mateo 14:13-21; Mer'us 6:30-44; Lukas 9:10-17)

¹ Ummoy as Hesus ja chanan pasuyutna san chomangay tayantag nan Whaywhay gway Galili gway anancha hoson Whaywhay gway Tiberias. ² Kun nitunutunud an sija nan amod gway taku kapu tan inilacha chanan mataakan gway inggwana san nangipawhayugwana sasan nasa'it. ³ Kun nanakacha as Hesus ja chanan pasuyutna san whilig kun tummu'chucha ad achi. ⁴ Ad sa'ad san sachi chimpu takangay nan Pijastan chanan Hudyu gway ma'gwaniyon Lumaus.* ⁵ Mantollong kus Hesus gwot inilana nan angsanay takuway umoy an sija, anana an Felipe, “Agwan

* **6:4** 6:4 Annaja nan osa sasan pijastan chanan Hudyu gway tinagwonay lagsa'anacha. Ni-lagsa'anacha nan annaja ta manomsom'anacha san ininon Apudyus gway nangilagwa sasan iIsrael ad Egipto san namudchachugwanacha as opat kasutay tagwon. Lumaus nan anancha sannaja tan nilausan Apudyus nan hohoyoy nan iIsrael san nangtojana sasan panguyuway aanna' nan iEgipto. (Mawhasa san Exodo 12:1-20.)

na inta'u malla'uwan as tinapay as ipa'an ta'u sannachaja taku?" ⁶ Gwon ingwhakana na ta padpadchasona imuson as Felipe tan aagkamun Hesus nan oona.

⁷ Kun anan Felipe gway summungwhat an sija, "Jo'o umanay nan chugwangkasutay dinario[†] as mila'u san tinapay as ipa'an ta'u an chicha ta'on nu sina"itoncha."

⁸ Anan nan osa sasan pasuyutna an sija gway as Andres gway sunud Simon Pedro, ⁹ "Anna nan osa ana' gway laya'i nansongot as lima tinapajay barley[‡] ja chugwa i'an. Jo'o ja umanay na san angsananna taku."

¹⁰ Kun anan Hesus, "Patu'chugwonju chanan taku." Ap'api'ap nan sachi agwachancha. Gwot tummu'chu chachay taku gway sa'ad nan whilang nan lallaya'i ekay ummoy as lima lihu. [§] ¹¹ Gwot inayan Hesus chachay tinapay kun nanjaman an Apudyus gwot impaigwatgwatna sasay taku gway natu'tu'chu. Amaschi ahos nan inggwana say chugwa i'an kun nangan chachay takuwot nan'ugwa'ugwacha. ¹² Nabsugcha kun losan anan Hesus sasay pasuyutna, "Chakuponju chanan nasergwaay napi'pi'i ta aynga." ¹³ Sija nan chinakupcha losan kun pinnucha nan nasagwayan as chugwaay langngay san napi'pi'i limaay tinapay gway barley gway sergwan chachay nangan.

¹⁴ Gwot sa'ad chachay taku san nangilancha san mataakan gway inggwan Hesus anancha, "Tuttuwaay sija chay profeta gway umalid asna luta."

¹⁵ Gwot sa'ad as Hesus san inakammuna gway umoy chanan taku patuton ayan as sija tot man'aliyoncha, ummoy ummachaju asin san whilig ummoosa.

Nan Nanadchayanan Hesus san Lawhaw Nan Chanum (Mateo 14:22-33; Mer'us 6:45-52)

¹⁶ Mummaschom kun nanosog chachay pasuyutna san whaywhay ¹⁷ gway namang'a tot umoycha chumormang ad Capernaum. Hummulin-got kun chaan ekas Hesus umchas an chicha. ¹⁸ Ad sa'ad nan chanum san nanungnin as pigsu ummamamod nan tapiya'na. ¹⁹ Gwot namang'acha kus ummoy as lima gwinnu onomay kilometro inilachas Hesus gway manadchadchayan san lawhaw nan chanum gway umadachayug san whang'a. Kun ummogjatcha. ²⁰ Gwon anan Hesus an chicha, "Sa'on na. Achi aju umogjat!" ²¹ Kun whayugwoncha ekajay mamang'aon as sija san whang'a. Gwot nachanakus nan whang'a san tayantag gway chumormanganca.

Nan Nanganapan Chanan Taku An Hesus

²² Mawhikat kun sa'ad chachay takuway natchay san chomang nan whaywhay, inilachaay maid kun uchum as whang'a ad kallab ad aschi nu achi ahus nan osossa'an. Akammuchaay achi kus Hesus na'awhang'a sasay pasuyutna jon ahus chachay pasuyutna as aysan. ²³ Hummu'nag chanan whang'aay nerpud Tiberias san achani say nanganan chachay taku say tinapay san napping nan nanjamanan Apu Hesus. ²⁴ Sija nan inilan ku chachay takuway maid as Hesus gwinnu chachay pasuyutna, namang'acha kun ummoycha ad Capernaum tot anaponchas Hesus.

As Hesus Nan Tinapay Gway Mangatod San Whijag

[†] **6:7** 6:7 Nan osa dinarioway pila' labhun nan mallayabhu san osa erkaw. Nan chugwangkasutay dinario whatug nan gwayung huyanay labhun nan mallayabhu. [‡] **6:9** 6:9 Sa'ad nan barley osa ayasin nan mijasug gway sija nan choocha ipa'an san wha'acha. Mawhalinay oonchas alina. Ad annaja nan utuwon nan whawha'sigwot as tinapaycha. [§] **6:10** 6:10 Mawhasa san Mateo 14:21 gway achi kun niwhilang nan hubhuwhai ja anana'.

²⁵ Inchasancha kun as Hesus san chomang nan whaywhay anancha an sija, “Mistuyu, ma'anuanan ummaliyam ad asna?”

²⁶ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway anaanaponjus sa'on wha'on kus kapu san inilaju nan mataakanay inggwa' jon kapu tan nangan aju san tinapay gwot nabsug aju. ²⁷ Achiju sija manungayan nan ma'anay mawhangyos jon sija manungayanju nan ma'an gway achi kun mawhangyos gway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna gway sa'onay Ana' nan Taku nan mangatod an cha'aju. Tan sa'ad as Apudyus gway Ama sija nan nangakuwher an sa'on.”

²⁸ Gwot inimuscha an sija gway manggwana, “Ngachamma oonmi tot ma'gwami chanan terwhasuway ipa'gwan Apudyus nu'?”

²⁹ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Annaja nan terwhasuway ipa'gwan Apudyus, tuttugwaonjus sa'on gway ingwhaunna.”

³⁰ Sija nan anancha an sija, “Ngachan nan mataakanay oom ta ilanmi ad tinuttuwamis si'a? Ngachan nan oom? ³¹ Sa'ad chachay aamma ta'u san agwi nangancha san manna* san iniingkagwancha san luta gway maid kun ingkaw as taku. Tan nan nilista san Ukud Apudyus anana, 'Impa'anna nan tinapajay nerpud langit an chicha.' ”

³² Sija nan anan Hesus an chicha, “Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway wha'on kus Moses nan nangatod an cha'aju san tinapay gway nerpud langit. As Ama nan mangatod an cha'aju san tuttuwa tinapay gway merpud langit. ³³ Tan nan tinapay gway atchon Apudyus sija nan umaliyay merpud langit ad atchona nan whijag sasan taku ad asna luhung.”

³⁴ Gwot anancha an sija, “Apu, patinajunay atchan cha'ami sannaja tinapay.”

³⁵ Anan Hesus an chicha, “Sa'on nan tinapay gway mangatod san whijag. Nu ngachan nan umali an sa'on achi kun puyus mawhitil ja nu ngachan nan mamati an sa'on achi kun puyus mauwaw. ³⁶ Naahus'u iwhaka an cha'ajuway inilajus sa'on gwon achi aju ekay mamati. ³⁷ Losanay itayo' Ama an sa'on umalicha an sa'on. Ad nu ngachan nan umali an sa'on achi' kun perjagwon. ³⁸ Kapu tan sija ummaliya'ay nerpud langit nan wha'on kusan oo' nan whayugwo' jon sija oo' nan whayugwon nan nangiwhaun an sa'on. ³⁹ Ad annaja nan whayugwon nan nangiwhaun an sa'on gway losanay intayo'na an sa'on achi' kun taya'on chicha jon takuwo' chicha san anungus nan erkaw. ⁴⁰ Tan annaja nan whayugwon Ama gway sa'ad nan losanay mangakammu an sa'on gway Ana'na ja mamati an sa'on ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Ad takuwo' chicha san anungus nan erkaw.”

⁴¹ Sija nan ngummuchu chachay Hudyu san mipangkop an Hesus kapu tan anana, “Sa'on nan tinapay gway nerpud langit.” ⁴² Kun anancha, “Jo'o wha'onna an Hesus gway ana' Josep ta. Agakammu ta'u nan amana ja inana. Kunja kanaman ananon, 'Ad langit nan nerpugwa'?”

⁴³ Anan Hesus an chicha gway summungwhat, “Achi aju asingunguchu. ⁴⁴ Maid kun osas ma'aali an sa'on nu wha'on ku an Ama gway nangiwhaun an sa'on nan mangijachayug an sija an sa'on, ad takuwo' as sija san anungus nan erkaw. ⁴⁵ Illistan chachay profeta gway anana, 'Losanay taku suyuwan Apudyus chicha'. Losanay manchongor an Ama ja masuyuwan umalicha an sa'on. ⁴⁶ Wha'on kus sija pijaona anan nan anna nan

* **6:31** 6:31 Sa'ad san opat puyu tagwonay iniingkagwan chanan iIsrael san luta gway maid kun ingkaw as taku, inatod Apudyus an chicha nan tinapajay ma'gwaniyon “Manna” gway ina'inancha (Exodo 16:14-16).

nangila an Ama. Tan ahus nan nerpu an Apudyus as nangila an Ama. ⁴⁷ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan mamati an sa'on naahus ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ⁴⁸ Sa'on nan tinapay gway mangatod san whijag. ⁴⁹ Sa'ad chachay aammaju nangancha san manna san iniingkagwancha san luta gway maid kun ingkaw as taku kun isuna hos ekajay natoycha. ⁵⁰ Annaja nan tinapay gway nerpu langit gway ngachan ad nan mangan sina achi kun matoy. ⁵¹ Sa'on nan mawhiwhijakay tinapay gway nerpu langit. Nu ngachan nan mangan sannaja tinapay ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Ad nannaja tinapay gway atcho' tot mawhijag chanan takud asna luta, longag'u."

⁵² Sija nan naniisi' chanan Hudyu gway manggwana, "Ininonma anu nosaanna taku mangatod san longagna as anon ta'uwa?"

⁵³ Gwot anan Hesus an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu achiju anon nan longag'u gway Ana' nan Taku ja achiju inumon nan chaya', achi aju kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ⁵⁴ Nu ngachan nan mangan san longag'u ja uminum san chaya' ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana ad takuwo' asin as sija san anungus nan erkaw. ⁵⁵ Tan nan longag'u sija nan kadto'ay ma'an ja nan chaya' sija nan kadto'ay mainum. ⁵⁶ Nu ngachan nan mangan san longag'u ja uminum san chaya' ainnugwana an sa'on ad inainnugwa' ahos an sija.

⁵⁷ "Ingwhauna' an Ama gway mawhiwhijag ad mawhiwhijaka' ahos kapu tan sija nan manaku an sa'on. Ad isuna hos gway sa'ad nan mangan san longag'u mawhijagcha hos kapu an sa'on. ⁵⁸ Annaja nan tinapay gway nerpu langit gway wha'on kus isun chay inan chachay aammaju kun isuna hos ekajay natoycha. Nan mangan sannaja tinapay ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana."

⁵⁹ Annachaja nan ingwhakan Hesus san nansuyuwana san sinagoga ad Capernaum.

Chanan Ukud Gway Mangatod As Ma'awhijakan An Apudyus As Ingkaingkana

⁶⁰ Sija nan angsan ku sasan pasuyutna nan nangngor anancha, "Man-sikab nannaja sussuyu. Ngachamma mangngor sina?"

⁶¹ Inakammun kun Hesus nan nguchunguchugwon chanan pasuyutna anana an chicha, "Adja annaja nan mangijakajanjuway mamati an sa'on? ⁶² Kanuyaman nu mailajus sa'on gway Ana' nan Taku gway umoy managkulin ad langit gway sikuchay nerpu'gwa'? ⁶³ Nan Ispilitun Apudyus nan mangatod san whijag. Nan longag' maid kun kutu' nan o'ona. Sa'ad chachay ingwhakawhaka' an cha'aju nerpu'cha san Ispilitun Apudyus gway sija nan mangatod san whijag. ⁶⁴ Jon anna nan uchum an cha'aju gway achi kun mamati." Tan sa'ad san chamuchamu aagkammun Hesus chanan achi kun mamati an sija ja aagkammuna nan mangijiwhit an sija. ⁶⁵ Kun anana, "Annaja nan kapun nan manggwanaa' an cha'ajuwon maid kun ma'aali an sa'on nu achin Ama paaliyon."

⁶⁶ Malluki san sachi angsan sasay pasuyutna nan nangijakay kun achicha kun nitunud an sija. ⁶⁷ Sija nan anan Hesus sasay nasagwayan as chugwaay pasuyutna, "Adja whayugwonju hosay ijakay?"

⁶⁸ Anan Simon Pedro gway summungwhat, "Apu, ngachamma umajanmi nu'? Agwad an si'a chanan ukud gway mangatod as ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana. ⁶⁹ Ad tuttugwaonmi ja akammumiyay si'a nan maid kun whersuna gway ingwhaun Apudyus."

⁷⁰ Anan Hesus an chicha, “Pinili' cha'aju gway nasagwayan as chugwa gwon osa an cha'aju nan ugwan Satanas.” ⁷¹ Sa'ad nan pijaon Hesus iwhaka as Judas gway ana' Simon Iscariote. Tan ta'on nu osas sija sasan nasagwayan as chugwaay pasuyut Hesus, sija nan mangijiwhit an Hesus.

7

Sa'ad Chanan Susunud Hesus Achicha Kun Mamati An Sija

¹ Sachi kun kinagka'ay Hesus nan losanay ili ad Galili. Kinakayanaay achi nangagka'ay ad Judea kapu tan whayugwon chanan papangat nan Hudyu gway otojon as sija. ² Kun takangay nan pijastan chanan Hudyu gway ananchaon Pijastan nan Sikay ³ gwot anan nan susunud Hesus gway lallaya'i an sija, “Lumajaw'ad asna ad ummoy'a ad Judea tot sa'ad chanan pasuyutnu ilancho hos chanan mataakan gway o'oom. ⁴ Tan maid kun osas mangitayu san oona ad nampawhigwhig as sija sasan taku. Sa'ad tan annachaja nan o'oom ipaakammum nan longagnu san losanay taku san luhung.” ⁵ Ama ahos chanan susunudna lallaya'i gway achicha kun tutugwaon as sija.

⁶ Gwot anan Hesus an chicha, “Chaan kun humu'nag nan chimpu'. Gwon sa'ad as cha'aju mawhalinay whayangna nan chimpuway umajanju. ⁷ Maid kun kapun nan mangisilan chanan takud asna luta an cha'aju gwon isilonchas sa'on kapu tan iwhakawhaka' nan lagwing gway o'ooncha. ⁸ Cha'aju ekay umoy ma'apijasta. Achiya' kun umali sannaja pijasta tan sa'ad nan chimpu' chaan kun humu'nag.” ⁹ Ingwhakana kunan sachi natchay as sija ad Galili.

Nan Ummajan Hesus Na'apijastan

¹⁰ Gwon naahus kun lummungud chachay susunudnaay ummoy na'apijasta nisu'nub ahos as sija jon achi kun nampaki'na.

¹¹ Gwot sa'ad chanan papangat nan Hudyu anaanaponchas Hesus san sachi pijasta kun anancha, “Agwan nan agwad na sachi taku?”

¹² Kun asingunguchucha san mipangkop an sija nan angsan sasay takuway naayus. Anan nan uchum an chicha, “Whayuway taku as sija.” Gwon anan nan uchum, “Wha'on, allilagwona chanan taku!” ¹³ Gwon maid kun nangipanggor gway nanukud san mipangkop an Hesus tan umogjatcha sasan papangat nan Hudyu.

¹⁴ Anna kunay mangkikinagwa nan pijasta ummoy as Hesus san sowhan nan Templo kun illukinaay mansuyu. ¹⁵ Sija nan nataag chachay papangat nan Hudyuway manggwana, “Agwamma anu nangallan nina san laingna tan achi kayna nasuyuwan san lintog ja?”

¹⁶ Gwot anan Hesus gway summungwhat an chicha, “Nan sussuyu' wha'on kus nerpu an sa'on jon nerpu san nangiwhaun an sa'on. ¹⁷ Nu ngachan nan mamayuway manggwa san whayugwon Apudyus maakam-mugwana nan mipangkop san sussuyu' nu nerpu an Apudyus gwinnu nerpu ekay san ugwa'ay somsono'. ¹⁸ Nan takuway isuyuna nan merpu ekay san ugwanaay somsono' sija anapona nan michajagwana. Gwon nan takuway sija anapona nan michajagwan nan nangiwhaun an sija iwhakana nan tuttuwa ja achi kun mantuli. ¹⁹ Jo'o achin Moses inatod an cha'aju nan lintog? Gwon maid kun chumngor an cha'aju san lintog. Kunja kajuman whayugwonay otojon as sa'on nu'?”

²⁰ Kun anan chachay takuway summungwhat, “Annat an si'a nan chimunju! Ngachamma mamayuway mangtoy an si'a.”

21 Anan Hesus gway summungwhat an chicha, “Nanggwaa' as osaay mataakan kun losan aju nataag.* 22 Ingwhilin Moses an cha'ajuway mansuglit aju kun chinumngor aju uyay san Erkaw gway Umillongan† (ta'on nu wha'on ku an Moses nan nangiluki jon chachay aammaju). 23 Nu mijujaay masuglitan nan ana' san Erkaw gway Umillongan tot achi mayabsing nan lintog Moses, ka'aju malingu an sa'on san impawhayu' nan osa taku san Erkaw gway Umillongan? 24 Achi aju mangu'um kapu san mailaju jon mangu'um aju kapu san tuttuwa.”

Nan Imus Nan Uchumay Taku Nu Kristu As Hesus Gwinnu Wha'on

25 Gwot sachi kun anan nan uchumay iJerusalem, “Jo'o wha'onna say takuway whayugwoncha otojon? 26 Gwon ilanju! Annatchaay manukuukud ekay as sija sasan taku gwon maid kun anancha an sija. Tugwakay akammun chanan papangat ta'u gway sija nan Kristu? 27 Jon sa'ad nannaja taku akammu ta'u nan nerpugwana. Gwon sa'ad nu umali nan Kristu maid kun mangakammu nu agwan nan nerpugwana.”

28 Sachi kun sa'ad san nansuyusuyuwan Hesus san sowhan nan Templo tinowhagna nan kingana gway manggwana, “Ananjuwon akammujus sa'on ja akammuju nan nerpugwa'. Wha'on kus ummaliya' ad asna kapu san ugwa'ay somsono' jon tuttuwa as sija gway nangiwhaun an sa'on gway achiju kun akammu. 29 Akammu' as sija kapu tan nerpuwa' an sija ja sija nan nangiwhaun an sa'on.”

30 Sija nan pinachaschaay chopapon as sija gwon maid kun nangognan an sija tan chaan ku humu'nag nan chimpuna. 31 Gwon ta'on nu amaschi angsan sasan taku nan namati an sija kun anancha, “Nu umali nan Kristu ad ma'agwa san amod pay gway mataakanay o'oon nannaja taku?”

Nan Ummajan Chanan Mangijaachug San Templo Nanpapan An Hesus

32 Chingngorn chanan Pariseo chanan taku gway ngumuchunguchu san mipangkop an Hesus. Kun whinaun chachay papangat nan papachi ja chachay Pariseo chanan mangijaachug‡ san Templo tot umoycha chopapon as sija. 33 Gwot anan Hesus, “Sina'itanay chimpu nan iingkgwa' an cha'aju ad asiya'ot umoy managkulin san nangiwhaun an sa'on. 34 Anaponjus sa'on gwon achi aju kun ma'a'chas an sa'on ad nan umaja' achi aju kun ma'aali.”

35 Sija nan asi'a'anan chachay papangat nan Hudyu, “Agwamma anu ajan nan osaanna taku gway achi ta'u kun ma'a'chas an sija? Umoy ninas sija sasan ailijan ta'uguay nasibsibta' san ilin chanan Griego tot suyuwana chanan iGriego? 36 Ngachan nan pijaona anan chay ananaon, 'Anapona' gwon achi aju kun ma'a'chas an sa'on' ja 'Nan umaja' achi aju kun ma'aali'?”

Nan Iwhakawhakan Hesus Mipangkop San Ispilitun Apudyus

37 Anungus kunan erkaw nan Pijasta gway sija nan apatkanay erkawna, summi'ad as Hesus kun tinowhagnaay manggwana, “Nu ngachan nan mauwaw umali an sa'on ad umminum. 38 Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, 'Nu ngachan nan mamati an sa'on agwad an sija nan mangatod as whijag gway isun nan chanum gway umajaajus gway nerpu

* 7:21 7:21 Mawhasa san Juan 5:1-9. † 7:22 7:22 Ta'on nu mijachi nan manterwasu san Erkaw gway Umillongan, akammun Moses gway agwad nan mawhalinay ma'gwa san sanatay erkaw. Isun nan ana' nu masuglitan san Erkaw gway Umillongan gway maserpu masuglitan ad maid kun osas mapawhersu as humersu. ‡ 7:32 7:32 Sa'ad chanan mangijaachug san Templo, nerpuha san kana' Levi ad isilsilwhiyancha chanan papangat nan papachi. Sa'ad nan pangatcha apitan chanan mangijaachug san Templo gway sija nan umasi san angatuwanay pachi.

san obob.' " 39 Sa'ad chay ingwhakan Hesus sachi nan mipangkop san Ispilitun Apudyus gway maayan chachay namati an sija. Gwon chaan kun maatod nan Ispilitun Apudyus tan chaan kunan managkulinan Hesus ad langit gway michajagwana.

Achi Ku Chanan Taku Naninnayaan San Mipangkop An Hesus

40 Gwot chingngorn ku chanan uchumay taku nan ingwhakan Hesus anan chanan uchum an chicha, "Sa'ad nannaja taku tuttuwaay sija chay profetan Apudyus!"

41 Anan nan uchum, "Sija nan Kristu!"

Gwon anan nan uchum, "Wha'on kunad Galili nan merpugwan nan Kristu. 42 Jo'o achi nilista san Ukud Apudyus gway sa'ad nan Kristu merpu san kana' Dabid ja mijana' ad Betlehem gway ilin Dabid?" 43 Sija nan wha'on kus naninnayaan chanan taku kapu an Hesus. 44 Ad nan uchum an chicha whayugwoncha chopapon as Hesus jon maid kun osas nanpap an sija.

Achin Ku Chanan Papangat Nan Hudyu Tuttugwaon As Hesus

45 Gwot nanagkulin chachay mangijaachug san Templo sasan papangat nan papachi ja chachay Pariseo. Kun anan chachay papangat nan papachi ja chachay Pariseo, "Kaju achi iyalis sija ad asna?"

46 Anan chachay mangijaachug san Templo gway summungwhat, "Maid kun nanukud as isun nan iyu"ukud nan sachi taku!"

47 Gwot anan chachay Pariseo gway summungwhat an chicha, "Adja inallilawna hos cha'aju? 48 Jo'o agwad namati an cha'amiyay papangatju gwinnu chanan Pariseo an sija ta? 49 Jon sa'ad nannachaja takuway maid kun akammucha san Lintog gway inatod Apudyus an Moses naahuscha machusa."

50 Ad sa'ad as Nicodemo gway huyunchaay Pariseo gway ummoy na'aapapat an Hesus san nugwan, anana an chicha, 51 "Sa'ad nan lintog ta'u achi ta'u kun mawhalinay u'umon nan osa taku nu chaan ta'u chongyon nan iwhakana ja maakammugwan nu ngachan nan inggwana."

52 Kun ananchaay summungwhat an sija, "Jo'o iGalili'a hos ta? Anapom san Ukud Apudyus ad inilam gway maid kun merpud Galili as profeta."

53 [Sachi kun nansississiyanchaay lummajaw].

8

Nan Huwhaiyay Ma'awhersuwhersu

1 Lummajaw kunan losanay taku san nansuyuwan Hesus san Templo ummoy as Hesus san Whilig gway Olibu. 2 Mawhikat kusan gwisnigwisnit ummoy as Hesus asin san sowhan nan Templo. Kun angsanay taku nan ummoy an sija gwot tummu'chuway nansuyu an chicha. 3 Kun iyoy chanan mangaagkammu san lintog ja chanan Pariseo nan osa huwhaiyay na'chasan gway na'assuy san wha'on kus asagwana. Kun impasi'adcha san sangun chanan taku. 4 Kun anancha an Hesus, "Mistuyu, sa'ad nannaja huwhai nadpap gway na'assuy san wha'on kus asagwana. 5 Ad san lintog ta'u ingwhilin Moses gway maserpuway mawhinwhintug nan a'amasnatay huwhai ingkanas matoy. Ad as si'a ngachamma anam sichi?" 6 Amaschi nan ingwhakacha ta si'apanchas Hesus tot agwad lagwa ipawhersucha an sija. Gwon as Hesus nayyu'ung gway nallista san luta gway inuserna nan kammatna.

⁷ Assi'assinoncha kunay manimus an Hesus summi'ad as sija kun anana an chicha, "Sa'ad nan maid whersuna an cha'aju sija nan umuna mamintug sannaja huwhai." ⁸ Kun asin ahos nayyu'ung as sija gway nallista san luta. ⁹ Ad sa'ad san nanggoyan cha san sachi nasinnossachaay aysan gway iyununan chanan chacha'or an chicha. Kun ahos as Hesus as natchay ja chay huwhaiyay summisi'ad san sanguna. ¹⁰ Kun summi'ad as Hesus gwot anana an sija, "Umman chachi? Ad maid osas nanusa an si'a?"

¹¹ Kun anan chay huwhai, "Maid kun, Apu."

Kun anan Hesus, "Uyay as sa'on achi' kun si'a chusaon. I'a ad mallukis sana ijakaynuway ma'awhersu."

As Hesus Nan Silaw Nan Luhung

¹² Gwot inasin Hesus iyagwat sasan taku gway manggwana, "Sa'on nan silaw nan luhung. Nu ngachan nan mitunud an sa'on achi kun puyus manadchayan san manghulingot jon agwad an sija nan silaw gway mangatod san whijag."

¹³ Gwot anan chachay Pariseo an sija, "Si'a ekay nan mangita'chor san longagnu, nan iwhakawhakamannat wha'on kus atuttugwaan."

¹⁴ Kun anan Hesus gway summungwhat, "Ta'on nu sa'on nan mangita'chor san longag'u tuttuwa nan iwhakawhaka' tan akammu' nan nerpugwa' ja umaja'. Gwon sa'ad as cha'aju achiju kun akammu' nan nerpugwa' ja umaja'. ¹⁵ Mangu'um aju kapu san mailaju. Maid kun u'umo' as osa. ¹⁶ Gwon ta'on nu mangu'uma' ustu nan i'aman'uway mangu'um tan wha'on kus ahusa' as mangu'um jon huyun'us Ama gway nangiwhaun an sa'on. ¹⁷ Ad san lintogju nilista gway sa'ad nu manisu nan anan nan chugwa taku miwhilang gway tuttuwa. ¹⁸ Sa'on nan mana'chor san mipangkop san longag'u ja ta'choyana' ahos an Ama gway nangiwhaun an sa'on."

¹⁹ Sija nan anancha an Hesus, "Agwan nan agwad Aman?"

Anan Hesus gway summungwhat, "Achiju kun akammus sa'on ja achiju kun akammu' nan Ama'. Sa'ad otjan nu akammujus sa'on akammuju hos nan Ama'." ²⁰ Ingwhakan Hesus nannachaja san nansuyuwana san achani san agwachan nan mangiigkaanchas pila' san Templo. Gwon maid kun jan nanpang an sija tan chaan kunan chimpuna.

Chanan Achi Ma'aali San Umajan Hesus

²¹ Gwot asinona hos anan an chicha, "Humu'nag nan chimpuway lumajagwa' ad inanapjus sa'on gwon matoy aju gway achi kun ma'aan nan whersuju. Achi aju kun ma'aali san umaja'."

²² Gwot anan chachay papangat nan Hudyu, "Jo'o anu otojona nan longagna ta? Kapu tan ananaon, 'Nan umaja' achi aju kun ma'aali.' "

²³ Kun anan Hesus an chicha, "Nerpu aju san luta, nerpuwa' ad langit. Iluta aju, wha'ona' kus iluta. ²⁴ Sija nan ingwhaka' an cha'ajuway matoy aju gway achi kun ma'aan chanan whersuju. Tan nu achiju tuttugwaon gway sa'on chay ingwhaka' matoy aju gway achi kun ma'aan chanan whersuju."

²⁵ Gwot anancha an sija, "Ngachan'a nu?"

Anan Hesus an chicha, "Chay ingwhaka' an cha'aju san chamchamu. ²⁶ Angsan nan maiwhaka' ja mau'um'u san mipangkop an cha'aju. Jon sa'ad as sija gway nangiwhaun an sa'on kadto' nan iwhagwhakana ad as sa'on, nu ngachan ekay chingngor' an sija iwhaka' sasan takud asna luta."

²⁷ Achicha kun naagwatanay sa'ad nan ingwhakana an chicha mipangkop an Amana. ²⁸ Sija nan anan Hesus an chicha, "Sa'ad nu iwhajugjus

sa'on gway Ana' nan Taku maakammugwanjuway sa'on chay ingwhaka' ja wha'on kus ma'gwa' nan oo' san ugwa'ay ayobhongan jon sija yakay iwhaka' nan intudtuchun Ama an sa'on. ²⁹ Ad nan nangiwhaun an sa'on iingkaw an sa'on. Achina kun tinaynan as sa'on kapu tan patinajunay oo' nan masomana."

³⁰ Sa'ad san mangiwhagawhagana sannachaja angstan nan namati an sija.

Nan Atuttugwaan Sija Nan Mawwajagwaja San Taku

³¹ Gwot anan Hesus sasay Hudyuway namati an sija, "Nu ituttutuyuyjuway patiyon nan sussuyu' cha'aju nan kadto'ay pasuyut'u. ³² Ad maakammugwanju nan atuttugwaan ad nan atuttugwaan sachi nan mawwajagwaja an cha'aju."

³³ Anancha gway summungwhat an sija, "Kana' cha'ami an Abraham ad maid kun nammudchachu an cha'ami. Ngachan nan manggwanaamon magwajagwajaan ami?"

³⁴ Anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nu ngachan nan ma'awhersu mudchachun nan whersu as sija. ³⁵ Sa'ad nan mudchachu wha'on kus mi'ahumerjan san simmudchachu an sija as ingkaingkana. Gwon nan ana' nan singhoyoy mi'ahumerjan as ingkaingkana. ³⁶ Sija nan nu gwajagwajaan cha'aju san Ana' Apudyus kadto'ay magwajagwajaan aju. ³⁷ Akammu'ay kana' Abraham cha'aju. Jon whayugwonjuway otojon as sa'on kapu tan achiju kun ingatan nan sussuyu'. ³⁸ Sa'ad as sa'on iwhaka' nan inila' an Ama ad as cha'aju sija oonju nan chingngorju an amaju."

³⁹ Ananchaay summungwhat an sija, "Sa'ad nan amami as Abraham."

Anan Hesus an chicha, "Nu kana' cha'aju an Abraham oonju otjan nan inggwana. ⁴⁰ Gwon san sana whayugwonjuway otojon as sa'on gway nangiwhaka an cha'aju san atuttugwaan gway chingngor' an Apudyus. Achin ku Abraham inggwa nan amasna. ⁴¹ Sa'ad as cha'aju o'oonju nan inggwan amaju."

Sija nan anancha an sija, "Wha'on ami kus nijana' as agkawha'. Osossa'an nan Amami gway as Apudyus."

⁴² Anan Hesus an chicha, "Nu Apudyus nan Amaju ipatoka' otjan tan nerpuwa' an Apudyus ad annaa' ad asna san sana. Wha'on kus ummaliya' san ugwa'ay ayobhongan jon Apudyus nan nangiwhaun an sa'on. ⁴³ Kaju achi maagwatan nan iwhakawhaka'? Aysaan achiju kun iningatan nan sussuyu'. ⁴⁴ Nerpu aju san amaju gway Satanas ad nan whayugwon amaju, whayugwonju oon. Pumapatoy as sija san chamu ja maid kun manggwaana san atuttugwaan kapu tan maid kun atuttugwaan an sija. Sa'ad nu mantuli mijunun san ukalinaay tuliyan kapu tan tuliyan as sija ja sija nan nerpugwan nan tuli. ⁴⁵ Gwon sa'ad as sa'on kapu tan atuttugwaan nan iwhaka' achiju kun tuttugwaon as sa'on. ⁴⁶ Ngachanna an cha'aju nan mangiwhaka gway na'awhersuwa'? Nu atuttugwaan nan iwhaka' kaju achi tuttugwaon as sa'on? ⁴⁷ Sa'ad nan nerpu an Apudyus chongyona nan iwhakan Apudyus. Nan kapun nan achiju manchongyan wha'on aju kus nerpu an Apudyus."

Nan Anan Hesus San Mipangkop San Longagna

⁴⁸ Anan chachay Hudyuway summungwhat an Hesus, "Ad achi tuttuwa nan ananmiyon iSamaria'a ja annat nan chimunju an si'a?"

⁴⁹ Anan Hesus gway summungwhat, "Maid kun chimunju an sa'on. Jon chajagwo' as Ama ad sa'ad as cha'aju achiju kun chajagwon as sa'on.

⁵⁰ Wha'on kus anapo' nan michajagwa' gwon agwad nan manganap san michajagwa' ja sija nan mangu'um. ⁵¹ Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway nu ngachan nan chumngor san sussuyu' achi kun puyus matoy."

⁵² Gwot anan chachay Hudyu an sija, "Naakammugwanmi tuwaay annat nan chimunju an si'a! Natoy as Abraham ja natoy ahos chachay profeta kunja anamon nu ngachan nan chumngor san sussuyum achi kun puyus matoy. ⁵³ Jo'o nangatngatu'a san nerpugwanmi gway Abraham ta? Natoy as sija ja natoy ahos chachay profeta san agwi. Adja ngachamma anam san longagnu?"

⁵⁴ Anan Hesus gway summungwhat, "Nu ichajaw'u nan longag'u maid kun kutu' nan chajaw'u. As Ama nan mangichajaw an sa'on gway chay ananjuwon sija nan Apudyusju. ⁵⁵ Achiju kun agakammus sija gwon akammu' as sija. Nu ana'on achi' kun akammus sija isu' as cha'aju gway tuliyan. Jon akammu' as sija ja chumngorra' san iwhakana. ⁵⁶ Sa'ad as Abraham gway nerpugwanju nallaylajad gway mangila san umaliya' ad asna. Gwot inilana kun nayagsa'an as sija."

⁵⁷ Sija nan anan chachay Hudyu an sija, "Chaan kun malimampuyu nan tagwonnu kunja inilam as Abraham?"

⁵⁸ Anan Hesus an chicha, "Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway san chaan Abraham mijana'an agwacha'."

⁵⁹ Sachi kun nampichit chachay taku san whatu tot whintukoncha as Hesus. Gwon sa'ad as sija nallinus kun lummajaw san Templo.

9

Nan Nangipawhayugwan Hesus San Osa Laya'iyay Na'uyap

¹ Sa'ad san manadchadchayanan Hesus inilana nan osa laya'i gway sikuchay na'uyap san nijana'ana. ² Kun inimus chachay pasuyutna an sija gway mangwana, "Mistuyu, ngachan nan singwhersu annaja taku gwinnu chanan sinana' an sija nan singwhersu san nijana'ana gway na'uyap?"

³ Anan Hesus gway summungwhat, "Wha'on kus whersun nannaja taku gwinnu whersun nan sinana' an sija jon na'gwa nannaja ta mipaila nan mataakanay oon Apudyus an sija. ⁴ Maserpu oon ta'u nan ipa'gwan nan nangiwhaun an sa'on san apadchaana tan lumawhi ad maid kun osas mawhalinay manterwhasu. ⁵ Sa'ad sannaay agwacha' ad asna luta sa'on nan silaw gway mamadcha san somsomo' chanan taku ad asna luta."

⁶ Ingwhakan kun Hesus nan sachi tummubwha san luta kun impilutna gwot asinaot ijapyus nan pijo' san atan chay na'uyap. ⁷ Kun anana an sija, "T'a mancherrup san pu'ung ad Siloe." (Nan pijaona anan nan Siloe, niwhaun.) Gwot ummoy nancherrup chay na'uyap kun lummajaw gway anna nan ilana.

⁸ Sija nan sa'ad chachay cherragna ja chachay takuway nangila an sija san nugwan gway sija chay mampalpalimus, anancha, "Annaja kay nin chay takuway umoy tumu'chutu'chu mampalimus ja?"

⁹ Anan nan uchum, "Sija!" Anan ahos nan uchum, "Wha'on kus sija jon ahoshosayana ekay!" Anan chay laya'i, "Sa'on chiya."

¹⁰ Gwot anancha an sija, "Kaman anna nan ilam san sana nu'?"

¹¹ Anan chay laya'iyay summungwhat, "Sa'ad chay osa takuway ananchaon Hesus impilutna nan tubwhana san luta kun asinaot ijapyus san ata'. Kun anana an sa'on, 'T'a ad Siloe ad nancherrup'a'. Gwot ummoja' kun nancherrup maag ekay anna nan ila'."

¹² Kun anancha an sija, "Agwan nan agwadna?"

Anana, "Maid kun akammu'."

Inimus Chanan Pariseo Nan Na'aanan Nan Uyap Chay Laya'iyay Na'uyap

¹³ Sachi kun iyoychas sija sasan Pariseo. ¹⁴ Erkaw gway Umillongan nan sachi erkaw gway nampilutan Hesus san pijo' ja nangaanana san uyapna. ¹⁵ Gwot inimus ahos asin chanan Pariseo chay laya'i nu ininonaay maag ekay anna ilana. Kun anana an chicha, "Iyapyusna nan pijo' san ata' kun ummoja' nancherrup gwot maag ekay anna nan ila'."

¹⁶ Gwot anan nan uchumay Pariseo, "Sa'ad nan sachi taku wha'on kus nerpu an Apudyus kapu tan achi kun chumngor san Erkaw gway Umillongan."

Gwon anan ahos nan uchum, "Ininon nan osa taku humersuwthersu gway manggwa san a'amasnaay mataakan?" Kun achicha kun naninayaan.

¹⁷ Gwot inasin chachay Pariseo anan say na'aan nan uyapna, "Ngachan nan anam san mipangkop an sija kapu tan inaanna nan uyapnu?"

Kun anan chay laya'i, "Profeta as sija."

¹⁸ Gwon sa'ad chachay papangat nan Hudyu achicha kun tuttugwaonay sikuchay na'uyap as sija ja anna nan ilana san sana ingkanas impaajagcha nan sinana' an sija. ¹⁹ Kun inimuscha an chicha gway manggwana, "Ana'ju nannaja gway ananjuwon sikuchay na'uyap san nijana'ana? Kunja kaman anna ilana san sana nu'?"

²⁰ Gwot anan chachay sinana' gway summungwhat, "Akammumiyay sa'ad nannaja taku ana'mi ja nijana' as sija gway na'uyap. ²¹ Gwon nan ininon nan uyapnaay na'aan gwinnu nu ngachan nan nangaan san uyapna, achimi kun akammu. Imusonjus sija tan naangsan. Sija ekay kuminga."

²² Amaschi nan ingwhakan nan sinana' say laya'i tan ummogjatcha sasan papangat nan Hudyu tan naahuscha nanuukuchan gway nu ngachan nan mamati an Hesus gway sija nan Mesias, maperjaw san sinagoga. ²³ Sija nan anan nan sinana' an sija, "Naangsan as sija, imusonju ekay an sija."

²⁴ Gwot inajakancha asin chay na'aan nan uyapna kun anancha an sija, "Isapatam an Apudyus gway iwhakam nan tuttuwa. Akammumiyay sa'ad nan sachi taku humersuwthersu."

²⁵ Sija nan anan chay laya'i gway summungwhat, "Nu humersuwthersus sija achi' kun akammu. Nan ahus yakajay akammu' na'uyapa' san nugwan ad san sana anna nan ila'."

²⁶ Gwot anancha an sija, "Ngachan nan inggwana an si'a? Ininonaay nangaan san uyapnu?"

²⁷ Anana gway summungwhat an chicha, "Naahus'u iwhaka an cha'aju kun achiju kun tuttugwaon. Kunja kaju asinon chongyon? Jo'o whayugwonju hosay mangngachan pasuyutna?"

²⁸ Kun inana'ananchas sija gway manggwana, "Si'a nan pasuyut nan sachi taku gwon cha'ami nan pasuyut Moses. ²⁹ Akammumiyay na'aapapat as Apudyus an Moses gwon na sachi taku achimi kun akammu nu agwan nan naligawatana."

³⁰ Anan chay laya'i an chicha gway summungwhat, "Sanat tuwa nan mataakanta gway achiju kun akammu nu agwan nan naligawatana gwon inaanna nan uyap'u. ³¹ Akammu ta'uguay sa'ad chanan humersuwthersu achin ku Apudyus chongyon chicha. Sa'ad nan manchajaw an Apudyus ja manggwa san whayugwona pa'gwa chongyon Apudyus as sija. ³² Malluki san na'gwaan nan luhung maid kun nagngor as nangigkat san atan nan takuway nijana'ay na'uyap. ³³ Nu wha'on kus nerpu nan sachi taku an Apudyus achina otjan ma'gwa nan amasna."

³⁴ Anancha an sija gway summungwhat, “Humersuwhersu'a manipud san nijana'am kunja ka cha'amiyot nan tudtuchugwam?” Sachi kun pinerjawchas sija san sinagoga.

Nan Ayasi Gway Uyp

³⁵ Chingngorn Hesus gway pinerjawcha chay laya'i kun inchasanaot anana an sija, “Ad tutugwaom nan Ana' nan Taku?”

³⁶ Kun anan chay laya'i gway summungwhat, “Ngachan nichu, Apu, tot tutugwao' as sija?”

³⁷ Anan Hesus an sija, “Inilam as sija ja sija nannaja ma'aapaapat an si'a.”

³⁸ Kun anan chay laya'i, “Tutugwao' si'a, Apu!” Kun nanchajaw an Hesus.

³⁹ Kun anan Hesus, “Ummaliya' ad asna luta ta u'umo' chanan taku tot sa'ad chanan na'uyap atcha' chichas ilancha ja sa'ad chanan anna ilana manggachancha na'uyap.”

⁴⁰ Kun chingngorn nan uchumay Pariseo gway agwad san sachi agwachan Hesus kun anancha an sija, “Adja sija anam nan na'uyap ami hos?”

⁴¹ Anan Hesus an chicha, “Nu na'uyap aju maid otjan humasuyanju. Gwon sa'ad tan ananjuwon anna nan ilanju sissija nan whersuju gway sachi nan nanguyap an cha'aju.”

10

Nan Mijagwatan Nan Mampaspastur

¹ Kun iyagwat Hesus gway manggwana, “Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, nan takuway achi kun mangoy san sagwang nan pu'u' chanan kenero gway sawhali nan mangojana manaa'aw ja mamayangkat. ² Gwon sa'ad nan takuway mangoy san sagwang sija nan mampaspastur sasan kenero. ³ Ad sa'ad as sija igkat nan mangijaachug san sagwang nan lumno'ana. Ad imatunan chanan kenero nan kingana. Ad pin'agwana chanan kenerona sasan ngachancha ad illagwana chicha. ⁴ Ad sa'ad nu illagwana losan chanan kenerona sija nan mangipangu an chicha ad nitunudcha an sija kapu tan aagkammucha nan kingana. ⁵ Achicha kun mitunud san sawhali gwon umagwidcha an sija tan wha'on kus maimatunancha nan kingana.” ⁶ Iyagwat Hesus nannaja an chicha gwon achicha kun naagwatan nan ingwhakana an chicha.

Iyagwat Hesus Nan Longagna San Whayuway Mampaspastur Sasan Kenero

⁷ Sija nan iyagwat Hesus asin an chicha gway manggwana, “Iwhaka' an cha'aju nan tuttuwa, sa'on nan sagwang gway mangojan chanan kenero. ⁸ Losanay ummuna an sa'on chicha chachay manaa'aw ja mamayangkat jon achin ku chanan kenero chongyon chicha. ⁹ Sa'on nan sagwang. Nu ngachan nan mangoy an sa'on matak, isun nan kenero gway lumno' ja lumagwa ad nangchas as manayawhana. ¹⁰ Nan manaa'aw sija ekay pangkopna nan umoy mana'aw ja pumatoy ancha mantangka. Ummaliya' gway mangatod as whijag gway maid kun man'uyangana.

¹¹ “Sa'on nan whayuway mampaspastur sasan kenero. Sa'ad nan whayuway mampaspastur sasan kenero aatchona nan whijagna kapu sasan kenerona. ¹² Nan mayabhuwan gway wha'on kus kadto'ay mampaspastur wha'on kus sija nan sin'ugwa sasan kenero. Ilana ad nan atap gway ajam gway umawhat taynana chanan kenerona ad iyagwidna. Ad chinogchog nan atap gway ajam chanan kenero ad nasibsibta'cha.

¹³ Umagwid chay mayabhuwan tan mallabhu yakay as sija ja maid kun whijangnaay mangipatog sasan kenero. ¹⁴ Sa'on nan whayuway mam-paspastur ad aagkammu' chanan kenero' ja aagkammuwa' an chicha, ¹⁵ isun nan mangaagkammugwan Ama an sa'on ja mangaagkammugwa' an Ama. Ad aatcho' nan whijag'u kapu sasan kenero. ¹⁶ Ad agwad ahos nan uchumay kenero' gway maid kun sannajaay naamung. Maserpu hosay ajaka' chicha. Ad chongyoncha nan kinga' ad nanamungcha as osossa'an ad osa nan mampaspastur an chicha.

¹⁷ "Sija nan ipatpatoka' an Ama kapu tan aatcho' nan whijag'u tot asin'u pagkulinon. ¹⁸ Maid kun ma'aaya san whijag'u jon ugway'u eka mangatod. Anna nan ayobhonga' gway mangatod san whijag'u ja anna ahos nan ayobhonga' gway asin mangipagkulin. Annaja nan ingwhilin Ama an sa'on."

¹⁹ Kun achi kuhos naninnayaan chachay Hudyu kapu san annachajaay ingwhakan Hesus. ²⁰ Kun angan an chicha nan manggwana, "Agwad nan chimunju an sija ja nayapang as sija. Kajuman chongyon as sija!"

²¹ Anan nan uchum, "Wha'on kus amasna nan ukuchon nan nachimunjugwan. Jo'o ma'a'an nan chimunju san uyap nan na'uyap?"

Sa'ad Chanan Papangat Nan Hudyu Achicha Kun Tinuttuwa As Hesus

²² Gwot niwhatug nan Pijasta gway ma'gwaniyon Nangichatunancha san Templo ad Jerusalem san chimpun nan amiyan ²³ kun ummoy nangkagka'ay as Hesus san sowhan nan Templo gway ma'gwaniyon Abwhawhang Solomon. ²⁴ Gwot whinaligwonggwongan chanan Hudyu as sija kun anancha an sija, "Ma'anu man ekay asim mangiwhagan an cha'ami san mipangkop an si'a? Nu si'a nan Kristu iwhawhagkam an cha'ami."

²⁵ Anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Naahus'u iwhaka an cha'aju gwon achiju kun tuttugwaon. Sa'ad chanan o'oo' kapu san ayobhongan Ama chachi nan mangipano'no' san mipangkop an sa'on. ²⁶ Jon achiju kun tuttugwaon kapu tan wha'on kus kenero' cha'aju. ²⁷ Sa'ad chanan kenero' chongyoncha nan kinga'. Aagkammu' chicha ja tunuchona' an chicha. ²⁸ Ad atcho' an chicha nan whijag gway maid kun pungpungna ad achicha kun misiyan an Apudyus as ingkaingkana ja maid kun ma'apyos an chicha an sa'on. ²⁹ Sa'ad as Ama gway nangitayo' an chicha an sa'on nangatngatu san losan. Ad maid kun ma'apyos an chicha an Ama. ³⁰ Sa'ad as sa'on ja as Ama osossa'an ami."

³¹ Asin nampichit chanan Hudyu sasan whatu tot whintukoncha as sija. ³² Anan Hesus an chicha, "Angsan nan impaila' an cha'aju gway whayuway impa'gwan Ama an sa'on. Ad ngachanna sannachaja inggwa' nan kapun nan mamintukanju an sa'on?"

³³ Anan chachay Hudyu gway summungwhat, "Wha'on kusan whayuway inggwam nan mamintukanmi an si'a jon kapu san ingwhakamay maamamangan Apudyus. Kapu tan sa'ad as si'a gway kakangayna ekajay taku mangngadnom nan longagnu Apudyus."

³⁴ Anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Jo'o achi nilista san Lintogju* gway anan Apudyus, 'Sa'ad as cha'aju apudyus aju.'† ³⁵ Nu apudyus nan iyagwag Apudyus an chichaay nangiwhagana san ukudna akammu ta'uway sa'ad nan nilistaay Ukud Apudyus achi kun mabos. ³⁶ Kunja kaju anan an sa'onon naawhersu'a san whersuway maamamangan Apudyus san ana'on 'Sa'on nan Ana' Apudyus'? ³⁷ Nu achi' oon nan terwhasun Ama

* **10:34** 10:34 Sa'ad nannaja "Lintog", Ukud Apudyus san Chachaanay Tuyag. † **10:34** 10:34 Mawhasa san Salmo 82:6.

gway ipa'gwana an sa'on achiju tuttugwaon as sa'on. ³⁸ Gwon nu oo' nan terwhasun Ama ta'on nu achiju tuttugwaon as sa'on, tuttugwaonju otjan chanan inggwa' tot maakammugwanju ja maagwatanjuway anna as Ama an sa'on ja agwacha' an Ama."

³⁹ Sija nan asincha otjan chopapon as Hesus gwon nallinus an chicha kun aysan. ⁴⁰ Gwot nanagkulin asin as Hesus san chomang nan gwanggwangay Jordan san ikaw gway nanghonzahonjakan Juan san chamu. Kun iningkaw as sija ad aschi. ⁴¹ Ad angsanay taku nan ummoy an sija. Kun asi'a'anancha, "Maid kun inggwan Juan gway Manghohonjag as mataakan gwon losanay ingwhakan Juan gway mipangkop sannaja taku tuttuwa."
⁴² Gwot angsan nan namati an Hesus ad aschi.

11

Nan Natojan Lazaro

¹ Iningkaw nan osa laya'iyay nasa'it gway Lazaro nan ngachanna gway iBetania. Nan Betania ilin ahos cha Maria an Marta gway susunudna. ² Ad sa'ad as Maria anna sunudna sija chay nangihu'hu' san whangwhangyu san i'in Apu Hesus kun pinunachana san huu'na. ³ Sija nan nangwhaun chachay mansunuchay huwhai as umoy mangiwhaka an Hesus gway manggwana, "Apu, sa'ad chay whawhallugwomay hubuyunnu nasa'it."

⁴ Chingngorn kun Hesus chi anana, "Nan sachi sa'it wha'on kus otoy nan ma'gwaana jon na'gwa nannaja tot mipaila nan inachajaw Apudyus tot michajagwa' gway Ana'na kapu sannaja." ⁵ Ipatpatog Hesus chachay mansusunud gway Marta, Maria ja Lazaro. ⁶ Ta'on nu chingngornaay nasa'it as Lazaro achi kun ummoy gway inuyayna jan nan chugwaay erkaw. ⁷ Napping ku chugwa erkaw anan Hesus sasan pasuyutna, "Inta'u asin ad Judea."

⁸ Anan chanan pasuyutna an sija, "Mistuyu, say sinerkagwan takangay cha'a whintukon sasan Hudyu. Kunja asin'a hos umoy ad aschi?"

⁹ Anan Hesus gway summungwhat, "Jo'o achi nasagwayan as chugwa uyas nan osa erkaw ta? Nu ngachan nan manadchayan san erkaw achi kun michungpur tan kapu san padcha anna nan ilana. ¹⁰ Gwon nu ngachan nan manadchayan san lawhi michungpur tan maid kun silaw an sija."

¹¹ Napping kun Hesus iwhaka nan sachi anana an chicha, "Sa'ad as Lazaro gway hubuyun ta'u nanassuy jon iya' tot whangono' as sija."

¹² Gwot anan chanan pasuyutna an sija, "Apu, nu nanassuy as sija ayawniyot ma'aan nan sa'itna ja." ¹³ Sija whayugwon Hesus anan nan natoy as Lazaro gwon anancha kunnu sija whayugwona anan nan nanassuy ekas sija.

¹⁴ Gwot sija nan ingwhawhagkan Hesus an chicha gway manggwana, "Natoy as Lazaro. ¹⁵ Gwon humayugwanju nan maicha' san natojana tot mamati aju. Maserpu inta'u an sija."

¹⁶ Gwot anan Tomas gway ananchaon Didymus* san huhuyunnaay pasuyut, "Inta'u hos tot mitapi ta'way matoy an Hesus."

As Hesus Nan Manaku Sasan Natoy

¹⁷ Gwot hummu'nag ku cha Hesus ad Betania naakammugwanaay napping na'apat nan erkaw Lazaro san lohonna. ¹⁸ Ad nan Betania umoy as tuyuway kilometro nan aachajuna san Jerusalem ¹⁹ kun angsan nan

* **11:16** 11:16 Sa'ad nan "Didymus" sija nan Grinegoway ngachan Tomas gway sa'ad nan pijaona anan "Nanapa'."

iJudea gway ummoy nalliwigwa an Marta ja Maria kapu san sunudchaay natoy.

²⁰ Gwot sa'ad as Marta chingngorna kunay anna umali as Hesus, ummoyna inahot as sija gwon natchay as Maria gway tummutu'chu ad ugwacha. ²¹ Gwot anan Marta an Hesus, "Apu, nu iningkaw'a otjan ad asna achi otjan natoy nan sunud'u. ²² Jon ta'on nu amasnat akammu'ay nu ngachan nan ochagwom an Apudyus atchon Apudyus an si'a."

²³ Anan Hesus an sija, "Mataku nan sunudnu."

²⁴ Anan Marta an sija, "Akammu'ay mataku as sija san matakuwan nan natoy san udchin nan erkaw."

²⁵ Anan Hesus an sija, "Sa'on nan manaku sasan taku san otoy ja sa'on nan mangatod san whijag as ingkaingkana. Nan mamati an sa'on ta'on nu matoy, mataku. ²⁶ Ja nu ngachan nan mawhiwhijag ja mamati an sa'on achi kun puyus matoy. Ad tuttugwaom na?"

²⁷ Anan Marta an sija "Oon, Apu, tinuttuwa' si'a gway si'a nan Kristu gway Ana' Apudyus gway umalid asna luta."

Nalluwa As Hesus

²⁸ Napping kun Marta iwhaka nan sachi nanagkulin ad ugwacha gway ummoy nangajag an Maria gway sunudna. Achina kun impaakammu san aachugwan gway manggwana, "Anna hummu'nag nan Mistuyu ad asna ad ipaajag cha'a." ²⁹ Chingngorn kun Maria nan ingwhakan Marta nernagwa kun ummoy an Hesus. ³⁰ Chaan kun chumakus as Hesus san ilicha, sissija agwad say nangabtan Marta an sija. ³¹ Sija nan sa'ad chachay iJudea gway iniingkaw an Maria san hoyoy gway malliwigwa an sija, inilacha kunay nerniggwat ja lummagwa as Maria nitunudcha an sija. Anancha kunnu umoy san niilhonan Lazaro tot maniwhil as sija ad aschi. ³² Gwon sa'ad as Maria chummakus kun san agwachan Hesus gwot inilan Hesus as sija nanchumug san i'ina gway manggwana, "Apu, nu iningkaw'a otjan ad asna achi otjan natoy nan sunud'u."

³³ Gwot sa'ad as Hesus, inilana kun as Maria gway maniwhiiwhil ja chachay Hudyuway nitunud an sija gway maniwhiiwhil, lummagwing nan somsono'na kun amod nan sasangana. ³⁴ Kun anana, "Agwan nan nangilhonanju an sija?"

Anancha an sija, "Apu, gwaynu ta umalim ilan."

³⁵ Sachi kun nalluwa as Hesus.

³⁶ Gwot anan chachay Hudyu, "Ilanju ad nan mamayuna an sija."

³⁷ Gwon anan nan uchum an chicha, "Nu inaanna nan uyap nan na'uyap kana achi impaggwod as Lazaro san otoy nu'?"

Nan Natakuwan Lazaro

³⁸ Gwot sa'ad as Hesus ummamod asin lummagwing nan somsono'na san chummakus san niilhonan Lazaro. Lijang na sachi niilhonana gway naongwhan san whatu. ³⁹ Kun anan Hesus, "Aanonju nan whatuway onobna."

Gwon anan Marta gway chay sunud nan natoy, "Apu, manakub san sana tan mi'apat nan erkawad kanad san natojana."

⁴⁰ Anan Hesus an sija, "Jo'o achi' ingwhaka an si'aay nu tuttugwaom as sa'on mailam nan inachajaw Apudyus." ⁴¹ Gwot inaancha chay whatuway onobna. Kun nantangad as Hesus gwot anana, "Ama, manjamana' tan chingngorm as sa'on. ⁴² Akammu'ay patinajunnu chongyon as sa'on jon kapu sannachaja takuway nasi'asi'ad iwhaka' na tot tuttugwaonchaay si'a nan nangiwhaun an sa'on." ⁴³ Ingwhakana ku sachi impa'uyna gway

manggwana, “Lazaro, lumagwa'a!” ⁴⁴ Kun lummagwa chay natoy gway napuputtiptan nan i'ina ja imana san luput ja nahungut nan hoserna san panju. Kun anan Hesus an chicha, “U'whachonju nan niputiput an sija ad ainnugwana manadchayan.”

*Nan Nanuukuchan Chanan Mangtoy An Hesus
(Mateo 26:1-5; Mer'us 14:1-2; Lukas 22:1-2)*

⁴⁵ Sachi kun angan sasay Hudyuway ummoy an Maria gway nangila san inggwan Hesus nan namati an sija. ⁴⁶ Gwon iningkaw nan uchum an chicha gway ummoy sasan Pariseo kun ingwhakacha nan inggwan Hesus. ⁴⁷ Sija nan impaajag chachay papangat nan papachi ja chachay Pariseo chanan uchumay papangat nan Hudyu. Kun nanuukuchancha gway manggwana, “Ngachan nan oon ta'u? Tan sa'ad nannaja taku angan nan mataakan gway o'ona. ⁴⁸ Nu ijuja ta'us sija san amaschi o'ona losan nan taku tuttugwaon as sija ad ummali chanan iRoma ad iwwa"icha nan Templo ta'u ja tangkaancha nan losanay ili ta'u.”

⁴⁹ Gwon sa'ad nan osa an chicha gway Caifas nan ngachanna gway sija nan angatuwanay pachi san sachi tagwon, anana an chicha, “Maid kun puyus akammuju. ⁵⁰ Achiju kun somsom'onay humayugwanju nan matoy nan osa taku sasan aachugwan nu nan matangkaan nan losanay umili Hudyu.” ⁵¹ Wha'on kus ingwhakana nannaja san ugwanaay somsomo' jon kapu tan sija nan angatuwanay pachi san sachi tagwon, impaipadtun Apudyus an sija gway sa'ad as Hesus matoy kapu sasan Hudyu. ⁵² Ad wha'on kus ahus chanan Hudyu ekay jon sa'ad ahos chanan ana' Apudyus gway nigwayas san ailiili, ayusona chicha manosossaanon.

⁵³ Gwot malluki kusan sachi erkaw nanuukud chachay papangat nan Hudyu tot otojoncha as Hesus. ⁵⁴ Sija nan iyakay cha Hesus gway umoy mampaipaila mangkagka'ay sasan iJudea. Jon ummoycha san achani san luta gway maid kun ingkaw as taku san osa iliyay ananchaon Epraim. Kun iningkawchad aschi sasan pasuyutna.

⁵⁵ Takangay nan pijastan chanan Hudyu gway ma'gwaniyon Lumaus. Kun angan nan takuway nerpu san ailiiliyay ummoy ad Jerusalem san chaan malluki nan Pijasta tot umoycha oon nan ukalicha gway maserpu mampapor'ascha.† ⁵⁶ Gwot inanaanapchas Hesus kun asi'a'anancha san summisi"achancha san sowhan nan Templo, “Ngachan nan ananju? Ad umalis sija san Pijasta?” ⁵⁷ Kun ingwhilin chachay papangat nan papachi ja chachay Pariseo gway nu ngachan ad nan mangakammu san agwachan Hesus, ipaakammuna tot chopaponchas sija.

12

*Nan Nangisiitan Maria San Whangwhangyu San I'in Hesus Ad Betania
(Mateo 26:6-13; Mer'us 14:3-9)*

¹ Onom ad gway erkaw asiyot nan pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus, ummoy as Hesus ad Betania gway ilin Lazaro gway chay tinakuna san natojana. ² Gwot insakasakanan chanan taku ad aschi nan anon Hesus san lawhi kun hummachang as Marta gway nanchurngu kun osas Lazaro sasan na'a'an an Hesus. ³ Gwot sa'ad as Maria inayana nan koggwan nan litro gway amod nan patognaay whangwhangyu gway pasig nardo, kun insiitna san i'in Hesus kun asinaot punachan san huu'na. Ad sa'ad

† **11:55** 11:55 Mawhasa san 2 Cronicas 30:17-19 ja Numero 9:6-12 gway ingwhilin Apudyus sasan takuna gway mampapor'ascha jan ad asichaot lagsa'an nan Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus.

nan hoyoy napnu san whangun nan whangwhangyu. ⁴ Ad sa'ad as Judas Iscariote gway osa sasan pasuyut Hesus gway sija nan mangijiwhit an sija, anana, ⁵ “Mila'u otjan nannaja whangwhangyu as tuyungkasut as dinario ad naatod san whawha'sigwot?” ⁶ Ingwhakana na wha'on kus kapu tan isi'nana chanan whawha'sigwot jon kapu tan manaa'aw as sija ja sija nan mamangchon san pila' ad choona a'huton nan chokana.

⁷ Gwot anan Hesus, “Ainnugwana man. Tinerterponna na tot mangu-nunnana mallana san lachag'u san miilhona'. ⁸ Tan nan whawha'sigwot patinajunay iingkaw an cha'aju gwon wha'ona' kus patinajunay iingkaw an cha'aju.”

Manuukuchancha Nan Mangtojanicha An Lazaro

⁹ Naakammugwan kunan amochay taku gway agwad as Hesus ad Betania, ummoycha. Ad wha'on ku' ahus ekay as Hesus as umoycha ilan jon whayugwoncha hosay ilan as Lazaro gway chay tinakuna san natojana. ¹⁰ Gwon sa'ad chanan papangat nan papachi nanuukuchancha gway otojoncha hos as Lazaro ¹¹ tan kapu san na'gwa an sija angasan sasan Hudyu nan ummoy an Hesus kun tinuttuwachas sija.

Nan Nilumno'an Hesus Ad Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Mer'us 11:1-11; Lukas 19:28-40)

¹² Mawhikat kun sa'ad chachay amochay taku gway ummoy na'apijasta chinggorcha kun gway umoy as Hesus ad Jerusalem, ¹³ nangayacha san tuhun nan palma* kun ummoycha inahot as Hesus. Kun ip'aip'awchaay manggwana,

“Hosanna!†

Piyan as sija gway umali san ayobhongan Apudyus.

Machaychajaw as sija gway Alin chanan iJIsrael!”

¹⁴ Kun inchasan Hesus nan uyhun nan asno kun nangawhajuwana. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

¹⁵ “Achi aju umogjat cha'ajuway iJerusalem.

Ilanju nan Aliju anna umaliyay

nangaabwhaju san uyhun nan asno.”‡

¹⁶ Nannaja na'gwa wha'on kus naagwatan chanan pasuyutna san sachi chimpu. Jon napping kun nipaila nan inachajaw Hesus san natakuwana asichaot somsom'on chay nilista gway mipangkop an sija ja annaja inggwacha an sija.

¹⁷ Ad sa'ad chachay takuway iningkaw an sija say nam'agwana an Lazaro san lohonay lijang kun tinakuna as sija san otoy, impano'no'cha nan inilacha. ¹⁸ Gwot ummoy ahos nan amochay taku inahot as Hesus kapu tan chinggorcha nannaja mataakanay inggwana.

¹⁹ Sija nan asi'a'anan chanan Pariseo, “Ilanjuwot maid kun ma'gwa ta'u. Amod nan takuway ummoy nitunud an sija!”

Nan Nanganapan Nan Uchumay Griego An Hesus

²⁰ Iningkaw chanan uchumay Griego gway umoy ad Jerusalem tot manchajawcha san Pijasta. ²¹ Gwot sa'ad nannachaja ummoycha an Felipe gway iBetsaida ad Galili kun inimuscha an sija gway manggwana, “Apu, whayugwonmi ilan as Hesus.”

* **12:13** 12:13 Sa'ad nan palma osa ayasin nan muya gway isun nan hugwa. † **12:13** 12:13 Sa'ad nannaja Aramaic gway apapat, nan pijaona anan “Takuwon cha'ami” gwon awni kun nauser nu manchaychajaw. ‡ **12:15** 12:15 Mawhasa san Zacarias 9:9.

²² Ummoy Felipe ingwhaka an Andres kun ummoychaay chugwa ingwhaka an Hesus.

²³ Kun anan Hesus gway summungwhat an chicha, “Hummu'nag nan chimpuway michajagwa' gway Ana' nan Taku. ²⁴ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu achi mijoso' nan osaay hu'orn nan trigo san luta ja achi matoy sissija eka osossa'an. Gwon nu matoy mamushus as angsan. ²⁵ Nu ngachan nan ahus nan whijagnas patpatkona achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana gwon nu ngachan nan achi mangipatog san whijagna ad asna luta kapu an sa'on, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. ²⁶ Nu ngachan nan mansilwhi an sa'on maserpu mitunud an sa'on. Ad sa'ad nu agwan nan agwad'u agwad ahos as sija. Nu ngachan nan mansilwhi an sa'on ichajaw Ama.”

Nan Nangiwhagan Hesus San Matojana

²⁷ Kun intuyuy Hesus gway manggwana, “San sana anna nakuyu nan somsono'u. Ad ngachamma iwhaka'? Ana'on, 'Ama, ilisiya' san likat gway ippong'u?' Wha'on tan annaja nan kapun nan ummaliya' san sana chimpu. ²⁸ Ama, ichajawnu nan ngachannu!”

Gwot anan nan kingaay nerpud langit, “Napping'u ichajaw ad asi' asinon ichajaw.”

²⁹ Gwot sa'ad chachay takuway nasi'asi'ad ad aschi ja nangngor san kinga, ananchaon nangichur. Anan nan uchum, “Na'aapapat nan anghel an sija!”

³⁰ Anan Hesus gway summungwhat, “Wha'on kus humayugwa' nannaja kingaay chingngorju jon humayugwanju chi. ³¹ Sana nan mau'uman nan luhung. Ad nan mangituyay sannaja luhung sana nan maawha'ana. ³² Ad as sa'on nu miwhajuka' san krus paachayuko' nan losanay taku gway mamati an sa'on.” ³³ Amaschi nan ingwhakana as mangipaakammugwana san ininonaay matoy.

³⁴ Gwot anan chachay takuway summungwhat an sija, “Naagwatanmi san Ukud Apudyus§ gway sa'ad nan Kristu iingkaw as ingkaingkana. Kunja kamma ananon maserpuway miwhajug san krus nan Ana' nan Taku? Ngachamma nannaja gway Ana' nan Taku nu?”

³⁵ Sija nan anan Hesus an chicha, “Sina'itan nan ingkagwan nan silaw an cha'aju. Manadchayan aju san annaan nan silaw an cha'aju tot achi cha'aju awha'on san manghulingot. Nan manadchayan san manghulingot achina kun akammu nan umajana. ³⁶ Sa'ad san annaan nan silaw an cha'aju tuttugwaonju nan silaw tot mangngachan aju anana' nan silaw.”

Ingwhakan kun Hesus nan sachi lummajaw gway nallinus an chicha. ³⁷ Ta'on nu angsan nan mataakanay inggwana san agwachancha achicha kun tuttugwaon as sija ³⁸ tot tumuttuwa nan anan profeta Isaias gway anana,

“Apu, ngachan nan namati san ingwhakami?

Ja ngachan nan nangipailan Apudyus san pigsana?”*

³⁹ Sija nan achicha kun mamati kapu tan anan ahos Isaias,

⁴⁰ “Inuyap Apudyus nan atacha
tot achicha ma'aila

ja impawhatuna nan somsono'cha

tot maid maagwatancha

ja tot achicha managkulin an sa'on, anan Apudyus,

§ 12:34 12:34 Nan niigka san Griego “Lintog ta'u.” * 12:38 12:38 Mawhasa san Isaias 53:1.

ad impawhayu' chicha."†

⁴¹ Ingwhakan Isaias nannaja kapu tan inilana nan inachajaw Kristu kun ingwhakana nan mipangkop an sija.

⁴² Gwon uyay nu amaschi angstan sasan papangat nan Hudyu nan namati an Hesus. Jon kapu tan umogjatcha sasan Pariseo achicha kun ipaakammu tan maperjawcha san sinagoga.

⁴³ Tan sija impatogcha nan mapachajagwancha sasan taku nu nan mapachajagwancha an Apudyus.

Ukud Hesus Nan Mangu'um Sasan Taku

⁴⁴ Kun inipa'w Hesus gway manggwana, "Nu ngachan nan mamati an sa'on wha'on kus ahusa' as tuttugwaona, tuttugwaona hos nan nangiwhaun an sa'on. ⁴⁵ Ad nan mangila an sa'on mailana hos nan nangiwhaun an sa'on. ⁴⁶ Sa'on nan silaw gway ummalid asna luta tot nu ngachan ad nan mamati an sa'on achi kun iingkaw san manghulingot.

⁴⁷ "Ad nu ngachan nan manchongor san ukud'u gwon achi kun chumngor sina achi' kun u'umon as sija. Tan wha'on kus ummaliya' tot u'umo' chanan taku ad asna luta jon ummaliya' ta takuwo' chicha. ⁴⁸ Nan mallagwing an sa'on ja achina tuttugwaon nan ukud'u, agwad nan mangu'um an sija. Chay inukud'uwanchi gway atuttugwaan nan mangu'um an sija san udchin nan erkaw ⁴⁹ kapu tan achiya' kun nanukud san ugwa'ay somsono' jon nan nangiwhaun an sa'on gway as Ama, sija nan nangiwhilin an sa'on nu ngachan nan iwhaka' ja nu ngachan nan ukucho'. ⁵⁰ Ad akammu'ay sa'ad nan whilinna mangatod as ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana. Sija nan nu ngachan nan iwhaka' sija nan impaiwhakan Ama an sa'on."

13

Nan Nangisuwan Hesus San I'in Chanan Pasuyutna

¹ Osa ad eka erkaw asiyot nan Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus, ad aagkammun Hesus gway humu'nag nan chimpuna gway lumajaw ad asna luta ja managkulin an Amana. Sikud gway impatpatogna chanan summuyut an sija ad asna luta ad san sana impailana an chicha nan lajadna gway maid kun uyangna.

² Sa'ad san mangamanganan cha Hesus ja chanan pasuyutna san lawhi naahus Satanas ipaslo' san somsono' Judas gway ana' Simon Iscariote ta ijiwhitna as Hesus. ³ Ad sa'ad as Hesus aagkammuna gway inatod Amana an sija nan losanay ayobhongan ja nerpus sija an Apudyus ad umoy managkulin an Apudyus. ⁴ Sija nan summi'ad as sija san mangamanganancha kun inaanna nan kotap nan silupna kun asinaot ayan nan tu'erja gwot in'ainna. ⁵ Gwot inggwaana san chanum nan payangkan kun asinaot isuwan nan i'in chanan pasuyutna kun pinunachana san tu'erjaay in'a'ainna.

⁶ Gwot miwhatug kus sija an Simon Pedro anan Pedro an sija, "Apu, adja isuwan nan i'i'?"

⁷ Anan Hesus gway summungwhat an sija, "Nan o'oo' anna achim pun maagwatan san sana gwon maagwatam a' asi."

⁸ Kun anan Pedro an sija, "Puyus gway achim pun isuwan nan i'i'."

Gwon anan Hesus gway summungwhat, "Nu achi' isuwan nan i'im achi'a kun miwhilang an sa'on."

† 12:40 12:40 Mawhasa san Isaias 6:10; Mateo 13:14.

⁹ Anan Simon Pedro an sija, “Apu, wha'on kus ahus yakay i'i jon itapim ahos nan ima' ja wha'ag'u!”

¹⁰ Anan Hesus an sija, “Nan naahus manamos wha'on kus maserpu manamos asin tan por'as as sija. Ahus ekay i'ina as maisuwan. Por'as aju jon wha'on aju kus losan.” ¹¹ Kapu tan aagkammuna nan mangijiwhit an sija, sija nan ananaon, “Wha'on aju kus losan por'as.”

¹² Nappingna ad isuwan nan i'icha insilupna asin nan kotap nan silupna kun nanagkulin san ingkagwana san lamisaan. Kun anana an chicha, “Maagwatanju nannaja inggwa' an cha'aju? ¹³ Agwakanjus sa'on as Mistuyu ja Apu ad ustu nan ananju tan tuttuwa gway sa'onnat. ¹⁴ Sija nan sa'ad tan as sa'onay Apuju ja Mistuyuju nan nangisu san i'iju maserpuway maninnisu aju hos. ¹⁵ Inggwa' an cha'aju nan mangilanju tot oonju hos nan inggwa' an cha'aju. ¹⁶ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway sa'ad nan mudchachu wha'on kus nangatngatu san amuna ja sa'ad ahos nan niwhaun wha'on kus nangatngatu san nangiwhaun an sija. ¹⁷ Ad sa'ad tan naagwatanju nannachaja piyan nan whijagju nu oonju chana.

¹⁸ “Wha'on kus cha'aju losan nan pijao' iwhaka. Aagkammu' chanan pinili'. Gwon maserpu ma'gwa nan nilista san Ukud Apudyus gway chay ananaon, ‘Nan na'auhuhungay na'a'an an sa'on san tinapay whinursunas sa'on.’* ¹⁹ San sana iwhaka' an cha'aju nannaja san chaan ma'gwa tot sa'ad nu ma'gwa tuttugwaonjuway ‘SA'ON as SA'ON.’ ²⁰ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan mangajag san iwhaun'u inajakana' ahos. Ad nu ngachan nan mangajag an sa'on inajakana nan nangiwhaun an sa'on.”

Nan Nangiwhagan Hesus San Mijiwhitana

(Mateo 26:20-25; Mer'us 14:17-21; Lukas 22:21-23)

²¹ Napping kun Hesus iwhaka chi nakuyu as amod nan somsomo'na kun impaakammuna gway manggwana, “Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway osa an cha'aju nan mangijiwhit an sa'on.”

²² Kun nanisitollong chachay pasuyutna gway mati'awcha nu ngachanna an chicha nan pijaona anan. ²³ Ummaassiyay tummu'chu san cherrag Hesus nan osa sasan pasuyutna gway ipatpatogna. ²⁴ Sija nan nayyangod as Simon Pedro san sachiyay pasuyut ta imusona an Hesus nu ngachanna an chicha nan pijaona anan.

²⁵ Gwot nisachag nan sachiyay pasuyut an Hesus kun anana an sija, “Apu, ngachan nichu?”

²⁶ Kun anan Hesus gway summungwhat, “Sija nan mangatcha' san ituyno'u gway pi'in nan tinapay.” Gwot intuyno'na chay pi'in nan tinapay kun inatodna an Judas gway ana' Simon Iscariote. ²⁷ Gwot inayan kun Judas chay tinapay sinumpaw as Satanas an sija.

Gwot anan Hesus an sija, “Nan whayugwomay oon a'agwaynuway manggwa.” ²⁸ Gwon achin ku chachay agwad san oo'anana naagwatan nu kanama iwhaka chi an Judas. ²⁹ Anan ekay uchumon sa'ad tan Judas nan mamangchon san pila', ingwhakan Hesus an sijaay umoy malla'us usayoncha san pijasta gwinnu umoy mangatod as pila' san whawha'sigwot.

³⁰ Gwot inayan kun Judas nan tinapay nernagwa as sija. Ad lawhi nan sachi.

Nan Assahuway Whilin Hesus

³¹ Aysan kus Judas anan Hesus, “Ad san sana sa'ad as sa'onay Ana' nan Taku nichajaw ad michajaw ahos as Apudyus kapu an sa'on. ³² Ad

* **13:18** 13:18 Mawhasa san Salmo 41:9

sa'ad nu michajaw as Apudyus kapu an sa'on, as Apudyus sija ahos nan mangichajaw an sa'on ad nanichajawna an sa'on. ³³ Cha'ajuway anana"u, sina'itan nan ingkagwa' an cha'aju. Anapona' an cha'aju ad isun nan ingwhaka' sasay papangat nan Hudyu, iwhaka' ahos an cha'aju san sana gway sa'ad nan umaja' achi aju kun ma'aali. ³⁴ Anna nan assahu whilin gway atcho' an cha'aju. Manisiwhayu aju. Maserpu manisiwhayu aju as isun nan mamayu' an cha'aju. ³⁵ Tan nu manisiwhayu aju maakammugwan nan losanay taku gway pasuyut'u cha'aju."

*Nan Nangiwhagan Hesus San Mangisuliwhan Pedro An Sija
(Mateo 26:31-35; Mer'us 14:27-31; Lukas 22:31-34)*

³⁶ Kun anan Simon Pedro an Hesus, "Apu, agwan nan ajam?"

Kun anan Hesus gway summungwhat, "Achi'a kun mawhalinay mitunud an sa'on san sana san umaja' gwon mitunud'a san tapin chi erkaw."

³⁷ Kun anan Pedro an sija, "Apu, kaman achiya' mawhalinay mitunud an si'a san sana? Aatcho' nan whijag'u kapu an si'a!"

³⁸ Gwot anan Hesus gway summungwhat, "Ad tuttuwa aatchom nan whijagnu kapu an sa'on? Iwhaka' an si'a nan tuttuwa: Chaan ad mangu"uu' nan awwit mamitlum sa'on isulib."

14

As Hesus Nan Umoy Mangisakana San Igkagwan Ad Langit

¹ Anan Hesus an chicha, "Achi aju malilihu'an. Tuttugwaonju as Apudyus ja tuttugwaonju hos as sa'on. ² Angsan nan magkagwan san hoyoy Ama. Nu wha'on as tuttuwa na achi' otjan iwhaka an cha'ajuway iya' isakana nan ingkagwanju. ³ Ad mappung'u ad umoy isakana nan igkagwanju umaliya' asin ad inajaka' cha'aju tot agwan ad nan agwad'u agwad aju hos. ⁴ Ad nu agwan nan umaja' akammuju nan chayan."

As Hesus Nan Chayan Gway Umoy Ad Langit

⁵ Anan Tomas an Hesus, "Apu, achimi kun akammu nu agwan nan ajam. Ininonmiyay mangakammu san chayan?"

⁶ Anan Hesus an sija, "Sa'on nan chayan ja nan atuttugwaan ja nan whijag. Maid kun umoy an Ama nu achi mangoy an sa'on. ⁷ Nu tuttuwaay akammuju nu ngachanna as sa'on, akammuju hos as Ama. Ad malluki san sana akammujus sija ja inilajus sija."

⁸ Anan Felipe, "Apu, ipailam an cha'ami as Ama ta mapno' ami."

⁹ Anan Hesus an sija, "Felipe, nawhajakay iniingkagwa' an cha'aju kunja chaannu ekay maakammugwan as sa'on? Nu ngachan nan nangila an sa'on inilana as Ama. Kunja kamma ananon, 'Ipailam an cha'ami as Ama'?"

¹⁰ Jo'o achim tuttugwaonay agwacha' an Ama ja annas Ama an sa'on? Sa'ad nan iwhakawhaka' an cha'aju wha'on kus nerpu san somsomo"u gwon as Ama gway iingkaw an sa'on nan manggwa san terwhasuna gway inggwa'inggwa'. ¹¹ Tuttugwaonjus sa'on san manggwanaa'on agwacha' an Ama ja annas Ama an sa'on. Gwon nu achiju tuttugwaon as sa'on mamati aju otjan kapu sasan inggwa'inggwa'. ¹² Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan mamati an sa'on oona hos nan o'oo'. Ancha amamod pay nan oona nu nan o'oo' kapu tan sa'ad as sa'on iya' an Ama. ¹³ Ad nu ngachan nan ochagwonju kapu san ngachan'u, oo' ta michajaw as Ama kapu an sa'on gway Ana'na. ¹⁴ Nu ngachamman sinat gway ochagwonju kapu san ngachan'u, oo'."

Iwhaun Apudyus Nan Ispilituna

¹⁵ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Nu ipatogjus sa'on sa'ad chanan whilin'u chongyonju. ¹⁶ Ochagwo' ad an Ama atchona an cha'aju nan osa ahosay Mamachang an cha'aju tot ingkaw an cha'aju as ingkaingkana. ¹⁷ Sa'ad nan Mamachang sija nan Ispilitun Apudyus gway mangipaakammu san atuttugwaanay mipangkop an Apudyus. Achin ku chanan takud asna luta ajakan nan Ispilitun Apudyus kapu tan achicha kun maila as sija ja achicha kun akammu as sija. Gwon sa'ad as cha'aju akammuju as sija kapu tan iingkaw an cha'aju ja agwad an cha'aju.

¹⁸ “Wha'on kus tayna' cha'aju as isun chanan ulila. Umaliya' managkulin an cha'aju. ¹⁹ Sina'itan ad achin ku chanan takud asna luta ilan as sa'on gwon ilanjus sa'on. Kapu tan mawhiwhijaka', mawhijag aju hos. ²⁰ San sanatay chimpu maakammugwanjuway agwacha' an Ama ja anna aju an sa'on ancha agwacha' an cha'aju. ²¹ Nan mamopotpot sasan whilin'u ja chumngor an chana sija nan mangipatog an sa'on. Ad nan mangipatog an sa'on ipatog Ama ad impatog'u as sija ad impaakammu' nan mipangkop an sa'on an sija.”

²² Kun anan Judas an sija (wha'on ku an Judas Iscariote), “Apu, ka cha'ami nan mangipaakammugwam san mipangkop an si'a ja wha'on sasan takud asna luta gway achi kun mamati?”

²³ Anan Hesus gway summungwhat an sija, “Nu ngachan nan mangipatog an sa'on chongyona nan sussuyu' ad impatog Ama as sija ad ummali ami ja iingkaw ami an sija. ²⁴ Nan achi mangipatog an sa'on achina kun chongyon chanan sussuyu'. Ad nan sussuyu gway chochongyonju wha'on kus nerpu an sa'on, nerpu an Ama gway nangiwhaun an sa'on.

²⁵ “Ingwhaka' nannachaja an cha'aju sanna annaa' an cha'aju. ²⁶ Gwon nan Mamachang gway Ispilitun Apudyus sija nan iwhaun Ama gway misu'at an sa'on. Sija nan mangisuyu an cha'aju san losan ja mangipasmo' an cha'aju san losanay ingwhaka' an cha'aju.

²⁷ “Tayna' an cha'aju nan whayu somsomo' gway maid machanakanju. Atcho' an cha'aju nan whayuway somsomo' gway nerpu an sa'on. Wha'on kus isun nan atchon chanan takud asna luta nan atcho' an cha'aju. Achi aju malilihu'an ja achi aju umogjat. ²⁸ Chingngorju gway innana' an cha'ajuwon, 'Iya' lumajaw ad ummaliya' managkulin an cha'aju.' Nu ipatpatogjus sa'on lumagsa' aju otjan kapu tan iya' an Ama tan as Ama nangatngatu an sa'on. ²⁹ Ad iwihaka' san sana an cha'aju san chaan ma'gwa tot sa'ad nu ma'gwa mamati aju.

³⁰ “Achiya' kun patho' ma'augugkud an cha'aju tan umali nan mangituyay san annaja luhung. Maid kun mawhalinna an sa'on. ³¹ Jon o'oo' nan ingwhilin Ama an sa'on tot sa'ad chanan takud asna luta gway achi kun mamati maakammugwancha gway ipatpatog'u as Ama.

“Lumigggwat aju ta lumajaw ta'u sannaja.”

15

Mijalig As Hesus San Puun Nan Ubas

¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Sa'on nan kadto'ay puun nan ubas ja as Ama nan manasamer. ² Aanona nan panga' gway achi mangkas ja chayusana nan panga' gway mangkas ta umachu' amod nan hokasna. ³ Naahus aju nachayusan kapu san ukud'uway ingwhaka' an cha'aju. ⁴ Ainnugwanju an sa'on ad inainnugwa' an cha'aju. Tan achi aju mangkas nu achiju ainnugwan an sa'on, isun nan panga gway nisiyan san puunna.

⁵ “Sa'on nan puun nan ubas cha'aju nan panga. Nan ainnugwana an sa'on ja ainnugwa' an sija mangkas as sija as angsan kapu tan nu maicha' maid ma'gwaju. ⁶ Nu ngachan nan achi iingkaw an sa'on miwhallu as isun nan pangaay miwhallu ad nayangu ad naubpuncha ja naskobcha. ⁷ Nu ainnugwanju an sa'on ja ainnugwan nan ukud'u an cha'aju ochagwonju nan ngachamman sinatay whayugwonju ad naatod an cha'aju. ⁸ Michajaw as Ama kapu sannaja gway mangkas aju as angsan ad impailajuway cha'aju nan pasuyut'u. ⁹ Ipatpatog'u cha'aju as isun nan mangipatog Ama an sa'on. Ainnugwanju san lajad'u. ¹⁰ Nu patiyonju chanan whilin'u ainnugwanju san lajad'u as isun nan chinumngoya' sasan whilin Ama ja ainnugwa' san lajadna.

¹¹ “Ingwhaka' nannachaja an cha'aju tot sa'ad nan lagsa'u agwad an cha'aju ad nan lagsa'ju maid uyangna. ¹² Annaja nan whilin'u: manisihwayu aju as isun nan mamayu' an cha'aju. ¹³ Maid kun osas awhayugwanay lajad nu nan annaja gway atchon nan osa taku nan whijagna sasan hubuyunna. ¹⁴ Cha'aju nan hubuyun'u nu chongyonju nan iwhilin'u an cha'aju. ¹⁵ Wha'on kus iwhilang'u cha'aju as mudchachu kapu tan wha'on kus akammun nan mudchachu nan o'oon nan amuna. Gwon ingwhilang'u cha'aju as hubuyun'u kapu tan losanay chingngor' an Ama impaakammu' an cha'aju. ¹⁶ Wha'on kus cha'aju nan namili an sa'on jon sa'on nan namili an cha'aju. Kun chinutu'a' cha'aju tot i'aju ad whinumkas aju ad sa'ad chanan hokasju sissijachaay iingkaw tot ngachan ad nan ochagwonju an Ama kapu san ngachan'u atchona an cha'aju. ¹⁷ Annaja nan iwhilin'u an cha'aju gway manisihwayu aju.

Isilon Chanan Achi Mamati An Hesus Chanan Pasuyutna

¹⁸ “Nu isilon cha'aju sasan takud asna luta gway achi kun mamati, sosom'onjuway sa'on nan ummunacha inisil. ¹⁹ Nu mijamung aju sasan takud asna lutaay achi kun mamati whayugwon cha'aju otjan an chicha. Wha'on aju kus mijamung an chicha jon pinili' cha'aju init'on an chicha ad asna luta sija nan aisilcha cha'aju. ²⁰ Sosom'onju nan ingwhaka' an cha'aju: ‘Nan mudchachu wha'on kus nangatngatu san amuna.’ Sa'ad tan pinalikatana', palikatan cha'aju hos. Nu chinumngorcha san sussuyu' chumngorcha hos nan sussuyuju. ²¹ Losan nan annachaja ooncha an cha'aju kapu an sa'on kapu tan achicha kun akammus Ama gway nangiwhaun an sa'on. ²² Nu achiya' ummali ja nanukud an chicha mawhalin gway ananchaon maid whersucha. Gwon san sana achicha kun mayasanan nan whersucha. ²³ Nu ngachan nan mangisil an sa'on isilona hos as Ama. ²⁴ Nu achi' inggwa nan mataakan an chicha gway maid kun osas nanggwa, mawhalin gway ananchaon maid whersucha. Gwon ta'on nu inilacha nan inggwa'inggwa' sissijaay iisiloncha as sa'on ja as Ama. ²⁵ Jon maserpu ma'gwa nan nilista san Ukud Apudyus* gway anana, ‘Inisilchas sa'on gway maid kun kapuna.’†

²⁶ “Nu umali an cha'aju nan iwhaun'uway Mamachang gway Ispilitun nan atuttugwaan gway merpu an Ama, sija nan mangipano'no' san mipangkop an sa'on. ²⁷ Ad cha'aju ahos nan mangipano'no' kapu tan iniingkaw aju an sa'on san chamchamu.”

* **15:25** 15:25 Sa'ad nan nilista san Griego “Lintogcha.” † **15:25** 15:25 Mawhasa san Salmo 35:19; 69:4.

16

¹ Intuyuy Hesus gway manggwana, “Ingwhaka' nannachaja an cha'aju tot achiju ijakay san pammatiju. ² Perjagwoncha cha'aju sasan sinagoga* ad hummu'nag nan chimpuway sa'ad nan losanay mangtoy an cha'aju anancha kunnu ichajawcha as Apudyus san o'ooncha. ³ Ad annachaja nan ooncha an cha'aju kapu tan achicha kun akammu as Ama gwinnu sa'on. ⁴ Jon ingwhaka' nannachaja an cha'aju tot humu'nag ad nan chimpu gway ma'gwa chana somsom'onjuway ingwhaka' an cha'aju nannaja.

Nan O'oon Nan Ispilitun Apudyus

“Sa'ad nannachaja achi' kun ingwhaka' an cha'aju san chamchamu tan iniingkagwa' an cha'aju. ⁵ Gwon iwhaka' san sana gway iya' an Ama gway nangiwhaun an sa'on ad maid manimus an cha'aju nu agwan nan aja'? ⁶ Kapu tan ingwhaka' an cha'aju nannachaja lumagwing nan somsomo'ju. ⁷ Ta'on nu amaschi iwhaka' nan tuttuwa an cha'aju gway humayugwanju nan lumajagwa' tan sa'ad nu achiya' lumajaw achi kun umali nan Mamachang an cha'aju. Ad nu lumajagwa' iwhaun'us sija an cha'aju.

⁸ “Ad sa'ad nu umalis sija su'unona chanan taku san luhung gway wha'on kus ustu nan manomsom'anacha san mipangkop san whersu ja mipangkop san mangiwhilangan Apudyus san taku as ustu san mangilana ancha mipangkop san mangu'uman Apudyus. ⁹ Wha'on kus ustu nan manomsom'anacha san mipangkop san whersu kapu tan achicha kun mamati an sa'on. ¹⁰ Wha'on kus ustu nan manomsom'anacha san mipangkop san mangiwhilangan Apudyus san taku as ustu san mangilana kapu tan iya' an Ama ad awniyot achiju kus sa'on maila. ¹¹ Ancha wha'on kus ustu nan manomsom'anacha mipangkop san mangu'uman Apudyus kapu tan sa'ad nan mangituyay sannaja luhung naahus mau'um.

¹² “Angsan pay iwhaka' an cha'aju jon achiju kun lobhong maagwatan san sana. ¹³ Gwon sa'ad nu umali nan Ispilitu gway mangipaakammu san atuttugwaanay mipangkop an Apudyus, sija nan mangichayan an cha'aju san losanay atuttugwaan. Tan achi kus sija manukud san hu'udnaay somsomo' jon ngachan ad nan chongyona iwhakana ja ipaakammuna an cha'aju nan ma'gwa san umaliyay erkaw. ¹⁴ Ichajagwa' tan ijalina an cha'aju nan whayugwo' gway iwhaka' an cha'aju. ¹⁵ Ugwa' nan losanay agwad an Ama. Sija nan kapuna gway ingwhaka' gway ijalina nan whayugwo' gway iwhaka' an cha'aju.

Sa'ad Nan Sasanga Mangngachan Lagsa'

¹⁶ “Ad san sina'itanay chimpu achiju kus sa'on maila ad mappung ad nan sina'itanay chimpu mailajus sa'on.”

¹⁷ Asi'a'anan nan uchumay pasuyutna, “Ngachan nan pijaona anan san manggwanaana an chita'uwon, ‘Sina'itanay chimpu ad achiju kus sa'on maila ad mappung ad nan sina'itanay chimpu mailajus sa'on’ ja san ananaon, ‘Kapu tan iya' an Ama’? ¹⁸ Ngachan nan pijaona anan san manggwanaanaon, ‘sina'itanay chimpu’? Achi ta'u kun maagwatan nan pijaona anan.”

¹⁹ Inakammun Hesus gway whayugwoncha manimus an sija, sija nan anana an chicha, “Maninnimus aju kapu san ana'on, ‘Sina'itanay chimpu ad achiju kus sa'on maila ad mappung ad nan sina'itanay chimpu mailajus

* **16:2** 16:2 Mawhasa san Juan 9:12; 12:42. Sa'ad nu maperjawcha san sinagoga wha'on kus mipayuhuschaay umoy ma'akimung san ngachan ninatay agwachan nan sinagoga.

sa'on'? ²⁰ Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway humu'nag nan chimpuway maniwhil aju ja mansimo' aju gwon sa'ad chanan takud asna luta mallagsa'cha. Sa'ad as cha'aju sumanga aju jon nan sasangaju mangwhalin lagsa'. ²¹ Sa'ad nan huwhai nu humu'nag nan mangkumutana machanakan gwon nu mappungna ipason nan ana', maligwatana nan sikabna kapu san lagsa'na gway nijana' nan osaay ana' sannaja luhung. ²² Isuna hos an cha'aju gway sana nan mansasangaanju gwon ila' ad cha'aju asin lummagasa' nan somсомо'ju ja sa'ad nan lagsa'ju maid kun mangaan an cha'aju.

²³ "Ad san sanatay erkaw achi aju kun maserpu manimus an sa'on san whayangna. Tuttuwa iwhaka' an cha'aju gway nu ngachan nan ochagwonju an Ama kapu an sa'on atchona an cha'aju. ²⁴ Ingkana san sana maid kun inchawju kapu an sa'on. Man'ochaw aju ad naatchan aju tot sa'ad nan lagsa'ju maid kun man'uyangana.

Inawha' Hesus Nan Lagwingay Pigsan Nan Luhung

²⁵ "Ta'on nu iyagwat'uguay nangiwhaka sannachaja an cha'aju humu'nag nan chimpuway achi' kun ijagwaagwat gway mangiwhaka an cha'aju jon iwhaka'ay ustu nan mipangkop an Ama. ²⁶ San sanatay erkaw man'ochaw aju an sija kapu an sa'on. Ad nan pijao' iwhaka wha'on kus maserpu sa'on nan mangi'chaw an cha'aju an Ama. ²⁷ Tan as Ama chadlu nan mangipatog an cha'aju kapu tan impatogjus sa'on ja tinuttuwajuway nerpuwa' an Apudyus. ²⁸ Nerpuwa' an Ama kun ummaliya' ad asna luta. Tayna' ad asna luta ad nanagkulina' an Ama."

²⁹ Kun anan chanan pasuyutna an sija, "Ilam chadluwot ingwhawhagkamay ustu kun wha'on kus iyagwatnuway nangiwhaka. ³⁰ San sana maid kun chugwachugwana gway akammumiyay akammum losan nan agwad san somсомо' nan taku ad wha'on kus maserpum nan manimus an si'a. Kapu sannaja tuttugwaonmiyay nerpu'a an Apudyus."

³¹ Kun anan Hesus gway summungwhat an chicha, "Ad sa sana mamati aju? ³² Chongyonju na, takangay humu'nag nan chimpu kun anna tuwa hummu'nag gway masibsibta' aju gway gwaschi osaon umoy san hoyoyna ad impaahusjus sa'on taynan. Gwon wha'on kus ahusa' kapu tan anna' Ama an sa'on. ³³ Ingwhaka' nannachaja an cha'aju tot kapu an sa'on maatchan ajus somсомо' gway maid machanakanju. San annaja luhung mapalikatan aju jon papigsaonju nan somсомо'ju tan inawha'u nan lagwingay pigsan nan luhung!"

17

Ilugwayun Hesus Gway Ichajaw Amana As Sija

¹ Napping kun Hesus iwhaka nan sachi nantangad ad langit kun anana, "Ama, anna hummu'nag nan chimpu. Ichajawnus sa'on gway Ana'nu tot ichajaw'us si'a ² tan inatodnu an sa'on nan ayobhongan gway mangituyay san losanay taku tot losan gway intayo'nu an sa'on ma'awhijagcha an si'a as ingkaingkana kapu an sa'on. ³ Ad annaja nan pijaona anan nan ma'awhijakan an si'a as ingkaingkana gway ma'ahubuyunancha an si'a gway ahus as kadto'ay Apudyus ja an sa'onay Kristu gway ingwhaunnu. ⁴ Inchajaw'u si'a ad asna luta san namungpunga' san terwhasuway impa'gwam an sa'on. ⁵ Ad Ama, atchom asin an sa'on nan chajaw gway iniingkaw an sa'on san agwacha' an si'a san chaan ma'gwa nan luhung.

Ilugwayun Hesus Chanan Pasuyutna

⁶ “Impaakammu' si'a sasan pinilim ad asna luhung gway intayo'nu an sa'on. Ugwam chicha kun intayo'nu chicha an sa'on kun pinaticha nan ukud'u. ⁷ San sana naakammugwancha gway losanay intayo'nu an sa'on nerpu an si'a ⁸ kapu tan sa'ad nan ukudnu gway inatodnu an sa'on inatod'u hos an chicha kun tinuttuwacha ja kadto'ay inakammucha gway nerpuwa' an si'a kun tinuttuwachaay ingwhaunnus sa'on.

⁹ “Ilugwayuwa' chicha. Wha'on ku sasan achi mamati nan ilugwayuwa' jon chachay intayo'nu an sa'on kapu tan ugwam chicha. ¹⁰ Ad nan losanay ugwa', ugwam ja losanay ugwam, ugwa' kun nichajagwa' kapu an chicha. ¹¹ Wha'ona' kus iingkaw ad asna luta tan umaliya' an si'a gwon as chicha matchaychad asna luta. Ama gway agwad ad langit, whantajam chicha gway inatodnu an sa'on san pigsam gway sija ahos nan pigsam gway inatodnu an sa'on tot manosossancha gway isuta. ¹² San iniingkagwa' an chicha whinawhantaja' chicha san pigsam gway inatodnu an sa'on. Whinawhantaja' chicha kun maid kun nataya' as osa an chicha, maya'sig san ma'gwaniyon mataya' gway sija nan mantungpayan nan nilistaay ukudnu.

¹³ “San sana umaliya' an si'a gwon iwhaka' nannachaja san annaa' ad asna luta tot mapachascha nan lagsa"u gway maid kun man'uyangana. ¹⁴ Inatod'u an chicha nan ukudnu kun inisil chanan takud asna luta gway achi kun mamati tan wha'oncha kus mijamung an chicha. Isu' chicha gway wha'ona' kus mijamung an chichaay achi kun mamati.

¹⁵ “Wha'on kus ochagwo' gway aanom chicha ad asna luhung jon whantajam chicha an Satanas. ¹⁶ Wha'oncha kus mijamung an chichaay achi kun mamati. Isu' chicha gway wha'ona' kus mijamung an chichaay achi kun mamati. ¹⁷ To'nom chicha as mansilwhi an si'a kapu san ukudnuway tuttuwa. ¹⁸ Isun nan nangiwhaunam an sa'on sasan takuway achi kun mamati, amasna ahos nan oo'ay mangiwhaun an chicha sasan taku ad asna luhung. ¹⁹ Kapu an chicha atcho' nan whijag'u an si'a gway mansilwhi an si'a tot atchoncha hos nan whijagcha gway mansilwhi an si'a san ukudnuway tuttuwa.”

Ilugwayun Hesus Nan Losanay Mamati

²⁰ Intuyuy Hesus mallugwayu gway manggwana, “Wha'on kus ahuscha as ilugwayuwa' jon ilugwayuwa' ahos chanan mamati an sa'on kapu san sussuyucha ²¹ tot losancha manosossaan isun nan annaam Ama an sa'on ja agwacha' an si'a ta agwadcha hos an chita tot tuttugwaon chanan taku ad asna luta gway achi kun mamati gway ingwhaunnus sa'on. ²² Kun sa'ad nan nangichajagwam an sa'on sachi hos nan nangichajagwa' an chicha tot manosossancha as isuta gway osossa"an. ²³ Agwacha' an chicha ja anna'a an sa'on tot maid man'uyangan nan manosossancha tot maakammugwan chanan takud asna luta gway achi kun mamati gway ingwhaunnus sa'on ja impatognu chicha as isun nan nangipatokam an sa'on.

²⁴ “Ama, sa'ad chachay intayo'nu an sa'on whayugwo'ay nu agwan nan agwad'u, agwadcha otjan ahos an sa'on tot mailacha nan inachajaw'u say nangichajagwam an sa'on kapu tan impatognus sa'on san chaan ma'gwa nan luhung. ²⁵ Ama gway ustun nan o'oon, achi cha'a kun agakammu sasan takud asna luta gway achi kun mamati gwon akammu' si'a ad nan annachaja ahosay mamati an sa'on akammucha hosay ingwhaunnus sa'on. ²⁶ Kun impaakammu' an chicha as si'a ad achiya' kun mampapokay

mangipaakammu tot nan lajadnu an sa'on agwad an chicha ja annaa' ahos an chicha."

18

Nan Nanpapancha An Hesus

(Mateo 26:47-56; Mer'us 14:43-50; Lukas 22:47-53)

¹ Napping kus Hesus nallugwayu lummajaw gway huyunna chanan pasuyutna gway ummoy san chomang nan challug gway Kidron gway agwachan nan kerchin kun sachi nan ummajancha sasan pasuyutna. ² Sa'ad as Judas gway mangijiwhit an sija aagkammuna hos nan sachi kerchin tan ad aschi nan choon Hesus mangayusan sasan pasuyutna. ³ Gwot ummoy as Judas ad aschi gway impujutna nan angsanay surchachuway iRoma ja nan uchumay mangijaachug san Templo gway ingwhaun chanan papangat nan papachi ja chanan Pariseo. Nansisillawcha ja naniispadacha.

⁴ Sa'ad tan aagkammun Hesus nan losanay ma'gwa an sija ummoy nijahot an chicha kun anana an chicha, "Ngachan nan anaponju?"

⁵ Ananchaay summungwhat an sija, "As Hesus gway iNazaret."

Kun anana an chicha, "Sa'on."

Ad sa'ad as Judas gway nangijiwhit an sija ni'aslang an chicha gway summisi'ad. ⁶ Anan kun Hesus an chichaon "Sa'on", nan'unudcha kun natu'angcha. ⁷ Kun asin Hesus inimus an chicha gway manggwana, "Ngachan nan anaponju?"

Kun anancha, "As Hesus gway iNazaret."

⁸ Kun anan Hesus gway summungwhat, "Ingwhaka' gway sa'on. Nu sa'on nan anaponju ijujajuway lumajaw nannachaja huhuyun'u." ⁹ Ingwhakana nan annaja tot tumuttuwa chay innananaon, "Maid kun uyay osa as nataya' sasan intayo'nu an sa'on."

¹⁰ Gwot sa'ad as Simon Pedro gway naniispada nilu'pusna nan ispadana kun iyayasna gwot napingasan nan machigwananay ingan nan mudchachun nan angatuwanay pachi. Malco nan ngachan nan sachiyay mudchachu. ¹¹ Gwon anan Hesus an Pedro, "Ijusu'nu nan ispadam san horjanna. Jo'o anam ekajon achi' ijuja nan sikab gway whayugwon Ama gway ma'gwa an sa'on."

Nan Nipasanguwan Hesus An Anas

¹² Gwot sa'ad chachay angsanay surchachun nan iRoma ja nan pangatcha ancha chachay Hudyu gway mangijaachug san Templo, chimpapchas Hesus kun pinunguchas sija. ¹³ Kun ummunacha jan iyoy an Anas gway atukangan Caifas gway angatuwanay pachi san sachiyay tagwon. ¹⁴ As Caifas chay nangiwaha san nugwan sasan Hudyu gway ununnayna nu matoy nan osa taku as humayugwan chanan losanay taku.

Nan Ummunaay Nangisuliwhan Pedro An Hesus

(Mateo 26:69-70; Mer'us 14:66-68; Lukas 22:55-57)

¹⁵ Sa'ad as Simon Pedro ja nan osa ahosay pasuyut Hesus nituntunudcha an Hesus. Ad nan sachi osaay pasuyut aagkammun nan angatuwanay pachi, sija nan niyujaay na'erno' an Hesus san sowhan nan hoyoy nan angatuwanay pachi. ¹⁶ Gwon natchay as Pedro gway summi'ad san lasin nan sagwang nan sowhan. Sija nan lummagwa chay osa pasuyut gway agakammun nan angatuwanay pachi kun na'aapapat san huwhaiyay mangijaachug san sagwang kun imperno'na as Pedro. ¹⁷ Kun anan chay huwhai an Pedro, "Ad achi si'a hos nan osa sasan pasuyut nan sachi taku?"

Kun anan Pedro, "Wha'ona' kun."

18 Mantakaliyong nan sachi chimpu kun nanapuy chachay mud-chachu ja chachay mangijaachug san Templo as mananichuwancha kun nasi'asi'adcha mananichu. Kun ummoy ahos as Pedro na'asi'ad kun na'aanichu an chicha.

*Nan Nanumerjaan Nan Angatuwanay Pachi An Hesus
(Mateo 26:59-66; Mer'us 14:55-64; Lukas 22:66-71)*

19 Kun sinumerjan nan angatuwanay pachi as Hesus san mipangkop sasan pasuyutna ja mipangkop san sussuyuna. 20 Kun anan Hesus gway summungwhat an sija, "Wha'on kus illi'ali'aw'u gway nanukud san losanay taku. Patinajuna'ay nansuyu sasan sinagoga ja san Templo gway maayuayusan nan losanay Hudyu. Maid kun inukud'u as nitayu sasan taku. 21 Kunja kamma imuson a sa'on? Imusom sasan takuway nanchongor an sa'on. Aagkammucha nan ingwhaka'."

22 Gwot ingwhakan kun Hesus na sachi sa'ad nan osa sasan mangijaachug san Templo gway summisi'ad, nilipa'na as Hesus gway manggwana, "Kamman amonsinatay sumungwhat san angatuwanay pachi?"

23 Anan Hesus gway summungwhat, "Nu agwad ingwhaka' as lagwing pano'no'am nu ngachan nan ingwhaka' gway lagwing. Gwon nu ustu nan ingwhaka' kamma lipa'on as sa'on?"

24 Sachi kun impaijoy Anas as Hesus gway sissija natata"od an Caifas gway angatuwanay pachi.

*Piggwan Pedro Ja Pitlunaay Mangisulib An Hesus
(Mateo 26:71-75; Mer'us 14:69-72; Lukas 22:58-62)*

25 Sissija as Simon Pedro gway summisi'ad gway manaannichu. Kun anancha an sija, "Ad achi si'a hos nan osa sasan pasuyutna?" "Wha'ona' kun," anana gway nangisulib.

26 Sa'ad nan osa sasan mudchachun nan angatuwanay pachi gway chokan chay laya'iyay piningasan Pedro nan ingana, anana, "Tan si'a ka chay inila'ay huyunna san kerchin ja?"

27 Gwon asin ahos Pedro insulib kun maag ekay nangu"uu' nan osaay awwit.

*Nan Nangijajancha An Hesus An Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Mer'us 15:1-5; Lukas 23:1-5)*

28 Kun illajawchas Hesus san hoyoy Caifas kun iyoycha san iingkagwan nan kuwhinnachur. Takangay as mawhikat san sachi. Gwon sa'ad chachay Hudyu achicha kun nilumno' san iingkagwan nan kuwhinnachur tan anna nan ukalichaay Hudyu gway ananchaon machimo'cha nu lumno'cha san hoyoy nan wha'on kus Hudyu ad maid kun ininonchaay ma'a'an san Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. 29 Sija nan lummagwa as Pilato gway kuwhinnachur kun anana an chicha, "Ngachan nan ipawhersujuway mihursu san annaja taku?"

30 Kun anancha gway summungwhat an sija, "Nu wha'on as lagwing nan o'oon nannaja taku achimi otjan iyali as sija an si'a."

31 Gwot anan Pilato an chicha, "Ilajawjus sija ad inu'umjus sija san mijaya san illilintogju."

Kun anan chachay Hudyu an sija, "Wha'on kus mijuja an cha'ami gway otojonmi nan osa taku." 32 Na'gwa nannaja ta tumuttuwa chay ingwhakan Hesus gway mipangkop san ininonaay matoy.

33 Nilumno' asin as Pilato san iingkagwana kun inajakana as Hesus kun inimusna gway manggwana, "Si'a nan Alin chanan Hudyu?"

³⁴ Anan Hesus gway summungwhat an sija, “Nerpu an si'a nan sanatay imusnu gwinnu agwad uchum as nangiw'haka an si'a san mipangkop an sa'on?”

³⁵ Kun anan Pilato, “Jo'o Hudyuwa? Chanan ailijamay Hudyu ja chanan papangat nan papachi nan nangijali an si'a an sa'on. Ngachamma inggwamay?”

³⁶ Anan Hesus gway summungwhat, “Wha'on kud asna luhung nan agwachan nan mantuyaja'. Nu asna luhung nan mantuyaja' ma'apatoy chanan pasuyut'u tot achiya' ipawhijang sasan Hudyu. Gwon nan mantuyaja' wha'on kud asna luhung.”

³⁷ Gwot anan Pilato an sija, “Ad ali'aot?”

Anan Hesus gway summungwhat, “Si'a nan nangiw'haka gway aliya'. Ummaliya' ad asna luhung ja nijana'a' tot ipano'no"u nan atuttugwaan. Nan losanay agwad san atuttugwaan manchongor san iwhaka'.”

³⁸ Kun anan Pilato an sija, “Ngachamma nan atuttugwaan?”

Nayodchongan As Hesus Gway Matoy

(Mateo 27:15-31; Mer'us 15:6-20; Lukas 23:13-25)

Napping kun Pilato iwhaka nan sachi lummagwa asin gway ummoy say agwachan chanan Hudyu kun anana an chicha, “Maid kun inchasa' as mihursu an sija. ³⁹ Gwon sa'ad nan atagwotagwonay Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus sija o'oo' nan umipayagwaa' an cha'aju as osa whayud. Adja whayugwonjuway ipayagwa' an cha'ajuway Hudyu nan Aliju?”

⁴⁰ Sachi kun impa'uychaay manggwana, “Wha'on kus sija, as Barrabas nan whayugwonmi!” Sa'ad as Barrabas osaay mamayangkat gway achi kun umajun san kuwhilnu.

19

¹ Gwot impasaplit Pilato as Hesus. ² Ad sa'ad chanan surchachu nalli'uscha san sait kun iyakipurcha san wha'agna kun asichaot akojan san malluyom nan chayagna gway luput. ³ Kun asi'a'anancha, “Mawhiwhijag nan Alin nan Hudyu!” Kun nilipa'chas sija.

⁴ Kun lummagwa asin as Pilato kun anana sasan taku, “Chongyonju, pajali' as Hesus an cha'aju tot maakammugwanjuway maid kun inchasa' as mihursu an sija.” ⁵ Kun lummagwa as Hesus gway nawhahalli'usan nan wha'agna san sait ja naagkojan san malluyom nan chayagna gway luput. Kun anan Pilato an chicha, “Annaja as sija!”

⁶ Gwot inilan ad chachay papangat nan papachi ja chachay mangijaachug san Templo as sija inip'awcha gway manggwana, “Pailansam san krus as sija! Pailansam san krus as sija!”

Anan Pilato an chicha, “Ilajwjus sija ad cha'aju ekay nan mangilansa an sija san krus tan maid kun inchasa' as whersuna.”

⁷ Anan chachay Hudyu an sija gway summungwhat, “Anna san lintogmi gway maserpu matoy as sija kapu tan ingwhilangna nan longagna as Ana' Apudyus.”

⁸ Chingngorn kun Pilato chi ummamamod nan ogjatna ⁹ kun nanagkulin asin ad chayo' san iingkawana kun inimusna an Hesus gway manggwana, “Agwan nan kadto'ay nerpugwam?” Gwon maid kun insungwhat Hesus an sija. ¹⁰ Sija nan anan Pilato an sija, “Ka'a achi sumungwhat an sa'on? Achim akammuway anna nan ayobhonga'ay mangipayagwa an si'a ja mangipailansa an si'a san krus?”

¹¹ Anan Hesus gway summungwhat an sija, “Maid kun ayobhongam an sa'on nu achin Apudyus inatod an si'a. Sija nan sa'ad nan nangijali an sa'on an si'a cha'or nan whersuna nu si'a.”

¹² Chingngorn kun Pilato chi whayugwona gway payuhusan as Hesus. Gwon inip'aw chachay Hudyu gway manggwana, “Nu payuhusam nan sanatay taku wha'on'a kus hubuyun nan Emperador. Nu ngachan nan mangiwhilang san longagna as ali humursu san Emperador.”

¹³ Chingngorn kun Pilato nan anancha impayagwana as Hesus kun ummoy tummu'chu san uu'uman gway ma'gwaniyon Chapinajay Whatu (san Hinebreo gway apapat, Gabata). ¹⁴ Takangay as mamatu' nan sachi chimpu gway lukin nan mansakanaan chanan Hudyu san Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. Kun anan Pilato sasan Hudyu, “Annaja nan aliju!”

¹⁵ Gwon impa'uycha gway manggwana, “Ipaotoynus sija! Ipaotoynus sija! Pailansam san krus!”

Anan Pilato an chicha, “Whayugwonju pailansa' san krus nan aliju?”

Kun anan chachay papangat nan papachi gway summungwhat, “Maid kun uchum as alimi nu achi ahus nan Emperador!”

¹⁶ Anunu kun chadlu impawhijang Pilato as Hesus an chicha tot milansa san krus.

Nan Nilansaan Hesus San Krus

(Mateo 27:32-44; Mer'us 15:21-32; Lukas 23:26-43)

Sachi kun illajawcha as Hesus ¹⁷ gway whinuhu'udna nan krusna kun lummagwaay ummoy san ma'gwaniyon Ikaw nan Tungern nan Wha'ag gway anancha san apapatay Hebreon Golgota. ¹⁸ Ad aschi nan nangilansaancha an sija san krus. Kun iningkaw nan chugwa laya'iyay illansacha san krus, osa san machigwananna ja osa san machigwikina.

¹⁹ Iningkaw ahos nan impailistan Pilato kun inigkacha san krus gway anana, “HESUS GWAY INAZARET, NAN ALIN CHANAN HUDYU.” ²⁰ Kun angan sasan Hudyu nan namasa sannaja tan achani san ili nan nilansaan Hesus san krus. Nilista nannaja san tuyu ayasiyay apapat gway Hebreo, Latin ja Griego.*

²¹ Gwot anan chanan papangat nan papachin chanan Hudyu an Pilato, “Achim ilista nan, ‘Nan Alin chanan Hudyu’ jon sija ilistam nan, ‘Anan nannaja taku, sa'on nan Alin chanan Hudyu.’ ”

²² Anan Pilato gway summungwhat, “Nu ngachan nan illista' sija nan nilista.”

²³ Gwot sa'ad chanan surchachu nappingcha kun ilansa san krus as Hesus, inayacha chanan silupna kun kiniskis'icha nan'apaton sininnossa. Inayacha hos nan lagkoyloy gway akoyna gwon maid kun chaitna gway nayaka ad ngatu ingkanad choya. ²⁴ Gwot asi'a'anancha, “Achi ta'u whiswhis'iyon nan akoyna jon mangwhiwhinnunut ta'u nu ngachan nan mangin'ugwa.” Na'gwa nannaja tot tumuttuwa nan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

“Whiniwhillaycha chanan silup'u

ad sa'ad nan lagkoyloy gway akoy'u nangwhiwhinnunutanča.”†

Gwot amaschi nan inggwan chanan surchachu.

²⁵ Gwon agwachay summisi'ad san achani san krus Hesus as inana ja nan sunud inana ja as Maria gway asagwan Cleofas ja as Maria gway iMagdala.

* **19:20** 19:20 Nan Hebreo, apapat chanan Hudyu, nan Latin apapat chanan iRoma, ja sa'ad nan Griego sija nan apapat gway uussayoncha san chimpun nan nantuyajan chanan iRoma. † **19:24** 19:24 Mawhasa san Salmo 22:18.

²⁶ Sija nan inilan kun Hesus nan inana ja nan pasuyutay ipatpatogna anana an inana, “Chongyom na, iwhilangnus sija as ana'nu.” ²⁷ Gwot anana say pasuyut, “Chongyom na, iwhilangnus sija as inam.” Kun malluki san sachi inajakan nan sachi pasuyut nan inan Hesus gway mi'ahumerjan an sija.

Nan Natojan Hesus

(Mateo 27:45-56; Mer'us 15:33-41; Lukas 23:44-49)

²⁸ Aagkammun kun Hesus gway napping na'gwa nan losan anana, “Nauwagwa'.” (Ingwhakana nannaja tot tumuttuwa nan nilista san Ukud Apudyus.)[‡] ²⁹ Iningkaw nan hurnay gway nisasaad ad aschi gway napnu san na'ilomay whajas. Kun insagnongcha san na'ilomay whajas nan ispongcha kun iyipitcha san tannuhung kun iyadchangcha san tupo'na. ³⁰ Tinamtaman kun Hesus nan na'ilomay whajas anana, “Napungpung nan losan.” Kun nanchumug kus sija na'anut nan angosna.

Nan Nanuju'ancho San Huti' Hesus

³¹ Kapu tan erkaw gway mansakanaan san Pijastaay ma'gwaniyon Lumaus nan sachi erkaw, sa'ad chanan papangat nan Hudyu ingwhakacha an Pilato gway magtod nan i'in chachay nilansa san krus ja maopas nan lachagcha. Ingwhakacha nannaja tan lagwingonchaay iingkaw chanan lachag san krus san Erkaw gway Umillongan tan napatog nan sachiyay Erkaw gway Umillongan. ³² Sija nan ummoy chachay surchachu kun kintodcha nan i'in chachay chugwa laya'iyay huyun Hesus gway nilansa san krus. ³³ Gwon niwhatugcha kun an Hesus gwot inilachaay naahus natoy as sija achicha kun kintod nan i'ina. ³⁴ Gwon sa'ad nan osa sasan surchachu jinuju'na nan huti' Hesus san tuwhay kun nawhanushus nan chaya ja chanum. ³⁵ Ad sa'ad chay nangila san na'gwa impaakammuna na kun tuttuwa nan impano'no'na. Kun akammuna gway tuttuwa nan iwhakawhakana tot mamati aju hos. ³⁶ Na'gwa nannaja tot tumuttuwa nan nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Maid kun osas tungerna as magtod.”[§] ³⁷ Ja agwad ahos nan sawhali nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Ilancho as sija gway chay jinuju'cha.”*

Nan Nilhonan Hesus

(Mateo 27:57-61; Mer'us 15:42-47; Lukas 23:50-56)

³⁸ Napping kun chi sa'ad as Josep gway i'jArimatea ummoy nampayang an Pilato ta umoy na ayan nan lachag Hesus. Kun iyujan Pilato, sija nan ummoy as Josep kun inayana nan lachag Hesus. Sa'ad as Josep osa as sija gway pasuyut Hesus gwon achina kun impaakammu san aachugwan tan umogjat sasan papangat nan Hudyu. ³⁹ Kun na'ooy ahos as Nicodemo gway chay ummoy na'aapapat an Hesus san nugwan san osa lawhi. Nanaawwit as sija san whangwhangyuway nan'ayut san mirra ja aloe[†] gway ummoy as tuyumpuyu ja chugwa ilu. ⁴⁰ Kun inayacha nan lachag Hesus kun whinichiwhichancho san nanginaay luput gway na'gwaan san whangwhangyu tan sachi nan ukalin chanan Hudyu nu ilhoncho nan matoy. ⁴¹ Ad iningkaw san achani san sachiyay nilansaan Hesus san krus nan osa kerchin. Ad san sachi kerchin iningkaw nan a'opgwa lijangay lohon gway maid kun nii'ilhon as taku. ⁴² Gwot kapu tan mawhikat ad

[‡] **19:28** 19:28 Mawhasa san Salmo 22:15; 69:21. [§] **19:36** 19:36 Mawhasa san Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. * **19:37** 19:37 Mawhasa san Zacarias 12:10. [†] **19:39** 19:39 Usayoncho mampersama san natoy. Annaja nan inusercha an Hesus.

Erkaw gway Umillongan ja kapu tan achani nan sachi lijangay lohon, inilhoncha as Hesus san sachi.

20

Nan Natakuwan Hesus

(Mateo 28:1-8; Mer'us 16:1-8; Lukas 24:1-12)

¹ Gwisnigwisnit kun san Chumingku sa'ad as Maria gway iMagdala anajun ummoy san lijangay lohon kun inilanaay naalikad nan whatuway onob nan lohon. ² Sija nan nanodcha'ay ummoy an Simon Pedro ja osa pasuyut gway chay ipatpatog Hesus. Kun anana an chicha, "Inayacha as Apu Hesus san lohonna kun achimi kun akammu nu agwan nan nangijajancha an sija."

³ Sija nan lummagwa cha Pedro ja chay osa pasuyut kun ummoycha san lijangay lohon. ⁴ Kun nanodcha'chaay chugwa gwon sa'ad chay osaay pasuyut kapu tan whi'as ummuna chummakus an Pedro san lijangay lohon. ⁵ Kun nayyu'ungay nangisiim ad chayoy' kun inilana nan niwhawhannatay luput gwon achi kun nilumno' as sija. ⁶ Gwot hummu'nag ahos as Pedro gway misu'su'nub an sija kun nanchachawwos ad chayoy' say lijangay lohon. Kun inilana nan luputay niwhawhannat ⁷ ja chay panjuway nihungut san wha"ag Hesus. Achi kun nijamung say luput gwon nayu'ut gway nat'on san sawhali. ⁸ Gwot nilumno' ahos chay osaay pasuyut gway chay ummuna hummu'nag san lohon kun inilana kun namati as sija. ⁹ Tan sissija chaancha maagwatan nan nilista san Ukud Apudyus gway ananaon maserpu matakus as sija. ¹⁰ Sachi kun lummajaw chachay chugwaay pasuyut.

Nan Nampailan Hesus An Maria Gway iMagdala

(Mateo 28:9-10; Mer'us 16:9-11)

¹¹ Gwon sa'ad as Maria summisi'ad gway maniwhiiwhil san pagway nan lijangay lohon. Ad sa'ad san maniwhiiwhilana nayyu'ungay nangisiim ad chayoy' san lohon ¹² kun inilana nan chugwa anghel gway nansisillupchas man'aputaa' gway tummutu'chucha san niwhanatan nan lachag Hesus. Na osa tummutu'chu san ullunganna ad nan osa san i'ijanna. ¹³ Kun inimuscha an sija gway manggwana, "Ka'a man maniwhiiwhil?"

Kun anana an chicha, "Illajawcha nan Apu' kun achi' kun akammu nu agwan nan nangijajancha an sija!" ¹⁴ Ingwhakana kunan sachi nantulili as sija kun inimatunanas Hesus gway summisi'ad gwon achina kun illasinay sija as Hesus.

¹⁵ Kun anan Hesus an sija, "Ka'a man maniwhiiwhilay? Ngachan nan anaanapom?"

Anan eka Mariaon sija nan mangkerkerchin, sija nan anana an sija, "Apu, nu illajawnus sija iwhakam nu agwan nan nangijajam an sija ta iya' ayan."

¹⁶ Kun anan Hesus an sija, "Maria!"

Nansakung kus Maria an sija anana san apapatay Hebreo, "Rabboni!" (Nan pijaona anan "Mistuyu".)

¹⁷ Anan Hesus an sija, "Achiya' kun ipukod tan chaana' kun umoy managkulin an Ama. Gwon i'a sasan susunud'u ad ingwhakam gway iya' managkulin an Ama ja Amaju gway Apudyus'u ja Apudyusju."

¹⁸ Kun ummoy Maria gway iMagdala ingwhaka sasay pasuyut gway manggwana, "Inila' nan Apu." Kun ingwhakana an chicha nan ingwhakan Hesus an sija.

*Nan Nampailan Hesus Sasan Pasuyutna
(Mateo 28:16-20; Mer'us 16:14-18; Lukas 24:36-49)*

¹⁹ Lawhi kun san sachiyay erkaw gway Chumingku naayus chachay pasuyut san hoyoy gway nicha'ig nan onobna tan umogjatcha sasan Hudyu. Ummoy kun as Hesus summi'ad san kagwacha, anana an chicha, "Ta'okot nu whayu nan somsono'juway maid machanakanju." ²⁰ Ingwhakana kunan sachi impailana nan imana ja huti'na an chicha. Amod nan lagsa' chachay pasuyut san inilacha nan Apu.

²¹ Gwot inasin Hesus anan an chicha, "Ta'okot nu whayu nan somsono'juway maid machanakanju. Isun nan nangiwhaunan Ama an sa'on, amasna ahos gway iwhaun'u cha'aju." ²² Ingwhakana kunan sachi sinapujana chicha kun anana an chicha, "Ajakanju nan Ispilitun Apudyus. ²³ Nu ligwatanju nan whersun nan sinusnatay taku naligwatan nan whersucha. Nu sissija achiju ligwatan nan whersucha sissija achi kun maligwatan nan whersucha."

Nan Nampailan Hesus Asin Sasan Pasuyutna Gway Mitapi As Tomas

²⁴ Sa'ad as Tomas gway osa sasan nasagwayan as chugwa pasuyut gway ananchaon Apa', maid ku an chicha san nampailan Hesus. ²⁵ Kun anan chachay uchumay pasuyut an sija, "Inilami nan Apu."

Gwon anan Tomas an chicha, "Nu achi' ilan ja apu'apon nan inoy nan lansa san imana ja ognan nan huti'na achiya' kun kadto' mamati."

²⁶ Asin kunay Chumingku* naayus asin chachay pasuyutna san hoyoy kun iningkaw as Tomas an chicha. Ummoy as Hesus ta'on nu nacha'ikan nan onob kun anana an chicha, "Ta'okot nu whayu nan somsono'juway maid machanakanju." ²⁷ Sachi kun anana an Tomas, "Igakam nan imam san ima' ad inilam. Ijaggwangnu nan imam san huti"u ad inognam ad iyakaynuway manchugwachugwa ad namati'a!"

²⁸ Kun anan Tomas gway summungwhat an sija, "Si'a nan Apu' ja Apudyus'u!"

²⁹ Anan Hesus an sija, "Kapu tan inilam as sa'on mamati'a? Piyan nan whijag chanan namati ta'on nu achicha inila as sa'on."

Nan Pangkop Nan Annaja Nibyu

³⁰ Angsan nan uchumay mataakan gway inggwan Hesus san agwachan chanan pasuyutna gway achi kun nilista san annaja nibyu. ³¹ Gwon nilista nannachaja ta tuttugwaonjuway as Hesus nan Kristu gway Ana' Apudyus ja kapu san pammatiju an sija ma'awhijag aju an Apudyus as ingkaingkana.

21

Nan Nampailan Hesus Sasan Pasuyutna Ad Galili

¹ Napping ku amana erkaw nampaila asin as Hesus sasan pasuyutna san whaywhay gway Tiberias.* Amasna nan ininona nampaila. ² Nahuyog cha Simon Pedro, Tomas (gway ananchaon Apa'), Natanael gway iCana ad Galili, chanan ana' Zebedeo ja nan chugwa ahosay pasuyut Hesus. ³ Kun anan Simon Pedro an chicha, "Iya' mangi'an."

Anancha an sija, "Umali ami hos an si'a." Ummoycha namang'a kun nilabyawhichaay nangi'an gwon maid kun inayacha.

* **20:26** 20:26 San uchumay manyuskriptu amasna nan anancha "napping kunan gwayuway erkaw." Amasna nan anancha kapu tan sa'ad nan Hudyu sa'ad nu ijaponcha nan erkaw itapicha ijijap nan erkaw gway nangilukijancha nanijapan, sija nan nangngachan gwayu erkaw. * **21:1** 21:1 Sa'ad nan "Tiberias" osa ahosay ngachan nan whaywhay gway Galili.

⁴ Gwisnit kun agwad as Hesus gway summisi'ad san tayantag gwon achin ku chachay pasuyutna naimatunan as sija. ⁵ Kun anan Hesus an chicha, "Huhuyun, agwad inayajus i'an?"

Anancha an sijaay summungwhat, "Maid kun."

⁶ Kun anana an chicha, "Itoperju nan akaidju san machigwanan nan whang'a ad anna nan maayaju." Kun intopercha nan akaid kun kapu tan amod nan i'anay naaya achicha kun ma'agud.

⁷ Sa'ad chay pasuyut gway ipatpatog Hesus anana an Pedro, "As Apu chi!" Chingngorn kun Simon Pedro gway as Apu chi in'akoyna nan kotap nan silupna tan nampoponnas as sija kun pinumsu' san chanum.

⁸ Gwon sa'ad chachay uchumay pasuyut namang'achaay misu'su'nub gway mangita'chang say akaid gway napnu san i'an. Wha'oncha kus achaju san tayantag, ummoy as singkasutay sumi'u nan aachajuna. ⁹ Tumma'changcha kun san tayantag inilacha nan humayawhaya uling ja nan i'an gway nichachagwis ja nan tinapay.

¹⁰ Kun anan Hesus an chicha, "Umijali aju san i'anay a'aayaju." ¹¹ Kun ummoy as Simon Pedro san whang'a kun inta'changna nan akaichay napnu san chacha'orray i'an, singkasut ja limampuyu ja tuyu nan amungna. Ta'on nu amod nan inaachucha achi kun nabsat nan akaid.

¹² Kun anan Hesus an chicha, "Gwayyu ta manugcha aju." Gwon maid kun osa sasay pasuyutna as nangituyochay nangimus an sija gway manggwana, "Ngachan'a?" Kapu tan akammuchaay sija nan Apu. ¹³ Kun inayan Hesus nan tinapay kun inatodna an chicha ad isuna hos san i'an. ¹⁴ Annaja nan mi'atluway nampailan Hesus sasan pasuyutna nalluki san natakuwana san natojana.

Nan Ingwhakan Hesus An Pedro

¹⁵ Nappingcha kun nanugcha anan Hesus an Simon Pedro, "Simon gway ana' Juan, ad ipatpatognus sa'on as amamod nu nan annachaja?"

Anan Pedro an sija, "Oon Apu, akammumay ipatpatog'us si'a."

Kun anan Hesus an sija, "Whantajam chanan mamati an sa'onay isun nan uyhunay kenero."

¹⁶ Kun piniggwan Hesus gway manggwana, "Simon gway ana' Juan ad ipatpatognus sa'on?"

Anan Pedro an sija, "Oon Apu, akammumay ipatpatog'us si'a."

Kun anan Hesus an sija, "Whantajam chanan mamati an sa'on gway isun chanan kenero." ¹⁷ Kun pinitlun Hesus anan an sija, "Simon gway ana' Juan, ad ipatpatognus sa'on?"

Kun lummagwing nan somsomo' Pedro san impitlun Hesus anan an sijaon, "Ad ipatpatognus sa'on?" Kun anan Pedro an sija, "Apu, akammum nan losan. Akammumay ipatpatog'us si'a!"

Kun anan Hesus an sija, "Whantajam chanan mamati an sa'on gway isun chanan kenero. ¹⁸ Iwhaka' an si'a nan tuttuwa: Sa'ad san amernusnu si'a ekay mangigka san silupnu ad ummoy'a san whayugwomay ajan. Gwon nu mumangorrag'a ujachom nan imam ad sawhali nan mangigka san silupnu ja mangijoy an si'a san lagwingomay ajan." ¹⁹ Ingwhakana na ta ipaakammuna nan ininon Pedro gway matoy as mangichajagwana an Apudyus. Napping kun Hesus iwhaka chi anana an Pedro, "Tunuchona'."

²⁰ Nantulili kus Pedro inilanaay misu'su'nub chay pasuyut gway ipatpatog Hesus gway chay nisachag san whayu'ung Hesus san udchin nan nanganancha san lawhi ja nangimusay manggwana, "Apu, ngachan nan

mangijiwhit an si'a?" ²¹ Inilan kun Pedro chay sachiyay pasuyut anana an Hesus, "Apu, ngachanma ma'gwa an sija nu'?"

²² Anan Hesus an sija, "Nu whayugwo' as sija gway sissija matattaku ingkana san managkulina', maid kun whijangnus na. Mitunud'a an sa'on!"

²³ Kapu sanna ingwhakan Hesus nanchinamag sasan namati an sija gway sa'ad nannaja pasuyut achi kun matoy. Gwon wha'on kus sija ingwhakan Hesus nan achi kun matoy nannaja taku gwon anana ekay, "Nu whayugwo'ay sissija matattaku nannaja taku ingkana san managkulina', maid kun whijangnus na."

Nan Anungusna

²⁴ Sijana chay pasuyut gway chay nangipano'no' san mipangkop san annachaja ja nangilista ahos sannachaja. Akammumi hosay kadtó' nan impano'no'na.

²⁵ Angsan ahos nan uchumay inggwan Hesus gway nu nilistacha nasinnossa, nan manomsom'a' achi kun nin umanay nannaja luhung as ingkagwan chanan anibyuniyuway milistaancha.

Nan Inggwa'inggwan Chanan Apostoles

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Annaja nan tuyuy nan Whayuway Chamag gway illistan Lukas gway osaay manaakas gway nihuyohuyog an Pablo san nangwhaatana. Nauullit san annaja nibyu chanan mataakan gway inggwa'inggwan chanan apostoles ja nan nangipaakammugwancha san mipangkop san Whayuway Chamag ad Jerusalem, losanay Judea ja Samaria ingkana san losanay ailiili san luhung.

Whayugwon nan uchum gway agwakan nannaja nibyu as “Chanan Inggwa'inggwan Nan Ispilitun Apudyus” tan nan Ispilitun Apudyus nan nangichayan ja nangatod sasan apostoles san ayobhongan gway mangipaakammu ja manggwa san mataakan. Annaja nan aullitan nan nallukijan chanan namati an Hesu Kristu gway nalluki san ilin chanan Hudyu gway chummayait ingkana san losanay luhung. Pijaon ahos nan nangilista ipaagwat gway wha'on kus mihursu nan sachi pammati san mantuyajan nan Roma.

Nan apatkanay maila san annaja nibyu nan nangatchan nan Ispilitun Apudyus san ayobhongan sasan namati san Erkaw nan Pentecostes. Intuttutuyuy nan Ispilitun Apudyus gway nangichayan ja nangipangu san losanay na'gwa ja nilista sannaja nibyu.

Chanan Hu'yona

Nan Nansakanaan Chanan Apostoles Gway Mangipano'no' Mipangkop An Apu Hesus 1:1-26

Nan Nangipano'no'an Chanan Apostoles Mipangkop An Apu Hesus Ad Jerusalem 2:1-8:3

Nan Nangipano'no'an Chanan Apostoles Mipangkop An Apu Hesus Ad Judea Ja Samaria 8:4-12:25

Nan Nangipano'no'an Chanan Apostoles Mipangkop An Apu Hesus Sasan Uchumay Ailiili 13:1-28:31

a. Nan Ummunaay Nangwhaatan Cha Pablo Gway Umoy Nangi-paakammu San Mipangkop An Apu Hesus 13:1-14:28

b. Nan Naamungan Chanan Mangipangpangu Sasan Namati 15:1-35

c. Nan Mi'adgwaay Nangwhaatan Cha Pablo 15:36-18:22

d. Nan Mi'atluway Nangwhaatan Cha Pablo 18:23-21:6

e. Nan Niwhayuchan Pablo Ad Jerusalem, Cesarea Ja Roma 21:7-28:31

Niwhawhagka Nan Ispilitun Apudyus

¹ Nachajaw gway Teofilo, sa'ad chay chamuway nibyu' inuullit'u nan losanay inggwa'inggwan Hesus ja chanan insuyusuyuna nalluki san chimpuway nangilukijana ² ingkana san erkaw gway nipangatuwan Hesus ad langit. Sa'ad san chaanna mipangatuwan pinuyungna chanan pinilinaay apostoles kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. ³ Napping kunan natojana na'aya'ayasi nan in'amanna nampaipaila an chicha tot agwad mamatiyancha gway nataku as sija. Ummoy as opat puyuway erkaw nan nampaipailan Hesus sasan apostolesna. Ingwhakana an chicha nan mipangkop san Mantuyajan Apudyus.

⁴ Sa'ad san namingsanay naamungancha* pinuyung Hesus chicha gway manggwana, "Achi aju lumajaw ad asnaay Jerusalem gwon uyajonju jan nan atchon Ama an cha'aju gway chay ingwhaka' gway ingwhahagkana an cha'aju. ⁵ Tan as Juan chanum nan inghonjagna san taku gwon wha'on kus mawhajag ad sa'ad as cha'aju mahonjakan aju san Ispilitun Apudyus gway nan pijaona anan ipaalina nan Ispilituna an cha'aju."

Nan Nipangatuwan Hesus Ad Langit

(Mateo 28:16-20; Mer'us 16:14-20; Lukas 24:36-53; Juan 20:19-23)

⁶ Sa'ad san naamungan chanan apostoles nanimuscha an Hesus gway manggwana, "Apu, ad sana nan mangipagkulinam asin san mantuyajan chanan iIsrael?"

⁷ Kun anan Hesus an chicha, "Sa'ad as cha'aju achi kun nipacha'an nan chimpuway ma'ma'gwa gway ahus ekas Ama as sillobhongay manggwa. ⁸ Gwon maatchan aju as ayobhongan san umaliyan nan Ispilitun Apudyus an cha'aju. Ad cha'aju nan mangipano'no' an sa'on sasan taku ad Jerusalem, Judea, Samaria ja ingkana san losanay ili san luhung."

⁹ Nappungna kun iwhaka nan sachi nipangatu as sija ad langit. Gwot tinatangadchas sija ingkanas nalingwhan san hunot. ¹⁰ Mantatangadcha kunay mangiila san aysanan Hesus maag ekay nasani'ad san agwachancha nan chugwa laya'iyay nansisillup san puta'. ¹¹ Kun anancha, "Cha'ajuway iGalili, ka'ajuman masi'asi'ad gway mantatangad ad langit? Nan sachi Hesus gway nipangatu ad langit mana"ulin ahos as isun nan nangilanju san ummajana ad langit."

Mapili Nan Misu'at An Judas

¹² Kun nana"ulin chanan apostoles ad Jerusalem gway nerpu san whilig gway ma'gwaniyon Olibu. Osa kilometro nan aachajun nan sachiyay whilig san ili. ¹³ Hummu'nagcha kun ad Jerusalem ummoycha san nangngatuway ugwertun nan hoyoy gway iningkagwancha. Sa'ad chanan naayus cha Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago gway ana' Alfeo, Simon gway Zelotes† ja Judas gway ana' Santiago. ¹⁴ Nannachaja losan patinajuncha manosossanay mallugwayu. Nitapi ahos nan uchumay hubhuwhai ja as Maria gway inan Hesus ja chanan lallaya'iyay susunudna.

¹⁵ Iningkaw nan namingsanay naamung chanan namatiyay ummoy as singkasut ja chugwampuyu nan whilangcha kun summi'ad as Pedro gway manggwana, ¹⁶ "Susunud, maserpuway tumuttuwa chay Ukud Apudyus gway impailistan nan Ispilitun Apudyus an Dabid mipangkop san ma'gwa an Judas gway chay nangipujut sasay nanpap an Hesus. ¹⁷ Sikud gway huyunmis sija gway apostol gway mansilsilwhi an Hesus."

¹⁸ (Sa'ad as Judas illa'unas luta‡ nan tangchanna san lagwingay inggwana. Ad san sachi luta naotchag as sija gway ummuna nan wha"agna kun nabta' nan husugnaot nihu'allay nan whakisna. ¹⁹ Chingngorn kunan losanay takud Jerusalem nan na'gwa nginadnancha nan sachi luta as *Akeldama* gway nan pijaona anan, "Luta gway Nachayaan.")

²⁰ Kun intuyuy Pedro gway manggwana, "Agwad nan nilista san nibyun nan Salmo gway ananaon, 'Mawhaagwan otjan nan hoyoyna,

* **1:4** 1:4 Sa'ad nan nilista san Griego "nanoo'anancha." † **1:13** 1:13 Sa'ad as Simon nitapi san osaay hungkuy nan Hudyu gway ma'gwaniyon Zelotes gway hummursu san agwi san iRoma gway nantuyay ad Israel. ‡ **1:18** 1:18 Mawhasa san Mateo 27:3-10.

Ad maid kun ingkaw san chayona. §
 “Agwad ahos nan osa gway nilista gway anana,
 ‘Agwad otjan sawhali as mangaya san whijangna.’*

²¹⁻²² “Sija nan pumili ta’u otjan as osas michoka an chita’uway nasagwayan as osa gway apostoles as mangipano’no’ san natakuwan Hesus. Ad maserpu osa sasan huyun ta’uway nansilwhi an Apu Hesus san losanay chimpuway iniingkagwan Hesus an chita’u manipud san namonjakan Juan an Hesus ingkana san nipangatuwanad langit.”

²³ Kun chugwaay laya’i nan ingwhakacha, as Jose gway ananchaon Barsabas gway mangngachan ahos as Justo ja as Matias. ²⁴ Gwot nallugwayucha gway manggwana, “Apudyus, si’a nan mangakammu san somsono’ nan losanay taku, ipailam an cha’ami nu ngachan nan pinilim sasan chugwaanna ²⁵ as mansilwhi as apostol gway misu’at an Judas san terwasuway tinaynana tan ummoy san ingkagwanaay nijallana.” ²⁶ Kun nangwhiwhinnunutchaut Matias nan napili kun sija nan nitapi sasan nasagwayan as osaay apostoles.

2

Nan Ummaliyan Nan Ispilitun Apudyus

¹ Sa’ad san hummu’nakan nan Pijasta gway ma’gwaniyon Pentecostes,* naayus losan chanan namati san osa hoyoy. ² Kun maag ekay iningkaw nan manawhawhayug gway nerpu langit gway amas awhayug nan napigsaay tungnin ad nagnor san intiluway chayona’ nan hoyoy gway iningkagwan ³ ja iningkaw chanan amas apuy gway ummoy nasinnossa nigwayas ja ummoy san gwaschi osa an chicha. ⁴ Kun ummoy nan Ispilitun Apudyus an chicha losan gwot illukichaay kuminga san uchumay na’aya’ayasi apapat kapu tan inatchan nan Ispilitun Apudyus chicha as ayobhonganay manapapat.

⁵ Sa’ad san sachi chimpu iningkaw ahos ad Jerusalem chanan Hudyu gway mangikakadto’ san pammatica gway nerpu san na’aya’ayasiyay ili san luhung. ⁶ Chingngorcha kun chay awhayug nangwhinu’nag chanan anganay taku san sachi hoyoy. Kun nataagcha losan tan gwaschi osa an chicha chongyoncha chachay namati gway manapaapat san ugwachay apapat. ⁷ Nataagchas amod gway manggwana, “Jo’o wha’on as iGalili nannatchaja asijaapapatay. ⁸ Kunja kamaangkay gwaschi osa an chita’uwon chochongyon ta’u chicha gway kuminga sasan apapat ta’u? ⁹ Agwad an chita’u chanan iPartia, iMedia, ijElam, iMesopotamia, ijudea, iCapadocia, iPonto ja ijAsia. ¹⁰ Anna ahos chanan iFrigia, iPamfilia, ijEgipto ja chanan nerpu san sa’upon nan Libya gway achan ad Cirene. Ja anna ahos chanan mangiliyay nerpu Roma gway Hudyu nan uchum ja wha’on kus Hudyu nan uchum gway nangngachan Hudyu. ¹¹ Nerpu ahos nan uchum ad Creta ja Arabia. Chochongyon ta’u chicha gway kuminga san apapat ta’u mipangkop san mataakan gway inggwa’inggwan Apudyus.”

¹² Nataagcha losan ja achicha kun maagwatan nan na’gwa, sija nan nanisijimuschaay manggwana, “Ngachan nan pijaon nina anan?”

¹³ Gwon iningkaw nan uchumay nangamamang sasay namati an Hesus gway manggwana, “Nahutong nannatchaja taku!”

§ **1:20** 1:20 Mawhasa san Salmo 69:25 * **1:20** 1:20 Mawhasa san Salmo 109:8 * **2:1** 2:1 Osaay pijastan nan Hudyu gway tinagwonay ooncha as manjamanancha an Apudyus san wayu apitcha. Mawhasa san Levitico 23:15-21; Deuteronomio 16:9-11

Ipaagwat Pedro Nan Mipangkop San Ummaliyan Nan Ispilitun Apudyus

¹⁴ Gwon summi'ad as Pedro ja chanan nasagwayan as osa apostoles kun tinowhagna kumminga gway manggwana, "Ailija'ay Hudyu ja cha'ajuway iningkaw ad asnaay Jerusalem! Chongyonju ad, ipaagwat'u an cha'aju nan pijaon nina anan! ¹⁵ Wha'on kus nahutong nannachaja taku tan amas agwad mahutong san suminer! ¹⁶ Gwon nan annajaay na'gwa, sijana nan tummuttugwaan nan ingwhakan profeta Joel san agwi gway anana:

¹⁷ 'Anan Apudyus: Amasna nan oo' nu takangay nan humu'nakan nan anungus nan erkaw.

Nachayaa' gway mangatod san Ispilitu' san losanay taku.

Ad sa'ad chanan anana'ju ipaakammu' chanan paiwhaka' an chicha.

Ad sa'ad chanan whabwhawhayuju agwad nan mailacha gway ipaila' an chicha.

Sa'ad chanan man'amangorragju agwad nan ininponcha gway ipaininop'u an chicha.

¹⁸ Isun ahos chanan mudchachu' gway lallaya'i ja hubhuwhai,

Atcho' hos nan Ispilitu' an chicha

Ad impaakammucha nan paiwhaka' an chicha.

¹⁹ Agwad nan ipaila' gway mataakan ad langit.

Isuna hos san luhung gway agwad nan ipaila'

gway mangimatunan gway chaya, apuy ja amochay asu'.

²⁰ Ad hummulingot nan init,

Ad chummayag nan huyanay amas chaya.

Ad asiyot humu'nag nan apatkan ja umma'allasi awhayugwanay erkaw gway umaliyan Apudyus.†

²¹ Ad ngachanna manay takuway man'ochaw san achakun Apudyus,‡ matakū.' "§

²² Kun intuyuy Pedro gway manggwana, "Susunud gway iIsrael, chongyonju nan annaja iwihaka'. Sa'ad as Hesus gway iNazaret impano'no' Apudyus an chita'u kapu sasan na'na'gwa gway mataakan ja chanan mangimatunan gway inggwan Apudyus kapu an sija. Akammuju tan na'na'gwa chachi san agwachan ta'u. ²³ Ad nan sachiyay Hesus gway inatodna an cha'aju tan sachi nan sikud gway pangkop Apudyus, impailansaju sasan wha'on kus Hudyu san krus. Intoyyu as sija. ²⁴ Gwon tinakun Apudyus as Hesus gway gwinajagwajaana san ayobhongan nan otoy tan maid kun ayobhongan nan otoy gway mangipaggwod an sija.

²⁵ Tan ingwhakan Dabid san agwi nan mipangkop an Hesus gway anana, 'Akammu' gway patinajunay agwad as Apudyus gway iingkaw an sa'on tan anna as sija san machigwanan'u ad achiya' kun umogjat.

²⁶ Sija nan nayagsa' nan somsomo"u

ja mallaylajacha' gway manchaychajaw an si'a

tan anna nan namnamao' san longag'u.

²⁷ Tan achim taynan nan alichodgwa' san ikaw nan natoy ja achim kuhos ijujaay mahuju' nan longag nan Mansilsilwhiyom gway maid whersuna.

²⁸ Impaakammum an sa'on nan ininonay ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Mallaylajacha' tan anna'a an sa'on.' "¶*

† **2:20** 2:20 Sa'ad nan nilista san Griego "erkaw gway umaliyan nan Apu." ‡ **2:21** 2:21 Sa'ad nan nilista san Griego "Nu ngachanna manay man'ochaw san achaku kapu san ngachan nan Apu matakū." § **2:21** 2:21 Mawhasa san Joel 2:28-32 * **2:28** 2:28 Mawhasa san Salmo 16:8-11.

29 Kun intuyuy ahos Pedro gway manggwana, "Susunud, tuttuwa nannaja iwhaka' an cha'aju mipangkop an Dabid gway nerpugwan ta'u. Natoy as sija kun niilhon ad san sana sissija maila ta'u nan lohonna sannaja ikaw ta'u. 30 Kapu tan osa as sija gway profetan Apudyus akammuna nan ingwhawhagkan Apudyus an sija gway osa sasan kana'na nan mangngachan ali san umaliyay erkaw.† 31 Nipacha"an an Dabid nan ma'gwa gway mataku nan Kristu gway manaku sasan taku. Sachi nan inukudna gway ananaon,

'Achi' kun taynan as sija ad Hades gway ingkagwan nan natoy ja achi kuhos mahuju' nan longagna.‡

32 "Nan sachiyay Hesus tinakun Apudyus. Ad cha'ami losan nan nangila san natakuwana. 33 Ad kapu tan nipangatu as Hesus gwot agwad san machigwanan Apudyus chinagwatna nan merpu an Apudyus gway Amana nan Ispilitun Apudyus gway ingwhawhagkana. Kun impaalin Hesus gway ma'ayongag an cha'ami gway sachi nan inilaju ja chingngorju san sana.

34 Tan wha'on kus Dabid nan ummoy ad langit gwon anan Dabid, 'Anan Apudyus san Apu'

tumu'chu'a san machigwanan'u

35 ingkanas ipaawha"u an si'a chanan ahursum ad isucha nan layappangan nan i'im.'§ "

36 Sachi kun anan Pedro, "Sija nan chita'u losanay ijIsrael maserpuway akammugwon ta'u gway sa'ad nan sachiyay Hesus gway illansaju san krus, sija nan nangngachanon Apudyus as man'Apu ta'u ja sija ahos nan Kristu."

37 Chingngorn ku chanan taku nan sachi nasakid nan somsono'cha. Kun anancha an Pedro ja chanan uchum gway apostoles, "Susunud, ngachan maangkay oonmi?"

38 Kun summungwhat as Pedro an chicha gway manggwana, "Manchu'kanju chanan whersuju ad nampahonjag nan gwaschi osa an cha'aju gway mangipaakammu gway Apuju as Hesu Kristu tot ligwatan Apudyus nan whersuju ad chagwatonju nan Ispilitun Apudyus gway atchona gway maid kun oyosna. 39 Tan ingwhawhagkan Apudyus ta'u nan sachi an cha'aju ja sasan kana'ju ja mitapi ahos losan chanan agwad sasan achajuway inailin chi ili san losanay ajakana."

40 Angsan nan ingwhakawhakan Pedro gway mangipano'no' ja mangagwis an chicha gway manggwana, "Iligtasju nan longagju san chusa gway ma'gwa sasan lagwingay taku."

41 Ad sa'ad chachay namati san ingwhakan Pedro nampahonjagcha san sachiyay erkaw gwot ummoy as tuyu lihu chanan takuway nichoka sasan namati an Hesus. 42 Kun impapuutcha gway nanchongor san sussuyun chanan apostoles ja nanosossanancha san ooncha. Nallugwayucha ja na'api'pi"icha san tinapay gway nangan as manomsom'anancha an Hesus.

Nan Nanosossaan Chanan Namati

43 Kun ummogjat nan gwaschi osa takuway manggwas lagwing kapu san inilachaay angsan gway mataakan ja mangimatunan gway impa'gwapa'gwan Apudyus sasan apostoles. 44 Nanghuhuyun chanan losanay namati ja nangwhiwhinnachangcha gway losanancha naninnatod san agwad an chicha. 45 Illa'ucha chanan tayuncha ja u'ugwacha kun whiniwhillaycha nan la'una insikun san maserpun nan gwaschi osa an chicha. 46 Kun whinikatay maayuscha san sowhan nan Templo ja

† 2:30 2:30 Mawhasa san Salmo 132:11 ‡ 2:31 2:31 Mawhasa san Salmo 16:10 § 2:35 2:35 Mawhasa san Salmo 110:1.

maasinut sasan hoyoy gway nampa'pa'ayus ja nampi'pi'i san tinapay as manomsom'ancha an Hesus gway asilayajad. ⁴⁷ Gwot patinajunchaay manchaychajaw an Apudyus kun nasom nan losanay taku an chicha. Kun whinikatay ichokan Apudyus an chicha chanan takuwona.

3

Hummayu Nan Osa Laya'iyay Napilay

¹ Osa kunay erkaw ummoycha Pedro an Juan san sowhan nan Templo san chimpun nan ilullugwayu san singwhattang as anchu. ² Aspur hos gway iningkaw nan osa laya'iyay pilay manipud san nijana'ana gway chinangoycha iyoy san sowhan nan Templo. Whinikatay changojoncha as sija ad iyoycha san sagwang gway ma'gwaniyon Whyuway Sagwang tot mampalimus sasan lumno' san sowhan nan Templo. ³ Inilana kun cha Pedro an Juan gway lumno' san sowhan nan Templo nampalimus as sija an chicha. ⁴ Gwon intotollongcha as sija kun anan Pedro, "Ilam cha'ami." ⁵ Kun intotollongna chicha tan anana kunnu agwad atchoncha an sija. ⁶ Kun anan Pedro, "Maid kun pila'u * gwon atcho' an si'a nan agwad an sa'on. San ngachan Hesu Kristu gway iNazaret sumi'ad'a ad nanadchayan'a."

⁷ Kun inognan Pedro nan chigwananay imana gwot impasi'adna. Kun maag ekay ummontog nan i'ina. ⁸ Kun summi'achay tumattataud gway manadchadchayan. Kun na'erno' as sija ancha Pedro ja Juan san sowhan nan Templo gway tumattataud gway manadchadchayan gway nanchaychajaw an Apudyus. ⁹ Kun inilan chanan losanay taku as sija gway manadchadchayanay manchaychajaw an Apudyus. ¹⁰ Gwot naimatunancha kun gway sija chay mampalpalimus gway tummutu'chu san ma'gwaniyon Whyuway Sagwang nan Templo, nataagcha san na'gwa an sija.

Nanukud as Pedro Sasan Taku San Sowhan Nan Templo

¹¹ Nijiigwid ku chay napilay ancha Pedro an Juan nanodcha' chanan taku gway ummoy ummachayug an chicha san agwachsen nan ma'gwaniyon Portikun Solomon† tan nataagcha.

¹² Inilan kun Pedro chanan taku gway naayus anana an chicha, "Susunud gway ijIsrael ka'ajuman mataag san annaja na'gwa? Kaman amasnat nan intottollongju an cha'ami? Ananju nina ekoon impachadchayanmi nan annaja taku kapu san ayobhonganmi ja kapu san inawhayumi. ¹³ Nan Apudyus gway chaychajagwon cha Abraham, Isaac, Jacob ja chanan nerpugwan ta'u,‡ impailana nan inapatog Hesus gway nansilwhi an sija san luhung. Sija nan Hesus gway impachopapju gwot nilagwingjus sija san sangun Pilato ta'on nu napping Pilato iwhaka gway payuhusana as sija. ¹⁴ Nilagwingjus sija gway Maid kun Whersuna ja Nalintog. Ad sija piniliju as payuhusan Pilato nan osaay manootoy. ¹⁵ Intoyyu nan nerpugwan nan whijag gwon tinakun Apudyus. Ad cha'ami nan mangiwhaka san sachi tan inilami. ¹⁶ Ad kapu san pammati san ayobhongan Hesus, nannaja taku gway iniilajuway napilay, as Hesus nan nangipapigsa an sija. Nan

* **3:6** 3:6 Sa'ad nan nilista san Griego "Maid kun wha'yaw gwinnu huyagwan'u." Amaschi nan pila'cha san chimpun cha Pedro an Juan. † **3:11** 3:11 Nan pijaona anan nan "Portikun Solomon" utup nan Templo gway naotpan gwon maid kun chingchingna gway nita'chur san ayad nan Templo.

‡ **3:13** 3:13 Mawhasa san Exodo 3:15.

ayobhongan Hesus ja nan pammati an sija nan nangipawhayu sannaja taku gway iillanju losan.

¹⁷ “Ad san sana susunud akammu'ay maid kun akammuju san inggwa'inggwaju isun ahos chanan papangatju. ¹⁸ Gwon amasna nan tummuttugwaan nan impaiwhakan Apudyus sasan losanay profeta san agwi gway maserpuway mapalikatan nan Kristu gway pinilin Apudyus. ¹⁹ Sija nan manchu'kanju nan whersuju ja managkulin aju an Apudyus tot ligwatana chanan whersuju ²⁰ tot mawhalinay atchona an cha'aju chanan chimpu as umillongan ad mawhalinay paaliyona as Hesus gway Kristu gway chinutu'anaay mangituyay an cha'aju.

²¹ “Gwon maserpuway iingkaw jan as sija ad langit ingkana san chimpuway mangipawhayugwan Apudyus san losan. Sachi nan ingwhakan Apudyus sasan mangikakadto'ay mansilwhi gway profetana san agwi. ²² Tan ingwhakan Moses gway anana, ‘Agwad nan ipaalin Apudyus gway profeta gway merpu san ailjanju gway isu' gway ingwhaunna. Maserpuway tuttugwaonju nan losanay iwhakana. § ²³ Ad nu ngachanna man sinatay achi mamati san sachiyay profeta misiyan sasan takun Apudyus as ingkaingkana.’* ”

²⁴ Kun intuyuy Pedro gway manggwana, “Sa'ad chachay losanay profeta gway kumminga malluki an Samuel ingkana sasay nisu'su'nub an sija, impaakammucha nan mipangkop san annachaja gway ma'ma'gwa san sana. ²⁵ Cha'aju nan niwhilang san ingwhakan Apudyus sasan profeta san agwi ja nitapi aju hos san intuyag Apudyus sasan nerpugwanju san manggwanaan Apudyus an Abraham, ‘Pawhayugwo' nan whijag chanan losanay taku sanna luhung kapu san kana'nu.’† ²⁶ Ummuna jan gway ingwhaun Apudyus an cha'aju nan pinilinaay mansilsilwhi an sija gway as Hesus tot pawhayugwona nan whijagju san mangipachu'kana an cha'aju san lagwingay ayanggwaju.”

4

Nan Nawhayuchan Cha Pedro An Juan

¹ Sa'ad san nanukuchan cha Pedro an Juan sasan taku ummachayug an chicha chanan papachi, chanan Saduceo* ja nan apitan chanan mangijaachug san Templo. ² Amod nan lingucha kapu tan nansuyusuyu cha Pedro an Juan sasan taku. Impaakammucha gway agwad nan matakuan chanan natoy gway isun nan nipaila san natakuwan Hesus. ³ Kun chimpapcha chicha gwot ingwhayudcha chicha ingkanas mawhikat kapu tan mummaschom. ⁴ Gwon sa'ad chachay nanchongor angstan an chicha nan namati san insuyun cha Pedro an Juan kun ummoy as lima lihu nan whilang chanan lallaya'i.

⁵ Mawhikat kun naayus ad Jerusalem chanan papangat nan Hudyu, chanan chacha'orn chanan Hudyus ja mangaagkammu san lintog. ⁶ Iningkaw cha Anas gway angatuwan gway pachi, Caifas, Juan ja Alejandro ja chanan uchumay ahumerjan nan angatuwanay pachi. ⁷ Kun impasangucha an chicha cha Pedro an Juan kun nanimuscha gway manggwana, “Ngachan nan ininonjuway nanggwa san amaschi? Ngachan nan sin'ayobhongan gwinnu singngachan san inuserju?”

§ 3:22 3:22 Mawhasa san Deuteronomio 18:15, 18. * 3:23 3:23 Mawhasa san Deuteronomio 18:19. † 3:25 3:25 Mawhasa san Genesis 22:18. * 4:1 4:1 Osaay hungkuy nan pammati gway Hudyu gway achi kun mamati san matakuan nan natoy ancha agwad chanan ispilitu ja anghel.

⁸ Kun nanterwhasu nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an Pedro kun summungwhat as sija gway manggwana an chicha, “Cha'ajuway papangat chanan taku ja chacha"orn nan ili! ⁹ Nu masumerja ami san sanaay erkaw kapu san whayuway na'gwa san annaja pilay ja nu ngachan nan ininonaay nan hummayu, ¹⁰ maserpuway akammugwonju losan ja nan losanay taku san Israel gway sa'ad nannaja laya'i gway summisi'ad sannaja, hummayu kapu san ayobhongan nan ngachan Hesu Kristu gway iNazaret gway impailansaju san krus gwon tinakun Apudyus.

¹¹ ‘As Hesus nan whatu gway nilagwingjuway mamanggwa san hoyoy gwon nangngachan as sija kadto'ay nisaachan nan hoyoy.’[†]

¹² “Maid kun uchum as manaku an chita'u. Tan sa'ad san intiluway luhung ahus nan ngachan Hesus as naatod as manaku an chita'u.”

¹³ Inilacha kunan tuyodcha Pedro an Juan ja inakammuchaay kakan-gaycha ekajay taku ja achicha kun nangusgwila, nataagcha. Ad inakammuchaay nihuyohuyogcha an Hesus san agwi. ¹⁴ Ad kapu tan iillancha gway summisi'ad san cherragcha Pedro an Juan chay laya'iyay hummayu, maid kun maiwhakacha as mihursu an chicha.

¹⁵ Sija nan impayagwacha cha Pedro an Juan san Sanhedrin‡ kun losan-cha nanuukud ¹⁶ gway manggwana, “Ngachan nan oon ta'u sannachajaay taku? Akammun nan losanay taku ad Jerusalem nan amochay mataakan gway inggwacha ad achi ta'u kun ma'iisulib. ¹⁷ Gwon sa'ad tot achi migwayas nannaja sasan taku gwerningan ta'u chicha tot achicha kun asinon apapaton san whayangnaay taku nan ngachan Hesus.”

¹⁸ Gwot imperno'cha hos cha Pedro an Juan kun pinuyungcha chicha gway achicha kun manapapat gwinnu mansuyu san mipangkop san ngachan Hesus. ¹⁹ Gwon sinungwhatan cha Pedro an Juan chicha gway manggwana, “Iwhakajuud nu ngachan nan ustu san mangilan Apudyus, cha'aju nan chongyonmi gwinnu as Apudyus? ²⁰ Tan achimi kun mawhalinay ijakay gway mangiwhaka sasan inilami ja chingngormi.”

²¹ Gwot gwinerningancha kus amod cha Pedro an Juan asichaot ipayagwa chicha. Maid kun ininonchaay mamalikat an chicha tan losan chanan taku nanchajaw an Apudyus kapu san na'gwa. ²² Sa'ad chay laya'iyay hummayu san mataakan gway na'gwa nasuyu' as opat puyu nan tagwonna.

Illugwayun Chanan Namati Gway Tumuyodcha

²³ Napayuhusan kun cha Pedro an Juan ummoycha sasan huhuyuncha kun impachamagcha an chicha nan ingwhakan chanan papangat nan papachi ja chanan chacha"orcha. ²⁴ Chingngorn ku chanan huhuyuncha nan sachi nanososaanchaay nallugwayu an Apudyus gway manggwana, “Apu gway nanggwa san langit ja luta, san whaywhay ja losan gway ingkaw sannachaja, ²⁵ kapu san Ispilitum nanapapat'a say nerpugwanmiyay Dabid gway mansilsilwhiyom san nanggwanaanaon:

‘Kaman nalingu as amod chanan wha'on kus Hudyu?

Kaman manomsomo' chanan taku gway manggwa san maid kun kutu'na?

²⁶ Nansakanachaay ma'akuwhat chanan ali san annaja luhung, Naayus chanan papangat

[†] 4:11 4:11 Mawhasa san Salmo 118:2. [‡] 4:15 4:15 Sa'ad nan Sanhedrin, sija nan apatkanay u'um nan Hudyu ad Jerusalem. Ahus chanan napatokay chamag gwinnu asus nan ukuchoncha. Naatchanchas ayobhonganay mallodchong merpu san tuyay nan iRoma.

gway humursu an Apudyus ja san Kristuna.'§

²⁷ “Tan tuttuwaay ad asna Jerusalem naayus gway nanuukud cha Herod an Poncio Pilato, nitapi ahos chanan aachugwan gway wha'on kus Hudyu ja chanan ijIsrael. Whinursuchas Hesus gway mansilsilwhiyom gway maid whersuna gway sija nan pinilim as Kristu. ²⁸ Inggwacha nan losanay pinangkopnu san agwi gway ma'gwa kapu san ayobhongam ja sachi nan whinayum. ²⁹ Ad san sana Apu, ilam chanan inggwachaay ogogjat an cha'ami gway mansilsilwhi an si'a. Atcham cha'ami as amod as tuyod gway mangiwhaka san ukudnu. ³⁰ Ipailam nan ayobhongam tot humayu chanan nasa'it ja ijujam gway ma'gwa chanan mataakan san ngachan Hesus gway mansilsilwhiyom gway maid whersuna.”

³¹ Nappingcha kun mallugwayu nijukajug nan hoyoy gway naayusan-cha. Gwot naatchancha losan san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus kun tummuoyodchaay nan mangiwhaka san ukud Apudyus.

Nangwhiwhinnachang Chanan Namati

³² Kun nanosossaan chanan losanay namati san somsono'. Maid kun osa as manggwanaon ugwana nan losanay u'ugwana. Nangwhiwhillajancha nan losan gway agwad an chicha. ³³ Ad san amochay ayobhonganay naatod an chicha intuyuy chanan apostoles gway mangipano'no' san mipangkop san natakuwan Apu Hesus. Kun amod nan inawhayun Apudyus gway impailana an chicha losan. ³⁴ Maid kun man'uyangancha losan. Ad sa'ad chanan anna nan hoyoy ja tayunna illa'ucha kun iyoycha nan la'una ³⁵ inatod sasan apostoles. Kun whiniwhillaycha sasan manserpu.

³⁶ Iningkaw nan osa laya'i gway mangngachan Josep gway iCyprus gway kana' Levi gway nginadnan chanan apostoles as Bernabas (gway sa'ad nan pijaona anan, “Osa gway mangipapigsa san somsono”). ³⁷ Illa'una nan tayunna kun iyoyna nan la'una sasan apostoles.

5

Cha Ananias An Safira

¹ Iningkaw nan osa laya'i gway Ananias nan ngachanna ad Safira nan asagwana. Illa'ucha nan tayuncha. ² Intayun Ananias nan uchumay la'un nan tayuncha gway tinachunan asagwana kun asinaot atchon nan nahunan sasan apostoles.

³ Gwon anan Pedro, “Ananias, ka'aman paituyay an Satanas gway tinuliyam nan Ispilitun Apudyus ja intayun nan uchumay la'un nan tayunnu? ⁴ Sa'ad san chaannu mangila'uan san tayunnu ugwam. Kun illa'um pun ugwam ahos nan la'una. Ngachamma sinumyo' san somsono'nu gway oom nan amaschi? Wha'on kus taku nan tinuliyam, as Apudyus nan tinuliyam!”

⁵ Chingngorn kun Ananias nan ingwhakan Pedro natugwad as sija kun natoy. Kun amod nan ogjat chanan losan gway nangngor san na'gwa. ⁶ Kun nilumno' chanan whabwhawhayu kun whinunguncha nan lachagna kun illagwachaot inilhoncha.

⁷ Lumma'pus ad as tuyu uyas, nilumno' as Safira. Maid kun akammuna san na'gwa an asagwana. ⁸ Kun anan Pedro an sija, “Iwhakamud an sa'on, annaja ekay la'un nan tayunju?”

“Oon,” anan nan huwhai, “sanat nan la'una.”

§ 4:26 4:26 Nan nilista san Griego “gway humursu an Apu ja san nilankana.” Mawhasa san Salmo 2:1-2.

⁹ Kun anan Pedro, “Kajuman mantuyakanay manasagwa gway mamad-padchas san Ispilitun Apudyus? Chongyom nan annatchaja alichas nan i'i, annatchaja san sagwang chanan lallaya'iyay nangilhon an asagwam. Umali cha'a hos ipayagwa.”

¹⁰ Kun maag ekay natugwad as Safira san whatug nan i'in Pedro kun natoy. Nilumno' kun chanan whabwhawhayu inilacha as Safira gway natoy. Sija nan impayagwachaot inilhoncha san cherrag nan lohon asagwana. ¹¹ Kun amod nan ogjat chanan losanay maayuayusay namati ja chanan losanay nangngor san na'gwa.

Chanan Mataakan Gway Inggwan Chanan Apostoles

¹² Sa'ad san sachiyay chimpu angsan chanan mangimatunan ja mataakan gway inggwa'inggwan chanan apostoles san sangun chanan taku. Maayuayus chanan losanay namati san ma'gwaniyon Portikun Solomon. ¹³ Maid kun nangituyod gway mijamung an chicha gwon amod whayu nan mangilan chanan taku an chicha. ¹⁴ Kun ummachaachu chanan nichokaay namati an Apu gway chachamaay lallaya'i ancha hubhuwhai. ¹⁵ Ad kapu san inggwa'inggwan chanan apostoles gway mataakan iyoy ahos chanan taku chanan nasa'it sasan ersa. Impabogcha chicha sasan oogkan ja ohog tot lumaus ad as Pedro miwhatug lagwa san uchum nan aninigwana. ¹⁶ Kun chachama hos chanan taku gway naasinut gway nerpu sasan serronaay ailiili san Jerusalem gway nangijoy sasan nasa'it ja nilno' chanan chimunju. Kun hummayucha losan.

Nan Napalikatan Chanan Apostoles

¹⁷ Ad sa'ad nan angatuwanay pachi ja chachay nihuyog an sija gway hungkuy nan Saduceo amod nan aposcha kun nanuukuchancha nu ngachan nan ooncha. ¹⁸ Impachopapcha chachay apostoles kun ingwhayudcha chicha. ¹⁹ Gwon san sachi gway lawhi inigkat nan osaay anghel Apudyus nan onob nan whawhalluchan kun impayagwana chanan apostoles. Kun anana an chicha, ²⁰ “T'aju san sowhan nan Templo ad ingwhakaju sasan taku nan losan gway mipangkop san ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana.”

²¹ Kun tinuttuwan chanan apostoles nan sachi gwot mawhikat kun san chaan chumungit nan init, nilumno'cha san sowhan nan Templo kun nansuyucha.

Hummu'nag kunan angatuwanay pachi ja chanan huhuyunna impaajagcha chanan Sanhedrin ja losanay chacha'orn chanan iJIsrael gwot asichaot ipaajag chachay apostoles san whawhalluchan tot sumerjaoncha chicha. ²² Gwon hummu'nag ku chanan mangijaachug san Templo gway mangaya an chicha san whawhalluchan, maid kun chachay apostoles. Kun nanulinchaot ummoycha impaakammu ²³ gway manggwana, “Hummu'nag ami kun san whawhalluchan inilamiyay naongwhan nan onob ja gwachagwad chanan mangijaachug. Gwon inigkatmi kun maid kun inchanami as taku ad chayo'!”

²⁴ Chingngorn kunan apitan chanan mangijaachug san Templo ja chanan papangat nan papachi nan ingwhakacha, nataagcha san na'gwa sasay apostoles kun simsimmo'cha nu ngachan nan na'gwa sasay apostoles. ²⁵ Kun hummu'nag nan osa laya'i kun ingwhakana an chichaay manggwana, “Chongyonju! Agwad san sowhan nan Templo chachay lallaya'iyay ingwhayudju. Agwadcha mansuyusuyu sasan taku.”

²⁶ Lummiggwat kunan apitan ja chanan mangijaachug san Templo inayacha chachay apostoles. Gwon whyu nan in'amanchaay nanga-jag an chicha tan umogjatcha as tugwakay whintukon chanan taku chicha. ²⁷ Iyoycha kun chachay apostoles san Sanhedrin nanimus nan angatuwanay pachi gway manggwana, ²⁸ "Tan inammanmi kay cha'aju puyungonay achiju isuyu nan mipangkop an Hesus ja! Ilanju nannaja inggwaju! Nigwayas nan insuyusuyuju san intiluway Jerusalem kun whyugwonju hosay pawhasuyon cha'ami san natojana."

²⁹ Kun summungwhat as Pedro ja chanan uchumay apostoles gway manggwana, "Maserpuway as Apudyus nan chongyonmi, wha'on kusan taku. ³⁰ Sa'ad as Apudyus gway chinaychajaw chanan nerpugwan ta'u san agwi tinakuna as Hesus gway intoyuu san nangipailansanju an sija san krus. ³¹ Sa'ad as Hesus impangatun Apudyus gway impatu'chunas sija san machigwananna as Mangipanguyu ja Manaku tot magwajaan ta'uway iJIsrael gway manchu'kan ta'u chanan lagwing gway o'oon ta'u tot ligwatan Apudyus chanan whersu ta'u. ³² Ad cha'amiyay nangila nan mangipano'no' sina ja nan Ispilitun Apudyus gway inatodna sasan chumngor an sija."

³³ Chingngorn kunan Sanhedrin nannaja amod nan huchu'cha kun whyugwonchaay otojon chachay apostoles. ³⁴ Gwon summi'ad nan osa Pariseo gway nitapi san Sanhedrin gway mangngachan Gamaliel gway osaay mistuyun nan lintog gway whigwhikon chanan losanay taku. Kun ingwhakanaay ipayagwacha jan chanan apostoles. ³⁵ Nipayagwa kun chachay apostoles nanukud gway manggwana, "Susunud gway iJIsrael ammanju ilan nu ngachan nan oonju sannachajaay taku. ³⁶ Sa'ad san sinerkagwan iningkaw as Teodas gway nangnanggwa gway ananaon napatog as sija. Ummoy as 400 chanan lallaya'i gway summuyut an sija. Gwon intoycha kus sija nasibsibta' chanan pasuyutna kun mummaid chay nilukijana inggwa. ³⁷ Awni kun iningkaw ahos as Judas gway iGalili san chimpun nan sinsus kun angsan ahos chanan inagwisna. Intoycha kuhos as Judas nasibsibta' ahos chanan pasuyutna.

³⁸ "Sija nan san sana annaja nan iwhaka' an cha'aju, 'Achiju whijangan chicha. Ainnugwancha! Tan sa'ad nu nerpu san somsono' nan taku nan annaja o'ooncha maid kun mangwhanakana. ³⁹ Gwon sa'ad nu nerpu an Apudyus achiju kun mawhalinay awha'on chicha. Achiju husuyon chicha tan tugwakay as Apudyus nan hushusuyonju! "

Kun inajunanchas sija. ⁴⁰ Impaajagcha kun asin chachay apostoles impasaplitcha chicha. Ingwhakacha an chichaay achicha mansuyu san ngachan Hesus. Napping kun pinerjawcha chicha.

⁴¹ Nallaylajad as amod chanan apostoles gway lummajaw san agwachan nan Sanhedrin tan whinigwhig Apudyus chicha as miwhilang gway mallikat san miwhawhainan kapu an Hesus. ⁴² Kun whinikatay ituttuttuyuychaay umoy san sowhan nan Templo ancha hohoyoy gway mangipaakammu ja mangisuyu san Whyuway Chamag gway sa'ad as Hesus sija nan Kristu.

6

Mapili chanan Pitu Gway Humachang Sasan Apostoles

¹ Ad sa'ad san sachi chimpu gway umachaachu nan whilang chanan pasuyut Hesus, nallili chanan Hudyu gway Grinego nan apapatcha sasay Hudyu gway Aramaic nan apapatcha gway iJerusalem tan wha'on kus patinajunay magwayasan san inerkaw gway lasjun chanan nawhayu.

² Kun inajakan chanan nasagwayan as chugwaay apostoles nan losanay pasuyut Hesus kun anancha, “Lagwing nin nu ijakaymiyay mangipaakammu ja mangisuyu san ukud Apudyus tot sija ekay oonmi nan mangigwayas sasan pila' ja lasjun. ³ Sija nan susunud, mampili ajus pitu gway lallaya'i as merpu an cha'aju gway whayu nan achamakancha, nalaing ja anna nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an chicha. Chicha nan chutu'an ta'us manggwa sannaja. ⁴ Sa'ad as cha'ami sija ekay ipapuutmi oon nan mallugwayu ja mangipaakammu san ukud Apudyus.”

⁵ Kun nayagsa'an chanan amod gway taku san ingwhakan chanan apostoles. Kun pinilicha as Esteban gway osaay laya'i gway ipapatina nan pammatina ja anna nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an sija. Pinilicha hos cha Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas ja as Nicolas gway osaay wha'on kus Hudyu gway ijAntiokia gway summuyut san pammatin nan Hudyu. ⁶ Impayangcha chicha sasan apostoles kun asinot chanan apostoles ipatay nan imachaay mangilugwayu an chichaay nachutu'an.

⁷ Kun nantuttuttuyuy nan nigwerna'an nan ukud Apudyus. Kun ummachaachu as amod chanan pasuyut Hesus ad Jerusalem ja angan sasan papachi gway Hudyu nan summuyut gway namati an Hesus.

Nan Nadpapan Esteban

⁸ Sa'ad as Esteban gway cha'or nan tuyung ja ayobhongan gway inatod Apudyus an sija, amod nan inggwa'inggwana gway mataakan ja mangimatunan sasan taku. ⁹ Gwon iningkaw nan uchum gway nitapi san sinagogan chanan Hudyu gway ma'gwaniyon Nagwajagwajaanay Mudchachu gway iCirene, ijAlejandria, chanan uchum gway iSilicia ja ijAsia gway na'asinsinnungwhat an Esteban. ¹⁰ Gwon achicha kun lobhongay awha'on as sija kapu san laingna gway inatod nan Ispilitun Apudyus an sija gway manukud.

¹¹ Kun pinasu'su'ancha chanan uchum gway lallaya'i as manggwanaon, “Chingngormi as Esteban gway nanapapat as lagwing san mipangkop san lintog Moses ja an Apudyus.” ¹² Kinakayachaay palingugwon chanan taku an Esteban uyay chanan chacha"orn chanan Hudyu ja mangaagkammu san lintog. Kun ummoycha chimpap as Esteban asichaot ijoy san Sanhedrin. ¹³ Kun nangipooycha as mantutulli as manggwanaon, “Achi kun mampatingka nan annaja taku gway manapapat as lagwing san ikaw gway Nat'on as Ingkagwan Apudyus ja san lintog gway inatodna an Moses. ¹⁴ Tan chingngormi gway ananaon igwa"in Hesus gway iNazaret nan Templon Apudyus ad inghosna chanan ukali gway impatagwid Moses an chita'u.”

¹⁵ Intotollong kun chachay losanay tummutu'chu gway agwad san Sanhedrin as Esteban inilachaay amas hosern nan anghel nan hoserna.

7

Nan Nanukuchan Esteban

¹ Kun inimus nan angatuwanay pachi an Esteban gway manggwana, “Ad tuttuwa nannachaja ipawhersucha an si'a?”

² Kun summungwhat as Esteban gway manggwana, “Aamma ja susunud! Chongyona' ad. As Apudyus gway machaychajaw, nampaila an Abraham gway nerpugwan ta'u ad Mesopotamia san chaanna humyojan ad Haran.*

³ Anana an Abraham, “Taynam nan ilim ja chanan chochogkam ad

* 7:2 7:2 Mawhasa san Genesis 12:1.

ummoy'a san ili gway ipaila' an si'a.' ⁴ Sachi kun tinaynana nan ilin chanan iCaldeo† kun ummoy whinumyoy ad Haran. Natoy kunan amana asinot Apudyus iwhaun as sija gway manatun sanna ili gway agwachanju san sana.

⁵ “Kun maid ekay impappaya'sun Apudyus an sija uyay sinali'agwog gway luta san sachi ili.‡ Gwon ingwhawhagkana gway atchona an sija ja sasan kana'na nan u'ugwana ta'on nu maid ana'na. ⁶ Amasna nan ingwhawhagkan Apudyus an Abraham,§ ‘Mangngachan mangili chanan kana'nu san sawhaliyay ili. San sachiyay ili mangngachancha mudchachu ja mapalikatancha as opat kasutay tagwon. ⁷ Gwon chusao' chanan taku gway mammudchachu an chicha. Awni ad lummajawcha san sachiyay ili ad chinajagwa' sannaja ili.’

⁸ “Kun intuyag Apudyus an Abraham gway suglitana nan ana'na gway lallaya'i as mangimatunan san tuyakancha.* Sija nan iyana' kun Abraham as Isaac sinuglitana san mi'agwayu san erkawna manipud san nijana'ana. Ad sa'ad as Isaac iyana'na hos as Jacob. Kun as Jacob nangngachan aman chanan nasagwayan as chugwa lallaya'iyay mawhigwhigwhig gway nerpugwan ta'u.

⁹ “Kapu san apos chanan anana' Jacob an Josep gway sunudcha illa'uchas sija gwot niijoy as mudchachu ad Egipto.† Gwon whinadngawhadngan Apudyus as sija. ¹⁰ Whingadngan Apudyus as sija san losanay likatna ja inatchanas sija as laing ja whayuway ukali ta masom nan Faraon gway alin nan Egipto. Chinutu'an Faraon as Josep as kuwhinnachurn nan Egipto ja mangaaygwan san losanay wherjanna.

¹¹ “Awni kun hummu'nag nan uyat‡ san intiluway Egipto ja Canaan sija nan nalikatan ekas amod chanan nerpugwan ta'u ja maid kun ma'an as maanapancha. ¹² Gwot chingngorn kun Jacob gway agwad nan ma'an ad Egipto ingwhaunna chanan ana'na gway nerpugwan ta'u. Annaja nan chamu ummajancha ad Egipto. ¹³ Ad sa'ad nan mi'adgwa ummajancha impaakammun Josep nan inatatakuna sasan susunudna kun naakammugwan nan Faraon nan Egipto nan mipangkop san ahumerjanna.§ ¹⁴ Kun impaajag Josep as Jacob gway amana ja chanan chochogkana ad Egipto, pitumpuyu ja lima nan amungcha losan.* ¹⁵ Kun ummoy as Jacob ad Egipto† kun aschi nan natojana uyay chanan nerpugwan ta'u. ¹⁶ Ad sa'ad chanan lachagcha nipagkulin‡ niijoy ad Sikem kun niilhoncha san nilijangay loyobhonan gway nila'uwana Abraham as pila' sasan ana' Hamor san agwi ad Sikem.

¹⁷ “Takangay kunan chimpu gway mangipatungpayan Apudyus san ingwhawhagkana an Abraham ummachaachu' amod chanan nerpugwan ta'u ad Egipto§ ¹⁸ ingkanas nisu'at nan osa ali gway nantuyay ad Egipto gway achina kun akammu as Josep. ¹⁹ Sini'apana chanan nerpugwan ta'u ja pinilitna chicha gway mangiwhallu sasan a''ijana'ay ana'cha tot matoycha.

† **7:4** 7:4 Sa'ad nan ilin nan iCaldeo sija ahos nan ma'gwaniyon Mesopotamia. Mawhasa san Genesis 11:31; 12:4. ‡ **7:5** 7:5 Mawhasa san Genesis 12:7; 13:15; 15:18; 17:8. § **7:6** 7:6 Mawhasa san Genesis 15:13-14; Exodo 3:12. * **7:8** 7:8 Mawhasa an Genesis 17:10-14; 21:2-4. † **7:9** 7:9 Mawhasa san Genesis 37:11-28; 39:2, 21. ‡ **7:11** 7:11 Mawhasa san Genesis 42:1-5. § **7:13** 7:13 Mawhasa san Genesis 45:1-16. * **7:14** 7:14 Mawhasa san Genesis 45:9-10, 17-18; 46:27. † **7:15** 7:15 Mawhasa san Genesis 46:1-7; 49:33. ‡ **7:16** 7:16 Mawhasa san Genesis 23:3-16; 50:7-13; Josue 24:32. § **7:17** 7:17 Mawhasa san Exodo 1:7-22.

20 “Sa'ad san sachi chimpu, nijana' as Moses gway whawhalluwanay ana'. Tuyung huyan nan nanakiwhiyan nan sinana' an sija. 21 Napilitancha kunay taynan as sija inchasan nan huwhaiyay ana' nan Faraon kun impacha'orna as manana'na.* 22 Kun nasuyuwan as Moses san losanay inalaing nan ijEgipto kun nangngachan nalaingay manukud ja manggwa san losanay o'ona.

23 “Man'opat puyu kunan tagwon Moses nanomsomo'ay umoyna kagka'ajon chanan ailijanaay ijIsrael. 24 Inilana kunan osa ailijana palpalikatan nan osaay ijEgipto ummoyna insaya' asinaot iwhayus gway intoyna chay ijEgipto. 25 Anan ekay Moseson naagwatan nan ailijana gway sija nan usayon Apudyus as mangiligtas an chicha gwon annaotay achicha kun naagwatan.

26 “Asin kun mawhikat inilana nan chugwaay ijIsrael gway manajam kun umoyna otjan tugkiyan chicha gway manggwanaon, ‘Susunud, anna kajay man'ailijan aju ja ka'ajuman manajam?’

27 “Gwon sa'ad chay osa laya'i gway nangajam san huyunna, intu'judnas Moses gway manggwana, ‘Ngachan nan saadnuway mangilintog ja mangu'um an cha'ami? 28 Adja pijaom ahosay otojon as sa'on isun nan nangtojam san ijEgipto ad kallab.† 29 Chingngorn kun Moses na sachi ummagwid ad Midian gwot na'aumili ad aschi. Kun nangasagwa ad aschi gwot ummana' as chugwaay laya'i.‡

30 “Lummaus kunan opat puyuwat tagwon nampaila an Moses nan osaay anghel Apudyus san kumikillaub gway whanwhanokay aju san luta gway maid kun ingkaw as taku gway achani san whilikay Sinai. 31 Inilan kun Moses nataag as sija. Anna kunay umoyna achayukon ilan chingngorna nan kingan Apudyus 32 gway manggwana, ‘Sa'on nan Apudyus chanan nerpugwam gway cha Abraham, Isaac ja Jacob.’ Kun namajogpog as Moses san ogjatna gwot achi kun ma'ituyod gway mangitollong.

33 “Kun anan Apudyus an sija, ‘Aanom nan sinilasnu tan sa'ad nannaja summisi"acham niit'on an Apudyus. 34 Tuttuwa iniila' nan amochay palikat chanan taku' ad Egipto ja chingngor' nan ajuwongcha kun ummaliya' gway mangiligtas an chicha. Gwaynu ta si'a nan iwhaun'u ad Egipto.’§

35 “Sachi Moses nan nilagwing chanan ijIsrael san manggwanaanchaon, ‘Ngachan nan saadnuway mangilintog ja mangu'um an cha'ami?’ Sija nan ingwhaun Apudyus gway mangituyay ja mangiligtas an chicha kapu san whachang nan anghel gway nampaila an sija san kumikillaub gway whanwhanokay aju. 36 Illagwana chicha ad Egipto. Inggwana chanan mataakan ja mangimatunan ad aschi Egipto san ma'gwaniyon ‘Chayakay Whaywhay’ ja san luta gway maid kun ingkaw as taku san unog nan opat puyu gway tagwon.

37 “Sachi Moses nan manggwana sasan ijIsraelon, ‘Umiwhaun as Apudyus as osaay profeta an cha'aju gway ailijanju as isun nan nangiwhaunana an sa'on.’* 38 San naayusan chanan taku san luta gway maid kun ingkaw as taku san whilig gway Sinai, as Moses nan na'aapapatan nan anghel kun asinot Moses iwhaka sasan nerpugwan ta'u. Kun inagwatna nan mawhiwhijakay ukud Apudyus tot ichalisna an chita'u.†

* 7:21 7:21 Mawhasa san Exodo 2:2-10. † 7:28 7:28 Mawhasa san Exodo 2:14. ‡ 7:29 7:29 Mawhasa san Exodo 18:3-4. § 7:34 7:34 Mawhasa san Exodo 3:1-10. * 7:37 7:37 Mawhasa san Deuteronomio 18:15, 18. † 7:38 7:38 Mawhasa san Exodo 19:20-25; Deuteronomio 5:1-33.

39 “Gwon achin ku chanan nerpugwan ta'u tinuttuwa as sija. Nilag-wingchas sija ja simsimmo'chaay managkulin ad Egipto 40 gway manggwana an Aaron, 'Igwaaan cha'ami as sinang'apudyus as mangipangu an cha'ami. Achimi kun akammu nu ngachan nan na'gwa an Moses gway nangilagwa an chita'u ad Egipto.’ 41 Nanggwacha as sinang'apudyus as isun nan uyhun nan wha'a. Kun nanchatuncha san sinang'apudyus ja nilagsa'ancha nan sachiyay inggwacha. 42 Sachi nan nanchu'kan Apudyus an chicha. Iyujana chichaay sija chaychajagwoncha nan whituwon ad langit gway isun nan nilista san nibyun chanan profeta gway ananaon: 'Cha'ajuway ijIsrael!

Wha'on ku an sa'on nan nangatchanju sasan pinertiju
ja inchatunju san opat puyu tagwonay iningkagwanju san luta gway
maid kun ingkaw as taku.

43 Kun inta"ita"ikadju nan hoholloy nan sinang'apudyusay Moloch
ja nan whituwon gway mangipayang san sinang'apudyusju gway
Refam
gway inggwaju as manchaychajagwanju.

Sija nan ijoy'u cha'aju san ili gway achaju san Babilonia.’‡

44 “Inta"ita"ikad chanan nerpugwan ta'u nan turcha gway iigkagwan nan tuyag Apudyus san luta gway maid kun ingkaw as taku. Na'gwa nannaja san nangiwhagan Apudyus an Moses gway oona as issuissun nan kaob nan impailan Apudyus an sija. 45 Awni kun illa'sun chanan nerpugwan ta'u nan turchan nan tuyag Apudyus sasan aamma ta'u. Kun inta"ita"ikadcha san nihuyokancha an Josue gway namyos san lutan chanan taku gway pinerjaw Apudyus. Kun iniingkaw nan sachi san ili ta'u ingkana san chimpun Dabid.

46 “Nasom as Apudyus an Dabid kun ingwhakan Dabid an Apudyus nu iujanaay manggwas sija as hoyoy as ingkagwan nan Apudyus Jacob. 47 Gwon as Solomon nan nanggwa san ingkagwan Apudyus.

48 “Gwon wha'on kun as ingkaw nan angatuwanay Apudyus sasan ingkagwan gway inggwan nan taku gway isun nan anan nan profetaon,
49 ‘Langit nan tumu'chugwa' gway mantuyay
ad luta nan layappangan nan i'i'.

Ngachan nan ayasin nan hoyoy'u pata'choyonju?’ Anan Apudyus,
'Jo'o manserpuwa' as umillonga'.

50 Jo'o wha'on an sa'on nan nanggwa san losan ta?’§

51 “Hummatu nan somsono'ju! Nasu'il aju ja tutullongonju nan ukud Apudyus, inagwatju chanan nerpugwanju! Patinajunay ingingaonju nan Ispilitun Apudyus. 52 Jo'o agwad profeta as achin chanan nerpugwanju pinalikatan. Intoycha chanan ingwhaun Apudyus san agwiyyay ummali nangipakaammu san umaliyan nan Nalintokay Mansilsilwhi. Kun anna ahosay iyiwhitju ja intoyyus sija. 53 Cha'aju nan nangagwat san lintog Apudyus gway impaijatodna sasan a'anghelna gwon achiju kun pinati.”

Nan Namintukancha An Esteban

54 Sa'ad san nangngoyan chanan Sanhedrin san ingwhakan Esteban amod nan huchu'cha kun mangngilngiltoncha ekay whawhacha. 55 Gwon as Esteban gway nanterwhasu nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an sija, nantangad ad langit gwot inilana nan inachajaw Apudyus ja as Hesus gway summisi'ad san machigwanan Apudyus. 56 Kun anana, “Ilanju,

‡ 7:43 7:43 Mawhasa san Amos 5:25-27. § 7:50 7:50 Mawhasa san Isaias 66:1-2.

inila' gway niibwhat ad langit ja nan Ana' nan Taku gway as Hesus gway summisi'ad san machigwanan Apudyus!"

⁵⁷ Gwon impupcha nan ingacha gway nampo'aw as towthag kun nakab-huurchaay ummoy an sija. ⁵⁸ Kun ingkudchas sijaot iyoycha san lasin nan syudad kun whininwhintugchas sija. Ad sa'ad chanan namano'no' san na'gwa tinaynancha nan kotap nan silupcha san osaay mernusay whawhayu gway mangngachan Saulo.

⁵⁹ Anna kunay whinwhintukoncha as Esteban nallugwayu gway manggwanaon, "Apu Hesus, agwatom nan alichodgwa'." ⁶⁰ Kun nansalli'on ku puwogna ni'ulin gwot nampa'uy gway manggwana, "Apu, achim otjan ipawhersu an chicha nannaja." Nappingna kun iwhaka chi natoy as sija.

8

¹ Sa'ad as Saulo tinachunana nan nangtojanca an Esteban.

Nan Namalikahan Saulo Sasan Maayuayusay Namati

Ad san sachi erkaw nalluki nan amochay mamalpalikatanca sasan maayuayusay namati ad Jerusalem. Ad losanica nansissisiyan san losanay ili gway sa'upon nan Judea ja Samaria maya'sig sasan apostoles. ² Kun iningkaw nan uchumay mangipapatiyay mangapudyus gway nangilhon an Esteban kun amod nan simo'cha ja nangiwhilancha an sija.

³ Ad sa'ad as Saulo kinuyuna chanan maayuayusay namati. Kun ummoy ahos san hohoyoycha kun whinuthutna chanan lallaya'i ja hubhuwhai gwot impawhayudna chicha.

Nipaakammu Nan Whyuway Chamag Ad Samaria

⁴ Sa'ad chanan nansissisiyanay namati, ummoycha impaakammu nan Whyuway Chamag mipangkop an Hesus san ailiiliyay ummajancha. ⁵ Ad sa'ad as Felipe ummoy san syudad nan Samaria kun impaakammuna ad aschi nan mipangkop an Kristu. ⁶ Kun inamman chanan amochay taku nanosossaanay nanchongor san ingwhakan Felipe san chingngorcha ja inilacha chanan mataakan gway inggwa'ingwana. ⁷ Tan asipapa'uy chanan chimunju gway lummagwa san angsanay taku gway nilumno'ancha. Kun angsan ahos chanan napalalais ja chanan napilay gway hummayu. ⁸ Sija nan nallaylajad as amod chanan taku san sachiyay syudad.

⁹ San sachi syudad iningkaw nan osa takuway mangngachan Simon. Sikuchay mansayusayumang'a as sija ad kapu san inggwa'ingwana nataag chanan takud Samaria. Maningaingati as sija gway anna nan amochay ayobhongana. ¹⁰ Ad losanay taku, whawha'nang ja whawha'sigwot san sachi syudad inammacha nanchongor an sija. Kun anancha, "Sa'ad nannaja taku agwad an sija nan ayobhongan Apudyus gway ma'gwaniyon Amochay Ayobhongan." ¹¹ Kun naagwischa an sija gway nanchongor tan nawhajakay nataagcha san sayumang'a gway inggwa'ingwana. ¹² Gwon namaticha kusan Whyuway Chamag gway impaakammun Felipe gway mipangkop san Mantuyajan Apudyus ja san ngachan Hesu Kristu, nampahonjagcha losan gway lallaya'i ja hubhuwhai. ¹³ Uyay as Simon namati hos kun nahonjakan kun nitunud an Felipe. San nangillana san mangimatunan ja amochay mataakan gway inggwa'ingwan Felipe nataag as sija.

¹⁴ Chingngorn ku chanan apostoles ad Jerusalem gway inagwat chanan taku ad Samaria nan ukud Apudyus, ingwhaunchas Pedro ja Juan an chicha. ¹⁵ Hummu'nagcha kun illugwayuwancha nan losanay namati tot

agwatoncha hos nan Ispilitun Apudyus. ¹⁶ Tan chaan kun umoy nan Ispilitun Apudyus an chicha. Nahonjakancha ekay san ngachan Apu Hesus. ¹⁷ Kun impatay cha Pedro an Juan nan imacha an chicha gwot inagwatacha nan Ispilitun Apudyus.

¹⁸ Inilan kun Simon gway naatod nan Ispilitun Apudyus sasan namati san nangipatajan chanan apostoles san imacha an chicha, inayayyu'ana cha Pedro an Juan san pila'. ¹⁹ Kun anana, "Atchonju hos an sa'on nannaja ayobhongan tot ngachan ad nan mangipataja' san ima' agwatona hos nan Ispilitun Apudyus."

²⁰ Gwon anan Pedro an sija, "Mitapi otjan nan pila'nu an si'a miwhallu ad ingwhilnu tan anam punnu la'uwam san pila' nan atchon Apudyus.

²¹ Maid kun whiangnu gwinnu alintokam san terwhasumi tan lagwing nan somso'nu san mangilan Apudyus. ²² Manchu'kam nan sanatay inergwing nan somso'nu ad nallugwayu'a an Apudyus tot tugwakay lagwa ligwatana nan whersum kapu san lagwingay pangkop nan somso'nu.

²³ Tan maila' gway amod nan aposnu ja niwhawhayud'a san whersu."

²⁴ Kun summungwhat as Simon gway manggwana, "Ilugwayuwana' an Apudyus ta maid ma'gwa an sa'on sanchichaja ingwhakaju."

²⁵ Napping kun cha Pedro an Juan ipaakammu ja ipano'no' nan ukud Apudyus, nana"ulincha ad Jerusalem. Kun impaapaakammucha nan Whyuway Chamag san anganay ilin nan iSamaria gway nilausancha.

As Felipe Ja Nan Pangat Gway ijEtiopia

²⁶ Kun anan nan osa anghel Apudyus an Felipe, "Lumiggwat'a ta i'a san apot ad apyay gway ersaay merpud Jerusalem gway umoy ad Gaza." Sa'ad nannaja ersa maid kun mangmangoy.

²⁷ Lummiggwat kus Felipe ummoy. Awni kun iningkaw nan inahotna gway ijEtiopia gway na'apun gway osa pangat gway mamangchon san inawha'ngan nan ma'gwaniyon Candace gway huwhaiyay mangituyay ad Etiopia. Nerpu chay ijEtiopia ad Jerusalem gway ummoy nanchaychajaw an Apudyus gway lumajaw ad Etiopia. ²⁸ Nalluyukan kus sija san lukanna gway awhaju nan mangujud whasawhasaona nan ukud Apudyus gway illistan profeta Isaias.

²⁹ Kun anan nan Ispilitun Apudyus an Felipe, "T'a achayukon nan sachi lukan."

³⁰ Kun nanodcha' as Felipe gway ummachayug kun chingngorna chay pangat gway mangwhasawhasa san nibyuway illistan Isaias. Kun inimus Felipe ananaon, "Adja maagwatam nan whasawhasaom?"

³¹ Kun anan chay pangat gway sumungwhat, "Inino'ay mangagwat nu maid mangipaagwat an sa'on?" Kun inajakanas Felipe ta ma'ayukan an sija. ³² Annaja nan whasawhasaonaay Ukud Apudyus gway chay ananaon, "Isun nan kenero gway miijoy san perpertiyan

gwinnu yahun nan kenero

gway ikikinno'na san pu'isanchas sija ad achi kun mantongaa'."

³³ Niwhawhain as sija ja wha'on kus ustu nan in'amanchaay nangu'um an sija.

Maid kun manguullit san mipangkop san kana'na tan nappingon nan whijagna ad asna luta."

³⁴ Kun anan chay pangat an Felipe, "Ngachan nan ukuukuchon nannaja profeta, nan longagna gwinnu sawhali taku?" ³⁵ Kun illukin Felipe gway

* **8:32** 8:32 Mawhasa san Isaias 53:7-8.

manukud malluki say niwhasaay illistan Isaias kun impaagwatna nan Whyuway Chamag gway mipangkop an Hesus.

³⁶ Ad sa'ad san nalluyugkanancha niwhatugcha san chanum kun anan chay pangat an Felipe, "Ilam ad, anchiya nan chanum. Achi mawhalinay honjakana?" ³⁷ † ³⁸ Kun impasinong chay pangat nan lukan gwot ummoychaay chugwa san chanum. Kun whinonjakan Felipe as sija.

³⁹ Lummosgwacha kusan chanum illajaw nan Ispilitun Apudyus as Felipe gwot maid kun nangilan asin chay pangat an Felipe. Kun lummajaw chay pangat gway mallaylajad! ⁴⁰ Awni kun inakammun Felipe gway agwad as sija ad Azoto. Kun impaapaakammuna nan Whyuway Chamag san losanay ili nangojana ingkana kummatong ad Cesarea.

9

Nan Namatiyan Saulo An Hesus (Apostoles 22:6-16; 26:12-18)

¹ Sa'ad as Saulo intuttuyunaay nangogogjat ja mangipaotoy sasan pasuyut Hesus. Ummoy as sija san angatuwanay pachi ² kun nampa'gwas suyat tot umoyna ipaila sasan sinagogan chanan Hudyu ad Damasco tot agwad ad ochasana sasan sumuyut san ma'gwaniyon Mangojan, laya'i man gwinnu huwhai agwad ayobhonganaay manpap an chicha ad iyoyna chicha ad Jerusalem.

³ Ad sa'ad san nangwhaatana gwot takangay chumakus ad Damasco maag ekay nampali'gwas an sija nan amod sumiling gway nerpuad langit. ⁴ Natugwad kus Saulo san luta chingngorna nan kinga gway manggwana, "Saulo, Saulo, kamman palpalikatan as sa'on?"

⁵ Kun anan Saulo, "Ngachan'a, Apu?"

Kun anan chay kinga, "Sa'on as Hesus gway palpalikatam. ⁶ Sumi'ad'a ta i'a san syudad gway Damasco ad asi miwhaka an si'a nan oom ad aschi."

⁷ Sa'ad chachay lallaya'i nihuyog an Saulo summisi'adchaay natataag tan chingngorcha nan kinga gwon maid kun mailas taku. ⁸ Kun hummangon as Saulo gwot manchiyat kun achi kun ma'aila. Kun inigwidchas sija iyoy ad Damasco. ⁹ Na'uyap as sija san tuyu erkaw ad achi kun nangnangan ja ummininum.

¹⁰ Iningkaw nan osaay pasuyut Hesus ad Damasco gway mangngachan Ananias. Kun nampaila as Hesus an sija san isun chi ininop gway manggwana, "Ananias!" Kun anan Ananias, "Apu, annaa' sina."

¹¹ Kun anan Apu Hesus an sija, "Sumi'ad'a ta i'a san ersa gway ma'gwaniyon Linchong. I'a san hoyoy Judas ad inimusnu nan osaay laya'i gway mangngachan Saulo gway iTarso. Agwad as sija gway mallugwayugwayu. ¹² Agwad nan impaila' an sija san isun chi ininop gway osa laya'i gway mangngachan Ananias gway nilumno' san agwachana kun impatayna nan imana an sija tot mansubli nan ilana."

¹³ Gwon anan Ananias, "Apu, angsan nan nangngoya' san mipangkop sannaja taku. Amochay lagwing nan inggwa'inggwana sasan takum ad Jerusalem. ¹⁴ Ad anna ummalid asna Damasco gway inatchan chanan papangat nan papachi as ayobhonganay manpap sasan manchaychajaw an si'a."

† **8:37** 8:37 Sa'ad san uchumay chachaanaay nilistaancha intapicha ilista nan v. ³⁷ gway anana: Anan Felipe, "Mawhalinay mahonjakan'a nu mamati'a san losanay somsono'nu." "Oon, mamatiya'," summungwhat chay unsiser.

¹⁵ Gwon anan Apu Hesus an sija, "I'a, tan pinili' as sija as mansilwhi an sa'on tot ipaakammuna nan ngachan'u sasan wha'on kus Hudyu, sasan ali ja an cha'aju gway ijIsrael. ¹⁶ Ipaila' an sija nan amochay maserpu mapalikatana tot mipaakammu nan ngachan'u."

¹⁷ Kun ummoy as Ananias nilumno' san hoyoy gwot impatayna kunan imana an Saulo anana, "Sunud gway Saulo, sa'ad as Apu Hesus gway nampaila an si'a san chayan san umaliyam ad asna, ingwhauna' tot mansubli nan ilam ja manterwhasu nan Ispilitun Apudyus an si'a." ¹⁸ Kun maag ekay najagjag nan amas assip nan i'an san atan Saulo kun nanagkulin nan ilana. Kun summi'ad gwot whinonjakan Ananias. ¹⁹ Nangan kus sija nansubli nan pigsana.

Ipaakammun Saulo Nan Mipangkop An Hesus Ad Damasco

Kun iningkaw as Saulo as amanaay erkaw sasan pasuyut Hesus ad Damasco. ²⁰ Kun ummoy sasan sinagoga gwot illukina gway mangipaakammu san mipangkop an Hesus gway manggwana, "Sija nan Ana' Apudyus."

²¹ Kun losanay nangngor an sija nataag kun asi'aananchaon, "Jo'o wha'on sannaja taku nan namalpalikat sasan takud Jerusalem gway manchaychajaw an Hesus. Tan sija kay nin ummaliyanad asna nan umalina chopapon chanan namati ad iyoyna chicha sasan papangat nan papachi ja?"

²² Gwon ummamochot pummigsa as Saulo gway mangipano'no' san mipangkop an Hesus gway sija nan Kristu. Ad sa'ad chanan Hudyuway iingkaw ad Damasco achicha kun ma'asungwhat an sija.

²³ Lummaus kunan ansan gway erkaw pinangkop chanan Hudyu gway otojon as Saulo. ²⁴ Gwon naakammugwan Saulo nan pangkopcha. Inerkaw ja nilawhi whawhangngawhangancha nan aayyon gway lumno' san syudad tot otojonchas sija. ²⁵ Gwon osa kunay lawhi inayan chanan pasuyutna as sija kun inigkacha san isun nan allung kun asichaot ursuuson san hoyaat nan ayad nan syudad.

Nan Nanagkulinan Saulo ad Jerusalem

²⁶ Hummu'nag kus Saulo ad Jerusalem pinachasna umoy mijamung sasan pasuyut Hesus. Gwon ummogjatcha losan an sija tan achicha kun mamati gway osaay pasuyut Hesus as sija. ²⁷ Gwon ummoy Bernabas inajakan as sija kun iyoyna sasan apostoles. Kun inuullit Bernabas an chicha nan ininon Saulo gway nangila an Apu Hesus san chayan ja nan na'aapapatan Apu Hesus an sija ancha ininon nan tuyodnaay nangipaakammu san mipangkop an Hesus ad Damasco.

²⁸ Sachi kun nijamung as Saulo an chicha gway nangagka'ay ad Jerusalem gway natuyochay nangipaapaakammu san mipangkop an Apu Hesus. ²⁹ Na'aapapat ja na'asinsinnungwhat ahos sasan Hudyuway Grinego nan apapatcha gwon whayugwonchaay otojon as sija. ³⁰ Inakammun ku chanan susunud san pammati nan pangkopcha iyoychas Saulo ad Cesarea kun impooychas sija ad Tarso.

³¹ Ad sa'ad chanan maayuayusay namati san ailiili ad Judea, Galili ja Samaria nijakay nan napalpalikatancha kun pummigsacha. Nawhi-jagchaay hummain an Apudyus ja kapu san whachang nan Ispilitun Apudyus ummachaachucha.

Nan Ummajan Pedro Ad Lidda Ja Joppe

³² Sa'ad san nangkagkakagka'ajan Pedro san ailiili gway ummoyna nilagwa chanan namati, ummoyna hos nilagwa chanan takun Apudyus

gway iningkaw ad Lidda. ³³ Kun inchasana san sachi ili nan osa takuway Eneas nan ngachanna. Napalalais as sija gway inuumhog ekay san gwayu tagwon.

³⁴ Kun anan Pedro an sija, "Eneas! Pawhayugwon cha'a an Hesu Kristu! Humangon'a ad sinikkutnu nan ohognu!"

Kun nawhanangon as Eneas. ³⁵ Inilan kunan losanay umili ad Lidda ja Sarona as Eneas, namaticha an Apu Hesus.

³⁶ Sa'ad ad Joppe iningkaw nan osa huwhaiyay pasuyut Hesus gway mangngachan Tabita. (Dorcas nan ngachanna san Grinego ad na pijaona anan, "ugsa.") Patinajunay oona nan whyu san uchum ja humachawhachang san whawha'sigwot. ³⁷ Ad sa'ad san sachi chimpu nasa'it as Dorcas kun natoy. Inamoscha kunan lachagna asichaot iwhanat san mangngatuway ugwertu.

³⁸ Sa'ad tan achani nan Lidda san Joppe naakammugwan ku chanan pasuyut Hesus ad Joppe gway agwad as Pedro ad Lidda, nangiwhaunchas chugwas laya'i as umoy mangiwhaka an sijaay kanasona otjanay umoy ad Joppe.

³⁹ Kun lummiggwat as Pedro gwot nihuyog an chicha. Hummu'nagcha kun iyoychas Pedro san mangngatuway ugwertu. Asijiiwhil chanan nawhayu gway nasi'asi'ad san cherrag Pedro kun impailacha an sija chachay silup gway inahorn Dorcas san matattakuwana. ⁴⁰ Gwon impayagwan kun Pedro chicha losan nampalintumongay nallugwayu. Napping kun nansakung san lachag gway manggwana, "Tabita, humangon'a." Kun nanchiyat as Dorcas kun inilana kus Pedro, tummu'chu. ⁴¹ Kun inognan Pedro nan imana gwot impasi'adna. Inajakana ku chanan takun Apudyus ja chanan nawhayu gway agwad san sowhan, impailanas Dorcas gway matattaku.

⁴² Kun nanchinamag san ailiili ad Joppe nannaja na'gwa kun angan chanan namati an Apu Hesus. ⁴³ Kun iningkaw as Pedro ad Joppe as anganay erkaw san hoyoy Simon gway mamanggwas layat.

10

Nan Nangajakan Cornelio An Pedro San Hoyoyna

¹ Iningkaw ad Cesarea nan osa laya'i gway mangngachan Cornelio gway osaay apitan nan singkasut gway surchachun nan Roma gway nitapi san ananchaon "Batalyun gway ijItalia."* ² Mangapudyus as sija ja ikakadto'naay manchajaw an Apudyus mitapi ahos nan losanay wherjanna. Nachayaay mangatod sasan whawha'sigwot ja patinajunay mallugwayu an Apudyus. ³ Osa kunay erkaw san singwhattang as anchu iningkaw nan impailan Apudyus an Cornelio. Inilanaay nilumno' san hoyoyna nan osa anghel Apudyus gway manggwana an sija, "Cornelio!"

⁴ Kun ummogjat as Cornelio gway nangitotollong san anghel kun anana, "Ngachan nichu, Apu?"

Kun anan chay anghel, "Chingngorn Apudyus chanan lugwayum ja inilana chanan whachangnu sasan whawha'sigwot sija nan sosom'on cha'a. ⁵ Ad san sana mangiwhaun'a as umoy ad Joppe tot ajakancha nan osa takuway mangngachan Simon gway ananchaon Pedro ⁶ gway mangilin Simon gway mamanggwas layat. Agwad nan hoyoyna san ikid nan whyaywhyay."

* **10:1** 10:1 Sa'ad nan "Batalyun nan ijItalia" 600 nan surchachuna.

⁷ Lummajaw kun chay anghel gway na'aapapat an sija inajakan Cornelio nan chugwaay whawha"unona ja osa surchachunaay mangapudyus gway osa sasan mansilsilwhi an sija. ⁸ Ingwhakan kun Cornelio an chicha nan losanay na'gwa ingwhaunna chicha ad Joppe.

⁹ Mawhikat kun san agwachan chachay nawhaun san chayanay takangay ad Joppe, nijaspur ahos gway ummoy as Pedro san huhung nan hoyoy san takangay as mamatu' tot mallugwayu. ¹⁰ Nawhitil kun pijaonaay mangan. Gwon anna kunay misakasakana nan anona, iningkaw nan impailan Apudyus an sija gway amas ininop. ¹¹ Kun inilanaay niibwhat nan langit kun iningkaw nan isun chi ergwa uyos gway chumo"ocho"oya san luta gway napachunan nan opatay sunguna. ¹² Ad iningkaw san sachi uyos nan losanay ayasin nan ajam ja chanan umachap san luta ja chanan mammanu'.

¹³ Kun anan nan osa kinga, "Pedro, lumiggwat'a ad ummoy'a pummerti as ischam."

¹⁴ Gwon anan Pedro, "Achi' kun ma'gwa nat, Apu. Puyus gway achiya' kun nansidsicha san miwhilangay aisaw ja mijachiyay maischa."

¹⁵ Kun summungwhat ahos chay kingaay manggwana, "Achim mangn-gagnon aisaw nan ingwhilang Apudyus as nachayus." ¹⁶ Namitlu na'gwa nan sachi kun maag ekay nipangatu ad langit chay inilana.

¹⁷ Anna kunay som'osom'on Pedro nan pijaona anan chay inilana, naakammugwan chachay laya'i gway ingwhaun Cornelio nan hoyoy Simon. Kun ummoycha san sagwang chay hoyoy summi'ad.

¹⁸ Nampo'awchaay nanimus nu agwad as Simon gway ananchaon Pedro.

¹⁹ Som'osom'on kun Pedro nu ngachan nan pijaona anan chay inilana, kumminga nan Ispilitun Apudyus an sija gway manggwana, "Pedro! Agwad chanan tuyu lallaya'i mangimus an si'a. ²⁰ Lumsa'a ad nihuyog'a gway achi'a manchugwachugwa tan sa'on nan nangiwhaun an chicha."

²¹ Kun nilumsa as Pedro kun anana sasay lallaya'i, "Sa'on nan imusonju, kamanay?"

²² Kun summungwhatcha gway manggwana, "Ingwhaun cha'ami an Cornelio gway apitan chanan surchachu. Osa takuway nalintog, mangapudyus ja whigwhikon nan losanay Hudyu. Ingwhakan nan anghel Apudyus gway ajakan cha'a san hoyoyna ta chongyona nu ngachan nan iwhakam."

²³ Kun imperno' Pedro chicha as mangilina.

Mawhikat kun lummiggwat as Pedro gway nihuyog an chicha. Whinurnan chanan uchumay susunud san pammati gway iJoppe. ²⁴ Asin kun mawhikat kummatongcha ad Cesarea. Inuullay Cornelio chicha ama ahos chanan inajakana gway chochogkana ja chanan hubuyunna.

²⁵ Anna kunay lumno' as Pedro san hoyoy inahot Cornelio kun nampal-intumong san sanguna gway manchajaw an sija.

²⁶ Gwon impasi'ad Pedro as sija gway manggwana, "Sumi'ad'a tan takuwa' ahos gway isum!"

²⁷ Ma'aapaapat kus Pedro an sija san lumno'ancha inilana nan angsanay taku gway naayus. ²⁸ Kun anan Pedro an chicha, "Aagkammuju gway mijachi san lintogmiyay Hudyu nan mijamung ja mangkagka'ay sasan wha'on kus Hudyu. Gwon impailan Apudyus an sa'on gway achi' kun iwhilang nan ngachamman sinatay taku as aisaw ja mijachiyay mijamung. ²⁹ Sija nan impaajagnu kus sa'on naanaliya' anna. Ad imuso'ud nu kajuman ipaajag as sa'on?"

³⁰ Kun anan Cornelio gway summungwhat, "Mi'apat kunay erkaw san amasna uyas mallugwayugwayuwa' ad asna hoyoymi san singwhattang as

anchu. Awni kun maag ekay summi'ad nan osa laya'i gway sumiling nan silupna san sakkang'u ³¹ gway manggwana, 'Cornelio, chingngorn Apudyus nan lugwayum ja inilana chanan whachangnu sasan whawha'sigwot. ³² Humaun'a as umoy ad Joppe mangajag san osa takuway Simon gway ananchaon Pedro gway mangilin Simon gway mamangguas layat. Agwad nan hoyoyna san ikid nan whaywhay.'

³³ "Sija nan naniwhaun'u san umali mangajag an si'a kun whayu tan inanusamay ummali. Ad san sana gwachagwad ami losan gway akammumiyay anna as Apudyus an chita'u. Manuullay amiyay manchongor san ingwhakan Apudyus an si'a gway ipaakammum an cha'ami."

Nan Impaakammun Pedro An Cha Cornelio

³⁴ Kun illukin Pedro gway nanukud gway manggwana, "Tuttuwaay maila' san sanaay manisisugwon Apudyus nan taku. ³⁵ Tan uyay ngachaman sinatay taku san ailiili gway umogjat an Apudyus ja manggwa san ustus masom as Apudyus an sija. ³⁶ Akammuju nan ukud Apudyus sasan iIsrael gway impaakammunaay Whyuway Chamag san mipangkop san ma'aosossaan an ta'u an Apudyus kapu an Hesu Kristu gway Apun nan losanay taku. ³⁷ Akammuju nan na'na'gwa san losanay Judea manipud ad Galili san napping Juan intudtuchu nan mipangkop san honjag.

³⁸ "Akammuju nan mipangkop an Hesus gway iNazaret san namiliyan Apudyus an sija ja nangipaaliyana san Ispilituna ja nangatchana san ayobhongana an sija. Ummoy as Hesus san ailiili nanggwa san whayu ja impawhayuna chanan pinalikatan Chijabyu tan anna as Apudyus an sija. ³⁹ Ad cha'ami nan mangipano'no' san inilami gway inggwa'inggwana san ilin chanan Hudyu ja ad Jerusalem. Intoycha gway illansachas sija san krus. ⁴⁰ Gwon tinakun Apudyus as sija san mi'atluway erkaw kun impailanas sija sasan taku ⁴¹ gwon wha'on kusan losanay taku, ahus as cha'ami gway pinilin Apudyus as mangipano'no' gway na'a'an ja na'iinum an sija san natakuwana. ⁴² Kun ingwhilinna an cha'amiyay umoy mangipaakammu ja mangipano'no' sasan takuway sija nan chinutu'an Apudyus gway mangu'um sasan matattaku ja natoy. ⁴³ As sija nan ipano'no' chanan losanay profeta gway kapu an sija ligwatan Apudyus chanan whersun nan losanay mamati an sija."

Nan Nangagwatan Chanan Wha'on Kus Hudyu San Ispilitun Apudyus

⁴⁴ Sa'ad san manapaapatan Pedro, ummoy nan Ispilitun Apudyus san losanay nanchochongngor san ukud Apudyus. ⁴⁵ Kun nataag chanan Hudyu gway namati an Hesus gway nihuyog an Pedro tan uyay ahos sasan wha'on kus Hudyu naatod ahos nan Ispilitun Apudyus an chicha. ⁴⁶ Tan chingngorcha gway asikikingacha san ayasi apapat gway achi kun maagwatan ja chinaychajawcha as Apudyus.

Kun anan Pedro, ⁴⁷ "Anna achay inagwata hos nan Ispilitun Apudyus gway isun nan nangagwatan ta'u, adja agwad osa an cha'aju as mangijachi gway mahonjancha san chanum?" ⁴⁸ Sachi kun ingwhilinna an chicha gway pahonjagcha san ngachan Hesu Kristu. Gwot ingwhakacha an Pedro gway ingkaw jan an chicha as amana erkaw.

11

Nan Impachamag Pedro Sasan Maayuayusay Namati Ad Jerusalem

¹ Sa'ad chanan apostoles ja nan losanay susunud san pammati ad Judea chingngorcha gway tinuttuwan chanan wha'on kus Hudyu nan ukud

Apudyus. ² Gwon ummoy kus Pedro ad Jerusalem inamujuwan chanan Hudyu gway namati an Hesus as sija ³ gway manggwana, “Ka'a umoy ma'a'an sasan achi kun nasuglitan?”

⁴ Sija nan illukin Pedro nangiturturpu gway nanguullit san na'gwa gway manggwana, ⁵ “Osa achay erkaw san iniingkagwa' ad Joppe, mallugwayugwayuwa' kun impailan Apudyus an sa'on nan isun chi ininop gway chumo"ocho"oya gway nerpud langit gway amas ergwaay uyos gway napachunan nan opatay sunguna kun ummali san agwacha'. ⁶ Amma' kun ilan nan sachi, inila' chanan na'aya'ayasiyay ajam gway atap, chanan umachap ja chanan mammanu'. ⁷ Kun chingngor' nan kinga gway manggwana an sa'on, 'Pedro, lumiggwat'a ad ummoy'a pummerti as ischam.'

⁸ “Gwon ana'ay summungwhat, 'Achi' kun magwa nat, Apu! Puyus gway achiya' kun nansidsicha san miwhilangay aisaw ja mijachiyay maischa.' ⁹ Kun summungwhat ahos chay kingaay nerpud langit gway manggwana, 'Achim mangngagnon aisaw nan ingwhilang Apudyus as nachayus.' ¹⁰ Namitlu na'gwa nan sachi kun nipangatu nan losan ad langit.

¹¹ “Sachi kun ekay hummu'nag nan tuyu lallaya'i san hoyoy gway iningkagwanmi gway nerpu ad Cesarea gway mangajag an sa'on. ¹² Kun ingwhakan nan Ispilitun Apudyus an sa'onay achiya' manchugwachugwaay mitunud an chicha. Nihuyog ahos nannachaja onomay susunud san pammati kun ummoy amid Cesarea. Kun nilumno' ami losan san hoyoy Cornelio.

¹³ “Kun ingwhakan Cornelio an cha'ami nan nangillana san osa anghel gway summisi'ad san hoyoy na gway manggwana an sija, 'Humaun'a as umoy ad Joppe mangajag san taku gway mangngachan Simon Pedro. ¹⁴ Ad ingwhakana an si'a nan ininon Apudyus gway manaku an si'a ja san losanay wherjannu.'

¹⁵ “Lukija' kun gway manapapat ummoy an chicha nan Ispilitun Apudyus as isun chay ummaliyana an chita'u san chamu. ¹⁶ Kun simsimmo"u chay anan Apu Hesuson, 'Nanghonjag as Juan san chanum gwon mahonjakan aju san Ispilitun Apudyus.'

¹⁷ “Nu Apudyus nan nangatod an chicha san isun nan inatodna an chita'u san namatiyan ta'u an Apu Hesu Kristu, ngachan'u manay manipod an Apudyus.”

¹⁸ Chingngorcha kun chi kummino'cha. Kun chinajawcha as Apudyus gway manggwana, “Nu amasnat inatod ahos Apudyus sasan wha'on kus Hudyu nan chimpuway manchu'kancha chanan whersucha ta ma'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana.”

Chanan Maayuayusay Namati Ad Antiokia Ad Siria

¹⁹ Sa'ad chanan namati gway nasissisiyan kapu san palikat gway natojan Esteban chummakus nan uchum ad Fenicia, Cyprus ja Antiokia. Impaakammucha nan ukud gway mipangkop an Hesus sasan Hudyu ekay. ²⁰ Gwon iningkaw nan uchumay lallaya'i namati gway iCyprus ja iCirene gway ummoy ad Antiokia. Kun impaakammucha hos nan mipangkop an Apu Hesus sasan Hudyuway Grinego nan apapatcha. ²¹ Agwad an chicha nan ayobhongan Apudyus sija nan angan nan namati gwot summuuyutcha an Apu Hesus.

²² Chummakus ad Jerusalem sasan maayuayusay namati nannaja chamag kun ingwhauncha as Bernabas ad Antiokia. ²³ Hummu'nag kun as sijaot inilana nan ininon Apudyus gway nangipaila san inawhayuna an

chicha, nayagsa'an as sija. Kun impapigsana nan somsomo'cha losan gway ipapuutcha ja ituttuyuychaay sumuyut an Apu Hesus. ²⁴ Sa'ad as Bernabas whayuway taku ja anna nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an sija ja napigsa nan pammatina. Sija nan angsanay taku nan naagwis gway nichoka sasan namati an Apu Hesus.

²⁵ Kun ummoy as Bernabas ad Tarso gway nanganap an Saulo. ²⁶ Inchasana kun as sija iyoyna ad Antiokia. Nasintagwon gway na'akimukimungcha sasan maayuayusay namati ad aschi kun angsan chanan takuway sinuyuwancha. Ad Antiokia nan ummunaay nginadnanchas Krischanu chanan namati.

²⁷ Ad sa'ad san sachi chimpu ummoy ad Antiokia chanan profetaay nerpud Jerusalem. ²⁸ Osa an chicha gway mangngachan Agabo nan summi'ad kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. Kun ingwhakanaay humu'nag nan amod gway uyat san intiluway luhung. (Na'gwa nannaja san chimpun Claudio gway Emperadorn nan Roma.)

²⁹ Kun simsimmo' chanan pasuyut Hesus gway mangatod as whachang insikun san lobhong nan osa atchon sasan susunud san pammati gway ingkaw ad Judea. ³⁰ Kun inggwacha nannaja kun asichaot ipagwit ancha Bernabas an Saulo nan whachangcha sasan mangipangpangu sasan namati ad Jerusalem.

12

Nan Natojan Santiago Ja Niwhayuchan Pedro

¹ Sa'ad san sachi chimpu pinalikatan Ali Herod chanan uchumay maayuayusay namati. ² Kun impakungurna as Santiago gway sunud Juan. ³ Inilana kunay nasom chanan Hudyu impadpapna hos as Pedro. Na'gwa nannaja san chimpun nan pijasta gway ma'gwaniyon Tinapay gway Maid Kun Yeastna. ⁴ Nappungna kun pachopap as Pedro impawhayudna kun asinaot paijachug san nasagwayan as onomay surchachu gway nasinnoppatcha nampassupassu gway nangijachug an sija. Tan pangkop Herod gway sumerjaon as Pedro san sangun chanan taku nu mappung nan Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus. ⁵ Sija nan iningkaw as Pedro san whawhalluchan. Gwon impapatin chanan maayuayusay namati gway mangilugwayugwayu an sija an Apudyus.

Nan Lummagwaan Pedro San Whawhalluchan

⁶ Sa'ad san lawhi san chaan Herod ipawhijang as Pedro sasan taku, nanassuy as sija san kagwan nan chugwa surchachu gway natata'od nan imana san chugwa ayuwhing'i. Ad iningkaw ahos chanan surchachu nangijaachug san sagwang nan whawhalluchan. ⁷ Awni kun iningkaw nan nampailaay osa anghel Apudyus kun napadchaan nan whawhalluchan. Kun kinichun nan anghel nan huti' Pedro tot whangonona gway mangwana, "Humangon'a! Kanasom!" Kun na'aan nan ayuwhing'iyay ta'od nan iman Pedro. ⁸ Kun anan nan anghel an sija, "Ortom nan silupnu ad nansinilas'a." Gwot tinuttuwan Pedro. Kun anan ahos chay anghel "Igam nan kotap nan silupnu ad nitunud'a an sa'on."

⁹ Kun tinunud Pedro chay anghel gway lummagwa san whawhalluchan. Achina kun akammu gway tuttuwa nan inggwan chay anghel. Anana kunnu nanininop as sija. ¹⁰ Nilausancha ku chanan umuna ja mi'aggwaay mangijaachug hummu'nagcha san akaay sagwang gway umoy san syudad. Kun maag ekay niibwhat nan sagwang kun lummagwacha. Gwot nangoycha san osa ersa kun maag ekay maid chay anghel.

¹¹ Kun naagwatan Pedro nan na'gwa an sija kun ananaon, "Ah, akammu'ay tuttuwa tuwaay ingwhaun Apudyus nan anghelnaay ummali nangiligtas an sa'on san ayobhongan Herod ja nan losanay pangkop chanan Hudyu gway oon an sa'on."

¹² Simsimmo'na kunan sachi ummoy san hoyoy Maria gway inan Juan gway mangngachan ahos as Mer'us. Aschi nan iningkagwan nan angsanay taku naayus gway mallugwayugwayu. ¹³ Nan'ab'ab kus Pedro san onob nan sagwang, ummoy tinwhern nan osa huwhaiyay mudchachu gway mangngachan Roda. ¹⁴ Illasinna kunan kingan Pedro amod nan lagsa'na gwon achina kun inibwhat nan onob. Sijaot inggwana nan nanodcha'ay nanagkulin ad chayoy' kun ingwhakanaay agwad as Pedro san sowhan. ¹⁵ Gwon anancha an sija, "Tingangnu nat." Gwon impapilitnaay tuttuwa nan ingwhakana. Kun ananchaon, "Anghel nin gway mangijaachug an sija."

¹⁶ Gwon patho' ekas Pedro man'ab'a'ab'ab. Inigkatcha kun nataagcha san inilacha gway sija tuwa. ¹⁷ Kun timpapna chichaot inuullitna an chicha nan ininon Apudyus gway nangipayagwa an sija san whawhalluchan. Kun anana, "Uullitonju hos nannaja an Santiago ja sasan susunud ta'u san pammati." Kun aysan san sawhaliyay ili.

¹⁸ Mawhikat kun nakuyu chanan surchachuway mangijaachug nu ngachan nan na'gwa a Pedro. ¹⁹ Impaanap kun Herod as Pedro gwot maid inchasancha an sija, sinumerjana chachay surchachu kun asinaot ipaotoy chicha. Napping kun chi ummoy as Herod ad Cesarea gway nerpud Judea kun iningkaw ad aschi.

Nan Natojan Herod

²⁰ Sa'ad san iniingkagwan Herod ad Cesarea amod nan linguna sasan iTiro ja iSidon. Sija nan nanosossaan chanan uchumay iTiro ja iSidon gway umoy an sija. Ummunacha jan inagwis as Blasto gway osa sasan nangatu pangat nan palasyun Herod ta humachang an chichaay ma'aosossaan an Herod. Merpuwot sija nan anoncha sasan iliyay sa'upon Herod.

²¹ Hummu'nag kunan erkaw gway whintong Herod gway manukuchana inigkana nan angangkana gway usern nan ali kun tummu'chu san tukawna gwot nanukud sasan takuway naayus. ²² Kun nampa'uy chanan taku gway manggwana, "Kingan Apudyus nannaja, wha'on kus kingan nan taku!" ²³ Kun nanipalikat nan anghel Apudyus an Herod tan iyujanaay chajagwon chanan takus sija gway wha'on ku an Apudyus. Naogsan kun natoy.

²⁴ Gwon nantuttuttuyuy gway nigwerna' nan ukud Apudyus gwot ummachaachu chanan namati.

²⁵ Napping kunan inggwan cha Bernabas an Saulo ad Jerusalem nanagkulincha ad Antiokia gway inghuyogchas Juan gway mangngachan ahos Mer'us.

13

Cha Bernabas An Saulo Nan Napili Ja Niwhaun

¹ Sa'ad chanan maayuayusay namati ad Antiokia iningkaw chanan uchumay profeta ja mangisussuyu san ukud Apudyus gway cha Bernabas, Simeon gway ma'gwaniyon Negro, Lucio gway iCirene, Manaen gway hubuyun Kuwhinnachur Herod san awhanogna ja as Saulo. ² Sa'ad san manchaychajagwancha an Apudyus ja nallaunancha, ingwhakan nan Ispilitun Apudyus an chicha gway manggwana, "Chutu'anju cha Bernabas an Saulo tan pinili' chicha gway manggwa san ipa'gwa' an chicha."

³ Nappingcha kun nallaun ja nallugwayu impataycha nan imacha an Bernabas ja Saulo kun asichaot iwhaun chicha.

Nan Ummajan Cha Bernabas An Saulo Ad Cyprus

⁴ Sachi kun impooy nan Ispilitun Apudyus cha Bernabas an Saulo ad Seleucia gwot namapurchaay ummoy ad Cyprus. ⁵ Hummu'nagcha kun ad Salamina gway sa'up nan Cyprus impaakammucha nan ukud Apudyus sasan sinagogan chanan Hudyu. Inghuyogcha as Juan gway mangngachan ahos Mer'us tot humachang an chicha.

⁶ Kinagka'aycha kunan aililiyay sa'up nan Cyprus ingkanad Pafon inaspuyancha nan osa takuway mansayusayumang'a gway mangngachan Bar Hesus gway osa Hudyu gway wha'wha'onay profeta. ⁷ Hubuyun Sergio Paulo gway kuwhinnachur ad Cyprus gway osaay nalaing gway taku. Impaajag nan kuwhinnachur cha Bernabas an Saulo tan whayugwona manchongor san ukud Apudyus. ⁸ Gwon sa'ad as Bar Hesus (Elimas nan ngachanna san Grinego gway nan pijaona anan mansayusayumang'a) pinachasnaay ijachi nan kuwhinnachur manchongor an Bernabas ja Saulo tan whayugwonaay mijachaju nan kuwhinnachur san pammati. ⁹ Ad sa'ad as Saulo gway mangngachan ahos Pablo nanterwhasu nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an sija kun intotollongna as Bar Hesus ¹⁰ gway manggwana, "Si'aay ana' nan Chijabyu, ahursun nan losanay nalintog! Amod ekay laingnu mangallilaw ja manggwas lagwing. Patinajunay pi'tutom nan tuttuwaay mipangkop an Apudyus! ¹¹ Ad chongyom na! Chusaon cha'a an Apudyus ad na'uyap'a ad achim pun maila nan padchan nan init ingkana san hotong nan erkaw gway ma'aila'a."

Nawhanulingot nan ilana kun man'apu'apu'ap gway mananap as mangigwid an sija. ¹² Inilan kun chay kuwhinnachur nan na'gwa namati as sija tan nataag san sussuyu mipangkop an Apu Hesus.

Nan Ummajan Cha Pablo An Bernabas Ad Antiokia Ad Pisidia

¹³ Namapur kus Pablo ja chanan huyunna ad Pafon, ummoycha ad Perge gway osaay syudad nan Pamfilia. Gwon tinaynan Juan Mer'us chicha ad aschi gwot nanagkulin ad Jerusalem. ¹⁴ Nangoycha kud Perge ummoycha ad Antiokia gway sa'up nan Pisidia.

Ad sa'ad san Erkaw gway Umillongan nilumno'cha san sinagoga kun tummu'chucha. ¹⁵ Napping kun niwhasa nan Lintog Moses ja insuyat chanan profeta nangiwhaun chanan mangipangpangu san sinagoga an chicha gway manggwana, "Susunud, nu agwad iwhakaju sasan taku as mangipapigsa san somsono'cha iwhakaju."

¹⁶ Summi'ad as Pablo kun nantajakay nangipakino' an chicha gway manggwana, "Susunud gway ijIsrael ja cha'aju gway wha'on kus Hudyu gway mangapudyus, manchongor aju! ¹⁷ Sa'ad as Apudyus gway chaychajagwon ta'uway ijIsrael, pinilina chanan nerpugwan ta'u. Kun whinadngana chicha gwot ummadadchuwancha san iniingkagwanchad Egipto. Kapu san impailanaay napigsaay ayobhongana illagwana chicha san sachi ili. ¹⁸ San unog nan opat kasut gway tagwon inanusana chicha san iniingkagwancha san luta gway maid kun ingkaw as taku. ¹⁹ Inawha'na kunan pituway ili ad Canaan, inatodna nan luta sasan takuna gway ijIsrael as man'ugwacha. ²⁰ Na'gwa chana losan san unog nan opat kasut ja limampuyu tagwon.

"Napungpung kun chachi nanchutu' as Apudyus an chicha as nampas-supassuway nangilintog an chicha ingkana an profeta Samuel. ²¹ Gwot

nan'ochawcha as ali kun nan'aliyon Apudyus as Saulo gway ana' Kis gway nerpu san kana' Benjamin. Nantuyay as Ali Saulo as opat puyuwat tagwon.
²² Awni kun inaan Apudyus as Saulo san ina'alina kun insu'atna as Dabid as nan'alicha. Amasna nan anan Apudyus san mipangkop an Dabid, 'Inila' as Dabid gway ana' Jesse gway masoma' as amod an sija. Mamatpati as sija san losanay whayugwo.'

²³ "Nerpu san kana' Dabid nan ingwhawhagkan Apudyus gway impaalina as manaku sasan iJisrael gway as Hesus. ²⁴ Sa'ad san chaan Hesus iluki gway mansuyu naahus Juan gway manghohonjag ipaakammu sasan losanay iJisrael gway maserpu manchu'kancha chanan whersucha ad nampahonjagcha. ²⁵ Takangay kun mappung nan niwhaunan Juan anana sasan taku, 'Ananju ninaon sa'on nan ingwhaun Apudyus gway manaku an cha'aju? Wha'on, agwad nan umali mipasu an sa'on ad achiya' kun miwhilang as mansilwhi an sija uyay mangaan san sinilasna.'

²⁶ "Susunud gway kana' Abraham ja cha'ajuway wha'on kus Hudyu gway mangapudyus, chita'u nan nangatchan Apudyus san ukudnaay mipangkop san manakuwana an chita'u! ²⁷ Tan sa'ad chanan takuway ingkaw ad Jerusalem ja chanan papangatcha, achicha kun whinigwhig gway as Hesus nan ingwhaun Apudyus. Achicha kuhos naagwatan nan ingwhakawhakan chanan profeta gway miwhasawhasa san gwaschi Erkaw gway Umillongan. Gwon kapu an chicha tummuttuwa chay ingwhakan chanan profeta san agwi gway lodchongancha gway matoy as Hesus. ²⁸ Ta'on nu maid inchasancha as kapun nan mangipaotojanca an Hesus, impapilitchaay ipaotoy Pilato as sija.

²⁹ "Inggwacha kunan losanay nilista san Ukud Apudyus gway mipangkop an sija, impascha nan lachagna san krus kun iyoycha san lijangay loyobhonan. ³⁰ Gwon tinakun Apudyus as sija. ³¹ Kun nampaipaila as sija as angsanay erkaw sasay nihuyohuyog an sija manipud ad Galili ingkana ad Jerusalem. Ad san sana chicha nan mangipanopano'no' san mipangkop an sija sasan taku.

³² "Kun ipaakammumi an cha'aju nan Whayuway Chamag gway ingwhawhagkan Apudyus sasan nerpugwan ta'u. ³³ Tinungpern Apudyus nan sachi ingwhawhagkana sasan kana'cha gway chita'u san nanakuwana an Hesus. Isun nan nilista san mi'aggwaay Salmo gway anan Apudyus, 'Si'a nan Ana'u,

san sana erkaw nangngachana' Amam.'*

³⁴ "Ad kapu tan tinakun Apudyus as Hesus achi kun puyus mahuju'. Amasna nan ingwhakan Apudyus gway ananaon, 'Oo' gway oon an cha'aju nan ingwhawhagka' an Dabid gway oo'.†

³⁵ "Sija nan agwad ahos nan uchumay nilista san Salmo gway ananaon: 'Achim pun puyus ijujaay mahuju' nan Mansilsilwhiyom gway maid whersuna.‡

³⁶ "Sa'ad as Dabid impatungperna kunan pangkop Apudyus an sija san chimpuna, natoy gwot niilhon san niilhonan chanan nerpugwana kun nahuju' nan lachagna. ³⁷ Jon sa'ad as Hesus gway tinakun Apudyus achi kun nahuju' nan lachagna. ³⁸⁻³⁹ Sija nan susunud, akammugwonju otjan gway mipaakammu an cha'aju gway ligwatan Apudyus chanan whersu ta'u kapu an Hesus. Akammugwonju hos gway losanay mamati an sija

* **13:33** 13:33 Mawhasa san Salmo 2:7. † **13:34** 13:34 Mawhasa san Isaias 55:3. ‡ **13:35** 13:35 Mawhasa san Salmo 16:10.

magwasgwas nan losanay whersuna gway achin kunan Lintog Moses lobhong gwasgwason. ⁴⁰ Ad ammanju ilan ta achi ma'gwa an cha'aju nan impaiwhakan Apudyus sasan profeta gway manggwana,

⁴¹ 'Chongyonju, cha'ajuway nan manamaamamang!

Mataag aju san oo' ad awni ad natoy aju!

Tan anna nan oo' san chimpuju

gwon achiju kun puyus patiyon

uyay nu agwad mangipaagwat an cha'aju.' "§

⁴² Anna kunay lumagwa cha Pablo an Bernabas san sinagoga nampa'pa"aasi chanan taku an chicha ta iwhakacha asin nan insuyucha san umali Erkaw gway Umillongan. ⁴³ Nahu'er ku chanan taku san sinagoga nihuyog an cha Pablo ja Bernabas chanan angsanay Hudyu ja chanan wha'on kus Hudyu gway summuyut san pammatin chanan Hudyu. Kun inamman cha Pablo iwhaka an chichaay ituttuyuycha mawhijag kapu san inawhayun Apudyus.

⁴⁴ Asin kunay Erkaw gway Umillongan takangay masinumili chanan takuway naayus tot manchongorcha san ukud Apudyus. ⁴⁵ Gwon inilan ku chanan uchumay Hudyu nan amochay taku amod nan aposcha kun sinuplingcha nan ingwhakan Pablo. Kun pinawhainancha hos as Pablo. ⁴⁶ Gwon natuyod cha Pablo an Bernabas gway nanukud gway manggwana, "Maserpu umuna janay mipaakammu an cha'aju nan ukud Apudyus. Gwon sa'ad tan achiju kun patiyon ja ipailajuway achi aju kun miwhilangay ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana, taynanmi cha'aju ad ummoy ami sasan wha'on kus Hudyu. ⁴⁷ Tan annaja nan ingwhilin Apudyus an cha'ami gway manggwana:

'Chinutu'a' si'a as isun chi silaw gway mamadcha san somsono' chanan wha'on kus Hudyu

tot ipaakammum nan matakuan chanan taku san intiluway luhung.'

„*

⁴⁸ Chingngorn ku chanan wha'on kus Hudyu nannaja nayagsa'ancha ja nerjadcha san ukud Apudyus. Kun losanay pinilin Apudyus gway ma'awhijag an sija as ingkaingkana, namaticha.

⁴⁹ Kun nigwerna' nan mipangkop an Apu Hesus san ailili ad Antiokia. ⁵⁰ Gwon kinuyun chanan papangat nan Hudyu chanan mangapudyus gway wha'on kus Hudyu gway hubhuwhai mawhigwhigwhig ja chanan mangipangpanguway lallaya'i san sachi syudad. Kun illukichaay mama-likat an Pablo ja Bernabas kun pinerjawcha chicha san sachiyay syudad.

⁵¹ Sija nan pinu'pu'an cha Pablo an Bernabas nan chapur san i'icha as mangakammugwancha gway lagwington Apudyus nan inggwacha ja chusaona chicha. Kun ummoy cha Pablo an Bernabas ad Iconio. ⁵² Ad sa'ad chanan pasuyut Hesus gway natchay ad Antiokia amod nan lagsa'cha ja anna nan ayobhongan nan Ispilitun Apudyus an chicha losan.

14

Nan Ummajan Cha Pablo An Bernabas Ad Iconio

¹ Isuna hos nan na'gwa ad Iconio gway ummoy cha Pablo an Bernabas san sinagogan chanan Hudyu nansuyu kun angsan chanan Hudyu ja wha'on kus Hudyu gway namati an Apu Hesus. ² Gwon sa'ad chanan Hudyu gway achi kun mamati kinuyucha chanan wha'on kus Hudyu ja

§ 13:41 13:41 Mawhasa san Habakuk 1:5. * 13:47 13:47 Mawhasa san Isaias 42:6; 49:6

pinalingucha chicha ta kuyaoncha chanan susunud san pammati. ³ Sija nan nawhajagcha Pablo an Bernabas gway iniingkaw ad aschi. Natuyodchaay mangiwhaka san mipangkop an Apu Hesus. Impano'no' Apu Hesus gway tuttuwa nan iwhakawhakacha mipangkop san inawhayuna san nangatchana an chicha san ayobhonganay manggwa san mangimatunan ja mataakan. ⁴ Gwot achi kun naninnayaan chanan taku san sachi syudad. Anna chanan ummamahuyuy sasan Hudyu ja sa'ad chanan uchum ummamahuyuycha sasan apostoles.

⁵ Sachi kun nanuukud chanan wha'on kus Hudyu ja chanan Hudyu gway nitapi ahos chanan papangatcha tot palikatancha ja whinwhintukoncha chanan apostoles. ⁶ Naakammugwan ku chanan apostoles nan pangkopcha, ummoycha lummajaw sasan syudad nan Listra ja Derbe gway sa'upon nan Liconia ja sasan serronchaay ili. ⁷ Kun impaakammucha nan Whyuway Chamag ad aschi.

Nan Ummajan Cha Pablo An Bernabas Ad Listra

⁸ Iningkaw ad Listra nan osa laya'i gway tummutu'chu gway achi kun ma'achayan. Sikuchay pilay as sija san nijana'ana. ⁹ Nanchochongngor as sija an Pablo. Intotollong kun Pablo gwot inilana gway anna nan pammatinaay humayu, ¹⁰ tinowhagnaay nan manggwana, "Sumi'ad'a!" Tummaud chay laya'iyot nanadchadchayan.

¹¹ Inilan ku chanan amochay taku nan inggwan Pablo impa'uycha san niLiconian gway manggwana, "Lummajug chanan apudyus gway ummali an chita'u gway isun chanan taku!" ¹² Kun nginadnancha as Bernabas as Zeus ja sa'ad as Pablo nginadnancha as Hermes tan sija nan mangiwhaka san iwhakacha. ¹³ Sa'ad nan templon nan sinang'apudyuschaay Zeus agwad san lasin nan syudad kun iyoy nan pachin nan templo ja chanan taku san sagwang gway luyumno'an san syudad chanan toroway wha'a ja tabwha' gway mijongong sasan ajam tan whayugwonchaay ichatun sasay apostoles.

¹⁴ Gwon naakammugwan kun chachay apostoles gway cha Bernabas an Pablo nan pangkopcha, whiniswhis'icha nan silupcha* kun nanu'yuschaay ummoy sasan naayusay taku. ¹⁵ Kun nampo'awchaay manggwana, "Huhuyun, kajuman oon nan amasna? Taku ami hosay isuju. Umalimi ipaakammu an cha'aju nan Whyuway Chamag tot ijakayyu sannachajaay maid kutu'na ad sija chajagwonju nan mawhiwhijag gway Apudyus gway nanggwa san langit, luta, whaywhay ja losanay ingkaw sannachaja. ¹⁶ Sa'ad san agwi iyujan Apudyus chanan losanay taku gway manggwa san whayangna whayugwonchaay oon. ¹⁷ Gwon ta'on nu amaschi achina kun iyuja gway maid maillan nan ina'apudyusna tan inggwa'inggwana nan whayu. Inatchana cha'aju as uchan ja angsanay apit san ustu'ustaway chimpu kun pinonno'na cha'aju san ma'an ja lagsa' san somsono'ju." ¹⁸ Ta'on nu ingwhakan cha Pablo an Bernabas nan amasna, nampasik-abchaay mangijachi sasan takuway mangatod as chatun an chicha.

¹⁹ Gwon hummu'nag chanan uchumay Hudyu gway nerpu ad Antiokia ja Iconio. Inagwischa ku chanan takuway naayus whininwhintugcha as Pablo gwot ingkayadcha san lasin nan syudad tan anancha kunnu natoy. ²⁰ Gwon whinaligwongwongan ku chanan pasuyut Hesus as Pablo,

* **14:14** 14:14 Sa'ad nan ukalin nan Hudyu whis'iyoncha nan silupcha tan sachi nan mangipailancha sasan taku gway lumagwing nan somsono'cha gwinnu malingucha tan lagwingonchaay michajaw.

hummangon kun nana'ulin san syudad. Mawhikat kun lummajawcha an Bernabas gway ummoy ad Derbe.

Nan Nanulinan Cha Pablo An Bernabas Ad Antiokia

²¹ Impaakammun cha Pablo an Bernabas nan Whayuway Chamag ad Derbe gwot angan nan inagwischaay nangngachan pasuyut Hesus. Kun nana'ulincha ad Listra, Iconio ja Antiokia ad Pisidia. ²² Impapigsacha nan somsono' chanan pasuyut Hesus ja tinudtuchugwancha chicha tot sumissija nan pammatacha. Kun anancha, "Maserpuway angan nan mapalikatan ta'u ad asi ta'uwo't mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus." ²³ Nanchutu' cha Pablo an Bernabas as mangipangpangu sasan losanay maayuayusay namati. Nappungcha kun nallugwayu ja nallaun impawhi-jangcha chicha an Apu Hesus gway nantayo'an.

²⁴ Nangoy kun cha Pablo an Bernabas ad Pisidia hummu'nagcha ad Pamfilia. ²⁵ Impaakammucha kunan ukud Apudyus ad Perge ummoycha ad Atalia ²⁶ gwot namapurcha gway nanagkulin ad Antiokia gway ad aschi nan nangitayo'an chanan maayuayusay namati an chicha an Apudyus tot whadngana chicha san terwhasucha gway appupungpungcha.

²⁷ Hummu'nagcha kud Antiokia inayuscha chanan maayuayusay namati. Kun ingwhakacha nan losanay inggwa'inggan Apudyus kapu an chicha ja ininonaay namachang an chicha tot mamati hos chanan wha'on kus Hudyu. ²⁸ Gwot nawhajakay iniingkawcha sasan pasuyut Hesus san sachi ili.

15

Nan Nanuukuchan Chanan Mangipangpangu Sasan Namati Ad Jerusalem

¹ Iningkaw chanan uchumay lallaya'i gway nerpu'd Judea gway ummoy ad Antiokia. Kun nansuyucha sasan susunud san pammati gway manggwana, "Nu achi aju pasuglit tan sija nan anan nan lintog gway inatod Apudyus an Moses, achi aju kun matak." ² Kun na'aisi' as amod ja na'asinsinnungwhat cha Pablo an Bernabas an chicha. Sija nan ingwhauncha cha Pablo an Bernabas ja nan uchumay namati ta umoycha ad Jerusalem tot manuukudcha sasan apostoles ja chanan mangipangpangu sasan namati ad aschi mipangkop sannaja insuyucha.

³ Pinayungud ku chanan maayuayusay namati chicha nangoycha ad Fenicia ja Samaria gway nangipaakammu san namatiyan chanan wha'on kus Hudyu kun nallaylajad as amod chanan susunud san pammati gway nanggor. ⁴ Hummu'nagcha kud Jerusalem minangilin chanan maayuayusay namati, chanan apostoles ja chanan mangipangpangu sasan namati chicha. Kun inuullitcha losan nan inggan Apudyus an chicha. ⁵ Gwon summi'ad chanan uchumay namati gway nitapi san hungkuy chanan Pariseo gway manggwana, "Maserpuway masuglitan chanan wha'on kus Hudyu ja miwhaka an chicha gway chumngorcha san Lintog Moses."

⁶ Kun naayus chanan apostoles ja chanan mangipangpangu sasan namati tot manuukudcha san mipangkop sannaja. ⁷ Nawhajagcha kunay nansinsinnungwhat summi'ad as Pedro gway manggwana an chicha, "Susunud, akammuju gway sa'ad san agwi osaa' gway pinilin Apudyus an cha'aju gway mangipaakammu san Whayuway Chamag sasan wha'on kus Hudyu ta chongyoncha ja mamatacha. ⁸ Ad as Apudyus gway mangakammu san somsono' nan losanay taku, impano'no'na sasan wha'on kus Hudyu gway namati kapu san nangatchana san Ispilituna an

chicha gway isun nan nangatchana an chita'u. ⁹ Ad manisisugwon Apudyus chita'u ja chicha tan chinayusana nan somsono'cha kapu san pammatacha. ¹⁰ Kunja kajuman padpadchason as Apudyus? Kajuman pa'gwa sasan pasuyut Hesus nan achin chanan nerpugwan ta'u lobhong oon gway isu ta'u hosay achi ta'u kun ma'a'gwa? ¹¹ Gwon kapu san inawhayun Apu Hesus mamati ta'uway matakua ta'u as isun nan manakuwana an chicha."

¹² Kun nakinokino' chanan losanay naayus gway nanchochongngor an cha Pablo an Bernabas gway nanguullit sasan mangimatunan ja mataakan gway inggwan Apudyus sasan wha'on kus Hudyu kapu an chicha.

¹³ Napping kun, kumminga hos as Santiago gway manggwana, "Susunud, chongyona' ad! ¹⁴ A'ipaagwat Simon Pedro nan chamuway nangipailan Apudyus san nangipatokana sasan wha'on kus Hudyu kapu san namiliyana an chicha as mangngachan takuna. ¹⁵ Nijunud ahos nan annaja san ingwhakan chanan profeta gway anancha,

¹⁶ 'Anan Apudyus, "Tapin ad chi erkaw managkulina' ad ipagkulin'u nan natangkaanay mantuyajan Dabid.

Ipagkulin'u nan nigwa'i ad pinawhayu',

¹⁷ tot sa'ad chanan uchumay taku san luhung anaponcha as sa'onay Apu, mitapi nan losanay wha'on kus Hudyu gway pinili' as mantaku'."

¹⁸ Amasna nan impaakammun Apudyus san agwaagwi.' "*"

¹⁹ Kun intuyuy Santiago gway manggwana, "Nan maiwhaka' achi ta'u palikatan chanan wha'on kus Hudyu gway mamati an Apudyus. ²⁰ Gwon suyatan ta'uwo' chicha ta achicha mangan sasan ma'anay ijachin Apudyus gway nichatun san sinang'apudyus. Achicha manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. Achicha mansicha san ajamay achi kun nipachaya ja achicha hos ischa nan chaya. ²¹ Tan nalluki sasan namanguway lunap san agwi gway nipaapaakammu san losanay syudad nan Lintog Moses tan niwhasawhasa sasan sinagoga san gwaschi Erkaw gway Umillongan."

Nan Suyat Sasan Namati Gway Wha'on Kus Hudyu

²² Kun nanosossaan chanan apostoles, chanan mangipangpangu san namati ja chanan losanay maayuayusay namati ta mampilicha san lallaya'iyay merpu an chicha ad ingwhauncha chicha gway mihuyog an cha Pablo an Bernabas gway umoy ad Antiokia. Kun ingwhauncha nan chugwaay whigwhikon chanan namati gway as Judas gway mangngachan ahos Barsabas ja as Silas. ²³ Amasna nan anan nan impagwitchay suyat an chicha:

"Sa'ad as cha'ami gway susunudjuway apostoles ja mangipangpangu sasan namati ad Jerusalem, nanuyat ami an cha'ajuway susunudmiyay wha'on kus Hudyu ad asnatay Antiokia, Siria ja Silicia. Ininon nan whijagju!

²⁴ "Chingngormi gway ummali ad asnat nan uchumay lallaya'iyay huyunmi nerpud asna kun kinuyucha cha'aju kapu san ingwhakacha gwot nakuyu nan somsono'ju. Gwon maid kun ingwhakami an chichaay amaschi nan ooncha. ²⁵ Sija nan nanosossaan amiyay nampili as iwhaunmi an cha'aju gway mihuyog an cha Bernabas an Pablo gway ipatpatogmi. ²⁶ Inatodcha nan whijagcha gway uyay ekay i'atoycha kapu san mansilwhiyancha an Apu ta'uway Hesu Kristu. ²⁷ Sija nan iwhaunmi hos cha Judas an Silas tot iwhakacha hos an cha'aju nan mipangkop san annaja suyatmi.

* **15:18** 15:18 Mawhasa san Amos 9:11-12.

²⁸ “Tan na'aosossaan ami san Ispilitun Apudyus gway achimi cha'aju pachagsonan san ukalimi. Ahus nan annachaja whilin nan maserpuway suyutonju gway ²⁹ ‘Achi aju mangan san ma'anay nichatun san sinang'apudyus. Achi aju mansicha san chaya. Achi aju mansicha san ajamay achi kun nipachaya. Achi aju manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. Ustu nan o'oonju nu achiju oon nan annachaja. Ahus chi.’ ”

³⁰ Impayungudcha ku chachay niwhaun ummoycha ad Antiokia. Inayuscha ku chanan losanay namati inatodcha an chicha nan suyat. ³¹ Whinasan ku chanan taku nan suyat, amod nan lagsa'cha kapu tan pummigsa nan somsono'cha san sachi suyat. ³² Sa'ad cha Judas an Silas gway profeta hos, angan nan ingwhakachaay nangipapigsa san somsono' chanan susunud san pammati kun pummigsacha. ³³ Iningkawcha kud aschi as amanaay erkaw, pinayungud chanan susunud san pammati chicha gway manggwana, “Ammanju umoy.” Kun nanagkulincha sasan nangiwhaun an chicha ad Jerusalem. ³⁴ †

³⁵ Gwon sa'ad cha Pablo an Bernabas, natchaycha ad Antiokia gway nansuyusuyu ja nangipaapaakammu san Whayuway Chamag mipangkop an Apu Hesus. Huyuncha hos nan anganay namati gway hummachang an chicha.

Nan Nanisi'an Cha Pablo An Bernabas Kun Nansiyancha

³⁶ Naya'pus kunan amanaay erkaw anan Pablo an Bernabas, “Inta kagka'ajon chanan susunud san losanay syudad gway nangipaakammugwanta san mipangkop an Apu Hesus ta ilanta nu ininon nan whijagcha.”

³⁷ Whayugwon Bernabas gway ihuyogcha hos as Juan gway manggachan ahos Mer'us. ³⁸ Gwon simsimmo' Pablo gway whayu nu achicha ihuyog as sija tan tinaynana chicha ad Pamfilia ja achina kun intuyuy gway na'aterwhasu an chicha. ³⁹ Kun nanisi' cha Pablo an Bernabas, sija nan nansiyancha. Inghuyog Bernabas as Mer'us kun namapurchaay ummoy ad Cyprus. ⁴⁰ Gwon pinilin Pablo as Silas as huyunna. Illugwayuwan ku chanan susunud san pammati chicha tot whadngan Apudyus chicha, aysancha. ⁴¹ Kun ummoycha kinagka'ay nan intiluway Siria ja Silicia kun impapigsacha nan somsono' chanan maayuayusay namati.

16

Mihuyog As Timoteo Ancha Pablo An Silas

¹ Kun hummu'nag ahos as Pablo ad Derbe ja Listra. Kun iningkaw nan osaay pasuyut Hesus gway manggachan Timoteo. Hudyu nan inanaay namati gwon Griego nan amana. ² Whayu nan iwhakawhakan chanan susunud san pammati ad Listra ja Iconio san mipangkop an Timoteo. ³ Whayugwon Pablo gway ihuyog as Timoteo. Inajakana kus sija, sinuglitana tan akammun chanan Hudyuway ingkaw san chachi ili gway Griego nan amana. ⁴ Ad san losanay ili umajancha, inchunchuncha impaakammu sasan namati nan whilin gway ingwhakan chanan apostoles ja mangipangpangu sasan namati ad Jerusalem gway maserpuway ooncha. ⁵ Sija nan pummigsa nan pammatin chanan maayuayusay namati ja whinikatay umachaachucha.

Nan Impailan Apudyus An Pablo Ad Troas

† **15:34** 15:34 Sa'ad san uchumay manyuskriptu intapicha nan v. 34 gway amasna: “Whinayun Silas gway matchay ad aschi.”

⁶ Kun nangoy cha Pablo ja nan huhuyunna san sa'upon nan Frigia ja Galacia tan iyachin nan Ispilitun Apudyus chicha gway mangipaakammu san ukud Apudyus ad Asia. ⁷ Hummu'nagcha kun san ikad nan Misia, umoycha otjan ad Bitinia gwon achin kuhos nan Ispilitun Hesus iyuja chicha. ⁸ Sija nan nangoycha ekay ad Misia gway ummoy ad Troas.

⁹ Gwot lawhi kun, iningkaw nan impailan Apudyus an Pablo. Inilana nan osa laya'iyay iMacedonia gway summisi'ad gway mampa'pa'aasi an sija gway manggwana, "Umali'aud ad Macedonia tot whadngam cha'ami!" ¹⁰ Nappungna kun ilan na sachi, nerniggwat amiyay umoy ad Macedonia tan inakammumi gway inajakan Apudyus cha'ami gway mangipaakammu san Whyuway Chamag sasan takud aschi.

Nan Namatiyan Lydia Ad Filipos

¹¹ Namapur ami kunay nerpuad Troas, inchagkusmi ad Samotracia. Mawhikat kun kummatong ami ad Neapolis. ¹² Nerpu ami kud aschi, ummoy amid Filipos gway osaay cha'or syudad gway sa'upon nan Macedonia gway osa ahosay sa'upon nan tuyay nan iRoma. Iningkaw ami san sachiay syudad as amanaay erkaw.

¹³ San Erkaw gway Umillongan, lummagwa ami san sagwang gway luyumno'an san ili kun ummoy ami san ikid nan gwanggwang gway ananmi kunnu agwad luyuwwayuwan. Tummu'chu ami kun na'aapapat ami sasan hubhuwhaiyay naamung san sachi. ¹⁴ Ad sa'ad nan osa huwhaiyay nanchochongngor gway mangngachan Lydia gway iTiatira, malla'ya'u san man'apapatokay luput ja osa ahosay manchaychajaw an Apudyus. Inigkat Apu Hesus nan somsono'na kun inammana chongyon chanan ingwhakawhakan Pablo.

¹⁵ Nahonjakan kus sija ja chanan ahumerjanna, iyagwisna ananon, "Nu iwhilangju as sa'on gway tuttuwa namati an Apu Hesus, umali ajuud manchagwos san hoyoy'u." Aadchina ekajay umoy ami.

Nan Niwhayuchan Cha Silas An Pablo Ad Filipos

¹⁶ Sa'ad ahos san osa erkaw gway ummajanmi san luyuwwayuwan, inahotmi nan osa mudchachu gway whawhallas. Nilno' nan chimunju as sija gway anna nan ayobhonganaay manawhig. Angsan nan pila'ay ayaayan chanan simmudchachu an sija kapu san manawhikana. ¹⁷ Kun tinuntunudna cha'ami ancha Pablo gway ip'aip'awna gway manggwana, "Sa'ad nannachaja taku mansilsilwhicha san Angatuwanay Apudyus! Ipaakammucha an cha'aju nan ininonjuway matakul!"

¹⁸ Angsanay erkaw nan nangiwhagawhagana san amasna. Gwot nappog kus Pablo, nansakung san whawhallas kun anana san chimunju, "Sa ngachan Hesu Kristu, lumagwa'a san annajaay huwhai!"

Kun nernagwa chay chimunju say huwhai. ¹⁹ Inilan ku chanan simmudchachu an sijaay mummaid nan mamila'ancha, chimpapcha cha Pablo an Silas. Kun whinuthutcha chicha iyoy san agwachan nan susummerjaan san sangun chanan mantutuyay san ili. ²⁰ Iyoycha kun chicha sasan mantutuyay, anancha, "Hudyu chana ad kuyukuyugwoncha nan syudad ta'u. ²¹ Isuyucha chanan ukaliyay mijachi san lintog ta'uway achi kun mawhalinay agwaton gwinnu oon ta'uway iRoma."

²² Kun inuhuwan chanan taku cha Pablo an Silas. Whinis'in chanan mantutuyay nan silupcha kun impaabchoycha chicha. ²³ Napping kunan naabchaabchojanca, ingwhayudcha chicha kun pinuyungcha nan mangijaachug tot ammana chicha ijachug. ²⁴ Nappingcha kun puyungon

as sija, iyoyna chicha san u'u' nan whawhalluchan kun insamangna inipit nan i'icha san chugwa chagsonay aju gway nakigwa'an.

²⁵ Sa'ad san kagwan nan lawhi, mallugwayugwayu ja man'anta'anta cha Pablo an Sila gway manchaychajaw an Apudyus. Gwot manchochongngor an chicha chanan uchumay whayud. ²⁶ Kun maag ekay nangita as amod sija nan nijukajug nan whawhalluchan. Kun maag ekay niibwhat chanan losanay onob ja na'aan nan ayuwhing'iyay nita'od sasan losanay whayud. ²⁷ Nawhangon ku chay mangijaachug gwot inilina gway niibwhat nan onob nan whawhalluchan, nilu'pusna nan ispadana gway otojona otjan nan longagna tan anana kunnu ummagwid chanan whayud. ²⁸ Gwon nampo'aw as Pablo gway manggwana, "Kamma otojon nan longagnu? Gwachagwad ami losan!"

²⁹ Nampaaya kun chay mangijaachug san silaw, nernano' san agwachan cha Pablo. Kun nampalintumong as sija gway mamaypajogpog san sangun cha Pablo an Silas. ³⁰ Sachi kun impayagwana cha Pablo an Silas. Kun anana, "Ngachan nan maserpu oo' ta matakawa?"

³¹ Kun anancha, "Mamati'a an Apu Hesus ad natakua ja chanan ahumerjannu." ³² Kun ingwhakacha nan ukud gway mipangkop an Apu Hesus an sija ja san losanay taku gway agwad san hoyoyna. ³³ Sa'ad san sachi lawhi, inajakana chicha san agwachan nan chanum. Inuyasana chanan najaman an chicha kun nampahonjag as sija ja chanan ahumerjanna. ³⁴ Gwot inajakana cha Pablo an Silas ad chayo' nan hoyoyna kun pina'anana chicha. Nayagsa'cha losanay singwherjan san namatiyancha an Apudyus.

³⁵ Mawhikat kun, ingwhilin chanan mantutuyay sasan pulis gway iwhakacha sasan mangijaachug gway ipayagwacha chachay taku. ³⁶ Sija nan ingwhakan chay mangijaachug an Pablo gway manggwana, "Ingwhilin chanan mantutuyay gway mapayuhusan aju. Sija nan i'aju ad ammaan-juway umoy."

³⁷ Gwon anan Pablo sasan pulis, "Impaabchoy cha'ami san sangun chanan taku ta'on nu chaan ami masumerja gway nan iRoma ami! Kun impawhayudcha cha'ami! Sana kunja ijagagka'awchaay mamerjaw an cha'ami? Achi ku ma'gwa nat! Maserpu umali chanan mantutuyay gway mangilagwa an cha'ami!"

³⁸ Kun impachamag chanan pulis nan ingwhakan Pablo sasan mantutuyay san ili. Gwot ummogjatcha san chingngorcha gway iRoma cha Pablo an Silas. ³⁹ Sija nan ummoycha whinawhagwi nan inggwacha an chicha. Kun impayagwacha chicha san whawhalluchan asichaot iwhaka an chichaay lumajawcha san sachi syudad. ⁴⁰ Lummagwa kun cha Pablo an Silas san whawhalluchan, ummoycha san hoyoy Lydia. Naninni'ilacha sasan susunud san pammati kun impapigsacha nan somsomo'cha gwot lummajawchad aschi.

17

Nan Kuyu Ad Tesalonica

¹ Nangoy kun cha Pablo an Silas ad Amfipolis ja Apolonia, hummu'nagchad Tesalonica gway agwachan nan sinagogan chanan Hudyu. ² Kun ummoy as Pablo san sinagoga gway isun nan sikud gway o'oon. Ad san tuyuway chumingku san gwaschi Erkaw gway Umillongan, nanukud as sija sasan taku mipangkop san Ukud Apudyus. ³ Impaagwatna ja impano'no'na gway maserpu matoy nan Kristu ad natakua. Kun anana, "Sa'ad as Hesus gway ipaakammu' an cha'aju, sija nan Kristu gway manaku

sasan taku.”⁴ Anna nan uchum gway namati san ingwhakana gwot nitapicha ancha Pablo an Silas, isun ahos chanan angsanay wha'on kus Hudyu gway manchaychajaw an Apudyus ja angsanay mawhigwhig gway hubhuwhai.

⁵ Gwon naapos ku chanan uchumay Hudyu gwot inajakancha chanan langkatanay mawhachuur san syudad, inayuscha chicha kun illukichaay kuyugwon nan ili. Sillo'cha nan hoyoy Jason tan anaanaponcha cha Pablo an Silas ta ipayangcha sasan taku. ⁶ Gwon sa'ad tan achicha kun inchasan chay chugwa, whinuthutcha as Jason ja chanan uchumay susunud san pammati gwot impayangcha sasan mantutuyay san syudad. Kun impa'uycha gway manggwana, “Annachaja chanan takuway kumukuyu san losanay ajanchaay ili. Kun anna ummalicha hos san ili ta'uwana. ⁷ Ad sa'ad as Jasonanna, minangilina chicha. Suplingoncha losan chanan lintog nan Emperador. Iwhakawhakacha gway agwad nan sawhali ali gway mangngachan Hesus.”

⁸ Kun nakuyu chanan naayusay taku ja chanan mantutuyay san syudad san chinggorcha nan ingwhakacha. ⁹ Nappingcha kun mangwhajachon cha Jason ja chay huhuyunna, impayagwacha chicha.

Nan Ummajan Cha Pablo An Silas Ad Berea

¹⁰ Lummawhi kun naniperjaw chanan susunud san pammati cha Pablo an Silas gway umoy ad Berea. Hummu'nagcha kun ad aschi, ummoycha san sinagogan chanan Hudyu. ¹¹ Sa'ad chanan Hudyu ad Berea, whayugwoncha ekajay manchongor san Ukud Apudyus nu chanan Hudyu ad Tesalonica tan amod nan lajadchaay nangagwat san ukud Apudyus. Whinikatay ammancha whasaon tot ilancho nu tuttuwa chanan iwhakawhakan Pablo. ¹² Sija nan angsan an chicha nan namati an Apu Hesus, nitapi chanan angsanay wha'on kus Hudyu gway mawhigwhig gway hubhuwhai ja lallaya'i.

¹³ Gwon chingngorn ku chanan Hudyu ad Tesalonica gway impaakammun ahos Pablo nan ukud Apudyus ad Berea, ummoycha hos ad aschi kun sinugsukancho chanan taku. ¹⁴ Kun naniperjaw chanan susunud an Pablo tot umoy san ikid nan whaywhay gwon natchay cha Silas an Timoteo. ¹⁵ Sa'ad nan uchum intuyudcha as Pablo san ikad ad Atenas. Kun impuyung Pablo an chicha gway manggwanaon, “Achi mampatho' cha Silas an Timoteo ta umalicha an sa'on.” Kun aysancho nanulin.

Nan Ummajan Pablo Ad Atenas

¹⁶ San iningkagwan Pablo ad Atenas gway manguullay an cha Silas an Timoteo, lummagwing as amod nan somsono'na san nangilana san angsanay sinang'apudyus san sachi syudad. ¹⁷ Sija nan ummoy as sija san sinagoga na'augugkud sasan Hudyu ja sasan wha'on kus Hudyu gway manchaychajaw an Apudyus. Ad whinikatay ma'augugkud as sija sasan takuway umoy san merket. ¹⁸ Agwad ahos chanan uchumay mimistuyu gway ma'gwaniyon Epicureo ja Estoico gway na'augugkud an sija. Ad anan nan uchum an chicha, “Ngachamma anu pijaon nannaja manukuukud eka' otom ananay?”

Anan ahos nan uchum an chicha, “Ama ekas ayasi apudyus nan iwhakawhakana” kapu tan impaakammun Pablo nan Whayuway Chamag mipangkop an Hesus ja nan matakuan nan matoy.

¹⁹ Inajakancha kus sija gwot iyoycha san maallusan chanan mangipangpangu san ili gway ma'gwaniyon Areopago, anancho, “Whayugwonmiyay akammugwon nan assahu sussuyu gway iwhakawhakam. ²⁰ Tan iyalim

nan achimi kun chingchingngor gway ukud. Sija nan whayugwonmiyay akammugwon nan pijaon nina anan.”²¹ (Sa'ad chanan ijAtenas ja chachay ikaja' gway iningkaw ad aschi, maid kun sawhali as ooncha nu achi ahus nan ukuukuchoncha gwinnu manchochongorcha san assahuway sussuyu.)

²² Summi'ad kus Pablo san agwachan chanan taku san Areopago, anana, “Cha'aju gway ijAtenas, maila' san losanay oonju gway ipapatijuway manchajaw sasan apudyusju. ²³ Tan nangkagka'aja' kun san syudad gwot inamma' ilan chanan chaychajagwonju, inila' ahos nan chachattunan gway nilista nan, ‘SAN APUDYUS GWAY ACHIMI KUN AKAMMU.’ Sija nan achiju ad akammu nan chaychajagwonju, annaja ipaakammu' an cha'aju.

²⁴ “Nan Apudyus gway nanggwa san luhung ja losanay iningkaw, sija nan Apun nan langit ja luta ad wha'on kus ingkaw san templo gway inggwan nan taku. ²⁵ Ad achi kuhos maserpuway pawhachang san taku as sija tan maid kun man'uyangana. Tan sija nan mangatod san whijag ja angos nan losanay taku ja losanay maserpu ta'u. ²⁶ Inggwan Apudyus nan osa taku san chamuchamu kun sija nan nerpugwan nan losanay ayasin nan taku san luhung. Sija nan simpangkop gway namtong san chimpun nan ingkagwancha ja ikad nan lutaay ikawcha. ²⁷ Inggwana nannachaja tot anaponchas sija ad ochasancha lagwa as sija san manganapancha an sija tan wha'on kus achaju as Apudyus san gwaschi osa an chita'u. ²⁸ Tan agwad nan nangiwhakaay manggwana,

‘Kapu an sija mawhiwhijag ta'u,
mangkidkidchu ta'u ja anna ta'u.’

“Isuna hos gway anan nan uchumay nalaingay manangchangu an cha'aju, ‘Anana'na hos chita'u.’

²⁹ “Ad kapu tan anana' chita'u an Apudyus, achi ta'u otjan ananon mijisu nan ina'Apudyusna san tagtagku gway na'gwa san huyagwan, wha'yaw gwinnu whatu. Nannachaja inggwan chanan taku kapu san laing ja somsomo'cha. ³⁰ Impayaus Apudyus nan chimpu gway maid kun akammun chanan taku san inggwa'inggwacha. Gwon san sana, impaakammuna sasan taku san losanay ili ta manchu'kancha chanan lagwingay o'ooncha. ³¹ Tan whintongna nan erkaw gway mangu'umana san losanay taku san luhung san inalintogna kapu san osa takuway pinilina. Impailana nan mangipano'no' sasan losanay taku kapu san nanakuwana san sachiyay taku.”

³² Sa'ad san nangngoyancho san nangiwhagan Pablo san matakuan chanan natoy, inamamang nan uchum as sija gwon anan nan uchum, “Whayugwonmiyay manchongor an si'a asin san mipangkop san annaja.”

³³ Sachi kun tinaynan Pablo chicha. ³⁴ Gwot sa'ad chanan uchumay ummamhuyuy an sija, namaticha. Mitapi an chicha as Dionisio gway osaay u'um san Areopago ja osa huwhai gway mangngachan Damaris ja chanan uchum ahos gway namati an Apu Hesus.

18

Nan Ummajan Pablo Ad Corinto

¹ Sachi kun, lummajaw as Pablo ad Atenas kun ummoy ad Corinto.
² Kun inchasana ad aschi nan osa Hudyu gway mangngachan Akila gway nijana' ad Ponto. Apperpu cha Akila an Priscila gway asagwana ad Italia tan pinerjaw Emperador Claudio nan losanay Hudyu ad Roma. Kun ummoy Pablo nilagwa chicha. ³ Kapu tan manisisu nan terwhasuchaay mamanggwachas turcha, iningkaw an chicha na'aterwhasu. ⁴ Umuumoy

as sija san sinagoga ma'aug'ug kud sasan taku san gwaschi Erkaw gway Umillongan ta agwisona chanan Hudyu ja wha'on kus Hudyu.

⁵ Hummu'nag kun cha Silas an Timoteo ad Corinto gway nerpu Macedonia, sija ekay o'oon Pablo san whinikat nan ipaakammuna ja ipano'no'na sasan Hudyu gway sa'ad as Hesus sija nan Kristu. ⁶ Gwon sa'ad tan suplingon chanan Hudyus sija ja pergwingonchas sija, pinu'pu'ana nan chapur san silupna* kun anana, "Nu chusaon Apudyus cha'aju, cha'aju nan singwhersu! Maid kunon whijang'u. Ad malluki san sana tayna' cha'aju ad ummoja' sasan wha'on kus Hudyu."

⁷ Gwot tinaynana chicha kun ummoy nansuyu san hoyoy nan osaay taku gway mangngachan Ticio Justo gway wha'on kus Hudyu gway manchaychajaw an Apudyus. Cherrag nan sinagoga nan hoyoyna. ⁸ Sa'ad as Crispo gway mangipangpangu san sinagoga, namati an Apu Hesus ja chanan ahumerjanna. Angsan ahos sasan iCorinto gway nanchongor an Pablo nan namati ja nahonjakan.

⁹ Kun nampaila as Apu Hesus san isun chi ininop an Pablo san osa lawhi gway manggwana, "Achi'a umogjat. Ituyuyunu gway mangiwhaka ja achim ikino'. ¹⁰ Tan annaa' an si'a. Maid kun manggwas lagwing an si'a tan angstan nan taku' sannaja syudad." ¹¹ Gwot iningkaw as Pablo ad Corinto as osa ja koggwaay tagwon gway nangisuyu san ukud Apudyus sasan taku.

¹² Nanguwhinnachur kus Galion ad Acaya, nanosossaan chanan Hudyu gway namursu an Pablo gwot chimpapchas sija ijoy san uu"uman ¹³ gway manggwanaon, "Nannajaay taku agwaagwisona chanan taku tot manchajawcha an Apudyus gway mihursu san lintogmi."

¹⁴ Anna kunay kuminga otjan as Pablo, anan Galion sasan Hudyu, "Nu mipangkop san lumagwingan ja humasuyan san lintogmiyay iRoma chongyo' otjan nan liliju. ¹⁵ Gwon sa'ad tan iisi' ekay gway mipangkop sasan ukud ja ngadngachan ja nan lintogju, cha'aju nan mangunun. Lagwingo'ay mangu'um sinat."

¹⁶ Kun pinerjawna chicha san uu"uman. ¹⁷ Chimpap ku chanan taku as Sostenes gway mangipangpangu san sinagoga, sinaplitanchas sija san sangun nan uu"uman gwon achin kun Galion whinijangan.

Nan Nanagkulinan Pablo Ad Antiokia

¹⁸ Iningkaw as Pablo ad Corinto san angstanay erkaw. Awni kun nampayang sasan susunud ad aschi kun namapur gway ummoy ad Siria gway huyunna cha Priscila an Akila. Hummu'nagcha kun ad Sencrea, nampapu'yang as Pablo tan anna nan ingwhawhagkana an Apudyus. ¹⁹ Hummu'nagcha kun ad Efeso, tinaynan Pablo cha Priscila an Akila. San chaanna lumajagwan nilumno' jan as sija san sinagoga na'augug kud sasan Hudyu. ²⁰ Tagwichancha otjan gway ingkaw as mawhajag gwon achi kus sija. ²¹ Nampayang kunay lumajaw anana, "Asiya' managkulin ad asna nu ijujan Apudyus."

Kun namapur gway lummajaw ad Efeso. ²² Hummu'nag kun ad Cesarea, ummoy ad Jerusalem kun ummoyna nilagwa chanan maayuayusay namati gwot ummoy ad Antiokia. ²³ Iningkaw kun ad aschi san amanaay erkaw, lummajaw kun ummoy san ailiili gway sa'upon nan Galacia ja Frigia gway umoy mangipapigsa san somsono' chanan losanay pasuyut Hesus.

Nan Nansuyuwan Apolos Ad Efeso Ja Corinto

* **18:6** 18:6 Sa'ad nan ukalin nan Hudyu pu'pu'ancha nan chapur san silupcha as mangipaila gway achin na taku pawhasuyon chicha.

²⁴ Hummu'nag ad Efeso nan osaay taku gway Apolos nan ngachanna gway osaay Hudyu gway nijana' ad Alejandria. Nalaing gway manukud ja angstan nan akammuna san mipangkop san ukud Apudyus. ²⁵ Natudtuchugwan nan osa takuwanna san ma'gwaniyon Mangojan gway intudtuchun Apu Hesus. Nakakot as sija gway mansuyu ja tuttuwa nan isuyuna mipangkop an Hesus. Gwon ahus nan honjag Juan as akammuna. ²⁶ Natuyod gway nanukud san sinagoga. Chingngorn kun cha Priscila an Akila as sija, inajakancha kun impaagwatcha an sija nan ustuway chaanna akammugwon mipangkop san ma'gwaniyon Mangojan gway intudtuchun Apudyus. ²⁷ Simsimmo' kun Apolos gway umoy ad Acaya, ummajun chanan namati ad Efeso. Gwot nanuyatcha sasan pasuyut ad aschi tot agwatonchas sija. Sa'ad san agwachanad aschi, cha'or nan ingwhachangna an chicha gway namati kapu san inawhayun Apudyus. ²⁸ Kapu tan nalaingay ma'asinsinnungwhat sasan Hudyu inawha'na chicha. Impano'no'na kapu san nilista Ukud Apudyus gway sa'ad as Hesus sija nan Kristu.

19

Nan Nanagkulinan Pablo Ad Efeso

¹ Sa'ad san iningkagwan Apolos ad Corinto, nangoy as Pablo sasan whibilig gway ili tot umoy manosog ad Efeso. Hummu'nag kud aschi inchasana chanan uchumay pasuyut Hesus. ² Kun anan Pablo an chicha, "Inagwatju nan Ispilitun Apudyus san namatiyanju?"

Kun anancha an sija, "Achimi, maid kun chingchingngormi gway agwad nan Ispilitun Apudyus."

³ Gwot anan Pablo an chicha, "Ad ngachamma nan ayasin nan honjag gway inagwatju?"

Ananchaay summungwhat, "Nan honjag gway insuyun Juan."

⁴ Kun anan Pablo, "Sa'ad nan nanghonjakan Juan, sija nan mangillan san manu'ukancha san lagwingay o'ooncha. Ingwhakawhakana gway maserpu tutugwaoncha nan umali mipasu an sija gway as Hesus."

⁵ Chingngorcha kunan sachi, nahonjakancha san ngachan Apu Hesus. ⁶ Impatay kun Pablo nan imana san wha'agcha, ummoy nan Ispilitun Apudyus an chicha. Kun kummingacha san na'aya'ayasiyay apapat ja ingwhakacha nan impaiwhakan Apudyus an chicha. ⁷ Nan whilangcha ummoy as nasagwayan as chugwaay lallaya'i.

⁸ San tuyuway huyan ummuummoy as Pablo san sinagoga gway natuyochay ma'asinsinnungwhat ja managwis sasan taku san mipangkop san Mantuyajan Apudyus. ⁹ Gwon anna chanan uchum an chichaay achi kun mammingat ja achi kun mamati gway impergwingchaot chanan sumuyut san ma'gwaniyon Mangojan san agwachan nan amochay taku. Tinaynan Pablo chicha gwot inghuyogna chanan pasuyut Hesus. Kun whinikatay na'asinsinnungwhat san mansusulluwan Tirano. ¹⁰ Nantuttuyuy nan amaschi san chugwa tagwon sija nan losan chanan Hudyu ja wha'on kus Hudyu gway iningkaw ad Asia, chingngorcha nan ukud Apudyus.

Chanan Lallaya'i Gway Anana' Seva

¹¹ Kun nanggwananggwa as Apudyus sasan amochay mataakan kapu an Pablo ¹² gway uyay chanan panju gwinnu luput gway inuserna, niijoy ku sasan nasa'it, hummayucha ja lummajaw ahos chanan chimunju an chicha. ¹³ Pinachas hos chanan uchumay Hudyu mangka'aka'ay gway mamerjaw sasan chimunju gway usayoncha nan ngachan Apu Hesus.

Anancha sasan takuway nilno' chanan chimunju, "San ngachan Hesus gway impaakammun Pablo, lumajaw aju!" ¹⁴ Iningkaw chanan pitu lallaya'iyay ana' Seva gway osa pangat nan pachin chanan Hudyu gway o'ooncha nan amaschi. ¹⁵ Gwon summungwhat nan chimunju an chicha gway manggwana, "Akammu' as Hesus ja akammu' ahos as Pablo. Gwon ngachan ajuma hos?"

¹⁶ Tummaud kun chay takuway nilno' nan chimunju, inajamna chicha kun illogna chicha losan. Sija nan nampoponnascha ja najamajamancha gway ummagwid gway lummagwas hoyoy. ¹⁷ Gwot naakammugwan chanan losanay Hudyu ja wha'on kus Hudyu gway iingkaw ad Efeso nan annaja na'gwa kun losancha ummogjat. Kun chinaychajawcha as Apu Hesus kapu san ayobhongana. ¹⁸ Angsan ahos sasan namati nan ummoy nangipudnu san lagwingay inggwa'inggwacha. ¹⁹ Ad sa'ad chanan uchumay namati an Apu Hesus gway sikuchay mansayusayumang'a, inasinutcha chanan nibyuway uussayonchaay mansayumang'a kun singkobcha san sangun chanan taku. Whinilangcha kunan katadna, ummoy as limampuyu lihuway wha'yaw gway pila'.* ²⁰ Amaschi kunan na'gwa, amamochay nigwerna' nan ukud Apudyus mipangkop an Hesu Kristu kun umachaachu chanan namati.

Nan Kuyu Ad Efeso

²¹ Napping kun chanan na'gwa, simsimmo' Pablo gway mangoy ad Macedonia ja Acaya ad asiyot umoy ad Jerusalem. Anana, "Sa'ad nu merpuwa' ad Jerusalem, maserpu iya' hos lagwaon ad Roma." ²² Ingwhaunna kun chanan chugwa atuyungana gway cha Timoteo an Erasto ad Macedonia, nanto'chay as sina'itan as sija ad Asia.

²³ Sa'ad san sachiyay chimpu, na'gwa nan amochay kuyu ad Efeso mipangkop san ma'gwaniyon Mangojan. ²⁴ Iningkaw nan osa takuway mangngachan Demetrio gway manghohoser san wha'yaw gway manggwamanggwa as whana'iyutay whina'yaw gway temtemplon Artemis.† Angsan nan labhun chanan mallabhu an sija. ²⁵ Inayus kun Demetrio nan losanay mallabhuwona ja chanan uchumay isunaay manghohoser, anana an chicha, "Akammujuway sa'ad nan terwhasu ta'uwan na sija nan humma'nangan ta'u. ²⁶ Kun inilaju ja chingngorju gway sa'ad nan sachiyay Pablo, angsan nan takuway inagwisna wha'on kus ahus ad asna Efeso gwon takangayna pay ichungpus nan losanay ailili san Asia. Ingwhakawhakanaay sa'ad nannaja o'oon ta'u wha'on kus tuttuwaay apudyus. ²⁷ Aamama' as mipergwing nannaja terwhasu ta'u wha'on kus ahus nannaja gwon uyay ahos nan templon Artemis maigjan ja sa'ad as Artemis mismu gway apudyus ta'uway machaychajaw gway chaychagwon nan losanay ili san Asia ja san intiluway luhung, achicha kun chajagwon."

²⁸ Chingngorcha kunan sachi, nalingucha' amod kun nampa'uycha gway manggwana, "Machaychajaw as Artemis gway apudyus chanan ijEfeso!"

²⁹ Gwot nakuyu losan nan taku san syudad gway asipapa'uy. Kun nakabhuurchaay ummoy nanpap ancha Gayo an Aristarco gway iMacedonia gway huyun Pablo san mangka'aka'ajana. Kun iyoycha chicha san aallusan nan taku. ³⁰ Whayugwon otjan Pablo gway umoy san sangun chanan takuway naayus gwon achin ku chanan pasuyut Hesus iyuja as

* **19:19** 19:19 Sa'ad nannaja wha'yaw gway pila', sijana nin nan drakmas gway pila' nan Griego gway sa'ad nan osa drakmas whatug nan sinumerkaw gway labhun nan mallayabhu san chimpun Pablo. † **19:24** 19:24 As Artemis, osa huwhai sinang'apudyus chanan Griego.

sija. ³¹ Ad sa'ad ahos nan uchumay papangat san ailiili san Asia gway hubuyunna, nangwhauncha as ummoy nampa'pa'aasi an Pablo tot achi umoy mampaila san aallusan chanan taku.

³² Nakuyu nan amung chanan taku. Nan'inayasi nan ipa'uycha ad nan aachugwan an chicha maid kun akammucha nu kachaman naayus sichi. ³³ Kun intu'jud chanan Hudyu as Alejandro gway nerpu san naamung gway impasangucha sasan taku. Gwot impajapay Alejandro nan imana gway pakin'ona chicha ta kuminga otjan sasan taku. ³⁴ Gwon inakammucha kunay Hudyu as sija, nanossosaanchaay nampa'uy as ummoy as chugwa uyas gway manggwana, "Machaychajaw as Artemis gway apudyus chanan ijEfeso!"

³⁵ Awawni kun pinakino' nan osa nawhilinan san ili chicha gway manggwana, "Ailija' gway ijEfeso, akammuju losan gway sa'ad nan syudad ta'u sija nan mangijaachug san templon Artemis gway machaychajaw ja san whatuway naotchag gway nerpu langit gway mijalig an sija. ³⁶ Maid kun mangisulib sannaja, sija nan maserpuway kumino' aju ad achi aju manga'agway. ³⁷ Iyaliju nannachajaay chugwa laya'i ad asna ta'on nu maid ina'awchas templo ja maid ingwhakacha as lagwing san apudyus ta'u. ³⁸ Ad sa'adnu agwad ichayum cha Demetrio ja chanan huhuyunna manghohoser sasan whayangnaay taku, agwad chanan uu'uman. Ad agwad chanan mantutuyay gway manguu'um ad sachi nan mangisa'yangancha. ³⁹ Ad nu agwad pay uchum as pangkopju, maserpuway maukud san maayusan chanan umili. ⁴⁰ Tan mawhalinay michayum ta'u losan sasan mantutuyay as nangkuyu san sana erkaw. Tan maid kun kapun nannaja kuyu as mawhalin as ustuwat lasun as isungwhat ta'u." ⁴¹ Nappingna kun iwhaka nan sachi, whinu'erna chanan naayusay taku.

20

U moy As Pablo Ad Macedonia Ja Acaya

¹ Kummino' kunan kuyu, impaajag Pablo chanan pasuyut Hesus. Impapigsana nan somsono'cha gwot nampayang an chicha gway umoy ad Macedonia. ² Kinagka'ayna kun chanan ailiili ad aschi gwot angan nan ingwhakawhakanaay nangipapigsa san somsono' chanan namati, ummoy ad Grecia.* ³ Iningkaw as sija ad aschi san tuyuway huyan. Na'asakana otjan as sijaay mamapur umoy ad Siria gwon inakammuna kunan lagwingay pangkop chanan Hudyu an sija, simsimmo'naay managkulin gway mangoy ad Macedonia. ⁴ Kun nihuyog an sija as Sopatro gway ana' Pirro gway iBerea. Nihuyog ahos chanan iTesalonica gway cha Aristarco an Segundo, as Gayo gway iDerbe ja as Timoteo ja chanan ijAsia gway cha Tikiko an Trofino. ⁵ Ummunacha kun inuyaycha cha'ami ad Troas. ⁶ Napping kunan Pijastan nan Tinapay Gway Maid Kun Yeastna,† namapur amiyay nerpu Filipos kun inchananmi chicha ad Troas san mi'alima erkaw. Kun iningkaw amid aschi as pitu erkaw.

Nan Naotchakan Eutico Ad Troas

⁷ San lawhin nan Sawhachu san naayusanmiyay mami'pi'i san tinapay as manomsom'anmi an Apu Hesus, whinajag Pablo gway nanukud sasan taku ingkana san kagwan nan lawhi tan lumajaw san mawhikat. ⁸ Angsan nan

* **20:2** 20:2 Sa'ad nan Grecia anancha hoson Acaya. † **20:6** 20:6 Annaja nan pijasta gway misu'nub san Pijasta gway ma'gwaniyon Lumaus ad san pituway erkaw ahus nan tinapay gway maid kun yeastna as anon chanan Hudyu.

silaw san mi'aggwa katun nan hoyoy gway naayusanmi. ⁹ Iningkaw nan osa whawhayuway mangngachan Eutico gway tummutu'chu san tagwa. Manchu'jochu'jop as sija san nawhajakay manukuukuchan Pablo. Nailo' kun naotchag ad choya gway nerpu san umatluway katun nan hoyoy. Gwot intangoychas sija gway natoy. ¹⁰ Nanosog kus Pablo, whina'gwerna as sija gway manggwana, "Achi aju machanakan tan achi kun natoy!" ¹¹ Summangat kus Pablo pini'pi'icha nan tinapay asichaot nampa'pa'ayus. Na'aapaapat as sija an chicha ingkana san chumungit nan init kun asiyot lumajaw.

¹² Kun iyoycha chay natakuway whawhayu san hoyoycha gwot amod nan lagsa'cha.

Nan Ummajan Cha Pablo ad Mileto

¹³ Ummuna ami ku lummiggwat namapur, ummoy ami ad Asson tan merpud aschi as Pablo gway chakasonmi. Amaschi nan ingwhakana tan whayugwonaay manadchayan gway umoy ad Asson. ¹⁴ Inahot cha'ami kud Asson, na'apapur an cha'ami gwot ummoy ami ad Mitilene. ¹⁵ Intuyuyimiyay namapur gwot mawhikat kun niwhatug ami san chomang nan Chio. Asin ku mawhikat niwhatug ami ad Samos. Asin kuhos mawhikat chummakus ami ad Mileto. ¹⁶ Pinangkop Pablo gway achi mangoy ad Efeso tot achi mata'ta' ad Asia tan kanasona tot chumakus ad Jerusalem tot ochasana otjan nan Pijasta gway ma'gwaniyon Pentecostes.

Nampayang As Pablo Sasan Mangipangpangu Sasan Maayuayusay Namati ad Efeso

¹⁷ Sa'ad san agwachan Pablo ad Mileto, impaajagna chanan mangipangpangu sasan maayuayusay namati ad Efeso. ¹⁸ Ummoycha kun an sija, anana an chicha, "Akammuju nan whijag'u san iniingkagwa' an cha'aju san ikad nan chamuway ummaliya' ad Asia. ¹⁹ Nansilwhiya' an Apudyus gway impawhawha' nan somsono'u san losanay taku. Pinachas'u gway choo maniwhil ja nalliglikata' kapu sasan lagwingay pangkop nan Hudyu san whijag'u. ²⁰ Akammuju gway achi' kun inimitanay nangipaakammu an cha'aju san humayugwanju ja nangisuyu an cha'aju san sangun chanan taku ja sasan hohoyoyyu. ²¹ Ingwhakawhaka' sasan Hudyu ja wha'on kus Hudyu gway maserpuway manchu'kancha chanan whersucha ad nanagkulincha an Apudyus ja mamaticha an Apu ta'uway Hesu Kristu.

²² "Ad san sana kapu tan whinilin nan Ispilitun Apudyus as sa'on, iya' ad Jerusalem ta'on nu achi' akammu nan ma'gwa an sa'on ad aschi. ²³ Ahus as akammu' nan impaakammun nan Ispilitun Apudyus an sa'on gway sa'ad san losanay syudad gway umaja', miwhayucha' ja mapalikatana'. ²⁴ Gwon achi' kun iwhilang nan whijag'u as napatog an sa'on tot mawhalinay pungpungo' nan ipa'gwan Apu Hesus an sa'on gway mangipano'no' san Whayuway Chamag mipangkop san inawhayun Apudyus.

²⁵ "Ad san sana, chongyonju! Sa'ad as cha'aju losanay ummoy'u nangipaakammugwan san mipangkop san Mantuyajan Apudyus, akammu'ay maid kun mangillanju asin an sa'on. ²⁶ Sija nan san sana erkaw iwhawhagka' gway sa'ad nu agwad sumiyan an cha'aju, machusa ad wha'on kus whersu'. ²⁷ Tan achi' kun iyimut gway nangipaakammu an cha'aju san losanay pangkop Apudyus. ²⁸ Ad ammanju ilan nan whijagju ja chanan losanay maayuayusay namati gway impaijachug nan Ispilitun Apudyus an cha'ajuway mangipangpangu. Aygwananju chanan maayuayusay namati an Apudyus gway sina'ana kapu san chayan nan

Ana'na. ²⁹ Akammu'ay sa'ad nu tayna' cha'aju, umali an cha'aju chanan wha'wha'onay mangisuyu ad tangkaancha chanan takun Apudyus gway ijaachugju. ³⁰ Ad agwad nan merpu an cha'aju gway lumosgwa lallaya'iyay iwhakawhakacha nan tuli tot agwisoncha gway sumuyut an chicha chanan pasuyut Hesus. ³¹ Sija nan ammanju ilan. Sosom'onju nan tuyu tagwonay nilawhi ja inerkaw gway amod nan likat'u kapu tan ipatpatog'u cha'aju gway achi' kun ijakay gway nanudtuchu an cha'aju.

³² "Ad san sana, itayo'u cha'aju an Apudyus. Mantayo'a' san ukudna gway nangipaakammu san mipangkop san inawhayuna gway sachi nan mangipapigsa san pammatiju. Nan sachi ukud sija nan mangipawhayu san whijag chanan losanay takun Apudyus. ³³ Maid kun pangkop'us mangkamkam san wha'yaw, huyagwan ja silup nan osa taku. ³⁴ Sa'ad as cha'aju, sikuchay aagkammuju gway sa'ad nan nallingota' sija nan nanerrun an sa'on ja chanan huhuyun'u. ³⁵ San losanay inggwa'inggwa' impaila' an cha'aju gway maserpu mangkakot ta'u tot agwad iwhachang ta'u sasan manserpus whachang. Ad sosom'on ta'u nan ukud Apu Hesus gway anana, 'Piyan as amod nan mangatod nu nan umagwat.' "

³⁶ Napping kun Pablo iwhaka chachi, nampalintumongcha losanay nallugwayu. ³⁷ Losancha naniwhil kun ni'agworcha an sija gwot inchoomcha nan apingcha san apingna. ³⁸ Lummagwing nan somso'mo'cha tan ingwhakanaay achicha kun maila asin as sija. Kun intuyudchas sija san papur.

21

Nan Ummajan Pablo Ad Jerusalem

¹ Nampayang ami kun sasan mangipangpangu sasan namati ad Efeso, namapur ami gwot hummu'nag ami ad Coos. Mawhikat kun chummakus amid Rodas gwot ummoy ami hos ad Patara. ² Inchasanmi kunan papur gway umoy ad Fenicia, namapur ami. ³ Niwhatug ami kun san mailad Cyprus, nangoy nan papurmi san machigwiki gway umoy ad Siria. Kun hummu'nag amid Tiro tan aschi nan mangichissaakan nan papur san ochonna. ⁴ Kun inanapmi chanan pasuyut Hesus ad aschi gwot iningkaw ami an chicha as pitu erkaw. Kapu san impaakammun nan Ispilitun Apudyus an chicha, ingwhakacha an Pablo gway achi umoy ad Jerusalem. ⁵ Naya'pus kunan erkaw gway iniingkagwanmid aschi, intuyuyumiyay nangwhaat. Intuyud cha'ami an chicha losan gway nitapi hos chanan asagwacha ja anana'cha ingkana san lasin nan syudad. Nampalintumong ami kun san ikid nan whaywhay, nallugwayu ami. ⁶ Nampipinna'acha ami kun, namapur ami gwot nanagkulincha san hohoyoycha.

⁷ Intuyuyumi ku gway namapur nerpuad Tiro, hummu'nag ami ad Tolemaida. Kun nanisikinga ami sasan susunud san pammati ad aschi kun iningkaw ami an chicha as osa erkaw. ⁸ Mawhikat kun lummajaw amid Tolemaida kun hummu'nag ami ad Cesarea. Kun nanchagwos ami ad aschi san hoyoy Felipe gway mangiwhawhagka san Whayuway Chamag gway osa sasan pitu lallaya'i gway napili ad Jerusalem san nugwan. ⁹ Agwad nan opatay anana'na whabwhawhallas gway mangiwhakawhaka san impaiwhakan Apudyus an chicha. ¹⁰ Sa'ad san iniingkagwanmid aschi san amanaay erkaw, hummu'nag nan osa profetaay mangngachan Agabo gway nerpuad Judea. ¹¹ Ummali ku an cha'ami, inayana nan sintuyun Pablo. Kun inta'odna san imana ja i'ina asinaot ananon, "Annaja nan anan nan Ispilitun Apudyus: 'Amasna nan mamungugwan chanan Hudyu

ad Jerusalem san sin'ugwa sanna sintuyun ad impayangchas sija sasan wha'on kus Hudyu.' "

¹² Chingngormi kun chi sa'ad as cha'ami ja chanan uchum gway agwad ad aschi, nampa'pa'aasi ami an Pablo ta achi umoy ad Jerusalem. ¹³ Gwon anana gway summungwhat, "Ka'aju maniwhil ja kaju pergwingon nan somsono'u? Na'asakanaa' gway mapungu ja uyay matoja' ad Jerusalem kapu san mansilwhiya' an Apu Hesus."

¹⁴ Achimi kun maayayu' as sija, ingkino'mi ekay kun ananmi, "Sija otjan ma'gwa nan whayugwon Apudyus."

¹⁵ Neerkagwanan kun nansakana amiyot ummoy ami ad Jerusalem. ¹⁶ Kun nihuyog an cha'ami chanan uchumay pasuyut Hesus gway iCesarea. Intuyud cha'ami san nanchawsanmiyay hoyoy Manason gway iCyprus gway osa sasan ummunaay pasuyut Hesus.

Nan Nallagwaan Pablo An Santiago

¹⁷ Hummu'nag ami kud Jerusalem, nayagsa' chanan susunud gway nangipakatong an cha'ami. ¹⁸ Mawhikat kun nihuyog ami an Pablo gway umoy lumagwa an Santiago. Ad gwachagwad chanan mangipangpangu sasan namati ad aschi. ¹⁹ Napping kun Pablo kingaan chicha, impongponganna uulliton nan inggwa'inggwan Apudyus sasan wha'on kus Hudyu kapu san nansilwhiyana. ²⁰ Chingngorn ku chanan taku nan ingwhakana, chinaychajawcha as Apudyus.

Kun anancha an sija, "Sunud, akammum gway nilihu chanan Hudyuway namati an Apu Hesus. Akammum ahosay ipapatichaay manuyut san lintog Moses. ²¹ Kun nipachamag an chicha nan mipangkop an si'a gway insuyum anu sasan losanay Hudyuway iningkaw san ilin chanan wha'on kus Hudyu gway manchu'kancha nan lintog Moses. Ingwhakawhakam anu hos gway achicha pasuglit nan anana'cha ja achicha hos suyuton nan ukalin chanan Hudyu. ²² Ad ngachamma oon ta'u? Maid kun chugwachugwanaay chongyoncha gway hummu'nag'a. ²³ Sija nan oom nan pa'gwami an si'a. Anna chanan opatay lallaya'i sanna nangngilin kapu san ingwhawhagkacha an Apudyus. ²⁴ Ihuyognu chicha san Templo ad inggwaju nan ukaliyay pumor'asan ad si'a nan nangamung san whajad tot papu'yangcha. Ad nangakammugwan nan losan gway maid kun atuttugwaan san chingngorchaay chamag mipangkop an si'a ad anna'a hosay manusuyut san lintog Moses. ²⁵ Nu mipangkop sasan wha'on kus Hudyu gway namati, insuyatmi an chicha nan nanuukuchanmiyay maserpu achicha mansicha san ischaay nichatun sasan sinang'apudyus. Achicha mansicha san chaya ja ajamay achi kun nipachaya. Insuyatmi hosay achicha manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag."

²⁶ Sija nan inghuyog Pablo chachay opatay laya'i. Mawhikat kun inggwacha nan ukaliyay pumor'asan. Kun ummoy as sija san sowhan nan Templo tot ipaakammuna nu ma'anun nan erkaw gway mapungpungan nan pumor'asancha ja nu ma'anun hos nan mangatchancha san chatun nan gwaschi osa an chicha.

Nan Nadpapan Pablo San Sowhan Nan Templo

²⁷ Takangay kun mappung nan pitu erkaw gway mampapor'asancha sa'ad chanan Hudyuway ijAsia gway nangila an Pablo san sowhan nan Templo, sinugsukancha chanan taku gwot chimpapcha as Pablo. ²⁸ Inip'awcha gway manggwana, "Ailijanay ijIsrael! Humachang aju!

Annaja nan taku gway mansuyusuyu san losanay taku san ailiili san mihursu an chita'uway ijIsrael ja san lintog Moses ja san Templo. Inghuyogna hos chanan wha'on kus Hudyu san sowhan nan Templo kun chinimo'na nan Templo way nat'on as ugwan Apudyus!" ²⁹ Ingwhakacha nannaja tan inilacha san nerrusay chimpu as Trofimo gway ijEfeso gway huyun Pablo ad aschiyay syudad tan anancha kunnu inghuyog Pablo as sija san sowhan nan Templo.

³⁰ Gwot nakuyu chanan losanay umili kun nakabhuur chanan takuway ummoy nanpap an Pablo gwot whinuthutchas sija impayagwa san lasin nan Templo kun na'a'tuub nan onob. ³¹ Anna kunay otojon otjan chanan taku as Pablo, chummakus nan chamag san pangat chanan surchachu gway iRoma gway nakuyu nan losanay takud Jerusalem. ³² Kun nanijajagna sasan apitan ja chanan surchachucha. Kun kinanaschaay umoy san agwachan chanan taku gwot inilan ku chanan taku chicha, iyakaychaay nan mangabchaabchoy an Pablo.

³³ Kun ummoy nan pangat chanan surchachu an Pablo gwot chimpapna kun impapungunas sija san chugwa ayuwhing'i. Gwot nanimus gway manggwanaon, "Ngachan nannaja taku ja ngachan nan inggwana?"

³⁴ Nan'inayasi nan ip'aip'aw chanan taku ad achina kun maagwatan nu ngachan nan tuttuwaay na'gwa tan amod nan umiinger. Sija nan impaijoyna as Pablo san ampun chanan surchachu. ³⁵ Chummakuscha kun san erchan intangoy chanan surchachu as Pablo tan amod nan huchu' chanan taku. ³⁶ Tan nituntunud chanan amochay taku gway asipapa'uy gway manggwana, "Otojonjus sija!"

Nan Nana'choyan Pablo San Longagna

³⁷ Takangay ku chanan surchachu ijoy as Pablo san ampu, nanapapat san Grinego say pangat gway manggwana, "Anna nan iwhaka' an si'a."

Kun anan chay pangat, "Ka akammumay manapapat san Grinego." ³⁸ "Ana' kunnu si'a chay ijEgipto gway nangiluki san kuyu san sinerkagwan ja nangipangu sasan opat lihuway taku gway manootoy gway ummoy san luta gway maid kun ingkaw as taku."

³⁹ Kun anan Pablo gway summungwhat, "Wha'on! Hudyuwa' gway nijana' ad Tarso ad Silicia gway mawhigwhikay syudad. Ijujamud ta kumingaa' sannachaja taku."

⁴⁰ Iyujan kun chay pangat, summi'ad as Pablo san erchan asinaot itajag nan imana gway nangipakino' sasan taku. Nakinokino'cha kun losan, anana an chicha san Hinebreo gway apapat,

22

¹ "Susunud ja aamma, chongyonju nannaja sungwhat'u san ipawhersuju an sa'on." ² Chingngorcha kunay nanukud an chicha san Hinebreo gway apapatcha, nakinokino'cha' amod. Kun anan Pablo,

³ "Hudyuwa' gway nijana' ad Tarso ad Silicia gwon chumma'orra' ad asna Jerusalem gway usgwilan Gamaliel. Inammana insuyu an sa'on nan lintog chanan nerpugwan ta'u. Impapati' gway nansilwhi an Apudyus gway isuju hosay anna san sana. ⁴ Pinalpalikata' chicha ingkanas natoy chanan uchum gway summuyut san ma'gwaniyon Mangojan gway intudtuchun Apu Hesus. Impadpap'u ja impawhayud'u chanan lallaya'i ja hubhuwhai. ⁵ Pano'no'an hos nan angatuwanay pachi ja chanan losanay chacha'orn nan Sanhedrin gway tuttuwa nan iwhakawhaka'. Chicha ahos nan nerpugwan nan suyat gway inaya' ta ijoy'u sasan susunud gway Hudyu

ad Damasco. Sija nan ummoja' ad aschi tot chopapo' chanan summuyut san ma'gwaniyon Mangojan gway intudtuchun Apu Hesus ad iyali' chichad asna Jerusalem tot machusacha."

Nan Nanguullitan Pablo San Namatiyana

⁶ "Nangwhaata' kunot takangaja' chumakus ad Damasco san takangay as mamatu', maag ekay iningkaw nan amod nan padchana gway naniling an sa'on gway nerpud langit. ⁷ Kun natugwacha' san luta gwot chingngor' nan kinga gway manggwana an sa'on, 'Saulo, Saulo, kamman palpalikatan as sa'on?'

⁸ "Kun summungwhata' gway manggwana, 'Ngachan'a apu?'

"Kun anana an sa'on, 'Sa'on as Hesus gway iNazaret gway palpalikatam.' ⁹ Ad sa'ad chanan nihuyog an sa'on, inilacha nan padcha gwon achicha kun chingngor nan ma'aapaapat an sa'on.

¹⁰ "Kun inimus'u gway manggwana, 'Ngachan nan oo', Apu?'

"Kun anan Apu Hesus an sa'on, 'Sumi'ad'a ad ummoy'a ad Damasco. Ad ingwhakacha an si'a ad aschi nan losanay ipa'gwa' an si'a.' ¹¹ Ad kapu tan na'uyapa' san sumilingay padcha, inigwicha' sasan huyog'u gway ummoy ad Damasco.

¹² "Iningkaw nan osa laya'iyay mangngachan Ananias gway osaay mangikakadto'ay manuyut san lintog ta'u ja whigwhikon nan losanay Hudyuway iningkaw ad Damasco. ¹³ Ummali kus sija an sa'on gwot summi'ad san cherrag'u, anana, 'Sunud gway Saulo, mansubli nan ilam!' Ad san sachi hos ekajay uyas nansubli nan ila' kun inila' as sija.

¹⁴ "Kun anana, 'Sa'ad nan Apudyus nan nerpugwan ta'u pinili cha'a tot maakamugwam nan whayugwona tot mailam nan Ustu nan O'ona gway Mansilwhiyona ancha chongyom nan kingana. ¹⁵ Si'a nan mangipano'no' an sija san losanay taku san mipangkop san inilam ja chingngorm. ¹⁶ Ad san sana, ngachanma uullajom? Sumi'ad'a ad nampahonjag'a ad nallugwayu'a an Apu Hesus tot ligwatan Apudyus chanan whersum.'

Nan Ummajan Pablo Sasan Wha'on Kus Hudyu

¹⁷ "Nanagkulina' kud asna Jerusalem gwot nallugwayugwayuwa' san sowhan nan Templo, iningkaw nan impailan Apudyus an sa'on san isun chi ininop. ¹⁸ Kun inila' as Apu Hesus gway manggwana an sa'on, 'Kanasom, taynam ad asna Jerusalem tan achin ku chanan takud asna tuttugwaon nan iwhakawhakam gway mipangkop an sa'on.'

¹⁹ "Kun ana' gway summungwhat, 'Apu, akammucha gway gwaschi sinagoga ummoy'u nilno' gwot chimpap'u ja inabchaabchoy'u chanan namati an si'a. ²⁰ Ad sa'ad san nangtojan chanan taku an Esteban gway nangipano'no' san mipangkop an si'a, iningkagwa' ahos san sachi gway summisi'ad gway nanachun ja nangijaachug san silup chanan nangtoy an sija.'

²¹ "Gwon anana an sa'on, 'Ta, tan iwhaun'u si'a san achajuway ili sasan wha'on kus Hudyu.' "

²² Nanchochongngor chanan taku an Pablo ingkana san nangiwhagana san sachi gwot ummorjacha gway manggwana, "Otojonju nat! Wha'on kus lobhongna mataku nat!"

²³ Asipapa'uycha kunay nan mangigwasgwasigwas san lagkoyloy gway silupcha ja mangikabkabur san chapur, ²⁴ ingwhilin nan pangat chanan surchachu gway miijoy as Pablo san ampu ta ipasaplitna tot akammugwona nu ngachan nan kapun nan mama'upa'uwancha an sija. ²⁵ Gwon anna kunay pungugwonchas Pablo san layat, anana san apitan chanan

surchachu gway summisi'ad, "Jo'o ijujan nan lintog gway saplitam nan takuway Romano gway chaan masumerja?"

²⁶ Chingngorn kun chay apitan chanan surchachu, ummoy san pangatcha kun ananaon, "Ngachan nan oom? Tan sa'ad nannaja taku Romano!" ²⁷ Sija nan ummoy an Pablo chay pangat kun inimusna an sija gway manggwana, "Iwhakamud an sa'on nu Romano'a?"

Kun anan Pablo, "Oon".

²⁸ Kun anan chay pangat, "Amod nan kinastu' gway pila' gwot asiya'ot miwhilang as Romano."

"Gwon nijana'a' gway Romano," anan Pablo.

²⁹ Gwot sa'ad chachay manumerja otjan an sija, nernajawcha. Isun ahos chay pangat gway ummogjat san inakammunaay Romano as Pablo gway impapunguna.

Nan Nisanguwan Pablo San Sanhedrin

³⁰ Mawhikat kun, kapu tan whayugwon chay pangat akammugwon nan kadto'ay kapu nu kaman pawhasuyon chanan Hudyu as Pablo, impau'whadna nan ayuwthing'i gway impungucha an sija. Kun impaajagna chanan papangat nan papachi ja chanan Sanhedrin gwot impasi'adna as Pablo san sangucha.

23

¹ Intotollong kun Pablo chanan Sanhedrin, anana, "Susunud! Nachayus nan somsono'uway nawhijag san mangilan Apudyus ingkana san sana erkaw." ² Chingngorn kun Ananias gway angatuwanay pachi na sachi, ingwhakana sasan summisi'ad san cherrag Pablo tot lipa'oncha nan tupo'na. ³ Kun anan Pablo an sija, "As Apudyus nan manusa an si'a, an'annam gway mampawhayu! Tumu'chu'a san sanatay mangu'um an sa'on san anan nan lintog gwon annatay nilabsingnu nan lintog san nangipalipa'am an sa'on!"

⁴ Sa'ad chanan summisi'achay achani an Pablo anancha, "Kamma pawhainan nan angatuwanay pachin Apudyus?"

⁵ Anan Pablo, "Susunud, achi' kun akammuway sija nan angatuwanay pachi tan nilista san Ukud Apudyus gway ananaon, 'Achi'a manukud as lagwing san mangituyay sasan takum.'* "

⁶ Nadlaw kun Pablo gway Saduceo nan uchum ja Pariseo nan uchum, tinowhagna nan kingana san Sanhedrin gway manggwana, "Susunud, Pariseowa' ja Pariseo hos nan sinana' an sa'on. Kapu san namnamao' gway matakua chanan natoy, anna masumerjaa'."

⁷ Ingwhakana kunan sachi, nalluki chanan Pariseo ja Saduceo gway naniisi' kun nakoggwa chanan naayus. ⁸ Sa'ad chanan Saduceo ananchaon achi kun matakua nan natoy, maid kun anghel ja chanan isucha gway achi kun maila. Gwon sa'ad chanan Pariseo tuttugwaoncha losan chana. ⁹ Kun ngummonotchaay naniisi'ot summi'ad chanan uchumay mimistuyun nan lintog gway mitapi sasan Pariseo kun tina'choyancha gway manggwana, "Maid kun inchasanmis inergwing nannaja taku! Tugwakay tuwa agwad achi maila gwinnu anghel as na'aapapat an sija!"

¹⁰ Ummatung kunan iisi'cha ummogjat chay pangat chanan surchachu tan tugwakay manininnatanchas Pablo. Sija nan ingwhakana sasan surchachuna tot umoycha ugchon as Pablo ta ijachajucha an chicha ad iyoycha san ampucha.

* 23:5 23:5 Mawhasa san Exodo 22:28.

¹¹ Lummawhi kun summi'ad as Apu Hesus san cherrag Pablo kun anana, "Achi'a umogjat! Isun nan nangipano'no'am an sa'on ad Jerusalem, maserpuway ipano'no'nu hos as sa'on ad Roma."

Nantutuyakancha Gway Otojon As Pablo

¹² Mawhikat kun nantutuyag chanan uchumay Hudyu nu ininonchaay mangipaotoy an Pablo. Nansasapatacha gway achicha mangan ja uminum ingkanas ipaotoychas Pablo. ¹³ Nasuyu'chas opat puyuway nantutuyag. ¹⁴ Kun ummoycha san papangat nan pachi ja chacha"orn chanan Hudyu kun anancha, "Nansapata ami gway achi ami kun mangan ingkanas ipaotoymi as Pablo. ¹⁵ Sija nan sa'ad as cha'aju ja chanan Sanhedrin, iwhakaju san pangat chanan surchachu tot pajaliju as sija, ad ananjuwon whayugwonju gway usikon as ustu as sija mipangkop san michayumana. Ad nachacha"an amiyay mangtoy an sija san chaanna umachayukan."

¹⁶ Gwon chingngorn kunan amuna'on Pablo gway ana' nan sunudna huwhai nan pangkopcha, ummoy san ampu gwot ingwhakana an Pablo. ¹⁷ Kun inajakan Pablo nan osaay apitan nan surchachu gwot anana, "Ijoynu nannaja whawhayu san pangat tan agwad nan ipachamagna an sija."

¹⁸ Kun whinuyogna iyoy san pangat kun anana, "Sa'ad as Pablo gway whayud inajakana' ta ijali' nannaja whawhayu tan agwad anu nan iwhakana an si'a."

¹⁹ Kun inigwid chay pangat chay whawhayu gwot inta'iyannaot inimusna gway mangwana, "Ngachan nan iwhakam an sa'on?"

²⁰ Kun anan chay whawhayu, "Nantutuyag chanan uchumay Hudyu gway ochagwoncha an si'as whikat tot ijoynu as Pablo san Sanhedrin tan whayugwoncha anu gway usikon gway ustu nan atuttugwaan mipangkop an sija. ²¹ Gwon achim tuttugwaan chicha kapu tan agwad nan nasuyu' as opat puyu lallaya'iyay nantayu ad uullajonchas sija. Nansasapatachaay achicha mangan ja uminum ingkanas otojoncha as sija. Ad san sana nachacha"anchaay manguullay san mangijuaam."

²² Kun anan chay pangat, "Achim iwhagwhaka san sinusnatay taku gway ingwhakam an sa'on nannaja." Kun pinerjawna chay whawhayu.

Miijoy As Pablo An Kuwhinnachur Felix

²³ Awni kun inajakan chay pangat nan chugwaay apitan chanan surchachu kun anana, "Isakanaju chanan chugwangkasutay surchachu ja itapiju chanan pitumpuyu taku manga'abwhaju ja chugwang kasutay natubtuwhajan tot umoycha ad Cesarea san sana lawhi. ²⁴ Isakanaju hos chanan awhaju as mallukanan Pablo ad iyoyyuway maid ma'ma'gwa an sija an Kuwhinnachur gway Felix." ²⁵ Kun nanuyat hos chay pangat as amasna:

²⁶ "Sa'on as Claudio Lysias gway nanuyat an si'a nachajaw gway Kuwhinnachur Felix.

²⁷ "Nannaja taku tiniliw chanan Hudyu ja otojoncha otjan. Inakammu' kunay Romano as sija, inghuyog'u chanan surchachu kun insaya'mis sija.

²⁸ Whayugwo'ay maakammugwan nu ngachan nan nangisa'yangancha an sija, sija nan iyoy'us sija san Sanhedrin. ²⁹ Kun naakammugwa'ay mipangkop ekay san lintogcha nan nangisa'yangancha gwon maid kun inggwanas lagwing as lobhongnas matojan gwinnu miwhayuchan.

³⁰ Naakammugwa' kunay pangkopchaay otojon as sija, nanipajali' an si'a. Ingwhaka' ahos sasan nangisa'yang gway iwhakacha an si'a nan chayum gway mihursu an sija."

³¹ Sija nan tinungpern chanan surchachu nan niwhilin an chicha. Inayacha as Pablo san sachi lawhi kun iyoycha ad Antipatrissa. ³² Mawhikakun intuyud chanan nangawhaju as Pablo ad sa'ad chachay uchumay surchachu nanagkulincha san ampucha. ³³ Hummu'nagcha kun ad Cesarea inatodcha nan suyat san kuwhinnachur asichaot ipayang as Pablo an sija. ³⁴ Whinasan kunan kuwhinnachur nan suyat inimusna an Pablo nu agwan nan ili gway nerpugwana.

Naakammugwana kunay nerpus sija ad Silicia ³⁵ anana, "Asi' si'a sumerjaon nu humu'nag chanan mangichayum an si'a." Kun ingwhilinna gway mawhantajan as Pablo san agagya'janay hoyoy gway impata'chorn Herod.

24

Ichayum Chanan Hudyu As Pablo

¹ Neerkagwanan kus lima, ummoy as Ananias gway angatuwanay pachi ad Cesarea gway huyunna chanan uchumay chacha'orn chanan Hudyu ja nan atorni gway manggachan Tertullus. Ummoycha impaagwat an Kuwhinnachur Felix nan chayumcha an Pablo.

² Impaajag kunan kuwhinnachur as Pablo, illukin Tertullus gway namawhersu an sija gway manggwana, "Nachajaw gway Kuwhinnachur! Kapu an si'a, nawhajag gway naurus chanan Hudyu ja angan nan hummayugwana kapu san laingnuway mantuyay. ³ San losanay chimpu ja san losanay ajanmi gway ili, whigwhikonmi nannaja gway amod nan jamanmi an si'a, nachajaw gway Kuwhinnachur Felix. ⁴ Lagwingo'ay ta'ta'on si'a, sija nan ochagwo' gway anusamud manchongor san sina'itanay iwhakami. ⁵ Naakammugwanmiyay nannaja taku mangkuyukuyu ad sija nan mangilugyuki san kuyu sasan Hudyu san losanay ili san luhung. Sija ahos nan osaay panguyun chanan sumuyut san ma'gwaniyon Nazareno.* ⁶ Pinachasna hos chim'on nan Templo sija nan chimpapmi. ⁷ † ⁸ Nu sumerjaom as sija, maakammugwan an sija gway tuttuwa losan nan chayummi an sija."

⁹ Kun nitapi ahos nan uchumay chacha'orn chanan Hudyu gway namawhersu an sija kun ingwhakacha gway tuttuwa losan nan impawher-sucha.

Ta'choyan Pablo Nan Longagna San Sangun Felix

¹⁰ Sininjasan kun kuwhinnachur as Pablo tot kuminga, summungwhat as Pablo gway manggwana, "Akammu'ay si'a nan u'um an cha'amiyay Hudyu san anganay tagwon ad mayagsa'ana' gway manungwhat san impawher-sucha an sa'on. ¹¹ Mawhalinay akammugwom gway wha'on kus summuyu' as nasagwayan as chugwa erkaw manipud san ummaja' ad Jerusalem nanchaychajagwan. ¹² Kun maid kun inilan chanan Hudyu ad aschi as na'asinnungwhata' as uyay osa taku san sowhan nan Templo gwinnu nangkuyugwa' sasan taku san sinagoga gwinnu san intiluway syudad. ¹³ Ja maid kun maatodcha an si'a as mamano'no' san impawhersucha an sa'on. ¹⁴ Gwon iwhawhagka' nannaja an si'a gway ichaychajaw'u nan Apudyus nan nerpugwanmi gway suyuto' nan ma'gwaniyon Mangojan gway anan chanan Hudyuwon wha'wha'on. Tuttugwao' chanan losanay nilista san

* **24:5** 24:5 Sa'ad nannaja Nazareno as "Hesus." † **24:7** 24:7 Sa'ad san uchumay manyuskriptu intapicha nan v. 7 gway anana: "Mau'um otjan as sija kapu san lintogmi gwon hummijang as Lysias gway pangat chanan surchachu kun pillosna as Pablo an cha'ami."

lintog Moses ja san nibyun chanan profeta. ¹⁵ Mannamnamaa' an Apudyus as isun ahos nannachaja taku gway manuullay san matakuan chanan natoy gway nalintog ja wha'on kus nalintog gway taku. ¹⁶ Sija nan oo' losan nan lobhong'uway oon tot patinajunay nachayus nan somomo"u an Apudyus ja sasan taku.

¹⁷ "Lummaus kunan angsanay tagwon gway maicha' ad Jerusalem, nanagkulina' ad aschi tot mangijoja' as whachangay pila' sasan whawha'sigwotay ailija' ja tot manchatuna'. ¹⁸ Amaschi chanan inggwa' san nangchasanha an sa'on san sowhan nan Templo san namungpunga' san ukaliyay pumor'asan. Maid kun angsan as taku san sachi ja maid kuhos kuyu. ¹⁹ Gwon iningkaw san sachi chanan uchumay Hudyu gway ijAsia. Chicha otjan nan maserpu mampayang an si'a tot isa'yangcha nan chayum gway mihursu an sa'on nu agwad. ²⁰ Gwinnu, iwhakan otjan nannachaja taku nan inchasancha lagwingay inggwa' san summisi"acha' san sangun nan Sanhedrin. ²¹ Sija nin manggwanaanchaon lagwing nan inggwa' san impigsa' nan kinga' say nanggwanaa' san sanguchaon, 'Kapu san namnamao' gway matakuan chanan natoy, anna masumerjaa'.' "

²² Kapu tan angsan nan akammun Felix mipangkop san annaja ma'gwaniyon Mangojan, impaijakayna jan nan manumerjaana gwot anana, "Asi' iwhanag nan asusnu nu humu'nag as Lysias gway pangat." ²³ Gwot ingwhilinna san apitan chanan surchachu gway ijachugcha as Pablo gwon maatchana' a'it as gwajagwajana ja mijuja chanan huhuyunna gway mangatod as maserpuna.

Nan Nanukuchan Pablo San Sangun Felix

²⁴ Neerkagwanan kun hummu'nag as Felix ja Drusila gway asagwanaay Hudyu. Kun impaajagna as Pablo gwot nanchongor an sija mipangkop san pammati an Kristu Hesus. ²⁵ Ad sa'ad san manukuukuchan Pablo mipangkop san mangiwhilangan Apudyus san taku as ustu san mangilana, mangijattoman san longag ja humu'nakan nan erkaw gway mangu'uman Apudyus, ummogjat as Felix kun anana, "Lumajaw'a jan san sana, ad nu agwad gwaja' asi' si'a ajakan." ²⁶ Namnamaona hosay pasu'su'an Pablo as sija. Sija nan nadnachi paajagna as Pablo tot ma'aapat an sija.

²⁷ Sa'ad as Kuwhinnachur Felix achina kun impayagwa as Pablo san whawhalluchan tan whayugwona gway ajunan chanan Hudyu. Lumma'pus kunan chugwa tagwon pinasugwan Porcio Festo as Felix san kuwhinnachur.

25

Nan Asus Pablo San Sangun Festo

¹ Neerkagwanan kun as tuyu san hummu'nakan Kuwhinnachur Festo san ituyajana iliyay Cesarea, ummoy as sija ad Jerusalem. ² Kun insa'yang chanan papangat nan papachi ja chanan papangat nan Hudyu nan chayumcha an Pablo gwot nampa'pa'aasicha an Festo ³ gway mangakag otjan as sija tot ipaajagna as Pablo ta umoy ad Jerusalem gwon annaotay pangkopchaay isanob san chayan ad intoychas sija. ⁴ Gwon sumungwhat as Festo gway manggwana, "Nawhawhantajan gway whayud as Pablo ad Cesarea. Ad pangkop'uway umoy ad aschi nu mernangan." ⁵ Sija nan anana, "Sa'ad chanan papangatju mihuyogcha an sa'on ad Cesarea ad nu agwad lagwing as inggwan nan sachiyay taku ichayumchas sija."

⁶ Iningkaw kus Festo ad Jerusalem as gwayu gwinnu simpuyu erkaw, ummoy ad Cesarea. Mawhikat kun tummu'chu san uu'uman kun

impaajagna as Pablo. ⁷ Hummu'nag kus Pablo sa'ad chanan chacha'orn chanan Hudyuway nerpud Jerusalem, naayuschaay nampali'gwos an sija kun ansan nan chagsonay impawhersucha an sija gway maid kun atut-tugwaan as mamano'no'cha. ⁸ Gwon tina'choyan Pablo nan longagna gway manggwana, "Maid kun inggwa' as lagwing as mihursu san lintogmiyay Hudyu ja san Templomi gwinnu mihursu san Emperador."

⁹ Gwon sa'ad as Festo ajunana chanan Hudyu, sija nan inimusna an Pablo ananon, "Whayugwomay umoy ad Jerusalem ad aschi nan manumerjaa' an si'a san annachajaay ipawhersucha an si'a?"

¹⁰ Gwon anan Pablo, "Annaa' san sangun nan uu'uman nan Emperador gway sija nan masumerjaa', maid kun inggwa' as lagwing sasan Hudyu gway aagkammum. ¹¹ Ad sa'ad nu agwad inggwa' as lagwing as lobhong'u matojan, achiya' kun umogjat gway matoy. Gwon wha'on kunangkay as tuttuwa nan impawhersucha an sa'on sija nan maid kun osa as anna lobhongnaay mangijoy an sa'on an chicha. Ipayang'u asus'u san Emperador."

¹² Na'aapat kus Festo san huhuyunna tuyay, anana, "Kapu tan chinag-watnuway ipayangnu nan asusnu san Emperador, i'a san Emperador."

Nan Nisanguwan Pablo San Sangun Cha Agripa An Bernice

¹³ Lummaus kunan amanaay erkaw hummu'nag ad Cesarea cha Ali Agripa an Bernice gway sunudnaay huwhai tot umoycha lagwaon nan whayuway kuwhinnachur gway Festo. ¹⁴ Iningkawcha kus amanaay erkaw ad aschi, inuullit Festo an Ali Agripa nan mipangkop san asus Pablo gway manggwanaon, "Agwad nan osa takud asnaay niwhawhayud san nanguwhinnachuyan Felix. ¹⁵ Ad sa'ad san iningkagwa' ad Jerusalem, inchayum chanan papangat nan papachi ja chanan chacha'orn chanan Hudyu as sija. Inchawcha gway mayodchonganay matoy as sija. ¹⁶ Gwot sinungwhata' chicha gway wha'on kus ukalin chanan Romano gway ipawhijang nan osa napawhersu san chaan sumangu sasan nampawhersu an sija tot agwad chimpuna gway manungwhat san impawhersucha an sija.

¹⁷ "Sija nan naayuscha kud asna achi' kun tina'ta' nan asusna. Mawhikat kun tummu'chuwa' san uu'uman kun impaajag'u chay sachi taku.

¹⁸ Summi'ad kun chanan nampawhersu an sija, maid kun ipawhersucha an sija as lagwing. Ana' kunnu agwad gwon annaotay maid kun.

¹⁹ Gwon sa'ad nan na'asinnungwhatancha an sija mipangkop ekay san pammatichaay Hudyu ja mipangkop san osa takuway mangngachan Hesus gway natoy gwon anan Pabloon natakun anu. ²⁰ Sa'ad tan maid kun akammu' nu ngachan nan inino'ay manumerja san mipangkop san amaschi, inimus'u an sija nu whayugwona umoy ad Jerusalem ad aschi nan mau'umana san impawhersucha an sija. ²¹ Gwon sa'ad tan inchaw Pablo gway mawhantajan san whawhalluchan ad sija mangiwhanag nan Emperador, ingwhilin'uway mawhantajan as sija ingkanas paijoy'us sija san Emperador."

²² Kun anan Agripa an Festo, "Whayugwo'ay ilan nan sanatay taku ta chongyo' as sija."

Kun anana, "Whikat ad asim chongyon as sija."

²³ Mawhikat kun, hummu'nag cha Agripa an Bernice. Gwot nilumno'cha san agagya'janay manghuhuyyaan gway amod nan mangichajaw chanan taku an chicha, mitapi ahos an chicha chanan papangat chanan surchachu ja chanan mawhigwhig gway taku san syudad. Impaijoy kun Festo as

Pablo, impayangchas sija. ²⁴ Kun anan Festo, “Ali Agripa ja losanay taku anna ad asna, mailaju nannaja taku! Nan losanay umili Hudyu, inchayumcha an sa'on nannaja taku ad Jerusalem ja ad asna ahosay Cesarea. Ipa'pa'uycha gway matoy otjan as sija. ²⁵ Gwon maid kun inchasa' as na'awhasuyana as lobhongna matojan. Ad sa'ad tan impayangna nan asusna san Emperador, nanomsomo'a' gway ipooy'u as sija ad aschi. ²⁶ Gwon maid kun akammu' as ustuway isuyat'u san Emperador san mipangkop an sija. Sija nan impayang'u an cha'aju amamod an si'a Ali Agripa tot mappungnu ad sumerjaon nan asusna, mawhalinay agwad isuyat'u san Emperador. ²⁷ Tan akammu'ay achi kun ma'gwaay ipooy'u nan whayud san Emperador nu maid kun ustu as iwhaka' san impawhersucha an sija.”

26

Nan Nana'choyan Pablo San Longagna an Ali Agripa

¹ Kun anan Ali Agripa an Pablo, “Mijuja'aay kuminga san mipangkop san longagnu.”

Kun intajag Pablo nan imana gwot illukinaay nangita'chor san longagna gway manggwana, ² “Apu Ali Agripa, nayagsa'a' gway sumangu an si'a san sana erkaw gway mangita'chor san longag'u san mipangkop san losanay impawhersun chanan Hudyu. ³ Sa'ad tan akammum losan nan ukali ja maniisi'an chanan Hudyu, akagnuud anusan chongyon as sa'on.

⁴ “Sa'ad nan inino'ay nawhijag malluki san awhanog'u, aagkammun nan losanay Hudyu kapu tan iningkagwa' an chicha san ili' ja ad Jerusalem. ⁵ Nawhajakay aagkammuchas sa'on. Ad nu whayugwoncha, ipano'no'cha gway nitapiya' summuyut sasan mangipapati as amod san pammatin chanan Hudyu ja nawhijaka' as osaay Pariseo. ⁶ Ad san sana kapu san namnamao' nan ingwhawhagkan Apudyus sasan nerpugwan ta'u, anna summisi'acha' gway masumerja. ⁷ Nan sachi ingwhawhagkan Apudyus sachi hos nan namnamaon chanan nasagwayan as chugwaay kana' Israel san mangipapatiyanchaay manchajaw an Apudyus san inerkaw ja nilawhi. Ad kapu sannaja namnama, pinawhersuwa' sasan Hudyu, Ali Agripa. ⁸ Ad ka'ajuman ekajay ailija' anchanaay Hudyu achi mamati gway takuwon Apudyus chanan natoy?

⁹ “Uyay as sa'on san sinerkagwan pinati' gway maserpu oo' nan losanay ayobhonga'ay mantangka ta husuyo' as Hesus gway iNazaret. ¹⁰ Amaschi nan inggwa' ad Jerusalem. Angsan sasan takun Apudyus nan impawhayud'u kapu san ayobhongan gway inatod chanan papangat nan papachi an sa'on. Ad nu mapatoycha tachuna' hos. ¹¹ Ad san losanay sinagoga, nadnachi chusao' chicha. Impapilit'u chicha manapapaton as lagwing gway mihursu an Hesus. Kapu san chachama huchu'u an chicha ummoy'u pinalikatan chicha uyay sasan sawhaliyay ili.

Nan Nanguullitan Pablo San Namatiyana

¹² “Annaja nan kapun nan ummaja' ad Damasco gway naatchana' as ayobhongan ja iyujaa' sasan papangat nan papachi. ¹³ Ali Agripa, mamatu' kun san agwacha' san chayan inila' nan padcha nerpud langit gway amod sumiling nu san init gway namadcha an sa'on ja chanan huhuyun'u. ¹⁴ Kun losan ami natugwad san luta. Kun chingngor' nan kingaay manggwana an sa'on san Hinebreo gway apapat, 'Saulo, Saulo, kamman palpalikatan as

sa'on? Palpalikatamot ekay longagnu san manghushusuyam an sa'on, isun nan mangopajan nan wha'a san naagagkichanay abchoy nan manayachu.'

¹⁵ "Kun ana' an sija, 'Ngachan'a, Apu?'

"Kun anana, 'Sa'on as Hesus gway palpalikatam. ¹⁶ Sumi'ad'a. Nam-pailaa' an si'a tot chutu'a' si'a as mansilwhiyo' ja mangipano'no' san annaja inilam ja san ipaila' an si'a. ¹⁷ Ilisi' si'a sasan ailijamay iIsrael ja sasan wha'on kus Hudyu gway mangiwhauna' an si'a. ¹⁸ Ipaakammum an chicha nan ukud'u tot manchu'kancha nan manghulingot ad intuyungnu chicha san padcha ja ituyungnu hos chicha san ayobhongan Apudyus manipud san ayobhongan Satanas tot ligwatan Apudyus chanan whersucha ja mitapicha sasan takuway niit'on as ugwan Apudyus kapu san pammatica an sa'on.'

Nan Nangiwhagan Pablo San O'ona

¹⁹ "Sachi kun, Ali Agripa, achi' kun sinu'il nan inila' gway isun chi ininop gway nerpud langit. ²⁰ Gwon impaakammu'ay ummuna sasan Hudyu ad Damasco asiyot sasan Hudyu ad Jerusalem ja san losanay ili ad Judea ancha sasan wha'on kus Hudyu. Ingwhakawhaka' gway manchu'kancha chanan whersucha ad nanulincha an Apudyus ja ooncha nan whayu as mangipailaay tuttuwa nanchu'kancha chanan whersucha. ²¹ Sijana nan kapuna gway chimpapa' sasan Hudyu san sowhan nan Templo tot otojonchas sa'on. ²² Gwon ingkana san sana erkaw whinadngana' an Apudyus gwot annaa'ay summi'ad gway mangipano'no' san atuttugwaan san losanay taku. Maid kun uchum as iwhaka' gway ma'gwa nu achi ahus nan ingwhakan chanan profeta ja ingwhakan Moses ²³ gway sa'ad nan Kristu mapalikatan ja sija nan umunaay matakus san otoy tot sija nan mangipaakammu san silaw gway manaku sasan Hudyu ja sasan wha'on kus Hudyu."

²⁴ Anna kunay manapaapat as Pablo gway mana'chor san longagna, tinowhag Festo nan kingana gway manggwana, "Nayapang'a, Pablo! Nayapang'a san amochay inacherm."

²⁵ Gwon anan Pablo, "Wha'ona' kus nayapang, Apu Festo! Nannachaja iwhakawhaka' ustun nan asomsom'ana ja tuttuwa. ²⁶ Aagkammum Ali Agripa nannachaja sija nan natuyocha'ay kuminga an si'a. Mamatiya' gway wha'on kus nitayu an si'a nannachaja tan wha'on kus na'gwa nitayu san osa sungu. ²⁷ Ali Agripa, mamati'a san profeta? Akammu'ay mamati'a!"

²⁸ Gwot anan Ali Agripa an Pablo, "Jo'o maagwisnus sa'on gway mamati san sina'itan ekay."

²⁹ Kun anan Pablo, "Sina'itan man gwinnu mawhajakay chimpu, ilugwayu' an Apudyus gway wha'on kus ahus'a gwon losan chanan manchochongngor an sa'on san sana, mangngachancha otjan isu' gway namati an Hesus maya'sig sannaja niwhayucha'."

³⁰ Kun summi'ad nan ali ja nan kuwhinnachur ja as Bernice ancha chanan na'atu'chu an chicha. ³¹ Lummajawcha kun asi'a'anancha, "Nannaja taku maid kun inggwanas lobhongna matojan gwinnu miwhayuchan." ³² Kun anan Ali Agripa an Festo, "Mapayuhusan otjan nannaja taku nu achina inchaw gway mampasumerjas sija san Emperador."

27

Nan Namapuyan Pablo Gway Umoy Ad Roma

¹ Ingwhakan ku chay kuwhinnachur gway mamapur amiyay umoy ad Italia, impawhijangcha as Pablo ja chanan uchumay whayud an Julius

gway osaay apitan nan Rehimenton* nan Emperador. ² Kun ummoy ami nilumno' san osa papur gway nerpu ad Adrumeto gway na'asakana umoy sasan ailiili gway sa'up nan Asia. Namapur ami gway huyunmi as Aristarchus gway osa iMacedonia san iliyay Tesalonica.

³ Mawhikat kun hummu'nag ami ad Sidon. Whyu nan impailan Julius an Pablo kun iyujanaay umoy sasan huhuyunna tot maatchan as maserpuna. ⁴ Namapur ami kunay nerpu Sidon nalliglig amiyay nangoy san ikid nan ilid Cyprus tan mijahot an cha'ami nan tungnin. ⁵ Nilausanmi kunan whaywhay ad Silicia ja Pamfilia, hummu'nag ami ad Mirra gway sa'up nan Licia. ⁶ Inchasan ku chay apitan chanan surchachu nan papur gway nerpu ad Alejandria gway umoy ad Italia, imperno' cha'ami.

⁷ Iyamjammamiyay namapur san amanaay erkaw kun nalikatan amiyay chummakus ad Sinido. Kapu tan mijahot an cha'ami nan tungnin, nalliglig nan papurmi gway nangoy san ikid nan iliyay Creta gway miidmang san iliyay Salmon. ⁸ Nampalikat ami kunay namapur gway nangiikid, hummu'nag ami san osa ili gway ma'gwaniyon Whyuway Iillongan Chanan Papur, gway achani san syudad gway Lasea.

⁹ Nawhajag ami ad aschi ingkana san lummagwing as amod nan tayun kun a'oogjat as mamapur tan chimpun nan ingwhahwhali ad lumma'puson nan Pijasta gway ma'gwaniyon Mallaunan.† Sija nan impaupannan Pablo anan an chicha, ¹⁰ "Huhuyun, maila' gway nannaja whijasi ta'u a'oogjat nu ituyuy ta'u san sana. Ad wha'on kus ahus as matangkaan nan ochon ja papur gwon uyay ahos nan whijag ta'u." ¹¹ Gwon achin ku chay apitan chanan surchachu pinati nan ingwhakan Pablo. Sija pinatina nan apitan nan papur ja simpapur. ¹² Sa'ad tan wha'on kus whyu as umillongan san amiyan nan sachiyay ummillongan nan papurcha, aachugwan nan manggwanaon ituyuycha mamapur tot tugwakay chumakuscha ad Finix gway aschi nan iillongan nan papur ad Creta gway wha'on kus misusuyab san whidwhid.

Nan Whali San Whyaywhay

¹³ Nanungnin kus pojaaw gway nerpu apyay, anancha kunnu mawhalinay mantuyuycha san umajancha. Sija nan ingkudcha impangatu nan angkurn nan papur kun namapurchaay nan nangiikid ad Creta. ¹⁴ Gwon panopanos kun, hummu'nag nan amochay whaliyay nerpu san apot san lakud nan Creta. ¹⁵ Nachapyut kunan papur gwot achi kun ma'ilusyus san tungnin, intuyumi ekay gway ituyung nan tungnin.

¹⁶ Nituyung kunan papurmi san ikid nan osaay wha''iyutay ili gway ma'gwaniyon Cauda gway napali'gwosan san whaywhay, nampalikat amiyay nangipata'chang san whang'aay uugchon nan papur tot achi migwa''i. ¹⁷ Nappungcha kun ipata'chang san papur, pinutiputancha ta'chon san tali nan papur tot achi migwa''i. Ad kapu tan umogjatcha as mantuyungcha san kakallis san whaywhay ad Sirte, incho''oyacha nan layag‡ tot mija''aa''it nan mangichu'yangan nan tungnin san papur.

¹⁸ Sissija nan amochay whali gway mangichu'yachu'yang san papur, sija nan mawhikat kun illukichaay mangitoper sasan erka san chanum. ¹⁹ Mi'atlu kunay erkaw intopercha hos san chanum nan uchumay lamintan nan papur. ²⁰ Lummaus kunan amana erkaw gway maid kun lumollosgwa

* **27:1** 27:1 Sa'ad nan Rehimenton nan Emperador osa batalyun gway onom kasut nan surchachuna. † **27:9** 27:9 Ma'gwani hoson Pijasta gway ma'gwaniyon Malligwatan Apudyus sasan whersu. ‡ **27:17** 27:17 Sa'ad nan layag ergwa luput gway ita'odcha whitwhiton san ngatugwon nan papur tot ichu'yang nan tungnin ad intuyungna nan papur.

san init gwinnu chanan whituwon gwot sissija ekay whali, maid kunon namnamaonmiyay matak.

²¹ Nawhajag kunay maid nangnangananmi, summi'ad as Pablo san sangun chanan taku gway manggwana, "Susunud, sa'ad otjan nu pinatiju chay ingwhaka' gway achi ta'u jan lumiggwat ad Creta, achi ta'u otjan nachachailan ja naminan. ²² Ad san sana, iwhaka' an cha'ajuway papigsaonju nan somsono'ju tan maid kun osa as matoy an cha'aju, ahus nan papur as migwa'i. ²³ Tan sa'ad say lawhid kanad, sa'ad as Apudyus gway sin'ugwa an sa'on ja manchaychajagwa' impaalina nan anghelna ²⁴ gway nanggwanaon, 'Achi'a umogjat, Pablo! Maserpuway sumi'ad'a san sangun nan Emperador. Chongyom na! Iwhawhagkan Apudyus an si'a gway takuwona nan losanay huyunnu san papur.' ²⁵ Sija nan, susunud, papigsaonju nan somsono'ju tan mamatiya' an Apudyus gway ustu'ustaway ma'gwa nan ingwhakana an sa'on. ²⁶ Gwon maserpuway misadsad ta'u san osa luta gway napali'gwosan san whaywhay."

²⁷ Mi'asergwa kus opatay lawhi, sissija mitapitapiya' nan papurmi san whaywhay gway Adriatico. Kagwan kunan lawhi amas kini'nan chanan manterterwhasu san papur gway umachaachani ami san luta. ²⁸ Kun kinisongcha nan aachayo' nan chanum kun naakammugwanchaay chugwampuyu chopan nan aachayo'na. Panopanos kun inasinha hos kisngon kun nasagwayan as lima chopan. ²⁹ Sa'ad tan ummogjatcha gway tugwakay michongper ami sasan puchig, intopercha nan opatay angkur san oppoyan nan papur gwot illugwayucha gway mawhikat otjan. ³⁰ Sa'ad chanan manterterwhasu san papur, whayugwonchaay umagwid sija nan incho'oyacha nan whang'a san whaywhay gway an'annanchaay umotchag sasan angkur gway merpu san sangun nan papur. ³¹ Gwon anan Pablo san apitan ja chanan surchachuna, "Sa'ad nu achi ingkaw nannachaja san papur, maid kun miligtas an cha'aju." ³² Kun whinsat chanan surchachu nan tali gway nitajunan nan whang'a kun naotchag.

³³ Anna kunay takangay mawhikat, impapilit Pablo an chicha losanay mangancha. Kun Anana, "Mi'asergwa as opat gway erkaw san sana gway nanuullay aju ad maid kun in'ananju. ³⁴ Sija nan mangan aju tot pumigsa aju tan maid kun ma'gwas lagwing an cha'aju."

³⁵ Napping kun Pablo iwhaka chi, nangaya san tinapay kun nanjaman an Apudyus san sangun nan losan kun asinaot pi'pi'iyon nan tinapajot illukinaay nangan. ³⁶ Kun pummigsa nan somsono'cha losan gwot nangan-cha hos. ³⁷ Chugwangkasut ja pitumpuyu ja onom nan amungmiyay nan namapur. ³⁸ Nabsugcha kun losan, intopercha nan ochonchaay kerkerkwit san whaywhay tot jumapaw nan papur.

Nan Nigwa''iyan Nan Papur

³⁹ Anna kunay mawhikat, chimmang chanan manterterwhasu san papur nan luta gwon achicha kun naimatunan nu ngachan nichiyay ili. Sija inilacha nan pu'ung gway anna nan tayantagna gway sachi nan pangkopcha mangijajan san papur. ⁴⁰ Gwot whinsatcha nan ta'od chanan angkur kun tinaynancha san whaywhay. Gwot inu'whadcha hos nan tali gway mangipukod sasan mangituyung kun impangatucha nan ergwaay layag nan papur tot ichu'yang nan tungnin ad intuyungcha san ikid nan tayantag. ⁴¹ Gwon nichongper nan papur san mugkaur gway kakallis gwot nisadsad. Ad nan sanguna nisuhu' gway achi kun mangkichu ja nan oppoyanna iwwa'in chanan napigsaay tapiya'.

⁴² Sa'ad nan pangkop chanan surchachu otojoncha losan nan whayud tot maid osa an chicha as man'ijat ja umagwid. ⁴³ Gwon sa'ad nan apitan chanan surchachu, whayugwona takuwon as Pablo sija nan tinupapana chicha. Kun ingwhilinna sasan mangakammu man'ijat gway umunacha pumsu' umoy san ikid. ⁴⁴ Ad sa'ad chanan uchum, nisu'nubcha namataw san aju ja uchumay chokan nan nigwa''iyay papur. Gwot chummormang ami losan san ikid gway maid kun na'na'gwas lagwing an cha'ami.

28

Nan Ummajan Pablo Ad Malta

¹ Chummakus ami kusan tayantag gway maid kun na'gwa an cha'ami, naakammugwanmiyay Malta nan ngachan nan sachi ili. ² Ad sa'ad chanan umili san sachi, whawhalluwan nan impailacha an cha'ami. Nanapuycha kun inajakan cha'ami losan gway mananichu tan umuduchan ja mantakaliyong. ³ Namerru kus Pablo gwot itunguna, maag ekay lummagwa nan uyog san nachangchang kun intobna nan iman Pablo. ⁴ Inilan ku chachay umili nan uyog gway nitatayyun san imana, asi'a'anancha, "Maid kun chugwachugwanaay manootoy nannaja taku. Ta'on nu lummasat san whaywhay, achin kunan ma'gwaniyon manguu'um ijuja gway matakus as sija." ⁵ Gwon iwwersin Pablo chay uyog san apuy kun maid kun in'alina an sija. ⁶ Inuullay chachay taku nu lumtog nan longagna gwinnu maag ekay matugwad ad natoy. Gwon nawhajag kunan manguullajanchaot maid na'gwa an sija, nanohos nan somsono'cha kun anancha, "Osa apudyus as sija."

⁷ Achani san agwachanmi chanan tayun Publio gway pangat san sachiyay ili. Inajakana cha'ami san hoyoyna gwot inamman cha'ami mangiliyon san tuyuway erkaw. ⁸ Nijaspur gway nasa'it nan aman Publio gway inuumhokay naangod ja nampuju'. Sija nan nilagwan Pablo gwot impatayna chanan imana an sija kun nallugwayuwot hummayu as sija. ⁹ Na'gwa kunan sachi, sa'ad chanan uchumay nasa'it san sachiyay ili ummalicha hos kun hummayucha. ¹⁰ Angsan nan inatodcha gway mangipaila san mamigwhikancha an cha'ami. Anna kunay lumiggwat nan papurmi, inatodcha nan losanay maserpumi.

Nan Hummu'nakan Pablo Ad Roma

¹¹ Lumma'pus kunan tuyu huyan, namapur ami san osaay papur gway nerpu ad Alejandria gway iniingkaw san sachiyay ili san chimpun nan amian. Ad nikili san sangun nan sachiyay papur nan Tagtagkun nan nanapa'ay sinang'apudyuscha gway Castro ja Polux. ¹² Hummu'nag ami kud Siracusa, iningkaw ami ad aschi as tuyu erkaw. ¹³ Manipud ad aschi, intuyuyumiay namapur gwot hummu'nag ami ad Regio. Mawhikat kun, nanungnin gway nerpu san apot san apyay sija nan asin ku mawhikat, hummu'nag ami ad Puteoli. ¹⁴ Inchasanmid aschi chanan susunud san pammati gwot inajakan cha'ami gway ingkaw an chicha as sinchumingkugwan. Anunu kun hummu'nag amid Roma.

¹⁵ Chingngorn ku chanan susunud gway namati ad aschi nan mipangkop an cha'ami, iningkaw nan nangahot an cha'ami san Plasan Appio gway laya''uwan ja iningkaw ahos nan nangahot an cha'ami ad Tres Tabernas gway susuypan. Inilan ku Pablo chicha nanjaman an Apudyus gwot pummigsa nan somsono'na.

Nan Agwachan Pablo Ad Roma

¹⁶ Hummu'nag ami kun ad Roma, niyuja as Pablo gway umahus ingkaw san osa hoyoy gway anna nan osa surchachu mangijaachug an sija.

¹⁷ Mi'atlu ku erkaw san hu'nagna, impaajagna lamang chanan papangat nan Hudyu. Naayuscha kun, anana, "Susunud, ta'on nu maid inggwa' as lagwing sasan ailijan ta'u gwinnu san ukali ta'u gway tinagwid ta'u sasan nerpugwan ta'u, nipuyanga' gway niwhayud ad Jerusalem sasan iRoma.

¹⁸ Sinumerjaa' kun, payagwaona' otjan tan maid kun inggwa' as lagwing as lobhong'u matojan. ¹⁹ Gwon kapu tan ijachin chanan Hudyu, napatuta'ay nangipayang san asus'u an Emperador ta'on nu maid chayum'u as lagwing mipangkop sasan ailija'. ²⁰ Annaja nan kapuna gway impaajag'u cha'aju tot ila' ja aapatat'u cha'aju kapu tan naayuwthing'iyana' san sana tan mamatiya' an Kristu gway namnaman chanan iIsrael."

²¹ Kun anancha an sija, "Maid kun inagwatmi as suyat as nerpu ad Judea san mipangkop an si'a ja maid kuhos chingngormi sasan susunud gway hummu'nag gway nerpu aschi as lagwing mipangkop an si'a. ²² Gwon whayugwonmiyay chongyon an si'a nu ngachan nan anam tan akammumi nan mipangkop san annaja pammatiyay nihuyunam gway sa'ad san ailiili lagwing nan anancha gway mihursu sannaja pammati."

²³ Whintongcha kunan erkaw gway asincha mijahotan an Pablo, umoychaay angan san agwachana hoyoy. Iyerkawna ingkanas maschom impaagwat ja impaakammu an chicha nan mipangkop san Mantuyajan Apudyus. Inagwisna chicha san mipangkop an Hesus san iwhakanaay merpu san nilistaay lintog Moses ja chanan nibyun chanan profeta.

²⁴ Iningkaw nan uchum gway naagwis san ingwhakana gwon achi kunan uchum mamati. ²⁵ Achicha kun naninnagwatan, nahu'ercha san udchina san nangiwhagan Pablo san amasna, "Tuttuwa nan ingwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan nerpugwan ta'u kapu an profeta Isaias* gway anan Apudyus,

²⁶ 'Ta san annachaja taku ad anamon,

Ta'on nu chochongyonju

maid kun maagwatanju,

iillanju

gwon achiju kun maimatunan.

²⁷ Tan hummatu nan somsono' nannachaja taku

ja impupcha nan ingacha

ancha inimitcha nan atacha.

Tan tugwakay lagwa nu ma'aimatuncha

ja chongyoncha

ja maagwatancha

ancha manulincha an sa'on
ad impawhayu' chicha.' "

²⁸ Ad pinungpung Pablo gway manggwana, "Sija nan maserpu akammugwonju gway nipaakammu sasan wha'on kus Hudyu nan ukud Apudyus gway mipangkop san matakuwan ad nanchongorcha." ²⁹ †

³⁰ Kun iningkaw as Pablo san inawhangana hoyoy as chugwa tagwon. Kun sinanguna nan losanay ummuummoy lummagwa an sija. ³¹ Nagwaja ja natuyod as sija gway nangiwhakawhaka san mipangkop san Mantuyajan Apudyus ja nangisuyu san mipangkop an Apu Hesu Kristu.

* **28:25** 28:25 Mawhasa san Isaias 6:9-10. † **28:29** 28:29 Sa'ad san uchumay manyuskriptu intapicha nan v. 29 gway anana: "Napping kun Pablo iwhaka nan sachi, nahu'erchaay maniisi."

Nan Suyat Pablo Sasan iRoma

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nan suyat Pablo sasan iRoma gway namati an Hesus, ipaagwatna an chicha nan manakuwan Apudyus sasan taku. Minungimungna nan hu'yon nan pijaona iwhaka san Roma 1:16-17 gway iwhilang Apudyus chanan taku as ustu san mangilana kapu san pammatica. Insuyat ahos Pablo gway ipaakammu nan lajadna tot umoyna ilan chicha tot suyuwana chicha asiyot umoy ad Espania. Whayugwona hos ayan nan whachangcha an sija san mansilwhiyana ad Espania.

Ingwhakan Pablo gway losanay taku, Hudyu man gwinnu wha'on kus Hudyu na'awhersucha an Apudyus. Sa'ad nan mawhalinay malligwatan Apudyus san whersun chanan taku, ahus ekay pammati an Kristu ad wha'on kusan manuyutan san lintog. Ingwhakan ahos Pablo nan asasaad nan whayuway whijag gway agwad sasan mitapi an Hesus kapu san malligwatan Apudyus san whersucha. Nan mamati, ma'aan nan kuyacha an Apudyus ja magwajaancha ta achicha ituttuyuy gway humersu kapu san whachang nan Ispilitun Apudyus.

Sa'ad san mi'alima ingkana san mi'agwayuway kapitulu, ingwhakan Pablo nan ausayan nan lintog Apudyus, ja nan osa, nan pigsan nan Ispilitun Apudyus san whijag nan namati. Sa'ad nan uchumay ingwhakana, agwad nan pangkop Apudyus sasan Hudyu ja sasan wha'on kus Hudyu. Ingwhakana gway kapu san nallagwingan chanan Hudyu an Hesus, nagwajaan nan uchumay taku gway mangngor san mipangkop san whachang Apudyus ta matakucha hos san inggwan Kristu. Mamatis Pablo gway achi kun mituttuyuy as ingkana nan mallagwingan chanan Hudyu an Hesus.

Insuyat Pablo nan ustuguay oon nan namati, amamod san ooncha gway manisiwhayu. Ingwhakana hos nan oonchaay mansilwhi an Apudyus ja nan maserpuway ooncha gway mangijopgwa san whilin chanan papangat san ili. Ingwhakana hos nan ustuguay ma'gwa nu manchugwachugwa nan somsono'cha san mipangkop san whilin Apudyus gway inatodna an Moses.

San anungus nan suyat Pablo, impaakammuna nan manaychajagwana an Apudyus ja nan whayugwonaay ilullugwayuwancha.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat Ja Nan Napatokay Pijaona Anan 1:1-17

Nan Kapuway Maserpu Matakun Chanan Taku San Whersucha 1:18-3:20

Nan Manakuwan Apudyus Sasan Taku 3:21-4:25

Nan Whayu Whijag San Ma'aosossanan An Kristu 5:1-8:39

Nan Pangkop Apudyus Sasan Hudyu 9:1-11:36

Nan Ininon Chanan Namatiyay Mawhijag 12:1-15:13

Nan Anungus Nan Suyat 15:14-16:27

¹ As Pablo na gway mansilwhi* an Kristu Hesus. Piniliya' an Apudyus as apostolna gway chinutu'ana' as mangipaakammu san Whayuway Chamag gway nerpu an sija. ² Sa'ad nannaja Whayuway Chamag, ingwhahagkan Apudyus san agwi sasan profetana san nilistaay Ukudna.

³ Ad sa'ad nannaja Whayuway Chamag mipangkop san Ana'na gway as Hesu Kristu gway Apu ta'u. Nu mipangkop san inatatakuna nerpus sija

* **1:1** 1:1 Mudchachu nan anana san Griego.

san kana' Dabid. ⁴ Nu mipangkop san ina'Apudyusna, impailan Apudyus gway sija nan Ana'na san nanakuwana san natojana kapu san ayobhongan nan Ispilituna. ⁵ Kapu an Hesus, inatod Apudyus an sa'on nan alintokan gway mangngachan apostol tot ichayan'u nan losanay taku ta mamaticha ja chumngorcha ad sachi nan michajagwana. ⁶ Mitapi aju hos ad asnatay Roma gway inagwakan Apudyus as mantakun Hesu Kristu.

⁷ Annaja nan suyat'u an cha'aju losan ad asnatay Roma gway ipatpatog Apudyus ja inagwakana as takuna gway mansilsilwhi an sija. Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Lugwayun Pablo An Apudyus Ja Pangkopnaay Umoy Mangila Sasan Namati Ad Roma

⁸ Nan umuunna san losan, manjamana' an Apudyus gway mansilsilwhiya' san mipangkop an cha'aju losan kapu tan sa'ad nan pammatiju nan'umamag san ailiili. Ad chongyon Apudyus nannaja manjamana' kapu an Hesu Kristu. ⁹ Tan as Apudyus gway mansilsilwhiya' san losanay whijag'u san mangipaakammugwa' san Whyuway Chamag mipangkop san Ana'na, akammuna gway ilugwayugwayu' cha'aju san losanay malugwayuwa'. ¹⁰ Patinajunay ilugwayu' an Apudyus gway nu ijujana agwad otjan gwaja' gway umali mangila an cha'aju tan nawhajag gway maid kun gwaja'. ¹¹ Tan amod nan iliw'ugway mangila an cha'aju tot iwthingay'u an cha'aju nan whyuway inatod nan Ispilitun Apudyus tot pumigsa nan pammatiju. ¹² Nan pijao' anan mangwhiwhinnachang ta'u san pumigsaan nan pammatin nan gwaschi osa an chita'u.

¹³ Susunud, whyugwo'ay akammugwonju gway nangimman'u pangkoponay umali mangila an cha'aju gwon nayappoyappochana' ingkana san sana. Whyugwo'ay agwad ahos whyu as mangwhanakana an cha'aju gway isun ahos nan inggwa' sasan uchumay wha'on kus Hudyu.

¹⁴ Anna nan annung'u gway mangipaakammu san Whyuway Chamag san losanay taku mitapi chanan mangakammu ja ma'aagwat san apapat ja ukalin chanan Griego ja sasan achi kun na'aagwat, sasan naacher ja sasan maid acherana. ¹⁵ Sija nan whyugwo' ekay gway mangipaakammu ahos san Whyuway Chamag an cha'aju ad asnatay Roma.

Sa'ad Nan Whyuway Chamag Sachi Nan Manaku San Losanay Taku San Whersucha

(1 Corinto 1:18, 24)

¹⁶ Achiya' kun mawhainay mangiwhaka san Whyuway Chamag tan kapu san Whyuway Chamag takuwon Apudyus kapu san ayobhongana nan losanay mamati an Hesus tot achicha machusa sasan whersucha gway umuna nan Hudyu ad asiyot nan losanay taku gway wha'on kus Hudyu.

¹⁷ Tan nan mangiwhilangan Apudyus sasan taku as ustu san mangilana, mipaila sannaja Whyuway Chamag mipangkop an Hesus kapu ekay san pammati an sija malluki san chamuchamu ingkana san mapungpungana. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Sa'ad nan takuway niwhilang as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammatina, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana."†

Nan Manusaan Apudyus San Whersu

¹⁸ Ipapa"ilan Apudyus nan chusa gway merpud langit sasan losanay lagwingay o'oon nan taku an sija ja sasan asintatakucha gway sa'ad

† 1:17 1:17 Mawhasa san Habakuk 2:4

nan lagwingay o'ooncha sachi nan manipod san mipaakammugwan nan atuttugwaan. ¹⁹ Chusaon Apudyus chicha kapu tan achicha kun mamati an sija ta'on nu nayagwag an chicha nan mangakammugwan san mipangkop an Apudyus kapu tan as Apudyus nan nangipaila an chicha. ²⁰ Tan malluki san nanggwaan Apudyus san luhung, ta'on nu achi maila as Apudyus, mama'ila ja maagwatan nan ina'Apudyusna ja ayobhonganaay maid kun pungpungna kapu sasan inggwana. Sija nan maid kun mallasunancha. ²¹ Tan ta'on nu akammucha as Apudyus, achicha kun manchajaw gwinnu manjaman an sija. Nu manomsomo'cha maid kun kutu'na ad sa'ad nan katkatungay somsono'cha achi kun ma'aagwat san atuttugwaan. ²² Ananchaon nalaingcha gwon annaotay maid kun akammucha. ²³ Achicha kun chinajaw as Apudyus gway maid kun isuna gway achi kun matoy gwot sija chinaychajawcha nan papagwat chanan matoy gway isun nan taku, chanan mammanu', ajam ancha chanan umachap san luta.

²⁴ Sija nan achin ku Apudyus whinijangan chicha san manggwaancha san aisaw gway whayugwon nan somsono'cha, sija nan nanggwachas miwhawhainan nan longag nan gwaschi osa an chicha. ²⁵ Iniloscha nan atuttugwaanay mipangkop an Apudyus san tuli. Kun nanchajawcha ja nansilwhicha san inggwan Apudyus gway wha'on kus sija chinajawcha as Apudyus gway nanggwa san losan gway sija nan mapachajagwan as ingkaingkana. Amen.

²⁶ Kapu san o'ooncha lagwing achin ku Apudyus whinijangan chicha san manggwaancha san awhawhain gway pijaon nan longagcha. Sa'ad chanan hubhuwhai inorsancha nan ustu gway sija ma'abokancha nan asinghuwhaicha gway wha'on kusan lallaya'i. ²⁷ Ja isun ahos chanan lallaya'i gway nanchu'kancha nan li'nacha sasan huwhai ad whayugwoncha ekajay sija ma'abokan nan asillaya'icha. Ooncha nan awhawhain san gwaschi osa an chicha. Sija nan machusacha san mijayaay chusacha kapu san awhawhain gway o'ooncha.

²⁸ Ad kapu tan achicha kun mailaay napatog nan mamigwhikan-cha an Apudyus, achin ku Apudyus whinijangan chicha san manom-som'an-cha san lagwing ja manggwaancha san wha'on kus ustu. ²⁹ Ituttuttuyuychaay manggwa san pijaonchaay oon san losanay ayasin nan lagwing ja whersu. Mangkamkamcha, maaposcha, pumatoycha, kodchongchas isi', mansi'apcha, som'osom'oncha nan lumagwingan nan uchum ja apaapatoncha nan wha'wha'on san mipangkop san uchum. ³⁰ Mampergwipergwingcha, akuyachas Apudyus, mangiwhawhaincha, napangascha ja nayastugcha. Manomosomo'chas manggwaanchas lagwing, achicha kun chumngor sasan sinaanna' an chicha. ³¹ Maid kun maagwatancha, achicha kun ipatungper nan lauscha iwhaka, maid kun lajadcha ja maid kun achakucha. ³² Akammucha nan lintog Apudyus gway sa'ad chanan manggwa san a'ammasma lobhongcha gway matoy. Gwon ta'on nu akammucha nan lintog Apudyus ituttuyuychaay manggwa san a'ammasma ja tachunan-cha pay chanan manggwa san a'ammasma.

2

Nan Mangu'uman Apudyus San Losanay Taku

¹ Sa'ad as si'a gway mangu'um san uchum achi'a kun ma'alisi san u'um. Tan nu u'umom nan uchum ja oom nan isun nan ooncha, longagnu nan mayodchonganay machusa. ² Akammu ta'uway ustu'ustu nan oon

Apudyus gway mangu'um sasan manggwa san a'ammashi. ³ Sa'ad as si'a nu mangu'um'a san uchum gwon oom nan isun nan o'oncha, jo'o ja malisiyam nan mangu'uman Apudyus an si'a. ⁴ Gwinnu ungsam as Apudyus kapu tan amod nan inawhayuna, wha'on kus naya'a malingu ja naanus as sija. Maserpu akammugwomay sa'ad nan inawhayun Apudyus sachi nan mangichayan an si'a as manu'ukam san whersum. ⁵ Gwon kapu tan kadto'ay achi ekay chumngor ja achim pun manchu'kan nan whersum, sonsonom san longagnu nan chusa san umali erkaw gway manusaan Apudyus ja mipailan nan ustu gway mangu'umana. ⁶ Tan suwhalitana nan gwaschi osa taku san whatug nan inggwana. ⁷ Sa'ad chanan takuway mangituttuyuy gway manggwa san whayu tot pachajagwan Apudyus chicha ja maatchanchas whijag gway maid kun at'atojana, ma'awhijagcha chadlu an Apudyus as ingkaingkana. ⁸ Gwon sa'ad chanan takuway sija ekay sosom'oncha nan longagcha ja achicha kun chumngor san atuttugwaan gway sija chumngoyancha nan lagwing, umoy an chicha nan chusa ja amochay lingun Apudyus. ⁹ Malilihu' as amod ja mapalikatan as amod chanan takuway manggwa san lagwing. Wha'on kus ahus chanan Hudyu gwon mitapi ahos chanan wha'on kus Hudyu. ¹⁰ Gwon sa'ad chanan manggwa san whayu, atchon Apudyus nan michajagwan, mawhigwhikancha ja maid kun manchanakancha. Wha'on kus ahus chanan Hudyu gwon mitapi ahos chanan wha'on kus Hudyu. ¹¹ Tan maid kun mat'on as whayugwon Apudyus.

¹² Losanay hummersu gway maid kun akammucha san Lintog* misiyancha hos an Apudyus as ingkaingkana ta'on nu maid akammucha sannaja Lintog. Ad losanay hummersu gway mangakammu san Lintog mau'umcha kapu tan nilabsingcha nan Lintog. ¹³ Tan wha'on ku sasan manchongor ekay san Lintog nan miwhilang as ustu san mangilan Apudyus gwon chanan chumngor san iwhilin nan Lintog. ¹⁴ Sa'ad chanan wha'on kus Hudyu gway maid kun an chicha nan Lintog gwon ooncha kapu san ugwachaay somsono' nan ingwhilin nan Lintog, ipailachaay akammucha nan maserpu ma'gwa gwinnu achi kun ma'gwa ta'on nu maid kun an chicha nan Lintog. ¹⁵ Ipailacha san o'oncha gway sa'ad nan iwhilin nan Lintog nimuya san somsono'cha. Ipano'no' ahos nan somsono'cha gway mangilasin san ustu gwinnu wha'on tan nu hotangna pawhasuyon nan somsono'cha chicha ja nu hotangna isaya' nan somsono'cha chicha. ¹⁶ Amasna nan ma'gwa san erkaw gway humu'nag gway sa'ad as Apudyus chusaona chanan nitatayuway agwad san somsono' chanan taku kapu an Kristu Hesus gway mangu'um gway sachi nan anan nan Whayuway Chamag gway impaakammu'.

Nan Mangu'uman Apudyus Sasan Hudyu Kapu San Achicha Chumngoyan San Lintog

¹⁷ Si'aay manggwanaon Hudyu'a, sija mangwhatajam nan agwad an si'a nan Lintog as matakawam san mangu'uman Apudyus ja ipangasnu nan ma'ahubuyunam an Apudyus. ¹⁸ Akammum nu ngachan nan whayugwon Apudyus gway pa'gwa an si'a ja naakammugwam san Lintog nu ininonay mampili san ustu. ¹⁹ Anam ekajon si'a nan mangichayan sasan na'uyap san atuttugwaan ja isum nan silaw gway mamadcha sasan agwad san manghulingot ²⁰ ja mangisuyu sasan maid maagwatana ancha sasan takuway sa'ad nan somsono'cha isun chanan anana' gway maserpucha

* **2:12** 2:12 Annaja nan lima nibyu gway illistan Moses san Chachanay Tuyag gway ma'gwaniyon "Tora."

nan tudtuchu mipangkop an Apudyus. Amasna nan anam san longagnu kapu tan mamati'aay akammum nan losanay aammugwan ja atuttugwaan kapu san Lintog. ²¹ Sija nan sa'ad tan iwhakamay anna chanan iligwannu, suyuwam nan uchum gwon kamma achi suyuwan nan longagnu? Isuyum nan achita mana'aw gwon ka'a mana'aw nu'? ²² Anamon achita ma'assuy san wha'on kus asagwata gwon kamma oon nu'? Akuyam as amod chanan sinang'apudyus gwon kamma a'agwan chanan templon chanan sinang'apudyus? ²³ Ipangpangasnu nan Lintog gwon iwhawhainnu as Apudyus kapu san mallabsingam san Lintog. ²⁴ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Maamamang nan ngachan Apudyus sasan wha'on kus Hudyu kapu an cha'ajuway Hudyu."†

²⁵ Mantayo"a hos san Lintog gway nu nasuglitan'a osa'a sasan takun Apudyus. Oon, anna nan patog nan suglit nu chongyom nan Lintog. Gwon nu achim chongyon nan Lintog, nangngachan'a ama' achi nasuglitan. ²⁶ Sija nan, sa'ad nan wha'on kus Hudyu gway achi nasuglitan nu chongyona chanan iwhilin nan Lintog, niwhilang as sija as amas nasuglitan. ²⁷ Ad sa'ad chanan wha'on kus Hudyu gway achi nasuglitan gway chumngor san Lintog, ipailacha gway na'awhersu aju kapu tan nilabsingju nan Lintog ta'on nu agwad an cha'aju nan nilistaay Lintog ja nasuglitan aju. ²⁸ Tan nan kadto'ay Hudyu wha'on kus kapu san manuyutana san ukalin chanan Hudyu ad achin kuhos Apudyus agwaton nan osa taku kapu ekay san nasuglitan as sija. ²⁹ Nan kadto'ay Hudyu nawhalwhaligwan nan inatatakuna gway Ispilitun Apudyus nan namaliw ad wha'on kusan manuyutana san nilista Lintog gway masuglitanta. Wha'on kus merpu san taku nan mapachajagwana gwon merpu an Apudyus.

3

¹ Sa'ad tan achin ku Apudyus agwaton chanan Hudyu san ahus ekay nijana'ancha san Hudyu ja san nasuglitancha, agwad nan manimus san amasna: Ad nu amasnat, ngachan nan iligwan nan Hudyu san wha'on kus Hudyu? Ngachan nan silwhin nan suglit? ² Angsan nan illigwancha. Tan umuunna san losan, intayo' Apudyus nan ukudna sasan Hudyu. ³ Tuttuwaay agwad nan uchum an chicha gway wha'on kus mangikakadto'ay chumngor san ukud Apudyus. Gwon wha'on kus sija pijaona anan nan achi kun mantayo'an as Apudyus gway manungper san ingwhawhagkana. ⁴ Wha'on kun. Patinajunay tuttuwa as Apudyus ta'on nu losan nan taku tuliyan. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Mipailaay tuttuwa'a san manukucham Apu ja mangawha"a nu lodchongan cha'a."*

⁵ Anan nin nan uchumay takuwon nu inergwing ta'u nan nayagwag gway mangipaila gway ustu nan o'oon Apudyus, wha'on ku' ustu nan o'oon Apudyus san manusaana an chita'u san lagwingay o'oon ta'u. ⁶ Wha'on kus amaschi. Ininonma Apudyus gway mangu'um san losanay taku nu wha'on kus ustu nan o'oon?

⁷ Nu agwatna agwad ma'asinsinnungwhat gway manggwanaon, "Achiya' otjan mayodchongan gway machusa kapu sasan tuli'. Tan kapu sasan tuli' sa'ad nan inatuttuwan nan ukud Apudyus umamamod maila ad nichajaw as sija sannaja." ⁸ Anan ahos nan uchum gway ananmi anuwon, "Manggwa ta'us lagwing tot lumosgwa nan whayu." Amaschi nan anancha gway mangipergwing an cha'ami. Lobhongchaay mayodchongan.

† 2:24 2:24 Mawhasa san Isaias 52:5; Ezekiel 36:22. * 3:4 3:4 Mawhasa san Salmo 51:4.

*Maid Kun Osas Taku As Ustu San Mangilan Apudyus
(1 Juan 1:8-10)*

⁹ Ad sija nan sa'ad as cha'amiyay Hudyu wha'on kus tuttuwaay ununnay ami whayu nu chanan wha'on kus Hudyu san mangilan Apudyus. Tan naahus'u ingwhaka gway losanay taku na'awhersu Hudyu man gwinnu wha'on kus Hudyu. ¹⁰ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Maid kun osas taku as ustus san mangilan Apudyus,

maid kun uyay osa.

¹¹ Maid kun osas ma'aagwat san mipangkop an Apudyus, maid kun osas mamayuway mangakammu an Apudyus.

¹² Losanay taku nanchu'kanchas Apudyus, nangngachancha maid kutu'na an Apudyus.

Maid kun osas manggwa san whayu, maid kun uyay osa."†

¹³ "Nan tupo'cha isun nan manakub gway nantata'angay pusantu tan pasig aisaw nan iwhakacha. Ususayoncha nan apapat gway mangallilaw san huhuyuncha ja tumangka nan ihungangay nan tupo'cha isun nan angiw nan uyog gway umtoy."‡

¹⁴ "Pasig ayagwag ja mampaitay apapat nan lumagwa san tupo'cha."§

¹⁵ "Alistuchaay pumatoy.

¹⁶ Ngachamman sinat nan ajancha, mantangkachas taku ja pumalikatcha.

¹⁷ Maid kun akammuchaay mawhijag san naurnus."*

¹⁸ "Maid kun somsono'chas umogjat an Apudyus."†

¹⁹ Sija nan sa'ad tan akammu ta'uway ngachamman sinatay iwhakan nan Lintog, sija miwhakaana chanan naatchan san Lintog tot maid kun osas taku as mangiwhaka gway maid whersuna ad sanguwon nan losanay taku nan manusaan Apudyus. ²⁰ Tan maid kun takus miwhilang as ustus san mangilan Apudyus kapu san chumngoyan san Lintog tan kapu san Lintog maakammugwan nan takuway hummersu as sija.

*Nan Mangiwhilangan Apudyus San Taku As Ustu San Mangilana
(Galacia 3:1-14; Efeso 2:1-10)*

²¹ Gwon san sana nipaakammu nan ininon Apudyus gway mangiwhilang san taku as ustus san mangilana gway wha'on kus kapu san chumngoyan san lintog. Sachi nan impano'no' nan Lintog ja chachay profeta. ²² Ingwhilang Apudyus as ustus san mangilana nan losanay mamati an Hesu Kristu kapu san pammaticha an sija tan maid kun la'sikona' osa.

²³ Tan losanay taku hummersucha ad achicha kun ma'a'gwa san ustus san mangilan Apudyus gway isun Apudyus gway ustus nan o'ona. ²⁴ Kapu san amod gway inawhayuna gway impailana an chita'u, miwhilang as ustus san mangilan Apudyus nan losanay taku kapu an Kristu Hesus gway mawwajagwaja an chita'u. Sa'ad nannaja inawhayuna gway impailana, maid kun oyosna. ²⁵⁻²⁶ Impaalin Apudyus as sija gway matoy san krus gway mangi'ayu san chusan nan whersun nan taku tot ligwatan Apudyus nan whersucha kapu san mamatiyancha gway sija nan nichatun san whersucha. Amaschi nan inggwan Apudyus tot ipailanaay ustus nan o'ona. Tan sa'ad nan na'gwa san nugwan, inanusana ja impayausna nan whersun

† **3:12** 3:12 Mawhasa san Salmo 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20. ‡ **3:13** 3:13 Mawhasa san Salmo 5:9; 140:3. § **3:14** 3:14 Mawhasa san Salmo 10:7. * **3:17** 3:17 Mawhasa san Isaias 59:7-8; Proverbio 1:16. † **3:18** 3:18 Mawhasa san Salmo 36:1.

chanan taku. Gwon san sana achina kun ipayaus nan whersun chanan taku tot ipailanaay ustu nan o'oon ja iwhilangna as ustu san mangilana chanan mamati an Hesus.

²⁷ Sija nan maid kun mawhalin as ipangas ta'u tan sa'ad nan mangiwhilangan Apudyus an chita'u as ustu san mangilana wha'on kus kapu san chumngoyan ta'u san lintog gwon kapu san pammati. ²⁸ Tan tuttugwaonmi gway iwhilang Apudyus as ustu san mangilana nan osa taku kapu san pammatina ad wha'on kusan chumngoyana san lintog. ²⁹ Tan wha'on kus ahus chanan Hudyu as gwasgwason Apudyus nan whersucha gwon gwasgwasona hos nan whersun chanan wha'on kus Hudyu ³⁰ tan osossa"an as Apudyus gway sija nan mawwasgwas san whersun chanan Hudyu kapu san pammaticha ja chanan wha'on kus Hudyu kapu ahos san pammaticha. ³¹ Sa'ad tan niwhilang ta'u as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammati ta'u, wha'on kus sija pijaona anan nan aanon ta'u nan lintog gwon ta'choyan ta'u nan kadto'ay pijaon nan lintog anan.

4

Nan Nangiwhilangan Apudyus An Abraham As Ustu San Mangilana (Galacia 3:16-29)

¹ Somsom'on ta'u nan mipangkop an Abraham gway nerpugwan ta'uway Hudyu mipangkop san nangiwhilangan Apudyus an sija as ustu san mangilana. ² Nu agwatna lagwa gway niwhilang as ustu san mangilan Apudyus as Abraham kapu san whayuway inggwa'ingwana, agwad otjan ipangasna. Gwon an Apudyus maid kun mawhalin as ipangasna. ³ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Namati as Abraham an Apudyus ad kapu san pammatina, ingwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana."*

⁴ Nan takuway manterwhasu, sa'ad nan labhuna wha'on kus miwhilang as maag ekay maatod gwon oyos nan ungera. ⁵ Gwon nan takuway wha'on kus i'u'una nan mangagwatan Apudyus an sija gwon mamati gway as Apudyus nan mawwasgwas san whersuna, sa'ad nan pammatina sachi nan miwhilangana as ustu san mangilan Apudyus. ⁶ Sachi nan pijaon Dabid anan san manggwanaanaon piyan nan whijag nan taku gway iwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana gway wha'on kus kapu san o'oon.

⁷ Anana, "Piyan chanan takuway
niligwatan Apudyus nan lagwingay o'ooncha
ja chanan whersucha!

⁸ Piyan nan takuway
wha'on kus sosom'on Apudyus nan whersuna."†

⁹ Sa'ad nannaja mapawhayugwan nan whijag wha'on kus ahus chanan Hudyu gway nasuglitan as umajana gwon umoy ahos sasan wha'on kus Hudyu gway nilutup. Tan sijachi nan ingwhaka ta'uway niwhilang as Abraham as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammatina. ¹⁰ Ad ma'anun nan na'gwaan nina? San chaan masuglitan as sija gwinnu nappung? Chaanna masuglitan, wha'on kusan nappungana masuglitan. ¹¹ Nasuglitan as sija as mangipaila gwinnu mer'an nan niwhilangana as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammatina san chaanna pay masuglitan. Nan pangkop nina tot mangngachan as sija aman nan losanay mamati an Apudyus ta'on nu chaancha masuglitan tot miwhilangcha hos

* **4:3** 4:3 Mawhasa san Genesis 15:6. † **4:8** 4:8 Mawhasa san Salmo 32:1-2.

as ustu san mangilan Apudyus. ¹² Ja sija ahos nan aman chanan nasuglitan gway wha'on kus ahus ekay nan nasuglitancha gwon sussuyutoncha hos nan isun nan pammatin nan nerpugwan ta'uway Abraham san chaanna pay masuglitan.

Nan Ingwhawhagkan Apudyus Gway Atchona An Abraham

¹³ Wha'on kus kapu san manuyutan san Lintog nan mangagwatan Abraham ja chanan kana'na san ingwhawhagkan Apudyus gway tagwiconcha nan losanay anna ad asna luta gwon kapu tan namati as sija san ingwhawhagkan Apudyus. Ad nan nangwhanakana, niwhilang as sija as ustu san mangilan Apudyus.

¹⁴ Tan nu chanan chumngor ekay san Lintog nan managwid, maid kun kutu' nan pammati ad nampapog nan ingwhawhagkan Apudyus. ¹⁵ Tan nan mantuyungan nan Lintog mayodchongan gway machusa chanan taku kapu tan achicha kun ma'a'gwa san losanay anan nan Lintog. Gwon nu maid Lintog maid kun mayabsing.

¹⁶ Sija nan sa'ad chay ingwhawhagkan Apudyus, maatod an chita'u kapu san pammati tot kapu san inawhayuna gway maid kun oyosna maatod gway maatod san losanay kana' Abraham. Wha'on kun ekay sasan Hudyu gway naatochan nan Lintog nan mangagwat sa sachi, gwon sasan mamati ahos gway isun Abraham gway namati. Tan as Abraham, sija nan ama ta'u losan gway namati. ¹⁷ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana an Abraham, "Inggwa' si'a as aman nan angsanay taku san ailiili."‡

Tuttuwa gway san mangilan Apudyus, as Abraham nan ama ta'u. Ad as Apudyus gway namatiyana, sija nan manaku sasan natoy ja mangipayosgwa san maid. ¹⁸ Sa'ad as Abraham namati ja nannamnama san ingwhakan Apudyus gway isun nan aachun nan whituwon nan kana'na ta'on nu maid kapun nan mannamnamaana gwot nangngachan aman nan angsanay taku san ailiili. Tan anan Apudyus an Abraham, "Sa'ad nan kana'nu isun nan aachun chanan whituwon."§ ¹⁹ Ad wha'on kus ummapsut nan pammatina ta'on nu ingwhilangna nan longagna as achi kun ma'aana' gway amas natoy kapu tan mansingkasut nan tagwonna ja akammunaay nawhasig as Sara. ²⁰ Achi kun puyus nanchugwachugwa san pammatina san ingwhawhagkan Apudyus an sija gwon pummigsaot as amod nan pammatina kun nanchaychajaw an Apudyus. ²¹ Ad maid kun chugwachugwana gway sa'ad as Apudyus oona ekajay oon nan ingwhawhagkana. ²² Sija nan kapu san pammatina niwhilang as sija as ustu san mangilan Apudyus. ²³ Sa'ad nan apapat gway "Niwhilang as sija as ustu san mangilan Apudyus" wha'on kus nilista kapu an sija ekay ²⁴ gwon nilista ahos kapu an chita'u. Chita'uway namati miwhilang ta'u as ustu san mangilan Apudyus gway nanaku an Hesus gway Apu ta'u san natojana. ²⁵ Nayodchongan as Hesus gway matoy kapu sasan whersu ta'u kun natakun tot magwasgwas nan whersu ta'u.

5

Nan Mangwhanakan Nan Niwhilang As Ustu San Mangilan Apudyus

¹ Sa'ad tan niwhilang ta'u as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammati ta'u, nipagkulin ta'u an Apudyus kapu an Apu ta'uway Hesu Kristu ² gway kapu ahos an sija, nitapi ta'u san inawhayun Apudyus kapu san pammati ta'u ad mapadpachasan ta'u san sana. Ad sija nan lumagsa'

‡ 4:17 4:17 Mawhasa san Genesis 17:5. § 4:18 4:18 Mawhasa san Genesis 15:5.

ta'u hos kapu tan namnamaon ta'u gway ingkaw ta'u mitapi an Apudyus ad nangngachan isun nan ukalina nan ukali ta'u. ³ Ad wha'on kun eka' ahus na jon lumagsa' ta'u hos san liglikat ta'u tan akammu ta'uway kapu san likat mangngachan ta'u naattom. ⁴ Ad kapu tan agwad nan anus gway mangijattom, payosgwaona nan ukali gway tachunan Apudyus. Ad sa'ad chay ukaliyay tinachunan Apudyus, mangatod an chita'us namnamaon ta'u. ⁵ Ad achi chita'u kun pawhainon san mipangkop san namnamaon ta'u san oon Apudyus tan akammu ta'uway tungpayona nan ingwhawhagkana an chita'u kapu tan sa'ad nan lajad Apudyus nipaakammu as amod an chita'u gway impali'nan nan Ispitun Apudyus gway naatod an chita'u.

⁶ Maid kun lobhong ta'uway manaku san longag ta'u san manusaan Apudyus san whersu ta'u. Gwon san ustu chimpu gway pinilin Apudyus, natoy as Kristu kapu an chita'uway mamayangkatay taku. ⁷ Maid kun nin osas taku as mamijaay matoy kapu san takuway nalintog ta'on nu agwad nin mangituyod as matoy kapu san whayuway taku. ⁸ Gwon as Apudyus impailana nan lajadna an chita'u gway uyay san humasuwhasuyan ta'u natoy as Kristu kapu an chita'u. ⁹ Sa'ad tan niwhilang ta'u as ustu san mangilan Apudyus kapu san natojan Kristu, naamamod gway mataku ta'u kapu an sija san manusaan Apudyus. ¹⁰ Tan sa'ad san agwi, ahursu chita'u an Apudyus gwon ingwhilangna chita'u as hubuyunna kapu san natojan nan Ana'na. San sana tan nipagkulin ta'u an Apudyus, maid kun chugwachugwana gway takuwon chita'u an Hesus kapu san natakuwana. ¹¹ Wha'on kus ahus chi, mallagsa' ta'u hos an Apudyus kapu an Apu ta'uway Hesu Kristu gway nangipagkulin an chita'u san sana an Apudyus.

Nan Nan'ayasiyan Nan Inggwan Adam Ja Nan Inggwan Hesus

¹² Annaja nan na'gwa: San agwi sa'ad as Adam hummersu kun sachi nan nallukijan nan humasuyan sannaja luhung. Kapu tan hummersus sija otoy nan nangwhanakana. Sija nan, isuna hosay losanay taku matoy tan losanay taku hummersu.

¹³ Tan sa'ad san chaanan nan Lintog naahus chanan taku humersuwthersu. Gwon wha'on kus ingwhilang Apudyus nan whersucha as mallabsing san Lintog kapu tan maid pay Lintog as mayabsing. ¹⁴ Ta'on nu amaschi, sa'ad san chimpuway chaanan nan lintog manipud an Adam ingkana an Moses, natonatoy nan losanay taku kapu tan hummersucha ta'on nu wha'on kus isun nan nallabsingan Adam san whilin Apudyus an sija nan whersucha. As Adam nan anig nan Kristu gway umali kapu tan sa'ad nan nangwhanakan nan inggwacha nitapi nan losanay taku.

¹⁵ Gwon nan'ayasi nan inggwan nannaja chugwa tan sa'ad nan atchon Apudyus gway maid kun oyosna, wha'on kus isun nan whersun Adam. Tuttuwaay angan nan takuway natoy kapu san whersun Adam. Gwon amod cha'or nan inawhayun Apudyus ja nan maid kun oyosna whijag gway atchona san anganay taku kapu san inawhayun nan osa taku gway as Hesu Kristu. ¹⁶ Sa'ad nan mantungpayan nan atchon Apudyus wha'on kus isun nan nantungpayan nan whersun nan osa taku. Nan nantungpayan nan sachiyay whersu mau'uman nan losanay taku gway machusacha gwon nan mantungpayan nan atchon Apudyus magwasgwasan nan whersu ta'on nu angan nan hummasuyan. ¹⁷ Tuttuwaay kapu san whersun nan osa taku gway as Adam, nantuyay nan otoy. Gwon sa'ad nan inggwan Apudyus kapu an Hesu Kristu amamod whayu. Tan kapu an sija losanay namachas san amod gway inawhayun Apudyus gway ingwhilangnas ustu san mangilana, ma'awhijag ja ma'atuyaycha an Kristu.

¹⁸ Ad sija nan kapu san whersun nan osa taku, nangwhanag as machusaan nan losanay taku. Ad isuna hos gway kapu san ustus gway inggwan nan osa taku, magwajagwajaan nan losanay taku ja mangatod as mawhijakanha. ¹⁹ Kapu san achin kunan osa taku chinumngoyan angsan nan nangngachan humersuwhersu. Ad isuna hosay kapu san chinumngoyan nan osa taku angsan nan miwhilang as ustus san mangilan Apudyus.

²⁰ Naatod nan Lintog tot losanay taku mawhigwhigchaay amod nan whersucha. Gwon nu umamamod nan whersu, naamamod pay as amod nan inawhayun Apudyus. ²¹ Ad sija nan sa'ad nan humaswhasuyan chanan taku sachi nan kapuway mapadpachasancha nan otoy. Amaschi ahos nan inawhayun Apudyus gway sachi nan kapuway mangiwhilangana sasan taku as ustus san mangilana. Ad nan mangwhanakana ma'awhijagcha an sija as ingkaingkana kapu an Hesu Kristu gway Apu ta'u.

6

Nan Assahuway Whijag An Kristu

¹ Anan nin nan uchumay takuwon ituttuyuy ta'uway humersu ta umamamod nan inawhayun Apudyus. ² Achi kun mawhalin nat! Sa'ad as chita'u, isu ta'u chi natoy gway maid kun chay sikud gway ingwhihwhijag ta'u gway humersuwhersu. Kapu san sachi akay ta'uway humersuwhersu. ³ Tan akammuju kajay sa'ad san nahonjakan ta'u gway na'aosossaan ta'u an Kristu Hesus, isun chi nitapi ta'u hos natoy an sija. ⁴ Sija nan sa'ad san nahonjakan ta'u, isun chi nitapi ta'u niilhon an sija san natojana tot mawhijag ta'u hos san assahuway whijag gway isun nan natakuan Kristu kapu san machajaw gway ayobhongan Apudyus gway Ama.

⁵ Tan sa'ad nu na'aosossaan ta'u an Kristu san otoy gway isun nan natojana, isuna hosay ma'aosossaan ta'u an sija gway matakua ta'u gway isun nan natakuan. ⁶ Akammu ta'uway sa'ad nan sikuchay inatataku ta'u, isun chi nitapi nilansa san krus an Kristu tot ijakay ta'uway manggwa san lagwingay pijaon nan longag ad wha'on kus mudchachu chita'u san whersu. ⁷ Tan nan natoy, nagwajagwajaan san ayobhongan nan whersu kapu tan lagwingonaay manggwa san whersu ja achi kun humersu. ⁸ Ad sa'ad tan isun chi nitapi ta'u natoy an Kristu, mamati ta'uway ma'awhijag ta'u hos an sija. ⁹ Akammu ta'uway natakua as Kristu ad achi kun matoy asin. Maid kun ayobhongan nan otoy an sija. ¹⁰ Sa'ad san natojana, natoy as sija gway namingpingsan gway inawha'na nan ayobhongan nan whersu, mawhiwhijag as sija ad ituyuyana nan mihuyunana an Apudyus. ¹¹ Isuna hosay iwhilangju nan longagju as isun chi natoy gway nan pijaona anan achi kun humersu gwon mawhiwhijag aju gway mansilwhi an Apudyus kapu san na'aosossaanjanu an Kristu Hesus.

¹² Sija nan achiju mantuyajon nan whersu san longagju gway awni ad natoy tot achiju oon nan lagwingay pijaon nan longagju. ¹³ Achiju ijuja nan pertin nan longagju san whersu as mauser gway manggwa san lagwing gwon ijujaju nan longagju an Apudyus gway sija nan maningngil tan isuju chanan natoy gwon natakua aju. Ja ijujaju nan pertin nan longagju an Apudyus as mauser gway manggwa san ustus. ¹⁴ Tan nan whersu wha'on kus sija nan mangituyay an cha'aju tan wha'on aju kus ituyajan nan Lintog gwon natakua aju kapu san inawhayun Apudyus.

Whijang Ta'u Nan Manggwa San Whyay

¹⁵ Anan nin nan uchumay takuwon mawhalinay humersu ta'u tan nataku ta'u kapu san inawhayun Apudyus gway wha'on kusan Lintog. Achi kun mawhalin nat!

¹⁶ Jo'o achiju akammuway nu ngachan nan mangatchanju san longagju as patpatiyonju mangngachan aju mudchachu san patpatiyonju? Nu humersu aju mudchachu cha'aju san whersu gway sa'ad nan hungana misiyanan an Apudyus as ingkaingkana. Nu chuchumngor aju an Apudyus, mudchachu cha'aju an sija ad nan mangwhanakana iwhilang Apudyus cha'aju as ustu san mangilana. ¹⁷ Gwon manjaman ta'u an Apudyus tan ta'on nu mudchachu cha'aju san whersu san nugwan, impapatijuway nanuyut san tuttuwa sussuyuway naatod an cha'aju. ¹⁸ Nagwajagwajaan aju kusan namudchachugwanju san whersu, nangngachan aju isun chi mudchachun Apudyus gway manggwa san ustu san mangilana. ¹⁹ Manapapata' san achawjanay ugugkud nan taku gway maagwatan kapu san ina'uyang nan somсомо'juway ma'aagwat. Isun nan nangatchanju san pertin nan longagju san nugwan gway namudchachu manggwa san aisaw gway o'oon ja inergwing gway umamaamod gway inergwing, atchonju hos nan longagju as mudchachu gway manggwa san ustu san mangilan Apudyus tot miit'on aju san whersu. ²⁰ Sa'ad san namudchachugwanju san whersu, maid kun somсомо'juway manggwas ustu san mangilan Apudyus. ²¹ Ad ngachan nan nakanabju san inggwa'inggwaju san nugwan gway mawhainanju san sana? Nan mangwhanakan chachi otoy. ²² Gwon san sana tan nagwajagwajaan aju san namudchachugwanju san whersu ja nangngachan aju mudchachun Apudyus, sa'ad nan makanabju miit'on ajuway manggwa san whayugwon Apudyus. Ad nan mangwhanakana ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana. ²³ Tan sa'ad nan whajad nan whersu misiyanan an Apudyus as ingkaingkana gwon nan maid kun whajadnaay atchon Apudyus ma'awhijakan an sija as ingkaingkana kapu san ma'aosossaanan ta'u an Kristu Hesus.

7

Nagwajagwajaan Ta'u San Lintog

¹ Susunud, maid kun chugwachugwana gway sa'ad as cha'ajuway mangakammu san Lintog akammuju nannaja iwhaka' gway sa'ad nan Lintog ituyajana nan taku san matattakuwana. ² Isun nan huwhaiyay anna asagwana gway maserpu ainnugwana san asagwana san matattakuwana. Gwon nu matoy nan asagwana laya'i, mawhalinay magwajagwajaan san lintog mipangkop san asagwa. ³ Sija nan nu mijamung as sija san sawhali laya'i san matattaku pay nan asagwana, ma'awhersu san whersuway mallaya'i. Gwon nu matoy nan asagwana, magwajagwajaan san lintog nan asagwa ad wha'on kus ma'awhersu san whersun nan mallaya'i nu mangasagwa san sawhaliyay laya'i. ⁴ Isuna hos gway sa'ad as cha'ajuway susunud, nagwajagwajaan aju san Lintog gway nangituyay an cha'aju kapu san nitapijanju san natojan Kristu. Ad san sana na'aosossaan aju an sija gway nataku san otoy tot mawhijag ta'uway manggwa san wayu as mansilwhi an Apudyus. ⁵ Sa'ad san nawhijakan ta'u san sikuchay inatataku ta'u, nantuyay san longag ta'u nan pijaon ta'uway lagwing gway sachi nan o'oon ta'u. Nan lagwingay pijaon ta'u ummamamod san nangakammugwan ta'u san Lintog.* Ad sija mangwhanakana nan misiyanan an Apudyus.

* 7:5 7:5 Mawhasa san Genesis 17:5.

⁶ Gwon san sana, maid kun ayobhongan nan Lintog gway mangi-whawhayud an chita'u tan isu ta'u chi natoy. Sija nan wha'on kusan nilistaay Lintog nan mangichayan san ininon ta'uguay mansilwhi an Apudyus gwon nan Ispilitun Apudyus gway na'aosossaan ta'u san assahuway whijag.

Nan Lintog Ja Nan Whersu

⁷ Anan nin nan uchumay takuwon lagwing nan lintog gwon wha'on kus lagwing! Achi' kun naakammugwan nu ngachan nan whersu nu wha'on kus kapu san Lintog. Tan wha'on kuhos as akammu' nu ngachan nan kamkam nu achin nan Lintog ananon, "Achi'a mangkamkam."

⁸ Gwon kapu tan humersuwhersuwa', umamamod gway whayugwo'ay mangkamkam san naakammugwa' nan lintog gway mangijachi san kamkam. Tan nu maid nan Lintog, maid kun milasin as whersu. ⁹ Sa'ad san nerrus napno'a' san ingwhihwhijag'u tan achi' kun naagwatanay ustu nan anan nan Lintog. Gwon naagwata' kunan whilin nan lintog, nawhigwhig'uguay humersuwhersuwa'. ¹⁰ Kun naagwata' gway nisiyana' an Apudyus gwot naakammugwa' gway sa'ad nan whilin gway mangatod otjan san whijag sachiyot nan nangatod an sa'on san misiyanan an Apudyus. ¹¹ Naallilagwa' kapu san humasuwhasuya' tan ana ekajon ma'awhijaka' an Apudyus kapu san manuyuta' san whilin gwon nan inatut-tugwaana labyabsingo' nan whilin nan lintog, sija nan nayodchongana'ay misiyana an Apudyus.

¹² Ad sija nan wha'on kus lagwing nan Lintog. Sa'ad nan Lintog nerpu an Apudyus ja sa'ad nan losanay whilin nerpu an Apudyus ja ustu ancha whayu. ¹³ Ad sija pijaona anan nan sa'ad nan whayu sachi nan kapun nan misiyana' an Apudyus? Wha'on! Whersu nan kapuna. Sa'ad nan Lintog gway whayu impailana gway sa'ad nan humasuwhasuya' sachi nan kapun nan misiyana' an Apudyus. Sija nan kapu san Lintog nipaila nan amod gway inergwing nan whersu.

Nan Mangwhinnursu San Somsomo' Nan Taku

¹⁴ Akammu ta'uguay sa'ad nan Lintog nerpu an Apudyus. Gwon as sa'on sa'ad tan o'oo' nan lagwingay pijaon nan longag'u, nangngachana' isun chi mudchachu gway napapilit manggwa san whersu. ¹⁵ Achi' kun maagwatan nan o'oo'. Tan nan whayugwo'ay oon, sachiyot nan wha'on kus oo' gwon nan lagwingo'ay oon sachiyot nan oo'. ¹⁶ Sa'ad tan lagwingo'ay oon nannachaja lagwingay o'oo', sachi nan mangipaila gway tachuna' gway whayu nan Lintog. ¹⁷ Sija nan wha'on kus sa'on nan manggwa sina gwon nan humasuwhasuyan nan longag'u nan kapun nan manggwaa' sina. ¹⁸ Tan akammu'ay maid kun whayu as ingkaw an sa'on gway sachi nan sikud gway inatatau'. Whayugwo'ay manggwa san whayu gwon achiya' kun ma'a'gwa. ¹⁹ Achi' kun o'oon nan whayu gway whayugwo'ay oon gwon sija o'oo' nan lagwingay lagwingo'ay oon. ²⁰ Ad nu oo' nan lagwingo'ay oon, wha'on kus sa'on nan manggwa sina gwon nan humasuwhasuyan nan longag'u nan manggwa sina.

²¹ Sija nan naakammugwa' gway amasna nan ma'ma'gwa an sa'on gway nu whayugwo'ay manggwa san whayu, achi' kun matippochan nan longag'u gway manggwa san lagwing. ²² Mayagsa'ana' san Lintog Apudyus san somsomo'u ²³ gwon nan humasuwhasuyan nan longag'u sachi nan mangiperjod san mamatiya' san Lintog gway ajunan nan somsomo'u. Sija nan isun chi namudchachuwa' san whersu. ²⁴ Achachakuwa' ekas amod.

Ngachamma nan manaku an sa'on sannaja lagwingay pijaon nan longag'u gway mangisiyan an sa'on an Apudyus? ²⁵ Manjamana' an Apudyus tan kapu an Apu ta'uway Hesu Kristu naahusa' matak. Sija nan annaja nan asasaad'u: san somomo'u whayugwo'ay patiyon nan Lintog Apudyus gwon kapu san humasuwhasuyan nan longag'u, achi' kun matippochanay manggwa san lagwing.

8

Nan Whijag Gway Ituyajan Nan Ispilitun Apudyus

¹ Sa'ad san sana tan nagwasgwas nan whersu ta'u, maid kun achusaan ta'uway na'aosossaan an Kristu Hesus. ² Tan sa'ad nan ayobhongan nan mangatod as whijag gway Ispilitun Apudyus gwinajagwajaana chita'u kapu an Kristu Hesus san ayobhongan nan whersu gway mangisiyan an chita'u an Apudyus. ³ Nan Lintog achi kun ma'a'an san ayobhongan nan whersu san whijag ta'u kapu san ina'apsut nan inatatau ta'u. Sija nan as Apudyus nan nangaan san ayobhongan nan whersu. Impaalina nan ana'na gway nangngachan taku gway isu ta'u gwon achi kun hummersu. Impaalin Apudyus as sija tot matoy gway i'ayuna nan machusaan ta'u kapu san whersu ta'u. ⁴ Inggwan Apudyus nan amasna tot sa'ad nan ustuwai ipa'gwan nan Lintog ma'gwa ta'u gway mawhijag kapu san whachang nan Ispilitun Apudyus ad wha'on kus kapu san lagwingay pijaon nan longag. ⁵ Tan sa'ad chanan mawhiwhijag kapu san lagwingay pijaon nan longagcha sija sosom'oncha nan lagwingay pijaon nan longagcha gwon sa'ad chanan takuway ituyajan nan Ispilitun Apudyus sija sosom'oncha nan whayugwon nan Ispilitun Apudyus. ⁶ Tan nu paituyay nan somomo' san lagwingay pijaon nan longag mangwhanag as misiyanan an Apudyus gwon nu paituyay nan somomo' san Ispilitun Apudyus mangwhanag as maid kun manchanakan ja whijag gway maid kun pungpungna. ⁷ Kapu tan sa'ad nu ngachan nan paituyay nan somomo'na san lagwingay pijaon nan longagna ahursun Apudyus. Achina kun chongyon nan Lintog Apudyus. Nan inatuttugwaana achina kun ma'gwa gway chongyon. ⁸ Sa'ad chanan mawhiwhijag kapu san lagwingay pijaon nan longagcha maid kun ininonchaay manggwas masoman Apudyus an chicha.

⁹ Gwon wha'on aju kus ituyajan nan lagwingay pijaon nan longagju, sija mangituyay an cha'aju nan Ispilitun Apudyus nu tuttuwaay iingkaw nan Ispilitun Apudyus an cha'aju. Gwon nan maid kun Ispilitun Kristu an sija, wha'on kus takun Kristu. ¹⁰ Gwon nu agwad as Kristu an cha'aju ta'on nu matoy nan longagju kapu san whersu, sa'ad nan Ispilitun Apudyus sija nan nerpugwan nan whijagju gway maid kun pungpungna kapu tan niwhilang aju as ustu san mangilan Apudyus. ¹¹ Apudyus nan nanaku an Kristu san natojana. Ad sa'ad tan agwad nan Ispilitun Apudyus an cha'aju, takuwon hos Apudyus nan longagjuway matoy kapu san Ispilituna gway iingkaw an cha'aju.

¹² Sija nan, susunud, maserpu achi ta'u mawhijag san lagwingay pijaon nan longag ta'u. ¹³ Tan nu mawhijag aju san lagwingay pijaon nan longagju, mamattoy ajuway misiyanan an Apudyus as ingkaingkana. Gwon nu kapu san Ispilitun Apudyus gway ijakaakayyu san lagwingay o'oonju, mawhijag aju as ingkaingkana. ¹⁴ Tan sa'ad chanan ichayan nan Ispilitun Apudyus anana' Apudyus chicha. ¹⁵ Tan nan Ispilitun Apudyus gway naatod an cha'aju wha'on kus oona cha'ajus isun chi mudchachu gway mawhijag san ogjat sasan amucha. Gwon oon cha'ajus anana'

Apudyus ad kapu san Ispilitun Apudyus agwakan ta'us Apudyus as, "Ama, Ama."* ¹⁶ Nan Ispilitun Apudyus, ipano'no'na hos san somsono' ta'u gway tuttuwaay anana' chita'u an Apudyus. ¹⁷ Ad sa'ad tan anana'na chita'u, paya'sunana chita'u san losanay whayu san umaliyay chimpu ja mitapi ta'u hos ma'aya'sun an Kristu san atchon Apudyus an sija. Nu tuttuwa ijattom ta'u nan likat san mamatiyan ta'u gway isun Kristu, mitapi ta'u hos an sija san michajagwana.

*Nan Mangichajagwan Apudyus An Chita'u San Umaliyay Chimpu
(2 Corinto 4:17-18; 2 Pedro 3:10-13)*

¹⁸ Maid kun chugwachugwana gway sa'ad nan likat ta'u san sana chimpu maid kun anana nu ijisuta san umaliyay mangichajagwan Apudyus an chita'u. ¹⁹ Tan whayugwon ekay chanan inggwan Apudyus gway uullajon nan mangipailana san michajagwan chanan anana'na. ²⁰ Tan sa'ad chanan inggwan Apudyus, nayodchonganchaay maid kun kutu'na, wha'on kus kapu san whinayucha gwon kapu tan whinayun Apudyus gway lodchongan chicha. Gwon ta'on nu amaschi agwad nan namnama ²¹ gway gwajagwajaana chicha tot achicha mahuju' a' asi tot mitapicha san a'erjad gway gwajagwajan chanan anana' Apudyus. ²² Tan akammu ta'uway ingkana san sana sa'ad nan losanay inggwan Apudyus manajuwongcha ja maliglikatanchas amod san manguullajancha san mangipailan Apudyus sasan anana'na gway isun nan huwhai mangkumut. ²³ Gwon wha'on kus ahus chanan inggwana as maliglikatan as amod. Uyay ahos as chita'uway nangagwat san Ispilitun Apudyus gway umunaay inatod Apudyus an chita'uway namati, manajuwong ta'u san manguullajan ta'u san mangana'an Apudyus an chita'u gway mitapi nan mawwajagwajaana san longag ta'u. ²⁴ Malluki san natakuwan ta'u san machusaan ta'u san whersu, ituttuyuy ta'uway manguullay san namnamaon ta'uway mangichajagwan Apudyus an chita'u san umaliyay chimpu. Gwon nu maila ta'u nan namnamaon ta'u, wha'on kus tuttuwaay namnama chi. Tan maid kun osas mannama san mailana. ²⁵ Gwon sa'ad tan achi ta'u maila nan namnamaon ta'u, anusan ta'u uullajon.

²⁶ Wha'on kus ahus nan namnamaon ta'u nan humachang an chita'u san ina'apsut ta'u gwon sa'ad nan Ispilitun Apudyus whachangan chita'u hos san ina'apsut ta'u. Tan achi ta'u kun akammu nu ngachan nan maserpuway ilugwayu ta'u gwon nan Ispilitun Apudyus sija nan mangichawchagwat an chita'u an Apudyus sasan ijajuwong ta'uway achi ta'u miwhaka. ²⁷ Gwon sa'ad as Apudyus gway ammana iillan nan somsono' ta'u, akammuna nan somsono' nan Ispilituna kapu tan ichawchagwatan nan Ispilitun Apudyus chanan takun Apudyus gway mijunud san whayugwon Apudyus.

²⁸ Akammu ta'uway sa'ad chanan mangipatog an Apudyus gway pinilina gway umajun san pangkopna, losanay ma'ma'gwa an chicha manggwa as Apudyus as humayugwanacha. ²⁹ Tan aagkammun Apudyus san agwi nu ngachan chanan mangngachan anana'na. Ad chicha nan simsimmo'nas mijisu san Ana'na tot sija nan mangngachan panguyu sasan angsanay mansusunud. ³⁰ Ad sa'ad chanan sikud gway simsimmo'na, pinilina hos chicha. Ad sa'ad chanan pinilina, niwhilang ahos as ustu san mangilana. Ad sa'ad chanan niwhilang as ustu san mangilana, mitapicha hos san michajagwana.

* **8:15** 8:15 Sa'ad nan nilista chugwa apapat gway "Ama", nilista san Aramaic gway "Abba" nan osa ad nan osa nilista san Griego gway "Pater."

Nan Amod Gway Lajad Apudyus Kapu An Kristu

³¹ Sa'ad nan pijaon chachay niwhaka anan amasna: Sa'ad tan anna as Apudyus an chita'u ngachan nan mangawha' an chita'u? Maid kun!
³² Sa'ad as Apudyus wha'on kus iyimutna nan Ana'na gwon impuyangnas sija gway machusa kapu an chita'u losan. Nu impuyangna nan Ana'na gway machusa kapu an chita'u, naamamod gway atchona hos nan losanay maserpu ta'u. ³³ Ngachan nan mampawhersu an chita'uway pinilin Apudyus? Maid tan as Apudyus nan mangiwhilang an chita'u as ustus san mangilana. ³⁴ Ngachan nan mallodchong an chita'u? As Kristu Hesus? Wha'on tan natoy as sija kapu an chita'u gwon natakus gway agwad ahos as sija san machigwanan Apudyus.† Sija ahos nan mangilullugwayu an chita'u an Apudyus. ³⁵ Ngachan nan mawhalinay mangisiyan an chita'u san lajad Kristu? Maid ta'on nu makulikuyan ta'u, maliglikatan ta'u, mapalikatan ta'u, mauyat ta'u, umogjat ta'u gwinnu matoy ta'u. ³⁶ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,
 "Kapu an si'a, sasanguwonmi nan ottoy san whinikat.

Miwhilang ami as isun chanan kernero gway maperti."‡

³⁷ Gwon ta'on nu amaschi nan losanay ma'gwa mangawha' ta'uway mangawha' kapu an Hesu Kristu gway nangipatog an chita'u. ³⁸⁻³⁹ Tan maid kun chugwachugwa' gway maid kun ma'aisiyan an chita'u san lajadna, mawhijag ta'u man gwinnu matoy. Sa'ad chanan a'anghel, chanan chimunju ja chanan uchumay anna ayobhongana san yawhas, achicha kun ma'aisiyan an chita'u san lajadna. Uyay ngachan chanan ma'ma'gwa san sana ja nu ngachan nan ma'gwa san umaliyay chimpu achicha kun ma'aisiyan an chita'u san lajadna. Maid kun inggwan Apudyus gway agwad san yawhas, gwinnu chayo' nan luta gwinnu ngachan sinatay inggwana as ma'aisiyan an chita'u san lajad Apudyus gway mapadpachasan ta'u kapu san na'aosossaanan ta'u an Kristu Hesus gway Apu ta'u.

9

Chanan Pinilin Apudyus Gway Takuna

(Roma 2:28-29)

¹ Nannaja iwihaka' an cha'aju tuttuwa kapu tan na'aosossana' an Kristu. Achiya' kun mantuli tan ta'choyana' san somsono'u gway ituyajan nan Ispilitun Apudyus gway achiya' kun mantutulli ² san manggwanaa'on amod nan sasanga' ja achi kun mapungpungay sikab nan somsono'u kapu san ailija'ay Hudyu. ³ Nu mawhalwhalin otjan whayugwo'ay sa'on ekay nan machijus ja misiyan an Kristu as humayugwan chanan susunud'u ja chanan ailija' gway achi kun mamati. ⁴ IjIsraelcha gway pinilin Apudyus chicha as manana'na ja impailana nan ina'apudyusna an chicha. Chicha nan na'atuyakan Apudyus ja inatodna an chicha nan Lintog. Sinuyuwana chicha san ustus ininonay manchajaw ja chicha nan nangiwhagan Apudyus san ingwhawhagkanaay atchona. ⁵ Sa'ad chanan nerpugwancha pinilin Apudyus chicha ad chicha nan nerpugwan nan nerpugwan Kristu nu mipangkop san inatatakuna. Sija as Apudyus gway mangituyay san losan gway machajaw as ingkaingkana. Amen.

⁶ Ta'on nu aachugwan sasan ijIsrael nan achi kun namati an Kristu, wha'on kus ana'on achi kun natungper nan ingwhawhagkan Apudyus

† **8:34** 8:34 Nan pijaona anan nan agwad as sija san machigwanan Apudyus, angatuwan nan saadna. ‡ **8:36** 8:36 Mawhasa san Salmo 44:22.

gway atchona an chicha. Tan wha'on kus losanay iIsrael takun Apudyus.
⁷ Wha'on kuhos as losanay kana' Abraham kadto'ay kana'na. Tan anan Apudyus an Abraham, "As Isaac ekay nan merpugwan nan kana'nu gway atcho' an si'a."* ⁸ Nan pijaon nina anan wha'on kus losanay ijana' Abraham nan miwhilang as anana' Apudyus. Gwon ahus chanan nijana' kapu san namatiyancha san ingwhawhagkan Apudyus as miwhilang as kana'na. ⁹ Tan annaja nan ingwhawhagkan Apudyus gway anana, "San amasnaay chimpu san umaliyay tagwon, managkulina' ad ummana' as Sara as laya'i."†

¹⁰ Wha'on ekas ahus nan sachi as mangipaila san i'aman Apudyus gway mampili gwon amaschi ahos nan na'gwa san nanapa' gway ana' Rebecca gway as Isaac nan amacha gway nerpugwan ta'u. ¹¹⁻¹² Uyay san chaancha mijana'an ja manggwaan san whayu gwinnu lagwing, anan Apudyus an Rebecca, "Sa'ad nan mamangu mijana' mansilwhi san mangudchi."‡ Ingwhakana na tot mipailaay sa'ad nan namiliyana san osa taku, sissija kapu san pangkopna gway wha'on kus kapu san inggwan nan taku. ¹³ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Sa'ad as Jacob impatog'u gwon sa'ad as Esau nilagwing'u."§

¹⁴ Anan nin nan uchumay takuwon wha'on kus ustu nan inggwan Apudyus. Achi kun mawhalin! ¹⁵ Tan anana an Moses, "Achakugwa' nan whayugwo'ay achakugwan."*

¹⁶ Nu amaschi, sa'ad nan mamiliyan Apudyus san taku wha'on kus kapu san whayugwon nan taku gwinnu manggwaana san whayu gwon kapu san achakun Apudyus. ¹⁷ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anan Apudyus san Ali ad Egipto, "Nan'aliyo' si'a tot ipaila' kapu an si'a nan ayobhonga' ja tot mipaakammu nan ngachan'u san losanay taku san luta."† ¹⁸ Sija nan achakugwana nan whayugwona achakugwan ja pawhatugwona nan somsono' nan whayugwona pawhatugwon.

¹⁹ Ad nu agwad osa an cha'aju as manggwana an sa'onon, "Nu amasnat as Apudyus, kaman sissijaay pawhasuyona nan taku san o'oon? Maid kun mawhalin as mangijachi san pangkopna." ²⁰ Gwon as si'a gway taku ekay, ngachan'a man gway sumungwhat an Apudyus? Wha'on kus mawhalinay anan nan nabser san namser an sija, "Kamman amonsina an sa'on?" ²¹ Jo'o maid ayobhongan nan manghohoser san whangana gway mangodgwa san lita ta hosayona as chugwaay ayasin nan whanga, nan osa napatog nan mausayana ja nan osa kakangayna ekay mausayana?

²² Isuna hos an Apudyus gway anna nan alintokana manggwa san whayugwona oon. Nu mampay whayugwon Apudyus gway ipaila nan linguna ja ipaakammu nan ayobhonganana, inaannusana' amod gway achina jan chusaon chanan takuway lobhongcha matangkaan. ²³ Inggwana nan amasna tot ipaakammuna sasan inachakugwana nan ina'apudyusna gway insakanana san agwi sasan mitapi an sija ad langit. ²⁴ Chita'u ahos nan pinilina gway wha'on kus ahus as chita'uguay Hudyu gwon ama ahos chanan wha'on kus Hudyu. ²⁵ Isun ahos nan ingwhakan Apudyus san nibyun Hosea gway anana, "Agwaka' chanan wha'on kus taku' as 'Taku' ja sa'ad chanan wha'on kus impatog'u, agwaka' as 'Ipatpatog'u.'‡

* **9:7** 9:7 Mawhasa san Genesis 21:12. † **9:9** 9:9 Mawhasa san Genesis 18:10, 14. ‡ **9:11-12** 9:11-12 Mawhasa san Genesis 25:23. § **9:13** 9:13 Mawhasa san Malakias 1:2-3. * **9:15** 9:15 Mawhasa san Exodo 33:19. † **9:17** 9:17 Mawhasa san Exodo 9:16. ‡ **9:25** 9:25 Mawhasa san Hosea 2:23.

- ²⁶ Ad sa'ad san iliyay niwhaka an chicha nan, 'Wha'on kus taku' cha'aju,' maagwakancha as 'anana' nan mawhiwhijakay Apudyus.' "§
- ²⁷ Annaja hos nan impa'upa'uy Profeta Isaias san mipangkop san Israel gway anana,
"Ta'on nu isun nan aachun nan kallis san whaywhay nan whilang chanan kana' Israel,
ahus ekay a'it an chicha as matakau.
- ²⁸ Tan sa'ad nan anan Apudyus gway oona,
kanasona ja mamingpingsanay u'umona chanan taku san luta."*
- ²⁹ Isun nan ingwhakan Isaias san agwi gway anana,
"Nu achin Apudyus gway Apigsaan san losan inghunanan nan uchum sasan kana' ta'u gway matakau,
namin ta'u matangkaan gway isun nan na'gwa san iliyay Sodoma ja Gomora."†‡

Nan Achin Ku Chanan IjIsrael Mamatiyan An Kristu

- ³⁰ Ad nan mungimungna amasna: Ta'o mampay nu achin chanan wha'on kus Hudyu impapatiyay nanganap san ininoncha miwhilang as ustu san mangilan Apudyus, ingwhilang Apudyus chicha as ustu san mangilana kapu san pammatacha. ³¹ Gwon sa'ad chanan ijIsrael gway nangipapati manuyut san lintog ta miwhilangcha as ustu san mangilan Apudyus, achicha kun na'gwa gway naanapan nan niwhilangancha as ustu san mangilan Apudyus. ³² Kaman? Kapu tan sa'ad nan inggwacha wha'on kus kapu san pammati gwon kapu san whayuway o'oncha. Nila'sigcha as Kristu gway mijalig san whatuway michungpuyan chanan taku. ³³ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,
"Chongyonju na, isaad'u ad Sion§ nan osa takuway mijalig san whatuway michungpuyan chanan taku.
Nan oona palingugwona chanan taku.
Gwon ta'on nu amaschi, sa'ad chanan mamati an sija achicha kun miwhawhain."*

10

¹ Susunud, nan whayugwo' ekajay ma'gwa ja lugwayu' an Apudyus sasan ailija'ay Hudyu, matakucha otjan san whersucha. ² Tan mapano'no'a'ay ikakadto'chaay mansilwhi an Apudyus gwon achicha kun naagwatanay ustu nan ininonay mansilwhi an Apudyus. ³ Tan achicha kun naagwatanay ustu nan ininon Apudyus gway mangiwhilang sasan taku as ustu san mangilana. Pinachascha anapon nan ugwachaay miwhilangan as ustu san mangilan Apudyus gway achicha kun nampaituyay san ininon Apudyus gway mangiwhilang an chicha as ustu san mangilana. ⁴ Tan sa'ad as Kristu sija nan nampapokan nan Lintog gway achita patho' panu'chon nan lintog as mawwasgwas san whersu. Ad losanay mamati an Hesus miwhilang as ustu san mangilan Apudyus.

Maid Kun Achin Apudyus Takuwon

⁵ Amasna nan illistan Moses san mipangkop san miwhilangan nan taku as ustu san mangilan Apudyus kapu san manuyutana san Lintog. Anana, "Nan takuway manungper san losanay whilin nan Lintog mawhijag as

§ 9:26 9:26 Mawhasa san Hosea 1:10. * 9:28 9:28 Mawhasa san Isaias 10:22-23. † 9:29 9:29 Mawhasa san Genesis 19:1-29. ‡ 9:29 9:29 Mawhasa san Isaias 1:9. § 9:33 9:33 Sa'ad nan "Sion", Jerusalem nan sawhali ngachanna. * 9:33 9:33 Mawhasa san Isaias 8:14; 28:16 ja 1 Pedro 2:6-8.

ingkaingkana.”* 6 Gwon amasna nan niwhaka sasan takuway niwhilang as ustu san mangilan Apudyus kapu san pammati gway ummannatupcha san nilista Ukud Apudyus gway anana, “Achim anan san somso'mo'nu, ‘Ngachan nan umoy ad langit?’ ” (Nan pijaona anan, nan umoy mangajag an Kristu gway manaku an chita'u.) 7 “Gwinnu achim ananon, ‘Ngachan nan umoy ad chayo' san luhung nan natoy?’ ”† (Nan pijaona anan, nan umoy manaku an Kristu.) 8 Nan inatuttugwaana, anana san Ukud Apudyus, “Sa'ad nan ukud Apudyus achani an si'a,

agwad san somso'mo'nu ja mawhalinnuway iwhaka.”

Sachi nan ukud gway mipangkop san pammati gway ipaakammumi 9 gway ananaon nu iwhawhagkam san tupo'nu gway as Hesus nan Apu ja tuttugwaom san somso'mo'nuway tinakun Apudyus as sija san natojana, matakua. 10 Tan kapu san kadto'ay pammatin nan osa taku, niwhilang as sija as ustu san mangilan Apudyus ja san mangiwhawhagkaana gway as Hesus nan Apu, matakua as sija. 11 Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Losanay mamati an sija achi kun miwhawhain.”‡ 12 Tan maid kun nan'ayasiyan nan Hudyu ja wha'on kus Hudyu gway manisugwon Apudyus chicha tan osossa"an nan Apun nan losan ja nachaya mangatod san losanay man'ochaw an sija. 13 Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Nu ngachan nan mampawhachang an Apudyus takuwona.”§

14 Gwon ininonchaay mampawhachang an sija gway achicha kun namati an Kristu? Ad ininonchaay mamati an sija gway achicha kun chingngor nan mipangkop an sija? Ja ininonchaay mangngor san mipangkop an sija nu maid mangipaakammu? 15 Ad ininonchaay umoy mangipaakammu nu wha'oncha kus niwhaun? Gwon nan inatuttugwaana agwad chanan niwhaun tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Ka whyu ekay umaliyan chanan umali mangiwhaka san Whyuway Chamag.”* 16 Gwon wha'on kus losanay iIsrael tinuttuwacha nan Whyuway Chamag. Tan anan Isaias, “Apu, ka a'it ekay namati san ingwhakami?”† 17 Sija nan, nan mamatiyan merpu san manchongyan san mipaakammu chamag gway mipangkop an Kristu. 18 Gwon agwad nin nan manimusay ananaon, ad achin chanan iIsrael chingngor nan mipangkop an Kristu? Wha'on, chingngorcha tan anan nan Ukud Apudyus,

“Nan impaakammucha gway mipangkop an Apudyus nigwerna' san losanay ili san luta

ja chummakus san aachajugwanay ili san luta.”‡

19 Agwad nin nan asin manimus gway manggwanaon, “Ad achin chanan iIsrael naagwatan?” Wha'on, naagwantancha tan uyay chanan wha'on kus iIsrael naagwatancha. Nan umuunna san losan, anan Moses san nangiwhagana san anan Apudyuson,

“Mangimuno' cha'aju sasan takuway wha'on kus taku',

palingugwo' cha'aju sasan katkatungay taku san uchumay ili.”§

20 Ad sa'ad as Isaias amod nan tuyodna san nangiwhagana san ingwhakan Apudyus mipangkop sasan wha'on kus iIsrael. Anana,

“Inchasana' sasan achi kun manganap an sa'on,

nampailaa' sasan achi kun mangimus an sa'on.”*

* 10:5 10:5 Mawhasa san Levitico 18:5. † 10:7 10:7 Mawhasa san Deuteronomio 30:12-13.

‡ 10:11 10:11 Mawhasa san Isaias 28:16. § 10:13 10:13 Mawhasa san Joel 2:32. * 10:15 10:15

Mawhasa san Isaias 52:7. † 10:16 10:16 Mawhasa san Isaias 53:1. ‡ 10:18 10:18 Mawhasa san

Salmo 19:4. § 10:19 10:19 Mawhasa san Deuteronomio 32:21. * 10:20 10:20 Mawhasa san

Isaias 65:1.

21 Gwon san mipangkop sasan ijIsrael anana, “Nawhajag gway uullajo' gway managkulin an sa'on chanan takuway nasu'il ja achi kun chumngor.”†

11

Nan Achakun Apudyus Sasan IjIsrael

1 Anan nin nan uchumay manimuson, adja nilagwing Apudyus chanan takuna? Wha'on! Tan ijIsraela' kahos gway kana' Benjamin gway kana' Abraham. 2 Wha'on kus nilagwing Apudyus chanan takuna gway pinilina manipud san chamu. Jo'o achiju akammu nan anana san Ukud Apudyus san nalliliyan Elias an Apudyus san mipangkop sasan ijIsrael. 3 Anana, “Apu, intoycha chanan profetam, sa'ad chanan pupuuyan san ajamay chatun an si'a iwwa'icha kun ahusa' as nahunan ad whayugwoncha hosay otojon sa'on.”* 4 Gwon ngachan nan insungwhat Apudyus an sija? Anana, “Nangihunana' as pitu lihu gway taku' gway achi kun nanchajaw an Baal gway sinang'apudyus.”† 5 Ad isuna hos san sana chimpuway agwad chanan a'itay nahunan gway ijIsrael gway namati an Apudyus gway pinilina kapu san inawhayuna. 6 Ad nu kapu san inawhayuna nan namiliyana an chicha, pijaona anan wha'on kus kapu san whayuway inggwa'inggwa. Tan sa'ad nu kapu san whayuway inggwa'inggwa nan namiliyana an chicha, wha'on kus miwhilangay inawhayun Apudyus nan namiliyana an chicha.

7 Ad annaja nan pijaona anan chachay niwhaka. Sa'ad nan anaanapon eka chanan aachugwanay ijIsrael gway ininoncha miwhilang as ustu san mangilan Apudyus, achicha kun naaya gwon chanan pinilin Apudyus nan namachas. Ad sa'ad chanan uchumay ijIsrael impawhatun Apudyus nan somsomo'cha. 8 Napano'no'an san nilista Ukud Apudyus gway anana, “Inggwan Apudyus chicha as achi kun ma'asomsomo'.

Sija nan ingkana san sana amachas na'uyap gway achicha kun ma'ailasin san ustu
ja amachas natuyong gway achicha kun magngor nan mipangkop an sija.”‡

9 Anan Dabid an Apudyus,
“Madpapcha otjan san ma'ayagyagsa'ancha
gway isun nan mammanu'ay na'na san ilug gwinnu ajamay na'na san whitu.
Ad nan mangwhanakana machusacha.

10 Humulingot otjan nan somsomo'cha tot maid maagwatancha.
Mapalikatancha otjan as maid pungpungna gway isun nan osa taku
gway mawhi'ug ekay san amod nan chagson nan ochonna.”§

11 Anan nin nan uchumon sa'ad san achin chanan ijIsrael namatiyan an Kristu, adja sachi nan misiyanancha an Apudyus as ingkaingkana? Wha'on kun! Kapu san achicha namatiyan sachi nan natakuwan chanan wha'on kus ijIsrael tot maapos chanan ijIsrael ad namaticha hos. 12 Sa'ad tan hummersu chanan ijIsrael ja nan'uyangcha san pammati sachi nan nangwhanag as amochay hummayugwan chanan wha'on kus ijIsrael. Ad amod pay whayu nu gwachagwad nan whilang chanan ijIsrael gway mamati.

† 10:21 10:21 Mawhasa san Isaias 65:2. * 11:3 11:3 Mawhasa san 1 Ar-Ari 19:1-18. † 11:4 11:4 Mawhasa san 1 Ar-Ari 19:18. ‡ 11:8 11:8 Mawhasa san Isaias 29:10; Deuteronomio 29:4. § 11:10 11:10 Mawhasa san Salmo 69:22-23.

Nan Matakuwan Chanan Wha'on Kus iJIsrael

¹³ San sana cha'ajuway wha'on kus iJIsrael nan mangiwhaga' an chana. Sija nan sa'ad tan apostola' sasan wha'on kus iJIsrael, ipatog'us amod nannaja mansuyuwa' an cha'aju ¹⁴ tot tugwakay maapos chanan ailija'ay Hudyu ad tinakun Apudyus nan uchum an chicha. ¹⁵ Tan sa'ad nan nallagwingan Apudyus san aachugwan sasan ailija' sachi nan na'ahubuyunana san angsanay taku san luhung. Ad nan ma'gwa nu agwaton Apudyus chichaay iJIsrael, mijalig san matakuwan chanan natoy.

¹⁶ Nu nichatun an Apudyus nan chamuway pi'in nan tinapay, nan singhu'oray tinapay nichatun ahos an Apudyus. Ad nu nichatun an Apudyus nan lamut nan aju, nichatun ahos chanan pangana. Ad isuna hos gway sa'ad tan niwhilangay ugwan Apudyus chanan nerpugwan chanan iJIsrael, nan kana'cha niwhilangay ugwana hos. ¹⁷ Mijalig ahos chanan iJIsrael san ammana nimuya aju gway olibu ad sa'ad chanan achi kun namati isucha nan uchumay pangana naspa'. Ad sa'ad as cha'ajuway wha'on kus iJIsrael, mijalig aju san aju gway olibu gway maag ekay tummuhu. Ad nitapi aju ma'augwa san whayuway atchon Apudyus an chichaay iJIsrael gway isuju chanan panga gway nisugtup san aju gway ammana nimuya. ¹⁸ Achiju whanwhaniton chanan iJIsrael gway nilagwing Apudyus gway amachas naspa'ay panga. Somsom'onjuway wha'on kus cha'aju nan mamijag san lamut gwon lamut nan mamijag an cha'aju gway panga. ¹⁹ Tugwakay agwad manggwana an cha'ajuwon, "Istay manchi naspa' chanan panga tot mawhalin amiyayay misugtup." ²⁰ Tuttuwa chi. Kapu san achicha namatiyan naspa'cha gwon as cha'aju kapu san pammatiju inainnugwanju. Achi aju mamangpangas gwon manannad aju. ²¹ Tan nu maid kakan Apudyus gway nanpa' sasan iJIsrael gway isun chanan sikud gway panga, kanuya ajuman as achina sopa'on. ²² Sija nan maila ta'u nan inawhayun Apudyus uyay ahos nan amod gway manggwana mangu'um. Amod na manggwana mangu'um sasan mangijakajay mamati an sija gwon naanus as sija an cha'aju nu ainnugwanju mamatiyay whayu' Apudyus an cha'aju. Tan nu wha'on, sa'ad ahos as cha'aju masopya' aju. ²³ Ad sa'ad ahos chanan iJIsrael nu mangwhalwhaliwcha ja mamaticha, misugtupcha san sikuchay agwachancha. Tan mawhalinay asin Apudyus isugtup chicha. ²⁴ Tan sa'ad as cha'aju gway mijalig san pangan nan maag ekay tummuhu olibu gway naspa', nisugtup aju san ammana nimuyaay olibu ta'on nu achi mawhalin. Chanan iJIsrael nan isun nan nimuya olibu ad amamod mallasu nan mangisugtupan Apudyus sannachaja naspa' gway panga san nerpugwancha olibu.

Nan Achakun Apudyus San Losan

²⁵ Susunud, anna nan achi kun nipaakammu atuttugwaan san nugwan gway whayugwo'ay maakammugwanju ta achiju ananon nalaing aju sasan iJIsrael. Nan achi mammingatan chanan iJIsrael wha'on kus sissija gwon asi ekay mampatingka nu gumachagwad nan whilang chanan wha'on kus iJIsrael gway mamati. ²⁶ Ad sachi ad, sa'ad nan losanay iJIsrael matakucha. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

"Merpu^d Sion* nan manaku sasan taku
ad inaanna nan inergwing chanan kana' Jacob.

²⁷ Ad annaja nan tuyag'u an chicha
gway ligwata' nan whersucha."†

* **11:26** 11:26 Mawhasa san Roma 9:33 † **11:27** 11:27 Mawhasa san Isaias 59:20-21; Jeremias 31:31, 34.

28 Mipangkop ad san mallagwingan chanan ijIsrael san Whyuway Chamag, miwhilangchaay ahursun Apudyus gway sachi nan hummayugwanjuway wha'on kus ijIsrael. Mipangkop ad san namiliyan Apudyus an chicha sissija ipatpatogna chicha kapu san ingwhawhagkana sasan aammacha. 29 Tan achin ku Apudyus whawhagwiyon nan namiliyana an chicha ja nan mangatchana san whyu. 30 Sa'ad as cha'aju, achi aju kun chinumngor san agwi an Apudyus gwon san sana pachasonju nan achakun Apudyus an cha'aju kapu san achin ku chanan ijIsrael chinumngoyan an sija. 31 Ad isuna hos nan ma'gwa an chichaay ijIsrael gway ta'on nu achicha kun mamati san sana kapu san nangachakugwan Apudyus an cha'aju, humu'nag nan chimpuway achakugwan ahos Apudyus chicha nu mamaticha. 32 Tan achin ku Apudyus whinijangan nan losanay taku gway achicha kun matingngil nan longagchaay humersuwthersu tot papachasna an chicha nan achakuna.

Apudyus Nan Machaychajaw

33 Ka amod ekay achaku, silib ancha inalain Apudyus! Maid kun ma'aipaagwat san simsimmo'na oon ja maid kun ma'aagwat nu kaman inggwana nan inggwana! 34 Tan nan nilistaay Ukud Apudyus anana, "Ngachan nan nangakammu san somomo' Apudyus gwinnu ngachan nan nangngachan manudtuchu an sija?"‡
 35 "Gwinnu ngachan nan agwad naatodna an Apudyus ta suwhalitan Apudyus as sija?"§
 36 Tan as Apudyus sija nan nanggwa san losan ja kapu an sija mantututtuyuy nan losanay inggwana. Inggwana nan losan as michajagwana. Machaychajaw as sija as ingkaingkana. Amen.

12

Nan Ininon Nan Namati An Kristu Gway Mawhijag

1 Sija nan, anna amma' iwhaka an cha'aju susunud, gway kapu san amochay achakun Apudyus atchonju nan longagju an Apudyus as isun nan chatun gway matattaku. It'onju nan longagju as mansilwhi an sija ja mawhijag aju san masomana. Annaja nan ustu oonjuway manchajaw an sija. 2 Achiju agwaton nan ukalin chanan taku sannaja luhung gwon ijujajuway as Apudyus nan mamalwhaliw an cha'aju kapu san mangwhaligwan nan somomo'ju tot whyu nan mawhijakanju. Sachi nan mangakammugwanju san whyugwon Apudyus nu ngachan nan whyu ja masomana ja ininonju mawhijag gway maid kun uyangna.

3 Kapu san alintokan gway inatod Apudyus an sa'on gway mangngachan apostol, iwhaka' san gwaschi osa an cha'ajuway maid osas manomsomo'ay nangatngatus sija uyay nu wha'on kun jon ustu nan i'amannaay manomsomo' ad inammana ilan nan longagna insikun san inatod Apudyus gway kisong nan pammati an sija. 4 Ijalig'u nannaja san longag nan taku gway sa'ad nan longag ta'u angan nan pertina ad nan losanay pertin nan longag wha'on kus manisisu nan ausayanha. 5 Isuna hos an chita'uway namati gway ta'on nu achu ta'u, anig ta'u osossa'anay longag kapu san na'aosossanan ta'u an Kristu ad nan gwaschi osa an chita'u maserpuna nan gwaschi osa. 6 Kapu san inawahayun Apudyus inatchana chita'u san na'aya'ayasiyay ayobhongan gway manggwa san pa'gwana. Ad maserpu usayon ta'u chana. Nu inatchan Apudyus nan osa as ayobhonganay

‡ 11:34 11:34 Mawhasa san Isaias 40:13. § 11:35 11:35 Mawhasa san Job 41:11.

mangipaakammu san impaiwhakanaay ukudna, maserpu usayona san mijaya san pammatina. ⁷ Nu ngachan nan naatchan as ayobhonganay mansilwhi, maserpu mansilwhi as sija. Nu mansuyu, maserpu mansuyus sija. ⁸ Nu ngachan nan naatchan as ayobhonganay mangipapigsa san somsono', maserpu sachi nan oona. Nu manga''atod, maserpu nachaya gway mangatod, nan naatchan as ayobhonganay mangipangu maserpu ipapatina. Nu naatod an sija nan ayobhonganay mangachaku, maserpu mangachakuway agwad nan lagsa'na. ⁹ Maserpu kadto' nan i'amanjuway merjad. Kuyaonju nu ngachan nan lagwing, popotpotanju nu ngachan nan whayu. ¹⁰ Manisiwhayu aju amod as isun nan manisiwhayugwan nan mansusunud ja mallaylajad ajuway mangipaila san mamigwhikanju san gwaschi osa an cha'aju. ¹¹ Achi aju masachut gwon ikokotkotju manterwasu. Ikadto'ju mansilwhi an Apu Hesus. ¹² Mallagsa' aju kapu san namnamaonju an Apudyus. Anusanju nu malikatan aju ja ituttuyujuway mallugwayu. ¹³ Mangatod aju sasan apammatiyanju gway manserpus whachang. Igkaju nan lobhongjuway mammangili.

¹⁴ Ochagwonju an Apudyus ta pawhayugwona nan whijag chanan mamalikatan an cha'aju. Ad achiju ergwakan chicha. ¹⁵ Ma'ayagsa' aju sasan nayagsa', ma'asasanga aju sasan mansasanga. ¹⁶ Mawhijag ajuway naurnus san gwaschi osa an cha'aju. Achi aju mamangpangas gwon ma'ahubuyun aju sasan nawhawha nan saadna taku. Achiju ananon akammuju nan losan.

¹⁷ Achiju whayusan san lagwing nan nanggwa san lagwing an cha'aju. Sija oonju nan iwhilangju nan losanay taku as whayu. ¹⁸ Nu mawhalin, ingkana san patingkan nan ayobhonganju ma'aurun aju san losanay taku. ¹⁹ Patpatko'ay susunud, achi aju humayus gwon ijujajuway as Apudyus nan manusa tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Sa'on nan mangiwhayus, sa'on nan manusa sasan manggwa san lagwing, anan Apudyus."* ²⁰ Nan oon ta'u otjan suyuton ta'u nan nilista ukud Apudyus gway anana, "Nu mawhitil nan ahursum, pa'anam as sija, nu mauwaw atcham as inumona. Tan nu amaschi nan oom awni ad sachi nan mawhaligwana."† ²¹ Achi'a paawaha' san lagwing gwon awaha'om nan lagwing san whayu.

13

Maserpu Mampaituyayta San Kuwhilnu (Tito 3:1; 1 Pedro 2:13-17)

¹ Maserpu mampaituyay nan losanay taku sasan mangituyay san kuwhilnu. Tan maid kun sillobhong as mantuyay nu achin Apudyus ijuja ad sa'ad chanan mantutuyay as Apudyus nan nangisaad an chicha. ² Sija nan nu ngachan nan sumu'il sasan mantutuyay su'ilona chanan whilin Apudyus ad sa'ad chanan sumu'il machusacha. ³ Tan sa'ad chanan mantutuyay wha'on kus umogjatan chanan manggwa san whayu jon chanan manggwa san lagwing nan umogjat an chicha. Nu whayugwomay achi umogjat sasan mantutuyay, manggwa'a san whayu ad inchajaw cha'a an chicha ⁴ tan mansilwhiyon Apudyus chicha gway manterterwasu san humayugwam. Gwon nu lagwing nan oom, umogjat'a tan anna nan ayobhonganja gway manusa tan mansilwhiyon Apudyus chicha,

* **12:19** 12:19 Mawhasa san Deuteronomio 32:35 † **12:20** 12:20 Mawhasa san Proverbio 25:21-22

chicha nan mangi'gwa san chusaay atchon Apudyus sasan manggwamang-gwa san lagwing. ⁵ Sija nan maserpu mampaituyay aju wha'on ekas kapu san mallisiyanju san chusan Apudyus jon kapu tan nachayus nan somsono'ju. ⁶ Annaja nan kapuna hos gway mangwhajad aju sasan hugwis tan sa'ad chanan mantutuyay mansilsilwhicha an Apudyus san mangituttuyujanchaay manggwa san terwhasucha. ⁷ Sija nan atchonju an chicha lamang nan lobhongna gway atchonju. Sa'ad nu hugwis ancha uchumay nilintog gway mawhajachan whajachanju. Sa'ad chanan lobhongna whigwhikonju, whigwhikonju chicha ja chanan lobhongna mapachajagwan, pachajagwanju chicha.

Nan Whijangon San Asintataku

(Lukas 10:29-37; Galacia 5:14; 1 Tesalonica 5:5-8)

⁸ Maserpu maid otjan miwhawhannat as utang ta'u. Gwon nan atuttugwaana anna nan utang ta'u gway maid kun appungana. Nannaja ana'on utang, manisihayu aju. Tan nan mangipatog san asintatakuna tungpayona nan iwhakan nan Lintog Apudyus. ⁹ Tan sa'ad chanan whilinay ananaon, "Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam, achi'a pumatoy, achi'a mana'aw, achi'a mangkamkam* ja uchum pajay whilin, minungimung nannaja whilin gway anana, 'Ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu.' "† ¹⁰ Nan mangipatog san asintatakuna maid kun lagwing as oona an sija. Sija nan, nan mangipatog san asintatakuna, sijachi nan manungpayana san losanay Lintog Apudyus.

¹¹ Maserpu amaschi nan o'oonju tan akammu ta'uway napatog nan chimpu gway matattakuwan ta'u san sana. Maserpu mangwhawhantay ta'u as isun chanan taku hummawhangon san lawhi. Tan san sana takangay nan managkulinan Kristu gway manaku an chita'u sanna luhung nu san chamuway namatiyan ta'u. ¹² Na chimpu ta'uway mawhijag sanna luta takangay maya'pus gway isun nan maya'pusan nan lawhi tan takangay nan erkaw gway managkulinan Kristu ad asna luta. Sija nan maserpu igjan ta'u nan lagwingay o'oon ta'u gway isun nan o'oon chanan taku san manghulingot ja maserpu oon ta'u nan humachang an chita'u gway mallawhan san lagwing as isun chanan surchachuway naneermas san chimpun nan erkaw gway na'asakanacha mallawhan san ahursucha. ¹³ Maserpu mawhijag ta'uway ustu gway amas naahus nanagkulin as Kristu ad asna. Sija nan achi aju manggwas awhawhain gway o'oon nan osa taku nu mahutong. Wha'on kus mawhalinay masujop nan achi kun manasagwa. Wha'on kus mawhalinay manggwata san whayangna ekajay awhawhain ancha maniisi' ja maapos san uchumay taku. ¹⁴ Nan oonju, suyutonju nan ingwhihwhijag Apu Hesu Kristu tot sa'ad nu ilan chanan taku nan oonju, mailacha as Kristu. Achiju somsom'onay oon nan lagwingay pijaon nan sikuchay inatatakuju.

14

Achita Mangu'um San Uchum

(1 Corinto 8:1-13; 10:23-33; Colosas 2:16-17)

¹ Sa'ad nan namatiyay apsut nan pammatina whigwhikonju kahos as sija as osaay huyunju san pammati, achiju isi'on san mipangkop san naagwatana san somsono'na nu ustu gwinnu wha'on kus ustu nan oona. ² Anna nan uchumay namatiyay ananchaon ijujan Apudyus chicha

* **13:9** 13:9 Mawhasa san Exodo 20:13-15. † **13:9** 13:9 Mawhasa san Levitico 19:18.

gway mangan san whayangna ma'an ja anna nan uchumay apsut nan pammaticha ad ananchaon ijachin Apudyus nan mansicha san ischa gway ahus nan langsa as ischacha. ³ Nan mangan san losanay ayasin nan ma'an maserpu achina whanwhaniton nan ahus nan langsa as ischana. Ad nan ahus nan langsa as ischana maserpu achina ananon nan mangan san losanay ayasin nan ma'an lagwing nan oona tan inagwat Apudyus as sija. ⁴ Ngachan'a manay mangu'um san mansilsilwhiyon nan uchum? Nangamung nan Amuna gway mangu'um nu ustu gwinnu wha'on nan oona. Ad ustu na oona tan as Apu Hesus nan humachang an sija.

⁵ Agwad nan mangiwhilang san osa erkaw as napatpatog nu nan uchumay erkaw, agwad ahos nan uchumay iwhilangnaay manisisu nan erkaw. Gwaschi osa an cha'aju maserpu mapno' nan somsono'na gway achi manchugwachugwa san mipangkop sina nu ngachan nan ustu. ⁶ Nan mangiwhilangay napatog nan osa erkaw oona as manchajagwana an Apu Hesus. Ad isuna hos nan mangan san whayangna ma'an gway oona as manchajagwana an Apu Hesus tan injamanna an Apudyus. Ad nan achi mangan san uchumay ma'an oona as manchajagwana an Apu Hesus tan injamanna an Apudyus. ⁷ Tan maid kun osa an chita'u as mawhijag ja matoy san ugwana ekajay somsono'. ⁸ San mawhijakan ta'u, mawhijag ta'u san masoman Apu Hesus. Ad nu matoy ta'u, matoy ta'u san masoman Apu Hesus. Sija nan san mawhijakan ja matojan ta'u as Apu Hesus nan sin'ugwa an chita'u. ⁹ Natoy ja nataku as Kristu tot sija nan mangngachan Apun chanan natoy ja chanan matattaku. ¹⁰ Sija nan nu as Hesu Kristu nan Apu ta'u losan, si'a gway ahus nan langsa as ischam, achim u'umon nan huyunnu. Ad as si'a gway mangan san losanay ayasin nan ma'an achim whanwhaniton nan uchum. Tan sumangu ta'u losan an Apudyus ad inu'umna chita'u. ¹¹ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

“Nu ininon nan inatuttuwan nan mawhiwhijaka' gway Apudyus, amasnata kahos nan inatuttuwan nan iwhaka' gway mampalintumong nan losanay taku an sa'on.

Ad losancha whigwhikon gway sa'on nan Apudyus.”*

¹² Sija nan gwaschi osa an chita'u, sumangu gway mangiwhaka san losanay inggwa'inggwa an Apudyus.

Achita Manggwas Ma'awhasuyan Nan Uchum

¹³ Sija nan maserpu akay ta'u maninnu'um. Somsom'on ta'u ta achi ta'u mangkapus manggwaanchas lagwing gwinnu humasuyan nan huyun ta'u.

¹⁴ San na'aososaana' an Apu Hesus, akammu' ja maid kun chugwachugwa' gway maid kun ma'an as miwhilang as lagwing san mangilan Apudyus gwon nan mangiwhilangay lagwing nan uchumay ma'an, mangngachan lagwing an sija. ¹⁵ Kapu san mangipapilitamay mangan san whayangna ayasin nan ma'an, si'a nan mangatod as lumagwingan nan somsono' nan huyunnu ad wha'on kus kapu san lajad nan o'oom. Achim tangkaan nan osa takuway sija nan natojan Kristu kapu ekay san ma'an. ¹⁶ Sija nan nu agwad o'oonjus ananju ekajon whayu gwon lagwing san mangilan nan huhuyunju, ijakayyu ta maid ma'gwaniyan nan whayuway o'oonju.

¹⁷ Tan nan mantuyajan Apudyus san whijag ta'u wha'on kus mipangkop san manganan ja uminuman gwon mipangkop san manggwaan san whayugwon Apudyus gway pa'gwa, ma'aurusan san asintatoku ja lagsa' gway atchon nan Ispilitun Apudyus. ¹⁸ Ad nu amasna nan i'aman nan osa taku mansilwhi an Kristu, masom as Apudyus ja whigwhikon chanan

* **14:11** 14:11 Mawhasa san Isaias 45:23.

taku. ¹⁹ Sija nan sa'ad nan mipangkop san ma'aurnusan san asintataku ja mipangkop san mampipinnapigsan san pammatin nan gwaschi osa maserpu igka ta'u nan ayobhongan ta'uyway manggwa. ²⁰ Achim tangkaan nan inggwan Apudyus sasan namati kapu san ma'an. Losanay ayasin nan ma'an tuttuwa nachayus gwon lagwing as anon nan ngachan sinatay ma'an nu sija nan ma'awhasuyan nan osa taku. ²¹ Whyu nu achi'a mansicha san ischa, uminum san humutong gwinnu manggwa san ngachan sinatay ngumajaan nan huyunnu. ²² Nan pammatin mipangkop sannaja si'a ekay ja as Apudyus nan mangakammu. Piyan nan takuway achina kun u'umon nan longagna san o'ona gway akammuna ustu. ²³ Gwon nan taku manchugwachugwa san anona ja awni ad inanna hos, u'umon Apudyus tan achi kun mijaya nan oona san pammatina nu whyu gwinnu lagwing. Ad nan losanay wha'on kus mijaya san pammati whersu.

15

Nan Manggwaan San Masoman Nan Uchum (Galacia 6:1-5)

¹ Sa'ad as chita'uyway napigsa nan pammatina maserpu anusan ta'u nan man'uyangan chanan apsut nan pammatina ad wha'on kus sija sosom'on ta'u nan masoman nan longag ta'u. ² Gwaschi osa an chita'u maserpu manggwas masoman nan huyunna namati san humayugwana tot mapapigsa nan pammatina. ³ Tan uyay as Kristu achi kun nanggwas masoman nan longagna jon inggwana nan masoman Apudyus gway Amana uyay san naamamangana. Tan sa'ad nan nilista san Ukud Apudyus gway mipangkop an sija, anana, "Sa'ad san nangamamangancha an si'a, Apu, sa'on hos nan inamamangcha."* ⁴ Ipasmo"u an cha'aju nannaja tan ngachanmanay nilista san Ukud Apudyus san nugwan, nilista as mangisuyu an chita'u. Pumigpigsa nan somsono' ta'u ja agwad nan namnamaon ta'u nu whaswhasaon ta'u chanan nilistaay Ukud Apudyus. ⁵ Ad nan ilugwayu' an Apudyus gway merpugwan nan anus ja pumigsaan nan somsono', manosossaona nan somsono' nan gwaschi osa an cha'aju san manuyutanju san inggwan Kristu Hesus ⁶ tot manosossaan nan somsono'juway mangichaychajaw an Apudyus gway Aman Apu ta'uyway Hesu Kristu.

Nan Manakuwan Hesus San Sinusnatay Taku

⁷ Sija nan agwatonju nan gwaschi osa an cha'aju gway isun nan nangagwatan Kristu an cha'aju tot michaychajaw as Apudyus. ⁸ Iwhaka' an cha'ajuway sa'ad as Kristu nangngachan mansilwhi sasan Hudyu ta ipailanaay tuttuwa as Apudyus tot tungpayona nan ingwhawhagkan Apudyus sasan nerpugwan. ⁹ Ad sa'ad ahos chanan wha'on kus Hudyu chajagwoncha as Apudyus kapu san achakuna an chicha. Nan inggwana san wha'on kus Hudyu sijana nan na'gwaan nan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

"Sija nan, chajagwo' si'a san agwachan chanan wha'on kus Hudyu ja man'antaa' as chaychajaw an si'a."†

¹⁰ Anana hos,

"Cha'ajuway wha'on kus Hudyu ma'ayagsa' aju sasan takun Apudyus."‡

¹¹ Ad anana hos,

"Cha'aju losanay wha'on kus Hudyu, chajagwonju as Apudyus.

* **15:3** 15:3 Mawhasa san Salmo 69:9. † **15:9** 15:9 Mawhasa san Salmo 18:49; 2 Samuel 22:50.

‡ **15:10** 15:10 Mawhasa san Deuteronomio 32:43.

Cha'aju losanay taku, chajagwonjus sija."§

¹² Ad anan ahos nan illistan Isaias,

"Agwad nan merpu san kana' Jesse

ad sija nan mangituyay sasan wha'on kus Hudyu.

Ad sija nan namnamaoncha."*

¹³ Ilugwayu' gway sa'ad as Apudyus gway merpugwan nan namnama payagsa'on cha'ajuway ustu ja atchan cha'ajus maid kun manchanakan nan somsono'ju san mantayo'anju an sija tot umamamod nan namnamaonju kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus.

Nan Intayo' Apudyus An Pablo

¹⁴ Susunud, sa'ad as sa'on mamatiya'ay maid kun uyang nan o'oonju whayu, naocho' nan somsono'ju ja loogju hos gway mantinnudtuchu.

¹⁵ Gwon ta'on nu amaschi, natuyocha' gway nanuyat an cha'aju say ingwhakawhaka' sannaja suyat ta achiju maligwatan kapu tan inatod Apudyus an sa'on nan alintokan gway mangngachan apostol ¹⁶ tot mansilwhiya' an Kristu Hesus sasan wha'on kus Hudyu. Oo' nan terwhasun nan pachi gway mangipaakammu san Whayuway Chamag gway nerpu an Apudyus tot sa'ad chanan wha'on kus Hudyu gway namati mangngachancha isun nan chatun gway michatun as masoman Apudyus, san nangit'onan nan Ispilitun Apudyus an chicha san whersu ta mansilwhicha an si'a.

¹⁷ Sija nan, kapu san na'aosossaana' an Kristu Hesus, anna nan kapun nan mangipangasa' san mansilwhiya' an Apudyus. ¹⁸ Maid kun uchum as ituyod'u iwhaka nu achi ahus nan inggwan Kristu an sa'on ta ichayan'u chanan wha'on kus Hudyu tot chumngorcha an Apudyus. Tan sa'ad nan chumngoyancha, kapu san impaiwhakana an sa'on ja impa'gwana an sa'on. ¹⁹ Kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus inggwa' chanan mangimatunan ja mataakanay na'na'gwa. Sija nan sa'ad as sa'on san nangwhaata' manipud ad Jerusalem ingkanad Ilirico, impaakammu'ay ustu nan Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu. ²⁰ Whayugwo'ay iwhaka nan Whayuway Chamag san agwachan chanan chaan mangngor san mipangkop an Kristu. Ad wha'on kusan uchumay ili gway naahus nan uchum nangipaakammugwan tot achiya' mijalig san osa taku gway katunana pata'choyan nan misaachan nan hoyoy gway naahus nan uchum ipata'chor. ²¹ Nan nilista san Ukud Apudyus anana,

"Sa'ad chanan achi kun nipaakammugwan nan mipangkop an sija whigwhikonchas sija

ja sa'ad chanan achi nangngor san mipangkop an sija ma'aagwatcha."†

²² Kapu san nangipaapaakammugwa' san Whayuway Chamag nata'tata'ta'a' gway umali an cha'aju. ²³ Gwon san sana tan napping'u nan oo' sannachaja ili ja sa'ad tan whayugwo'ay umali an cha'aju san amana tagwon gway nerrus, ²⁴ pangkop'uway manchakas an cha'aju nu iya' ad Espania. Namnamao' gway ilan cha'aju san mangoja' gway umoy ad aschi ja tot ngachan ad nan maatodju an sa'on mawhachanganjus sa'on gway umoy ad aschi. Gwon ingkagwa' jan ad asnat tot mapnomapno'a' an cha'aju. ²⁵ Gwon san sana, iya' jan ad Jerusalem ijoy nan whachang sasan takun Apudyus. ²⁶ Tan mallaylajad chanan namatid Macedonia ja Acaya gway mangatod as whachang sasan whawha'sigwot gway takun Apudyus ad Jerusalem. ²⁷ Nayagsa'cha gway humachang gwon nan

§ 15:11 15:11 Mawhasa san Salmo 117:1. * 15:12 15:12 Mawhasa san Isaias 11:10. † 15:21 15:21 Mawhasa san Isaias 52:3.

inatuttugwaana, agwad nan annungcha gway humachang an chicha. Kapu tan nilaman chanan wha'on kus Hudyu san whayuway inatod Apudyus sasan Hudyu, maserpuway whadngancha chicha san i'atakucha.

²⁸ Sija nan, nu mappung'u atchon an chicha nan losanay nachakup gway pila', manchakasa' an cha'aju san umaja' ad Espania. ²⁹ Ad akammu'ay nu umaliya' an cha'aju lumagsa' ta'us amod san whayuway merpu an Kristu.

³⁰ Ad anna amma' iwhaka an cha'aju susunud, gway kapu an Apu ta'uway Hesu Kristu ja kapu san lajad gway nerpu san Ispilitun Apudyus, ipapatijuway hurnan sa'on ilugwayuwan an Apudyus. ³¹ Ilugwayuju ta milisiya' san manggwas lagwing an sa'on gway achi kun mamati ad Judea ja tot ayan chanan namati ad Jerusalem nan whachang gway ijoy'ud aschi.

³² Ad nu ijujan Apudyus nayagsa'a' gway umali an cha'aju ja ma'ainanaa' an cha'aju.

³³ Ilugwayu' an Apudyus gway pawhayugwona nan whijagju. Amen.

16

Nan Napungpungan Nan Suyat Pablo

¹ Ijagakammu' nan sunud ta'u huwhai gway Febe gway umalid asnat. Osas sijaay atuyungan nan mangipangpangu sasan maayuayus gway namati ad Sencrea. ² Chagwato' gway ajakanjus sija kapu san na'aosossaanana an Apu Hesus tan amaschi nan ustuguay oon chanan takun Apudyus. Ad whadnganjus sija san ngachamman sinatay maserpuna tan angstan nan takuway whinadngana uyay as sa'on.

³ Iwhakaju an cha Priscila an Akila nu ininon nan whijagcha. Chicha nan huyun'u mansilwhi san mipangkop an Kristu Hesus ⁴ gway intajacha nan whijagcha kapu an sa'on. Wha'on ekas ahusa' as manjaman an chicha gwon losan ahos chanan maayuayus gway namati gway wha'on kus Hudyu.

⁵ Iwhakaju hos sasan namati gway maayuayus san hoyoycha. Isuna hos an Epeneto gway ipatpatog'uguay huyun'u gway sija nan aunnaanay namati an Kristu san iliyay Asia.

⁶ Isuna hos as Maria gway nalliglikat gway nansilwhi san humayugwanju.

⁷ Isuna hos ancha Andronico an Junia gway ailija'ay Hudyu ja huyun'uguay nawhayud san nugwan gway mawhigwhigcha as osa gway ingwhaun Kristu gway manggwa san pa'gwana. Ummunacha hos namati an Kristu nu an sa'on.

⁸ Iwhakaju hos an Ampliato gway ipatpatog'u kapu san pammati an Apu Hesus gway ininona. ⁹ Isuna hos an Urbano gway aterwhasuwan ta'u san mipangkop an Kristu ja as Estakis gway ipatpatog'u. ¹⁰ Isuna hos an Apeles gway napano'no'an nan kadto'ay pammatina an Kristu. Isuna hos san wherjan Aristobulo. ¹¹ Isuna hos an Herodion gway ailija'ay Hudyu. Isuna hos nan ahumerjan Narciso gway namati an Apu. ¹² Iwhakaju kahos ancha Trifena an Trifosa gway nansilsilwhi an Apu gway ininoncha. An Persida kahos gway ipatpatog'u gway nalliglikat gway nansilwhi an Apu.

¹³ Isuna hos an Rufo gway machamchamag gway mansilsilwhi an Apu ja as inana gway iwhilang'us ina'.

¹⁴ Iwhakaju hos ancha Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ja chanan susunud gway agwad an chicha gway ininoncha.

- ¹⁵ Isuna kahos ancha Filologo an Julia, Nereo ja nan sunudna gway huwhai, as Olimpás ja losanay takun Apudyus gway agwad an chicha.
- ¹⁶ Manisikinga aju as osaay mansusunud nu maayus ajuway manchajaw. Ad paiwhakan kahos chanan losanay maayuayus gway namati an Kristu ad asna gway ininonju.

Nan Anungus Nan Tudtuchun Pablo

¹⁷ Susunud, anna amma' iwhaka an cha'aju gway ammanju ilan chanan manggwas mansississijananju ja manggwas humasuyanju gway chachi nan mihursu san sussuyaway nisuyu an cha'aju. Achajugwanju chicha. ¹⁸ Tan sa'ad nan a'amaschiyay taku, wha'oncha kus mansilwhi an Apu ta'away Kristu gwon ahus ekas ooncha nan lagwingay pijaon nan longagcha. Ad kapu san inalaingcha manapapat ja inawhayun nan iwhakawhakacha, allilagwoncha chanan whawhang nan somsono'na gway achi kun ma'ailasin san lagwingay pangkop nan uchum. ¹⁹ Nanchinamag nan mangipapatianju san pammatiju an Kristu. Sija nan pinayagsa'jus sa'on gwon whayugwo'ay nalaing aju tot akammuju gway manggwa san whayu ad maid kun somsono'jus manggwa san lagwing. ²⁰ Ad sa'ad as Apudyus gway merpugwan nan maid kun manchanakan ta'u, ipaawha'na as Satanas an cha'aju. Ipailan Apu ta'away Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju.

²¹ Sa'ad as Timoteo gway huyun'u mansilsilwhi, iwhakanaay ininon anu nan whijagju, isun hos cha Lucio, Jason ja as Sosipatro gway ailija' gway Hudyu.

²² Sa'on as Tercio gway nangililista sannaja suyat Pablo. Imuso'ud nu ininon nan whijagju kapu an Apu.

²³ Impaimus kahos Gayo gway ininonju. Iingkagwa' san hoyoyna gway sija kahos nan makimukimungan chanan namati. Ingwhakan kahos Erasto gway mamangchon san pila' nan ili gway ininonju ja isuna hos an Cuarto gway sunud ta'u.

²⁴ [Ipailan Apu ta'away Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju losan. Amen]

²⁵ Machaychajaw as Apudyus! Sija nan mangipapigsa an cha'aju kapu san Whayuway Chamag gway impaakammu' gway mipangkop an Hesu Kristu. Sa'ad nannaja Whayuway Chamag nawhajakay achi kun nipaakammu manipud san agwi. ²⁶ Gwon san sana, nipaakammu nan atutugwaan gway sachi nan impailistan Apudyus sasan profeta san agwi. Ad as Apudyus gway maid kun mapungpungana, ingwhilinnaay mipaakammu san losanay wha'on kus Hudyu tot chumngorcha ja mamaticha an sija. ²⁷ Ahus as Apudyus as alaingan. Chaychajagwon ta'u as Apudyus as ingkaingkana kapu san whachang Hesu Kristu! Amen.

Nan Umunaay Suyat Pablo Sasan iCorinto

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nan mi'aggwaay nangwhaatan Pablo san ummoyna nangipaakam-mugwan san Whayuway Chamag, nangkagka'ay ad Corinto gway Kapital nan Acaya. Sa'ad nan Corinto osaay cha'or ili gway sa'up nan Roma. Cha'or nannaja syudad gway ilin nan Griego. Kapu tan agwad san agwachan nan whaywhay, angstan ahos chanan mangamusanti namapur. Nanchinamag nan sachi syudad kapu san inawha'nangna ja na'aya'ayasi nan pammatin chanan umili ad aschi ja angstanay manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. Takangay machugwan tagwon nan iniingkagwan Pablo ad aschi gway nangipaakammu san Whayuway Chamag kun angstan chanan namati.

Lummaus kunan tuyu tagwon san iniingkagwan Pablo ad Efeso gway nangipaakammu san Whayuway Chamag, iningkaw nan inagwatna suyat gway nerpu san maayuayus gway namati ad Corinto. Iningkaw ahos nan chinamagna gway mipangkop san naniisi'an chanan namati ja uchum pay. Sija nan nanuyat as Pablo an chichaay namatid Corinto ad sachi nan Umuna Suyat Pablo sasan iCorinto. Sannaja suyat tinudtuchugwana chicha san mipangkop san naniisi'ancha ja san achicha kun nangaanan san osa huyunchaay na'assuy san wha'on kus asagwana. Sinungwhatana hos nan imuscha mipangkop san mangasawwan, nan oon nan nawhayu ja uchumay maid kun asagwacha ja san mipangkop san ma'an gway nichatun san sinang'apudyus. Iningkaw ahos nan ingwhakana an chicha mipangkop san maurnusancha nu mangkimungcha, nan na'aya'ayasi ayobhongan gway inatod nan Ispilitun Apudyus ja san ustuway ausayancha ancha nan mipangkop san matakuan nan natoy. Ingwhakan Pablo an chicha nannachaja tot maagwatanchaay ustu nan maserpuway ooncha.

Chanan Hu'yona

Nan Manjamanan Pablo An Apudyus 1:1-9

Wha'on Kus Naurus Chanan Namati Ad Corinto 1:10-17

As Kristu Nan Ayobhongan Ja Laing Apudyus 1:10-31

Nan Mipangkop San Inalaing Apudyus 2:1-16

Chanan Mansilsilwhi Ja Apostoles Apudyus 3:1-4:21

Nan Lagwingay Ma'ma'gwa Sasan Maayuayus Gway Namati 5:1-13

Nan Mangichayuman Nan Namati San Sunudna San Pammati 6:1-11

Nan Ustuway Mangusayan San Longag As Michajagwan Apudyus 6:12-20

Nan Mipangkop San Mangasawwan Ja Achi Mangasawwan Nan Taku 7:1-40

Nan Mipangkop San Ma'an Gway Nichatun San Sinang'apudyus 8:1-11:1

Nan Ustuway Oon Chanan Huwhai Manchajaw An Apudyus 11:2-16

Nan Ustuway Oon San Manomsom'an San Natojan Apu Hesus 11:17-34

Nan Mipangkop Sasan Ayobhonganay Atchon Nan Ispilitun Apudyus 12:1-14:40

Nan Natakuan Hesus Ja Nan Matakuan Chanan Natoy 15:1-58

Nan Tuyung Chanan iCorinto Sasan Namatid Jerusalem 16:1-4

Nan Pangkop Pablo 16:5-9

Nan Pungpung Nan Suyat Pablo 16:10-24

Nan Manjamanan Pablo An Apudyus

¹ As Pablo na nannaja nanuyat gway chinutu'an Kristu Hesus as apostolna kapu tan sija nan whinayun Apudyus. Huyun'u hos ad asna as Sostenes gway osaay sunud ta'u namati.

² Annaja nan suyatmi an cha'ajuway maayuayus gway namati an Apudyus ad Corinto gway init'on Apudyus as takuna kapu san na'aosossaanju an Kristu Hesus. Pinilin Apudyus cha'aju as takuna pati chanan losanay manchaychajaw an Apu Hesu Kristu gway agwad san losanay ili. Sija nan Apucha ja Apu ta'u.

³ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijagju.

⁴ Patinajunay manjamana' an Apudyus'u* san mipangkop an cha'aju kapu san inawhayun Apudyus gway impailana an cha'aju kapu san na'aosossaanju an Kristu Hesus. ⁵ Tan kapu san na'aosossaanju an sija inatchan cha'ajus amod man'awhawhayu ayobhongan gway mansilwhi an sija isun nan laingjuway kuminga ja ayobhonganjuway ma'aagwat san atuttugwaan gway nerpu an sija. ⁶ Sa'ad nan atuttugwaan gway impaakammumi an cha'aju gway mipangkop an Kristu mama'ila san whijagju. ⁷ Sija nan achi aju kun nan'uyang san ayobhongan gway inatod nan Ispilitun Apudyus an cha'aju san manguullajanju san managkulinan Apu ta'uway Hesu Kristu. ⁸ Sija ahos nan mangipapigsa san pammatiju ingkana san anungus nan erkaw tot maid ma'gwaniyanju san erkaw gway managkulinan Apu ta'uway Hesu Kristu. ⁹ Napudnu as Apudyus gway sija nan namili an cha'aju as ma'aosossaan san Ana'na gway Hesu Kristu gway Apu ta'u.

Wha'on Kus Naurnus Chanan Namati Ad Corinto

¹⁰ Susunud san pammati, kapu san ayobhongan gway inatod Apu ta'uway Hesu Kristu an sa'on, anna amma' iwhaka san sana an cha'aju gway maninnayaan aju losan ta achi aju masissisiyan ad nanosossaan aju san somsono' ja pangkop. ¹¹ Tan impaakammun chanan uchumay wherjan Cloe an sa'on nan mipangkop an cha'ajuway susunud gway agwad chanan maniisi' an cha'aju. ¹² Iwhaka' nannaja tan anan nan uchum an cha'ajuwon, "As Pablo nan mitunucha" ja anan anu nan uchumon "As Apolos nan mitunucha'." Anan anu hos nan uchumon, "As Pedro† nan mitunucha'" ja anan nan uchumon, "As Kristu nan mitunucha'." ¹³ Jo'o nakogkoggwa as Kristu ta. Jo'o nilansaa' san krus kapu an cha'aju. Jo'o nahonjakan aju as pasuyut'u. ¹⁴ Manjamana' an Apudyus tan maid kun whinonjaka' an cha'aju, ahus cha Crispo an Gayo ¹⁵ tot maid osas manggwanaon nahonjakan aju as pasuyut'u. ¹⁶ Ay oon uwa, whinonjaka' hos cha Estefanus gway singwherjan. Maid kun somsom'o' as uchum as whinonjaka'. ¹⁷ Tan wha'on kus sija nangiwhaunan Kristu an sa'on nan manghonjaka' gwon ingwhauna' ta ipaakammu' nan Whayuway Chamag. Wha'on kus usayo' nan apapat sikun san inalaing nan taku tot achi ma'aan nan ayobhongan nan natojan Kristu san krus.

As Kristu Nan Ayobhongan Ja Laing Apudyus

¹⁸ Nan sussuyuway mipangkop san natojan Kristu san krus, maid kun silwhina sasan takuway misiyan an Apudyus as ingkaingkana. Gwon an chita'uway tinakuna, sijana nan maillan nan ayobhongan Apudyus. ¹⁹ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Tangkaa' nan laing chanan

* **1:4** 1:4 Sa'ad nan pijaona anan nan "Apudyus'u", Apudyus gway chaychajagwo'. † **1:12** 1:12 San Griego "Cefas" nan nilista ad isuna nannaja taku gway as apostol Pedro. Isuna hos san 3:22; 9:5; 15:5.

nalalaing ja oo' as maid kun kutu'na nan inalaingcha."[‡] ²⁰ Maid kun kutu' nan laing chanan nalalaing, chanan mangaagkammu san lintog ja chanan takud asna luta gway nalalaingay ma'asinnungwhat. Nan inatuttugwaana inggwan Apudyus as maid kun kutu' nan laing chanan taku san luhung.

²¹ Tan kapu san inalaing Apudyus, simsimmo'na gway achin ku chanan taku maakammugwan as sija kapu san ugwachaay laing. Tan nan pangkop Apudyus takuwona chanan mamati an Kristu kapu san sussuyumi gway iwhilang chanan achi kun mamati as katkatung. ²² Tan sa'ad chanan Hudyu sija whayugwoncha ilan chanan mangimatunanay mataakan ja sa'ad chanan Griego sija anaponcha nan laing. ²³ Gwon sa'ad as cha'ami, ipaakammumi as Kristu gway nilansa san krus gway lalawwingon chanan Hudyu as chongyon ja maid kun kutu'na sasan wha'on kus Hudyu. ²⁴ Gwon sa'ad chanan pinilin Apudyus as mantakuna gway Hudyu gwinnu chanan wha'on kus Hudyu, as Kristu nan maillan nan ayobhongan ja laing Apudyus. ²⁵ Kapu tan sa'ad chanan inggwan Apudyus gway anan chanan takuwon maid patogna, napatpatog nu san inalaingcha. Ad sa'ad nan ananchaon ina'apsut Apudyus, napigpigsu nu san pigsan chanan taku.

²⁶ Susunud, somsom'onju nan asasaadju san namiliyan Apudyus an cha'aju. Wha'on kus angasan an cha'aju nan nalaing san mangilan chanan taku. Wha'on kus angasan an cha'aju nan nangatu nan saadna ja wha'on kus angasan an cha'aju nan nerpu san wha'nangay wherjan. ²⁷ Gwon pinilin Apudyus chanan iwhilang chanan taku as maid kun silwhina tot iwhawhainna chanan nalaing gway taku. Ad pinilina hos chanan nawhawha nan saadna taku tot iwhawhainna chanan nangatu saadna. ²⁸ Ja pinilin Apudyus chanan wha'on kus mawhigwhig nan nerpugwancha ja chanan mawhanwhanitay taku tot oona as maid kun kutu'na nan iwhilang chanan taku as napatog. ²⁹ Sijana nan inggwan Apudyus ta maid osas pumangas san sanguna. ³⁰ Tan kapu an Apudyus na'aosossaan aju an Kristu Hesus kun nangngachanonas Kristu as merpugwan nan laing ta'u. Kapu an Kristu niwhilang ta'u as ustu san mangilan Apudyus ja niit'on ta'u as takun Apudyus ancha nagwajagwajaan ta'u san chusan nan hummasuyan ta'u. ³¹ Sija nan, anana san nilista gway Ukud Apudyus, "Nu agwad mamayuway mampangas, maserpu sija ipangasna nan inggwan Apu."§

2

Isyun Pablo Nan Mipangkop San Inalaing Apudyus

¹ Susunud, sa'ad san ummaliya' nangipaakammugwan an cha'aju san pangkop Apudyus gway achi kun nipaakammu san nugwan, achiya' kun kumminga san nangatngatu gway apapat gwinnu inalaing. ² Inggwa' chi tan simsimmo'uway maid kun uchum as ipaakammu' an cha'aju nu achi ahus as Hesu Kristu gway nilansa san krus. ³ Sa'ad san iningkagwa' an cha'aju, namajogpoka' san ogjat'u tan nan'uyanga' gway nanggwa san whayugwon Kristu gway pa'gwa an sa'on. ⁴ Ja sa'ad nan i'aman'uway kuminga ja mansuyu, wha'on kus umagwisay ukud gway nerpu san inalaing nan taku gwon mangipaila san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus ⁵ tot sa'ad nan pammatiju wha'on kus merpu san inalaing nan taku gwon kapu san ayobhongan Apudyus.

Nan Tuttuwa Laing Gway Merpu An Apudyus

‡ **1:19** 1:19 Mawhasa san Isaias 29:14. § **1:31** 1:31 Mawhasa san Jeremias 9:24.

⁶ Ta'on nu amaschi, ukuchonmi sasan naotong nan pammatina nan mipangkop san laing Apudyus gwon sa'ad nannaja laing wha'on kus isun nan laing chanan taku sannaja luhung gwinnu chanan mangituyay sannaja luhung gway sa'ad as chicha mampatingka nan ayobhongancha. ⁷ Ukuchonmi nan laing Apudyus gway achi kun nipaakammu san nugwan gway sijana nan simsimmo'na as michajagwan ta'u uyay san chaan pay ma'gwa nan luhung. ⁸ Maid kun osa sasan mangituyay sanna luhung as ma'aagwat san annaja laing Apudyus tan sa'ad nu naagwatancha achicha otjan illansa san krus nan machaychajaw gway Apu. ⁹ Gwon anana san nilistaay Ukud Apudyus,

“Nan achin kunan taku inila

ja chingngor ancha achina kun namnamaonay ma'gwa,
insakanan Apudyus sasan mangipatog an sija.”*

¹⁰ Gwon an chita'u impaakammun Apudyus nan laingna kapu san Ispilituna. Tan nan Ispilitun Apudyus akammuna nan losan uyay nan naunog gway mipangkop an Apudyus gway nalikat as maagwatan. ¹¹ Tan maid kun mangakammu san somsono' nan osa taku nu achi ahus as sija. Ad isuna hosay maid kun mangakammu san somsono' Apudyus nu achi ahus nan Ispilituna. ¹² Wha'on kus sinuyut ta'u nan insossomsono' chanan taku sannaja luhung gwon impaalin Apudyus nan Ispilituna gway ingkaw an chita'u tot maagwatan ta'u nan losanay inatod Apudyus an chita'u.

¹³ Sija nan san mangisuyuwanmi san mipangkop an Apudyus achi ami kun nansuyu kapu san laing nan taku. Gwon sasan takuway agwad nan Ispilitun Apudyus, sija insuyumi nan atuttugwaan gway nerpu san Ispilitun Apudyus. ¹⁴ Nan takuway maid kun Ispilitun Apudyus an sija, achina kun agwatan nan merpu san Ispilitun Apudyus. Iwhilangnas maid kun silwhina an sija ja achina kun maagwatan nan merpu an Apudyus kapu tan sija ekay mangipaagwat nan Ispilitun Apudyus. ¹⁵ Sa'ad nan takuway agwad nan Ispilitun Apudyus an sija, maagwatanana nan losan gwon achin ku chanan takuway maid an chicha nan Ispilitun Apudyus maagwatan as sija. ¹⁶ Tan anana san Ukud Apudyus,

“Maid kun mangakammu san somsono' Apu.

Maid kun sillobhong gway manudtuchu an sija.”†

Ta'o mampay nu amaschi, sa'ad nan somsono' ta'u isun nan insossomsono' Kristu.

3

Chanan Mansilsilwhi An Apudyus

(1 Corinto 1:10-17; Efeso 2:20-22; Hebreo 5:11-14)

¹ Susunud, sa'ad as sa'on achiya' kun na'aapapat an cha'aju as isun nan na'aapapata' sasan takuway naotong nan pammatina gway ichayan nan Ispilitun Apudyus tan iwhilang'u cha'aju as isun nan anana' nan pammatina an Kristu kapu tan sissija suyutonju nan pijaon nan longagju.

² Sa'ad nan insuyu' an cha'aju lanuy gway isun nan katas gway inumon nan ana' gway achi kun ma'au'mun. Amasnat aju kahos gway achi aju kun ma'au'mun, pijaona ukuchon nalikat as maagwatanju nan naunog gway sussuyu ingkana san sana ³ tan sissijaay mawhiwhijag aju san pijaon nan longagju. Maninnapos ja maniisi' aju. Sanat nan mangipailaay sissijaay mawhiwhijag aju san pijaon nan longagju ja isun nan ingkikkidkichun chanan achi kun mamati nan ingkikkidkichuju. ⁴ Tan nu anan nan osaon,

* **2:9** 2:9 Mawhasa san Isaias 64:4. † **2:16** 2:16 Mawhasa san Isaias 40:13.

“As Pablo nan mitunucha,” ja anan ahos nan oson, “As Apolos nan mitunucha,” ipailajuway sa'ad nan ingkikkidkichuju isun nan ingkikkidkichun chanan achi kun mamati.

⁵ Somsom'onjus cha'ami an Apolos. Mansilsilwhi ami ekay an Apudyus gway kapu an cha'ami namati aju. Gwaschi osa an cha'ami oonmi nan ipa'gwan Apu an cha'ami. ⁶ Nu ijalig'u cha'aju san tayun, sa'on nan isun chi nangimuya san whini, as Apolos nan isun chi nanajug gwon as Apudyus nan nangipacha'or. ⁷ Sija nan sa'ad nan nangimuya gwinnu nanujug wha'on kus napatog gwon as Apudyus nan napatog gway sija nan mangipacha'or. ⁸ Nan nangimuya ja nan mansajug manisu nan pangkopcha ad gwaschi osa an chicha agwatoncha nan tangchancha insikun san inggwacha. ⁹ Tan manisu amiyay mansilwhi an Apudyus, cha'aju nan isun chi tayun gway ipappaterwhasun Apudyus an cha'ami.

Ja cha'aju hos nan isun chi pata'chor gway ipata'chorn Apudyus. ¹⁰ Inatchana' an Apudyus as ayobhongan. Mijalika' san nalaingay mangkakaob san pata'chor gway mangipata'chor san misaachan nan pata'chor kun ayasi hos nan nangipachakus gway nangipata'chor. Gwon gwaschi osa maserpu ammana ilan gway mampata'chor. ¹¹ Nan nisaachan nan naahus nisaad gway pata'chor as Hesu Kristu ad maid kun osas mawhalinay mangisaad san uchumay misaachan nan pata'chor. ¹² Agwad chanan mangipata'chor san misaachan nan pata'chor gway usayoncha nan huyagwan, hulinsi, chanan man'apapatokay whatu, aju, hokaw ja chakami. ¹³ Ad isuna hos san erkaw gway mangu'uman Apudyus gway maila nan kadto'ay inggwa'ingwan chanan mansilsilwhi an Apudyus. Maakammugwan kapu tan mapachas losan gway isun nan maskowhan san apuy. ¹⁴ Nu achi kun naskob nan impata'chorn nan osa taku ustu nan nisaachana. Isuna hos gway sa'ad chanan mansilwhi an Apudyus gway ustu nan o'ooncha maayacha nan makanabcha. ¹⁵ Gwon nan o'oon nan osa taku gway wha'on kus ustu, amas isun chi maskowhay nipata'chor ad achina kun maaya nan makanabna. Ta'on nu amaschi matak gway ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana gwon amas lummasat gway ummagwid san apuy.

¹⁶ Jo'o achiju akammuway cha'aju nan anig Templon Apudyus ja sa'ad nan Ispilitun Apudyus iingkaw an cha'aju. ¹⁷ Nu ngachan nan manangka san Templon Apudyus tangkaan Apudyus as sija. Tan sa'ad nan Templon Apudyus ugwana ad cha'aju nan anig sanatay Templo.

¹⁸ Maserpu maid osas mangallilaw san longagna gway ananaon nalaing as sija insikun san laing chanan taku san luhung. Whyu nu manchu'kana nan anan chanan taku sannaja luhungon laing tot maagwatna nan laing gway nerpu an Apudyus. ¹⁹ Tan nan iwhilang chanan taku as laing maid kun kutu'na an Apudyus. Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, “Nan usayon Apudyus gway mangawha' sasan nalaing gway taku, si'apcha.”*

²⁰ Ad anana hos, “Akammun Apudyus gway sa'ad nan somsono' chanan nalaing maid kun kutu'cha.”†

²¹ Sija nan achiju ipangas gway nalallaing nan uchumay mangipangpangu san uchum tan nan losan humayugwanju. ²² Isuna an cha'ami gway sa'on, Apolos, Pedro, annaja luhung, ma'gwa san mawhijakanju gwinnu matojanju, gwinnu chanan whayangna ma'gwa san sana chimpu ja san umaliyay chimpu, losan chana humayugwanju. ²³ As Kristu nan ahus as

* **3:19** 3:19 Mawhasa san Job 5:13. † **3:20** 3:20 Mawhasa san Salmo 94:1.

ipangasju tan as Kristu nan mangipangpangu an cha'aju ad as Apudyus nan mangipangpangu an Kristu.

4

Chanan Apostoles Kristu

¹ Iwhilang cha'ami as mansilsilwhi an Kristu ja nitayo'an nan terwhasu gway mangipaakammu san atuttugwaanay achin kun Apudyus impaakammu san nugwan. ² Sa'ad chanan nitayo'an nan terwhasu maserpu gway mapano'no'anay napudnucha. ³ Gwon an sa'on maid kun anana nu u'umona' an cha'aju gwinnu san ngachan manay uu'uman nan taku nu napudnuwa' gwinnu wha'on. Uyay sa'on achi' kun u'umon nan longag'u. ⁴ Maid kun akammu' as lagwing as inggwa' gwon wha'on kus ana'on maid kun puyus inggwa' as lagwing. As Apu nan mangu'um an sa'on. ⁵ Sija nan achi' aju mangu'um san chaan nan ustu chimpu. Manuyay aju ingkanas umaliyan nan Apu gway sija nan mangiltaw san nitatayuway lagwingay o'oon chanan taku ja mangipaakammu san pangkop nan somсомо'cha. Ad napachajagwan nan gwaschi osa an Apudyus insikun san inggwana.

⁶ Susunud, iyalig'u nan longag'u ja as Apolos tot maagwatanju nan pijaona ukuchon nannaja apapat gway anana, "Patiyonju nu ngachan nan iwhakan nan ukud Apudyus." Ad maid osa an cha'aju as mangipangas san mangipangpangu an cha'aju ad inamsiwna nan uchum. ⁷ Tan maid kun osas manggwana an si'a gway nangatngatu'a san uchum. Losanay agwad an si'a naatod an si'a. Ad nu inagwatnu chi achim otjan ipangas gway ama ekas maid nangatod an si'a.

⁸ Kajuman ananon losanay maserpuju agwad ja agwad an cha'aju nan losanay ayobhongan gway inatod nan Ispilitun Apudyus an cha'aju! Ananjuwon napatpatog aju gway isun nan ali ad as cha'ami wha'on ami kun. Whyu'a nu amasnat aju tot mitapi ami hos an cha'aju. ⁹ Gwon san somсомо"u inggwan Apudyus cha'ami as apostolesna gway awhawhaan san saad gway isun chanan takuway nayodchonganay matoy san sangun chanan angsanay taku gway huhuyyaon nan angsanay taku ja chanan a'anghel. ¹⁰ Kapu san pammatimi an Kristu niwhilang ami as katkatung san mangilan chanan taku gwon sa'ad as cha'aju ananjuwon angsan nan akammuju san mipangkop an Kristu ja apsut ami ja napigsa aju. Chajagwon cha'aju sasan taku gwon whanwhaniton cha'ami. ¹¹ Ingkana san sana, mawhiwhittil ami ja mauuwaw ami, nawhiswhis'i nan silupmi ja masaplisaplitan ami ancha maid kun ustu as ingkagwanmi. ¹² Malliglikat amiyay manterwhasu as iwhijagmi. Sa'ad nu pergwipergwingon cha'ami, ilugwayuwanmi chichaay pawhayugwon Apudyus nan whijagcha. Sa'ad nu mapalpalikatan ami ijattommi. ¹³ Nu pergwingon cha'ami, whyu nan isungwhatmi an chicha. Achi cha'ami kun whigwhikon sasan taku gway ingwhilangcha cha'ami as isun chi agkil.

¹⁴ Wha'on kus insuyat'u nannaja ta pawhaina' cha'aju gwon tudtuchugwa' cha'aju as isun chanan ipatpatog'uway anana'. ¹⁵ Tan ta'on nu achi mawhilang nan mangichayan an cha'aju san pammatiju an Kristu osa ekay amaju san pammati. Tan nan na'aosossaanaju an Kristu Hesus nangngachana' amaju kapu tan sa'on nan ummuna nangipaakammu an cha'aju san Whyuway Chamag. ¹⁶ Sija nan, anna amma' iwhaka an cha'ajuway amonju an sa'on. ¹⁷ Sija nan ingwhaun'u as Timoteo an cha'aju gway ana'u san pammati gway ipatpatog'u ja napudnu an Apu. Sija nan

mangipasmo' an cha'aju san i'aman'u mawhijag gway na'aosossaan an Kristu gway sachi nan insuyu' san gwaschi maayuayus gway namati san na'aya'ayasi ili.

¹⁸ Nan uchum an cha'aju pummangascha tan anancha kunnu achi' umali ilan cha'aju. ¹⁹ Gwon achi kun mawhajag ad ummaliya' an cha'aju nu ijujan Apu ad maakammugwa' nu ngachan nan ayobhongan gway agwad sannachaja takuway pummangas gwinnu ikadcha ekay san apapat. ²⁰ Tan nan mantuyajan Apudyus wha'on kus mipangkop san apapat gwon mipangkop san ayobhongan. ²¹ Jo'o sija whayugwonju nan umaliya' an cha'aju ta amujuwa' cha'ajus amod gwinnu sija whayugwonju nan umaliya' gway ipaila' nan lajad ja inalumoy.

5

Nan Lagwingay Ma'ma'gwa Sasan Maayuayus Gway Namati

¹ Iningkaw nan nipachamag an sa'on gway agwad an cha'aju nan manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ad uyay chanan wha'on kus Hudyu achicha kun ma'gwa nan amasna. Niwhaka an sa'on gway agwad nan osa laya'i ma'a'assuy san asagwan amanas piggwa. ² Ka pummangas ajuwot! Sumanga aju otjan sina ad pinerjawju san kimungju nan sachi taku gway nanggwa san amaschi. ³ Ta'on nu maicha' an cha'aju amas agwacha' an cha'aju tan sosom'o' cha'aju. Naahus'u u'umon nan nanggwa san amaschi ⁴ kapu san ayobhongan gway inatod Apu ta'uway Hesus an sa'on. Nu maayus aju somsom'onjuway ama ekas agwacha' an cha'aju ad kapu san ayobhongan Apu Hesus gway agwad an cha'aju ⁵ ipawhijangju nan amasnatay taku an Satanas ta matangkaan nan ma'awhersuwthersuway longagna tot sa'ad nan ispilituna tugwakay matakun san managkulinan Apu Hesus. ⁶ Jo'o achiju akammuway sa'ad nan a'itay yeast mawhalinay pahotayona nan angsanay alina. Isuna hos san osa taku mangituttuyuy gway humersu gway sija nan mangkapus lumagwingan nan kimungju. ⁷ Aanonju nan sanatay taku tot mangngachan aju pasig whayu gway maid kun mi'ayut an cha'aju as lagwing isumiyay Hudyu gway aanonmi nan yeast san tinapay gway anonmi san ma'gwaniyon Lumaus. Nan inatuttugwaana mijisu aju say tinapay gway maid kun yeastna kapu tan nichatun as Kristu an chita'u as isun nan kerneroway nichatun san ma'gwaniyon Lumaus. ⁸ Sija nan lagsa'an ta'u nan nagwajagwajaan ta'u san whersu isun nan mallagsa'an ta'u san ma'gwaniyon Lumaus gway manganan ta'u san tinapay gway maid kun yeastna. Sa'ad nan pijaona ukuchon aanon ta'u nan lagwingay kidkichu ta'u ad nawhijag ta'uway pasig whayu nan pangkop ja tuttuwa.

⁹ Insuyat'u an cha'aju say nerrusay suyat'u gway achi aju mihuyohuyog sasan manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. ¹⁰ Wha'on kus sija pijao' ukuchon nan achi aju mihuyohuyog sasan achi mamatiyay manggwamanggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, chanan mangkakamkam, chanan mamayangkat ja chanan manchaychajaw san sinang'apudyus. Tan nu amasnat maserpu lumajaw aju sannaja luhung nu achajugwanju chicha. ¹¹ Gwon nan pijao' anan achi aju mihuyohuyog san takuway agwakana nan longagna as sunud san pammati gwon manggwamanggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, mangkakamkam as sija, manchaychajaw san sinang'apudyus, mampergwipergwing, huttongan ja mamayangkat. Uyay pay ma'a'an san amaschiyay taku achiju oon.

¹² Tan jo'o whijang'uway mangu'um sasan wha'on kus mamati. Chanan namatiyay huyun ta'u nan u'umonju. ¹³ Apudyus nan mangu'um sasan wha'on kus mamati. Anana san Ukud Apudyus, "Aanonju nan lagwing nan o'oonu." *

6

Nan Namati Wha'on Otjan As Ichayumna Nan Huyunna Namati

¹ Sa'ad nu agwad lagwa an cha'aju nan anna kapun nan mangichayumana san sunudna namati, achina umoy paukud sasan achi mamati, sija ajana chanan takun Apudyus. ² Jo'o achiju akammuway chanan takun Apudyus nan mangu'um sasan achi mamati san pungpung nan erkaw. Sa'ad tan cha'aju nan mangu'um sasan achi mamati lobhongjuway iwthanag nan a'itay lili. ³ Jo'o achiju akammuway uyay chanan a'anghel chita'u nan mangu'um an chicha. Sa'ad tan chita'u nan mangu'um an chicha amamod gway iwthanag ta'u nan whinikatay achi kun maninnagwatan san whijag. ⁴ Ad nu agwad liliju san mipangkop san whinikatay achiju maninnagwatan san whijag, achi aju manchutu' sasan wha'on kus mawhigwhig san kimung chanan namati as mangiwthanag. ⁵ Awhawhain nan o'oonju. Jo'o maid ekay osa an cha'aju as nalaing as silloog mangiwthanag san lilin nan susunud san pammati. ⁶ Umojot ichayum nan osa sunud san pammati nan sunudna san pammati san sangun chanan achi kun mamati.

⁷ Nan inatuttugwaana, nan manchichinnayuman nan gwaschi osa an cha'ajuway namati ipailanaay inawha' cha'aju san lagwing. Ununnayna nan anusanju chanan manggwa san wha'on kus ustu an cha'aju gwinnu mallu'u an cha'aju. ⁸ Gwon cha'ajuwot ekay nan manggwa san wha'on kus ustu ja mallu'uyu'u ad itapiju pay nan susunudju namati. ⁹ Jo'o achiju akammuway sa'ad chanan manggwamanggwa san lagwing achicha kun mitapi sasan ituyajan Apudyus. Achi aju paallilaw. Tan sa'ad chanan manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, chanan ma'assuy san wha'on kus asagwacha ja mangibog gwinnu pabog san asillaya'icha, chanan manaychajaw san sinang'apudyus, ¹⁰ chanan manaa'aw, chanan mangkakamkam, chanan huttongan, chanan mampergwipergwing ja chanan mamayangkat, achicha kun mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus. ¹¹ Ad amasnat nan uchum an cha'aju san nugwan. Gwon nachayusan aju san lagwingay o'oonju, niit'on aju ta achi aju ma'awhersu, ingwhilang Apudyus cha'aju as ustus san mangilana kapu san na'aosossaanaju an Apu Hesu Kristu ja kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus ta'u.

Usayonju Nan Longagju As Michajagwan Apudyus

(1 Tesalonica 4:1-12)

¹² Agwad nan uchum an cha'ajuway manggwana, "Mijuja an sa'on nan losanay whayugwo'ay oon." Tuttuwa gwon wha'on kus losanay oon humayugwan. Mawhalin'u ananon, "Mijuja an sa'on nan losanay whayugwo'ay oon" gwon achiya' kun mapilit gway manggwa. ¹³ Anan ahos nan uchumon, "Na'gwa nan ma'an as mauser san husug ad sa'ad nan husug, na'gwa as mausayan nan ma'an." Tuttuwa. Gwon manisuwat tangkaan Apudyus a' asi. Isuna hos san longag gway wha'on kus na'gwa tot manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag

* **5:13** 5:13 Mawhasa san Deuteronomio 17:7.

gwon na'gwa as masoman nan Apu. Ad nan Apu whayugwona nan whayu oon ta'u san longag ta'u.

¹⁴ Kapu san ayobhongan Apudyus tinakuna as Apu san natojana ad takuwona hos chita'u san matojan ta'u.

¹⁵ Jo'o achiju akammuway sa'ad nan longagju pertin nan longag Kristu. Jo'o mawhalinay isiyau nan pertin nan longag Kristu ad iyamung'u san longag nan osa huwhaiyay naukor. Achi kun mawhalin! ¹⁶ Jo'o achiju akammuway sinusnatay ma'assuy san huwhaiyay naukor mangngachan ma'aosossaan nan longagna an sija. Tan anana san Ukud Apudyus, "Nan chugwa longag mangngachancha osossa'an."* ¹⁷ Gwon nu ngachan nan ma'aosossaan an Apu Hesus mijamung nan somsono'na gway ma'aosossaan san Ispilitun Apu.

¹⁸ Sija nan achi aju manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. Nan uchumay whersuway oon nan taku achi kun mitapi nan longag. Gwon nan takuway manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag whersuchiyay mihursu san longagna.

¹⁹ Jo'o achiju akammuway sa'ad nan longagju anig Templon nan Ispilitun Apudyus gway agwad an cha'aju gway inatod Apudyus an cha'aju. Wha'on kus ugwaju nan longagju. ²⁰ Tan natoy kus Hesus kapu san whersuju isun chi nila'uwan Apudyus cha'aju as nangina. Sija nan usayonju nan longagjuway mangichajaw an Apudyus.

7

Nan Mipangkop San Mangasawwan

¹ San sana sungwhata' nan mipangkop san suyatju an sa'on. Annaja nan sungwhat'u, whayu nu achi mangasagwa nan laya'i gwinnu huwhai.

² Gwon kapu tan angan nan masulisug gway manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ununnayna nan mangasagwa nan gwaschi laya'i ja huwhai. ³ Maserpu achin nan laya'i ijimut nan longagna san asagwana ad isuna hos san huwhaiyay achina ijimut nan longagna san asagwana.

⁴ Nan huwhai wha'on kus ugwana nan longagna gwon atchona san asagwana. Isuna hos san laya'iyay wha'on kus ugwana nan longagna gwon atchona san asagwana. ⁵ Achiju ijachi nan longagju san asagwaju maya'sig nu nantungtunganjuway ijapporju jan ta ipungsanju nan chimpujuway mallugwayu. Ad nu mappung chi mawhalinay mana'yub aju tot achin Satanas sulisikan cha'aju kapu tan achi aju kun ma'aajappor san longagju.

⁶ Iwhaka' nannaja gway wha'on kus whilin gwon ijuja' ekay gway ijapporju jan nu maserpu. ⁷ Whayugwo' otjan gway losanay laya'i agwatonchas sa'on gway maid asagwana. Gwon gwaschi osa taku anna nan umma'allasi inatod Apudyus an chicha. Nan'inayasi nan inatod Apudyus san gwaschi osa taku.

⁸ Annaja nan iwhaka' sasan maid asagwana ja chanan nawhayu gway ununnayna nu achicha manga'asagwa gway isu'. ⁹ Gwon nu achicha ma'aajappor san longagcha maserpu mangasagwacha. Ununnayna nan mangasagwa nu nan ma'awhersucha san somsono'cha san mipangkop san whayugwon nan li'nacha.

¹⁰ Sasan anna asagwana annaja nan iwhilin'u gway wha'on kus nerpu an sa'on gwon nerpu an Apu gway sa'ad nan huwhai maserpu achina ichangan nan asagwana. ¹¹ Gwon nu na'aichang as sija maserpu

* **6:16** 6:16 Mawhasa san Genesis 2:24.

achi kun manga"asagwa gwon nu whayugwona mangasagwa maserpu managkulinot san asagwana. Ad isuna hos san laya'i gway maserpu achina ichangan nan asagwana.

¹² Sasan uchum, sa'on nan mangiwhakasna gway wha'on ku an Apu nan mangiwhaka gway nu ngachan nan namati laya'iyay achi kun mamati nan asagwana ja whayugwon nan huwhai ituttuyuyuna gway mi'ahoyoy an sija maserpu achina ichangan. ¹³ Ad nan huwhaiyay namati gway achi mamati nan asagwana ja whayugwon nan laya'iyay iingkaw an sija maserpu achina ichangan as sija. ¹⁴ Tan nan achi mamati laya'i gway asagwa niwhilang gway niit'on as takun Apudyus kapu san pammatin nan asagwana. Ad isuna hos san huwhaiyay asagwa gway niwhilang ahos gway niit'on as takun Apudyus kapu san pammatin nan asagwana. Tan nu wha'on kus tuttuwa sa'ad chanan anana'ju isucha nan anana' chanan wha'on kus mamati. Gwon nan inatuttugwaana niwhilangchaay niit'on as takun Apudyus. ¹⁵ Gwon nu agwatna whayugwon nan achi mamatiyay ichangana nan mamatiyay asagwana, taakun. Nu amaschi nan ma'gwa, nan laya'i gwinnu huwhaiyay namati achi kun mitata"od san achi mamatiyay asagwana. Tan nan whayugwon Apudyus mawhijag aju gway naurus. ¹⁶ Si'aay namati huwhai achim pu akammu nu tugwakay si'a nan kapun nan mamatiyan nan asagwam. Ad si'a ad ahosay namati laya'i achim puhos akammu nu tugwakay si'a nan kapun nan mamatiyan nan asagwam.

Mampatuyuyta San Sikuchay Asasaad San Whijag

¹⁷ Sasan namati laya'i ja huwhaiyay nangasagwa sasan achi mamati, gwaschi osa maserpu mawhijag insikun san asasaad gway inatod Apu an sija san namiliyan Apudyus an sija. Ad sijana nan iwhilin'u san losanay maayuayus gway namati. ¹⁸ Nu ngachan nan naahus masuglitan san namiliyan Apudyus an sija, achina aanon nan mangimatunan san nasuglitana. Nu achi nasuglitan san namiliyan Apudyus an sija, wha'on kus maserpu pasuglit. ¹⁹ Maid kun nan'ayasiyan nan nasuglitan san achi kun nasuglitan, sija ekay napatog nan chumngor sasan whilin Apudyus. ²⁰ Maserpu ainnugwan nan gwaschi osa san asasaad gway agwachana san namiliyan Apudyus an sija. ²¹ Nu mudchachu'a san namiliyan Apudyus an si'a, achiwhali. Gwon nu maatchan'as chimpuway magwajagwajaan, achim payauson nan sanatay chimpu. ²² Tan nan mudchachu san namiliyan Apu an sija, nan inatuttugwaana nagwajagwajaan as sija san mangilan Apu. Isuna hosay sa'ad nan wha'on kus mudchachu san namiliyan Kristu an sija mudchachun Kristu as sija. ²³ Isun chi ner'uwan ajus nangina kapu san whijag Kristu san natojana. Sija nan achi aju pamudchachu sasan taku. ²⁴ Susunud, nu ngachan manay asasaad nan gwaschi osa san namiliyan Apudyus an sija maserpu ainnugwana an Apudyus.

Nan Mipangkop Sasan Maid Asagwana Ja Chanan Nawhayu

²⁵ Ad nu mipangkop sasan maid asagwana, maid kun iwhilin'u as nerpu an Apu Hesus gwon iwhaka' nan anna san somsono"u gway osaay miwhilang as mantayo'an kapu san achakun Apu. ²⁶ Somsom'o'ay kapu san likat san sana chimpu, ununnayna ekay nu ainnugwan nan osa taku san asasaadnaay achi mangasagwa.

²⁷ Sa'ad as si'aay laya'i nu agwad asagwam, achim ichangan. Nu maid asagwam achi'a mananap as asagwam. ²⁸ Gwon nu mangasagwa'a,

wha'on kus ma'awhersu'a ja nu mangasagwa nan osa huwhai, wha'on kus ma'awhersu. Gwon sa'ad chanan mangasagwa mapachasancha chanan likat san whijag ad whayugwo'ay ilisi' cha'aju.

²⁹ Susunud, nan pijao'ay ukuchon ummahowha nan chimpuway chinutu'an Apudyus.* Sija nan sa'ad chanan laya'i anna nan asagwana ikakadto'cha gway mansilwhi an Apudyus as isun nan o'oon chanan maid kun asagwana gway maid kun uchum as sosom'oncha nu achi ahus nan mansilwhiyancha an Apudyus. ³⁰ Ad sa'ad chanan mansasanga ikakadto'cha gway mansilwhi an Apu gway amas achicha mansasanga. Sa'ad chanan nayagsa' ikakadto'cha gway mansilwhi an Apudyus gway amas wha'oncha kus nayagsa'. Chanan malla'ya'u ikakadto'cha gway mansilwhi an Apu gway amas achicha man'ugwa nan nila'uwancha. ³¹ Sa'ad chanan manguser san whayangna gway anna san luhung maserpu achicha sija ekay sosom'on. Tan nan asasaad nannaja luhung achi kun humajag.

³² Whayugwo'ay maid manchanakanju. Nan laya'iyay maid asagwana sija sosom'ona nan ininonaay mansilwhi an Apu kapu tan whayugwona masom as Apu. ³³ Gwon nan anna nan asagwana sija manchanakana nan ininonaay mawhijag sannaja luhung kapu tan whayugwona masom nan asagwana ³⁴ ad nakoggwa nan somsono'na. Nan huwhai gway maid asagwana gwinnu whawhallas as sija sosom'ona nan ininonaay mansilwhi an Apu tot masom as Apudyus san losanay oona ja somsono'na. Gwon nan huwhaiyay anna asagwana sija sosom'ona nan ininonaay mawhijag sannaja luhung kapu tan whayugwona masom nan asagwana. ³⁵ Iwhaka' nannaja ta whachanga' cha'aju san humayugwanju, wha'on kus ijachi' cha'aju. Iwhaka' nu ngachan nan ustu ja tot sissija nan mansilwhiyanju an Apu gway wha'on kus makoggwa nan somsono'ju.

³⁶ Nu agwad laya'i as whayugwonaay ogkon nan asawwona ja achina kun matingngil nan li'nana an sija ja somsono'naay whayu nu manasagwacha, oona nu ngachan nan whayugwona. Wha'on kus ma'awhersus sija. Maserpu manasagwacha. ³⁷ Gwon nu napigsa nan somsono' nan laya'iyay achi mangasagwa gway achi kun mapilit gway mangasagwa ja matingngilna nan whayugwon nan longagna ja simsimmo'naay achina asawwon chay asawwona, ustu nan oona. ³⁸ Sija nan, whayu nu asawwon nan laya'i nan asawwona ad nan achi mangasagwa amamod pay whayu.

³⁹ Sa'ad nan huwhai wha'on kus nagwaja mangasagwa san uchum nu matattaku pay nan asagwana laya'i. Gwon nu natoy nan asagwana, nagwajaay mangasagwa nu whayugwona. Gwon maserpuway namati nan asawwona. ⁴⁰ Annaja nan agwad san somsono'u gway piyan as amod nan whijag nan huwhai nu ainnugwanaay achi mangasagwa. Ad akammu'ay nan Ispilitun Apudyus nan mangituttuyung san somsono'u sannachaja ingwhaka'.

8

Nan Mipangkop San Ma'an Gway Nichatun Sasan Sinang'apudyus

¹ Ad sa'ad nu mipangkop san maischa gway nichatun sasan sinang'apudyus, akammu ta'uway losan anna nan akammu ta'u. Sijama ananta nan sa'ad nu anan ta'uwon anna akammu ta'u, ipangas ta'u

* **7:29** 7:29 Sa'ad nan "chimpuway chinutu'an Apudyus" mawhalinay chugwa nan pijaona ukuchon: 1. Nan managkulinan Kristu ad asna luta 2. Chimpun Pablo ja chanan uchumay mansilwhi an Apudyus ad asna luta.

gway anna nan akammu ta'u mipangkop sina. Gwon nu merjad ta'u san uchum somsom'on ta'u nan humayugwancha. ² Nu ngachan nan manggwanaon anna nan akammuna, chaanna kun akammugwon nan maserpuway akammugwona. ³ Gwon nu ngachan nan mangipatog an Apudyus, aagkammun Apudyus as sija.

⁴ Sija nan nu mipangkop san manganan san maischaay nichatun sasan sinang'apudyus, akammu ta'uway wha'on kus kadto'ay apudyus nan sinang'apudyus sannaja luhung ja maid kun uchum as Apudyus nu achi ahus as Apudyus. ⁵ Anan nan uchumay takuwon agwad chanan apudyuscha gway ingkaw ad langit ja asna luta. Ta'on nu tuttuwaay angan nannachaja apudyuscha ja apucha ⁶ sa'ad an chita'u osossa'an nan Apudyus gway Ama gway nanggwa san losan ja sija nan chajagwon ta'u ja mansilwhiyan ta'u. Ad osossa'an nan Apu gway as Hesu Kristu gway kapu an sija na'gwa nan losan ja mawhijag ta'u kapu an sija.

⁷ Jon wha'on kus akammun nan losanay taku nannaja atuttugwaan. Agwad chanan uchumay ummingsa ingkana san sana gway manchajaw san sinang'apudyus gway nu anoncha nan sachiyay ma'an somsom'onchaay inancha nan nichatun san sinang'apudyus ad sa'ad tan apsut nan somsomo'chaay mangilasin san nu ngachan nan whayu ja lagwing, ananchaon na'awhersucha. ⁸ Sa'ad nan na'aosossaan nan ta'u an Apudyus achi kun matangkaan kapu san mangchijan ta'u gway mangan san ma'anay nichatun san sinang'apudyus ja wha'on kuhos as mapawhayu kapu ahos san manganan ta'u san nichatun san sinang'apudyus. ⁹ Gwon ammanju ilan tot sa'ad nan nagwajagwajaanju gway mangan san ngachamman sinatay ma'an wha'on kus sanat nan mangkapus ma'awhasuyan chanan apsut nan pammatina. ¹⁰ Nu agwatna, as si'a gway ustun nan mangagwatnu sannaja nu agwad'a gway mangamangan san templon chanan sinang'apudyus ja ilancha'as osa taku gway san somsomo'na whersu chi, tugwakay tumuyod nan somsomo'na gway mangan san ischaay nichatun sasan sinang'apudyus ad na'awhersu. ¹¹ Ad kapu san anamon anna nan akammun mipangkop sina, matangkaan nan sunudnu san pammati gway apsut pay pammatina gway sija kahos nan kapun nan natojan Kristu. ¹² Ad san amasna, ma'awhersu'a an Kristu tan hummersu'a sasan susunudnu san pammati tan pinergwingnu nan somsomo'chaay apsut. ¹³ Sija nan nu ma'an nan kapun nan ma'awhasuyan nan huyun'u namati, achiya' kun mansidsicha san ischaay nichatun ta achi sa'on nan kapun nan ma'awhasuyan nan huyun'u.

9

Chanan Alintokan Nan Osa Apostol

¹ As sa'on nagwajaa' gway manggwa san losanay whayugwo'ay oon. Ad osaa' ahos sasan apostoles ja inila' as Hesus gway Apu ta'u ja cha'aju nan hungan nan impa'gwan Apu an sa'on. ² Ta'on nu wha'on kus whigwhikon nan uchum gway apostola', maid kun chugwachugwanaay whinigwhigjus sa'on as osaay apostol tan nan na'aosossaanju an Apu sachi nan mangipano'no' gway apostola'.

³ Sa'ad nan sungwhat'u sasan manillaw an sa'on amasna. ⁴ Ay anna alintokanmiyay maatchan as anonmi ja inumonmi as oyos nan mansuyuanmi ja. ⁵ Ay alintokanmi hosjaay mangasagwa san namati ad inta'ta'ikadmi as isun nan o'oon chanan uchumay apostoles ja chanan

susunud Apu Hesus ja as Pedro. ⁶ Jo'o ahus ami ekay an Bernabas as maserpu manterwhasu as i'atakumi.

⁷ Maid kun surchachus ugwana eka pila' nan kastuwona san agwachanas surchachu. Maid kuhos mammuya san ubas as achina anon nan hokasna. Maid kuhos mangaaygwan sasan kernerero as achina inumon nan katas nan kernerona.

⁸ Wha'on kus iwhaka' nannachaja kapu ekay san o'oon nan taku tan amasna ahos nan anan nan Lintog Apudyus. ⁹ Tan anana san lintog gway illistan Moses, "Achim uhuton nan tupo' nan wha'a nu maniliili' san trigo."* Wha'on kus wha'a ekay nan sosom'on Apudyus. ¹⁰ Chita'u nan iwhakawhakan nina san nangipalistaana. Nilista nannaja an chita'u kapu tan nan takuway manayachu ja manapit anna nan namnamanaona gway huwana. ¹¹ Isuna hos an cha'ami gway isun chi iyoso'mi nan Whayuway Chamag an cha'aju. Wha'on kun nin as lagwing nu apitonmi an cha'aju nan maserpumiyay iwhijagmi. ¹² Nu agwad alintokan nan uchumay maatchan as whachang an cha'aju, sinumamod otjan an cha'ami!

Jon achimi kun inuser nan annaja alintokan. Iyappormi nan losan tot achi ami tuma'ta' san mipaakammugwan nan Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu. ¹³ Jo'o achiju akammuway sa'ad chanan mantert-erwhasu san Templo merpu nan anoncha san Templo ja sa'ad chanan mansilsilwhi san chachattunan, ma'awhillaycha san nichatun. ¹⁴ Isuna hosay sa'ad as Apu ingwhilinna gway sa'ad chanan mangipaakammu san Whayuway Chamag, merpu nan iwhijagcha sannaja terwhasu.

¹⁵ Gwon achi' kun inuser nan osa sasan annachaja alintokan. Wha'on kus insuyat'u nannaja ta mangayaa' as maserpu' an cha'aju. Ununnayna nan matoja' nu nan ma'aan nan alintoka' gway mangipangas gway mangipaakammu san Whayuway Chamag gway achiya' kun man'ochaw as tuyung. ¹⁶ Gwon ta'on nu amaschi, wha'on kus ipangas'u nan mangipaakammugwa' san Whayuway Chamag. Tan annaja nan annung gway naatod an sa'on. Achagchakuwa' nu achi' ipaakammu nan Whayuway Chamag! ¹⁷ Nu oo' nannaja san ugwa' ekajay somsono' namnamao' nan tangchan'u. Gwon oo' san wha'on kus ugwa'ay somsono' kapu tan nitayo' an sa'on nannaja mangipaakammugwan san Whayuway Chamag. ¹⁸ Sija nan annaja nan makanab'u. Maid kun uchum nu achi ahus nan lagsa'u gway mangipaakammu san Whayuway Chamag gway achin ku mawhajachan nan mangngor ta'on nu agwad alintoka' as mangaya as i'ataku' an chicha.

¹⁹ Tan ta'on nu nagwajaa' gway maid kun takus simmudchachu an sa'on, inggwa' nan longag'u as mudchachun nan losanay taku tot adachu nan maagwis'u. ²⁰ Ad sa'ad nu agwacha' sasan Hudyu, nawhijaka' as isun nan Hudyu tot maagwis'u chicha. Nu agwacha' sasan manuyut san lintog chanan Hudyu, oo' ahos nan ooncha ta'on nu achi' kun maserpu suyuton chi tot maagwis'u chicha. ²¹ Sa'ad san agwacha' sasan wha'on kus Hudyu gway maid ku an chicha nan lintog chanan Hudyu, nawhijaka' as isucha tot maagwis'u chicha. Wha'on kus pijaona ukuchon nan achi' kun tungpayon nan lintog Apudyus tan tugtungpayo' nan whilin Kristu. ²² Sa'ad nu agwacha' sasan apsut nan pammatina, achiya' kun manggwas lumagwingan nan somsono'cha tot maagwis'u chicha. Iyaya' nan longag'u san losanay taku san ngachamman sinatay ininon tot agwad agwiso' an

* **9:9** 9:9 Mawhasa san Deuteronomio 25:4.

chicha as mamati. ²³ Oo' nannaja losan ta mitapiya' miwhillajan san whayuway atchon Apudyus kapu san Whyuway Chamag.

²⁴ Jo'o achiju akammuway manodcha' losan chanan ma'aabawha' san todtodcha' gwon osa ekay mangaya san puyais. Sija nan sa'ad as cha'aju ahos, ipapatiju san pammatiju tot maayaju nan puyaisju gway atchon Apudyus an cha'aju. ²⁵ Gwaschi ma'aabawha' san ayajam tingngiloncha nan longagcha san losan. Sijana nan ooncha tot maayacha nan whayangat gway awni ad natangkaan gwon as chita'u oon ta'una tot maaya ta'u nan puyais gway achi kun mampatingka. ²⁶ Sija nan isu' chi ma'atodtodcha' gway achi kun manodcha' as maid kun tuyungona. Achiya' kun ma'asunsuntu' as ama ekas sumuntu' san tungnin, ²⁷ gwon tingngilo' nan longag'u ta achi' sija ekay oon nan whayugwo'ay oon tan tugwakay migwalina' ad achi' kun maaya nan puyais'u nu mappung'u ipaakammu nan Whyuway Chamag san uchum.

10

Gwerning San Manchajagwan Sasan Sinang'apudyus

(Roma 14; 1 Corinto 8; Hebreo 3:7-19)

¹ Susunud, whayugwo'ay somsom'onju nan na'na'gwa sasay nerpugwan ta'u gway summuyut an Moses. Losancha sinaya'niwhan ja inchayan nan hunot san lummajagwanchad Egipto ja san chummormangancha san ma'gwaniyon Chayakay Whywhay. ² Ad san naichungancha san hunot ja nanadchayanancha san whywhay isucha chi nahonjakan gway nitapi an Moses kapu tan whinigwhigchas sija as mangipangu an chicha. ³ Kun losancha nangan san osossa'anay ayasin nan ma'an gway inatod Apudyus ⁴ ja losancha umminum san chanum gway inatod Apudyus. Umminumcha san chanum gway impayosgwan Apudyus san whatu. Ad nan mijalikan nan sachi whatu as Kristu. ⁵ Gwon ta'on nu amaschi achi kun nasom as Apudyus san aachugwan an chicha tan hummersucha an sija ad sija nan angan nan natoy an chicha kun nigwalitang nan lachagcha san luta gway maid kun ingkaw as taku.

⁶ Sa'ad nannachaja na'gwa an chicha ayan ta'us manachayan ta'u ta achi ta'u whayugwonay manggwa san lagwing gway isucha. ⁷ Achi aju manchaychajaw sasan sinang'apudyus gway isun nan inggwan chanan uchum an chicha. Tan nan nilista san Ukud Apudyus anana, "Tummu'chu chanan takuway nangan ja umminum kun summi'adchaay na'asasaya san nayawhasay lagyagsa'."* ⁸ Maserpu achi ta'u oon nan whersun nan manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag gway isun nan inggwan chanan uchum an chicha, kun chugwampuyu ja tuyu lihu nan natoy san osa eka erkaw. ⁹ Achi ta'u padpadchason nan anus Kristu† kapu san mangituttuyujan ta'u ma'awhersu gway isun nan uchum an chicha gway pinadpadchascha as Apudyus kun intoy chanan uyog chicha. ¹⁰ Maserpu achi ta'u mallili gway isun chanan uchum an chicha gway nallilicha kun ingwhaun Apudyus nan anghel gway nangtoy an chicha.

¹¹ Na'gwa nannachaja as manachayanancha kun nilistacha as mangakam-mugwan ta'uway matattaku san chimpun nan takangay gway mapungpungana. ¹² Sija nan, nu ngachan nan manggwanaon napigsa nan pammatina, maserpu ammana ilan tot achi maag ekay masulisug ad hummersu. ¹³ Maid kun sulisug as humu'nag an cha'aju as wha'on kus pinachas nan

* **10:7** 10:7 Mawhasa san Exodo 32:6. † **10:9** 10:9 San uchum "Apu" nan nilista.

uchumay taku. Gwon sa'ad as Apudyus napudnu gway tungpayona nan ingwhawhagkana ad achina kun ijujaay masulisukan aju san achiju loog ijachi. Gwon nu masulisukan aju, atchan cha'aju an sija as ininonju mangilisi tot loogju ijachi.

¹⁴ Sija nan, cha'ajuway ipatpatog'u, achi aju manchaychajaw san sinang'apudyus. ¹⁵ Ma'aapapata' an cha'ajuway naangsan. Cha'aju nan mangu'um san iwhaka'. ¹⁶ San manomsom'an ta'u san natojan Hesus ja manjamanan ta'u san uminuman ta'u san sintasa whajas ipaila ta'uway mitapi ta'u san inggwan Kristu san ummigwangan nan chayana san natojana san krus. Ad nu anon ta'u nan tinapay mitapi ta'u san inggwan Kristu san nangichatunana san longagna san krus. ¹⁷ Ta'on nu angstan ta'u isun chi osossa'an ta'u kapu san manganan ta'u san osossa'anay tinapay.

¹⁸ Somsom'onju nan ukalin chanan iIsrael san agwi gway sa'ad chanan mangan sasan chatun mitapicha ma'asilwhi san chachattunan. ¹⁹ Annaja nan pijao' anan. Wha'on kus sija pijao' anan nan sa'ad nan ma'anay nichatun san sinang'apudyus agwad kutu'na ja sa'ad nan sinang'apudyus agwad kutu'na. ²⁰ Nan pijao' anan, nan nichatun san chachattunan chanan wha'on kus Hudyu, nichatun sasan chimunju gway wha'on ku an Apudyus nan nichatunana. Lagwingo' gway ma'ahubuyun aju sasan chimunju. ²¹ Achi aju kun mawhalinay ma'a'an ja ma'iinum san nichatun san chimunju ad na'a'an aju hos ja na'iinum aju san manomsom'an ta'u san natojan Apu. ²² Nu amasnat nan oon ta'u sija whayugwon ta'u nan mangimunon ta'u nan Apu. Jo'o napigpigsa ta'u an sija.

²³ Ananju, "Sa'ad nan losanay whayugwonmi oon mijuja an cha'ami," gwon wha'on kus humayugwanju nan losan. Ad ananju hoson, "Sa'ad nan losanay whayugwonmi oon mijuja an cha'ami" gwon wha'on kus ma'awhachang sasan namati nan losan. ²⁴ Maserpu maid osas manomsomo' san ugwana ekajay humayugwan gwon sija somsom'ona nan humayugwan nan uchum.

²⁵ Mawhalinay mangan aju san whayangna mila'uguay ischa san merket gway achi aju manimiimus san somsono'ju nu nichatun san sinang'apudyus gwinnu achi. ²⁶ Tan anana san nilista gway Ukud Apudyus, "As Apudyus ugwana nan luta ja losanay ingkaw sannaja luhung."[‡]

²⁷ Nu agwad osa sasan achi mamati as mangajag an cha'aju gway umoy mangan ja whayugwonjuway umoy, anonju nu ngachan nan michurngu an cha'aju ma'an gway achi aju manimiimus san somsono'ju nu nichatun san sinang'apudyus gwinnu achi. ²⁸ Gwon nu agwad manggwana an cha'ajuwon, "Nichatun nannaja ma'an san sinang'apudyus," achiju anon kapu san sachi taku nangiwhaka tan san somsono'na whersu chi. ²⁹ Nan pijao' anan, san somsono'na whersu chi, wha'on kus somsono'ju. Anna nan manimus gway manggwana, "Kaman achiya' mangan kapu ekay san osa taku anana san somsono'naon whersu chi? ³⁰ Nu ijamin'u an Apudyus nan ano', kaa' ma mapawhersu san ma'an gway ijamin'u?"

³¹ Sija nan, nu mangan aju man gwinnu uminum gwinnu ngachan manay oonju, oonju losan san michajagwan Apudyus. ³² Achi aju manggwas kapun nan ma'awhasuyan chanan Hudyu gwinnu wha'on kus Hudyu gwinnu chanan maayuayus gway namati an Apudyus. ³³ Agwatonjus sa'on, igka' nan ayobhonga'ay manggwa san masoman nan losanay taku san losanay oo'. Wha'on kus sija somsom'o' nan humayugwa' gwon sija

[‡] 10:26 10:26 Mawhasa san Salmo 24:1.

somsom'o' nan humayugwan nan aachugwan tot matakucha san chusan nan hummasuyanacha.

11

¹ Agwatonjus sa'on as isun nan mangagwata' an Kristu.

Nan Oon Chanan Hubhuwhai Nu Manchajawcha An Apudyus

² Ichajaw'u cha'aju kapu tan sosom'onjus sa'on ja intuttuyuyjuway sinuyut nan sussuyuway insuyu' an cha'aju. ³ Gwon whayugwo'ay maagwatanju gway sa'ad nan anig wha"ag nan gwaschi laya'i as Kristu. Ad sa'ad nan anig wha"ag nan huwhai nan asagwana laya'i ad nan anig wha"ag Kristu as Apudyus. ⁴ Sija nan gwaschi laya'iyay mallugwayu gwinnu mangipaakammu san ukud Apudyus gway nanaabhungus iwhawhainna nan anigna wha"ag gway as Kristu. ⁵ Ad gwaschi huwhaiyay mallugwayu gwinnu mangipaakammu san ukud Apudyus gway achi kun manahungus iwhawhainna nan asagwana gway anigna wha"ag. Isun chi manisucha san osa huwhaiyay nampapu'yang. ⁶ Tan sa'ad nu achi manahungus nan huwhai, ununnayna ekay mampapu'is as sija. Gwon kapu tan awhawhain san huwhai nan mampapu'is gwinnu mampapu'yang, maserpu manahungus as sija.

⁷ Sa'ad nan laya'i wha'on kus maserpu manahungus tan sija nan mangipailan san kaob ja inachajaw Apudyus. Gwon nan huwhai sija nan mangipaila san michajagwan nan laya'i. ⁸ Tan wha'on kus nerpu nan laya'i san huwhai gwon sa'ad nan huwhai nerpu san laya'i. ⁹ Wha'on kuhos as na'gwa nan laya'i tot whadngana nan huwhai gwon na'gwa nan huwhai tot whadngana nan laya'i. ¹⁰ Sija nan, kapu sina ja kapu sasan a'anghel gway mangiila an chita'u, maserpu manahungus nan huwhai as mangipaila gway anigna wha"ag nan asagwana laya'i.

¹¹ Gwon ta'on nu amaschi sosom'onju gway sa'ad nan namatiyan ta'u an Apu Hesus, maserpun nan laya'i nan huwhai ja maserpun ahos nan huwhai nan laya'i. ¹² Tuttuwaay nerpu nan huwhai san laya'i gwon sa'ad nan laya'i mijana' san huwhai. Ad nan losan nerpu an Apudyus.

¹³ Cha'aju nan mangiwhaka nu ajunanjuway achi manahungus nan huwhai nu mallugwayu an Apudyus. ¹⁴⁻¹⁵ Sa'ad nan sikud gway ukali isuyuna an cha'aju gway awhawhain san laya'i nan anchu nan huu'na gwon nan huwhaiyay anchu nan huu'na sachi nan michajagwana. Tan naatod an sija nan anchu huu' as mallingob an sija. ¹⁶ Gwon nu agwad umisi' san mipangkop sannaja, iwhaka'ay sijana nan o'oonmi ja o'oon chanan maayuayus gway manchajaw an Apudyus.

Nan Mipangkop San Manomsom'anacha San Natojan Hesus

¹⁷ Gwon nannachaja iwhilin'u an cha'aju, wha'on kus ichajaw'u cha'aju kapu tan sa'ad nu mangkimung aju wha'on kusan humayugwanju gwon lumagwinganju. ¹⁸ Tan nan umuna, sa'ad nu mangkimung aju, chongyo' gway mantinno'on aju ad mamatiya' as a'it. ¹⁹ Whyu nin ahos nu makoggwakoggwa aju tot maila chanan kadto' nan pammaticha.

²⁰ Gwon nu maamung ajuway mangan as manomsom'anju san natojan Apu Hesus, ama ekas achiju somsom'on as sija. ²¹ Tan nu mangan aju, gwaschi osa an cha'aju maninnuna mangaya san ugwanaay ma'an ad anna nan mawhital ja anna nan uchumay mahutong. ²² Jo'o maid hoyoyju as mangananju ja uminumanju. Ad whinanwhanitju pay chanan maayuayus gway namati an Apudyus ja iwhawhainju chanan huhuyun san pammati

gway maid kun mawhalinna. Ngachan nan namnamaonjuway iwhaka' san mipangkop sannaja o'oonju? Ad ichajaw'u cha'aju? Achi kun mawhalin.

²³ Tan as sa'on inagwat'u an Apu nan sussuyuway inatod'u hos an cha'aju gway sa'ad as Apu Hesus san manganancha san lawhi san nijiwitana, nangaya san tinapay ²⁴ gwot nanjaman kun an Apudyus, pini'pi'ina kun anana, "Annaja nan longag'u gway michatun an cha'aju. Oonju hos nan amasna ad san gwaschi manggwaanjusna oonju as manomsom'anju an sa'on." ²⁵ Isuna hosay nappingcha kun nangan, inayana nan sintasa whajas kun anana, "Annaja nan chaya' gway umigwang as mamagchot san assahu tuyag Apudyus an cha'aju. Oonju hos nan amasna ad san gwaschi manggwaanjusna oonju as manomsom'anju an sa'on." ²⁶ Tan nu gwaschi mangan aju san tinapay ja uminum aju san whajas san manomsom'anju san natojan Apu, ipaakammuju nan natojana ingkana san umaliyana asin.

²⁷ Sija nan nu ngachan nan mangan san tinapay gwinnu uminum san whajas gway achina kun somsom'on nan pijaona ukuchon nan natojan Apu, na'awhersu as sija tan achina kun whinigwhig nan longag ja chayan Apu. ²⁸ Ad maserpu amman nan osa taku usikon nan longagna ad asiyot mangan san tinapay ja uminum san whajas. ²⁹ Tan nan mangan san tinapay ja uminum san whajas gway achina kun whigwhikon nan ma'aosossaana san longag Apu, machusas sija kapu san manggwaana san sachi. ³⁰ Annaja nan kapuna gway angstan an cha'aju nan apsut ja masa'it ja agwad chanan uchumay natoy. ³¹ Gwon nu amman ta'u usikon nan longag ta'u, achi ta'u kun mau'um. ³² Gwon nu u'umon chita'u an Apu, sachi nan matudtuchugwan ta'u tot achi ta'u mitapi mayodchongan sasan achi mamati.

³³ Sija nan susunud, nu maayus ajuway mangan san manomsom'anju san natojan Apu, maninnuyay aju. ³⁴ Nu agwad mawhital an cha'aju, mangan jan san hoyoyna tot maayus aju ad gway mangan achi aju mayodchongan. Ad nan mipangkop san uchumay iwhilin'u asi' ununan nu umaliya'.

12

Nan Man'aya'ayasi Ayobhongan Gway Atchon Nan Ispilitun Apudyus (Roma 12:6-8; Efeso 4:11-15)

¹ Sa'ad nan ipappaagwat'u an cha'aju san sana mipangkop sasan ayobhongan gway atchon nan Ispilitun Apudyus. Susunud whayugwo'ay maakammugwanju na. ² Akammujuway sa'ad san chaanju mamatiyan, naagwis aju san whayangna ininon gway manchajaw sasan sinang'apudyus gway maid kun whijagna. ³ Sija nan whayugwo'ay maakammugwanjuway maid kun ichayan nan Ispilitun Apudyus as manggwanaon, "Maayagwakan as Hesus" ja maid kun mawhalin manggwanaon, "Sa'ad as Hesus, Apu" nu achin nan Ispilitun Apudyus ichayan.

⁴ Na'aya'ayasi nan ayobhongan gway naatod sasan namati gwon ossa'an nan mangatod gway Ispilitun Apudyus. ⁵ Na'aya'ayasi nan ininonay mansilwhi gwon ossa'an nan Apu gway mansilwhiyan. ⁶ Na'aya'ayasi nan ininonay mansilwhi an Apudyus gwon ossa'an gway Apudyus nan mangatod san ayobhongan san gwaschi osa.

⁷ Ad gwaschi osa naatchan as ayobhongan gway nerpu san Ispilitun Apudyus as humayugwan nan losan. ⁸ San osa taku, atchon nan Ispilitun Apudyus nan laing gway mangipaakammu san ukud Apudyus, san uchum atchon nan Ispilitun Apudyus nan aammugwan gway mangagwat san ukud Apudyus. ⁹ San uchum pammati nan atchon nan

Ispilitun Apudyus, san uchum atchona nan ayobhonganay mangipawhayu sasan masa'it. ¹⁰ San uchum atchona nan ayobhonganay manggwa san mataakan. San uchum atchona nan ayobhongan gway mangipaakammu san impaiwhakan Apudyus, san uchum atchona nan ayobhongan gway mangilasin san nan'ayasiyan nan ayobhongan gway nerpu san Ispilitun Apudyus gwinnu wha'on kus nerpu an sija. San uchum atchona nan ayobhongan gway manapapat san ayasiyay apapat gway achin ku chanan taku maagwatan ja san uchum atchona nan ayobhongan gway mangipaagwat san ayasiyay apapat. ¹¹ Losan nannachaja ayobhongan nerpu san osossa'anay Ispilitun Apudyus gway igwayasna atchon san gwaschi osa san whayugwona mangatchan.

Osossa'an Nan Longag Gwon Angsan Nan Pertina

¹² Sa'ad nan longag ta'uguay taku angsan nan pertina gwon osossa'anay longag. Isuna hos an Kristu ja chanan namati an sija. ¹³ Ad isuna hos an chita'u losan Hudyu man gwinnu wha'on kus Hudyu, mudchachu man gwinnu wha'on whinonjakan chita'u san osossa'anay Ispilitun Apudyus tot mangngachan ta'u osaay longag kun osossa'anay Ispilitun Apudyus nan inagwat ta'u.

¹⁴ Tan sa'ad nan longag wha'on kus osossa'an nan pertina gwon angsan. ¹⁵ Nu anan nan i'iyon, "Kapu tan wha'ona' kus ima, wha'ona' kus pertin nan longag," wha'on kus sija pijaona anan nan wha'on kus pertin nan longag. ¹⁶ Ad nu anan nan ingaon, "Kapu tan wha'ona' kus ata, wha'ona' kus pertin nan longag," wha'on kus sija pijaona anan nan wha'on kus pertin nan longag. ¹⁷ Nu losan ata nan longag, maid kun manchongor. Nu losan inga nan longag, maid kun mansungsung. ¹⁸ Gwon nan inatuttugwaana, inurnus Apudyus chanan pertin nan longag, gwaschi osa an chicha san whinayuna mangigkaan.

¹⁹ Nu osossa'anay ayasi nan pertin nan longag, wha'on kus ma'gwaniyon longag. ²⁰ Nan inatuttugwaana, angsan nan pertin nan longag gwon osossa'anay longag.

²¹ Ad wha'on kus mawhalinay anan nan ata san imaon, "Wha'on kus maserpu' si'a!" gwinnu wha'on kus mawhalinay anan nan wha'ag san i'iyon, "Wha'on kus maserpu' cha'aju!" ²² Wha'on kus amasnat. Nan pertin nan longag gway ama' apsut chichaot nan maserpu. ²³ Ja sa'ad chanan pertin nan longag gway somsom'on ta'u gway wha'on kus amod napatog, chichaot nan amman ta'u lingwhan ad sa'ad chanan pertin nan longag ta'u gway wha'on kus ipaila ta'u sasan taku, chichaot nan amman ta'u lingwhan. ²⁴ Sa'ad chanan pertin nan longag gway wayu nan ilana, wha'on kus maserpu amman ta'u lingwhan. As Apudyus nan nangurnus sasan pertin nan longag tot ipatog ta'us amod chanan pertin nan longag gway wha'on kus iwhilang ta'us amod napatog ²⁵ ta maid masissisiyan san pertin nan longag. Sa'ad chanan pertin nan longag maserpu otjanay manisisuway mansinna'itcha. ²⁶ Ad nu masikawhan nan osa sasan pertin nan longag, mitapi masikawhan nan losan. Nu mapachajagwan nan osa sasan pertin nan longag, mallagsa' nan losan.

²⁷ Ad cha'aju nan isun nan longag Kristu ja gwaschi osa an cha'aju pertin nan longagna. ²⁸ Kun chinutu'an Apudyus sasan maayuayus gway namati gway anig longag Kristu nan umuna chanan apostoles, nan mi'aggwa chanan profeta ja mi'atlu chanan mangisussuyu san ukud Apudyus. Chinutu'ana hos nan uchum as anna nan ayobhonganay manggwa san mataakan ja chanan uchum naatchan as ayobhonganay mangipawhayu

sasan masa'it, chanan anna nan ayobhonganaay humachang, chanan anna nan ayobhonganaay mangipangpangu sasan namati ja chanan anna nan ayobhonganaay manapapat san ayasiyay apapat gway achin ku chanan taku maagwatan. ²⁹ Wha'oncha kus chinutu'ana losan as apostoles, profeta ja mangisussuyu san ukud Apudyus. Wha'oncha kus losan naatchan as ayobhonganay manggwa san mataakan. ³⁰ Wha'oncha kus losan naatchan as ayobhonganay mangipawhayu sasan masa'it. Wha'oncha kus losan manapapat san ayasiyay apapat. Wha'oncha kus losan mangipaagwat nu ngachan nan pijaona anan nan ayasiyay apapat. ³¹ Ipatatiju ta maatchan aju sasan napatpatog gway ayobhonganay atchon nan Ispilitun Apudyus. Ad ipaila' an cha'aju nan awhayugwan san losan.

13

Nan Mipangkop San Lajad

¹ Ta'on nu loog'u kuminga san na'aya'ayasi apapat gway achin ku maagwatan nan taku ja chanan a'anghel gwon nu maid lajad'u, isu' nan umbinsun gway sumitong nan kingana gwinnu piangpiang gway papallu'onta ad uma'ayang'ang. ² Ta'on nu anna nan ayobhonga'ay mangipaakammu san ukud Apudyus ja ta'on nu maagwata' nan losanay nitatayuway mipangkop an Apudyus ancha ta'on nu napigsa nan pammati' gway mawhalin'u ijatun nan whilig gwon nu maid lajad'u, maid kun silwhi'. ³ Ta'on nu ipa'chaw'u nan losanay u'ugwa' ja ta'on nu ijuja' nan longag'u tot mapuuyan kapu san manuyuta' an Kristu gwon nu maid lajad'u, maid kun makanab'u.

⁴ Nan takuway merjad san asintatakuna naattom ja naanus. Wha'on kus mangimun, wha'on kus mamadpachajaw gwinnu wha'on kus mamangpangas. ⁵ Wha'on kus manggwas awhawhain, wha'on kus ipapilitna nan whayugwona eka oon. Wha'on kus naya'a malingu ja achina kun sosom'on nan lagwingay inggwan chanan taku an sija. ⁶ Wha'on kus mayagsa'an san lagwingay ayanggwa gwon sija mayagsa'ana nan atuttugwaan. ⁷ Sa'ad nan takuway merjad san asintatakuna ijattomna nan losan. Patinajunay agwad nan tayo'na ja namnamana an Apudyus ja ituyodna nan losan gway achi kun ngumangngaja.

⁸ Nan lajad achi kun mampatingka. Nan ayobhonganay mangipaakammu san ukud Apudyus, nan ayobhonganay kuminga san ayasiyay apapat gway achin ku chanan taku maagwatan ja nan ayobhonganay aammugwan, mampatingkacha. ⁹ Tan nan akammu ta'u ja ayobhongan ta'uguay mangipaakammu san ukud Apudyus uyang. ¹⁰ Gwon nu mangngachan maid man'uyangana, sa'ad chanan ayobhonganay atchon nan Ispilitun Apudyus mampatingka.

¹¹ Sa'ad san awhanog'u, isun nan ana' nan iya'apapat'u, ama ahos nan insossomsomo'u ja ingkigkidkichu'. Naotonga' kun, inaan'u nan inannaanna' gway kidkichu'. ¹² Isuna hos an chita'uguay namati tan nan i'aman ta'uguay mangila an Apudyus san sana manghu'awwa as isun nan mangillan ta'u san longag ta'u san manghu'awwa ladchaw. Gwon ta'on nu amaschi, san umaliyay chimpu ilan ta'us sija san sangusangu. San sana uyang nan akammu' an sija gwon maakammugwa'ay ustu'ustu as sija as tapin chi erkaw as isun nan nangakammugwan Apudyus gway ustu'ustu an sa'on.

¹³ Ad annachajaay tuyu nan mantuttutuyuy: pammati, namnama ja lajad. Ad sa'ad nan apatkan sannachaja, lajad.

14

Nan Mipangkop Pay Sasan Atchon Nan Ispilitun Apudyus

¹ Ipatatijuway mangipatog san uchum ja ipapatiju ta maatchan aju san ayobhongan gway mansilwhi an Apudyus gway nerpu san Ispilituna amamod san ayobhonganay mangipaakammu san ukud Apudyus. ² Tan nan manapapat san ayasiyay apapat, wha'on ku sasan taku nan aapapatna gwon as Apudyus. Manapapat as sija kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus gwon maid kun ma'aagwat an sija.

³ Gwon nan mangipaakammu san ukud Apudyus, apapatona sasan taku nan ma'awhachang ja mangipapigsa san somsono' ancha lumiwigwa. ⁴ Nan manapapat san ayasiyay apapat, ahus nan longagnas whachangana. Gwon nan mangipaakammu san ukud Apudyus whachangana chanan maayuayus gway namati.

⁵ Whayugwo'ay atchan cha'aju san Ispilitun Apudyus as ayobhongan gway manapapat san ayasiyay apapat gwon sinumamod'u whayugwon nu maatchan aju san ayobhonganay mangipaakammu san ukud Apudyus. Amamod ma'awhachang nan takuway mangipaakammu san ukud Apudyus nu san manapapat san ayasiyay apapat maya'sig nu ipaagwatna tot mawhachangan chanan maayuayus gway namati.

⁶ Susunud, nu agwatna lagwa umaliya' an cha'aju ta manapapata' san ayasiyay apapat, maid kun maatod'u as humayugwanju, maya'sig nu iwhaka' an cha'aju nan ukud gway impaakammun Apudyus an sa'on gwinnu aammugwan gwinnu ipaakammu' nan ukud gwinnu sussuyu gway nerpu an Apudyus. ⁷ Isuna hos sasan mauser san an'anta gway fluta ja arpa. Ininoncha manay mangakammu san kingacha nu achi kun maugwab ja mauwhit san ustuway uwhitna? ⁸ Isuna hos san tangkujub gway usayon chanan surchachu, nu wha'on kus nayagwag nan kingana, ininoncha manay mansakana gway umoy ma'akuwat?

⁹ Isuna hos an cha'aju. Nu manapapat aju san ayasiyay apapat gway wha'on kus naya'a maagwatan, jo'o ja maagwatancha nan iwhakaju. Tan sa'ad nan iwhakaju maumas san tungnin. ¹⁰ Angsan nan na'aya'ayasi apapat san luhung ad gwaschi ayasin nan apapat anna nan pijaona ukuchon. ¹¹ Gwon nu achi' maagwatan nan pijaona ukuchon nan apapat, achi ami kun maninnagwatan san ma'aapapat an sa'on. ¹² Sa'ad tan ipapatiju ekajay maatchan san ayobhonganay atchon nan Ispilitun Apudyus, maserpu pachasonju nan losan tot usayonjuway ustunannachaja ayobhongan tot umamod pumigsa chanan maayuayus gway namati.

¹³ Sija nan, nan manapapat san ayasiyay apapat maserpu ilugwayuna tot maatchan as ayobhonganay mangipaagwat. ¹⁴ Tan nu mallugwayuwa' san ayasiyay apapat, mallugwayuwa' nan ispilitu' gwon maid kun maagwatan nan somsono'u. ¹⁵ Sija nan annaja nan oo'. Mallugwayuwa' san apapat gway ipaijapapat nan ispilitu' ja mallugwayuwa' ahos san apapat gway maagwata'. Man'antaa' san apapat gway ipaijapapat nan ispilitu' ja man'antaa' ahos san apapat gway maagwata'. ¹⁶ Tan nu manchajaw'a san ayasi apapat gway nerpu san Ispilitun Apudyus, achin kunan chaan ma'aagwatay taku gway agwad san kimung tachunan nan manjamanam kapu tan achina kun maagwatan nan iwhakam. ¹⁷ Tan ta'on nu whayu nan lugwayumay manjaman an Apudyus, achi kun mawhachangan nan uchumay taku.

¹⁸ Manjamanana' an Apudyus tan cha'or nan naatod an sa'onay ayobhongan gway manapapat san ayasiyay apapat nu an cha'aju losan. ¹⁹ Gwon nu

agwacha' san mangkimungan chanan namati, ununnajo' nan manapapat as lima ukud as maagwatan tot masuyuwa' ahos nan uchum nu san manapapata' as simpuyu lihu ukud san ayasiyay apapat.

²⁰ Susunud, maserpu wha'on as somsono' nan ana' nan insossomso'ju mipangkop sannachaja ayobhonganay atchon nan Ispilitun Apudyus. Gwon nu mipangkop san lagwing iisuju nan somsono'ju san somsono' nan ana' gway achina kun akammu nan mipangkop san manggwas lagwing ad nan somsono'ju maserpu naansan nu mipangkop sannachaja ayobhongan. ²¹ San lintog Apudyus nilista gway anana, "Ma'aapapata' sannachaja taku'

kapu sasan ikaja' gway ayasi nan apapatcha.

Gwon uyay nu amaschi achicha kun chongyon as sa'on,"*
anan Apu.

²² Ad sija nan, nan manapapat san ayasiyay apapat, wha'on kus mangimatunan sasan namati gwon mangimatunan gway mangipaila san ayobhongan Apudyus sasan achi mamati. Gwon sa'ad nan ayobhonganay mangipaakammu san ukud Apudyus, mangimatunan sasan mamati, wha'on ku sasan achi mamati.

²³ Ad nu agwatna lagwa maamung lamang chanan maayuayus gway namati ja manapapatcha losan san ayasiyay apapat ancha lumno' chanan takuway chaan ma'aagwat gwinnu wha'on kus mamati wha'on kus masuyuwancha san pammati, iwhakacha gway nayapang aju. ²⁴ Gwon nu losancha ipaakammu nan ukud Apudyus ja agwad lumno' as achi mamati gwinnu achina kun akammu nan ayobhonganay inatod nan Ispilitun Apudyus, maagwatana nan losanay nisuyu ad naakammugwana gway humersuwthersus sija ad nayodchongan as sija kapu san ingwhakam. ²⁵ Ad sa'ad chanan nitatayuway agwad san somsono'na miiltaw ad nampalintumong as sija gway manchajaw an Apudyus gway manggwana, "Tuttuwaay agwad as Apudyus an cha'aju."

Nan Murnusan Nan Manchajagwan An Apudyus

²⁶ Susunud, nan mungimung nannaja iwhakawhaka', sa'ad nu mangkimung aju, agwad nan man'anta, agwad nan mansuyu, agwad nan mangipaakammu san ukud gway impaakammun Apudyus, agwad nan manapapat san ayasiyay apapat ja agwad nan mangipaagwat san pijaona ukuchon nan ingwhaka. Maserpu ma'gwa losan chana as matuyungan chanan maayuayus gway namati. ²⁷ Nu agwad manapapat san ayasiyay apapat, agwad chugwa gwinnu tuyu as mansinu'nub manapapat ad maserpu agwad osas mangipaagwat. ²⁸ Gwon nu maid mangipaagwat, maserpu ikino' chay manapapat san ayasiyay apapat san kimung, ahus ekas Apudyus as aapapatna.

²⁹ Ad nu agwad chanan mangiwhaka san impaiwhakan Apudyus an chicha, maserpu chugwa gwinnu tuyu ekay mangiwhaka ad amman nan uchum somsom'on nan iwhakacha. ³⁰ Gwon nu agwad ukud as impaakammun Apudyus san uchumay tummutu'chu, maserpu ikino' chay kumingakinga. ³¹ Tan mawhalinay losan aju mansinu'nub gway mangiwhaka san ukud gway impaakammun Apudyus tot losan aju masuyuan ja mapapigsa san pammati. ³² Nan takuway agwad nan ayobhonganay mangipaakammu san ukud gway impaakammun Apudyus, agwad ahos nan ayobhonganay mangijakay gway manapapat san sachi ukuchona.

* **14:21** 14:21 Mawhasa san Isaias 28:11-12.

³³ Tan as Apudyus, wha'on kus Apudyus nan kuyu gwon Apudyus nan urnus.

Isun nan ma'ma'gwa san losanay maayuayus gway namati gway takun Apudyus ³⁴ gway sa'ad chanan hubhuwhai maserpu ikikinno'cha san kimung. Tan achicha kun mijujaay maag ekay manapapat gwon maserpu mampaituyaycha tan sachi nan anan nan lintog chanan Hudyu. ³⁵ Ad sa'ad nu agwad whayugwoncha akammugwon, maserpu imusoncha san aassagwacha san hoyoycha. Tan awhawhain nan huwhaiyay kuminga san kimung.

³⁶ Jo'o cha'aju nan nerpugwan nan nilista gway Ukud Apudyus ta. Jo'o ahus as cha'aju as nipaakammugwan nan ukudna. ³⁷ Nu agwad mangwana san somsono'naon naatchan as ayobhonganay mangipaakammu san ukud gway impaakammun Apudyus gwinnu sawhali as ayobhonganay inatod nan Ispilitun Apudyus, maserpu whigwhikona gway sa'ad nan isuyat'u an cha'aju whilin Apu Hesus. ³⁸ Gwon nu ngachan nan achi mamigwhig sina, achiju kuhos whigwhikon as sija.

³⁹ Sija nan, susunud, isisimo'ju gway mangipaakammu san ukud gway impaakammun Apudyus ja achiju ijachi nan manapapat san ayasiyay apapat. ⁴⁰ Maserpu ma'gwa nan losan gway ustu'ustu ja naurnus nan oonju san mangkimunganju.

15

Nan Natakuwan Kristu (Mateo 12:40; 28:16-17; Lukas 24:34)

¹ Susunud, san sana, whayugwo'ay ipasmo' an cha'aju nan Whayuway Chamag gway impaakammu' an cha'aju gway inagwatju gway sachi hos nan pumigsaan nan pammatiju. ² Nan sachi Whayuway Chamag gway chingngorju an sa'on, sijana nan manakuwan Apudyus an cha'aju. Gwon maserpu ituyuyju tuttugwaon nan sachi ukud. Tan nu achiju, maid kun silwhin nan namatiyanju.

³ Tan impaakammu' an cha'aju nan apatkanay inakammu' ahos gway natoy as Kristu kapu sasan whersu ta'u gway sachi nan tummuttugwaan nan nilista gway Ukud Apudyus. ⁴ Kun niilhon as sija kun nataku san mi'atluway erkaw gway sachi nan anan nan nilista gway Ukud Apudyus. ⁵ Kun nampaila an Pedro kun asiyot sasay nasagwayan as chugwaay apostolesna. ⁶ Awni kun nampaila gway namingpingsan sasan nasuyu' as limangkasut gway huhuyun ta'u namati. Natoy nan uchum an chicha gwon aachugwan an chicha nan matattaku ingkana san sana. ⁷ Awni kun nampaila an Santiago gwot asiyot sasan losanay apostolesna.

⁸ Anungusna kun nampaila an sa'on ta'on nu isu' nan ana'ay nijana' san wha'on kus ustuguay chimpu. ⁹ Ingwhaka' nan sachi tan sa'on nan awhawhaan sasan apostoles gway wha'on kus miwhilang gway maagwakan as apostol kapu tan pinalikata' chanan maayuayus gway namati an Apudyus. ¹⁰ Gwon kapu san inawhayun Apudyus an sa'on, nangngachana' apostol ad achi kun nasajang nan impailanaay inawhayuna an sa'on. Tan nan inatuttugwaana, sinumamod nan inggwa' gway nanterwhasu nu san losanay apostoles. Wha'on ku an sa'on nan mangmanggwa gwon kapu san whachang nan inawhayun Apudyus an sa'on. ¹¹ Sija nan uyay nu sa'on nan nangipaakammu an cha'aju gwinnu chachay uchumay apostoles manisisu nan impaakammumi gway sachi nan tinuttuwaju.

*Nan Matakuwan Chanan Natoy
(Apostoles 5:12-19)*

¹² Sa'ad tan nipaakammu as Kristu gway natakun san natojana, kamma chanan uchum an cha'aju ananon achi kun matakun chanan natoy? ¹³ Nu achi matakun chanan natoy, achi kun natakun as Kristu. ¹⁴ Ad sa'ad nu achi natakun as Kristu, maid kun silwhin nan isuyusuyumi ja maid kuhos silwhin nan pammatiju. ¹⁵ Ad nipaila pajay tuli nan iwihakawhakami san mipangkop an Apudyus kapu tan impano'no'mi nan mipangkop an Apudyus gway tinakuna as Kristu san natojana. Achina kun tinaku as sija nu wha'on as tuttuwaay matakun chanan natoy. ¹⁶ Tan nu achin Apudyus takuwon chanan matoy, achi kun natakun as Kristu. ¹⁷ Ad nu achi natakun as Kristu, maid kun silwhin nan pammatiju ad sissija ekajay achin ku Apudyus niligwatan nan whersuju. ¹⁸ Ad sa'ad ahos chachay natoy gway namati an Kristu, nisiyancha an Apudyus. ¹⁹ Nu sija ekay namnamaon ta'u an Kristu nan mampatingka ekay sannaja whijag, chita'u nan aamchanay achachaku san losanay taku.

²⁰ Gwon nan inatuttugwaana, natakun as Kristu gway sijana nan mangakammugwan ta'uwag maid kun chugwachugwana gway matakun chanan natoy. ²¹ Tan kapu san inggwan nan osa taku natoy chanan taku, ad isuna hosay matakun chanan taku san otoy kapu ahos san inggwan nan osa taku. ²² Tan matoy losan nan taku kapu tan kana' Adam chicha ad isuna hos gway matakun chanan natoy kapu san na'aosossancha an Kristu. ²³ Gwon anna nan mansu'nub gway matakun nan natoy. Ummuna jan natakun as Kristu ad asiyot chanan takun Kristu san managkulinana.

²⁴ Sachi ad, humu'nag nan pungpung nan luhung gway sachi nan mangawha'an Kristu san losanay ahursuna gway anna nan ayobhonganaay mangituyay ad impuyangna an Apudyus gway Ama nan ayobhonganay mangituyay san losan. ²⁵ Tan maserpu mantuyay as Kristu ingkana as awha'on Apudyus nan losanay ahursuna. ²⁶ Nan audchijanay ahursu gway matangkaan otoy. ²⁷ Tan nan nilista gway Ukud Apudyus anana, "Impaituyay Apudyus an Kristu nan losan."* Gwon nan ananaon, "Ipaituyayna an Kristu nan losan," nayagwag gway wha'on kus mitapi as Apudyus san mampaituyay san losan an Kristu. ²⁸ Sa'ad nu mampaituyay an Kristu nan losan, asiyot ahos as sija gway Ana' paituyay an Apudyus gway mampaituyay san losan an sija tot sa'ad as Apudyus sija nan mangituyay san losan ja losanay taku.

²⁹ Somsom'on ta'u asin nan mipangkop san matakun nan natoy. Nampahonjag nan uchum an cha'aju tot miwhilang as honjag chachay natoy gway chaan kun mahonjakan. Mamaticha gway agwad nan erkaw gway matakun chanan natoy sija nan nampahonjagcha as miwhilang as honjag chachay natoy. Kapu tan sa'ad nu wha'on kus amasna nan pammaticha, jo'o ja inggwacha nan amaschi.

³⁰ Ad sa'ad as cha'ami nu tuttuwaay achi kun matakun nan natoy ngutumani manay mangisagma' san longagmi san inuyas san a'oogjat. ³¹ Sasangnguwo' nan otoy san whinikat. Tuttuwa na, susunud, gway isun nan inatuttuwan nan mangichajagwa' an cha'aju kapu san na'aosossaanaju an Kristu Hesus gway Apu ta'u. ³² Ad asna Efeso sa'ad chanan humursu an sa'on isun chanan naujungay ajam gway whayugwoncha chogchokon as sa'on. Ngutu' manay mangijattom san a'amasna nu sija ekay makanab'u nan annad asna luhung. Nu tuttuwa achiya'

* 15:27 15:27 Mawhasa san Salmo 8:6.

kun matakun san anungus nan erkaw, ununnayna ekay mangkankanasa' isun nan ananchaon, "Mangamangan ta'uwo't ja uminiinum tan tugwakay whikat ad natoy ta'u."†

³³ Achi aju paallilaw. "Sa'ad nan ma'ahubuyunan sasan lagwingay taku, matangkaan nan whyuway ukali." ³⁴ Mansubli aju san ustuway somsono'ju ad iyakayyaway humersu. Tan nan uchum an cha'aju maid kun akammucha an Apudyus. Iwhaka' nannaja ta mawhain aju.

Nan Kaob Nan Matakun Gway Longag

³⁵ Gwon anna nan manggwana, "Ininona matakun chanan natoy? Ngachan nan kaob nan ilan nan longagcha?" ³⁶ Si'aay katkatungay taku! Nan ijoso'nu hu'or achi kun tumuhu nu achi jan matoy. ³⁷ Ad sa'ad chay iyoso'nu wha'on kusan kowha' gwon hu'or, hu'orn lagwa nan kerkerkwit gwinnu uchumay hu'orn nan mijasug. ³⁸ Gwon inggwan Apudyus nan kaob nan sachi hu'or tan sija nan whinayuna ad nan gwaschi hu'or inggwana nan kaobcha.

³⁹ Wha'on kus manisisu nan longag chanan mawhiwhijag san luta. Ayasi nan longag chanan taku, ayasi sasan ajam, ayasi sasan mammanu' ja ayasi sasan i'an. ⁴⁰ Nan'ayasi hos nan ilan chanan ingkaw ad langit ja san ingkaw san luta. Sija nan wha'on kus maisisu nan inawhayucha. ⁴¹ Ayasi nan ina'erjad nan init, ayasi nan ina'erjad nan huyan ja ayasi hos nan ina'erjad chanan whituwon. Uyay chanan whituwon nan'inayasi nan ina'erjadcha.

⁴² Ad isuna hos san matakunwan chanan natoy. Nu miilhon nan lachag gway isun nan mijoso'ay hu'or mahuju'. Gwon nu matakun achi kun puyus mahuju' gway sissijaay mawhiwhijag. ⁴³ Sa'ad nu miilhon nan lachag lumagwing ja mangu'yuy, nu matakun uma'erjad ja pumigsa. ⁴⁴ Nan longag ta'u san sana sija nan miilhon, nu matakun atchan nan Ispilitun Apudyus as assahu longag gway ingkaw ad langit. Sa'ad tan anna nan longag gway mijaya san luta, anna ahos nan longag gway mijaya ad langit.

⁴⁵ Ad sa'ad ahos nan nilista gway Ukud Apudyus anana, "Sa'ad nan ummuna taku gway as Adam, naatchan as whijag."‡ Gwon nan nangud-chiyay Adam gway as Kristu, sija nan mangatod san whijag gway maid kun pungpungna. ⁴⁶ Ummuna janay naatchan ta'us longag as mijaya ad asna luta ad asi ta'uwo't maatchan as longag gway mijaya ad langit. ⁴⁷ Nan ummuna taku, nerpu san luta, na'gwa san chapur gwon nan mi'aggwa taku nerpu langit. ⁴⁸ Losanay takud asna luta kana' Adam chicha gway sa'ad nan longagna na'gwa san luta, ad isuchas sija. Gwon sa'ad as chita'uway na'aosossaan an Kristu gway nerpu langit, maatchan ta'us longag gway isuna. ⁴⁹ Isun nan nangatchan Apudyus an chita'u san longag gway isun nan longag chay ummuna taku Adam gway nerpu san luta, isuna hosay maatchan ta'us longag as isun nan longag chay taku gway nerpu langit gway as Kristu.

⁵⁰ Susunud, annaja nan pijao' anan. Sa'ad nan longag ta'u gway hu'yon nan hokas ja chaya wha'on kus mitapi san ituyajan Apudyus ad langit. Sa'ad nannaja longag ta'u matoy ja mahuju', nannaja longag ta'u achi kun mawhiwhijag as ingkaingkana. ⁵¹ Chongyonju! Agwad nan iwhaka' an cha'aju gway achin ku Apudyus impaakammu gwon impaakammuna an sa'on. Sa'ad as chita'uway namati an Kristu, achi kun matoy nan uchum an chita'u gwon nan losanay longag ta'u maag ekay mabos. ⁵² Sina'itan nan ma'gwaan nina gway isun nan man'ispajan nan ata. Ad nu magngor

† 15:32 15:32 Mawhasa san Isaias 22:13. ‡ 15:45 15:45 Mawhasa san Genesis 2:7.

nan mangudchiyay kingan nan tangkujub losanay natoy gway namati an Kristu matakucha ad achicha kun puyus matoy asin. Ad sa'ad as chita'uway matattaku mabos nan longag ta'u. ⁵³ Tan nan longag gway mahuju' maserpu maorsan san longag gway achi kun mahuju'. Ad nan longag gway matoy, maserpu maorsan san longag gway achi kun matoy. ⁵⁴ Gwon nu maorsan nan longag gway mahuju' san achi kun mahuju' ja maorsan nan longag gway matoy san achi kun matoy, tumuttuwa nan nilista gway Ukud Apudyus gway anana,

“Nampatingkaon Apudyus nan matojan tot maid asin matoy.”§

⁵⁵ “Si'a gway otoy, maid kun nangawha'am.

Maid kun ayobhongamay pumatoy.”*

⁵⁶ Tan sija mangallan nan otoy san ayobhongana gway manangka nan humasuwhasuyan ta'u ja sija ijawha' nan whersu an chita'u nan achi ta'u kun manungpayan san lintog Apudyus. ⁵⁷ Gwon manjaman ta'u an Apudyus gway nangatod san nangawha'an ta'u san whersu ja otoy kapu an Apu ta'uway Hesu Kristu.

⁵⁸ Sija nan, ipatpatog'uway susunud, sissija aju napigsa san pammati ad achi aju kun manchugwachugwa. Patinajun ajuway mansilwhi an Apu kapu tan akammujuway losanay oonjuway mansilwhi an sija wha'on kus sajang.

16

Nan Whachang Sasan Namatid Judea

¹ Ad nu mipangkop san nachakupay pila' gway whachangju sasan takun Apudyus ad Judea, oonju hos nan isun nan ingwhilin'u sasan maayuayus gway namati ad Galacia. ² San umuna erkaw san gwaschi chumingku, maserpu mangichulin nan gwaschi osa insikun san lobhongna atchon tot sa'ad nu umaliya' wha'on kus maserpu manchakup aju. ³ Ad sa'ad nu humu'naka', iwhaun'u chanan piniliju gway mangijoy san whachangju ad Jerusalem. Itapi' ahos paagwit nan suyat'u gway mangijagakammu an chicha sasan takud aschi. ⁴ Ad nu maserpu iya' ahos, mihuyogcha an sa'on.

Chanan Pangkop Pablo (Apostoles 19:8-10, 21)

⁵ Umali' ilan cha'aju gway merpugwa' ad Macedonia tan mangoja' jan ad aschi. ⁶ Ad ingkagwa' nin an cha'aju uyay ingkana san chimpun nan tagling tot whachangana' an cha'aju san agwannasnatay umaja'. ⁷ Lagwingo'ay ilan cha'aju san sana gway lumausa' ekay. Tan namnamao' gway ingkaw as mawhajag an cha'aju nu ijujan Apu.

⁸ Gwon ingkagwa' jan ad asna Efeso ingkana san Pijasta gway ma'gwaniyon Pentecostes. ⁹ Tan angsan nan gwaja'ay mangipaakammu san Whyuway Chamag ad asna ad whyu nan mangwhanakana, uyay nu angsan nan sumurngasing.

¹⁰ Nu umalis Timoteo, ilanju ta maid umogjatana san ingkagwana an cha'aju tan mansilwhi as sija an Apu gway isu' ahos. ¹¹ Sija nan maserpu maid mamanwhanit an sija. Whachanganjus sija san mangwhaatana gway maid manchanakana tot managkulin an sa'on. Tan uullajonmi sasan huhuyun'u as sija.

¹² Sa'ad nu mipangkop an Apolos gway sunud ta'u san pammati, inamma' ingwhakawhaka an sija gway umalina ilan cha'aju gway huyunna chanan

§ 15:54 15:54 Mawhasa san Isaias 5:8. * 15:55 15:55 Mawhasa san Hosea 13:4.

susunud ta'u san pammati gwon ananaon achi kun umali san sana, asi anu umali nu agwad chimpuna.

Nan Mangudchiyay Iwhakan Pablo

¹³ Mansiput aju, isisi'adju nan pammatiju, tumuyod aju ja pumigsa aju.

¹⁴ Ipailaju nan lajadju san losanay oonju.

¹⁵ Susunud, akammujuway sa'ad cha Estefanas gway singwherjan, chicha nan ummuna namatid Acaya kun impapaticha gway nansilwhi sasan takun Apudyus. ¹⁶ Sija nan anna amma' iwhaka an cha'aju susunud ta chumngor aju san a'amaschi taku ja sasan losanay mansilwhi an Apudyus ja sasan mitapi an chicha mansilwhi.

¹⁷ Mayagyagsa'ana' san ummaliyan cha Estefanas, Fortunato an Acaico tan chicha nan nana'up san maichanju. ¹⁸ Tan pinajapawcha nan somsono'u gway isun nan inggwacha an cha'aju. Sija nan whigwhikonju nan a'amaschi taku.

¹⁹ Ininonju anu gway anan chanan maayuayus gway namati ad Asia. Ininon anu hos nan pammatiju anan cha Akila an Priscila ancha chanan namatiyay maayuayus san hoyoycha. ²⁰ Ininonju gway anan chanan losanay susunud san pammati ad asna. Mangkinninga aju as osaay mansusunud an Kristu.

²¹ AS SA'ONAY PABLO NAN NANGISUYAT SANNAJA – ININONJU.

²² Nu ngachan nan achi mangipatog an Apu, machijus as sija. Apumi gway Kristu, umali'a!

²³ Ipailan Apu Hesus nan inawhayuna an cha'aju.

²⁴ Ipatpatog'u cha'aju losan gway na'aosossaan an Kristu Hesus.

Nan Mi'aggway Suyat Pablo Sasan iCorinto

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Annaja nan mi'aggwaay suyat Pablo sasan namati an Hesu Kristu san ili ad Corinto. Takangay as masintagwon san nangisuyatana san ummunaay suyatna asiyot manuyat san mi'aggwa. Iningkaw ad Macedonia san nanuyatana.

Impaijoyna kunan ummuna suyatna, nakuyu nan somsono'na tan tugwakay wha'on kus nayagsa' chanan pasuyut Hesus ad Corinto san suyatnad aschi. Achina kun akammu nu chinumngorcha san sussuyuna gwinnu nalingucha kapu tan inamujuwana chicha san suyatna. Sija nan ingwhakan Pablo an Tito ta umoy ad inakammuna an chicha nu whayu nan nangagwatancha san suyatna.

San iniingkawgan Pablo ad Macedonia kummatong as Tito gway nangipachamag san ingwhakan chanan pasuyut Hesus ad Corinto. Impachamagna gway inammancha ayan nan suyatna kun chinumngorcha san sussuyuna. Gwon ingwhakana gway agwad chanan uchumay taku ad aschi gway mamananit an sija gway manggwanaon wha'on kus chinutu'an Hesu Kristu as sija.

Sija nan nanuyat asin as Pablo an chicha kun annaja nan suyatna. Ingwhakana sannaja nan losanay pinachasna ta ipagwatna an chicha gway kadto'ay chinutu'an Hesu Kristu as sija. Ingwhakana nu ininona nangijaadchi nangijattom san palikat ja likat tot ma'gwana nan ingwhilin Apudyus gway pa'gwa an sija. Maila sannaja suyat nan amod gway mangipatog Pablo sasan iCorinto. Angsan ahos nan insuyun Pablo an chicha. As Tito nan nangijoy sannaja suyat ad Corinto ad iningkaw ahos chanan huyunna.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Manjaman As Pablo An Apudyus 1:3-11

Nan Somsomo' Pablo Sasan Maayuayusay Namati Ad Corinto Ja Nan

Awhiwhijagna Ja Isussuyuna As Osaay Apostol 1:12-7:16

Nan Whachang Gway Maatod Ad Jerusalem 8:1-9:15

Nan Nangilawhanan Pablo San Alintokana As Osaay Apostol 10:1-13:10

Nan Pungpung Nan Suyat 13:11-14

¹ As Pablo nannaja nanuyat gway apostol Kristu Hesus kapu tan sija nan whinayun Apudyus. Huyun'u hos ad asna as Timoteo gway sunud ta'u san pammati. Annaja nan suyatmi an cha'ajuway maayuayus gway namati ad Corinto ja nan losanay takun Apudyus san ailiili ad Acaya.

² Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijaju.

Manjaman As Pablo An Apudyus

³ Machaychajaw as Apudyus gway Apudyus ja Aman Apu ta'uway Hesu Kristu. Sija nan Ama gway mangachaku ja Apudyus gway merpugwan nan losanay liwligwa. ⁴ Sija nan patinajunay humachang an cha'ami san losanay likatmi tot mawhalinay whachanganmi chanan maliglikatan isun nan in'aman Apudyus gway hummachang an cha'ami. ⁵ Tan nu ngachan nan inaamod nan mapalpalikatanmi gway isun nan napalikatan Kristu, amaschi ahos nan inaamod nan mawhachanganmi kapu san

na'aosossaanami an Kristu. ⁶ Ad sa'ad nu mapalikatan ami, sijana nan mawhachanganju ja matakuanju. Nu mawhachangan ami maid kun chugwachugwa gway whachanganmi cha'aju ad mawhalinay ijattomju anusan nan isuna likat gway liglikatonmi. ⁷ Maid kun chugwachugwan nan namnamami an cha'aju tan akammumiyay sa'ad san mitapianju sasan likatmi mitapi aju hos san mawhachanganmi.

⁸ Susunud san pammati, whayugwonmiyay akammugwonju nan likatmi gway na'gwa ad Asia. Sa'ad nan likatmi amod chagson san lobhongmiyay ijattom sija nan ananmi ekajon maid kun namnamamiyay mawhijag. ⁹ Ananmi ekajon hummu'nag nan chimpun nan matojanmi. Na'gwa chi tot achi sija mantayo'anmi nan longagmi gwon sijaot mantayo'anmi as Apudyus gway manaku sasan natoy. ¹⁰ Sija nan nangisaya' an cha'ami san amod a'oogjatay matojanmi ad ituttuyuynaay isaya' cha'ami asin san umali erkaw. Sija nan namnamaonmi gway mangituyuy ahos mangisaya' an cha'ami. ¹¹ Ad mawhachanganju hos as cha'ami san mangilugwayuanju an cha'ami an Apudyus. Nu angsan an cha'aju nan mangilugwayu an cha'ami an Apudyus ja nu sungwhatana nan ochagwonju, angsanay taku nan manjaman an sija kapu san inawhayuna an cha'ami.

Nan Kapun Nan Achin Ku Pablo Natuyujan Gway Umoy Ad Corinto

¹² Annaja nan kapun nan mangichaychajagwanmi san longagmi gway pano'no'an nan somsono'mi gway san sangun chanan taku amamod an cha'aju, nawhijag ami gway napudnu ja whayu nan pangkopmi gway nerpu an Apudyus. Inggwami nannaja wha'on kus kapu san laing nan taku gwon kapu san inawhayun Apudyus. ¹³⁻¹⁴ Maid kun insuyatmi an cha'aju as pasakid gwinnu achiju maagwatan. Ta'on nu achiju pay maagwatan as cha'ami as amod namnamao'ay maagwatanjus cha'amiyay ustu tot sa'ad nu umali nan erkaw gway managkulinan Apu ta'uway Hesus mawhalinay ichajawjus cha'ami isun nan mangichajagwanmi an cha'aju.

¹⁵⁻¹⁶ Kapu tan maid kun chugwachugwa' san mangichajagwanju an cha'ami pinangkop'way umuna umali an cha'aju asiya'ot manchagkus ad Macedonia ad nangoja' ahos asin ad asnat nu managkulina' ad asna gway merpud Macedonia tot mamiggwa nan mamachanga' an cha'aju ad cha'aju ahos nan mamachang an sa'on san umaja' ad Judea. ¹⁷ Ta'on nu achi natuyuy nan annaja pangkop'way umali an cha'aju achi kun manohos nan somsono'u. Jo'o sija oo'ay mamangkop nan isun nan impappangkop chanan taku san luhung gway manggwanaon, "Oon" gwon nan kadto'ay agwad san somsono'cha "Wha'on". ¹⁸ Nu ngachan nan ininon nan inapudnun Apudyus amaschi ahos an cha'ami gway sa'ad nan iwhagwhakami an cha'aju wha'on kus man'ayut nan "Oon" ja "Wha'on". ¹⁹ Tan nan Ana' Apudyus gway as Hesu Kristu gway impaakammumi an cha Silas ja Timoteo an cha'aju, wha'on kus ananaon "Oon" san sana ad mappung ad chi ananaon "Wha'on". Sa'ad an Hesus patinajunay "Oon" nan iwhakana. ²⁰ Tan as Hesus nan natungpayan nan losanay ingwhawhagkan Apudyus. Kapu an sija mawhalinay anan ta'uwon "Amen" san michajagwan Apudyus. ²¹ As Apudyus nan mangipapigsa an cha'ami ja as cha'aju kapu san na'aosossaanan ta'u an Kristu ja sija ahos nan nanutu' an cha'ami. ²² Inatodna an chita'u nan Ispilituna gway isun chi paunna whajad as mangipailaay ugwana chita'u ad nan iingkagwana an chita'u sachi chadlu nan mangakammugwan ta'u gway oonaay oon nan losanay ingwhakawhakana.

²³ Akammun Apudyus nan somsono'u gway kapu tan lagwingo'ay amujuwan cha'aju achiya' kun ummali ad asnatay Corinto. ²⁴ Wha'on kus sija whayugwonmi nan ituyajanmi cha'aju san mipangkop san pammatiju tan kapu san pammati sissija napigsa aju. Mangwhiwhinnachang ta'u tot lumagsa' ajuway ustu.

2

¹ Annaja nan kapuna gway inonat'u umali asin an cha'aju ta achi' cha'aju pasangaon asin. ² Tan sa'ad nu pasangao' cha'aju, jo'o agwad uchum as mampayagsa' an sa'on nu achi cha'ajuway pinasanga'. ³ Sija nan inonat'u umali kun nanuyata' an cha'aju as sawhali say nerrus* tot cha'aju nan nangamungay mangiwhanag say na'gwa tot sa'ad nu umaliya' achiya' pasangaon sasan takuway mawhalin otjanay mampayagsa' an sa'on. Tan mamatiya'ay nu nayagsa'a' losan aju hos nayagsa'. ⁴ Sa'ad say nanuyata' an cha'aju mansasanga' as amod ja nakuyu nan somsono'u gway iyiwhil'u. Wha'on kus pangkop'u nan pasangao' cha'aju gwon tot maakammugwanju nan amochay mangipatog'u an cha'aju.

Maserpu Ligwatanta Nan Whersun Nan Huyunay Hummersu

⁵ Ad nan mipangkop san sanatay taku agwad an cha'aju gway nangkapus mansasangaan wha'on kus sa'on nan pinasangana tan nan inatuttugwaana cha'aju losan nan pinasangana. (Wha'on kus sinubyaa' gway nanapapat.) ⁶ Umanay nan inggwan nan aachugwan an cha'ajuway nanudtuchu san amaschiyay taku. ⁷ Ad san sana maserpu ligwatanju nan whersuna ja papigsaonju nan somsono'na tan tugwakay awha'on nan amochay sasanga as sija ad iyakayna san pammatina. ⁸ Sija nan anna amma' iwhaka an cha'aju ta ipailaju asin nan lajadju an sija. ⁹ Nan osa kapun nan nanuyata' an cha'aju say nerrus, tot pachaso' cha'aju ja maakammugwa' nu chumngor aju san losanay tudtuchu'. ¹⁰ Nu ligwatanju nan lagwingay inggwan nan osa taku ligwata' ahos. Ad ngachammanay lagwingay inggwan nan osa taku gway maserpu ligwata' oo' san mangilan Kristu as humayugwanju ¹¹ tot achi chita'u unnaan an Satanas tan aagkammu ta'u chanan pangkopna.

Nan Nanchanakan Pablo Ad Troas

¹² Sa'ad san ummaja' ad Troas nangipaakammugwan san Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu, inatchana' an Apu as chimpuway mansuyu ad aschi ¹³ gwon amod nan chanag'u tan maid kun inchasa' an Tito gway sunud'u san pammati. Sija nan nampayanga' kun sasan takud aschi ummoja' ad Macedonia.

¹⁴ Ta'o mampay nu amaschi manjamana' an Apudyus tan kapu san na'aosossaanmi an Kristu patinajunay itapina cha'ami san nangawha'an Kristu. Ususayon cha'amiyay mangipaakammu san ailili san mipangkop san aammugwan an Kristu gway mijalig san mangwhangu asungsungana. ¹⁵ Isumi chi mangwhangu asungsungana gway inchatun Kristu an Apudyus. Nan ipaakammumi, mipangkop an Kristu gway isun chi mangwhangu asungsungana gway sungungon chanan matakun gway namati ja chanan matangkaanay wha'on kus mamati. ¹⁶ Sa'ad sasan namati, nan ipaakammumi gway mipangkop an Kristu mijalig san mangwhangu asungsungana gway mangituyung an chicha san ma'awhijakan

* **2:3** 2:3 Sa'ad nannaja suyat gway iwthagwhakan Pablo wha'on kusan suyatna san 1 Corinto gwon sawhali suyatna san nerrus asiyot nan 1 Corinto.

an Apudyus as ingkaingkana gwon sasan achi kun mamati iwhilangchaay manakub gway mangituyung an chicha san otoy. Maid kun sillobhong gway manggwa san amasna. ¹⁷ Wha'on ami kus isun nan aachugwanay mamila'ancha nan ukud Apudyus. Gwon sa'ad as cha'ami nachayus nan pangkopmi san mangilan Apudyus kapu san na'aosossaanami an Kristu.

3

Nerpu An Apudyus Nan Ayobhongan Cha Pablo

¹ Tugwakay somsom'onju hos gway ichajawmi nan longagmi, wha'on. Jo'o isumi nan uchumay maserpu agwad ipailamis suyat an cha'aju ja agwad ahos merpu an cha'ajus suyat as agwitonmis mangakammugwan chanan uchumay taku an cha'ami. ² Cha'aju mismu nan ahus as amas suyat as maserpu gway mangijagakammu an cha'ami. Sa'ad nan whijagju isun chi suyat gway nilista san somsomo'mi. Gwaschi osa mawhasacha ja mawhigwhigcha nan wayuway o'oonmi an cha'aju. ³ Kun impailajuway cha'aju nan isun chi suyat gway nerpu an Kristu gway hungan nan mansilwhiyanmi, wha'on kus tinta nan nauser gway nilista gwon Ispilitun Apudyus gway mawhiwhijag. Wha'on kus nilista san chapinajay whatu* gwon nilista san somsomo' nan taku. ⁴ Iwhakami na gway maid kun chugwachugwa tan mantayo' ami an Apudyus kapu san na'aosossaanami an Kristu. ⁵ Wha'on kus ananmiyon lobhongmi nannaja o'oonmi gwon merpu an Apudyus nan ayobhonganmi. ⁶ Sija nan nangatod an cha'ami san ayobhonganay mangisuyu san mipangkop san sachi assahu intuyagna as matakuan nan taku. Nannaja assahu tuyag wha'on kus isun nan nilistaay Lintog gway inatod Apudyus an Moses gwon kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. Tan sa'ad nan mangwhanakan nan nilistaay Lintog otoy gwon nan Ispilitun Apudyus mangatod as ma'awhijakan an Apudyus as ingkaingkana.

⁷ Somsom'on ta'u nan nangatchan Apudyus san Lintog an Moses gway nilista san nachapillangay whatu. San sachi chimpu impailan Apudyus nan inachajawna tan sa'ad san nangihu'nakan Moses san Lintog sumiling nan hoserna kapu san inachajaw Apudyus. Ad ta'on nu choo umapsut nan siling nan hosern Moses achin ku chanan ijIsrael mitollong as sija kapu tan sissija sumiling. Ad nu nipaila nan inachajaw Apudyus kapu san Lintog gway maid kun ihungana nu achi otoy ⁸ sinumamod mipaila nan inachajaw Apudyus kapu san oon nan Ispilituna. ⁹ Sa'ad nu nipaila nan inachajaw Apudyus san nangatchana san Lintog gway mangiwhaka san mayodchongan chanan taku matoy, sinumamod gway maila nan inachajawna kapu san pangkopna gway mangiwhilang san taku as maid kun whersuna. ¹⁰ Nan inatuttugwaana, sa'ad nan inachajaw nan Lintog maid kunon kapu tan sa'ad nan assahuway tuyag gway nisu'at amod nan inachajawna. ¹¹ Tan nan Lintog gway anna nan inachajawna gway sina'itan nan ausayana, sinumamod pay nan inachajaw nan assahu tuyag gway iingkaw as ingkaingkana. ¹² Ad sa'ad tan anna nan namnamaonmi sanna assahu tuyag natuyod amiyay mansuyu. ¹³ Wha'on kus isumis Moses gway inahungusana nan hoserna tot achin chanan ijIsrael ilan nan maumasan nan siling nan hoserna. ¹⁴ Gwon ingkana san sana hummatu nan somsomo' chanan ijIsrael tan nu mangwhasacha san

* **3:3** 3:3 Nan pijaon Pablo anan, "isun chay whatu nalistaan sasan lintog Apudyus gway inatodna an Moses."

illistan† Moses agwad pay nan amas mallingob san somsono'cha ad achicha kun maagwatan. Ad ahus ekas ma'aanan nanna amas ahungus gway mallilingnob an chicha gway mangagwat san atuttugwaan nu na'aosossaan nan osa taku an Kristu. ¹⁵ Sija tuwa gway ingkana san sana, nu mawhasa chanan Lintog gway inatod Apudyus an Moses agwad nan mallilingnob san somsono'cha. ¹⁶ Gwon nu mamaticha ta chumngorcha an Apu, ma'aan nan ahunguscha. ¹⁷ Ad nan Apu gway iwhagwhaka' sannaja, sija nan Ispilitun Apudyus. Ad nu ngachan nan agwachan nan Ispilitun Apudyus, anna nan gwajagwaja. ¹⁸ Sija nan sa'ad as chita'uway namati, wha'on kus isu ta'u as Moses gway nanahungus gwon mailan nan uchumay taku an chita'u nan ina'Apudyus Apu Hesus ad patinajunay mawhalwhaligwan ta'u, humayuwhayu ta'u ingkana mijisu ta'u an sija. Nan mamalwhaliw an chita'u isuna hosay Apu gway Ispilitun Apudyus.

4

Ichayan Apudyus Chanan Mamati An Sija (1 Corinto 2:6-16; 1 Tesalonica 2:1-16)

¹ Sija nan, kapu san achakun Apudyus gway naatchan amis ayobhonganay mangipaakammu san Whayuway Chamag, achi ami kun ngumaja. ² Achimi kun oon nan nitatayu awhawhainay o'oon. Ad achi ami kun mansi'ap gwinnu achimi kun pi'tuton nan ukud Apudyus mipangkop an Kristu. Gwon san mangilan Apudyus iwhawhagkami ekay nan tuttuwa sija nan maid ku anan chanan taku san mipangkop an cha'ami. ³ Ta'on nu achi kun maagwatan nan Whayuway Chamag gway ipaakammumi, ahus chanan takuway matangkaan as achi kun ma'aagwat. ⁴ Achicha kun ma'aagwat kapu tan sa'ad as Satanas gway ingwhilang chanan achi kun mamati as apudyuscha isun chi inuyapna chicha tot achicha maila nan padcha gway sachi nan Whayuway Chamag gway mipangkop san inachajaw Kristu gway sija nan kaob Apudyus. ⁵ Wha'on kusan longagmi nan ipaakammumi gwon sija ipaakammumi as Hesu Kristu gway sija nan Apu ad cha'ami nan mansilwhi an cha'aju kapu an Hesus. ⁶ Kapu tan sa'ad as Apudyus gway manggwanaon, "Lumosgwa nan silaw san manghulingot" sija kahos nan namadcha san somsono'mi ta maakammugwanmi nan mipangkop san inachajaw Apudyus gway maila san hosern Hesu Kristu. ⁷ Sa'ad nan Whayuway Chamag napatog as amod kun nitayo' an cha'amiyay kakangayna taku tot mipaila gway sa'ad nan maid kun mijisugwanaay pigsana nerpu an Apudyus, wha'on kus merpu an cha'ami. ⁸ Napalpalikatan ami gwon achimi kun ijakay. Nu mamingsan maid kun akammumi as oonmi gwon achi ami kun ngumaja. ⁹ Napalpalikatan ami gwon achi cha'ami kun taytaynan an Apudyus, jamajamanon cha'ami gwon achi ami kun matoy. ¹⁰ Patinajunay sasangnguwonmi nan otoy gway isun Hesus tot sa'ad nan whijag Hesus mawhalinay maila san longagmi. ¹¹ Tuttuwa, sa'ad as cha'ami gway matattaku patinajunay mipaspasangu ami san otoy kapu an Hesus tot sa'ad ahos nan whijag Hesus mawhalinay maila san longagmiyay matoy. ¹² Patinajunay sasangnguwonmi nan otoy gwon nan mangwhanakana ma'awhijag aju an Apudyus as ingkaingkana. ¹³ San Ukud Apudyus illistan nan osa takuway ananaon, "Namatiya", sija nan nanapapata". Sa'ad nan pammatimi amasnat ahos, sija nan impaakammumi nan mipangkop an

† **3:14** 3:14 Annaja nan umuna lima nibyu san ma'gwaniyon Chachaanay Tuyag.

Kristu ¹⁴ kapu tan akammumiyay sa'ad as Apudyus gway nanaku an Apu Hesus san natojana, takuwona hos cha'ami as isun nan natakuwan Hesus ad iyoyna cha'ami san agwachana gway mitapi aju hos. ¹⁵ Losan nan likat gway mapadpachasanmi, humayugwanju tot sa'ad nan inawhayun Apudyus mapachas nan angsanay taku. Ad nu amaschi angan ahos nan manjaman an Apudyus gway michajaw as sija. ¹⁶ Sija nan, achi ami kun ngumaja. Ta'on nu umapsaapsut nan longagmi, sa'ad nan ispilitumi pumigpigsas san whinikat. ¹⁷ Tan sa'ad nan liglikatmi japaw ja achi kun humajag ad sa'ad nan mangwhanakana maid kun pungpungnaay inachajaw gway maid kun mijisugwana. ¹⁸ Wha'on kus sija sosom'onmi chanan mama'ila gwon sija sosom'onmi chanan achi kun maila. Tan sa'ad chanan mama'ila achi kun humajag gwon sa'ad chanan achi kun maila achi kun mampatingka.

5

¹ Tan sa'ad nu matoy nannaja longag ta'u gway mawhijag san sana, akammumiyay agwad nan ijoyos Apudyus gway assahu longag ta'u ad langit gway maid kun pungpungna gway inggwan Apudyus ad wha'on kus inggwan nan taku. ² Tuttuwa san annaan ta'ud asna luta, mangngosja ta'u tan whayugwon ta'u ekajay maorsan nan longag ta'u san longag gway merpud langit. ³ Tan wha'on kun ekas ispilitu ta'u gway maid kun longagna gwon maatchan ta'us assahu longag. ⁴ Sa'ad san mawhiwhijakan pay nan longag ta'ud asna luta, mangngosja ja malikatan ta'u. Wha'on kus whayugwon ta'u matoy ja taynan nannaja longag ta'u gwon whayugwon ta'u maorsan nannaja longag ta'u gway matoy san longag gway achi kun matoy gway mijaya ad langit. ⁵ As Apudyus nan nangisakanaay orsana nan longag ta'u ad inatodna nan Ispilituna an chita'u gway isun nan paunna whajad as mangakammugwan ta'uway oona gway oona na.

⁶ Sija nan kapu tan anna nan Ispilitun Apudyus an chita'u, patinajunay maid kun chugwachugwami. Akammumiyay sa'ad nan mawhiwhijakanmi sanna longagmi ad asna luta, achaju ami pay san agwachan Apu. ⁷ Tan pammatimi nan mangichayan an cha'ami gway wha'on kusan mailami. ⁸ Tuttuwa maid kun chugwachugwami ja whayugwonmiyay taynan nannaja longagmiyay iingkwami ad iningkaw ami an Apu. ⁹ Sija nan whayugwonmi ekajay payagsa'on as sija, mawhiwhijag ami man sannaja longag gwinnu ad langit. ¹⁰ Tan losan ta'u maserpu sumangu san mangu'uman Kristu tot gwaschi osa masuwhalitan nan inggwana san nawhiwhijakan ad asna luta, whayu man nan inggwana gwinnu lagwing.

Nan Ma'ahubuyunan An Apudyus Kapu An Kristu (Colosas 1:15-23)

¹¹ Sa'ad tan akammumiyay a'oogjat nan umaliyan Apu Hesu Kristu mangu'uman sasan taku, agwisonmiyay mamati chanan taku an sija. Akammun Apudyus gway napudnu ami ad namnamao' gway amasna ahos nan mangakammugwanju an sa'on. ¹² Achimi kun ipano'no' nan longagmi an cha'aju asin gwon atchonmi an cha'aju nan kapun nan mangichajagwanju san mipangkop an cha'ami tot mawhalinjuway sungwhatan chanan mangipangas san mama'ilaay asasaadcha gway wha'on kusan inatatakucha. ¹³ Tan nu agwad nan mangiwhakaay nayapang ami, michajagwan Apudyus na. Ad nu agwad mangiwhakaay ustu nan somsono'mi, humayugwanju na. ¹⁴ Apapato' nan amaschi tan nan lajad Kristu ichayan cha'ami san losanay oonmi. Kapu tan mamati amiyag

natoy as Kristu kapu san losanay taku, sija nan miwhilang kahosay natoy nan losanay taku. ¹⁵ Natoy as sija kapu san losanay taku tot sa'ad chanan mawhiwhijag gway namati wha'on kun as sija mawhijakancha nan ugwachaay humayugwan gwon sija mawhijakanchas sija gway natoy ja natakun kapu an chicha. ¹⁶ Sija nan malluki san sana achimi kun lu'chon nan osa taku san lu'ud gway usayon nan taku. Ta'on nu nilu'udmi as Kristu kapu san atatakuna san agwi, wha'on kun as oonmi san sana. ¹⁷ Sija nan nu ngachan nan na'aosossaan an Kristu nangngachan assahuway taku. Sa'ad nan chachaamay inatatakuna maid kunon, nangngachan assahu as sija. ¹⁸ Losan nannachaja ingwhaka' Apudyus nan manggwa gway sija nan nangipagkulin san ma'ahubuyunan ta'u an sija kapu an Kristu kun intayo'na an cha'ami nan mangisuyu san mipagkulinan chanan taku an Sija. ¹⁹ Nan pijaonmi ukuchon, kapu an Kristu nanulinon Apudyus nan ma'ahubuyunan chanan taku an sija gway achina kun sosom'on nan whersucha. Intayo'na hos an cha'ami nan mangipaakammu san mipagkulinan chanan taku an Sija. ²⁰ Sija nan cha'ami nan niwhaun gway mangipaakammu san mipangkop an Kristu gway amas Apudyus nan man'od'ochaw an cha'ami. Kapu an Kristu anna ammanmi iwhaka an cha'aju gway managkulin aju ma'ahubuyun an Apudyus. ²¹ Sa'ad as Kristu gway maid kun whersuna niwhilang as sija as humersuwhersu kapu an chita'u tot nangngachan ta'u miwhilang as ustu san mangilan Apudyus kapu san na'aosossaan ta'u an Kristu.

6

¹ Kapu tan mitapi ami san o'on Apudyus, ammanmi iwhaka ahos an cha'ajuway achiju oon as maid kun silwhina nan inawhayun Apudyus gway impailana an cha'aju. ² Tan anan Apudyus,

“San ustuguay chimpu chingngor' si'a

ja san erkaw gway manakuwa' an si'a, whinadnga' si'a.”

Chongyonju, sana nan ustuguay chimpu, sana nan chimpuway manakuwan Apudyus sasan takuna.

³ Lagwingonmiyay agwad ma'gwaniyan nan mansilwhiyanmi an Apudyus. Sija nan achimi kun lappochan chanan takuway mamati an Kristu. ⁴ San losanay oonmi ipailamiyay cha'ami nan mansilsilwhi an Apudyus san mangijattommi san losanay malihu'an nan somomo', likat ja a'oogjatay ma'ma'gwa. ⁵ Nasaplisaplit ami, niwhayuwhayud ami, kuyukuyugwon cha'ami, nalliglikat ami nanterwhasu, hotangna ad maid kun massujanmi ja anonmi. ⁶ Ipailami gway mansilsilwhi ami an Apudyus kapu san nachayus gway somomo'mi, kapu san aammugwan gway nerpu an Apudyus, kapu san anusmi ja kapu san inawhayumi. Ipailami hos kapu san Ispilitun Apudyus gway anna an cha'ami, kapu san kadto'ay lajad, ⁷ kapu san mangipaakammugwanmi san atuttugwaan ja kapu san panu'chonmi nan ayobhongan Apudyus. Nannaja ustu ininonmiyay mawhijag isun nan kaman ja ayasag gway ijawha'mi ja mananchimi sasan mallagwing an Apudyus. ⁸ Inchajaw cha'ami san uchum ja pinawhainan cha'ami san uchum. Pinergwing cha'ami san uchum ja whayu nan ingwhakan nan uchum an cha'ami. Iwhakacha gway mangalallilaw ami gwon iwhakami nan tuttuwa. ⁹ San uchumay taku maid kun akammucha an cha'ami gwon san aachugwanay taku aagkammuchas cha'ami. Ananchaon matoy ami gwon ilanju, sissija matattaku ami. Mapalpalikatan ami gwon achi cha'ami kun intoy. ¹⁰ Ta'on nu nadnachi

pasangaon cha'ami, patinajunay nayagsa' ami. Wha'sigwot ami gwon ama ekas impawha'angmi nan angsanay taku kapu san pammaticha. Maid kun mawhalinmi gwon nan inatuttugwaana agwad nan losan an cha'ami kapu an Apudyus. ¹¹ Cha'ajuway iCorinto, maid kun nitayu as ingwhakami an cha'aju. Ipatpatogmi cha'aju san losanay somsono'mi. ¹² Wha'on kus nan'uyang nan lajadmi an cha'aju, cha'aju nan nan'uyang nan lajadna an cha'ami. ¹³ Manapapata' an cha'aju as isun nan anana"u. Oonju nan isun nan inggwami gway ipailaju hos nan lajadju an cha'ami.

Nan Templon Nan Mawhiwhijakay Apudyus

¹⁴ Achi aju mijamwhaamhuyuy sasan achi mamati. Jo'o mawhalinay manghuyun nan nalintog ja maid whigwhikonas lintog. Jo'o mawhalin ahosay manossaan nan padcha ja manghulingot. ¹⁵ Jo'o mawhalinay manossaan cha Kristu an Satanas. Jo'o agwad ahos manisugwan nan namati ja achi mamati. ¹⁶ Jo'o mawhalinay ingkagwan nan sinang'apudyus nan ingkagwan Apudyus. Chita'u nan ingkagwan nan mawhiwhijakay Apudyus. Tan anan Apudyus,

“Inggagwa' an chicha
ja ma'awhijaka' an chicha
ad sa'on nan Apudyuscha
ja chicha nan taku.”*

¹⁷ “Sija nan ma'aan aju an chicha
ja sumiyon aju an chicha, anan Apudyus.

Achiju sakichon nan aisaw
ta agwato' cha'aju.”†

¹⁸ “Ad sa'on nan Amaju
ja cha'aju nan anana"u,
anan Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan.”‡

7

¹ Ipatpatog'uway susunud, sa'ad tan ingwhakawhakan Apudyus an chita'u gway agwatona chita'u as anana'na, maserpu manchu'kan ta'u nan losanay ayasin nan lagwingay o'oon nan longag ja somsono' ta'u gway wha'on kus masoman Apudyus. Maserpu umogjat ta'u an Apudyus ad inatod ta'u nan longag ta'away ustu'ustu an sija.

Nan Lagsa' Pablo

² Ipatogju cha'ami. Maid kun inggwamis lagwing an cha'aju, maid kun tinangkaanmi ja maid kun nilu'umi. ³ Wha'on kus iwhaka' na ta pawhasuyo' cha'aju tan naahus'u iwhaka gway patinajunay ipatpatogmi cha'aju, matattaku ami man gwinnu matoy ami. ⁴ Nagwajaa' gway mangiwhaka san iwhaka' an cha'aju, amod nan mangipangas'u an cha'aju. San losanay likatmi impapigsaju as amod nan somsono"u ja amod nan lagsa"u.

⁵ Tan uyay san hummu'nakanmid asna Macedonia, maid kun illongmi. Agwanna man sinatay umajanmi mapalikatan ami. Ayawhan cha'ami sasan uchumay taku, san somsono'mi anna nan ogjatmi. ⁶ Jon as Apudyus gway mangipapigsa san somsono' chanan ngumaja, pinapigsana nan somsono'mi kapu san ummaliyan Tito. ⁷ Ad wha'on kus ahus nan ummaliyana as nangipapigsa san somsono'mi gwon impapigsana

* **6:16** 6:16 Mawhasa san Levitico 26:1-12; Jeremias 32:38; Ezekiel 37:27. † **6:17** 6:17 Mawhasa san Isaias 52:11; Ezekiel 20:34, 41. ‡ **6:18** 6:18 Mawhasa san 2 Samuel 7:14; Isaias 43:6.

hos nan somsono'mi san nangipachamakana san nangipapigsaanju san somsono'na. Impaakammuna an cha'ami nan iliwju gway mangila an sa'on, nan nangwhawhagwiyanju san lagwingay inggwaju ja nan nangisi'naanju an sa'on, sija nan sachi nan nangipayagsa' as amod an sa'on.

⁸ Ta'on nu pinasanga' cha'aju san suyat'u, achiya' kun mangwhawhagwiyay nangisuyat. Gwon nan inatuttugwaana anna nan whawhagwi'tan akammu'ay lummagwing nan somsono'ju gwon whyu tan sina'tan ekay nan lummagwingan nan somsono'ju. ⁹ San sana nayagsa'a' wha'on kus kapu san pinasanga cha'aju san suyat'u gwon pinasangana cha'aju tot manchu'kanju nan whersuju. Pinasangana cha'aju tan sachi nan whinayun Apudyus tot achi lumagwing nan somsono'ju kapu an cha'ami. ¹⁰ Tan nan sasanga gway masoman Apudyus mantungper as manchu'kan nan osa taku san whersuna tot matakus sija ad maid kun miwhawhagwis na. Gwon nan sasanga gway ipayosgan nan somsono' nan taku mangwhanag as misiyanan an Apudyus as ingkaingkana. ¹¹ Ilanju nan inghungan nan sasanga gway nerpu an Apudyus. Whyugwonju ekajay ilawhan gway maid kun inggwajus lagwing! Nalingu aju kapu san niwhawhainanju ja ummogjat aju tan machusa aju, mailiw aju ekajay mangila an sa'on, amod nan mangipatogju an sa'on, na'asakana ajuway manusa san osa taku na'awhersu. Kapu san annachaja losan gway inggwaju impailajuway maid kun ma'gwaniyanju san sachi na'gwa.

¹² Ad ta'on nu nanuyata' an cha'aju, wha'on kun ekas nanuyata' tot chusaonju nan taku nanggwa san lagwing gwinnu humayugwan nan taku nanggwaana san lagwing. Gwon nanuyata' an cha'aju tot mawhigwhigju nan mangipatogju an cha'ami san mangilan Apudyus. ¹³ Ad kapu sina pummigsa nan somsono'mi.

Wha'on kus ahus nan pummigsaan nan somsono'mi, amod ahos nan lagsa'mi tan nayagsa' as Tito kapu san nangipawhayugwanju san somsono'na. ¹⁴ Inchajaw'u an sija nan mipangkop an cha'aju kun achiya' kun niwhawhain. Nan losanay ingwhakami tuttuwa, sija nan sa'ad ahos nan nangichajagwanmi an cha'aju an Tito napano'no'anay tuttuwa. ¹⁵ Ad sa'ad nan lajadna an cha'aju ummamod san manmanmo'ana san chinumngoyanju losan san ingwhakana ad san nammangiliyanju an sija amod nan namigwhikanju an sija. ¹⁶ Nayagsa'a' tan mawhalinay mantayo'a' gway ustu an cha'aju.

8

Nan Ustu Ininon Gway Mangatod (2 Corinto 9; Filipos 4:10-20)

¹ Susunud, whyugwonmiyay ipaakammu an cha'aju nan mipangkop san inawhayun Apudyus gway nipaila sasan maayuayus gway namati ad Macedonia. ² Tan ta'on nu napachascha nan amod gway palikat ja amod nan inawha'sigwotcha, nachayacha mangatod san huhuyuncha namati kapu san amod gway lagsa'cha. ³ Pano'no'a' gway kapu tan chicha nan sinsomsono' gway nangatod, nangatodcha wha'on kun ekay san lobhongcha atchon gwon amod pay san lobhongchaay atchon. ⁴ Inammancha nampa'pa''aasi an cha'ami ta mitapicha humachang sasan takun Apudyus ad Judea. ⁵ Nan inggwacha amod pay san ninamnamami. Ummunaay inatodcha nan longagcha an Apu ad asiyot an cha'ami gway mijunud san whyugwon Apudyus. ⁶ Sija nan sa'ad tan as Tito nan hummachang an cha'aju gway nangiluki nanchakup san pila'ay atchonju, inammanmi

iwhaka an sija ahos tot managkulin ad asnat ta whadngana cha'aju gway manakup san losanay atchonju. ⁷ Namapangngu aju san losan: san pammati, san ininonju manapapat, san aammugwanju, san inakakotju ja san lajadju an cha'ami. Maserpu hosay mamapangngu aju gway mangatod.

⁸ Wha'on kus whilin nannaja ingwhaka'. Whayugwo' ekajay ipaakammu an cha'aju gway amod nan mamayun nan uchum gway humachang tot nu agwatonju nan ooncha, sachi nan mangakammugwa' gway tuttuwa hos nan lajadju. ⁹ Tan akammuju nan inawhayun Apu ta'uway Hesu Kristu gway kapu an cha'aju nangngachan as sija wha'sigwot ta'on nu wha'nang tot kapu san inawha'sigwotna mangngachan aju wha'nang san mangilan Apudyus.

¹⁰ Annaja nan maiwhaka' an cha'aju mipangkop san iwhachangju. Whayu nu ipachakusju chakupon nan lausju illuki say nerrusay tagwon. Cha'aju nan nangiluki. Wha'on ekas ahus nat, cha'aju pay nan nayagsa'ay ummunaay mamayu mangatod. ¹¹ Ad san sana perpasonju oon nan nilukijanju. Ad nan oonju mijisu san mamayugwanjuway manggwaan. Mangatod aju nu ngachan nan agwad an cha'aju. ¹² Nu whayugwonju mangatod merjad as Apudyus nu ngachan nan atchonju san mijunud san lobhongju atchon, wha'on kusan maid an cha'aju. ¹³ Wha'on kus sija pijao' anan nan mangatod aju tot humayu nan whijag nan uchum ad nalikatan aju gwon tot manisu gway agwad nan maserpuju. ¹⁴ San sana nasergwa nan maserpuju ad mawhalinay whadnganju chicha. Ad nu chimpuna gway manserpu aju mawhalin ahosay whadngan cha'aju. Ad san amasna naatod nan maserpun nan gwaschi osa. ¹⁵ Isun nan anan nan Ukud Apudyus, "Nan takuway nanchakup as angsan wha'on kus nasergwa nan agwad an sija

ja nan takuway nanchakup as a'it wha'on kus nan'uyang nan agwad an sija."

¹⁶ Manjamana' an Apudyus gway nangatod san somsono' Tito san lajadnaay humachang an cha'aju gway isu' gway hummachang an cha'aju. ¹⁷ Kapu tan wha'on ekas pinatkana nan pa'pa''aasimi an sijaay umali gwon sa'ad tan whayugwona ekay san ugwana somsono' anna umali an cha'aju. ¹⁸ Ad ihuyogmi iwhaun an Tito nan osa sunud ta'uway mawhigwhigwhig san losanay maayuayus gway namati kapu san mangipaakammugwana san Whayuway Chamag. ¹⁹ Ad wha'on ekas ahus nat gwon pinilin chanan maayuayus gway namati san na'aya'ayasi ili as sija gway ma'awhaat an cha'ami gway mangijoy ad Jerusalem san chinakupju ja chinakup nan uchum tot michajaw as Apu ja tot ipailamiyay whayugwonmi humachang.

²⁰ Manannad ami ta maid manggwani an cha'ami san mamangchonami san annaja cha'or katad gway nachakup. ²¹ Sija pangkopmi nan oonmi nan usti, wha'on ekay san mangilan Apudyus gwon san mangilan ahos chanan taku.

²² Kun ingwhaunmi hos impaihuyog an cha Tito nan osa pajay sunud ta'us pammati gway nangimmanmi napano'no'an gway nakakotay humachang. Ad san sana sinumamod nan kakotna kapu san amochay tayo'na an cha'aju. ²³ Sa'ad nu mipangkop an Tito, sija nan huyun'u gway mansilwhi an cha'aju. Nu mipangkop sasan chugwa sunud ta'uway mihuyog an sija, chicha nan ingwhaun chanan maayuayus gway namati san na'aya'ayasiyay ili. Kapu san ooncha michajaw as Kristu. ²⁴ Ad nu kumatongchad asnat ipailaju an chicha nan lajadju tot sa'ad chanan uchumay maayuayus gway namati maid kun chugwachugwacha gway kadto' nan

lajadju ad naakammungwancha gway tuttuwa nan mangichajagwanmi an cha'aju.

9

Nan Whachang San Susunud San Pammati (1 Corinto 16:1-4; Filipos 4:10-20)

¹ Nu mipangkop san whachang gway miijoy sasan namatiyay Hudyu ad Jerusalem, wha'on kus maserpuway manuyata' an cha'aju. ² Tan akammu'ay whayugwonju ekajay humachang gway sija nan ichaychajaw'u cha'aju sasan iMacedonia. Ingwhaka' an chichaay sa'ad as cha'ajuway ijAcaya na'asasagkana ajuway humachang say tagwon ad sa'ad nan sajaawjuway mangatod sachi nan nansuchur san angstan an chichaay humachang. ³ Sija nan impauna' ad asnat nannachaja susunud san pammati gway cha Tito ja chanan chugwa huyunna tot sa'ad nan mangichaychajagwanmi an cha'aju wha'on kus na'upaw. Whayugwo'ay mansasagkana aju as isun chay ingwhaka' gway atchonju nan whachangju. ⁴ Tan nu agwad mihuyog sasan iMacedonia an sa'on ja maakammunchaay achi aju na'asakana, miwhawhain ami ad uyay as cha'aju miwhawhain aju hos tan cha'or nan tayo'mi an cha'aju. ⁵ Sija nan simsimmo''uway maserpu iwhaka' sasay tuyuway susunud san pammati tot umunacha umali an cha'aju ja isasagkanaju chay lausju ingwhakaay atchonju. Ad nisasagkana nu humu'naka' ad nipailaay mangatod aju kapu tan whayugwonju gway wha'on kus mapilit aju.

⁶ Sosom'onju nannaja: nan takuway a'it nan ijoso'na, a'it ahos nan apitona. Ad nan takuway achu nan ijoso'na, achu ahos nan apitona. ⁷ Gwaschi osa maserpu mangatod gway merpu san somsono'na, wha'on kusan mansikab nan somsono'na gwinnu mapilit tan ipatog Apudyus nan nayagsa'ay mangatod. ⁸ Ad lobhong Apudyus cha'aju atchan san whayu as amamod pay achu san maserpuju tot patinajun achay agwad nan umanay gway maserpuju, mawhalin pajay iwhingajanju chanan manserpus whachang. ⁹ Isun nan anana san Ukud Apudyus, "Nachayaay mangatod as sija san whawha'sigwot.

Sa'ad nan manggwaana san whayu achi kun mampatingka."*

¹⁰ Ad as Apudyus gway mangatod san hu'or san mansasamer ja ma'an gway anon nan taku, sija kahos nan mangatod ja mangipaachu san agwad an cha'aju tot mawhalinay mangatod ajus adachu sasan manserpu.

¹¹ Paachugwona nan agwad an cha'aju tot mawhalinay mangataatod aju san losanay chimpu ad nu atchonmi nan atchonju sasan manserpus whachang, manjamanca an Apudyus. ¹² Tan sa'ad nan humachanganju sasan namati wha'on kun ekas maatod nan maserpucha gwon kapu ahos san sachi humachanganju angstan nan jaman gway maatod an Apudyus.

¹³ Ad nan mangwhanakan nan mangatchanjus whachang sachi nan mangichajagwanca an Apudyus. Tan nan nachayaanjuway mangatod an chicha ja san losanay namati sachi nan mangipano'no'ay chuchumngor aju san Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu. ¹⁴ Ad ilugwayucha cha'aju san amochay lajadcha an cha'aju kapu san achi kun makisongay inawhayun Apudyus gway impailana an cha'aju. ¹⁵ Manjaman ta'u an Apudyus san inatodna gway maid kun mijisugwana.

* 9:9 9:9 Mawhasa san Salmo 112:9.

10

Nan Nangita'choyan Pablo San Mansilwhiyana An Kristu

¹ Anan nan uchumay takuwon umogjata' gway manamuju an cha'aju nu agwacha' an cha'aju gwon natuyocha'ay manamuju an cha'aju san suyat nu achajuwa' an cha'aju. Gwon as sa'on mismu gway Pablo, mampa'pa"aasiya' kapu an Kristu gway lumoy ja wha'on kus napangas ² gway achiya' otjan pilitonay manamuju an cha'aju nu agwacha' an cha'aju as isun nan oo' sasan manggwanaon mawhiwhijag ami san mijunud san whayugwon nan longag. ³ Tan ta'on nu taku amiyay mawhiwhijag ad asna luhung, wha'on kus ma'ayabyawhan ami sasan mallagwing an cha'ami as isun nan o'oon chanan achi kun mamati. ⁴ Nan pijao' anan isun chanan surchachuway usayoncha nan ermas gway manangka san ayawhancha, ma'ayawhan ami kahos sasan mallagwing an cha'ami wha'on kusan pigsay nerpu san taku gwon kapu san pigsay gway inatod Apudyus tot mampatingkaonmi nan pigsan nan ahursumi, nan wha'wha'onay insossomsomo' ⁵ ja losanay nilayastug gway somsomo' gway manipod sasan taku san mangakammugwancha an Apudyus ancha awha'onmi nan lagwingay somsomo'cha tot chumngorcha an Kristu. ⁶ Ad na'asakana amiyay manusa san losanay achi chumngor nu mailami gway ustu'ustu nan chumngoyanju an Kristu.

⁷ Sija ekay iillanju nan mallayabwhaw gway mama"ila. Nu ngachan nan manggwanaon takun Kristu as sija, maserpu ipasparmo'na san longagna gway taku cha'ami ahos an Kristu gway isunaay takun Kristu. ⁸ Ama ekas ipangasmis amod nan ayobhongan gway inatod Apu an cha'ami. Gwon inatodna nannaja ayobhongan tot papigsaona cha'aju gway wha'on kus pergwingona nan somsomo'ju. Sija nan achiya' kun mawhain san ngachamman sinatay ipangasmi gway oonmi. ⁹ Lagwingo' gway somsom'onjuway ogogjato' cha'aju kapu sasan suyat'u. ¹⁰ Tan anan nan uchum, "Sa'ad nu manuyat as Pablo amod nan manggwana mantudtuchu gwon nu agwad an chita'u whawhang nan iwhakawhakana ja wha'on kus nalaingay manapapat." ¹¹ Sa'ad nan a'ammashiyay taku maserpu maagwatancha gway nu ngachan nan iwhakami san suyat nu achaju ami, sachi hos nan oonmi nu agwad ami an cha'aju.

¹² Jo'o agwad sa somsomo'mi nan ijisumi nan longagmi sasan uchumay taku gway mangichajaw san longagcha. Katkatungcha tan ichajawcha nan longagcha kapu san ugwacha ekajay aammugwan nu ngachan nan ustu gwinnu wha'on ja ijisucha nan longagcha san gwaschi osa an chicha. ¹³ Gwon as cha'ami, achimi kun ipangas nan wha'on kus lobhongmiyay ipangas. Sija ekay ipangasmi nan ipa'gwan Apudyus an cha'amiyay oonmi ad mitapi nan mansuyuwanmi an cha'aju. ¹⁴ Achimi kun amchonay mampangas kapu tan cha'ami nan nangijali an cha'aju san Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu. ¹⁵ Ahus ekas ipangasmi nan impa'gwan Apudyus an cha'ami, wha'on kus ipangasmi nan inggwan nan uchum. Sija nan namnamaonmi gway sa'ad nan pammatiju chuma'or ta agwad awhachanganmi ja ta magwajaan amiyay manggwa san uchumay ipa'gwan Apudyus an cha'ami. ¹⁶ Ad mawhalinmiyay ipaakammu nan Whayuway Chamag sasan iliyay achaju an cha'aju tot san amaschi achimi kun ipangas nan inggwan nan uchum.

¹⁷ Tan anana san Ukud Apudyus, "Nu ngachan nan mamayu mampangas, ipangasna nan inggwan Apu."* ¹⁸ Tan wha'on kusan taku gway mangicha-

* **10:17** 10:17 Mawhasa san Jeremias 9:24.

jaw san longagna nan miwhilang as whyu gwon nan takuway ichajaw nan Apu.

11

As Pablo Ja Chanan Wha'wha'onay Apostoles (Galacia 1:6-10; Filipos 4:15-18)

¹ Anusanjus sa'on ta'on nu manapapata' as amas katkatungay taku. Anusanjus sa'on! ² Tan mangimuna' an cha'aju isun nan mangimunan Apudyus. Isuju nan whawhallasay chaan miibog gway intuyag'u gway mijasagwa san osa ekajay laya'i gway as Kristu. ³ Gwon umogjata' tan sa'ad nan somsono'ju tugwakay mijachaju san napudnu ja nachayusay mangipatokanju an Kristu, isun Eba gway inallilaw nan uyog san si'apna. ⁴ Naahusmi iwhaka an cha'aju nan mipangkop an Hesus kun inagwatju nan Ispilitun Apudyus ja nan insuyumi. Kunja kajuma hos ijuja nan uchumay taku gway mangipaakammu an cha'aju san sawhaliyay Hesus kun naya'a ekay mangagwatanju san sawhali ispilitu ja sawhali sussuyu.

⁵ San somsono'u wha'ona' kus awhawhaan sasan manggwanaon nangatuchaay apostoles. ⁶ Ta'on nu wha'ona' kus nalaingay manukud, wha'ona' kus nan'uyang san aammugwan. Impailamiyay nayagwag an cha'aju nannaja aammugwan gway nerpu an Apudyus san losanay chimpu ja san losanay asasaad.

⁷ Achiya' kun nampawhajad an cha'aju san nangipaakammugwa' an cha'aju san Whyuway Chamag gway nerpu an Apudyus. Ingwhawha' nan longag'u tot mipangatu aju. Jo'o agwad inggwa' as lagwing. ⁸ Isun chi ina'agwa' nan uchumay maayuayus gway namati san nangalla' san whachangchaay pila' tot mawhalinay mansilwhiya' an cha'aju. ⁹ Ad sa'ad san agwacha' an cha'aju ja mansapuya', achi' kun pinachagson cha'aju. Tan sa'ad nan losanay maserpu' inatod chanan susunud san pammati gway nerpu ad Macedonia. San luyuki pay wha'on kus pinachagson'u cha'aju ad ituttuyuy'uway oon chi san umaliyay chimpu. ¹⁰ Maid kun osa san losanay ilin nan Acaya as mangipaijakay an sa'on sanna ipangpangas'u gway achiya' kun man'ochaw as whachang. Tuttuwa nannaja iwhaka' gway isun nan inatuttuwan Kristu gway anna an sa'on. ¹¹ Ananju kun nin nu lagwingo' cha'aju tan achiya' kun man'ochaw as pila' as whachangju an sa'on. Wha'on tan akammun Apudyus gway ipatpatog'u cha'aju.

¹² Ad ituttuyuy'uway achi man'ochaw as pila' as whachangju tot kutcho' nan chimpun chanan mamayu mangkapu as mangipangas gway ananchaon sa'ad nan o'oncha isun ahos nan o'onmi. ¹³ Tan sa'ad nan a'ammachi taku wha'oncha kus kadto'ay apostoles, allilagwoncha chanan taku san o'oncha, mampammayangcha as apostoles Kristu. ¹⁴ Ad wha'on kus atataag gway amaschicha tan uyay as Satanas mawhalinay mampammayang as isun nan anghel nan padcha. ¹⁵ Sija nan wha'on kus atataag nu mampammayang ahos chanan mansilsilwhi an Satanas as mansilsilwhi san whyu. Nan mangwhanakancha mijunud san o'onchaay lagwing.

Nan Napalpalikatan Pablo (Galacia 1:11-2:10)

¹⁶ Asino' iwhaka, maserpu maid osas manomsomo' as manggwanaon katkatunga' kapu tan longag'u nan iwhakawhaka'. Gwon ta'on nu amaschi nan manomsom'anju an sa'on, taakunay chongyonju nanna a'itay ipangas'u isun nan nangngoyanju san impangpangas nan uchum.

¹⁷ Nannaja mampangasa' wha'on kus mijunud san whayugwon Apu gwon manapapata' as isun chi katkatungay taku. ¹⁸ Sa'ad tan angstan nan mampangpangas as isun nan o'oon chanan taku san luhung, mampangasa' ahos. ¹⁹ Chongyona' tan anna pa chanan wha'on kus kadto'ay apostolesot inanusanju chingngor nan sussuyucha. Tan nalalaing aju kayya! ²⁰ Inaannusanju chanan mangipapilit an cha'ajuway manggwa san lagwingonju oon, chanan mallu'u an cha'aju, chanan mangallilaw an cha'aju, chanan mangilastug san longagcha ja chanan mangiwhawhain an cha'aju. ²¹ Adja ananjuwon mawhaina' tan wha'on kus lobhongmi oon nan isun nan inggwacha an cha'aju!

Nu agwad mangituyod gway mampangas, ituyod'u hosay mampangas! (Manapapata' as isun chi katkatung.) ²² Nu ipangaschaay Hebreocha, amaa' ahos. Nu ipangascha hosay iIsraelcha, amaa' ahos. Nu ipangascha hosay kana' Abraham chicha, amaa' ahos. ²³ Ad mansilwhicha an Kristu? Iya'apapat chi nayapang nan iya'apapat'u nu ana'on amamod nan mansilwhiya' nu an chicha tan nan terwhasu' amod nalikat, amamod achu nan niwhayucha', nasaplisaplitana' as amod ja nadnachi sanguwo' nan otoy. ²⁴ Nangillimaa' saplitan sasan Hudyu as sintullumpuyu ja sijamay saplit. ²⁵ Namitluwa' saplitan sasan iRoma san aabchoy, namingsana' whintukon, namitlu' pachason nan nalinongan nan papur gway nama-puya' ja namingsanay lumabyawhi ja nangerkaw nan iningkagwa' san chanum san nigwa'iyen nan papur. ²⁶ Sa'ad san nadnachi nangwhaata', angstan nan pinachas'u a'oogjat: san chummormanga' sasan gwanggwang, sasan mamayangkat, sasan ailija'ay Hudyu, sasan wha'on kus Hudyu, sasan chacha'orray ili, san luta gway maid kun ingkaw as taku, san whaywhay ja sasan an'annanay mamati. ²⁷ Naunguungerra' ahos ja naliglikatana'ay nanterwhasu' as i'ataku', nadnachi masuyapana', inippong'u nan mawhital, nadnachi mallauna', inippong'u nan ma'umog ja ma'uyangan san silup as mangipachornat san longag'u.

²⁸ Maya'sig an chana, anna nan whinikatay chachagsono' gway annung'u gway isisi'na' nan losanay maayuayus gway namati. ²⁹ Nu agwad umapsut san pammati, mitapiya' ahos umapsut. Nu agwad masulisug gway ma'awhersu, umatung nan wha'ag'u san amochay lingu'.

³⁰ Nu maserpu pajay mampangasa', sija ipangas'u chanan mipangkop san ina'apsut'u. ³¹ As Apudyus gway Aman Apu Hesus gway sija nan machaychajaw as ingkaingkana nan mangakammu gway achiya' kun mantutulli. ³² Sa'ad san agwacha' ad Damasco, nan kuwhinnachur gway chinutu'an Ali Aretas ummoyna impawhantay sasan surchachu nan aayyon gway lumno' san iliyay Damasco tot ipatiliwnas sa'on nu lumagwaa'. ³³ Gwon iningkaw chanan hummachang an sa'on. Inigkaa' san allung gway nangojoncha inursuus san tagwa kun aysana' gway achiya' kun chimpap.

12

Chanan Impailan Apudyus An Pablo

¹ Maserpu mampangasa'. Ta'on nu maid atchon nina, ituyuy'u iwhaka chanan impailan Apu Hesus an sa'on gway ama' ininop ja chanan impaakammuna an sa'on. ² Anna nan akammu' gway osa taku namati an Kristu gway sa'ad san nerrusay nasagwayan as opatay tagwon maag ekay nipangatu san agwachan Apudyus.* Achi' kun akammu nu nitapi

* **12:2** 12:2 San Griego nilista "san mi'atluway langit."

nan longagna ummoy gwinnu ahus nan ispilituna gwon Apudyus nan mangakammu. ³ Asino', akammu' gway sa'ad nan sachi taku maag ekay nipangatu ad Paraiso,† achi' kun akammu nu nitapi nan longagna ummoy gwinnu achi, Apudyus nan mangakammu. ⁴ Kun chingngorna nan wha'on kus mawhalinay ukuchon gway wha'on kus mijuja san taku as apapaton. ⁵ Ipangas'u nan mipangkop san sachi taku gwon achi' kun ipangas nan mipangkop san longag'u, ahus chanan ina'apsut'u. ⁶ Ta'on nu whayugwo'ay mampangas wha'ona' kus katkatung tan tuttuwa nan iwhaka'. Gwon lagwingo'ay mampangas tot maid osa an cha'aju as manomsomo' as amocha' nangatu nu nan inilanaay inggwa' gwinnu chingngorna an sa'on.

⁷ Sa'ad tot achiya' as amod pumangas kapu sasan angsanay mataakan gway impailan Apudyus an sa'on, agwad nan ingwhaun Satanas gway nangatod an sa'on as sikab nan longag ta achiya' as amod pumangas. ⁸ Namitlu' ochagwon an Apu Hesus ta aanona an sa'on nannaja sikab nan longag. ⁹ Gwon anana an sa'on, "Umanay nan whachang'u as maserpum. Napigpigsan nan ayobhonga' nu apsut'a." Sija nan nayagsa'a' gway mangipangas san ina'apsut'u tot ingkaw an sa'on nan ayobhongan Kristu. ¹⁰ Sija nan kapu an Kristu mapno'a' san ina'apsut'u, san mapabpawhainana', sasan likat'u, sasan palikat'u kapu an Kristu ja a'oogjatay ma'ma'gwa. Tan sa'ad nu chimpun nan umapsuta', pumigsaa'.‡

Nan Nangisa'itan Pablo Sasan iCorinto

¹¹ Nangngachana' isun chi takuway na'u"uyangan kapu sannaja mangipangasa' san longag'u gwon pinilitjus sa'on gway manggwa sina. Cha'aju otjan nan maserpu tumachun an sa'on. Tan wha'ona' kus nawhawha sasan annatchaja manggwanaon nangangatu apostolesju ta'on nu maid kun whilang'u. ¹² Sa'ad san agwacha' an cha'aju impaila' an cha'aju nan mamano'no' gway kadto'ay apostola'. Tan inanusa' gway nanggwa sasan imatunay mataakan an cha'aju. ¹³ Maid kun inggwa' sasan uchumay maayuayus gway namati as achi' kun inggwa an cha'aju, maya'sig san achiya' kun nan'ochaw as whachangju. Ligwatanju nu sachi nan iwhilangju as nan'uyanga'.

¹⁴ Chongyonju, annaja nan mi'atlu chimpuway na'asakanaa' gway umali mangkagka'ajan an cha'aju. Ad wha'on kus sa'on nan chachagsononju tan wha'on kus sija whayugwo' nan pila'ju gwon cha'aju. Tan wha'on ku sasan anana' nan maserpu mangatod san maserpun chanan sinana' an chicha gwon chanan sinana' nan mangatod san maserpun chanan anana'cha. ¹⁵ Ad nayagsa'a'ay mangatod san losanay anna an sa'on ja pati nan whijag'u an cha'aju. Umamamod nan mangipatog'u an cha'aju gwon humawhang nan mangipatogju an sa'on.

¹⁶ Mawhalin ninay losanju tinachunanay achiya' kun nan'od'ochaw as i'ataku' an cha'aju. Gwon agwad chanan manggwanaon inallilaw'u cha'aju kapu san si'ap'u. ¹⁷ Jo'o nilu'u' cha'aju kapu sasan ingwhaun'u an cha'aju. ¹⁸ Nampa'pa"aasiya' an Tito ta umali ad asnat kun ingwhaun'u impaihuyog nan osa sunud san pammati. Jo'o nilu'u' cha'aju an Tito. Manisu nan anna an cha'amiyay ispilitu ja manisu nan kidkichumi.

¹⁹ Nan agwad nin san somsono'ju illabyawhanmi nan longagmi an cha'aju kapu san iwhakawhakami. Patpatko'ay susunud, nan

† **12:3** 12:3 Sa'ad nan pijaona anan nan "Paraiso" sachi nan agwahan Apudyus gway ad langit ja ingkagwan ahos chanan a'anghelna ancha losanay namati an Hesu Kristu as ingkaingkana.

‡ **12:10** 12:10 Sa'ad nannaja "pigsan" gway iwhagwhakan Pablo "whachang Hesus" tot papigsan an pammatina nu whigwhikon Pablo nan ina'apsutna ja sija panu'chon as Kristu.

inatuttugwaana, ingwhakami nan losan san mangilan Apudyus kapu san na'aosossaanami an Kristu ja nan losanay oonmi pumigsaanju. ²⁰ Manama'a' tan tugwakay lagwa umaliya' ad inchasa' cha'ajuway achiju oon nan whayugwo'ay pa'gwa an cha'aju ja mailajus sa'on gway mantudtuchu an cha'aju san lagwingonjuway oo' an cha'aju. Tugwakay ochasa' cha'ajuway maniisi', maninnimun, mannilingu, sija ekay sosom'onju nan humayugwanju, mampipinnergwing, tupotupo'onju nan huyunju, mampinnangas ja makuyu aju. ²¹ Manama'a' tan nu umaliya' asin iwhawhain Apudyus as sa'on kapu san lagwingay o'oonju ad mansasangaa' sasan angsanay hummersu san nugwan gway achicha kun manchu'kan nan manggwaanchas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, manggwaanchas miwhawhainan nan longag ja manggwaanchas ngachammanay lagwing gway whayugwon nan longag mipangkop san huwhai ja laya'i.

13

Nan Mangudchiyay Tudtuchun Pablo

¹ Mi'atlu nannaja san umali' mangilan an cha'aju. Anan nan Ukud Apudyus, "Nu agwad mangichayum san huyunna, maserpu agwad chugwa gwinnu tuyu as mangipano'no' san tuttuwa."* ² San sana achajuwa' an cha'aju, asino' iwhaka sasay hummersu ja sasan uchum pay chay ingwhaka' san nugwan san piggwa'ay ummali nangila an cha'aju gway maid kuwon achaachaku nu umaliya' asin ad asnat. ³ Oo' nannaja ta ipano'no'u an cha'aju gway manapapat as Kristu kapu an sa'on. Wha'on kus apsut as sija gway manggwa san oona an cha'aju gwon amod nan ayobhongana. ⁴ Tan ta'on nu ama' apsut as sija san nilansaana san krus, mawhiwhijag kapu san ayobhongan Apudyus. Kapu san na'aosossaanami an Kristu, miwhilang ami hos as apsut gwon mawhiwhijag ami san sana gway usayonmi nan ayobhongan Apudyus gway manudtuchu an cha'aju.

⁵ Ammanju ilan nan longagju nu kadto'ay mawhiwhijag aju san pammati. Pachasonju nan longagju. Nu achiju maiwhaka gway agwad as Hesu Kristu an cha'aju, pijaona ukuchon napano'no'anay maid kun kutu' nan pammatiju. ⁶ Nu oonju chi, namnamao' gway maakammugwanjuway kadto' gway apostola' an Kristu. ⁷ Gwon ilugwayu' an Apudyus gway maid otjan oonjus lagwing. Wha'on kus kapu san ipaila' gway ustuwaw' gwon tot oonju nu ngachan nan ustu ta'on nu amas mallotaw gway maid kun ayobhonganmi an cha'aju. ⁸ Tan maid kun ayobhonganmiyag humursu san atuttugwaan gwon isi'admi nan atuttugwaan. ⁹ Ta'on nu apsut ami gway mangipaila san ayobhonganmi, sissijaay nayagsa' ami nu napigsa nan pammatiju. Sija nan ilugwayumi gway mangngachan maid man'uyanganju. ¹⁰ Sija nan isuyat'u nannaja san maicha' an cha'aju tot sa'ad nu umaliya' ad asnat achi' kun amchonay mantudtuchu an cha'aju san ayobhonganay inatod Apu Hesus an sa'on gway mangipapigsa an cha'aju, wha'on kus mangipaapsut an cha'aju.

Nan Anungus Nan Ingwhakan Pablo

¹¹ Susunud, nan mangudchiyay iwhaka' lumagsa' aju, whaligwanju nan ingkikkidkichuju, papigsaonju nan somsono'ju. Manosossaan aju san somsono', mawhiyag ajuway naurus. Agwad otjan as Apudyus an cha'aju gway mangatod san lajad ja mangipawhayu san whijagju.

* **13:1** 13:1 Mawhasa san Deuteronomio 19:15.

¹² Mangkinninga aju as osa mansusunud an Kristu. ¹³ Ininonju anu gway anan nan losanay namati an Apudyus ad asna.

¹⁴ †Ilugwayu' gway ipailan Apu Hesu Kristu nan inawhayuna ja ipailan Apudyus nan lajadna an cha'aju ancha whayu nan ma'aosossaan an Ispilitun Apudyus an cha'aju losan.

† **13:14** 13:14 San uchumay nilistaay manyuskriptu intapicha nan v. 13 san v. 12, ja annaja nan v. 13.

Nan Suyat Pablo Sasan iGalacia

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nan Whyuway Chamag gway impaakammun Pablo, iwhilang Apudyus nan osa taku as maid kun whersuna kapu ekay san pammatina an Hesu Kristu. San ummoyna nangipaakammugwan san Whyuway Chamag mipangkop an Hesu Kristu sasan ilin chanan wha'on kus Hudyu ad Galacia gway sa'up nan Asia Minor, nayagsa'chaay nammangili an sija kun angsan chanan namati. Gwon san sachi chimpu, agwad nan hungkuy nan Hudyu gway namati an Kristu gwon wha'on kus ustu nan isussuyucha mipangkop san ininon chanan wha'on kus Hudyu gway miwhilang an Apudyus as maid kun whersucha. Nawhajag kus a'it san lummajagwan Pablo ad Galacia, iningkaw nan ummoy ad Galacia gway nallagwing san insuyun Pablo. Ananchaon wha'on kus tuttuwa apostol as sija tan wha'on kus osas sija sasan nasagwayan as chugwa apostoles gway nihuyohuyog an Apu Hesus san iningkagwanad asna luta. Anancha hoson wha'on kus tuttuwaay iwhilang Apudyus nan osa taku as maid kun whersuna kapu ekay san pammati. Gwon maserpu mampasuglit kahos ja suyutona nan uchum pajay lintog Moses. Anancha hoson lagwing nan insuyusuyun Pablo sasan namati an Kristu mipangkop san nagwajagwajaancha tot wha'on kus maserpu suyutoncha nan lintog. Tan ananchaon nu amaschi, umamamod anu gway humersucha. Chana nan insuyusuyun chanan Hudyu sasan maayuayus gway namati an Apudyus ad Galacia.

Chingngorn kun Pablo gway angsan chanan namatiyay maalallilaw sannachaja wha'on kus ustu misussussyu, illistana nannaja suyat tot managkulinona chicha san tuttuwa pammatica an Kristu. San ummuna chugwa kapitulu, inta'chorna nan ina'apostolna. Ingwhakana nan namiliyan Apudyus an sija gway mangisuyu san Whyuway Chamag sasan wha'on kus Hudyu kun uyay chanan apostoles ad Jerusalem whinigwhigcha nan ina'apostolna. San kapitulu tuyu ja opat, impaagwatna gway sa'ad nan mangiwhilangan Apudyus san taku as ustu san mangilana wha'on kus kapu san manuyutan san lintog, ahus nan pammati ekay an Kristu. Sasan mangudchiyay chugwa kapitulu, sinungwhatana chanan manggwamanggwanaon lagwing nu magwajagwajaan nan taku san ay-obhongan nan lintog. Tinudtuchugwana hos chicha tot mampaituyaycha san Ispilitun Apudyus ta mapawhayu nan ininoncha mawhijag ja achicha suyuton nan lagwingay pijaon nan somsono'cha.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat Ja Maid Kun Uchum As Whyuway Chamag As Misuyu 1:1-10

Nan Nangi'alintokan Pablo San Ina'apostolna 1:11-2:21

Nan Nangiwhilangan Apudyus San Osa Taku As Ustu San Mangilana 3:1-4:31

Nan Gwajagwajan Chanan Namati An Kristu Ja Nan Annungcha Gway Mampaituyay San Ispilitun Apudyus 5:1-6:10

Nan Anungus Nan Suyat 6:11-18

¹ As Pablo na gway apostol gway nanuyat sannaja. Wha'on ku sasan taku gwinnu kapu san taku nan nanutu' an sa'on as osa apostol gwon chinutu'ana' an Hesu Kristu ja as Apudyus gway Ama gway nanaku an

Hesus san natojana. ² Losanay susunud san pammati gway annad asna an sa'on, mitapicha gway manggwanaon ininonju gway losanay maayuayus gway namati ad asnatay ailiilid Galacia. ³ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju. ⁴ Inatod Kristu nan whijagna gway matoy tot machayusan ta'u san whersu tot kapu an sija agwad ininon ta'u mangijakay san lagwingay ayanggwa gway o'oon nan taku san sana chimpu. Inggwana na kapu tan sachi nan whinayun Apudyus gway Ama ta'u ⁵ gway machajaw as ingkaingkana. Amen.

Maid Kun Uchum As Whyuway Chamag

⁶ Mataaka' tan chaan kunekayya nanchu'kanjus Apudyus gway namili an cha'aju as mantakuna kapu san inawhayun Kristu kun sinuyutju nan ayasiyay sussuyu gway sa'ad chachay mangisuyu ananchaon sijana nan Whyuway Chamag. ⁷ Gwon nan inatuttugwaana sa'ad nan isus-suyucha wha'on kus sija nan Whyuway Chamag mipangkop an Kristu. Sijama ananta nan anna chanan uchumay manguyaw an cha'aju ja whayugwoncha sawhaliyon nan Whyuway Chamag gway mipangkop an Kristu. ⁸ Nu agwad osa uyay pay nu cha'ami gwinnu osa anghel gway merpud langit as mangiwhaka an cha'aju as sawhali san Whyuway Chamag gway ingwhakami an cha'aju, chusaon Apudyus as sija as ingkaingkana. ⁹ Ingwhakami na san nugwan ad anna asino' iwhaka gway nu agwad mangiwhaka an cha'aju as sawhali san Whyuway Chamag gway inagwatju, chusaon Apudyus as sija as ingkaingkana! ¹⁰ Achiju pa ananon sija ekay whayugwo' nan tachunana' sasan taku. Wha'on! Sija whayugwo' nan masoman Apudyus an sa'on, wha'on ku sasan taku. Nu sija anapo' nan masoman chanan taku, wha'ona' kus mansilsilwhi* an Kristu.

Nan Nangi'alintokan Pablo San Ina'apostolna

¹¹ Susunud, iwhaka' an cha'ajuway sa'ad nan Whyuway Chamag gway ingwhaka' an cha'aju, wha'on kus nerpu san taku. ¹² Tan wha'on kus inaya' nanna sussuyu san nerpugwan ta'u ja maid kun takus nangisuyu an sa'on gwon as Hesu Kristu nan nangipaakammu gway ustun an sa'on. ¹³ Chingngorju nan sikuchay ingwhihwhijag'u san chamuway nangipapatiya' san pammati ja ukalin nan Hudyu. Amod nan namalikat'u sasan maayuayus gway namati an Apudyus ja inigka' nan losanay ayobhonga' gway manangka an chicha. ¹⁴ Amod nan nanggwa' gway nanuyut san sussuyu mipangkop san pammatin nan Hudyu nu san aachugwan sasan aissugwa'ay Hudyu tan amod nan nangipapatiya' san ukalin chanan nerpugwan ta'u nu san uchum.

¹⁵ Gwon anna nan pangkop Apudyus an sa'on tan uyay san chaan'u mijana'an, pinilinas sa'on ja chinutu'ana' ahos gway mansilwhi an sija kapu san inawhayuna. ¹⁶ Whinayun Apudyus gway ipaakammu an sa'on nan Ana'na tot iwhaka' nan Whyuway Chamag mipangkop an sija sasan wha'on kus Hudyu. Achiya' kun ummoy nampatudtuchu san sinusnatay taku. ¹⁷ Achiya' kun ummoy ad Jerusalem ta ma'aapapata' sasan apostoles gway ummuna nu sa'on gwon ta'on nu amaschi naanooja' ad Arabia gwot nanagkulina' ad Damasco.

¹⁸ Lummaus kunan tuyu tagwon san napping Hesus nappailan an sa'on, ummoja' ad Jerusalem ta iya' ilan ja agakammugwon as Pedro.† Kun

* **1:10** 1:10 Nan niigka san Griego "mudchachu." † **1:18** 1:18 San Griego "Cefas" nan nilista ad isuna nannaja taku gway as apostol Pedro. Isuna hos san 2:9, 11, 14.

iningkagwa' an sija as nasagwayan as lima erkaw. ¹⁹ Gwon maid kun inila' sasan uchumay apostoles, ahus as Santiago gway sunud Apu Hesus. ²⁰ Nan isuyat'uwanna an cha'aju tuttuwa, akammun Apudyus gway achiya' kun mantutulli. ²¹ Sachi ad, ummoja' sasan ili gway sa'upon nan Siria ja Silicia.

²² San sachi chimpu maid kun ini'ilacha an sa'on chanan maayuayus gway namati an Kristu ad Judea. ²³ Ahus ekas chingngorcha nan chamag gway, "Sa'ad chay namalpalikat an chita'u gway namati say nerrus, iwhakawhakana san sana nan mipangkop san Whyuway Chamag gway pinachasna tangkaan san chamu." ²⁴ Kun chinaychajawchas Apudyus kapu san na'gwa an sa'on.

2

Nan Namigwhikan Chanan Apostoles An Pablo As Osa Huyuncha Gway Apostol

¹ Lummaus kunan nasagwayan as opatay tagwon ummoja' asin ad Jerusalem gway huyun'u as Bernabas. Inghuyog'u hos as Tito. ² Ummoja' kapu san impaakammun Apudyus an sa'onay maserpu iya'. Kun impaagwat'u an chicha nan Whyuway Chamag gway impaakammu' sasan wha'on kus Hudyu (gwon ahus chanan miwhilangay mawhigwhig gway mangipangpangu as na'aapapata'). Inggwa' nannaja tot tachunancha gway sa'ad nan inggwa' san nugwan ja o'oo' san sana mipangkop san Whyuway Chamag, wha'on kus mangngachan maid silwhina. ³ Ad nan nangwhanakana tinachunancha nan ingwhaka' tan ta'on nu Griego as Tito gway nilutup gway nihuyog an sa'on, achicha kun pinapilit suglitan as sija. ⁴ Sijama ananta nan agwad chanan an'annancha mamati susunud gway nijamung an chichaay namati gway achicha kun impadlaw gway mangila san nagwajagwajaanmi kapu san na'aosossaanmi an Kristu Hesus. Nagwajagwajaan ami san chinumngoyanmi sasan lintog gway inatod Apudyus an Moses. Anancha pasuglit as Tito tan pangkopchaay patuton cha'ami mangngachan isun chanan mudchachu gway sumuyut san lintog Moses. ⁵ Achi ami kun tuwa chinumngor an chicha uyay sina'itan tot sa'ad nan atuttugwaanay mipangkop san Whyuway Chamag mituttuttuyuy an cha'aju.

⁶ Gwon sa'ad chanan manggwanaon mawhigwhig gway mangipangpangu, maid kun iyutupcha san isussuyu'. (Nu ngachan man nan saadcha an Hesus san nugwan, wha'on kus iya' whijangan tan maid kun mat'on as whayugwon Apudyus.) ⁷ Gwon inilachaotay intayo' Apudyus an sa'on nan mangipaakammugwa' san Whyuway Chamag sasan wha'on kus Hudyu, isun nan nangitayo'ana an Pedro san mangipaakammugwana san Whyuway Chamag sasan Hudyu. ⁸ Tan as Apudyus gway sija nan nanutu' an Pedro as osa apostol sasan Hudyu, sija kahos nan nanutu' an sa'on as osa apostol sasan wha'on kus Hudyu. ⁹ Illasin kun cha Santiago, Pedro ja Juan gway ma'gwaniyon mawhigwhig gway mangipangpangu nannaja terwasu inatod Apudyus an sa'on, inagwacha cha'ami an Bernabas as aterwasuwancha. Kun tinachunanchaay cha'ami nan ingwhaun Apudyus gway mangiwhaka san Whyuway Chamag sasan wha'on kus Hudyu ad chicha nan umoy mangiwhaka sasan Hudyu. ¹⁰ Sa'ad ekay ingwhakacha oonmi, ituttuyuyimi mamanmo' gway mamachang sasan whawha'sigwot ad Jerusalem gway sija ahos ekay nan whayugwo'ay oon.

Nan Nangamujuwan Pablo An Pedro

¹¹ Sa'ad san ummaliyan Pedro ad Antiokia, inamujuwa' as sija san sangusangu kapu tan wha'on kus ustu nan inggwana. ¹² Tan sa'ad san chaan humu'nag chanan Hudyu gway ingwhaun Santiago, ma'a'a'a'an as sija sasan wha'on kus Hudyu. Gwon hummu'nagcha kun, iya"aa"itnaay mangijakajay ma'a'an kun illukinaay tum'on an chicha kapu tan umogjat sasan Hudyuway namati gway mangipapilit san suglit. ¹³ Kun nijamung ahos nan uchumay namati Hudyu an sija san an'annanay impailana. Uyay as Bernabas naallilaw gway nijamhuyuy ahos san inggwacha. ¹⁴ Gwon inila' kunay wha'on kus ustu nan ininoncha mawhijag gway achi kun mijunun san inatuttuwan nan Whyuway Chamag, ingwhaka' an Pedro san sangucha losan gway manggwana, "Ta'on nu Hudyu'a, achim pun sinuyut nan uchumay ukalin chanan Hudyu gway amas isum chi wha'on kus Hudyu. Achim ipapilit sasan wha'on kus Hudyu gway mawhijagcha as isun chanan Hudyu."

Hudyu Man Gwinnu Wha'on Kus Hudyu Matakucha Kapu San Pammaticha An Kristu

¹⁵ Sa'ad as cha'amiyay nijana' gway Hudyu, wha'on ami ku sasan wha'on kus Hudyu gway ma'gwaniyon humersuwthersu.* ¹⁶ Akammumiyay wha'on kus miwhilang an Apudyus nan osa taku as ustu san mangilana kapu san manuyutana san lintog gway inatod Apudyus an Moses gwon kapu san pammatina an Kristu Hesus. Namati ami an Kristu Hesus tot miwhilang ami an Apudyus as ustu san mangilana kapu san pammati an Kristu ad wha'on kus kapu san manuyutan san lintog. Iwhaka' nannaja kapu tan maid kun osa as miwhilang an Apudyus as ustu san mangilana kapu san manuyutan san lintog.

¹⁷ Cha'amiyay Hudyu namati ami an Kristu tot iwhilang Apudyus cha'ami as ustu san mangilana ad wha'on kusan chumngoyanmi san lintog. Sija nan anan nan uchumay Hudyu humersuwthersu ami hos tan achimi kun chongyon nan lintog tot iwhilang Apudyus cha'ami as ustu san mangilana. Gwon wha'on kus sija pijaona anan nan as Kristu nan mangkapugwan nan whersu. ¹⁸ Gwon nu asin'u agkulonon nan manuyutan san lintog gway nanchu'ka', ipaila' gway o'oo' nan wha'on kus ustu. ¹⁹ Tan kapu san lintog, naakammugwa' gway wha'on kusan manuyutan san lintog nan miwhilangan as ustu san mangilan Apudyus. Wha'on kusan lintog nan mangitollonga' san mawhijaka' ta mawhijaka' as mansilwhi an Apudyus. Isun chi nitapiya' nilansa an Kristu san krus. ²⁰ Sija nan wha'on kunon as sa'on nan mawhiwhijag an sa'on gwon as Kristu nan mamiwhijag an sa'on. Ad sannaja mawhiwhijaka', mawhiwhijaka' kapu san pammati san Ana' Apudyus gway nangipatog an sa'on ja nangatod san whijagna an sa'on. ²¹ Achi' kun ananon maid kun silwhin nan inawhayun Apudyus gway sachi nan nanakuwana an sa'on. Tan nu kapu san manuyutan san lintog nan mangiwhilangan Apudyus san osa taku as ustu san mangilana gway sachi nan anan nan uchum, maid kun kutu' nan natojan Kristu!

3

Nan Mangiwhilangan Apudyus San Osa Taku As Ustu San Mangilana

¹ Katkatung ajuway iGalacia! Nayagwag gway impaagwat'u an cha'aju nan ininon Hesu Kristu gway natoy san krus. Ka'aju maallaallilaw

* **2:15** 2:15 Anan nan Hudyu sasan wha'on kus Hudyu humersuwthersucha tan achicha kun akammu ja sussuyuton chanan lintog gway inatod Apudyus an Moses.

ekay! ² Annaja nan ahus as whayugwo'ay akammugwon an cha'aju: Jo'o inagwatju nan Ispilitun Apudyus kapu san nanuyutanju san Lintog. Tan inagwatju kay kapu san namatiyanju san Whayuway Chamag gway chingngorju ja. ³ Katkatung ajus amod! Illukiju nan assahu whijagju as osa namati kapu san chumngoyanju san Ispilitun Apudyus, sija nan ingkana san pungpung nan whijagju achi kun mawhalinay ittutuyuyjuway mawhijag san pammatiju kapu san ugwajuway somsono'. ⁴ Jo'o maid eka silwhin chanan likatju. Maid kun chugwachugwa' gway anna nan silwhin chanan likatju. ⁵ Nan nangatchan Apudyus san Ispilituna an cha'aju ja nanggwaana san mataakan an cha'aju, wha'on kus kapu san manuyutanju san lintog gway inatod Apudyus an Moses gwon kapu san namatiyanju san Whayuway Chamag gway chingngorju gway mipangkop an Kristu.

⁶ Somsom'onju nan na'gwa an Abraham. Namati as sija an Apudyus kun ingwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana.* ⁷ Sija nan maserpu maagwatanju gway sa'ad chanan mamati an Apudyus chicha nan miwhilang as kadto'ay kana' Abraham. ⁸ Impaupannana iwhaka san agwi san nilistaay Ukud Apudyus gway iwhilang Apudyus chanan wha'on kus Hudyu as ustu san mangilana kapu san mamatiyancha an Sija. Tan sija nan whayugwona anan san nangipaakammugwan Apudyus san Whayuway Chamag an Abraham san agwi gway anana, "Kapu an si'a pawhayugwo' nan whijag nan losanay taku san ailiili."† ⁹ Sija nan losanay mamati an Apudyus, pawhayugwona nan whijagcha gway isun nan nangipawhayugwana san whijag Abraham kapu san pammatina.

¹⁰ Sa'ad nan losanay manmanmo'ay miwhilangchas ustu san mangilan Apudyus kapu san manungpayancha san lintog, chusaon Apudyus chicha as ingkaingkana. Tan nilista san Ukud Apudyus anana, "Machusa nan sinusnatay achi mangituttuyuy gway manuyut san losanay impailistan Apudyus gway lintog gway inatodna an Moses."‡ ¹¹ Ad nayagwag gway maid kun takus iwhilang Apudyus as ustu san mangilana kapu san manuyutana san lintog kapu tan anana san nilistaay Ukud Apudyus, "Sa'ad nan takuway ingwhilang Apudyus as ustu san mangilana kapu san pammatina, ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana."§

¹² Sa'ad nan lintog wha'on kus sija nan mangijillan san pammati tan nilista san Ukud Apudyus gway anana sa'ad nan mamayuway mawhijag kapu san lintog maserpu sumuyut san losanay iwhakan nan lintog. ¹³ Nan inatuttugwaana maid kun ma'agwa san losanay iwhilin nan lintog. Gwon gwinajagwajaan chita'u an Kristu san chusa san achi ta'u chumngoyan san lintog gway nangngachan sija nan nachusa kapu an chita'u tan nilista san Ukud Apudyus gway anana, "Chusaon Apudyus nan sinusnatay mitajun san krus."* ¹⁴ Ad kapu san inggwan Kristu Hesus, sa'ad nan ingwhawhagkan Apudyus an Abraham gway pawhayugwona nan whijagna, naatod ahos sasan wha'on kus Hudyu gway namati. Na'gwa nannaja tot kapu san mamatiyan ta'u an sija maatod an chita'u nan Ispilitun Apudyus gway ingwhawhagkana.

Nan Na'atuyakan Apudyus An Abraham Ummuna San Nangatchana San Lintog An Moses

¹⁵ Susunud, sa'ad nan ingwhawhagkan Apudyus an Abraham mijagwat sasan ma'gwa san inerkaw. Nu mantuyag nan chugwa taku ja pilmaancha,

* **3:6** 3:6 Mawhasa san Genesis 15:6. † **3:8** 3:8 Mawhasa san Genesis 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 Mawhasa san Deuteronomio 27:26. § **3:11** 3:11 Mawhasa san Habakuk 2:4. * **3:13** 3:13 Mawhasa san Deuteronomio 21:23.

maid kun osas manga"aan gwinnu mangtup san nappingcha nantuyakan. ¹⁶ Ad somsom'onju hos gway as Abraham nan nangiwhagan Apudyus san ingwhawhagkana an sija ja san kana'na. Wha'on kus anan Apudyuson "Sasan kana'na," gway nan pijaona anan angasan gwon ananaon, "San kana'nu," gway nan pijaona anan osossa"an ad nan sachi kana'na as Kristu. ¹⁷ Ad annaja nan pijao' anan mipangkop san intuyag Apudyus gway chay ingwhawhagkana an Abraham. Malluki san na'atuyakan Apudyus an Abraham, opat kasut ja tuyumpuyu janay tagwon nan lummaus kun asinaot atchon nan lintog an Moses. San nangatchan Apudyus san lintog an Moses, wha'on kus sija pijaona anan nan iwwalin Apudyus nan ingwhawhagkana an Abraham. ¹⁸ Nu tinungpern Apudyus nan intuyagna kapu san manuyutan chanan taku san lintog, wha'on kunon as kapu san ingwhawhagkana. Gwon tinungpern Apudyus nan sachi an Abraham kapu tan ingwhawhagkana.

Nan Pangkop Nan Lintog

¹⁹ Tugwakay agwad manggwana an cha'ajuwon ngachamma nan pangkop nan lintog? Inatod Apudyus nan lintog tot maakammugwan nan takuway humersuwthersucha san mallabyabsingancha san lintog. Ad nampapog nan lintog san hummu'nakan nan ingwhawhagkan Apudyus gway kana' Abraham gway as Kristu. Inatod Apudyus nan lintog kapu sasan a'anghel kun inatodcha an Moses gway mangisa'usa' san taku an Apudyus. ²⁰ Gwon sa'ad nan mangisa'usa' maserpu nu chugwa taku nan mantuyag. Gwon osossa"an as Apudyus gway na'atuyag an Abraham.

²¹ Adja sija pijaona anan nan humersu nan lintog san ingwhawhagkan Apudyus? Wha'on! Tan nu inatod Apudyus nan lintog gway mangatod as ma'awhijakan an sija as ingkaingkana, mawhalin otjanay iwihlang Apudyus nan osa taku as ustu san mangilana kapu san chumngoyana san lintog. ²² Gwon anana san nilistaay Ukud Apudyus losanay taku humersuwthersu, sija nan maid kun ininonchaay manungper san lintog. Sija nan chanan mamati ekay an Hesu Kristu nan mangaya san ingwhawhagkan Apudyus gway atchona.

²³ Sa'ad san chaan ta'u mamatiyan an Kristu, isu ta'u chi whayud gway napapilit chumngor san lintog ingkana san nipaakammugwan nan mipangkop san pammati. ²⁴ Nan lintog isun chi osa takuway mangiila an chita'u† ingkana san ummaliyan Kristu tot iwihlang Apudyus chita'u as ustu san mangilana kapu san pammati. ²⁵ San sana ad gway chimpu gway namati ta'u an Hesu Kristu, wha'on kus lintog gway isun chi osa taku mangiila an chita'u.

Chanan Anana' Apudyus San Pammati

²⁶ Sija nan kapu san na'aosossaananju an Kristu Hesus ana' cha'aju losan an Apudyus kapu san pammati. ²⁷ Kapu tan nahonjakan aju gway na'aosossaan an Kristu, mawhijag aju gway isuna. ²⁸ Sija nan, maid kun nan'ayasiyan nan Hudyu gwinnu wha'on kus Hudyu, nan mudchachu gwinnu wha'on kus mudchachu, laya'i gwinnu huwhai. Osossa"an aju losan kapu san na'aosossaananju an Kristu Hesus. ²⁹ Ad sa'ad tan agwad

† **3:24** 3:24 Nan ukalin nan wha'nangay wherjan gway Romano ja Griego san agwi, agwad nan mudchachucha gway mangiila san ana'cha malluki san mantagwon as onom ingkanas nasagwayan as onom. Sa'ad nan terwhasun nannaja mudchachu sija nan umoy mangijoy san ana' ad usgwilaan ad iillanna tot achi maalisan san lagwingay ukali. Ad nu nahogsatan nan ana' ja ma'gwaniyon akammuna oona, ijakay chay mudchachu mangiila an sija.

aju an Kristu, miwhilang aju as kana' Abraham ja ma'augwa aju san ingwhawhagkan Apudyus an Abraham.

4

Nan Asasaad Ta'u Gway Anana' Apudyus

¹ Annaja nan osa pay gway agwat gway mipangkop say ingwhakawhaka'. Nan ana' gway chaan pay chuma'or, isun chi mudchachu. Ta'on nu sija nan sin'ugwa san la'sun amana, maid pay ayobhongana mangaya.

² Tan anna chanan mangichayan an sija ja mangaaygwan san u'ugwana ingkana san humu'nag nan chimpuway mangatchan amana an sija san la'sunna. ³ Isuna hos an chita'u. Sa'ad san chaan ta'u mamati* an Hesus sussuyuton ta'u chanan ukali ja pammatin chanan taku san mipangkop san achi kun maila gway anna ayobhongana sannaja luhung. Sachi nan manitingngil an chita'u gway isun chanan amu titingngiloncha chanan mudchachucha. ⁴ Gwon hummu'nag kunan ustuguay chimpu, impaalin Apudyus nan Ana'na. Iyana' nan osa huwhai. Nijana' as osa Hudyu gway nanuyut san lintog gway inatod Apudyus an Moses ⁵ tot gwajagwajaana chita'u gway mawhiwhijag san lintog ta manana' chita'u an Apudyus.

⁶ Ad kapu tan anana' cha'aju an Apudyus, impaalina nan Ispilitun nan Ana'na gway ingkaw an chita'u tot kapu san Ispilituna agwakan ta'u as Apudyus as "Ama, Ama."† ⁷ Sija nan, wha'on'a kus mudchachu gwon ana' cha'a an Apudyus. Ad sa'ad tan ana' cha'a an Apudyus, inggwa cha'a hos as mangila'sun sasan ingwhawhagkana atchona.

Nan Mangisisi'naan Pablo Sasan iGalacia

⁸ Sa'ad san chaanju mangakammugwan an Apudyus nansilwhi aju sasan sinang'apudyus gway wha'on kus kadto'ay Apudyus. ⁹ Gwon san sana inakammuju as Apudyus gwinnu sija nin whayu' iwhaka nan akammu cha'aju san sana an Apudyus. Ad ka'ajuman asin managkulin san sikuchay sussuyuguay inigjanju gway achicha kun cha'aju loog takuwon ja maid kun atchonchas humayugwanju? Achi aju kot asin pamudchachu an chana. ¹⁰ Iwhaka' na tan ngilinonju chanan ananjuwon patokay erkaw, huyan, chimpu ja tagwon gway ananju ekajon masoman Apudyus chana. ¹¹ Machanakana' san mipangkop an cha'aju tan maid kun nin silwhin nan nalliglikata' gway nangisuyu an cha'aju.

¹² Susunud, ipa'pa'aasi' an cha'aju ta agwatonjus sa'on tan nangngachana' isuju gway wha'on kus Hudyu gway nagwajagwajaan san lintog Moses. Maid kun lagwing as inggwaju an sa'on. ¹³ Akammuju gway kapu san nasa'ita' naatchana' as chimpu gway nangipaakammu san Whayuway Chamag san chamuway ummaliya' an cha'aju. ¹⁴ Ta'on nu nasulisukan aju gway mamanwhanit gwinnu mallagwing an sa'on kapu san sa'it'u, achiju kun chi inggwa. Inajakana'ot an cha'aju gway isun nan osa anghel Apudyus gwinnu isun chi nangajakanju an Kristu Hesus. ¹⁵ Nayagsa' aju san sachiyay chimpu. Umman chay sachiyay lagsa'ju san sana? Tuttuwa iwhaka' an cha'ajuway ipatpatogjus sa'on as amod gway agwad otjan inggwaju tot whadnganjus sa'on. Mawhalin otjanay inu'atju nan ataju ad inatodju an sa'on nu agwad a'gwaana. ¹⁶ Tugwakay ayasi nan somsono'ju gway isilo' cha'aju kapu san iwhakawhaka' nan atuttugwaan an cha'aju.

* **4:3** 4:3 San Griego nan niigka "san awhanog ta'u pay." † **4:6** 4:6 Sa'ad nan nilista chugwa apapat gway "Ama", nilista san Aramaic gway "Abba" nan osa ad nan osa nilista san Griego gway "Pater."

¹⁷ Sa'ad chachay mangisussuyu san wha'on kus tuttuwa, ama ekas isisi'nacha cha'aju san mangagwisancha an cha'aju gwon lagwing nan pangkopcha. Sija ekay whayugwoncha nan manchu'kanjus sa'on tot chicha nan suyutonju. ¹⁸ Whayu nan mansinni'nata nu whayu nan pangkop ad wha'on kus ahus ekay ingkagwa' an cha'aju as mansinni'naanju. ¹⁹ Cha'ajuway isun chi anana'u, mallikata' asin kapu an cha'aju gway isun chi mangkumut gway ina. Ituttuyuy'u mallikat ingkanas maila an cha'aju nan isun nan ukalin Kristu. ²⁰ Whayugwo' otjan gway ingkagwa' an cha'aju san sana ad asnat ad nan oo'ay ma'aapapat an cha'aju lumoy tan maid kun akammu' as oo' san mipangkop an cha'aju.

Nan Mijagwatan Cha Sara An Hagar

²¹ Sa'ad nan uchum an cha'aju whayugwonchaay suyuton nan losanay lintog gway inatod Apudyus an Moses. Iwhakajuud an sa'on, achiju nina maagwatan nan anan nan lintog Moses? ²² Nilista san ukud Apudyus gway iningkaw nan chugwa laya'iyay ana' Abraham. Ana'na nan osa san mudchachuna gway as Hagar ja nan osa ana'na san kadto'ay asagwana gway as Sara.‡ ²³ Sa'ad nan ana'na san mudchachu nijana' kapu san pangkop nan taku. Gwon nan ana'na san asagwana, nijana' kapu san ingwhawhagkan Apudyus an sija.

²⁴ Mawhalinay usayon ta'u nannaja chugwa huwhai as mangijalikan. Nannaja chugwa huwhai iladchagwancha nan chugwa tuyakan. Nan osa tuyakan lintog gway inggan Apudyus san whilig gway Sinai. Sa'ad chanan takuway agwad sannaja tuyakan isucha chanan mudchachu. Sa'ad nan ina gway Hagar nan ngachanna isun nan sachi tuyakan tan sa'ad as sija ja chanan ana'na mudchachucha. ²⁵ Sija nan as Hagar nan mijalig san whilig gway Sinai ad Arabia ja mijalig ahos ad Jerusalem gway ilin chanan Hudyu. Sa'ad as Hagar ja chanan anana'na mudchachucha. Ad isuna hos gway losanay Hudyu san sana gway manuyut san lintog gway illistan Moses isucha chi mudchachun nan lintog. ²⁶ Gwon nan assahu Jerusalem gway agwad ad langit isun chi ina gway wha'on kus mudchachu gway sija nan ina ta'uguay namati. ²⁷ Tan nilista san Ukud Apudyus gway anana,

“Mallagsa'a huwhaiyay whasig gway achi kun ma'aana'!

Mampo'aw'as towthag kapu san lagsa' si'aay chaan mangippong san kumut nan umana'!

Tan adachuwo't nan ana' nan huwhaiyay tinaynan nan asagwana

nu san huwhaiyay iingkaw nan asagwana.”§

²⁸ Susunud, anana' cha'aju an Apudyus kapu san ingwhawhagkana, isun Isaac gway nijana' kapu san ingwhawhagkan Apudyus. ²⁹ Gwon nan osa ana' Abraham gway Ismael gway nijana' kapu san pangkop nan taku pinalikatana nan osa ana' Abraham gway Isaac gway nijana' kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus. Isuna kahos san sana tan sa'ad chanan manussuyut san lintog palpalikatan chita'u. ³⁰ Gwon anana san nilistaay Ukud Apudyus, “Perjagwom nan mudchachuway huwhai ja nan ana'na tan nan ana' nan mudchachu, achi kun ma'aya'sun san la'sun nan ana' nan huwhaiyay wha'on kus mudchachu.”* ³¹ Sija nan, susunud, wha'on ta'u kus ana' nan mudchachu gwon ana' chita'u san wha'on kus mudchachu.

‡ 4:22 4:22 Mawhasa san Genesis 16:15; 21:1-3. § 4:27 4:27 Mawhasa san Isaias 54:1. * 4:30 4:30 Mawhasa san Genesis 21:9-10.

5

Gwinajagwajaan Kristu Chanan Namati

¹ Gwinajagwajaan chita'u an Kristu tot magwajagwajaan ta'uway kadto'. Sija nan ipapatijuway mangisi'ad san nawwajagwajaan Kristu an cha'aju ad achiju ijuja nan uchumay mangipasubli an cha'ajuway mawhijag gway amas mudchachu kapu san papilitonchas cha'ajuway chumngor sasan lintog.

² Chongyonju nan iwhaka! As Pablo na gway mangiwhakawhaka an cha'aju gway nu ijujajuway masuglitan aju kapu tan somsom'onjuway maserpu oonju tot miwhilang aju as ustu san mangilan Apudyus, maid kun silwhin nan natojan Kristu. ³ Asino' iwhaka san gwaschi osa gway nu ngachan nan pasuglit tot miwhilang as ustu san mangilan Apudyus, maserpu suyutona nan losanay lintog Moses tot kadto'ay agwaton Apudyus as sija. ⁴ Cha'ajuway mangijaadchi gway manggwanaon iwhilang Apudyus cha'aju as ustu san mangilana kapu san manuyutanju san lintog, na'aaan nan ma'ahubuyunanju an Kristu – nilagwingju nan inawhayun Apudyus. ⁵ Sa'ad as chita'u, ipanamnaman nan Ispilitun Apudyus an chita'u gway iwhilang Apudyus chita'u as ustu san mangilana san manguullajan ta'u san matungpayana kapu san mamatiyan ta'u an Kristu. ⁶ Tan kapu san ma'aosossaanan ta'u an Kristu Hesus wha'on kus napatog nu pasuglit gwinnu achi. Gwon nan anna nan patogna, pammati ta'u gway mipaila san lajad ta'u an Apudyus ja san uchumay taku.

⁷ San nugwan whayu nan nanuyutanju an Kristu. Gwon agwad nan nallappod an cha'aju san sumuyutanju san atuttugwaan. ⁸ Nan sanat gway nangagwisancha an cha'aju wha'on kus nerpu an Apudyus gway namili an cha'aju. ⁹ Sosom'onju gway sa'ad nan a'itay wha'wha'onay ukud mawhalinay allilagwona nan angsanay taku, isun nan a'itay yeast gway pahotayona nan minasa alina. ¹⁰ Kapu san na'aosossaanan ta'u an Apu mantayo'a' gway achi aju manomsomo' as ayasi nu san iwhakawhaka' an cha'aju. Mantayo'a' ahos gway as Apudyus nan manusa san sinusnatay manguyu an cha'aju.

¹¹ Susunud, sa'ad as sa'on anan nan uchumon isuyu' gway maserpu tungpayon ta'u hos nan lintog mipangkop san suglit. Wha'on kus tuttuwa chi ja mama'ila gway achi' kun isuyu nan mipangkop san suglit kapu tan sissija palpalikatana' sasan ailija'ay Hudyu. Annaja hos nan osa nayagwakay maila gway achi' kun isuyu nan mipangkop san suglit gway sa'ad chanan ailija'ay Hudyu lumagwing nan somsono'cha an sa'on san mangisuyuwa' san mipangkop san nilansaan Kristu san krus. ¹² Whayugwo' gway sa'ad chanan manguyukuyu an cha'aju wha'on kus ahus ekay pasuglitcha gwon pa'apuncha hos!

¹³ Sa'ad as cha'aju susunud, pinilin Apudyus cha'aju ta magwajagwajaan aju. Gwon achiju usayon nannaja nagwajagwajaanjus lasun as manggwaanju san lagwingay pijaon nan longagju. Gwon mansilwhi aju san gwaschi osa an cha'aju kapu san lajad. ¹⁴ Tan nan losanay lintog minungimung nannaja whilin gway anana, "Patkom nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu."* ¹⁵ Gwon nu mampipinnergwing aju ja manjinnaman aju, manannad aju tan maid kun chugwachugwana gway mantinnangka aju.

Mawhijag Kapu San Ayobhongan Nan Ispilitun Apudyus

* 5:14 5:14 Mawhasa san Levitico 19:18.

¹⁶ Iwhaka' an cha'aju gway mawhijag aju gway paichayan san Ispilitun Apudyus ad achiju oon nan pijaon nan longagju. ¹⁷ Tan nan pijaon nan longag mihursu san whayugwon nan Ispilitun Apudyus. Ad nan whayugwon nan Ispilitun Apudyus mihursu san pijaon nan longag. Mangwhinnursu chana, sija nan achiju kun ma'gwa nan whayugwonju oon. ¹⁸ Gwon nu ichayan cha'aju san Ispilitun Apudyus, wha'on kus ituyajan cha'aju san lintog.

¹⁹ Nayagwakay mama"ila nan lagwingay o'oon nan longag. Annachaja chana: whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, manggwas miwhawhainan nan longag, oon nan ngachanmanay lagwing gway whayugwon nan longag mipangkop san huwhai ja laya'i, ²⁰ manchajaw san sinang'apudyus, man'o'ochot, maninnisil, maniisi', maninnapos, manggwas lagwing san uchum kapu san lingu ja longagna ekay sosom'ona, wha'on kus maninnaya ad sija nan mantinno'on nan gwaschi osa ja agwad nan nasama li'nan nan uchum maya'sig sasan hubuyunna, ²¹ agwad nan apos, manghutong, manggwas awhawhain gway oon nan osa taku nu mahutong ja uchum pajay isun nannachaja. Gwerninga' cha'aju as isun nan nawwerninga' an cha'aju san nugwan gway sinusnatay manggwa san a'ammasma achi kun mitapi sasan takuway ituyajan Apudyus.

²² Gwon annachaja nan maila san mawhiwhijag san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus: lajad, lagsa', maid manchanakan, inaattom, manggwas whayu san uchum, maid kun a'gwaniyan san uchum, inapudnu, ²³ inalumoy, ijapporna nan longagna. Maid kun lintog as mihursu sannachaja.

²⁴ Ad sa'ad chanan na'aosossaan an Kristu Hesus, isun chi illansacha san krus nan chachaanay inatakucha mitapi nan lagwingay pijaon nan longag. ²⁵ Sa'ad tan mawhiwhijag ta'u kapu san Ispilitun Apudyus, maserpu suyuton ta'u nan mangichayanan nan Ispilitun Apudyus san whijag ta'u. ²⁶ Maserpu achi ta'u pumangas, achi ta'u manggwas malingugwan nan uchum ja achi ta'u maninnapos.

6

Mangwhiwhinnachang Ta'u San Chachagson Nan Gwaschi Osa

¹ Susunud, nu agwad huyunjus hummersu, cha'ajuway ichayan nan Ispilitun Apudyus nan mangipagkulin an sija san ustu chayanna. Ad nu mipagkulinjus sija, ammanju amamma"anay mantudtuchu an sija. Gwon maserpu amaju ilan tan tugwakay masulisug aju hos gway humersu. ² Mangwhiwhinnachang aju san chachagson nan gwaschi osa. Ad san manggwaanju sannaja matungperju nan lintog Kristu.* ³ Nu agwad osas manggwanaon napatog as sija ta'on nu wha'on kun, alallilagwona nan longagna. ⁴ Gwon amman nan gwaschi osa uttu'uttumon nu ustu nan o'oon. Nu whayu nan o'oon, mayagsa'an as sija ad achina kun ijisun san o'oon nan uchum. ⁵ Iwhakawhaka' nannaja tot gwaschi osa maserpu ipapuutnaay oon nan ugwana terwasu.

⁶ Nan takuway masuyuwan san Ukud Apudyus, maserpu iwhillajana nan mangisuyu an sija san losanay whayuway agwad an sija.

⁷ Achiju allilagwon nan longagju. Wha'on kus maallilaw as Apudyus. Ngachamman sinat gway imuyan nan osa taku, sachi hos nan apitona.

* **6:2** 6:2 Sa'ad nan ingwhilin Kristu mawhasa san Juan 13:34; 15:12.

Pijaona ukuchon ngachamman sinatay oon nan osa taku misubli an sija nan isun nan inggwana. ⁸ Nan takuway sija ekay patkana nan lagwingay pijaon nan longagna apitona nan matangkaana ja matojana kapu san lagwingay pijaon nan longagna. Gwon nan takuway sija patkana nan whayugwon nan Ispilitun Apudyus apitona nan whijag gway maid kun pungpungna gway merpu san Ispilitun Apudyus. ⁹ Ad achi ta'u ngumajaay manggwa san whayu. Tan humu'nag ad nan ustuguay chimpu, agwad nan apiton ta'u whayu gway merpu an Apudyus nu achi ta'u ngumaja. ¹⁰ Sija nan nu agwad chimpu ta'u, maserpu oon ta'u nan whayu san losanay taku amamod sasan susunud ta'u san pammati.

Nan Mangudchiyay Tudtuchu

¹¹ ILANJU NAN ACHACHA'ORN NAN SUYAT. SA'ON MISMU NAN NANGISUYAT SANNAJA PUNGPUNG NAN SUYAT'U.

¹² Chanan mamayuway mangipailas merjachan chanan uchumay Hudyu nan mamachas mangipapilit an cha'aju ta masuglitan aju. Tan umog-jatcha gway mapalikatan sasan uchumay Hudyu nu achicha isuyu nan mipangkop san suglit gway sija ekay isuyucha nan matakuan san manusaan Apudyus kapu san mamatiyancha an Kristu gway nilansa san krus. ¹³ Tan sa'ad nannachaja nasuglitan achicha kun patiyon nan losanay lintog gway inatod Apudyus an Moses gwon whayugwoncha pasuglit aju tot mawhalinay ipangascha nan manuyutanju san sussuyucha san suglit.

¹⁴ Gwon a sa'on, maid kun sawhali as ipangas'u nu achi ahus nan natojan Apu ta'uway Hesu Kristu san krus. Kapu san natojana san krus, sa'ad chanan whayangna gway ipatog chanan takuway achi kun mamati an Apudyus maid kun silwhina an sa'on ad amaschiya' ahos gway maid kun silwhi' sasan taku sanna luhung. ¹⁵ Wha'on kus napatog nu sinuglit gwinnu nilutup nan osa taku. Nan napatog san osa taku, whinaligwan Apudyus as sija gway inggwanas sija as assahu taku. ¹⁶ Pawhayugwon Apudyus nan whijag chanan mawhiwhijag sannachaja tudtuchu ja achakugwana chicha losan. Chicha nan kadto'ay takun Apudyus.

¹⁷ Malluki san sana, maserpu maid manguyu an sa'on. Tan nan pilat san longag'u sachi nan mangipailaay mudchachuwa' an Hesus.

¹⁸ Susunud, ilugwayu' gway ipailan Apu ta'uway Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju. Amen.

Nan Suyat Pablo Sasan ijEfeso

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja suyat Pablo insuyatna sasan namatid Efeso. San nangisuyatanasna niwhawhayud ad Roma kapu san nangipaapaakammugwana san Whyuway Chamag gway mipangkop an Apu Hesu Kristu.

Nannaja suyatna mipangkop san pangkop Apudyus gway manosossaona losan nan inggwana, losanay agwad ad langit ja annad asna luta tot ahus as Kristu as Apucha. Ingwhakan ahos Pablo sasan namati gway manosossaoncha nan somsomo'cha kapu san na'aosossaanancha losan an Kristu tot mijaya nan mawhijakancha san pangkop Apudyus an chicha.

Sa'ad san nangipaagwatan Pablo san mipangkop san manosossaan chanan namati, annachaja nan iyagwatna: Ingwhakanaay sa'ad nan losanay namati, mijaligcha san osaay longag ad as Hesu Kristu nan wha"ag nan sachi longag. Ingwhakana hosay mijisu san hoyoy chanan namati ad sa'ad as Kristu isun chanan tu'ud nan hoyoy. Iyagwatna hos chanan namati gway isucha nan nijasagwa an Kristu.

Insuyun ahos Pablo nan ustuway oon chanan manasagwa, ummaana' ja nan anana'cha ancha chanan mudchachu ja chanan anna nan mudchachucha.

San anungus nan suyat, insuyatna nan mipangkop san ayobhonganay inatod Apudyus sasan namati tot agwad ininonchaay mallawhan an Satanas.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Nan Asasaad Nan Namati An Kristu 1:3-3:21

Nan Ininon Chanan Namatiyay Mawhijag 4:1-6:9

Nan Ermas Chanan Namati Gway Inatod Apudyus 6:10-20

Nan Anungus Nan Suyat 6:21-24

¹ As Pablo nannaja nanuyat gway apostol Kristu Hesus kapu tan sachi nan whinayun Apudyus.

Annaja nan suyat'u an cha'aju gway takun Apudyus ad Efeso gway mangipapatiyay mamati an Kristu Hesus.

² Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Whyuway Inatod Nan Ispilitun Kristu

³ Machaychajaw* as Apudyus gway Apudyus ja Aman Hesu Kristu gway Apu ta'u tan kapu san na'aosossaan ta'u an Kristu, inatodna an chita'u nan losanay whayu gway nerpud langit kapu san Ispilituna.

⁴ San chaan ma'gwa nan luhung, pinili chita'u an Apudyus kapu san ma'aosossaan ta'u an Kristu tot miit'on ta'u ta achi ta'u humersu ja maid ma'gwaniyan ta'u san sanguna. ⁵ Kapu tan ipatpatog Apudyus chita'u sikud gway simsimmo'naay manana'na chita'u kapu san inggwan Hesu Kristu. Annaja nan pinangkopna oon kapu tan sija nan whayugwona. ⁶ Sija nan chajagwon ta'us sija kapu san inawhayuna gway maid kun mijisugwana gway impailana an chita'u kapu san na'aosossaan ta'u san ipatpatogna gway Ana'na.

* **1:3** 1:3 Sa'ad nan nilista san Griego "piyan as Apudyus".

⁷ Kapu san chayan Kristu gway ummigwang san natojana, nagwajag-wajaan ta'u gway pijaona ukuchon niligwatan Apudyus nan whersu ta'u. Na'gwa nannaja kapu san inawhayun Apudyus gway maid kun mijisugwana ⁸ gway achina kun iyimut gway impaila an chita'u mitapi nan losanay laing ja aammugwan gway nerpu an sija. ⁹ Impaakammuna an chita'u nan pangkopna gway achin ku chanan taku san agwi inakammu gway sikuchay pinangkopna ipatungper an Kristu tan sachi nan masomana. ¹⁰ Nan pangkop Apudyus nu humu'nag nan chimpuna, manosossaona nan losanay agwad ad langit ja annad asna luta tot Kristu nan mangituyay an chicha.

¹¹ Ma'gwa chanan losan gway mijunud san pangkopna isuna hos san namiliyana an cha'amiyay Hudyu tot mangngachan ami takuna kapu san na'aosossaanmi an Kristu. Sikuchay amasna nan simsimmo' Apudyus san chamuchamu ¹² tot sa'ad as cha'ami gway ummuna nannamnama an Kristu, chajagwonmis sija san machaychajaw gway ina'apudyusna. ¹³ Ad amasna kahos nan na'gwaanju. Chingngorju kunan atuttugwaanay ukud gway Whayuguay Chamag gway mipangkop san manakuwan Apudyus an cha'aju, namati aju. San namatianju hos an Kristu miner'aan cha'aju an Apudyus san Ispilituna gway ingwhawhagkana gway nan pijaona anan nan miner'aan, impaalina nan Ispilitunaay ingkaw an cha'aju tot mangipailaay ugwana cha'aju. ¹⁴ Nan Ispilitun Apudyus sija nan isun chi paunna whajad gway mangipailaay atchona gway atchon nan losanay ingwhawhagkana an chita'uguay takuna ingkana san ustuyay magwajagwajaan ta'u san lagwing ta michajaw as sija san ina'apudyusna.

Nan Lugwayun Pablo

(Roma 1:8-15; 1 Corinto 1:4-9; Filipos 1:3-11; Colosas 1:3-14)

¹⁵⁻¹⁶ Kapu san sachiyay inggwan Apudyus, achi' kun ijakajay mangijaman an cha'aju gway itapitapi' cha'aju san mallugwayuwa' manipud san nangngoya' san mipangkop san pammatiju an Apu Hesus ja nan lajadju san losanay takun Apudyus. ¹⁷ Ilugwayu' gway sa'ad as Apudyus gway achajagwanay Ama gway Apudyus Hesu Kristu gway Apu ta'u, atchon nan Ispilituna an cha'aju nan laing ja ipaakammuna nan mipangkop san ina'apudyusna tot maakammugwanjus sija gway ustuyay.

¹⁸ Ilugwayu' ta padchaan Apudyus nan somsono'ju tot maakammugwanju nan namnamaonju kapu san namiliyana an cha'aju ja maakammugwanju hos nan amochay whayu gway ingwhawhagkana gway atchon sasan takuna. ¹⁹ Ilugwayu' ahos gway ippongju nu ininon nan pigsan nan amochay ayobhongan Apudyus gway maid mijisugwana gway ingkaw an chita'uguay namati. Nannaja ayobhongan gway ingkaw an chita'u isun nan ayobhongan ²⁰ gway impailan Apudyus san nanakuwana an Kristu san natojana kun impatu'chunas sija san machigwananna gway ma'atuyay an sija ad langit. ²¹ Mantuyay as Kristu ad langit san losanay papangat ja anna nan ayobhonganad langit ja ad asna luta. Angatuwan nan saadna san losanay saad, wha'on kun ekay san sana chimpu gwon san umali hosay chimpu. ²² Inatod Apudyus nan ayobhongan an Kristu gway mangituyay san losanay kun chinutu'anas sija as man'apun nan losanay maayuyay namati ²³ gway anigna longag ja sija nan wha'ag. Sa'ad chanan namati mab'orcha kapu an Kristu gway sija ekay nan mam'or san losanay.

2

Nan Assahuway Whijag Chanan Namati An Kristu (Roma 3:21-31; Colosas 2:8-15)

¹ Sa'ad as cha'aju san chaanju mamatiyan, isuju nan natoy gway nisiyan an Apudyus kapu san lumabsinganju an sija ja kapu sasan whersuju. ² Nitunud aju san nugwan san lagwingay ingwhihwhijag chanan achi kun mamati. Chinumngor aju an Satanas gway mangituyay sasan lagwingay papangat ad langit gway sija nan mangituyay san sana sasan achi kun chumngor an Apudyus. ³ Ad as chita'u losan, isu ta'u hos chicha san nugwan gway nawhijag san pijaon nan longag ta'u. Inggwa ta'u nan lagwingay pijaon nan longag ja somsomo' ta'u. Kapu sannaja chusaonay chusaon Apudyus chita'u gway isun nan manusaana san losanay taku.

⁴ Gwon sa'ad as Apudyus amod nan achakuna ja lajadna an chita'u gway ⁵ ta'on nu isu ta'u chi natoy kapu sasan whersu ta'u inatchana chita'u as assahu whijag kapu san na'aosossaan an Kristu. Kapu san inawhayun Apudyus, natakun ta'u gway achi ta'u kun machusa san whersu ta'u. ⁶ Kapu san na'aosossaan ta'u an Kristu Hesus nitapi ta'u hos san natakuwana gwot na'atuyay* ta'u an sija san agwachana ad langit. ⁷ Inggwana na tot ipaakammuna as ingkaingkana nan amod ekajay inawhayuna san nangipailana san lajadna an chita'u gway na'aosossaan an Kristu Hesus. ⁸⁻⁹ Tan kapu san inawhayun Apudyus natakun aju san chusan nan hummasuyanju kapu san pammatiju ad wha'on kus kapu san whayuway inggwaju. Apudyus nan nanggwa sina gway achina kun perros tot maid osas mangipangas. ¹⁰ Tan as Apudyus nan nanggwa san assahu whijag ta'u gway kapu san na'aosossaan ta'u an Kristu Hesus manggwa ta'us whayu gway sachi nan sikuchay simsimmo' Apudyus gway oon ta'u.

Osossa'an Ta'u An Kristu

¹¹ Somsom'onju gway nijana' ajuway wha'on kus Hudyu gway sa'ad nan asasaadju san nerrus inamamang cha'aju sasan Hudyu gway ananchaon "nilutup aju" ad anancha san longagchaon "nasuglitan ami" (Nannaja suglit inggwan ekay taku san longagcha.) ¹² Somsom'onjuway sa'ad san sachi chimpu chaanju mamatiyan, nisiyan aju an Kristu. Achi aju kun niwhilang sasan iIsrael gway napili gway takun Apudyus. Ad wha'on aju kus nitapi san na'atuyakan Apudyus an chicha gway agwad nan ingwhawhagkana an chicha. Nawhijag aju sannaja luhung gway maid kun namnamaju ja maid kun akammuju an Apudyus. ¹³ Gwon san sana wha'on aju kus amaschi kapu tan na'aosossaan aju an Kristu Hesus ja iyachayug cha'aju an Apudyus kapu san chayan Kristu gway ummigwang san natojana.

¹⁴ Tan as Kristu nan nangurnus an chita'u gway nanosossaaona chita'uway nan Hudyu ja wha'on kus Hudyu. Tan kapu san natojana inaanna nan kuya gway naniyan an chita'u. ¹⁵ Kapu san natojana wha'on kus maserpuway chumngorta san losanay whilin san Lintog chanan Hudyu tot sija nan matakuan ta'u. Kapu san inggwana sa'ad chanan Hudyu ja wha'on kus Hudyu, manosossaaona chicha ad inggwana chicha as assahu taku ad inurnusna chicha. ¹⁶ Kapu san natojana san krus, nanagkulinona chanan Hudyu ja wha'on kus Hudyu an Apudyus kun nanosossaaona chicha gwot iyakaychaay nan mangukuya san gwaschi osa. ¹⁷ Ummalis sija ad asna luta tot ipaakammuna nan Whayuway Chamag gway mipangkop

* **2:6** 2:6 Sa'ad nan nilista san Griego "na'atu'chu an sija."

san mipagkulinanju an Apudyus gway wha'on kus Hudyu gway achaju an Apudyus ja an cha'ami ahosay Hudyu gway achani an Apudyus. ¹⁸ Kapu san inggwan Kristu, losan ta'uguay Hudyu ja wha'on kus Hudyu mawhalinay umachayug ta'u an Apudyus gway Ama kapu san whachang nan osossa'anay Ispilituna gway anna an chita'u.

¹⁹ Sija nan cha'ajuway wha'on kus Hudyu wha'on aju kus miwhilang as ikaja' gwinnu mangili sasan Hudyu gwon man'a'ailijan aju sasan takun Apudyus ja ni'ahumerjan aju san wherjan Apudyus. ²⁰ Mijalig aju sasan ma'gwas hoyoy Apudyus gway niigka san insaad chanan apostoles ja chanan profeta ad as Kristu Hesus nan anig kadto'ay tamang nan hoyoy. ²¹ As Kristu nan manilsilpu san misaad gway hoyoy ad chuma'or ad na'gwas hoyoy gway niit'on as ingkagwan Apudyus. ²² Ad kapu san na'aosossaananju an sija mi'amang aju hos san losanay namati gway na'gwas ingkagwan nan Ispilitun Apudyus.

3

Nachutu'an As Pablo Gway Mansuyu Sasan Wha'on Kus Hudyu

¹ Kapu tan inggwan Apudyus losan nannachaja an cha'ajuway wha'on kus Hudyu, ilugwayugwayu' cha'aju. Niwhayucha' kapu san mansilwhiya' an Kristu Hesus kapu san humayugwanjuway wha'on kus Hudyu. ² Akammu' gway chingngorju gway intayo' Apudyus an sa'on nannaja mangipaakammugwa' san inawhayuna an cha'ajuway wha'on kus Hudyu. ³ Impaakammun Apudyus an sa'on nan pangkopna gway achi kun nipaakammu san nugwan. Ad annaja nan pijao' ukuchon sannaja ahowha suyat gway illista'. ⁴ Nu whasaonju nannaja, maagwatanju hos nan nipaakammu an sa'on san mipangkop an Kristu gway achi kun nipaakammu san nugwan. ⁵ Sa'ad san agwi achi kun nipaakammu sasan taku nannaja gwon san sana impaakammun nan Ispilitun Apudyus sasan apostoles ja profetan Apudyus gway pinilina. ⁶ Amasna nan pangkop Apudyus gway impaakammuna: kapu san namatiyanju san Whayuway Chamag sa'ad as cha'ajuway wha'on kus Hudyu mitapi aju maatchan san losanay atchon Apudyus an cha'amiyay Hudyu. Ad mangngachan ta'u isun chi osa longag Kristu ad nila'am aju kahos san losanay ingwhawhagkan Apudyus gway atchona sasan na'aosossaan an Kristu Hesus.

⁷ Kapu san inawhayun Apudyus nangngachana' mansilsilwhi gway mangisuyu sannaja Whayuway Chamag kapu san ayobhongana. ⁸ Ta'o mampay nu amasnaa' gway awhawhaan san losanay takun Apudyus, inatchana' an Apudyus as whatang gway mangipaakammu sasan wha'on kus Hudyu san Whayuway Chamag gway mipangkop san maid kun mijisugwana gway inawhayun Kristu gway impailana sasan namati an sija ⁹ tot ipaakammu' ahos san losanay taku nan mangipatungpayan Apudyus san pangkopna gway achi kun nipaakammu. As Apudyus nan nanggwa san losan kun achina kun impappaakammu san chamuchamu ingkana san sana ¹⁰ tot san sana kapu an chita'uguay losanay namati maakammugwan chanan mantutuyay ja agwad nan ayobhongana ad langit nan matungpayan nan pangkopna an chita'uguay maayuayusay namati. Ad sachi nan mangakammugwanchaay ustu san laing Apudyus gway na'aya'ayasi nan nipailana. ¹¹ Pinangkop Apudyus inggwa nannaja san chaanna manggwaan san luhung kun inggwana na kapu san inggwan Kristu Hesus gway Apu ta'u. ¹² Kapu san na'aosossaan ta'u an Kristu ja kapu san pammati ta'u an sija, anna nan tuyod ta'u ja tayo' ta'u gway

umachayug an Apudyus. ¹³ Sija nan ochagwo' an cha'ajuway achi aju ngumaja sannajaay mapalpalikata' gway mipangkop san mansilwhiya' an cha'aju gway sijana nan michajagwanju.

Nan Lajad Hesus

¹⁴ Kapu san inggwan Apudyus losan nannachaja an cha'aju, mampalintumonga' gway mallugwayu an Apudyus gway Ama. ¹⁵ Sija nan merpugwan nan whijag nan gwaschi osa ad langit ja ad asna luta. ¹⁶ Ilugwayu' an Apudyus ta papigsaon nan Ispilituna nan somsom'ju kapu san maid kun mijisugwana gway ayobhongana ja inangatuna. ¹⁷ Ad ilugwayu' ahos gway ingkaw as Kristu an cha'aju kapu san pammatiju an sija. Ad san pumapagchotan nan lajadju ¹⁸ ilugwayu' gway sa'ad as cha'aju ja chanan losanay takun Apudyus maagwatanjuway ustu nu ininon nan lajad Kristu an chita'u gway achi kun makisong. ¹⁹ Tan ta'on nu achi ta'u kus amod maagwatan nan losanay mipangkop san lajad Kristu sissijaay ilugwayu' ta machogwachogwan nan aammugwanju tot sa'ad nan ukaliju humayu ingkanas mijisu san ukalin Apudyus gway maid kun man'uyangana.

²⁰ Machaychajaw as Apudyus gway kapu san amochay ayobhongana lobhongnaay manggwa san amod pay san ochagwon ta'u ja somsom'on ta'uway oona.

²¹ Machaychajaw as Apudyus as ingkaingkana kapu an Kristu Hesus ja kapu sasan losanay maayuayusay namati. Amen.

4

Nan Manosossaan Chanan Namati

¹ Sa'ad as sa'on gway niwhayud kapu san mansilwhiya' an Apu Hesus, anna amma' iwihaka an cha'aju gway mawhijag aju ustu tan sachi nan namiliyan Apudyus an cha'aju. ² Maserpu achiju ipangatu nan longagju ja lumoy aju, naanus aju, maninnanusan nan gwaschi osa an cha'aju kapu san lajad. ³ Ikakadto'ju ta sissija nan urnusju gway merpu san Ispilitun Apudyus. Ma'gwaju nannaja kapu san maninnanusanju san gwaschi osa. ⁴ Nab'or ta'us anig osa longag ad osossa'an nan Ispilitun Apudyus gway agwad an chita'u, isuna hos gway osossa'an nan namnamaon ta'u kapu san namiliyan Apudyus an chita'u. ⁵ Osossa'an nan Apu ta'u, osossa'an nan pammati ta'u, osossa'an nan nahonjakan ta'u. ⁶ Osossa'an as Apudyus gway Aman nan losanay taku. Sija nan mangituyay san losan. Ad kapu an sija ma'gwa nan losanay whayugwona ma'gwa ja iingkaw as sija san losanay takuna.

⁷ Gwaschi osa an chita'u naatchan as umma'allasi ayobhongan gway manggwa san ipa'gwan Apudyus an chita'u sikun san simsimmo' Kristu gway atchon. ⁸ Sija nan anana san Ukud Apudyus mipangkop an Kristu, "Sa'ad san ummajana ad langit,

inagwitna nan chachamaay inawha'na,

kun nangatod as sija sasan taku sasan sinamsamna."*

⁹ Ngachan nan pijaona anan nan ummoy as sija ad langit? Nan pijaona anan ummuna jan ummali san aachayo'an ad asna luta. ¹⁰ Sa'ad as Kristu gway ummalid asna luta, sija ahos nan ummoy san angatuwanay ikaw ad langit tot ituyajana nan losan.

¹¹ Ad annaja nan umma'allasiyay ayobhongan gway inatodna sasan takuna: chinutu'ana nan uchum as mangngachan apostoles, nan

* **4:8** 4:8 Mawhasa san Salmo 68:18.

uchum mangngachan profeta, nan uchum mangipappaakammu san Whyuway Chamag, nan uchum mangaaygwan sasan namati ja nan uchum mangisuyu sasan takuna. ¹² Inggwana nannaja tot lobhongchaay mansilwhi as ustu an sija tot pumigsa nan pammatin chanan taku gway anig longag Kristu ¹³ ingkanas losan ta'u manosossaan san pammati ja maakammugwan ta'u gway ustu'ustu nan Ana' Apudyus ta maangsan ta'u ingkanas mijisu ta'u an Kristu gway maid kun man'uyangana.

¹⁴ Ad nan mangwhanakana wha'on ta'u kun as isun nan anana' gway naya'a maallilaw gway isun nan tapiya' san whaywhay gway ichu'yachu'yang nan tungnin. Achi ta'u mamati san wha'wha'onay susuyu gway isuyun chanan mangalallilaw gway taku gway mangijaw'awan kapu san tuli gway isuyucha. ¹⁵ Gwon kapu san lajadju ituttutuyuyjuway mangiwhaka san atuttugwaan tot chuma'or nan pammati ta'u an Kristu ingkanas mijisu ta'u an sija tan sija nan anig wha"ag ta'u. ¹⁶ Kapu tan as Kristu nan anig wha"ag ta'u sija nan mangamamung sasan takuna as isun nan nansusuupan nan gwaschi pertin nan longag. Ad nu oon nan gwaschi pertin nan longag nan whijangna chuma'or ja pumigsa nan longag. Amaschi nan ma'gwaan ta'u gway takuna nu manisihwayu ta'u.

*Nan Assahuway Whijag An Kristu
(Roma 6:1-14; Colosas 3:5-17)*

¹⁷ Kapu san ayobhongan Apu Hesus gway inatodna an sa'on anna amma' iwhaka an cha'aju gway maserpu achiju ituttuyuy gway mawhijag as isun nan ingwhihwhijag chanan wha'on kus Hudyu gway achi kun mamati gway maid kun silwhin nan somsono'cha. ¹⁸ Manghulingot nan somsono'chaay achicha kun maagwatan nan mipangkop an Apudyus. Nersincha san maid kun pungpungna whijag gway atchon Apudyus kapu tan maid kun akammucha ja hummatu nan somsono'cha. ¹⁹ Achicha kun humain san lagwingay ooncha, nilumyumcha san lagwingay o'ooncha ja achicha kun mangop san manggwamanggwaancha san losanay ayasin nan miwhawhainan nan longag.

²⁰ Gwon as cha'aju wha'on kus amaschi nan inacherjuway oonju san nangakammugwanju san mipangkop an Kristu. ²¹ Nu tuttuwaay impaslo'ju nan insuyuna, nasuyuan aju otjan kapu tan atuttugwaan nan agwad an Hesus. ²² Ijakayju san sikuchay ingwhihwhijagju gway sikuchay inatatakuju tan matangkaan aju san lagwingay whayugwon nan longagjuway sachi nan maallilagwanju. ²³ Ad maserpuway mawhaligwan nan somsono'ju ²⁴ ad maserpu sija maila an cha'aju nan assahu ukali gway tuttuwaay nalintog ja nachayus gway mijisu an Apudyus.

²⁵ Sija nan gwaschi osa an cha'aju akaynaay mantuli ad sija oona nan iwhakana nan tuttuwa san asintatakuna kapu tan losan ta'u anig ososa'anay longag Kristu. ²⁶ Nu agwad lagwa malingugwanju ilanju ta wha'on kus sija nan kapun nan ma'awhasuyanju. Achi aju patho' malingu ingkanas masi'ut nan init ²⁷ tan sija nan ayan Satanas as chimpunaay manulisug an cha'aju.

²⁸ Nan manaa'aw ijakaynaot gway mana'aw ad maserpu manterwhasus sija tot agwad ustu as iwhijagna ja tot agwad atchona san manserpus whachang. ²⁹ Achi aju manapapat san lumagwingan nan somsono' nan uchum gwon ahus ekas apapatonju nan whyu tot papigsaonju nan somsono' nan uchum an cha'aju.

³⁰ Ad achiju pasangaon nan Ispilitun Apudyus tan nan Ispilituna nan mangipailaay takun Apudyus cha'aju ad maid kun chugwachugwanaay

ustu'ustu nan mawwajagwajaana an cha'aju san whersu san pungpung nan erkaw.

³¹ Akayju san somsono'ay lalawwingonju nan uchum. Akayju san kuya, lingu, huchu', isi' ja mampergwipergwing san uchum. Akayju san losanay lagwing gway mapalikatan nan somsono' nan uchum. ³² Sijaot oonju nan maninnanus aju, manisiwhayu ja maninnachaku aju. Ligwatanju nan whersun nan gwaschi osa an cha'aju as isun Apudyus gway niligwatana nan whersuju kapu san na'aosossaanaju an Kristu.

5

Nan Mawhijakan San Padcha

(Galacia 5:16-26; Filipos 2:12-18; Colosas 3:5-17)

¹ Sa'ad tan cha'aju nan anana' Apudyus gway ipatpatogna, maserpu amonju an sija. ² Ad maserpu hosay manisiwhayu aju as isun nan nangipatokan Kristu an chita'u. Inatodna nan whijagna an chita'u as miwhilang as mangwhanguway chatun gway masoman Apudyus.

³ Kapu tan takun Apudyus cha'aju, maid otjan ma'gwaniyanju mipangkop san manggwaan san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja mipangkop san manggwaan san losanay ayasin nan miwhawhainan nan longag uyay nan mangkamkamta. ⁴ Achi aju manapapat san katkatung gway awhawhain ja achi aju mansansanur san whinuhulis gway apapatay wha'on kus lobhongna gway apapaton gwon sija apapatonju nan manjamanan an Apudyus. ⁵ Tan aagkammuju gway achi kun mitapi sasan takuway ituyajan Kristu ja as Apudyus chanan manggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja manggwa san losanay ayasin nan miwhawhainan nan longag ancha mangkamkam (nan kamkam osa manchajagwan san sinang'apudyus).

⁶ Ilanju ta maid mangallilaw an cha'aju san katkatungay apapat tan malingu as Apudyus san manggwa san a'mmaschi gway achi chumngor an sija. ⁷ Sija nan achi aju mitaptapi an chicha. ⁸ Tan sa'ad san nugwan manghulingot nan somsono'ju gwon san sana napadchaan nan somsono'ju kapu san na'aosossaanaju an Kristu. Sija nan mawhijag aju as osaay napadchaan nan somsono'na. ⁹ Tan nan mangwhanakan nan napadchaanay somsono' pasig whayu, nalintog ja atuttugwaan. ¹⁰ Achayonju nu ngachan nan masoman Apudyus. ¹¹ Achi aju mijamhuyuy sasan manghulingot nan somsono'naay maid kun silwhin nan o'ooncha gwon iltawjuwot chicha. ¹² Tan nan nitatayuway o'ooncha awhawhain ekay as apapaton. ¹³ Iwhakataot nan lagwingay ooncha tot mipaila nan kadto'ay o'ooncha isun nan nu ngachan nan mapadchaan mipailaay ustu nan kadto'ay ilana ¹⁴ tan nan losanay mapadchaan pumadcha. Sija nan niwhakaay,

“Humangon'a, si'aay nasusujop
ja matakua san otoy
ad pinadchaan cha'a an Kristu.”

¹⁵ Sija nan ammanju ilanay ustu nan ininonju mawhijag, achiju katkatungon gway manomsomo', nalaing aju otjan. ¹⁶ Oonju nan whayu san annaan pay gwajaju kapu tan amod lagwing nan o'oon chanan taku san sana chimpu. ¹⁷ Sija nan achiju katkatungon nan oonju jon akammugwonju nu ngachan nan whayugwon Apudyus gway pa'gwa an cha'aju.

¹⁸ Ad achi aju manghutohutong tan sachi nan lumagwinganju, paituyay ajuwot san Ispilitun Apudyus. ¹⁹ Mampipinnapigsa aju san Ukud Apudyus gway agwad san Salmo ja san an'antaay chaychajaw ja an'antaay nerpu san Ispilitun Apudyus. Ad sannachajaay an'anta ikadto'juway manchajaw an Apudyus. ²⁰ Patinajunay manjaman aju an Apudyus gway Ama san losan kapu san na'aosossaan an ta'u an Apu ta'away Hesu Kristu.

*Nan Tudtuchu Sasan Manasagwa
(Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1-7)*

²¹ Chumngor aju san gwaschi osa an cha'aju kapu san mamigwhikanju an Kristu.

²² Cha'ajuway hubhuwhai, chumngor aju san aassagwaju gway isun nan chumngoyanju an Apu Hesus ²³ kapu tan sa'ad nan laya'i gway asagwa sija nan anig wha"ag nan asagwana gway isun Kristu gway sija nan anig wha"ag nan losanay namati gway anigna longag ad sija mismu nan Manaku sasan losanay namati. ²⁴ Maserpu chumngor chanan hubhuwhai san aassagwacha san losan as isun nan chumngoyan chanan namati an Kristu.

²⁵ Cha'ajuway lallaya'i, ipatogju chanan aassagwaju as isun nan nangipatokan Kristu an chita'away namati. Impailana nan lajadna san natojana kapu an chita'u ²⁶ tot it'onna chita'u as man'ugwan Apudyus kapu san manayusana an chita'u san chanum ja san ukudna. ²⁷ Inggwan Kristu nannaja tot managkulin ad gway mangajag an chita'u losanay namati, a'erjad ekay mangilana an chita'u gway maid kun puyus whersu ta'u ja maid kun ma'gwaniyan ta'u.

²⁸ Ad isuna hosay sa'ad chanan lallaya'i maserpu ipatogcha nan aassagwacha as isun nan mangipatokancha san longagcha. Nan mangipatog san asagwana ipatogna nan longagna. ²⁹ Tan maid kun takus mallagwing san longagna jon pa'anana ja aygwanana gway isun nan o'oon Kristu an chita'away namati ³⁰ tan chita'u nan niwhilangay longagna. ³¹ Agwad nan nilista Ukud Apudyus gway anana, "Kapu sannaja taynan nan laya'i cha amana an inana ad nan'atumcha san asagwana ad sa'ad nan chugwa mangngachancha osossa'an."* ³² Naunog nan pijaona anan nannajaay achi kun nipaakammu san nugwan gwon iwhaka'ay annaja nan mipangkop san ma'aosossaan an Kristu ja chanan losanay namati. ³³ Ma'gwa ahos nannaja an cha'aju. Gwaschi osa an cha'aju maserpu ipatogna nan asagwana gway isun nan mangipatokana san longagna ad nan huwhai whigwhikona nan asagwana.

6

*Tudtuchu San Anana' Ja Sasan Ummaana'
(Mer'us 7:10; Colosas 3:20-21)*

¹ Cha'ajuway anana', chumngor aju sasan sinana' an cha'aju kapu san na'aosossaanju an Apu tan annaja nan ustaway oonju. ² Annaja nan umuna whilin Apudyus gway anna nan ingwhawhagkana gway anana, "Chumngor'a an cha amam an inam ³ tot whyu ja anchu nan mawhijakam sanna luta."*

⁴ Ad sa'ad as cha'ajuway aamma, achi aju manggwas malingugwan chanan aanna'ju ja pacha'yonju chicha gway agwad nan tudtuchu ja sussuyun Apu Hesus.

* **5:31** 5:31 Mawhasa san Genesis 2:24. * **6:3** 6:3 Mawhasa san Exodo 20:2; Deuteronomio 5:16.

*Tudtuchu Sasan Mudchachu Ja Sasan Anna Nan Mudchachuna
(Colosas 3:22-4:1)*

⁵ Cha'ajuway mudchachu, chumngor aju san simmudchachu an cha'aju gway agwad nan ogjatju. Whigwhikonju chicha ad ikadto'juway chumngor san iwhakacha gway ama ekas Kristu nan chumngoyanju. ⁶ Wha'on kus u'odju oon nannaja nu agwad mangiila an cha'aju tot masomcha an cha'aju gwon iwhilangjuway as Kristu nan mansilwhiyanju. Ipatatiju gway manggwa san whayugwon Apudyus gway pa'gwa an cha'aju. ⁷ Kankanasonju gway manggwa san terwhasuju gway amas Apu Hesus nan mansilwhiyanju, wha'on ku sasan taku. ⁸ Akammujuway gwaschi taku nu ngachan sinat nan whayu inggwana suwhalitan Apu, mudchachu man gwinnu wha'on kus mudchachu.

⁹ Ad sa'ad as cha'ajuway anna nan mudchachuna, isuna hos gway whayu nan oonju sasan mudchachuju. Achiju ogogjaton chicha tan akammujuway cha'aju ja chanan mudchachuju manisu nan Apuju gway agwad ad langit ad maid kun mat'on as whayugwona.

Nan Ermas Gway Atchon Apudyus

¹⁰ Nan mangudchi itudtuchu', maserpu pumigsa aju gway panu'chonju nan ayobhongan Kristu kapu san na'aosossaananju an sija. ¹¹ Isun nan surchachu gway maneermas gway ma'ayawhan, amasnat aju kahos gway usayonju nan losanay atchon Apudyus an cha'aju gway ermas tot sissija nan pigsaju gway mallawhan sasan si'ap Satanas. ¹² Tan wha'on kus sija akukuwhat ta'u chanan taku, sija akukuwhat ta'u chanan chimunju ja chanan papangatcha gway mantutuyay sannaja luhung ja ad langit. ¹³ Sija nan usayonju nan losanay ermas gway atchon Apudyus an cha'ajuway ma'ayawhan. Tot sa'ad nu humu'nag nan chimpuway lawhanon cha'aju an Satanas ja chanan chimunju lobhongjuway mallawhan an chicha ad mappungju ad lawhanon chicha achi aju kun maawha'.

¹⁴ Sija nan mansasagkana aju! Usayonju nannachaja gway atchon Apudyus an cha'aju gway isun nan ususayon nan surchachu. Nan surchachu mansintuyun ad sija nan amas mansintuyunju nan atuttugwaan. Nan osa ahos maserpun nan surchachu nan tapern nan whayu'ungna ad sija amas mantaperju nan manggwaanju san nalintog. ¹⁵ Ad nan amas mansapatusju, na'asakana ajuway mangiwhaka san Whayuway Chamag gway mipangkop san mipagkulinan nan ma'ahubuyunan nan taku an Apudyus. ¹⁶ Ad nan michoka sannachaja losan, maserpu hosay oognanju nan pammatiju as isun chi man'ayasagju gway sija nan mawhalinay mangtoyyu san amas humayawhayaay pana gway ipanan Satanas an cha'aju. ¹⁷ Ad nan amas surmitju, mamati ajuway takuwon cha'aju an Apudyus san lagwingay oon Satanas ja nan amas ispadaju ukud Apudyus gway ipasmo' nan Ispilituna an cha'aju.

¹⁸ San mangusayanju sannachajaay atchon Apudyus an cha'ajuway ma'ayawhan, maserpu hosay mallugwayugwayu aju san losanay chimpu gway ochagwonju nan whachang Apudyus. Paichayan aju san Ispilitun Apudyus san mallugwayuwanju. Sija nan ammanju ilan ta alistu aju ad achiju ijakajay mallugwayu ja ichagwatanju nan losanay takun Apudyus.

¹⁹ Ilugwayuwanju hos as sa'on tot isuyun Apudyus nan iwhaka' ta tumuyocha' gway mangipaakammu san Whayuway Chamag gway achi kun nipaakammu san agwi. ²⁰ Tan kapu sanna Whayuway Chamag napiliya' as mangisa'usa' an Kristu gway sija nan kapuway niwhayucha'. Ilugwayuju ta natuyocha' gway mangipaakammu tan sijana nan maserpuway iwhaka'.

Nan Mangudchiyay Ingwhakan Pablo

²¹ Sa'ad tot maakammugwanju hos nan losanay mipangkop an sa'on ja nan o'oo', as Tikiko nan mangipaakammu an cha'aju san losan. Ipatpatog'us sija gway sunud san pammati ja mantayo'anay mansilsilwhi an Apu. ²² Annaja nan kapun nan nangiwhauna' an sija an cha'aju tot maakammugwanju nan mipangkop an cha'ami ja tot papigsaona nan somso'ju.

²³ Susunud, ilugwayu' gway pawhayugwon Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan whijagju ja atchan cha'aju san lajad gway mahurnan san pammati. ²⁴ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus nan inawhayuna san losanay mangipatog an Apu ta'uway Hesu Kristu gway achi kun mapungpung nan lajadcha an sija.

Nan Suyat Pablo Sasan iFilipos

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja suyat Pablo, insuyatna sasan iFilipos gway ummunaay namati an Hesu Kristu ad Macedonia. Niwhawhayud as sija san nangisuyatana sannaja. Nakuyu nan somsono'na kapu tan sa'ad chanan uchumay isuna mangisussuyu san ukud Apudyus inisilcha gway pinergwipergwingcha as sija. Machanchanakan ahos as sija sasan namatiyay iFilipos tan agwad chanan mangisuyu san wha'wha'onay sussuyu. Gwon ta'on nu amaschi kochangnaay nallaylajad as Pablo ja intuyuyanaay nantayo' kapu san pammatina an Kristu ad mailana sannaja suyat.

Nan kapun nan nangisuyatanasna, nanjaman an chicha kapu san ingwhachawhachangcha an sija. Nan osa ahos tinudchugwana chanan namatid Filipos tot achicha maallilaw sasan mangisussuyu gway maserpu suyutoncha chanan ukalin nan Hudyu isun nan pasuglitta.

Tinudtuchugwana hos chicha mipangkop san mangiwhawhaan san longag isun nan inggwan Hesu Kristu gway impawhawhana nan longagna ja tot somsom'oncha nan humayugwan nan huhuyuncha gway wha'on kun ekay san humayugwancha nan sosom'oncha. Impasmo'na an chicha gway natakucha kapu san achakun Apudyus ja kapu ekay san pammaticha an Kristu tot maserpu achicha sija panu'chon chanan lintog Moses gwinnu ukaliyay anan chanan takuwon maserpu suyuton. Ingwhakana hos an chicha nan mipangkop san somsono' gway maid kun machanakan gway atchon Apudyus san mangilugwayu san sikab chi somsono'na an sija ja nan whayuway makanab gway atchon Apudyus san losanay mamati an Kristu san mitapijanca an sija ad langit.

Chanan Hu'yona

Nan Luggykin Nan Suyat 1:1-2

Nan Lugwayun Pablo Sasan Namatid Filipos 1:3-11

Nan Whayu Nangwhanakan Nan Niwhawhalluchan Pablo 1:12-30

Nan Nangipawhawhaan Kristu San Longagna Kun Nangngachan Angatuwan 2:1-11

Sa'ad Chanan Namati Isucha Nan Silaw Gway Mamadcha San Luhung 2:12-18

Nan Mipangkop An Timoteo Ja Epafrodito 2:19-30

Nan Tuttuwaay Inalintog 3:1-11

Mantuttuttuyuy Ingkana San Mapungpungana 3:12-21

Nan Mangudchiyay Tudtuchun Pablo 4:1-9

Nan Manjamanan Pablo San Whachang Chanan iFilipos 4:10-23

¹ Cha'ami na gway Pablo an Timoteo gway mansilsilwhi* an Kristu Hesus. Nanuyata' gway huyun'u as Timoteo an cha'aju losanay takun Apudyus gway na'aosossaan an Kristu Hesus gway annat ad asnatay Filipos, mitapi ahos chanan mangipangpangu sasan namati ja chanan atuyungancha.

² Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Lugwayun Pablo Sasan Namatid Filipos

* **1:1** 1:1 San Griego "mudchachu" nan niigka.

³ Manjamana' an Apudyus gway mansilsilwhiya' san gwaschi manom-som'a' an cha'aju. ⁴ San gwaschi mangilugwayuwa' an cha'aju losan, patinajunay nayagsa'a' gway mallugwayu ⁵ kapu san nitapijanju nangipaakammugwan san Whyuway Chamag malluki san chamuway namatiyanju ingkanas sana. ⁶ Maid kun chugwachugwa' gway sa'ad as Apudyus gway nangiluki nangipawhayu san whijagju pungpungona ingkana san erkaw gway managkulinan Kristu Hesus.

⁷ Ustu an sa'on nan somsom'o' cha'aju kapu tan ipatpatog'u cha'aju. Nila'am aju an sa'on san inawhayun Apudyus sanna niwhawhallucha' ja chaan'u miwhayuchan san nangita'choya' ja nangipano'no'a' san Whyuway Chamag. ⁸ Apudyus nan mana'chor an sa'on nu ininon nan iliw'u an cha'aju losan tan nan lajad'u an cha'aju mijisu san lajad Kristu Hesus an cha'aju.

⁹ Ad annaja nan lugwayu':

gway paamamchon Apudyus nan lajadju gway machogwan san kadto'ay aammugwan ja san ininonju mangilasin nu ngachan nan ustuway oonju ¹⁰ tot mapiliju nu ngachan nan awhayugwan ta mawhijag ajuway nachayus ja maid ma'gwaniyanju ingkana san managkulinan Kristu ¹¹ gway nan losanay o'oonju mijunud san nangiwhilangan Apudyus an cha'aju as ustu san mangilana kapu an Hesu Kristu ta sachi nan michajagwan Apudyus as amod.

Nan Whyu Nangwhanakan Nan Niwhawhalluchan Pablo

¹² Susunud, whayugwo'ay akammugwonju gway sa'ad nan na'gwa an sa'on tuttuwaay cha'or nan ummadchangan nan migwerna'an nan Whyuway Chamag. ¹³ Ad nan nangwhanakana naakammugwan nan losanay mangijaachug san palasyu[†] ja nan losanay annad asna gway niwhayucha' kapu san mansilsilwhiya' an Kristu. ¹⁴ Ad sa'ad ahos nan aachugwan san susunud san pammati, ummamamod nan nantayo'ancha an Apu kapu san niwhayucha' kun tummuoyodchaay maid kun ogjatcha gway nangiwhaka san Whyuway Chamag.

¹⁵ Tuttuwaay agwad chanan uchumay mangipaakammu san mipangkop an Kristu kapu san aposcha ja isi'cha an sa'on gwon sa'ad nan uchum mansuyucha kapu san whyuway pangkopcha. ¹⁶ Mansuyucha kapu san lajad tan akammuchaay inatod Apudyus an sa'on nan whijang gway mangisi'ad san Whyuway Chamag. ¹⁷ Gwon sa'ad chachay uchumay maapos ipaakammucha nan mipangkop an Kristu kapu san mangipangasancha san longagcha. Lagwing nan pangkopcha tan whayugwonchaay paamamchon nan likat'u san niwhawhallucha'.

¹⁸ Gwon maid kun alin chachi an sa'on. Nan napatog mipaakammu nan mipangkop an Kristu ta'on nu ngachan nan pangkopcha mansuyu, lagwing man gwinnu whyu, mayagsa'ana' san o'ooncha. Ad ituyuy'u mallagsa' ¹⁹ tan akammu'ay kapu sasan lugwayuju ja whachang nan Ispilitun Hesu Kristu, sa'ad nan na'gwa an sa'on mangwhanag as magwajagwajaa'. ²⁰ Namnamao' ja whayugwo' ekay gway maid miwhawhaina' gwon patinajunay natuyocha' as isun nan nerrus tot mapachajagwan as Kristu kapu san whijag'u, matattakuwa' man gwinnu matoja'. ²¹ Tan an sa'on, mawhijaka' tot pachajagwa' as Kristu. Ad nu matoja' sinumamod whyu tan iya' an sija. ²² Nu sissija matattakuwa', ma'agwaa' pay as angsanay terwhasaway whyu nan mangwhanakana. Gwon ngachamma piliyo' -

[†] **1:13** 1:13 Sa'ad nan "palasyu" agagya'janay hohoy gway ingkagwan nan ali.

mawhijag gwinnu matoy? Achi' kun akammu. ²³ Mansikab as piliyon na. Whayugwo'ay sumina sanna whijag ad ummoja' nijamung an Kristu tan sinumamod na whayu an sa'on. ²⁴ Gwon maserpuway mawhijaka' jan kapu an cha'aju. ²⁵ Sa'ad tan maid kun chugwachugwa' sannaja, akammu'ay mawhijaka' pay ja ingkagwa' an cha'aju losan tot whadnga' cha'aju gway chuma'or aju san pammati gway anna nan lagsa'ju. ²⁶ Sa'ad nu umaliya' asin an cha'aju, naamamod gway ipangasjus Kristu Hesus kapu san inggwana an sa'on.

²⁷ Nan napatog mawhijag aju gway mijaya san Whayuway Chamag mipangkop an Kristu tot umaliya' man gway mangila an cha'aju gwinnu achiya' kun umali, chongyo' gway sissija napigsa aju san osossa'anay pangkop ja manosossaan aju gway mangisi'ad san Whayuway Chamag gway tinuttuwaju. ²⁸ Ad achi aju umogjat sasan humursu an cha'aju tan sachi nan mangipano'no' an chichaay matangkaancha gwon an cha'aju matakun aju. Ad as Apudyus nan manggwa san ma'gwaan nina losan. ²⁹ Naatod an cha'aju nan alintokanay mamati an Kristu gwon wha'on kus ahus na, mapalikatan aju hos kapu an sija. ³⁰ San sana, huyun'u cha'aju gway mallikat san inilajuway pinachas'u san nugwan ad chochongyonju nan sissijaay ma'ma'gwa an sa'on san sana.

2

Impawhawhan Kristu Nan Longagna Kun Nangngachan Angatuwan

¹ Sa'ad tan pumigpigsan nan somomo'ju kapu san na'aosossaanaju an Kristu, maliwligwa aju san lajadna, na'aosossaan aju san Ispilitun Apudyus, manisihwayu aju ja sosom'onju nan gwaschi osa an cha'aju, ² ochagwo' an cha'aju gway payagsa'ona'ay ustu san maisisuway manomsom'anju, manosossaan nan lajadju san gwaschi osa an cha'aju ja manosossaan aju san somomo' ja pangkop. ³ Achi aju manggwas whayangna kapu san sija ekay sosom'onju nan humayugwanju gwinnu kapu san inapangasju gwon kapu san mangipawhawhaanju san longagju, iwhilangju nan uchum as whayu an cha'aju. ⁴ Wha'on kus sija ekay iillanju nan humayugwan nan longagju gwon ilanju hos nan humayugwan nan uchum. ⁵ Maserpu sa'ad nan somomo'ju isun ahos nan somomo' Kristu Hesus:

⁶ Ta'on nu Apudyus as sija,

achina kun impapilit nan alintokana as osa Apudyus.

⁷ Gwon iwwaja'gwa'na nan sachi kun nijana' as isun chi kakangayna taku gway naayana nan inatatakun nan taku.

Impawhawhana nan longagna gway isun nan mudchachu,

⁸ impawhawhana nan longagna kun chinuchumngor ingkana natoy gway nilansa san krus.

⁹ Sija nan sa'ad as Apudyus impangatuna as sija san angatuwanay saad gway inatodna an sija nan saad gway nangatngatu san losanay saad.

¹⁰ Inggwan Apudyus na tot losanay

agwad ad langit, anna san luta ja agwad san chayo' nan luta, itumu'cha nan puwogchaay mayyu'ung gway manchajaw an Hesus.

¹¹ Ad losanay taku iwhakacha gway sa'ad as Hesu Kristu, "Apu" tot michajaw as Apudyus gway Ama.

Sa'ad Chanan Namati Isucha Nan Silaw Gway Mamadcha San Luhung

¹² Ipatpatog'uway susunud, sa'ad tan chinumngor as Kristu, isuju hos gway nu ngachan chay in'amanjuway chinuchumngor an sa'on say

iniingkagwa' an cha'aju, sinumamod otjan san sanaay maicha' an cha'aju. Ipatijuway mangi'gwa san mamachasanjuway ustus san manakuwan Apudyus an cha'aju gway anna nan ogjatju an Apudyus ja whigwhikonjus sija. ¹³ Tan as Apudyus nan mangatod an cha'aju san lajad ja ayobhonganjuway manggwa san masomana.

¹⁴ Oonju nan losan gway maid mallili ja maniisi' ¹⁵ tot maid ma'gwaniyanju ja nachayus nan somsono'ju, aanna' cha'aju an Apudyus gway maid kun man'uyanganju san mangilana san mi'a'allutanju san annaja lunap gway lagwing ja mangalallilaw. Isun chanan whituwon gway mamadcha san luhung, amaschi aju hos gway isuju nan silaw gway mamadcha an chicha ¹⁶ san mangipaakammugwanju an chicha san Whyuway Chamag gway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna tot agwad ipangas'u san managkulinan Kristu gway wha'on kus sajang nan unger' san nansilwhiya' an cha'aju.

¹⁷ Sa'ad nan pammatiju ja nan mansilwhiyanju an Apu isun nan chatun gway nichatun an sija. Ad nu otojonchas sa'on isun chi ichatun'u nan whijag'u ta mangngachan gwachagwad nan mangichatunanju san whijagju. Nu ma'gwa chi mallagsa'a' ja ma'ayagsa'a' an cha'aju losan. ¹⁸ Ad isuna hosay mallagsa' aju ja ma'ayagsa' aju an sa'on.

Nan Mipangkop An Timoteo Ja Epafrodito

¹⁹ Nu ijujan Apu Hesus, namnamao' gway wha'on kus mawhajag nan mangipaaliya' an Timoteo an cha'aju tot pumigsa nan somsono'u san mangakammugwa' san mipangkop an cha'aju. ²⁰ Maid kun uchum as isun Timoteo as kadto'ay manmanmo' san mipangkop an cha'aju. ²¹ Nan uchum sija ekay sosom'oncha nan mipangkop san whayugwonchaay oon, wha'on kus sosom'oncha nan mipangkop san whayugwon Hesu Kristu. ²² Gwon aagkammuju nan inapudnun Timoteo kapu tan ama ami ekay as manama gway nansilwhi gway nangipaakammu san mipangkop san Whyuway Chamag. ²³ Sija nan namnamao'ay sa'ad as sija iwhaun'u an cha'aju nu maakammugwa'ay anajun nan ma'gwa an sa'on. ²⁴ Gwon mantayo'a' an Apu gway wha'on kus mawhajag ad ummaliya' ahos an cha'aju.

²⁵ Ta'o mampay amaschi, simsimmo'uway maserpu ipagkulin'u as Epafrodito an cha'aju gway sunud ta'u san pammati ja huyun'uway mansilwhi ancha huyun'uway surchachun Apudyus gway impaalijuway mangatod san maserpu'. ²⁶ Whayugwona ekay gway mangila an cha'aju losan. Amod ahos nan chanagna kapu tan chingngorjuway nasa'it as sija. ²⁷ Tuttuwa tuwaay nasa'it as sija gway takangay matoy. Gwon inachakugwan Apudyus as sija ja wha'on kus ahus as sija gwon amaa' ahos tot maichon mansasangaa' as miidka san sasanga'. ²⁸ Sija nan whayugwo' ekajay ipagkulin as sija tot mayagsa'an aju nu ilanju asin as sija ja ta ma'aanan nan chanag'u. ²⁹ Sija nan nayagsa' ajuway mangipakatong an sija as osa sunud an Apu ja whigwhikonju nan a'ammasma taku ³⁰ tan kapu san mansilwhiyana an Kristu takangay as sija matoy gway inilosna nan whijagna tot maatodna nan whachangna an sa'onay achiju kun lobhong atchonay nan agwad san achaju.

3

Nan Tuttuwaay Inalintog

¹ Ad anna pay iwhaka' susunud, gway lumagsa' aju san na'aosossaananju an Apu. Wha'on kus anginginnu a sa'on nu asino' isuyat chachay ingwhaka' an cha'aju tan humayugwanju na.

² Ammanju ilan chanan taku gway manggwa san o'oon chanan achi kun mamati, chicha nan manggwamanggwa san lagwing ja mangipatut gway maserpu masuglitanta tot mangngachanta takun Apudyus. ³ Gwon chita'u nan kadto'ay nasuglitan tan chita'u nan manchaychajaw an Apudyus kapu san whachang nan Ispilituna. Ipangpangas ta'u as Kristu Hesus ad wha'on kus sija mantayo'an ta'u chanan lintog ja ukali gway iwhakan chanan taku gway maserpu suyuton ta'u ⁴ ta'on nu anna nan kapun nan mangipangasa' an chana. Nu agwad sawhalis manggwanaon inggwana nan a'ammasma, amamod gway inggwa' chana ⁵ tan nasuglitana' san mi'agwayu erkaw'u san nijana'a'. Ijisa'ela' gway nerpuwa' san kana' Benjamin, pasig Hudyu nan chaya'. Nu mipangkop san manuyutan san lintog gway inatod Apudyus an Moses, inggwa' chana tan osaa'ay Pariseo. ⁶ Ingkakadto"u gway nanggwa san ana' ekoon pa'gwan Apudyus an sa'on kun pinalikata' chanan namati. Nu mipangkop san mapalintokan nan taku kapu san manuyutan san lintog gway inatod Apudyus an Moses, maid kun ma'gwaniya'.

⁷ Gwon sa'ad nannachaja losan gway ingwhilang'u san nugwan as napatog, ingwhilang'us sana as maid kun silwhina kapu an Kristu. ⁸ Ad wha'on kus ahus chi, ingwhilang'u nan losan as maid kun silwhina nu iijisu' san amod napatog gway mangakammugwan an Kristu Hesus gway Apu'. Kapu an sija maid kun silwhina an sa'on nan losan kun ingwhilang'u chachi as isun chi whinallu tot maakammugwa' as Kristu ⁹ ad nitapiya' an sija. Wha'on kus sija magwasgwasan nan whersu' nan manuyuta' san lintog gway inatod Apudyus an Moses gwon sija magwasgwasan nan whersu' nan namatiya' an Kristu. Nannaja nagwasgwasan nan whersu' as Apudyus nan nanggwa kapu san pammati'. ¹⁰ Whayugwo'ay mapachas as amod as Kristu san whijag'u. Nan pijao' anan mapachas'u nan ayobhongan Kristu gway nataku san otoy gway ma'aosossaanay mitapi mapalikatan isun nan napalikatana gway ta'on nu i'atoy'u nan isun nan ininona natoy ¹¹ tan namnamao' gway takuwona' san otoy.

Mantuttuttuyuy Ingkana San Mapungpungana

¹² Wha'on kus ana'on naahusa' nangngachan isun Kristu gwinnu maid kun man'uyanga'. Gwon ipachungpus'u gway manggwa sina tan annaja nan pangkop Kristu Hesus san nangajakana an sa'on. ¹³ Susunud, wha'on kus ana'on na'gwa' chana. Annajaot nan o'oo': Ligwata' nu ngachan nan na'gwa san nerrus ad sijaot ipapuut'u nan oo' chanan whayugwon Apudyus an sa'on san umaliyay chimpu. ¹⁴ Mampatuyuja'ay manggwa san pangkop'u tot maaya' nan makanab gway atchon Apudyus san losanay pinilina. Sa'ad nannaja makanab gway atchon Apudyus sachi nan mitapijan an sija ad langit kapu an Kristu Hesus.

¹⁵ Sija nan sa'ad as chita'u losanay naotong san pammati, maserpu amaschi nan somsono' ta'u. Ad nu agwad ayasis somsom'onju, awniyot ipaakammun Apudyus an cha'aju nu ngachan nan ustu. ¹⁶ Nan napatog maserpu suyuton ta'u nan naahus Apudyus ipaakammu an chita'u.

¹⁷ Susunud, manosossaan ajuway mangagwat an sa'on ja ammanju ilan chanan manussussuyut san ininon gway mawhihijag gway impailami an cha'aju. ¹⁸ Tan angsan chanan mawhihijag gway humursu san sussuyu mipangkop san natojan Kristu san krus. Nadnachi ingwhaka' na an cha'aju ad san sana maniwhila' ahosay mangiwhaka an cha'aju. ¹⁹ Nan

mangwhanakan nannachaja takuway humursu matangkaancha. Sija apudyuscha nan pijaon nan longagcha ja ipangascha nan awhawhainay o'ooncha. Sija ekay sosom'oncha nan mipangkop san anna san luta. ²⁰ Gwon sa'ad as chita'u langit nan kadto'ay ingkagwan ta'u gway aschi nan merpugwan nan uullajon ta'u gway Manaku an chita'u gway as Apu Hesu Kristu. ²¹ Sija nan manghos san apsut gway longag ta'u ad inggwanas isun nan ina'erjad nan longagna kapu san ayobhongana gway mangituyay san losan.

4

Nan Mangudchiyay Tudtuchun Pablo

¹ Susunud, ipatpatog'u cha'aju ja sosom'o' cha'aju. Cha'aju nan mam-payagsa' an sa'on ja iwhilang'uway whayangat'u san mansilwhiya' an Kristu. Cha'ajuway ipatpatog'u, maserpuway sissija aju napigsa an Apu. ² Euodia an Sintike, ipa'pa'aasi' an cha'aju gway maninnagwatan aju kapu san pammatiju an Apu. ³ Ochagwo' ahos an si'aay kadto' gway atuyunga' gway whachangam nannachaja chugwa huwhai tan nallikatcha hummachang an sa'on san mipaakammugwan nan Whayuway Chamag, chicha ancha Clemente ja chanan uchumay hummachang an sa'on. Sa'ad chana losan nilista nan ngachancha san nibyu gway nilistaan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.

⁴ Patinajunay lumagsa' aju an Apu! Isayad'u iwhaka, lumagsa' aju! ⁵ Ipa'laju nan anusju san losanay taku. Takangay nan umaliyan Apu. ⁶ Achi aju machanakan san whayangna gwon san losanay asasaad ilugwayuju an Apudyus gway ochagwonju an sija nan losanay maserpuju gway manjaman aju hos. ⁷ Ad nan mangwhanakana, atchon Apudyus an cha'aju nan somsono' gway maid kun machanakan kapu tan na'aosossaan aju an Kristu Hesus. Nan amaschi somsono' gway atchon Apudyus, achin ku chanan taku lobhong gway maagwatan.

⁸ Nan mangudchi, susunud, igkaju san somsono'ju nu ngachan nan whayu ja miwhilang as mapachajagwan: gway chanan tuttuwa, nalintog, nachayus, alaylajad ja miwhilang gway mawhigwhig. ⁹ Nu ngachan nan inacherju, naayaju an sa'on, chingngorju ja inilaju an sa'on, chachi nan oonju. Ad sa'ad as Apudyus gway mangatod san maid kun machanakan nan somsono' agwad an cha'aju.

Nan Manjamanan Pablo San Whachang Chanan iFilipos

¹⁰ Nayagsa'a' an Apu as amod kapu tan napping kunan nawhajakay chimpu asinju hos simsimmo' as sa'on san nangatchanju san whachangju an sa'on. Tuttuwa sosom'onjus sa'on gwon maid kun ininonju mangipaila. ¹¹ Wha'on kus iwhaka' na kapu san manserpuwa' tan ummingsaa' gway ngachammasnatay asasaad'u mapno'a'. ¹² Akammu' nu ngachan nan ininon nan manserpu ja akammu' nu ngachan nan ininon nan mansergwa. San losanay asasaad naagwata' nu ngachan nan pijaona anan nan mabsug ja mawhilit, ininon nan mansergwa ja man'uyang. ¹³ Mawhalin'u sanguwon nan losanay asasaad kapu an Kristu gway mangipappapigsa an sa'on.

¹⁴ Gwon ta'on nu amaschi, manjamana' an cha'aju tan whinadngana' san likat'u. ¹⁵ Sa'ad as cha'ajuway iFilipos, akammuju kay gway sa'ad say malluki misuyu nan Whayuway Chamag an cha'aju say lummajagwa' ad Macedonia, maid kun uchum as maayuayusay namati san uchumay ili as hummachang an sa'on nu achi ahus as cha'aju. ¹⁶ Tan uyay san

iniingkagwa' ad Tesalonica, namiggwajus sa'on impagwitan as maserpu'.
¹⁷ Wha'on kus sija whayugwo' nan man'ochaw as whachangju gwon whayugwo'ay as Apudyus nan manka san makanabju as nangwhanakan nan whachangju an sa'on. ¹⁸ Inaya' nan losanay inatodju kun nasergwa pay. Naatod gway ustu nan losanay maserpu' gway inaya' an Epafrodito ad anigcha mangwhanguway chatun gway masoman Apudyus. ¹⁹ Kapu an Kristu Hesus sa'ad as Apudyus gway mansilsilwhiya' atchona nan losanay maserpuju gway merpu san whina'nangna gway achi kun mammamin. ²⁰ Machaychajaw as Apudyus gway Ama ta'u as ingkaingkana. Amen.

²¹ Iwhakaju san losanay takun Apudyus ad asnatay Filipos gway ininon nan whijagcha an Kristu Hesus. Ininon nan whijaju gway anan ahos chanan huhuyun'ud asna. ²² Losanay takun Apudyus ad asna amamod sasan mansilsilwhi san hoyoy nan Emperador paiwhakacha hos gway ininon nan whijaju. ²³ Ilugwayu' gway ipailan Apu Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Suyat Pablo Sasan iColosas

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja suyat, insuyat Pablo sasan namati ad Colosas gway osa ili san Asia Minor. Wha'on kus Pablo nan nangiluki sannaja kimung chanan namati, achina kun ini"ila chicha. Ahus ekas Epapfras gway iColosas as akammuna gway inagwisnaay namati. Ad kapu an Epapfras agwad chanan namati. San iningkagwan Pablo san whawhalluchan ummoy as Epapfras an sija kun ingwhakana gway agwad chanan mangisussuyu san wha'wha"onay sussuyu sasan namati ad Colosas. Nan isussuyucha, nu whayugwon nan osa taku akammugwon gway ustus as Apudyus ja ma'awhijag an sija as ingkaingkana, wha'on kus umanay nan ahus ekay pammati an Kristu. Maserpu anu gway patiyoncha nan uchumay ugukali ja inggwan nan takuway whilin ad maserpu hosay manchajawcha sasan a'anghel.

Kapu sannaja, insuyat Pablo nannaja sasan namati ad Colosas tot akammugwoncha nan atuttugwaan mipangkop an Hesu Kristu. Ingwhakana san suyatna gway kapu an Hesus inggwan Apudyus nan losan. Ad sachi nan nangipailaay nangatngatu as sija san losanay a'anghel ja nan uchum ahosay achi kun maila. Agwad ahos an sija nan ina'Apudyus Amana ad maid kun uchum as merpugwan nan assahu whijag chanan namati nu achi ahus as sija. Sija nan sa'ad chanan namati maserpu achicha suyuton chanan whilin ja lintog gway inggwan chanan taku, ahus as Kristu as maserpu chumngoyanacha ja panu'choncha.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Nan Lugwayun Pablo Sasan Namati Ad Colosas 1:3-14

Nan Inangatun Nan Saad Kristu Ja Nan Inggwana 1:15-23

Nan Nansilwhiyan Pablo Sasan Namati 1:24-2:5

Nan Asasaad Chanan Namati Kapu San Na'aosossaanacha An Kristu 2:6-15

Nan Tudtuchu Ta Achi Maallilaw San Wha'wha"onay Sussuyu 2:16-23

Nan Sikud Ja Nan Assahu Whijag Nan Osa Namati 3:1-4:6

Nan Pungpung Nan Suyat 4:7-18

¹ As Pablo na gway anna nanuyat an cha'aju, huyun'ud asna as Timoteo gway sunud ta'u san pammati. Chinutu'ana' an Apudyus as man'apostol Kristu Hesus.

² Nanuyat ami an cha'aju gway iColosas gway takun Apudyus ja napudnu gway susunud gway na'aosossaan an Kristu.

Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Lugwayun Pablo Sasan Namati Ad Colosas

³ Patinajun amiyay manjaman an Apudyus gway Aman Apu ta'uway Hesu Kristu san mangilugwayugwayuwanmi an cha'aju ⁴ kapu tan chingngormi nan mipangkop san pammatiju an Kristu Hesus ja nan lajadju san losanay takun Apudyus. ⁵ Mantuttuyuy nan pammatiju ja lajadju kapu san namnamaonju nan niterterpon gway atchon Apudyus an cha'aju ad langit. Chingngorju nannaja san nugwan san nisuyu an cha'aju nan atuttugwaan gway Whayuguay Chamag.

⁶ Ad sa'ad nannaja Whyuway Chamag gway mipangkop an Kristu nipaakammu sasan taku san angsanay ili kun nangwhanag as whyu san whijag nan losanay namati sannaja Whyuway Chamag. Ad sachi nan isun nan na'gwa an cha'aju manipud san chamuway nangngoyanju ja nangagwatanju san atuttugwaanay mipangkop san inawhayun Apudyus.

⁷ As Epapfras gway patpatkonmiyay huyunmi gway mansilsilwhi an Kristu nan nangiwhaka an cha'aju an chana. Napudnus sija gway nangisa'up an cha'ami. ⁸ Sija ahos nan nangipaakammu an cha'ami san lajadju sasan takun Apudyus kapu san Ispilitun Apudyus gway agwad an cha'aju.

⁹ Sija nan malluki san nangngoyanmisna, intuttuttuyuyumiyay mangilugwayu an cha'aju tot akammugwonjuway ustu nan whyugwon Apudyus gway pa'gwa an cha'aju kapu san mangatchana an cha'aju san laing ja aammugwan gway merpu san Ispilitun Apudyus. ¹⁰ Sijana nan lugwayumi tot san mawhijakanju masom as Apu Hesus gway mangwhanag as manggwaanju san losanay whyu ja machogwan nan aammugwanju san mipangkop an Apudyus.

¹¹ Ilugwayu' ahos tot papigsaon cha'aju an Apudyus san maid kun mijisugwanaay ayobhongana tot ijattomju ja anusanju nan losan gway agwad nan lagsa'ju. ¹² Ilugwayu' ahos tot manjaman aju an Apudyus gway Ama gway nanggwa an cha'aju as miwhilang gway ma'atagwid san ingwhawhagkan Apudyus gway atchona sasan takuna gway mitatappi an sija san agwachan nan mantuyajana gway padcha. ¹³ Insaya'na chita'u san ayobhongan Satanas* kun intapina chita'u san mantuyajan nan patpatkonaay Ana'na. ¹⁴ Kapu san Ana'na, gwinajagwajaan chita'u, pijaona ukuchon niligwatana chanan whersu ta'u.

Nan Inangatun Nan Saad Kristu Ja Nan Inggwana

¹⁵ As Hesus nan ustu'ustu maillan
nan ina'Apudyus Apudyus gway achi kun maila.

Nisisikud as sija san chaan ma'gwa nan luhung
ja sija nan angatuwan san losanay inggwan Apudyus.

¹⁶ Tan impa'gwan Apudyus an Kristu
nan losanay agwad ad langit ja asna luta,
chanan maila ja achi kun maila
ancha chanan losanay anna ayobhonganaay mantuyay ad asna luta ja
langit.

Na'gwa nan losan kapu an sija
tot losancha pachajagwan as sija.

¹⁷ Nisisikud as sija san chaan ma'gwa nan losan
ad sija nan mangipasissija san losan san ustuway naurnusanha.

¹⁸ Sija nan wha'ag gway nan pijaona anan sija nan mangituyay sasan
namati
gway mijalig as longagna.

Sija nan merpugwan nan assahu whijag chanan namati,†
sija nan ummuunnaay natakun san otoy
ta sija nan mangngachan angatuwan san losan.

¹⁹ Tan pinangkop Apudyus gway sa'ad nan ustu'ustu ina'Apudyusna
agwad san Ana'na.

* **1:13** 1:13 San Griego nan nilista "manghulingot" † **1:18** 1:18 San Griego sa'ad nan nilista "sija nan lapu."

²⁰ Ad kapu an Kristu, simsimmo' Apudyus gway ipagkulin nan losan an sija
 chanan ingkaw san luta ja ingkaw ad langit.

Ipagkulin Apudyus nan losan an sija

kapu san ummigwangan nan chayan Kristu san natojana san krus.

²¹ Sa'ad as cha'aju san nugwan nisiyan aju an Apudyus ja ahursu cha'aju an sija kapu san lagwingay somсомо'ju ja lagwingay o'oonju.

²² Gwon san sana impagkulin Apudyus nan ma'ahubuyunana an cha'aju kapu san natojan Kristu tot it'onna cha'aju san whersu, oona cha'ajus maid a'gwaniyanju ja maid asu'unanju san mangilana. ²³ Ad sachi nan ma'gwa nu ituttuyuyju san pammatiju gway ainnugwanju napigsa san pammatiju ja achiju ijakajay mannamnama san ingwhawhagkan Apudyus gway atchona an cha'aju kapu san Whyuway Chamag gway chingngorju. Nannaja Whyuway Chamag sachi nan nipaakammu san losan sanna luta. Ad as sa'on gway Pablo, nachutu'ana'ay mangipaakammu san Whyuway Chamag.

Nan Nansilwhiyan Pablo Sasan Namati

²⁴ Ad sa sana ta'on nu maliglikatana' kapu san humayugwanju kochangnaay nayagsa'a'. Ad kapu san liglikat'u chachi nan pachakus nan liglikat gway simsimmo' Kristu gway mapalikatana' san mansilwhiya' an cha'ajuway namati gway ma'gwaniyon longag Kristu. ²⁵ Nangngachana' mansilsilwhi an cha'aju kapu san terwasu inatod Apudyus an sa'on san humayugwanju tot ipaakammu'ay ustu nan ukudna. ²⁶ Nannaja atuttugwaanay ukud achi kun nipaakammu san nawhajakay chimpu ja san amanaay lunap gwon san sana nipaakammu sasan takuna. ²⁷ Simsimmo' Apudyus gway ipaakammu sasan takuna nan amochay inawhayun nan pangkopna gway pawhayugwona nan whijag chanan wha'on kus Hudyu. Annaja nan nitatayuway pinangkopna ipaakammu: ituttuyuy Kristu gway ma'awhijag an cha'aju. Sija nan aagkammujuway namnamaonjuway mitapi san michajagwana ad langit.

²⁸ Ipaakammumi as Kristu san losanay taku, tudtuchugwanmi ja suyuwanmi nan losanay taku gway usayonmi nan laing gway inatod Apudyus an cha'ami tot ipayangmi nan gwaschi osa gway maid man'uyangana san ma'aosossaanancha an Kristu. ²⁹ Sa'ad tot ma'gwa' nannaja, ipapati' ja igka' nan lobhong'uway manggwa san terwasuway mipangkop san Whyuway Chamag. Ma'gwa' nannaja kapu san pigsa gway nerpu an Kristu gway humachang an sa'on.

2

¹ Whyugwo'ay akammugwonju nan amochay mangipapati mamachang an cha'aju, ama ahos chanan namati ad Laodicea ja losanay achi kun nangila an sa'on. ² O'oo' nannaja tan whyugwo'ay pumigsa nan somсомо'ju ja somсомо'cha ja manosossaan aju losan kapu san manisihayugwanju tot achi aju manchugwachugwa gway maagwatanjuwotay ustu nan mipangkop san pangkop Apudyus gway achina kun impaakammu san agwi gway mipangkop an Kristu. ³ As Hesus nan mangipaakammu san laing ja aammugwan Apudyus gway achi kun nipaakammu san agwi. ⁴ Iwhaka' nannaja tot maid osas mangallilaw an cha'aju san umagwisay apapat gway amas tuttuwa gwon wha'on kun. ⁵ Tan ta'o mampay nu achajuwa' an cha'aju, patinajunay sosom'o' cha'aju ja nayagsa'a' tan chingngor'ay sissija naurus aju ja napigsa nan pammatiju an Kristu.

Nan Asasaad Chanan Namati Kapu San Na'aosossaanancha An Kristu

⁶ Sa'ad tan as Kristu Hesus nan Apuju, ituttuyuyjuway mawhijag gway isun chanan na'aosossaan an sija. ⁷ Ma'gwa nannaja nu pagchotonju nan pammatiju an sija isun nan ajuway anchaanchu nan lamutnaay ontog gwinnu isun nan mipatpata'chor hoyoy gway pagchot nan tu'udna. Amasnat nan nisuyu an cha'aju ad sija nan oonju na san manjamananju an Apudyus.

⁸ Ammanju ilan ta achi aju maallilaw gway sumuyut san sussuyu gway wha'on kus tuttuwa gway maid kun silwhina. Nan amaschiyay sussuyu wha'on kus nerpu an Kristu gwon impatagwid ekay chanan takus agwi gway naacher sasan mangituyay sannaja luhung gway achi kun maila. ⁹ Tan sa'ad nan ustu'ustu ina'Apudyus Apudyus maila an Kristu gway nangngachan taku. ¹⁰ Ad nan losanay maserpuju san assahu whijagju agwachon an cha'aju kapu san na'aosossaananju an Kristu. Sija nan angatuwanay mangituyay san losanay tuyay ja ayobhongan.

¹¹ Ad kapu san na'aosossaananju an Kristu, niwhilang aju as nasuglitan. Wha'on kus suglit nan taku gwon suglitay nerpu an Kristu gway nan pijao' anan kapu an Kristu maid kun ayobhongan nan whersu gway maningngil san longag ta'u. ¹² San chimpun nan nampahonjakanju, isun chi nitapi aju niilhon ja natakun an Kristu kapu san pammatiju san ayobhongan Apudyus gway nanaku an sija san otoy.

¹³ Ad as cha'ajuway wha'on kus Hudyu, ama' isun chi natoy aju kapu san whersuju ja kapu san chaan aju kun magwajagwajaan san ayobhongan nan sikuchay inatatakaju. Gwon isun chi tinakun Apudyus cha'aju tot mawhijag ajuway sumuyut an Kristu gway niligwatana nan losanay whersu ta'u. ¹⁴ Ama' isun chi inumasna nan listaan gway nipawhersu an chita'u san nallabsingan ta'u san lintog ja chanan linlintog gway maserpu suyuton ta'u. Inumasna na san natojan Kristu san krus. ¹⁵ Inaan ahos Apudyus nan ayobhongan chanan lagwingay mantutuyay gway achi kun maila, ingwhawhainna chicha san mangilan nan losan san nangawha'ana an chicha kapu san natojan Kristu san krus.

Nan Tudtuchu Ta Achi Maallilaw San Wha'on Kus Tuttuwaay Sussuyu

¹⁶ Sija nan achiju chongchongyon nan mangipawhersu an cha'aju gway manggwanaon maserpu suyutonju nan ngilinoncha gway isun nan mipangkop san ma'an ja mainum, tinagwonay pijasta, hu'nakun nan huyan ja san Erkaw gway Umillongan. ¹⁷ Sa'ad nannachajaay nisuyu san nugwan isun ekay chi aninigwan gway umuna san sinaninigwan. Pijaona ukuchon, sachi nan in'aman chanan taku nangakammu gway san umaliyay erkaw agwad nan mipasu sannachajaay whilin. Gwon san sana tuttuwaay ummali as Kristu gway sija nan su'atna. Sija nan, maserpu suyuton ta'us sija. ¹⁸ Achiju chongchongyon chanan takuway mangipawhersu an cha'aju gway ananchaon achi aju mawhijag an Apudyus kapu san achiju suyuton nan ininoncha mangipawhahwa san longagcha ja achi aju manchajaw san a'anghel. Nannachaja taku ananchaon nangatngatucha tan agwad anu nan impailam Apudyus an chicha. Gwon maid kun kapun nan pumangasancha kapu tan merpu ekay san ugwachaay somsomo'. ¹⁹ Achicha kunon panu'chon as Kristu gway sija nan mijalig as wha'ag chanan namati. Sija nan manalipatu san losanay namati gway mijalig as longagna gway mijurnus an sija tot gwaschi pertin nan longagna agwatona nu ngachan nan maserpuna ja losanay pertin nan longagna nurnus ja nansusuup isun nan angsanay pertin nan longagna gway nansusuup as osa

longag. Ad nan longag mangngachan maangsan whatay san whayugwon Apudyus.

²⁰ Sa'ad tan isun chi nitapi aju natoy an Kristu gway nagwajagwajaan aju san whilwhilin sanna luhung, kaman sissija ekajay suyutonju nan kidkichun chanan nailuhunganay taku? Kajuman patiyon chanan whilinha gway a'ammassa: ²¹ "Achim ognan nannaja, achim ippong nat, achim sakichon nanchi!" ²² Sa'ad nannachajaay whilin gway mipangkop san whayangna gway mappung mauser ad ahus chi, maidcha kunon. Whilwhilin ekay ja tudchuchun chanan taku. ²³ Sa'ad nannachaja whilin mampammayang as whayu as suyuton. Amas ipailanaay ipatogjus amod as Apudyus ja ipawhawhaju nan longagju ancha anna nan lobhongjuway maninggil san pijaon nan longagju. Gwon achicha kun ma'awhachang an cha'ajuway mangijakay san lagwingay pijaon nan longagju.

3

Nan Sikud Ja Nan Assahu Gway Whijag Nan Namati

¹ Sa'ad tan isun chi nitapi aju nataku an Kristu san natakuwana, sija sosom'onju chanan agwad ad langit gway agwachan Kristu gway tummu'chu san machigwanan Apudyus gway ma'atuyay an sija. ² Sija sosom'onju chanan agwad ad langit, wha'on ku sasan annad asna luta. ³ Tan isun chi natoy aju san mipangkop san sikud gway whijagju ad agwad nan assahu whijagju an Apudyus kapu san na'aosossaanju an Kristu ta'on nu chaan kun maakammugwanay ustu. ⁴ As Kristu nan nerpugwan nan assahu whijagju. Ad nu managkulin as sijaay mipaila nan inachajawna mitapi aju hos mipaila an sija gway michajaw.

⁵ Sija nan ijakaakayyaway manggwa san lagwing gway isun chanan: manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, manggwa san awhawhainay o'oon nan laya'i ja huwhai, uyay pay manom-somo' gway manggwa san a'ammassa gway manggwa san losanay lagwing gway pijaon nan longag ja mangkamkam (tan nan mangkamkam mijisu san manchajagwan san sinang'apudyus). ⁶ Kapu an chana, humu'nag nan chimpuway chusaon Apudyus chanan achi kun chumngor an sija. ⁷ Nawhijag aju hos as amaschi san chaanju chumngoyan an Apudyus.

⁸ Gwon san sana, ijakayyu hos losan sannachaja: lingu, huchu', mamangkop gway manggwas lagwing san uchum, mampergwipergwing ja manapapat san awhawhain. ⁹ Achi aju mantinnuli tan nanchu'kanju nan sikuchay inatatakuju ja chanan lagwingay ayanggawaju ¹⁰ gwot inagwatju nan assahuway atataku. Ad ituttuttuyuyay obson nan atatakuju tot mijisu aju an Apudyus gway nanggwa an cha'aju tot maakammugwanjuway ustu as sija. ¹¹ Ad nan nangwhanakan nina, maid kun nan'ayasiyan nan wha'on kus Hudyu ja Hudyu, nan sinuglit ja nilutup, nan ipa'pa'yangay taku, chanan takuway nan'inayasi nan ukalicha, nan mudchachu ja wha'on kus mudchachu. Maisisucha losan san mangilan Apudyus tan as Kristu nan napatog san losan ad ingkaw an chita'u losan.

¹² Sija nan sa'ad tan pinili cha'aju an Apudyus as init'onna san whersu as mansilwhi an sija ja ipatpatogna cha'aju, maserpu mangachaku aju, ipailaju nan whayu san uchum, ipawhawhaju nan somomo'ju, lumoy aju ja naanus aju. ¹³ Maninnanus aju ja maserpu ligwatanju nan whersun nan uchum an cha'aju nu agwad lilin nan gwaschi osa an cha'aju as isun Apu Hesus gway niligwatana nan whersuju. ¹⁴ Ad nan apatkanay ichokaju an chana losan, lajad gway sijana nan mangosossaan an cha'aju

san maurnusanjuway ustu. ¹⁵ Ad nan maurnusanju gway merpu an Kristu maserpu mantuyajonju san somsono'ju tan sijana nan pangkop nan nanggwaana an cha'aju as mangngachan isun nan osaay longag. Ad patinajunay manjaman aju an Apudyus.

¹⁶ Maserpu sosom'onju nan sussuyun Kristu. Mansinnuyu ja mantinudtuchu aju gway usayonju nan laing gway merpu an Apudyus. I'antaju nan napudnuway manjamananju san losanay ayasin nan an'anta gway michajagwan Apudyus. ¹⁷ Ad ngachan manay oonju, manapapat aju man gwinnu agwad oonju, oonju as mangipailaay Apuju as Apu Hesus* ja patinajunay manjaman aju an Apudyus gway Ama kapu an sija.

Nan Tudtuchun Pablo Sasan Whinumyoy
(Efeso 5:22-33; 1 Pedro 3:1-7)

¹⁸ Cha'ajuway hubhuwhaiyay anna asagwana, chumngor aju sasan aassagwaju tan sijana nan whyu oon nan namati an Apu Hesus.

¹⁹ Cha'ajuway lallaya'i, ipatogju nan aassagwaju ad achiju uyujungan chicha.

²⁰ Anana', chumngor aju sasan sinaanna' an cha'aju san losanay oonju tan sijana nan masoman Apu Hesus.

²¹ Aamma, achiju otjan amchonay manamuju san anana'ju ta achicha ngumaja.

Nan Tudtuchun Pablo Sasan Mudchachu
(Efeso 6:5-8; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20)

²² Cha'ajuway mudchachu, patiyonju nan losanay iwhakan chanan amuju. Wha'on kun ekas pappailaju nan oonju tot masom chanan takuway mangila gwon ikakadto'juway chumngor gway agwad nan ogjatju an Apu Hesus. ²³ Ngachan manay oonju, oonjuway napudnu gway amas isun chi Apudyus nan mansilwhiyanju gway wha'on kusan taku ²⁴ tan akammujuway as Apu Hesus nan mangatod an cha'aju san makanabju gway insasagkananaay atchon an cha'aju. As Apu Kristu nan mansilwhiyanju. ²⁵ Sa'ad chanan manggwamanggwa san lagwing, masuwhalitan san whatug nan inggwachaay lagwing ad maid kun mat'on as whyugwon Apudyus.

4

Nan Tudtuchun Pablo Sasan Anna Nan Mudchachucha
(Efeso 5:9)

¹ Cha'ajuway amun chanan mudchachu, maserpuway amamma'anju ta ustu nan oonju sasan mudchachuju tan akammujuway agwad ahos nan Apuju ad langit.

Nan Uchum Pajay Tudtuchun Pablo

² Ituyuyju ipapati gway mallugwayu, ammanju iillan ta achi masangaw nan somsono'ju san mallugwayuwanju ja manjaman aju hos an Apudyus.

³ Itapi cha'ami hos ilugwayuwan ta atchan Apudyus cha'ami as whatang gway mangipaakammu san ukudna mipangkop an Kristu gway achi kun nipaakammu san nugwan gway sijana ahos nan kapun nan niwhayucha'.

⁴ Ilugwayuju ta nayagwag nan mangipaakammugwa' san ukudna tan sijana nan maserpu oo'.

* **3:17** 3:17 San Griego nan nilista "oonju losan san ngachan Apu Hesus."

⁵ Ammanju ilan nan kidkichuju san sangun chanan achi mamati gway na'asakana aju san losanay chimpu gway mangiwhaka an chicha san mipangkop an Kristu. ⁶ Sa'ad nan i'amanjuway manapapat maserpu patinajunay whayu ja alaylajad tot akammugwonju nu ngachan nan ustuguay isungwhatju san gwaschi osa manimus.

Nan Pungpung Nan Suyat Pablo

⁷ Sa'ad nan losanay mipangkop an sa'on as Tikicus nan mangipaakammu an cha'aju. Patpatko' as sija gway sunud ta'u san pammati ja napudnuway huyun'u mansilsilwhi an Apu Hesus. ⁸ Ipaali' as sija an cha'aju tot maakammugwanju nan mipangkop an cha'ami ja tot papigsaona nan somsono'ju. ⁹ Hurnan Onesimo as sija gway napudnu san pammati ja patpatko' gway sunud san pammati gway ailijanju. Ipaakammucha an cha'aju nan losanay ma'ma'gwa ad asna.

¹⁰ Ininonju gway anan Aristarco gway huyun'u whayud ja as Marcos gway apingsan Bernabas. (Napping'u impuyung an cha'aju nan mipangkop an Marcos gway nu umali an cha'aju mangiliyonjus sija.)

¹¹ Ininonju hos gway anan Hesus gway ananchaon Husto. Chana nan ahus as Hudyu namati gway huyun'uway mansilsilwhi gway mangipaakammu san mipangkop san Mantuyajan Apudyus gway chicha nan mangipappapigsa san somsono'u.

¹² Ininonju hos gway anan Epapfras gway ailijanju gway mansilsilwhi an Kristu Hesus. Patinajunay ikakadto'naay mangilugwayu an cha'aju tot sissija napigsa aju san pammati ja maid kun chugwachugwaju san losanay whayugwon Apudyus. ¹³ Sa'on nan mangipano'no' gway amod nan kakotnaay nansilwhi san humayugwanju ja sasan agwad ad Laodicea ancha sasan agwad ad Hirapolis. ¹⁴ Ininonju gway anan Lukas gway patpatkonmiyay chu'tur ja as Demas.

¹⁵ Iwhakaju hos ananon ininonjuway susunud san pammati ad Laodicea ja an Nimfa ancha chanan maayuayus gway namati san hoyoyna. ¹⁶ Ad sa'ad nu miwhasa nannaja suyat an cha'aju, ipawhasaju ipawhasa sasan maayuayus gway namati ad Laodicea. Ad maserpu whasaonju hos nan suyat gway insuyat'u an chicha. ¹⁷ Ad iwhakaju an Arkipus gway maserpu ipachungpusna nan intayo' Apu Hesus an sija gway oona.

¹⁸ SA'ON GWAY PABLO NAN NANGISUYAT SANNAJAAY PUNGPUNG NAN SUYAT.

Sosom'onju gway ilugwayus sa'on ad asna whawhalluchan.

Ilugwayu' gway ipailan Apudyus nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Umunaay Suyat Pablo Sasan iTesalonica

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nan ili Tesalonica, sija nan kapital nan iliyay Macedonia. Ad aschi nan ummajan cha Pablo san nanaynananchad Filipos kun nansuyucha ad aschi san sinagoga san tuyuway Sawhachu. A'it chanan Hudyu ja angshan chanan wha'on kus Hudyu gway namati. Gwon sa'ad chanan Hudyuway achi kun mamati, kinuyucha nan losanay taku san losanay ili kapu san aposcha kun napapilit cha Pablo gway lummajaw. Ummoycha kud Berea asichaot umoy ad Atenas. Sa'ad san agwachanchad aschi chingngorcha nan chamag gway sa'ad chanan namati ad Tesalonica napalpalikatancha hos, sija nan ingwhaun Pablo as Timoteo gway huyunna tot umoyna papigsaon nan pammatacha san umajanad Corinto. (Nu ngachan nan mamayu mamasa san mipangkop sannajaay uullit, ilana san Apostoles 17:1-15.) Sa'ad san agwachanad aschi, hummu'nag cha Timoteo an Silas gway nerpu Macedonia kun impachamag Timoteo nan mipangkop san pammatin chachay iTesalonica. Gwot asiyot manuyat as Pablo sasan iTesalonica tot pumigsa nan somomo'cha ja pammatacha.

Sannaja nibyu gway insuyat Pablo sasan iTesalonica, nanjaman as Pablo an Apudyus san mipangkop san pammati ja lajad chanan iTesalonica. Impaakammuna hos an chicha nan mipangkop san managkulinan Apu Hesus ja nan ma'gwa sasan namatiyay natoy. Sa'ad tan agwad ahos nan uchumay takud Tesalonica gway mangiwhakawhaka san tuli mipangkop san pangkop cha Pablo gway mansuyusuyud aschi, impaagwatnaay ustu nan pangkopcha ja nan kidkichucha san iniingkagwanchad Tesalonica. Agwad ahos nan uchumay ingwhilinna tot maakammugwancha nan ininonay nan mawhijag san masoman Apudyus.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1

Ijaman Pablo An Apudyus Chanan iTesalonica 1:2-10

Nan Inggwa'ingwan Pablo Ad Tesalonica 2:1-20

Wayu Nan Impachamag Timoteo An Pablo San Mipangkop Sasan

Namati Ad Tesalonica 3:1-13

Nan Mangusayan San Longag As Michajagwan Apudyus 4:1-12

Nan Atuttugwaan Mipangkop Sasan Natoy 4:13-18

Maserpu Na'asakana San Managkulinan Apu 5:1-11

Chanan Mangudchiyay Tutdunchun Pablo 5:12-28

¹ Cha'ami na gway Pablo, Silas* ja Timoteo nannaja nanuyat an cha'ajuway iTesalonica gway maayuayusay namati gway niwhilang as takun Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu.

Ilugwayumi gway ipailan Apudyus nan inawhayuna ja pawhayugwona nan whijagju.

Ijaman Pablo An Apudyus Chanan iTesalonica

² Patinajun amiyay manjaman an Apudyus kapu an cha'aju losan san mangitapitapijanmi an cha'aju san mallugwayuwanmi ³ tan patinajunmiyay somsom'on nan o'oonju gway nangipaila san pammatiju ja

* **1:1** 1:1 Sa'ad san apapatay Griego "Silvanus" nan anancha san ngachan gway "Silas". Isuna hos san 2 Tesalonica 1:1.

kakotju kapu san lajadju san uchum ancha anusju gway manuullay gway namnamaonju as Apu ta'uway Hesu Kristu.

⁴ Susunud gway ipatpatog Apudyus, amod nan manjamananmi tan akammumiyay pinilin Apudyus cha'aju. ⁵ Kapu tan sa'ad nan nangisuyuwanmi san Whyuway Chamag an cha'aju, wha'on ku' ahus nan apapat gwon anna nan ayobhonganay nerpu an Apudyus ja maid kun chugwachugwami san inatuttuwan nan ingwhakami an cha'aju. Akammuju nan ininonmiyay nawhijag san iniingkagwanmi an cha'aju, humayugwanju chi. ⁶ Ad sa'ad as cha'aju, sinuyutju as cha'ami ja as Apu Hesu Kristu gway ta'on nu amod nan pinachasju san nangagwatanju san Whyuway Chamag gway mipangkop an Hesus, sissijaay nayagsa' aju kapu san Ispilitun Apudyus.

⁷ Ad anna cha'aju nan manaawwatan chanan losanay namati ad asnatay Macedonia ja ad asnaay Acaya. ⁸ Tan kapu an cha'aju nipaakammu nan ukud gway mipangkop an Apu Hesu Kristu, wha'on kus ahus ad asnatay Macedonia ja asnaay Acaya gwon nanchinamag san ailiili nan pammatiju an Apudyus. Sija nan wha'on kus maserpu iwhakami nan mipangkop san pammatiju. ⁹ Tan chicha ad aschi nan nangipachamag san mipangkop san nammangiliyanju an cha'ami san nangkagka'ajanmi an cha'aju. Impachamagcha hos nan nanu'kanju san sinang'apudyus ta mansilwhi aju san tuttuwa ja matatakuway Apudyus. ¹⁰ Kun uullajonju anna nan managkulinan nan Ana'na gway merpud langit gway tinakuna san otoy. As Hesus na gway manaku an chita'u san umaliyay manusaan Apudyus an chita'u kapu san linguna.

2

Nan Inggwa'ingwan Pablo Ad Tesalonica

¹ Susunud san pammati, akammuju gway sa'ad chay ummaliyanmi nangkagka'ajan an cha'aju wha'on kus maid kutu'na. ² Aagkammuju gway napalpalikatan ami san nerrus ja niwhawhain amid aschi Filipos. Gwon inatchan cha'ami an Apudyus ta'u as tuyod gway mangipaakammu an cha'aju san Whyuway Chamag gway nerpu an sija ta'on nu angsan nan tumipod. ³ Sa'ad nan nangagwisani an cha'aju wha'on kus mangallilaw ami, wha'on kus lagwing nan pangkopmi gwinnu mansi'ap ami. ⁴ Tan tinachunan cha'ami an Apudyus gway intayo'na an cha'ami nan Whyuway Chamag, sija nan impaakammumi. Wha'on kus taku nan payagsa'onmi gwon as Apudyus gway mangaagkammu san somsomo'mi.

⁵ Akammujuway wha'on kus an'annan nan ingwhakami an cha'aju gwinnu agwad nan pangkopmiyay mangkamkam. As Apudyus nan mana'chor an cha'ami. ⁶ Wha'on kus sija anaponmi nan michajagwanmi sasan taku, an cha'aju ja san uchum pay ⁷ ta'on nu agwad ayobhonganmiyay mapachajagwan an cha'aju tan apostoles Kristu cha'ami. Gwon inamma'anmi cha'aju san iniingkagwanmi an cha'aju as isun nan mantakiwhi inaay mangamma san anana'na. ⁸ Kapu tan ipatpatogmi cha'aju amod nan lagsa'miyay nangiwhingay wha'on kun ekay san Whyuway Chamag gway nerpu an Apudyus gwon ama ahus nan whijagmi kapu tan nangngachan aju napatog an cha'ami. ⁹ Susunud, wha'on kun nin as naligwatanju nan ungermi ja amochay likatmi gway nanterwasu. Inerkaw ja nilawhiyay nanterwasu ami tot gwaschi osa an cha'aju achi cha'ami chachagsonon san mangipaakammugwanmi an cha'aju san Whyuway Chamag gway nerpu an Apudyus.

¹⁰ Cha'aju ja as Apudyus nan mana'chor an cha'ami san ininon-miyay nawhijag san iniingkagwanmi an cha'ajuway namati gway ingkakadto'miyay nansilwhi an Apudyus ja chinumngor amiyay ustu san lintogna ancha maid kun na'gwaniyanmi an cha'aju. ¹¹ Amamod pay gway akammujuway gwaschi osa an cha'aju innungnungmi as isun nan manginungnungan nan ama san anana'na ¹² gway impapigsami nan somsomo'ju ja niliwligwami cha'aju. Ingwhakawhakami hos gway mawhijag aju ustu an Apudyus gway namili an cha'aju tot mitapi aju sasan takuway ituyajana ja san inachajawna.

¹³ Ad patinajun ahosay manjamanan ami an Apudyus san mipangkop san nanchongyanju an cha'ami san ukud Apudyus gway impachamagmi an cha'aju. Tan pinatijuway wha'on kus nerpu san taku gwon kadto'ay nerpu an Apudyus. Sachiyay ukud nan mamalwhaliw san whijagjuway namati. ¹⁴ Tan sa'ad as cha'aju susunud, nijisu aju sasan maayuayus gway namati an Apudyus ad Judea gway namati an Kristu Hesus. Tan isuna hosay pinalikatan cha'aju sasan ailijanju gway isun nan namalikatan chanan ailijanachaay Hudyu an chichaay namati ad Judea. ¹⁵ Chanan Hudyu nan nangipaotoy an Apu ta'u gway Hesus ja chanan Hudyu kahos nan nangtoy ahos sasan profeta san agwi. Ad anna ahos gway pinerjaw cha'ami an chicha. Kadto'ay pinalingucha as Apudyus san inggwacha ja akuyacha nan losanay taku. ¹⁶ Ijachichas cha'amiyay mangipaakammu san Whayuway Chamag sasan wha'on kus Hudyu tot matakucha. San amasnaay inggwa'inggwacha nasonsonson kunan whersucha, anunu kun chadlu hummu'nag nan hotongnaot maatchanchas chusaay nerpu an Apudyus.

Wayugwon Pablo Kagka'ajon Chanan iTesalonica

¹⁷⁻¹⁸ Susunud, sa'ad as cha'ami say nijachajugwanmi an cha'aju as sina'itan, sissijaay sosom'onmi cha'aju ta'on nu achaju nan agwachanmi an cha'aju. Wayugwonmiyay umali ilan cha'aju asin. Amamod an sa'on gway nangimman'u isimo'ay umali mangila an cha'aju gwon tinippochan cha'ami an Satanas. Sija nan inigkami nan losanay lobhongmi gway umali mangila asin an cha'aju. ¹⁹ Tan nu sumangu ami an Apu ta'uway Hesus san managkulinana, ngachamma nan merpugwan nan namnamaonmi, lumagsa'anmi gwinnu mangipano'no' san mampachajagwanmi nu wha'on kus cha'aju? ²⁰ Tuttuwa gway cha'aju nan kapun nan mampachajagwanmi ja lumagsa'anmi.

3

Wayu Nan Impachamag Timoteo An Pablo San Mipangkop Sasan Namatid Tesalonica

¹⁻² Sija nan as cha'amiyay Pablo, Silas ja Timoteo achi ami kun ekay ma'aachur san iliwmi, impaalimiyay chugwa as Timoteo an cha'aju kun simsimmo'miyay matchay ami jan ad asna Atenas. Sa'ad as Timoteo sunud ta'u san pammati ja huyunmiyay mansilwhi an Apudyus gway mangipaakammu san Whayuway Chamag gway mipangkop an Kristu. Impaalimis sija tot whachangana cha'ajuway sumissija ja pumigsa nan pammatiju ³ gway achi ku makuyu nan somsomo'ju kapu san amasnatay likat gway ma'ma'gwa an cha'aju. Aagkammujuway agwad nan amasnatay likat gway ma'gwa an chita'uway namati. ⁴ Nan inatuttugwaana, say iniingkagwanmi an cha'aju, impaupannami ingwhakaay mapalikatan ta'u. Kun annaja tuwaay sija nan ma'ma'gwa. Ad aagkammuju na ja.

⁵ Ad kapu tan achiya' kun ma'aatchur san iliw'u, impaali' as Timoteo tot akammugwona nu ininon nan pammatiju. Tan tugwakay sinulisukan cha'aju an Satanas ad maid ekay kutu' nan ungermi.

⁶ Anna kunay nanagkulin as Timoteo an cha'ami gway nerpu an cha'aju ingwhakana nan Whyuway Chamag mipangkop san pammatiju ja lajadju. Impaakammuna hosay whyu nan manmanmo'anju an cha'ami ja patinajunay whyugwonju ekajay ilan cha'ami gway isumi hos. ⁷ Susunud, kapu san annajaay ingwhakana, pummigsa nan somsomo'mi kapu san pammatiju ta'on nu amochay liglikat nan pinachapachasmi. ⁸ Humayu tuwa nan angosmi tan sissijaay napigsa nan pammatiju an Apu Hesu Kristu. ⁹ Ininonmi ma mangijaman an Apudyus san mipangkop an cha'aju san amochay lagsa' gway nili'nami san mallugwayuwanmi san sangun Apudyus? ¹⁰ Inerkaw ja nilawhi gway ipapatimiyay mallugwayu an Apudyus tot maninni'ila ta'u ta whachanganmi cha'aju nu ngachan nan man'uyanganju san pammatiju.

¹¹ Ta'okot nu as Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu ta'uway Hesu Kristu nan mangituyung san chayanmiyay umali an cha'aju. ¹² Ad sa'ad as cha'aju, as Apu Hesu Kristu otjan nan mangipaamamod san lajadjus amod san gwaschi osa an cha'aju ja san losanay taku gway isun nan amochay lajadmi an cha'aju ¹³ ta pumigsa nan somsomo'ju tot maid kun ma'gwaniyanju an Apudyus gway Ama ta'u san mangatchanju san whijagju as mansilwhi an Sija san managkulinan Apu ta'uway Hesus gway mihurkan chachay namati an sija.*

4

Nan Whijag Gway Masoman Apudyus

¹ Susunud, annaja hos nan iwhakami gway sa'ad tan inacherju an cha'ami nan ininonjuway mawhijag san masoman Apudyus gway isun nan o'oonju, anna iwhakawhakami an cha'aju kapu san ayobhongan Apu Hesu Kristu gway ituttuttuyuyju ja ipapatiju pay nan o'oonjuway mawhijag. ² Tan akammuju chachay insuyumi an cha'aju kapu san ayobhongan Apu Hesus. ³ Tan annaja nan whyugwon Apudyus an cha'aju gway atchonju nan whijagju as mansilwhi an sija gway achi aju manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ⁴ tot gwaschi osa an cha'aju akammuna maningngil san longagna gway ugwan Apudyus ja achi aju manggwas miwhawhainan nan longagju. ⁵ Wha'on kusan pijaon nan longagju nan oonju gway isun nan o'oon chanan achi kun mamati an Apudyus ⁶ tot maid osa an cha'aju as manggwa san lagwing gwinnu mallu'u san huyunnaay namati san mipangkop san amasna tan as Apu Hesu Kristu nan humayus san mipangkop san losanay a'amasnaay whersu. Sachi nan ingwhakami an cha'aju san nugwan ja ingwhagkawhagkami an cha'ajus amod. ⁷ Tan wha'on kus pinili chita'u an Apudyus ta oon ta'u nan lagwingay pijaon nan longag ta'u gwon pinilina chita'u ta mawhijag ta'away atchon ta'u nan whijag ta'u as mansilwhi an sija. ⁸ Sija nan nu ngachan nan mallagwing san annaja tudtuchumi, wha'on kus taku nan nilagwingna, as Apudyus nan nilagwingna gway sija nan kadto'ay mangatod an cha'aju ahos san Ispilituna.

* **3:13** 3:13 Sa'ad nan osa ahosay pijaon nina anan "mihurkan chachay a'anghel" gway mawhasa san 2 Tesalonica 1:7. San uchumay manyuskriptu niigka nan "Amen" san punggungna.

⁹ Ad sa'ad nu mipangkop san lajadju san apammatiyanju wha'on kus maserpuway suyatanmi cha'aju tan as Apudyus nan mangisussuyu an cha'aju mismu tot manisihwayu aju. ¹⁰ Kadto' tuwa manisihwayu aju san losanay susunudju san pammati gway annat ad asnat san losanay ilid Macedonia. Ad annaay iwhakawhakami an cha'aju, susunud, gway paamamchonju nan lajadju. ¹¹ Ikakadto'juway whyu nan ipailaju san asintakuju. Ipapuutjuway ahus nan terwhasuwonju as o'oonju. Manterwhasu aju ta agwad maserpuju. Naahusmi iwhaka nan annaja an cha'aju ¹² tot sa'ad san matattakuwanju whyu nan mangilan chanan achi ku mamati ja achi aju kun paterrun.

Nan Atuttugwaan Mipangkop Sasan Natoy

¹³ Susunud, whyugwonmi gway akammugwonju nan atuttugwaanay mipangkop sasan namatiyay natoy tot achi aju mansasanga' amod gway isun chanan maid namnamaona. ¹⁴ Kapu tan mamati ta'uguay natoy ja natak as Hesus, isuna hosay tuttugwaon ta'uguay ajakan Apudyus chanan nan'a'atoy gway namati an Hesus tot paihuyog Apudyus chicha an Hesus san managkulinana.

¹⁵ Tan annaay iwhakami an cha'aju nan insuyun Apu Hesus gway sa'ad as chita'uguay matattaku gway nataynan ingkana san managkulinan Apu Hesus, achi ta'u kun mawhalinay umuna sasan nan'a'atoy. ¹⁶ Tan sa'ad nu umali mismu as Apu Hesus gway merpud langit anna nan chongyonju towakay kinga gway manchagchag, anna ahos nan chongyonju kingan nan pangat nan a'anghelna ja anna nan magngor kingan nan tangkujub Apudyus. Ad umuna matak chanan nan'a'atoy gway namati an Kristu. ¹⁷ Ad asita'uwoy matattaku gway natchay mitapi an chicha ad maag ta'u ekay nipangatu san hunot gway umoy mangahot an Apu Hesus san yawhas. Ad mappung ad chi patinajunay ingkaw ta'u an Apu Hesus. ¹⁸ Sija nan mampipinnapigsa aju san pammatiju san annachajaay nisuyu.

5

Maserpu Na'asakana San Managkulinan Apu (Mateo 24:42-44; 2 Pedro 3:10-13)

¹ Ad sa'ad nan mipangkop san chimpu ja miwhatukan nan managkulinan Apu Hesus, wha'on kun nin as maserpuway suyatanmi cha'aju susunud san pammati. ² Tan aagkammujuway maid kun mangakammu san sachi chimpuway managkulinan Apu Hesus gway isun nan umaliyan nan manaa'aw san lawhi gway maid kun mangakammu. ³ Nu anan chanan achi kun mamatiyon maid kun manchanakan ja maid kun lagwing as ma'ma'gwa, maakot ekay mawhanu'nag nan matangkaancha. Ad achicha kun puyus ma'aagwid kapu tan sa'ad nan humu'nakan nina isun nan mawhanu'nakan nan mangkumutan nan umana'.

⁴ Gwon sa'ad as cha'ajuway susunud, wha'on aju kus mawhiwhijag gway isun nan agwad san manghulingot gway maid kun akammucha an chana tot sa'ad nan sanatay chimpu achi aju ma'ogjay isun nan chimpu gway mawhanu'nakan nan manaa'aw. ⁵ Tan as cha'aju losan isuju chanan takuway iingkaw san padcha gway mangakammu san kadto'ay ma'gwa. Wha'on ta'u kus mawhiwhijag as isun nan agwad san lawhi gwinnu san manghulingot. ⁶ Sija nan achi ta'u ijisu nan longag ta'u sasan uchumay amas nasusujop gway achicha kun madlaw nan annachaja gway ma'gwa san sachiyay chimpu. Ad maserpu patinajunay mansakana ta'u ja achi ta'u amon san mahutong gway achicha kun matingngil nan o'ooncha. ⁷ Tan

sa'ad chanan massuy lawhi nan masuypancha ja sa'ad chanan mahutong lawhi nan mahutngancha. ⁸ Gwon sa'ad as chita'uguay iingkaw san padcha, tingngilon ta'u nan longag ta'u gway ijeremas ta'u nan pammati ja lajad as manaya'nib san longag ta'u ja ihelmet ta'u nan namnama san matakuan ta'u.

⁹ Tan wha'on kus pinilin Apudyus chita'u tot mapalikatan ta'u san amochay linguna. Pinilina chita'u tot maaya ta'u nan matungpayan nan matakuan ta'u kapu an Apu ta'uguay Hesu Kristu ¹⁰ gway sija nan natoy kapu an chita'u tot ta'on nu matattaku ta'u gwinnu matoy ta'u maamamung ta'uguay ma'awhijag an sija. ¹¹ Sija nan mampipinnapigsa aju ja mangwhiwhinnachang aju san pammatiju gway isun nan o'onju.

Chanan Mangudchiyay Tudtuchun Pablo

¹² Susunud, ochagwonmi an cha'aju gway whigwhikonju chanan naliglikatay nansilwhi an cha'aju ja nangipangat ancha nangisuyu an cha'aju san mipangkop san pammatiju an Apu Hesus. ¹³ Ipailaju kapu san lajadju nan amod gway mamigwhikanju an chicha kapu san losanay o'oncha. Mawhijag nan gwaschi osa an cha'aju gway naurnus.

¹⁴ Ad chagwatonmi pay an cha'aju susunud gway tudtuchugwanju chanan lagwingona manterwasu. Papigsaonju chanan ngummaja. Whachanganju chanan apsut nan pammaticha. Anusanju chicha losan. ¹⁵ Ilanju ta maid osa an cha'ajus mangiwhayus san lagwingay ooncha an cha'aju gwon patinajunay ipapatijuway manggwa san whayu san gwaschi osa an cha'aju ja san losanay taku.

¹⁶ Patinajunay lumagsa' aju. ¹⁷ Achiju ijakajay mallugwayu. ¹⁸ Manjaman aju san losanay ma'gwa tan annaja nan whayugwon Apudyus gway ma'gwa an cha'aju kapu an Kristu Hesus.

¹⁹ Achiju tippochoan nan Ispilitun Apudyus. ²⁰ Achiju ingingaon nan ukud chanan profeta ²¹ gwon usikonjuwotay ustu nan losan. Nu ngachan nan whayu sija nan potpotanju. ²² Achajugwanju nan losanay ayasin nan lagwing.

²³ Ta'okot nu as Apudyus gway mangatod san whayuway somsomo' nan mangit'on an cha'aju ta achi aju humersu. Whantajana otjan nan alichodgwaju ja somsomo'ju tot maid ma'gwaniyanju ingkana san managkulinan Apu ta'uguay Hesu Kristu. ²⁴ Kadto' as sija gway namili an cha'aju ad oona na an cha'aju.

²⁵ Susunud, ilugwayuwanju hos cha'ami.

²⁶ Kingaanju nan losanay susunud san pammati ad asnat.

²⁷ Kapu san ayobhonganay inatod Apu Hesus an sa'on, iwhaka' an cha'aju gway iwhasaju pajay iwhasa nannaja suyat san losanay susunud.

²⁸ Ipailan Apu ta'uguay Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Mi'aggwaay Suyat Pablo Sasan iTesalonica

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad chanan namati ad Tesalonica, ta'on nu naagwacha nan umunaay suyat Pablo an chicha, agwad pay achicha maagwatanay ustu mipangkop san managkulinan Kristu, kapu tan mati'awcha san anan nan uchumon naahus managkulin as sija. Sija nan insuyat Pablo nanna mi'aggwaay suyatna tot ipaakammuna an chicha gway sa'ad as sija gway humursu san losanay lintog Apudyus, mampaila gway umuna an Kristu. San mampailana, choo umamod nan whersun chanan taku ad sijanat nan chimpuway humu'nakan Kristu.

Ingwhakan ahos Pablo an chichaay ta'on nu malikatancha kapu san pammatica, anusancha san pammatica ja ooncha nan whayu. Tinud-tuchugwana hos chichaay achicha mansachusachut gwon kumakotchaotay manterwasu gway isun cha Pablo.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

U'umon Apudyus Chanan Taku San Managkulinan Kristu 1:3-12

Nan Mipangkop San Mi'aggwaay Umaliyan Apu Hesus 2:1-12

Chanan Pinilin Apudyus Gway Mataku 2:13-17

Nampawhachang Cha Pablo Sasan iTesalonica Ta Ilugwayuwancha Chicha 3:1-15

Nan Anungus Nan Iwhakan Pablo 3:16-18

¹ Cha'ami na gway Pablo, Silas ja Timoteo nanna nanuyat an cha'ajuway iTesalonica gway maayuayusay namati an Apudyus gway nitapi an Sija gway Ama ta'u ja an Apu Hesu Kristu.

² Ilugwayumi gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijagju.

U'umon Apudyus Chanan Taku San Managkulinan Kristu

³ Susunud san pammati, maserpu patinajunmiyay ijaman cha'aju an Apudyus. Annaja nan ustuwai oonmi kapu tan pumigpigsas nan pammatiju ja choo ekay umamamod nan lajadju san gwaschi osa an cha'aju. ⁴ Sija nan cha'ami nan mangichajaw an cha'aju sasan uchumay maayuayus gway namati an Apudyus. Iwhakami an chicha nan ininonjuway nanganus ja namopotpot san pammatiju ta'on nu mapachapachasanju nan losanay palikat ja likat.

⁵ Usayon Apudyus nannaja palikat as mangipaila gway ustu nan iyu"u'umna. Oona cha'aju as miwhilang san Mantuyajana kapu san mapalpalikatanju. ⁶ Oon Apudyus nu ngachan nan ustu. Sija nan mangiwhayus san likatju sasan mamalikat an cha'aju ⁷ ad sa'ad as cha'ajuway mapalpalikatan, pakin'ona nan likatju ad isuna hos an cha'ami. Ma'gwa nannaja san managkulinan Apu Hesus gway merpud langit gway huyunna chanan a'anghelna gway anna nan ayobhongancha. ⁸ Umalis sija gway napali'gwosan san kumikillaub gway apuy ad chinusana chanan achi kun mamigwhig an Apudyus ja achi kun chumngor san Whayuway Chamag gway mipangkop an Apu ta'uwai Hesus. ⁹ Ichamancha nan chusa gway matangkaancha as ingkaingkana, misiyancha san agwachan Apu ja

san pigsana gway maid kun mijisugwana. ¹⁰ Ma'gwa nan annaja san sachi erkaw gway umaliyana tot michajaw as sija kapu sasan takuna ja mataag chanan losanay namati. Mitapi aju an chicha kapu tan tinuttuwaju nan impano'no'mi an cha'aju.

¹¹ Annaja nan kapuna gway patinajunay ilugwayuwanmi cha'aju tot mangngachan aju miwhilang san namiliyan Apudyus ta'u an cha'aju ja tot kapu san ayobhongana ma'gwa nan gwaschi whayuway whayugwonju oon ja losanay terwhasuju kapu san pammatiju. ¹² Ilugwayumi nannaja tot michajaw nan ngachan Apu ta'uway Hesus kapu an cha'aju ja michajaw aju kapu an sija. Ma'gwa nannaja kapu san inawhayun Apudyus ja as Apu Hesu Kristu.

2

Nan Mipangkop San Mi'aggwaay Umaliyan Apu Hesus

¹ Susunud, nu mipangkop san managkulinan Apu ta'uway Hesu Kristu ja nan mijamungan ta'u an sija, ochagwonmiyay ² wha'on kus naya'a makuyu nan somsono'ju gwinnu ma'asugkajat san iwhakawhakachaay agwad nan impadtumi, ingwhakami gwinnu insuyatmi gway naahus humu'nag nan erkaw gway managkulinan Apu. ³ Achiju ijuja nan whayangna taku as mangallilaw an cha'aju uyay ngachan nan i'amancha. Tan achi kun humu'nag nan managkulinan Hesus nu achi umuna ma'gwa nan kuyu gway mihursu an Apudyus ja lumosgwa nan osa takuway humursu an Apudyus gway sija nan niwhawhagka gway matangkaan. ⁴ Husuyona nan losanay ma'gwaniyon apudyus gwinnu whayangna chajagwon chanan taku ad impangatuna nan longagna an chicha losan. Ad lumno' pajay umoy tumu'chu san Templon Apudyus ad impayangna nan longagnaay Apudyus as sija.

⁵ Jo'o achiju masmasmo'ay sa'ad say iniingkagwa' an cha'aju ad asnat ingwhaka' nannaja an cha'aju? ⁶ Ad anna nan mangiperjod an sija san sana ad akammuju nu ngachan ninat. Sija nan, sa'ad nu humu'nag nan chimpuna mampailas sija. ⁷ Tan agwad nan nitatayuway humursu an Apudyus gway manterterwhasu san sana. Gwon nitatayu jan ingkana san chimpuway ma'aan nan mangiperjod an sija. ⁸ Ad nu ma'aan chi awni ad mipayang chay humursu an Apudyus gway tangkaan Apu Hesus kapu san hosgwayna ja tangkaana as sija san sumiling gway umaliyana.

⁹ Sa'ad nu umali nan humursu an Apudyus, agwad nan amochay ayobhongana kapu an Satanas. Ad nanggwa san losanay ayasin nan umallilaw gway mangimatunan ja mataakan. ¹⁰ Ad usayona nan losanay ayasin nan lagwingay mangallilaw sasan takuway matangkaan ekajay matangkaan. Matangkaancha kapu tan achicha kun tinuttuwa ja impatog nan atuttugwaan tot matakucha otjan. ¹¹ Sija nan ijujan Apudyus chicha gway maallilaw tot mamaticha san tuli ¹² tot mayodchongan gway machusa nan losanay achi kun mamati san atuttugwaan. Sija ekay kankanasoncha nan lagwingay o'ooncha.

Chanan Pinilin Apudyus Gway Matak

¹³ Susunud gway ipatpatog nan Apu, patinajun ami gway manjaman an Apudyus san mipangkop an cha'aju tan sijana nan ustu. Maserpu manjaman ami tan sa'ad san chamchamu pinilin Apudyus cha'aju tot matak aju kapu san Ispilitun Apudyus gway mangit'on an cha'aju ta achi aju ma'awhersu ja kapu san namatiyanju san atuttugwaan. ¹⁴ Pinili cha'aju an Apudyus kapu san Whayuway Chamag gway insuyumi tot mila'am aju

san chajaw Apu ta'uway Hesu Kristu. ¹⁵ Sija nan, cha'ajuway susunud, ituttuyuyju san pammati ja popotpotanju nan sussuyuway insuyumi an cha'aju, ukud man gwinnu suyat gway nerpu an cha'ami.

¹⁶⁻¹⁷ Ta'okot nu as Apu ta'uway Hesu Kristu ja as Apudyus gway Ama ta'u nan mangipapigsa san somsono'ju ja mamachang san manggwaanju ja mangiwhaganju san losanay whayu. Tan as Apudyus gway mangipatpatog an chita'u nan mangatod san maid pungpungnaay pumigsaan nan somsono' ta'u ja whayuway namnamaon ta'u kapu san inawhayuna.

3

Nampawhachang Cha Pablo Sasan iTesalonica Ta Ilugwayuwancha Chicha

¹ Susunud, nan manguddhiyay iwhaka', ilugwayuwaju cha'ami tot sa'ad nan ukud gway mipangkop an Apu Hesu Kristu kanas nan migwerna'ana ja michajagwana gway isun nan nangichajagwanju. ² Ad ilugwayuju hosay milisi ami sasan nayangkat ja lagwingay taku tan wha'on kus losan chanan taku mamati an Apu Hesus. ³ Gwon mantayo'an as Apu Hesus. Papigsaona cha'aju ja whantajana cha'aju san Satanas. ⁴ Cha'or nan tayo'mi an Apu Hesus san mipangkop an cha'aju gway sa'ad nan iwhilinmi an cha'aju oonju ja ituttuyuyjuway oon. ⁵ Ta'okot nu as Apu Hesus nan mangichayan san somsono'ju san lajad Apudyus ja san inaanus Kristu.

Nan Whijangon Gway Manterwasu

⁶ Susunud, kapu san ayobhongan Apu ta'uway Hesu Kristu gway inatodna an cha'ami, iwhilinmi gway achajugwanju nan losanay susunud san pammati gway masachut ja achi kun manuyut san sussuyu gway inachercha an cha'ami. ⁷ Tan cha'aju nan mangakammu nu ininonju mangagwat an cha'ami kapu tan wha'on ami kus masachut san iniingkagwanmi an cha'aju. ⁸ Maid kun inayamis maserpumi as nerpu san uchumay taku as achimi kun whinajachan. Gwon nanunger ami ja nallikat amiyay nanterwasu san inerkaw ja nilawhi tot achi cha'ami chachagsonon san gwaschi osa an cha'aju. ⁹ Inggwami nan amasna ta'on nu anna nan ayobhonganmiyay pawhachang tot agwad managwatanju an cha'ami as oonju. ¹⁰ Tan uyay san iningkagwanmi an cha'aju, ingwhakami gway nu ngachan nan achi manterwasu maserpuway achi kuhos mangan.

¹¹ Iwhakami nannaja tan nachamagmiyay anna nan uchum an cha'aju gway masachut gway manterwasu gwon whijawhijanganja nan whijag nan uchumay taku. ¹² Iwhilinmi nannaja an chicha kapu san ayobhongan Apu Hesu Kristu gway inatodna an cha'ami gway mawhijagcha gway ustu ja manterwasuchas iwhijagcha. ¹³ Ad sa'ad as cha'aju susunud, achi aju ngumaja gway manggwa san whayu.

¹⁴ Ad nu agwad achi chumngor san iwhakami san annaja suyat, som'onju nan sanatay taku ad achi aju mihubuyun an sija tot mawhainan. ¹⁵ Achiju iwhilang as sija as ahursuju, tudtuchugwanjus sija as osa sunud.

Nan Anungus Nan Ingwhakan Pablo

¹⁶ Ta'okot nu as Apu Hesu Kristu mismu gway merpugwan nan whayuway somsono' nan mangatod an cha'aju san whayuway somsono' san losanay chimpu ja san losanay ma'ma'gwa. Agwad otjan as Apu Hesus an cha'aju losan.

¹⁷ SA'ON GWAY PABLO NAN NANGISUYAT SANNAJA. ININON NAN WHIJAGJU LOSAN AD ASNAT. ANNAJA NAN MANGIMATUNAN SAN LOSANAY SUYAT'U. AMASNA NAN I'AMAN'UWAY MANUYAT.

¹⁸ Ipailan Apu ta'uway Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Umunaay Suyat Pablo An Timoteo

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad as Timoteo mernus gway namati gway ijAsia Minor. Sa'ad nan inana Hudyu ja sa'ad nan amana Griego. Nangngachan huyun ja atuyungan Pablo san terwhasuna san mipangkop an Apudyus.

Agwad nan tuyu napatog gway whayugwon Pablo gway iwhaka san umunaay suyatna an Timoteo. Sa'ad nan umuna iwhakana nan oon Timoteo tot ijachina nan wha'on kus ustuway sussuyu gway nerpu ekay san somsono' nan taku. Nan mi'aggwa, ingwhakan Pablo gway maserpu ustu nan ukalin nan mangipangpangu sasan namati ja ustu ahos nan oon chanan namati san makimukimunganca. Sa'ad nan anungus nan suyatna, ingwhakana an Timoteo nan oona tot umamamod humayu nan i'amannaay mangisuyu san mipangkop an Kristu Hesus ja popotpotana nan pammatina.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan suyat 1:1-2

Nan Mipangkop Sasan Wha'on Kus Tuttuwa Nan Isuyucha 1:3-11

Nan Nanjamanan Pablo An Apudyus Kapu San Achakuna 1:12-20

Nan Tudtuchu Mipangkop San Manchajagwan Chanan Namati 2:1-15

Chanan Mangngachan Mangipangpangu Sasan Namati Ja Mangngachan Atuyunganca 3:1-13

Nan Mangiwhagan Pablo San Pangkopna Gway Nanuyat 3:14-16

Tudtuchu An Timoteo Mipangkop San Mansilwhiyan An Kristu 4:1-16

Tudtuchu Mipangkop Sasan Nan'aya'ayasi Taku San Kimung 5:1-6:2

Tudtuchu Mipangkop San Mangipatokan San Pila' 6:3-10

Nan Tudtuchun Pablo An Timoteo Ja Anungus Nan Tudtuchu Sasan Namati 6:11-21

¹ As Pablo na gway nachutu'an as apostol Kristu Hesus. Chinutu'ana' an Apudyus gway manaku an chita'u ja as Kristu Hesus gway sija nan merpugwan nan namnama ta'u.

² Annaja suyat'u an si'a, Timoteo, gway iwhilang'us kadto'ay ana"u san pammati.

Ta'okot nu as Apudyus gway Ama ja as Kristu Hesus gway Apu ta'u nan mangipaila an si'a san inawhayucha, san achakucha ja pawhayugwoncha nan whijagnu.

Nan Mipangkop Sasan Wha'on Kus Tuttuwa Nan Isuyucha

³ Anna iwhaka' asin chay ingwhakawhaka' an si'a gway oom say ummaja' ad Macedonia gway ainnugwam ad asnatay Efeso ta iwhakam peeka iwhaka sasay uchumay takud asnatay achicha isuyu nan wha'wha'onay sussuyu. ⁴ Iwhakam peeka iwhaka an chicha ta achicha chongchongyon nan uullit ekay gway inggwan chanan taku ja nan mipangkop sasan achi ap'appungay auullitan nan mipangkop sasan ummunaay taku san agwi gway oyog as maniisi'an. Ipayosgwana nan a'ammasma ja maid kun iwhachangcha san ma'gwaan nan pangkop Apudyus gway maakammugwan kapu san pammati. ⁵ Sa'ad nan pangkop nannaja ingwhaka' tot manisiwhayu chanan namati gway merpu san por'asay somsono', maid kun pangkop as sawhali ja merpu san kadto'ay pammati. ⁶ Sa'ad chachay mangisussuyu san wha'wha'on nanchu'kanca nannachaja sussuyu kun

patinajunay manisiisi'cha. ⁷ Whayugwonchaay mangngachan mimis-tuyun nan lintog Apudyus gway inatodna an Moses gwon achicha kun maagwatan nan ana'anancha gwinnu nan mipangkop san ipapilitchaay ananchaon tuttuwa.

⁸ Akammu ta'uway whayu nan lintog Apudyus nu usayon nan osa taku gway ustu. ⁹ Akammu ta'u hosay sa'ad nan lintog wha'on kus na'gwa kapu sasan takuway mamatpati san lintog Apudyus gwon na'gwa kapu sasan achi kun mamatpati san lintog, sasan nayu'u, sasan mallagwing gway manchajaw an Apudyus, sasan humersuwthersu, sasan wha'on kus mamigwhig an Apudyus, sasan manguya an Apudyus, sasan mangtoy san amacha ja inacha, sasan manootoy, ¹⁰ sasan manggwamanggwaw whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, sasan laya'iyay mangibog san asillaya'icha, sasan takuway mangila'ya'u san asintatakucha, sasan tuliyan, sasan mangisapata san tuli ja sasan manggwa san achi kun umajun san ustuguay sussuyu. ¹¹ Nan ustuguay sussuyu nerpu san Whayuguay Chamag gway intayo' Apudyus an sa'on gway ipaakammu'. Nannaja Whayuguay Chamag nerpu an Apudyus gway a'erjad ja machaychajaw.

*Nan Nanjamanan Pablo An Apudyus Kapu San Achakuna
(Apostoles 8:3; 9:3-19)*

¹² Manjamana' an Kristu Hesus gway Apu ta'u gway nangatod an sa'on san pigsa gway manggwa san ipa'gwana an sa'on. Ingwhilangnas sa'on as mantayo'an ja pinilinas sa'on as mansilwhi an sija. ¹³ Ta'on nu ingwhakawhaka' san agwi nan mihursu an sija ja pinalpalikata' ancha inamsaamsiw'us sija san nanggwaa' san lagwing sasan takuna, inachakugwana' an Apudyus kapu tan achi' kun akammu nan inggwa'inggwa' ja chaana' kun mamati an sija. ¹⁴ Amod cha'or nan inawhayun Apudyus gway impailana an sa'on gway nahurnan san pammati ja lajad gway nerpu an Kristu Hesus. ¹⁵ Annaja nan kadto'ay ukud gway maserpu lobhongnaay agwaton ja tutugwaon gway sa'ad as Kristu Hesus ummalid asna luta ta takuwona chanan humersuwthersu. Sa'on nan aamochan nan whersuna an chicha. ¹⁶ Sijachi nan kapuway inachakugwana' an Apudyus tot kapu an sa'on gway aamchan san whersu, ipailan Hesu Kristu nan maid uyangnaay anusna tot mangilan chanan takuway mamati an sija as tapin chi erkaw ad na'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana. ¹⁷ Mawhigwhig ja machajaw as ingkaingkana nan Ali gway maid kun pungpungna gway achi kun matmatoy ja achi kun maila gway sija nan osossa'anay Apudyus. Amen!*

Ingwhakan Pablo An Timoteo Gway Popotpotana Nan Pammatina

¹⁸ Sa'ad nannachaja iwhilin'u an si'a Timoteo gway ana'u san pammati, umajun san anan chachay profeta san mipangkop an si'a, chachi otjan nan mangipapigsa san somsono'nu tot ilawhannuway ustu nan atuttugwaan gway mipangkop san Whayuguay Chamag ¹⁹ gway popotpotam nan pammatim ja nan por'as gway somsono'nu. Nan uchumay taku lagwingoncha por'as nan somsono'cha kun tinangkaancha nan pammaticha. ²⁰ Mitapi an chicha cha Himeneo an Alejandro gway impawhijang'u an Satanas tot masuyuwanchaay achi manapapat san mihursu an Apudyus.

* **1:17** 1:17 Sa'ad nan "Amen" apapat nan Hebreo gway nan whayugwona anan "Sija" gwinnu "Oon". Usayon chanan Hudyu san pungpung nan lugwayucha tot mangipaila gway sa'ad nan lugwayun nan osa tachunan nan losan.

2

Nan Tuduachu Mipangkop San Manchajagwan Chanan Namati (1 Pedro 3:1-7)

¹ Ad nan apatkan san losan, anna amma' iwhaka an si'a gway i'chagwanju an Apudyus nan losanay taku as maserpucha ja ilugwayuwanju chicha ja man'ochaw ajus whachang Apudyus an chicha ancha ijamanjus chicha an Apudyus. ² Ilugwayuwanju nan losanay ali ja nan losanay nangatu nan saadcha san kuwhilnu ta mawhijag ta'uway gwajagwaja ja whawhalluwan as mangipaila gway mangapudyus ta'u ja mawhigwhig ta'u san uchum. ³ Amaschi nan ustu ja sijana nan masoman Apudyus gway Manaku an chita'u.

⁴ Whayugwonaay takuwon nan losanay taku ja maakammugwancha nan atuttugwaan. ⁵ Tan osossa"an nan Apudyus ja osossa"an nan mangisa'usa' sasan taku an Apudyus gway as Kristu Hesus. ⁶ Nangngachan takus sija kun inatodna nan whijagna as oyos nan whijag nan losanay taku ta magwajagwajaancha san whersu. Na'gwa nannaja san ustuguay chimpu gway pinilin Apudyus ad sijana nan impailanaay whayugwona gway matakun nan losanay taku. ⁷ Sijana nan kapun nan nanutu'an Apudyus an sa'on as mangipaakammu san Whayuguay Chamag ja man'apostol ancha mansuyu sasan wha'on kus Hudyu san mipangkop san tuttuwaay pammati. Tuttuwa nan iwhagwhaka', wha'ona' kus mantutulli.

⁸ Ad sija whayugwo' nan nu agwannasnatay maayusan chanan namati whayugwo'ay sa'ad chanan lallaya'iyay mallugwayu gway mangingatu sasan imacha gway nachayus nan somsono'cha an Apudyus, maid kun lingucha gwinnu wha'on kus sissija nan isi' san somsono'cha.

⁹ Ad sa'ad chanan hubhuwhai hos whayugwo'ay sa'ad nu manamam-macha, urnusoncha nan insissilupcha. Achicha amchon gway maneerti san huu'cha ja achicha amchonay mansipat, manongong ja malluwhay san huyagwan gwinnu perlas ancha manuser san man'anginaay luput ¹⁰ gwon nan mijaya san hubhuwhaiyay kadto'ay mamigwhig an Apudyus, kapu san manggwaancha san whayu.

¹¹ Sa'ad chanan hubhuwhai ikikinno'cha san manchongyancha san ukud Apudyus gway maserpu chumngorcha sasan mansuyu an chicha. ¹² Achi' kun ijuja chanan hubhuwhaiyay mansuyu gwinnu mangituyay san lallaya'i; maserpuway ikikinno'cha. ¹³ Tan as Adam nan ummunaay inggwan Apudyus kun asiyot as Eba. ¹⁴ Ad wha'on ku an Adam nan naallilaw gwon sija naallilaw nan huwhai kun sinuplingna nan whilin Apudyus. ¹⁵ Gwon matakun nan huwhai kapu san umana'ana nu ituttutuyuyuna san pammatina ja san lajadna san asintatakuna ja naurnus as sija ancha atchona nan whijagna gway mansilwhi an Apudyus.

3

Chanan Mangngachan Mangipangpangu Sasan Namati (Tito 1:6-9)

¹ Tuttuwa nannaja ukud gway sa'ad nu agwad osas mamayuguay mangngachan mangipangpangu sasan namati, whayu nannaja terwha-suway whayugwona. ² Maserpuway sa'ad nan mangipangpangu sasan namati, maid kun ma'gwaniyana. Osa nan asagwana, naattom, naannad, whigwhikon nan takus sija, tijangnga ja anna nan lobhongnaay mansuyu. ³ Wha'on kus huttongan, wha'on kus naujung jon lumoy, wha'on kus kochong as isi' ja wha'on kus sija ipatogna nan pila'. ⁴ Maserpu akammuna

manginungnung san wherjanna ja chumngor nan anana'na an sija ja whigwhikonchas sija. ⁵ Tan nu maid akammunaay manginungnung san wherjanna, ininona manay mangaygwan sasan maayuayus gway namati an Apudyus?

⁶ Maserpu wha'on kus assosoyo' san pammati tan tugwakay pumangas as sija ad nachusa as isun nan nachusaan Satanas. ⁷ Ad maserpu hosay whayu nan a'agwaniyana sasan achi kun mamati tot achis sija maamsiw ja ma'na san ayayyu' Chijabyu.

Nan Mangngachan Atuyungan Chanan Mangipangpangu Sasan Namati

⁸ Isuna hosay sa'ad chanan atuyungan chanan mangipangpangu sasan namati maserpuway whigwhikon nan taku chicha. Wha'on kus nangkotap nan chilacha, wha'oncha kus hutongan ja achicha kun mangkamkam san pila'. ⁹ Maserpu popotpotancha nan nipaakammuway atuttugwaan mipangkop san pammati gway maid kun pangkopchas lagwing. ¹⁰ Ad maserpu hosay mapachascha jan, ad nu maid ma'ma'gwaniyancha mawhalincha gway mansilwhi as atuyungan chanan mangipangpangu sasan namati.

¹¹ Sa'ad chanan hubhuwhai isuna hosay maserpu whigwhikon chanan taku chicha; achicha mampergwipergwing, naattomcha ja ikakadto'chaay manggwa san losanay ooncha.

¹² Sa'ad chanan mangngachan atuyungan chanan mangipangpangu sasan namati maserpuway osa asagwacha ja maserpu hosay akam-muchaay manginungnung gway ustu san anana'cha ja ahumerjancha. ¹³ Tan sa'ad chanan atuyungan chanan mangipangpangu sasan namati gway ustu nan ininonchaay mansilwhi, maayacha nan mawhigwhikancha ja natuyodchaay manukud san mipangkop san pammatica an Kristu Hesus.

Nan Nangiwhagan Pablo San Pangkopna Gway Nanuyat

¹⁴ Ta'on nu isuyat'u an si'a nannachaja, namnamao' gway umali mangila an si'a san wha'on otjan as mawhajag. ¹⁵ Gwon nu miperjod nan umaliya', maakammugwam sannaja suyat nan ininonay mawhijag nan gwaschi osa gway nitapi san wherjan Apudyus gway chachi nan namati an Apudyus gway mawhiwhijag. Sa'ad chanan namati an Apudyus chicha nan amas tu'ud ja tamang nan hoyoy gway misasaachan nan atuttugwaan. ¹⁶ Ad maid kun chugwachugwan nan inapatog nan atuttugwaan gway sussuyu gway impaakammun Apudyus an chita'u:

Ummalis sija gway nangngachan taku,

Impano'no' nan Ispilitun Apudyus as sija,
Inilan chanan a'anghel as sija.

Nipaakammu nan mipangkop an sija san ailiili,
Kun tinuttuwan chanan taku ad asna luta,
Gwot nipangatud langit.

4

Chanan Mangisuyu San Wha'wha'on

(1 Timoteo 1:3-11; 2 Pedro 2; Judas 8-13)

¹ Ingwhawhagkan nan Ispilitun Apudyus gway sa'ad san umaliyay udchin nan erkaw, ijakay chanan uchumay taku san pammatica. Sija chongyoncha nan sussuyuway nerpu sasan chimunjuway mangalallilaw.

² Nan a'amasna sussuyu nerpucha sasan takuway nayuppati'ay tuliyan gway maid ekay sigmoncha. ³ Ijachicha nan mangasagwa ja mangan san

uchumay ma'an gway inggwan Apudyus as mawhalinay anon chanan namati ja mangakammu san atuttugwaan nu mappungcha ijaman san lugwayu. ⁴ Tan losanay inggwan Apudyus whayu, maid kun mijachi nu ijamantaay mangawat. ⁵ Tan miwhilangay pummor'as nan ma'an kapu san ukud Apudyus ja kapu san lugwayu.

*Nan Whayuway Mansilsilwhi An Hesu Kristu
(2 Timoteo 2:14-26)*

⁶ Mangwhalin'a wayuway mansilsilwhi an Kristu Hesus nu isuyum nannachaja tudtuchu san susunud ta'uway namati. Ad san mangisuyuam sannachaja, machogwachogwan nan akammum san mipangkop san pammati ja ustuway sussuyu gway sinuyutnu. ⁷ Achim chongchongyon chanan wha'on kus masoman Apudyus ja uullit ekay gway inggwan chanan taku gwon paingsaom nan longagnu gway manggwa san masoman Apudyus. ⁸ Tan nan longag gway paingsaonta unaton, anna nan atchona humayugwana gwon sinumamod whayu nan mangwhanakan nan manggwaan san masoman Apudyus san losanay whayangnas nat kapu tan aatchona nan whayu whijag san sana ja san umaliyay chimpu. ⁹ Annaja nan kadto'ay ukud gway maserpu lobhongna as agwaton ja tuttugwaon. ¹⁰ Annaja nan kapuway igka ta'u nan lobhong ta'uway mansilwhi an Apudyus ta'on nu malikatan ta'u kapu tan agwad nan namnamaon ta'u san mawhiwhijakay Apudyus gway sija nan Manaku san losanay taku amamod sasan mamati an sija.

¹¹ Iwhakam ja isuyum nannachaja. ¹² Achim ijujaay whawhangon cha'a kapu tan mernus'a gwon ipailamay si'a nan managwatan chanan namati san ininamay manukud, san kidkichum, san lajadnu san asintatakum, san pammatim ja san nachayusay somsono'nu.

¹³ Ingkanas umaliya' ad asnat, maserpu patinajunnuway iwhasa nan Ukud Apudyus sasan maayuayus ja ipaagwatnu nan Ukud Apudyus an chicha ja patinajun'a gway mansuyu. ¹⁴ Achim ligwatanay usayon nan inatod nan Ispilitun Apudyus an si'a gway ayobhonganay mangipangu sasan namati gway sachi nan nipadtu san nangipatajan chanan mangipangpangu sasan namati san imacha an si'a. ¹⁵ Ipusannu nan somsono'nu sannachaja ja igkam nan lobhongnuway nan manggwa sannachaja ta ilan nan losanay taku nan umoy gway hummayugwan nan o'oom. ¹⁶ Ammam ilan nan ininamay matakun ja ammam ilan nan isuyum. Ituttuyunuway manggwa sannachaja tan kapu san manggwaam sannaja, matakun nan longagnu ja chanan manchongor an si'a.

5

*Nan Whijangon Gway Oon Sasan Chacha''or Ja Man'amernusay Namati
(Tito 2:1-15)*

¹ Sa'ad nan laya'iyay cha'or an si'a, achim jangjangan, maserpu whayu nan i'amannuway ma'aapat an sija as isun nan amam. Ad sa'ad chanan lallaya'iyay whananog an si'a, iwhilangnu as isun na susunudnu. ² Iwhilangnu chanan man'amamadan as isun nan iinna ja iwhilangnu chanan man'amernusay hubhuwhai as isun nan susunudnu san nachayusay somsono'nu.

³ Sa'ad chanan nawhayu gway kadto'ay manserpus whachang whigwhikom ja whachangam chicha. ⁴ Nu agwad anana' gwinnu aappun nan nawhayu, maserpu ooncha janay umuna nan whijangcha san wherjancha gway sachi nan ingwhilin nan pammaticha ja ta sumuwhalitcha sasan

sinaanna' an chicha tan sijana nan masoman Apudyus. ⁵ Nan nawhayuway kadto'ay manserpus whachang gway maid kun ahumerjanna, man-namnama an Apudyus ja ituttuyuynaay man'ochaw as whachang ja mallugwayu an sija san nilawhi ja inerkaw. ⁶ Gwon nan nawhayuway sija o'ona nan whayugwon nan longagna, isun chi natoy ta'on nu matattakus sija. ⁷ Ad nannachaja tudtuchu, iwhilinnu sasan namati ta maid ma'gwaniyancha. ⁸ Ad nu ngachan nan achi mangijamuut san chochogkana, amamod sasan ahumerjanna, nanchu'kana nan pammatina ad amamod pay gway lagwing as sija san achi mamati.

⁹ Sa'ad nan nawhayu gway milista san listaan chanan nawhayu, chay man'onompuyu ja agwad nan tagwonna gway osossa'an nan asagwana. ¹⁰ Ad maserpuway whayu nan achamakana san whayuway inggwa'inggwana isun nan whayuway nangipacha'oyana san anana'na, san nangipailana san nammangiliyana, san nangisuwana san i'in chanan takun Apudyus, san hummachangana sasan maliglikatan ja san nangipatiyanaay nanggwa san losanay ayasin nan whayu.

¹¹ Sa'ad chanan man'amernusay nawhayu achim ilista chicha san listaan chanan nawhayu tan nu mangyog nan whayugwon nan longagcha nu nan mansilwhiyancha an Kristu, whayugwonchaay mangasagwa asin. ¹² Nan manggwaancha san amasna mau'umcha kapu tan nilabsingcha nan chamuway ingwhawhagkacha gway achicha mangasagwa. ¹³ Osa pay masuyuwanchaay sumachut ja sajangoncha nan chimpuchaay umoy mangka'aka'ay san ahoyohoyoy. Ja wha'on ekas sumachutcha jon tup'otup'oncha hos nan uchumay taku ja miwhijawhijangcha gway apaapatoncha nan achi otjan maapapat. ¹⁴ Sija nan whayugwo'ay mangasagwa ekay chanan man'amernusay nawhayu, umana'cha, ijamuutcha nan wherjancha tot achi maatchan chanan humursu an chita'u as chimpuway mangamsiw an chita'u. ¹⁵ Tan agwad nan uchumay nawhayu gway naahuscha nitunud an Satanas.

¹⁶ Nu agwad namati as huwhai as agwad chanan ahumerjanna gway nawhayu, maserpuway whachangana chicha ta achin chanan maayuayus gway namati an Apudyus chachagsonon chicha ta ahus as mawhalinay mawhachangan chanan nawhayuway kadto'ay manserpus whachang.

Nan Whijangon Sasan Mangipangpangu Sasan Namati

¹⁷ Sa'ad chanan mangipangpangu sasan namati gway whayu nan i'amanchaay mangipangyuy whigwhikonju chicha ja labhuwonju chichas ustu, amamod sasan nakakot gway mangipaakammu san Whayuway Chamag ja mangisuyu san ukud Apudyus. ¹⁸ Tan anana san nilistaay Ukud Apudyus: "Achim hunguton nan tupo' nan wha'a nu maniliili'om san kerkerkwit"* ja "Maserpuway mayabhuanay ustu nan manterterwhasu."† ¹⁹ Achim tuttugwaon nan ipawhersucha san mangipangpangu sasan namati nu wha'on as chugwa gwinnu tuyu nan mana'chor. ²⁰ Sa'ad chanan mangituttuyuy gway humersu amujuwam chicha san sangun nan aachugwan tot umogjat ahos nan uchum.

²¹ Amma' iwhilin an si'a san mangilan Apudyus ja as Kristu Hesus ja chanan nachutu'anay a'anghel ta popotpotam nannachaja tudtuchu gway maid kun mat'on as whayugwom san manggwaam san ngachan sinatay oom.

Nan Uchumay Impaisuyun Pablo An Timoteo

* **5:18** 5:18 Mawhasa sa Deuteronomio 25:4. † **5:18** 5:18 Mawhasa san Lukas 10:7.

²² Achi'a manga'agway gway mangipatay san imam san whayangna taku as mangipangpangu sasan namati gwinnu achi'a mitaptapi ma'a'gwa san whersun nan uchum. Iillam ta achi'a ma'awhersu.

²³ Wha'on ku' ahus nan chanum as inumom jon uminum'a hos as sina''it as whajas kapu san husugnuway nadnachiyan sumikab.

²⁴ Sa'ad nan whersun nan uchumay taku, mama''ila gway sija nan mangituyung san mau'umancha gwon nan whersun nan uchum asi mallotaw a' asi. ²⁵ Ad isuna hos nan whayuway o'oon gway mama''ila ad uyay chanan achi kun maila wha'on kus sissijaay mitayu.

6

Nan Sussuyu Mipangkop Sasan Mudchachu

¹ Losanay mudchachuway namati maserpu whigwhikoncha chanan simmudchachu an chicha tot sa'ad nan ngachan Apudyus ja nan isussuyu ta'u, achi maamamang. ² Ja sa'ad chanan mudchachu gway namati chanan simmudchachu an chicha, maserpu achicha whawhangon chicha kapu tan susunudcha san pammati. Jon amamochotay isilwhiyancha chicha kapu tan sa'ad chanan manganab san terwhasucha, namati ja napatogcha an chicha.

Annachaja nan isuyum ja iwhakamay iwhaka an chicha.

Nan Mipangkop San Mangipatokan San Pila' *(Santiago 5:1-6)*

³ Nu agwad mangisuyu san sawhaliyay sussuyu gway achi kun umajun san ukud Apu ta'uway Hesu Kristu ja san sussuyuway mangichayan an chita'u an Apudyus, ⁴ amod nan pangasna ja maid kun maagwatana. Sa'itna nan ma'aisiisi' ja ma'asinsinnungwhat san mipangkop san ukud gway mangipahu'nag san apos, iisi', manapapat as lagwing ja manatap as lagwing. ⁵ Ja sijasijaay ma'aisi' sasan taku gway lagwing nan somsono'cha ja napyos nan atuttugwaan an chicha. Anancha kunnu kapu san mamatiyancha an Apudyus nan huma'nangancha.

⁶ Tuttuwa kay gway cha'or nan makanabta san mamatiyan an Apudyus nu mapno'ta san anna an chita. ⁷ Tan maid kun inghu'nag ta'u ad asna luhung san nijana'an ta'u ja wha'on kus ma'ailajaw ta'u san whayangna ad asna luhung san matojan ta'u. ⁸ Nu agwad anon ja silup, mapno' ta'u. ⁹ Gwon sa'ad chanan mamayuway huma'nang, maagwischa san sulisug ad na'nacha san maid kun kutu'na ja mampayagwing gway whayugwoncha oon gway oyog as matangkaan chanan taku. ¹⁰ Tan nan mangipatokan san pila', sachi nan kapun nan losanay ayasin nan lagwing. Anna nan uchumay takuway amod nan mangipatokan cha san pila' gway sijachi nan nangijakajancha san pammatica ad loogcha namachasan san amochay likat nan somsono'cha.

Nan Tudtuchun Pablo An Timoteo

¹¹ Gwon sa'ad as si'a gway takun Apudyus, achajugwam chana. Maserpu itayo'nu nan somsono'nu san manggwaam san whayugwon Apudyus gway pa'gwa an si'a, mawhijag'a san masoman Apudyus, mantayo''a an Kristu as amod, ipatogno nan asintatakum, maserpu naattom'a ja lumoy'a san uchumay taku. ¹² Ikakadto'nuway mangiwhijag san pammattim tot ma'awhijag'a an Apudyus as ingkaingkana gway impaakammum sasan angsanay taku. Nannaja whijag sija nan kapun nan nangajakan Apudyus an si'a. ¹³ Annaja nan iwhilin'u an si'a san mangilan Apudyus gway sija nan mangatod san whijag san losan. Iwhilin'u hos nannaja san mangilan Kristu Hesus

gway nangipano'no' san atuttugwaan san sangun Poncio Pilato ¹⁴ gway ingkanas managkulinan Apu ta'uway Hesu Kristu ikakadto'nu chumngor san tudtuchu gway maid kun man'uyangana ja maid a"agwaniyana. ¹⁵ Nu humu'nag nan ustuway chimpuna, sa'ad as Hesu Kristu ipailan Apudyus gway machaychajaw ja osossa'anay mangituyay san losan, sija nan Alin chanan ali ja Apun chanan aappu. ¹⁶ Sija ekay nan ahus as achi matoy. Ingkaw as sija san achi kun maachayukan gway silaw gway maid kun osas nangila an sija ja mawhalinay mangila an sija. Machajaw as sija ja maid kun pungpung nan ayobhongana!

Nan Anungus Nan Tudtuchu Sasan Namati

¹⁷ Sa'ad chanan whawha'nang gway namati, iwhakam ta achicha mamangpangas ja achicha mannamnama san inawha'nang gway mam-patingka jon sija mannamnamaanacha as Apudyus gway wha'on kus na'imut gway mangatod san losanay maserpu tot kanason ta'u nan whijag. ¹⁸ Iwhakam an chicha ta ooncha nan whayu, mampawha'nangcha san whayuway ooncha, nachayacha ja whayugwonchaay mangatod san uchum. ¹⁹ San manggwaanacha san amaschi, masikkutcha nan in-awha'nang as tapin chi erkaw gway mangwhalin isun nan pagchotay pognad tot mawhalinay maayacha nan kadto'ay whijag gway maid kun pungpungna.

Nan Anungus Nan Ingwhakan Pablo An Timoteo

²⁰ Timoteo, popotpotam nan nitayo' an si'a. Achajugwam chanan ugugkud gway wha'on kus masoman Apudyus ja maid kun kutu'naay ma'aisiisi'an san anan nan uchumay takuwon "laing" gwon annaotay nipa'hot. ²¹ Anna nan uchumay namati sannachaja sussuyu ad kapu san-naja, nanchu'kanacha nan pammaticha. Ilugwayu' gway ipailan Apudyus nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Mi'aggwaay Suyat Pablo An Timoteo

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad san nangisuyatan Pablo san mi'aggwa suyatna anna an Timoteo, nawhajag gway niwhawayud ad Roma kapu san pammatina an Kristu. Sa'ad as Timoteo iniingkaw ad Efeso gway mansuyusuyu sasan maayuayus gway namati an Apudyus ad aschi.

Nannaja suyatna, angan nan ingwhakan Pablo an Timoteo gway mangipapigsa san somsono'na ta ipapatinaay mangipaakammu san ukud Apudyus ja manggwa san uchumay maserpu oona gway intayo' Apudyus an sija ta'on nu agwad nan mamalikat an sija ja mallagwing san isussuyuna.

Impasmo'na hos an Timoteo nan lagwingay ukalin nan taku san mangudchiyay erkaw kun tinudtuchugwanas sija ta achajugwana nan a'ammashi. Ingwhakana gway achi mitaptapis Timoteo san ugugkud gway maid silwhina an Apudyus. Ingwhakana hosay amamma'anaay manuyut ja mangisuyu san tuttuwa sussuyu gway nerpu an Apudyus.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Nan Manjamanan Ja Mangipapigsa San Pammati 1:3-18

Nan Kadto'ay Surchachun Hesu Kristu 2:1-13

Nan Whayuway Mansilsilwhi An Hesu Kristu 2:14-26

Nan Oon Nan Taku San Pungpung Nan Erkaw 3:1-8

Uchumay Tudtuchun Pablo An Timoteo 3:10-4:8

Nan Whayugwon Pablo Gway Oon Timoteo 4:9-18

Nan Anungus San Suyat 4:19-22

¹ As Pablo na gway apostol Kristu Hesus tan sija nan whinayun Apudyus. Niwhauna' as mangipaakammu san maid kun pungpungna whijag gway ingwhawhagkan Apudyus an chita'u gway na'aosossaan an Kristu Hesus.

² Annaja nan suyat'u an si'a Timoteo gway iwhilang'us patpatko'ay ana'u:

Ta'okot nu as Apudyus gway Ama ja as Kristu Hesus gway Apu ta'u nan mangipaila an si'a san inawhayucha, nan achakucha ja pawhayugwoncha nan whijag nu.

Nan Manjamanan Ja Mangipapigsa San Pammati

³ Manjamana' an Apudyus gway nansilsilwhiyan chachay chacha'or' san agwi gway mansilsilwhiya' ahos san nachayus gway somsono'u. Manjamana' an sija san manomsom'a' gway patinajun an si'a san lugwayu' san nilawhi ja inerkaw. ⁴ Nu somsom'o' chay naniwhilam san nansijananta, whayugwo' ekay gway mangila an si'a ta lumagsa'a'ay ustu. ⁵ Nipasmasmo' an sa'on nan kadto'ay pammatim. Sa'ad nan sanatay pammati, ummuna gway agwad an cha apum gway Loida ja an inam gway Eunice. Ad mamatiya'ay amasnat nan pammatiyay agwad ahos an si'a. ⁶ Kapu san pammatim ipasmo'u an si'a gway ituttuyunuway manggwa san ipa'gwan Apudyus kapu san ayobhongan gway inatodna an si'a say nangipataja' san ima' an si'a. ⁷ Oom nu ngachan nan ipa'gwan Apudyus an si'a gway oom tan wha'on kus inatod Apudyus an chita'u nan Ispilitu gway ogjatan gwon inatodna nan Ispilituna ta agwad ayobhongan ta'away mansilwhi an sija, mangipatog san asintatoku ja maningngil san longag.

⁸ Sija nan achi'a mawhainay mangita'chor san mipangkop an Apu ta'u gwinnu achim iwhain as sa'on gway niwhawhayud kapu an sija gwon kapu san ayobhongan Apudyus, ma'alikat'a an sa'on kapu san Whyuway Chamag.

⁹ As Apudyus nan nanaku ja nangajag an chita'u as mantakuna. Inggwana na wha'on kus kapu san whyuway inggwa ta'u gwon kapu ekay san pangkopna ja inawhayuna gway inatodna an chita'u san chamchamu san chaan ma'gwa nan luhung kapu an Kristu Hesus. ¹⁰ Gwon san sana nipaila an chita'u nan inawhayuna kapu san ummaliyan Kristu Hesus gway manaku an chita'u. Gwot inawha'na nan ayobhongan nan otoy ja impaakammuna nan whijag gway maid kun pungpungna kapu san Whyuway Chamag.

¹¹ Kun piniliya' an Apudyus as mangipaakammu, man'apostol ja mangisuyu san annaja Whyuway Chamag. ¹² Sijana hos nan kapun nan malliglikata'. Gwon achi' kun iwhain na tan akammu' as sija gway nantayo'a' ja maid kun chugwachugwa' gway aygwanana nan intayo'na an sa'on ingkana san Erkaw gway managkulinan Kristu. ¹³ Sija popotpotam as managwatam chanan ustuguay sussuyu gway chingngorm an sa'on. Ad inainnugwam san pammati ja lajad gway agwad an si'a san na'aosossaanam an Kristu Hesus. ¹⁴ Sa'ad nan atuttugwaanay sussuyu gway nitayo' an si'a whantajam kapu san whachang nan Ispilitun Apudyus gway iingkaw an chita'u.

¹⁵ Akammumay nanchu'kana' san aachugwanay namatid Asia uyay cha Figelo an Hermogenes. ¹⁶ Ta'okot nu achakugwan Apu nan wherjan Onesifero tan nadnachi umalinas sa'on liwligwaon ja achina kun iwhain nan niwhawhallucha'. ¹⁷ Hummu'nag kus sija ad Roma, inanaanapnas sa'on ingkanas inchasana'. ¹⁸ Ta'okot nu achakugwan Apudyus as sija san Erkaw gway mangu'umana. Aagkammum nan ininonaay nansilwhi ad Efeso.

2

Nan Kadto'ay Surchachun Hesu Kristu

¹ Sija nan sa'ad as si'a Timoteo gway ana''u san pammati, ituyuyunway mampapigsa kapu san inawhayun Apudyus gway agwad an chita'u san na'aosossaanan ta'u an Kristu Hesus. ² Ad sa'ad chachay chingngorm an sa'onay insuyu' san sangun chanan angsanay taku, itayo'nu sasan mantayo'an gway takuway silloog mangisuyu ta isuyucha hos san uchum.

³ Ma'alikat'a an sa'on as osa tuttuwaay surchachun Kristu Hesus. ⁴ Na osaay surchachu wha'on kus miwhijang san whayangnaay oon nan siwhiljan gway sija ekay oona nan masoman nan pangatna. ⁵ Ad isuna hos san ma'aabawha' san ayajam gway achina kun maaya nan puyaisna nu achina tungpayon nan lintog nan ayajam. ⁶ Ad sa'ad nan nakakotay mantatayun sija nan mamangu mangaya san whillayna san apit. ⁷ Somsom'omay ustu nannachaja iwhaka' an si'a tan whadngan cha'a an Apu Hesus tot maagwatam nan losan.

⁸ Sosom'om as Hesu Kristu gway natoy kun nataku gway kana' Ali Dabid. Sijana nan Whyuway Chamag gway ipaakammu' ⁹ gway mapalpalikatana'anna ja naalluwhing'iyana' san whawhalluchan gway isu' nan manootoy. Gwon nan Ukud Apudyus achi kun na'ayuwhing'iyana'. ¹⁰ Sija nan ijattom'u nan losan kapu sasan takuway pinilin Apudyus tot

maayacha hos nan matakuwancha kapu an Kristu Hesus ja ma'awhijagcha an Apudyus as ingkaingkana.

¹¹ Mantayo'an nannachaja ukud:

“Nu nitapi ta'u natoy an Hesu Kristu,
mitapi ta'u hos ma'awhijag an sija.

¹² Nu ma'iijattom ta'u,
ma'atuyay ta'u hos an sija.

Nu isulib ta'us sija,
isulibna isulib ahos as chita'u.

¹³ Nu wha'on ta'u kus mantayo'an,
sissija as sija gway mantayo'an
tan achina kun isulib nan inatatakuna.”

Nan Whyuway Mansilsilwhi An Hesu Kristu

¹⁴ Ispasmo'nu nannachaja sasan namati ad asnat ad ammam puyun-
gon chicha tan sa'ad as Apudyus iillana ta achicha maniisi' san apa-
patay maid atchonas humayugwan tan tumangka sasan manchongor.

¹⁵ Ikakadto'nu manggwa san ustuway masoman Apudyus as osaay mansil-
silwhi gway achi mangiwhain san terwhasuna ja ustu nan oona mangisuyu
san Ukud gway atuttugwaan.

¹⁶ Sa'ad chanan ugugkud gway wha'on kus masoman Apudyus ja
katkatungay ugugkud achim chongchongyon tan sa'ad chanan mangg-
wamanggwa sannachaja, naamamod gway umachajucha an Apudyus.

¹⁷ Ancha sa'ad nan atchon chanaay ugugkud, isun nan kakerto gway
migwayas san longag ad natangkaan. Mitapicha san manggwamanggwa
san a'ammasma cha Himenio an Fileto. ¹⁸ Summiyancha san tuttuwaay
sussuyu gway iwhakawhakachaay naahus nan matakuan nan matoy ad
kinuyucha nan pammatin nan uchum.

¹⁹ Gwon ta'on nu amaschi pagchot nan impata'chorn Apudyus gway
atuttugwaan gway isun nan tamang gway nisaachan nan hoyoy gway achi
kun magwitag gway nilistaan nannachaja ukud gway anana: “Akammun
Apudyus nu ngachan chanan takuna,”* ja “Nu ngachan nan manggwanaon
mamati an Apudyus, maserpu akayna manggwa san lagwing.”

²⁰ San cha'or gway hoyoy, gwachagwad nan na'aya'ayasiyay takompan.
Agwad nan na'gwa san huyagwan ja whina'yaw, agwad nan na'gwa san
aju ja na'gwa san lita. Ad napatog nan ausayan nan uchum, wha'on kus
napatog nan ausayan nan uchum. ²¹ Sija nan nu ngachan nan mangigjan
sannachaja lagwing, ma'gwas sija as isun nan takompan gway napatog nan
ausayana gway miit'on as sija ta achi ma'awhersu ad nikutu' san amuna ja
na'asakana san ngachanna man sinatay whayu terwhasu.

²² Sija nan achajugwam chanan lagwingay whawhallugwon chanan
adchacha'or. Ad isimo'nuwotay manggwa san whayugwon Apudyus gway
pa'gwa an si'a, mantayo'a an Kristu as amod, ipatognu nan asintatakum
ja ma'aosossaan'a sasan man'ochaw as whachang an Apu gway nachayus
nan somsono'cha. ²³ Achim chongchongyon chanan maid kutu'naay
iisi' chanan taku gway whawhang nan somsono'na tan akammumay
mangatod chana as manaajaman. ²⁴ Ad nan mansilsilwhi an Apu maserpu
achi ma'ajam gwon maserpu lumoy san losanay taku, akammunaay
mansuyu, naattom, ²⁵ naanusay mantudtuchu sasan achi umajun an sija
tot tugwakay lagwa whadngan Apudyus chicha ta manchu'kancha nan
whersucha ad naakammugwancha nan atuttugwaan. ²⁶ Ad amasna ad nan

* 2:19 2:19 Mawhasa san Numero 16:5.

ma'gwa, nanomsomo'chaay ustu ad nilumsutchu san si'ap Satanas gway naningngil an chicha tot sija ooncha nan whayugwona.

3

Nan Oon Nan Taku San Pungpung Nan Erkaw

¹ Somsom'om nannaja gway sa'ad san udchin nan erkaw agwad nan umali chimpun nan akokongotay likat. ² Tan san sanatay chimpu sija ekay ipatog chanan taku nan longagcha, sija ekay ipatogcha nan pila', nayastugcha, napangascha, manapapatcha san maamamangan Apudyus, achicha kun chumngor sasan sinana' an chicha, maid akammucha manjaman, wha'on kus whigwhikoncha as Apudyus. ³ Maid kun lajadcha, achi ku mijaya somsom'cha, mampergwipergwingcha, achicha kun matingngil nan longagcha, amod nan lu'ucha ja akuyacha nan whayu. ⁴ Maniiwhitcha, manga'agwaycha, amod na pangascha, sija whayugwonchas amod nan pipiya'on nan longagcha wha'on ku an Apudyus nan ipatogcha. ⁵ Ipappailachaay mangapudyuscha gwon lagwingonchaay pawhaliw nan whijagcha an Apudyus. Achajugwam nan a'ammasmaay taku.

⁶ Tan agwad chanan uchum an chichaay allilagwoncha chanan wherjan ad inayayyu'ancha chanan katkatungay hubhuwhai gway nangatod san longagcha san whersu, nichayancha san man'aya'ayasiyay pipiya'on nan longagcha. ⁷ Sa'ad nannachaja hubhuwhai, patinajunay masuyuwancha gwon achicha kun maagwatan nan atuttugwaan. ⁸ Ad isun cha Janes an Jambres gway sa'ad tan sinu'ilchas Moses, sa'ad ahos nannachaja lallaya'i su'iloncha nan atuttugwaan, maid kun somsom'onchas whayu, maid kun kutu'cha nu mipangkop san pammati. ⁹ Gwon achi kun tumuyuy nan lagwingay o'ooncha tan nan wha'wha'onay o'ooncha maagkammugwan nan losanay taku gway isun cha Janes an Jambres.

Nan Uchumay Tuduuchun Pablo An Timoteo

¹⁰ Gwon ammam inacher nan sussuyu', ukali' ja pangkop'u san whijag, pammati', anus'u ja inino'ay mangipatog san uchum ja nangijattom san whayangnasnat gway na'gwa an sa'on. ¹¹ Aagkammum chanan palikat ja likat gway na'gwa an sa'on ad Antiokia, Iconio ja Listra. Iyattom'u keekay nannachaja likat. Gwon san annachaja losan illigtasa' an Apu Hesus. ¹² Nan inatuttugwaana, losanay mamayu mawhijag san masoman Apudyus kapu an Kristu Hesus, mapalikatancha. ¹³ Gwon sa'ad chanan nayangkatay taku gway mansi'asi'ap umamamochotay mallangkatcha, mangalallilawcha ja maalallilawcha.

¹⁴ Gwon as si'a, ituttuttuyuyunu nan sussuyuway inacherm ja tinuttuwam tan akammun chanan nanuyu an si'a. ¹⁵ Malluki san awhanognu, inakammumay sa'ad nan nilistaay Ukud Apudyus sija nan mangatod an si'a as laing gway mangakammu san matakuan nan taku kapu san pammati an Kristu Hesus. ¹⁶ Losanay Ukud Apudyus gway impailistana, sija nan nangipasmasmo' ad mansilwhi as mangisuyu san atuttugwaan, manamuju, mangilinrong san amali, mantuduuchu san ininonay mawhijag san whayugwon Apudyus gway pa'gwa ¹⁷ tot maid man'uyangan nan taku gway mansilwhi an Apudyus ad nansasagkanaay manggwa san losanay ayasin nan whayuway ma'gwa.

4

¹ San mangilan Apudyus ja as Kristu Hesus gway mangu'um sasan matattaku ja nan'a'atoy, amma' ipuyung an si'a gway kapu san umaliyana mantuyajan ² ipaakammum nan Ukud Apudyus, na'asakana'a lagwing man gwinnu whayu nan chimpu. Linchongom chanan manggwa san lagwing, amujuwam chanan ma'awhersu ja papigsaom nan somsono' chanan taku san mansuyuam an chicha gway agwad nan anusnu.

³ Tan humu'nag nan chimpuway sa'ad nan ustuguay sussuyu achin ku chanan taku agwaton gwon kapu san whayugwon nan longagcha ayusoncha chanan mansussuyuway sija ekay whayugwoncha chongyon nan isuyucha. ⁴ Ad ijakaychaay manchongor san atuttugwaan ad sijaot tunuchoncha chanan uullit ekay gway inggwan chanan taku. ⁵ Gwon sa'ad as si'a maserpu tingngilom nan somsono'nu san whayangnas nat. Ijattomnu chanan likatay humu'nag an si'a. Oom nan terwhasun nan osaay mangipaakammu san Whayuway Chamag ad impatungperm gway ustu nan terwhasum.

⁶ Tan as sa'on, hummu'nag nan chimpuway otojona' gway amas michatuna' isun nan whajas gway michatun san chachattunan. Sa'ad nan chimpun nan matoja' takangay. ⁷ Nu ijilig'u san lawhan ja todtodcha' nan mansilwhiya' an Apudyus, inigka' nan lobhong'uway na'atodtodcha'. Kun inchasa' nan patingkan nan todcha'on. Pinopotpota' nan pammati'. ⁸ Sa sana, agwad nan niterterponay makanab'u kapu tan nawhijaka'ay ustu san mangilan Apudyus. Sa'ad as Apudyus gway ustu'ustu manguu'um, atchona an sa'on chi san erkaw gway mangu'umana. Ad wha'on kus ahusa' as maatchan sina gwon losan chanan mamayu ekajay manguullay san managkulinana.

Nan Whayugwon Pablo Gway Oon Timoteo

⁹ Isimo'nuway umali anajun an sa'on. ¹⁰ Tan as Demas tinaynana' gway sija impatogna nan whijag sanna luhung kun ummoy ad Tesalonica. Ad as Cresente ummoy ad Galacia kun ummoy ahos as Tito ad Dalmacia. ¹¹ Ahus ekas Lukas as anna an sa'on. Agwitom as Mer'us san umaliyam ad asna tan cha'or nan iwhachangna an sa'on san terwhasu'. ¹² Sa'ad as Tikiko ingwhaun'u ad Efeso.

¹³ Sa'ad nan oberkot'u gway tinayna' ad Troas an Carpo, agwitom nu umali'a. Agwitom kahos chanan nibyu' amamod sasan napatokay papilis.

¹⁴ Sa'ad as Alexandro gway manghohoser san aka, amod nan inggwanaay lagwing an sa'on. Awniyot ipagkulin Apudyus an sija nan inggwa'inggwana. ¹⁵ Aattamangam as sija tan lalawwingona nan sussuyu ta'u.

¹⁶ Sa'ad san chamuway nasumerjaa' maid kun ummalis nangita'chor an sa'on, tinaynana' losan san huhuyun'u. Ta'okot nu achicha mapawhersu kapu sanna inggwacha. ¹⁷ Gwon whinadngana' an Apudyus kun inatchana' an sijas pigs tot kapu an sa'on mipaakammu nan Whayuway Chamag ja tot chongyon nan losanay wha'on kus Hudyu. Tinakuna hos as sa'on san otoy*. ¹⁸ As Apudyus nan manaku an sa'on san losanay lagwing gway ma'gwa an sa'on ja ijoyna as sa'on san mantuyajanad langit. Machajaw as sija as ingkaingkana. Amen.

¹⁹ Iwhakam ancha Priscila an Akila ja nan wherjan ahos Onesifero gway ininon nan whijagcha. ²⁰ Natchay as Erasto ad Corinto ja sa'ad as Trofimo

* 4:17 4:17 San Griego nan nilista "san tupo' nan layon."

tinayna' ad Mileto gway nasa'it. ²¹ Isisimo'nuway umali san chaan nan amiyan.

Paimus cha'a ancha Eubulo, Pudente, Lino ja Claudia ancha chanan losanay susunud san pammati nu ininon nan whijagnu.

²² Ta'okot nu agwad as Apu an si'a ja ipailana nan inawhayuna an cha'aju losan.

Nan Suyat Pablo An Tito

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad as Tito wha'on kus Hudyu as sija gway namati an Hesus gway nangngachan aterwhasuwan ja atuyungan Pablo san mansilsilwhiyana an Apudyus. Sa'ad nan suyat Pablo umoy an Tito gway mernusay atuyungana ad Creta gway nataynan gway mangiila sasan namati ad aschi. Tuyu nan pijaona ukuchon nannaja suyat.

Nan umuna, nipasmo' an Tito nan mipangkop san ukaliyay maserpu agwad sasan mangipangpangu sasan maayuayusay namati an Apudyus. Nan umasi, natudtuchugwan as Tito nu ininonaay suyuwan chanan namati, chanan aamma, iinna (gway chicha nan manuyu sasan man'amernusay hubhuwhai), chanan man'amernusay lallaya'i ja chanan mudchachu. Nan anungusna, insuyat Pablo an Tito nan tudtuchu mipangkop san kidkichun chanan namati amamod san whayu gway manghuhuyunancha, achicha kodchong as isil, ma'asinsinnungwhat ja mansississijanan chanan namati.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat (1:1-4)

Chanan Mangipangpangu Sasan Namati (1:5-9)

Mipangkop Sasan Mangisussuyu San Wha'wha'on (1:10-16)

Nan Ustuway Sussuyu (2:1-10)

Whayugwon Apudyus Gway Matakun Nan Losanay Taku (2:11-15)

Nan Ustuway Oon Nan Namati (3:1-8)

Nan Tudtuchu San Ininon Chanan Namatiyay Mawhijag (3:9-11)

Nan Mangudchiyay Whilin Pablo An Tito (3:12-15)

¹ As Pablo na gway mansilsilwhi an Apudyus ja osaa'ay apostol Hesu Kristu. Niwhauna' as humachang san pumigsaan nan pammatin chanan takuway pinilin Apudyus ja mangisuyu an chicha tot maagwatancha as amod nan atuttugwaan gway mangichayan an chicha san ininonchaay mawhijag san masoman Apudyus. ² San amaschi namnamaoncha nan ma'awhijakancha as ingkaingkana an Apudyus gway achi kun mantuli. Sijana nan ingwhawhagkana san chaan ma'gwa nan luhung. ³ Ad sa'ad nan chimpuway chinutu'an Apudyus impaakammuna nan Whayuway Chamag gway nitayo' an sa'on kun insuyu' kapu san whilin Apudyus gway Manaku an chita'u.

⁴ Nanuyata' an si'a Tito gway ingwhilang'u as kadto'ay ana'u kapu tan manis nan pammatita.

Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Kristu Hesus gway Manaku an chita'u nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Chanan Mangipangpangu Sasan Namati

(1 Timoteo 3:1-13)

⁵ Annaja nan kapun nan nanaynana' an si'a ad asnatay Creta tot ituyuyunway mangurnus san losan gway ma'gwa ad chummutu"as mangipangpangu an chichaay maayuayus gway namati san gwaschi osa ili gway isun chay ingwhaka' an si'aay oom. ⁶ Ad sa'ad nan chutu'am, chay maid kun ma'gwaniyana ja osa nan asagwana. Ad sa'ad chanan anana'na maserpuway mamaticha hos an Hesu Kristu ja maid kun anan nan takuwon, "Sudchigworcha ja achicha chumngor". ⁷ Tan sa'ad nan mangipangpangu sasan maayuayus gway namati gway nitayo'an nan

terwhasun Apudyus, maserpuway maid kun ma'gwaniyana. Wha'on kus nayastug as sija ja wha'on kuhos as mabmahuchu'. Wha'on kus huttongan, angatan gwinnu mansasamsam. ⁸ Ad maserpuway tijangnga ja sija whayugwona nan whayu. Naangsan as sija ancha oona nu ngachan nan pa'gwan Apudyus an sija. Atchona nan whijagna as mansilwhi an Apudyus ja naattom. ⁹ Maserpuway popotpotana nan Whayuway Chamag gway mantayo'an gway nerpu san kadto'ay sussuyu tot whadngana chanan uchum san ustuguay sussuyu ja tot i'erngagna nan lagwingay oon chanan mangchi sina.

Mipangkop Sasan Mangisussuyu San Wha'wha'on

¹⁰ Amaschi nan oon chanan mangipangpangu tan angan chanan achi kun chumngor san ustuguay sussuyu. Maid kun kutu' nan iwhakawhakacha ad alallilagwoncha nan uchumay taku. Aachugwanay manggwamanggwa sina chanan Hudyu gway namati an Hesus gway ipapilitcha nan suglit. ¹¹ Maserpu pajakaynu an chanat tan kuyugwoncha nan ahumerhumerjan kapu san wha'wha'onay sussuyucha gway wha'on otjan as lobhongnaay misuyu. Awhawhain nan pangkopcha gway manggwa sina tan mamila'ancha ekay. ¹² Nan inatuttugwaana osa sasan ailijanča profeta gway iCreta nan mismuway manggwana, "Patinajunay tuliyan chanan iCreta. Isucha nan nayangkatay ajam. Lagwotanchaay masachut." ¹³ Tuttuwa nan sachiyay ingwhakana. Ad kapu sannaja achi'a umogjatay mangamuju' amod an chicha tot humayu nan pammatica ¹⁴ ja akaychaay manchongor san uullit ekay gway inggwan chanan Hudyu ja chachay whilin gway nerpu sasan takuway nallagwing san atuttugwaan.

¹⁵ Ad sa'ad chanan takuway maid kun lagwing as pangkopcha, whayu nan losan an chicha. Gwon sa'ad chachay lagwing nan somsono'cha ja achi kun mamati an Hesus, maid kun whayu an chicha tan achicha kun maimatunan nu ngachan nan whayu ja lagwing. ¹⁶ Ananchaon akammucha as Apudyus gwon mama'ila san kidkichuchaay achicha kun puyus akammu as Apudyus. A'u'uyunit nan ooncha ja achicha kun puyus chumngor ancha achajuchas manggwa san whayu.

2

Nan Ustuguay Sussuyu

(1 Timoteo 2:8-12; 3:2-13; 5:1-25)

¹ Gwon sa'ad as si'a Tito maserpu sija ekay isuyum nan mijaya san ustuguay sussuyu. ² Sa'ad chanan man'amangorrag iwhakam an chichaay maserpu naattomcha, mawhigwhigcha sasan taku kapu san whayuway ooncha ja naangsanča. Ad maserpu sumissijacha san pammatica, san lajadcha ja san inaattomcha.

³ Ama ahos chanan man'amadan, iwhakam an chichaay maserpu mawhijagcha san michajagwan Apudyus. Ad achicha pergwingon nan asintatakucha ja achicha laus ipaingsa nan whajas. Maserpu whayu nan isuyucha ⁴ tot sa'ad chanan man'amernusay hubhuwhai masuyuwanchaay mangipatog san aassagwacha ja aanna'cha. ⁵ Naattomcha ja nachayus nan somsono'cha, ooncha nan whijangcha san hoyoy ja mananuscha ancha chumngorcha san aassagwacha. Amaschi nan ooncha tot achi maamamang nan ukud Apudyus.

⁶ Ad iwhakam sasan man'amernus gway lallaya'i ta i'admorcha nan somsono'cha. ⁷ Ad sa'ad as si'a Tito maserpu si'a nan mangilan san losanay whayu ukali. Ad sa'ad nu mansuyu'a maserpuway maid kun lagwing as

pangkopnu ja achim pa'opa'obton. ⁸ Ad sa'ad nan isuyum kadto' gway maid mangamamang tot mawhainan chanan mallagwing an si'a gway maid kun lagwing as iwhakacha an chita'u.

⁹ Iwhakam sasan mudchachuway chumngorcha sasan amucha ja ooncha nan losanay masoman nan amucha. Ad achicha sungsungwhatan ¹⁰ gwinnu a'hutan chicha. Gwon ipailachaay amod nan mantayo'an nan taku an chicha tot nakanas nan sussuyu gway mipangkop an Apudyus gway Manaku an chita'u.

Whayugwon Apudyus Gway Mataku Nan Losanay Taku

¹¹ Impailan Apudyus nan inawhayuna tot mataku nan losanay taku. ¹² Ad kapu sannaja inawhayuna, nasuyusuyuwan ta'uguay mangijakajay manggwa san achi kun umajun san whayugwon Apudyus ja akay gway manggwa san lagwingay pijaon nan longag. Kapu san inawhayuna nasuyusuyuwan ta'uguay mawhijag gway mangijattom san longag ta'u, mawhijag ta'uguay manggwa san whayugwon Apudyus ad asna luta ja mawhijag ta'u san masoman Apudyus. ¹³ Amaschi nan o'oon ta'u san manguullajan ta'u san erkaw gway mallagyagsa'an gway namnamaon ta'u gway mampaillan nan ina'erjad Hesu Kristu gway angatuwanay Apudyus ja Manaku an chita'u. ¹⁴ Inatod Hesus nan whijagna kapu an chita'u tot takuwona chita'u manipud san losanay lagwingay o'oon ta'u. Mangngachanona hos chita'u as maid kun whersuna tot mangngachan ta'u umma'allasiyay takuna gway mangikakadto'ay manggwa san whayu.

¹⁵ Isuyum nannachaja, igkam nan ayobhongamay mangipapigsa san somsono'cha ja mangamuju an chicha. Ad achim ijujaay whanwhaniton cha'a.

3

Nan Ustuway Oon Nan Namati (2 Timoteo 2:14-26)

¹ Paspasmo'am chachay namatid asnatay Creta gway chumngorcha sasan papangat nan ili ja sasan anna nan ayobhongana san kuwhilnu. Chuchumngorcha ja na'asasagkanachaay manggwa san gwaschi wayuway o'o'on. ² Iwhakam ahos an chichaay achicha iwhaka nan lagwing san uyay ngachanna taku ja achicha ma'aisi'. Ad lumoycha ja naanuscha san asintatakucha ja wayu nan ipailacha san losanay taku. ³ Tan sa'ad kahos as chita'u san agwi lagwingon ta'u gway maakammugwan nan mipangkop an Apudyus, achi ta'u kun chumngor ja naallilaw ta'u. Tiningngil chita'u san na'aya'ayasiyay pijaon nan longag ja whayangnaay lumagsa'an nan longag ta'u. Pasig lagwing ja apos nan iningkaw an chita'u. Nilagwing chita'u san uchumay taku kun nilagwing ta'u hos chicha.

⁴ Gwon impailan kun Apudyus gway Manaku an chita'u nan inawhayuna ja lajadna, ⁵ tinakuna chita'u wha'on kus kapu san wayuway inggwa'inggwa ta'u gwon kapu san achakuna an chita'u. Kapu san Ispilitun Apudyus nachayusan ta'u san whersu ta'u kun amas nijana' ta'u asin gwot naatchan ta'u san assahuway whijag.

⁶ Wha'on kus na'imut as Apudyus gway nangatod san Ispilituna kapu an Hesu Kristu gway Manaku an chita'u ⁷ tot miwhilang gway nagwasgwas nan whersu ta'u kapu san inawhayuna ja ma'awhijag ta'u an Apudyus as ingkaingkana gway namnamaon ta'u.

⁸ Tuttuwa nannaja sussuyu.

Nan Tudtuchu San Ininon Chanan Namatiyay Mawhijag

Whayugwo'ay aadchim isuyu nannachaja tot sa'ad chachay namati an Apudyus ipapatichaay manggwa san whayu. Annachaja nan awhayugwan as oon ja ma'awhachang sasan taku. ⁹ Gwon achajugwam nan katkatungay ugugkud ja nan mipangkop sasan nasu'su'nub gway nerpugwanju, nan mipangkop san maniisi'an ja mampapatojan kapu san lintog nan Hudyu tan maid kun kutu' chana ja maid kun whayu as atchona an cha'aju. ¹⁰ Ad sa'ad nan takuway mangmangguas masississijanan chanan taku, tudtuchugwam as mamisan gwinnu mamiggwa gwon nu sissijaay achi chumngor, achim whijangan. ¹¹ Tan akammumay sa'ad nan sanatay taku nanchu'kana nan atuttugwaan ja sissijaona nan whersuna ad kapu sina nilodchongana nan longagna.

Nan Mangudchiyay Whilin Pablo An Tito

¹² Sa'ad nu iwhaun'u as Artemas gwinnu Tikiko an si'a, igkam nan lobhongnuway umali an sa'on ad Nicopolis tan simsimmo''uway paya'puson ad aschi nan amiyan. ¹³ Ad igkam nan lobhongnuway mamachang an Atorni Zenas ja Apolos san mangwhaatancha. Ad ilam ta gwachagwad nan losanay maserpucha. ¹⁴ Ilam ahos tot achayon nan huhuyunta ad asnatay mangikakadto' gway manggwa san whayu tot humachangcha sasan manserpu ja tot mikutu' nan whijagcha.

¹⁵ Ininon nan whijagnu gway anan nan losanay huhuyun'u ad asna. Ad sa'ad chanan apammatiyan ta'u gway mangipatog an chita'u paiwhakami hos gway ininon nan whijagcha.

Ipailan Apudyus nan inawhayuna an cha'aju losan.

Nan Suyat Pablo An Filemon

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad as Filemon osa wha'nang gway taku ad Colosas gway namati an Apu Hesus. Iningkaw nan mudchachuna gway mangngachan Onesimo gway ummagwid kun ummoy as sija ad Roma gway aschi nan niwhawhal-luchan Pablo. Sa'ad san iningkagwan Onesimo ad aschi, namatis sija kapu tan insuyun Pablo nan ukud Apudyus an sija. Whayugwon otjan Pablo gway ingkaw as Onesimo an sija tot humachang an sija gwon achina kun ipatut nu achin Filemon itachun. Kun simsimmo' Pablo gway ipagkulin as Onesimo an Filemon. Sija nan nampa'pa''aasis Pablo an Filemon san suyatna gway ligwatana nan whersun Onesimo. Impa'pa''aasin ahos Pablo an Filemon gway achina iwihlang as Onesimo as mudchachu ekay gwon iwihlangnas Onesimo as osaay sunudna kapu tan namati hos an Apu Hesus.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1-3

Nan Nanjamanan Pablo Kapu An Filemon 4-7

Nan Pa'pa''aasin Pablo An Filemon Mipangkop An Onesimo 8-22

Nan Pungpung Nan Suyat 23-25

¹ As Pablo nannaja nanuyat gway annaay niwhawhayud kapu san mangisuyuwa' san pammati' an Kristu Hesus ja nampaitapi ahos nampaisuyat as Timoteo gway sunud ta'u san pammati.

Annaja nan suyat'u an si'a Filemon gway napatokay huyunmi san terwhasu an Apudyus. ² Insuyat'u hos nannaja an Apiya gway sunud ta'u san pammati ja an Erkipus gway huyun ta'u san terwhasu an Apudyus ja sasan maayuayus gway namati a' ugwaju.

³ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ta'u ja as Apu Hesu Kristu an cha'aju nan inawhayucha ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Nanjamanan Pablo Kapu An Filemon

⁴ Sa'ad san gwaschi mangilugwayuwa' an si'a, patinajuna'ay manjaman an Apudyus gway chaychajagwo' ⁵ tan chongyochongyo' nan pammattim an Apu ta'uguay Hesus ja nan lajadnu san losanay namati. ⁶ Ilugwayu' gway sa'ad nan nitapijam san pammattim san uchumay namati sachi nan manka san mangagwatan san losanay whayuway naatod an chita'u kapu san pammati ta'u an Kristu. ⁷ Ad kapu ahos san lajadnu sasan namati, mallaylajacha' ekay ja impawhayum ekay somsono'u. Tan nan lajadnu sachi nan nampayagsa' sasan namati, sunuchay Filemon.

Nan Pa'pa''aasin Pablo An Filemon Mipangkop An Onesimo

⁸ As osa sunudnu san pammati an Kristu achiya' kun sumingon gway mangipuyung an si'a san maserpuway oom. ⁹ Gwon kapu san lajad anna mampa'pa''aasiya' ekay an si'a tan sa'on as Pablo gway mansasa'usa' an Kristu sasan taku ja san sana nawhayucha' ahos kapu san pammati' an Kristu Hesus. ¹⁰ Mampa'pa''aasiya' an si'a mipangkop an Onesimo gway nangngachan ana'u san pammati an Hesu Kristu. Sa'ad sanna niwhawhallucha' nangngachana' amana kapu san pammati an Hesu Kristu. ¹¹ Maid kun kutu' Onesimo an si'a san nugwan gwon san sana mikutu' chadlu an chita.

¹² Ipagkulin'u an si'a as sija gway napatog as amod an sa'on.

¹³ Whayugwo' otjanay iingkaw as sija an sa'on ad asna ta sija nan misu'at an si'a gway humachang an sa'on sannaay niwhawhallucha' kapu san nangisuyuwa' san Whayuway Chamag mipangkop an Hesus.

¹⁴ Gwon wha'on kus whayugwo'ay iingkaw as sija an sa'on nu achim ijuja. Lagwingo'ay mapatut'a gway mangijuja gwon ijujam tan sija nan whayugwom.

¹⁵ Sija nin nan aysanana an si'a as sina'itan ta managkulin ad inchakasna an si'a. ¹⁶ Wha'on kus sissijaay mudchachu ekay as sija gwon ununnayna san mudchachu tan sa'ad san sana nangngachan napatokay sunudnu. Napatog as sija an sa'on gwon amamod an si'a wha'on kus ahus ekay kapu san inatatakunaay mudchachu tan san sana sunudnu as sija san pammati.

¹⁷ Sija nan nu iwhilanga' as huyunnuway mansilwhi an Apudyus agkulinom as Onesimo an si'a as isun nan mangagwatnu an sa'on.

¹⁸ Nu agwad lagwa na'awhasuyana an si'a gwinnu utangna an si'a, sa'on nan nangamung. ¹⁹ As sa'onay Pablo mismu nan nanuyat sannaja.

Sa'on nan mamajad san ngachan ninatay utangna. Wha'on kun nin as maserpu ipasmo"u an si'a gway kapu an sa'on naatod an si'a nan whijag gway maid kun pungpungna. ²⁰ Sunud, sija nan patkam otjan nannaja ochaw'u kapu an Apudyus. As osa sunudnu san pammati an

Kristu akagnuud pajapagwon nan somsono"u. ²¹ Insuyat'u nannaja an si'a tan aagkammu'ay chuchumngor'a ja akammu'ay oom nan amamod

pay sannaja ingwhaka' an si'a mipangkop an Onesimo. ²² Ad nan osa ahos isakanam nan ingkagwa' tan namnamao'ay chongyon Apudyus nan

lugwayuju ad nanagkulinona' an cha'aju.

Nan Pungpung Nan Suyat

²³ Anan ahos Epapfras gway isu'ay nawhayud kapu san pammatina an Kristu Hesus ininon nan whijagnu. ²⁴ Amasna ahos nan anan cha Mer'us, Aristercos, Demas ja Lukas gway huhuyun'u mansilwhi an Apudyus.

²⁵ Ipailan Apu Hesu Kristu nan inawhayuna an cha'aju.

Nan Suyat Sasan Hebreoway Namati

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja suyat, nilista sasan Hebreo gway namati. Nilista tot sa'ad nan pammatica pumigsa kapu tan choo ekay umamamod nan mapalikatancha ad takangaycha manchu'kan nan pammatica an Kristu. Nannaja nangisuyat impapigsana nan pammatica kapu san nangipaakammugwana san inangatun nan saad Kristu. San nanggwaanana chinagsonana ingwhaka nan tuyu atuttugwaan: (1) Sa'ad as Hesus sija nan maid kun lukina ja maid pungpungna Ana' Apudyus. As osa Ana' Apudyus, sa'ad as Hesus nangatngatu sasan profeta, nangatngatu sasan a'anghel ja an Moses. (2) Sa'ad as Hesus nangatngatu sasan papachin nan Hudyu tan sa'ad nan inggwana napatpatog san o'oon chanan papachin nan Hudyu. Sija nan, sija nan nisu'at an chicha gway mangisa'usa' sasan taku an Apudyus as ingkaingkana. (3) Kapu an Hesus sa'ad chanan namati natakucha san whersu, ogjat, ja otoy. Kapu an Hesus gway Nangatuway Pachi, matakucha chanan taku kapu tan sija nan ustuwat natungpayan nan ugukalin chanan Hudyu ja chanan ajam gway inchatuncha an Apudyus.

San mi'asergwas osa kapitulu, iwhakana nan whayu pammatin chanan uchumay nayata'ay taku san uullit nan Israel tot sissija napudnucha. San kapitulu 12 inammana iwhaka sasan namati ta ainnugwancha napudnu san pammatica ingkana anungus nan erkaw gway Hesus ekay nan mangituyunganchas pammatica ad iyattomcha nan ngachamman sinatay palikat gway humu'nag an chicha. Iyanungusna sannaja suyat san tudtuchu gway mangichayan an chicha san ooncha.

Chanan Hu'yona

Nan Ina'apudyus Hesus Gway Ana' Apudyus 1:1-4

Nangatngatu Nan Ana' Apudyus Sasan A'anghel 1:4-2:18

Nangatngatu As Hesus An Moses Ja Josue 3:1-4:13

Nan Inangatun Nan Inapachin Kristu 4:14-7:28

Nan Inangatun Nan Intuyag Apudyus Gway Impatungpern Kristu 8:1-9:28

Nan Inangatun Nan Nangichatunan Kristu San Longagna 10:1-31

Nan Inapatog Nan Pammati 11:1-40

Nan Ingwhihwhijag Chanan Namati 12:1-13:19

Nan Mapungpungan Nan Suyat 13:20-25

Nan Ina'apudyus Hesus Gway Ana' Apudyus (Juan 1:1-18)

¹ Sa'ad san agwi nanginnadchu ja nan'aya'ayasi nan in'aman Apudyus gway na'aapapat sasan nerpugwan ta'u kapu sasan profetana. ² Gwon sa'ad san annachaja mangu'dchi erkaw na'aapapat as sija an chita'u kapu san Ana'na gway sija nan chinutu'ana as mangin'ugwa san losan. Kapu ahos san Ana'na inggwan Apudyus chanan luhung ja chanan losanay agwad ad langit. ³ Nan Ana'na nan maillan nan ina'erjadna ja sija nan ustuwat ilan nan ina'apudyus Apudyus ancha sija nan manitingngil san losan kapu san ayobhongan nan ukudna. Nappungna kun inggwa nan losan tot ligwatan

Apudyus nan whersun chanan taku, ummoy ad langit kun na'atuyay* san machigwanan Apudyus gway Amod nan Ayobhongana.

Nangatngatu Nan Ana' Apudyus Sasan A'anghel

⁴ Nangatngatu nan Ana' Apudyus sasan a'anghel kapu tan inatchan Apudyus as sija san saad ad langit gway nangatngatu an chicha. ⁵ Tan jo'o anan Apudyus san osa sasan a'anghelnaon,

“Si'a nan Ana"u,

san sana nangngachan sa'on nan Amam?”†

Gwinnu jo'o anana hoson,

“Sa'on nan mangngachan Amana

ad sija nan mangngachan Ana"u?”‡

⁶ Sa'ad san mangipaaliyan Apudyus san osossa"anay ana'na ad asna luhung anana,

“Cha'ajuway a'anghel'u maserpu chajagwonju losan as sija.”

⁷ Ad sa'ad nan mipangkop sasan a'anghel, anan Apudyus,

“Oon Apudyus chanan a'anghelna gway mansilsilwhi an sija as isun chi tungnin§

ja isun chi kukumngot gway apuy.”

⁸ Gwon nu mipangkop san Ana'na, anana,

“Sa'ad nan mantuyajam Apudyus, ingkaingkana

ja nalintog nan intuttuyaynu san mantuyajam.

⁹ Impatognu nan manggwaan san ustu kun kinuyam nan manggwaan san lagwing.

Sija nan sa'on gway Apudyusnu pinili' si'a

ja inggwa' si'a as nayagyagsa' sasan huhuyunnu kapu san chajaw gway inatod'u an si'a.”*

¹⁰ Kun anan ahos Apudyus san Ana'na,

“Si'a, Apu, nan nanggwa san luta san chamuchamu

ja chanan losanay agwad ad langit.

¹¹ Mumaidcha gwon sumissija'a

ja losancha chumachaan as isun nan luput.

¹² Ad tinupim chicha as isun nan akoy,

ad naorsancha hos as isun nan masu'atan nan luput.

Gwon sissija'a gway achi kun manohos,

ad sa'ad nan whijagnu achi kun mapungpung.”†

¹³ Maid kun nangiwhagan Apudyus san osa sasan a'anghel as nangg-wanaanaon,

“Ma'atuyay'a an sa'on

ingkanas ipaawha"u chanan ahursum

ad isucha nan layappangan nan i'im.”‡

¹⁴ Ad ngachan maangkay pangkop chanan a'anghel? Chicha nan achi mailaay mansilsilwhi an Apudyus gway whawha"unona tot humachangcha sasan takuway takuwona.

2

Maserpu Chumngor Ta'u San Sussuyun Apu Hesus

* **1:3** 1:3 Nan niigka san Griego “tummu'chu san machigwanan Apudyus.” † **1:5** 1:5 Mawhasa san Salmo 2:7. ‡ **1:5** 1:5 Mawhasa san 2 Samuel 7:14. § **1:7** 1:7 Manisu nan pijaona anan nan Griego ukud gway “tungnin ja ispilitu”. * **1:9** 1:9 Mawhasa san Salmo 45:6-7. † **1:12** 1:12 Mawhasa san Salmo 102:25-27. ‡ **1:13** 1:13 Mawhasa san Salmo 110:1.

¹ Sa'ad tan angatuwan nan Ana' Apudyus, maserpu popotpotan ta'us amod chanan chingngor ta'u tot achi ta'u mijaw'awan san atuttugwaan.
² Nipailaay tuttuwa chanan ukud Apudyus gway ingwhakan chanan a'anghel. Nu ngachan nan mallabsing ja achi chumngor maagwatna nan ustuguay chusana. ³ Maid kun chugwachugwana gway achi ta'u kun malisiyan nan chusa nu achi ta'u chongyon nan napatokay sussuyu mipangkop san manakuwan Apudyus an chita'u. As Apu Hesus nan ummuna jan nangipaakammu san mipangkop sannaja sussuyu kun asinot chachay nangngor ipano'no' an chita'u. ⁴ Sa'ad as Apudyus impano'no'na hos gway tuttuwa nan ingwhakacha san nanggwaana an chicha sasan mangimatunan ja mataakan, san na'aya'ayasiyay inggwacha kapu san ayobhongana ja san nangatchana san umma'allasi ayobhongan gway nerpu san Ispilituna gway iwwayasna sasan whayugwona mangatchan.

Nangngachan Taku As Hesus Tot Takuwona Chita'u

⁵ Wha'on ku sasan a'anghel nan mantuyajon Apudyus san a'opgwa luhungay umali gway iwhakawhakami. ⁶ Gwon san nilistaay Ukud Apudyus agwad nan nangipano'no' gway anana,
 "Maid kun patog nan taku ta sija nan sosom'om
 gwinnu sija nan amamma'am.

⁷ Inggwam nan taku san sina'itanay chimpu as nawhawha nan saadna sasan a'anghel,
 kun pinachajagwam as sija ja impawhigwhignus sija

⁸ kun impaituyaynu an sija nan losan."*

San nangipaituyajan Apudyus san taku san losan, maid kun achina impaituyay an sija. Gwon san sana chaan ta'u maila nan losanay ipaituyayna an sija. ⁹ Gwon akammu ta'u nan mipangkop an Hesus gway nipawhawha san sina'itanay chimpu nan saadna sasan a'anghel tot kapu san inawhayun Apudyus maserpu matoy san humayugwan nan losan. San sana maila ta'us sija gway nichajaw ja nipangatu kapu san otoy gway inichamana.

¹⁰ Inggwan Apudyus nan losan ja inggwana chana tot michajaw as sija. Sija nan ustu nan inggwan Apudyus gway iyujanaay mapalikatan as Hesus tot kapu san likatna mangngachan as sija maid man'uyangana gway manaku sasan taku ja tot angsan nan mangngachan ana' Apudyus gway mitapi san chajawna.

¹¹ Tan sa'ad as Hesus gway mangit'on san taku as ugwan Apudyus ja chanan taku gway it'onna as takun Apudyus, osossa'an losan nan Amacha. Kapu sannaja achi kun mawhain as Hesus gway mangagwag an chichas susunudna ¹² gway manggwana an Apudyus,

"Ipaakammu' nan ngachannu sasan susunud'u,
 man'antaa' an si'a san agwachan chanan maayuayus gway namati an si'a."†

¹³ Kun ingwhakana hos gway manggwana,

"Mantayo'a' an Apudyus."‡

Kun ingwhakana hos gway manggwana,

"Annaa' gway nitatappi sasan anana' Apudyus gway inatodna an sa'on."§

¹⁴ Sa'ad nannachaja inagwakan Apudyus as anana'na, takucha gway matoy. Sija nan sa'ad as Hesus nangngachan ahos taku tot matoy tot kapu san matojana mampapokona nan ayobhongan Satanas gway anna nan ayobhongana mangtoy sasan taku. ¹⁵ Ad kapu san matojan Hesus

* **2:8** 2:8 Mawhasa san Salmo 8:4-6. † **2:12** 2:12 Mawhasa san Salmo 22:22. ‡ **2:13** 2:13 Mawhasa san Isaias 8:17. § **2:13** 2:13 Mawhasa san Isaias 8:18.

gwajagwajaana chanan taku gway anigcha nawhayud san ogjatcha gway matoy san losanay chimpun nan matattakuwancha. ¹⁶ Tan nayagwag gway wha'on ku sasan a'anghel nan whadngana gwon chanan "kana' Abraham" nan whadngana. ¹⁷ Sija nan san losanay inatatakun Hesus maserpu mangngachan as sija isu ta'u gway miwhilang as susunudna tot mangngachan sija nan angatuwanay pachi ta'u gway mangachaku ja napudnu san mansilwhiyana an Apudyus. Inchatunna nan longagna tot ligwatan Apudyus nan whersun chanan taku. ¹⁸ Kapu tan nallikat as sija ja nasulisukan gwon achi kun hummersu, mawhalin hosay whadngana chanan masulisukan.

3

Nangatngatu As Hesus An Moses

¹ Susunud gway takun Apudyus gway isu' gway inajakana mitapi ad langit, maserpu ammanju somsom'on as Hesus gway iwhakawhaka ta'u gway sija nan ingwhaun Apudyus as mangipaakammu san ingwhakana ja angatuwanay pachi ta'u. ² Napudnus sija an Apudyus gway nanutu' an sija gway isun Moses gway napudnu mansilwhi sasan wherjan Apudyus. ³ Gwon as Hesus niwhilangay nachaychajaw an Moses isun nan mangkakaob san hoyoy gway nachaychajaw san inggwana hoyoy. ⁴ Tan gwaschi hoyoy anna nan nanggwa gwon nan nanggwa san losan as Apudyus. ⁵ Ad as Moses kadto'ay napudnu as osaay mansilsilwhi san losanay takun Apudyus gway ingwhilangnas wherjanna. Ipano'no'na nan paiwhakan Apudyus san umali chimpu. ⁶ Gwon as Kristu napudnu as osaay Ana' gway mangaaygwan sasan takun Apudyus gway ingwhilangnas wherjanna. Ad chita'u nan wherjan Apudyus nu natuyod ta'u ja popotpotan ta'u as amod nan namnamaon ta'u.

Nan Ttudtuchu Ta Achin Chanan Namati Manchu'kan As Apudyus

⁷ Impailistan nan Ispilitun Apudyus san nangilista san Ukud Apudyus gway anana,

"San sana erkaw nu chongyonju as Apudyus,

⁸ achiju pawhatugwon nan somsomo'ju as isun nan inggwan chanan nerpugwanju gway sinu'ilcha as sija san chimpun nan namachasancha an sija san luta gway maid kun ingkaw as taku.

⁹ Anan Apudyus, 'Pinachasa' sasan aammaju ad aschi ta'on nu inilacha nan inggwa' san opat puyuguay tagwon.

¹⁰ Patinajunay ayasi nan somsomo'cha ja achicha kun oon nan iwhaka' an chicha.

¹¹ Sija nan kapu san lingu' ingwhawhagka' gway achicha kun puyus mawhalinay umoy san ikaw gway insasagkana' gway umillongancha.' "*"

¹² Susunud, ammanju ilan tot maid osa an cha'ajus lagwing nan somsomo'na gway achi mamati an Apudyus tan sachi nan manu'ukana an Apudyus gway mawhiwhijag. ¹³ Gwon mampipinnapigsa ajuwot san somsomo' san whinikat san annaan nan chimpuway ma'gwaniyon, "sana gway erkaw" tot maid osa an cha'ajus humatu nan somsomo'na kapu san maallilagwanjuway humersu. ¹⁴ Tan losanay agwad an Kristu ugwa ta'u kahos nu napudnu ta'u san pammati ta'u gway sissija mantayo'an ta'u an Apudyus gway impaila ta'u san chamuway namatiyan ta'u an sija.

* **3:11** 3:11 Mawhasa san Salmo 95:7-11.

¹⁵ Sija nan anana san Ukud Apudyus,
 “San sana erkaw nu chongyonju nan kingan Apudyus,
 achiju pawhatugwon nan somso'mo'ju
 as isun nan inggwan chanan nerpugwanju gway sinu'ilcha as
 Apudyus.” †

¹⁶ Ngachan chachay nangngor kusan kingan Apudyus kun sinu'ilcha as sija? Losan chachay impangpangun Moses illagwa ad Egipto. ¹⁷ Ad ngachan chachay nalingugwan Apudyus san opat puyuway tagwon? Chachay takuway hummersu gway natoy san luta gway maid kun ingkaw as taku. ¹⁸ Ad ngachan chachay nangiwhawhagkaan Apudyus gway achicha kun mawhalinay umoy san ikaw gway insasagkanana an chichas umillongancha? Ahus chachay achi kun chinumngor an sija. ¹⁹ Sija nan akammu ta'uway achicha kun ummoy kapu san inamaid nan pammatica.

4

¹ Sa'ad nan ingwhawhagkan Apudyus sasan takuna gway mawhalinay umoy san umillongana sissijaay iingkaw. Sija nan maserpu amman ta'u ilan tan tugwakay agwad osa an cha'ajus achi ma'aillong san umillongana. ² Tan nipaakammu hos an chita'u nan Whayuway Chamag gway nipaakammu sasan nerpugwan ta'u. Gwon maid kun anana an chicha kapu tan achicha kun tinuttuwa. ³ Ad chita'uway namati nan umoy san umillongan tan anan Apudyus,

“Kapu tan nalinguwa' ingwhawhagka' gway
 achicha kun mawhalinay umoy san umillongan gway insasagkana' an
 chicha.”*

Sachi nan ingwhakan Apudyus ta'on nu lausna insakana nan umillongan manipud san nanggwaana san luhung. ⁴ Tan agwad nan nilista san Ukud Apudyus mipangkop san mi'apitu erkaw gway anana, “Umillong as Apudyus san mi'apituway erkaw san losanay inggwana.” † ⁵ Anana hos san nilistaay Ukud Apudyus gway manggwana, “Achicha kun puyus mawhalinay umoy san umillongan gway insasagkana' an chicha.”

⁶ Sa'ad chachay ummuna nipaakammugwan nan Whayuway Chamag achicha kun ummoy san sachi umillongan kapu tan achicha kun chinumngor an Apudyus. Gwon nan inatuttugwaana mawhalin pay gway umoy san umillongan Apudyus. ⁷ Asinna simsimmo' nan osa erkaw gway maagwakan as “Sana erkaw”. Lummaus kunan nawhajakay chimpu impailistana an Dabid gway anana,

“San sana erkaw nu chongyonju nan iwhakan Apudyus
 achiju pawhatugwon nan somso'mo'ju.” ‡

⁸ Nannaja umillongan gway ingwhawhagkan Apudyus wha'on kus lutan chanan iCanaan say nangipujutan Josue an chicha. Sa'ad otjan nu sachi achin otjan Apudyus inukud nan mipangkop san sawhali erkaw gway umaliyay umillongan. ⁹ Sija nan agwad pay sawhali umillongan chanan takun Apudyus gway isun nan umillongana san sachi mi'apituway erkaw san nanggwaana san luhung. § ¹⁰ Tan nu ngachan nan umoy san umillongan Apudyus umillong ahos san terwhasuna as isun nan umillongan Apudyus san nanggwaana san luhung. ¹¹ Sija nan maserpu ikakadto' ta'uway umoy san sachiyay umillongan tot maid osas matangkaan as isun

† 3:15 3:15 Mawhasa san Salmo 95:7-8. * 4:3 4:3 Mawhasa san Salmo 95:11. † 4:4 4:4 Mawhasa san Genesis 2:2. ‡ 4:7 4:7 Mawhasa san Salmo 95:7-8. § 4:9 4:9 Mawhasa san Exodo 20:8-11.

nan inggwan chanan ummuna nangngor san Whyuway Chamag gway achicha kun chinumngor.

¹² Tan nan ukud Apudyus mawhiwhijag ja anna nan ayobhongana ja natadtachom san ispada gway nansupang nan saitna. Pijaona ukuchon isun chi tudlu'ona lushuwon nan agwachen nan tungger ja nan uto'na gway sachi nan manabtan nan alichodgwa ja ispilitun nan taku. Ad mawhalinay iltawna nu whyu gwinnu lagwing nan somsono' ja pangkop nan taku. ¹³ Maid kun na'gwa as mitayu an Apudyus. Mailana nan losan gway sija nan manungwhatan ta'u san inggwa ta'u.

As Hesus Nan Angatuwanay Pachi

¹⁴ Sija nan sa'ad tan anna nan angatuwanay pachi ta'u gway ummoy ad langit gway as Hesus gway Ana' Apudyus, maserpu popotpotan ta'u napigsa nan pammati gway ingwhawhagka ta'u. ¹⁵ Sa'ad nannaja angatuwanay pachi ta'u ma'ali'na san ina'apsut ta'u tan pinachasna nan losanay sulisug gway isu ta'u gwon achi kun hummersu. ¹⁶ Sija nan maserpu umachayug ta'uway mallugwayu an Apudyus gway manga'atod gway achi ta'u manchugwachugwa tot achakugwana chita'u ad impailana nan inawhayuna an chita'u ta whadngana chita'u san chimpun nan mansapuyan ta'u.

5

¹ Tan sa'ad nan gwaschi angatuwanay pachi gway napili sasan taku nachutu'an as mansilwhi an Apudyus ta sija nan mangichatun sasan ajam ja losanay ayasin nan chatun gway maatod an Apudyus kapu sasan whersucha. ² Mawhalinay maanusana chanan na'awhersu kapu san inamaid akammucha kapu tan anna kahos nan ma'awhasuyana. ³ Ad kapu tan ma'awhersus sija maserpu manchatun as sija gway wha'on kus ahus ekay san whersun chanan taku gwon kapu ahos san whersuna. ⁴ Maid kun osas manutu' san longagna as mangngachan angatuwanay pachi. Ahus as Apudyus as manutu' an sija as isun nan nanutu'ana an Aaron gway ummuna angatuwanay pachi san agwi.

⁵ Isuna hosay sa'ad as Kristu achina kun inchajaw nan longagna gway nangngachan angatuwanay pachi gwon pinilin Apudyus as sija gway manggwana an sija,
"Si'a nan Ana"u,

san sana nangngachan sa'on nan Amam."*

⁶ Agwad ahos nan osa nilista san Ukud Apudyus gway anana,
"Si'a nan pachi as ingkaingkana
gway isun nan inapachin Melkisedek."†

⁷ Sa'ad san chimpun nan nawhijakan Hesus ad asna luta, nallugwayu gway nan'ochaw as tuyung an Apudyus gway mawhalinay mangisaya' an sija san otoy. Nallugwayu an Apudyus gway tinowhagna nan kinganaay naniwhil kun chingngorn Apudyus as sija kapu san nangipawhawaana san longagna gway mamatpati san whayugwon Apudyus. ⁸ Ta'on nu Ana' Apudyus as sija kochangnaay nasuyuna nu ininona manggwa san pa'gwan Apudyus an sija kapu san palikatna. ⁹ Kapu tan inggwana gway ustu'ustu nan impa'gwan Apudyus an sija nangngachan sija nan manaku as ingkaingkana sasan chumngor an sija. ¹⁰ Kun inagwakan Apudyus as sija as angatuwanay pachi gway isun nan inapachin Melkisedek.

* 5:5 5:5 Mawhasa san Salmo 2:7. † 5:6 5:6 Mawhasa san Salmo 110:4.

Nan Tuduachu San Mangijakay San Pammati

¹¹ Angsan nan whayugwo'ay iwhaka san mipangkop say ingwhaka' gwon mansikab as ipaagwat an cha'aju tan mawhajag nan mangagwatanju. ¹² San sana chimpu maserpu cha'aju otjan nan mansuyu gwon maserpuju asin nan agwad mangisuyu an cha'aju san lanuy gway luyukin nan misuyu ukud Apudyus gway sachi nan maserpuway achayonju jan. Nangngachan aju isun chanan anana' gway sissija sumusu gway wha'on kus ma'akogwer san amnutay ma'an. ¹³ Tan losanay sissija achayoncha nan lanuy gway mipangkop san atuttugwaan uyang nan akammucha san sussuyu mipangkop san whyu ja lagwing. Isucha chanan anana' gway sissija sumusu. ¹⁴ Gwon sasan naotongay taku amnutay ma'an nan anoncha gway impaingsacha nan somsono'cha mangilasin san whyu ja lagwing.

6

¹ Sija nan maserpu achi ta'u iingkaw say luyukin nan sussuyu gway mipangkop an Kristu gwon inta'u san maotngan nan pammati. Ad achi ta'u assi'assinon achayon chay luyukin nan nanchu'kan ta'u san maid silwhina kidkichu ja mipangkop san pammati an Apudyus, ² ja nan sussuyu mipangkop sasan honjag,* mipangkop san mangipatajan san ima, mipangkop san matakuan nan natoy ja mipangkop san mangu'uman Apudyus as ingkaingkana. ³ Ad nu ijujan otjan Apudyus ituyuy ta'u achayon nan maotngan nan pammati.

⁴ Tan achi kun puyus mawhalin gway managkulin an Hesu Kristu chanan takuway nanchu'kancha nan pammatica gway laus napadchaan nan somsono'cha san atuttugwaan gway namachas sasan whyuway inatod Apudyus ja nitapi namachas san ayobhongan nan Ispilituna. ⁵ Pinachascha hos gway whyu nan ukud Apudyus ja nan ma'gwa san umaliyay chimpu kapu san ayobhongan. ⁶ Ad nu manchu'kancha pay nan pammatica san nappingcha pinachas nannachaja losan, achicha kun puyus mawhalinay mipagkulin gway manchu'kan nan whersucha tan isun chi ilanlansacha nan Ana' Apudyus asin san krus ja iwhawhaincha san sangun chanan taku.

⁷ Sa'ad chanan namati gway nangagwat san angsanay whyuway inatod Apudyus ja ooncha nan masomana pawhayugwona nan whijagcha. Isucha nan luta mauchuuchanan gway mangisup san uchan ja mangipatuhu san minuya gway anna ausayana sasan manamer. ⁸ Gwon sa'ad chanan namatiyay achi manggwa san masoman Apudyus maid kun silwhicha. Mijisucha sasan sassait gway tumuhu san lutaay maid silwhina. Ad takangay nan manusaan Apudyus gway maskobcha san udchina.

⁹ Patpatko' gway susunud, ta'on nu amasna nan ananmi namati amiyay whyu nan asasaadju gway tinakun Apudyus ¹⁰ tan patinajunay ustu as Apudyus. Achina kun ligwatan nan inggwaju ja nan lajad gway impailaju an sija san namachanganju sasan takuna kun sissija ituttuyuyjuway mamachang an chicha. ¹¹ Ad whayugwonmi ekay gway gwaschi osa an cha'aju ipailaju nan isuna hosay kakotju tot maid man'uyangan nan namnamaonju ingkana san pungpungna ¹² ja tot achi aju sumachut gwon agwatonjuwot chachay taku gway kapu san pammatica ja anuscha inagwatchesa nan ingwhawhagkan Apudyus gway atchon an chicha.

Anna Nan Namnamaon San Ingwhawhagkan Apudyus

* **6:2** 6:2 Nan osa ahosay pijaon nina anan, "mipangkop san ukaliyay manayusancha san longagcha."

¹³ Sa'ad san nangiwhagan Apudyus an Abraham gway tungpayona nan ingwhawhagkana, kapu tan maid kun nangatngatu an sija ingwhawhagkana san longagna ¹⁴ gway manggwana, "Maid kun chugwachugwana gway pawhayugwo' nan whijag nu ja paachugwo' nan kana'nu."

¹⁵ Inanusan kun Abraham gway nanuullay inagwatna nan ingwhawhagkan Apudyus an sija.

¹⁶ Sa'ad nu mansapata nan taku usayona nan ngachan nan nangatngatu an sija ad na sapata sachi nan mangipano'no' ja mamungpung san losanay iisi'. ¹⁷ Ad isuna hosay sa'ad tan whayugwon Apudyus gway ipailas amod sasan mangila'sun san ingwhawhagkana nan achi kun mabmabos gway pangkopna, pinano'no'ana kapu san ingwhawhagkana.

¹⁸ Ad sa'ad nannaja ingwhawhagkana atchona ja ingwhawhagkana achi kun mabmabos tan achin ku Apudyus ma'gwa gway mantuli. Sija nan sa'ad as chita'uway nampatuyung an sija pummigsa' amod nan somsono' ta'u gway mamopotpot san namnamaon gway ingwhawhagkana an chita'u.

¹⁹ Nannaja namnamaon ta'u mampapagchot san pammati ta'u. Maid kun chugwachugwanaay tungpayon Apudyus nan ingwhawhagkana kapu tan ummuna ummoy as Hesus an chita'u ad langit san agwachan Apudyus.

²⁰ Nangngachan as sija angatuwanay pachi as ingkaingkana as isun nan inapachin Melkisedek.

7

Nan Inapachin Melkisedek

¹ Sa'ad as Melkisedek gway osa ali ad Salem pachin nan Angatuwanay Apudyus. San nanagkulinan Abraham gway nerpu san kuwhat gway nangawha'ana sasan ali, inahot Melkisedek as sija kun illugwayuna an Apudyus ta pawhayugwona nan whijag Abraham. ² Kun inatod Abraham an Melkisedek nan mi'asimpuyu whillay san losanay sinamsamna. Nan pijaona anan nan ngachan gway Melkisedek "Ali gway nalintog." Ad kapu tan Alis sija ad Salem, pijaona hos ukuchon sija nan "Ali gway naurus nan intuttuyayna." ³ Maid kun nilista san mipangkop san amana ja inana ja san nerpugwana. Maid kun nilista nu ma'anun nan nijana'ana ja natojana. Gwon na'gwas isun nan Ana' Apudyus gway sissija pachi as ingkaingkana.

⁴ Sija nan somsom'onju nan amod gway inangatun Melkisedek. As Abraham gway nerpugwan ta'u, inatodna an sija nan mi'asimpuyu whillay san losanay sinamsamna san kuwhat. ⁵ Niwhilin san Lintog gway inatod Apudyus an Moses gway sa'ad chanan kana' Levi gway papachi chicha nan manchakup san mi'asimpuyu whillay sasan u'ugwan chanan ailijanča Hudyu ta'on nu nerpucha hos san kana' Abraham. ⁶ Gwon sa'ad as Melkisedek gway wha'on kus nerpu san kana' Levi, inagwatna nan mi'asimpuyu whillay san losanay sinamsamna Abraham kun illugwayuna an Apudyus ta pawhayugwona nan whijag Abraham gway sija nan nangatchan Apudyus san ingwhawhagkana. ⁷ Ad maid kun chugwachugwana gway sa'ad nan taku agwad ayobhonganaay mangipawhayu san whijag nan osa taku, nangatngatu as sija san osa takuway pinawhayuna nan whijagna. ⁸ Ad san papachi kana' Levi gway mangagwat san mi'asimpuyu whillay san u'ugwan chanan ailijanča Hudyu, takucha ekay gway matoy gwon sa'ad as Melkisedek gway nangagwat san sachi mi'asimpuyu whillay napano'no'an gway mawhiwhijag. ⁹ Ad mawhalinay anan ta'uwon as Levi gway nangagwat san mi'asimpuyu whillay san u'ugwan chanan

ailijana Hudyu, nangatod ahos as mi'asimpuyu whillay san u'ugwana an Melkisedek kapu an Abraham. ¹⁰ Tan ta'on nu chaan mijana' as Levi san nangabtan Melkisedek an Abraham, miwhilang gway naawwad san longag Abraham tan as Abraham nan nerpugwana.

Nan Inapachin Hesus Isun Nan Inapachin Melkisedek

¹¹ Anna nan maserpu terwhasun chanan papachi kana' Levi gway niwhilin san Lintog gway inatod Apudyus an Moses. Gwon nannaja terwhasucha wha'on kus umanay tot ma'gwa nan whayugwon Apudyus gway pa'gwa sasan takuna. Sija nan maserpu nan sawhali pachi gway isun Melkisedek gway wha'on kus isun nan inapachin Aaron. ¹² Tan sa'ad nu mabos nan inapachin nan mampachi maserpu hos gway mabos nan lintog gway masussuyut. ¹³ Nannaja sawhali pachi gway iwhakawhaka ta'u, as Apu ta'uway Kristu. Nerpus sija san sawhaliyay apuun ad maid kun nerpu san apuunna as nansilwhi as pachi. ¹⁴ Nayagwakay nerpus sija san kana' Juda ad maid kun ingwhakan Moses san mipangkop san papachi san annaja apuun.

¹⁵ Ad amamod nayagwag gway nabos nan inapachin nan mampachi san ummali nan sawhali pachi gway isun nan inapachin Melkisedek. ¹⁶ Nangngachan pachis sija wha'on kus kapu san nilintog gway nerpu san mipangkop san nerpugwana gwon kapu san ayobhongan nan whijagna gway achi kun mapungpung. ¹⁷ Tan anana san Ukud Apudyus,

“Si'a nan pachi as ingkaingkana as isun nan inapachin Melkisedek.”*

¹⁸ Ad sija nan nampapog nan sikuchay lintog gway apsut ja maid kun hummayugwana ¹⁹ (tan maid kun osas taku as nangngachan maid nan'uyangana kapu san manuyutana san Lintog), ad san sana naatod nan amamod whayu namnamaon gway sijana nan umachayukan ta'u an Apudyus.

²⁰ Ad nan chokan kahos nan amod whayu gway namnamaon ta'u agwad ahos nan ingwhawhagkan Apudyus san nanggwaana an Hesus as osa pachi. Nan uchum wha'on kus ingwhawhagkan Apudyus nan nangngachanancha pachi. ²¹ Gwon san nangngachanan Hesus as pachi ingwhawhagkan Apudyus san manggwanaana an sija,

“Sa'on gway Apudyus iwhawhagka' gway

‘Si'a nan pachi as ingkaingkana’ ad achi' kun obson nan somsono”u.”†

²² Kapu san annaja ingwhawhagkan Apudyus, as Hesus nan mangipailaay tuttuwaay amamod whayu nan intuyagna.

²³ Ad nan osa ahos gway nan'ayasiyan Hesus ja chanan papachi, angsan chanan papachi gway nampassupassu kapu tan natonatoycha ad achi kun nipachakus nan nampachiyancha. ²⁴ Gwon nan inapachin Hesus sissija kapu tan mawhiwhijag as sija as ingkaingkana. ²⁵ Ad sija nan loogna takuwon as ingkaingkana chanan umachayug an Apudyus kapu an sija. Kapu tan patinajunay mawhiwhijag as sija ilugwayuwana chicha an Apudyus.

²⁶ Sija nan as Hesus nan ustuway angatuwanay pachi gway maserpu ta'u kapu tan maid kun whersuna ja maid kun ma'gwaniyana. Maid kun inergwingna, niit'on sasan humersuwhersu kun nipanga"atud langit.

²⁷ Wha'on kus maserpuna nan manchatun san whinikat as isun nan o'oon chanan angatuwanay papachi. Nan umuna manchatuncha san whersucha ad asichaot manchatun san whersun chanan taku. Gwon as Hesus

* 7:17 7:17 Mawhasa san Salmo 110:4. † 7:21 7:21 Mawhasa san Salmo 110:4.

namingpingsan gway inggwana nannaja san nangichatunana san longagna gway matoy. ²⁸ Sa'ad chanan angatuwanay papachi gway nachutu'an kapu san Lintog ma'awhersucha. Gwon nan pachi gway chinutu'an Apudyus san ingwhawhagkana, Ana'na gway maid kun whersuna gway pachi as ingkaingkana. Ad sa'ad nan nangiwhagan Apudyus san ingwhawhagkana nangudchi san Lintog.

8

As Hesus Nan Angatuwanay Pachi Ta'u

¹ Nan puntun nannaja ukuukucho' anna nan osaay angatuwan gway pachi ta'u gway ma'atuyay an Apudyus ad langit gway amod nan ayobhongana. ² Mansilsilwhis sija as osa pachi ad aschi san ikaw gway Nat'on as Ingkagwan Apudyus gway sachi nan kadto'ay manchajagwan ad langit gway insaad Apudyus, wha'on kus insaad nan taku.

³ Tan nan gwaschi osa angatuwanay pachi nachutu'an as sija gway mangichatun san ajam ja losanay ayasin nan chatun gway maatod an Apudyus. Ad sija nan sa'ad nannaja angatuwanay pachi ta'u maserpuway agwad ahos ichatunna. ⁴ Nu agwad pay as sija ad asna luta, wha'on kun otjan as pachis sija tan agwad chanan papachi gway manchatun gway sachi nan anana san Lintog. ⁵ Sa'ad nan mansilwhiyancha as pachi managwatan ekay ja isun chi aninigwan nan ma'ma'gwa ad langit. Isuna hos an Moses san agwiway isaadna kunan turcha gway manchaychajagwan, ingwhakan Apudyus an sija gway manggwana, "Ilam ta ammam agwaton nan isun chay impaila' an si'a san iningkagwam say whilig." ⁶ Gwon san sana nan inapachin Kristu napatpatog san nampachiyan chachay ummuna papachi. Ad isun ahos nan a"opgwa tuyag gway isa'usa'na an Apudyus ja san taku gway napatpatog san chachaanay tuyag kapu tan na'gwa nannaja san sinumamod whayuway ingwhawhagkan Apudyus.

⁷ Tan sa'ad nan sachi ummunaay intuyag Apudyus nu maid uyangna, achi otjan maserpu nan mi'aggwa intuyag Apudyus. ⁸ Tan inilan kun Apudyus gway anna nan nan'uyangan chanan takuna, anana, "Humu'nag nan chimpuway manggwaa' as a"opgwa tuyag sasan ijIsrael ja ijudea.

⁹ Nannaja a"opgwa tuyag wha'on kus isun chay tuyag gway inggwa' sasay aammacha san chimpuway inamma' chicha ilagwa ad Egipto kapu tan wha'on kus napudnucha san intuyag'u an chicha. Sija nan achi' kun chingchingngor chicha. Sa'on gway Apudyus nan nangiwhaka.

¹⁰ Tan annaja nan ituyag'u sasan ijIsrael san umaliyay chimpu: Patinajunay pasomsomo"u an chicha chanan lintog'u as isun chi amas nilista san somsono'cha. Ad sa'on nan whigwhikoncha as Apudyuscha ja chicha nan mangngachan taku'.

¹¹ Ad wha'on kus maserpu mansinnuyu nan man'a"ailijan ja mansusunud ananon, 'Akammugwonju as Apudyus'. Tan losancha akammugwon as sa'on manipud sasan awhawhaanay taku ingkana sasan angatuwan.

¹² Tan ligwata' nan lagwingay o'ooncha

ja sa'ad chanan whersucha achi' kun sosom'on."*

¹³ San nangiwhagan Apudyus san mipangkop san a''opgwa tuyag, pijaona ukuchon inggwana nan umuna tuyakan as napping nan ausayana. Ad akammu ta'uway losanay napping nan ausayana mumaid.

9

Nan Ininonay Manchajaw San Ummunaay Tuyag

¹ Sa'ad nan ummuna tuyag agwad chanan whilin gway mipangkop san ininonay manchajaw ja agwad nan turcha gway inggwan chanan takus manchaychajagwancha. ² Nakaob nan turcha as chugwa nan ugwertuna. Nan umuna merno' gway ugwertu ma'gwaniyon Nat'on as Ingkagwan Apudyus. Annaja nan agwachsen nan sisillagwan ja lamisaan ancha tinapay gway michatun an Apudyus. ³ Ad sa'ad nan mi'aggwaay nasorcha' san kurtina,* osa ugwertu gway ma'gwaniyon Amod Nat'on as Ingkagwan Apudyus. ⁴ Agwad san sachi nan na'gwa san huyagwan gway chachattunan gway pupuuyan san insenso ja nan whaur nan tuyag gway nayahuwan losan san huyagwan. Agwad ad chayo'na nan huyagwan gway whanga gway mangigkaan san tinapay gway manna† ja nan sur'ud Aaron gway summingi ancha chugwa whatu chapillang gway nalistaan san simpuyu whilin Apudyus.‡ ⁵ Ad sa'ad nan tangob nan whaur agwad nan chugwa tagtagkuway napaja'an gway anghel gway ma'gwaniyon kerubim. Chicha nan mangipaila gway agwad as Apudyus san sachi. Ad nawhiwhitwhit nan paja'cha gway mangichung san tangob nan whaur gway sachi nan mangigwersiyan nan angatuwanay pachi san chayan nan ajam ta ligwatan Apudyus nan whersun chanan taku. Nan mipangkop sannaja wha'on kus sinnossaon ukuchon san sana chimpu.

⁶ Amaschi nan naurnusan nannachaja ad chayo' nan turcha ad whinikatay lumno' nan papachi san umuna ugwertu ta ooncha nan terwhasucha. ⁷ Gwon san mi'aggwa ugwertu ahus nan angatuwanay pachi as mamisan lumno' san osa tagwon. Ad agwitona nan chayan nan ajamay ichatunna an Apudyus kapu san whersuna ja whersun chanan takuway wha'on kus akammuchaay hummersucha.

⁸ Kapu an chana impaakammun nan Ispilitun Apudyus gway chaan payyan miigkat nan chayan gway umoy san ustuwag agwachsen Apudyus san annaan nan ummuna turcha gway sussuyutoncha pay chanan whilin mipangkop sina. ⁹ Chachi nan managwatan san sana chimpu. Nan pijaon nina anan sa'ad chanan chatun gway maatod ja ajam gway michatun an Apudyus achicha kun pawhayugwon nan somsono' nan taku manchajaw. ¹⁰ Mipangkop ekay annachaja san ma'an, mainum ja na'aya'ayasi ukali gway ininon chanan taku mampapor'as. Losan nannachajaay ooncha mipangkop ekay san longag ad maserpu suyuton ingkanas ipatungpern Apudyus nan a''opgwa tuyag.

¹¹ Gwon ummalis Kristu as angatuwanay pachin nan losanay whyu gway anna an chita'u kapu san a''opgwa tuyag. Mansilsilwhis sija san ingkagwan Apudyus gway nangatngatu ja amamod whyu san turcha gway mansilsilwhiyan chanan papachi gway wha'on kus inggwan nan taku, pijaona anan wha'on kus na'gwa sanna luhung. ¹² Nilumno' gway namisan

* **8:12** 8:12 Mawhasa san Jeremias 31:31-34. * **9:3** 9:3 Mawhasa san Exodo 26:31-33; 40:3, 5.

† **9:4** 9:4 Sa'ad nannaja "manna" tinapay gway nerpu langit gway impa'apa'an Apudyus sasan iIsrael san iningkagwancha san luta gway maid kun ingkaw as taku san chimpun Moses san agwi.

‡ **9:4** 9:4 Mawhasa san Deuteronomio 10:3-5.

as Kristu san ma'gwaniyon Amod Nat'on gway Ingkagwan Apudyus gway wha'on kus chayan chanan erching ancha mernusay wha'a nan inagwitna as ichatunna an Apudyus gwon mismuway chayana nan inchatunna tot ligwatan Apudyus nan whersu ta'u ad nataku ta'u as ingkaingkana. ¹³ San Lintog machayusan chanan miwhilang gway nachimo'ay taku nu magwersiyancha san chayan chanan erching ja toroway wha'a ancha chapurn nan napuuyanay uyhun nan wha'a tot mawhalincha asin manchajaw an Apudyus. § ¹⁴ Gwon nan chayan Kristu napatpatog. Tan kapu san Ispilitun Apudyus gway mawhiwhijag as ingkaingkana, inatod Kristu nan longagna gway matoy san krus as maid uyangnaay chatun an Apudyus. Ad nan chayana sinumamod gway chayusana nan somsono' ta'u san maid kun silwhina kidkichu tot mawhalinay mansilwhi ta'u san mawhiwhijakay Apudyus.

¹⁵ Annaja nan kapu gway impatungpern Kristu nan a'opgwa tuyag gway sija nan mangisa'usa' sasan takuna tot sa'ad chanan pinilin Apudyus tagwiconcha nan maid pungpungna la'sun gway ingwhawhagkan Apudyus atchon an chicha. Ma'gwa nannaja tan kapu san natojana gwajagwajaana chicha san chusan nan whersuway inggwacha san agwachancha say ummunaay tuyag.

¹⁶ Nu mipangkop san udchin nan whilin gway illistan nan osa taku san mawhillajan nan u'ugwana nu matoy, maserpu agwad mamatiyanaay natoy as sija. ¹⁷ Tan achi kun ma'gwa nan mangudchi whilin mipangkop san mangatchan nan sin'ugwa san u'ugwana nu sissija matattaku. Asi ekay ma'gwa nu matoy nan sin'ugwa. ¹⁸ Sija nan uyay nan ummuna intuyag Apudyus achi kun na'gwa nu maid chayan nan ajam gway nichatun. ¹⁹ Tan sa'ad san nangiwhagan Moses san gwaschi whilin nan Lintog san losanay taku, inayana nan chayan chanan mernusay wha'a ja chanan erching gway ni'ayut san chanum gwot intuyno'na nan chutchut nan kenero gway nakoloran san chayag gway nita'od san pangan nan hisop. Gwot gwinersiyana nan nayu'utay papil gway nalistaan san Lintog ja losanay taku ²⁰ gway manggwana, "Annaja nan chayaay mamagchot san tuyag gway ingwhilin Apudyus an cha'aju ta chongyonju." ²¹ Kun gwinersiyana hos san chaya chay turcha ja losanay mauser san manchajagwancha. ²² Sikun san nilista san Lintog aachugwan nan maserpu machayusan san chaya. Ad maid ad nan umigwangay chaya achin kun Apudyus ligwatan nan whersu.

Ligwatan Apudyus Nan Whersu Kapu San Nangichatunan Kristu San Longagna

²³ Sa'ad chachay na'na'gwa say turcha papagwat nan agwad ad langit. Maserpu machayusan chanan taku san chayan nan ajam gway michatun gwon sa'ad chanan agwad ad langit maserpu machayusan san amod whayuway chatun. ²⁴ Sija nan wha'on kus nilumno' as Kristu san turcha gway inggwan nan taku gway papagwat ekay nan kadto'ay agwachan Apudyus. Ummoy as sija mismu ad langit ta sija nan mangipayang an chita'u san sana san agwachan Apudyus. ²⁵ Wha'on kus manginnadchun Kristu ichatun nan longagna isun nan angatuwanay pachi gway tinagwonay lumno' san Ikaw gway ma'gwaniyon Amod Nat'on as Ingkagwan Apudyus gway mangichatun san chayan nan ajam. ²⁶ Tan sa'ad nu tinagwonay ichatun Kristu nan longagna maserpu misayasayad nan mapalikataana manipud san na'gwaan nan luhung. Gwon san sana san takangay

nan mapungpungan chanan chimpu ummali as sija gway namingpingsan tot ligwatan Apudyus nan whersu kapu san nangichatunana san longagna.

²⁷ Nayodchonganay matoy chanan taku as mamisan ekay. Ad mappung ad chi u'umon Apudyus chicha. ²⁸ Isuna hos as Kristu gway namisan nichatun tot ligwatan Apudyus nan whersun chanan angsanay taku. San umaliyana asin wha'on kus sija oona nan ichatunna asin nan longagna kapu san whersu ta'u gwon tot takuwonaay ustu chanan manguullay an sija.

10

¹ Sa'ad nan Lintog gway inatod Apudyus an Moses anig ekay aninigwan nan whayuway umali gway wha'on kus sachi nan kadto'ay kaobna. Ta'on nu assi'assinoncha manchatun san tinagwon puyus gway wha'on kus oona as maid man'uyanganha chanan takuway umachayug an Apudyus. ² Tan sa'ad nu umanay nan sachi o'oonchaay manchatun as manayus san whersun chanan manchaychajaw an Apudyus, achicha otjan patho' sosom'on nan whersucha ad iyakaychaay manchatun. ³ Gwon nan inatuttugwaana nannachaja chatun tinagwonay ipasmo'na an chicha chanan whersucha. ⁴ Tan achi kun mawhalinay ligwatan Apudyus nan whersun chanan taku kapu san chayan chanan wha'a ja erching.

⁵ Ad sachi nan kapun nan nangiwhagan Kristu an Apudyus san takangayna umaliyan ad asna luta gway anana,

“Sa'ad chanan chatunay ajam ja chatunay maatod an si'a wha'on kus whayugwom,

gwon insakanam nan longag'u as michatun.

⁶ Wha'on kus masom'a sasan chatunay mapuuyanay ajam ja chanan uchumay michatun kapu san whersu.

⁷ Gwot innana', 'Annaa', Apudyus, ummaliya' ta oo' nan whayugwomay pa'gwa an sa'on

gway sija nan nilistaay mipangkop an sa'on san Ukudnu.'* "†

⁸ Nan umuna anan Hesus, “Sa'ad chanan chatunay ajam ja chanan chatunay maatod an si'a ja chanan chatunay mapuuyanay ajam ja chanan uchumay michatun kapu san whersu, wha'on kus whayugwom gwinnu achi'a kun masom ta'on nu annachaja nan anana san lintog.” ⁹ Gwot intuyuyuna gway manggwana, “Annaa' Apudyus, ummaliya' ta oo' nan whayugwomay pa'gwa an sa'on.” Nan nanggwanianaschi sijachi nan mangakammugwan ta'uway inorsana chanan sikuchay inchatchatun kun inilosna inchatun nan longagna gway mijunud san whayugwon Apudyus.

¹⁰ Ad kapu tan inggwan Hesu Kristu nan whayugwon Apudyus gway pa'gwa an sija, niit'on ta'u ta achi ta'u humersu kapu san nangichatunana san longagna gway wha'on kus maserpu mipiggwa.

¹¹ Ad sa'ad nan gwaschi pachi whinikatay sumi'ad san sangun nan chachattunan gway oona nan terwhasuna ja assi'assin manchatun san isuna chatun gwon achi kun umanay ta ligwatan Apudyus chanan whersu.

¹² Gwon as Kristu namisanna inchatun nan longagna kapu sasan whersu ad umanay chi as ingkaingkana. Napping kun chi na'atuyay an Apudyus as ingkaingkana ¹³ gway manuullay as sija ingkanas ipaawha' Apudyus chanan ahursurna tot isucha nan layappangan nan i'ina. ¹⁴ Tan kapu san nangichatunana san longagna gway namingpingsan, nangngachanona as

* **10:7** 10:7 Sa'ad nannaja “Ukud” limaay nibyu gway nilistaan nan Lintog Apudyus. † **10:7** 10:7 Mawhasa san Salmo 40:6-8.

maid man'uyangancha as ingkaingkana chanan init'on Apudyus ta achicha ma'awhersu.

¹⁵ Ad nan Ispilitun Apudyus ipano'no'na hos nannachaja an chita'u kapu tan ingwhakana gway manggwana,

¹⁶ “Annaja nan tuyag gway ituyag'u an chicha san umali chimpu, anan Apudyus:

Ipaspasmo"u an chicha chanan lintog'u

as isun chi amas nilista san somsomo'cha,”‡

¹⁷ kun iyutupna gway manggwana,

“Sa'ad chanan whersucha ja lagwingay

o'ooncha wha'on kus sosom'o'.”§

¹⁸ Ad nu niligwatan Apudyus chanan whersu, wha'on kus maserpu asin manchatun kapu san whersu.

Umachayug Ta'u An Apudyus

¹⁹ Sija nan susunud, anna nan tuyod ta'uguay umoy san agwachan Apudyus gway mijisu san ugwertuway ma'gwaniyon Amod Nat'on as Ingkagwan Apudyus kapu san chayan Hesus gway ummigwang san natojana. ²⁰ Tan kapu san natojana gway mijalig san kurtinaay nawhis'i gway nanorsorcha' san lumno'an san ma'gwaniyon Amod Nat'on gway Ingkagwan Apudyus,* amas isun chi nanggwas Hesus as a'opgwa chayan ta'uguay umoy san agwachan Apudyus. Nannaja chayan gway umoy an Apudyus as Hesus mismu gway mawhiwhijag. ²¹ Ad sa'ad tan anna nan napatokay pachi ta'u gway mangaaygwan sasan takun Apudyus gway ingwhilangnas wherjanna, ²² ikadto' ta'u gway umachayug an Apudyus gway maid kun chugwachugwan nan mamatiyan ta'u gway ama ekas nachayusan san chaya nan lagwingay somsomo' ta'u ja ama ekas nauyasan nan longag ta'u san por'asay chanum.† ²³ Popotpotan ta'u nan namnamaon ta'u gway tinata'choyan ta'u gway achi ta'u manchugwachugwa tan napudnu as Apudyus gway manungper san ingwhawhagkana oona.

²⁴ Ad ilan ta'u nu ininon nan gwaschi osa mangwhiwhinnachang tot umamamod nan manisihayugwan nan gwaschi osa an chita'u ja tot oon ta'u nan whyu ma'gwa san gwaschi osa. ²⁵ Ad achi ta'u kahos ijakajay maamuamung gway manchajaw an Apudyus as isun nan o'oon nan uchum gway iyakaycha gwon mampipinnapigsa ta'u ja amamod pay tan mailajuway takangay nan erkaw gway manulinan Apu Hesus.

²⁶ Tan nu kakayaon ta'u ituyuy humersu san napping ta'u akammugwon nan atuttugwaan maid kun uchum as chatun as umanay tot ligwatan Apudyus nan whersu ta'u. ²⁷ Ad maid kun uchum as uullajon ta'u nu achi ahus nan a'oogjatay umali chimpu gway mangu'uman Apudyus sasan taku ja kumikillaub gway apuy gway mankob sasan humersu an Apudyus. ²⁸ Ngachan manay taku san agwi gway mallabsing san Lintog gway inatod Apudyus an Moses mayodchonganay matoy gway maid kun achaachaku nu agwad chugwa gwinnu tuyu as mangipano'no' san nallabsingana. ²⁹ Gwon sinumamod chagson nan chusan nan takuway mamanwhanit san Ana' Apudyus ja nan mangiwhilang as a'it nan patog nan chayanaay nangit'on an sija ta achi ma'awhersu gway sachi nan namagchot san a'opgwa tuyag

‡ **10:16** 10:16 Mawhasa san Jeremias 31:33. § **10:17** 10:17 Mawhasa san Jeremias 31:34. * **10:20** 10:20 Nan nawhis'iyon nan kurtinan nan Templo mawhasa san Mateo 27:51; Mer'us 15:38 ja Lukas 23:45. † **10:22** 10:22 Sa'ad chanan whilin gway mipangkop san mangigwersiyan chanan papachi san chaya mawhasa san Exodo 29:21. Nan mipangkop san mauyasan nan longagcha mawhasa san Exodo 29:4, 30:17-21, 40:30-32.

ancha manapapat as mihursu san Ispilitun Apudyus gway nangipaila san inawhayun Apudyus sasan taku. ³⁰ Tan akammu ta'u as Apudyus gway manggwana,

“Sa'on nan mangiwhayus

ja atcho' nan chusa gway mijaya san inggwacha.”

Kun anana hos,

“U'umon Apudyus nan takuna.”‡

³¹ A'oogjat nan mapachas gway ichusan nan mawhiwhijakay Apudyus.

³² Somsom'onju nan na'gwa an cha'aju san chamun nan namatiyanju gway pinadchaan Apudyus nan somsono'ju. Ta'on nu amod nan pachas gway iyattomju sasan likatju achi aju kun naawha'. ³³ Nu hotangna iwhawhain cha'aju ja palpalikatan cha'aju san sangun chanan amochay taku. Ad nu hotangna ma'alikat aju sasan mapalikatan as amasna.

³⁴ Tan na'ali'na aju chadlu sasan huyunjus pammati nawhayud. Ta'on nu pilloscha nan u'ugwaju achi aju kun mansasanga tan akammujuway agwad nan amamod whayuway u'ugwaju ad langit gway sissija as ingkaingkana.

³⁵ Sija nan achi aju ngumaja tan anna nan cha'or makanabju. ³⁶ Maserpu naattom aju tot ma'gwaju nan whayugwon Apudyus ad naayaju nan ingwhawhagkana atchon. ³⁷ Tan anana san Ukud Apudyus,

“Wha'on kus mawhajag ad as Sija gway umali,

umaliyay umali,

ad achina kun lachagwon.

³⁸ Ad nan taku' gway ingwhilang'u as ustu san mangila' kapu san mamatiyana,

maserpu ituttuyuyunaay mamati

tot ma'awhijag an sa'on as ingkaingkana.

Ad sa'ad nu ijakaynaay mamati an sa'on,

achiya' kun masom an sija.”§

³⁹ Gwon sa'ad as chita'u wha'on ta'u kus isun chachay takuway nangijakay san pammaticha kun nisiyancha an Apudyus as ingkaingkana tan anna nan pammati ta'u an Kristu ad natakun ta'u.

11

Chanan Taku Managwatan San Pammati

¹ Kapu san pammati maid kun chugwachugwanaay maatod an chita'u nan namnamaon ta'uway ingwhawhagkan Apudyus ja ma'gwa chi ta'on nu achi ta'u kun maila. ² Kapu san pammatin chanan nerpugwan ta'u san agwi an Apudyus, sachi nan nasomana an chicha.

³ Kapu tan anna pammati ta'u an Apudyus maagwatan ta'uway inggwana nan luhung ja losanay ingkaw kapu san inghosgwayna gway ma'gwa. Ad nan nangwhanakana inggwan Apudyus nan maila gway nerpu san achi kun maila.

⁴ Somsom'on ta'us Abel. Kapu san pammatina an Apudyus nachatun san mijayaay chatun an Apudyus nu san inchatun Cain. Kapu san pammatina nasom as Apudyus an sija gway ingwhilangnas sija as ustu san mangilana kun inagwatna nan chatunna. Ad kapu san pammatina ta'on nu natoy sissijaay agwad itudtuchuna an chita'u san mipangkop san pammatina an Apudyus.

⁵ As Enoc kapu san pammatina an Apudyus inayan Apudyus as sija ad langit gway matattaku gway achi kun natoy. Ta'on nu inanaanapchas

‡ **10:30** 10:30 Mawhasa san Deuteronomio 32:35-36. § **10:38** 10:38 Mawhasa san Habakuk 2:3-4.

sija achicha kun na'a'chas tan inayan Apudyus as sija. Tan agwad nan nilista Ukud Apudyus gway san chaanna mipangatuwan napano'no'an gway nasom as Apudyus an sija. ⁶ Ad uyay sinusnatay taku achi kun mawhalinay masom as Apudyus nu maid pammatina. Tan nu sinusnatay taku gway umachayug an Apudyus maserpu tuttugwaonaay agwad as Apudyus ja sija nan mangatod as kanahon chanan umachayug an sija.

⁷ Kapu san pammatin Noe an Apudyus, napping ku Apudyus iwhaka an sija nan mipangkop san itap gway ma'gwa, pinatina kun inggwana nan agagya'janay papur tot matakuchaay singwherjan. Kapu san pammatina gway inggwana nan impa'gwan Apudyus an sija nayodchonganay mau'um nan losanay taku san luhung. Ad sa'ad as sija ingwhilang Apudyus as ustu san mangilana kapu san pammatina.

⁸ As Abraham ahos, kapu san pammatina an Apudyus, sa'ad san nangiwhagan Apudyus an sija gway umoy san ili gway atchona an sija, pinatina kun ummoy ta'on nu achina akammu nu agwan nan umajana.

⁹ Kapu san pammatina, nangkajun san iliyay ingwhawhagkan Apudyus gway atchona an sija as osaay ikaja'. Whinomyoy sasan tinurcha gway isun ahos Isaac gway ana'na ja Jacob gway apuna. Chicha nan huyunna managwid san isuna ingwhawhagkan Apudyus gway atchon an sija.

¹⁰ Inuullay Abraham gway humyoy san iliyay sissija iingkaw gway as Apudyus nan nanomsomo' ja nanggwa.

¹¹ Kapu san pammatin Abraham ummana'cha an asagwana gway Sara ta'on nu mangorrag as sija ja nawhasig as Sara tan ingwhilangnaay napudnu as Apudyus gway manungper san ingwhawhagkana atchon.

¹² Sija nan ta'on nu niwhilang gway amas natoy as Abraham kapu san inamangorragna nerpu an sija nan angsanay kana' gway isun nan aachun nan whituwon ad langit ja isun nan aachun nan kallis san tayantag nan whaywhay gway achi kun maijap.

¹³ Losan nannachaja taku nantayo'cha an Apudyus ingkana san nan'a'atoycha kapu san pammatica. Achicha kun naaya chanan ingwhawhagkan Apudyus gway atchon an chicha san matattakuwancha gwon kapu san pammatica an sija amas inilacha gway takangay nan matungpayana. Kun nayagsa'ancha ta'on nu mawhajag nan matungpayan nan ingwhawhagkan Apudyus an chicha. Whinigwhigchaay ikaja'cha ekay ja mangili sannaja luta. ¹⁴ Tan sa'ad chanan takuway mangiwhakawhaka san amaschi nayagwakay manuullaycha as kadto'ay ilicha. ¹⁵ Ad nu sija sosom'oncha chay iliyay tinaynancha agwad otjan chimpuchaay managkulin. ¹⁶ Gwon nan inatuttugwaana sija whayugwoncha nan amamod whayu ili gway ad langit. Sija nan achin ku Apudyus i'awhain nu ananchaon Apudyuscha as sija tan insakanaana chicha as ili ad langit.

¹⁷⁻¹⁸ Kapu san pammatin Abraham an Apudyus ummoyna inchatun nan osossa'anay ana'na gway as Isaac san pinachas Apudyus nan pammatina ta'on nu akammuna gway as Isaac nan ingwhawhagkan Apudyus gway sija nan merpugwan nan kana'na.* ¹⁹ Mamatis Abraham gway lobhong Apudyus takuwon chanan taku san otoy. Sija nan amas pinagkulinna as Isaac manipud san otoy san nangipaijakajan Apudyus an Abraham gway ichatun as Isaac an sija.

²⁰ Kapu ahos san pammatin Isaac an Apudyus illugwayuna an Apudyus gway pawhayugwona nan whijag chanan ana'na gway Jacob an Esau as tapin chi erkaw.

* **11:17-18** 11:17-18 Mawhasa san Genesis 21:12.

²¹ Kapu ahos san pammatin Jacob an Apudyus san takinotojon as sija illugwayuna an Apudyus gway pawhayugwona nan whijag nan chugwa apuna laya'i gway ana' Josep. San nanggwaanaschi nantumu' san sur'udna gway nanchajaw an Apudyus.

²² Kapu ahos san pammatin Josep an Apudyus san takinotojon ahos as sija ingwhakana nan mipangkop san lumajagwan chanan ijIsrael ad Egipto ja ingwhilinna nan mipangkop san mangilhonancha san tungerna.†

²³ Kapu san pammatica hos an Apudyus nan sinana' an Moses achicha kun ummogjat gway nallabsing san whilin nan ali gway ipaotoyna nan losanay panguyuway laya'i ana' chanan ijIsrael. Kun intayuchas sija as tuyung huyan san nijana'ana tan inilachaay whawhalluwan chay ana'.‡

²⁴ Kapu ahos san pammatin Moses an Apudyus naotong kus sija nilagwingnaay maagwakan as ana' nan huwhai gway ana' nan Faraon.§

²⁵ Pinilina nan mitapi mapalikatan san likat chanan takun Apudyus nu san kankanas gway maatod nan whersu san sina'itanay chimpu.

²⁶ Ingwhilangnaay napatpatog nan miwhawhainan san kapu an Kristu gway umali nu sasan whina'nang ad Egipto tan sija sosom'ona nan kanahona san umali erkaw.

²⁷ Kapu san pammatin Moses an Apudyus lummajaw ad Egipto gway achi kun ummogjat san lingun nan Faraon. Ta'on nu nalikatan as sija intuttutuyuynaay aysan kapu tan amas iillana as Apudyus gway achi kun maila.

²⁸ Kapu san pammatina gway takuwon Apudyus chanan takuna impangpanguna chanan ijIsrael gway nanggwa san ma'gwaniyon Lumaus gway impagwersina san chayan nan kenero chanan hamban nan onob tot sa'ad nan anghel gway umoy mangtoy sasan panguyu laya'i anana' chanan ijEgipto, lausana nan hohoyoy chanan ijIsrael gway achina otojon chanan panguyu laya'i anana'cha.*

²⁹ Kapu san pammatin chanan ijIsrael an Apudyus chinormangcha nan ma'gwaniyon Chayag gway Whaywhay gway naporgwa' nan chanum kun nanadchayancha san amas mammamaka luta. Pachason ku chanan ijEgipto chormangon naanudcha tan nipagkulin chay chanumay naporgwa'.

³⁰ Kapu san pammatin chanan ijIsrael an Apudyus sa'ad nan nata'chag gway whinatuway ayad nan iliyay Jerico ni'uurb san nili'gwoscha as pituway erkaw.

³¹ San sachi ili iningkaw as Rahab gway naukor. Gwon kapu san pammatina an Apudyus achi kus sija nitapi natoy sasan ailijana iJerico gway achi chumngor an Apudyus tan whayu nan nangiperno'ana sasan nawhaunay ijIsrael gway ummoy nansim san ilicha.

³² Angsan pay mawhalinay iwhaka' san mipangkop san uchumay nantayo' an Apudyus. Gwon uyang nan chimpu'ay mangiwhaka san mipangkop ancha Gideon, Barak, Samson, Jefte, Dabid, Samuel ja chachay profeta.

³³ Kapu san pammatica an Apudyus sa'ad nan uchum an chicha inawha'cha nan uchumay ili san kuwhat. Nan uchum nantuyaycha gway ustu san mangilan Apudyus. Nan uchum an chicha naagwatchesa nan ingwhawhagkan Apudyus gway atchon an chicha. Ad nan uchum an chicha inijumcha nan tupo' nan layon. ³⁴ Nan uchum achicha kun natungan san kumilakilab gway apuy. Nan uchum nilisiyancha chanan taku mangtoy an chicha san ispada. Apsut nan uchum an chicha gwon

† **11:22** 11:22 Mawhasa san Genesis 50:24-25. ‡ **11:23** 11:23 Mawhasa san Exodo 1:22; 2:2. § **11:24** 11:24 Sa'ad nan "Faraon" sachi nan agwagcha san ali ad Egipto. * **11:28** 11:28 Mawhasa san Exodo 12.

impapigsan Apudyus chicha. Nan uchum nangngachancha napigsa san na'akuwhatcha. Ad nan uchum sillongcha impaagwid chanan ikaja' gway susurchachu. ³⁵ Kapu san pammatin chanan uchumay hubhuwhai an Apudyus nipauli nataku chachay ahumerjanchaay natoy.

Sa'ad nan uchumay taku napalikatanchas amod tan achicha kun isulib nan pammaticha. Pinilicha nan miwhayud nu san magwajagwajaan tan mamaticha gway amod whayu nan whijagcha san matakuwancha san otoy. ³⁶ Ad nan uchum naamsiamsiwcha ja nasaplisaplitcha ja nan uchum naayuwthing'iyancha kun niwhayudcha. ³⁷ Nan uchum nawhinwhintugcha ingkanas natoycha. Nan uchum nayakachi nan'aggwa nan longagcha, nan uchum pinatoycha san ispada. Nan uchum humma'sigwotcha kapu san pammaticha gway ublit ekay nan kenero gwinnu erching nan silupcha. Naliglikatancha ja napalpalikatancha. ³⁸ Wha'on kus mijaya gway ma'ahubuyun chanan taku sanna luhung an chicha. Nalligwoli'gwoscha san luta gway maid kun ingkaw as taku ja whibilig ja iniingkawcha san lijang ancha ahut san luta.

³⁹ Ta'on nu whayu nan na'na'gwaniyan nan losanay annachaja taku kapu san pammaticha achicha kun naaya nan ingwhawhagkan Apudyus gway atchon an chicha ⁴⁰ tan anna nan amod whayuway pangkop Apudyus an chita'u. Sa'ad nan pangkopna mitapicha an chita'way mangngachan takuna gway maid kun man'uyangana.

12

As Apudyus Gway Ama Ta'u

¹ Sa'ad tan adadchuwanay taku san agwi nan nangipano'no' san inapatog nan pammaticha, maserpu aanon ta'u nan losanay tumipod san pammati ta'u ja nan whersuway manitingngil an chita'u. Suyuton ta'u hos nan oon nan ma'aabawha' san todtodcha' gway anusana chumakus san chumakusana. ² Sosom'on ta'u ta sija ekay panu'chon ta'u as Hesus gway sija nan lapun nan pammati ta'u ja sija nan mangituttuyuy manggwa ingkanas maid man'uyangan nan pammati ta'u. Kapu san lagsa' gway nisasagkana an sija, iyattomna nan natojana san krus. Achina kun sisimmo' nan niwhawhainana kun na'atuyay as sija an Apudyus ad langit. ³ Somsom'onju as Hesus gway nangijattom san losanay lagwing gway inggwan chanan humersuwhersu kapu san kuyacha an sija ta achi aju ngumaja ja umapsut nan pammatiju. ⁴ Akammuju gway maid pay osa an cha'aju as napatoy san mangchijanju gway humersu.

⁵ Naligwatanju nin nan impailistan Apudyus gway mangipapigsa san somsono'ju gway tudtuchun Apudyus an cha'aju as osa anana'na. Anana, "Ana"u achim ngagnon sansanur nu tudtuchugwan cha'a an Apu, ja achi'a ngumaja nu amujuwan cha'a.

⁶ Tan sa'ad chanan ipatpatog Apu tudtuchugwana chicha, ja saplitana nan iwhilangna as ana'na."*

⁷ Tan osaay tudtuchu nan mangijattomanju san likat. Iwhilang Apudyus gway anana'na cha'aju tan jo'o agwad ana' as achin nan amana tudtuchugwan. ⁸ Ad nu achi cha'aju tudtuchugwan as isun nan manudtuchugwana sasan anana'na, agkawha' aju gway wha'on kus kadto'ay anana' cha'aju. ⁹ Nu mipangkop san aamma ta'u ad asna luta tudtuchugwan chita'u ad chinumngor ta'u an chicha. Ad sinumamod otjan gway chumngor ta'u san Ama ta'u ad langit tot ma'awhijag ta'u an sija as ingkaingkana. ¹⁰ Tan

* **12:6** 12:6 Mawhasa san Proverbio 3:11-12.

nan aamma ta'ud asna luta sina'itanay chimpu nan mantudtuchugwancha an chita'u san akammuchaay wayu. Gwon as Apudyus tudtuchugwana chita'u san humayugwan ta'u tot ippong ta'u ma'awhijag an sija gway miit'on ta'u ta achi ta'u ma'awhersu tan sa'ad as sija maid kun whersuna. ¹¹ Akammu ta'u gway san chimpuway matudtuchugwan ta'u wha'on ta'u kus nayagsa' tan mansikab. Gwon nu mappung chi kanahon ta'u nan naurnus gway whijag gway hungan nan mawhijakan ta'u as ustu san mangilan Apudyus.

Tudtuchu Sasan Mallagwing An Apudyus

¹² Sa'ad as cha'ajuway amas nabyay nan ta'yayna ja amas ummap-sut nan puwogna kapu san likatju, pumigsa aju ja papigsaonju nan somsono'ju. ¹³ Mangkidkichu ajuway ustu tot sa'ad chanan apsut nan pammatina agwad ustu as suyutoncha tot achicha umamod umapsut gway pumigsachaot. ¹⁴ Igkaju nan lobhongjuway ma'aurus san losanay taku ja igkaju nan lobhongjuway mawhijag as isun chi osa takuway niit'on as mansilwhi an Apudyus. Tan nu achi miit'on nan osa taku as mansilwhi an Apudyus achina kun ilan as Apudyus. ¹⁵ Ammanju ilan ta maid osas mallagwing san inawhayun Apudyus. Tan nan amaschiyay taku isun nan muyaay tumigwong nan hokasna ad naalisan nan uchum san inergwingna. ¹⁶ Ilanju ta maid osas ma'abog san wha'on kus asagwana gwinnu achiju agwaton nan inggwan Esau† gway maid kun somsono'na an Apudyus gway inilosna nan alintokana as osa panguyu san sinumo'an ekay. ¹⁷ Akammuju gway nappung kun chi whayugwon Esau ochagwon an amana ta ilugwayuna an Apudyus gway pawhayugwona nan whijagna gwon napa'ay tan maid kun ininona manghos say lagwingay inggwana tan lausna inggwa ta'on nu nanakakaag naniwhil gway nampa'pa"aasi an amana.

¹⁸ San umachayukan an Apudyus wha'on kus pinachasju nan pinachas chanan iIsrael san Whilig gway Sinai gway iningkaw nan kumilakilab gway apuy, amod gway hulingot ja iningkaw ahos nan atipuyu. ¹⁹ Kun iningkaw nan chingngorcha tangkujub ja nan kingan Apudyus. Chingngorn ku chachay taku chay kinga nampa'pa"aasicha an Apudyus ta ikino'na ²⁰ tan achicha kun matuyochan gway mangngor san whilin gway anana, "Nu ngachan nan umoy sannaja whilig uyay nan ajam mawhinwhintug ingkanas matoy."‡ ²¹ Ad sa'ad tan amod a'oogjat nan iillancha anan Moses, "Mamaypajogpoka' san ogjat'u."§

²² Gwon sa'ad as cha'aju ummoy aju san whilig gway Sion gway sachi nan Jerusalem gway agwad ad langit gway ikaw nan mawhiwhijakay Apudyus ja agwachan chanan alihulihu gway a'anghel gway naayuschaay mallagyagsa'. ²³ Nitapi aju san losanay namati gway isun chanan panguyu anana' gway angan nan alintokancha gway nilista nan ngachancha ad langit. Nitapi aju an Apudyus gway sija nan mangu'um san losanay taku. Ja na'aosossaan aju sasay natoy san agwi gway namati gway ingwhilang Apudyus as ustu san mangilana gway inggwanas maid man'uyanganha. ²⁴ Na'aosossaan aju an Hesus gway mangisa'usa' san a'opgwa tuyag. Nan ummigwang gway chayana san natojana amod napatog san ummigwang gway chayan Abel san natojana.

²⁵ Ammanju ilan ta achiju ingingngaon nan iwhakawhakan Apudyus an cha'aju. Tan nu achi na'alisi san chusa chachay achi chinumngor san

† **12:16** 12:16 Mawhasa nan inggwan Esau san Genesis 25:29-34. ‡ **12:20** 12:20 Mawhasa san Exodo 19:12-13. § **12:21** 12:21 Mawhasa san Deuteronomio 9:19.

ingwhakan Apudyus san whilig gway Sinai, sinumamod gway achi ta'u kun ma'alisi san chusa nu manchu'kan ta'u nan iwhakana an chita'u gway merpu as sija ad langit. ²⁶ Tan sa'ad san kummingaan Apudyus san agwi san whilig gway Sinai nijukajug nan luta. Gwon san sana ingwhahagkana gway manggwana, "Mamingsan pay gway jukajuko' asin nan luta ad wha'on kus ahus nan luta as jukajuko' gwon ama ahos nan langit."* ²⁷ Nannaja ukud gway, "Mamingsan pay", ipaakammuna gway losanay inggwana gway mawhalinay mijukajug ma'aan tot ainnugwan chanan achi kun mijukajug. ²⁸ Sija nan sa'ad tan mitapi ta'u san mantuyajana gway achi kun mijukajug maserpu manjaman ta'u ja manchajaw ta'u an Apudyus san masomana gway ipaila ta'u nan mamigwhikan ja umogjatan ta'u an sija ²⁹ tan as Apudyus ta'u isun nan apuy gway aminona sogkon nan losan.

13

Nan Ininon Gway Mansilwhi San Masoman Apudyus

¹ Ituttuyuyjuway manisiwhayu as osa mansusunud an Kristu. ² Achiju ligwatanay mammangili tan iningkaw nan uchumay nammangili sasan a'anghel gway achicha kun akammu. ³ Somsom'onju chanan susunud san pammati gway agwad san whawhalluchan gway amas nitapi aju niwhayud an chicha ja chanan napalpalikatan gway amas cha'aju nan mapalpalikatan.

⁴ Maserpu losanju whigwhikon nan manasasawwanju ja napudnu nan manasagwa san gwaschi osa an cha'aju tan u'umon Apudyus chanan manggwamanggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja ma'assuy san wha'on kus asagwacha. ⁵ Achiju sija ekay kamkaman nan pila' san whijagju, mapno' aju san agwad an cha'aju. Tan anan Apudyus,
"Achi' kun puyus taynan cha'aju,

achi' kun puyus manchu'kan cha'aju."*

⁶ Sija nan anna nan tuyod ta'u manggwana,
"As Apudyus nan humachang an sa'on ad achia' kun umogjat
tan maid kun mawhalinay oon nan taku an sa'on."†

⁷ Somsom'onju chachay mangipangpangu an cha'aju gway nangiwhaka san ukud Apudyus an cha'aju. Somsom'onju nan whayu na'gwa san ingwhihwhijagcha, suyutonju nan pammatica. ⁸ Sa'ad as Hesu Kristu maid kun mabosana. Nu ngachanna as sija san nugwan amaschi ahos as sija san sana ja san ingkaingkana. ⁹ Achi aju paallilaw san na'aya'ayasi sussuyu gway ayasi san nisuyu an cha'aju. Whayu nu nan inawhayun Apudyus nan mampapigsa san somsono' ta'u. Nan sussuyu sasan ngilin mipangkop san ma'an, maid kun iwhachangnas humayugwan sasan manuyut an chana.

¹⁰ Ad sa'ad chachay mangipapati gway manuyut san lintog gway inatod Apudyus an Moses maid kun alintokanchaay mangagwat san whayu atchon Apudyus an chita'u kapu san nangichatunan Hesu Kristu san longagna gway matoy. ¹¹ Sa'ad nan chayan chanan ajam gway michatun an Apudyus kapu san whersu ijoy nan nangatuway pachin nan Hudyu san ikaw gway ma'gwaniyon Amod Nat'on as Ingkagwan Apudyus gwon nan longag chanan ajam mapuuyan san lasin nan turcha. ¹² Isuna hos an Hesus gway napalikatan ja natoy san lasin nan ili ad Jerusalem tot it'onna

* **12:26** 12:26 Mawhasa san Hageo 2:6. * **13:5** 13:5 Mawhasa Deuteronomio 31:6. † **13:6** 13:6 Mawhasa san Salmo 118:6.

chanan taku ta achicha ma'awhersu kapu san ummigwangan nan chayana. ¹³ Ad inta'uwo't an Hesus tot mataku ta'u ad tinaynan ta'u nan chachaanay inchatchatun chanan Hudyu ad iyattom ta'u nan miwhawhainan ta'u as isun nan niwhawhainana. ¹⁴ Tan maid kun sissija as ili ta'u ad asna luta gwon sija soso''ochon ta'u nan ili gway umajan ta'u san umali erkaw. ¹⁵ Ad kapu an Hesus maserpu patinajun ta'u manchajaw an Apudyus tan sachi nan isun chi chatun ta'u an sija. San manchajagwan ta'u an sija iwhawhagka ta'u gway sija nan Apu. ¹⁶ Ad achiju ligwatan gway manggwa san whayu ja whadngan nan uchum san maserpucha tan a'ammasma nan chatunay masoman Apudyus.

¹⁷ Chumngor aju sasan mangipangpangu an cha'aju ja oonju nu ngachan nan pa'gwacha an cha'aju tan chicha nan mangijamuut an cha'aju san pammatiju. Ipapuutcha hos nan terwhasucha kapu tan akammuchaay sanguwoncha as Apudyus ta iwhakacha an sija chanan inggwacha. Chumngor aju an chicha tot makanasanchaay manggwa san terwhasucha. Gwon nu achi aju chumngor an chicha mansasangacha ad wha'on kus whayu nan mangwhanakana an cha'aju.

¹⁸ Ituttuyuyjuway mangilugwayu an cha'ami tan maid kun chugwachugwamiyay achimi kun inggwa nan wha'on kus masoman Apudyus. Ad whayugwonmiyay patinajunay oonmi nan whayu. ¹⁹ Ad amamod pay gway anna amma' iwhaka an cha'aju ta ilugwayuju tot sina'itan ad nanagkulina' an cha'aju.

Nan Manchajagwan An Apudyus

²⁰⁻²¹ Ta'okot nu as Apudyus gway mangipagkulin an cha'aju an sija nan manggwa an cha'aju as maid man'uyanganju san losanay whayu tot oonju nan whayugwona pa'gwa. As sija nan nanaku an Apu ta'uway Hesus gway sija nan Angatuwanay Mampaspastur gway mangaaygwan an chita'uway kernerona. Tinakuna as Hesus tot kapu san chayana gway ummigwang sachi nan nangipailaay na'atuyag as Apudyus an chita'u as ingkaingkana. Ta'okot nu as Apudyus kapu an Hesu Kristu nan manggwa an chita'u as takuna gway masomana. Machaychajaw as sija as ingkaingkana. Amen.

Nan Anungus Nan Suyat

²² Susunud, anna amma' iwhaka an cha'aju ta anusanju chongyon nannaja iwhaka' gway mangipapigsa san somsono' tan a'itan nanna insuyat'u an cha'aju. ²³ Whayugwo' gway akammugwonjuway sa'ad as sunud ta'uway Timoteo lummagwa san whawhalluchan. Ad nu anajun umali ad asna sija nan huyun'u nu umali' ilan cha'aju.

²⁴ Iwhakaju san losanay mangipangpangu ja losanay takun Apudyus gway ininon nan whijagcha. Ininonju anu gway anan chanan huhuyun gway ijItalia.

²⁵ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus nan inawhayuna an cha'aju losan.

Nan Suyat Santiago

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Nan nangisuyat sina as Santiago gway osa san mangipangpangu sasan namati ad Jerusalem. Insuyatna sasan Hudyu gway namati gway nigwayas san ailiili. Angsan nan na'aya'ayasiyay insuyatnasna. Insuyatna nan mipangkop san whawha'sigwot ja whawha'nang, mipangkop san chachagsonon nan somsono' ja sulisug. Insuyatna hos nan mipangkop sasan takuway mat'on nan whayugwoncha ancha mipangkop ahos san pammati ja whayuway o'oon, mipangkop ahos san chila. Anna ahos nan insuyatna mipangkop san laing gway nerpu an Apudyus. Insuyatna hos nan ininontaay mangipawhawha san longag, mipangkop ahos san mangu'uman san uchumay taku, san anus ja nan ininontaay mallugwayu.

Nan osa whayugwon Santiago gway maagwatan ta'u sanna suyatna, maid kun kutu' nan pammatin nan taku nu achi kun maila san kidkichuna. Maserpu maila san whayu oona nan inatuttuwan nan pammatina.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1

Achita Manchugwachugwa San Mipangkop An Apudyus 1:2-8

Nan Mipangkop San Inawha'sigwot Ja Inawha'nang 1:9-11

Nan Mipangkop San Chachagsonon Nan Somsomo' 1:12-18

Maserpu Chumngorta San Ukud Apudyus 1:19-27

Manisisugwonta Nan Losanay Taku 2:1-13

Nan Maillan Nan Tuttuwaay Pammati 2:14-26

Nan Ayobhongan Nan Chila 3:1-12

Nan Laingay Merpu An Apudyus 3:13-18

Nan Manangka San Pammati 4:1-10

Nan Ma'gwa Sasan Manggwamanggwas Lagwing San Sunudna San Pammati 4:11-12

Lagwington Apudyus Nan Ipaupaunnataay Iwhaka Nan Pijaontaay Oon 4:13-17

Tudtuchu Sasan Whawha'nang 5:1-6

Nan Mipangkop San Anus Ja Lugwayu 5:7-20

¹ As Santiago na gway mansilsilwhi* an Apudyus ja an Apu Hesu Kristu. Annaja nan suyat'u an cha'ajuway Hudyu gway namati an Kristu gway nigwayas san ailiili. Whawhayu aju otjan losan gway katngon nannaja suyat'u.

Achita Manchugwachugwa San Mipangkop An Apudyus

(Roma 5:3-5; 2 Corinto 12:9-10; 1 Pedro 1:6-9)

² Susunud'u san pammati, nu agwad man'aya'ayasi as chachagsonon nan somsono'ju gway mangilan san pammatiju iwhilangju chachi as lumagsa'anju ³ tan akammuju gway nu agwad chachagsonon nan somsono'ju gway mangilan san pammati ja iyyattomju, sachi nan sumissijaan nan pammatiju. ⁴ Ilanju pay nan sumissijaan nan pammatiju gway mamab'or tot maangsan aju gway maid kun man'uyanganju san manggwaanjus whayu.

⁵ Nu ngachanna an cha'aju nan man'uyang san laing gway nerpu an Apudyus as manggwa san ustus, maserpu mallugwayu an Apudyus ad

* **1:1** 1:1 Nan nilista san Griego "mudchachu."

naatod an sija tan manga"atod as Apudyus san losanay taku ja achina kun pawhainan chanan man'ochaw an sija. ⁶ Jon nu mallugwayu aju maserpu tuttugwaonjuway atchon Apudyus nan ochagwonju ad achi aju manchugwachugwa. Tan nan takuway manchugwachugwa isun nan tapiya' san whaywhay gway ichu'yachu'yang nan tungnin. ⁷⁻⁸ Tan nan amaschi takuway manobhoobhos nan somsono'na ja manchugwachugwa san losanay oona maserpu achina lagwa ananon agwad atchon Apudyus san lugwayuna.

Nan Mipangkop San Inawha'sigwot Ja Inawha'nang
(1 Timoteo 6:6-10, 17-19)

⁹ Sa'ad nan namatiyay wha'sigwot maserpuway lumagsa' as sija san mangichajagwan Apudyus an sija. ¹⁰ Ad sa'ad ahos nan namatiyay wha'nang lumagsa' ahos as sija san mangipawhawaan Apudyus an sija tan nan wha'nang ja nan inawha'ngna mampatingka isun nan tabwha' gway sina'itan ad mummaid. ¹¹ Tan nu sumidchang nan init uyujona nan minuya ad najagjag chanan tabwha'na ad lummagwing nan ilana. Amaschi ahos nan ma'gwa san wha'nang gway matoy san annaay manangusanguwana san merpugwan nan inawha'ngna.

Nan Mipangkop San Chachagsonon Nan Somsomo'
(1 Corinto 10:13; 2 Timoteo 2:22-23)

¹² Piyan nan takuway anna nan chachagsonon nan somsono'na gway mangilan san pammatina. Tan sa'ad nu iyyattomna chi agwatona nan whijag gway maid kun pungpungna as makanabna gway sija nan ingwhawhagkan Apudyus gway atchona san mallajad an sija. ¹³ Nu masulisukan nan osa taku, achina pay ananon as Apudyus nan nanulisug an sija. Tan as Apudyus achi kun masulisukan ja achi kuhos mansulisug. ¹⁴ Jon masulisukan nan gwaschi osa taku nu maagwis ad na'na san lagwingay pijaon nan longagna. ¹⁵ Nu iujana nan lagwingay pijaon nan longagna, sachi nan humasuyana ad nu sissijaonaay humersu awni ad nisiyan an Apudyus as ingkaingkana.

¹⁶ Patpatko'ay susunud, achi aju maallilaw. ¹⁷ Losanay whayu ja ustu gway maatod an chita'u nerpu an Apudyus gway agwad ad langit gway nanggwa san losanay padchad langit. Ta'on nu manobhoobhos chanan padchad langit achi kun puyus manohos as Apudyus. ¹⁸ Kapu tan sija nan simsimmo'na, nangngachanona chita'u as ana'na gway namatiyona chita'u san atuttugwaanay ukudna tot mangngachan ta'u apatkan san losanay inggwana.

Maserpu Chumngorta San Ukud Apudyus
(Lukas 6:46-49)

¹⁹ Patpatko' gway susunud, somsom'onju nannaja: Gwaschi osa an cha'aju maserpu alistu gway manchongor, achi aju manga"agwajay nan manapapat ja achi chaan achon nalingu aju. ²⁰ Tan nu malingu nan taku achi kun ma'a'gwa san whayugwon Apudyus. ²¹ Sija nan akayyuway manggwa san losanay lagwing gway nilugwamanjuway o'oon ja losanay lagwingay kidkichu. Ad ipawhawhaju nan longagjuway mangipatog san immuyana an cha'ajuway ukudna gway sachi nan manaku an cha'aju.

²² Achiju tutulliyan nan agwa'ju gway maagju ekay chochongyon as otom nan ukud Apudyus gwon maserpu hosay oonju nan ingwhakana. ²³ Tan nan manchochongngor san ukud Apudyus ja achina kun chongyon, isun nan takuway malladchaw ²⁴ gway ta'on nu inamma matmatan nan

hoserna, aysan ad chadchaan ad na'aligwatana chay kaob nan hoserna.
²⁵ Tan nan takuway ammana iillan nan lintog Apudyus gway gwachagwad gway mangatod san gwajagwaja sasan taku ja ipapuutna gway mangacher gway manchongor ad achina ligwatan nan chongyona gwon patiyona, piyan as sija san manggwaana san losanay oona.

²⁶ Nu agwad manomsomo' gway kadto'ay namati as sija ja achi ma'ajappor san tupo'na, maid kun kutu' nan namatiyana ja allilagwona nan longagna. ²⁷ Amasna nan iwhilang Apudyus gway Ama ta'u as kadto' ja tuttuwa pammati: whachanganta nan naulila ja chanan nawhayu san chachagsonon nan somsono'cha ja ilisita nan longagta sasan manggwa san lagwing tot achita maalisan san inergwingcha san annajaay luhung.

2

Manisisugwonta Nan Losanay Taku (Roma 12:3-5; 14:1-23)

¹ Susunud'u, kapu tan namati aju an Apu Hesu Kristu gway Apu gway maillan nan ina'Apudyus Apudyus, maserpu maid mat'on as whayugwonju. ² Sa'ad nu agwatna lagwaay agwad chugwas taku as umali san mangkimunganju gway nan osa wha'nang gway nansingsing san huyagwan ja nansilup san whayu ja wha'sigwot nan osaay kissokisoy nan silupna ³ ja sija paillanjus whayu nan wha'nang ad ananjuwon, "Tu'chu'a sanna whayu tukaw," ja ananju san wha'sigwoton, "Sumi'ad'a ekay sanchi," gwinnu "Mallupinad'a san whatug nan i'i." ⁴ Nu amaschi, ad achiju inchasig nan longagju ja kapu san lagwingay pangkopju inu'umju nan uchum.

⁵ Patpatko'ay susunud, chongyonju na. Chanan whawha'sigwot sanna luhung nan pinilin Apudyus as wha'nang san pammati ad chicha nan mitapi sasan takuway ituyajana gway sija nan ingwhawhagkana sasan mallajad an sija. ⁶ Gwon ingwhawhainju chanan whawha'sigwot! Ngachan chanan mangilajus ja mamuthut an cha'aju san chachalluman? Ad achi chichaay whawha'nang? ⁷ Chicha nan manapapat san lagwing san machajaw gway ngachan Hesu Kristu gway singngachan san nangingugwa an chita'u.

⁸ Sija nan nu kadto'ay chumngor aju san lintog Apudyus gway agwad san Ukudna gway ananaon, "Ipatognu nan asintatakum as isun nan mangipatognu san longagnu," ustu nan inggwaju. ⁹ Gwon nu mat'on nan whayugwonju, ma'awhersu aju. Ad miwhilang aju as lumayabsing san lintog.

¹⁰ Tan nu ngachan nan mamati san losanay lintog ja agwad osas lintog as achina chongyon isuna hosay achina chingngor nan losanay lintog.

¹¹ Tan as Apudyus nan manggwanaon, "Achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam," anana hos, "Achi'a pumatoy." Ta'on nu achi'a ma'assuy san wha'on kus asagwam gwon nu pumatoy'a, isuna hosay achim chingngor nan losanay lintog.

¹² Sija nan ammanju ilan nan oonju ja apapatonju kapu tan awni ad u'umon Apudyus cha'aju san lintog gway nawwajagwaja an cha'aju san whersu. ¹³ Tan sa'ad as Apudyus nu mangu'um maid kun achakuna san takuway maid achakuna hos san uchum. Gwon sa'ad nan mangachakugwan Apudyus mallawhaw san mangu'umana.

Nan Maillan Nan Tuttuwaay Pammati (Juan 15:1-5; 1 Juan 3:18)

¹⁴ Susunud, ngachan nan kutu'na nu agwad osas manggwanaon anna pammatina gwon achi kun maila san kidkichuna? Jo'o takuwon nan amaschiyay pammatis sija. ¹⁵ Nu agwatna lagwaay agwad susunud ta'us manserpus silup ja man'uyang nan anoncha, ¹⁶ ja anan nan osa an cha'ajuwon, "Cho amammaanjuwot umoy ad mansisillup aju ja mangamangan aju," gwon nu achiju atchan chicha as maserpucha, ngachamma nan kutu' nichu? ¹⁷ Amasnat ahos nan pammatiyay sa'ad nu umahus gway achi kun maila san whayuway kidkichu maid kun kutu'na.

¹⁸ Gwon agwad ad osa as manggwana lagwaon, "Sa'ad as si'a tinaku cha'a an Apudyus kapu san pammatim ja sa'ad as sa'on tinakuwa' an Apudyus kapu san whayuway o'oo' san uchum." Ad amasna nan sungwhat'u san ananaanchi, "Ay chuud ipailam an sa'on nan pammatim gway maid maila san kidkichum ad as sa'on san o'oo' ipaila' ahos an si'a nan pammati'."

¹⁹ Akammu'ay namati'a gway ahus as Apudyus as osossa'anay Apudyus. Whayu nat. Gwon sosom'omay uyay chanan chimunju mamaticha kahos an Apudyus ja mamajogpogcha san ogjatcha an Apudyus. ²⁰ Katkatung'a taku! Jo'o ungrad ta ipaila' an si'a gway maid kutu' nan pammatiyay achi kun maila san kidkichuna. ²¹ Jo'o achin Apudyus ingwhilang as ustu san mangilana as Abraham gway nerpugwan ta'u kapu san inggwana san mangichatunana otjan san ana'naay Isaac. ²² Jo'o achim naagwatan gway sa'ad nan inggwana sachi nan nam'or san pammatina. ²³ Kun tummuttuwa nan Ukud Apudyus gway anana, "Namati as Abraham an Apudyus kun ingwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana." Sija nan naagwakan as Abraham as hubuyun Apudyus. ²⁴ Sija nan mailaju gway kapu san o'oon nan osa taku iwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana ad wha'on kun ekas ahus nan pammatina.

²⁵ Isuna kahos an Rahab gway naukor. Ingwhilang Apudyus as sija as ustu san mangilana kapu san inggwana gway imperno'na chachay chugwaay iIsrael gway whinaun Josue gway mansiput kun whinachananga chichaay umagwid san sawhali chayan.

²⁶ Sija nan, nan pammati gway achi kun maila san kidkichu isun ahos nan longag gway matoy nu ma'aan nan angosna.

3

Nan Ayobhongan Nan Chila (Efeso 4:29; Tito 3:2)

¹ Susunud'u, wha'on kus maserpu angstan aju mangisimo' gway mangisuyu san ukud Apudyus. Tan akammuju gway amamod nan mangu'uman Apudyus an cha'amiyay mangisuyu san ukudna nu san uchumay taku.

² Tan choo ta'u losan masama ad nu agwad osas achi masama san iwhakana sija nan takuway maid kun man'uyangana ad ijapporna hos nan longagna. ³ Nu igka ta'u nan aka gway wha'iyut san tupo' nan awhaju tot sija nan chumngoyana an chita'u, mawhalinay ipooy ta'us sija san whayugwon ta'u mangipayan. ⁴ Ilanju hos nan papur gway ta'on nu amod nan acha'orna as ichu'yachu'yang nan napigsa tungnin, aa'iyut ekajay timon* nan mangipooy an sija san whayangna whayugwon nan

* **3:4** 3:4 Sa'ad nan "timon", nachapillang gway tabya gwinnu aka gway ingkaw san oppoyan nan whang'a gway mawhalinay mipooy san machigwanan ja machigwiki ad intuyungna nan whang'a.

mangituyung san umajana. ⁵ Amaschi ahos nan chila gway ta'on nu aa''iyutay pertin nan longag loogna ipangas as amod nan whayangna.

Ad nan aa''iyutay apuy gway sa'ad nu kumulab loogna sogkon nan ergweergwaay kinuwhat. ⁶ Ja sa'ad nan chila isun nan apuy. Nan chila napnu san inergwing gway mangipergwing san inatataku ta'u. Sogkona chita'u san annaay matattakuwan ta'u san apuy gway manangka gway nerpu ahos ekay ad ingwhilnu.

⁷ Sa'ad chanan losanay ayasin nan atapay ajam ja mammanu', mitapi ahos chanan ayasin nan ajam gway isun nan hugwaja ancha uyog ja chanan ingkaw san whaywhay, lobhong nan taku paamuwon ad ummamu. ⁸ Gwon maid kun osas takus nangipaamu san chila. Achi kun maatipa nan inergwingna gway isun nan angiw nan uyog gway umtoy. ⁹ Na chila usayon ta'uway manchajaw an Apudyus gway Apu ja Ama ta'u ja usayon ta'u hos gway manayagwag san asintataku ta'u gway inggwan Apudyus as isuna. ¹⁰ Osossa''anay tupo' nan merpugwan nan apapatay manchajaw an Apudyus ja manayagwag san uchum. Susunud, maserpu wha'on kus amasnat. ¹¹ Isuna hosay ama' agwad obob as mangkisan lumagwa nan mainumay chanum ja achi kun mainum. ¹² Susunud, achi kun ma'gwaay mangkas nan igos san olibu gwinnu ubas san igos. Achi kuhos ma'gwaay lumagwa san paka' asinay obob nan mainumay chanum.

*Nan Laingay Merpu An Apudyus
(1 Corinto 1:18-31; 2:6-16)*

¹³ Nu ngachan nan nalaing ja naangsan an cha'aju, maserpuway ipailana san whayuway whijagna gway maila san kidkichuna gway oona san inaanusna. ¹⁴ Gwon nu maapos ajus amod sija ekay mamangyokanju nan umoy ekay san longagju ad achi aju mamangas gway nalaing aju tan tuliyanju nan atuttugwaanay ukud Apudyus. ¹⁵ Tan nan amaschiyay laing wha'on kus nerpu an Apudyus gwon nerpu sasan taku, nerpu san lagwingay somsono' nan taku gway inagwis Satanas. ¹⁶ Tan sa'ad nu agwan nan agwachan nan apos ja mamangyog gway somsono', achi kun umajun chanan taku ja ooncha nan losanay ayasin nan whersu. ¹⁷ Gwon nan laing gway nerpu an Apudyus ayasi. Nan taku gway anna nan amasna laingna, umuunna san losan nachayus as sija, achi kun mangkuyu, lumoy ja mangijuja. Ad umachaku as sija ja whayangna nan oona whayu san uchum. Maid kun mat'on as whayugwona ja achina kun siliwhan nan uchum. ¹⁸ Ad sa'ad chanan merjad san maid kuyu imuyacha ad nan humayugwan nan taku mangkas as nalintog gway whijag.

4

*Nan Manangka San Pammati
(Roma 6:6-14, 19)*

¹ Ngachan nan kapun nan mampatopatojanju ja manisiisi'anju? Ad achi sija kapuna nan umoy ekas longagju nan pangkopju gway chachi nan ma'ajam san somsono'ju? ² Agwad nan pijaonju ayan gwon achiju kun maaya, sija nan pumatoy aju. Agwad nan pijaonju kamkaman gwon achiju kun maaya, sija nan mampapatoy ja manisiisi' aju. Achiju kun maaya nan pijaonju tan achiju kun ochagwon an Apudyus. ³ Man'ochaw aju ad an Apudyuson maid kun maagwatju tan umoy ekas longagju nan pijaonju ochagwon.

⁴ Mijisu aju san huwhai whinerjan gway mallaya'i tan wha'on aju kus napudnu an Apudyus! Jo'o achiju akammuway ahursun Apudyus nan

mijamhuyuy san o'oon nan achi kun mamati? ⁵ Achiju lagwa ananon maid kun kutu' nan anan nan ukud Apudyuson, "Nan Ispilitun Apudyus gway inigkan Apudyus an chita'u, maapos ekay nu agwad ingkaw an chita'u as apinnuyosna." ⁶ Gwon amod napigsa nan inawhayu gway ipailan Apudyus an chita'u. Sija nan anana san ukudna, "Husuyon Apudyus chanan napangas gwon achakugwana chanan naanus."

⁷ Sija nan atchonju nan whijagju an Apudyus. Umchi aju an Satanas ad iyagwichana cha'aju. ⁸ Ikakadto'juway manchu'kan nan whersuju ja patiyonju as Apudyus ad ingkaw as Sija an cha'aju. Cha'ajuway ma'awhersuwthersu, akayyaway manggwa san whersu ja cha'ajuway manchugwachugwa nan somsono'na papor'asonju nan somsono'ju. ⁹ Isasangajus amod ja ijiwhilju nan whersuju. Mangngadnonju iwhil nan jo'jo'ju ja sa'ad nan lagsa'ju mangngadnonju sasanga. ¹⁰ Ipawhawhaju nan longagju san mangilan Apudyus ad inchajaw cha'aju.

Nan Ma'gwa Sasan Manggwamangguas Lagwing San Sunudna Gway Namati

(Mateo 7:1-5; Roma 14)

¹¹ Susunud'u, achi aju mampipinnergwing. Ngachan'a man sinatay mangamsamsiw gwinnu mangu'um san sunudna, amsigwona ja u'umona nan lintog Apudyus. Gwon nu u'umom nan lintog, wha'on'a kus chumngor san lintog gwon osa'aay manguu'um. ¹² Ahus as Apudyus as mamanggwa san lintog ja manguu'um. Ahus as sija as manaku ja manangka san taku. Ad ngachan'a manay mangu'um san asintatakum?

Lagwington Apudyus Nan Ipaupaunnata Iwhaka Nan Pijaontaay Oon
(Mateo 6:34)

¹³ Chongyonju na, cha'ajuway manggwanaon, "San sana gwinnu whikat i'ami san osa ili ad iningkaw amid aschi as sintagwon. Ad nalla'ya'u ami ad ummachu nan pila'mi." ¹⁴ Ininonju gway mangakammu nu ngachan nan ma'gwas whikat? Tan nan whijagju isun nan longasaw gway mallotaw as sina'itan ad naumas. ¹⁵ Maserpu amasna otjan nan ananju: "Nu ijujan Apudyus, mawhiwhijag ami ad inggwami nan amasna gwinnu amaschi." ¹⁶ Gwon annaotay mamangpangas aju kapu tan napangas aju. Lagwing losan nan a'ammasmaay inapangas. ¹⁷ Sija nan nu ngachan nan mangakammu san ustaway ma'gwa ja achina kun oon, ma'awhersu.

5

Tudtuchu Sasan Whawha'nanng
(1 Timoteo 6:6-10, 17-19)

¹ Chongyonju na cha'ajuway whawha'nanng! Maniwhil ja managakaag aju kapu tan umali an cha'aju nan amochay chachagsonon nan somsono'ju. ² Awni achot sa'ad nan inawha'nanngju mahuju' ja mahuutan chanan luputju. ³ Sa'ad nan huyagwan ja wha'yawju mangngachan maid silwhina gway amas isun chi nertiyan gway maid kun silwhina. Sa'ad nan laticha chachi nan mamano'no' san mihursu an cha'aju ja mangamin san longagju gway isun nan apuy. Sinonsonju ekay inawha'nanngju sannajaay anungus nan erkaw. ⁴ Achiju kun inatod nan labhun chanan nallabhuwonju san tayunju. Chongyonju nan lilicha. Chummakus an Apudyus gway Apigsaan nan iwhil chanan manaanniyonju.

⁵ Lamay nan whijagju ad asna luta ja kinankanasju nan whijagju san whayangna o'oonju. Iyisuju nan longagju san ajamay pinapunorn chanan

taku gwon annaotay maperti tan achiju kun akammu nan amochay manusaan Apudyus an cha'aju. ⁶ Nilodchonganju ja intooyu nan maid kun whersuna gway kikinno'.

Nan Mipangkop San Anus Ja Lugwayu

(Lukas 24:25-26)

⁷ Sija nan, cha'ajuway susunud'u maserpu mananus aju ingkana san managkulinan Hesu Kristu. Ilanju nan mansasamer. Naanus as sijaay manguyay san kadto'ay apit nan lutana, naanusay manguullay san uchan san iyo'oso' ja uchan san takangay as iya'apit. ⁸ Ad maserpu hosay mananus aju. Papigsaonju nan somsono'ju tan takangay nan managkulinan Apu Hesus. ⁹ Susunud, achi aju manisilili ta achin Apudyus cha'aju u'umon. Ilanju, takangay nan mangu'uman Apudyus san losanay taku.

¹⁰ Susunud, somsom'onju chanan profetan Apudyus gway nangi-whakawhaka san ukudna. Chicha nan managwatanju gway manganus san chachagsonon nan somsono'cha. ¹¹ Nan inatuttugwaana, akammu ta'away nasom as Apudyus sasay nangijattom san chachagsonon nan somsono'cha. Chingngorju nan anus Job gway nangijattom san chachagsonon nan somsono'na ja akammuju nan ininon Apudyus gway namachang an sija san udchin na erkaw san nanganusana san chachagsonon nan somsono'na. Tan as Apudyus amod nan lajadna ja achakuna.

¹² Gwon annaja nan apatkan, susunud, achi aju mansapata ad langit, san luta gwinnu achi aju mansapata san uchum pay. "Oon" ananju ekay nu oon nan iwhakaju, ad "Wha'on" nan iwhakaju nu wha'on ta achi cha'aju u'umon an Apudyus.

¹³ Nu agwad an cha'aju nan anna nan chachagsonon nan somsono'na, maserpu mallugwayu as sija. Ad nu agwad nayagsa' an cha'aju, maserpu man'anta san chaychajaw. ¹⁴ Ad nu agwad masa'it an cha'aju, maserpu ipaajagna chanan mangipangpangu sasan maayuayusay namati ad illugwayuwanchas sija ja apuwancha san lana san mangichagwatancha san ayobhongan* Apu Hesus. ¹⁵ Ad sa'ad nan lugwayucha gway inchawcha gway tinuttuwacha, sachi nan mangipawhayu san takuway nasa'it ad impawhayun Apudyus gway sumi'ad as sija ad niligwatan Apudyus nan whersuna gway inggwana.

¹⁶ Sija nan iwhawhagkaju nan whersuju san gwaschi osa an cha'aju ad nanisilugwayu aju tot humayu aju. Amod nan pigsan nan lugwayun nan takuway miwhilang as ustu san mangilan Apudyus. ¹⁷ Sa'ad as Elias taku ekajay isu ta'u. Kun inanusana nallugwayugwayu gway achi otjan umuchan. Kun achi kun ummuduchan san tuyu ja kodgwaay tagwon. ¹⁸ Kun nallugwayu asin as sija kun impauchan Apudyus. Kun whinumkas chanan minuya.

¹⁹ Susunud, nu agwad osa an cha'ajus tinaynana nan atuttugwaan ja agwad mangagwis an sijaay managkulin asin san pammatina, ²⁰ sosom'onjuna: ngachan ad nan mangagwis san ma'awhershersu tot manchu'kana nan lagwing gway inggwa'inggwana, takuwona nan alichodgwan chay humersuwhersu san otoy gway mangisiyan an sija an Apudyus as ingkaingkana ad niligwatan Apudyus nan angsanay whersuna.

* **5:14** 5:14 Nan niigka san Griego "san ngachan."

Nan Umunaay Suyat Pedro

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja suyat insuyat Pedro sasan namati an Hesu Kristu gway ummasja' san ailiili ad Asia Minor. Sa'ad nan apatkanay pangkopna nangisuyat tot papigsaona nan somsono'cha tan napalikatanchas amod kapu san pammatica. Sija nan impasmo'na an chicha nan whayuway namnamaoncha gway mijunud san natojan Hesu Kristu, natakuwana ja managkulinana. Akammuna gway nu somsom'oncha nan mipangkop san namnamaoncha ad langit, ijattomcha nan likatcha. Impasmo'na hos an chicha gway tunuchoncha nan nachayus gway ingwhihwhijag ja mampaituyaycha san anna nan ayobhongana an chicha.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Nan Namnamaon Ta'u Kapu San Nanakuwan Apudyus An Chita'u 1:3-12

Nan I'aman Ta'uway Mawhijag Kapu San Nanakuwan Apudyus An Chita'u 1:13-2:3

Nan Asasaad Ta'u Kapu San Nitapijan Ta'u An Kristu 2:4-10

Mawhijag Ta'u As Osa Mansilsilwhi An Apudyus 2:11-4:19

Tudtuchu Sasan Mangipangpangu Sasan Namati Ja Sasan Man'amernus 5:1-11

Nan Mangudchi Iwhakan Pedro 5:12-14

¹ As Pedro na gway apostol Hesu Kristu. Annaja nan suyat'u an cha'ajuway pinilin Apudyus gway ummoy ummasja' na'aumili ad Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ja Betania. ² Nisisikud gway simsimmo' cha'aju piliyon an Apudyus gway Ama kun init'on cha'aju san Ispilituna as takun Apudyus tot chumngor aju an Hesu Kristu ja ta ligwatana nan whersuju kapu san chayana gway ummigwang.

Ilugwayu' gway sa'ad as Apudyus gway Ama ja as Apu Hesu Kristu itutuyuychaay mangipaila san inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Namnamaon Ta'u Kapu San Nanakuwan Apudyus An Chita'u

³ Machaychajaw as Apudyus gway Aman Apu ta'uway Hesu Kristu. Kapu san amod gway achakuna inghosna nan sikud gway ingwhihwhijag ta'u san assahu whijag. Nannaja assahu whijag mangatod as kadto'ay namnamaon kapu san natakuan Hesu Kristu san natojana. ⁴ Namnamaonjuway tagwichonju nan achi kun matangkaan gway whina'nang gway niterterpon ad langit as ugwaonju gway achi kun lumagwing ja achi kun mabmabos. ⁵ Ad sa'ad as cha'aju, aadchukan cha'aju san ayobhongan Apudyus kapu san pammatiju ingkana matungper losan nan ingwhahagkana mipangkop san manakuwana an cha'aju gway nisasagkana mipaila san udchin nan erkaw.

⁶ Kapu sannachaja, lumagsa' aju ta'on nu agwad humu'nag as mansasanganju san sina'itanay chimpu kapu san na'aya'ayasi likat gway mapachasanju. ⁷ Mapachasanju nan likat tot maila nu kadto' nan pammatiju. Sa'ad nan huyagwan gway mawhalinay matangkaan tunagwonta jan ta maasisig tot maila nu napasig. Isuna hosay sa'ad nan pammatiju gway natpatpatog san huyagwan mapachas tot maakammugwan nu kadto'. Ad

nan mangwhanakana, ichajaw ja whigwhikon Apudyus cha'aju ad intapina cha'aju san michajagwana san erkaw gway managkulinan Hesu Kristu.

⁸ Achiju kun ini'ilas sija gwon patpatkonjus sija. Ta'on nu achiju mailas sija san sana, tuttugwaonjus sija ja lumagsa' ajus amod san lagsa' gway achi aju kun ma'aiwhaka ja maid mijisugwana, ⁹ kapu tan mapadpachasanju nan losanay ingwhawhagkan Apudyus mipangkop san manakuwana an cha'aju gway sachi nan mangwhanakana nan pammatiju an sija.

¹⁰ Sa'ad nan mipangkop sannaja manakuwana an cha'aju, sa'ad chanan profetan Apudyus san agwi gway nangipadtu san inawhayun Apudyus gway atchona an chita'u inammancha achayon. ¹¹ Inanaanapcha nu ma'anu ja ininona ma'gwa nannaja manakuwan Apudyus an chita'u gway iwhakawhakan nan Ispilitun Kristu gway agwad an chicha san nangijununnaana nangiwahagan an chicha san ininon nan mapalikatan Kristu ad mappung ad chana asiyot nan michajagwana.

¹² Impaakammun Apudyus sannachaja profeta gway wha'on kusan humayugwancha nannachaja o'ooncha gwon humayugwanju na. Ad san sana, sa'ad chachay ingwhakacha, chingngorju sasan nangisuyu san Whyuway Chamag. Ingwhakacha an cha'aju kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus gway niwhaun gway nerpu langit. Uyay chanan a'anghel whayugwoncha otjanay akammugwon nannaja Whyuway Chamag mipangkop an Hesu Kristu gway nipaakammu an cha'aju.

Nan T'aman Ta'away Mawhijag Kapu San Nanakuwan Apudyus An Chita'u

¹³ Sija nan ammanju somsom'on nan oonju gway annachanju nan somsomo'ju ja achi aju manchugwachugwa san namnamaonju san inawhayun Apudyus an cha'aju san managkulinan Hesu Kristu. ¹⁴ Kapu tan ana' cha'aju an Apudyus gway chuchumngor an sija, achiju oon nan lagwing gway sikuchay whayugwonju o'oon san chaanju akammugwon nan atuttugwaan mipangkop an Apudyus. ¹⁵ Gwon sijaot oonju nan achi aju humersu san losanay oonju as isun Apudyus gway maid whersuna gway namili an cha'aju, ¹⁶ kapu tan nilista san Ukud Apudyus gway anan Apudyus, "Maserpu achi aju humersu tan maid kun whersu'."*

¹⁷ Ad sa'ad tan agwakanjus Apudyus as Ama gway mangu'um san o'oon nan gwaschi osa taku gway maid mat'on as whayugwona, mawhijag ajuway anna nan ogjatju an Apudyus san chimpun nan iingkwagwanju sanna luta as isun nan ikaja'. ¹⁸ Akammuju gway wha'on ku sasan wha'yaw gwinnu huyagwan gway mumaid nan apatog nan oyos nan nagwajagwajaanju san maid kutu'na ingwhihwhijag gway inchalis chanan aammaju ¹⁹ gwon sija oyos nan nagwajagwajaanju nan napatokay chayan Kristu san natojana gway isun nan osa kenero michatun gway maid kun puyus inergwingna. ²⁰ Pinilin Apudyus as Hesus as manaku an cha'aju san chaan ma'gwa nan luhung gwon nipaakammu as sija san annachaja udchin nan erkaw san humayugwanju. ²¹ Kapu an sija, nantayo' aju an Apudyus gway nanaku an sija san natojana ja nangatod an sija san angatuwanay saad. Ad nan mangwhanakana namati aju ja nannamnama aju an Apudyus.

²² Sa'ad tan niligwatan Apudyus nan whersuju kapu san mamatiyanju san atuttugwaan mipangkop an Hesu Kristu gway nan mangwhanakana kadto'ay mangipatokanju sasan susunud san pammati, maserpu itutuyuju manisihwayu san gwaschi osa san losanay whijagju. ²³ Amasna

* 1:16 1:16 Mawhasa san Levitico 11:44, 45; 19:2; 20:7.

nan oonju tan nijana' aju san assahu whijag, wha'on kus nerpu san takuway matoy gwon nerpu san achi kun matoy gway ukud Apudyus gway mangatod san whijag ja sissija as ingkaingkana. ²⁴ Tan anana san Ukud Apudyus,

“Losanay taku isun nan hokaw,

nan inachajawcha mijagwat sasan tabwha' nan hokaw.

Nan hokaw mayangu ja sa'ad nan tabwha'na majagjag.

²⁵ Gwon nan ukud Apudyus sissija iingkaw as ingkaingkana.”†

Ad sa'ad nannaja ukud gway nipaakammu an cha'aju, Whayuway Chamag gway mipangkop an Hesu Kristu.

2

¹ Sija nan sa'ad tan inatchan cha'aju an Apudyus san assahu whijag ijakayyu manggwa san losanay lagwing gway si'ap, an'annanay mam-pawhayu san longag, apos ja mampergwipergwing san uchum. ² As isun nan a'ijana'ay ana' gway ma'asussusu, maserpu mermerjad aju san kadto'ay sussuyu gway merpu san ukud Apudyus tot maotong aju ingkana matungper nan losanay ingwhawhagkana san mipangkop san manakuwana an cha'aju ³ kapu tan inippiippongju nan inawhayun Apudyus.*

Nan Asasaad Ta'u Kapu san Nitapijan Ta'u An Kristu

⁴ Umachayug aju an Apu Hesus gway sija nan merpugwan nan whijag gway mijalig san mawhiwhijakay whatu gway misaachan nan hoyoy. Sa'ad as sija nilagwing chanan taku gwon pinilin Apudyus as sija as napatog. ⁵ Sa'ad ahos as cha'aju tan inatod Apudyus an cha'aju nan assahu whijag, mijagwat aju sasan mawhiwhijakay whatu ad usayon Apudyus cha'aju san manggwaana san hoyoyna. Ad kapu an Hesu Kristu mansilwhi aju an Apudyus san manchajagwanju an sija as isun nan pachi gway niit'on as takun Apudyus gway manchatun san masoman Apudyus. ⁶ Akammujuway tuttuwa nannaja mipangkop an Hesu Kristu tan anana san Ukud Apudyus, “Chongyonju, isaad'u ad Sion† nan napili ja napatokay whatu gway mangipapagchot san hoyoy.

Ad nu ngachan nan mamati an sija achi kun puyus miwhawhain.”‡

⁷ Sija nan napatog as sija an chita'uguay namati. Gwon sa'ad an chichaay achi mamati, na'gwa nan anana san Ukud Apudyuson,

“Sa'ad chay whatuway nampiliyan chanan mamanggwas hoyoy

sachiyot nan kadto'ay nisaachan nan hoyoy.”§

⁸ Ja anana hos san Ukud Apudyus,

“Sija nan isun chi whatuway michungpuyancha ja mawhaya'chuchancha.”*

Michungpurcha tan achicha kun chumngor san Ukud Apudyus ja sachi hos nan ingwhakan Apudyus gway ma'gwa an chicha.

⁹ Gwon sa'ad as chita'u, chita'u nan takuway pinilin Apudyus. Chita'u nan papachin Apudyus gway Ali, chita'u chanan takuway niit'on as mansilwhi an Apudyus, chita'u chanan takuway ugwang Apudyus tot ipaakammu ta'u nan whayuway o'ona. Sija nan nangipayagwa an chita'u san agwachan

† **1:25** 1:25 Mawhasa san Isaias 40:6-8. * **2:3** 2:3 Mawhasa san Salmo 34:8 † **2:6** 2:6 Sa'ad nannaja “Sion” ayasi hosay ngachan nan Jerusalem. ‡ **2:6** 2:6 Mawhasa san Isaias 28:16. § **2:7** 2:7 Mawhasa san Salmo 118:22. * **2:8** 2:8 Mawhasa san Isaias 8:14-15.

ta'u san manghulingot gway sikuchay lagwingay ingwhihwhijag ta'u kun san sana agwad ta'u san a'erjad gway padchana gway inakammu ta'us sija.

¹⁰ "Sikuchay wha'on ta'u kus takun Apudyus
gwon san sana taku chita'u an sija.

San nugwan wha'on kus inippong ta'u nan achakun Apudyus
gwon san sana, inippong ta'u nan achakuna kapu san inggwana an
chita'u."[†]

Mawhijag Ta'u As Osa Mansilsilwhi An Apudyus

¹¹ Patpatko' gway susunud san pammati, isuju chanan mangili sannaja luhung gway sina'itan nan ingkagwanju. Sija nan anna amma' iwhaka an cha'ajuway achiju oon chanan lagwingay pijaon nan longag gway humursu san mawhijakanju an Apudyus. ¹² Ituyuyju ipaila nan whayuway oonju sasan achi kun mamati tot agwad ad lagwa iwhakacha an cha'aju gway lagwing nan o'oonju, mailacha nan whayuway o'oonju ad nanchajawcha an Apudyus san umaliyana mangu'uman.

¹³ Kapu an Apu Hesus, paituyay aju san gwaschi anna ayobhongana, isun nan ali gway angatuwan nan ayobhongana ¹⁴ ja sasan kuwhinnachur gway ingwhaun nan ali gway umoy manusa sasan manggwa san lagwing ja umoy mangichajaw sasan manggwa san whayu. ¹⁵ Tan annaja nan whayugwon Apudyus gway kapu san whayuway o'oonju ijakay chanan katkatungay taku mangiwhaka an cha'aju san lagwing. Amasna nan iwhakawhakacha tan nilagwingcha nan atuttugwaan mipangkop an Apudyus. ¹⁶ Nagwajagwajaan ajuway taku gway maid kun mangijachi san oonju gwon achiju mallasunan nan nagwajagwajaanju as manggwaanju san lagwing. Usayonjuwot nan nagwajagwajaanju gway mansilwhi an Apudyus. ¹⁷ Whigwhikonju nan losanay taku. Ipatogju chanan susunudju san pammati. Umogjat aju an Apudyus. Humain aju san ali.

Tunuchon Ta'u Nan In'aman Kristu Nawhijag San Napalikatana

¹⁸ Cha'ajuway anna nan amuju, chumngor aju an chicha gway whigwhikonju ustu chicha. Wha'on kus ahus yakay chanan whayu nan ukalina ja naanus gwon uyay ahos chanan naujung. ¹⁹ Tan masom as Apudyus nu ijattomju nan mapalikatantu ta'on nu maid kun inggwajus lagwing tan akammuju gway sachi nan whayugwona. ²⁰ Jo'o michajaw aju nu ijattomju nan palikat kapu san inggwajuway lagwing? Nu whayu nan oonju ja ijattomju nan mapalikatantu, sijana nan masoman Apudyus. ²¹ Annaja gway mangijattoman san palikat nan namiliyan Apudyus an cha'aju tan napalikatan ahos as Kristu kapu an cha'aju. Tummaynan as managwatanju tot maserpu agwatonju nan inggwana.

²² Achi kun hummersu as Kristu
ja achi kun nansi'ap.

²³ Sa'ad san nangiwhagancha san mampaitay apapat an sija,
achi kun nangiwhaka as mampaitay apapat an chicha.

Sa'ad san namalikatancha an sija,
achi kun nanogogjat as sija
gwon impawhijangna nan longagna an Apudyus
gway kadto' nan iyu''u'umna.

²⁴ In'ayun Kristu nan chusan nan whersu ta'u
san natajana san nilansaana san krus
tot ijakay ta'uway ma'awhersu
ad nawhijag ta'u san whayugwona pa'gwa an chita'u.

[†] **2:10** 2:10 Mawhasa san Hosea 2:23

Kapu san jamanna,
hummayu aju.

²⁵ Mijagwat aju sasan kenero
gway maid kun akammuchas tuyungoncha
gwon san sana nanagkulin aju an Kristu gway Mangipastur
ja Mangijaachug an cha'aju.

3

Tudtuchu Sasan Manasagwa

¹ Sa'ad as cha'ajuway hubhuwhai anna asagwana, chumngor aju hos sasan aassagwaju tot ta'on nu achi nan uchum an chicha chumngor san Whyuway Chamag mipangkop an Kristu, maagwisju chichaay mamati kapu san whyu ukaliju ta'on nu maid iwhakajus ukud Apudyus ² tan mailacha nan mamigwhikanju an chicha ja nan whyuway ukaliju. ³ Nu mipangkop san amamman nan longag, wha'on kusan mangammaanju san huu'ju, manusyanju san nanginginaay sipat, luwhay, ongong ancha whayangna miigka san longag ja manusyanju san na'ertis amod gway luput nan mampapor'as an cha'aju. ⁴ Gwon nan inapor'asju maila san awhiwhijagju gway lumoy ja natipor gway achi kun ma'a'a'an gway inapor'as. Sijana nan napatpatog san mangilan Apudyus.

⁵ Amasna nan ininon chanan hubhuwhai san agwi gway nangikakadto'ay nansilwhi an Apudyus gway nantayo' an sija. Isun chi nanammacha san longagcha san chinumngoyan cha sasan aassagwacha. ⁶ Isun Sara san agwi gway chinumngor an Abraham gway asagwana kun inagwakana as sija as amuna. Ad cha'aju san sana nan miwhilang as aanna'na nu ustun nan o'oonju ja maid umogjatanju.

⁷ Isuna hos an cha'ajuway lallaya'i gway anna asagwana gway maserpu anusanju chicha ja maagwatanju chicha tan apsutchan an cha'aju. Ipailaju nan mangipatokanju an chicha tan isucha hos cha'aju gway mitapicha ma'atagwid san maid kun whajadnaay atchon Apudyus gway whijakay maid kun pungpungna. Oonju na ta maid mallappod san mallugwaywanju.

Nan Mapalikatan Kapu San Manggwaan San Whyu

⁸ Nan mungimung chachay ingwhaka', maserpu manosossaan aju san somsono' ja ma'ali'na aju san uchum, manisiwhyu aju as isun nan oon nan mansusunud. Maninnachaku aju ja achi aju mamangpangas. ⁹ Achiju whyusan nan lagwingay ooncha an cha'aju. Achiju pergwingon nan mampergwing an cha'aju. Sijaot oonju nan ochagwonju an Apudyus ta pawhayugwona nan whijagcha. Oonju nannaja kapu tan pinilin Apudyus cha'aju gway mangaya san whyu gway atchona an cha'aju. ¹⁰ Tan anana san Ukud Apudyus,

“Nan mamayu manganas san whijagna
ja mangila san whyu chimpu,
ijakayna mampergwipergwing
ja mansi'asi'ap.

¹¹ Maserpu manchu'kana nan lagwingay ayanggwa ad maserpu sija oona nan whyu.

Maserpu ikakadto'na ja ituttuyuyuna ma'aurus san uchum.

¹² Tan iillan Apudyus chanan manggwa san ustun ad chochongyona nan lugwayucha.

Gwon lagwingona chanan manggwa san lagwing.”*

¹³ Maid kun manggwas lagwing an cha'aju nu ipapatijuway manggwa san whyu. ¹⁴ Piyan aju ta'on nu maserpu mapalikatan aju kapu san manggwaanju san ustu. Achi aju umogjat sasan taku gway mamalikat an cha'aju ja achi lumagwing nan somso'mo'ju. ¹⁵ Chajagwonjuway ustu as Kristu as Apuju. Patinajunay na'asakana aju manungwhat san sinusnatay manimus an cha'aju ta ipaagwatju nan mipangkop san namnamaonju. ¹⁶ Sungwhatanju chichas lumoy ja whigwhikonju chicha gway whyu nan i'amanjuway manomsomo' tot nu pergwingon cha'aju, sa'ad chanan mangilajus san whyu ukaliju kapu san ma'aosossaananju an Kristu miwhawhaincha. ¹⁷ Tan ununnayna nan mapalikatanta kapu san manggwaan san whyu nu sija nan whyugwon Apudyus gway ma'gwa nu nan mapalikatanta kapu san manggwaan san lagwing.

¹⁸ Tan as Kristu namingpingsanay natoy gway in'ayuna nan chusan nan whersun nan losan. As sija maid kun whersuna gway natoy kapu sasan humersuwhersuway taku tot ipagkulinnas chita'u an Apudyus. Intoycha as sija gwon tinakun nan Ispilitun Apudyus as sija.

¹⁹ Ad kapu san ayobhongan nan Ispilitun Apudyus ummoyna impaakammu nan mipangkop an sija sasan alichodgwa gway niwhawhayud. ²⁰ Annachaja chanan alichodgwa achi chinumngor an Apudyus san chimpun Noe. Inaannusan Apudyus uullajon chicha gway mamati an sija san manggwamanggwaan Noe san papur. Kun gwayu ekay chanan iningkaw san papur gway natakun san itap. ²¹ Nan sachi na'gwa isun nan honjag gway mangipaila san matungpayan nan losanay ingwhawhagkana mipangkop san manakuwana an chita'u. Nan honjag wha'on kus mano'nas san aisaw san longag gwon mangipaila san mamatiyan ta'u an Apudyus san whyuway somso'mo' ta'u san nalligwatana sasan whersu kapu san natakun Hesu Kristu. ²² Ummoy as sija ad langit kun agwad san machigwanan nan ikaw Apudyus. Sija nan mangituyay sasan a'anghel ja chanan anna ayobhongana ja pigsana gway agwad ad langit.

4

Nan Mawhijakan An Apudyus

¹ Sa'ad tan napalikatan as Kristu san agwachanad asna luta, isuna hos an cha'aju gway mansakana aju nu mapalikatan aju kapu tan nan taku nangijattom san likat kapu an Kristu, iyakayna humersu. ² Mansakana aju tot sa'ad nan nahunanay chimpu matattakuwan sanna luta, wha'on otjan san pijaon nan longag nan oonju gwon nan whyugwon Apudyus sachi nan oonju. ³ Umanay na chachi chimpuway whinushusju san nanggwaanju sasan isun nan whyugwon chanan achi kun mamati oon gway sinusnatay ayasin nan manggwaan san whyangna awhawhain ja pijaon nan longag, manghutohutong ja manggwa san awhawhain gway oon nan osa taku nu mahutong, mitapijan san nakuyuway lagyagsa' ancha manchajaw san sinang'apudyus gway a'u'uyunit an Apudyus.

⁴ Ad sa'ad chanan achi mamati mataagcha tan achi aju kun mitaptapi san sana an chicha san o'ooncha gway amod lagwing gway maid kun singoncha san o'ooncha. Sija nan manapapatcha as lagwing san mipangkop an cha'aju. ⁵ Gwon sungwhatancha an Apudyus gway mangu'um sasan matattaku ja natoy. ⁶ Sachi nan kapuna gway nipaakammu nan Whyuway Chamag gway mipangkop an Kristu uyay ahos sasan natoy tot ta'on nu

* 3:12 3:12 Mawhasa san Salmo 34:12-16.

nau'umcha as isun chanan losanay taku gway nau'um, ma'awhijagcha an Apudyus.

⁷ Takangay nan mapungpungan nan losan. Sija nan maserpu whayu nan somsono'ju ja naattom aju tot agwad ininonju mallugwayu. ⁸ Nan apatkan san losan, ituttuyuyjuway manisihwayu kapu tan nu ipatogju nan uchum, ligwatanju nan whersucha ta'on nu angsan. ⁹ Maserpu tijangnga aju sasan susunud san pammati gway maid lili. ¹⁰ As osa whayuway mangaaygwan san na'aya'ayasiyay whayu inatod Apudyus an cha'aju maserpu usayonju nan inatodna as iwhachangju san uchum. ¹¹ Nu ngachan nan naatchan as ayobhonganay mansuyu, maserpu isuyuna nan ukud Apudyus. Nu mansilwhi nan naatod an sija, maserpu oona san pigsa gway inatod Apudyus an sija tot san losanay oonju michajaw as Apudyus kapu an Hesu Kristu. Machajaw as Apudyus ja mantuyay as ingkaingkana. Amen.

Nan Mapalikatan Chanan Namati

¹² Patpatko' gway susunud, achi aju mataag sasan amochay likat gway mangipaila san inakadto' nan pammatiju. Iwhilangju chachi as kakangayna. ¹³ Sijaot oonju nan mallagsa' aju san mapalikatanju as isun nan napalikatan Kristu tot mallagsa' aju hos as amod san mipailan nan inachajaw Kristu san managkulinanad asna luta. ¹⁴ Piyan aju nu pawhainan cha'aju kapu san pammatiju an Kristu kapu tan sa'ad nan machaychajaw gway Ispilitun Apudyus, iingkaw an cha'aju. ¹⁵ Nu mapalikatan aju wha'on otjan as kapu san manootoy aju, manaa'aw, manggwamanggwa san lagwing ja miwhijawhijang aju san oon nan uchumay taku. ¹⁶ Gwon nu mapalikatan aju kapu san namatiyanju, achi aju mawhain gwon ichajawjus Apudyus kapu tan takun Kristu cha'aju. ¹⁷ Tan hummu'nag nan chimpun nan mallukijan nan mangu'uman Apudyus ad nalluki sasan takuna. Ad sa'ad nu liglikat ta'uwanana nan mallukijan nan mangu'umana, amamod lagwing nan ma'gwa sasan achi chumngor san Whayuway Chamag gway nerpu an Apudyus. ¹⁸ Tan anan nan nilistaay Ukud Apudyus,

“Sa'ad tan ippong chanan takuway miwhilang as ustu san mangilan Apudyus nan likat san whijag asinot Apudyus tungpayon nan losanay ingwhawhagkana mipangkop san manakuwana an chicha san mangu'umana, amod ekajay likat nan ippong chanan takuway achi kun manmanmo' an Apudyus ja chanan humersuwhersu.”*

¹⁹ Sija nan sa'ad chanan mapalikatan kapu tan sijachi nan whayugwon Apudyus an chicha, maserpu mantayo'cha an Apudyus gway nanggwa an chicha san mangituyujanchaay manggwa san whayu.

5

Tudtuchu Sasan Mangipangpangu Sasan Namati Ja Sasan Man'amernus

¹ Anna nan iwhaka' an cha'ajuway mangipangpangu sasan namati. Osaa' ahos gway mangipangpangu. Inila' nan napalikatan Kristu ja mitapiya' ahos san mipailaay inachajawna. ² Anna amma' iwhaka an cha'ajuway aygwananju chanan takun Apudyus as isun nan mampaspastur gway aygwanana chanan kernerona. Oonju na wha'on kusan mapilit aju gwon oonjuway merpu san somsono'ju tan sijana nan whayugwon Apudyus.

* **4:18** 4:18 Mawhasa san Proverbio 11:31

Oonjuway wha'on kusan mangkamkam aju gwon ikakadto'juway mansilwhi. ³ Achi aju amas isun chi apapu gway mangwhauwhaun sasan naatod an cha'ajuway aygwananju gwon cha'aju nan managwatancha. ⁴ Ad sa'ad nu mampaila as Kristu gway isun nan pangat chanan mangipangpangu sasan namati, agwad nan makanabju gway sissija as ingkaingkana gway mitapi aju san michajagwana.

⁵ Ad cha'aju ahosay whanwhananog, chumngor aju sasan mangipangpangu an cha'aju. Ja sa'ad as cha'aju losan, achi aju mamangpangas ad nangwhiwhinnachang aju san gwaschi osa. Tan anan nan nilistaay Ukud Apudyus,

“Lagwington Apudyus chanan napangas gway achi chumngor

gwon ipailana nan inawhayuna sasan wha'on kus napangas.”*

⁶ Sija nan paituyay aju san ayobhongan Apudyus tan humu'nag nan chimpuway michajaw aju. ⁷ Itayo'ju an Apudyus nan losanay chachagsonju tan aygwanana cha'aju.

⁸ Maserpu tingngilonju longagju ja manergwad aju. Sa'ad as Satanas gway ahursuju mantangka isun nan layon gway mangka'aka'ajay mananaanap as anona. ⁹ Umchi aju an sija, isi'adju nan pammatiju tan akammujuway amasnat ahos nan palikat gway mapadpachasan nan susunudju san pammati sannaja luhung.

¹⁰ Ad lumaus ad nan mapalikatanju san sina'itanay chimpu, sa'ad as Apudyus gway amod nan inawhayuna gway namili an cha'aju, itapina cha'aju san maid kun pungpungnaay inachajawna kapu san na'aosossaanaju an Kristu Hesus. Oona cha'aju as maid man'uyanganju, whadngana cha'aju ta achi manobhoobhos nan somsono'ju, papigsaona cha'aju ja pagchotona nan pammatiju. ¹¹ Mantuyay as Apudyus as ingkaingkana. Amen.

Nan Mangudchi Iwhakan Pedro

¹² Kapu san whachang Silvano gway ingwhilang'us mantayo'anay sunud san pammati, nanuyata' as abahobwha an cha'aju ta papigsao' nan somsono'ju ja iwhaka' gway tuttuwa nannaja inawhayun Apudyus. Kapu san inawhayuna ituttuyuyju san pammatiju ingkana san pungpungna.

¹³ Ininonju gway anan chanan susunud san pammati ad Babilonia† gway isujuway pinilin Apudyus. Ininonju hos gway anan Marcos gway ana"u san pammati. ¹⁴ Mangkinninga aju as mangipailaay manisiwhayu aju.

Ilugwayu' gway pawhayugwon Apudyus nan whijagju losanay na'aosossaan an Kristu.

* **5:5** 5:5 Mawhasa san Proverbio 3:34. † **5:13** 5:13 Sa'ad nan Babilonia, anan nan uchumay takuwon sija nan Babilonia ad Eufrates. Nan uchum ananchaon Egipto gwinnu Roma. Nan uchum ahos whayangna ili gway ummajan chachay ijIsrael gway napapilitay niijoy san uchumay ili.

Nan Mi'aggwaay Suyat Pedro

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Annaja nan mi'aggwa suyat apostol Pedro gway insuyatna sasan namati an Apu Hesu Kristu. Pangkopna lawhanon nan o'oon chanan an'annanay mangisuyu. Ingwhakawhakana an chicha sannaja gway ainnugwancha san tuttuwa nangakammugwancha san mipangkop an Apudyus ja as Apu Hesu Kristu gway impaakammun chanan nangila an Hesus ja nangngor san sussuyuna.

Nan osa iwhakawhakana, sungwhat nan sussuyun chanan manggwanaon achi kun managkulin as Kristu. Impayagwagna gway sa'ad nan mata'ta'an nan managkulinan Kristu kapu san lagwingon Apudyus gway machusa nan losanay taku tan whayugwona manchu'kancha chanan whersucha.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-2

Nan Namiliyan Apudyus An Chita'u 1:3-15

Nan Nangipano'no'an Pedro San Mipangkop An Hesu Kristu Ja San Ukud Apudyus 1:16-21

Chanan An'annanay Profeta Ja An'annanay Mangisuyu 2:1-22

Nan Managkulinan Apu Hesu Kristu 3:1-16

Nan Pungpung Nan Ingwhakan Pedro San Suyatna 3:17-18

¹ As Simon Pedro na gway apostol Hesu Kristu ja mansilsilwhi an sija.

Annaja nan suyat'u an cha'ajuway nangagwat san osossa'anay pammati gway inagwat ta'u kapu an Hesu Kristu gway Apudyus ta'u ja Manaku an chita'u gway patinajunay manggwa san whayu ja ustu.

² Kapu san nangakammugwanju an Apudyus ja Hesu Kristu gway Apu ta'u, ilugwayu' gway ipailacha nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju.

Nan Namiliyan Apudyus An Chita'u

³ Kapu tan inakammu ta'u as Apudyus gway namili an chita'u kapu san inachajawna ja inawhayuna, naatod an chita'u kapu san ayobhongana nan losanay maserpu ta'u tot oon ta'u nan masomana san mawhijakan ta'u an sija. ⁴ Ad kapu san inachajawna ja inawhayuna, inatodna an chita'u nan amamod napatog gway ingwhawhagkana tot mitapi ta'u san ina'Apudyusna ja milisi ta'u san tumangka gway anna sanna luhung kapu san lagwingay pijaon nan longag.

⁵ Sija nan kapu sannachaja inggwan Apudyus, igkaju nan losanay lobhongju tot mautupan nan pammatiju san whayuway ukali. Ad nan whayuway ukaliju, utupanju san mangakammugwanju san mipangkop an Apudyus. ⁶ Ad nan nangakammugwanju san mipangkop an Apudyus, utupanju san mangijattomanju san longag. Nan mangijattomanju san longagju, utupanju san anus. Nan anusju, utupanju san ukaliyay mijaya san ukalin Apudyus. ⁷ Ad nan ukalijuway mijaya san ukalin Apudyus, utupanju san lajad san susunud san pammati. Nan lajadju san susunud san pammati, utupanju san lajadju san losanay taku. ⁸ Tan nu agwad chana an cha'aju ja patinajunay iwhijagju, mikutu' ja mangkas nan nangakammugwanju san mipangkop an Apu ta'uguay Hesu Kristu.

⁹ Gwon ngachamman sinatay maichan chanan a'ammasma ukali, isun nan

takuway na'uyap gwinnu achi kun ma'aila san achaju gway naligwatanaay niligwatan Apudyus chanan whersuna san nugwan.

¹⁰ Sija nan, susunud san pammati, ammanju ipapuut tot ipano'no'ju gway kadto' nan namiliyan Apudyus an cha'aju ja nangngachanona cha'ajus takuna. Nu oonju chana, achi aju kun puyus ma'awhersu.

¹¹ Ad mallaylajad as Apudyus gway mangipakatong an cha'aju san maid pungpungnaay mantuyajan Apu ta'uway Hesu Kristu gway Manaku an chita'u.

¹² Sija nan patinajun'u ipasmo' an cha'aju nan mipangkop sannachaja ta'on nu akammuju chana ja naso'mad aju san atuttugwaanay nisuyusuyu an cha'aju. ¹³ San somsono'u ustu an sa'on nan ipasmasmo'u an cha'aju nannachaja sanna matattakuwa' ¹⁴ tan akammu'ay wha'on kus mawhajag ad natoja' gway sachi nan impaakammun Apu ta'uway Hesu Kristu an sa'on. ¹⁵ Ad oo' nan losanay lobhong'u tot ta'on nu matoja' patinajunay somsom'onju nannachaja.

Nan Nangipano'no'an Pedro San Mipangkop An Hesu Kristu Ja San Ukud Apudyus

¹⁶ Impaakammumi an cha'aju nan mipangkop san ayobhongan Apu ta'uway Hesu Kristu ja nan managkulinana. Wha'on kus uullit ekay gway inggwan chanan taku nan impaakammumi an cha'aju gwon cha'ami nan kadto' gway nangila san amochay ayobhongana. ¹⁷ Tan sa'ad san nangichajagwan Apudyus gway Ama an Hesu Kristu, iningkaw nan kingaay nerpu an Apudyus gway Amod nan Ayobhongana gway manggwana, "Annaja nan ana'uway patpatko', mamasoma' an sija."* ¹⁸ Tuttuwa chingngormi nan sachi kinga gway nerpu langit san nihurkanmi an Hesus san whilig gway nat'on as ugwan Apudyus.

¹⁹ Ad sija nan napano'no'anmi gway tuttuwa tuwa nan ingwhakan chachay profeta. Ad whayu nu ammanju chongyon nan ingwhakacha tan isun nan silaw nan ingwhakacha gway padchaana nan manghulingot ingkanas mawhikat gway lumosgwaan nan amwhikaton gway pijaona ukuchon, nan managkulinan Kristu gway mamadcha san somsono'ju. ²⁰ Nan apatkan san losan maserpu maagwatanju nannaja gway sa'ad chanan losanay nilista Ukud Apudyus gway illistan chanan profetana, maid kun ma'iipaagwat san ugwacha ekajay somsono'. ²¹ Tan maid kun nilista as Ukud Apudyus as nerpu san somsono' nan osa taku gwon Ispilitun Apudyus nan nangichayan an chicha gway nangiwhaka san ukud Apudyus.

2

Chanan Wha'wha'onay Profeta Ja Wha'wha'onay Mangisuyu

¹ Sa'ad san agwi, iningkaw chanan wha'wha'onay profeta sasan iJisrael. Ad isuna hos gway agwad chanan lumosgwa an cha'aju gway wha'wha'onay mangisuyu gway achiju kun madlaw nan ininoncha mansuyu san wha'wha'on gway manangka san pammatiju ad lagwingoncha as Apu Hesus gway nangi'ayu san whersucha. Ad awni ad nawhanu'nag nan matangkaancha. ² Gwon ta'on nu amaschi, angsan chanan sumuyut san manggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja kapu an chicha maamamang nan tuttuwa sussuyu mipangkop san ininon nan namatiyay mawhijag. ³ Ad kapu tan mangkamkamcha, mallangtajan cha'aju san mangiwhagancha san tuliyay ukud. Gwon

* **1:17** 1:17 Mawhasa san Mateo 17:5; Mer'us 9:7; Lukas 9:35.

maid kun chugwachugwa gway matangkaancha tan sikud san agwi gway insasagkanan Apudyus nan mayodchongancha.

⁴ Tan achin ku Apudyus pinayaus chanan whersu gway inggwan chanan a'anghel gway ingwhalluna chicha ad ingwhilnu gway ingwhayudna chicha san manguullajancha san erkaw gway mangu'umana an chicha.

⁵ Ad san chimpun cha Noe, achin kuhos Apudyus iyujaay sissija matakun chanan takuway achi kun mamati an sija gway losan ekajay o'ooncha lagwing gwot initapna nan luhung kun natoycha losan. Ahus as Noe ja chanan pituway ahumerjanna as tinakun Apudyus tan as Noe yakay nan nangipaakammu san ininonay mawhijag as ustu san mangilan Apudyus.

⁶ Chinusan ahos Apudyus chanan syudad gway Sodoma ja Gomora gway singkobna gway sachi nan inggwana as gwerning sasan taku gway achi kun mamati an sija. ⁷ Gwon tinakun Apudyus as Lot gway osa nalintokay taku gway amod nan sasangana san amod awhawhainay o'oon chanan takuway maid whigwhikonchas lintog. ⁸ Tan sa'ad nan sachi nalintokay taku na'aumili an chicha, whinikatay lumagwilagwing nan somsono'na gway mangiila ja mamangngor san lagwingay o'ooncha.

⁹ Sija nan maila ta'uway sa'ad as Apudyus akammuna takuwon chanan mamati an sija san mamachasancha sasan likat kapu san lagwingay ma'ma'gwa ja ituttuyuynaay chusaon chanan takuway lagwing nan ayanggwacha ingkana san Erkaw gway Mangu'umana. ¹⁰ Amamod sasan takuway manggwa sasan aisaw gway lagwingay pijaon nan longagcha ja achi kuhos mamati an Apudyus gway mangituyay an chicha.

Natuyod chachay wha'wha'onay mangisuyu gway manggwas lagwing ja napangascha, achicha kun umogjat gway kuminga as mampergwing sasan a'anghel gway agwad ad langit. ¹¹ Uyay chanan a'anghel, ta'on nu napigpigsas ja nangatngatu nan ayobhongancha sasan wha'wha'onay mangisuyu, achicha kun manapapat as mampergwing sasan huyunchaay a'anghel gway agwad ad langit san sangun Apudyus.

¹² Gwon sa'ad nannachajaay wha'wha'onay mangisuyu, isucha chanan ajam gway maid kun akammucha manomsomo' tan nijana'chas madpap ja mapatoy. Pergwingoncha nan mipangkop sasan achicha kun akammu ad mapatoycha hos gway isun chanan ajam gway mapatoy.

¹³ Mapalpalikatancha as oyos nan namalikatancha san uchum.

Kinankanascha nan whijagcha san whayangna o'ooncha san padcha. Ayuyuja ja awhawhain nan aillan nan mangankanasanchaay mangallilaw an cha'aju sanna mijaammungancha ma'a'anan an cha'aju.

¹⁴ Whayugwoncha gway isujop nan gwaschi huwhaiyay mailacha, achicha kun mapno'ay manggwas humasuyancha. Ad agwisoncha hos san lagwing chanan maujuujug nan pammaticha. Impaingsacha nan somsono'cha gway mangkamkam. Chusaon Apudyus chicha.

¹⁵ Iyakaychaay manggwa san whayu kun naallilawcha. Inagwacha nan inggwan Balaam san agwi gway ana' Bosor. Impatog Balaam nan pila'ay whajad chanan taku san nanggwaana san lagwing. ¹⁶ Gwon pinakingan Apudyus nan asnona gway nangamuju an sija san lagwingay o'oon. Ta'on nu achi kun manapapat nan asno, na sachi asno na'aapapat an Balaam as isun nan manapapatan nan taku kun impaijakayna nan nilayapang gway o'oon chay profeta.*

¹⁷ Sa'ad nannachaja wha'wha'onay mangisuyu mijisucha san obob gway natchu'. Maid kun silwhicha isun chi apapuput gway itajatajap nan

* 2:16 2:16 Mawhasa san Numero 22:21-34

tungnin. Agwad nan nisasagkana an chicha gway amod nan aachayo'na gway manghulingot as amod gway ikaw. ¹⁸ Mampangascha san maid kun silwhina ja katkatung gway ukud. Ijagwischa chanan lagwingay pijaon nan longag sasan appapammati gway a''iijakaynaay manggwa san o'oon chanan lagwingay taku. ¹⁹ Iwhakawhakacha sasan taku nan magwajagwa-jaancha gwon sa'ad as chicha namudchachucha san lagwingay kidkichu gway manangka an chicha tan ngachanmanay mangawha' san osa taku, mudchachun nan sanatay nangawha' an sija.

²⁰ Sa'ad chanan takuway nangakammu an Hesu Kristu gway Apu ja Manaku an chita'u, nalisiyancha chanan lagwingay tumangka gway agwad sanna luhung. Gwon nu maagwischa asin san sikuchay lagwingay ayanggwa ja ituyuycha manggwa, amamod lagwing nan asasaadcha nu say chamu. ²¹ Unayna ekay achicha otjan inakammu nan ustu ininonay mawhijag gway mangiwhilangan Apudyus san taku as ustu san mangilana nu nan inakammucha ja nanchu'kancha nan whilin Apudyus gway naatod an chicha. ²² Nan na'gwa an chicha mipaila gway tuttuwa nan apapat gway ananchaon, "Sa'ad nan asu anona nan uthuna"† ja "Sa'ad nan lajas nu mappung maamos awni ad ummoy ahos nanagkulin nantabya' san pijo'."

3

Nan Managkulinan Apu Hesu Kristu

¹ Patpatko'ay susunud san pammati, annaja nan mi'adgwaay suyat'u an cha'aju. San umuna ja mi'adgwaanna suyat'u whayugwo'ay ipasmo' an cha'aju nan mipangkop san naahusju inakammu tot sumissija nan whayuway somsono'ju ² tot somsom'onju nan ingwhakan chanan mangikakadto'ay mansilwhi gway profetan Apudyus san agwi ja nan whilin Apu Hesus gway Manaku an chita'u gway inakammuju kapu sasan apostolesju.

³ Nan apatkan san losan, maserpu akammugwonjuway sannachaja mangudchi erkaw asiyot nan managkulinan Kristu ad asna, agwad chanan umali manamamang gway sija ekay suyutoncha nan lagwingay pijaon nan longagcha ad inamamang cha'aju ⁴ gway manggwana, "Ingwhawhagkan Hesus gway managkulin gwon umma anu managkulin an sija nu'? Naahus ku matoy chachay nerpugwan ta'u ja umman ekay nabosan nan luhung manipud san na'gwaana!"

⁵ Iwhakacha nan amasna tan kakayaoncha achi tuttugwaan nan atuttugwaan gway na'gwa chanan langit ja luta kapu san nanapapatan Apudyus. Kun pinayosgwana nan luta gway nerpu san chanum kun insiyanna san chanum. ⁶ Ad kapu ahos san chanum naitap nan luhung kun natangkaan. ⁷ Ad isuna hos gway nanapapat kus Apudyus, sa'ad chanan langit ja luta anna san sana nisasagkanacha gway maskob san apuy. Ainnugwan chana ingkanas umaliyan nan erkaw gway mangu'uman Apudyus ja manangkaana sasan takuway achi kun manchajaw an sija.

⁸ Gwon annaja nan maserpu achiju ligwatan, patpatko'ay susunud san pammati gway sa'ad nan osa erkaw an Apudyus isun nan sillihu tagwon ja sa'ad nan sillihu tagwon isun nan osa erkaw. ⁹ Anan nan uchumay takuwon ijawniawnin Apudyus gway manggwa san ingwhawhagkana gwon wha'on kus tuttuwa chi. Gwon nan atuttugwaan naanus as sija an cha'aju tan lagwingonaay agwad ngachamman sinat as misiyan an sija as

† 2:22 2:22 Mawhasa san Proverbio 26:11

ingkaingkana tan whayugwona gway losanay taku manchu'kancha nan whersucha.

¹⁰ Gwon nan erkaw gway managkulinan Apu Hesus isun nan umaliyan nan manaa'aw gway achi ta'u kun maakammugwan. Ad san sachi erkaw, mumaid nan langit gway mikisan magngor nan towthag gway awhayug nan apuy. Sa'ad nan init, huyan ja chanan whituwon, mernas san atung nan apuy. Ad sa'ad nan luta ja losanay agwad san luta mumaidcha.* ¹¹ Ad sa'ad tan mernas nannachaja losan san apuy, ngachan nan oonju san whijagju san sana? Maserpu miit'on nan whijagju as mansilwhi an Apudyus ja ipapatijuway manggwa san whayugwona ¹² san manguullajanju san humu'nakan nan erkaw gway mangu'uman Apudyus. Ad san sachi erkaw maskob nan langit gway maumas ad nan losanay agwad sichi mernas san atung nan apuy. ¹³ Gwon anna nan uullajon ta'u gway chay ingwhawhagkan Apudyus gway assahu langit ja assahu luta gway sachi nan ingkagwan chanan takuway ingwhilang Apudyus as ustu san mangilana.

¹⁴ Sija nan, patpatko'ay susunud san pammati, sa'ad tan sijana nan uullajonju igkaju nan lobhongju ta nachayus aju ja maid ma'gwaniyanju san mangilan Apudyus ja sissija nan ma'ahubuyunanju an sija. ¹⁵ Somsom'onju gway sa'ad nan anus Apudyus ta'u, mangatod as matakuan. Isuna hos an Pablo gway patpatkon ta'u sunud san pammati gway amaschi ahos nan insuyatna an cha'aju kapu san laingay naatod an sija. ¹⁶ San losanay suyatna, ingwhakawhakana nan mipangkop sannachaja. Agwad chanan mansikab as maagwatan san suyatna gway sa'ad chanan maid acherana ja manobhoobhos nan pammaticha, pi'tutoncha nan pijaona ukuchon isun nan ooncha san uchumay nilistaay Ukud Apudyus. Ad san manggwaanchas chi tangkaancha nan longagcha.

Nan Pungpung Nan Ingwhakan Pedro San Suyatna

¹⁷ Sija nan, cha'ajuway patpatko'ay susunud san pammati, sa'ad tan aagkammuju na ammanju ilan nan longagju ta achi aju maallilaw san wha'wha'onay sussuyun chanan takuway maid kun whigwhikonchas lintog ad hummawhang nan napigsaay pammatiju. ¹⁸ Sijaot oonju nan ituttuttuyuyjuway mawhijag san inawhayun Apudyus ja ituttuttuyuyjuway mangakammu as amod an Apu ta'uway Hesu Kristu gway Manaku an chita'u. Machajaw as sija san sana ja as ingkaingkana. Amen.

* **3:10** 3:10 Sa'ad san uchumay chachanay nilistaancha amasna nan niigka, "maskob".

Nan Umunaay Suyat Juan

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nan umuna suyat Juan gway osa sasan apostol Hesus, agwad nan chugwa napatokay iwhakana. Iwhakawhakana san nanuyatana gway whayu otjan nan ooncha tot achicha misiyen an Apudyus ja san Ana'na gway Hesu Kristu. Ingwhilinna hos an chicha ta achicha tuttugwaon nan wha'on kus ustuguay sussuyu tan sachi nan mangipasiyan an chicha an Apudyus. Sa'ad nannaja wha'on kus ustuguay sussuyu, simsimmo'cha ekay gway manggwanaon lagwing nan anna ad asna luhung. Sija nan ananchaon achi kun mawhalin gway nangngachan as Hesus as kadto'ay taku tan achi anu mijamung as Apudyus san lagwingay anna ad asna luhung. Ananchaon taakun nu achin chanan namati manchu'kan nan whersucha ja achicha manisiwhayu. Gwon wha'on kus tuttuwa chi.

Sija nan sa'ad nan sungwhat Juan iwhagwhakana gway tuttuwa nangngachan taku as Hesu Kristu. Ipaakammuna hos gway losanay mamati an Hesu Kristu ja mangipatog an Apudyus maserpu whayu nan ooncha gway manisiwhayucha.

Chanan Hu'yona

Nan Ukud Gway Merpugwan Nan Whijag

Nan Inkwaw San Padcha Ja Nan Manghulingot 1:5-2:29

Chanan Anana' Apudyus 3:1-10

Nan Manisiwhayugwan Chanan Anana' Apudyus 3:11-24

Nan Mangilasinan San Ispilitun Apudyus Ja Wha'on Kus Nerpu An Apudyus 4:1-6

Nan Lajad Apudyus Ja Nan Lajad Chanan Inkwaw An Apudyus 4:7-5:5

Nan Mangipano'no' San Mipangkop An Hesus 5:6-12

Nan Whijag Gway Maid Kun Pungpungna 5:13-21

Nan Ukud Gway Merpugwan Nan Whijag

(2 Pedro 1:16-18)

¹ Sa'ad chay nisisikud san chaan nan luhung ma'gwaan gway chingngormi gway inilami ja inognanmi san imami, sija nan isuyat'u an cha'aju gway sija as Hesu Kristu gway mipangkop san Ukud gway merpugwan nan whijag. ² Sa'ad as sija gway merpugwan nan whijag impailan Apudyus kun inilami ja ipano'no'mi ad anna ahosay ipaakammumi an cha'aju nan whijag gway maid kun pungpungnaay nisisikud gway nihuyun an Apudyus gway Ama, kun nipaila an cha'ami. ³ Sa'ad chay inilami ja chingngormi ipaakammumi hos an cha'aju tot ma'aosossaan aju hos an cha'ami. Ad na'aosossaan ta'u an Apudyus gway Ama ja nan Ana'na gway Hesu Kristu. ⁴ Sija nan isuyatmi nannachaja an cha'aju tot sa'ad nan lagsa'mi maid kun man'uyangana.

Sa'ad As Apudyus Sija Nan Silaw

(Juan 1:4; 8:12; 9:5; 12:46; Roma 3:10-20)

⁵ Annaja nan chingngormi san Ana'na ad ipaakammumi an cha'aju gway sa'ad as Apudyus sija nan silaw ja maid kun puyus manghulingot an Sija. ⁶ Nu anan ta'uwon ma'aosossaan ta'u an Apudyus ja sissijaay isun chi manghulingot nan mawhiwhijakan ta'u, tuliyan ta'u ja wha'on ta'u kus mawhiwhijag san atuttugwaan. ⁷ Gwon nu isun chi padcha

nan mawhiwhijakan ta'u gway isun Apudyus gway agwad san padcha, ma'aosossaan ta'u san gwaschi osa ad sa'ad nan chayan Hesus gway Ana'na, chayusan chita'u san losanay whersu.

⁸ Sa'ad nu anan ta'uwon maid whersu ta'u, longag ta'u nan alallilagwon ta'u ad sa'ad nan atuttugwaan maid ku an chita'u. ⁹ Gwon nu iwhawhagka ta'u nan whersu ta'u an Apudyus kapu san inapudnuna ja inalintogna, ligwatana chanan whersu ta'u ja chayusana chita'u san losanay inergwing ta'u. ¹⁰ Nu anan ta'uwon achi ta'u hummersu mangngagnon ta'u tuliyan as Apudyus ad sa'ad nan ukudna wha'on kus ingkaw an chita'u.

2

As Hesu Kristu Nan Mangisa'usa' An Chita'u An Apudyus (Santiago 2:14-19)

¹ Cha'ajuway ana''uwanna, isuyat'u nannachaja an cha'aju tot achi aju manggwas humasuyanju. Gwon nu agwad humersu, anna nan mangisa'usa' an chita'u an Apudyus gway Ama gway as Hesu Kristu gway ustu nan losanay o'oona san mangilan Apudyus. ² Sija nan nangi'ayu sasan whersu ta'u ad wha'on kus ahus nan whersu ta'u gwon ama ahos nan whersun nan losanay takus luhung.

Chanan Whilin Apudyus

³ Sijana nan mangakammugwan ta'uway kadto' gway akammu ta'us Apudyus nu chumngor ta'u sasan whilinna. ⁴ Nan manggwanaon agakammunas Apudyus ja achi kun chumngor san whilinna, tuliyan ad sa'ad nan sanatay taku maid kun atuttugwaan an sija. ⁵ Gwon nu ngachan nan chumngor san ukud Apudyus, tuttuwaay sa'ad nan lajad Apudyus gway agwad an sija, maid kun uyangna. Annaja nan mangakammugwan ta'uway agwad ta'u an sija: ⁶ Nan manggwanaon ainnugwana an Apudyus, maserpuway sa'ad as sija mawhijag as isun nan ingwhihwhijag Kristu.

Nan Assahuway Whilin (Juan 13:34-35)

⁷ Ipatpatog'uway susunud, wha'on kus assahu whilin nan isuyat'u an cha'aju gwon sikuchay whilin gway inakammuju san chamchamu. Chay sikuchay whilin gway sija chay ukud gway chingngorju. ⁸ Gwon ta'on nu amaschi, assahu whilin nan isuyat'u an cha'aju gway tuttuwa maila an Kristu ja an cha'aju kapu tan mumaid nan manghulingot ad nan kadto'ay silaw naahus pumapadcha.

⁹ Nan manggwanaon agwad as sija san padcha ja isilona nan sunudna, sissijaay agwad as sija san manghulingot. ¹⁰ Nan mangipatog san sunudna ainnugwana san padcha ad maid ku an sija nan kapun nan humasuyana. ¹¹ Gwon nan mangisil san sunudna, isun chi agwad as sija san manghulingot ad manghulingot nan manadchayanana. Achina kun akammu nan umajana tan isun chi manghulingot nan nanguyap an sija.

¹² Anna manuyata' an cha'ajuway anana''u

tan niligwatan Apudyus nan whersuju kapu an Kristu.

¹³ Manuyata' an cha'ajuway aamma

tan aagkammujus sija gway chay nisisikud san chaan nan luhung ma'gwa.

Manuyata' an cha'ajuway man'amernus

tan inawha'ju as Satanas.

¹⁴ Nanuyata' an cha'ajuway anana''u

tan aagkammujus Apudyus gway Ama.
 Nanuyata' an cha'ajuway aamma
 tan aagkammujus sija gway chay nisisikud san chaan nan luhung
 ma'gwa.
 Nanuyata' an cha'ajuway man'amernus
 tan napigsa aju san pammati
 ja sa'ad nan ukud Apudyus ainnugwana san somsono'ju
 ancha inawha'ju as Satanas.

Achiju Ipatog nan Luhung

¹⁵ Achiju ipatog nan lagwingay ukali gway wha'on kus umajun san whayugwon Apudyus gwinnu whayangna anna san luhung. Nu ipatogju nan lagwingay ukali gway wha'on kus umajun san whayugwon Apudyus, maid kun lajadju an Apudyus gway Ama. ¹⁶ Kapu tan sa'ad nan losanay o'oon chanan takud asna luhung gway isun nan lagwingay whayugwon nan longag, whayugwon nan ata ilan ja kamkaman ja nan inapangas san mipangkop san inawha'nang, wha'on kus nerpu an Apudyus gway Ama gwon nerpu san luhung. ¹⁷ Ad sa'ad nan luhung ja nan losanay lagwingay whayugwon chanan taku kamkaman, mumaid. Gwon nan manggwa san whayugwon Apudyus matakua as ingkaingkana.

Chanan Humursu An Kristu

¹⁸ Ipatpatog'uway anana'u, anungus nan chimpu san sana! Chingngorjuway umali nan humursu an Kristu ad ama ahos san sana gway angsan chanan humursu an Kristu gway naahus lumosgwa ad sija nan akammu ta'uway anungus nan chimpu san sana. ¹⁹ Ta'on nu sikuchay huyun ta'u chicha, summiyancha an chita'u tan wha'oncha kus kadto'ay huyun ta'u. Tan nu kadto'ay huyun ta'u chicha, inainnugwancha otjan an chita'u jon summiyancha tot mipailaay wha'on kus huyun ta'u chicha losan.

²⁰ Gwon sa'ad as cha'aju agwad an cha'aju nan Ispilitun Apudyus gway inatod Kristu ad losanju akammu nu ininonjuway mangilasin san wha'wha'onay sussuyu san tuttuwaay sussuyu.* ²¹ Manuyata' an cha'aju wha'on kus kapu san achiju kun akammu nan atuttugwaan gwon kapu tan akammuju na ja akammujuway maid kun tuli as merpu san atuttugwaan.

²² Sa'ad nan tuliyan sanat nan takuway achina kun whigwhikon gway sa'ad as Hesus sija nan Kristu. Sa'ad nan amasna taku sija nan humursu an Kristu tan achina kun whigwhikon as Apudyus gway Ama ja nan Ana'na. ²³ Sa'ad nan achi mamigwhig san Ana'na, achina kun whigwhikon as Apudyus gway Ama. Gwon nan mamigwhig san Ana'na, whigwhikona hos as Apudyus gway Ama.

²⁴ Sa'ad as cha'aju, popotpotanju nan chingngorjuway nisuyu malluki san chamchamun nan namatiyanju. Nu popotpotanju nan chingngorju san chamchamun nan namatiyanju, ainnugwanju hos san Ana'na ja an Apudyus gway Ama. ²⁵ Ad annaja nan ingwhawhagkan Kristu an chita'u, nan whijag gway maid kun pungpungna.

²⁶ Annaja nan isuyat'u an cha'aju mipangkop sasan mamadpadchas mangallilaw an cha'aju. ²⁷ Gwon sa'ad as cha'aju, sa'ad nan Ispilitun Apudyus gway inatod Kristu iingkaw an cha'aju ad wha'on kus maserpuway agwad mangisuyu an cha'aju. Tan nan Ispilitun Apudyus nan mangisuyu an cha'aju san losan ad tuttuwa nan isuyuna ja wha'on kus tuli. Ad isun nan insuyuna an cha'aju gway ainnugwanju an Kristu.

* **2:20** 2:20 Sa'ad nan iyalischa san uchumay manyuskriptu sannaja, "akammuju nan losan."

²⁸ Sija nan, cha'ajuway anana"u, ainnugwanju an Kristu tot sa'ad nu managkulin as sija maid kun umogjatan ta'u ad achi ta'u kun mawhainay sumangu an sija san sanatay erkaw gway umaliyana. ²⁹ Sa'ad tan akammujuway nalintog as Kristu, akammujuway sa'ad ahos nan manggwa san ustus ana' Apudyus as sija.

3

Chanan Anana' Apudyus

¹ Somsom'onju nan maid mi'ama lajad gway inatod Ama gway Apudyus an chita'u! Ingwhilang chita'u as ana'na ad kadto' gway ana' chita'u. Gwon sa'ad chanan achi kun mamati achi chita'u kun whigwhikon kapu tan achicha kun whigwhikon as Apudyus. ² Ipatpatog'uway susunud, anana' chita'u an Apudyus san sana gwon chaan pay maakammugwan nan mangwhalanan ta'u as tapin chi erkaw. Akammu ta'uway sa'ad nu mipaila as Kristu, mangngachan ta'u isuna tan ilan ta'us sija san ustus'ustusway ilana. ³ Ad nu ngachan nan mannamnama gway mijisu an Kristu, maserpuway nachayus nan whijagna tan sa'ad as Kristu nachayus.

⁴ Gwon nu ngachan nan humersuwhersu, achina kun chongyon nan lintog Apudyus tan nan whersu sijachi nan achi chumngoyan san lintog. ⁵ Akammujuway ummali as Kristu tot ligwatana chanan whersu ta'u. Ad sa'ad as sija maid kun puyus whersuna. ⁶ Sija nan sa'ad nan ainnugwana an sija wha'on kus humersu. Gwon nan mangituttuyuy gway humersu, achina kun naagwatan gwinnu naakammugwan as sija.

⁷ Sija nan cha'ajuway anana"uwanna, achiju ijujaay agwad mangallilaw an cha'aju. Sa'ad nan manggwa san ustus, nalintog as sija tan nalintog as Kristu. ⁸ Gwon nu ngachan nan humersuwhersu ugwan Satanas kapu tan sa'ad san chamchamun nan na'gwaan nan luhung hummersu as Satanas. Sijana nan kapun nan ummalian nan Ana' Apudyus tot tangkaana nan o'oon Satanas.

⁹ Sa'ad nan nangngachan ana' Apudyus wha'on kus ituttuyuynaay humersu tan agwad an sija nan ina'apudyus Apudyus. Ad akaynaay nan humersuwhersu kapu tan as Apudyus nan Amana. ¹⁰ Annaja nan mangilasinan sasan anana' Apudyus ja chanan anana' Satanas: Sa'ad nan achi manggwa san ustus ja achi kuhos mangipatog san sunudna wha'on kus ana' Apudyus as sija.

Manisiwhayu Ta'u

¹¹ Annaja nan ukud gway chingngorju san chamchamu gway maserpuway manisiwhayu ta'u. ¹² Achi ta'u amon an Cain gway nampaituyay an Satanas kun intoyna nan sunudna. Kanaman otojon nan sunudna? Kapu tan sa'ad nan o'oon lagwing gwon nan sunudna whyu nan o'oon.

¹³ Susunud, achi aju mataag nu isilon cha'aju sasan achi kun mamati. ¹⁴ Akammu ta'uway nagwajaan ta'u san ayobhongan nan otoy ad san sana agwad nan whijag ta'uway maid kun pungpungna. Akammu ta'u tan ipatpatog ta'u chanan susunud ta'u. Sa'ad nan maid lajadna, sissijaay agwad san ayobhongan nan otoy. ¹⁵ Nu ngachan nan mangisil san sunudna pumapatoy as sija. Ad akammujuway sa'ad nan pumapatoy achi kun ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.

¹⁶ Annaja nan mangakammugwan ta'u san tuttuwa lajad: Sa'ad as Hesu Kristu inatodna nan whijagna kapu an chita'u. Ad sa'ad as chita'u ahos maserpuway atchon ta'u nan whijag ta'u kapu sasan susunud ta'u. ¹⁷ Gwon nu ngachan nan anna mawhalinna ja ilana nan osa sunudnaay manserpus

whachang ja achina kun achakugwan, ininon manan lajad Apudyus gway agwad an sija? ¹⁸ Cha'ajuway anana"u, ipaila ta'u nan lajad ta'u wha'on kusan kinga gwinnu apapat ekay. Ipaila ta'u nan kadto'ay lajad kapu san whayuway o'oon.

¹⁹ Sijachi nan mangakammugwan ta'uway agwad ta'u san atuttugwaan ad maid kun manchanakan nan somsono' ta'u san sumanguwan ta'u an Apudyus ²⁰ ta'on nu u'umon chita'u san somsono' ta'u. Tan sa'ad as Apudyus nangatngatu san somsono' ta'u ja akammuna nan losan.

²¹ Ipatpatog'uway susunud, sa'ad nu achi chita'u u'umon san somsono' ta'u achi ta'u kun umogjatay sumangu an Apudyus. ²² Ad nu ngachan manay ochagwon ta'u an sija, maaya ta'u kapu tan sa'ad chanan whilinna patiyon ta'u ja oon ta'u nan masomana. ²³ Ad annaja nan whilinna: Maserpu mamati ta'u san Ana'na gway as Hesu Kristu ja manisiwhayu ta'u as isun nan ingwhilinna an chita'u. ²⁴ Ad nan mamopotpot san whilin Apudyus ainnugwana an Apudyus ad iingkaw ahos as Apudyus an sija. Annaja nan mangakammugwan ta'uway iingkaw as sija an chita'u kapu san Ispilituna gway inatodna an chita'u.

4

Nan Mangilasinan Ta'u San Ispilitun Apudyus Ja San Wha'on Kus Nerpu An Apudyus

¹ Ipatpatog'uway susunud san pammati, achiju tutugwaon nan losanay manggwanaon agwad an chicha nan Ispilitun Apudyus gwon pachasonju ilan nu nerpucha an Apudyus tan angsan chanan wha'wha'on gway profeta gway nigwayas sannaja luhung. ² Annaja nan mangilasinanjanu san Ispilitun Apudyus: Nu ngachan nan mamigwhikay ummali as Hesu Kristu gway nangngachan taku, nerpu as sija san Ispilitun Apudyus. ³ Gwon nu ngachan nan achi mamigwhig gway ummali as Hesus gway nangngachan taku, wha'on kus Ispilitun Apudyus nan agwad an sija. Agwad an sija nan somsono' nan humursu an Kristu gway sija chay chingngorjuway umali kun annajaay naahus umalid asna luhung.

⁴ Gwon sa'ad as cha'ajuway anana"u, agwad aju an Apudyus kun inawha'ju chanan wha'wha'on gway profeta kapu tan sa'ad as Apudyus gway mangituyay an cha'aju nangatngatu an Satanas gway annad asna luhung. ⁵ Sa'ad nannachaja wha'wha'on gway profeta ituyajan Satanas chicha, sija nan isuyucha nan mihursu an Apudyus ad sa'ad chanan achi mamati chongyoncha chicha. ⁶ Gwon sa'ad as chita'u agwad ta'u an Apudyus. Nan mangakammu an Apudyus chumngor an chita'u. Nan wha'on kus agwad an Apudyus achi kun chumngor an chita'u. Sijana nan mangilasinan ta'u san nerpugwan nan atuttugwaan gway Ispilitun Apudyus ja nan nerpugwan nan tuli.

Nan Lajad Apudyus Ja Nan Lajad Ta'u

⁷ Ipatpatog'uway susunud, maserpu manisiwhayu ta'u kapu tan sa'ad nan lajad merpu an Apudyus. Nu ngachan nan mangipatog san asintatakuna ana' Apudyus as sija ja akammuna as Apudyus. ⁸ Nan achi kun merjad achina kun akammu as Apudyus tan sa'ad as Apudyus lajad. ⁹ Amasna nan ininon Apudyus gway nangipaila san lajadna an chita'u: Ingwhaunna nan osossa"anay Ana'na ad asna luhung tot maatchan ta'us whijag gway maid kun pungpungna kapu an sija. ¹⁰ Amasna nan tuttuwaay lajad: Wha'on kus kapu san impatog ta'u as Apudyus jon kapu san impatog

chita'u an sija san nangiwhaunana san Ana'na gway nangi'ayu sasan whersu ta'u.

¹¹ Ipatpatog'uway susunud sa'ad tan impatpatog Apudyus as chita'u as amod, maserpu hosay manisiwhayu ta'u. ¹² Maid kun osas nangila an Apudyus. Gwon nu manisiwhayu ta'u, iingkaw as Apudyus an chita'u ad mama''ila kapu an chita'u gway sa'ad nan lajadna nangngachan maid kun uyangna.

¹³ Akammu ta'uway ainnugwan ta'u an Apudyus ja iingkaw as sija an chita'u kapu tan inatodna an chita'u nan Ispilituna. ¹⁴ Ad sa'ad as cha'ami inilami ja ipano'no'miyay sa'ad nan Ama ingwhaunna nan Ana'na gway manaku sasan taku san luhung. ¹⁵ Nu ngachan nan mamigwhig gway sa'ad as Hesus Ana' Apudyus, iingkaw as Apudyus an sija ad inainnugwana hos an Apudyus. ¹⁶ Ad akammu ta'u ja tutugwaon ta'u nan lajad Apudyus an chita'u.

Sa'ad as Apudyus lajad ad nu ngachan nan ainnugwana san lajad ainnugwana an Apudyus ad iniingkaw as Apudyus an sija. ¹⁷ San amasna sa'ad nan lajad mangngachan maid kun uyangna an chita'u tot maid umogjatan ta'u nu humu'nag nan erkaw gway mangu'uman Apudyus kapu tan sa'ad nan ininon Kristuway nawhijag, isun nan ininon ta'uway mawhijag ad asna luhung. ¹⁸ Nu agwad lajad maid kun ogjat. Tan sa'ad nan lajad gway maid kun uyangna mangyog san ogjat kapu tan sa'ad nan ogjat chokana nan chusa. Ad nu ngachan nan umogjat chaan kun mab'or an sija nan lajad.

¹⁹ Sa'ad as chita'u merjad ta'u tan ummunaay impatog Apudyus as chita'u. ²⁰ Nu agwad manggwanaon ipatpatogna as Apudyus ja isilona nan sunudna, tuliyan as sija. Tan nan achi kun mangipatog san sunudnaay mama''ilana, achina kun ipatog as Apudyus gway achina kun maila. ²¹ Ad annaja nan whilin Apudyus gway inatodna an chita'u: Nu ngachan nan mangipatog an Apudyus maserpuway ipatogna hos nan sunudna.

5

Nan Maawha'an Nan Luhung Kapu San Pammati

¹ Nu ngachan nan mamatiyay as Hesus nan Kristu, ana' Apudyus as sija. Ja nu ngachan nan mangipatog san sinana' ipatogna hos nan ana'. ² Annaja nan mangakammugwan ta'uway ipatpatog ta'u chanan anana' Apudyus nu ipatpatog ta'us Apudyus ja chumngor ta'u san whilinna. ³ Tan amasna nan ininon ta'u mangipatog an Apudyus gway chumngor ta'u san whilinna. Ad sa'ad nan whilinna wha'on kus mansikab as suyuton ⁴ kapu tan gwaschi ana' Apudyus awha'ona nan lagwing sanna luhung. Ad nan ijawha' ta'u san lagwing sanna luhung, pammati ta'u. ⁵ Ngachan nan mangawha' san lagwing sanna luhung nu achi ahus nan mamati gway sa'ad as Hesus Ana' Apudyus?

Nan Mangipano'no' San Mipangkop An Hesu Kristu

⁶ Sa'ad as Hesu Kristu sija nan ummaliyay nahonjakan san chanum ja ummigwang nan chayana san natojana. Wha'on kus ahus nan nahonjakana nan nangipaila san inatuttuwana gwon nan ummigwangan nan chayana. Ad nan Ispilitun Apudyus nan mangipanpano'no' san mipangkop sannaja kapu tan sa'ad nan Ispilitun Apudyus tuttuwa. ⁷ Tuyu nan mangipano'no' gway sa'ad nan mipangkop an Kristu tuttuwa: ⁸ Nan Ispilitun Apudyus, nan nahonjakana san chanum ja nan ummigwangan nan chayana san natojana. Ad nannaja tuyu osa nan ipano'no'cha.

⁹ Tuttugwaon ta'u nan iwhakan chanan taku gwon sa'ad nan iwhakan Apudyus amamod apapati kun ingwhakana nan mipangkop san Ana'na. ¹⁰ Nu ngachan nan mamati san Ana' Apudyus, wha'on as manchugwachugwa nan somsono'na gway tuttuwa nan ingwhakan Apudyus san mipangkop san Ana'na. Gwon nan achi mamati an Apudyus, nangnagnona tuliyan as Apudyus kapu tan achina kun tinuttuwa nan ingwhakan Apudyus san mipangkop san Ana'na. ¹¹ Ad annaja nan mangipano'no' gway sa'ad nan whijag gway maid kun pungpungna, inatod Apudyus an chita'u ad sa'ad nannaja whijag inatodna an chita'u kapu san Ana'na. ¹² Nu ngachan nan ma'aosossaan san Ana' Apudyus, agwad an sija nan whijag gway maid kun pungpungna. Nu ngachan nan achi kun ma'aosossaan san Ana' Apudyus maid ku an sija nan annaja whijag.

Nan Whijag Gway Maid Kun Pungpungna

¹³ Cha'ajuway mamati san inatatakun nan Ana' Apudyus, insuyat'u nannaja tot maakammugwanjuway agwad an cha'aju nan whijag gway maid kun pungpungna. ¹⁴ Ad anna tuyod ta'uway umachayug an Apudyus tan akammu ta'uway nu ngachan nan ochagwon ta'uway umajun san whayugwona, chongyona as chita'u. ¹⁵ Ad sa'ad tan akammu ta'uway chongyona chita'u san ngachan manay ochagwon ta'u, akammu ta'uway naahus ta'u maaya nan inchaw ta'u an sija.

¹⁶ Nu agwad osas mangila san sunudna gway na'awhersu san whersu gway wha'on kus misiyanan an Apudyus as ingkaingkana, ilugwayuwana as sija ad inatod Apudyus an sija nan whijag gway maid kun pungpungna. Sija iwhagwhaka' chanan na'awhersu san wha'on kus whersu gway mangisiyan an sija an Apudyus as ingkaingkana. Anna nan whersuway mangisiyan an sija an Apudyus as ingkaingkana. Wha'on kus iwhaka'ay maserpu ilugwayuna chi. ¹⁷ Losanay wha'on kus ustu o'oon, whersu gwon anna nan whersuway wha'on kus mangisiyan san taku an Apudyus as ingkaingkana.

¹⁸ Akammu ta'uway sa'ad nan ana' Apudyus wha'on kus ituttuyuynaay humersu tan whantajan Apudyus nan ana'na ad sa'ad as Satanas achina kun ano'on as sija.

¹⁹ Akammu ta'uway anana' chita'u an Apudyus ja losanay taku gway achi kun mamati ituyajan Satanas chicha.

²⁰ Ad akammu ta'uway sa'ad nan Ana' Apudyus ummali kun inatchan chita'us somsono'ay ma'aagwat tot maakammugwan ta'u as Apudyus gway kadto'. Kun na'aosossaan ta'u an Apudyus gway kadto' ama ahos san Ana'na gway Hesu Kristu. Sija nan Apudyus gway kadto' ja nan whijag gway maid kun pungpungna.

²¹ Cha'ajuway anana'u, achiju sija mansakungan chanan sinang'apudyus.

Nan Mi'aggwaay Suyat Juan

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Annaja nan suyat Juan san Ina gway pinilin Apudyus ja sasan anana'na. Agwad nan manggwanaon agwad nan manina gway agakammun Juan. Sa'ad nan uchum ananchaon sa'ad nan pijaona anan nina, chanan osa naamung gway namati ja chanan gwaschi osa mitapi sannaja maamung.

Ta'on nu ahowha nannaja suyat napatog nan pijaona anan. Anana sannaja gway sa'ad chanan namati maserpu manisihayucha tot achicha maallilaw san wha'wha'onay sussuyu.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1-3

Nan Tutudchu Mipangkop San Lajad 4-6

Nan Tutudchu Mipangkop San Mangisussuyu San Wha'on Kus Tuttuwa 7-11

Nan Anungus Nan Suyat 12-13

¹ Ipatpatog'uway Ina, sa'ad as sa'on gway naagwakan as mangipangpangu sasan namati, annaja nan suyat'u an si'a gway pinilin Apudyus ja sasan anana'nu.

Kadto'ay ipatpatog'u cha'aju ja wha'on kus ahusa' as mangipatpatog an cha'aju gwon ama ahos nan losanay mangakammu san atuttugwaan.

² Ipatpatogmi cha'aju kapu san atuttugwaanay anna an chita'u ja ingkaw an chita'u as ingkaingkana.

³ Ilugwayu' gway ipailan Apudyus gway Ama ja as Hesu Kristu gway Ana'na nan inawhayucha ja nan achakucha ancha sumissija nan ma'ahubuyunan ta'u an Apudyus kapu san atuttugwaan ja lajad.

Nan Tutudchu Mipangkop San Lajad

⁴ Nayagsa'a' as amod san nangakammugwa'ay agwad nan uchum sasan anana'nu gway manussuyut san atuttugwaan gway sachi nan ingwhilin Apudyus gway Ama an chita'u gway oon ta'u. ⁵ Ad san sana, iwhaka' an si'aay ina gway manisihayu ta'u. Wha'on kus assahu whilin nanna isuyat'u an si'a, sijana nan whilin gway naatod an chita'u san chamchamun nan namatiyan ta'u. ⁶ Ad annaja nan pijaon nan lajad anan: Maserpu mawhijag ta'uway patiyon ta'u chanan whilin Apudyus. Annaja nan whilin gway chingngorju san chamchamu gway maserpu mawhiwhijag aju san lajad.

Nan Tutudchu Mipangkop San Mangisussuyu San Wha'on Kus Tuttuwa

⁷ Iwhaka' nannaja tan angan chanan mangalallilaw gway nigwayas sannaja luhung, chanan takuway achi kun mamigwhig gway sa'ad as Hesu Kristu ummaliday nangngachan taku. Sa'ad nan a'ammassuay taku mangalallilaw ja humursu an Kristu. ⁸ Ammanju ilan nan longagju ta pajan nan nanungayanju ta makanabjuway ustu nan niwhawhagka gway maatod an cha'aju.

⁹ Nu ngachanman nan achina ainnugwan san sussuyun Kristu ja mangutup sina, wha'on kus na'aosossaan an Apudyus. Nan ainnugwana san sussuyun Kristu, na'aosossaan as sija an Apudyus gway Ama ja san Ana'na. ¹⁰ Sa'ad nu agwad mangijali an cha'aju san wha'on kus sussuyun

Kristu, achiju perno'on san hoyoyyu ja achiju kingaan as sija. ¹¹ Tan sa'ad nan kuminga an sija mitapi an sija san lagwingay o'oona.

Nan Anungus Nan Suyat

¹² Angsan pay otjan nan isuyat'u an cha'aju gwon wha'on kus isinnuyat'u. Tan namnamao'ay umali' cha'aju ilan ja augugkud tot sa'ad nan lagsa' ta'u maid kun man'uyangana.

¹³ Sa'ad chanan anana' nan sunudnu huwhai gway pinilin Apudyus, paiwhakachaay ininon nan whijagnu.

Nan Mi'atluway Suyat Juan

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Sa'ad nannaja mi'atluway suyat Juan, insuyatna an Gayo gway osa sasan mangipangpangu sasan namati kapu san whayuway namachangana sasan namati ja amamod sasan mangisussuyu san ukud Apudyus. Iwhakawhakana hos an sija gway maserpu ilancha tot achicha suyuton nan lagwingay ukalin nan osa laya'iyay mangngachan Diotrefes.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1-4

Michaychajaw As Gayo 5-8

Cha Diotrefes An Demetrio 9-12

Nan Anungus Nan Suyat 13-15

¹ Sa'ad as sa'on gway naagwakan as mangipangpangu sasan namati, isuyat'u nannaja an si'a Gayo gway kadto'ay ipatpatog'u kapu san atuttugwaan.

² Ipatpatog'uway huyun'u, ilugwayu'ay ta'okot nu whawhayu'a ja napigsa nan longagnu isun nan inapigsan nan pammatim. ³ Amod nan lagsa'u san hummu'nakan chanan uchumay susunud ta'u san pammati kun ingwhakachaay inainnugwam san atuttugwaan ad tuttuwaay mawhiwhijag'a san atuttugwaan. ⁴ Maid kun uchum as amod as mampayagsa' an sa'on nu achi ahus nan mangngoya' gway sa'ad chanan anana'u san pammati sussuyutoncha nan atuttugwaan.

Michaychajaw As Gayo

⁵ Ipatpatog'uway huyun'u, tuttuwa'a gway mantayo'an san mammangimangiliyam sasan susunud gway namati ta'on nu wha'on kus agakammum chicha. ⁶ Impano'no'cha nan mipangkop san lajadnu san sangun chanan maayuayusay namatid asna. Ammam chicha payunguchon gway mangwhaat gway whadngam chicha san maserpucha tan sachi nan masoman Apudyus. ⁷ Tan kapu san mangipaakammugwancha san ngachan Kristu, lummungudchaay nangwhaat gway achicha kun nangaya as whachang sasan achi mamati. ⁸ Sija nan sa'ad as chita'uway namati maserpu whadngan ta'u nannachaja taku as maserpucha tot mitapi ta'u san terwhasucha san migwerna'an nan atuttugwaan.

Cha Diotrefes An Demetrio

⁹ Nanuyata' sasan maayuayusay namati gwon sa'ad as Diotrefes gway whayugwona sija nan mangipangpangu, achina kun whinigwhig nan ayobhonga'. ¹⁰ Sija nan sa'ad nu umaliya' ad asnat, iwhaka' losan nan o'oona gway manapapat as lagwing gway maid kun kutu'na san mipangkop an sa'on. Ad wha'on kus mapno' san amasnat gway o'oona, achina kun mangiliyon chanan susunud san pammati. Ijachina hos chanan mammangili an chicha ja perjagwona chicha san maayuayusay namati.

¹¹ Ipatpatog'uway huyun'u, achim agwaton nan lagwing, sija agwatom nan whayu. Sa'ad nan manggwa san whayu nerpu an Apudyus. Sa'ad nan manggwa san lagwing achina kun agakammu as Apudyus.

¹² Sa'ad as Demetrio whayu nan iwhagwhakan chanan taku san mipangkop an sija ja mama'ila san whijagna gway sussuyutona nan

atuttugwaan. Ad ipano'no'mi hos nan mipangkop an sija ad akammumay sa'ad nan iwhakawhakami tuttuwa.

Nan Anungus Nan Suyat

¹³ Angsan otjan nan isuyat'u an si'a. Gwon san sana wha'on kus isinnuyat'u ¹⁴ tan namnamao'ay umali' ilan si'a san wha'on kus mawhajag ad nanugugkudta.

¹⁵ Ta'okot nu sumissija nan ma'ahubuyunam an Apudyus.

Sa'ad chanan huhuyun ta'u paiwhakachaay ininon nan whijagnu. Iwhakam sasan huhuyun ta'uway ininon nan gwaschi osa an chicha.

Nan Suyat Judas

Nan Mipangkop Sannaja Suyat

Annaja nan suyat Judas gway sunud Santiago ja sunud ahos Apu Hesus. Wha'on kus sija chay Judas Iscariote gway nangijiwhit an Apu Hesus san agwi.

Insuyat Judas nannaja tot achi maallilaw ja mijachaju san atuttugwaan chanan namati an Hesus kapu san sussuyun chanan wha'wha'onay mangisuyu. Ingwhakana na sasan namati tot mapno'cha ja sissijacha san pammatica gway inatod Apudyus sasan takuna.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1-2

Chanan Wha'wha'onay Mistuyu 3-16

Nan Gwerning Ja Tuduachu 17-23

Nan Manchajagwan Ja Manjamanan An Apudyus 24-25

¹ As Judas na gway mansilsilwhi an Hesu Kristu ja sunud Santiago.

Annaja nan suyat'u an cha'aju losanay pinili ja impatpatog Apudyus gway Ama ja iyaachug Hesu Kristu.

² Ad nan achakun Apudyus, whyuway somsono' ja lajad, patinajun gway agwad an cha'aju.

Chanan Wha'wha'onay Mistuyu

³ Patpatko'ay susunud san pammati, whyugwo' otjan ekajay isuyat an cha'aju nan mipangkop san matakuwan ta'u losan gway namati. Gwon maila'ay maserpu sija isuyat'u an cha'aju nan pumigsaanju ta isi'adju nan pammati gway namingpingsanon Apudyus atchon sasan takuna. ⁴ Tan nijamung an cha'aju gway achi kun nadlaw chanan uchumay taku gway achi kun manchajaw an Apudyus. Samaoncha nan tuttuwaay sussuyu mipangkop san inawhayun Apudyus tot magwajaanchaay manggwa san miwhawhainan nan longagcha. Achicha kun whigwhikon as Hesu Kristu gway sija nan osossa'anay Mangituyay ja Apu ta'u. Manipud san agwi nipaakammu san Ukud Apudyus nan machusaan nannachaja taku.

⁵ Ad ta'on nu aagkammuju losan chana, whyugwo'ay ipasmo' an cha'aju gway sa'ad as Apu,* illigtasna chanan iIsrael san nangilagwaana an chicha ad Egipto. Gwon san udchina tinangkaana chanan achi kun mamati an sija.

⁶ Somsom'onju hos chachay uchumay a'anghel gway achi kun napno' san saadcha gway inatod Apudyus an chicha kun tinaynancha nan ustuway ikawcha ad langit. Sija nan tina'od Apudyus chicha san ayuwhing'i gway achi kun mabmabsat. Ingwhayudna chicha san ikaw gway manghulingota' amod ingkanas humu'nag nan Napatokay Erkaw gway mangu'uman Apudyus an chicha. ⁷ Ad isun ahos chanan iSodoma ja iGomora ja chanan taku sasan serronchaay syudad tan humersuwthersucha hos kapu san o'ooncha. Whyugwonchaay ma'assuy san wha'on kus asagwacha, asillaya'icha gwinnu asinghuwhaicha ja san wha'on kus taku. Ad amaschi ahos nan ma'gwa sasan lagwingay taku san anungus nan erkaw gway machusacha san apuy gway achi kun mapatajan.

* 1:5 1:5 San uchumay nilistaay manyuskriptu niigka nan "Hesus".

⁸ Amaschi ahos chachay taku gway nijamung an cha'aju gway nangg-wachas awhawhain gway pijaon nan longag kapu tan iwhakacha gway im-paakammun anu Apudyus an chicha gway amaschi nan ooncha. Achicha kun patiyon nan mangituyay an chicha ja amsigwoncha chanan inggwan Apudyus ad langit.† ⁹ Gwon as Miguel‡ gway pangat chanan a'anghel Apudyus, achina kun inggwa nan amaschi. San na'aisi'ana an Satanas nu ngachan nan mangaya san lachag Moses, maid kun ingwhakana as lagwing gway apapat, anana ekay, “As Apudyus nan mangamuju an si'a!”§

¹⁰ Gwon nannachaja taku whayangna ekay apapatoncha sasan ngacham-man sinatay achicha kun maagwatan. Isun chanan ajam gway achicha kun manomsomo' gway ooncha nan ngachamman sinatay whayugwoncha oon. Ad sachi nan manangka an chicha. ¹¹ A'oogjat nan ma'gwa an chicha tan inagwatcha nan ukalin Cain. Paituyaycha san lagwing isun Balaam gway nasiling san pila' ja matoycha hos as isun Kora gway achi kun nampaituyay an Moses.

¹² Chicha ahos nan mangaan san kanas nan mansasanguwanjuway mangan ja nan mami'pi''iyanju san tinapay as manomsom'anju an Apu Hesus kapu san maid ku singoncha tan longagcha ekay sosom'oncha. Maid kun silwhicha tan mijisucha san hunot gway maid kun uchanna gway itajatajap nan tungnin ja isucha nan aju gway maid kun hokasna san chimpun nan inghohhokas ja ajuway nau'put nan lamutna gway natoy.

¹³ Mijisucha san amochay tapiya' nan whaywhay gway manerter'uta' as aisaw kapu san o'oonchaay awhawhain. Mijisucha hos san sigwasigwa' gway maag ekay misigwat san whayangna. Sija nan insakanan Apudyus nan ikawchaay manghulingot as amod as ingkaingkana.

¹⁴ Sa'ad as Enoc gway mi'apituway lunap san kana' Adam, impadtuna hos san agwi san a'ammashiyay taku gway manggwana,
“Chongyonju na! Umaliyay umali as Apudyus
gway hurnan chanan alihulihuway a'anghelna

¹⁵ tot u'umona nan losan.

Chusaona losan nan achi kun mamati an sija kapu san losanay lagwing gway inggwa'inggwacha,
kapu san maid kun somsom'cha an Apudyus
ja san losanay ingwhakachaay mihursu an Apudyus!”

¹⁶ Chana nan takuway kodchong as lili ancha maid kun mangopancha. Sija ekay o'ooncha nan lagwingay pijaon nan longagcha. Maningaticha ja manayayyu'cha san taku tot mangallancha ekay san whayugwoncha.

Nan Gwerning Ja Tudtuchu

¹⁷ Patpatko'ay susunud san pammati, somsom'onju chanan ingwhakan chanan apostoles Apu Hesu Kristu say nugwan. ¹⁸ Anancha an cha'aju, “San udchin nan chimpu, lumosgwa chanan manamamang an cha'aju. Chachi nan takuway sija ekay suyutoncha oon nan lagwingay pijaon nan longagcha.” ¹⁹ Annachaja chanan takuway paituyay san pijaon nan longagcha gway maid kun Ispilitun Apudyus an chicha. Chicha chanan takuway manggwamanggwa as mansississijanaju.

²⁰ Gwon sa'ad as cha'aju susunud gway ipatpatog'u, mangwhiwhin-nachang ajuway mangipapigsa san pammatiyu gway nerpu an Apudyus. Mallugwayu aju gway paituyay san Ispilitun Apudyus. ²¹ Ainnugwanju san

† **1:8** 1:8 Angsan nan namati gway na pijaona anan nan “inggwan Apudyus ad langit” sannaja bersikulu “chanan a'anghel.” ‡ **1:9** 1:9 Mawhasa sasan Daniel 10:13, 21; 12:1; Nipaakammu 12:7.

§ **1:9** 1:9 Mawhasa san Zacarias 3:2.

lajad Apudyus san manguullajanju san achakun Apu ta'uway Hesu Kristu gway mangituyung as ma'awhijakanju an Apudyus as ingkaingkana.

²² Ad whadnganju chanan maujuujug nan pammatina. ²³ Takuwonju chanan uchum as isun nan mallabsutanju an chicha san apuy. Achakugwanju hos chanan uchum gway humersuwthersu ad ammanju manannad tot achi aju maalisan san lagwingay o'ooncha.

Nan Manchajagwan Ja Manjaman An Apudyus

²⁴ As Apudyus nan ahus as mangijaachug an cha'aju tot achi aju humersu ja sija nan mangipayang an cha'aju gway maid ma'gwaniyanju san inachajawna gway mallaylajad aju san sanguna. ²⁵ Machaychajaw nan osossa'anay Apudyus gway Manaku an chita'u kapu an Hesu Kristu gway Apu ta'u. As Apudyus nan achajagwan, angatuwan ja amod nan ayobhongana gway mangituyay san losan manipud san chamchamun nan chimpu, san sana ja ingkaingkana. Amen.

Nan Impaakammun Hesu Kristu An Juan

Nan Mipangkop Sannaja Nibyu

Sa'ad nan impaakammun Hesu Kristu an Juan mipangkop san ma'gwa san umali erkaw, nilista san chimpuway napalpalikatan chanan namati kapu san pammaticha an Apu Hesu Kristu. Sa'ad nan apatkanay pangkop Juan gway nangilista sannaja papigsaona nan somsono'cha ta ipapatichaay mamati ta'on nu napalpalikatancha.

Nan aachugwanay hu'yon nanna nibyu chanan impaipailan Hesu Kristu an Juan gway isun chi ininop gway anna nan pijaona anan. Sa'ad chanan namati san chimpun Juan naagwatancha nin nan pijaona anan nannachaja isun chi ininop gwon san sana malikatan ta'u mangagwat san uchum an chicha. Ta'on nu amaschi agwad ahos chanan uchumay illistan Juan gway maagwatan ta'u. Nan osa agwatna, nan pijaona anan nan ata laing, nan sakkud mijalig san ayobhongan ad nan i'i mijalig san inapigsa. Naya'a ahos gway maagwatan nan apatkanay miwhakawhaka sannaja nibyu gway sija nan mangawha'an Apudyus san losanay ahursuna kapu an Kristu ja san mangatchana san makanab nan mantayo'anay takuna gway iingkaw an sija as ingkaingkana. San mangudchiyay kapitulu, agwad nan mampayagsa' gway mipangkop san assahu langit ja luta ja nan assahu ili gway Jerusalem gway merpud langit.

Chanan Hu'yona

Nan Lugyukin Nan Suyat 1:1-8

Nan Chamuway Nipaila An Juan Gway Amas Ininop 1:9-20

Chanan Suyat Sasan Maayuayus Gway Namati San Pituway Ili 2:1-3:22

Nan Manchaychajagwan An Apudyus Ad Langit 4:1-11

Nan Nayu'utay Papil Ja Nan Uyhunay Kernerero 5:1-14

Nan Pitu Pa'ot Nan Nayu'utay Papil 6:1-8:5

Nan Pituway Tangkujub 8:6-11:19

Nan Huwhai, Dragon Ja Nan Chugwa A'oogjatay Ajam 12:1-13:18

Nan Uyhunay Kernerero Ja Nan 144,000 Gway Takuna 14:1-5

Nan Maapitan Nan Atakutaku San Luta 14:6-20

Nan Pituway Chujug Gway Napnu San Chusa 15:1-16:21

Nan Huwhaiyay Nangaabwhaju San A'oogjatay Ajam 17:1-18

Nan Natangkaanan Nan Babilonia Ja Naawha'an Nan Losanay Ahursun Apudyus 18:1-20:10

Nan Mangudchiyay Mangu'uman Apudyus San Atakutaku 20:11-15

Nan Assahu Langit, Luta Ja Jerusalem 21:1-22:5

Nan Anungus Nan Suyat 22:6-21

¹ Annaja nan impaakammun Hesu Kristu gway inatod Apudyus an sija tot ipaakammuna sasan mansilsilwhi an sija gway ma'gwa ekajay ma'gwa san wha'on kus mawhajag. Ad sija nan ingwhaun Hesu Kristu nan anghelna gway umalina ipaakammu an sa'on gway Juan gway osa mansilsilwhi an sija. ² Impano'no'u nan losanay inila'. Impano'no'u nan mipangkop san ukud Apudyus ja nan impaakammun Hesu Kristu. ³ Piyan nan mangiwhasa sasan nipadtu ukud san uchum ja chanan manchongor ancha mamopotpot sasan nilista sanna nibyu tan takangay nan chimpu ma'gwaan chana.

Nan Suyat Juan Sasan Maayuayus Gway Namati San Pituway Ili

4-5 As Juan na gway anna nanuyat,

An cha'ajuway maayuayus gway namati san pituway ili san Asia.*

Ipailan Apudyus, Ispilituna ja as Hesu Kristu nan inawhayucha an cha'aju ja pawhayugwoncha nan whijagju. As Apudyus iingkaw san sana ja sikud gway iniingkaw san chaan ma'gwa nan losan ja iingkaw as ingkaingkana. Nan Ispilituna pitu† nan mipaillan nan ayobhongana gway agwad as sija san sangun nan tukaw Apudyus gway mangituyay. As Hesu Kristu sija nan napudnu mangipano'no' san mipangkop an Apudyus. Sija nan ummuna natakun san otoy ad achi kun puyus matoy asin ja sija nan mangituyay sasan ali san luhung.

Ipatpatog chita'u an sija ja gwinajagwajaana chita'u san machusaan ta'u sasan whersu ta'u kapu san chayana gway ummigwang san natojana. ⁶ Kun nangngachanona chita'us taku gway ituyajana ta ma'atuyay ta'u an sija ja nangngachanona chita'us papachi gway mansilwhi an Apudyus gway Amana. Machajaw as Hesu Kristu ja mantuyay as ingkaingkana! Amen.

⁷ Chongyonju nannaja! Umali as Hesu Kristu gway agwad san hunot.‡

Ad mailan nan losanay taku as sija
uyay chachay namadju' an sija san krus.§

Losanay taku san na'aya'ayasiyay ili
maniwhilcha kapu san manusaana an chicha.

Kadto' na ma'gwa! Amen.

⁸ Anan Apu gway Apudyus, "Sa'on nan Alpha* ja nan Omega.† Sa'on nan iingkaw san sana ja sikud gway iniingkaw san chaan ma'gwa nan losan ja sa'on nan iingkaw as ingkaingkana. Amod nan ayobhonga' san losan."

Nan Chamuway Nipaila An Juan Gway Amas Ininop

⁹ As Juan na gway sunudju san pammati ja huyunjuway mapalpalikatan ja huyunju sasan takuway ituyajan Apudyus ancha huyunju ma'iiattom san likat kapu san na'aosossaan ta'u an Hesus. Niijoja' san ma'gwaniyon Patmos gway whana'iyutay ili gway napali'gwosan san whaywhay kapu san nangipaakammugwa' san ukud Apudyus ja san impaakammun Hesu Kristu. ¹⁰ San osa erkaw gway manchaychajagwan an Apudyus tiningngila' san Ispilitun Apudyus kun chingngor' san odchoka' nan towhakay kinga gway amas tangkujub ¹¹ gway manggwana, "Ilistam nan mailam san osa nibyu ad impagwitnu sasan maayuayus gway namati sasay pitu ili gway Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatora, Sardis, Filadelfia ja Laodicea."

¹² Gwot nantuliliya' tot ila' nan kumingakinga an sa'on. Mantuliliya' kun inila' chanan pitu huyagwanay papattangan‡ san silaw. ¹³ Ad san kagwan chachay papattangan san silaw, agwad nan amas ilan chi taku gway nallayagkoyloy ja insasa'yoyna san whayu'ungna nan huyagwanay ayapaw. ¹⁴ Ad sa'ad nan huu'na puta' gway amas apos ja hunot nan aputa'na ad nan atana amas kumikillaub gway apuy. ¹⁵ Sa'ad nan i'ina amas hunnahunnagway hulinsi gway nabser san apuy. Ad nan kingana amas ahungog chi umajaajas gway chacha"or chanum. ¹⁶ Inoognana san

* **1:4-5** 1:4-5 Sa'ad nanna "Asia" osa sasan angsanay ili gway sina'up nan Roma san agwi san chimpun nan nanuyatan Juan. † **1:4-5** 1:4-5 Sannaja nibyu sa'ad nan whilang gway pitu na'assi'assin niwhaka. Nan pijaona anan nan pitu san manomsom'an chanan Hudyu, ustu'ustu, gwachagwad gway maid kun uyangna. ‡ **1:7** 1:7 Mawhasa san Daniel 7:13. § **1:7** 1:7 Mawhasa san Zacarias 12:10. * **1:8** 1:8 Nan pijaona anan nan "Alpha", umuna. † **1:8** 1:8 Nan pijaona anan nan "Omega", mangudchi. ‡ **1:12** 1:12 Sa'ad nannaja papattangan na'gwa san huyagwan gway natuud nan kaobna.

chigwananay imana chanan pitu whituwon ja san tupo'na lumosgwayos-gwa nan ispadaay nansupang nan tachomna. Ad nan hoserna isun nan initay sumiling san amochay pigsana.

¹⁷ Inila' kus sija nallu'huwaha' gway achi kun nangkichu san sanguna. Gwon iyochonna nan chigwananay imana an sa'on gway manggwana, "Achi'a umogjat. Sa'on nan Umuna ja Mangudchi san losan. ¹⁸ Sa'on nan Mawhiwhijag! Natoja' gwon ilam, annaa' gway matattaku san sana as ingkaingkana. Sa'on nan singwhijang gway manaku sasan natoy ja ad Hades gway ikaw chanan natoy.

¹⁹ "Sija nan ilitam chanan iillam gway ma'ma'gwa san sana ja chanan ma'gwa san umaliyay erkaw. ²⁰ Nan pitu whituwon gway inilam san chigwananay ima' ja pituway huyagwanay papattangan san silaw, achi kun nipaakammu nan pijaona anan san nugwan gwon annaja ipaakammu' an si'a san sana. Sa'ad chanan pitu whituwon chicha nan a'anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati sasay pituway ili ja sa'ad chanan pitu huyagwanay papattangan san silaw chachi nan maayuayus gway namati san pituway ili."

2

Nan Tuditdchu Sasan Namati Ad Efeso

¹ Ad sa'ad chay isun nan taku nan kaobna, anana an sa'on, "Annaja nan pailistan nan nangoognan sasan pitu whituwon san chigwananay imana gway manadchadchayan san nanghoyaatan chanan huyagwanay papattangan san silaw san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Efeso:

² "Akammu' nan inggwa'inggwaju cha'ajuway maayuayus gway namati ad Efeso. Akammu' nan ininonjuway nawhijag. Nakakot ja naanus aju mangituttuyuy gway mansilwhi an sa'on ta'on nu maliglikatan aju. Akammu' gway achiju kun maanusan chanan lagwingay taku. Inammanju ilan nu kadto' chanan manggwanaon apostolescha kun naakammugwanjuway tuliyancha. ³ Akammu' nan inaattomju. Iyattomju chanan palikat ja achi aju kun ngummangngaja kapu san mansilwhiyanju an sa'on.

⁴ "Gwon anna nan iwhaka' gway wha'on kus ustu inggwaju: iyakayyuway mangipatog an sa'on, wha'on kus isun chay chamu namatiyanju an sa'on. ⁵ Maserpu sosom'onju nan lajadju say chamu. Manchu'kanju nan whersuju ad inggwaju chay sikuchay o'oonju kapu san lajadju. Nu achiju manchu'kan nan whersuju, umaliya' an cha'aju ad inaan'u nan papattanganju san silaw san iingkagwana. ⁶ Gwon annaja nan whayu an cha'aju gway alilingugwonju nan o'oon chanan Nicolaita* gway alilingugwo' ahos.

⁷ "Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus san losanay maayuayus gway namati. Ad sa'ad chachay takuway mangawha' san lagwing, atcha' as sija san alintokanay mangan san hokas nan aju gway mangatod san whijag gway agwad san Paraison† Apudyus."

* **2:6** 2:6 Sa'ad chanan "Nicolaita" chicha nan mangisussuyu gway mawhalin gway oon chanan namati nan pipiya'on nan longagcha ja man'ayutoncha nan pammatin nan namati ja paganu.

† **2:7** 2:7 Sa'ad nan pijaona anan nan "Paraiso" sachi nan agwachan Apudyus gway ad langit ja iingkagwan chanan a'anghelna ancha losanay namati an Hesu Kristu as ingkaingkana.

Nan Tuditdchu Sasan Namati Ad Esmirna

⁸ Kun intuyuyuna gway manggwana, “Annaja nan pailistan chay Umuna ja Mangudchi san losan gway natoy kun nataku san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Esmirna:

⁹ “Akammu' nan likatjuway namati ad Esmirna. Akammu' gway wha'sigwot aju jon nan atuttugwaana wha'nang aju sasan napatog an Apudyus. Akammu'ay pergwipergwingon cha'aju sasan takuway manggwamanggwanaon Hudyucha jon nan tuttuwa chicha chanan maayuayus gway takun Satanas. ¹⁰ Achi aju umogjat sasan palikat gway mapachasanju. Chongyonju na! Awni achot pachason Satanas as cha'aju tan ipawhayudna nan uchum an cha'aju ad napalikatan aju as simpuyu erkaw. Maserpu popotpotanju nan pammatiju ta'on nu sija nan i'atoyyu ad inatod'u an cha'aju nan whijag gway maid kun pungpungna as kanahonju.

¹¹ “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati. Nan takuway mangawha' san lagwing kapu san mangituttuyujana san pammatina achina kun mapachas nan mi'aggwaay otoy gway misiyanan an Apudyus as ingkaingkana.”

Nan Tuditdchu Sasan Namati Ad Pergamo

¹² Kun intuyuyuna gway manggwana, “Annaja nan pailistan nan mangchon san ispada gway nansupang nan tachomna san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Pergamo:

¹³ “Akammu' nan ilijuway sija nan ituyajan Satanas. Gwon akammu'ay napudnu aju an sa'on ja achiju kun insulib nan pammatiju an sa'on uyay san chimpun Antipas gway kadto'ay mangita'chor an sa'on gway intoycha san ilijuway ituyajan Satanas.

¹⁴ “Gwon anna nan a'itay manggwanaa' an cha'aju kapu tan annat chanan uchum an cha'ajuway sumuyut san sussuyun Balaam san agwi. As Balaam insuyuna an Balak nan oona ta masulisug chanan iJisrael gway humersu. Sija nan inagwisnas chicha ta mangancha san ma'anay nichatun sasan sinang'apudyus ja manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag. ¹⁵ Isuna hos gway annat ahos an cha'aju nan uchum gway sumuyut san sussuyun chanan Nicolaita. ¹⁶ Sija nan manchu'kanju nan whersuju. Tan nu achiju manchu'kan, wha'on kus mawhajag ad ummaliya' an cha'aju ad kinuwhat'u chicha san ispada gway nansupang nan tachomna gway lumagwa san tupo"u.

¹⁷ “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati. Nan takuway mangawha' san lagwing atcha' san ma'an gway manna gway nichuchulin ad langit ad atcha' ahos san puta'ay whatu gway nilistaan nan assahu ngachan gway maid kun mangakammu nu achi ahus nan mangaya sina.”

Nan Tuditdchu Sasan Namati Ad Tiatira

¹⁸ Kun intuyuyuna gway manggwana, “Annaja nan pailistan nan Ana' Apudyus gway kumilakilab nan atanaay amas apuy ja amas hulinsi gway hunnahunnaw nan i'ina san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Tiatira:

¹⁹ “Akammu' nan ininonjuway nawhijag gway namati ad Tiatira. Akammu' gway manisihayu aju ja napudnu nan pammatiju an sa'on ja nan oonjuway mansilwhi san huhuyunju ancha inanusanju iyattom

chanan likat. Akammu' gway sinumamod whayu nan o'oonju san sana nu san chamuway namatiyanju.

²⁰ “Gwon anna nan manggwanaa' an cha'aju gway ijujajuway mitapi an cha'aju nan osa huwhaiyay Jezebel gway mangiwhakawhaka san longagna gway osa profetas sija. Suyuwana ja allilagwona chanan mansilsilwhi an sa'on gway manggwas whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja mangan sasan ma'an gway nichatun sasan sinang'apudyus. ²¹ Inatcha' as sija as chimpunaay manu'ug san whersuna gwon lagwingonaay manchu'kan nan o'oonaaay whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag.

²² “Chongyonju na! Sa'ito' as sija as amod ingkanas achi kun humangon san ohogna ja sa'ad chanan nangibiibog an sija palikata' chichas amod nu achicha manchu'kan nan o'ooncha. ²³ Ad sa'ad chanan pasuyutna gway miwhilang as anana'na maid kun achaku' gway mangtoy an chicha. Ad sachi nan mangakammugwan nan losanay maayuayus gway namati gway sa'on nan mangakammu ustu san losanay agwad san somsono' ja li'li'naon nan gwaschi osa. Ad suwhalita' nan gwaschi osa an cha'aju san whatug nan inggwaju.

²⁴ “Gwon an cha'ajuway uchum ad Tiatira gway achi kun nanuyut san annaja sussuyu gway achi kun nangacher san ananchaon nitatayu sussuyun Satanas, maid kun uchum as ichoka' sasan whilin'u ahus nan ²⁵ ituttuyujuway mamati an sa'on ingkana san managkulina'.

²⁶⁻²⁸ “Nan mangawha' san lagwing ja mangituttuyuy gway manggwa san whayugwo' ingkana san pungpungna, atcha' as isuna ayobhongan gway inaya' an Ama.

Atcha' as sija san ayobhongan tot ituyajana nan ailiili gway maid kun achakuna[‡] ja tot kom'ona chicha as isun nan magmo'an nan whanga ja atcho' an sija nan amwhikatonay whituwon. §

²⁹ “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati!”

3

Nan Tudtudchu Sasan Namati Ad Sardis

¹ Sa'ad chay kumingakingas na anana, “Annaja nan pailistan chay agwachan nan Ispilitun Apudyus gway agwad nan pitu mipaillan nan ayobhongan ja nanangchon san pituway whituwon san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Sardis:

“Akammu' nan ininonjuway nawhijag gway namati ad Sardis. Nanchi-namag gway napudnu aju an Apudyus gwon annaotay wha'on!

² Whangononju ja papigsaonju nan takinotojonay pammatiju! Tan inila'ay sa'ad nan o'oonju wha'on kus mijunud san masoman Apudyus gway mansilsilwhiya'. ³ Sija nan sosom'onju nan tuttuwaay sussuyu gway pinatiju. Popotpotanju chachi ad nanchu'kanju chanan whersuju. Nu achiju whangonon nan pammatiju, umaliya' gway isun nan manaa'aw ad achiju kun akammu nan uyas gway umaliya' ad chinusa' cha'aju.

⁴ “Gwon annat nan mawhiwhilang an cha'aju ad asnatay Sardis nan achi kun nitapi san hummasuyan nan aachugwan gway isun chi achi

‡ 2:26-28 2:26-28 Sa'ad nan nilista san Griego, “ituyajana nan ailiili san aka sur'ud.” § 2:26-28 2:26-28 Sa'ad nan pijaona anan “nangawha' ja nangatu san losan” as sija.

kun na'aisagwan nan silupcha. San umaliyay erkaw mihuyogcha an sa'on gway nansisillup san puta' tan miwhilangcha gway mihuyog an sa'on san umaliyay erkaw. ⁵ Ad sa'ad nan mangawha' san lagwing, isuna hosay masilupan san puta' ad achi' kun puyus aanon nan ngachanna san nibyu gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.

⁶ “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati.”

Nan Tudituchu Sasan Namati Ad Filadelfia

⁷ Kun intuyuyuna gway manggwana,

“Annaja nan anan chay napudnu ja tuttuwaay mansilsilwhi an Apudyus.

Sija nan mamangchon san chursi' nan mantuyajan Ali Dabid.

Sija nan mangiigkat san onob

ad maid kun osas mangijonob ja sija nan mangijoonob ad maid kun osas mangigkat.

“Pailistana nannaja an sija san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Filadelfia. Anana:

⁸ “Akammu' nan ininonjuway nawhijag gway namati ad Filadelfia. Akammu'ay whawhang nan pigsaju mangagwis sasan taku gwon pinopotpotanju nan ukud'u ja achiju kun insulib gway namati aju an sa'on. Chongyonju nannaja! Inigkat'u an cha'aju nan onob gway maid kun osas ma'iijonob. ⁹ Chongyonju! Sa'ad chanan maayuayus gway takun Satanas gway manggwamanggwanaon Hudyucha gwon annaotay tuli, ipaali' chicha ad nallu'hubcha san sanguju ad naakammugwanchaay ipatpatog'u cha'aju.

¹⁰ “Kapu tan pinopotpotanju nan whilin'uguay ijattomju nan likat, whantaja' ahos cha'aju san amochay likat gway humu'nag san intilu luhung gway mamachas sasan taku nu popotpotancha nan pammatica.

¹¹ Takangay nan umaliya'. Ipatatijuguay manuyut san tuttuwa gway sussuyu tot maid mamyos san kanahonju. ¹² Ad ngachan manay mangawha' san lagwing oo' as isun chi tu'ud gway nisaad san ingkagwan Apudyus gway mansilsilwhiya', pijaona anan, iingkaw ad aschis sija as ingkaingkana. Ad mer'aa' as sija san ngachan nan Apudyus gway mansilsilwhiya' ja san ngachan nan ilin nan Apudyus gway mansilsilwhiya' gway assahu Jerusalem gway chumo"oya merpud langit an Apudyus gway mansilsilwhiya' ad langit. Mer'aa' ahos as sija san assahu ngachan'u.

¹³ “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati.”

Nan Tudituchu Sasan Namati Ad Laodicea

¹⁴ Kun intuyuyuna gway manggwana, “Annachaja nan anan nan ma'gwaniyon Amen. Mantayo'an as sija ja tuttuwa mangita'chor. Sija nan kapun nan nanggwaan Apudyus san losan. Pailistana nannaja an si'a san anghel gway mangijaachug sasan maayuayus gway namati ad Laodicea. Anana:

¹⁵ “Akammu' nan ininonjuway nawhijag gway isuju chi mansimugwan nan takaliyongna ja atungna. Ad whayugwo' otjanay mantakaliyong gwinnu manatung nan pammatiju. ¹⁶ Ad kapu tan mansimugwan nan takaliyong ja atung nan pammatiju, igja' cha'aju! ¹⁷ Ananjuwon wha'nang aju, hummayu nan whijagju ja agwad nan losanay maserpuju. Gwon achiju kun akammuway cha'aju nan asasanga as amod. San

mangilan Apudyus achagchaku aju, wha'sigwot aju, na'uyap aju ja nampoponnas aju. ¹⁸ Sija nan tudtuchugwa' cha'aju ta malla'u aju an sa'on san huyagwan gway nabser san apuy tot mangngachan aju kadto'ay wha'nang. Iwhaka' an cha'aju nannaja gway malla'u aju an sa'on san puta'ay silup ta malingwhan nan awhawhainay longagju nampoponnas. Ad malla'u aju hos an sa'on san akas nan ata tot itidtidju ad anna nan ilanju. ¹⁹ Sa'ad nan losanay ipatpatog'u amujuwa' ja saplita'. Sija nan ammanju manchongor tot manchu'kanju chanan whersuju.

²⁰ “Chongyonju! Summisi'acha' san sagwang gway man'ab'ab. Nu ngachan nan mangngor san kinga' ja igkatna, lumno'a' ad na'a'ana' an sija ja ma'a'an an sa'on. ²¹ Nan mangawha' san lagwing, atcha' as alintokanay ma'atu'chu an sa'on gway ma'atuyay gway isu'ay nangawha' kun na'atu'chuwa' an Ama gway na'atuyay an sija.

²² “Nu ngachan nan naingaan maserpu chongyona nan iwhakan nan Ispilitun Apudyus sasan maayuayus gway namati.”

4

Nan Manchaychajagwan An Apudyus ad Langit

¹ Nappung ad chana gwot nantangacha', inila'ay niigkat nan sagwang ad langit. Kun chingngor' nan kingaay chay kumminga an sa'on san chamu gway amas kingan chi tangkujub gway ananaon, “Nguma'atu'a sannaja ta ipaila' an si'a nan misubliyay ma'gwa ekajay ma'gwa nu mappung nannachaja.” ² Sachi kun ekay nanitingngil nan Ispilitun Apudyus an sa'on. Kun maag'u ekay inila ad langit nan tukaw nan mangituyay. Ad nan sachi tukaw iningkaw nan osa tummutu'chu. ³ Ad sa'ad nan ilan nan sachi tummutu'chu, sumilasilap gway isun nan napatog gway whatuway ma'gwaniyon haspe ja karnelia. Ad iningkaw nan erhungnga gway nampali'gwos san sachi tummutu'chugwana gway sumilasilap gway isun nan whatuway ma'gwaniyon esmeralda.

⁴ Ad napali'gwosan chay tukaw sasan chugwampuyu ja opatay tukaw nan mangituyay gway tummutu'chugwan chanan chugwampuyu ja opatay chacha'or gway mangipangpangu gway nasilsilupancha san man'aputaa' ja agwad nan huyagwanay whayangatcha. ⁵ Ad mangila'ilat ahos ja mangichur'ichur gway merpu say tukaw. Ad san sangun nan tukaw agwad chanan pitu silaw gway kumilakilab. Annachaja chanan mijagwatan nan Ispilitun Apudyus gway agwad nan pitu mipaillan nan ayobhongana. ⁶ Ad san sangun chay tukaw iningkaw ahos nan amas hujan chi serming gway whaywhay gway mamalinong gway amas kristal.

Kun napali'gwosan nan sachiyay tukaw san opatay mawhiwhijag gway inggwan Apudyus gway napnu san ata nan huwangan ja odchokancha. ⁷ Nan ummunaay mawhiwhijag amas layon, nan mi'aggwa amas wha'a, nan mi'atlu amas hosern nan taku nan hoserna ad nan mi'apat amas tuyajan gway tumatajap. ⁸ Ad sa'ad chanan opatay mawhiwhijag, sinon-nom nan paja'cha kun napnu san ata nan losanay longagcha ingkana san choyaon nan paja'cha. Ad inerkaw ja nilawhiyay achicha kun umillongay nan man'anta san chaychajaw gway manggwana,

“Maid kun mijisu an Apudyus! Maid kun mijisu an Apudyus! Maid kun mijisu an Apudyus! Sija nan Apu gway Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan.

Sikud as sija gway iniingkaw san chamchamun nan losan, sija nan iingkaw san sana ja sija nan iingkaw as ingkaingkana.”

⁹ Ad san man'an'antaan chachay opatay mawhiwhijag san chajaw, mamigwhikancha ja manjamanancha say tummutu'chu san tukaw gway mawhijag as ingkaingkana, ¹⁰ sa'ad chanan chugwampuyu ja opatay chacha"or gway mangipangpangu, nampalintumongcha san sangun chay tummutu'chu san tukaw ad nanchaychajawcha an sijaay mawhijag as ingkaingkana. Inigkacha nan whayangatcha san sangun chay tummutu'chu ad in'an'antacha gway manggwana,

¹¹ "Si'a gway Apu ja Apudyusmi,
si'a nan lobhongna gway chajagwonmi ja whigwhikonmi nan in-
awhayum ja nan ayobhongam.

Inggwam nan losan

ad kapu tan whinayum, na'gwa ja nawhijagcha."

5

Nan Nayu'utay Papil Ja Nan Uyhun Gway Kernerero

¹ Kun inila' nan nayu'ut gway papil gway inoognan chay tummutu'chu san tukaw nan mangituyay san chigwananay imana. Ad nan sachiay papil lamang nalistaan nan lawhaw ja whali'tadna ja nangimpittu napa'otan tot achi kun mahu'hu'atan. ² Kun inila' nan napigsa anghelay towthag nan kinganaay manggwana, "Ngachan nan sillobhongay mangaan san pa'ot nan nayu'utay papil ad inujadna?" ³ Gwon maid kun osa ad langit, san lawhaw nan luta ja san Hades gway ikaw chanan natoy as sillobhong gway mangujad san nayu'utay papil ja mamasa san nilista san sachi. ⁴ Kun naniwhila' ekas lagwing ekay angos'u san maid kun osa as sillobhong mam'at ja mamasa san nayu'utay papil. ⁵ Gwot anan nan osaay cha'or gway mangipangpangu an sa'on, "Achi'a maniwhil. Ilam, nangawha' nan amod nan ayobhongana mangituyay gway ma'gwaniyon Layon gway nerpu san kana' Juda gway ma'gwani hoson Kana' Dabid. Sija nan naatchan as ayobhonganay mangaan san pituway pa'ot nan nayu'utay papil ad inujadna."

⁶ Sachi kun inila' nan Uyhunay Kernerero gway mama"ila nan pilat nan jamanna san nichatunana gway summisi'ad san nanghoyaatan nan tukaw nan mangituyay ja chachay opatay mawhiwhijag ja chachay chacha"or gway mangipangpangu. Pitu nan sakkud nan Uyhunay Kernerero ja pitu ahos nan atana gway chachi nan mijagwatan nan Ispilitun Apudyus gway pitu nan mipaillan nan ahobyongana gway niwhaun san ayutayuta. ⁷ Kun ummoy nan sachi Uyhunay Kernerero inaya nan nayu'utay papil san machigwananay iman nan tummutu'chu san tukaw. ⁸ Ad sa'ad san nangallana san nayu'utay papil, nampalintumong chachay opatay mawhiwhijag ja chugwampuyu ja opatay chacha"or gway mangipangpangu san sangun nan Uyhunay Kernerero. Gwaschi osa an chicha agwad nan arpacha ja chujung gway huyagwan gway napnu san insenso. Sijana chanan lugwayun chanan takun Apudyus. ⁹ Kun nan'antacha san assahuway anta gway manggwana,

"Si'a nan sillobhongay mangaya san nayu'utay papil
ja mangaan sasan pa'otna.

Tan intoy cha'a ad kapu san chayam

gway ummigwang san natojam isun chi nila'uwam chanan taku

gway merpu san na'aya'ayasi tribu, ili ja apapat tot mangngachancha
takun Apudyus.

¹⁰ Kun inggwam chichas taku gway ituyajam

ja nangngachanom chicha papachi tot mansilwhicha an Apudyus ta'u, ad na'atuyaycha an si'a san luhung."

¹¹ Nantollonga' kun chingngor' nan kingan nan angsanay anghel gway achi ku mawhilang tan alihulihucha. Nampali'gwos chanan a'anghel say tukaw ja sasay opatay mawhiwhijag ja sasay chacha"or gway mangipangpangu. ¹² Ad i'an'antachas towzag gway manggwana, "Lobhongna as michajaw nan Uyhunay Kenero gway inchatuncha.

Machaychajaw as sija kapu san ayobhongana, kapu san inalainga, kapu san inapigsana ja inawha'nangna.

Whigwhikon ta'u nan inapigsana,

chajagwon ta'u nan inangatuna ja manjaman ta'u an sija."

¹³ Kun chingngor' nan man'antaan nan gwaschi mawhiwhijag gway agwad ad langit, san lawhaw nan luta, san Hades ja san whaywhay. Losanay mawhiwhijag man'an'antacha gway manggwana,

"Chajagwon ta'u nan tummutu'chu san tukaw.

Chajagwon ta'u nan Uyhunay Kenero.

Whigwhikon ta'u nan inapigsacha, chajagwon ta'u nan inangatuha

ja manjaman ta'u an chicha as ingkaingkana."

¹⁴ Kun summungwhat chachay opatay mawhiwhijag gway manggwana, "Amen!" Ad sa'ad chachay chacha"or gway mangipangpangu nampalintumongchaay nanchajaw.

6

Nan Nangaanan Nan Uyhunay Kenero San Onomay Pa'ot Nan Nayu'utay Papil

¹ Kun inila' nan nangaanan nan Uyhunay Kenero san osa sasan pituway pa'ot nan nayu'utay papil. Kun chingngor' nan osa sasay opatay mawhiwhijag gway kummingas isun nan kingan nan ichur gway manggwanaon, "Gwaynu!" ² Kun iningkaw nan inila' gway puta'ay awhaju gway lumosgwa gway agwad nan nangaabwhajuway nanangchon san ho'ang kun naatchan as sija as whayangatna. Gwot aysan ta umoyna ituyuy nan mangawha'ana san kuwhat.

³ Ad sa'ad san nangaanan nan Uyhunay Kenero san mi'aggwaay pa'ot nan nayu'utay papil, chingngor' nan anan nan mi'aggwaay mawhiwhijag gway manggwanaon, "Gwaynu!" ⁴ Kun lummosgwa nan osa ahosay awhaju gway chayag ad sa'ad nan nangaabwhaju nipawhijang an sijaay igwa"ina nan urnus san luta ta maninnotoy chanan taku. Anna nan naatod an sijaay cha'or ispada.

⁵ Gwot inaan kunan Uyhunay Kenero nan mi'atluway pa'ot nan nayu'utay papil, chingngor' nan mi'atluway mawhiwhijag gway manggwanaon, "Gwaynu!" Kun iningkaw nan inila' gway ngitit gway awhaju. Sa'ad nan nangaabwhaju inoognana nan titimwhangan. ⁶ Kun anna nan chingngor'ay amas kinga gway nerpu san kagwan chanan opatay mawhiwhijag gway manggwana, "Humu'nag nan uyat san luta. Sija nan sa'ad nan labhun nan taku san osa erkaw la'un ekay chugwan supa gway kerkerkwit ad tuyun supa san barley. Gwon achim tangkaan nan olibu gway merpugwan nan lana ja ubas gway merpugwan nan whajas!"

⁷ Inaan kunan Uyhunay Kenero nan mi'apatay pa'ot nan nayu'utay papil, chingngor' nan kingan nan mi'apatay mawhiwhijag gway manggwanaon, "Gwaynu!" ⁸ Kun iningkaw nan inila' gway upsat nan linsinaay awhaju. Ad Otoy nan ngachan nan nangaabwhaju gway su'su'nuhon nan

Hades. Naatchanchas ayobhonganay mangtoy san apat koggwan nan taku san luta san kukuwhat, uyat, sa'it ja chanan atapay ajam gway mangtob an chicha.

⁹ Inaan kunan Uyhunay Kenero nan mi'alimaay pa'ot nan nayu'utay papil, inila' san choyaon nan chachattunan chanan alichodgwan chanan natoy kapu san nangipaakammugwancha san ukud Apudyus ja kapu san napudnuchaay nangipano'no' san atuttugwaan. ¹⁰ Towhag nan po'awchaay manggwana, "Angatuwanay Apu, maid kun mijisu an si'a ja tuttuwa'a. Aman man ekay awhajag nan manuullajanmi san mangu'umam ja manusaam sasan takuway nangtoy an cha'ami?" ¹¹ Kun naatchan nan gwaschi osa an chicha as puta'ay lagkoyloy gway silup. Kun niwhaka an chichaay akagcha jan anusan as a'it ingkana san magwachagwad nan whilang chanan susunudcha ja huhuyunchaay nansilwhi an Kristu gway mapapatoy gway isun nan napatojancha.

¹² Awni kun inaan chay Uyhunay Kenero nan mi'anomay pa'ot nan nayu'utay papil kun maag ekay nangitakitas pigsat ngummitit nan initay isun nan inangitit nan silup nan mansimo'. Ad sa'ad nan huyanay nallangngaja chummayag gway isun nan chaya. ¹³ Kun naotchag san luta chanan whituwon gway isun nan majakajakan nan ma'atay hokas nan ajuway igos nu manungnin as amod. ¹⁴ Kun mummaid nan langitay isun chay papilay maag ekay nayu'ut. Kun na'aan san ikawcha chanan whibilig ja chachay lutaay napali'gwsan san chanum.

¹⁵ Ad sa'ad chanan ali san luta ja chanan nangangatu taku, papangat nan susurchachu, whawha'nang, chanan napatokay taku, losanay ayasin nan taku, mudchachu man gwinnu wha'on, nantayucha sasan lijang ja san agwachan chanan chacha'orray whatu san whibilig. ¹⁶ Anancha san whibilig ja sasan whatu, "Tabunan cha'amiyud ja itayu cha'ami ta achi cha'ami ilan san tummutu'chu san tukaw ja tot achi cha'ami chusaon san Uyhunay Kenero. ¹⁷ Tan hummu'nag nan napatokay erkaw gway machusaan chanan taku ad maid kun uyay osas ma'ijjattom."

7

Namer'aan Chanan 144,000 Gway IjIsrael

¹ Sa'ad nan nisu'nub gway inila' opatay anghel gway nasi'asi'adcha san opatay sungun nan luhung. Totoppaponcha nan opatay tungnin gway merpu san opatay sungun nan luhung tot achi pumujupuy san luta, san whaywhay gwinnu agwannasnatay agwachan nan aju. ² Kun inila' nan sawhali anghel gway nguma"anga"atu merpu san chumungitan nan init gway inoognana nan mermer'an nan mawhiwhijakay Apudyus. Pin'agwanas towhag chanan opatay anghel gway chicha nan nangatchan Apudyus san ayobhonganay manangka san luta ja whaywhay. ³ Anana, "Achiju tangkaan nan luta, whaywhay gwinnu chanan ay'aju ingkanas mer'aanmi jan nan itung chanan mansilsilwhi an Apudyus ta'u."

⁴ Kun chingngor' nan whilang nan namer'aan gway 144,000. Nerpucha san kana' chanan nasagwayan as chugwaay ana' Israel.

⁵⁻⁸ Man'asawwayan as chugwa lihu nan nerpu san kana' cha Juda, Ruben, Gad, Aser, Neftali, Manases, Simeon, Levi, Isacar, Zabulon, Josep ja an Benjamin.

Nan Achi Kun Mawhilang Gway Takuway Nansisillup San Puta'

⁹ Sachi kun iningkaw nan inila' gway chachama takuway maid kun osas ma'awhilang san inaachucha. Nerpucha san na'aya'ayasi tribu, ili ja

apapat. Summisi'adcha san sangun nan tukaw nan mangituyay ja nan Uyhunay Kenero. Puta' nan silupcha ja nanoodchoncha sasan tuhun nan palma. ¹⁰ Kun impa'uychaay nan manggwana, "As Apudyus ta'uway tummutu'chu san tukaw ja nan Uyhunay Kenero, chicha nan nanaku an chita'u." ¹¹ Losanay a'anghel agwadcha hos san sachi gway nili'gwoscha nan tukaw nan mangituyay, chanan chacha"or mangipangpangu ja chanan opatay mawhiwhijag. Kun nampalintumongcha san sangun nan tukaw kun nanchajawcha an Apudyus. ¹² Anancha,

"Amen! Manjaman ta'u an Apudyus gway mansilsilwhiyan ta'u.

Machaychajaw as sija kapu san inangatuna, ayobhongana, kapu san inalaingna ja kapu san inapigsana.

Whigwhikon ta'u ja chajagwon ta'u as sija as ingkaingkana. Amen."

¹³ Kun nanimus nan osa sasan chacha"or gway mangipangpangu an sa'on gway manggwana, "Ngachan nannachaja nasilsilupan san man'aputaa? Agwan nan nerpugwancha?"

¹⁴ Kun ana' an sija, "Apu, maid kun akammu', si'a nan mangakammu."

Kun anana an sa'on, "Annachaja chanan lummasat san amochay palikat. Sina'sa'ancha chanan silupcha kun impaputa' nan chayan nan Uyhunay Kenero gway ummigwang kapu san natojana nan silupcha.*

¹⁵ Sanat nan kapunaay agwadcha san sangun nan tukaw Apudyus ad inerkaw

ja nilawhi gway mansilwhicha an Apudyus san ingkagwana.

Sa'ad chay agwachay tummutu'chu san tukaw ituttuttuyuynaay hurnan ja whantajan chicha.

¹⁶ Achicha kun puyus asin mawhitil ja mauwaw.

Achicha kun puyus ki'naon asin nan init ja maid kun i'alin nan amochay atung nan init san longagcha.

¹⁷ Tan sija mangaaygwan an chicha nan Uyhunay Kenero

gway summisi'ad san sangun nan tukaw nan mangituyay.

Ichayanna chicha san obob gway mangatod san whijag.

Ad Apudyus nan mamunad san losanay luwacha."

8

Nan Mi'apituway Pa'ot Nan Nayu'utay Papil

¹ Inaan kunan Uyhunay Kenero nan mi'apituway pa'ot nan nayu'utay papil, kummino' nan losanay agwad ad langit san koggwan nan uyas.

² Gwot inila' nan pituway anghel gway summisi'ad san sangun Apudyus kun naatchan nan gwaschi osa as tangkujub.

³ Kun hummu'nag nan osaay anghel gway nanangchon san huyagwanay iigkaan san insenso kun ummoy summi'ad san sangun nan chachattunan. Kun naatchan as angsanay insenso ta ichokana sasan lugwayun chanan takun Apudyus gway miijoy san chachattunanay huyagwan san tukaw nan mangituyay tot puuyana ichatun an Apudyus. ⁴ Ad nan asu' nan insenso gway nerpu san inognan nan anghel ngumma"atu san sangun Apudyus gway nitapi san lugwayun chanan namati. ⁵ Kun inayan nan anghel nan iigkaan san insenso kun inggwaana san apuy gway nerpu san chachattunan kun intoperna san luta. Kun nangila'ilat ja nangichur'ichur ancha nangitakita.

* **7:14** 7:14 Sina'sa'ancha chanan silupcha kun impaputa' nan chayan nan Uyhunay Kenero nan silupcha. Pijaon nina anan, kapu san natojan Hesus nan nangichatunana san whijagna as chusan nan whersucha, niligwatan Apudyus ja chinayusana nan whersucha.

Nan Manapujan Chanan A'anghel Mangipakingaan San Opatay Tangkujub

⁶ Ad sa'ad chanan pitu anghel gway agwad nan pituway tangkujubcha nansakanacha tot sapujancha pakingaon.

⁷ Impakingan kunan ummuna anghel nan tangkujubna, ummucha as chayayu ja apuy gway na'ayutan san chaya. Kun naskob nan mi'atlu koggwan nan luta, mi'atlu koggwan nan losanay aju ja losanay muya.

⁸ Kun impakingan nan mi'aggwa anghel nan tangkujubna, kun maag ekay agwad nan kumikillaub gway amas whilig nan acha'ornaay nitoper san whaywhay. Kun nangngachan chaya nan mi'atlu koggwan nan whaywhay ⁹ kun natoy chanan mi'atlu koggwan chanan mawhiwhijag san whaywhay. Kun nigwa"i nan mi'atlu koggwan nan losanay papur san whaywhay.

¹⁰ Ad impakingan nan mi'atlu anghel nan tangkujubna kun naotchag nan osa agagya'janay whituwon gway kumkumngotay amas silaw. Kun nipisna san mi'atlu koggwan chanan gwanggwang ja chanan obob. ¹¹ Sa'ad nan ngachan nan whituwon Mampait. Kun pummait nan mi'atlu koggwan chachay chanum. Gwot natoy chanan angsanay taku tan mampait nan chanumay ininumcha.

¹² Kun impakingan nan mi'apatay anghel nan tangkujubna. Ad nan init, huyan ja chanan whituwon natangkaancha sija nan achicha kun pumadcha san mi'atlu koggwan nan pumadchaancha. Maid kun init san mi'atluway koggwan nan erkaw, ad nan mi'atluway koggwan nan lawhi achi kun sumyag nan huyan.

¹³ Sachi kun inila' nan tuyajanay tumattattajap san yawhas gway mampo'apo'aw as towthag. Kun anana, "Ina'ay, a'oogjat ekas amod nan ma'gwa sasan ingkaw san luta nu pakingaon chanan tuyuway mangudchi anghel nan tangkujubcha."

9

Nan Manapujan Nan Anghel Mangipakingaan San Mi'alimaay Tangkujub

¹ Ad sa'ad nan mi'alima anghel impakingana nan tangkujubna kun inila' nan amas whituwonay naotchag san luta. Kun naatod an sija nan chursi' nan sagwang nan amod nan aachayo'anaay ahut. ² Kun inigkatna nan sagwang nan amod nan aachayo'anaay ahut, kun lummagwa san ahut nan amochay asu' gway ama ekas nerpu san amochay sokob. Kun hummulingot nan init ja yawhas kapu san asu'.

³ Gwot na'ayosgwa san asu' chanan chuchun kun ummoycha san luta. Naatod an chicha nan ayobhonganay umtob gway isun nan pigsan nan otob nan pangat nan kayyaman. ⁴ Niwhilin an chichaay achicha kun tangkaan chanan hokaw, aju gwinnu whayangnasnatay muya. Ahus ekay chanan takuway maid mer'an Apudyus san itungcha as otwhancha. ⁵ Achi kun nijuja chanan chuchun gway mangtoy sasan taku, ahus ekay palikatanchas amod chicha san limanghuyan. Ad nan sikab nan otobcha san taku amod isun nan sikab nan otob nan pangat nan kayyaman. ⁶ Ad sannachaja chimpu whayugwon chanan taku anapon nan matojantha gwon achicha kun ma'a'gwa. Whayugwoncha ekajay matoy gwon achicha kun matoy.

⁷ Ad sa'ad nan kaob nannachaja chuchun isun nan kaob chanan awhaju gway nansasagkana san kuwhat. Ad san wha"agcha agwad nan a'ammass whayangat gway huyagwan. Ad isun nan hosern nan taku nan hosercha.

⁸ Sa'ad nan huu'cha isun nan huu' nan huwhai ja nan whawhacha isun nan whawhan nan layon. ⁹ Agwad nan tapern nan whayu'ungchaay aka ja sa'ad nan kingan nan paja'cha isun nan agngoyan nan kingan nan angsanay lukan gway ugugchon chanan awhaju gway kankanassonchaay umoy san kuwhat. ¹⁰ Naipusancha ja anna nan sipitchaay isun nan sipit nan pangat nan kayyaman. Ad agwad san ipuscha nan ayobhonganchaay mamalikat sasan taku san limanghuyan. ¹¹ Anna nan alichaay mangituyay an chicha, sija nan anghelay mangijaachug san amod nan aachayo'anaay ahut. Sa'ad nan ngachanna san apapatay Hebreo, "Abaddon" ad san Griego, "Apolion" (gway nan pijaona anan, Mantatangka).

¹² Napping nan sachi ummuna a'oogjatay ma'gwa. Chongyonju na, agwad pay nan chugwaay chaan.

Nan Manapujan Nan Anghel Mangipakingaan San Mi'anomay Tangkujub

¹³ Kun impakingan nan mi'anomay anghel nan tangkujubna. Kun chingngor' nan kingaay nerpu san opatay sungun nan chachattunanay huyagwan san sangun Apudyus. ¹⁴ Anan nan sachi kinga san mi'anomay anghel gway nantatangjub, "Iluhusnu chachay opatay anghel gway nitata'od san agwahan nan cha'orray gwangwangay Eufates." ¹⁵ Kun niluhus chachay opatay anghel. Nisasagkanachaay mangtoy san atlun koggwan nan taku san luta san sachi uyas, san sachi erkaw, huyan ja tagwon. ¹⁶ Niwhaka an sa'on gway sa'ad nan whilang chanan surchachuway nangaabwhaju chugwangkasutay milyun.

¹⁷ Kun inila' san isun chi ininop gway sa'ad chanan nangaabwhaju agwad nan ermascha gway sa'ad nan tapern nan whayu'ungcha chayakay isun nan apuy, linsiyay amas safiro* ja kingwha'ay amas asupre.† Ad sa'ad nan wha"ag chanan awhaju isun nan wha"ag nan layon ad ihuduhudu'cha nan apuy, asu' ja asupre. ¹⁸ Kun natoy nan atlun koggwan nan losanay taku san luta kapu sannachaja apuy, asu', ja asupre gway nerpu san tupo' chanan awhaju. ¹⁹ Agwad nan ayobhongan chanan awhaju san tupo'cha ja san ipuscha. Ad nawha"akan nan ipuschaay isun nan uyog ad annachajaay ipuscha nan mayyamancha sasan taku.

²⁰ Ad sa'ad chanan takuway nahunan gway achi nitapi natoy sannachaja palikat, achicha kun nanchu'kan nan lagwingay o'ooncha gway intuituyuychaotay manchajaw sasan chimunju ja sasan inggwachaay tagtagku gway huyagwan, wha'yaw, aka, whatu ja aju gway maid kun ilancha, chongyoncha ja achicha kun manadchayan. ²¹ Achicha kuhos iyakay gway umtoy, manchagwa', manggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ancha mana'aw.

10

Nan Anghel Ja Nan Wha"iyutay Nayu'utay Papil

¹ Sachi kun inila' nan sawhali napigsa anghelay manosog gway nerpu langit. Ad na'agjan san hunot kun iningkaw nan erhungnga san ngatugwon nan wha"agna. Sumiling nan hosernaay isun nan init ja isun nan tu'ud gway kumkumngot nan i'ina. ² Anna nan inoognanaay wha"iyutay papil gway nahu'jag ad illayadcha'na nan chigwananay i'ina san whaywhay kun ingkukuschanna nan chigwikiyay i'ina san luta. ³ Kun nampa'uy as sija as

* **9:17** 9:17 Sa'ad nan "safiro" osaay napatokay whatu. † **9:17** 9:17 Sa'ad nan "asupre" amod nan atungna nu mapuuyan. Ma'gwas jongjongngan nan whayan na pertug, lapintador, hunghung ancha uchum pay.

amod nan towhagna gway isun nan ngerngern nan layon. Kun tinwhern nan nangimpituway ichur.

⁴ Sachi kuway nangimpitu nangichur, ilita' otjan nan ingwhakan chay ichur gwon chingngor' nan kingaay nerpu langit gway manggwana, "Achim ipaakammu nan anan chay ichur. Achim ilita."

⁵ Kun sa'ad chay anghel gway summisi'ad san whaywhay ja luta intajagna nan chigwananay imanad langit. ⁶ Kun ingwhahagkana san ngachan Apudyus gway mawhiwhijag as ingkaingkana gway nang-gwa san langit, luta, whaywhay ja losanay ingkaw an chana gway manggwana, "Napping nan chimpuway manuullajan." ⁷ Gwon san chimpuway pakingaon nan mi'apituway anghel nan tangkujubna, sijana nan manggwaan Apudyus san nitatayuway pangkopna gway sijachi chay ingwhakawhakana sasan mansilsilwhiyonaay profeta.

⁸ Kun kumminga asin an sa'on chay chingngor'ay kingaay nerpu langit gway manggwana, "T'a ayan nan nahu'jakay papil san iman nan anghel gway summisi'ad san whaywhay ja luta."

⁹ Kun ummoja' say anghel kun ingwhaka' an sijaay aya' nan papilay inoognana, kun anana an sa'on, "Ayam ad inannu. Mampait san husugnu gwon san tupo'nu isun nan chilu nan lamnawna." ¹⁰ Kun inaya' chay wha"iyutay papil san iman nan anghel kun inan'u. Kun isun tuwa nan chiluway mamayamnaw san tupo'u gwon inu'mun'u kun pummait ekas husug'u.

¹¹ Kun niwhaka an sa'onay maserpu asin'u ipadtu nan ma'gwa ekajay ma'gwa san angsanay taku san na'aya'ayasi ili, apapat ja sasan ali.

11

Nan Chugwa Profeta Gway Ingwhaun Apudyus

¹ Sachi kun naatod an sa'on nan kikisong gway amas sur'ud, kun anan nan nangatod, "T'a kisngon nan ingkagwan Apudyus ja nan chachattunan ad injapnu chanan manchaychajaw ad aschi. ² Gwon sa'ad nan sowhan nan ingkagwan Apudyus achim kisngon tan naatod sasan achi kun mamati an Apudyus ad pursoncha ituyajan nan ilin Apudyus gway Jerusalem san opatpuyu ja chugwa huyan. ³ San sachi hos ekajay chimpu gway sillihu ja chugwangkasut ja onompuyuway erkaw, atcha' as ayobhongan chay chugwaay mana'chor an sa'on gway nansisillup san usern nan mansimo' ad impaakammucha nan ipaipaakammu' an chicha."

⁴ Sa'ad nannachaja chugwa mangipano'no' summisi'adcha san sangun Apudyus gway Apu gway mangituyay san losanay takud asna luta. Chicha nan chugwa aju gway olibu ja nan chugwa papattangan san silaw. ⁵ Ad sa'ad nu agwad mamangkop gway mangano"a an chicha, lumagwa nan apuy san tupo'cha ad napuuyan nan ahursurcha. Ad nu ngachan nan mamangkop gway mangano"a an chicha maserpu mapatojay mapatoy as sija san apuy. ⁶ Anna nan ayobhonganchaay achi mangipauchan san chimpuway mangipaakammugwancha san ukud Apudyus. Ad anna nan ayobhonganchaay mangwhalinon chaya nan chanum ja anna nan ayobhonganchaay mangipaali san luta nan losanay ayasin chanan amod a'oogjatay likat gway nadnachiyay ooncha nu whayugwoncha oon.

⁷ Ad sa'ad nu mappungcha ipaakammu nan ipaakammucha, lumagwa nan a'oogjatay ajam san amod nan aachayo'naay ahut tot sorngona chicha ad awha'ona chicha ja otojona chicha. ⁸ Ad sa'ad nan lachagcha, miwhanat san ersan nan nayata' gway ili gway ad aschi ahos nan nilansaan nan

Apucha san krus. Sa'ad nan sachi ili nan mijalikana Sodoma gwinnu Egipto. ⁹ San unog nan tuyu ja koggwaay erkaw ilan chanan taku san na'aya'ayasiyay ili, tribu ja apapat nan lachagcha ad achicha kun ijujaay ilhon nan lachagcha. ¹⁰ Ad sa'ad chanan takud asna luta gway achi mamati mayagsa'ancha kapu san natojan nannaja chugwa. Ad nallagyagsa'cha ja naninnatodcha san atodcha tan sa'ad nannaja chugwa profeta chicha nan nangipaali san nallikatan chanan taku ad asna luta.

¹¹ Gwon meerkagwanan ad as tuyu ja koggwaay erkaw, ijangos Apudyus an chicha nan whijag ad summi'adcha. Ad sa'ad chanan mangila an chicha umogjatchas amod. ¹² Mappung ad chi chongyoncha nan towhakay kinga merpud langit gway manggwana, "Ngumatu ajud asna!" Ad ngumma"atuchad langit san hunot gway iillan chanan ahursucha chicha.

¹³ Ad san sachiway uyas mangitakita' amod nan pigsana ad natangkaan nan mi'asimpuyu koggwan nan ili. Ad pitullihu nan matoy san sachi kitakita. Ad sa'ad chanan nahunan umogjatchas amod ad nanchaychajawcha an Apudyus gway agwad ad langit.

¹⁴ Sa'ad nan mi'adgwaay a'oogjat naya'pus. Chongyonju na, umali nan mi'atluway a'oogjat.

Nan Mi'apituway Tangkujub

¹⁵ Ad sa'ad nan mi'apituway anghel sinapujana nan tangkujubna. Kun iningkaw chanan towhakay kinga nerpud langit gway manggwana, "Malluki san sana, maid kun uchum as mantuyay san losanay taku nu achi ahus as Apudyus ta'u ja nan Kristuway impaalinad asna luta ad sija nan mantuyay as ingkaingkana."

¹⁶ Ad sa'ad chachay chugwampuyu ja opatay chacha"or mangipangpangu gway tummutu'chu san tukawcha san sangun Apudyus, nampalintumongcha kun nanchajawcha an Apudyus, ¹⁷ gway manggwana, "Apu gway Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan gway sissija iingkaw san sana ja sikud gway iniingkaw san chamchamun nan losan, manjaman ami an si'a kapu tan impailam nan amochay ayobhongam ad illukimay nantuyay.

¹⁸ Ad sa'ad chanan takuway achi kun mamati amod nan lingucha kun impailam nan lingum. Chimpuna gway u'umom nan nan'a'atoy, ja chimpun nan mangatcham san kanahon chanan profeta gway mansilwhi an si'a ja chanan takum ja chanan mangipatog an si'a, chanan nawhawha man gwinnu nangatu taku. Ad chimpuna gway tangkaam chanan takuway manangka sasan taku ad asna luta."

¹⁹ Kun niigkat nan ingkagwan Apudyus ad langit kun naila nan whaur gway niigkaan nan nilistaan nan tuyag Apudyus san agwi. Kun nangila'ilat ja nangichur'ichur, nangitakita ja nanayayu as amod.

12

Nan Huwhai Ja Nan Dragon

¹ Sachi kun iningkaw nan amochay mangimatunanay mataakan gway naila ad langit. Iningkaw nan huwhaiyay nansisillup san init ja sa'ad nan huyan kukuschanana kun nangwhawhallangat san nasagwayan as

chugwaay whituwon. ² Takinana'on as sija kun naniwhil san amochay sikab nan mangkumutana.

³ Kun iningkaw nan nampailaay sawhali mangimatunanay mataakan ad langit: osa agagya'janay chayag gway Dragon* gway pitu nan wha'agna ja simpuyu nan sakkudna, ad na gwaschi wha'agna nernob as pitu whana'iyutay whayangat.† ⁴ Ad sa'ad nan ipusna iyapyasna ingkud nan mi'atluway koggwan nan whituwon ad langit kun intoperna san luta. Ad sa'ad nan dragon summi'ad san sangun nan takinana'onay huwhai tot sa'ad nu ijana'na nan ana' anona.

⁵ Kun iyana'na nan laya'i gway sija nan mangituyay san losanay taku san ailiili gway ituyajana chicha gway maid kun achakuna.‡ Gwon napyos chay ana'na kun niijoy ad langit an Apudyus ja san tukawna gway mangituyay. ⁶ Kun ummagwid chay huwhai san luta gway maid kun ingkaw as taku gway agwad nan ikawna gway insakanan Apudyus an sija gway aschi nan mangaaygwanancha an sija san 1,260 gway erkaw.

⁷ Sachi kun whinumta' nan kuwhat ad langit. Ad sa'ad as Miguel gway osa pangat chanan a'anghel ja chanan huhuyunna a'anghel, ummoycha kinuwhat nan dragon. Kun na'akuwhat chay dragon gway huyunna chanan pasuyutna, ⁸ gwon naawha' chay dragon ja chanan pasuyutna ad achicha kun mijujaay ingkaw ad langit. ⁹ Kun nitoper chay agagya'janay dragon gway chay uyog gway nampaila san agwaagwi gway ma'gwaniyon Chijabyu ja Satanas gway nangallilaw san losanay taku san luta. Ad sa'ad chanan pasuyutna nitopercha gway nitapicha an sija.

¹⁰ Sachi kun chingngor' nan towthag gway kinga nerpud langit gway manggwana,

“Anna tuwa natungper

nan manakuwan Apudyus san atakutaku.

Impailana nan ayobhongana gway mantuyay

ja impailan ahos nan Kristu gway chinutu'ana nan ayobhongana

kapu tan nitoper chay mampabpawhersu sasan susunud ta'u

san inerkaw ja nilawhi san sangun Apudyus ta'u.

¹¹ Inawha' ahos chachay susunud ta'u san pammati as sija kapu san chayan

nan Uyhunay Kernerero gway ummigwangan natojana

ja kapu san ukud Apudyus gway impaakammucha.

Wha'on kus sija pinatkancha nan whijagcha,

nan inatuttugwaana na'asakanachaay matoy kapu san pammaticha.

¹² Sija nan mallagsa' ajuway ingkaw ad langit!

Gwon a'oogjat nan ma'gwa an cha'ajuway ingkaw san luta ja ingkaw san whaywhay.

Nanosog nan Chijabyu an cha'aju gway amod nan linguna

tan akammunaay a'itan nan natchajay chimpuna gway manggwa san whayugwona oon.”

¹³ Nawhigwhig kun chay dragon gway nitoper as sija san luta, chinogchogna chay huwhai gway nangijana' san ana'ay laya'i. ¹⁴ Gwon naatchan chay huwhai as chugwa paja' nan cha'or tuyajan tot tumajap as sija umoy san ikawna san luta gway maid kun ingkaw as taku gway ad aschi nan

* **12:3** 12:3 Sa'ad nan “dragon” ayasi ngachan Satanas. † **12:3** 12:3 Gwaschi wha'agna nernob as whana'iyutay whayangat: Ipayangna nan amochay ayobhongan nannaja dragon. Sa'ad nan pituway whayangat ipayangna nan gwachagwad gway ayobhongan nan dragon. Ituyajana nan aachugwanay ili san luhung. ‡ **12:5** 12:5 Nan nilista san Griego “Annaay ituyajana nan losanay taku san ailiili san sur'ud gway aka.” Mawhasa san Salmo 2:9.

maaygwanana as tuyu ja koggwa tagwon ta mijachaju san uyog gway chay dragon. ¹⁵ Kun inghugwis chay uyog nan chanumay isun nan acha'orn nan gwanggwang say huwhai ta machapyut as sija. ¹⁶ Gwon nawhadngan chay huwhai kapu san nanta'angan chay luta gwot naisup chay gwanggwang gway inghugwis chay dragon. ¹⁷ Kun nalingu chay dragon say huwhai kun aysan gway ummoyna kinuwhat chachay uchumay anana'na gway mamopotpot sasan whilin Apudyus ja chachay impaakammun Hesus an chicha.

¹⁸ Kun summi'ad chay dragon san tayantag nan whaywhay.

13

Nan A'oogjat Gway Ajam Gway Nerpu San Whaywhay

¹ Inila' nan a'oogjatay ajam gway lummosgwa san whaywhay gway simpuyu nan sakkudna ja pitu nan wha"agna ad nan gwaschi sakkudna agwad nan whana'iyutay whayangatna ja sa'ad nan gwaschi wha"agna nilista chanan ngachan gway maamamangan Apudyus. ² Ad sa'ad nan a'oogjatay ajam gway inila' isun nan leopardo,* ad sa'ad nan i'ina isun nan bear† ja sa'ad nan tupo'na isun nan layon. Kun inatchan chay dragon chay a'oogjatay ajam as amochay pigsa ja amochay ayobhongan gway mantuyay.

³ Sa'ad nan osaay wha"ag chay a'oogjatay ajam agwad nan amas nayawanayan jamanna gway takangayna i'atoy gwon napilatan. Kun nataag nan losanay taku san luta kun nitunudcha say a'oogjatay ajam.

⁴ Kun chinajawcha chay dragon tan inatodna nan ayobhongan say a'oogjatay ajam. Kun chinajawcha hos chay a'oogjatay ajam gway manggwanaon, "Jo'o agwad mijisu san a'oogjatay ajam ja jo'o agwad silloog manguwhat an sija."

⁵ Kun nijuja chay a'oogjatay ajam gway mampangas ja manapapat as maamamangan Apudyus ja naatchan as ayobhonganay mantuyay as opatpuyu ja chugwa huyan. ⁶ Kun kumminga san maamamangan Apudyus, san ngachan Apudyus ja san ikawna ancha san losanay ingkaw ad langit. ⁷ Ad nijuja hosay manguwhat sasan takun Apudyus ja tot awha'ona chicha kun naatchan as sija as ayobhonganay mangituyay san losanay taku san na'aya'ayasiyay tribu, ili ja apapat. ⁸ Ad nanchaychajaw nan losanay taku ad asnaay luta an sija maya'sig sasay nilista nan ngachancha san nibyu gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. San chaan ma'gwa nan luhung nilista nan ngachancha say nibyu gway ugwan nan Uyhunay Kernerero gway nichatun.

⁹ Nu ngachan nan naingaan maserpu manchongor!

¹⁰ Nu ngachan nan maserpu mawhayud,
mawhayud gway mawhayud.

Nu ngachan nan pumatoy gway usayona nan ispada,
mapatoy gway mapatoy san ispada.

Sija nan sa'ad chanan takun Apudyus maserpu naattomcha ja sissija pammatica.

Nan A'oogjatay Ajam Gway Nerpu San Luta

¹¹ Awni kun inila' nan osa ahosay a'oogjatay ajam gway lummosgwa san luta kun iningkaw nan chugwa sakkudna gway isun nan sakkud nan uyhunay kernerero gwon isun nan dragon nan ingkikkingana. ¹² Ad nan

* **13:2** 13:2 Sa'ad nan "leopardo" isun nan ngijaw san kinuwhat nan ilana gwon cha'or ad a'oogjat.

† **13:2** 13:2 Sa'ad nan "bear" agagya'janay ajam gway a'annanchu nan u"uyungna.

losanay ayobhongan chay ummuna a'oogjatay ajam inuserna as mansilwhi say ummunaay a'oogjat gway ajam. Kun pinilitna nan losanay taku san luta tot chajagwoncha chay ummuna a'oogjatay ajam gway sa'ad chay nayawanayan jamanna gway takangayna i'atoy napilatan. ¹³ Sa'ad nannaja mi'adgwa a'oogjatay ajam nanggwa' amod as mataakanay mangimatunan gway uyay nan apuy otchakonaay merpud langit ad nipisna ad asna luta san mangilan chanan taku.

¹⁴ Ad inallilawna chanan taku ad asna luta kapu san mataakanay mangimatunan gway naatod an sija gway inggwana san sangun chay ummuna a'oogjatay ajam. Ingwhakana sasan taku ad asna luta ta manggwacha as tagtagkun chay ummuna a'oogjatay ajam gway najaman san ispada gwon natakun. ¹⁵ Kun niyuja chay mi'adgwa a'oogjatay ajam gway angosana chay tagtagkun chay ummuna a'oogjatay ajam tot mawhalinay kuminga ja otojona chanan achi kun manchajaw san tagtagku. ¹⁶ Ad sa'ad chay mi'adgwa a'oogjatay ajam ingwhilinna san losanay taku, nawhawha man gwinnu nangatu, whawha'nang man gwinnu whawha'sigwot, chanan wha'on kus mudchachu ja chanan mudchachu ta mamer'aan nan chigwananay imacha gwinnu itungcha. ¹⁷ Inggwana na tot maid osas mawhalinay malla'u gwinnu mangila'u nu achicha namer'aan san ngachan chay ummunaay a'oogjatay ajam gwinnu san whilang gway whatug nan ngachanna.

¹⁸ Ahus chanan nalaing as ma'aagwat sina. Nu ngachan nan nalaingay manomsomo' maakammugwana nan whatug nan whilang nan a'oogjatay ajam tan whatug nan whilang nan ngachan nan taku. Ad sa'ad nan whatug nan whilangna 666.

14

Nan Uyhunay Kenero Ja Nan 144,000 Gway Takuna

¹ Sachi kun, nantollonga' kun iningkaw nan Uyhunay Kenero gway summisi'ad san Whilig gway Sion gway huyunna chanan 144,000 gway taku. Sa'ad nan ngachanna ja ngachan Amana nilista san itungcha.

² Kun chingngor' nan kinga nerpud langit gway isun nan umajasan nan chacha'orray chanum ja isun nan amod towhakay ichur. Ad sa'ad nan kinga gway chingngor' isun nan kingan nan arpa gway tu'tu'ayon chanan mantutu'er. ³ Kun nan'an'anta chachay 144,000 san assahu anta san sangun Apudyus ja sangun chachay opatay mawhiwhijag ja chachay chacha'or mangipangpangu. Ad maid kun uchum as mangakammu san anta nu achi ahus chachay 144,000 gway isun chi nila'uwan Apudyus chicha tot mangngachan takuna gway nerpucha san na'aya'ayasi taku san luta.

⁴ Annachaja chanan maid kun na'awhasuyancha san mipangkop san huwhai tan achicha kun nanga"asagwa. Annachaja chanan mitunutunud san Uyhunay Kenero san agwannasnatay umajana. Annachaja chanan takuway isun chi nila'uwan Apudyus tot mangngachan takuna gway isun nan umunaay apit gway michatun an Apudyus ja san Uyhunay Kenero.

⁵ Maid kun nantuliyancha ja maid kun na'na'gwaniyancha.

Nan Tuyuway Anghel

⁶ Sachi kun inila' nan sawhali anghel gway tumajatajap san yawhas gway inoognana nan Whayuway Chamag gway achi kun mabmabos as ingkaingkana ta ipaakammuna san losanay taku san na'aya'ayasi ili, tribu ja apapat. ⁷ Tinowhagna nan kingana gway manggwana, "Umogjat aju an Apudyus ja ichajawjus sija kapu tan anna humu'nag nan chimpuway

mangu'umana. Manchajaw aju an Apudyus gway nanggwa san langit ja luta, whaywhay ja chanan obob!”

⁸ Sachi kun iningkaw ahos nan mi'aggwa anghel gway nisu'nub gway manggwana, “Natangkaan! Natangkaan nan Babilonia gway apigsaanay ili. Sa'ad chanan taku san sachi ili isun chi impainumcha san losanay taku nan isun chi mampaitay whajascha gway sachi nan mijalikan nan nangagwisancha sasan atakutakuway manggwa san lagwingay ing-gwa'inggwacha.”

⁹ Sachi kun iningkaw ahos nan mi'atlu anghel gway nisu'nub sasay chugwa anghel gway tinowhagna manggwana, “Nu ngachan nan manchajaw san a'oogjatay ajam ja san tagtagkuna ja mangipamer'a san itungna gwinnu chigwananay imana, ¹⁰ chusaon Apudyus as sijas amod kapu san linguna an sija as isun nan uminumana san mampaitay whajas gway maid kun lau'na gway isiit Apudyus san tasana. Ad mapalikatan as amod san apuy ja asupre san sangun chanan a'anghel Apudyus ja nan Uyhunay Kernerero. ¹¹ Ad sa'ad nan asu' nan apuy gway mamalikat an chicha ngumatu as ingkaingkana. Ad whinikat ja nilawhiyay mapalpalikatan chanan manchajaw san a'oogjatay ajam ja san tagtagkuna ja ngachan manay mampamer'a san ngachanna.”

¹² Sija nan sa'ad chanan takun Apudyus gway mamopotpot sasan whilinna ja pammaticha an Hesus, maserpu napudnuchaay mangituttuyuy gway chumngor ja mantayo' an sija.

¹³ Sachi kun chingngor' nan kinga nerpud langit gway manggwana, “Ilistam nannaja: Malluki san sana, piyan chanan matoy san mansilwhiyancha an Apu!”

“Sija,” anan nan Ispilitun Apudyus. “Achicha kunon mapalikatan tan suwhalitan Apudyus nan whayuway inggwacha.”

Nan Maapitan Nan Luta

¹⁴ Nantollonga' kun, iningkaw nan inila' gway puta' gway hunot ad san lawhawna iningkaw nan tummutu'chu gway amas ilan chi taku gway niwhawhallangat an sija nan huyagwanay whayangat ja nanangchon san tachomay kapas.

¹⁵ Awni kun sawhali anghel nan lummagwa san ingkagwan Apudyus ad langit gway tinowhagna inip'aw say tummutu'chu san hunot gway manggwana, “Ayam nan kapasnu ad nangkapas'a tan hummu'nag nan chimpun nan iya"apit kapu tan nerrum nan maapit san luta.” ¹⁶ Kun iwwasigwas chay tummutu'chu san hunot nan kapasna san luta kun naapit chanan maapit san luta.

¹⁷ Awni kun sawhali anghel nan lummagwa hos san ingkagwan Apudyus ad langit gway nanangchon ahos san tachomay kapas. ¹⁸ Kun iningkaw ahos nan sawhali anghel gway lummagwa san chachattunan gway singwhijang san apuy. Kun tinowhagna inip'aw say anghel gway nanangchon san kapas gway manggwana, “Ayam nan tachomay kapasnu ad whillasam nan natajutajunay hokas nan ubas san luta tan nerrumcha!”

¹⁹ Kun iwwasigwas chay anghel nan kapasna san luta kun whinuyasana nan hokas nan ubas* kun intoperna san cha'orray uussutan san ubas gway sachi nan mijalikan nan amochay ichusan Apudyus sasan taku kapu san linguna. ²⁰ Kun nausut nan ubas san lasin nan ili. Kun ummajas nan chaya

* **14:19** 14:19 Nan pijaona anan nan ubas, “chanan lagwingay taku.”

san uussutan ingkanas chummakus san isun nan ata'chag nan whakang nan awhaju ja 300 gway kilometro nan aachajuna.

15

Chanan Pitu Anghel Gway Singwhijang Sasan Mangudchi Chusa

¹ Kun inila' nan sawhali mangimatunan ad langit gway amod mataakan. Iningkaw nan pitu anghel gway nipawhijangan nan pitu amochay likat san luhung gway chana nan mapungpungan nan manusaan Apudyus kapu san linguna.

² Kun inila' nan amas serming gway whaywhay gway kumulakilab. Inila' ahos chanan nangawha' san a'oogjatay ajam. Chicha chay achi kun nanchajaw say a'oogjatay ajam ja say tagtakuna. Achicha kun nampamer'a san whilang gway ipayangna nan ngachan chay a'oogjatay ajam. Summisi'adcha san ikid nan amas sermingay whaywhay gway inoognancha nan arpa gway inatod Apudyus an chicha. ³ Kun nan'an'antacha san antan Moses gway mansilsilwhi an Apudyus ja nan antan nan Uyhunay Kernerero gway manggwana,

“Apu gway Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan,
amod mataakan chanan inggwam!

Si'a gway Alin nan losanay ili,
ustu ja tuttuwa nan o'oom!

⁴ Apu, maid kun achi umogjat an si'a
ja manchajaw san ngachannu
tan ahus'a as tuttuwaay Apudyus.

Losanay taku san ailiili umalicha ad nanchajawcha an si'a
tan nipaila nan ustuguay o'oom.”

⁵ Napping kun chi, inila' gway niigkat nan Amod Nat'on gway Ugwertuway Ingkagwan Apudyus ad langit gway agwachan nan nilista whilin Apudyus. ⁶ Kun lummagwa chanan pitu anghel san ingkagwan Apudyus gway nangaawwit san pitu amochay likat. Nansisillupcha san por'as gway puta'ay mammusiling gway luput ja nisa'yoy san whayu'ungcha nan ayapaw gway na'gwaan san huyagwan. ⁷ Ad sa'ad nan osa sasan opatay mawhiwhijag inatodna sasan pitu anghel nan pitu huyagwanay chujung gway napnu san chusa kapu san lingun Apudyus gway mawhiwhijag as ingkaingkana. ⁸ Kun napnu san asu' nan ingkagwan Apudyus gway nangipaila san inachajaw Apudyus ja nan ayobhongana, ad maid kun osa as lumno' san ingkagwan Apudyus ingkanas pungpungon chanan pitu anghel ihu'hu' nan pitu amochay likat.

16

Nan Manusaan Apudyus Kapu San Linguna

¹ Kun chingngor' nan towhakay kinga gway nerpu san ingkagwan Apudyus gway anana sasan pituway anghel, “Taju ad insi'chugju san luta nan ingkaw san pitu chujung gway sachi nan ichusan Apudyus kapu san linguna.”

² Kun ummoy nan ummunaay anghel kun insi'chugna san luta nan iningkaw san chujungna kun lummosgwa nan ayuyuja ja mansikab gway kakerto sasay namer'aan san mer'an chay a'oogjatay ajam ja sasay nanchajaw san tagtakuna.

³ Ad sa'ad nan mi'adgwa anghel insi'chugna san whaywhay nan iningkaw san chjugna kun nangngachan isun chi chayan nan natojay taku ad nan losanay matattaku san whaywhay natoycha.

⁴ Ad sa'ad nan mi'atluway anghel insi'chugna sasan gwanggwang ja chanan obob nan iningkaw san chjugna kun nangngachancha chaya.

⁵ Kun chingngor' nan anan nan anghel gway singwhijang sasan chanum gway manggwana,

“Apudyus gway maid kun mijisugwana

gway iingkaw san sana ja sikuchay iniingkaw san chaan ma'gwa nan losan,

ustu nan iyu"u'umnu.

⁶ Kapu tan intoycha chanan takum ja chanan profeta gwot ummigwang nan chayacha,

pinainumam chicha san chaya.

Annaja nan lobhongna gway ma'gwa an chicha.”

⁷ Kun chingngor' nan kinga gway nerpu san chachattunan gway manggwana,

“Apu gway Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan,

tuttuwa ja ustu nan iyu"u'umnu!”

⁸ Ad sa'ad nan mi'apat gway anghel insi'chugna san init nan iningkaw san chjugna kun naatchan as ayobhongan nan init gway mankob sasan taku san amochay atung isun nan apuy. ⁹ Kun natungan chanan taku san amochay atung nan init kun inergwakanchas Apudyus gway anna nan ayobhongana mangatod sasan amochay likat. Achicha kun nanchu'kan nan whersucha ja achicha kun nanchajaw an sija.

¹⁰ Ad sa'ad nan mi'alima anghel insi'chugna san tukaw nan tuyay chay a'oogjatay ajam nan iningkaw san chjugna kun hummulingot as amod nan losanay ituyajana. Kun othootwhan chanan taku nan chilacha kapu san sikab. ¹¹ Kun inergwakanchas Apudyus gway iingkaw ad langit kapu san sikabcha ja kapu san kakertocha ad sissija pajay achicha kun nanchu'kan nan lagwingay o'ooncha.

¹² Ad sa'ad nan mi'anomay anghel insi'chugna nan iningkaw san chjugna san cha'or gwanggwang gway Eufates. Kun namaganan chay gwanggwang tot misakana nan chayan chanan ali ja chanan surchachucha gway merpu san chumungitan nan init. ¹³ Kun inila' nan tuyu chimunju gway isun chanan tu'a' gway lumagwa san tupo' nan dragon, a'oogjatay ajam ja wha'wha"onay profeta gway mi'aggwaay a'oogjatay ajam. ¹⁴ Chicha nan chimunju gway manggwa sasan mataakanay mangimatunan gway umoycha sasan alin nan losanay ili san luhung ta ayusoncha chicha san kuwhat san erkaw gway mangu'uman Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan.

¹⁵ Anan Hesus, “Chongyonju, maanaliya' gway isun nan manaa'aw! Piyan nan taku hummawhangon ja nansasagkanas silupna tot achis sija manadchayan gway namponnas ja achi miwhawhain sasan taku!”

¹⁶ Kun inayus chachay chimunju chanan ali san ikaw gway ma'gwaniyon Armagedon* san apapat gway Hebreo.

¹⁷ Ad sa'ad nan mi'apituway anghel insi'chugna nan iningkaw san chjugna san nanghoyaatan nan langit ja luta kun iningkaw nan towhakay kinga gway nerpu say tukaw nan mangituyay san ingkagwan Apudyus

* **16:16** 16:16 Sa'ad nan “Armagedon” tanapay ilid Megido san apit san lakud nan ili Palestin gway sachi nan napatokay kukuhwhatan chanan ijIsrael ja akuwhatcha san agwi.

gway manggwana, “Napungpung!” ¹⁸ Gwot nangila'ilat, nangichur'ichur ja nangitakita as amod gway maid kun mijisu sannaja as na'gwa san ikad nan na'gwaan nan taku san luta. Amod nan pigsan nannaja gway kitakita. ¹⁹ Kun nan'atlu nakoggwa chay napigsa ili gway Babilonia kun natangkaan nan losanay ili san luta. Kun simsimmo' Apudyus gway chusaon nan Babilonia ad impainumna sasan taku nan whajas gway agwad san tasana gway sachi nan mijalikan nan ichusan Apudyus kapu san amochay linguna. ²⁰ Say nangitaana losanay luta gway nili'gwos nan chanum nalinong ja losanay whibilig ni'usob kun tummanap. ²¹ Kun ummuchan hos as chacha"or gway chayayu gway ummoy as limampuyu ilu nan achagson nan gwaschi osa kun nitu'nug sasan taku. Kun inergwakan chanan takus Apudyus kapu sasay na'gwaay amod a'oogjat.

17

Nan Huwhaiyay Nangaabwhaju san A'oogjatay Ajam

¹ Sachi kun ummali nan osa sasay pitu anghel gway nernob as sinnossas chujug kun kummingaay manggwana an sa'on, “Gwaynu ta ipaila' an si'a nan mau'uman nan machamchamag gway huwhaiyay naukor gway tummutu'chu san ikid nan angsanay gwanggwang. ² Sa'ad chanan ali san luhung insujopchas sija ad sa'ad chanan taku san luhung isun chi nahutongcha san inaukorna.”

³ Sachi kun tiningngila' san Ispilitun Apudyus kun iyoy nan anghel as sa'on san luta gway maid kun ingkaw as taku. Kun inila' nan osa huwhai tummutu'chu san chayag gway a'oogjatay ajam gway nalistaan nan losanay longagna san angosanay ngachan gway maamamangan Apudyus. Sa'ad chay a'oogjatay ajam pitu nan wha"agna ja simpuyu nan sakkudna. ⁴ Ad sa'ad nan sachi huwhai nansisillup san malluyom nan chayagna ja chata' nan chayagna gway natamotamojan san huyagwan, man'apapatog gway whatu ja chanan perlas. Inoognana nan huyagwanay tasa gway napnu san a'u'uynit ja ina'aisaw nan inaukorna. ⁵ Ad sa'ad nan itungna nalistaan san ngachan gway nalikat as maagwatan gway nan pijaona anan:

MACHAMCHAMAG GWAY ILI BABILONIA

INAN CHANAN NAUKOR

JA NERPUGWAN NAN LOSANAY A'U'UYNITAY MA'MA'GWA SAN LUTA

⁶ Kun inila' nan sachi huwhai gway nahutong san chayan chanan takun Apudyus gway napatoy kapu san nangipaakammugwancha san mipangkop an Hesus.

Gwot nataaka' as amod san nangila' an sija. ⁷ Kun anan nan anghel an sa'on, “Ka'a mataag? Iwhaka' an si'a nan nitatayuway pijaona anan chay huwhai ja chay a'oogjatay ajam gway nangaabwhajuwana gway pitu nan wha"agna ja simpuyu an sakkudna. ⁸ Sa'ad chay a'oogjatay ajam gway inilam gway matattaku san nugwan, maid kun san sana. Gwon awni ad lumagwa gway merpu san amod nan aachayo'naay ahut ad natangkaan as sija. Ad mataag chanan takuway mawhiwhijag san luta san ilanचा chay a'oogjatay ajam tan matattaku san nugwan ad san sana maid kun gwon mallotaw ahos asin. Annachaja nan takuway maid kunan ngachancha san nibyu gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana gway nilista san chaan nan luhung ma'gwaan.

⁹ “Maserpu sannaja nan laing. Sa'ad nan pitu wha"ag chachi nan pitu whilig gway tummutu'chugwan chay huwhai. Chachi hos nan pitu ali. ¹⁰ Lima an chicha nan natoy, osa an chicha nan sissijaay mantuttuyay ad nan osa chaan umali, ad sa'ad nu umali maserpu sina'itan yakay mijujaay

mantuyajana. ¹¹ Ad nan sachi a'oogjatay ajam gway nawhijag san nugwan gwon maid kun san sana, sija nan mi'agwayu ali gwon osas sija sasan pitu. Ad awni ad niijoy san matangkaana as ingkaingkana.

¹² "Ad sa'ad chachay simpuyu sakkud gway inilam chicha nan simpuyu ali gway chaan pay mantuyay gwon maatchancha as ayobhongan gway ma'atuyay say a'oogjatay ajam as sina'itan gway isun ekay osa uyas nan mantuyajancha. ¹³ Sa'ad nannachaja simpuyu ali osossa'an nan pangkopcha gway atchoncha nan pigsa ja ayobhongancha san a'oogjatay ajam. ¹⁴ Kuwhaton chachay simpuyu ali ja chay a'oogjatay ajam nan Uyhunay Kernerero gwon awha'ona chicha. Ad nan huhuyunna gway mangawha' an chicha, chicha nan napudnu summuyut an sija gway inajakan ja pinilin Apudyus. Mangawha' as sija kapu tan sija nan Apu gway nangatngatu sasan aappu ja Ali gway nangatngatu sasan ali."

¹⁵ Kun intuyuy chay anghel gway manggwana an sa'on, "Sa'ad chachay chanumay inilam gway tummutu'chugwan chay huwhaiyay naukor, chicha nan amochay taku san na'aya'ayasi ili ja apapat. ¹⁶ Ad sa'ad chay simpuyu sakkud ja chay a'oogjatay ajam gway inilam, umali nan chimpuway kuyaoncha chay huwhaiyay naukor. Ayancha nan losanay u'ugwana ja ponasanchas sija ad inancha nan longagna ad singkobcha. ¹⁷ Ooncha nannaja an sija tan as Apudyus nan mangigka san somsono'cha gway manosossancha mangipatungper san pangkopna. Sija nan atchanchas ayobhonganay mantuyay chay a'oogjatay ajam ingkanas matungper nan ingwhakan Apudyus. ¹⁸ Ad sa'ad chay huwhai inilam, sija nan machamchamakay ili gway mangituyay sasan ali san luta."

18

Natangkaan Nan Iliyay Babilonia

¹ Napping kunan sachi, inila' nan sawhali anghel gway chumo'cho"oyaay nerpu langit gway anna nan amochay ayobhongana kun nalinangan nan luta san inachajawna. ² Kun nampo'aw as towzag gway manggwana, "Natangkaan, natangkaan nan apigsaan gway Babilonia!

Kun nangngachan iingagwan chanan chimunju
ja mantatalluwan nan gwaschi ayasin nan aisaw ja lagwingay mam-
manu'.

³ Na'gwa nannaja tan sa'ad chanan takud Babilonia isun chi impainumcha san losanay taku nan isun chi mampaitay whajascha gway sachi nan mijalikan nan nangagwisancha sasan atakutakuway sumuyut san lagwingay o'ooncha.

Sa'ad chanan ali san luta nitapicha an chicha nanggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, ja humma'nang chanan mangamusanti kapu san amochay mayucha san lagwingay kankanas nan whijag."

⁴ Gwot chinggor' nan sawhali kinga gway nerpu langit gway ananaon, "Cha'ajuway taku' lumajaw aju san sanatay ili tot achi aju mitapi san whersucha ta achi aju milamuyam san amochay likat gway maatod an chicha.

⁵ Tan ummamaamod nan whersucha gway isun chi nasonsonson kun chummakus ad langit ad sosom'on Apudyus nan wha'on kus ustu o'ooncha.

⁶ Oonju an chicha nan isun chay inggwa'inggwacha sasan taku, ja mamidgwaonju whayusan nan lagwingay inggwacha sasan taku.

Isiitju nan whajas san tasacha gway mamiggwa nan pigsana
nu san inatodcha san uchumay pinainumancha.

⁷ Nu ngachan nan ininoncha nangipangas san longagcha ja nawhijag as
lamay as amod,

sachi nan topong nan atchonju palikat ja sasanga an chicha.

Tan anancha san somsono'cha,
'Mantutuyay amiyay amas reyna.

Wha'on kus isumi chi nawhayu
ja achi ami kun puyus mansasanga.'

⁸ Sija nan san osa erkaw mangkikisan nan humu'nag an chicha
gway amochay likat gway otoy, sasanga, uyat

ja maskob nan ilicha kapu tan amod napigsa

as Apu gway Apudyus gway sija nan mangu'um an chicha."

⁹ Ad sa'ad chanan ali san luta gway nitapi sasay manggwamanggwa
san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag ja
nawhijagcha as lamay as amod, maniwhilcha ja mansayotcha nu ilancha
nan asu' gway merpu san ilichaay masmaskob. ¹⁰ Sumisi'adcha san achaju
kapu san ogjatcha san amochay palikat nan sachi ili gway ananchaon,

"Ina'ay! A'ogjat eka' amod nan na'gwa

san apigsaanay ili gway Babilonia
kapu tan nau'um san osa eka uyas!"

¹¹ Ad sa'ad chanan mangamusanti ad asna luta, iwhilancha ja isas-
angaancha nan sachi ili tan maid kun malla'u san la'ya'ucha. ¹² Maid
kun malla'u san huyagwancha, wha'yaw, man'apapatokay whatu, perlas,
puta'ay luput gway nagwa san lino, malluyom nan chayagna luput,
mallammu'uy gway luput ja chata' nan chayagna luput. Maid kun
malla'u san losanay ayasin nan mangwhangu aju gway ila'ucha ja chanan
whayangnaay na'gwa san saung nan elepante, whayangnaay na'gwa
san aju, hulinsi, aka ja whatuway marbel. ¹³ Maid kun malla'u san
losanay ayasin nan mampapija san ma'an, nangina whangwhangyu ja
lana gway isun nan sinamon, mirra, insenso ja purpus gway ma'gwaniyon
frankincense. Maid kuhos malla'u san whajas, lanan nan olibu, alina,
kerkerkwit, wha'a, kernero, awhaju, lukanay awhaju nan mangkud ja uyay
pay chanan ila'uchaay mudchachu ja uchumay taku.

¹⁴ Anan chachay malla'ya'u san sachi ili,

"Losanay whayu gway whayugwomay man'ugwa mumaid.

Losanay inayamay nan whijag ja losanay mailam gway a'erjad mumaidcha
an cha'aju

ad achim pun chicha ayan agkulinon!"

¹⁵ Sa'ad chachay malla'ya'u san a'amaschi gway humma'nang san sachi
ili, sumisi'adcha san achaju kapu san ogjatcha san amochay palikat nan
sachi ili. Maniwhilcha ja mansasangacha ¹⁶ gway manggwana,

"Ina'ay! A'ogjat eka' amod nan na'gwa san apigsaanay ili gway agwachan
chanan taku

nansisillup san puta'ay luput gway nagwa san lino, malluyom nan
chayagna

ja chata' nan chayagna luput ancha natamotamojan nan longagcha san
huyagwan, man'apapatog gway whatu ja perlas.

¹⁷ San osa ekay gway uyas natangkaan chanan amochay whina'nangcha."

Ad nan losanay apitan nan papur, losanay namapur taku ja chanan
manterterwhasu san papur ancha losanay merpu san whaywhay nan iwhi-
jagcha, iingkawcha san achajuway summisi'ad ¹⁸ kun maniwhiiwhilcha

gway mangiila san asu' gway merpu san ilichaay masmaskob gway manggwana, "Maid kun isun nan sanatay apigsaan gway ili!" ¹⁹ Kun chinapuyancha nan wha"agcha kun nampa'uycha, maniwhiiwhilcha ja mansasangacha gway manggwana,

"Ina'ay! A'oogjat eka' amod nan na'gwa san apigsaanay ili.

Humma'nang nan losanay agwad nan papurcha san whina'nangcha gwon san osa ekay gway uyas natangkaan nan sachiyay ili!"

²⁰ Mallagsa' ajuway agwad ad langit,
chanan takun Apudyus, chanan apostoles ja chanan profeta
tan inu'um Apudyus chanan taku san sachi ili kapu san inggwacha an
cha'aju!

²¹ Awni kun nangaya nan osa napigsaay anghel san whatuway isun
nan acha'orn nan kikinganay whatu kun intoperna san whaywhay gway
manggwana,

"Amasna nan manangkaan Apudyus san Babilonia gway apigsaanay ili
ad maid kun maillana asin.

²² Ad maid kun magngor san sanatay ili as tu'ern chanan mantutu'er san
arpa,
antan chanan man'a'anta, manutungali ja manatangkujub.

Ad nan losanay mangakammuway manggwa san whayangna terwhasu
maid kun ma'chasan san sanatay ili

ja maid kunon magngor as kingan nan kilingan.

²³ Ad nan silaw achi kun asin mansilaw san sanatay ili
ja maid kun magngor as nayagsa' as kingan nan mamyay.

Ma'gwa nannaja kapu tan sa'ad chanan mangamusanti san sachiyay ili
chicha nan apatokan san luhung,
inallilawcha nan ailiili kapu san sayumang'an chanan taku san
sachiyay ili."

²⁴ Nachusa nan sachiyay ili tan aschi nan nangtojanca sasan profeta
ja chanan takun Apudyus ancha losanay taku san luta gway napatoy.

19

Nan Nayagsa'ay An'antad Langit

¹ Napping kun chay anghel kuminga chingngor' nan amas towhakay
kingan chanan angsanay taku gway agwad ad langit gway manggwana,
"Machaychajaw as Apudyus!

Sija nan manaku an chita'u, sija nan achajagwan ja anna ayobhongana
² kapu tan sa'ad nan iyu"u'umna tuttuwa ja ustus.

Chinusana nan machamchamag gway huwhaiyay naukor
gway nangagwis san losanay taku sanna luta tot mitapicha
ma'awhersu san whersuna.

Ingwhayus Apudyus chanan mansilsilwhi an sija say huwhaiyay naukor
tan intoyna chicha."

³ Inasinja gway manggwana,
"Machaychajaw as Apudyus!

Ad sa'ad nan asu' nan sachi masmaskob gway ili nguma"anga"atu as
ingkaingkana."

⁴ Kun nallu'hub chachay chugwampuyu ja opatay chacha"or mangipang-
pangu ja chachay opatay mawhiwhijag kun nanchajawcha an Apudyus
gway tummutu'chu san tukawna gway manggwana,
"Amen! Machaychajaw as Apudyus!"

Nan Kagaja San Hoyay Nan Uyhunay Kenero

⁵ Kun iningkaw nan kinga nerpu san tukaw nan mangituyay gway manggwana,

“Chajagwonju nan Apudyus ta'u,

cha'aju losanay mansilsilwhi an sija

ja cha'ajuway umogjat an sija, nawhawha man gwinnu nangatu!”

⁶ Sachi kun chingngor' nan amas kingan chanan angsanay taku gway agwad ad langit ja isun nan ahungog nan chacha'orray chanum ancha isun nan amod na pigsana ichur gway manggwana,

“Machaychajaw as Apudyus

kapu tan nalluki nantuyay as Apu gway Apudyus ta'u

gway amod nan ayobhongana san losan!

⁷ Mallagyagsa' ta'u

ja chajagwon ta'u nan inangatuna

ancha chajagwon ta'us sija kapu tan niwhatug nan mamyajan nan Uyhunay Kenero

kun nansasagkana nan asawwona.

⁸ Kun nijugas sija gway mansilup

san puta'ay luput gway nagwa san lino.”

(Sa'ad nan lino luput gway por'as ja mammusiling gway mijalig san ustu gway o'oon chanan takun Apudyus.)

⁹ Sachi kun anan nan anghel an sa'on, “Ilistam nannaja: Piyan chanan naajakan gway ma'a'an san hoyay nan Uyhunay Kenero.” Kun anana hos an sa'on, “Tuttuwa nannachaja ukud gway ingwhakan Apudyus.”

¹⁰ Kun nallu'huwaha' san whatug nan i'ina gway nanchajaw an sija. Gwon anana an sa'on, “Achim oon nat! Mansilsilwhiya' an Apudyus gway isum ja isun chanan susunudnu san pammati gway chicha nan namopotpot san atuttugwaanay impaakammun Hesus. Apudyus nan chajagwom!” Tan sa'ad nan atuttugwaan gway impaakammun Hesus sachi nan impaakammun nan Ispilitun Apudyus sasan profeta.

Nan Nangaabwhaju San Puta'ay Awhaju

¹¹ Sachi kun inila' nan langit gway niigkat kun iningkaw nan puta'ay awhaju ja nan nangaabwhaju gway maagwakan as Mantayo'an ja Tuttuwa tan ustu nan iyu"u'umna ja ma'akuwhatana san ahursuna. ¹² Sa'ad nan atana amas kumilakilab gway apuy ad nan wha'agna angsan nan whana'iyutay whayangatna. Agwad nan ngachanna nilista an sija gway maid kun mangakammu, ahus as sija as mangakammu. ¹³ Nansisillup san lagkoyloy gway luput gway nachayachayaan ad nan ngachanna maagwakan as, “Nan Ukud Apudyus.”

¹⁴ Ad sa'ad chanan angsanay surchachud langit gway nasilsilupancha san por'as ja puta'ay luput gway nagwa san lino nangaabwhajucha san man'aputaa'ay awhaju, misu'su'nubcha an sija. ¹⁵ Kun lummagwa san tupo'na nan ispada gway nansupang nan tachomna gway sachi nan islongna san ailiili ad intuyajana chicha gway maid kun achakuna.* Nan i'amanna manusa sasan ayawhanna isun nan mausutan nan ubas san uussutan san ubas gway sachi nan mijalikan nan chusa kapu san amochay lingun Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan. ¹⁶ Ad nilista san lagkoyloy gway silupna ja urpurna nan ngachan gway:

ALI GWAY NANGATNGATU SASAN ALI JA APU GWAY NANGATNGATU SASAN AAPPU

* **19:15** 19:15 Mawhasa san 2:26-28

¹⁷ Sachi kun inila' nan osa anghel gway summisi'ad san sinag nan init kun impo'awna san losanay mammanu' gway asitatajap san yawhas gway manggwana, "Gwayyu ta maayus aju ad nangan aju san anganay ma'an gway isakanan Apudyus! ¹⁸ Umali aju ta anonju nan lachag chanan ali, chanan papangat chanan surchachu, chanan napipigsa ma'akuwhat, chanan awhaju ja chanan nangaabwhaju, nan losanay taku gway chanan wha'on kus mudchachu ja mudchachu ancha nawhawha man gwinnu nangatuway taku."

¹⁹ Gwot inila' chay ummuna a'oogjatay ajam gway lummosgwa san whaywhay ja chanan ali san luta ja chanan surchachucha gway naayuschaay manguwhat say nangaabwhaju san puta'ay awhaju ja sasay surchachuna. ²⁰ Gwon nadpap chay a'oogjatay ajam ja nitapi chay wha'wha'on gway profeta gway nanggwa san mataakanay mangimatunan san sangun chay a'oogjatay ajam. Sachi nan nangallilawna sasan taku gway namer'aan san mer'an chay a'oogjatay ajam ja chachay nanchajaw san tagtagkuna. Ad sa'ad chay a'oogjatay ajam ja chay wha'wha'onay profeta, matattakuchaay nitoper san lohong gway kumilakilab san asupre. ²¹ Ad sa'ad chanan nahunanay surchachucha napapatoycha san ispada gway lummagwa san tupo' chay nangaabwhaju san puta'ay awhaju. Kun nantopokay nanghusug chanan mammanu'ay nanpo' san lachagcha.

20

Nan Niwhayuchan Nan Dragon As Sillihuway Tagwon

¹ Sachi kun inila' nan anghel gway chumo'cho'oya gway nerpuud langit gway inoognana nan chursi' nan amod nan aachayo'naay ahut ja nan agagya'janay ayuwhing'i. ²⁻³ Kun chimpapna chay dragon gway chay uyog gway nampaila san agwaagwi gway ma'gwaniyon Chijabyu ja Satanas. Kun inayuwhing'iyana asinaot itoper san amod nan aachayo'naay ahut gway ad aschi nan mitata"ochana san sillihu tagwon. Kun china'ikana nan tangobna gwot asinaot punitan tot maid ininonaay umoy mangallilaw sasan taku san ailiili ingkanas mappung nan sillihu tagwon. Mappung ad chi maserpu mipayagwas sija as sina'itanay chimpu.

⁴ Awni kun inila' chanan tukaw chanan mantuyay ja chanan natu'tu'chu sasay tukaw gway naatchan as ayobhonganay mangu'um. Inila' kahos chanan alichodgwan chachay nakungsuyan kapu san nangipano'no'ancha san impaakammun Hesus ja kapu san nangipaakammugwancha san ukud Apudyus. Achicha kun nanchajaw say a'oogjatay ajam gwinnu san tagtagkuna ja achicha kun impamer'a nan itungcha ja imacha san mer'an chay a'oogjatay ajam. Kun natakuchaot na'atuyaycha an Kristu san sillihu tagwon. ⁵ Annaja nan umunaay matakuan chanan natoy. Sa'ad nan uchumay natoy achicha kun natakuan ingkanas mappung nan sillihu tagwon. ⁶ Piyan chanan mitapi san umuna matakuan chanan natoy. Niit'on nan whijagcha as ugwan Apudyus. Achicha kun ippong nan mi'adgwa otoy gway misiyanan an Apudyus as ingkaingkana gwon mangngachancha papachin Apudyus ja as Kristu ad na'atuyaycha an sija as sillihu tagwon.

Nan Maawha'an Satanas

⁷ Ad sa'ad nu mappung nan sillihu tagwon, mipayagwa as Satanas san niwhayuchana. ⁸ Ad ummoy san intilu luhung san ailiili gway inagwakan profeta Ezekiel as Gog ja Magog ta allilagwona chicha tot ayusona chicha gway ma'akuwhat. Sa'ad nan inaachucha isun nan kallis san tayantag nan whaywhay. ⁹ Ad nigwayascha san intilu luhung ad inali'umcha nan

iliyay ipatpatog Apudyus gway ummiliyan chanan takuna. Gwon umuchan as apuy ad naskob losan chachay nangali'um say ili ad natoycha. ¹⁰ Ad sa'ad chay Chijabyu gway nangallilaw an chicha mitoper san lohong gway kumilakilab san asupre gway aschi chay mitopayan chay a'oogjatay ajam ja chay wha'wha'onay profeta. Ad mapalikatanchas amod as ingkaingkana san inerkaw ja nilawhi.

Nan Mangudchiyay Mangu'uman Apudyus San Atakutaku

¹¹ Sachi kun inila' nan cha'or puta' gway tukaw nan mantuyay ja nan tummutu'chu san sachi gway mangituyay. Say nampailana mummaid nan luta ja langit kun maid ku maila an chicha asin. ¹² Kun inila' chachay uchumay natoy gway nangatu man gwinnu nawhawha taku gway summisi'ad san sangun chay tukaw. Kun nahu'jag chanan nibyu gway agwad ad aschi. Kun nahu'jag ahos nan sawhaliyay nibyu gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana. Kun nau'um chachay natoy san whatug nan inggwa'inggwacha gway sachi nan nilista sasan nibyu. ¹³ Kun losanay natoy gway mitapi chanan natoy san whaywhay, chanan natoy san luta ja chanan agwad san Hades gway ikaw chanan natoy, losancha umoy sumi'ad san tukaw nan mangituyay. Ad nau'um nan gwaschi osa an chicha san whatug nan inggwa'inggwacha. ¹⁴ Gwot sa'ad nan Otoy ja Hades nitopercha san lohong gway kumilakilab gway apuy. Annaja nan mi'adgwa otoy gway misiyanan an Apudyus as ingkaingkana gway lohongay kumilakilab gway apuy. ¹⁵ Ad nu ngachan nan achi nilista nan ngachanna san sachiyay nibyu gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana, nitopercha san lohong gway kumilakilab gway apuy.

21

Nan Assahu Langit Ja Assahu Luta

¹ Sachi kun inila' nan assahu langit ja assahu luta tan sa'ad nan ummuna langit ja ummuna luta mummaid kun mummaid ahos nan whaywhay. ² Ad sa'ad nan assahu Jerusalem gway ilin Apudyus inila' gway chumo'cho"oya nerpu langit an Apudyus. Isun nan huwhai miibyay gway niigka nan angangkana gway nansasagkana manguullay san laya'iyay mangibyay an sija.

³ Kun chingngor' nan towhakay kinga gway nerpu san tukaw nan mangituyay gway manggwana, "Chongyom, hummu'nag nan chimpuna gway sa'ad nan ingkagwan Apudyus chanan taku ad na'aumilis sija an chicha. Chicha nan takuna ja sa'ad as sija iingkaw an chicha ja sija nan Apudyuscha. ⁴ Ad punachana nan gwaschi luwacha. Ad maid kun matoy, maid kun mansasanga, maid kun maniwhil ja maid kun sikab kapu tan sa'ad chanan sikud mummaidcha losan."

⁵ Sachi kun sa'ad chay tummutu'chu san tukaw gway mangituyay anana, "Chongyom, o'oo' as assahu nan losan." Kun anana hos, "Ilistam nannaja kapu tan sa'ad nannaja ukud'u mantayo'an ja tuttuwa ma'gwa."

⁶ Kun anana an sa'on, "Napungpung nan losan! Sa'on nan Alpha ja nan Omega, nan Umuna ja nan Mangudchi. Nu ngachan nan mauwaw atcha' gway maid kun whajadna san chanumay merpu san obob gway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna. ⁷ Nu ngachan nan mangawha' an Satanas annachaja nan tagwichona ad nangngachana' Apudyusna ja mangngachan ana"us sija. ⁸ Gwon sa'ad chanan taku achi mangituyuy gway mamati kapu san umogjatcha mapalikatan, chanan

achi kun mamati, chanan manggwa san a'u'uynit, chanan manootoy, chanan manggwamanggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, chanan manchachagwa', chanan manchajaw san sinang'apudyus ja chanan losanay tuliyan, ingkawcha san lohongay kumilakilab gway apuy ja asupre gway sachi nan mi'adgwa gway otoy gway misiyanan an Apudyus as ingkaingkana."

Nan Assahu Jerusalem

⁹ Sachi kun, sa'ad nan osa sasay pitu anghel gway nernob as sinnossas chjug gway napnu san pituway anungus nan amochay likat, ummali an sa'on gway manggwana, "Gwaynu ta ipaila' an si'a nan huwhaiyay asawwon nan Uyhunay Kernerero." ¹⁰ Sachi kun tiningngila' san Ispilitun Apudyus kun iyoy nan anghel as sa'on san tu'tu' nan amod cha'or ja nangatuway whilig. Kun impailana an sa'on nan ilin Apudyus gway Jerusalem gway chumo'cho'oya merpud langit gway nerpu an Apudyus ¹¹ gway sumilasilap san inachajaw Apudyus. Sa'ad nan silapna isun nan napatokay whatu gway haspe gway isun nan achata' nan kristal.* ¹² Naayad as ata'chakay whinatu. Nasagwayan as chugwa nan sagwangna gway lumno'an ad nan gwaschi sagwangna agwad nan mangijachug gway anghel. Ad nan gwaschi sagwang nasinossa nilista nan ngachan nan nasagwayan as chugwa ana' Israel gway lallaya'i gway nerpugwan nan losanay kana' Israel. ¹³ Tuyu nan sagwangna san apot san hu'nakon nan init, tuyu san apot san apyay, tuyu san apot san lakud ja tuyu san apot san si'uton nan init. ¹⁴ Ad sa'ad nan ayad nan sachi ili nasagwayan as chugwa chacha'orray whatu nan tamangna ad nan gwaschi tamangna nilista nan gwaschi ngachan nan nasagwayan as chugwaay apostoles nan Uyhunay Kernerero.

¹⁵ Ad sa'ad chay anghel gway na'aapapat an sa'on anna nan huyagwan gway sur'ud gway kikisongna tot kisngona nan ili ja nan whinatu ayadna ja chanan sagwangna gway lumno'an. ¹⁶ Ad nan kisong nan sachi ili, manisu nan inaanchuna ja ineergwana. Kun kinisong chay anghel nan ili san kikisongna. Chugwa lihu ja opat kasutay kilometro nan inaanchuna ja nan ineergwana ja ama ahos nan ata'chagna. ¹⁷ Kun kinisongna hos nan whinatu ayad kun ummoy as chugwangkasut ja nasagwayan as onomay chapan nan ata'chagna. Nan ingkisong chay anghel isun nan kikisong nan taku. ¹⁸ Sa'ad nan whinatu ayadna haspe ad pasig huyagwan nan losanay agwad ad aschi gway amod nan achata'na gway isun nan serming.

¹⁹ Sa'ad chanan chacha'or whatuway tamangna neertiyancha san gwaschi ayasin nan man'apapatokay whatu. Nan umuna tamangna haspe, nan mi'adgwa safiro, nan mi'atlu kalsedonia, nan mi'apat esmeralda. ²⁰ Nan mi'alima sardonika, nan mi'anom karnelia, nan mi'apitu krisolito, nan mi'agwayu berilo, nan mi'asijam topasio, nan mi'asimpuyu krisoprasio, nan mi'asergwa as osa hasinto ja amatista nan mi'asergwa as chugwa. ²¹ Ad nasagwayan as chugwa perlas nan sagwangna gway lumno'an ad nan gwaschi osa sagwangay lumno'an osaay perlas. Ad nan ersan nan sachi ili, pasig huyagwan gway isun nan serming nan achata'na.

²² Kun maid kun inila' as Templo san sachi ili tan as Apu gway Apudyus gway amod nan ayobhongana san losan ja nan Uyhunay Kernerero nan Templona. ²³ Ad nan sachi ili wha'on kus maserpuna nan init ja huyan

* **21:11** 21:11 Sa'ad nan "kristal" isun nan achata' nan serming gway chata' nan aillana.

gway mamadcha tan padchaan nan inachajaw Apudyus ja sa'ad nan silawna Uyhunay Kenero.

²⁴ Ad nan losanay taku mapadchaan san silaw nan sachi ili. Ad nan losanay ali san luta ijoycha nan inachajawcha ad aschi. ²⁵ Ad sa'ad chanan sagwangna patinajunay migwagwayyang tan achicha kun puyus maongwhan san erkaw ja maid kunon lawhi ad aschi. ²⁶ Ad ijoycha hos nan whina'nang ja inachajaw nan ailiili san sachi ili. ²⁷ Gwon maid kun lumno' ad aschi as miwhilangay aisaw ja nan manggwamanggwa san a'u'uynit ja mantuli. Ahus as lumno' chanan nilista nan ngachancha san nibyu gway ugwan nan Uyhunay Kenero gway nilistaan nan ngachan chanan ma'awhijag an Apudyus as ingkaingkana.

22

¹ Sachi kun impailan nan anghel an sa'on nan gwanggwang gway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna gway sumiling ja mamalinong gway isun nan kristal nan achata'na. Merpu san tukaw Apudyus ja nan Uyhunay Kenero gway umajaajas ² san kagwan nan ersan nan sachi ili. Ad sa'ad nan nanchomang gway ikid nan gwanggwang, agwad nan ajuway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna gway mangkas as mangimpuyu ja chugwa san sintagwon gway whinuyanay mangkas. Ad sa'ad chanan tuhuna, mijakas san sa'it chanan taku san ailiili.

³ Ad nan ngachamman sinatay chusaon Apudyus maid kud aschi. Nan tukaw Apudyus ja nan Uyhunay Kenero nan agwad ad aschi, ad sa'ad chanan mansilsilwhi an sija manchajawcha an sija. ⁴ Ad ilancha nan hoserna ja sa'ad nan ngachanna milista san itungcha. ⁵ Ad maid kun lawhi ja achicha kun maserpu nan padchan nan silaw ja padchan nan init tan as Apu gway Apudyus nan mamadcha an chicha ad na'atuyaycha an sija as ingkaingkana.

Nan Anungus Nan Suyat

⁶ Sachi kun anan chay anghel an sa'on, "Sa'ad nan losanay chingngorm mantayo'an ja kadto'. Ad as Apu gway Apudyus gway mangatod san Ispilituna sasan profeta, ingwhaunna nan anghelna ta ipailana sasan mansilsilwhi an sija nan maserpu ma'gwa ekajay ma'gwa san sina'itanay chimpu."

⁷ Anan Hesus, "Chongyonju! Wha'on kus mawhajag ad nanagkulina'. Piyen chanan mamopotpot sasan ukud gway nipadtu sannaja nibyu."

⁸ Sa'on gway Juan nan nangngor ja nangila san annachaja. Chingngor' kun ja inila', nallu'huwha' san whatug nan i'in nan anghel ta chajagwo' as sija gway nangipaila an chana. ⁹ Gwon anana an sa'on, "Achim oon nat! Mansilsilwhiya' ahos an Apudyus gway isum ja isun chanan susunudnu namati gway chanan profeta ja chanan chuchumngor sasan ukud gway nilista sannaja nibyu. As Apudyus nan chajagwom!"

¹⁰ Kun anana an sa'on, "Achim itayu nannachaja ukud gway nipadtu sannaja nibyu tan takangay nan ma'gwaan chana. ¹¹ Nan manggwa san lagwing ituyuyuna gway manggwa san lagwing ad nan manggwa san aisaw ituyuyuna gway manggwa san aisaw. Ad nan whayuway taku ituyuyuna gway manggwa san whayu ja sa'ad nan niit'on as takun Apudyus ittutuyuyunaay mansilwhi an Apudyus."

¹² Anan Hesus, "Chongyonju! Wha'on kus mawhajag ad nanagkulina' ad sinuwhalita' nan gwaschi osa san whatug nan inggwana. ¹³ Sa'on nan

Alpha ja nan Omega,* nan Umuna ja Mangudchi san losan,† nan Lapu ja Anungus nan losan.‡

¹⁴ Piyan chanan mangipapor'as san lagkoyloy gway akoycha tot maatchancha as alintokanay mangan san hokas nan aju gway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna ja mawhalinay lumno'cha san sachi ili gway sagwangna nan ajoncha. ¹⁵ Gwon mersin san sachi ili chanan manggwa san a'u'uynit, chanan manchachagwa', chanan manggwamanggwa san whayangna awhawhain ja ina'aisaw gway pijaon nan longag, chanan manootoy, chanan manchajaw san sinang'apudyus ja losanay mamayu manggwa san tuli.

¹⁶ "Sa'on gway Hesus nan nangiwhaun san anghel'u ta iwhakana nannachaja an cha'ajuway maayuayus gway namati. Sa'on nan Kana' Dabid ja nan Amwhikaton gway amod nan padchana."

¹⁷ Ad nan Ispilitun Apudyus ja chanan takuway mijalig san asawwon nan Uyhunay Kenero, anancha an Hesus, "Gwaynu!" Ad nan losanay mangngor sina maserpu anancha hoson, "Gwaynu!" Nan mauwaw maserpu umali. Nan mamayu san chanumay mangatod as whijag gway maid kun pungpungna mangaya gway achina kun whajachan.

¹⁸ Anna peeka ipaupauinna' iwhaka san losanay mangngor san ukud gway nipadtu sannaja nibyu: Nu ngachan nan mangtup sannachaja, ijutup Apudyus an sija chanan amochay likat gway nilista sannaja nibyu. ¹⁹ Ad nu ngachan nan mangaan san ngachamman sannachaja ukud gway nipadtu sannaja nibyu, aanon Apudyus nan alintokanaay ma'a'an san hokas nan ajuway mangatod as whijag gway maid kun pungpungna ja alintokanaay ma'erno' san sachi ilin Apudyus gway nilista sannaja nibyu.

²⁰ Anan Hesus gway mangiwhagwhaka sannaja nipadtu, "Umaliya'ay umali san wha'on kus mawhajag!"

Amen! Umali'a, Apu Hesus!

²¹ Ipailan Apu Hesus nan inawhayuna an cha'aju losanay takun Apudyus.

* **22:13** 22:13 Mawhasa san 1:8 ja 21:6. † **22:13** 22:13 Mawhasa san 1:17 ja 2:8. ‡ **22:13** 22:13 Mawhasa san 21:6.